R. P. VINCENTII
HOUDRY
E SOCIETATE JESU
BIBLIOTHECA
CONCIONATORUM THEOLOGICA,
COMPLECTENS
MYSTERIA DOMINI NOSTRI, ET B. VIRGINIS:
Insuper & Cæremonias, Consuetudines, & Ecclesiæ Placita,
e Gallico sermone in Latinum translata.

TOMUS QUARTUS,
IN QUO CONTINETUR
SUPPLEMENTUM
ad eadem Mysteria.
EDITIO NOVISSIMA.

VENETIIS, MDCCLXXII.
Ex Typographia Balleoniana.
Superiorum Permissu, ac Privilegiis.

TABULA ARGUMENTORUM,

Quæ in hoc Volumine continentur.

BIBLIOTHECÆ
CONCIONATORUM THEOLOGICÆ
TOMUS QUARTUS,

Continens

SUPPLEMENTUM AD MYSTERIA DOMINI NOSTRI, ET B. VIRGINIS.

DE MYSTERIO INCARNATIONIS.
MONITUM.

QUOD attinet ad Mysterium Incarnationis, quod reliquorum maximum est, atque præcipuum eorum, quæ Salvatoris Personam respiciunt, hoc in Supplemento egregii inveniuntur Auctorum loci, qui inferi commode possunt in hujus Argumenti Sermones. Hoc porro scire sufficiat etiam pro aliis Argumentis; omnia hæc nova monumenta, quæ tam in hoc, quam in reliquis Mysteriis a nobis tradita fuere, licet non longe absint ab iis sensibus, ac veritatibus quas attulimus cum primum de iisdem Mysteriis verba faceremus; ab aliis tamen Auctoribus petita fuisse, & aliis aliisque modis elata, ut Concionator illis, si in rem suam censuerit, uti valeat.

DE VERBI INCARNATIONE.

In Verbi Incarnatione quod maximum in Deo est, consociatur cum eo, quod in homine minimum est. Joann. 1.

CUM Evangelium nobis ostendere vult exinanitionem æterni Verbi, re adhuc integra nobis illud exhibet quantumcumque illud est in se ipso per hæc verba: *In principio erat Verbum .... & Deus erat Verbum .... Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil*. Sed deinde quousque detrahit illud? Ab apice gloriæ ad centrum imbecillitatis. *Et Verbum*, ait, *Caro factum est*. Cur non dicit potius, & factum est Homo? Cur de eodem loquitur, quasi non animam hominis æque ac corpus induisset? Ut videlicet ampliorem nobis obstrueret humiliationis suæ imaginem, Sancti Patres docent. Homo animam, & corpus habet; sed anima illum quodammodo æquiparat illi, quod in rebus creatis maxime elucet, corpus vero illum brutis simillimum facit. Hoc pacto facile assequi possumus infinitam propemodum Verbi dejectionem: simulque infinitam fere mensuram magnalium Virginis, cui illius Matrem esse datum fuit. Quippe Caro, quam ab illa Verbum mutuatur, fit cum illo una, eademque persona, & illa, a qua hanc mutuatur, quodam in sensu fit superior eidem Verbo, quod illi subjici dignatum est. *Ex primo Sermone Academiæ Anno 1683.*

Infirmitas Filii Dei in Incarnatione ipsius fortitudine est omni hominum fortitudine.

Huic infirmitati, qua propter salutem nostram indui placuit Deo, non accidit, quod infirmitatibus hominum. Nihil creaturam magis decet quam imbecillitas, atque infirmitas; quod autem utraque in Creatore inveniantur; hoc procul dubio prodigii loco est; & hæc est caussa, propter quam illius humiliationes, æque ac Magnalia nobis intelligere non licet. Ut illas personaliter cum infirma, ac invalida natura conjungeret, nihil minus, quam illius omnipotentia requirebatur; & in hoc sensu cum Apostolo dicere possumus, quod in Deo videtur infirmum, omnium mortalium vim superare. Si ergo magna facere est, sese exinanire, ac subjicere: ubinam hæc magna fecit, nisi ubi se contraxit, & in se recepit omnem imbecillitatem, omnesque humanæ naturæ infirmitates? *Idem.*

Omnipotentiæ opus fuisse videtur Creatorem creaturæ consociare.

Cum Beatissima Virgo in admirabili Cantico suo canit: *Fecit mihi magna qui potens est*, hoc bonitatis, justitiæ, divinæque Sapientiæ opus fuisse non negat. Eluxit in eo ipsius misericordia, & justitia, quandoquidem ille pepercit nocentibus, simulque per hostiæ, quæ immolata fuit, dignitatem, recepit honorem parem contumeliæ, qua fuerat affectus. Aperuit admirabilia suæ sapientiæ secreta; quandoquidem artem nactus est, qua justitiæ simul, & amori suo satisfaceret, & sonti, quem incolumem facit, prospiceret, quin Judicis, quem mulcet, jura transiliret. Sed in hac congerie admirabilium, plane potentiæ ipsius ratio corusçat. Profecto superior tantum universæ naturæ potentia, omnes illius leges mutare, universamque earum œconomiam potuit invertere; subjice-

morti eastorem vitæ, verbum substantiale ad puerile silentium redigere: verbo, Creatorem in creaturarum numerum referre. Hæc Magnalia adeo per se admirabilia modo æque admirabili perficiuntur. Non solum creatura fit Mater Dei; sed fit citra jacturam Virginitatis. Verbum in hac humili generatione, per quam cum hominibus commiscetur, servat adhuc quamdam similitudinem cum gloriosa generatione, quæ ipsum Deo parem efficit. In illa enim gignit illum Deus sine Matre; in hac gignit illum Virgo sine Patre, & sinu suo concipit imaginem illius, quod in sinu Divinitatis peragitur, *Ibidem*.

Dei Filius hominis formam suscepturus multis signis indigitavit ei, ex qua nasciturus erat.

Deus satis non esse arbitratus est hominem ad imaginem, & similitudinem suam effinxisse, nisi per bonitatis excessum ipse de Cælo in terram descenderet eumdem a lapsu excitaturus, ac induturus carnem mortalem, similemque nostræ, ut nobis suam in nos testatam faceret caritatem. Sed unde nam mutuabitur ille materiæ ita pretiosæ partem, ut sit cum Divinitate conjungenda? Quæ erant in Israel puellæ, in quas gloriosa hæc Dei electio incidere poterat? Oculos ille conjecit in Virginem: hanc ille jam præsignaverat tunc cum mortali veneno a Serpente primis parentibus nostris offeso, iratus futurum edixit, ut Mulier caput ejus contereret. Mox ut Abrahæ fidem, atque obedientiam remuneraretur, asseruit omnes gentes in illius progenie benedictionibus esse cumulandas. Denique per Prophetam pollicitus est ex semine David germen proditurum, & ex hoc germine florem, super quem Domini spiritus conquiesceret. Ita manifeste subinde argumentis indigitabat Nativitatem hujus Virginis, quæ Messiam erat paritura, qui postquam plures vixisset annos, & inter homines conversatus fuisset, non sine eximiæ caritatis prodigio Crucem ascenderet, ut illos attraheret ad se, *Ex secundo Sermone Arcadomia Anno 1683.*

De humilitate Filii Dei in Incarnatione

ad Philipp. 2.

Incarnationis Mysterium humanarum mentium captum excedit, unusque Dei spiritus nobis æquum illius conceptum adstruere, eumque satis exprimere poterat; quod unico præstitit verbo. *Semetipsum exinanivit*. Hoc est magnum illud arcanum in Deo absconditum ab æterno, ac revelatum in tempore. Quid est Verbi Incarnatio? est Dei exinanitio. Hoc omnia complectitur. Se ipsum exinanivit Deus ille Majestatis. Quo pacto? quia cum Deus esset, factus est homo, & quia ab homine ad Deum, qui supremum est ens, vel e Deo ad hominem, qui non nisi nihilum est, infinitum intercedit discrimen. Post hoc nihil mihi mirum videtur in reliquis Mysteriis vitæ Filii Dei. Deus enim homo factus amplectitur paupertatem, contemptum, passiones, Crucem, quæ omnia consecuta sunt humilitatem, quam suscepit. Quod autem Deus, quamvis Deus esset, hominem se facere voluerit; ad id agi minime potuit nisi par excessum amoris, & nullis circumscriptam finibus caritatem. Si homo sese ad abjecti vermiculi, vel formicæ statum demitteret, ille semet ipsum destruere diceretur, ac semet in quamdam exinanitionis speciem redigere; quid tamen hoc est, ubi cum Incarnati Dei statu confertur? Tandem enim aliqua intercest ratio inter hominem, & abjectissimum vermem; sed Deum inter & hominem, nulla. *Pater Bourdaloue in Asceticis recessibus.*

J. C. non solum factus est homo, & humanis obnoxius infirmitatibus, sed semel formam induit.

Scripturæ satis non est docere, Unigenitum Dei hominem factum fuisse, sed utitur verbo, quod innuit ipsum in homine elegisse id, quod in eo crassius est, magisque terram sapit: *Verbum caro factum est*. Caro hæc adeo contemptibilis, ac tot obnoxia miseriis; Caro hæc, quæ nobis cum brutis communis est, ab eodem sibi associata fuit, eaque illi cum nobis communis facta. Non ne hominem se faciens debebat saltem se facere perfectum hominem? videlicet semet eximere a pueritiæ infirmitatibus, & uno ictu repente in lucem prodire, qualis primus hominum parens effectus fuit? Non ita; placuit illi in Virginis alvo gigni, ut reliquos pueros; voluit, ut ceteros, se infantem nasci, omnibusque ætatis illius infirmitatibus subjici. *Idem*.

J. C. noluit in Mundum prodire, tamquam Monarcha quod Universorum Dominus erat, sed ... tamquam ...

Quamvis JESUS CHRISTUS se Infantem præstiterit, poterat tamen Monarchæ speciem induere, e nullo pendentis, supremique: poterat quidem, sed noluit; voluit subdi; & quod amplius est, *servi* formam suscipere. Verum quidem est juxta verbum, ac testimonium Apostoli, ipsum servi speciem dumtaxat accepisse; & sub hac forma Regem se vera fuisse, & Dominum Universorum; sed hoc ipsum stuporem nobis injicere debet, quod qui totius terrarum orbis Rex, & Dominus erat, sese ad servi usque formam abjecerit, ut semet magis, magisque exinaniret. O exinanitiones, & humiliationes Dei mei, quam incomprehensibiles estis! At non ne mihi erubescendum est, atque addendum, hoc me vix, & ne vix quidem intelligere, & credere posse; cum videns has Dei mei dejectiones, foveam animo superbiam, quam ubi accesserit occasio, & ipse sentiam, & alii palam intelligant? Pati ne possum non ægre, si quid mihi acciderit adversi? Æquo ne animo sustinere possum, si quopiam verbo lacessor? Excipere ne possum hilari mente, & sine acrimonia monita eorum, quos mihi præposuit Deus? Quam mollis sum, & quam facili negotio succenseo corripientibus; & si studiis meis minus indulgeatur subirascor! Tantum abest me velle subjici, ac Salvatorem imitari, ut semper per gradus altius evehi concupiscam. *Cur superbis terra, & cinis?* Hæc Spiritus Sancti exprobratio ad omnes, & singulos spectat; quia homo quilibet ex se contemptibilis est. Spectat etiam ad omnes Fideles; quoniam fideles omnes per fidei suæ characterem adorant Deum exinanitum. Sed quo potiori jure nobis assumendi sunt omnes JESU CHRISTI sensus? Heu! sub humilitatis integumento majori tenemur crescendi cupiditate, quam alius quilibet. Non ne hoc est nostram mentiri professionem? & nosmet mendacii redarguere? *Idem ibidem*.

Eccli. c. 10.

Incarnatio Verbi maximum est fidei & Religionis nostræ Mysterium.

Incarnationis Mysterium, quod eo ipso adimpletum est temporis articulo, quo Angelus illud SS. Virgini nuntiavit, & ab eadem consensus habitus fuit, respiciendum erat tamquam omnium Mysteriorum principium, Religionis nostræ fundamentum, fidei nostræ basis, absolutissimum opus Omnipotentis, prima nostræ felicitatis caussa, antonomastice Mysterium, ut loquitur Sanctus Paulus, bonitatis, & caritatis Dei erga homines, comprobatum e Spiritu, ab Angelis visum, Gentibus prædicatum, e Mundo creditum, & elevatum in gloria. *Magnum pietatis Sacramentum, quod manifestum est in carne, creditum est in Mundo, assumptum est in gloria*. *Pater Croiset in Asceticis*.

1. Timoth. 3.

Modus quo Incarnationis Mysterium adimpletum est.

Dum Angelus loqueretur, Maria supernaturali afflata lumine ineffabilis hujus Mysterii œconomiam, omniaque admirabilia intellexit, & se coram Deo exinaniens, ecce, exclamavit, ancilla Domini; quandoquidem dedignatus non est in me, quamvis indignam, oculos conjicere; fiat mihi secundum verbum tuum; tunc felici illo temporis momento evanuit Angelus, & Spiritus Sanctus ex purissimo Beatæ Virginis Sanguine, absolutissimum corpus effinxit, creatamque pulcherrimam animam Deus utrumque substantialiter in Verbi persona conjunxit, quod hoc pacto factum est caro: *& Verbum caro factum est*. Eodem momento Angeli hominem Deum venerati sunt; eodem alvus purissimæ Virginis Incarnati Verbi Sanctuarium factum est: eodemque adimpleta fuerunt omnia Prophetarum Messiam promittentium oracula. *Hodie Davidicum est impletum Oraculum*: Sanctus Gregorius Neocæsarea inquit: *Gaudebunt campi, & omnia ligna sylvarum a conspectu Domini, quoniam venit*. Natura universa præ gaudio exultavit eo momento, quo Deus homo in terris apparuit. *Hodie, qui est, gignitur*; Sanctus Chrysostomus inquit: *Qui est, fit id quod non erat; nec cum Deitatis jactura factus est homo*. *Hodie*, Gerson ait, *completa sunt omnia desideria*. Quot in uno tantum Mysteria! Quot in hoc Mysterio miracula! In JESU CHRISTO homo Deus; in Maria Virgo Deipara; & in nobis, in quorum gratiam hæc omnia miracula facta sunt, legitimi Filii Dei. *Idem*.

Homil. 2.

Psalm. 95.

De divina generatione.

Ita, Fratres, ajebat Sanctus Augustinus: *Talis fuit susceptio, quæ Deum hominem faceret, & hominem Deum*. Hujus Incarnationis talis extitit effectus ut homo se ipsum viderit elevatum usque ad Deum, in JESU CHRISTO, & Deus in hoc eodem JESU CHRISTO se ad hominis formam redactum conspexerit. Deus verus homo, & homo hic verus Deus. Naturæ duæ Divina, & humana in una, eademque persona consociata. Nulla inter utramque naturam in hac personæ unitate confusio. Verbum caro factum est, & per realem hanc, substantialemque Verbi cum humanitate conjunctionem, Verbum Incarnatum sibi propria assumpsit omnes naturales hominis miserias; & homo factus est particeps omnium magnalium Dei. Ineffabile Mysterium; necessaria Spiritus submissio; nam, ut Sanctus Chrysostomus ait, non quærimus hoc in loco qua virtute, vel quo modo Verbum æternum naturam humanam ad hoc præstantissimum fœdus evexerit. *Neque hic quæritur, quomodo hoc factum sit, aut fieri potuit. Ubi enim Deus vult, ibi naturæ ordo cedit. Voluit, potuit, descendit, salvavit*. Quam uber fons piarum cogitationum, sensuumque amoris, grati animi, & admirationis in hoc Mysterio ineffabili. *Pater Croiset in Asceticis*.

Serm. de Ann. Mariæ.

De divina generatione.

Moralis animadversiones.

Fieri nequit, ut suam erga homines Deus caritatem magis testaretur, quam humanam carnem assumens. Et sane si optionem nobis fecisset Deus, ut manifestum aliquod sui erga nos amoris peteremus argumentum; *Pete tibi signum*: numquid nobis in mentem aliquid tale petendum occurrisset? Numquid hæc nobis incidisset cogitatio expetendi, ut Deus homo fieret, & ille nobis in omnibus similis factus præter culpam, omnes ærumnas nostras subiret, ut melius omnibus infirmitatibus nostris compateretur?

Isaiæ 7.

Tamen

Tamen hoc prodigium, quod ne petere quidem fuissemus ausi, miraculum hoc, quod humana ratio stultitiam putasset; illud miraculum est, quod Divina Sapientia operata est, et nobis ostenderet, quousque nos dilexerit Deus: Nunquid nobis probatus est hic caritatis excessus? Quis autem noster est animi grati sensus? *Idem.*

Non proderat Verbo aeterno de ingratis benemereri.

Quid Domino erat profutura nostra redemptio? quid illi collatura erat hæc cum nobis similitudo, nisi ut nos gloriæ suæ participes faceret? Num ignorabat se de ingratis tantum benemereri; quoscumque sumptus erogaret, quacumque flagraret caritate, quodcumque nobis præberet exemplum, mundum illius semper fore inimicum, neque defuturos unquam in mundo procaces, & impios homines; nihil tamen illud deterrere potuit, quominus populum suis indignum beneficiis prosequeretur? *Videte qualem caritatem dedit nobis Deus.* Videte, ingrati, quam vobis in adorabili hoc Mysterio dilectionem Pater cælestis impenderit, & nos re ipsa esse Dei Filios, dilectum hujus hominis Dei populum, ejus cohæredes, & fratres? Divinum Verbum potuit hominis carnem assumere, quin arctissimam cum hominibus contraheret affinitatem. Deus, qui se humiliat, eoque ad exinanitionem sui, ut ita dicam, factus puer, omnibus puerorum naturalibus infirmitatibus obnoxius, idque propter amorem hominum! Credimus ne istud miraculum? Nem satis ineffabile miraculum istud cognoscimus? Heu Domine! Humiliationis tuæ, omniaque miracula, quæ in hoc admirabili Mysterio operaris, mihi stuporem injiciunt. Quantumvis humana mens ea nequeat assequi, ratio mea mihi dicit, consilia tua luminibus meis esse majora; sed illud non assequor, quod homines hoc Mysterium credant, te vero non diligant. Et post has animadversiones, numquid ego quoque ex eorum numero futurus sum? *Pater Croiset.*

Dei Verbum voluit ut palam hominibus Dei gloriam patefaceret.

Æternum Verbum carnem factum hominibus Dei gloriam aperuisse explicite docet Sanctus Joannes Evangelista: *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis, & vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti a Patre.* Quænam illatio! non ne longe aliter Evangelistæ concludendum fuisse videtur, atque dicendum: Verbum caro factum est, & sub hac mortali carne, qua circumdatus est, nos Divinitatis suæ gloriam celavit? Si enim Dei gloria palam erat hominibus aperienda, hæc omnino patefacienda erat per humiliationes Verbi; & Verbum humiliatum duntaxat efficere poterat, ut Dei glorificam excellentiam intelligeremus. Itaque, Sanctus Augustinus arguit, nisi Sanctus Joannes dixisset, Verbum carnem factum fuisse; nequaquam dicere nobis licuisset, nos Dei gloriam vidisse. Quid est enim Dei gloria, de qua agitur, & in quo sita est? qualis a nobis est hic intelligenda? Gloria hæc quæ in Deo est, & quam cognoscere cupimus, non aliud est, quam Dei perfectiones. Ideoque ostendere hominibus perfectiones Dei idem est, ac illis Dei gloriam aperire. Has autem non ne mirum in modum aperit nobis in adorabili Incarnatione sua Filius Dei? *Christiana adhortationes Patris Bourdaloue tomo 2.*

Cur Dei Filius factus fuerit creatura per hoc Mysterium.

Fatendum est Fideles, alioquin esse admodum mirum amorem, quo Deus adactus fuit, ut se in rerum creatarum classem insereret ad hoc, ut hominibus se conspiciendum præberet, ac sibi eorum tot sumptibus caritatem redimeret. Cum enim longe supra nos esset constitutus, et amorem nostrum ad ipsum usque non liceret nobis attollere; illi descendendum fuit, et nos infirmitati nostræ accommodaret, & per infinita spatia supereminentem submitteret Majestatem, propter quam nemo ad illum accedere poterat, & cui propria magnitudo quoddam veluti velum obtendebatur. *Lucem inhabitans inaccessibilem.* Sed quot gradibus! quanto spatio, bone Deus! quibus intervallis descendendum fuit illi, ut a summo entium cacumine usque ad nihili nostri abyssum se se demitteret? Fecit tamen, idque tribus, ut ita dicam, saltibus, qui in cordibus quidem nostris amorem, in mentibus vero ciere debent admirationem. Horum primus fuit, se se nobis conspiciendum præbere, se in corporearum creaturarum rerum classem inferendo: quod omnino necesse videbatur, ut sibi hominis cor conciliaret. Cum enim cognoscas oporteat, ut diligas, omnesque cognitiones nostræ a sensibus proficiscantur; ut ab aliis amaretur, se se aliorum sensibus debebat subjicere, ut melius ab aliis cognosci posset. *Videbit omnis caro salutare Dei*, inquit Evangelium, Videbitur, ut possit amari. Lumen hoc in sinu Patris fulgebat: opus fuit, ut nitor ejus imminueretur. Thronus illius elatus erat, nec satis suspici poterat, ejusque majestas nimium suspicientibus terrorem afferebat. Quid ergo? Se nobis videndum præbuit: *Videbit omnis caro salutare Dei.* Sed cum Sancto Paulo dicere possumus, illum ad id ita se se demisisse, ut quodammodo semet exinaniret, accipiens servi speciem, qui solus est Universorum Monarcha. *Exinanivit semetipsum formam servi accipiens.* *Auctor sermonum in omnia argumenta. In adventu.*

1. ad Tim. 6.

Luc. 3.

ad Philipp. 2.

Quomodo Deus se videndum præbuit.

Si voluisset se hominibus in terra cognoscendum tradere, quemadmodum beatis Spiritibus in cælo se tradiderat, satis illi fuisset ad id nostram intelligendi facultatem attollere, lumine gloriæ, ut illam objecti sui dignitati accommodaret. Sed maluit se se accommodare nobis, ac se se submittere non solum vi nostri intellectus, verum etiam oculis, sensibusque nostris: se videndum, audiendum, contrectandumque præbere, et quidem ex Apostolis loquitur: *Quod vidimus, quod audivimus, & manus nostra contrectaverunt.* Quamvis nihil tam abhorreret a Deo, quam sub nostris sensibus cadere, illum, quem naturæ suæ excellentia toto cælo super nostras cogitationes attollit, illum, qui propter immensitatem suam mundi hujus ambitu contineri non potest, neque posset decem millibus, si tot essent, orbibus; illum, qui per essentiæ suæ simplicitatem magis abest a compositione, accidentibus, forma, figura, aliisque id genus, quam lumen distet a tenebris! Heu! Fideles, post hæc cum Apostolo affirmare non vereor, hoc vere esse exinanire se ipsum: *Exinanivit semetipsum.* Non quod ideo Deum esse cesset; sed quia cum Deus sit, facit se simul corporeum, ut se se nobis, sensibusque nostris accommodet. Ita ut creaturæ imbecillitas in Deum ipsum resiliat, infirmitas quæ a quovis ente creato sejungi non potest. Deo tribuuntur accepta, nihilum essentiæ nostræ arctitum, ac exiguis finibus circumspectum Deo refertur. Humiliatio, dicam iterum, quæ melius significari nequit, quam exinanitionis nomine, quo illam vocat Apostolus. *Exinanivit semetipsum formam servi accipiens. Idem ibidem.*

1. Joan. 1.

Dei misericordia nullo alio splendore potuit sublimius elucere quam Mysterio Incarnationis.

Poterat ne Dei misericordia se ipsam majori in luce proferre, quam in Incarnationis Mysterio? Poterat ne nobis adstruere sui conceptum hoc splendidiorem? Nunquid aliquid usquam huic comparandum operata est? O prodigium! Sanctus Zeno Veronensis exclamat: Deus ad pueri vilitatem reductus: cur autem? propter amorem imaginis suæ, propter creaturas suis manibus factas. Agnoscamus Religionis nostræ præstantiam in eximiis documentis, quæ nobis tribuit Domini, quem colimus, & immensæ bonitatis ejusdem. Ethnicæ quævis Religiones in fabularum suarum varietate quidquam simile unquam commentæ sunt? Deos habemus ajebat quidam ex Ethnicis Sapientibus: sed id genus Dii monstra haberentur, si nobiscum viverent, adeo vitiis diffluunt. Nos autem, Sanctus Augustinus inquit, Deum colimus, in quo omnia sunt admirabilia, sed inter hæc maxime nitet amor illius. Unicum Incarnationis Mysterium sufficit ad omnem idololatriam, omnemque Ethnicorum superstitionem confundendam. Nam ut scite Sanctus Gregorius Nyssenus animadvertit, vera religio est de Deo sentire juxta Dei naturam, ac dignitatem. Hoc autem Mysterium efficit, ut ita de misericordia Dei sentiamus, ut humanæ menti sublimiorem fovere conceptum non liceat. *Adhortationes Christianæ Patris Bourdaloue tomo secundo.*

Per affinitatem quam cum J. C. in Incarnatione contraximus, fratres ejus evadimus.

In hoc Dei incarnati Mysterio peculiarem cum ipso contraximus affinitatem, per quam evadimus Fratres Filii Dei, & ipse Frater noster. Neque solum per hoc fratres illius sumus, sed membra, & cum hoc Deo homine unum tantummodo Corpus efficimus. Vinculum, per quod inter ipsum, & nos adeo perfecta coalescit unio, status est humiliationis, & exinanitionis, ad quem pro nobis in Incarnatione sua descendere dignatus est. Si e gloria sua non fuisset egressus, nostræque similem carnem induere detrectasset, semper ille noster esset Deus, & nos illius creaturæ: sed nunquam tantam hanc assecuti fuissemus dignitatem, ut illi tanquam fratres, vel membra hæreremus. Illi ergo adeo prope conjuncti, sumus, quia ille venit ad nos, & uti nos, factus est parvulus. Quam pretiosæ nobis esse debent hæ Incarnati Dei exinanitiones, quia ita nos extulit, & tantam nobis salutem attulere? Tamen cum ille nobis exhibeat illas imitandi, & in earum partem accedendi occasionem, quomodo ipsi affecti sumus? Levis quilibet contemptus, levis injuria, licet ut sæpe accidit commentitia, nos conficit, ac explet ægritudine. In iras excandescimus, vel si dolorem quo conficimur, dissimulamus, hic semper animo nobis obversatur, eumque ubique gestamus. Num hanc nobis docuit Dei Filius? hæc ne remuneratio est, quam Deo pro nobis exinanito debemus? *Pater Bourdaloue in Asceticis recessibus.*

Quare Dei Filius factus homo.

Quare Verbum Dei, quod in Patris sui sinu permanebat, ubi infinita perfruebatur felicitate, inde egredi voluit, & in mortali corpore inhabitare, ubi Divinitas sua tanquam in Templo, seque residet domicilio? Ut cum hominibus conversaretur, ut cum illis de ipsorum ageret salute, ut illos in beatitudinis suæ partem accerseret, cum extra inaccessibilem lumen habitaret, hinc descendit in carnem ... et cu-

descendit, ut nostræ indulgeret infirmitati, nobisque ad se facilem præberet accessum. *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.* Hactenus, ut Sanctus Joannes inquit, nemo Deum viderat, sed Unigenitus Filius, qui in sinu ejus latebat, inde prodiit, ut nobiscum familiariter versaretur. Factus est homo similis nobis; suam nobis Divinitatem præbuit conspiciendam, atque contrectandam: se nobis visibilem præbuit, atque palpabilem, nobisque divina aperuit sacramenta. *Deum nemo vidit unquam: Unigenitus, qui est in sinu Patris ipse enarravit nobis.* O admirabile inventum Sapientiæ Dei! Incomprehensibile bonitatis ejusdem munus! Verbum incarnatum, quis satis amare te potest, tibi benedicere, te laudare eo, quod inveneris artem adeo admirabilem temet nostris ægritudinibus onerandi, & in divitiarum tuarum partem nos evocandi. Si permansisses in cælo, quis mortalium ad solium tuum potuisset ascendere? Si descendisses, ut olim, nubibus, fulgoribus, fulminibusque septus, quisnam ausus fuisset accedere? Sed cum temet adeo facilem, humilem, ac mansuetum præbueris, numquid excusari possum, si neglexero gratiam patiendi non solum ut pedibus tuis obvolutum me sistam, verum etiam, ut tecum arctissima affinitate conjunctus adhæream. *Pater Novat in Meditationibus.*

Sicut Dei Filius ab Æterno Patre divinam naturam recipiens, omnes etiam Dei recepit perfectiones; ita jus est illi sa ipso Incarnationis momento recipiendi cultum, & honorem, qui Deo tantum debetur; & illi hunc adhibere tenemur: *Et adorent eum Angeli ejus.* Hunc illi præstare omnes Angelici spiritus jubentur: *Ut omnes honorificent filium, sicut honorificant Patrem.* Hoc ipsum hominibus præcipitur, qua in re si defecerimus, nos aliquando illi obsequium nostrum impendere coget. Nam, ut sanctus Paulus ait: *Omnes enim stabimus ante Tribunal CHRISTI. Scriptum est enim: Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi flectetur omne genu; & omnis lingua confitebitur Deo.* Hinc conficite quanti momenti sit opus redemptionis nostræ: ad hoc enim, ut bene verteret, opus erat ut tota sapientia, potentia, auctoritas, & imperium Dei ipsius impenderetur. *Idem.*

Quam virtutem, & potestatem requirebat in Deo magni hujus Operis, Incarnationis videlicet, complementum? Quem conatum, & quod dexteræ Altissimi portentum? Homo Deus e Virgine Matre conceptus; videlicet in eadem persona. In eodem JESU CHRISTO Divinitas cum nostra humanitate conjuncta; celsitudo cum humilitate; finitum cum infinito; esse cum nihilo; & in Matre eadem Maternitate cum Virginitate; Hoc vere opus est Dei. Quidquid fecerat in universo terrarum orbe, juxta Scripturarum verba, ludus erat: hic autem tota sese effundit, quantacumque est illius omnipotentia, & efficit, ut in Dei puero infirmitate tota illius fortitudo colluceat. *Adhortationes Christianæ Patris Bourdaloue, tomo primo.*

Servi forma, quam Dei Filius assumpsit, est humana natura, per quam factus est inferior, & subditus Patri. Exinanivit se hanc formam accipiens, quoniam homo factus, factus est creatura, & creatura quæ per se nihil est per originem, tunc quoque nihil est, dum comparatur Creatori, in quo fons est, & plenitudo cujuslibet essentiæ. Exinanitionis nomine altissimam significat Apostolus humiliationem, neque major concipi potest illa Dei hominis facti. Hic enim se hominibus similem fecit, quia vere illius naturam assumpsit, & habitus fuit ut homo, ex iis omnibus, quæ extrinsecus in illo visa sunt; nam præter crimen, omnes subire dignatus est hominis infirmitates, cujusmodi sunt fames, sitis, lassitudo, mors. Nec hoc in speciem duntaxat: erat ille, quod videbatur; cumque id esset propter hominis salutem, opus erat, ut oculis eorum videretur, quod reapse erat per assumptam naturam. Tamen servi forma, quæ illum Patri inferiorem constituit, non delevit, aut imminuit in illo formam Dei, per quam æqualis est Patri. Nihil immutatus fuit per naturam, quam induit, sed ipse hanc naturam mutavit, illam attollens miram in modum per naturæ divinæ societatem. Societas ista peracta est sine perturbatione, & commixtione, neque enim ex duabus naturis una tantum effecta est, quod hæretici nonnulli effutire ausi sunt; sed humana natura simul cum Divina conjuncta fuit, in eadem JESU CHRISTI persona, qui Deus simul, & homo est: Deus ab æterno per divinam Nativitatem, homo autem in tempore per Incarnationem. *Tornaiux in anno Christiano, tomo 3.*

JESUS CHRISTUS non per sanguinem hircorum, aut vitulorum, sed per proprium Sanguinem introivit in Sancta æterna redemptione inventa. Satin' intelligemus quid hæc significent Verba? & si intelligimus, num quid credimus? Deum hominem factum propter homines; & hunc Deum hominem, ut homines eximeret de servitute dæmonis, ut eos Patri suo reconciliaret, & participes faceret æternæ hæreditatis semet pro illis in Cruce immolasse; cum nulla præter hanc victimam eorum expiare posset peccata, iisque vitam æternam promereri. Hoc unum illud erat sacrificium, quod iram Dei mulcere, ejusque justitiæ satisfacere posset, unum quod nobis posset auferre servorum squallorem, & in filiorum Dei libertatem vindicare. Sacrificium hoc oblatum fuit, cujus cruenta victima ipse fuit JESUS CHRISTUS. Sancivit ille Sanguine suo fœdus inter Deum, hominesque percussum, cumque per Testamentum suum scripsisset nos cælestium bonorum hæredes, voluit, ut per mortem suam nos ad illa jus consequeremur. Hoc est fidei nostræ compendium in sublimi hoc Mysterio; quod incomprehensibile esse fatemur. *Pater Croiset in Asceticis tomo 3.*

Prædixerat Isaias fore ut CHRISTUS Deus vocaretur, & Angelus Sanctæ Virgini nunciaverat, fructum ex eadem nasciturum, vocandum esse Dei Filium. Hoc est nomen illud alio quovis nomine sublimius quod per humilitatem, atque obedientiam suam meritus est JESUS CHRISTUS. Neque ideo dixeris, illum non fuisse Deum ante mortem suam; quoniam Deus est ab æterno. Natura humana, quam assumpsit ex ipso primo Conceptionis articulo naturæ divinæ adhæsit. Ex hoc igitur temporis momento, homo hic, quem ille pro nostra salute induit, Dei nomen accepit; & Filius Mariæ factus est Altissimi Filius, eodem articulo, quo Filius Altissimi fieri dignatus est Filius Mariæ. *Idem.*

JESUS beato eo temporis articulo supremam intuitus excellentiam, infinitamque Dei Majestatem haud cunctanter illum adorat, & humiliter se illi subdit quatenus Creatori, & glorificatori suæ humanitatis. Tunc visum est quod non antea neque in cælo, neque in terra visum fuerat. Deus adorans, & Deus adoratus; Deus obsequens Deo, eique dignum Dei magnitudine adhibens cultum. Factum hoc admiramini, quod stuporem incutit Angelis, & satis abunde sarcit injuriam, quam Lucifer per superbiam suam intulerat Deo, Socios vos addite aulæ cælesti, neque fatigemini centies canendo: *Sanctus, Sanctus, Sanctus est Deus exercituum, Benedictio, gloria, sapientia, gratiarum actio, honor, potentia, & fortitudo Deo nostro in sæcula sæculorum.* Profundum hoc obsequium, quo JESUS Patrem Æternum colit, oritur ex perspicua cognitione, quæ illi est magnalium Dei: Supremi hujus Entis sanctitas, dignitas, præstantia animam ipsius in inexplicabilem exinanitionem projiciunt, atque, absit invidia verbo, in reverentiæ abyssum detrudunt. Omnes Sancti simili ratione affecti sunt, quo propius accedunt ad Deum, eo magis illum cognoscunt; & quo magis cognoscunt, eo magis reverentur, & altius se coram eodem prosternunt. *Pater Novat tom. 7. Meditationum.*

Mundi Salvator humanum, & visibile corpus assumens, ac ita altissimas nobis Dei perfectiones aperiens, maximum in nobis ciet divinæ gloriæ conceptum, ita ut nulla habita ratione passionis, mortisque suæ dicere possit ex ipso Sanctissimæ Incarnationis suæ momento Patri suo: Pater, inchoavi jam illud officium, pro quo a te missus sum, ut te videlicet mundo traderem cognoscendum. Ad id unum ingredior, neque egrediar, nisi maximi hoc momenti officium expleveero. Omnino enim necesse est, ut ab hominibus agnoscaris; quippe ignorantia Creatoris sui, & primæ caussarum omnium, in qua versantur, essentiale est in natura malum, & malorum omnium principium. Idcirco hodie venio, ut homines me intuiti, in me gloriam tuam intueantur; & lumen, quod affero, sese in terram universam effundat, ac tenebras, quibus obruta est, omnino discutiat. *Adhortationes Christianæ Patris Bourdaloue Tomo secundo.*

Corpus Adæ opus Dei est, qui per semet, suisque manibus illud effingit; & corpus incarnati Verbi opus est Spiritus Sancti, illius materiam præparantis, & organa omnis disponentis. Primum illud ex argilla virgine effingitur, nulla mortalium corporum corruptione coinquinata. Alterum hoc effingitur ex purissimo Sanguine Virginis, quæ terra illa sancta est, quæ non alium fertilitatis suæ fructum habuit, quam Deum. Adam homo est ex prima die; & corpus ejus illico perfectum est. Filii corpus in ictu oculi compactum fuit, & licet apiculam magnitudine non excedat; tamen homo perfectus appellari potest, non quidem ætate, nec magnitudine corporis, sed magnitudine Spiritus, & Sapientiæ. *Pater Novat in meditationibus. Tomo septimo.*

JESUS in ipso Incarnationis articulo conjiciens oculos in præteritum, præsens, & futurum videt miserum humani generis statum, ac intuitus hinc quidem cælum obstructum, inde vero infernum peccatoribus catervatim illuc per terribilem cæcitatem in præceps ruentibus apertum, eorum calamitatem miseratus est, ut ex eo momento de illo dici possit: *Videns turbas misertus est eis quia erant vexati, & jacentes sicut oves non habentes Pastorem.* Sed ex omnibus hominum ærumnis peccatum maxime eum movere

re conficit. Considerat illud tamquam malum, quod est quodammodo infinitum, sed quod infinitam lædit Majestatem, seu quod hominem infinito bono privat, eaque consideratio in corde ejus succendit zelum honoris Dei, quo conficitur, incredibilem humanorum criminum dolorem, urgens eorum delendorum desiderium, ardentissimam cupiditatem tradendi omnibus hominibus parandæ sui cognitionem, eosque ad illius amorem impellendi. *Idem ibidem.*

JESUS in Incarnatione sua sibi provinciam vindicat satisfaciendi Justitiæ Patris sui.

JESUS subit onus peccatorum nostrorum, sibique vindicat provinciam satisfaciendi Justitiæ Dei, videns hanc esse Patris sui voluntatem dandi ipsum mundo Redemptorem, ad gloriam suam reparandam, ac justitiæ suæ satisfaciendum, peramanter hoc sibi deposcit munus ex tunc in se sarcinam criminum nostrorum suscipiens. Integrum erat illi vitam gloria, & felicitate plenam deligere, quæ suam deceret majestatem; unicum enim cordis ejus suspirium satis erat ad veniam peccatorum omnium obtinendam; sed ultro hanc abdicat, ut sese adducat in pœnitentiæ statum, & pro nobis satisfaciat Justitiæ Dei, omnes rejicit voluptates, honores, & mundi divitias. *Idem.*

Libenter ad id suscipit omnes labores cunctasque mundi miserias.

Neque illi satis est hæc omnia propter amorem nostri rejicere, verum etiam ultro omnes amplectitur labores, passiones, ignominias, omnesque mundi miserias, mortem etiam turpissimam atque truculentissimam. Ex vita sua sibi jugem efficit crucem, cujus omnia momenta totidem sunt Sacrificia, per quæ se pro nobis immolat, ac suppliciis, ac doloribus conficit. Crucem quidem amplectitur, non tamen eligit; accipit illam de manu Parentis sui, eamque accipit obsequentissime, ut per obedientiam vivat, atque moriatur. Omnibus se subdit nutibus ejus, omnia ejus adorat judicia, & quasi nulla sibi voluntas esset, duci sinit voluntate Patris in singula vitæ momenta instaurans eidem placendi desiderium. *Quæ placita sunt ei, facio semper. Idem.*

Venerari debemus Salvatorem in hoc humiliationis statu, ad quem se propter amorem nostrum redegit.

Dei Filius eo magis meretur obsequia nostra in hoc humiliationis statu, ad quem redegit se per Incarnationem, quo magis propter amorem nostrum semetipsum exinanivit. Illum igitur in hoc statu majori, qua fieri potest reverentia, colamus; nostra cum Angelorum obsequiis consociemus, qui, sancto Paulo teste, illum in ipso Incarnationis ejusdem exordio venerati sunt: licet propter illos nequaquam caro factus fuisset: *Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ dicit: & adorent eum omnes Angeli ejus.* Ad Hebr. 1. Ad id autem longe potiori jure tenemur nos, ad quos hoc beneficium unice pertinet; & propter amorem quorum ille sese ad hanc exinanitionem redegit, quam Angeli admirantur, licet minime intelligant. Te igitur adoro, Salvator, in hoc statu humiliationis ea majori, quæ per creaturam adhiberi possit, reverentia, confitens supremum Essentiæ tuæ imperium, Majestatis tuæ celsitudinem, omnimodam quam tibi debeo in hoc ipso altissimæ tuæ humiliationis statu obedientiam. Obsequia mea cum illis conjungo, quæ Sancti omnes tibi in hoc statu præstiterunt, profiteorque, quandoquidem infra nihilum me dimittere mihi non licet, me cupere ad nihilum reverti, si hinc aliqua fieri possit gloriæ tuæ accessio. *Societas ad amorem Domini postulandum.*

Salvator ab ipso Incarnationis suæ exordio incipit mereri.

Dei Filius in ipso suæ Incarnationis exordio mereri poterat; & ex eo temporis articulo pro nobis meritus est inexhaustum gratiarum, ac spiritualium divitiarum thesaurum. Mens illius cælestibus erat luminibus illustrata: voluntas, licet impeccabilis, perfecte in bonum erat libera. Sanctus erat secundum suam humanitatem non solum per gratiam sanctificantem, sed longe nobiliori modo per increatam sanctitatem, quæ est omnium gratiarum origo. Viator erat æque ac comprehensor; & cum gloriosa illius anima in corpore passibili, ac mortali par esset ferendo, necessaria illatione par etiam erat merendo. Habebat ille promissionem Patris, qui ex tunc illi suas voluntates aperuit, hæc dicens: *Filius meus es tu &c.* Hebr. 10. quibus amabilis hic Filius, Deus hic Incarnatus respondit, *Hostiam, & oblationem noluisti. Tunc dixi: Ecce venio.* Admiremur quæso hunc Hominem Deum in ipso suæ Incarnationis momento de omni dæmonum potestate triumphantem, Inferorum ostia claudentem, & cæli valvas reserantem. Universa lucratur, nobisque plura momento hoc adipiscitur bona, quam omnia pendi valeant terrarum imperia. *Pater Nouet in Meditat. tom. 7.*

Quid sit nobis intelligendum per hæc verba: Verbum caro factum est. Joann. 1.

Verbum caro factum est, & habitavit in nobis, ait sanctus Joannes Evangelista. Sed quid mihi per hæc verba intelligendum est? Intelligere debeo illum, qui omni caret principio, incipere esse; illum, qui æternum permansit in Patris sui sinu, novem mensium spatio clausum delituisse in Virginis sinu; qui Deus est, factum fuisse hominem, nobisque similem; & eum, per quem facta sunt omnia, factum fuisse in tempore. Si hoc Mysterium transilit terminos intellectus nostri; saltem adorantes illud conemur intelligere quid coegit Deum, ut tot hæc, tantaque miracula operaretur. Totum hoc miraculum ad nos pertinet, & propter nos unice factum est. Sanctus Paulus Apostolus docet Dei Filium se pro nobis tradidisse: *Dedit se pro nobis redemptionem*, ut expiaret nos ab omni iniquitate, & faceret ex nobis sibi populum acceptabilem. Ad Tit. 2. Hæc nobis semper obversari debet animo cogitatio meditantibus Mysterium hoc incomprehensibile. In iis omnibus, quæ accidunt, non alia Dei mens est, quam ad hominum salutem cooperandi, testandique illis amoris sui Magnitudinem. In hoc Mysterio cogitare possumus quidnam Deus nobis fuerit largitus; & ibi intueri, quid pro nobis fecerit Filius Dei, & quæ sui erga nos amoris argumenta contulerit. *Lambert tomo 5. Anni Evangelici.*

Quam pauci in mundo cognoscunt Deum, quidquid ille fecerit, ut cognoscatur.

Nonne mirum est JESUM CHRISTUM adeo parum in mundo cognosci? Quod enim mundus vocatur, sectatores mundi, mundi mancipia, mares, & feminæ mundi spiritu repleti, cognoscunt ne Deum? Nonne illum se ignorare, vel oblivisci illius profitentur? Nonne vivunt, quasi non esset Deus; & præcipuum illorum principium nonne est pro viribus illius memoriam delere, & de eo nunquam fere cogitare? De hoc conquerebatur dilectus discipulus sanctus Joannes, ubi explicat æternam, ac temporalem Filii Dei generationem. *In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit.* Joann. c. 1. Hoc ipsum JESUS CHRISTUS conquerebatur apud Patrem: *Pater juste, mundus te non cognovit.* Joann. c. 17. Quidquid egi, ut illis annunciarem magnalia tua, prævaluit cæcitas eorum, & mundus semper manet involutus in tenebris suis. Deplorabilis cæcitas, Salvianus exclamat, cæcitas quæ eo procedit, ut nihil Deo deterius existimetur. Amittitur Deus sine lacrymis, haud ægre procul arcetur; illi minimum quodvis lucellum præfertur, minima voluptas, minima oblectatio. Gratia ejus & odium nullo sunt nobis in discrimine. Quorsum istud? Semper eamdem ob caussam; quia mundus nunquam illum cognovit; si enim cognosceret Deum hunc adeo misericordem, sapientem, potentem, justum, & sanctum, nequaquam vita duceretur exlex, non ita passim ruerent mortales in tantam morum corruptelam; non accederent ad aras ad illi contumelias inferendas; in honore haberetur cultus ejus, ac Templum, lex servaretur, & ultiones illius metuerentur. Sed quia mundus illum affectat ignorare, nihil est adeo abnorme facinus, a quo mortales abstineant. *Pater Bourdaloue tom. 2. Adhortationum Christianarum.*

J.C. anima adhæret personæ divinæ.

Anima JESU CHRISTI cum Verbo Divino primum conjungitur in ipso Incarnationis momento; seu quod hæc præcipua pars est illius humanitatem constituens; seu quod anima primum corrupta fuit peccato, quod Verbum deleturum erat; seu tandem, quod cum libera sit in operationibus suis, capax est etiam merendi, cum corpus non mereatur, nisi quatenus organum est ad pie, sancteque agendum. Quamobrem si Verbum corpori tantum adhæsisset, non animæ; anima quidem par fuisset promerendo aliquid remunerationis; sed capax minime extitisset meriti infiniti; quandoquidem ideo sancta est infinita sanctitate, quia adhæsit personæ Verbi. *Pater Nouet.*

Sacrum Corpus JESUS cum divina illius persona conjunctum.

Verbum animæ adhærens, per hanc simul adhæret & corpori; seu ut inde fiat victima pretii infiniti, quam semel offerat Patri in Calvario, & quotidie in Ara usque ad mundi finem, seu ut præparet divinam Escam, Panem vivificantem, ad alendas animas nostras ad immortalitatem. Ubi animadvertendum est, Corpus Filii Dei recipere in hoc temporis articulo triplex vitæ genus. Primum est vita naturalis, quam obtinet ab anima sibi inhærente. Alterum est vita moralis; quæ non aliud est, quam communio meritorum animæ, cum qua init societatem. Tertia est vita divina, & vivificans; quam obtinet a Verbo, quod est vita per essentiam, & efficit ita cum Sacrum hoc Corpus nobis tribuatur in alimoniam, vim habeat animas nostras vivificandi; & corpora resuscitandi. Ex triplici hoc vitæ genere, primum duntaxat amisit; duo reliqua in sepulcro conservata sunt, & manent etiam in Eucharistia, ubi Panis hic vivus nobis communicat merita, & vitam JESU CHRISTI, cum accedimus ad illum cum iis dispositionibus, quæ requiruntur. *Idem.*

Intentio Filii Dei in sua Incarnatione.

Consideremus paulisper, Fideles, quid intenderit Dei Filius per hanc humiliationem; atque intelligamus saltem magnitudinem amoris ejus, qui illum ad tantam humilitatem perduxit: Non venit Deus in terra, ut majestatis suæ fulgorem ostenderet; haec non erat mens illius: sed, ut amor suus hic triumpharet; neque nobis sese obvium dare poterat in statu, qui aptius hoc nobis ostenderet, quam in Incarnatione, & in conjunctione ipsius cum humana natura. Cum ostendere voluit potentiam suam, creavit Cælos, Solem, & hanc Astrorum multitudinem, quæ nobis illius testantur magnitudinem: *Cæli enarrant gloriam Dei:* Psalm. 18. Sed bonitas ejus præstat oppositum, ut sibi corda nostra conciliet: Se submittit; Deus hic fit homo, ut illiciat corda nostra; ita ut sese communibus ceterorum hominum infirmitatibus subjiciat; & bonitas hæc tantam vim facit in illa, quantam Dei potentia in

no-

[illegible] que exploratum erat cor humanum, voluit sese nobis offerre sub hominis forma, quia se a nobis voluit amari. O Dei humiliatio; quam mirifice ostendis, quidquid in ipso inest, amabile! Quam palam amorem illius prædicas, & quam fortiter illi nostrum concilias! *Idem in Adventu suo.*

Quomodo exceperunt J. C. consilio, quo cepit se hominem facere. [illegible]

JESUS CHRISTUS descendit inter nos, & vivere voluit in medio nostri, ut prædicaret in Mundo gloriam Patris sui; sed numquid labentibus sæculis illum sua expectatio fefellit? Haud ita sane. Sed præter perversum Mundum hunc, qui obstruit oculos tuos, ne videat lumen, quod attulit nobis Mundi Salvator; alius est Mundus, Mundus fidelis, Mundus prædestinatus, parvulus Justorum, & Electorum Mundus. Hos sibi reservavit JESUS CHRISTUS, hodieque sibi reservat. His datum est Dei Mysteria cognoscere, illud vero potissimum Dei hominis facti. Ita est, Sanctus Bernardus ait, hoc spectat ad vos, qui humiles estis, ad vos, qui subjecti estis, & verbo ejus audientes, ad vos, qui modum servatis in conditione vestra, & qui vosmet non quæritis attollere super vos per ambitionem, ad vos, qui vobismet invigilatis, omnibusque operibus vestris, ad vos denique, qui meditamini perfectiones Dei vestri, & legem illius adimpletis: *Pater Bourdaloue in Christianis Adhortationibus Tomo 1.*

Bonitas, Sapientia, & potentia Dei in Incarnationis Mysterio [illegible].

Verbum Caro factum est. En tribus verbis totum Incarnationis Mysterium, in quo Sapientia, bonitas, & Dei potentia æque collucent. Bonitas quidem, quæ illum cogit, ut sese totum homini impendat sine exceptione, ita ut per ineffabilem hanc communicationem homo sit re ipsa Deus, ac Deus vere sit homo. Omnes igitur homines, præsertim vero Christiani agnoscant dignitatem, amplitudinem, quæ cedit illis ex arcta hac affinitate, quam eorum natura cum divinitate contraxit. Sapientia ejus elucet ex qualitatibus, quas in Salvatoris persona conjunxit. Ipse Deus, & homo simul est. Nisi Deus fuisset, non potuisset ille nobis promereri tot gratias, quibus indigebamus. Nisi fuisset homo, non potuisset ille pro nobis divinæ Justitiæ satisfacere. Quatenus Deus, nobis tribuit suppetias, quibus carere non possemus. Quatenus homo nobis tribuit exemplum, quod nobis est necessarium. Elucet ejus potentia in conjunctione rerum earum, quæ simul esse non posse videntur; Divinitatis cum humanitate, Virginitatis cum Maternitate. Bonitatem hanc admiremur, & diligamus. Quantum fieri per nos poterit, imitemur Sapientiam. Potentiæ vero nostram subjiciamus, sinamus illam in corda nostra agere, neque resistamus illi. *Moralis novi Testamenti Patris de Nouville.*

Quale sit Verbum Incarnatum in ordine naturæ, in ordine gratiæ, & unionis hypostaticæ.

Contemplemur, quæso, adorabilem Salvatorem nostrum in primo suæ Conceptionis instanti. Quid tunc erat divinum hoc objectum? In ordine naturæ infans erat, non secus ac alii filii Adæ: sed infans, qui ex tunc rationis particeps erat in corpore perfectissimo. In ordine autem gratiæ, anima ejus immunis erat a peccato, virtutibus omnibus naturalibus, & supernaturalibus repleta, usque in gradu præstantissimo. Denique in ordine unionis hypostaticæ erat Homo Deus; videlicet homo ita perfecte Deo adhærens, ut ejus humanitas in omnia Divinitatis jura ingrederetur. O Mysterium admirabile! O abyssum Sanctitatis, gratiæ, bonitatis, clementiæ, & amoris! Væ animæ Christianæ, quæ vel unum vitæ suæ diem præterire fuerit passa, quin adoret cum gratiarum actione divinam hanc humanitatem, quæ fundamentum est adoptionis nostræ, & fons inexhaustus omnium benedictionum, quas accepimus, & Cælitus excepturi sumus! *Ibidem.*

Dei misericordia in Incarnationis Mysterio [illegible].

In Incarnatione Filii Dei misericordiam ejus admirati sumus, quia nostram induit naturam, ac in se nostras recepit ærumnas. Justitiam quoque veneratæ sumus; est enim homo pro hominibus satis faciens, eosque liberans a dæmonum servitute. Verum si duplex ista perfectio coaluit unquam in aliquo opere, ex in pœnitentia eluxisse dicendæ sunt. Hæc enim virtus admirabilis est misericordiæ, & justitiæ commixtio; & qui intus ejusdem naturam perspexerit, affirmare non poterit, utra earum ibi præ altera niteat. Hoc fuit misericordiæ adinventum; Deus enim lacrymis nostris se sedari patitur, criminum nostrorum obliviscitur, ut nos meminerimus; elicit ex nostra mobilitate salutem, ex naufragio nostro tabulam, & nos invitat, ut ad hanc medicinam confugiamus pollicitationibus Sacramento roboratis: *Vivo ego, nolo mortem peccatoris, sed ut magis convertatur, & vivat.* Quod Tertullianum impulit, ut exclamaret: *O nos beatos, quorum caussa Deus jurat! ô miserrimos, si nec Deo juranti credimus!* Itaque Pœnitentia est merus effectus misericordiæ, & Tertullianus idcirco eos damnans, qui in illius severitatem evomebant blasphemias, jure docet: hanc pro gratia potius esse habendam, quam loco supplicii. *Quod severitatem existimas, gratia est.* [illegible] *Orationes Patris Senault, ex Oratorio Tomo 1.*

Tertull. lib. de pœnit.

Dei Filius se faciens Filium hominis assumit nos ad dignitatem filiorum Dei. Joann. 1.

[illegible] dignitatem filiorum Dei? Vin scire, quid procuraverit homini tantum honorem, quo erat indignus? Audi quomodo id fieri potuerit: *Et Verbum caro factum est.* Ex quo Dei Filius dignatus est fieri Filius hominis, mirum non est Filium hominis factum fuisse Filium Dei. *Verbum caro factum est.* Hæc caussa est liberationis nostræ, ac felicitatis. Carnis vocabulum sæpe totum significat hominem in Scripturis. Cum dicit Evangelium: *Videbit omnis caro salutare Dei;* significat hoc visum iri ab omnibus hominibus. Evangelium non loquitur nisi de eo, quod abjectissimum est in homine, ut hinc intelligamus, quousque Dei Filius sese propter nos humiliaverit nostram naturam assumens. Quæ enim fingi comparatio potest inter Verbum Divinum, & carnem mortalem, ac perituram; Deum inter & hominem; inter Creatorem, & creaturam? Et quid non debemus ipsi Filio Dei, qui dignatus est subire pondus infirmitatum nostrarum indutus carne corruptibili; quin ulla in nobis extarent merita, in quorum gratiam nobis adeo ineffabile munus elargiretur? *Lambert, Tomo 5.*

Luc. 3.

Præcipua [illegible] Verbo Incarnato [illegible] aliud quærere [illegible]. Isai. 33.

JESUS CHRISTUS ex ipso suæ Conceptionis primordio factus est Rex noster, Dominus, & Judex. Scriptura statim his illum titulis colit. *Dominus Legifer noster, Dominus Rex noster. Ipse salvabit nos.* Illum sub his titulis veneremur; sed sciamus, Regnum illius de hoc Mundo non esse; neque hic operum nostrorum mercedem præstolemur. Natura, & dæmon jam insurgunt adversus Regem hunc, pro quo nos stare profitebimur. Utram partem sequemur? pro qua sumus dimicaturi? Hic infans Deus noster est Pontifex. Pater ipsius sacrum hunc illi contulit characterem, super Sanctam illius humanitatem totam Divinitatis unctionem effundens. In ipso intemeratæ Virginis sinu, ac primo suæ Conceptionis articulo primum obtulit Sacrificium: in quo ipse unus simul fuit Sacerdos, Victima, & Altare. Ex illo ipso noster quoque Mediator est. Tunc munere hoc fungi cœpit, neque deinceps illud unquam interpellavit, neque interpellabit. *Semper vivens,* Apostolus ait, *ad interpellandum pro nobis.* Ex illo JESUS CHRISTUS est Sponsus noster. Vetus, ac novum Testamentum æque illum nobis exhibent hac ornatum suavissima qualitate cujus vi contrahit cum animabus nostris arctissimam affinitatem, sese illis conjungens sacris vinculis caritatis arctissimæ. Propter Sanctam Incarnationem suam est etiam frater noster, sicuti nostrum caput, & prototypus est, quatenus Verbum incarnatum. Neque enim in Calvario tantum nostrum est exemplar, sed fuit ab ipso Conceptionis suæ momento in sinu Deiparæ. *Moralis novi Testamenti Patris Nouville Tomo 1.*

Ad Hebr. 7.

Mens Filii Dei in mundum venientis.

Cum Filius Dei carnem assumpsisset, vivere voluit, non solum ut nos per suam Incarnationem, mortemque redimeret, verum etiam ut nobis esset exemplo Sanctæ vitæ, ut nos mores nostros componentes secundum hoc eximium exemplum, possemus vitæ ratione immutata mereri gloriam, quam ille nobis Sanguine suo comparavit. In terris visus est non solum quatenus Salvator, sed quatenus legislator; non solum ad naturam nostram, quæ perierat, reparandam; verum etiam reformandam, atque sanctificandam. Cum Salvator venit in Mundum, omnia ibi inculta nacta est. Flagitia omnia universum terrarum orbem inundaverant, Omnia ibi erant sus, deque permixta; corruptio ubique grassabatur. Nihil minus quærebatur, quam Deus ad afferendam tot tantisque malis congruam medicinam. Nos Mundi gloriam suspicimus tamquam magnum aliquid; Salvator autem per humilitatem suam nobis ostendit fucatis hujus lucis mendacium. Nos inhærebamus bonis Mundi hujus, dæmoni voluptatum devoti; & ille voluit nasci, & vivere pauper; fuitque toto vitæ suæ spatio vir dolorum, voluitque tandem in turpissimo Crucis ligno animam efflare. *Dictionarium Morale Tomo 3.*

J. C. de solio suæ majestatis descendit, ut Dei gloriam reparet.

Cum mentem appellimus ad Incarnationem divinæ Mysterium considerandum, & videntes JESUM CHRISTUM eo in statu, in quo fides nobis illum proponit, cogitemus, ad Dei gloriam reparandam descendisse Deum de solio Majestatis suæ, neque censuisse hanc nimis onerosam esse conditionem, ita sese humiliare, atque exinanire; nec cognovisse consilium hoc aptius, neque pretium ullum, quod æquare posset bonum a se reparandum: quocumque pretio hoc sibi staturum fuisset, maluit sese gravissimis humanæ Infirmitatis miseriis subjicere, quam non deferre Patri suo gloriam eidem præreptam, & non pati, ut ne minimus quidem gradus illi deperiret. Quantumvis parum ratiocinemur, & hæc principia intelligamus, en quænam ultro occurrant illationes, e nobis hauriendæ. Igitur gloria Dei bonum est quod omnia excellit bona; quandoquidem extra Deum non est bonum, cui Dei Filius non abrenuntiaverit propter hujus gloriæ reparationem. Nihil igitur est, quod sacrificare non teneamur gloriæ Dei; quandoquidem Filius Dei seipsum pro eadem devovit. Nihil

igitur

igitur majus esse, ac dignius viro rationabili, multoque magis homine Christiano, quam Dei gloriam procurare; quandoquidem hoc dignum fuit homine Deo. E contra vero Dei gloriam lædere summum esse malum, quia hoc tanta est Dei contumelia, ut expiari non potuerit nisi meritis Dei, & singillatim omnibus doloribus, & opprobriis, quæ sustinuit, & quibus se ipsum objecit. Ideo nihil nobis pretiosius, sanctius, & antiquius esse debere nisi Dei gloriam, & nos non posse melius zelum nostrum impendere, quam illam, quantum in nobis situm est ad ejusdem incrementum effundere. *Pater Bourdaloue in Christianis Adhortationibus.*

Spiritus Sanctus quo operatus Incarnationis Mysterio.

Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. His verbis utitur Scriptura ad innuendum modum, quo Spiritus Sanctus se gessit in Verbi Incarnatione in Virginis alvo. Primum quidem operis faciendi consilium iniit cum aliis personis Sanctissimæ Trinitatis. Illud mox communicavit Prophetis, antequam illud perficeretur, perfectumque revelavit Apostolis, universæ Ecclesiæ, nobisque singillatim, quibus illius adeo perspicuam cognitionem, & fidem adeo vivam tribuit. Agnoscamus hanc gratiam cæterarum principium. Hanc aliis nationibus non impertiit: *Non fecit taliter omni nationi.* Sentiamus ergo gloriosum hoc, tantique momenti beneficium, illius rationem habeamus; & diligentissime caveamus, ne vel nobis præripiatur, vel nobis inutile fiat. Acrem in corde nostro dolorem excitemus eo quod hactenus huic nos ingratos præbuerimus, & constanti, firmoque consilio ad SS. Virginis exemplum proponamus in lucro ponere gratias, quas Dei Filius quotidie per sanctificantem Spiritum nobis communicat. *Morales novi Testamenti Tomo* 1.

Quomodo nobis considerandum sit Verbum Incarnatum in S. Virginis utero. Ad Phil. 2. Hebr. 10.

Incarnatum Verbum in S. Virginis alvo clausum triplici in statu respicere possemus; videlicet in statu annihilationis, consecrationis, mortificationis. Primum enim se humiliat, & exinanit, ut inquit Apostolus: *Exinanivit semetipsum.* Deinde se offert, ac devovet Patri propter gloriæ Ipsius reparationem, & hominum universorum salutem: *Sacrificium, & oblationem noluisti: tunc dixi: ecce venio.* Tertio est in statu majoris, & jugis mortificationis: habens enim rationis usum perfectissimum, continet se novem menses in Virginis utero clausum, quin per omne hoc temporis spatium ullo sensuum suorum usu fruatur. *Propter te mortificamur tota die. Societas ad petendum Domini nostri amorem.*

Psalm. 43.

Affectus adorationis ad colendum Verbum Incarnatum in statu suæ annihilationis.

Salvator adorabilis, qui cum sis Deus omnipotens, æternus, æqualis rebus in omnibus Patri, atque hoc in statu omnis expers humiliationis; ut hujus compos fieres, voluisti humanam naturam assumere, ac deinde servi formam, immo etiam peccati similitudinem induere, ut per exinanitionem tuam Patris tui gloriam reparares, naturam nostram in honore collocares, nostramque obtunderes superbiam, ac aperires inexhaustas opes, quæ in humiliatione continentur; adoro te in hoc statu humiliationis maximo cum obsequio, cujus capax esse possit creatura agnoscens supremum Essentiæ tuæ imperium, majestatis tuæ magnitudinem, & omnimodam, quam tibi debeo servitutem in ipso etiam statu maximæ tuæ humilitatis. Cultum vero meum cum illo conjungo, quem tibi Sancta Virgo, Angelique omnes tibi hoc in statu detulerunt, quoniam mihi met humiliare non licet infra nihilum naturæ, & gratiæ, quod est mihi essentiale. Ad honorandam autem hanc exinanitionem tuam, testandumque desiderium meum imitandi illam pro viribus, cupere me profiteor procurare gloriam tuam per omnimodam mei ipsius annihilationem, & eorum omnium, quæ possideo, si hæc aliquid gloriæ tuæ possent conferre. Verum cum hæc nihilum prosint, cupio saltem memet infra creata omnia subjicere propter amorem tui, me gloriosiorem existimans, si coram te, & pro te humiliatus fuero, quam si universo terrarum orbi imperitarem. *Ex eodem Tractatu de Societate &c.*

Quomodo Incarnationis Mysterium [illegible] & minus [illegible]

Quis cogitasset unquam futurum, ut Divinum Verbum humanam susciperet carnem, de sinu Patris in Creaturæ sinum dilapsurum esse, cum sit immensum; in tempore accepturum naturam nostram cum sit æternum, atque cum sit omnipotens, subiturum esse nostras infirmitates? Quis credidisset unquam Deum infinite divitem, Sanctum, a nullo pendentem, exhaurire voluisse omnia nostræ paupertatis mala, ut nos in bonorum suorum partem asciscerat? assumere carnis [illegible] peccatis similitudinem, ut suam nobis Sanctitatem communicaret? trahere graves, & turpes nostræ servitutis catenas, ut nos in libertatem vindicaret? Aguntur tibi quidem, æterne Pater, immortales gratiæ, qui hodierna die dedisti nobis Unigenitum tuum, & in persona illius, quidquid sibi eras carissimum. tibi autem Verbum Divinum, quod factum id, quod non erat, quin cessares id esse, quod eras; nostra suscepisti mala naturam nostram suscipiens, tibi demum Sancte Spiritus, qui hoc operatus es ineffabile Mysterium in castis visceribus Virginis, quæ sine Virginitatis detrimento futura est Dei Mater. *Ex historicis Sanctorum elogiis Tomo* 2.

Miracula quæ subsecuta sunt Incarnationem Filii Dei.

Satis visum non fuit JESU CHRISTO idolorum cultum evertere, ac dæmoniis silentium indicere; humanam quoque sapientiam fregit, Philosophis loquendi abstulit facultatem; Sectæ illorum locum fecerunt Ecclesiæ, eorumque dogmata mandata ejus; eique tota cessit Athenarum ratio, & eloquentia. Hic porticus superbiam contudit, hic Lycei auctoritatem, aliasque Græcorum scholas evertit. Hic ubique calumnias deprehendit, in Philosophia mendacia nactus est, & probavit Philosophos non insanire minus, quam Poetas; immo insaniam eorum multiplicem esse, atque graviorem. Ex iis, qui speculationibus addicti erant, hanc extorsit confessionem, illos somniasse, cum meditari voluerant; & ostendit magno in opinionum numero ne unam quidem ad veritatem attingendam accessisse. Hoc pacto cum Mundi Sapientibus gessit JESUS CHRISTUS, & ita jurgiis, ac eorum contentionibus finem injecit. Eos omnes refellens, universos simul conciliavit. *Socrates Christianus Balzacii.*

Antiqui Nativitatem J. C. aliquid præsentiebant, sed non perspecta, vel nequibant illa [illegible] capere.

Ante quam JESUS CHRISTUS nasceretur aliqua percrebuerat dubitatio. Leviter veritas ipsa perstringebatur; neque deerant suspiciones, & conjecturæ veritatis. Qui omnium maxime intelligentes hi omnium maxime verecundi erant, neque audebant loqui. Trepide, atque hæsitanter de vitæ æternæ negotiis verba faciebant, semper invicem consulebant, ac deliberabant, quin unquam sensus suos proderent, & in vulgus proferrent. Non ideo tamen obstupeo; quomodo enim potuissent invenire veritatem, quam quærebant, quandoquidem nondum nata erat? Opus erat, ut veritas, quæ JESUS CHRISTUS est, caro fieret, ut sensibus nostris sese subjiceret, & familiariter cum hominibus conversaretur, ut sese videndam, atque attrectandam præberet. *Idem.*

Quid sit Incarnationis Mysterium.

Statim ac Virgo assensa est, Spiritus Sanctus ex purissima Sanguinis ejusdem parte exiguum Corpus effinxit; & mox animam creavit, quæ corpori eidem conjuncta fuit. Mox Dei Filius personaliter, & substantialiter adhæsit utrique, & ex hac divina conjunctione cum humana natura, totum quid, & adorabilis extitit persona, quæ vocatur JESUS CHRISTUS, qui verus est Deus, & verus homo; & hoc Incarnationem vocamus. Mysterium hoc adeo suave est, ac tot refertum illecebris, ut S. Augustinus illud considerans nunquam fatigaretur. Ibi omnes Dei perfectiones mirum in modum collucent. Quarum iis prætermissis, quarum meditatio ad mentem occupandam, quam ad inflammandum cor esset aptior, duabus tantum immoror, Sapientiæ videlicet, & bonitati. *Pater Crasset in Adventu.*

Quomodo Sapientia Dei in hoc Mysterio eluceat.

Dei Sapientia in Adorabili hoc Mysterio in tribus potissimum elucet. Primo, in eo, quod nacta est medium, quo divinæ simul justitiæ, ac misericordiæ satisfieret; justitiæ quidem poscenti, ut homo dignis plecteretur suppliciis, satisfactum est per passionem, & exinanitionem Dei; Misericordiæ vero per hominis salutem, & redemptionem. Homo solus gratiam mereri non poterat; Deus solus non poterat pati. Quamobrem Deus factus est homo, ut quatenus homo posset mori, & quatenus Deus salvos facere. Hic sermo est Sancti Leonis. Secundo, Dei eluxit sapientia in eo, quod iniit, consilio innocue satisfaciendi ambitiosæ hominis cupiditati. Voluerat quippe Deo similis fieri: hac esca Dæmon illum in suas plagas irretiverat, sed ambitio, & lapsus illum Dæmoni similem fecerant. Modo vero licite, & non sine meritis hanc sibi comparare potest similitudinem, quam ardentissime optabat. Tertio, iniit in medio quod excogitavit, ut Deus cognosceretur, & diligeretur. Cum enim merus esset Spiritus toto Cælo super nos elatus, nobis arduum erat illum amare. Nobis ille quidem proposuerat quamdam adumbrationem omnium adorabilium perfectionum ejus in creatione, ac regimine Universorum, atque nos inexcusabiles simus, si minus illum diligamus, postquam nobis aperuit thesauros Sapientiæ, potentiæ, & bonitatis, qui magno hoc in orbe coruscant: Sed homines creatis rebus inhærentes ad eas debitam Creatori gloriam transtulerant, & quin iis tamquam mediis uterentur, in illis postremum finem suum collocabant. Videns igitur Deus hominem acquiri posse per sensus, & similitudinem; se nobis subjecit sensibus nostris, & homo nobis similis factus est. In terris visus est, & cum hominibus conversatus, Tertullianus ait, ut homines cum Deo agere, & conversari perciperent. *Idem.*

In Incarnatione Salvatoris humanitas repleta fuit divinitate. Coloss. 2.

Ad examen revocandum est, Primo, quomodo per conjunctionem Verbi cum Sancta humanitate homo factus sit Deus, *& plenitudo Divinitatis*, ut loquitur Sanctus Paulus: *habitet in illo corporaliter*: hoc est realiter, atque substantialiter; ita ut fieret inde plenitudo Sapientiæ, veritatis, pulcritudinis, potentiæ, bonitatis, & misericordiæ, & generatim plenitudo Essentiæ divinæ, omniumque adorabilium perfectionum

illius;

omnis est, me ab illa pendere in ordine naturæ, & gratiæ, me ab illa ferri, sustineri, animari, me per illam tamquam instrumentum illi substantialiter inhærens, regi, & sanctificari. *Pater Crasset.*

Hoc eodem momento humanitas exuta fuit propria subsistentia, & induit illam Verbi Divini.

Humanitas sancta ut Divinitati associaretur, necessario exuenda fuit propria subsistentia, ut deinceps in Deo tantum subsisteret: Si enim per se subsisteret, efficeret personam a Verbi persona distinctam; ideoque in JESU CHRISTO duæ fuissent personæ, quod fidei oppositum est. Ut hoc argumentum ad morum disciplinam redigatur, considerandum est, quod Sanctus Thomas ait, ubi duæ simul coalescunt Essentiæ, fortiorem ad se trahere infirmiorem, eamque quoad potest in suam transformare naturam. Ita ignis ligno adhærens, hoc in ignem convertit, quia ignis magis actuosus est, lignum autem non ita. Ita in ordine civili; cum Princeps ubi ex plebe uxorem ducit, hanc Reginam facit; & in ordine gratiæ, cum Deus beatis se conjungit, hos ut ita dicam Deos efficit similes sibi. Ideoque in ordine morum Christianæ vitæ, ut unum cum Deo fias, Dei subsistentia tibi assumenda est, ut nonnisi in illo & per illum subsistas. Si nobis adsit duplex subsistentiæ genus, quorum altera physica sit, moralis altera; prima complectitur omnia naturæ subsidia, per quæ in Mundo subsistimus, honorem, bona, consanguineos, amicos, robur, valetudinem, existimationem, celebritatem, ingenium, prudentiam, fortitudinem, & industriam. Altera vero continet omnia subsidia spiritualia, quæ alunt spem nostram: lumina, cognitiones, virtutes, opera bona, merita, bonos habitus, & alia his similia. Quæcumque autem habeas naturæ, vel gratiæ talenta, nunquam perfectus eris, & transformatus in Deum, quin has omnes subsistentias evertas. Non dico tamen tibi negligenda esse opera bona, hæc enim esset illusio, & impietas: sed assero nequaquam tibi confidendum esse in iis, quæ bona facis, sed in uno Deo, qui, ut David ait, esse debet tota subsistentia tua, atque præsidium. Ita ut sicuti unus ille tibi amandus est, eo modo, quo vult, in unum illum speres, & per unum illum subsistas oportet, quin tamen quidpiam negligas, quod sit officii tui, & quod pertinet ad perfectionem tuam, cujusmodi sunt mortificationes, & opera bona. Hæc est imago JESU CHRISTI super terram. Sancta quippe illius humanitas non subsistebat per se, sed per Verbi personam, quæ sustinebat illam in essentia naturali, & morali, & quæ fundamentum, fons, & principium erat Sanctitatis illius. *Idem.*

Excellentia Animæ Salvatoris in ipsa Incarnationis momento.

Considerandum est, JESUM CHRISTUM cum verus esset homo, & verus Deus, non solum habuisse corpus, uti nos, sed etiam rationalem animam tribus facultatibus præditam, uti nos, memoria, intellectu, & voluntate; animam hanc corpori suo, ac divinitati fuisse conjunctam; hanc pulcherrimam fuisse creaturam, quæ usquam in Mundo visa fuerit, & videri possit, cum Deus in ordine Providentiæ, quem sibimet præscripsit, nequeat quidquam perfectius facere: Angelos, si cum hac conferantur, non nisi stellas exiguas esse coram Sole, illam a primo etiam momento omnes excogitabiles pulcritudines possedisse, & sibi conciliasse amorem omnium beatorum Spirituum, qui a Deo jussi sunt illam adorare, ut nos docet Apostolus. Hanc, ut illi, animæ piæ, veneramini, eique de omnibus hisce naturalibus perfectionibus gratulamini. Amate hunc pulcritudinum omnium thesaurum, & orate, ut illa sese imprimat animabus vestris, ut illis Dei, quam amisere, imaginem imprimat. O quæ nobis erit consolatio recipientibus non solum hoc corpus, sed etiam formosam animam hac in sacra Synaxi! Corpus illius emundat corpus nostrum, nostramque sanctificat animam. O admirabile Dei cum sua Creatura commercium! o inæstimabilis Christiani felicitas, qui potest, ubi vult, illum in suo corde recipere, quem Angeli saturari nequeunt videndo in Cælis, & qui in æternum erit nostræ felicitatis objectum! *Idem Pater Crasset.*

Miracula quæ operatus est Deus in SS. Virgine gratiarum.

Cum completa essent tempora, quibus Messias venturus erat in Mundum, domus Juda in alus manibus Judææ Sceptrum conspiciebat. Regum suorum diadema in tyranni capite refulgens innuebat finem dierum mysticorum, quem Daniel portenderat. Æterna Sapientia gratiarum suarum prodiga illas large, effuseque contulerat in Mariam, ut sibi præpararet Templum, quo digne reciperetur. Incomparabilis hæc Virgo summa cum fidelitate responderat gratiæ, quæ omni carebat exemplo, ac tandem ad hunc præstantiæ gradum pervenerat, qui futurus erat novissima præparatio Incarnationi Verbi in sinu ipsius peragendæ. Cur diutius torqueo vestras mentes! Cæli sese inclinant, Domini Majestas in terras descendit, æternus nascitur in tempore, & Verbum fit caro. Mente concipite Sanctam hanc Virginem, dum miserata gemitus humanæ naturæ, quam S. Augustinus exhibet ad illius pedes provolutam, ei vulnera sua detegentem, magnum illud opus admirabilius suo, quod subsecuta est Cæli, terræque Creatio, & facta est Augustum Divinitatis Templum, cujus Salomonicum illud non aliud fuit, quam figura. Heu! quisnam oculis fidei detegere posset ineffabiles Spiritus Sancti operationes? Videre Cælos, qui aperiunt, atque distillant Salvatorem in Virginis sinum; qua reverentia recepit illa pretiosum hoc depositum sibi cælitus creditum? Quoties humiliata coram hoc exinanito Deo conata est respondere insigni huic humilitatis exemplo suæ humilitatis actus ingeminans? Quam sancta impatientia complexa in ardore caritatis suæ omnia Sanctarum Patriarcharum vota felix illud momentum concupivit! Angusta nimis nostrarum mentium lumina, infirmæ humani spiritus locutiones, quam impares estis tuendæ dignitati, ac perscrutandæ horum adorabilium Mysteriorum magnitudini? Optandum esset, ut Angeli hominum locum sumerent, ut magna hæc nostræ Religionis argumenta ita pertractarent, ut fidelium expectationi facerent satis. *Abbas du Jarry.*

Quos sensus foveret J. C. de hominibus in utero Matris.

Dei Filius ex primo vitæ suæ momento plane cognovit statum omnium mortalium, qui a Mundi principio fuerant, eorum, qui tunc vivebant, & eorum, qui ad sæculorum usque finem erant futuri. Videbat primum eorum peccata numero carentia; nequitiam intelligebat, eamque persequebatur horrore, qui par erat amori, quo Deum Patrem suum prosequebatur; cumque illum infinite caritate diligeret, hoc tot scelerum spectaculum infinito dolore afficiebat cor illius, ut ex omnibus venis illius Sanguinem eliquasset, quod postmodum in horto Gethsemani accidit, nisi illum in Passionis suæ tempus reservasset. Non videbat solum hominum omnium peccata, sed pœnam, quam sustinebant, & quam in tempore, atque in æternitate erant passuri. Videbat cæcitatem mentis eorum, voluntatis corruptelam, ægritudinum animi perturbationem, furorem, atque impetum concupiscentiæ. Illos considerabat tamquam ægros sine medico, oves sine pastore, eos vinculis ferreis adstrictos a dæmone, sepultos in tenebris, & umbra mortis, in carceribus tabescentes, quin ullum vel in terris hominem, vel in Cælo Angelum haberent, a quo illinc eruerentur. Denique videbat illos catervatim ruentes in inferos, quo trahebantur a dæmoniis, quorum erant mancipia. Cum autem cor ei mollissimum esset, & haberet homines fratrum loco, eosque multo majori caritate complecteretur, quam olim Joseph fratres suos; satis neque concipi, neque exprimi potest, quomodo afficeretur eorum calamitate, & quo dolore conficeretur. *Idem Pater Crasset.*

JESUS CHRISTUS ex primo suæ Conceptionis articulo intellexit Dei Patris sui voluntatem esse, ut ipse per Sanguinis sui effusionem redimeret homines, & pro illis in Cruce animam efflaret. Vidit magnum illud passionum stadium, quod erat ingressurus, infinitam vim peccatorum, quæ sibi erant expianda, crudelem, ac turpissimam mortem sibi subeundam, ut justitiæ Dei Patris sui faceret satis. Sancta ejus humanitas, quæ tunc omnes infantiæ suæ infirmitates experiebatur, expavit, & exhorruit in utero Matris suæ: non secus ac deinceps in horto olivarum ad conspectum tot dolorum, atque pœnarum, quas erat subiturus: præsertim vero ubi intuitus est inevitabilem necessitatem, quam sibimet instituit vitam trahendi in omnium voluptatum carentia, & in omni genere ærumnarum, ut hominibus præberet exemplum, traderet cognitionem verorum bonorum, omnia eorum dissolveret debita, atque ut illis amoris sui traderet monumenta. Nihilominus sciens, Deum Patrem suum hanc a se satisfactionem deposcere, & Dei vitam in terris esse debere prorsus oppositam vitæ Mundi, & carnis; huic paruit imperio, ultro sese legi huic subdidit, nostræ salutis negotium suscepit, & se ipsum obtulit, ut fieret victima hominum se vadem, & fidejussorem constituit sumptibus vitæ suæ. Ex illo tempore jam dicebat, quod mox dixit: memet pro illis devoveo, atque sacrifico, ut Sancti sint, sicut ego Sanctus sum. *Idem.*

Præstantia muneris, quod Deus Mundo largitus est in Filii sui Incarnatione.

Consideranda est Dei bonitas, quæ in hoc eluxit Mysterio. 1. In eo, quod ille dedit unigenitum Filium suum, qui suam gloriam, ac felicitatem constituit, deditque illum hominibus, qui sui erant inimici, ingrati, perfidi, impii, atque scelesti. Ponderate verba, quæ Dei Filius dixit Nicodemo: Deus ita dilexit Mundum, ut dederit illi Filium suum unigenitum, ut quicumque credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam. Neque enim Deus misit Filium suum in Mundum, ut judicet Mundum, sed ut Mundus per illum salvetur. Cogitate illum, qui dat, illud, quod dat, quomodo dat, & finem propter quem dat. 2. Bonitas ejus elucet in eo, quod cum nobis dederit Filium suum, omnia nobis dedit cum illo, ut inquit Apostolus: qui enim dat quod majus est, id nequaquam negabit, quod minus est. Ita qui vobis Filium suum dedit, non negabit Paradisum, mul-

toque

eoque minus ea, quæ vitæ ſunt neceſſaria. 3. In eo, quod noſtram extulit naturam uſque ad ſuam, & nos intime divinitati ſuæ conſociavit. Bonitas vult communicari. Dederat nobis bona ſua Deus per creationem: ſed nondum ſuam nobis eſſentiam communicaverat, quod præſtitit per Incarnationem: & licet unus tantum ſit homo, qui ſimul ſit Deus; tamen omnes homines ſunt illius fratres, & membra; in partem accedunt hujus gratiæ, & per communionem, quæ quædam eſt Incarnationis extenſio, in divina hæc fœdera ingrediuntur. Ita ſicut Adam per generationem ſuam nobis naturam, & peccatum communicat, & cum utroque genus omne miſeriarum corporalium atque ſpiritualium; ita JESUS per baptiſmum, quæ Chriſtiani regeneratio eſt, & per Euchariſtiam, quæ eſt illius eſca, nobis ſuam naturam, & gratiam communicat, ac deinceps bona omnia, & fluxa, & æterna. *Pater Craſſet.*

Conſiderandum eſt opus fuiſſe, ut Dei Filius duplici ex cauſa Corpus haberet impaſſibile, & immortale; quarum prior eſt, quia cum anima ejus eſſet beata, æquum erat, ut Corpori ſuo gloriæ dona communicaret; altera vero, quia cum eſſet conjuncta cum perſona Verbi, & concepta a puriſſima Virginum per Spiritus ſancti opus, immunis erat ab originali peccato, quod ipſe contrahere nequaquam potuerat; ideoque obnoxius non eſſe debebat omnibus calamitatibus noſtris, & morti, quæ ſunt peccati ſupplicia. Tamen ſumere voluit Corpus paſſibile, & mortale noſtris ſimile: 1. Ut per paſſiones ſuas ſatisfaceret Juſtitiæ Patris ſui. 2. Ut nobis ſuum teſtaretur amorem, ultro ſemet miſeriis noſtris ſubjiciens. 3. Ut in omni vitæ ſuæ curriculo nobis humilitatis, & patientiæ præberet exempla. *Idem.*

De ſacro Domini noſtri Corpore in ſinu B. Virginis.

SUPPLEMENTUM

Ad Titulum

DE INCARNATIONE VERBI.

Myſterium Incarnationis Filii Dei ab Eccleſiæ Patribus vocatur Myſterium humiliationis, & annihilationis.

LICET non aliud mihi ſuppeteret argumentum vobis ob oculos exhibituro extremas Dei Hominis facti humiliationes, ſatis eſſe cenſerem vobis dicere Primos Eccleſiæ Patres non aliud hujus Myſterii habuiſſe conceptum, illudque etiam humiliationis, atque indulgentiæ vocabulo indigitaſſe. Quo verbo innuere voluerunt, humiliationes Verbi Incarnati fuiſſe regulam, ac menſuram elevationis hominum, & de hoc Myſterio idem dicendum eſſe, quod de libra, in qua quo magis lanx *altera deorſum fertur impoſito pondere*, eo magis altera in Cælum attollitur; ideoque exinanitiones, humiliationes, & annihilationes Dei, his quippe nominibus Apoſtolus utitur, totidem ſunt gradus noſtræ elationis. Suprema celſitudo deſcendit, ut abjectiſſima infirmitas noſtra aſcendat. Qui eſt ſplendor gloriæ Patris ſui, & lumen æternum, eclypſim patitur in tempore, ut hunc ſplendorem communicet naturæ humanæ ex terræ limo effictæ: qui ex ſemet neceſſario felix eſt, ultro ſe ſubjicit ærumnis humanæ conditioni inhærentibus, ut illi ſuam communicet felicitatem. Ille demum, qui eadem Sanctitas eſt, peccatoris ſimilitudinem induit, ac ſubit noſtrum criminum pondus, ut priſtinam, quam amiſeramus, nobis integritatem reddat, noſque in priori jure reſtituat. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Cur Deus distulit tandiu exequi Myſterium Incarnationis.

Fuit proculdubio divinæ effectus juſtitiæ, differre tandiu Myſterium Incarnationis; cum enim homo ſe tanto indignum præbuiſſet beneficio, efficere volebat Deus, ut & ſua pateret indignatio, & malum, in quod ille ſeſe præcipitem dederat, divina perfringens imperia. Quatuor enim annorum millia elapſa fuerunt, antequam mitteret Filium ſuum in Mundum; & nihilominus pereunt homines, dæmon univerſa ferme terra potitur, Deus vix in Judææ angulo adoratur; ubi morum corruptio tanta demum eſt, ut vix aliquod pietatis veſtigium ſuperſit. En ſtatus miſerabilis, ad quem nos peccatum redegerat, antequam Dei Filius in terras deſcenderet. Attamen diſtricta hæc juſtitia tanta non erat, ut miſericordiæ, & bonitatis nonnihil illi eſſet admixtum. Paſſio Filii Dei ex eo tempore operabatur. Deus propter illius merita jam effundebat gratias ſuas in omnes homines; & quamvis hæ non adeo affluenter concederentur, ut deinceps; tamen dicere poſſumus ægros illos medicina minime caruiſſe: ſalutis adminicula illis non negabantur, niſi ab iiſdem reſpuerentur. Sed quod magis elucet in Incarnationis dilatione, eſt divina Sapientia, quæ per admirabile conſilium præcepit, ut Meſſias in temporum dimidio deſcenderet, ut adventus illius glorioſior eſſet, hominibuſque ſalubrior. Intererat enim cognoſcere hinc quidem peccati nequitiam, inde vero neceſſitatem remedii, & opus, quod erat Redemptoris; & ad Redemptoris gloriam pertinebat diutius expectari, & optari, ut majori in pretio haberetur. Si ſtatim deſcendiſſet poſt primi hominis lapſum, non ſatis in pretio habitum fuiſſet tanti viri beneficium; ſi uſque ad Mundi finem dilatus fuiſſet ejus adventus, non ſatis guſtata fuiſſet dulcedo ejus, & fructus: decebat ergo magnitudinem illius eligere medium ſæculorum, ut ſolis inſtar gratiæ ſuæ radios in omnes Mundi ætates diffunderet. *Pater Nouet Tomo 7.*

Licet Incarnationis Myſterium nonniſi in medio ſæculorum adimpletum fuerit, voluit nihilominus Deus, ut in illius honorem tempora omnia impenderentur; ut prima quidem deſtinata eſſent cupiendo, expectando, & figuris prænotando Verbum Incarnatum; media illud excipiendo; noviſſima immortales ei gratiarum actiones agendo, illud agnoſcendo, colendo, ac benedictionibus cumulando: ita ut dici queat tempora omnia ad ipſum Incarnationis momentum referri; hoc eſſe veluti centrum omnium ſæculorum, & Verbum, quod illius Auctor eſt, ut S. Paulus ait, omnia ita diſpoſuiſſe, ut ſingula Incarnationem ejus tamquam finem, præſidiumque ſuum venerarentur. *Idem.*

JESUS ex primo vitæ ſuæ momento aliquid confulit gloriæ Patris ſui, & noſtræ ſaluti.

Mundi Salvator initium dat operibus ſuis divinitus humanis, & noſtræ quidem ſaluti, Patris vero gloriæ ex primo vitæ ſuæ articulo. Nunquam vel uno momento ceſſavit ab opere, & ne in Matris utero otietur, incipit opus ſalutis noſtræ in medio terræ ab ipſo ſuæ Incarnationis exordio. Incipit alacriter, incipit ferventer ſemper omnibus viribus ſuis agens, & ſingulis actionibus omnem perfectionem, & curam impendens. Tale fuit initium vitæ Filii Dei, talis erit progreſſus, & finis. Tempus voluntatem illius non mutabit, & omnes perſecutiones, ingratitudines, & contradictiones peccatorum non poterunt unquam extinguere ignem ſui amoris. Admiremur conſtantiam, qua JESUS ſalutem noſtram operatur, & meditemur nobilitatem, ac levitatem, qua nos ab illius ſervitute recedimus. *Pater Nouet in Meditationibus ſuis Tomo 2.*

Dei Filius cum Et Sanctitas increata, meruit omnes promeretur gratias, quarum ipſe fons eſt a primo vitæ ſuæ articulo.

JESUS ex primo ipſo vitæ ſuæ momento mereri poterat, atque ex illo jam nobis meritus eſt inexhauſtum gratiarum, & ſpiritualium divitiarum theſaurum. Spiritus ejus cæleſtibus luminibus illuſtratus, Sol erat in ortu ſuo: voluntas ejus, licet nulli obnoxia peccato, in bonum perfecte libera erat: Sanctus erat ſecundum humanitatem, non ſolum per ſanctificantem gratiam, quæ omnium meritorum principium eſt, verum etiam modo longe præſtantiori per increatam ſanctitatem, quæ fons eſt omnium gratiarum. Viator erat æque ac comprehenſor, & glorioſa illius anima cum pati poſſet in corpore paſſibili, atque mortali, conſequenter poterat mereri. Denique habebat promiſſionem Patris ſui, qui ex eo momento ſuas illi voluntates aperuit, dicens illi hæc amoris pleniſſima verba: Filius meus dilectus es tu, ego hodie genui te; poſtula me, & tibi dabo omnes gentes in hæreditatem, omnemque terræ latitudinem in imperium; & ille viciſſim in Mundum ingrediens æterno Patri dixit: Ecce me paratum, ut omnes tuas voluntates perficiam. *Idem.*

J. C. in Incarnatione ſua in Regno eſt humilitatis prototypus. Serm. 18.

Sanctus Auguſtinus de Bethlehemitica Schola verba faciens ait, illam humilitatis eſſe officinam. *Omnis ergo hujus nativitatis Schola, humilitatis eſt officina.* Philoſophi humilitatem nequaquam inter Virtutes recenſuerant. Prophetæ nihil, aut certe parum de hac locuti fuerant. Doctrina hæc hominem ſuperbum fefellerat, & lex ad hunc perfectionis apicem non evaſerat, ut doceret hominem ſeſe infra alios homines, ac ſemet ipſum ſubjicere. Opus erat, ut Dei Filius in Mundum deſcenderet novum hoc præcepti genus traditurus, ac illud primum ſuo docturus exemplo: etenim antequam hominibus diceret, humiliamini, non ſolum ſe humiliavit, ſed ſemet ipſum homo factus exinanivit. *Exinanivit ſemetipſum.* Et ſane explicari ne aliter poteſt Incarnatio Filii Dei, per quam factus eſt homo, & homo peccati ſimilitudinem gerens, quam nomine exinanitionis; quia homo nonniſi nihilum eſt? *Homilia Godeau.*

Philipp. c. 2.

Dei

dientia.

... in utero Matris pendet ... modum ab eadem. Pendet ab illa, quoad vitam; nam qui in æterna nativitate a Patre recipit essentiam vitamque divinam, quin pendeat ab illo: Essentiam, vitamque naturalem, & humanam recipit pendens a Deipara. Quænam est hujus S. Virginis gloria? quænam Salvatoris humiliatio? Quod prodigium, quod Deus vitam suæ debeat creaturæ! Salvator pendet a Matre quoad escam suam: antequam ex uberibus ejus lac exprimat, ex corde illius Sanguinem sugit. Cor infantuli in hoc statu nimis infirmum est, ut per se solum agat; eget ausilio cordis Parentis suæ, quæ illi præparet escam. Quoad conservationem suam pendet a Matre. Nihil fragilius est vita pueri nondum nati, ad eam jugulandam exiguus sufficit vapor. Quænam igitur est Filii Dei obsequentia, qui hujusmodi infirmitatibus subjici dignatus est? Eo in statu, in quo se in Matris suæ sinu se collocat, infirmus est adeo, ut seipsum tueri minime valeat, si considerentur solum naturales hujus corpusculi vires adeo teneri, ac mollis, ut vel minimum quid illi mortem valeat inferre. Ejus igitur conservatio unice ab hac pendet Matre adorabili. Hæc illi domus est; hæc illum gestat, hæc illum tegit, hæc illum propriis visceribus protegit. Hæc illi tandem perfugium est, præsidium, omnia. Discamus hinc pendere & ab hac suavissima Matre, & a Filio ejus. Huic debemus vitam naturæ & gratiæ; & ab illo speramus nos aliquando gloriæ vitam impetraturos. *Pater Nouet in Meditationibus Tomo 7.*

Consideratio hujus argumenti.

Quem conatum magnus iste gloriæ Deus exeruit, ut nobis amorem suum testaretur, & nostrum mereretur? Angeli, homines, beatæ Cælituum mentes hunccine assequimini? Quod æternum hoc Verbum, quod per omnipotentiam suam eduxit ex nihilo in ipso sæculorum principio hunc immanem terrarum orbem; in temporum plenitudine sese exinaniat, & increatum hoc lumen patiatur Ecclypsim; quod hic Deus, cujus tanta majestas est fulgidum gloriæ suæ solium relinquat, ut se amabiliorem præbeat, ac ipsum amare nos doceat, & per amorem suum in nostris cordibus regnet? Heu Fideles! antequam in terris videretur, arduum non est intelligere, quænam esset nobis illius amandi difficultas. Profecto Cælorum Magnitudo, ordo, qui in magno hoc orbe nitet, & admirabilis partium illium componentium consensus, satis ostendebat hominibus, opus hoc mirificum non nisi Deum auctorem habere. Sed cum Deus per semet se cognoscendum minime traderet, crassa tantum, & confusa effingebatur imago, quæ prohibere non poterat, quominus homines unice creatis rebus inhærerent. Hinc illa deplorabilis cæcitas profecta est omnium fere gentium per tot sæcula, ac densæ Ethnicæ pravitatis tenebræ, quæ cum omnem fere Dei cognitionem abolevissent, omnem etiam amorem ejus extinxerant. Cæcitas, quæ ita processit, ut visi fuit populi terrarum doctissimi brutis contemptibilibus thura adolere, eisque deferre honorem, & gloriam, quæ uni debetur Deo. *Mutaverunt gloriam Dei in similitudinem animantium.* Quoad vero populum Judæorum, qui servaverat pleniorem Dei cognitionem, illum etiam paulo majori caritate complexus est; sed quemadmodum Deus rudi, indocilique huic populo se cognoscendum præbuerat tamquam Deum terribilem, excelsum, ac Majestate plenum, non amor tantum, sed terror potius in officio continebat illum. Sed ubi misericors Deus de Majestatis solio descendere dignatus est, ut se nobis communicaret; ubi per infiniti amoris exemplum, ut sese cordis nostri infirmetati accommodaret, ægre supra sensus se attollentis, semet sensibus ejus subjecit; ubi in terris videndum se præbuit illecebris suavitatis suæ ornatum, & familiariter cum nobis versatus est, ut nos ad amorem suum alliceret; nonne verum est, Fideles, non solum omnia nobis suadere, ut ipsum ex toto corde diligamus, sed ingratum esse, omnique carentem sensu, qui eidem cor suum præbere detrectaverit? Hoc tamen quotidie facimus. Frustra Deus prævenit nos excessu admirabili suæ caritatis; frustra ut sibi amorem conciliaret, oblitus juxta SS. Patrum sententiam, oblitus, inquam, quodammodo locum, & gloriam suam, sese demisit eo usque, ut semet in creaturarum ordinem redigeret. Hoc nos minime afficit; nihil nostri cordis duritiem frangere potest, & quo propius accedit ad nos, eo magis videmur obfirmato animo ab eodem recedere præferentes illi inanem oblectationem, levem quæstum, & sexcentas alias abjectas creaturas amore nostro indignissimas. *Idem ibidem.*

Roman. 1.

Verbo fecit non solum se nobis videndum præbere, voluit se nobis similem præbere.

Infinita hæc divinæ Majestatis dejectio, quantumvis admirabilis videatur, non tamen illud est, quod præ ceteris operatus est, ut sibi amorem nostrum compararet. Ad id enim se non videndum tantummodo præbuit, sed secundo loco, cum sciret nihil aptius esse ad corda concilianda similitudine, sese nobis similem præbere voluit, se hominem faciens: *In similitudinem homo factus.* Neque satis duxit nobis

Philipp. 2.

ra, videlicet per animam intelligentem, ac rationis compotem, quæ nos supra brutorum genus attollit; sed ut plenam, perfectamque cum nobis haberet similitudinem, voluit se conjungere cum eo, quod in nobis abjectissimum est, corpus assumens naturæ ejusdem, cujus est nostrum: *Et verbum caro factum est.* Quamobrem Tertullianus ait, Deum primi hominis corpus effingentem cogitasse de illo, quod aliquando assumpturus erat. *Jam tunc cogitabatur Deus homo futurus.* Ita ut hic idem Deus, qui in Mundi primordiis hominem ad imaginem, & similitudinem suam effinxerat, vicissim imaginem, & similitudinem hominis indueret, ejusque lineamenta gestaret.

Joann. 1.

Magnum discrimen inter hominis creationem & divini Verbi Incarnationem.

Sed heu! Fideles quantum discriminis inter opus utrumque intercedit! nam in hominis creatione illum attollit eo usque, ut ipsum ad sui imaginem fingat; hic vero se dejicit, ut ipse hominis ipsius formam, & imaginem induat. Illic manibus suis collocat membra corporis humani, attrectans limum, ex quo illud fingit, ac spiritu suo idem animans: hic autem limo huic se conjungit, se applicat, se commiscet, in illo se infigit, ut Prophetæ verbis utar: *Infixus sum in limo profundi.* Illic efficit, ut homo gerat nobilitatis suæ characteres; hic autem assumit notas abjectionis, & nihili ipsius, & per amoris excessum, se vere hominem facit similem illi, ut sibi ejusdem amorem devinciat. *Apparuit benignitas, & humanitas Salvatoris nostri. Idem ibidem.*

Psalm. 68.

ad Tit. 3.

Hæc similitudo Filii Dei cum homine non est simpliciter in specie sed realis, & effectiva.

Ne credatis Fideles, hanc Divini Verbi cum homine similitudinem in speciem tantum esse, atque extrinsecam duntaxat habere figuram, illi similem, sub qua Angeli nonnunquam hominibus apparuerunt. Hæc hæresis est, in quam dirum anathematis fulmen contorsum fuit primis Ecclesiæ sæculis: igitur realis est similitudo, & effectiva, similitudo naturæ omnia gerens lineamenta humanæ imbecillitatis, miseriæ, & infirmitatis; verbo, quidquid non repugnat cum natura Dei. Videlicet ille factus est passibilis, & mortalis, quales nos sumus, & omnibus infirmitatibus nostris obnoxius. Itaque Fideles, qui ab æterno est in Patris sui sinu, tamquam in fonte vitæ suæ, & & habitaculo gloriæ, & beatitudinis suæ, hic mortale corpus induit obnoxium communibus ærumnis, quin personæ dignitas ullum ei privilegium largiatur. Res est nulla in re dissimilis a subditis suis, & in hac abdicatione insignium omnium dignitatis suæ, si ex eo quæritis quinam sit, per Sapientis os reddet vobis: *Sum & ego mortalis homo, ex genere terreni illius.* Sum homo, sicut reliqui homines, qui duxerunt originem ex primo illo, quem Deus effinxit ex limo. Ecce, lectissimi Auditores, quousque voluerit Deus se humiliare, ut sibi saltem deliniret per hanc similitudinem cor, & amorem mortalium, quod illa significant verba, quæ sæcula omnia admitata sunt: *Verbum caro factum est*, & Deus factus est homo. Ecce amoris sui prodigium; insignis suæ omnipotentiæ conatus, qua tota usus est, ut nobis immensæ caritatis suæ latitudinem aperiret. Affinitas admirabilis, quæ ne in mentem quidem nostram cadere poterat! Mira congeries rerum duarum adeo inter se dissitarum, ac remotarum! Nihil, nisi Dei amor te efficere potuit. *Auctor idem in Adventu.*

Sapient. 7.

Infinitum discrimen inter fabulosa profani amoris effecta, & Incarnationis Verbi prodigia.

Sileant admirabiles illæ mutationes, quas in mundo profanus amor peperit; Amor tuus Domine, toto Cælo eas superavit; & verba hæc, ubi rite perpendantur, *Verbum caro factum est*, continet amoris excessum, cujus Deus unus est capax. Divinum hoc Verbum splendor est gloriæ Patris sui, inquit Apostolus, vivens substantiæ ejusdem imago: terminus subsistens infiniti intellectus; in splendoribus Sanctorum genitus, increatus, immensus, æternus, in omnibus æqualis Patri: *Splendor paternæ gloriæ, & figura substantiæ ejus . . . . . Non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo.* Et quid est caro ista, quam propter nostri amorem assumpsit, & cui sese arcte adeo devinxit? Jam nostis, hæc illud est quod nobis commune est cum brutis, & quod naturaliter redit in pulverem, ex quo suam habet originem, & ad quem proprio pondere fertur. Asserere igitur Verbum hoc factum esse carnem, idem est ac dicere supremam celsitudinem extremæ humilitati adhæsisse; æternitatem temporum vicibus obnoxiam factam fuisse, ac demum Deum Majestatem arctissimo vinculo sese conjunxisse cum eo, quod in natura abjectissimum est; atque miserrimum. Sed quem in finem Dei Filius semetipsum ita abjecit, & exinanivit? Heu! Sanctus Bernardus exclamat; *Quanto pro me vilior, tanto mihi carior.* Quo magis exinanivit se, ut se mihi similem redderet, tanto mihi esse debet amabilior. Similitudine opus erat, ut illum amare possem: ille autem cum me Deum efficere non posset, quia Divinitas ipsius communicari non potest; ipse se hominem fecit, ut se mihi similem faceret. Heu! Christiani posthac erimus ne corde adeo duro, ut negemus illi amorem nostrum,

quo

quo dignissimus est, & quem pretio tanto sibi comparavit? *Idem ibidem.*

Quomodo mutuum illi amorem rependere valeamus.

Quonam, Fideles, putatis posse nos amorem nostrum Verbo Incarnato testari? Optima quidem hoc faciendi ratio esset amorem illius imitari, nobis admitentibus pro virili parte, ut nosmet eidem similes præbeamus in humiliatione sua, quemadmodum se nobis similem præbuit in natura. Alioquin hæc similitudo nobis in nostræ damnationis argumentum converteretur, amor ipsius in justam iram cederet; nosque æternis opprobriis objiceret, fœdantes vitiis nostris carnem, quam ille arctissimo fœdere sanctificavit, & vitæ fordibus dedecore afficientes naturam, quam ille tantum evexit, ut cum sua divinitate conjungeret. Heu peccator! Sanctus Chrysostomus exclamat, qui hoc pacto pollutis Sanctuarium Divinitatis: si nondum juxuram fecisti omnem obsequii, gratique animi sensum erga Salvatorem tuum: *Parce ut te CHRISTO*, parce in temetipso huic homini Deo, cujus similitudinem geris, & cui arcte adeo per naturæ ejusdem vincula inhæres. Heu! quid? opus est, ut quin illi confectes omnes affectus tuos, hic Fratris titulus, quem tibi largitur, in causa sit, ut illum majori dedecore afficias, & contumeliosius lacessas! *Idem ibidem.*

Tanta humiliatio in Incarnatione abyssus est, quæ investigari non potest sine discrimine.

Nunquid mihi dicere nefas est, Fideles, extremam dejectionem Majestatis Dei hoc esse Mysterium Incarnationis Filii Dei? Hanc adeo profundam humiliationem, quæ omnium creaturarum rationabilium cogitationem excedat? Et profecto ubi cogito Deum voluisse ad hunc redigi statum, ac eo usque se demisisse, ut fieret hominibus similis eorum capturus amorem, fateor equidem me summe admiratione perculsum. Hæc humiliationis abyssus est, quam humana mens investigare citra periculum nequit, & audeo dicere, hoc Verbum æternum magis incomprehensibile in Matris esse sinu, quam Patris. Nam in Cælo quidem, & in Patris sinu aliquid saltem magnitudinis tuæ agnosco, eo quod mihi omnis suferetur spes illam intelligendi. Hæc incomprehensibilitas illa est ex omnibus perfectionibus tuis, quam facilius intelligo, efficitque quodammodo, ut intelligam ceteras: ita enim homines Dei Majestatem intellexere, sit quidam ex primis Christianis Auctoribus: *Majestatem Dei intelligendi desperatione senserunt.* Sed in sinu Matris tuæ, magne Deus, licet sis incomprehensibilis, audeo dicere, hoc ejus incomprehensibilitatis non est, quæ Dei character existat; neque enim is es, nisi per humiliationem, & Deus talis esse debet per magnitudinem. *Idem ibidem.*

Minutius Felix.

Modicus amor, quem testamur Deo, qui nos eruit de servitute peccati, & affectuum nostrorum.

JESUS CHRISTUS venit ad nos in Sacramentis, ut finem faciat exilii nostri, & nos de horrenti hac peccati servitute educat. Quænam est sollicitudo, quæ cura, ut nosmet illum recepturi præparemus? Bone Deus, hæc incuria satis ostendit votorum nostrorum infirmitatem, & hæc votorum infirmitas fidei languorem. Sentio, Domine, hujus facti iniquitatem. Sed tandem non ideo mihi hæc luminis impertis, ut diutius in alto, ac indigno hoc sopore permaneam. Veni, Domine, & ex toto corde hunc adventum tuum concupisco, & cura, qua memet præparaturus sum ad te recipiendum, erit Sanctitatis, & ardoris hujus desiderii argumentum. *Pater Croiset in Asceticis Tomo 1.*

Nihil se prodit magis, quam magnum desiderium. Cor nunquam obmutescit. Multis sese rationibus explicat; Omnes animi ægritudines sunt eloquentes, sed nulla eloquentior hac, quæ efficit ut velimus bonum, quod nobis congruere arbitramur. Quod majus bonum, quam salus? Quod dignius nostris desideriis objectum, quam Salvatoris adventus? Quonam ardore Patriarchæ, & Prophetæ illum optabant, quærebant, urgebant? Num ipsi minus Salvatore indigemus, quam prisci illi Justi? Cur nobis non erit par ardor, desiderium, ac sollicitudo ad eum recipiendum? Testemur hæc vota precibus: *Excita, Domine, potentiam tuam, & veni, ut salvos nos facias. Ecce Deus noster veniet, & salvabit nos.* Satis admirari non possumus quænam omni tempore in veteri Testamento fuerint ardentia omnium Sanctorum Patriarcharum, Prophetarum, Justorumque vota Redemptoris adventum præstolantium. Nonnisi fervientibus illum adpetunt studiis, precibus, ac votis, quæ omnes cogitationes nostras excedunt: *Obsecro, Domine, mitte quem missurus es. Sicut locutus es, veni. Veni Domine & noli tardare. Rorate Cæli desuper, & nubes pluant justum. Aperiatur terra, & germinet Salvatorem. Festina ne tardaveris Domine. Utinam dirumperes Cælos, & descenderes.* Ita S. Patres veteris Testamenti ardens desiderium suum testabantur adventus Salvatoris Mundi. Neque minori cura loquitur Ecclesia, quæ illorum mutuatur verba, & cujus vota sunt adhuc ardentiora. Quænam vero nostra esse decet! Omnis felicitas nostra est in JESU CHRISTO, æterna salus nostra pendet ab ejus adventu. Quam anxie captivus suum Liberatorem expectat? quo graviores sunt compedes ejus, eo desiderium libertatis augetur. Quærere non

Psalm. 79. Isaiæ 35.

Tobiæ 6. Isaiæ 45. Ibidem Psalm. 39. Isaiæ 64.

cessat quandonam liberator suus perventurus sit? Tempus ne adventus ejusdem illi significatur, incessanter horas numerat, momenta, sed quo exultat gaudio, cum audit suum Salvatorem accedere! cum sollicitudines augentur & vota, & nonnisi liberationis suæ cura distinetur. Dicis illi triduum tantum, vel dimidiæ tantum diei itinere abesse? bone Deus, quis ardor, quæ sancta impatientia! Cur autem non eamdem ipsi alacritatem, non eadem desideria, eamdemque Sanctam impatientiam experimur? Intra sex, tresve dies, vel horas aliquot redit anniversaria solemnitas Nativitatis Domini, cur paria vota non fovemus? cur similibus votis Dominum non fatigamus? Mater Ecclesia nos suo docet exemplo: cur illam non imitamur? quia nostra deficit fides, & verum salutis nostræ desiderium. *Pater Croiset in Asceticis Tomo primo.*

Si Salvatorem vere diligeremus, cuperemus suæ Nativitatis diem quam primum advenire.

Desideria nostra fere conceptus nostros sequuntur; non admodum impense cupimus, quod facimus nauci. Numquid satis intelligimus ea quæ veritatem hanc experientia probatam consequuntur? Parum solliciti sumus de adventu Nativitatis Dominicæ, quia illum parum cognoscimus; quia parum afficimur magnitudine amoris illius; quia non satis cognoscimus bona, quæ nobis illius gignit adventus; quia status erroris, servitutis, peccati nobis non displicet: quia diligimus Mundum, ad cujus spiritum evertendum, & placita damnanda Salvator accedit: quia tandem salus nostra nobis cordi non est. Hæc est funesta incuriæ nostræ, frigoris, teporisque nostri causa. Parum cognoscimus Salvatorem, quid sit, quid possit, quid mereatur. *Idem.*

J. C. in Mundi veniens sese subjecit omnibus hominum miseriis; sed nulli se subjicere non potuit miseriarum ... peccatum ...

Inter ceteras hominis miserias omnium miserrima illa est, quam non potuit JESUS CHRISTUS assumere, cujus tamen figuram, & similitudinem suscepit, ut ad extremum usque abjectionis genus descenderet, ad quod amor suus illum redigere potuit. Hæc autem peccatum est, in quo omnes concepti fuimus, & quod hæreditario jure subimus, antequam prodeamus in lucem: *In similitudinem carnis peccati*, Sanctus Paulus ait de Verbo æterno locutus. Hæc autem novissima humiliatio aliarum duarum effectus est; cum enim suapte natura, & ab origine homo peccator sit, & ex se nihil habeat proprium, nisi peccatum: æternum Verbum homo fieri non potuit, quin peccatoris qualitatem assumeret. Ad hæc subire etiam voluit onus peccatorum nostrorum, ut Deo læso justam redderet satisfactionem, & se naturæ nostræ conjungeret: ut infinitum personæ suæ meritum illa posset expiare, & divinæ Justitiæ satisfacere; ita ut secundum Sanctum Augustinum, cujus sententiam Doctores plerique secuti sunt: *si homo non periisset, filius hominis non venisset.* (Serm. 28.) *Auctor sermonum in omnia argumenta.*

Dei Filius semetipsum exinanivit in Incarnatione.

Dei Filius seipsum exinanivit servi, & mancipii formam suscipiens. Et profecto quænam altior subjectio? Nonne quædam est annihilationis species, status, in quo Deus homo factus sese constituit haberi volens tamquam novissimus hominum? Figuræ nomen, quo hic in re utitur Sanctus Paulus, non significat simplicem exteriorem speciem sine re; eodem pacto quo vocabulum imaginis Dei, quod paullo superius usurpat, non significat simplicem similitudinem, & repræsentationem inanem. Per duo hæc vocabula intelligit Apostolus divinam, humanamque naturam, hypostatice conjunctam sub una tantum JESU CHRISTI persona. Per nomen illud imaginis Dei Sanctus Paulus intelligit JESUM CHRISTUM esse verum Deum, in omnibus æqualem Patri; & per servi figuram innuit, illum verum esse hominem similem nobis præter peccatum. Quod ipse Apostolus explicat, cum ait, Salvatorem cum esset imago Dei, non credidisse rapinam dici posse, esse æqualem Deo, ac se talem vocare; quandoquidem æqualis erat Deo Patri suo per Divinam naturam, quemadmodum per naturam humanam erat nobis æqualis. *Pater Croiset in Asceticis, Tomo 3.*

Deus in Sapientiæ Schola nos docet Incarnationis Mysterium.

Unus ex primis, præcipuisque articulis, quos in hac schola Sapientiæ, & Salutis docemur, institutæ, & apertæ in Mundo Sacrum est Incarnationis Mysterium. Mysterium adeo sublime, ut excedat magnitudinem cogitationum omnium, sive mortalium, sive Angelorum: Mysterium adeo excellens, ut in se ipso contineat, & complectatur Deum simul, & Mundum: Mysterium adeo profundum, ut ab æterno sit absconditum in sinu Patris æterni modo adeo sublimi, atque ineffabili, ut jure Apostolus variis in locis eum nuncupet *Sacramentum absconditum a sæculis in Deo, qui omnia creavit.* Attamen Mysterium hoc adeo sublime, & ineffabile adimpletum est in plenitudine temporum in medio terræ, ut pateret oculis terræ, Cælique, adeo publicum est; ibique adimpletum est, ut esset objectum fidei populorum, anchora spei, salutis eorum causa, & complementum gloriæ Dei in universis. Etenim per hoc Mysterium Cælum reseratum est, terra sanctificata est. Deus adoratus est cultu novo, & ineffabili, cultu terræ Cæloque

antea

tus cultores, & Deum cultum, nondum autem habebat colentem Deum. Per hoc Mysterium Deus est in terra humilians magnitudinem suam, atque nostris apertus infirmitatibus, satque indutus mortalitate operans in medio nostri tanquam unus ex nobis Salutem Mundi. Per hoc Mysterium terra Cælum est, & Cælum novum, in quo habitat Deus gloriosius, augustius, sanctius, atque divinius, quam olim in altissimo Cælorum vertice habitaret. In fide, amore, & obsequio sacri hujus Mysterii Deus per se ipsum non autem per Angelos, famulosque suos instituit in terra Religionem nunquam mutandam, neque a terra auferendam, ac novissimis temporibus reservatam. Hoc etiam Mysterium secum defert extrema suæ potentiæ, amoris; æternæque Sapientiæ vestigia. In hoc Mysterio sancte, ac divinitus occupari debet Ecclesia, & pietas sublimiorum animarum admiratione, ac stupore debet repleri contemplata objectum hoc, in quo detegitur, & ineffabili modo percipitur divinæ Essentiæ Majestas, Personarum distinctio, Consiliorum altitudo, & eminentia, raritas, & singularitas, quam Deus esse voluit in hoc opere, videlicet quidquid magnum est, quidquid Sanctum, quidquid admirabile, & tamquam breviarium, atque compendium eorum omnium, quæ fidei Oracula nobis revelant, ac docent de Deo, & operibus ejus. Divinum Mysterium, quod est veluti centrum Essentiæ creatæ, & increatæ, & unicum subjectum ad quod voluit Deus, & in æternum voluit Mundum, & semetipsum redigere, videlicet infirmitatem suam, simulque universo-

de Statu, & Magnalibus JESU.

Incarnationis Mysterium est maximum opus Divinitatis. Habac. 3.

Divinum hoc Incarnationis Mysterium supremum Divinitatis est opus; opus præcipuum potentiæ, bonitatis, & Sapientiæ ipsius, quemadmodum Propheta illud appellat: *Domine opus tuum*. Opus incomprehensibile, & quod Deum ipsum complectitur: opus atque increati amoris triumphus; in quo amor feliciter de ipso Deo triumphat: opus, & Mysterium unicum, & singulare in Mundo, quod Sapientia æterna complevit tanquam opus operum suorum: & Mysterium Mysteriorum, quod præsentia sua benedicit, replet Magnitudine, regit potentia, suisque influxibus sanctificat Cælum, & terram. Videmus Dei unitatem tanquam in hujus Mysterii unitate expressam, & insculptam in hoc opere, veluti pretioso adamante. Videmus Deum in hoc Mundo, ubi plures naturæ sunt suæ magnitudinis capaces, unam tantum eligere, & relicta natura Angelica humanam optare, quam sibi consociet. Videmus in humani generis extensione, in qua plurima sunt subjecta, unum tantum deligere, ac inter filios hominum, unum tantum esse Filium hominis, qui sit Filius Dei. Videmus Deum eumdem in quo est unitas essentiæ, & pluritas personarum, unam tantummodo personam carnem accepisse, quamvis Pater, & Spiritus Sanctus æque complete valeant similem Divinæ subsistentiæ suæ communicationem. Hinc non amplius unitas tantum Mundi, ut olim in creatione, sed etiam unitas ipsa Divinæ, Increatæque Personæ colit in eximio hoc opere Incarnationis, unitatem Dei. *Cardinalis de Berulle, ubi supra.*

SUPPLEMENTUM

Ad Tractatum

DE NATIVITATE FILII DEI.

Tota Nativitas D. N. J. C. mysteriis plena [illegible] comprehensis.

ANGELUS, Pastores, Puer, Pater, Mater, præsepe: en paucis, quidquid hodiernum complectitur Mysterium. Angelus Salvatoris Nativitatem annuntians. Pastores ibi collecti, ubi hoc Mysterium adimpletum est. Puer adhuc rubens ab utero præ frigore in stabulo contremiscens. Pater, & Mater illum admirantes, ac flentes. Præsepe, in quo inter duo animantia illum suo flatu foventia jacet. Hæc totidem sunt Mysteria, quæ propter novitatem, atque circumstantias merentur, ut transeamus usque in Bethlehem singulas per otium meditaturi. Sed quæ signa his mentis æquivocet, & magis suspicionibus plena ad nobis Dei Salvatoris Nativitatem indigitandam? Nisi doceret nos fides nihil inveniri contradictionis inter Dei veros, in veteri Testamento descripta, & Novi Oracula, nonne ipsi omnium primi exclamaremus, ex hujusmodi signis dignosci non posse Messiam, tot sæculis expectatum! Hoc tamen illud est, quod nobis datur: *Et erit vobis signum.* Angeli autem verba in ipso litterali sensu vera inveniuntur. Hoc loco nos adorare decet incomprehensibile Dei de Filio suo consilium; & quæ nobis scandalum afferat status doloris, paupertatis, humiliationum, qui in illius Nativitate deprehenditur, hoc hodierna die esse debet nostrarum meditationum, nostrique cultus argumentum. *Et erit vobis signum.* Signum doloris in Infantulo omnibus vitæ miseriis obnoxio, & in delicatula corpore omnes molestissimæ hyemis injurias perferente: *Invenietis infantem.* Signum paupertatis in puero, cui nihil proprium est, cui desunt omnia, & fasciarum loco fœno involutus est. *Pannis involutum.* Signum humiliationis in Infante, qui in brutorum locum rejicitur, & cum illis jacet in præsepio; & *positum in præsepio. Ex moralibus Sermonibus Tomo 6. parte 1.*

Salvator voluit [illegible] cum Adamo peccante exemplum [illegible] primus hominum Parens post lapsum.

Dei Filius Incarnatus oritur in præsepio, inter duo animalia; sed ille nihil fastidit non frigoris sævitiam, non nuditatis opprobrium, non noctis obscuritatem, non brutorum societatem, non tempestatis severitatem, non stabuli fœtorem, non lapidum, paleæque duritiem, in qua cubat, non attritos pannos, quibus involvitur: pejus habitus, quamvis innocens, quam nocentissimus Adam, pro quo omnes subiit nostras calamitates. Adam post patratum facinus pelles habuit, quibus suam tegeret nuditatem; & divinus hic Infans, qui illius crimen expiat, vix habet lacera linteo, quibus exiles artus operiat. Tribuitur Adæ unde sese protegat adversus inclementiam elementorum; & rationi congruum est, ipsum verno tempore a Deo creatum fuisse; & Dei Filius hyeme acerbissima nascens sibi negat, non tantum ignis vel loci optime conclusi locum, sed minimum etiam subsidium, quod possit passioni suæ aliquid lenimen afferre. Si de terrestri Paradiso Adam extruditur, reliquum terrarum orbis spatium illi permittitur. JESU CHRISTO vero totius Mundi Domino, non invenitur locus in diversorio: & Sancta illius Genitrix ejicitur tamquam calamitosa mulier, cujus tanta erat paupertas, ut vix illi aliquot suppeterent scruta pannosa ad puerum involvendum; quod innuere voluit Angelus Pastoribus dicens: *invenietis Infantem pannis involutum. Ex Sermonibus Moralibus Tomo 6. Partis 1.* Luc. 2.

De extrema Salvatoris paupertate in Nativitate sua. Hanc propter nos tamen libere dignatus est.

Ab ipsa Nativitate incepit JESUS CHRISTUS exequi consilium vivendi, & moriendi pauperem. Deus hic Majestatis, supremus hic rerum omnium Auctor, cujus adeo sunt omnia, oriri poterat inter divitias, & rerum omnium affluentiam. Videbatur enim status hic maxime illum decere, non solum ad Personæ dignitatem, verum etiam ad finem Missionis suæ, nam descendens in terram, ut ad se traheret omnes homines, eosque suæ legi subjiceret: poterat ne illos ad suam sequelam perducere facilius, quam opulentæ conditionis nitore, ac pompa? Saltem Judæi, hanc sibi Messiæ, quam præstolabantur, imaginem proposuerant, & arbitrabantur illum venturum in splendoribus Sanctorum, eosque bonis temporalibus cumulaturum. Sed quam procul a nostris absunt Dei consilia! Messias hic, desideratus Gentibus, tandem nascitur, sed in paupertate: quare? Quia re adhuc integra volebat exemplo suo hanc veritatem mortalibus persuadere, quam mox in Evangelio suo prædicaturus erat: pauperes esse beatos: *Beati pauperes.* Hac de causa in ipsa Nativitate se pauperem prodidit; & quoniam primum illius documentum futurum erat de Pauperum beatitate, hic primus extitit status, in quo se nostris obtulit oculis, & in quo nobis adorabilem suam Humanitatem ostendit. Exemplum sane Sermonibus omnibus eloquentius: Exemplum quod aperit nobis pal[illegible] meritum, & pretium paupertatis, quia illam delegit Deus, & omnibus fævnli divitiis prætulit: Exemplum aptius ad illius in nobis ciendum, non dico æstimationem, sed amorem, & gustum; quandoquidem videmus illam in persona Dei Salvatoris consecratam, qui illam pro nobis amplexus est: *P. Bourdaloue in Spiritualibus recessibus suis.*

Dei Filius in extrema natus paupertate, [illegible] ad opum contemptum [illegible].

Fingi ne major potest paupertas præ illa, quam Nativitatis suæ tempore pertulit Salvator in Bethlehemitico stabulo? Carens omnibus ad vitam necessariis nascitur,

tur, abrenuntiat non solum sæculi pompis, verum etiam, ut videtur, recto sensui requirenti semper id, quod necessarium est ad excutiendam miseriam, quæ semper subsequitur necessitatem. Tamen ad hanc paupertatem videtur omnes homines invitare: quandoquidem aliquin patet, nos melius illi placere non posse, nisi cum perfectius illum imitamur in iis etiam virtutibus, quæ nobis, absit invidia verbo, abjectiores videntur, atque contemptibiliores. Vehementer fallimur, si credimus paupertatem Religiosorum propriam tantum esse, atque inter Claustra amandandam: ad omnes enim dictum est illud: *Beati pauperes*. Ut igitur quis Beatus sit, hunc pauperem esse oportet. Quo igitur pacto ad Beatitudinem tendere liceat nobis, si perhorrescimus paupertatem, cujus Salvator ipse hodierna die præbet adeo eximium exemplum? Non desunt pauperes in Mundo; sed alii quidem re tantum sunt pauperes, & propter conditionis suæ necessitatem, quin sint pauperes corde, & affectu: alii vero sunt corde, & affectu pauperes, non re. Priorum illorum paupertas coacta est, de qua conqueruntur, & quam ægerrime ferunt: quapropter non est JESU CHRISTI nascentis paupertas, quæ fuit voluntaria. Posteriorum vero paupertas Christiana est, & accepta Deo, si eorum cor avulsum est a bonis, quæ præ manibus habent, ut suppono (quod tamen infrequens est) & juxta effatum Apostoli, tunc possident illa, quasi non possiderent. Sed hæc nondum est perfecta illa paupertas, quam JESUS CHRISTUS amplecti voluit in Nativitate sua, quoniam re ipsa sese rebus omnibus exuit, & omnem proprietatem, ac possessionem abjecit. *P. Bourdaloue ibidem.*

Quam: imque necessitatem patiamur plu rimum distat ab illa, quam Dei Filius eterna passus est

Si quæ ex parte paupertas status nostri, in quo sisamus in præsentiarum, conformis est paupertati JESU CHRISTI nascentis, procul abest, ut inter utramque integra adsit similitudo, & æqualitas perfecta. Ut id palam fiat, satis est oculos aperire, & contemplari divinum hunc Infantulum in præsepe, ubi natus est. Stabulum ejus domus est; præsepe, incunabula; paleæ, ubi cubat, lectulus, in quo requiescit; vilia lintea quibus involutus est, omnia ipsius indumenta. Sin autem attentius inspicimus, quænam sit ejus suppellex, heu! Egena Mater omnibus ad vitam necessariis destituta, S. Joseph æque pauper, & indigens, ideoque impar ferenda opem in gravissima rerum omnium carentia, bruta duo, quorum halitus ad fovendum puerum via satis est. Nunquid non alio opus erat subsidio ad arcendum noctis frigus, ad prohibendam temporis inclementiam, omnesque tempestatis injurias? Nunquid [illegible] infantiæ infirmitatibus [illegible], an nullo earum sensu afficiebatur? Homo erat sicut nos, passibilis sicut nos, & [illegible] propter delicatum corporis mollitiem, ejusque vagitus, & lacrymæ satis [illegible], quam [illegible]. Ceterum nihil [illegible] adeo miserum in [illegible] paupertate, quod [illegible], & venit [illegible] omne illius [illegible], [illegible] miseriam. *Idem* [illegible]

D [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible]

S. Bernardus considerans admirabilem [illegible] rerum ad vitam necessariarum [illegible], & [illegible] hanc paupertatem Filii Dei in Bethlehemitico stabulo, nec non teterrimam hanc egestatem in qua nasci voluit, orationem suam convertit ad Mundi hujus divites, quos ad eorum vel doctrinam, vel damnationem, invitat ad audiendam vocem hujus stabuli nascentis Dei, hujus præsepii, & horum linteorum, quibus est involutus. Quia nos ea in conditione, quam profitemur nequimus recenseri [illegible] divitum sæculi, [illegible] secius debemus [illegible] [illegible] vocem, [illegible], & ea, quæ nos [illegible], non minimus nobis videtur [illegible] re. Hæc nobis [illegible] Salvatoris Patria, [illegible] cont[illegible], & nostræ [illegible]. Verum est, fateor, pauperum [illegible], [illegible] fortis destituti sumus, fortunæ muneta [illegible] nostris [illegible] minus, sed [illegible] ipse ad quod [illegible] paupertatis redigitur? Liceat [illegible] conferre hanc cum ista [illegible], cum præsepio, [illegible] scissisque linteaminibus. Nunquid eadem [illegible] perferenda sunt incommoda? [illegible] easdem calamitates nobis ingruere [illegible]! Ullene in [illegible] ad victum nec [illegible] nobis deficere conspeximus [illegible] & [illegible] pauperes [illegible] defuit, quod sufficeret nobis [illegible] hinc illis [illegible] provinciam [illegible] nobis consulendi, aliquando [illegible] defuit. Si quærimus, [illegible] ea quæ [illegible] sunt, & ad delicias pertinent, [illegible] sumus amplius membra Capitis nostri, quod per [illegible] Mundum. Vel [illegible] [illegible], vel [illegible] conqueri de humili, [illegible], in quo nos Providentia constituit, [illegible] Sed [illegible] divitibus præstamus, quia minus similes [illegible] Filio Dei in tanta paupertate [illegible], *P.* [illegible] *ibidem.*

C [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] JESUS CHRISTUS [illegible] in Mundum venit, ut ego D[illegible], & [illegible] ler[illegible] [illegible] [illegible] ill[illegible]
Dom. [illegible] IV.

Pater mi; feci ut homines tuum nomen agnoscerent: Tradiderat Moyses Judæis modum, quo per sacrificia, & victimas Deum colerent, sed hæc Sacrificia in quibus bruta duntaxat mactabantur, non erant nisi umbra, & figura veri cultus quem Deus a nobis optabat, & toto Cælo erant iis, quæ Deus merebatur, deteriora. Venit igitur JESUS CHRISTUS, ut doceret nos Deum in Spiritu adorare, videlicet per Sacrificium nostrummetipsorum, & per nostram abnegationem; Divinum præceptum, quod hic Homo Deus tamquam Legislator, & Dominus nobis in sua persona proposuit. Mundum ingressus, dixit Deo: Sacrificium, & oblationem noluisti, Domine; Corpus autem aptasti mihi. Antiquæ legis holocausta placere tibi desierunt: quapropter dixi; ecce me, nunc venio; memet tibi offero, & trado. Ut omnia verbo complectar, seipsum immolavit, semet exinanivit, sed id ut Deum coleret, simulque jure suo mihi dicere posset: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Idem.* Matth. 16.

Quo tempore universus terrarum orbis profunda pace perfruebatur, nasci voluit Rex Pacificus. Universalis ista tranquillitas minus effectus fuit potentiæ Principis, qui tunc rerum potiebatur, quam nativitatis hujus. Deus odit dissidium, atque tumultum, & magna præparatio ad opera gratiæ semper pia est, ac tranquillitas. In Bethlehem patrio Davidicæ familiæ solo, Messias erat nasciturus. Providentia, quæ nihil prætermittit, ut fines suos consequatur, usa est Imperatoria [illegible], ut S. Joseph, Sanctamque Virginem in Bethlehem adduceret. Sed non ita diuturnum temporis intercessit spatium, antequam divinus Infans mortalium coleretur obsequiis. Jussi sunt Angeli Nativitatem illius Pastoribus annuntiare, Beati Salvatoris primi cultores! quam invidenda nobis est felicitas vestra! Sed quid vetat, ne & ipsi eadem felicitate perfruamur? Nascitur, ut ita dicam, quotidie in Altaribus nostris JESUS CHRISTUS; in nostra situm est potestate illic eum eadem fide, qua Pastores, venerari. Status in quo est in præsepio non majorem habet humilitatem ea, quam habet in Eucharistia. Utrobique verus est Salvator, & idem Deus: reverentia [illegible], amor noster, obsequia nostra nunquid illis similia sunt, quæ Pastores illi obtulerunt? *P. Croiset.*

Quæ[illegible] in Nativitate [illegible]

Cogitatio Nativitatis [illegible]

Quænam est [illegible] admiratione, si Pastores, quibus datum fuit JESUM CHRISTUM venerari in præsepio, nequaquam facti fuerint meliores, & videntes eum, non tam [illegible] dilexerint? Sed minus [illegible] esse debet, [illegible] Messiam medite JESUM CHRISTUM [illegible]. Nos quidem [illegible] videmus illum [illegible] Pastores illos minori [illegible] infantem in misero [illegible] Deum suum [illegible] Messiam? Fides [illegible] tot [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] O [illegible] Providentiæ consilium! Ex omnibus [illegible] Bethlehem [illegible] [illegible] quidam est, qui non optimum habeat locum in diversorio: uni Mariæ locus non est. Ullane [illegible] creatura dignior obsequio? sed nulla erat illa Sanctior, & adversitates, atque Mundi contemptus sunt virtutis hæreditas. Salvator venit in Mundum, & Mundus eum non cognovit, venit in propria, & sui eum non receperunt. Quam difficulo [illegible] [illegible], Salvator amabilis! Mundus te respuit, [illegible] ante ipsam nativitatem tuam repellit, ego vero [illegible] Mundo placere velim. Ego [illegible] illi servam? [illegible] illius placita sequar, [illegible] per censuras illius [illegible] [illegible] [illegible], vel gratiam [illegible] [illegible] [illegible], quod D[illegible] in Mundi hujus bonis [illegible] potior m[illegible] [illegible] partem [illegible] non d[illegible], quam filio suo. Angeli missi sunt ad Pastores gregibus suis invigilantes. Quantum fuisset horum Pastorum calamitas, si Angeli eos in utramque aurem [illegible] invenissent, [illegible] [illegible], si diem voluissent [illegible]? Ne[illegible] [illegible], quas prætexerant, causæ. Proh Deus! Quantum refert, sese [illegible] dociles præbere, & affl[illegible] tuis sequentes [illegible]. Natus es, Divine Redemptor, ut me filium facias; fac, [illegible] conversio mea sit fructus nativitatis tuæ: & [illegible] amor, quo me prosequeris, cor meum igne tuæ caritatis accendat. *Pater Croiset in Afectibus.*

Virgo concipiet, & pariet Filium. Miraculum adeo incredibile, & supra humanam mentem positum longe ante [illegible] erat, ut homines ad tantum [illegible] prodigium disponerentur. In hoc Mysterio quidquid erat miraculum. Virgo Filium [illegible] Virginitate parit. Filius hic vocatur Emmanuel, hoc est Deus, quin Deus esse desinat, homo est, & hic Homo Deus inter homines delicias suas invenire dignatur per infinitam clementiam. Humana mens in hoc miraculorum Oceano sui compos non est; sed nunquid minus prodigium est, quod cor humanum adeo parum afficiatur omnibus hisce miraculis in ipsius gratiam peractis? Prodigia, quæ in hujus Filii nativitate acciderunt, nimis humanas

Miranda quæ in Salvatoris Nativitate [illegible]

mentes percellunt, ut in hoc infantulo non videant Messiæ characteres. Ubi nam Dei omnipotentia, excessus infiniti amoris sui erga homines, eximiæ, & admirabiles Deiparæ prærogativæ melius connotatæ refulgent? Profecto inauditæ verbi Divini humiliationes sunt magnum admirationis argumentum. Virgo in tempore concipit eumdem Filium, quem Deus Pater genuit ab æterno. Deus fit homo, ut fiat hominum redemptio. *O rapidissimum caritatis torrentem! o pelagus amoris intransnatabile! Pater Croiset ibidem.*

Quid excitare nos debeat ad celebrandam Filii Dei Nativitatem.

Ut Ecclesiæ mentem in hujus diei sollemnitate assequamur, nil aptius efficere potest, quam verba consolationis plenissima, quibus illa in festivitatis hujus pervigilio utitur. In his Religionis actibus collegisse videtur, quidquid in Scripturis extat magis patheticum super adventu Messiæ. Sanctorum Patriarcharum vota, ardentia, & enigmatica Prophetarum desideria, figuræ sacræ: mystici eventus, prophetica symbola, omnia hodie in compendium coeunt ad excitandam confidentiam spem ac fidem in corde Fidelium, & omnia conspirant ut purum hoc percipiatur gaudium, quod oblivioni tradit amaritudines exilii vitæ hujus. Salvator enim verus Dei Filius, & verus Messias hodie nasciturus est, quo sensu religionis, gaudii, amoris, obsequii nosmet ad illum excipiendum præparare debemus? Ullus numquid in totius anni curriculo dies est dignior Fidelium pietate? *Levate capita vestra*, exclamat Ecclesia, *ecce appropinquat redemptio vestra*. Bone Deus! quot apparatus cum nasciturus est Princeps! Tantumdem factum non fuit pro JESU CHRISTI Nativitate. Fidelium interest hodierna die reparare oblivionem, & contemptum in quo habitus fuit etiam antequam nasceretur: Nam SS. Virgo illius Mater, & S. Joseph, qui sub vesperam pervenerunt in Bethlehem, ne angulum quidem invenerunt, ubi recumberent in omnibus urbis illius domibus, & diversoriis. Vetus maceries extra urbem, quæ loco erat stabuli, unicum fuit domicilium, quod eligi potuit a Supremo rerum omnium Domino. Facilis est conjectura, quinam fuerint intimi sensus Matris ejusdem toto eo temporis spatio quo horam partus sui præstolata est. *P. Croiset in Asceticis.*

Luc. 2.

Dei Filius suam Magnitudinem, & Magnificentiam ostendit in sua temporali Nativitate.
3. Reg. 1.

Rex pacificus magnificatus est, cujus vultum desiderat universa terra. Rex Pacificus, videlicet Supremus Universorum Dominus, qui accedit ad pacem Deum interr hominesque constituendam, cujus adventum veri Filii Dei præstolabantur impatienter, ut de peccati jugo liberarentur: Deus hic Salvator, cujus Nativitas nobis adeo obscura videtur, magis glorificatur in hoc humili, abjectoque loco, ubi nasci dignatus est, quam omnes terrarum Principes in superbis ædibus suis; quoniam universa Ædium Regalium magnificentia non prohibet quo minus illi sint homines meri; & præsepis paupertas, ubi natus est Dominus, non vetat, quominus solus sit Deus verus, *Completi sunt dies Mariæ*, pergit Ecclesia, *ut pareret Filium suum primogenitum*. Tandem aliquando vaticinia Jacob, & Daniel de Messia completa fuerunt. *Idem ibidem.*

Præparatio ad Nativitatem Filii Dei.

Si quæ festivitas in anni curriculo est, in qua Deus uberius suos favores, & gratias effundat, ea sane est gloriosa Salvatoris Mundi Nativitas. Viget apud nationes, & populos omnes consuetudo, ut uberiora liberalitatis argumenta Principum virorum tribuantur, cum eorum dies natalis recolitur. Vulgatissimum hunc morem imitari videtur Ecclesia, natalitium Sanctorum diem illum nuncupans, quo eorum festivitas celebratur, & quo eorum apud Dominum patrocinium implorat. Sed constat hanc largitatem Domini in hodierna festivitate pendere a singulorum dispositionibus. In aula mortales Principes gratiam capturi in die illorum natali, pretiosissimis induuntur vestibus, & nullis sumptibus parcunt. Ratio colendi Dominum, eique in Nativitatis ipsius celebritate placendi est, illum in hoc tam humili, abjectoque statu imitandi. Pastores, & Magi, qui ad stabulum hoc Deum adoraturi accesserunt, nobis esse possunt exemplo. Qua fide qua festinatione accesserunt, ut nato regi sua testarentur obsequia, qua conscientiæ puritate illum coluerunt, hæ cultorum Domini primitiæ! Plurimi quidem in finitimis locis pastores erant, sed illis tantum, qui vigilabant, contigit, invenire, & oculis usurpare Messiam. Fulgida stella a pluribus conspecta fuit; sed Magi tantum sese præbuerunt attentos voci Cælorum, & dociles gratiæ, quæ illam subsequitur. Volumus ne participes fieri omnium gratiarum insignis hujus sollemnitatis? habeamus easdem dispositiones. Vigilantia necessaria est ad detegendum, quidquid esse potest impedimento largitatibus Domini. Dies hæc transigenda est in mentis collectione, ac requie interiori ad gratiæ vocem expectandam; generositate opus est, ut ad Magorum exemplum temporalia fugiamus negotia, saltem ad aliquot dies, & nosmet præparemus omni cura, ac sollicitudine ad Salvatoris visitationem in Præsepio. Denique opus est, ut ardens desiderium nostra obsequia testandi orienti Domino, disponat animas nostras ad eas gratias recipiendas, quas ille die natali effundit in corda pura, & divini ignis amore succensa. Hæc hodie adeo sollemnis est in Mundo dies, qua celebratur CHRISTI Domini secundum carnem Nativitas, dies adeo exoptata, tandiu concupita, & ab omnibus Patriarchis, Prophetis, & generatim ab omnibus expetita, qui expectabant redemptionem Israel. *Idem.*

Nunquam visa fuerat pax magis universalis ea, quæ tunc florebat. Augustus Imperator hac usus opportunitate scire optavit, quantæ essent Imperii vires per diligentissimam subditorum suorum recensionem. Ubi evulgatum fuit Imperatoris edictum, Joseph illico egressus est cum Maria conjuge sua ventrem ferente de Nazareth, & venit Bethlehem Civitatem David, ut sua censentibus darent nomina. Non minus labor fuit S. Virgini, sanctoque Joseph quatriduo iter suscipere, ut de inferiori Galilæa sese conferrent in Bethlehem primum Davidicæ familiæ domicilium, ex qua uterque ortum duxerant. Tectum cum uterque palam Mysterium callerent, & scirent Messiam in Bethlehem nasciturum, haud ægre itineris incommoda sustinuerunt. Quo cum pervenissent, male fuerunt excepti, quin ulla ratio haberetur vel eorum nobilitatis, vel graviditatis Virginis; paupertas enim quæ in omni eorum supellectili videbatur, illis contemptum conciliaverat. Omnia diversoria plena erat ob confluentiam eorum, qui undique illuc accesserant, & nocte ingruente Maria, & Joseph, qui duo propter Sanctitatem mortalium omnium merebantur obsequia, sese recipere debuerunt in stabulum, vel specum, qui extra oppidum erat, abjectissimorum jumentorum perfugium. *Pater Croiset.*

Imperator Augustus regnans in pace jubet omnium haberi censum mortalium. S. Virgo cum S. Joseph a Nazareth veniunt Bethlehem, ut censeantur. Hic nullum in diversorio locum inveniunt.

Mansio adeo humilis Deiparam, ac S. Joseph affecit mœrore; sed non dedecebat illum, qui nascebatur, ut hominibus humilitatis traderet documenta; cujus Magnitudo, & Majestas ab exteriori specie non pendet. S. Virgo, quæ non ignorabat horam, qua Salvator nasciturus erat, una cum S. Joseph omnia momenta, quæ Nativitatem hanc præcesserunt, traduxit in suavissima meditatione Mysterii, quod erat adimplendum. Sed media nocte incumbente sentiens advenisse terminum suum, sine ullis doloribus, & sine ulla puritatis Virginalis labe in lucem effudit divinum Filium suum primogenitum, qui simul & Unigenitus fuit. Humi procumbens, eo amore, admiratione, & obsequio, cujus ardorem, pretium, & mensuram Deus unus cognoscere potest, adoravit, quem genuit; mox inter ulnas recipiens involvit eum linteis, quæ secum adduxerat, eumque posuit in præsepio, in quo jumentis ad comedendum fœnum proponebatur. Hæc fuerunt incunabula quæ sibi elegit JESUS CHRISTUS, ut nostram confunderet superbiam, eosque doceret contemptum, in quo nobis habenda sunt pompa, commoda, & omnia fallacia terræ hujus bona. Facile intellectu est quam impressionem in S. Joseph pepererit divini hujus Salvatoris adspectus, qui singulari prædilectione sibi illum ad subeundas Patris vices, & officia delegerat. Quinam fuerunt illius adorationis, amoris, humiliationis actus ad pedes Dei, qui puer factus fuerat; ad pedes Verbi, quod factum fuerat caro, ad pedes Unigeniti Filii Dei viventis, per omnia æqualis Patri! Abjectum illud sordidumque stabulum, tetrum illud antrum tunc factum est locus omnium locorum Mundi totius sacerrimus, & simillima Cælestis Jerusalem imago. Nullus Angelorum ad eum adorandum illuc non accessit; nullus, qui ex quo divinus hic Infans lucem adspexit, ad illum colendum non festinavit. Illi sua jam obsequia præstiterant ex ipso Conceptionis ejus articulo; secundo instauratum illa, ubi lucem adspexit. *Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ*, inquit S. Paulus; *dicit, & adorent eum omnes Angeli Dei. Idem.*

S. Virginis sensus in sua graviditate.

Hebr. 1.

Meditationum circumstantiæ Nativitatis salvatoris.

Bone Deus, Quot meditationum argumenta non suppeditant nobis omnes miraculosæ hujus Nativitatis circumstantiæ! Sancta Virgo diversorium quærit in oppido Bethlehem, sed frustra; in magna illa in singulas horas confluentium turba locupletioribus reservantur diversoria. Heu! licet non defuisset Deiparæ, Sanctoque Joseph, quod pro recessus sui pretio persolverent, quandoquidem requirebant, ubi quiescerent: tamen proculdubio non erat in Bethlehem perfugium satis abjectum pro JESU CHRISTO. Huic opus erat maceriei undequaque fatiscentis, se patulæ, opus erat specu, & stabulo, huc duo omnium hominum Deo acceptissimi, ab omnibus contempti, rejectique tenentur confugere. O Salvator, quam diluculo incipis Mundi superbiam oppugnare, ac pudore suffundere? Quod spectaculum hoc majus, & admirabilius? Deus infans, & infans, qui Deus est, pro quo nihil in Cælo satis est magnificum, & qui thronum suum habet super sydera, in Præsepio jacet duorum jumentorum flatu calefactus, omnibus inclementiis aeris injuriis expositus, cum interea tot Principes, qui ejusdem imperio sunt subditi, in magnificis ædibus, & in rerum omnium affluentia nascantur. *Ubi aula regia* Sanctus Bernardus exclamat, *ubi cura regalis frequentia?* Ubi igitur Regis recens nati Palatium est? ubi thronus, ubi frequentis Aulæ Ministra? *Nunquid aula est stabulum, thronus præsepium, & totius Curiæ frequentia*

Joseph,

Joseph, & Maria? Scire ne vultis quinam sit ille, qui hoc pacto natus est. Ecce, S. Augustinus ait, est verbum Patris æterni; Artifex universorum, lux Mundi, pacis, æternæque felicitatis origo, humani generis salus; qui deerrantes revocat in viam; ille tandem qui justorum omnium gaudium, atque spem constituit: *Vis nosse qualis est, qui sic natus est; audi, quis, & quantus est: verbum Patris, artifex Mundi, lumen Cæli, pax terræ, hominum salus, errantium via, bonorum jucunditas. Pater Segneri.*

Dei Filius prodit suam Nativitatem Judæis, atque Gentilibus. Angeli pastoribus J. C. Nativitatem annuntiant.

Quamvis Dei Filius nasci voluit in stabuli caligine, tamen non defuit, quo minus notam faceret Judæis, & Gentibus suam nativitatem. Angeli hunc annuntiant Pastoribus, & astrum admirabile Regibus Magis. In finitimis agris Pastores vigilabant, ut gregis sui curam gererent: cum enim in Judæa hyems parum violenta, se serotina esse consueverit, armenta adhuc in agris, noctu, hac anni tempestate poterant detineri. Angelus Sole nitidior illis apparuit. Re quidem adhuc integra oculi eorum perstricti fuerunt, atque cor eorum expavit: Sed Angelus idem, qui eos perterruerat, confirmavit, eisque addidit animos. Nolite, ait expavescere: *Evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo.* Natus est Salvator in Bethlehem, quam nuncupatis Civitatem David. Hic Messias est, & Salvator animarum; hic Dominus vester est, & Deus vester. Invenietis eum pannis involutum, & jacentem in præsepio. Hæc signa sunt, ex quibus illum potestis cognoscere, ac eorum, quæ dixi vobis, veritatem intelligere. Vix loquendi finem fecit Angelus, cum Cælestium Spirituum turba audita est Domini, Deique sui laudibus personare. Gloria in excelsis Deo, canebant illi, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Salvator recens natus probat utrumque. *Idem.*

Luc. 2.

Pauperes magis quam divites gustare possunt Cæli dona.

Attendite, S. Patres inquiunt, non sapientibus, neque locupletibus Bethlehem annuntiatam fuisse, jubente Deo, Filii sui Nativitatem. Superbia, avaritia, mollities magni sunt obices adoraturis Deum pauperem, patientem, humiliatum. Pastoribus, egenis, humilibus, laborem patientibus primum annuntiatur CHRISTUS JESUS: hi aptiores sunt ad assequenda per simplicem fidem Religionis Mysteria. Sed quænam signa pauperibus illis traduntur divinitatis hujus pueri, & veritatis Messiæ? Panni, quibus involutus est, præsepe, in quo jacet, stabulum. Ex hujusmodi signis ergo cognoscenda est Dei suprema Majestas? Non ita profecto, sed ex signis paupertatis, atque exinanitionis agnoscendus est Deus Salvator, qui venit ad liberandos homines de servitute peccati, & affectuum tyrannide. Sed quænam Deo cedit gloria ex hac nativitate? Utique Incarnatio est, ut ita dicam, præcipuum Dei opus. Omnes divinæ perfectiones, potentia, sapientia, bonitas, justitia, misericordia ibi maxime elucent. JESUS CHRISTUS Patri suo Mundum conciliat, delet peccatum, subigit dæmonem, subjicit carnem spiritui, hominum voluntates inter se, & cum Dei voluntate conjungit. Jure igitur hodierna die pax illis nuntiatur, qui se dociles doctrinæ, & gratiæ Salvatoris præbuerint. *P. Segneri.*

Pastores natum Salvatorem veneantur in præsepio.

Interea Pastores demissum cælitus nuntium non negligunt, ac sese ultro citroque cohortati, ut ad hæc admirabilia spectanda sese conferant, illatim discedunt, paullo post dimidiatam noctem perveniunt in Bethlehem, cumque stabulum invenissent, illuc inferunt pedem non vulgaris gratiæ unctione præventi, quam in eorum animas intrinsecus divinus hic Salvator effundebat. Ad illius pedes prostrati illum tamquam Salvatorem, Deumque suum venerantur, cumque Deiparam Virginem; Sanctumque Joseph in omne obsequium compositi consalutassent, inde reversi sunt ineffabili exultantes gaudio, non cessantes collaudare, & benedicere Domino propter ea omnia, quæ viderant, atque audierant. Omnes, qui hæc de re verba fieri audiverunt admiratione capti sunt, multoque magis propter ea, quæ ex ipsorum pastorum ore intellexerunt. *Idem.*

Pel sunt ... hoc Mysterio.

O inæstimabilis ardor Caritatis! S. Augustinus exclamat. *Quis umquam sperare posset; ut ex Deo ante tempora natus, pro hominibus nasceretur ex femina homo factus?* Quantus honor, & gloria tibi cedit, Homo, idem Pater addit, quod Deus fieri dignatus fuerit frater tuus? *Deus tuus factus est frater tuus. Sic nasci voluit*, S. Chrysologus inquit, *quia sic amari voluit.* In JESU CHRISTI Nativitate, S. Bernardus ait, *stabulum clamat pœnitentiam, clamat præsepe, clamant lacrymæ, clamant panni.* Omnia in Nativitate JESU CHRISTI prædicant, omnia monent, omnia docent quacumque in occasione nati simus, quocumque in statu vivamus, quantumcumque humilis, aut nitens sit locus, quem in Mundo occupamus, opus esse, ut cor nostrum sit a vitæ hujus voluptatibus, & bonis avulsum, opus esse, ut humiles simus, pœnitentes, & mortificati, si volumus Salvatoris nativitatem prodesse nobis, nosque Redemptionis ipsius fieri participes. *Idem.*

Gratia Dei apparet omnibus ... ad ... erudiendum.

Apparuit gratia Salvatoris nostri omnibus hominibus: in quo? & quomodo? per contumeliam Dominæ illatam, quæ ne angulum quidem invenit, quo sese reciperet in diversorio; per necessitatem propter quam Dominus universorum oriri debuit in præsepi, per

extremam paupertatem, in qua Deus homo factus natus est. Hominum gloria semper eget luce, nitore, plausu; Deus autem externis hisce non eget subsidiis; ipse sua sibi gloria est, hæc ab essentia illius inseparabilis est, ab hominum judicio, & æstimatione non pendet; atque Deus tantum habet gloriæ inter abjectissima jumenta, & in humilitate præsepii, quantum in Mundi creatione, vel in celeberrimo Templo Salomonis. Omnia in Salvatoris Nativitate sunt Mysterium, omnia portentum; Ipsa etiam paupertas, ad quam redactus est, non caret miraculo. Cælum prodit gaudia sua, Angeli ejus nativitatem annuntiant, sydus novum Regnum ejus evulgat. Sed Deus Homo non ex hujusmodi signis cognoscitur. Sed ex crassioribus pannis, quibus est involutus, ex caligine loci, ex præsepi in quo jacet. Non indiget Deus externa gloria; Deus suam manifestitur gloriam, suam gratiam manifestat, suam ostentat potentiam in iis, quæ sunt humillima, & abjectissima. Stabulum, præsepe, crux; hæc Dei Filius Regiis ædibus, & locupletissimis Mundi solus censet præferenda. Hinc scandalizatur Judæus; Ethnicus hæc Mysteria stultitiam putat; sed Fidelis, sed quicumque æquum de Deo fovet conceptum per densa hæc velamina detegit Sapientiam, Majestatem, & Entis Supremi Omnipotentiam. Nihil melius humanæ mentis imbecillitatem ostendit quam infanus conatus infinitam Dei Majestatem metiendi juxta rectos, finitosque ingenii sui terminos. Divini hominis humiliatio mentem illius debet percellere, sed hinc ille debet admirari; tunc vero præsertim, cum cogitat, propter hominum amorem huc usque Deum hominem sese humiliasse. Et sane fingi ne potest major, & admirabilior humilitas, quam Salvatoris? Plurimi quidem ingressi sunt in stabulum, plurimis contigit videre JESUM CHRISTUM Nativitatis die. Alii quidem miserati sunt, alii admirati tantam paupertatem. Sed illis satis fuit contemplari Filii sortem, atque Matris patientiam: Nonnulli etiam quædam illi præstiterunt obsequia, sed post aliquot officiosa verba, unusque recessit. Nonne hæc imago est eorum, quæ hodierna hac accidunt die erga natum Dominum? Nocte hac confluxerunt plurimi JESUM CHRISTUM in præsepi adoraturi; Sed quonam fructu in plerisque? Officia quidem multa, preces multæ. Meditantur, admirantur, prætereaque nihil. *Pater Segneri in Meditationibus.*

In præsepi apparuit amor Filii Dei erga homines.
Ad Tit. 2.

Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus. Gratia, de qua hic sermo, est amor JESU CHRISTI erga nos, amor mere gratuitus, quia numquam meriti sumus illum, amor, qui semper fuit idem in illo, sed qui nondum apparuerat oculis nostris. Hic igitur Dei nostri amor, illum hodie nobis videndum præbuit sub hominis forma, sub forma infantis infirmi, pauperis, vagitus emittentis, & effundentis lacrymas pro salute nostra: *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri.* Salvator hic nobis promissus fuerat, annuntiatus, exhibitus sub variis figuris; ac tandem nobis *apparuit.* Liceret ne tibi hodierna die testem esse amoris quem præsetulit erga te, quin tu illi amorem tuum testareris? Sed quoniam ille tibi per effectus ostendit amorem suum, ostende tu quoque tuum illi. Inde cognoscimus Dei caritatem in nos, quia pro nobis suam vitam impendit. *Pater Segneri in Meditationibus.*

Apparuit gratia Dei omnibus hominibus ad quos salvos faciendos venit.

Quomodonam dicit Apostolus: Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri *omnibus hominibus?* Quot animarum millia illum non cognoverunt, & nondum cognoscunt? Quia Salvator quantum in ipso erat, nihil prætermisit, ut se traderet cognoscendum. Sol ubique nitet; & si quis oculos clauderet luci, non ideo diceretur Sol hunc non illuxisse. Verum igitur est, JESUM CHRISTUM in terras venisse ad illustrandos omnes homines, quamvis non omnes illustrati fuerint. Quamobrem S. Paulus ait, illum apparuisse omnibus hominibus *erudiens nos*, non ait erudiens illos generatim; quia plerique recipere noluerunt, quod ad illos illustrandos erat destinatum. Damnationis caussa hæc est, quia lux venit in Mundum, & homines maluerunt tenebras amare, quam lucem. Divinus hic Infans, quem in præsepi veneramur, venit, ut nos erudiret: non igitur illi secundum est acceptum, si ipsi permanemus in tenebris. Quæ lux non undequaque refulget? Omnium Christianarum virtutum exempli, quæ nobis offert, totidem sunt radii, quos nobis effundit. Si minime illustramur, inde fit, quia oculos claudimus. *P. Segneri ibidem.*

J. C. oritur in præsepe ad nos reformandos erudiens nos quoad Deum, nobis, & proximo dictamen.

Exempla, quæ nobis præbet Salvator, & ad mortem usque præbebit, omnia rediguntur ad nos reformandos erga nosmet, erga proximum, erga Deum. Erga nos quidem edocens ne pro lege sequamur nostra desideria, sed vitam secundum temperantiæ legem instituamus. *Sobrie vivamus.* Erga proximum edocens ut sequamur leges justitiæ dictantis nobismet erga alios agendum esse, quomodo alios in nos agere cuperemus: *Juste vivamus.* Erga Deum tandem nos erudiens, ut ea illi præstemus officia, quæ filius obediens Patri. *Pie vivamus. Idem.*

Nascentis Salvatoris exemplum tria nos docet.

Oculos conjiciamus in Salvatorem nostrum qui summa fide tribus hisce officiis perfunctus est, quibus si defecimus hactenus, nosmet coram ipso humiliemus, & erubescamus.

Sed hoc Salvator nobis præcipit, ut vivamus secundum temperantiæ leges inter homines parum frugi; secundum leges justitiæ inter injustos; secundum leges pietatis inter impios: *Sobrie, & juste, & pie vivamus in hoc sæculo.* Prodigium amoris & bonitatis! Infans hic pauper, & patiens; Deus est, qui sese ad nos usque demittit, ut se nobis præbeat amabiliorem; Salvator est omnium mortalium, qui jam in præsepi peccata eorum incipit expiare. Præsepe gloriosum, pretiosi panni, si certa estis Indicia amoris Dei mei, totidem estis eloquentissima documenta virtutum, quas edifcere jubet; in quibus ut proficiam, vis, Domine, ut colam te in hoc statu cum fide, & simplicitate Pastorum, quarum virtutum schola est locus, in quo nasceris Domine? Huc accedite ambitiosi ad humilitatem discendam, libidinosi ad percipiendam mortificationem; omnes accedamus ad intelligendum temperantiam, justitiam, pietatem. Ibi Salvator hodierna die æque nos docet exemplis, ac deinceps docebit sermonibus. Immunde seductor, ne ulterius tua mihi proponas exempla, leges, placita; hæc damnat Deus pauper, & humilis. Hic nec falli potest, nec fallere; ab uno illo discere cupio, quod a me in pretio habendum, & requirendum est. Sed simul, Domine, eum me tuis exemplis erudis, fer opem, ut mea corrigam errata, & incondita cordis mei desideria cohibeam. Si placita tua naturæ duriuscula videntur; suave mihi erit alla exercuisse. *Pater Segneri.*

Tit. 2.

Joseph, & S. Virgo Cæsaris imperata facientes Bethlehem se conferunt. Dei Filius, qui hisce illis inspirabat obedientiam erga Principes terræ, semetipsum illis subjecit, ita ut dici possit, illum hodierna die natum esse, quemadmodum mox mortuus est per actualem obedientiam non solum erga Deum, sed etiam erga Cæsarem. Duo illi eximii divinorum Mysteriorum sequestres cum pervenissent in Bethlehem, ab omnibus contempti fuerunt; & neminem invenerunt a quo exciperentur. Quænam tunc fuit sollicitudo, cura, dolor Joseph, Virginis patientia, & Salvatoris ipsius humilatio! Hic licet omnipotens, nihil tamen agit, ut sibi subsidium perquirat. Omnia permittit Patris sui Providentiæ. Absolutissimus cordium Dominus poterat ad arbitrium flectere cor eorum, qui incolebant Bethlehem, eorumque sævitiam in amorem convertere; sed mavult ab hominibus omnibus pati, quam vel uni levissimam inferre vim. Nonne poterat saltem differre tempus Nativitatis suæ, & expectare, donec SS. Virgo Nazareth fuisset reversa? Poterat hoc proculdubio. Sed ille non ita sua amat commoda, ut ea miraculo sibi velit comparare. Præstat illi sese aptare legibus, quas ipse naturæ imposuit, quam perturbare, vel immutare, ordinem a se constitutum. *Moralis novi Testamenti. Tomo 1.*

Joseph, & S. Virgo contemnuntur in Bethlehem, & J. C. in eorum persona.

Documentum, quod nobis hodierna die tradit de præsepi, tamquam de sublimi Cathedra, in quam Dei Filius ascendit Mundi placita impugnaturus, hoc est, ut Mundum non diligamus, sed contemnamus. Opponit ergo virtutes moribus ejus oppositas, idque non verbis tantum, sed exemplis. Exercens primus omnium humilitatem, obedientiam, ceterasque Christianas virtutes, nos ad earum amorem, & praxim studet impellere. Meditemur attentius divinum hunc puerum, ad examen vocemus, quidquid illum circumstat; nihil in hoc Mysterio videbimus, S. Bernardus inquit, quod non sapiat, atque commendet mortificationem, & paupertatem. Quid accommodatius est ad ciendum in nobis contemptum, immo etiam horrorem voluptatum, oblectationum, & nugarum Mundi hujus, quam exemplum Dei pueri, qui ortus inter vagitus, lacrymis suis suffusus, expositus in tenello, & delicatulo corpore omnibus contumeliis tempestatis teterrimæ, omnibusque incommodis loci miserrimi? Numquid nobis erubescendum non est tale intuitis exemplum? Rubore suffundamur molles discipuli divini hujus Infantis, voluntatis Præceptoris nostri passiones meditati. *Ibidem; & recens Auctor.*

Documenta quæ de præsepi suo nobis tribuit Salvator.

JESUS CHRISTUS in ortu suo eximium nobis præbet paupertatis exemplum, sed extremæ paupertatis. Et sane visus ne fuit umquam puer nasci in adeo perfecta eorum omnium quæ ad hunc statum necessaria sunt, privatione, in tanta bonorum terræ carentia, in tanta angustia, ac necessitate? Heu! Parens illius tenetur illum super suppositas in præsepi paleas deponere. Nihil ne nos movet hoc exemplum? Quid detrectabimus sequi vestigia Salvatoris, ut exemplum sequamur invitantis! Heu! si minus nos movet tanti contemptus opprobrium, saltem nos utilitatis ratio movet. Meminerimus illum beatitudinem nostram Evangelicæ paupertati subnectere. Igitur pauperes beati sunt! beati fideles JESU CHRISTI imitatores! beatæ animæ Sanctæ, & Religiosæ, quæ ita vivunt, ut Deus earum natus est! hoc est in omnimoda bonorum hujus Mundi privatione. Ad parem beatitudinem contendamus; & si assequi volumus status hujus perfectionem, abdicemus quidquid superest nobis; illud nobis necessarium putemus, quod minus pretiosum est, minus delicatum, & minus commodum. Utamur eo, quod mere, & simplicitati ...

J. C. in præsepi egregium nobis præbet paupertatis, & perfectam abnegationis exemplum.

...dimus, ut inde offeramus Sacrificium Deo, & hoc in usum pauperum convertamus. Hæc via est illum perfecte imitandi. *Ex Morali Evangelii Tomo 1.*

Dei Filius infans jacens in præsepi opponit suæ humilitatis exemplum superbiæ, quæ imperiose dominatur in nobis. Rex sæculorum immortalis, qui sedet super alas Cherubim, qui Cæli columnas quatit, & qui digito vastam Universorum molem sustinet, hic Deus gloriæ repente se ipsum annihilat, ac nasci inter homines vult in stabulo inter duo animalia contemptus a suis, & ab omnibus neglectus. O homo, S. Bernardus exclamat, o insolens mancipium! o turpe, abjectumque insectum! quanta est indignitas superbiæ tuæ, si flecti nequis intuitus Dei tui exinanitionem! Haud ægre Sancti hujus Patris sensum assequi debemus; sed caveamus, ne nil tale cogitantes, fiamus objecta indignationis ejus, & zeli. Num exinaniti Dei exemplum vere nostram retudit superbiam? Num fregit inanis consilia dignitatis, ac fortunæ, quibus proprius amor noster fovetur? Nunquid accepimus aliquid imminutæ de sublimi conceptu meritorum nostrorum, quo inflabamur? Nunquid omnem objecimus sensum, si quando hominibus afficimur contumeliis? Nunquid tanti facimus humiliationem, quanti facere videmur humilitatem? Nunquid illam tanto amore prosequimur, quanto ardore Mundi sectatores quidquid vanitatem eorum palpare potest, persequuntur? Si non fovemus hujusmodi sensus coram Deo taliter exinanito, ambulamus in tenebris. Væ nobis! *Moralis novi Testamenti Tomo 1.*

Salvator in præsepi superbiam in nobis dominantem condemnat.

Hoc vobis signum, dicit Angelus ad Pastores: *invenietis Infantem pannis involutum, & positum in præsepio.* Requirebatur in his Pastoribus fides satis pura, ac illustrata ut ea signis hujusmodi cognoscerent Salvatorem, Davidici Regni reparatorem. Quid? Domine, Regni tui ornamenta sunt panni? Infantia sola est auctoritatis tuæ nota? Præsepe thronus tuus est: & ex hujusmodi signis vis agnosci? vis in hoc passionum tuarum statu adorari? in hoc subjectionis statu tibi obsequium adhiberi: & omnes imitari austerissimas virtutes tuas, quæ naturæ ipsi magis arduæ, difficilesque videntur? Hoc tamen pretio vis esse Salvator noster, & applicare nobis fructum Redemptionis tuæ! Ne igitur pudeat nos apparentium infirmitatum divini hujus Infantis, quæ veram infirmitatem nostram constituunt. Judæus carnalis, ambitiosi Mundi hujus asseclæ, sensibus suis inhærentes, scandalizentur, quod illis placuerit; nos autem vivis fidei luminibus illustrati harum nubium caliginem penetremus, & non ægre omnem detegemus virtutem, ac potestatem absconditæ Divinitatis. Quamvis magis adhuc absconditus esses Salvator mi, semper ex his indiciis agnoscemus te. Semper ubique eris, ibi erit paupertas, mortificatio humiliatio. Tres hæ virtutes constituunt essentialem characterem Filii Dei facti Salvatoris, & illum omnium, qui veri fuerunt Christiani. *Ex Morali novi Testamenti Tomo 1.*

Videt Deus paupertatem in natura paupertatis indicium est magis fucatis hujus Dei Salvatoris.

Hostias, & oblationes noluisti; corpus autem aptasti mihi: non placuerunt tibi Holocausta pro peccato: Tunc dixi: ecce me; venio, juxta id quod scriptum est de me, ut faciam voluntatem tuam, Deus meus. Per hanc voluntatem, & per hoc mutuum fœdus sanctificati sumus per oblationem Corporis JESU CHRISTI, quæ semel facta fuit: *In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem Corporis JESU CHRISTI semel.* Admiremur hunc puerum, qui Damasci vires confringit, & aufert spolia Samariæ, antequam valeat ea nomine Patrem, matremque vocare, videlicet qui jam agit triumphum de potestate dæmonum; qui inferni portas claudit, & Cæli aperit januas, qui totum terrarum orbem debellat, & nobis plus comparat bona, quam valeant Mundi hujus imperia. *Pater Nouet in Meditationibus suis Tomo 7.*

Dei Filius ...ens offert se Patri æterno, ut omnes veteres hostias sufficiat & sua voluntatem perficiat.
Ad Hebr. 10.

Natus est vobis hodie Salvator. Accedite, Fideles, accedite in partem lætitiæ ob illius Nativitatem. Lætamini justi in Domino; natus est enim Sanctus Sanctorum, ut in Mundo innocentiæ, virtutisque amorem instauret; Consolamini peccatores, ac certam fovete spem vos criminum vestrorum veniam consecuturos; quoniam vobis natus est Salvator, qui populum suum de omni peccatorum genere liberabit. Et vos qui inter Mundi miserias, quæ undique vos premunt, ingemiscitis lacrymis, ac suspiriis vestris inducias date: vobis enim natus est Consolator, qui omnibus mœroribus vestris afferet lenimentum, Medicus, qui omnibus vulneribus animæ vestræ afferet medicinam, fidelis sponsor, qui omne æs alienum dissolvet: amicus caritate plenus, qui in se omnes calamitates vestras recipiet. O beata nox! clarior serenissimis Mundi diebus, quæ primis illustrata fuisti radiis Solis Justitiæ! Amabilis, & deliciis affluens nox, quæ illum orientem vidisti in cordibus diligentium illum. Benedictus sit in æternum Pater, qui nobis Filium suum dedit. Benedictus sit Filius qui de Cælo descendit, ut nobiscum viveret in terris. Benedictus sit Spiritus Sanctus, qui tanto amore, & caritate cooperatus est nostræ Redemptioni.

Sensus quos fovere debent peccatores in Nativitate Filii Dei.
Luc. 2.

Glo-

Gloria, laus, & honor SS. Trinitati, quæ nacta est modum adeo admirabilem, ut homines quidem salvaret, dæmonum vero superbiam infringeret. *Pater Nevet in Meditationibus Tomo 3.*

Obedientia J.C. Patris sui voluntati.

Videns JESUS Patris sui voluntatem esse, ipsum Mundo Redemptorem dandi, ejusque opera utendi, ut gloriam quidem suam repararet, divinæ autem justitiæ satisfaceret; hanc sibi provinciam peramanter suscepit ex eo temporis articulo subiens immane pondus peccatorum nostrorum. Integrum erat illi vitam eligere gloriæ, ac beatitudinis plenam, quæ celsitudinem ejus deceret: unicum enim cordis ejus suspirium satis erat ad promerendam veniam omnium Mundi peccatorum: sed ultro hunc abrenunciat, atque ut eum se redigat in statum, ubi agere possit pœnitentiam, & pro nobis justitiæ Dei satisfacere, sibi omnes interdicit voluptates, honores, & Mundi delicias. Neque illi satis est rebus omnibus abrenunciare, verum etiam libenter amplectitur labores omnes, omnes passiones, omnes contumelias, ac miserias Mundi hujus, & mortem ipsam omnium teterrimam, turpissimamque. Ex vita sua perpetuam sibi vult Crucem statuere, cujus singula momenta totidem sunt sacrificia, per quæ sese immolat pro nobis, ut per obedientiam vivat, & moriatur. Omnibus Patris sui se submittit imperiis, omnia illius veneratur judicia; & perinde ac omni voluntate careret, se Patris sui voluntate duci patitur in singula vitæ suæ momenta instaurans desiderium eidem placendi. *Quæ placita sunt ei, facio semper. Pater Nevet in Meditationibus Tomo 7.*

JESUS nascens in stabulo Bethlehem [illegible] nativitati.

Ille, quem videtis jacentem in præsepio, plorantem, frigore contremiscentem, ex Matris uberibus lac sugentem, & rebus in omnibus reliquis infantibus simillimum; nihilominus est Dei viventis Filius, universalis hæres omnium Paternorum bonorum, viva imago substantiæ ejus, admirabilis, fortis, omnipotens, Mundi reparator, omniumque mortalium Salvator. Quisnam prodigium hoc potuit patrare, supremamque Magnitudinem ad hanc exinanitionem redigere? Amor, quo vos complectitur; pro vobis de Cælo dilapsus est; pro vobis homo factus; pro vobis natus in præsepio. Quid tu propter illum fecisti? Quid pro te? Quod incommodum, quem contemptum, quem laborem pro illius gloria, pro tua salute sustinuisti? Putas ne te in Cælum pervenire posse per luxum, fastum, vanitatem, & Mundi delicias? Hoc sane te non docet suis exemplis hic puer. Quomodo venit in Mundum? Venit pauper, infirmus, humilis, tamquam advena cognitus nemini, & cui nemo fert opem. Quam longe Dei spiritus abhorret a spiritu Mundi! Dei Filius eligit paupertatem; Mundus non nisi opes, & vitæ commoda consectatur. *P. Nevet Tomo 7. Meditationum.*

In rerum delectu quem Deus habuit in nativitate sua oppositum facit ab eo, quod Mundi sectatores gloriam, & decorem quærentes.

Uter melius, tutius, felicius eligit? Utrum sequi vis; certum an incertum? id quod te ad beatitudinem adducit, an quod ad interitum? Dei Filius inter humiles sibi complacet; sese ad minimos usque demittit; his familiariter utitur, statum eorum eligit, sese illis similem præbet; Mundus e contra nihil nisi magnitudinem, magnificentiam, fastum redolet. Quid ipse sentis? cupis ne cum Deo inire necessitudinem? humilitatem ama, pauperum consuetudinem divitum conversationi præfer. Qui in terra sunt locupletiores, hi ferme longius absunt a Cælo. Dei Filius humillimum nativitati suæ, eumque incommodissimum eligit locum: Mundus eos solum habet in pretio, qui nascuntur in purpura, & sub aureis laquearibus. Utri fidem habes? Dei judicium secutus falli non potes, sed secutus hominum judicium sæpe in mala gravissima corrues. Denique Dei Filius in Mundum venit per obedientiam, sese subjicit Edicto Cæsaris, se in numero subditorum ejus recenseri patitur, ut tuum in libro vitæ inter prædestinatos recenseat. Ad unguem observat præstitutam sibi horam, & momentum a Patre; non pervertit tempus, ut citius prodeat e carcere, ubi omnia experitur incommoda, quæ infantes in parentum suorum alvo patiuntur, neque illa profert diutius ne ingrediatur in stabulum, ubi præscit sibi cum brutis permanendum esse, vel ne satisfaciat caritati Matris suæ, & propius cordi illius adhærescat. Expectat novem mensium finem, ut appareat hominibus, quamvis pro eorum salute operari festinet. Nonne hoc est oppositam prorsus rationem sequi, adhærere consuetudini Mundi, qui semper imperare vult, & non nisi ægerrime paret? *Idem.*

Dæmonis imperium [illegible] suum [illegible] ad adventum.

Dæmon nequaquam expectat diem quo Messias nasciturus est, ut huic locum faciat: Si credimus Auctoribus Ethnicis, quibus omnis abest suspicio, ubi nostræ Religioni perhibent testimonium. Paulo antequam nasceretur JESUS CHRISTUS visa sunt omnium Deorum simulacra corruere, in quibus mendacii spiritus fuerat adoratus. Omnia conticuerunt oracula præter ea, quæ Messiæ nuntiabant adventum, & non semel infernales potestates confiteri debuerunt, regnum suum finem habuisse, & adventare Dominum Dominorum omnium, qui Mundum regeret, eumque veri Dei legi subjiceret. Qua in re in antecessum adimpletum fuit Evangelicum illud verbum, nunc Mundus judicandus est, & princeps hujus Mundi ejicietur foras. *Pater Bourdaloue in Christianis exhortationibus. Tomo 1.*

Dispositiones cum quibus nascentem Salvatorem debemus recipere, ex circumstantiis nativitatis ejusdem desumptæ.

Consideremus dispositiones illas quibuscum orientem Salvatorem recipere debemus, in nativitatis ipsius circumstantiis inveniri. Humilitas nunquam ita sese submittit, mortificatio nunquam longius procedit, lenitas nunquam perfectior fuit. Cum omnia essent pacata, dum altum concubiæ noctis silentium tenerent omnia, Salvator natus est. Quæ collectio? quis spiritus orationis? sed quis amor, quæ fides, & pietas in Pastoribus? Hæ virtutes acquirendæ sunt, cum hoc nobis exhibetur Mysterium. *Pater Croiset in Asceticis Tomo 1.*

Quid nobis considerandum sit in hoc specu, ubi nascitur Filius Dei.

Ingrediamur pauperem specum, ubi Rex Cæli sedem suam positurus est familiariter nobiscum conversaturus. Consideremus præsepe hoc quod Cæli thesaurum conservat, redemptionem Mundi, gaudium hominum, & Angelorum. Videamus quomodo Deus, qui pro nobis factus est homo, jacet in paleis, crassioribus pannis vinctus, & involutus. Deosculemur peramanter hæc incunabula, quæ omne bonum continent, eaque corde præ amore æstuante amplectamur. Humiliter nosmet prosternamus ad pedes amabilis hujus pueri, eos lacrymis nostris irrigemus; ponamus illi aram, eum tamquam Deum nostrum adoraturi, eique cordium nostrorum sacrificium oblaturi. Nosmet illi mancipemus, & exoremus eum, ut ibi indelebilibus characteribus suavissimum nomen suum imprimat. Offeramus illi omnes cordium, animarumque nostrarum facultates, ut serviamus illi. Nosmet perfecte tradamus illi, ut toti simus illius, in æternum, nunquam ab eo recessuri; & agat ille in nos ad arbitrium quidquid, & quomodocumque ipsi placuerit, quin aliquid excipiamus, & quin reluctemur. Hoc pacto nascentem Salvatorem venerati facilius invenire poterimus artem placendi illi, in tenerum cor illius viam nobis faciendi, & aditum illi in cor nostrum ultro citroque aperiendi. Hæc acceptissima est oblatio, quam illi facere valeamus obtenturi ab ipsa ejus nativitate gratiam divinæ Ipsius servituti fideliter inhærendi. *Pater Nevet in Meditationibus Tomo 7.*

De præsepio Filii Dei.

Ubi meditati fueritis stabulum, quod est Palatium, in quo Rex Regum inhabitat, cogitate præsepium, ubi tamquam in throno inter duo animalia quiescit. Verbum æternum erat in sinu Patris sui, quo homines humi repentes nequibant ascendere: Amor effecit, ut in abjectissimum Mundi locum descenderet illis ad se aditum præbiturus. Non satis esse putat in stabulo habitare mollem peccatorem perquisiturus, sed per summæ bonitatis excessum jacere vult in loco, quod brutis pascendis destinatus est. Sed in hoc throno Magi verum Salomonem venerantur, & quamvis non nisi puerum inter duo animalia jacentem intueantur, illum tamen tamquam Deum suum colunt: *In medio duorum animalium cognosceris.* O Salvator, quam vera sunt hæc verba! vere in præsepi omnes divinæ tuæ perfectiones magnifice collucent: potentia tua, sapientia, misericordia ibi admirabile solium collocarunt. At ibine subsistet caritas tua? Postquam te inter duo collocavit animalia, exaltabit te inter duos latrones in ligno Crucis, & tibi constituet solium adhuc splendidius illo præsepi. O quam ingratus est homo, pro quo hæc omnia miracula operans, & omnes has pateris humiliationes, nisi te ex toto suo corde dilexerit, & vitam mollem, ac animalem in spiritualem, atque divinam converterit! *Pater Nevet.*

Deus Infans omnes sibi [illegible] suo [illegible], ut suo ad nostrum cor [illegible].

Dei Filius oriens oculos nostros non perstringit ea Majestate, qua amictus coruscare potuisset, immo neque terrere nos vult signis magnæ potentiæ, & dicere possumus illum non aliam vim sibi retinere præter eam, quæ subigit corda. Etsi fulminibus præcinctus esset, hic nobis semper esset amandus, quoniam eadem semper illius pulchritudo est, bonitas eadem. Erga creata mutari possumus: creata enim ipsa obnoxia sunt mutationi. Deus unus qui semper est idem, eumdem semper meretur amorem. Timor tamen benevolentiam nostram perturbat, cum illum exhibemus nobismet eum suprema illa potestate, quæ sumere potest pœnas de infidelitate nostra, vix, & ne vix quidem concipimus erga terribilem hunc dominum motus suavet cordis tranquilli. Sed quomodonam terreat nos parvulus Infans? Corpusculum ejus fasciis involutum, innocentes lacrymæ ex ejus oculis fluentes, lenes risus, suavis festivitas sola sunt arma, quibus ei placet uti. Deus infans! quid adhuc optare potes, ut illum diligas? Deus, quid potentius? Infans, quid infirmius? JESUS vinctos habet lacertos, patitur, plorat; quomodo terrorem nobis incutiat: illius nos decet misereri. Deus qui subvertit, qui ad nihilum redigit. Deus qui submergit Pharaones, qui confundit Nabuchodonosores, qui reprobat Antiochos. Deus qui manu sua universum terrarum orbem continet, ecce indiget auxilio matris ut vivat. *Vagientis vox magis miseranda est, quam tremenda.* Iram ejus vereamini, Christiani; vobis merendi locus est, sed vereamini iram, quæ puniet contemptum, quo illecebras Dei Infantis neglexeritis. *Pater la Pesse in Sermonibus Tomo 6.*

Serm. 7. in die Natalis CHRISTI.

... in ipsa nativitate Dei Filius ... est.

qui inciperet. Obstruxit os dæmoni, cum adhuc versaretur inter ulnas Deiparæ. Ejus incunabula Templis, & aris funesta fuerunt: concussit idololatriæ fundamenta, Principis Mundi solium evertit. Homo hic naturæ promissus, a Prophetis expetitus, a gentibus concupitus; Homo hic tandem de Cælis dilapsus de terra Deos exterminavit. *Socrates Christianus Domini Balzac.*

Electio facta a Filio Dei passionum, atque humiliationum Fideles debet perterrefacere, si quid inde consequatur, intellexerint. Nihil tamen est quod objiciant, ut earum conceptui caliginem offundant, & ut virtutem earum imminuant. Deus id fortuito non præstitit; neque infidelitas nequissima illum cæcitatis posset redarguere in hoc facto. Jam suum inierat consilium, ac nos erudire volebat, quid sentiendum, & judicandum esset, ut nos disponeret ad exercendas virtutes suo Evangelio conformes: Nascitur tamquam mortalium miserrimus, quoniam ita ab æterno decreverat. Consilium ejus conceptum fuit secundum regulas Sapientiæ infinite adorabilis, & secundum regulas easdem constituit viam, quæ illum ad finem suum est deductura. Illud autem suscepit ut nos erudiret. Lectio est præmeditata, ac tuta. Deus non id elegit invitus. Quæ enim stultitia esset asserere eum, qui omnia eduxit ex nihilo, coactum fuisse pauperem, & contemptibilem nasci! Unicum signum voluntatis ipsius illi paravisset regias ædes, thronum, purpuram, & coronam. Neque incomparabilem hanc electionem fecit Deus citra necessitatem. Finis, quem sibi proposuerat, hoc ab illo expectabat: Curandi erant homines a fallacibus præventionibus suis. *Pater la Posse Tome 6. Sermonum.*

Dominus oritur in stabulo omnibus rebus destitutus, loco & tempore incommodo & quare?

Invidemus felicitati hominis, qui in commoda domo, & rebus omnibus affluenti per otium frui potest omnibus vitæ deliciis. Videte stabulum Bethlehem, maceriam dirutam, omnibus temporum contumeliis parentem: hic locus est, ubi Deus noster nasci vult, destitutus omnibus subsidiis, quæ pauperrimo cuique in lucem prodeunti non desunt. Salvator noster videt se in stabulo incumbentibus tenebris noctis semoto in loco, eo autem tempore, quod terrebat viatores, hora algenti, incommoda, somno destinata; S. Virgo, & S. Joseph omnia, quæ possunt, illi præstant obsequia: sed nullus erat affinis, nullus alienus, nullus proximus, nullus amicus: bos unus, secundum Prophetiam, cognovit possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, ut illud cederet Domino suo. Mundani si adeo parum interest vestra audire Deum nascentem, & credere doctrinam, quam tradit, suadeo, ut ex eo quæratis, quod ex S. Joanne Judæi:

Matth. 11.

Tu es, qui venturus es; an alium expectamus? Verum quid? alium ne Salvatorem cuperetis, eo quod Deus vos cogit, ut aliter de rebus judicetis? Poterat ne vos ad sanctitatem perducere, quin sensus vestros castigaret, & expiaret fidem vestram? Num optassetis, ut ille peccato faveret, veniens, ut illud everteret: ut rediret in gratiam cum hoc ipso Mundo, ad quem impugnandum accesserat; ut probaret Sapientiam carnis, quam in vobis erat jugulaturus? Vobis affert novum Evangelium præjudiciis vestris, ac sensuum argumentationibus oppositum; sed hoc suum est Evangelium: & quamvis sit Deus, dignatur ad vos usque descendere, ut vos erudiat. *An alium expectamus?* Optaretis

S. Cyprian. de Nativ. Dom.

fortasse Dominum, qui præceptis suis errores corruptæ naturæ probaret? Quidam Ecclesiæ Pater docet, ingressum Salvatoris in Mundum exemplar esse ingressus nostri in Christianam Religionem; innuit abnegationem sui, & virtutes, quas exercuit in nativitate sua esse eamdem abnegationem, & virtutes, quas nos exercere tenemur, ex quo fidelium characterem induimus. *Idem.*

Meditationes quas nos facere jubet Salvator de documentis suæ nativitatis.

Dei Filius in Nativitate sua nos docuit cogitare de rebus omnibus, quæ possunt distinere, vel fovere inconditas affectiones nostras. Generatim loquendo, homines nunquam cogitassent, se videre posse nasci in stabulo, postquam sibi pauperem delegerat Matrem, postquam a concivibus suis se contemptum viderat, postquam edictis Imperatoris sibi subditi paruerat. Hebræi quoque qui erant populus fidelis, sperabant futurum ut illis nasceretur Messias, qui cum pompa veniret in Mundum, & qui magna in luce, ac nitore contereret jugum, quod ipsis Gentilium dominatio imposuerat. Quisnam de rebus judicium ferens secundum principia Sapientiæ carnis prædixisset fore ut Cæli, terræque Dominus vellet rebus omnibus destitui in ipso vitæ suæ primordio, se non nostris tantum infirmitatibus, verum etiam miseriis subjicere, præferre genus obscurum, abjectum, indigens opibus, & honoribus, quos sibi procurare potuisset; semet subdere alienæ Potestati, quæ coram ipso nihilum erat: labi in fœnum, & paleas inter duo animalia, cum verbo universa creasset? Vulgo libenter ratiocinamur secundum ea, quæ concupiscimus. Politicus e contra credidisset venturum esse supremum Dominum ad rebelles subditos suo subjiciendos imperio; hunc majestate, & armis usurum, ut sese traderet cognoscendum; de altitudine solii coruscantis Regibus terræ imperaturum; tandem enim paupertas, silentium, tenebræ humiliatio tatem, & obedientiam. Quemadmodum non metuitur, quod contemnitur; humiliationis status parum idoneus videbatur ad efficiendum, ut metueretur recens Dominus, qui veniebat, ut suum confirmaret imperium. Homo æquo liberior damnasset in Deo hanc generalem omnis gloriæ, omniumque bonorum destitutionem; deprehendisset probri caussas in pannis; & præsepi illius, potius quam probaret humiliationes humanitatis, & admirabilem paupertatem, quæ adeo parum majestatem illius decebat. Naturale est animæ abnormi nihil magni deprehendere, ubi nihil videt, quod sibi placeat. Mundi sectator ægre intellexisset caussam, quæ cogere posset Salvatorem, ut in adeo misero statu nasceretur: coegisset quidem rationem suam ad Mysterii veritatem amplectendam; sed illius spiritum ignorare simulasset. Coluisset omnes humiliantes circumstantias Nativitatis Dominicæ, quin tamen assequeretur sensum, qui illum impulerat; ut ita nasceretur. Memet subjicio iis, quæ sunt mihi credenda, dixisset: sed cur lumina mea captivare debeo ad secernendas intentiones actionis, quam credo. *Pater la Posse Tomo 6. Sermonum suorum.*

Quid his politicorum mundanorum ac improborum argumentis respondendum sit.

Politico, æquo liberiori Mundi asseclæ dicamus hæc S. Augustini verba; *Usque in adventum vester error duraverit: quid ergo ultra graves corde estis?* Vosmet fallere potuistis hac argumentati, antequam JESUS CHRISTUS veniens in Mundum sensus suos aperiret; sed postquam illum adorastis in præsepi, sermonem hunc habere vobis non licet, quin dedecus inferatis Sapientiæ illius, & quin sanctitatem ejus blasphemetis. Hactenus errastis: non negatur venia errori vestro, infirmitati, ignorantiæ, improbitati: sed vobis illuxit ratio, & cæcitas vestra jam non est venia digna. Deus se vobis ostendit, ut vos illuminaret. Nota, qua secerni vult quatenus Salvator, est paupertas extrema: est horror earum rerum omnium, quæ ambitio, & cupiditas hominum in pretio habere, & perquirere consueverunt. Sinite rationem vestram, quoad voluerit aberrare: fatendum est Deum nostrum, qui falli non potest, contemnere quidquid constituit Principes viros, & beatos sæculi. Ut eos salvos faceret, illos debebat sanctificare, & hac mente primum docet illos, nullo in pretio habere quidquid illos in aliorum oculis commendat. Omnes scire vult, se horrere, & flocci facere opes, honores, delicias. *Idem.*

Paupertas Filii Dei nascentis.

Quænam fuit JESU CHRISTI paupertas absoluti creaturarum omnium Domini? Inutile est de illa verba facere: omnia in Bethlehemitico stabulo de ea palam loquuntur. Distinguamus hic etiam legitimam possessionem, quæ vobis bonorum vestrorum usum permittit, ab affectu, quo inhærere videmini his iisdem bonis, quæ ille condemnat. *In propria venit; & sui eum non receperunt.* Venit ille in possessionem suam, in propriam hæreditatem, inter cognatos, amicos, subditos suos; & concives, atque creaturæ suæ illum non receperunt. Valeant dignitates, & prædia vestra; verum quonam pacto excusabitis coram illo furentem hanc aviditatem deglutiendi quidquid vobis placuerit; vorax hoc studium omnia in lucro ponendi contra Leges Evangelicas, & stimulos conscientiæ vestræ? *Pater la Posse Tome 6. Sermonum suorum.*

Vult suæ paupertatis exemplo nos avellere ab amore bonorum terræ.

Nitet nobilitas vestra, dignitas vestra viget; res familiaris ruit; rumor vester perdurat, excessus vestri persistunt; augentur fundi vestri, fortasse quia tranquille ea retinetis, quæ vestra non sunt. Non sufficit vobis palam facere affectum vestrum erga divitias, curis, anxietatibus, sollicitudinibus, tumultibus quibus incessanter fatigamini; velletis etiam Mundum universum exinanire. Ulla ne cum vobis pertractanda, ubi de vestra agatur utilitate? cavendum est diligentissime, industria opus est, ut contra callidam, & crudelem avaritiam vestram nosmet præmuniamus. O divine Magister, quem hodierna die veneramur; quid ulterius facere poteras, ut a terrenis rebus cor discipulorum tuorum abduceres? Quo tandem evaserunt omnia hæc documenta, & amaritudines? Ita ne qui tuum profitentur Evangelium, & qui se tuos esse, ac sequi te gloriantur, doctrinam, & exempla tua sibi vertunt in ludibrium? O præsepe JESU! serius ocyus eris formidabile tribunal; de quo Judex noster in nos feret sententiam. *Idem.*

J. C. prætulit paupertatis contemptum gloriæ, quam sibi comparasset nascens in magnificentia.

Præfert JESUS CHRISTUS contemptum, quem separare nequit ab extrema paupertate, gloriæ, quam recepisset prodiens in Mundum tamquam Dei Filius, tamquam Rex Angelorum, & hominum & supremus rerum omnium dominus. Cum ejus adventus nunciatur Pastoribus, Angeli non dicunt illis invenietis Regis Cælestis filium Angelorum corona septum in Palatio, in aureis incunabulis pretiosis involutum linteis, exercitu stipatum: sed invenietis puerum; num quidquam infirmius fingi potest? pannis involutum; num quidquam deterius? in præsepio, num quidquam calamitosius? *Godeau in Homiliis.*

Deus qui olim locutus fuerat per Prophetas ut timeretur, nunc loquitur.

Deus, qui tot sæculis locutus fuerat per Prophetas, novissimis hisce temporibus locutus est per Filium, S. Paulus ait, sed hodie longe alio utitur sermone, quam olim. Prophetæ audiverunt illum inter fulgura, & tempesta-

per Filium in præsepio, ut ... [illegible]

pestates, audiverunt vocem illius minitabundam, ac terribilem tamquam fulgur tonitrui; hodie vero locutus est per os pueri. Loco procellarum, ac fulminum vagitus adhibet, & lacrymas; loco throni flammivomi, stabulo utitur, & pro terribili majestatis, ac potentiæ apparatu paleis, ac duobus animalibus. *Olim loquens in Prophetis, locutus est nobis in Filio.* Unde nam hæc mutatio, Fideles! Quia hodierna die misericordia subiit in locum justitiæ. Deus olim locutus erat, ut sui timorem injiceret; nunc loquitur, ut sibi conciliet amorem. Etenim, Christiani, quomodo resistere possumus illecebris nascentis Dei? *Invenietis infantem.* Sed nunquid vobis abscondo recens erroris argumentum? *Infantem pannis involutum, & positum in præsepio.* Infans hic pauper est, jacet in præsepio. Ad verbum hoc vos fortasse animum despondetis, ac metuitis, ut cogamini eas exercere virtutes, quæ vos deterrent. Nihil metuite, non licebit vobis repugnare illecebris earum rerum omnium, quas ipse diligit. Verum est, illum ea vobis dicturum, quæ a vobis erunt facienda; sed hæc dicens ipse mulcet, ac lenit labores vestros. Salvator sese amabilem reddit, ut virtutes suas vobis amabiles reddat: necesse est illum amare, & imitari, ut salvemur. Sese adducit in statum, quo nullus aptior est ad nos permovendos, & animandos; licebit ne amorem nostrum eidem negare? licebit illum non imitari? Nascitur puer, ut nobis placeat; nascitur pauper, humiliatus, patiens, ne terrenarum opum, gloriæ, & voluptatum abnegatio nos terreat. Vult sibi amorem nostrum conciliare; vult etiam, ut nobismet amorem suum conciliemus. Ejus infantia vim facere debet duritiæ nostræ, ejus autem exemplum confirmare nostram infirmitatem: omnia nostrum amorem requirunt erga Salvatorem in Deo Infante; Invenietis *Infantem. Pater la Pesse Tomo 6. Sermonum suorum.*

Salvator, S. Petrus Chrysologus inquit, *sic nasci voluit, quia voluit amari.* Sub infantiæ infirmitatibus nascens amovit a se quidquid mollitiem nostram avertere poterat, & effudit quidquid illam poterat extinguere. Quis nostrum illum posset non amare, si duplicem hanc sententiam probarem? Injustæ affectiones, indignæ cupiditates, noxia studia per vos mihi liceat saltem meditari suavissimum Infantem hunc, cui omnem amorem nostrum debemus. Summa Majestas, & ingens potestas suapte natura nostrum præpediunt amorem. Non libenter diligimus eum, quem a nobis removet gloria: fulgor, quo septus est, non satis nos in eos considere sinit. Dominii species, & obsequia nobis timorem ingerunt: inæqualitas nostram ciet vanitatem, vanitas non patitur, ut cor nostrum sic discrimen afferamus, conditionis humilitas, fortunæ obscuritas non imminuit pretium, in quo illum habemus; atque haud ægre cordi nostro amorem [illegible], ex quo impune repulsum pati potest. O Christiani! Auferunt vobis ex[illegible] statum, ad quem se redegit Salvator, ut nos ad ipsum amandum impelleret? De sinu Patris in Virginis uterum lapsus est, & de Virginis alvo in præsepe cum omni Infantis pompa. Quam amabilis est in hoc præsepi! sed nostris perstringendis oculis, quam impar? Si cor vobis est, Fideles, num ne illud ostendere debetis ante pedes hujus amabilis pueri? A me discedetis, infirmæ creaturæ, dicit ille vobis, ubi me in splendoribus gloriæ meæ cogitatis, quam prætexeris caussam, ne accedatis ad me eo in statu, in quo me videtis? Suavitas pueri vulgo duritiem vestram infringit, Infantis Dei illecebræ vos flectere non poterunt? [illegible] illecebras vestras expecto, brachia tendo, ut blandiar vobis, licet vobis gustare voluptates præsentiæ meæ, vos meis [illegible] invito. Quid Christiani, nihil [illegible] vobis proficiat Deus suam abj[illegible] Majestatem, ut sibi vestrum amorem conciliet? Admiratis estis, [illegible] promereri, & allicere debere [illegible] ardentius igne consumere? Nisi te diligimus divine Salvator, in paupertate hac, [illegible] apparat, ne nobis te unquam ostendas [illegible], [illegible] quæ nos humiliet, nostrique nostram [illegible], & animum [illegible]. Videtur JESUS per præsepe paupertatem nobis emmittere velle miseriæ nostræ oblivionem ut nos trahat ad se. Si illecebris ejus rela[illegible], [illegible] æquum est, ut in nostram duritiem animadvertat signis magnitudinis suæ? *Idem.*

Quam ... qui ... est ... ptiori ... suis ... munus. [illegible]

JESUS CHRISTUS Deus est infinite magnus, atque sese subjicit, obedit, abscondit tamquam ignotus. Deus est omnipotens, & sustinet pueritiæ infirmitates, tempestatum incommoda, rerum omnium defectum, ac subjicit se his omnibus pœnis perferendis. Deus est supremus universorum Dominus, & pauper est. Pauper vero [illegible] usque, ut non sit illi domus, non incunabulum, [illegible] cubile, non subsidium, quod miseri obtinere possunt a caritate, & pietate. Nisi infinita magnitudo fuisset humilianda, & profecto ille non humiliasset magnitudinem suam, Mundi asseclæ dicere potuissent illum Regem [illegible] imperitare, quin ipse legis suæ difficultatem experiretur, ac semet dispensantem a pœnis, quas [illegible] nobis optimum relinquere abnegationis, quam ipse non exercebat. Si defuisset illi [illegible], vel illud non suspendisset, ubi omnia

illi subeunda fuerunt incommoda infirmitatis, mundi sectatores existimare potuissent, illum miseros tradere miseriæ ipsorum, & permittere, ut beati sæculi perfruantur, & ardenter omnibus suæ felicitatis effectibus perfruerentur. Nisi fuisset illi absolutum, atque independens dominium, & illud aliquo pacto non abjecisset, ut omnes repulsas sustineret, omnemque indigentiæ obscuritatem; libenter mundani rati fuissent, ab illo nequaquam damnari nimias opes, atque ambitiosa consilia. Creare potuisset magnificas ædes, temporum ordinem invertere, circum incunabula sua voluptates omnes congerere. Sed non nisi infirmitatem habet in solatium: simul etiam colligit circumstantias omnes duras, atque molestas, quæ ab illo omne amovere possunt solatium; frigidum, incommodumque tempus, magnum convenarum numerum diversoria occupantium, proximos ab ope ferenda remotos, necessarium SS. Genetricis suæ partum in hujusmodi circumstantiis; tantumque abest, quod sua abutatur potentia, sibi vitæ commoda procuraturus, ut providentiæ suæ lumine utatur, iisdem privandus. Nobis injicere cupiebat horrorem noxiarum voluptatum, timorem earum, quæ sunt periculo proximæ, & contemptum earum etiam, quæ culpa vacant: volebat nobis re adhuc integra proponere systema Evangelii, nequaquam cum Mundi deliciis conciliandi. *Pater la Pesse Tomo 6. sermonum.*

JESUS CHRISTUS nascens in extrema paupertate palam ostendit se Mundi opulentiam nihili facere. Longius quam fieri potest, abesse vult, ut testetur, quam longe cor suum ab illius absit amore. Nasci non vult vel in materna domo, vel in patria, vel in aliquo hominum habitaculo, sed ut nascatur alienam optat urbem, ac stabulum, quo bruta sese solent recipere. Carere vult ignis subsidio, quod commune est elementum; immo neque habet incunabulum, & jacet in præsepio: Quæ paupertas! quæ rerum omnium carentia! Sequamur ergo exemplum illius, & Mundum non diligamus. Neque satis sit dicere illum a nobis non diligi, sed neque foveamus in cordibus nostris secretos affectus. Sanctus enim Puer per lacrymas, quas super præsepe suum effundit, cognoscet quidquid latebit in cordibus nostris, & nos tamquam malos discipulos rejiciet, qui tantum abest, quod illius vestigia sequantur, ut opera faciant ab operibus ejus longe alia. Non jubet quidem a nobis exerceri adeo arctam paupertatem qualis sua est; sed saltem vetat a nobis opes amari, & hoc præsertim tempore, quo nosmet ad illius præparamus adventum, exigit, ut nobismet aliquid interdictum velimus propter amorem illius. Si commode, vel magnifice habitas, ne his commodis, ne huic adhæreas magnificentiæ, te pudeat. & si illic habitas corpore, spiritu saltem, in Bethlehemitico statu permane; abscinde parum aliquid ex communi sumptu, quod erogas in [illegible] pietati Sancto, qui propter amorem tui [illegible] rebus omnibus destitui voluit [illegible].

J. C. nihil volens in summa paupertate, ... Mundi opes contemnit. [illegible]

Quis ita cæcus est, qui non videret, infirmitatem hanc, in qua Salvator apparet, hanc humilitatem adinus superbis infringere, & confundere vanitatem congestam in factum, easque doce[illegible] contemnendas esse, quæ [illegible] in ipsis acres, ardentesque cupiditates, quæ illis omnem cordis sensum auferunt. *Ne dedignaretur homo*, S. Augustinus ait, *imitari hominem humilem, Deus factus est humilis, ut vel sic superbia generis humani non dedignaretur sequi vestigia Dei. Auctor recens, & Anonymus.*

Humilitas Filii Dei in Nativitate sua nos ad humilitatem invitat. [illegible]

S. August.

Cum Augustus Cæsar edictum fecisset, quo omnes illius subditi nomen suum darent quilibet in patria sua, S. Joseph, qui erat ex familia David viam corripuit cum Sponsa sua ventrem ferente itinere in Bethlehem civitatem David. Satis admirari non possumus obedientiam, quam Filius Dei præstare dignatus est huic Principi, edictum illud evulganti, ut imperii sui vires cognosceret, & subditis suis censum tributum imponeret. Maria, & Joseph qui nihil aggrediebantur, nisi secundum motum hujus Infantis, de hoc Edicto non ratiocinantur, neque contendunt se immunes esse ab obedientia terræ Principibus debita, secum habentes terræ, cælique Dominum. Non excusantur tempestatis rigorem, non itineris longitudinem, non Mariæ, quæ partui proxima erat, graviditatem. Sed ecce obediunt Deo in persona Ministrorum ejus, alacriter obediunt in re difficillima, & abjectissima, obediunt hilariter sine murmure, & querela, obediunt celeriter, quin ne unam quidem diem cunctentur. *Pater Croiset.*

De itinere Sanctæ Virginis, & S. Joseph in Bethlehem.

In Verbi Incarnatione misericordia Dei hactenus solis Judæis perspecta, omnibus hominibus apparuit. Ille enim, quem misit in terris, & cujus nocte hac Nativitatem colimus, Salvator est, non Judæorum tantum, sed etiam Gentium, & in eo videmus adimpleri illud Isaiæ vaticinium: *Videbit omnis caro salutare Dei nostri.* Ignorabamus, qualis esset in nos Dei bonitas; hanc autem hodie nobis ostendit per Redemptorem, quem nobis largitur, & insignis hæc gratia nos docet, ut inde proficiamus, nobis non verbis tantum, sed corde abrenuntiandum esse *impietati*, hoc est peccatis omnibus, quæ committere possumus in Deum, cujus generis sunt idololatria, superstitio, blasphemiæ, & *mundanis cupiditati-*

Dei Filius nascens ostendit misericordiam suam erga homines.

Isaiæ 52.

... ex quo venit JESUS CHRISTUS, ac nos sibi consecravit, non licuit nobis amplius vivere nobis, & secundum animi nostri cupiditates: sed opus fuit, ut in temperantia, justitia, & pietate viveremus. Triplex hæc virtus omnia complectitur hominis officia sive erga se, sive erga proximum, sive erga Deum. *Tomo 3. anni Christiani Domini Tourneaux.*

S. Joseph, & S. Virgo, quia pauperes erant, locum non invenerunt.

Cogitate quæso Fideles, quomodo divini viatores isti, ubi pervenerunt Bethlehem, urbem ingrediuntur, per vias, & compita de domo in domum quærunt sibi habitaculum; neque ab ullo recipiuntur, quia pauperes sunt: præter quam quod diversoria repleta erant magna confluentium frequentia; qua in re tria oportet admirari; quorum primum est Dei Providentia, quæ permittit, ut hoc edictum hoc tempore evulgetur, ad omnia disponenda secundum consilium illud, quod constitutum erat, ut Filius nasceretur in stabulo, & daret Mundo hoc insigne humilitatis, & paupertatis exemplum. Si enim Maria adhuc dies aliquot permansisset in Nazareth, peperisset domi suæ, ubi quasdam parvas commoditates nancisci potuisset. Sed voluit Deus edictum tunc temporis evulgari, & Pater, ac Genitrix Filii solum verterent, ut illi obsequerentur. 2. Poterat Deus naturæ ordinem invertere, tempestatis rigorem mulcere, incolarum animos flectere, Virginis partum differre. Sed nil horum fecit: Omnia permisit Providentiæ, ut doceret, nosmet omnibus naturæ casibus, omnibusque nutibus subjicere Superiorum Ecclesiasticorum, & sæcularium bonorum, vel malorum, quin immunitatem, vel dispensationem quæramus. Heu! quam longe absum ab hac virtute! vellem a Deo universum naturæ ordinem immutari, ut meis sese aptaret desideriis, & me hac pœna liberaret. 3. Voluit Deus, ut Filius suus nullum inveniret habitaculum, ubi reciperetur, ut intelligeremus odium, quo Mundus illum persecuturus erat, quandoquidem illum contempsit, eique obstitit etiam antequam nasceretur. *Pater Crasset.*

Maria, & Joseph non invenientes, a quo exciperentur, ex urbe pedem efferre conati sunt, & sese recipere in specum ad collis radices, qui erat loco stabuli, & quo animalia sese recipere consueverant. Cæli Regina hanc paupertatis ædem admirabili cum verecundia ingreditur, quin de incolis conqueratur, sed sese tradens Dei Providentiæ ita præcipienti. Illuc ingressa una cum viro suo procumbit in genua, Deoque gratias agit, eo quod ipsam in hunc paupertatis, humilitatis, & patientiæ statum redegerat. Post hæc præparat se partui, quem proximum esse noverat, ac in pace beatum illud præstolatur momentum, quo in lucem erat Mundi lumen editura. *P. Crasset,*

Duæ rationes, quæ impulerunt Dei Filium ut in paupertatis statu nasceretur.

Duo contigisse oportet in Nativitate Filii Dei, ut hoc pacto nasci deberet. 1. Viderit opus est in paupertate pretium aliquod, & aliquam dignitatem, quam non videbant homines, & quam per naturale lumen videre non poterant: quandoquidem cum infinita polleret Sapientia hunc statum elegit. Ad videndum autem in re id quod ratio non videt, & ad id proprio lumine inspiciendum, opus est plusquam hominem esse. 2. Ademerit opus est divitiis nitorem illum, qui adeo illis ingenitus est, & vim quam obtinent illæ in cor humanum; ideoque ad nihilum redegerit statum divitiarum. Sed unus est Deus qui hanc efficere valeat annihilationem; sed JESU CHRISTO satis non est paupertatis præstantiam cognoscere: vult præterea, ut paupertatis status aptum sit medium ad illum cognoscendum, & ut hæc tanti momenti cognitio ad hunc statum pertineat. *Ex Homilia Godeau.*

Noluit J. C. nasci cum insignibus suæ Magnitudinis.

Quem speciosum oculis nostris thesaurum objecisset JESUS CHRISTUS, inquit Tertullianus, si venisset in terras cum omnibus insignibus Magnitudinis, auctoritatis, magnificentiæ & Regiæ Majestatis! Quis non obstupuisset illum videns in superbis ædibus, aulicis, & satellitibus circumseptum? Quam nituisset purpura in parvulis humeris ejus? Quem fulgorem circa illum aurum, & lapilli diadematis sui emisissent! Judæi illum in hoc magnifico apparatu præstolabantur; sed nos admonet, ut illum in statu prorsus opposito agnoscamus ipsum; cumque humiliatio suapte natura individua sit paupertatis, & doloris socia; hanc Angelus pastoribus dedit tamquam signum præcipuum. *Hoc erit vobis signum*, admonens illos infantem, quem *pannis involutum, & positum in præsepio* invenerint hunc esse Messiam. Cur in præsepio? ad illis ostendendam maximam earum, quæ fingi possunt, humiliationem. Ecce autem quo pacto. Luc. 2.

Magnum hominis privilegium in ordine naturæ, quo a brutis secernitur, est esse rationis compotem. Et sane, cum hominis natura essentialiter pendeat a Deo, ex quo ab hoc pendere noluit, desiit esse in ordine, in quo esse debebat. Ubi non fuit amplius hoc in ordine, jacturam fecit rationis, quæ naturæ ipsius privilegium constituebat; & rationis expers factus est brutis similis. Oportuit ergo, ut ratio suprema, miram humiliationem opponens miræ superbiæ, sese constituens, absit invidia verbo, eodem in statu, in quo erat homo peccator, quærens animalium societatem, & cum illis primos vitæ suæ dies traducens in stabulo. Hic, Auditores, errat mea mens, atque confunditur. Deus caro factus, quod commercium! Deus pauper, & patiens, quæ miseria! Sed Deus ita humiliatus, ut venire velit in Mundum inter animalia, quam admirabilis exinanitio! *Ex Sermonibus Moralibus, Tomo 6. parte 3.*

Venit Deus ad dæmonis doctrinam destruendam.

Dæmon nobis suaserat, beatitudinem nostram sitam esse in voluptatibus, & JESUS CHRISTUS, ut oppositum nobis persuaderet, se omnibus vitæ nostræ ærumnis, & miseriis objecit. Dæmon nobis opes proposuerat, tamquam verum medium satisfaciendi cupiditatibus nostris, ac nos efficiendi beatos, & JESUS CHRISTUS, ut a spiritibus nostris arceret hanc mentem, sibi in hæreditatem elegit pauperiem. Dæmon effecerat, ut humiliationes, & contemptum horreremus; & JESUS CHRISTUS, ut earum nobis amorem injiceret, eas a primis Infantiæ momentis amplexus est. Post hoc exemplum, Deus, nullum est infirmitatis, miseriæ, paupertatis, persecutionis genus, quod æquo non feram animo. Post hoc exemplum non solum dicam cum Uria: *Arca Dei habitat in papilionibus, & Dominus meus Joab, & servi domini mei super faciem terræ manent: & ego ingrediar in domum meam, ut comedam, & bibam, & dormiam cum uxore mea... non faciam rem hanc.* Vivens Arca Dei, adorabilis humanitas JESU CHRISTI jacet in paleis, præ frigore contremiscit in præsepio: ego vero molliter corpus meum curabo, & conabor inde minima incommoda prohibere? *non faciam rem hanc.* Post hoc exemplum non solum dicam cum David: Quoniam *irruperunt tres fortes castra Philisthinorum, & hauserunt aquam de cisterna Bethlehem*, ut ego bibam; *propitius sit mihi Deus, ne faciam hoc:* ego dicam, quoniam bona, voluptates, & honores, quæ hactenus deperii, sunt pretium lacrymarum, nuditatis, annihilationis Dei in Bethlehemitico specu jacentis, æquum est, ut eorum mihi usum interdicam, eaque illi sacrificem. *Ibidem.* 2. Reg. 23. 2. Reg. 23.

Idem sequitur argumentum.

Hic liberator, hic Medicus est JESUS CHRISTUS cujus Nativitatem celebramus. JESUS CHRISTUS ille optatus Gentibus, de quo Balaam, licet Pseudo propheta, dixerat futurum ut non vulgaris vir de Israel consurgeret, deleret inimicos, & populo suo pacem, & felicitatem afferret. JESUS CHRISTUS illud vitæ Verbum, quod cum esset invisibile in sinu Patris, apparuit hominibus qui illum oculis suis usurparunt, suisque manibus contrectaverunt, ut dilectus testatur Discipulus in prima Epistolarum suarum: JESUS CHRISTUS divinus ille Reparator, qui in veritate naturæ ipsorum hominibus apparuit, Sanctus inquit Augustinus, quia naturam eorum reparaturus erat, ideoque illam assumpturus: JESUS CHRISTUS, addit ille, nostram accipiens naturam, eam sanctificavit, & magnificavit, hominibus ipsis carnalibus ostendens ad quem usque gloriæ gradum illam evexerit per unionem suam super alia creata. *Ibidem.*

Pastores ad Angeli nuntium turbati sunt.

Pastores id, quod sibi nuntiatum fuerat ab Angelo, audientes, turbati sunt: quod enim æquius turbæ, ac admirationis argumentum, quam audire, Deum ad Infantis statum redactum pati, Deum pauperem fieri, & centonibus, scrutisque indui, Deum sese exinanire venientem in Mundum inter animalia in præsepio? Tamen Angelus dixit illis, nuntium, quod illis afferebat, ingentis lætitiæ caussam futurum populo universo: quod enim majus lætitiæ argumentum fingi potest, quam videre humanam naturam sanctificatam, ac nobilitatam in persona Dei; regnum peccati dirutum; gloriam infinitam Domino procuratam, solidamque pacem hominibus bonæ voluntatis concessam? Sed illi reversi sunt laudantes & benedicentes Deum, ac in animo amorem, gratiarumque sensum ferentes: quemadmodum illos in stabulum ingredientes sanctus horror pervaserat, ubi Incarnato Verbo sua præstiterunt obsequia, inde egressi sunt motibus caritatis, ac miserationis repleti, de Domini misericordiis colloquentes per breve illud loci, temporisque intervallum, quod inter Bethlehemiticum specum, & locum, ubi armentis suis invigilabant, intererat. *Ex Moralibus Sermonibus Tom. 6. parte 1.*

Admirari debemus Infantis JESU statum, qui non est id, quod videtur esse, & non videtur esse quod est.

Solus Infantis JESU status nobis integrum non esse patitur eidem admirationes nostras vel detrectare, vel differre. Non est id, quod videtur esse, & non videtur esse, quod est. Vagit sicut infans, & est Verbum increatum; pannis involutus est, & est Patris sui brachium. Arma non habet, neque vires, & terret Herodem, & Aulam illius. Jacet in stabulo, & a Regibus adoratur; dives, & pauper; potens, & infirmus; immortalis, & patiens; verum semper adorabilis seu per affluentiam, gaudium, magnitudinem, sanctitatem, quam habet ex se, seu per egestatem, mœrorem, humiliationem, peccati imaginem, quam a

nobis

nihil accepit: Tamen crederetis ne ullo me ex tot his mirabilibus affici, aliud mihi occurrit admirationis, turbæque argumentum, quo magis, quam iis quæ superius dicta sunt, afficior: ibi enim JESUM CHRISTUM intueor non tantum quoad ipsum, sed quoad spectat ad me: non tantum ratione illius, quod est, quam ratione illius, quod operatur, cum secundum Simeonis prophetiam natus sit in ruinam, & resurrectionem multorum, atque ut sit veluti signum contradictionibus eorum. *Ecce hic positus est &c.* Quo autem modo qualitates adeo oppositæ, quales sunt Redemptoris, inimici, & victimæ hominum possunt conciliari? Si enim venit ad eos salvos faciendos, cur natus dicitur in ruinam eorum? Si positus est tamquam scopus eorum crudelitati, quomodo esse potest resurrectionis eorum principium? Si eos reprobat, quomodo amat? Spiritus Sancti opus est nobis præscribere, quid sit in impenetrabili hoc Mysterio credendum. *Sermones Moral. Tome 5.*

SUPPLEMENTUM

Ad Tractatus, ac Titulos

DE CIRCUMCISIONE FILII DEI, ET SANCTO NOMINE JESU.

Quid steti J. C. qualitas Salvatoris.

COGITATE quanti stet JESU CHRISTO qualitas Salvatoris hominum. Misera nativitas, vita laboriosa, & humiliata, lacrymæ infiniti pretii, non sunt titulus sufficiens, ut ille sit hominum Salvator. Nostra salus illi longe majori pretio stetit: neque esse debuit nisi fructus mortis ejusdem; itaque non vocatur JESUS, nisi cum effundit primitias Sanguinis sui, qui non nisi uberioris redemptionis arrhs est. Quid tibi stetit, Salvator mi, tantum amasse me? Sed quam inde recipis mercedem ex adeo onerosa qualitate! Optio tibi facta fuit mortis non subeundæ, quin aliquid de tua beatitudine deperiret: Neque ignorabas te de ingratis benemereri: sed tuus ergo nos amor prævaluit, & ego non afficiar adeo benefica caritate? Quam caro tibi stat pretio qualitas Redemptoris, & jus, ut ita dicam, in me tua beneficia conferendi? Quem esse decet amorem meum erga talem Salvatorem, & quam ad hanc usque diem tibi retuli gratiam? *Pater Croiset in Affectitis.*

In eodem sermone simul est jungi possit festum S. N. JESU, & Circumcisionis Mysterium.

Licet sollemnitas *Mysterii* Circumcisionis Domini Nostri illum complectatur Sanctissimi Nominis JESU, & utramque secernere permittat Ecclesia, nos tamen illas non sejungemus, quandoquidem arctis inter se vinculis cohærent. Honor in quo habendum est a Fidelibus omnibus Sanctum hoc Nomen, quod satis debita cum reverentia vix proferre possumus, Apostolo teste, hunc exigit cultum, & Fideles in omnes terras effusi summo cum obsequio, & insigni sollemnitate festum Sanctissimi Nominis JESU concelebrant. *Idem.*

Elogia, & Virtus hujus Nominis.

Nomen divinum! quod Deus unus imponere poterat Salvatori hujus Mundi! Nomen venerabile, quo audito, omne flectitur genu, & celsitudo quævis humiliatur! Nomen sacrum, quod reformidat infernus, & dæmones fugat! Nomen virtute plenum, vi cujus maxima, maximeque authentica peracta fuerunt miracula! Salutare Nomen, unde omnis novæ legis Sacramenta efficientiam mutuantur! Nomen omnipotens apud Deum; quoniam propter illud preces nostræ exaudiuntur. Nomen gloriosum, quod zelus ad gentes, & Reges terræ pertulit. Augustum Nomen per cujus confessionem Sancti gloriæ sibi verterunt gravissimas subire contumelias, ac teterrima pati supplicia; Nomen denique incomparabile: *Nec enim aliud Nomen est sub Cælo datum hominibus, in quo nos oporteat salvos fieri.* Sanctissimum JESU Nomen, S. Bernardus inquit, merito vocatur Oleum salutare. *Oleum enim lucet, pascit, & ungit; Fovet ignem, nutrit carnem, lenit dolorem: lux, cibus, medicina... Aridus est omnis animæ cibus, si non oleo isto infunditur: Insipidus est, si non hoc sale conditur... Tristatur aliquis nostrum? Veniat in cor ejus JESUS, & inde saliat in os. Et ecce ad exortum nominis lumen nubilum omne diffugit, redit serenum. Labitur quis in crimen? currit insuper ad laqueum mortis desperando? Nonne si invocet Nomen vitæ, confestim respirabit ad vitam?* Ubi solum JESUS Nomen insonuit, Infernus abjicit arma; hoc tot suaves elicit lacrymas; hoc in gravissimis periculis oranti animos addit. Quis hoc adorabile Nomen invocavit, & non continuo subsidium nactus est? quis violentissimis animi perturbationibus agitatus, & salutis suæ infestissimis hostibus lacessitus ad Sanctum hoc Nomen confugit, quin victoriam reportaret? Nomen fortitudinis in certaminibus; Nomen lucis in periculis; Nomen consolationis in adversis; Nomen salutis in hora mortis iis omnibus, qui illud gerunt impressum in corde. Quem Sancti viri cultum augusto huic Nomini non adhibuerunt? S. Ignatius Martyr illud in corde suo insculptum gerere profitebatur. S. Bernardinus inde petebat omnium sermonum, & elogiorum suorum argumentum; & S. Ignatius Societatis JESU Institutor credit se Filiis suis non posse aliud nomen facere, quod sublimiorem perfectionis status sui, & officiorum Ministerii sui conceptum posset adstruere, quam illos Societatem JESU nuncupans. Hac die Patres hi juxta consuetudinem complurium Ecclesiarum in Gallia peculiare festum recolunt adorabilis hujus Nominis, quod fideles omnes sæpe habere deberent in ore, S. Bernardus ait, semperque gestare deberent altius insculptum in corde. *Idem.*

Actor. 4.

Serm. 15. in Cant.

S. Bernardi sententia.

Mortificatio est illa spiritalis circumcisio, quæ in nobis succedit circumcisioni legali.

Spiritalis Circumcisio nobis per legalem circumcisionem fuit præfigurata. Deus primum Circumcisionem præcepit Abrahæ, ut æternum esset signum fœderis, quod percutiebat cum illo, voluitque illud ab omnibus posteris ejus deferri, tamquam indelebilem notam, quæ Judæos ab aliis populis distingueret, ac indesinenter spiritui eorum objiceret memoriam peculiaris cultus, quem Deo debebant. Umbræ, & figuræ præterierunt; character invisibilis, quem Baptismus imprimit in animarum nostrarum substantiis, successit in locum Circumcisionis palam in Judæorum corde impressæ: & interior abnegatio rerum Mundanarum Christifidelibus omnibus imperata, successit exteriori separationi ab idolorum cultoribus, quibus veri Mosaycæ legis sectatores erant permixti. *Abbas du Jarry.*

Austeritates oportet magnitudini parem esse decet.

Sensibus tuis permisisti quidquid illi quæsiverunt; nullum est voluptatis genus, quod a te prægustatum non fuerit; Spiritus tuus factus mancipium turpium cupiditatum tuarum, quarum infamia tibi erat cognoscenda, turpes tibi ostendit in vitiis versutias, & rationes lædendi Deum, tibi, ut ita dicam, soli perspectas. Quomodonam hæc reparare vis mala, si pœnitentiæ tuæ scelerum tuorum improbitatem minime exæquent; si non æque mortificatus es, ut impudicus fuisti? Si ita callidus non es in expiandis criminibus, ut in illis perpetrandis fuisti? Quomodo reparaturus es impia colloquia, atroces detractiones, venenatos teterrimæ calumniæ morsus? Hos obtutus in singula momenta effusos, qui secum pertraxerunt cor tuum ad noxia objecta; *Oculos plenos adulterii, & incessabilis delicti:* Quomodo inquam reparaturus es hæc omnia mala: nisi pœnitentiam tuis sceleribus parem effeceris? *Quantum glorificavit se in deliciis: tantum date illi tormentum.* In hoc enim proprie, S. Thomas ait, sita pœnitentia est: opponere impudicitiæ mortificationem; mœrorem lætitiæ, collectionem evagationi, humilitatem superbiæ: *Tantum studeat ad bene agendum, quantum studuit ad peccandum. Idem.*

2 Petri 2.

Apocal. 18.

Homines salvi non possunt sine cordis circumcisione.

Dei Filius homines salvos fecit, ac sibi Salvatoris Nomen comparavit Sanguinem effundens, ac perferens acerbissimum Circumcisionis opus; simili pacto homines salvi fieri non possunt sine Circumcisione earum rerum, quæ sensum palpant, & sine Corporis mortificatione; ita ut si Scriptura loquens de populo Dei asserit, illum, cujus caro circumcisa non fuerit, in nullam reditus spem, esse periturum; dicere possumus inter Fideles, sine cordis Circumcisione (ita enim in lege nova appellatur, quo nomine intelligunt voluptatum abstinentiam, & sensuum mortificationem) sine hac inquam circumcisione nullam esse posse spem in partem accedendi salutis illius, quam nobis gloriosum JESU Nomen annuntiat, & quam Salvator hic amabilis nobis promeruit. Hoc nobis S. Paulus Domini sui Nomine his apertis, ac decretoriis verbis edicit. *Si secundum carnem vixeritis, moriemini; si spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Christiana circumcisio & mortificatio inter fideles admodum rara.

Liceret profecto nobis conqueri, ut olim Propheta Jeremias: *Omnis domus Israel incircumcisi sunt corde.* Inter tot Christi fideles, qui domum Israel constituunt, vix cor vere circumcisum invenies. Inexplebilis cupiditas emicat in hujus ambitione, & secreto agit sub modestiæ specie; Fovet absconditam horum invidiam,

atram

Jerem. 9.

etram aliorum nutrit obtrectationem; principum virorum alit superbiam, & pauperum querimoniam. *Omnis domus Israel incircumcisi sunt corde.* O Deus, tuum est, auxilio gratiæ tuæ exhaurire corda nostra hoc misero creatarum rerum amore, qui in cordibus nostris tenet locum illius, quem tibi debemus. Exterior Circumcisio non valet amplius: lex, qua imperabatur, antiquata est; ideoque in re hac nobis non licet Mundi Salvatorem imitari: Sed eumdem longe meliori pacto possumus imitari sequuti Spiritum exempli insignis, quod proposuit nobis terrestrium affectuum castigatione; citra quam, modo sincera, & vera sit, non sumus nisi Christianorum phantasmata. *Abbas du Jarry.*

Gratia, quæ nobis datur fortior est illa, quæ erat in statu innocentiæ ubi omnes cupiditates pacatæ erant.

Gratia, quæ nobis hodie tribuitur ad superandas affectiones nostras, & ad perseverandum in cultu Dei non est similis gratiæ, quæ data fuit Adæ, quæ gratia erat in Paradiso voluptatis concessa, ubi nullam affectuum suorum patiebatur rebellionem; sed e contra omnia corporis membra, omnesque animæ facultates rationi obsequebantur. Sed gratia quam habemus in Christianismo, prorsus generosa est; retinet suæ nativitatis principia, cumque genita fuerit in passionibus, & Sanguine Filii Dei; nobis data est ad vincendas, superandasque difficultates, quas objicit diabolus consilio perfectionis nostræ, atque salutis, ad evellendas ex animo nostro cupiditates, easque enecandas, & perferendam hanc mortis exercitationem usque ad extremum vitæ spiritum, quod plenum sane laboris opus est, & pro quo non modicum christianæ generositatis opus requiritur. *Pater Gibieu.*

In nova lege Dominus duplicem requirit circumcisionem mentis, & cordis.
Genes. 17.
Josue 5.

In veteri lege novimus duplici in occasione factam fuisse sollemnem, & generalem circumcisionem; primum cum Abraham egressus de patria, & de domo Patris sui audiit a Deo: *ambula coram me, & esto perfectus;* secundo cum Josue jamjam introducturo in terram promissionis populum Israel, qui post exitum de terra Ægypti annos quadraginta in deserto permanserat, dixit illi Deus: *Hodie abstuli opprobrium Ægypti a vobis*, videlicet præputium, quod de Ægypto attuleratis, & modo estis digni, qui ingrediamini in terram, quam promisi populo meo. In nova etiam lege Dominus duplicem præcipit circumcisionem, non carnis quidem, sed mentis, & cordis; per quam nos amputare jubet quidquid in nobis est peccatorum, vitiorum, cupiditatum, & affectionum inconditarum. Prior quidem fit nostræ conversionis initio cum obedientes voci Dei nos ad sui sequelam vocantis, Mundum, patriamque domum relinquimus, liberius coram illo ambulaturi, & facilius viam perfectionis currendo absoluturi. Sed præter hanc generalem circumcisionem quæ in omne vitæ nostræ spatium est perduratura; alteram a nobis requirit Deus sub exitum nostræ peregrinationis in Mundi hujus deserto, cum propius accedit momentum illud, quo in veram promissionis terram sumus ingressuri. *P. a Ponte in operibus Asceticis.*

Quid faciendum, ut imitemur Salvatorem in Circumcisione.

Vobis dico Auditores, nobis imitandum esse Salvatorem in Circumcisione sua, quia vobis in exemplum propositus est: hæc enim sententia est divinitus lata, Prædestinatos esse debere similes illi. Sed ad id heu! quantum amputandum est in mensa, quantum in luxu, quantum in alea, ludo, solatiis, & conversationibus vestris! Antequam solum hæc imago adumbrata sit, & hæc similitudo incipiat deprehendi: tantum abest, quod sit perfectum exemplar, ut via prima duntaxat videantur lineamenta. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

In lege veteri Deus instituerat circumcisionis Sacramentum ad delenda originalis peccati labem.
Genes. 17.

Circumcisio secundum Dei institutum erat nota, & monumentum quoddam fœderis, quod percusserat cum populo suo Deus & necessaria erat ad salutem secundum explicationem, quam multi Patres his tribuunt verbis. *Masculus; cujus præputii caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo.* Etenim per hæc verba intelligunt mortem æternam, qua filii non circumcisi damnabantur, quia non receperant Sacramentum a Deo institutum ad originalia peccati labem delendam. *Tourneaux, anno Christiano, Tomo 2.*

J. C. instituit Sacramentum Baptismi, & illud Circumcisionis abstulit.

Huic Sacramento successit illud Baptismi ab eodem CHRISTO JESU instituti facilius, simulque efficientius circumcisione, & ad salutem necessarium; nam juxta verbum Filii Dei, nisi qui regeneratus est per aquam, & Spiritum Sanctum, nemo potest intrare in regnum Dei. Verum animadvertendum est, quemadmodum satis non erat circumcisum esse, nisi fideliter Dei mandata servata fuissent: hoc enim promittebatur per fœdus, cujus signum erat Circumcisio: ita per Baptismum neminem salvatum iri, nisi servatum fuerit fœdus cum JESU CHRISTO percussum, quod est illi adhærere, & Dæmoni, ejusque operibus, & pompis abrenuntiare. Corporum circumcisio non erat, nisi figura spiritualis circumcisionis cordis, quæ adeo in Scripturis commendatur; & hæc novissima verum constituebat Judæum secundum Apostolum. Simili pacto in nostris Sacramentis, non signum visibile verum Christianum constituit, sed gratia, & sanctitas, per signum visibile significata. Puritas, quæ confertur, & exhibetur per baptismum, accurate servanda est: qui illius jacturam facit per peccatum, baptismi effectum amittit, scilicet gratiam, & amittit muneram baptismi, videlicet vitam æternam. *Idem.*

J. C. circumcidi voluit, ut legi pareret.

Igitur JESUS CHRISTUS circumcisus fuit ut legi pareret; ut enim didicimus e S. Paulo, ipse se legis jugo subjicit, ut nos inde liberaret: Se ipsum ultro subjecit; quoniam quatenus Unigenitus Dei Legis dominus est, & immunis a peccato; ille, qui in Circumcisione sua Nomen Salvatoris recepit, quoniam liberaturus erat homines a peccatis eorum. Voluit tamen plures ob caussas a Patribus allatas hoc jugum subire. Etenim hoc facto docuit, Deum esse Auctorem Legis antiquæ: ostendit se carne vera indutum fuisse, & prorsus simili nostræ. Omnem auferebat Judæis ansam repellendi ipsum; quoniam non secus ac illi circumcisus erat. Per voluntariæ obedientiæ, quam præstabat legi, exemplum, quin teneretur, docebat legibus a Deo institutis obsequi, a quibus passim nosmet dispensamus per mollitiem, vel superbiam. Legem servans, quam ipse propediem abrogaturus est, nos docet, servandas eas esse leges, quæ ævo nostro vigent: denique Incipit magnum salutis nostræ opus, eo modo, quo illud consummaturus erat, hoc est luendo pœnas peccati, ut nos a peccato simul, & pœnis liberaret. Hodierna quippe die circumciditur tamquam peccator, & mox cum scelestis crucifigetur, & expians voluntaria hac satisfactione scelera, quæ non commisit, confundit nocentium impœnitentiam, qui nullas sustinere volunt pœnas ad propria crimina expianda. *Idem.*

Quid significet honor, qui audito Nomine JESU, adhibetur.

Honor, quem Fideles adhibent Nomini JESU, ubi illud audiunt a quopiam proferri; est confessio Nominis Dei, quod recepit a Patre; & omnis lingua aliquando hoc ipsum confitebitur, & evulgabit, JESUM CHRISTUM esse Dominum nostrum, eumque in gloria Patris esse, ibique quatenus hominem perfrui gloria, qua Pater æternus labores, & passiones illius remuneratus est; possidentem quatenus Deum eamdem gloriam Patris sui, cum quo unus est, & idem Deus ab æterno. Ecclesia ipsa nos docet in genua procumbere, cum hæc Apostoli verba proferuntur; quo ritu nos invitat, ut ad examen revocemus, utrum cordis nostri sensus corporis nostri habitibus spondeant. Lingua quidem nostra confitetur JESUM CHRISTUM esse in gloria Patris sui; verum idne vita etiam nostra profitetur? *Tourneaux in anno Christiano Tomo 6.*

Magnum discrimen inter Filium Dei, & eos qui in lege veteri hoc Nomine fuerunt appellati.

Plures in Lege veteri hoc Nomine JESU appellati fuerunt; nomine hoc vocati; quia missi erant a Deo ad Judæorum populum liberandum. Sed Virginis Filio potissimo jure gloriosum hoc Nomen imponitur; qui non solum ad populos Judæorum liberandum, sed ad omnes generatim homines salvos faciendos, descendit. Non enim adversus terræ Principes illi tantum dimicandum est. Mens ejus non est sese objiciendi injustis conatibus tyrannidis eorum: illi impositum est opus toto Cælo ipsi quidem gloriosius, nobis autem utilius. Venit in terras tenebrarum Principem debellaturus, portas Inferi perfracturus, & nos de potestate dæmonis erepturus. Ecce quam ob caussam gloriosum hoc illi Nomen inditum fuit: ecce quam ob caussam potestate, ac dignitate superat eos omnes, qui ante ipsum hujus Nominis honorem nacti sunt. Quidquid nobis de maximis quibuscumque expeditionibus narratum fuit, non est nisi umbra, & figura Salvatoris Mundi. Nemo enim fuit unquam præter Filium Dei de quo dici potuerit; vocabis eum JESUM; ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. *Lambert in anno Evangelico Tomo 5.*

Nomen JESU impositum Filio Dei ad liberandum populum de [illegible] Matth. 1.

Liberabit populum suum a peccatis eorum, dicit Angelus ad Joseph. Igitur JESUS CHRISTUS salvos nos fecit. Huic debemus salutem nostram, illi eamdem etiam debent, qui ante Nativitatis ejusdem tempus justificati fuerunt. Omnes nos reconciliavit Patri. Non licet nobis deinceps ad æternum Patrem accedere, nisi nos Dei Filius illi præsentet. Ideo hoc gloriosum Nomen JESU illi impositum fuit tamquam titulus, ne repulsam ferat a Patre, ubi pro nobis intercessor existat. Preces nostræ vim habere nequeunt, nisi hoc Nomine confirmentur. Hujus subsidium omnino est necessarium ad bona opera facienda: cum Deus illa coronat, coronat dona Filii sui, qui ideo JESUS vocatur, ut nos de dominatione Dæmonis redimat. *Idem.*

De Nomine JESU cum Circumcisione conjuncto.

Hoc illud Nomen est, quod significavit Deus super cetera, ut in Nomine JESU omne genu flectatur cælestium, terrestrium, & infernorum. Hoc Nomen illud est, quod ex Apostolo proferri non potest, uti oportet, nisi Spiritus Sancti accesserit gratia. Ad colendum, ac digne invocandum Salvatoris Nomen, opus est velle salvos fieri, & expiari a peccato; quoniam Salvator nuncupari voluit, ut nos a peccatis eximeret. Peccatum odisse oportet, sincere salutem cupere, & amare Redemptorem, ut bene, ac rite JESU Nomen invocetur. E contra vero est illud dedecore afficere, vel adhuc voluntario peccato inhærere, vel nihil facere ad illud expiandum, vel non parere iis, quæ nobis præscribuntur ab eo, a quo recipere debemus regulas salutis, quam petimus. Hoc est sibi in ludibrium vertere Salvatorem, velle salvari ab illo, quin faciamus quidquam eorum, quæ a nobis vult fieri, ut salvemur. *Tourneaux Tomo 1. anni Christiani.*

Nos-

Nosmet expendere debemus utrum simus similes J. C. in Circumcisione.

Nosmet excutere debemus, ac videre utrum JESU circumcisi geramus similitudinem, quæ certissima est nostræ salutis nota, utpote illa, per quam Dei Filius ostendit se esse Salvatorem. Quid! nostrarum cupiditatum mancipia, voluptatibus tantum inquirendis intenti, Crucis inimici, viventes in deliciis, præ nobis ferentes tantum horroris in ea omnia, quæ naturæ nostræ vim possunt inferre, & amoris tantum in ea, quæ sensibus nostris blandiuntur, num dicere possumus, quin erubescamus, nos huic homini Deo similes esse! Quem conceptum animo nostro imbuimus Christiani illius; qui jure hoc nomine appellari non posset, nisi similis sit exemplari suo, videlicet nisi Crucem amet, nisi fugiat voluptates. Tunc incipiemus esse veri Christiani circumcisi, cum excussis Mundi illusionibus, qui nos fefellit placitis suis e vestigio oppositis æternæ Sapientiæ consiliis, meminerimus nos amplexatos fuisse Religionem; cui satis non est Crucem adorare, sed quæ jubet nos illam gestare, & pati; nos pugnare sub capite spinis redimito, Christiani veri negotium esse cupiditates suas subigere, incompositos affectus cohibere, ac tandem emori sibi per jugem mortificationem. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Sanguis Domini nostri ut lavet maculas nostras, per omnium annorum, & infusione sanctificet.

Hoc pretioso Sanguine, quem effundis, dele Domine maculas annorum præteritorum, & sanctifica actiones omnes anni, quem hac die incipimus. Tota vita nostra esse debet tua; eam quippe redemisti pretio vitæ, atque mortis tuæ. Fac ut eo, quod nobis superest, vitæ spatio reparemus totum illud, cujus jacturam fecimus non viventes pro te. Labuntur anni, & accedit æternitas, tamen per deplorabilem cæcitatem vivimus, perinde ac vita hæc nullum esset finem habitura, neque solliciti sumus de illa, quæ in æternum est duratura. Aperi oculos nostros, Domine, & fac, ut annum hunc spectemus, tamquam illum, qui vitæ nostræ esse potest novissimus; ut sanctius, quam præteritos, traducamus. *Idem.*

JESUS Nominis dignitas, quam Salvator replet ad unguem. Luc. 2.

Postquam consummati sunt dies octo; ut circumcideretur puer, vocatum est Nomen ejus JESUS. JESUS Nomen est, quod ab æterno destinaverat Deus Filio suo, & quod hodierna tandem die imponitur ei. Quam sanctum, & quam adorabile hoc Nomen est in seipso! Sed quam pietatem, quem amorem nobis inspirare debet erga illum, cui hodie impositum est! quandoquidem adeo belle replet Nominis significationem. JESUS Salvatorem significat. & quas nos Salvator hodie offert Patri suo primitias Sanguinis sui tamquam arrham sinceræ voluntatis, quam habet illum totum aliquando ad omnes homines salvandos effundendi. Quæ Caritas! Quis amor! Quid igitur volumus ab ipso præterea fieri, ut amorem nostrum promereatur? Nondum ne satis sibi cor nostrum, quod adeo charum est, comparavit? Num cor istud pluris est, quam Sanguis Dei? Verum si illud facimus pluris, cur tandem adeo facile erga res rebus prodigimus illud? Cur prostituimus illud Mundo? An nescimus hunc nebulonem esse, in nobis fallendis intentum? Omnia illius bona esse fallacia, honores inanes, voluptatesque omnes turpes, indignas nobis, & impares replendæ amplitudini cordis nostri, quod non nisi propter Deum factum est? Illud ergo tradamus Deo huic ab ipsis incunabulis pro nobis patienti, Cor hoc deinde non est amplius nostrum; omni jure ad hunc Puerum pertinet, ne igitur hoc illi denegemus. Iterum dico nimis magno pretio emptum est, nec tanti illud sibi Mundus vellet comparare: *Non estis vestri; empti enim estis pretio magno. Idem.*

ad Cor. 6.

Nomen Christiani, sustinendam ad imitationem Filii Dei.

Ex hoc JESU Nomine, quod hodie Filio Dei impositum est, Nomen Christiani proficiscitur. Hoc gerimus quidem, verum sustinemus ne illius dignitatem? Quomodonam illius munera explemus? Credimus ne fortum hoc Nomen esse titulum inanem, quem sine dispendio gestare valeamus! Non semper quidem exigit, ut pro JESU CHRISTO moriamur, sed exigit saltem, ut vitæ illius non abnormem vitam ducamus. Verum est ipsum non hodie perficere opus nostræ Redemptionis, hoc immo tantum inchoat. Sed non ideo minus illum sequi debemus hodie per viam mortificationis, paupertatis, humiliationum, & si illum modo sequi incipimus in hac via difficili, quam ingreditur, sperare possumus futurum, ut nobis gratiam largiatur consummandi cum ipso opus salutis nostræ ascendentes cum ipso in Calvarium. *Morales novi Testamenti. Tomo 1.*

Quantum debemus Salvatori, qui JESU Nomen suscipit, ac patitur.

Quocumque jure Dei Filius ferat Nomen JESU, illud tamen non nisi per humiliantem, ac dolorosam plenam Circumcisionis cæremoniam adeptus est. Opus est, ut Nomen hoc aliquid in se magnum, atque admirabile complectatur, quandoquidem Salvator non abnuit illud sibi tanta erubescentia, atque tot passionibus comparare. Quantumlibet horreat peccatum, mavult peccator haberi, quam nos ex hoc misero statu non eruere, mavult suum effundere Sanguinem, quam nos pereuntes videre. O homo! S. Bernardus exclamat, hoc uno cognosce nequitiam peccati tui, & animæ tuæ vanitatem. Ineamus igitur consilium omnia sustinendi, ac faciendi ad alterum quidem evitandum, alterum vero salvandam. Verum reminiscamur neutrum a nobis fieri posse, quin fulciamur virtute Sancti hujus Nominis, quod Pater æternus hodierna die Filio suo defert propter hominum salutem. Humiliter ergo, fidenterque petamus divinum illud subsidium cum pro tempore præsenti, cum in reliquum vitæ nostræ spatium. *Idem.*

Salvator prior se subjicit legi, ut nobis præberet exemplum obedientiæ.

Ad nobis ostendendam viam, per quam perventuri sumus ad gloriam: Salvator a teneris unguiculis prior eamdem ingressus est, ut nobis præberet exemplum, quod sumus secuturi. Certum est, illum nullatenus coactum fuisse, ut sese legi Circumcisionis subjiceret. Hæc ad peccatores tantum spectabat, ipse autem innocens erat, Abrahæ tantum filios cogebat, ille vero erat Filius Dei; pro servis lata erat, ipse vero Legislator erat, & Dominus. Ille tulerat legem; poterat ergo se ab ea dispensare, & nihilominus eidem se subjicere vult. Quod exemplum nobis! nullam ergo in nobis impressionem efficiet? Non ciebit in nobis tenerum, sincerumque affectum, ut Sanctæ huic Legi pareamus, quam ipse Dei Filius a tenera unguiculis cœpit observare? Hic tamen est ex præcipuis fructibus, quos ille sibi proposuit subjiciens se ultro duræ huic legi Circumcisionis, atque tot aliis toto vitæ suæ spatio. Æquum ne est, ut mancipium sese legi huic subjicere detrectet, cum Dominus ipse prior se subjiciat. Exemplo igitur Salvatoris hujus pueri feramus hoc jugum suave, quod hodierna die nobis imponere incipit, quod si nostram gloriam constituit, nostram quoque constituet felicitatem. *Morales novi Testamenti. Tomo 1.*

Dei Filius ex non nobis præbet exemplum ad superanda ea quæ in observationibus Legis sunt difficillima.

Lex Circumcisionis lex erat pœnalis, & doloribus plena. Hanc observare non poterat JESUS CHRISTUS quin effunderet Sanguinem, tamen ille arbitratur pœnam, & dolorem satis non esse, ut semet eadem dispenset; Se illi subjicit, eamque Sanguinis sui sumptibus servat. Ecce nostrum exemplum. Numquid molesta nobis officia nostra videntur? ac difficilis regularum nostrarum observantia? oculos conjiciamus in Puerum hunc fidei nostræ Auctorem, & consummatorem. *Aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem JESUM;* sed simul etiam perfectorem eximium legum, quæ naturæ ipsi videntur amarissimæ. Statim ac diei lucem adspexit, ipse prior illas incipit observare, nobis traditurus exemplum. Exemplum inquam quod fervorem nostrum excitare debet, & prohibere, ne animo despondeamus, nos roborans, atque communiens, *ne fatigemur deficientes animis nostris.* Obedientia nostra, morumque Sanctimonia nondum stetit nobis sanguine. *Nondum ad Sanguinem restitistis.* Sed si nobis effundendus esset, ut infantis huic Deo, id liceret nobis detrectare tantum hoc exemplum intuentibus? Igitur consilium ineamus exequendi quidquid nobis in Lege Dei, & in peculiaribus legibus nostris cujusvis in statu suo videtur acerbius, ut omnes obices superare possimus. *Morales novi Testamenti. Tomo 1. & veteris Auctor.*

ad Hebr. 12.

Ibidem.

Ibidem.

J. C. sese subjicit Circumcisioni: exemplum est contra superbiam nostri remedium.

Lex Circumcisionis, lex erat humilians, & cum probro conjuncta. Huic Dei Filius sese subjicere non potuit, quin saltem tacite peccatorem se contiteretur; quandoquidem simul recipit in se peccati notam, ac medicinam: sed amor obedientiæ in corde illius præpollet horrori, quo suapte natura affectus esse debebat adversus peccatoris characterem. Mavult tamen videri peccator, quam legi deesse. Præclarum nobis documentum, quibus umbra, species humiliationis solida, ac legitima videtur causa propter quam nosmet ab æquissimis officiis, & arctissimis obligationibus dispensemus. Adest ne in regulæ observantia, in praxi aliqua pœnitentiæ, in muneris alicujus procuratione quidquam, quod paullo magis solito nos humiliare videatur, ac nos infra alios fratres demittere? quas rationes, quos colores amor proprius, & superbia nostra suppeditat, ut petamus, sollicitemus, & extorqueamus dispensationes? Pueri cælestis exemplum nos erubescere faciat, ac dissipet omnes inanes prætextus, quibus nosmet ipsos continue, ut a Sanctissimis christianæ, vel religiosæ vitæ legibus nosmet dispensemus. *Morales novi Testamenti. Tomo 1.*

Quid sit spiritualis Circumcisio.

Deut. 30.

Circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum, ut diligas Deum tuum ex toto corde tuo. Quid est spiritualis Circumcisio? Nil aliud est, Patres inquiunt, quam Christiana mortificatio, per quam fidelis anima strenue abscindit quidquid vel incompositum est, vel inutile. Cor, spiritus, sensus, omnia in nobis recenti huic Circumcisioni subjecta sunt, quam Salvator veteri subrogavit. Altera hæc circumcisio Fidelibus multo magis est necessaria quam prior illa Judæis. Sæpe igitur nosmet colligamus, & intrepido spiritali gladio amputemus sine ulla miseratione quidquid potest vel displicere Deo, vel nos illi minus jucundos efficere. Initium faciamus ex eo, quod maxime invenerimus, mox ad ea gradum faciamus, quæ imperfecta sunt, & inutilia: non deerit zelo nostro materies. Quot terrenæ affectiones, quot nimis teneri affectus, quot nimis sensibiles necessitudines? quot e contra simultates, quot odia, quot inimicitiæ in corde foventur! quot ineptæ cogitationes, quot

inania

laces, vel temerariæ suspiciones! quot aculeata, vel nimia blanda verba! quot in sensibus omnibus evagationes! Spiritualem hanc Circumcisionem exigit a nobis hodie corporalis circumcisio, cui Filius Dei sese dignatur subjicere, ut nobis præluceret exemplo. Juxta eximium hunc prototypum nosmet conformare debemus in circumcisione omnium affectuum, qui dominantur in nobis. *Moralis novi Testamenti. Tomo* 2.

Circumcisio spiritualis ita character est Fidelium, ac corporalis erat filiorum Abrahæ.

Spiritualis Circumcisio æque essentialis character est Christiani, Religiosi, veri filii Dei, ac circumcisio corporalis erat olim visibile signum Israelitarum, & filiorum Abraham. Sine hac non licet nobis vel ea, quæ in Baptismo polliciti sumus, nec vota nostra adimplere, neque obtemperare regulis, nec fere quidquam meritorium efficere; quoniam Spiritualis ista Circumcisio apud JESUM CHRISTUM est principium, fons, norma, & omnium meritorum nostrorum mensura. Hæc est Christiana mortificatio quæ emundat cor nostrum, efficitque, ut omnibus vitiis suis abrenuntiet. Hic est gladius Circumcisionis amputans quidquid superfluum est in ramis vineæ mysticæ, cui Dei Filius nos comparat. Væ ramis, qui succisi non fuerint, inutiles erunt tamquam sarmentum aridum, & inutile, quod non nisi in ignem mittendum est. *Ibidem.*

Spiritualis Circumcisio erat Mundo ignota.

Quemadmodum spiritualis Circumcisio, quæ in Judaicæ locum erat successura, ignota erat plerisque mortalibus; gravis, & non ferenda aliis; JESUS CHRISTUS, Patres inquiunt, alteram quidem subire voluit, quamvis non teneretur, ut illi finem faceret, & ostenderet alteram, quam in prioris excidio erat instituturus: & sicuti Ecclesia spiritu ejus animata hodierna die colligit reverenter primas Sanguinis ejusdem guttas, illas per invisibilem adspersionem effusura usque in intimam animarum nostrarum partem, ut inevitabilem cognoscamus necessitatem, in qua sumus nosmet circumcidendi ad imitationem sui sponsi. Judaicæ Circumcisioni tria inerant bona, verum simul tres illi inerant molestæ qualitates. Judæis erat necessaria, quia Deus his illam præceperat; in eorum honorem cedebat, quia pignus erat Divini amoris, ac patrocinii: ita enim locutus est ad Abraham, cum præcepit illi, ut circumcideret Ismaelem cum omnibus famulis, & servis suis. Nihilominus tres habebat non satis commodas qualitates. Fluxa erat, ac ad tempus valitura, humilians, & cum dedecore; cruenta, & cum dolore; verbo finem erat habitura, supponebat scelus, & magnos afferebat dolores illam patientibus. *Sermones Morales Tomo 6.*

Circumcisio fuit J. C. humiliationis caussa.

Tantum abfuit, quod Circumcisio quodpiam ex his tribus commodis attulerit, ut illa non nisi humiliationis caussa esse potuerit; neque enim solum desitura erat postquam illam sustinuisset, sed illi longe majus dedecus, majoremque dolorem, quam aliis erat paritura, seu quia cum esset Deus, in illo esse non poterat signum novi fœderis cum Patre suo, seu quod illum collocabat in classe peccatorum, a quibus essentialiter sejunctus erat, seu quod cum illius Corpus Spiritus Sancti opera effectum fuisset ex purissimo Virginis sanguine, ac propterea mollius esset, ac sensibilius, quam corpus reliquorum puerorum, Circumcisionis gladius illi graviora peperit vulnera. *Ex Moralibus Sermonibus Tom. 6. parte* 1.

Quid sit Spiritualis Circumcisio.

Spiritualis Circumcisio non aliud est, quam Christiana mortificatio, & abscissio eorum omnium quæ ad veterem hominem spectant. Hæc ad hanc quoque diem tres validos invenit adversarios in Christiana religione: ignorantiam videlicet, mollitiem, superbiam. Ignorantia efficit, ut ignoretur; mollities, ut amoveatur; superbia, ut ad nihilum redigatur. Ignorantia illam nobis ostendit extra nos; mollities supra nos; superbia infra nos. Hinc cum interesset, ut eam cognosceremus, ut nosmet mortificare disceremus, & nosmet circumcideremus, quid fecit JESUS CHRISTUS? abrogans cærimoniam, ut irrogaret præceptum, semet Judaicæ circumcisioni subjecit, ut novam institueret circumcisionem, effecitque ut per ignorantiæ nostræ nubes illam cognosceremus, eique nos subjecit, quidquid mollities, & superbia nostra in oppositum adhærerentur. *Ibidem.*

Quid sit semet circumcidere.

Quid hujus circumcisionis nomine intelligo? Quid se circumcidere voco? Se circumcidere, S. Cyprianus ait, est se armare acuto sanctæ severitatis Evangelicæ gladio, ut nonnunquam per sensibiles austeritates in carne, semper vero per invisibiles impressiones id faciamus in anima, quod olim in parte humani corporis gladius circumcisionis efficiebat; quod cum esset te adhuc integra peccati instrumentum, esse debebat victima sacrificii. Se circumcidere, S. Augustinus ait, est incompositos carnis motus compescere, sensim, & sine sensu cupiditati auferre quidquid in illa acrius est, ac ferventius, divortii spiritum injicere inter nos, sensusque nostros, & imitari Joseph, qui ut elaberetur ex impudicæ feminæ illecebris, se ipsum, & cor suum abstulit, & pallium duntaxat suum in illius manu reliquit. *Ibidem.*

Nihil nobis onerosum videri debet ea lege ...

Lex Circumcisionis erat lex gravis, & onerosa, quam Puer Deus adimplere non poterat, nisi quodammodo ... Etenim S. Paulus ait, omnem hominem, qui circumcisionem recipiebat, contrahere debuisse necessitatem observandi omnes legis articulos; Tamen hæc legalium observationum varietas repulit Salvatorem, omnes ille complexus est, omnibus seipsum subjecit, & cervicem sub hoc gravissimo jugo inflexit. Post hæc ipsi etiam conqueremur de munerum nostrorum multiplicitate? & dicere audebimus, non licere nobis tanta uti attentione, ut omnibus persungamur? Eane existimabimus tamquam vincula, & catenas, quæ nostræ officiunt libertati? An non debueramus jampridem sacrificare JESU CHRISTO funestam hanc libertatem, quæ in nobis fuit tot iniquitatum origo? An nescimus nos ex corde abrenuntiantes fallaci huic libertati filiorum Adam, ingredi in veram libertatem Filiorum Dei? Libenter ergo nosmet subjiciamus legibus ejus, JESU CHRISTI jugum subeamus; hoc non nisi tepidis, ac repentibus animabus durum est, & onerosum. *Moralis novi Testamenti. Tomo* 1.

... tot sese primo illi subjecerit.

Obicere, & præterea, quæ Christiano afferuntur ad mortificationem evitandam, licet nobis J. C. exemplum præbuerit.

Heu! quid igitur non debes bonitati illius, qui nihil reliquum fecit, ut te salvum faceret? Quo rubore suffundi debes eo quod adeo male respondeas bonis voluntatibus ejus, quibus tot tibi contulit dona, & prohibeas ea, quæ tibi vellet conferre; quod illum parum colas, eique ignave obsequaris, & raro ejusdem reminiscaris? Quo dolore excruciari, quod per peccatum salutem tuam in discrimen adduxeris? Quod pœnitentiæ agendæ inire consilium, & mentem illico novam prorsus vitam ducere incipiendi? *Idem.*

Devotio erga Sanctum Nomen JESU.

Solida erga Sanctum Nomen JESU devotio est etiam amare, & omnibus viribus procurare salutem proximi nostri. Nihil Filio Dei antiquius est, quam animæ salus: Vita illius laboribus plena, & mors plena doloribus hoc palam probant. Quanti facienda est a te vocationis tuæ gratia, cujus vi tibi suum Nomen imponens te in societatem vocat muneris sui, participem facit passionum suarum, in manibus tuis statuit diadema gloriæ suæ, sceptrum potentiæ suæ, ut reparet suum imperium in corda, & dæmonis evertat tyrannidem. Nemo hac carere potest, cujuscumque sit conditionis, quominus destituatur zelo, quo flagrare debet pro gloria illius, qui adeptus est Nomen JESU titulis adeo legitimis; quoniam omnis gloria Filii Dei est, nostrum esse Salvatorem secundum vim Nominis ejus, & habere in manibus suis salutem, & omnium hominum felicitatem. *Nomen ejus gloria ejus.* Sicut igitur nullus homo est, cujus Salvator non sit; nemo quoque est, qui illum revereri non debeat nisi velit se ipsum extollere super Angelos, qui cum singulari obsequio illum adorant, vel potius nisi velit sese infra dæmones demittere, qui licet inviti eum venerari tenentur. Oportet, Rex Propheta inquit, ut Principes, & populi, senes, & juvenes terræ, omnes laudibus celebrent Nomen illius, quoniam solum Nomen Domini magnum est, & sublime, ejusque gloria de terræ centro ad altissimum Cælorum verticem consurgit. *Idem.*

Ejusdem argumenti.

Vera devotio erga Sanctum Nomen JESU est amare, ac revereri nostrum Salvatorem propter supremas illius perfectiones, quæ in virtute, ac significatione præclari hujus Nominis continentur. Continet quippe omnem sapientiam, bonitatem, sanctitatem, virtutem, misericordiam, & amorem Dei, sine quo nos salvos facere nequit. 2. Complectitur omnes gratias, virtutes, & dona Spiritus Sancti, quæ animarum nostrarum sanctificationi prosunt; quandoquidem illas haurire tenemur tamquam ex inexhausto fonte, de plenitudine JESU CHRISTI: *De plenitudine ejus omnes accepimus.* 3. Significat omnia diversa munera Domini, Medici, Patris, Judicis, Advocati, Pastoris, Patroni, quæ ad Dei Filium, quatenus Salvatorem pertinet. 4. Exprimit, & continet in latitudine sua bona omnia, quæ amabilis hic Salvator contulit omnibus hominibus, puta peccatorum remissionem, victoriam tentationum, fugam occasionum, quibus aliquod inest periculum, virtutum acquisitionem, perseverantiæ donum, gloriæ communicationem, & boni supremi possessionem. Denique innuit, ac repræsentat omnes passiones, ignominias, dolores, pœnas, atque tormenta, quæ pertulit propter zelum, & ardens desiderium nos salvos faciendi. *P. Novet Tomo 7. Meditationum.* Joann. 1.

Cogitate Patrem æternum tot divitias, atque thesauros in hoc adorabile Nomen congessisse, quod tribuit Filio suo, ut nos illud colentes, & crebro invocantes, memoria bonitatum ejus in nos, ac infinitarum virtutum suarum nos ad illum amandum, colendum, & imitandum cum ea qua fieri potest perfectione, impelleremur. Proponite igitur vos in posterum sublimi in pretio, ac profundo obsequio habituros Nomen JESU propter meritum, dignitatem, ac infinitam excellentiam illius, qui eodem est insignitus. *Idem.*

Quonam affectu proferre, vel prolatum audire possumus Sanctum hoc Nomen.

Summa cum amoris pietate suavissimum hoc Nomen proferte, vel prolatum excipite. Fingite vobis simul Deum hominem, cui nihil majus est, aut admirabilius, quam bonitas, misericordia, & amor. Quatenus Deus totus est ignis, & amor, & misericordiæ illius supe-

rant

Psalm. 144. rant omnia opera ejus. *Miserationes ejus super omnia opera ejus*. Quatenus Dei Filius, proprietas personalis ejus est, esse imaginem substantiæ Patris, referentem omnia lineamenta autographi sui, & illius cujus est imago; & quoniam ex perfectionibus omnibus quas repræsentat, maxime elucet bonitas, hinc fit, ut per antonomasiam vocetur *Imago bonitatis illius*. (Sapient. 7.) Quatenus Filius hominis, non aliud perflat, quam amorem, & suavitas ipsi æque est ingenita, ac humanitas. Non venit ille, ut homines perdat, sed ut salvos faciat: Ita per Spiritum Sanctum effectus fuit, qui non est aliud quam amor. Denique consilium capite imitandi perfectiones, atque virtutes, quas speciosum hoc Nomen significat, & quæ eminentem in anima JESU CHRISTI obtinent gradum, sed præ ceteris imitamini suavitatem amoris sui, & contendite de omnibus benemereri, & neminem lædere. *Idem*.

Sanctum hoc Nomen ab omnibus coli, & adorari oportet.

Omnes ore uno docent Theologi, Nomen hoc tantum habere excellentiæ gradum, ut mereatur quod Fideles omnes illud colant, & revereantur super omne Nomen. Apostolus qui hoc in Cælo didicerat, satis palam docet, cum ait, æternum Patrem dedisse Filio suo Nomen quod est super omne Nomen, ut quidquid in Cælo, vel in terra, vel in inferis est, flectat genua ad Nomen JESU adorandum. Ecclesia id praxi adeo universali confirmat, ut nulla sit immunis conditio, nullus excludatur locus, nullum excipiatur tempus, nullum ab hoc nos dimovere valeat negotium. *Pater Nouet Tomo 7. Meditationum.*

Quid sit Circumcisio.

Se circumcidere, S. Prosper ait, est perfruitionem ab usu secernere, adhæsionem a possessione, Mundi bona, & cor suum seorsim collocare, quin invicem se attingere valeant; vivere vel tamquam viatorem, vel tamquam mortuum; semper humilem in honoribus, semper moderatum in solatiis, semper mortificatum in gaudiis, semper pœnitentem in voluptatibus, semper pauperem, & rerum omnium egenum in divitiis. Se circumcidere juxta S. Pauli doctrinam est esse in Mundo, & Mundi spiritum non habere, redigere in servitutem rebelle corpus suum, & in carne peccati Salvatoris stigmata circumferre, & secundum ipsum JESUM CHRISTUM Crucem bajulare, & abnegare quidquid possidemus, ut effici ejus discipuli mereamur. Hoc se circumcidere appello, nec aliquid ultra requiritur, ut statim cognoscamini hoc unum esse ex Christianismi officiis maxime ignotis, & id quod minus advertitur animus. *Ex Moralibus Sermonibus, Tomo 6. parte 1.*

Ejusdem argumenti.

Diceres JESUM CHRISTUM esse novissimum filiorum Abrahæ, opus est ergo, ut cum honore tumulet Synagogam, ac deferat in ejus [illegible] circumcisionem arma, & signa mortis: Sed JESU CHRISTUS Pater est, atque legislator populi novi, opus est ergo, ut novam rogaret legem, ejusque articulos Sanguine suo signet. Hæc autem nova lex, S. Bernardus ait, lex est mortificationis, abrenunciationis, separationis, crucifixionis suarum cupiditatum, martyrii, lex, quæ cum sit filiis [illegible] filiæ onerabilis, influenda fuit a Deo, qui ultro sese subjiciens legi alteri, quæ ipsi [illegible] erat, efficit, ut inevitabilem cognoscerimus [illegible] necessitatem, in qua sumus, nosmet huic subjiciendi, hæc enim e Patrum sententia spiritus est hujus Mysterii, & illud nobis inferenda. *Ibidem.*

Duo nobis in Circumcisione observanda.

In Salvatoris Circumcisione duo animadverto, Sanguinem effusum, & Nomen datum: Sanguinem effusum per incisionem, quam lapideus gladius in Infantis corpusculo fecit, & Nomen JESU, quod S. Virgo illi eo tempore imposuit, quo eumdem circumcidit. Hæc autem duo invicta sunt argumenta ejus necessitatis, quæ nobis est, nosmet mortificandi, circumcidendi[illegible]. Ecce autem quomodo. Cum [illegible] Deus sese subjicere Legi [illegible] voluit, ac [illegible] [illegible] plurimis [illegible] [illegible] [illegible] Deus JESU [illegible] appellari, [illegible] postquam [illegible] sanguinem fudisset. [illegible] Christiani [illegible] [illegible] hujus Nominis [illegible] [illegible] sumus, & [illegible]. Hæc duo [illegible], quas mutuetis [illegible] possunt de [illegible], & Christianæ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuisse satis esse [illegible]

Deus ut nos salvaret, fecit quidquid erat dicendum.

[illegible] JESUM CHRISTUM [illegible] aliquam, [illegible] [illegible] rerum [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ita fieri super nos adspersionem adorabilis Sanguinis hujus, quem hodierna die effundit in nos pro criminibus nostris, & qui ex Patrum interpretatione, est veluti specimen, Prophetia, & præcox mortis ejusdem Imago. *Ibidem.*

Dei Filius non nisi Circumcisionis die vocatus est JESUS.

Homo Deus noluit vocari Nomine suo, neque JESUS nuncupatus fuit nisi die, & dum Circumcisionis illius cæremonia perageretur. Quare? non solum quia mos non erat tribuendi Pueris Hebræorum nomina, nisi cum circumciderentur: sed præcipue quamvis ab ipsa Nativitate noster esset JESUS, videlicet Salvator, credidit tamen se hoc Nomine vocandum non esse, nisi die illo, quo pro nobis effusurus erat Sanguinem: Sacramentum nostræ reparationis; ut doceremur non posse nos digne Christianos vocari, quod Nomen est hominum servatorum, & redemptorum, nisi quatenus suæ nostram conjungeremus circumcisionem, & nosmet mortificare polliceremur ad replenda munera Nominis amplissimi quidem, verum etiam onerosissimi. *Ibidem.*

Spiritualis Circumcisio altera est remedium ad delenda peccata post Baptismum patrata.

Sicuti Baptismus, quo originale peccatum delevit, non jugulat peccati effectus, & virtus ejus licet summa, eo usque nequaquam procedit, altera indiguimus medicina, quæ servaret in nobis innocentiæ nostræ gratiam, & contineret nos in qualitate Christianorum, & filiorum Dei, quam recepimus in Baptismo. Hæc autem medicina est spiritualis Circumcisio, & christiana mortificatio, circumcisio, & mortificatio involutæ in promissione, quam fecimus per os alienum, alienamque voluntatem abrenunciandi pompis omnibus, & omni cultui Sathanæ, & Mundi: circumcisio propterea, cui ultro nosmet subjicere debemus, impostenum abhorrentes ab iis omnibus, quæ nos a Deo divellere possunt, & per austeras virtutes acquirentes unde sustinere valeamus gloriam adeo præclari Nominis, quod gerimus. Hac tantum conditione inter Christianos recepti sumus. & sicuti in veteri circumcisione ad novum nomen recipiendum, cruor erat effundendus, quemadmodum homo Deus JESU Nomen recepturus effudit, nos eadem conditione recipimus Baptismum, qui virtutem habet nos regenerandi per Sanguinem JESU CHRISTI, in cujus Morte baptizamur. Hinc S. Paulus dixit, nos quatenus Christianos, non solum esse debere, & reipsa circumcisos esse; verum etiam cum vi præclari hujus Nominis, serviendum nobis sit Deo in spiritu, & gloriandum sit in JESU CHRISTO, nos eamdem esse circumcisionem. *Nos autem sumus circumcisio, qui spiritu servimus Deo, & gloriamur in CHRISTO JESU.* O admirabilem [illegible]! o [illegible] Christiani definitionem. Cum formosæ alicujus personæ graphidem exornare volumus, postquam diximus omnia oris illius lineamenta esse venustissima, oculos suaves, colorem eximium, decorum corporis habitum, actiones omnes cum decore, atque venustate conjunctas, credimus duobus verbis omne illius elogium exornare [illegible], illam denique [illegible] esse pulchritudinem [illegible].

Similitudo quæ inter Circumcisionem spiritualem, & verum Christianum intercedit.

Tanta est inter spiritualem circumcisionem, ac verum Christianum similitudo, ut fere synonyma sint vocabula. Hoc eorum naturam, ac discrimen continet; hoc eorum essentiam, atque officium designat, ita ut quacumque ex parte spectentur, nihil occurrat nisi circumcisio. *Nos sumus circumcisio:* Circumcisio oculorum [illegible] sunt objectis noxiis, & nullo habent in discrimine ea ipsa, quæ culpa vacare videntur. Oris circumcisio, [illegible] linguæ [illegible], torrens [illegible] verborum, [illegible] loquendi qualibet hora, & occasione, præceps festinatio dicendi ea, quæ essent silentio [illegible], & [illegible] [illegible], hæc omnia inde abscissa sunt. Circumcisio mentis arcet varias cogitationes, quæ illam fœdare possent, leves, [illegible] inconstantes, quæ illam in partes possent dissecare, impuritas, & inquietis, quæ illam possent [illegible] corrumpere. Circumcisio cordis: corrigit, & [illegible] [illegible] [illegible] motus, quibus perturbatur, avaritiam, quæ [illegible], ambitionem, quæ inflat, [illegible], [illegible], quæ extendit, [illegible] [illegible], quæ [illegible], iram, quæ rapit, [illegible], [illegible], mala desideria, quæ [illegible], atque [illegible]. [illegible] vero Christiani circumcisi sunt [illegible], & ille ipsa est circumcisio: *Nos sumus Circumcisio* [illegible] fateri [illegible], & velle [illegible] ab hoc [illegible] [illegible] non dicam negligere Evangelium [illegible], sed egredi ex [illegible] suæ [illegible] [illegible] id contemnere, quod Sanctum [illegible], sed nullo in discrimine habere [illegible], cujus sola omissio reprobum facere po[illegible] [illegible] *Moralibus Tomo 6. parte 1.*

[illegible]

[illegible] mortificatio Christiana eo spectet, ut moderetur [illegible], quæ culpa vacant, & auferat illa, quæ ea [illegible] carent, ejusque verum munus sit oppo[illegible] pœnitentem, qui carnem suam cruci[illegible] [illegible] vitiis, & concupiscentiis, hominis sensibus [illegible], qui eamdem palpat, [illegible] [illegible] [illegible], nemo tanta pollet [illegible] in ceteris re[illegible] bus, [illegible] inveniendis [illegible], aut [illegible]ribus

in na-

tirem, ut ait Tertullianus, & ne in voluptatum suarum perfruitione turbetur. *Ibidem*.

Quam austera fit Judæorum circumcisio.

Inter omnes Judæorum leges nulla severior, quam lex Circumcisionis. Hæc erat personale sacrificium, quod offerre tenebantur Deo ab ipsis unguiculis, Sanctus Cyprianus ait; cumque in reliquis alienæ victimæ immolarentur, & nemo nisi in alienis corporibus pateretur; in hoc ipsi erant victimæ, & dolor, quem illis gladius inferebat; tantus erat, ut in ipso vitæ suæ primordio in mortis periculum accerserentur. *In ipso vitæ initio periculum mortis addiderit*. Quorsum autem tali utendum erat severitate erga innocentes, explicita lege damnatos ad subeundam circumcisionem; quærit hic Pater? qui reddit, infantes adhuc tenellos edocendos esse, ut quam primum, & diluculo sese mortificent, ac patiantur, & erudiendos, ut consuescant præmatura severitate corrigere vehementes concupiscentiæ motus, quos ciet peccatum, & qui non nisi per dolorem reprimi possunt. Hinc, addit ille, opus fuisse, ut citius, quam fieri posset, obviam iretur peccato, malo communi remedium universale objiceretur, ut pueri semper memoria recolerent incisionem doloribus plenissimam, quæ sibi fuerat inflicta; recordarentur necessitatis, in qua erant curandi contraria contrariis, opponendi severitatem mortificationis voluptatum dulcedini, ut concupiscentia in illis vincta esset, eisque nocere non posset, eodem fere pacto, quo monstrum indomitum ferreis vinculis alligatum, quod sensim infirmatur per irritos conatus, quos exerit, & per ipsam rabiem suam, quam in se ipsum convertit. *Sermones Morales Tomo 6. parte 1.*

Quam longe ab hac vita sunt a spiritu mortificationis abhorrent

O vos, quorum vita jugis est ambitus oblectationum, & voluptatum, qui potissimam annorum vestrorum partem traducitis in omnibus Mundi negotiis cognoscendis, atque ut in partem omnium solatiorum, ac deliciarum accedatis, & sensibus, atque cupiditatibus vestris permittatis, quidquid sæculi corruptio, & Mundi nequitia illis suadent; & qui parvulas quasdam austeritates, quas minus religionis, quam libidinis caussa exercetis, prætexentes, ac sub specie levium aliquot eleemosynarum, quas urbanitas potius, quam pietas extorquet, satis vosmet mortificare putatis, & vos posse salvos fieri per aliquot cruces, quas per hypocrisim, vel potius per superbiam gestatis: Heu! quam procul aberratis? De duobus alterum, dicebat S. Hieronymus: Vel vobis corpus alterius naturæ confingite; vel aliud Evangelium date. Vel corpus habete concupiscentiæ telis invulnerabile, & a peccatis immune, vel luxum Evangelium date, quo jubeamur per latam voluptatum viam decurrere, non autem per arctam circumcisionis, quam illud nobis præscribit. Quam belle edocta es, dilecta Filia, ita cum Matrona loquitur Mundi deliciis affluente; quod autem nacta fueris temet mortificandi per voluptates, & periculosas sæculi necessitudines! quam secura es virtutis tuæ, consuescens cum junioribus viris inter choreas, aleam, atque convivia; postlimum cum speciosum oris habitum, hilare temperamentum, ardentes cupiditates fortita fueris. Perperam agebat S. Paulus, qui corpus suum animæ suæ subjiciebat jugibus membrorum suorum macerationibus, metuens, ut reprobus fieret. Ignorabat ille profecto, quod tu calles, se obedire posse Evangelio per commentitias mortificationes, sub quarum præsidio in tuto manes cum omni mundanæ vanitatis pompa, & corpore, ut ita dicam, in voluptatum sinu innatante. *Sermones Morales Tomo 6. parte 1.*

Epist. 8.

Non vult Deus nos circumcidi secundum nostrum consilium.

JESUS CHRISTUS omnino non vult nobis permittere jus nosmet circumcidendi, ac libertatem nosmet ad arbitrium mortificandi. Si enim hoc per-

immergeretis, vobis satis esset speciosis nexibus falsæ vulnus contegere. Tandem enim voluptatum, quibus inhæremus, amor, & naturalis oppositio, qua nobismet vim inferre perhorrescimus, nos quamprimum dispensarent ab hac severitate, ac efficerent, ut solatia potius, quam remedia malo nostro nancisceremur.

Conqueri nobis non licet de nimia severitate legis Filii Dei.

JESUS CHRISTUS ne minimam quidem patitur nobis esse caussam conquerendi de nimia severitate legis, quam nobis imponit. Si hoc verum esset: esses Domine Deus alius omnino ab eo, quod es, videlicet in justitiæ tuæ exercitatione crudelis; nostram perditionem potius, quam correctionem perquirens; avidior Sanguinis nostri, ac interitus essentiæ nostræ, quam perfectionis, & expiationis nostræ a peccatis. Non ita se habet res. Aptat JESUS CHRISTUS remedia, non equidem dico naturæ malorum. Heu! quis illa sustinere posset, sed temperamento, & ut cum Apostolo loquar, infirmitatibus ægrotantis; *Humanum dico propter infirmitatem vestram*. Si minime Rom. 6.
vult nobiscum dispensare a ferendo Christianæ mortificationis jugo, tamen asserit hoc suave esse, & si minus nos hac exonerat sarcina, profitetur eam levem esse, ex quo ipse illam bajulavit. Fecit præterpropter (per vos mihi uti liceat hac Tertulliani similitudine) quod Bellonæ Sacerdotes, qui in iis, quæ Deæ offerebant sacrificia, frequenti incisione femora sua laniabant, & cavis manibus diffluentem sanguinem colligentes hunc offerebant iis, qui crudeli huic aderant sacrificio, quasi dicerent. Tenete, nihil mali nobismet ipsis intulimus: experimini; neque vos malum aliquod inferetis. *Sermones Morales Tomo 6. parte 1.*

Quidquid fordidum & abjectum patimur, ut ad fines nostros perveniamus.

Quid facere in Mundo detrectamus, & quas sordes non patimur, ut propositum nobis finem assequamur? Alii obsident Principum virorum fores, & adrepunt coram illis, a quibus beneficium aliquod expectant, quin deterreantur duritie, ac superbia, qua excipiuntur. Alii honorem suum sacrificant per eamdem ambitionem, qua illum ambiunt, eum potentioribus inimicis gratiam sarcire quærentes, & veniam petentes ab illis, ne magis magisque humilientur, si illis submissionis, & obsequii signa præbere detrectant. Pro Deo autem, mirum! pro salute sua, inquirunt prætextus ne se humilient, quamvis hæc illis tanti statuta non esset humiliatio, qua nihilominus gratum animum testari liceret erga eas, quas JESUS ultro passus est die Circumcisionis suæ. Nullibi majores invenio iis, quæ tristem hanc cæremoniam subsecutæ sunt. Multum quidem se humiliare est egredi ex hoc stabulo, ut annos triginta absconditam ducat vitam: Multum se humiliare est, hanc relinquere solitudinem, ut publicæ vitæ spatio plurimas patiatur persecutiones, & in Cruce pendens moriatur; Sed quodam in sensu audeo dicere hoc modicum esse, ubi conferatur cum humiliationibus, quæ in Judaica circumcisione inveniuntur. *Ex Sermonibus Moralibus Tomo 6. parte 1.*

Humiliatio Filii Dei major est in Circumcisionis Mysterio, quam in Cruce.

Humiliatio Filii Dei quodam in sensu major adhuc est in hoc Mysterio, quam in Cruce. Ibi, fateor equidem, inter duos latrones emittet spiritum, sed Judex illius texet ipsius apologiam, & semet injustitiæ insimulans, ut testimonium veritati perhibeat, fatebitur, se nullam in vita illius criminis suspicionem, nullam mortis caussam invenire. Hic incipiet mori? Sed tantum abest quod Mitia illius Sanctitatis, & Divinitatis conscia prohibeat, ne illi adeo severa pœna infligatur; illa ipsa huic imprimit contumeliosam hanc peccatoris notam. Quanta heu! hæc humiliatio est; sed quam paucos habet imitatores! Quidam eam laudant, alii admirantur, sed omnes fere illam avertunt a se, & flecti nequeunt, ut illam imitentur. *Ibidem*.

SUP-

SUPPLEMENTUM

Ad Tractatum

DE EPIPHANIA.

Magi videntes stellam, statim aggrediuntur iter Salvatorem adoraturi.

PROBABILE est eo momento, quo Angeli Pastoribus annuntiabant Salvatoris Nativitatem in Judæa, novo sydere eamdem in Oriente fuisse nuntiatam. A plurimis visum fuit: insolitus fulgor, quem fundebat effecit, ut ab aliis secerneretur; sed Magi tantum, qui magis adhuc lumine interiori erant illustrati, cognoverunt, quid novum hoc phænomenon indigitaret, & ne momentum quidem morati sunt, quin eo properarent, quo illis stella facem preferebat. Illi, de quibus loquitur Evangelium docti, quod olim Deus Judæis pollicitus fuerat, se illis daturum Regem, qui futurus erat Mundi Salvator, ac celeberrimam Prophetiam Balaam, quæ palam designabat Messiam per novum sydus in Israel, iter ingressi sunt Jerosolymam versus, statim ac viderunt novum hoc astrum, quod sibi eodem ferme pacto, quo nubes fulgida Israeli in Deserto præibat. Ingens incessit stupor id genus hominibus eminus profectis ad adorandum Regem Judæorum, quem Judæi ipsi ignorabant. Herodes vero conturbatus est, qui de sua dignitate sollicitus, & veritus ne sibi auferretur diadema, statim consulit principes inter Sacerdotes, & Scribas, eos videlicet, quorum munus erat populo Sacra Biblia explicare, & cavere, ne quid immisceretur, quod earum sensum posset corrumpere. Satis pollebat ingenio, ut videret Regem, cujus Nativitatem Cæli portendebant, non nisi Messiam esse posse, quamobrem in eo Doctorum concilio quæsivit solum, ubi Salvator esset nasciturus, cui consulenti omnes una voce responderunt, illum in Bethlehem nasciturum, oppido exiguo Tribus Juda, quemadmodum Deus ipse prædixerat per Prophetam, cum ait, quantumvis exigua illa esset regio, hinc tamen maximis urbes superaturam eo quod in lucem erat editura Principem, ac Gubernatorem totius Israel. Hoc satis superque fuit, ut turbas ingereret in mentem, & cor ambitiosissimi Regis, cujus crudelitas par erat ambitioni. *Pater Croiset in Asceticis.*

Herodes timet, ut sibi auferatur Regni corona.

Mich. 5.

Callidum hoc, & ambitiosum ingenium, quod jam inierat consilium de medio divinum hunc puerum auferendi, seorsim Magos alloquitur, sexcenta ab illis subdole sciscitatur, potissimum vero petit ab illis, ut sibi aperiant quo tempore stella ipsa prælucere cœperit, atque in illis multum pietatis, ac diffidentiæ cognoscens, simulat se eorum devotionem probare, & ad iter suum persequendum hortatur. Ite, dixit illis, in Bethlehem, ibi enim in lucem proditurus est Rex, & Salvator populi sui, cognoscite quidquid ad hunc spectat infantem, & quam citius revertimini quæso, nuntiatum hæc mihi, ut ego veniens adorem eum. Ita nebulo ille Magos nequiter in laqueum pertrahere machinabatur. *Idem.*

Herodes Magos interrogat de tempore nativitatis Messiæ jam mortem illius meditatur.

Ex quo Magis abeundi facultas facta fuit, ac iter persecuti sunt, stella, quæ illis Jerosolymam ingredientibus evanuerat, iterum apparuit illis, eosque recta duxit in Bethlehem. Penes vos esto judicium, quanam affecti fuerunt lætitia, cum rursus hoc astrum viderunt, ac potissimum, ubi stetit supra domum, ubi novus Rex aderat. Illuc ingressi, invenerunt quem quærebant. Erat ille inter ulnas parentis suæ, nihilque illi extrinsecus erat, quo ab aliis pueris secerneretur; sed lumen ipsum interius, quod illis ostenderat, quod ab eo sydere significabatur, facile obtinuit, ut per exteriorem illam infirmitatem cognoscerent augustam Majestatem, & supremam dignitatem Dei hominis facti. Pleni fide, ac reverentia ad pedes illius provoluti adoraverunt illum tamquam supremum Dominum, & humani generis Salvatorem. Cumque esset regionis ejus consuetudo, numquam coram Principibus viris adeundi manibus vacuis, obtulerunt illi, quidquid in patria sua pretiosissimum erat aurum, thus, & myrrham, atque tunc adimpletum est, quod de Messia prædixerat David, cum ait, Reges Indiæ, Arabiæ, & Saba venturos ad offerenda ei munera in fidei, & obedientiæ suæ testimonium. *Idem.*

Magi in Bethlehem in stabulo inveniunt quem quærebant.

Volens Dei Filius universo Mundo cognoscendam tradere Nativitatem suam, ac Magnitudinem, humiliatus licet in stabulo, ac in præsepi Regum opera utitur ad eam in vulgus proferendam. Neque enim cursores aderant, qui longius nuntium afferre possent, neque adminicula alia, per quæ melius, ac citius effunderetur. Rei alicujus rumor ingens quidem esse dicendus est, ut ad Regum usque aures perveniat, qui in elatione sua sunt tamquam Cæli a terræ strepitu longe semoti; sed ubi Reges, qui potissimum argumenta præbent celeberrimis rumoribus, ipsi per se aliquid evulgant, tunc id neminem latere potest, quoniam in hoc quoque Cælis similes sunt, in quibus ne minima quidem contingere potest mutatio, quo minus statim ab omnibus videatur, & omnes illico certiores fiant. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Dei Filius licet humiliatus in stabulo Regum opera utitur ad magnitudinem suam evulgandam.

Quamvis exigat Deus obsequia, & religionis cultum ab omnibus generatim mortalibus, in Majestatis suæ testimonium, potissimum tamen hæc a Principibus officia requirit, & ab iis, quorum nativitas, genus, conditio, ac fortuna illos evehunt super ceteros, non solum quia ii sunt, qui majorem illi honorem conciliare possunt, quemadmodum videmus Monarchæ alicujus gloriam in terris non esse tam videre turbam populorum, a quibus colitur, & qui coram illo contremiscunt, quam continere in officio Principes, ac Magnates Imperii sui: quia horum exemplum quamdam injicit ceteris speciem necessitatis eos sequendi, atque immitandi. Quemadmodum horum auctoritas neminem fallit, ita eorum exempla sectatoribus non carent; & dicere possumus illos docere melius, quam jubeant. Hos Mundus respicit universus, ideoque ad eorum normam se totum componit. Ita ut, cum illi ante alios religionis officiis perfunguntur, exemplum ipsorum in aliis id agat, quod hodiernum sydus in Magis: immoratur super Salvatoris præsepe ad ostendendum illum, qui est adorandus. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Cur Deus potissimum requirat [illegible] cultum?

Cum Herodes non vidisset amplius Magos, illos statim simplices esse censuit, & inanium visorum fictores, qui pudore suffusi eo quod non invenissent illum, ad quem inquirendum tantum impenderat temporis, Jerosolymam redire noluerant. Sed cum mox ad illius aures pervenissent mirabilia, quæ acciderant in Templo per occasionem Pueri, qui Messias esse ferebatur, in crudeles iras exarsit, quibus eo insaniæ actus fuit, ut omnes pueros, qui in finibus Bethlehem infra biennium nati fuerant, jugularentur, ne illum præteriret, cujus paullo ante nativitatem a Magis audierat. *Idem.*

Herodes jubet omnes pueros a bimatu & infra jugulari.

Quod ad Magos Reges attinet, quibus contigit Mundi Salvatorem colere, eique sua munera afferre, facile est cognoscere quanam gratiarum, & supernaturalium donorum affluentia fuerint cumulati, quam viva fide, ardenti caritate, qua zeli puritate, ac generositate domum suam fuerint reversi, ubi postquam evulgarunt mirabilia, quæ viderant, Sanctorum mortem subire domi suæ meriti sunt. Profecto gratia, & vocatio adeo singularis, fidelitas adeo accurata, & generosa alium invenire finem minime poterant, & hoc credit Ecclesia per publicum cultum, quem illis adhiberi permittit. Heu! Mundi Salvator, quam præclara documenta, quanta, & quot exempla reperio in primis adoratoribus tuis! Opus ne est, ut quia minori sumptu, ac labore invenire te possum, minus sollicite inquiram te, minori cum reverentia te colam, & infrequentius mea tibi exhibeam obsequia! Hoc feci, & hoc hodierna die execror, & detestor; consilium iniens tibi assidue inserviendi, & reliquum dierum meorum te in spiritu, & veritate adorandi. *Idem.*

Magi domum suam reversi sunt aucti gratiis, ac supernaturalibus donis.

Opus erat, Domine, ut inter tot humiliationes, quas tanta cura quærebas, aliquid accideret, ex quo quisnam esses cognosceretis, & quod prohiberet, ne divinitatis tuæ gloria jugularetur inter contumelias quibus jugiter afficiebaris; & oportebat, ut qui videbant te humana indutum imbecillitate, recognoscerent simul in persona tua Majestatem, & Omnipotentiam Dei. Hac de caussa tres illi viatores, satis spectabiles propter eam, quam pollebant in Mundo, auctoritatem, non secus ac propter scientiam, duce stella, divinitus afflati ab extremis terræ plagis in Bethlehem ascenderent, tibi eos præbituri honores, & obsequia, quæ uni Deo tantum debentur. *Ex libro, cui titulus: Colloquia Abbatis Joannis, & Eugenii Presbyteri.*

Opus erat, ut inter humiliationes [illegible] J. C. aliquod esset eventum ex quo divinitas illius cognosceretur.

Hoc celeberrimum Magorum iter, ad te colendum venientium, nos docet Domine, te sub tuæ humanitatis integumento abdidisse realem divinitatem. Hoc liquet ex Prophetæ testimonio de æterna tua generatione loquentis, atque ex thure quod hi Reges offerunt tibi; ex auro, & myrrha, quæ tibi præsentant. Dant illi thus tamquam signum cultus, & adorationis, quam tibi debent; aurum, quatenus illi, qui absolutus est bonorum omnium, & omnium Mundi divitiarum Dominus, Myrrham vero ad ostendendum in manibus tuis vitam, & mortem esse, & omnimodam auctoritatem in nos, itaut de nobis ad arbitrium disponas. *Ex iisdem colloquiis.*

Herodis tumultus, stupor Principum Sacerdotum, atque Doctorum populi, ubi intellexerunt Magos duce stella ex longinquis regionibus accessisse ad quærendum Regem Judæorum, eumque adorandum ubi invenissent

De tumultu Herodis, & Sacerdotum ob Magorum adventum.

illum:

e

illum: Tumultus hic, inquam, ac stupor ostendit, Domine, populo, qui jampridem tè operiebatur, te tandem in Mundum advenisse. Hoc illi aliquas injecit cogitationes, & aliquem in eo motum excivit; sed quin ex hoc tanto nuntio proficeret aliquid, illud oblivioni tradidit, & facti excidit recordatio. Memoria, quam Herodes fovet, nihil prodest, nisi ut teterrimum, & crudelissimum scelus committi, jubens interfici in Bethlehem, & finitimis locis pueros omnes, qui biennium non excederent. Scribæ vero, & Sacerdotes qui sancta incendi impatientia debebrint, ut scirent, quisnam esset novus hic Rex Judæorum, qui natus erat, satis esse putarunt, si obiter inquirerent in iis locis, ubi CHRISTUS erat nasciturus. *Ibidem.*

Magi non aliud quærunt, quam Mundi Salvatorem invisere.

Magi ubi Jerosolymam ingressi sunt nonterunt tempus inutiles obeundo visitationes, immo neque ascendunt in Templum, cujus tanta erat celebritas, quid in urbe fiat, vel in Herodis aula non quærunt, & nisi Rex ille eos sciscitatum misisset, eum ne vidissent quidem; de illo tantum solliciti, qui *natus est Rex Judæorum*. Hinc discamus ex animis nostris ejicere curiositatem rerum superficialium, scientiarum, negotiorum Mundi, proximorum nostrorum, quæ nihil nobis ad salutem conferre possunt; sed quæ econtra mentem nostram impediunt, & prohibent, ne ad res divinas, & nostræ conscientiæ negotia, ut decet, incumbat. Alienis Mundi nuntiis quærimus, solliciti simus, ut in præsepi Dominum adoremus, nobis indignam putemus omnem scientiam præter illam, per quam sanctum puerum cognoscimus. Nos beatos, si illum invenire possumus, si nos pedibus ejus obvolutos non dedignatur, si recipit, quæ illi offerimus munera. *Homil. in Godeau.*

Magi licet non viderint stellam, quæ sibi Jerosolymam ingressis evanuerit.

Quamdiu Magi Jerosolymæ commorati sunt, non viderunt stellam; sed illinc egressos *antecedebat eos*. Vident illam præeuntem, ac docentem iter, ac eo deducentem, ubi erat Sanctus puer, quem perquirebant. Hinc discendum est, Dei Spiritum passim non inveniri in magnarum Urbium tumultu, ac in rumore negotiorum Mundi; ibi e contra amittitur. Magnis enim in Urbibus ambitio, invidia, avaritia, ultio, voluptas, habendique libido in cordibus dominantur, omnesque motus constituunt. Aer ille tabidus est, quo omnes illum perflantes corrumpuntur; & peculiari Dei gratia opus est, ut quis se incolumem tueatur. Tutius est fugam capessere, iisque in locis commorari, ubi peccati occasiones cum sint pauciores, infrequentius peccatur. Igitur vos beatos existimate cum in pago aliquo, aut ruri moramini procul a mundi frequentia; ideoque procul a spiritu Mundi, qui est inimicus Dei. Vobis illic non obversantur ob oculos magnifica objecta, non ædes superbæ, non pretiosa supellex, non lauta convivia, non magnificæ servorum catervæ, & quod oculi vestri non vident, cor vestrum non optat. Vobis non sunt juges occasiones augendi fortunas vestras, & opes vestras multiplicandi, & iis acquiescitis, quæ vobis conferre placuit Deo. Magna negotia non omne vobis auferunt tempus, non totam mentem occupant: ibi modicæ domesticæ rei cura habenda tibi est, agri tui colendi, ac exiguæ familiæ invigilandum; quibus mediocribus curis facile adjungere licet illam salutis tuæ, & Christianæ pietatis exercitia. Benedicite ergo providentiæ Dei, quæ vos oriri voluit in locis, ubi facile illi servire licet, & ubi libentius habitat quam in magnis civitatibus, ubi vix est qui illum norit, & serviat illi. Libenter loquitur ad cor, sed hoc accidit in solitudine: *Ducam eam in solitudinem & loquar ad cor ejus. Godeau in Homiliis.*

Osee 2.

Magi tandem invenerunt JESUM jacentem in præsepio.

Magi duce stella, quæ antecedebat eos, veniunt Bethlehem, ibique inveniunt Puerum JESUM in præsepio jacentem cum Matre sua, sine comitatu, sine familia, sine ullis Regni insignibus. Tamen non solum eum colunt tamquam Regem, reverentur tamquam Altissimi Sacerdotem, benedicunt illi tamquam victimæ pro humani generis salute immolandæ, verum etiam tamquam Deum venerantur. Quænam, fideles? fuit ne unquam huic similis in Israel? Non miror credi in JESUM CHRISTUM, hunc pro Messia haberi, dum ea operatur miracula, quæ nemo fecit unquam. Sed quod Philosophi, quod Mundi sapientes pro Deo habent Infantem decem annorum, vel duodecim, puerum jacentem in præsepio, pannis involutum, ab omnibus derelictum, & extrema laborantem inopia; hoc miror; hoc mihi stuporem ciet, hoc est in caussa propter quam eorum fidem admiror. Quænam vero nostra esse debet, quos Fidei lumen certos facit puerum in Bethlehem natum Deum esse, qui scimus illum resurrexisse, & regnare ad dexteram Patris in Cælo, & Judicem esse viventium, & mortuorum? Quantam reverentiâ a nobis colendus est? *Idem.*

Ut olim Magi Deum cognoscere non possumus sine lumine ipsius.

Ex eo, quod novum Sydus ereavit in Cælo Deus, ut Filii sui Nativitatem tribus Magis aperiret, discendum nobis est, nos sine Dei lumine nequaquam cognoscere posse JESUM CHRISTUM, vel aliquod ex Mysteriis ejus: Mentem nostram in tenebrarum caligine versari, ubi de divinis Mysteriis agitur, & omnes argumentationes nostras nihil inde posse intelligere. Magi insignes erant Philosophi, celeberrimi Astrorum inspectores, qui videntes novum hoc sydus illucescere, admirati sunt illius formam, lumen, & viam; verum nisi simul Deus revelasset illis, stellam hanc nuntium esse Nativitatis Filii sui, illud astrum ceteris simillimum existimassent. Gratia tenebras ex oculis eorum excussit, eo tempore, quo sydus illud eorum oculis illuxit, & effecit, ut cognoscerent illum, qui in Mundum venerat ad eum redimendum. *Dedit aspicientibus intellectum, qui præstitit signum: & quod fecit intelligi, fecit inquiri*. Ne præsidamus igitur in ingenii nostri viribus, neque in luminibus scientiæ nostræ, ad cognoscenda ea, quæ pertinent ad Deum, ac nostram salutem; fateamur nos natos esse in cæcitate, ac profunda ignorantia; petamus a Deo lumen fidei, quæ sola potest esse nobis dux, nosque adducere ad JESUM CHRISTUM. Lumen rationis, Philosophiæ, experientiæ, nobis nullam tradere poterant divinæ Veritatis agnitionem. Unus JESUS CHRISTUS nos ad se vocat; Unus JESUS CHRISTUS se nobis præbet cognoscendum. Ibi enim lux est illuminans omnem hominem in hunc Mundum venientem; ipse via est, per quam unice tuto ambulatur. *Hanc amemus, hanc intelligere cupiamus, ipsam sitiamus*, S. Augustinus ait, *ut ad ipsam lucem aliquando veniamus, & in illa ita vivamus, ut unquam omnino moriamur. Godeau in Homiliis.*

S. Leo serm. 7. de Epiphan.

Tract. 34. in Joann.

In quo sita sit gloria Filii Dei quam Magi adorationibus suis illi præstant.

Præterquam quod hoc obsequium, quod adhibent illi tres isti Reges, in se perspectum maximum est, quod illi præstari possit in terris; etenim quamvis agnoscatur ille a Populo, & a Pastoribus, non diffitebimini hoc aliquid esse non magno pretio habendum. Quoniam honorem metimur ex dignitate eorum, a quibus nobis honor impenditur. Sed juxta regulam hanc celsitudo Filii Dei recognita, & manifestata pro tali, qualis est! videlicet suprema, ac a nullo pendens, & fortassis etiam super omnes terrarum Monarchas posita, etenim quomodo melius manifestari potest, quam cum videmus id, quod in terris maximum est, Regum videlicet Majestatem illi honorem deferre, ac eidem sese subjicere? Hæc igitur dies jure optimo appellatur manifestatio Majestatis Filii Dei: Erat hominum Salvator, Deus absconditus, Rex sine subditis, Homo Deus, hominum novissimus, sed hæc manifestatio detegit ignotum Deum, summo huic Monarchæ subditos, eoque corona redimitos, subjicit, afficitque, ut derelicti hujus pueri incunabulis honor adhibeatur. Hæc proprie illius celsitudo est, & gloria, quæ sita est in cognitione, & luce exteriori, quæ illi procuratur. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Magi suo docent exemplo, quid sit nobis faciendum ad J. C. ituris.

Quandoquidem eamdem gratiam recepimus, quam Magi; qua objurgatione digni erimus, si eorum posthabito exemplo, nobis idem non erit fervor eundi ad JESUM CHRISTUM, nosquemet in numerum discipulorum ejus inferendi? Hodierna igitur die vobis Magorum exemplum proponens dicere volo, quid vobis faciendum sit, ut vosmet Deo devoveatis, & quid sit sese devovere Deo. Hæc illa est magni momenti veritas quam vobis traditurus sum. Qui vult se devovere Deo, ad illum alacriter, & sine mora se debet conferre; constantiam debet afferre, ac vim ad superandos omnes obices, qui in salutis via solent occurrere. Qui autem ad Deum studet ambulare, non debet manibus vacuis sese conferre, sed par esse debet, ut illi afferat munera. *Annus Evangelicus. Lambert Tom. 5.*

Ratio, qua Magi ad conjectandum impelli, Regem Judæorum natum esse.

Num 24. 17.

Quare Magi ex stella, quam viderant, conjectura assecuti sunt, natum esse Regem Judæorum? Quænam ratio inter hanc stellam, & Salvatoris Nativitatem? Vetus quidam Propheta qui eamdem quam Magi, patriam sortitus est, vaticinatus fuerat: *Orietur stella ex Jacob*. Quibus verbis nuntiaverat ortum Prophetæ, qui aliquando vocari posset stella fulgens, quia cælitus missurus erat, & homines illustraturus. Hujus vaticinii memoria usque ad Magorum tempus permanserat, illudque complendum præstolabantur. Magi ergo per Prophetæ prædictionem de stellæ apparitione edocti, multoque magis per lumen interius, quod in cor illorum effudit Deus, non dubitant, quo minus novum sydus, quod illis apparuit, certissimum sit dominicæ Nativitatis testimonium; ideoque illud appellant stellam Regis Judæorum. *Vidimus stellam ejus in Oriente, & venimus cum muneribus adorare Dominum. Vidimus, & venimus.* Verba sunt, quæ nos maxime erudiunt. Magi vix ingrediuntur: statim ac illis ostenditur, non differunt in aliud tempus, ubi lumen illis apparet, statim festinanter ad JESUM CHRISTUM inquirendum proficiscuntur. *Idem.*

Dei Filius licet infans ostendit potentiam suam attrahens Magos homines gentis suæ.

Dei Filius oriens in terris non abdiderat solum Majestatis suæ magnitudinem; videbatur etiam abjecisse summam illam potestatem, qua Cælum, ac terram creavit. Cum enim puer nasci voluerat, ut alii, redactus videtur ad extremam infirmitatem, impar, qui sibi operam ferre posset; omnibus vitæ casibus obnoxius, ac in summa rerum omnium carentia. Tamen hac Epiphaniæ die suam ostendit potentiam, trahens ad se hos Orientis Reges, & agens in hos spiritus Idolorum cultores, a Deo per voluntatem remotiores, quam pro locorum distantia. Gratiæ lumen Regum horum mentem allu-

illustrat, sapientum quidem profundæque perspicientiæ in Mundi negotiis, sed in densa caligine infidelitatis abditorum; & vix hæc stella oculis eorum illuxit, cum brevi, illatimque cæcitatem illorum dissipavit. Gratia hæc cor eorum pervadit, & ex hoc primo temporis momento se se dedunt. *Vidimus stellam ejus, & venimus adorare eum.* Hic divinum aliquid latet, quod humanam potestatem superat. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Bonitas, & indulgentia Filii Dei in nos.

Quoties JESUS CHRISTUS vos illuminavit? Quoties vocavit? Ille effecit, ut audiretis Ministrum illum zelo succensum, cujus sermones vos tetigerunt, cum ad vivum vobis salutis Veritates aperuit; ille vos cum amico fideli conjunxit, cujus exempla æque, ac verba magnam obtinent vim, ut intra vosmet colligatis; ille auctor fuit, ut casus ille contingeret, quem molestum arbitramini, sed qui re vera vobis perutilis accidit, quoniam in vobis ciet fastidium rerum omnium terrenarum; ille vos perduxit in cognitionem illius, qui vos invitos redarguit, ac evincit, ut unice illi, quod necessarium est, vacetis. JESUS CHRISTUS vos vocat. At ideone vocat, quia vobis indigeat? vos illi prorsus inutiles estis. Igitur unice ex sua bonitate vos vocat. Deus vero bonus a creatura sua non amabitur, eo ipso tempore, quo præbet sui in nos amoris argumenta! Ad id opus est omnem sensum abjecisse; opus est velle omnes grati animi sensus jugulare, qui nobis invitis etiam oboriuntur, quantumvis modicum imperii spatium superesset rationi, & huic non omnino cupiditas dominaretur. En quare S. Paulus asserit Dei bonitatem validissimam esse caussam quam exhibere possimus peccatori, ut ad conversionem impellatur; An nescitis, quod bonitas Dei vos ad pœnitentiam invitat? Complures peccatores inde oppositum arguunt. Vocat Deus peccatorem & ille sæpe resistit, quia Dei bonitas illi perspecta est, & comperta. Sæpe, ut loquitur Tertullianus, per abusum, qui satis deplorari non potest, id quod nos a peccando magis deberet avertere, retinet nos in peccato. Perseveratis in viis vestris nefariis, quia cogitatis Deum semper futurum præsto, ut vos reduces suscipiat; hæc enim vestra responsio est, cum urgemini, ut quam celeriter ad Deum revertamini. Sinite, finite, ingrati confidere in Dei bonitate, qua estis indigni. Intelligite quantæ plenum sit opus aleæ abuti divina indulgentia. Quandoquidem vos minime afficiunt Dei misericordiæ, periculum, cui vosmet objicitis redire ad illud cunctantes, arguet vos de necessitate quanto citius ex iniquitatis via egrediendi. *Lambert in Anno Evangelico Tomo 5.*

Herodes turbatus Magorum adventu. & Jerusalem tota cum illo.

Herodes turbatus est. Turbæ illius caussam invenire arduum non est. Turbatus est, quia Magi Jerosolymam venientes sciscitati fuerant: *Ubi est, qui natus est Rex Judæorum?* Id genus quæstio satis erat, ut turbas injiceret menti adeo ambitiosæ, qualis erat Herodis. Non paucis illi steterat sceleribus, seu thronum sibi vendicare, seu in eodem persistere. Illi, quos propriæ conscientiæ damnat testimonium, facile expavescunt. Contremiscit Herodes, quia sicuti regnandi libidine flagraverat, metuebat futurum ut laborum suorum, vel criminum potius fructum amitteret. *Idem.*

Idem sequitur argumentum.

Difficilius vero est intelligere cur turbata fuerit Jerusalem, Magis adventum novi Regis nuntiantibus. Facile erat cognoscere novum hunc Regem esse Salvatorem, quem Prophetæ prædixerant. Ita videntur Jerosolymæ cives non timore, sed gaudio afficiendos fuisse. Hunc sensum illis injicere debebat proxima spes libertatis, in quam erant vindicandi ex servitute, in qua jampridem gemebant. Agnoscite in hoc universali tumultu Jerusalem effectum cæcæ illius indulgentiæ, quæ efficit, ut viris principibus assentemur, eorum sensus amplectamur, eorumque genio velificemur. Quam nobis vim non inferimus, cum sermo est de obsequendo potestatibus sæculi! Quam beati essemus, si eodem ardore obsequeremur Deo, si nobis idem esset animus vim faciendi affectibus nostris, ubi vi aliqua opus est, ut nostra obeamus officia, & legem Dei impleamus! *Idem.*

De Solemnitate Epiphaniæ.

Magna quidem est diei hujus solemnitas, sed illis, qui norunt digne in pretio habere donum fidei, & gloriosam Christiani hominis qualitatem. Quis enim gaudere potest se ad JESU CHRISTI cognitionem fuisse evocatum, nisi respiciat cognitionem hanc tamquam insigne bonum, & si parum gratus est gratiæ suæ vocationis? Quis vero se taliter affectum censere potest, cum eodem pacto vivit, quo viveret, si minime ingressus esset in Ecclesiam, & nunquam de JESU CHRISTO dicere audivisset: lumen nostrum tibi illuxit? Verum sumus ne de eorum numero, de quibus Propheta dixit futurum, ut in luminis hujus fulgore ambularent? *Tourneaux in Anno Christiano Tomo 1.*

Animadversiones SS. Patrum de Magorum muneribus.

Sancti Patres in muneribus, quæ Magi obtulerunt JESU CHRISTO, duo animadvertunt. Primum, illa congrua fuisse qualitati illius, quem adorabant; Reverebantur illum tamquam Deum thuris oblatione; tamquam Regem auro; & tamquam hominem myrrha, qua ad condienda corpora post mortem olim utebantur. Alterum, nos posse, ac debere in sensu spiritali offerre JESU CHRISTO munera eadem, quæ Magi obtulerunt. Ardentes preces thuris locum obtinebunt; Eleemosynæ pauperibus erogatæ supplebunt auro; & myrrha utilis ad corruptionem arcendam, belle designare potest curam a nobis suscipiendam ad sartam tectam servandam corporum nostrorum puritatem, omnium illicitarum voluptatum abstinentia. *Idem.*

Hondry Bibl. Conc. Theol. de Myster. Tom. IV.

Magi Deum sequuntur.

Responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam. Responsum hoc secundum Græci textus vim, fuit Oraculum Cæleste. Deus ipse dirigit omnes gressus eorum, qui suo nutui parent. Ex quo Magi viderunt stellam, viam ingressi sunt, ut quærerent JESUM CHRISTUM, licet nescirent, ubi illum essent inventuri, & statim ac a Judæorum Doctoribus audierunt, ubi esset nasciturus, hominum voci paruerunt, ac iterum viderunt stellam, a qua ad eum, quem quærebant, adducti sunt. Illis redeundum non erat Jerosolymam, Deus illos admonuit. Beatus qui ita sequitur illum in omnibus viis ejus, & nihil ejus injussu aggreditur. Beatus, qui fidelis iis luminibus, quæ recipit, singulis diebus majora meretur, obtinet. Hujusmodi fuerunt Gentium primitiæ. Solemni Festivitate recolimus memoriam gratiæ, quam Deus illis elargitus est, & in illis Ecclesiæ universæ: sed hoc in irritum cedet, nisi nostra imitatione coluerimus usum fidelem hujusmodi gratiæ: Præsta, nobis, Domine, horum Philosophorum fidem: illumina mentes nostras, & move corda, ut illud sequamur lumen, quod nobis præbuisti, ut veniamus ad te; Fac, ut satis te cognoscamus, ut ad te quærendum excitemur; fac nos satis fideliter quærere, ut te invenire mereamur. Fac denique, ut te inventum adoremus, & nosmet tibi offeramus, nosmet tuæ servituti penitus devoventes. *Idem.*

De gloria J. C. quæ mirifice apparet in hoc Mysterio.

Hæc dies infinite gloriosa est Filio Dei; quoniam mirifice ostendit in ea supremam potentiam suam in Cælo, in terra. In terra quidem, quoniam adoratur a Regibus, & licet infans terret Herodem; ut ostendas omnes Mundi hujus celsitudines, ac potestates sibi subjectas esse, & se in Cælis Regem esse Regum, quia creavit novum sydus, cujus admirabilis species perfecte Nativitatis ejusdem miracula repræsentat. Stellæ factæ sunt, ut noctu nos illuminant; & JESUS CHRISTUS venit, ut nos inter sæculi tenebras illustraret. Stellæ viatorum sunt duces, & JESUS CHRISTUS homines ad beatam deducit æternitatem. Stellæ oculis nostris exiguæ videntur, licet sint admirabilis Magnitudinis; & JESUS CHRISTUS sese novissimum mortalium omnium præbuit, licet infinitus sit in suis Magnalibus. Stellæ fulgorem suum in Cælo fundunt, sed virtutem suam in terræ sinu tegunt, ubi per arcanos influxus operantur; & JESUS CHRISTUS palam sese Beatis ostendit per lumen gloriæ, sed hac in terra clam per gratiæ suæ influxus operatur. *Parte Nova Tomo 7.*

S. Augustini Sensus in hoc Mysterio.

Cum S. Augustino exclamate: O magnum, o admirabile Mysterium! Ille jacebat in præsepio, & Magos ab Oriente trahebat: Latebat in stabulo, & coruscabat in Cælo. Per gloriosam Epiphaniam lucebat in Cælo, ut cognosceretur in stabulo; & licet videretur infirmus, adorabatur a Magis, timebatur a malis. *Quid erit tribunal jam antea, quando superbos Reges incunabula terrebant infantis!* Divine fons luminum, astrum Sole fulgidius, dissipa tenebras cordis mei, dux esto æternitatis meæ, doce me vivere tanta cum humilitate, ut sine timore me sistam coram Tribunali tuo, cum vivos, & mortuos judicabis. *Idem.*

Admirabiles effectus, quos Dei Filius in hoc Mysterio nobis ostendit.

Dies hæc in maximam cedit gloriam Filio Dei, quia divina prorsus ratione suam ostendit sapientiam. Hic a mundi sapientibus adoratur, qui carnis prudentiam, omnemque humanam scientiam negant, ut sequantur Cæli lumina, æternæque sapientiæ cultum adhibeant. Modum invenit abrogandi opibus fidem, quas mundus consectatur, honoribus, quos mundus habet in pretio, voluptatibus, quas mortales depereunt; & admirabili metamorphoseos specie pretiosam efficit paupertatem, contemptum gloriosum, suaves tribulationes, & in Persona sua adorabiles omnes ærumnas, quas omnes homines perhorrescunt. Denique confundit in Herode totam sapientum terræ politicam, ad Nativitatis suæ gloriam, ac nominis sui dignitatem convertit omnes artes, quibus tyrannus inhumanus utitur, ad illum opprimendum, eique sceptrum cum vita auferendum. Hinc discite omnem hominum sapientiam, quæ minime tendit ad æternitatem, & quæ non quærit JESUM CHRISTUM in humilitate, ac paupertate præsepis, & quæ tota continetur inter fines temporis, & in centro amoris proprii pseudosapientiam esse, ac veram stultitiam. Nunquid sapientiæ est pro fine accipere media; relinquere Deum, qui nos fecit pro se, & inhærere creatis rebus; scire nobis beatam propositam esse æternitatem,

xa, & fragilis est? *Idem*.

Quomodo se [illegible] Magi in regiones suas reversi.

Magi simulac in patriam reversi sunt, zelum admirabilem præsetulerunt: quippe Regis Universorum Nativitatem palam evulgarunt; ubique narraverunt quemadmodum stella illos deduxerat, illis locum mansionis Filii divini aperuerat, ipsi puerum viderant, ac jacentem invenerant in præsepio. Testantur nonnulli eos reliquisse regna, & opes suas, ut voluntariam amplecterentur paupertatem quam in JESU CHRISTO fuerant admirati. Non deest locus suspiciendi progressus, quos in perfectione fecerunt Sancti illi, quandoquidem optime responderunt primæ gratiæ vocationis suæ. Nam in praxi Sanctorum operum perstiterunt, & in fervore zeli, quem conceperant ad pedes JESU CHRISTI annis tribus, atque triginta inter infidelium barbariem, sine alio subsidio, quam luminum interiorum, quibus Spiritus Sanctus illos illustrabat; indefessos in conversione populorum procuranda cum eo fervore, qui tandem martyrii gloria fuit coronatus. *Pater Nouet Tomo 7. Meditat.*

Progressus fidei Magorum videntium stellā super Bethlehemiticum stabulum permanentem.

Cum stella ammorata fuisset super Bethlehemiticum stabulum, ad terram propius accedit, & nitidiores radios emisit, quasi diceret Magis: hic locus est, ubi natus est Rex, quem quæritis; quæ res illos admiratione replevit pauperem illam ruderum congeriem intuitos; sed ubi ingressi sunt, atque JESUM invenerunt cum Maria, illico ex pueri, matrisque ore prodiit lux longe divinior fulgore syderis, quæ illorum penetravit corda, eosque in cognitionem adduxit, Puerum hunc esse Deum suum, ac Salvatorem, in quo omnes Divinitatis thesauri latebant. Admiramini hoc in loco fidem horum Magorum, quæ ad perfectionis suæ cumulum evasit. Hujus heroicum actum elicuerant, cum stella in Oriente visa, fecit, ut regionem suam desererent, credentes natum esse Regem universorum. Alium etiam longe excellentiorem elicuerunt, cum ipsis Jerosolymam ingredientibus evanuit stella, quin tamen illi tepescerent, semper constantes in eadem sententia, quam animo imbiberant. Ille vero, quem exercuerunt in ipso stabuli ingressu longissime priores duos superavit. Nam videntes puerum in præsepio jacentem, etiamsi omnia quæ ob eorum oculos obversabantur infirmitatem, atque paupertatem saperent, firmiter crediderunt Deum esse, & universorum Monarcham. *Magi crediderunt omnia esse divina, ubi per omnia, humana desuerunt*; Cassianus ait. O quam perspicaces sunt oculi fidei! Hodierna die sub Infantis imbecillitate detegit Majestatem Dei; illum videbit aliquando per ipsam Crucis ignominiam. *Idem*.

Cultus, quem exhibuerunt Magi Filio Dei in stabulo.

Post actum fidei, quem Magi exercuerunt, considerate illum adorationis, qui statim subsecutus est. Scriptura duos hosce motus complectitur, actum exteriorem, interioremque virtutis hujus; & *procidentes adoraverunt Deum*. *Procidentes*, hæc est adoratio exterior, simulque confessi sunt supremam Infantis hujus excellentiam, ejusque sese subjecerunt imperio. Hæc est interior adoratio, quæ docet, ut vosmet humilietis, si vultis cum Magis contemplari admirabilia Dei. Intuitus magnalium Dei nos humiliat, & humilitas ejus nos ad magnalium illius contemplationem disponit. *Idem*.

Dei Filius in Magorum vocatione suam potentiam ostendit.

Opus fuit torrentibus lacrymarum, & sanguinis ad nascentem Ecclesiam instituendam, & ædificandam; & antequam unius Monarchæ accideret conversio, quinque, vel sex Martyrum myriades numeratæ sunt. Ecce vero tres Reges Ethnici, & cultores Idolorum sine prædicatore, & sine exemplo ad solum novi syderis adspectum erudiuntur, persuadentur, convertuntur. O summa Dei nascentis potentia, quæ magis elucet in horum trium Magorum vocatione, quam in productione novi hujus syderis, quod illis apparet: quandoquidem in altera toto Cælo majorem inveniscitur difficultatem, quam in altera. Quod si cognoscere vultis, Propheta nos docet, in Mundi creatione Deum vix stellas vocasse, cum illico ex corpora sensu carentia aures habere visa sunt, ut vocem ejus

Baruc. 1.

audirent, & os, ut responderent: & *dixerunt adsumus, & luxerunt cum jucunditate*. Sed non semper hoc ipsum dici potest de illis, quos gratiæ sydus intus illustrat. Sæpe illi obnituntur, non repente victis dant manus, mens, & cor, & homines plerumque sunt lu-

Job 24.

mini rebelles. *Ipsi fuerunt rebelles lumini*. Opus est nonnunquam, ut Deus utatur suprema potentia, quæ novit mulcere corda, ut eo flectat, quo cupit; idque per gratiam, quæ est veluti stella illos illuminans, & ad obediendum alliciens, quin eorum libertati vim faciat; ita ut subiget ingenia inhospita, & inhumana, atque de pertinacissimis agat triumphum, non quod necessario trahat hominis voluntatem per potentiam illi similem, quam nonnulli aliis tribuere voluerunt, sed per lumina adeo vivida, & afflatus adeo efficaces, ut illi ultro deditionem facere cupiant. *Habens humanorum cordium, quocumque libuerit, inclinandorum potentissimam voluntatem*, ut explicat S. Augustinus. *Auctor Sermonum in omnia argumenta*.

dens Regem suum in pauperrimo hoc loco inhabitantem. Nihilum putabit ne aliquid se esse, ubi videt totum exinanitum? O superba Palatia, Ædes magnificæ Principum hujus Mundi, non quidem super vos sistit iter stella; vos non aliud estis nisi vanitatis domicilia, ambitionis, & luxus receptacula; ubi requies sexcentis curis, & sollicitudinibus perturbatur. O Sancta rusticitas, o paupertas, o tuguria! Suavissima sedes bonarum cogitationum, ubi regnat tranquillitas, ubi habitat pax cordis, & corporis. Anima mea benedicit vobis, & desiderio vestri flagrat. In posterum hos mihi recessus placere volo: evitare cupio mansiones, quæ ostentationis plenæ sunt, contemnere pretiosam supellectilem, & omnes sæculi ornatus perhorrescere. Quid prodest in cedrinis ædibus habitare, cum interim arca sit sub tabernaculis? O gloriosa mei Salvatoris humilitas? te admirari, te diligere, te imitari volo in vestibus, supellectili, incolatu. *Idem*.

[illegible] anima ad conspectum stabuli, ubi jacet Dei Filius.

Puer JESUS inter ulnas Matris suæ respiciebat munera, & cor Sanctorum Regum, & in eos conjiciebat oculos, quibus illos sibi acceptos esse testabatur. Dubitandum non est quo minus eodem tempore, quo Reges Deo suos thesauros offerebant, Deus illis pretiosiora dona rependeret: Neque enim deceret Creatoris largitatem, atque Magnificentiam a creaturis superari. Pro auro, quod illi obtulerunt, dedit eis admirabile Sapientiæ donum, quo altissima Religionis Mysteria & intelligerent, & alios docerent. Pro thure eximium pietatis donum, quo omnes mundi divitias contemnerent, & unice Dei servituti sese manciparent. Pro myrrha sublimem spiritum Crucis, qui jugem illis suasit mortificationem, quam subsecuta est corona Martyrii, uti multi arbitrantur. *Idem*.

Pretiosa Dona, quæ Deus vicissim Magis rependit.

Nequicquam subdolis consiliis suis Herodes infanti Deo mortem inferre molitur. Vult Deus omnes artes hujus impii Regis confundi. Irritas facit omnes hujus prudentis sæculi technas, quibus Magos, ut ad se Jerosolymam reverterentur, fallere studuit. Frustra Herodes nihil inausum, ac intentatum relinquet, ut de medio tollat puerum, qui ejus excivit zelotypiam: quidquid deinceps ausurus est omnis æque in irritum cedent. O vanitas! o nihilum humanorum consiliorum, cum Dei voluntatibus adversantur! Res hic ea non assequetur lumina, quæ speraverat. Magi semper dociles præbebunt aures cælestibus monitis: & quin ad crudelem Regem hunc revertantur, aliam instituent viam in patriam reversuri .... Sed quid nobis cogitandum est de hac Magorum adoratione, & cultu? Nobis repræsentat submissionem cordis, quod & nihili sui infirmitatem, & divinæ celsitudinis majestatem cognoscit. Hæc autem adoratio interior potissimum esse debet: etenim in genua procumbere nihil est, nisi cor ad Deum dirigatur, & cor ad Deum dirigi nequit, nisi fuerit humiliatum. Humiliatio hæc fructus est assiduarum meditationum quæ nobis faciendæ sunt de miseriis nostris, & de illius omnipotentia, qui nos eduxit ex nihilo. Heu! quam bene Deum novit adorare, qui seipsum cognoscere didicit! cui persuasum est, Deum unum magnum esse, & qui hinc quidem intuitus suas miserias, & peccata, inde vero supremam gloriam, & Sanctitatem Dei, hilari, & æquo animo induit sensus humiliationis, qui infirmam, & criminibus onustam docent creaturam. Quam bene Deum adorare novit, qui cum Propheta dicere potest: gloriabor in infirmitatibus meis; sensus humilitatis, qui sunt in corde meo singulis diebus crescent, & vilior videbor, quam visus fui: *Lambert in anno Evangelico Tomo 5. & recens Auctor*.

Frustra homines adversantur Providentiæ consiliis.

Filio Dei thus Magi obtulerunt. Hoc munus est, quod Deus a nobis vult recipere, & sine quo ad Deum accedere non possumus. Ex omnibus muneribus, quæ ab hominibus Deo possunt offerri, oratio, quam thus designat, Deo est acceptissima. Ad Deum pertinere non possumus, nisi infinitam ejus Majestatem adoramus, nisi laudes illius recolimus, nisi nostras illi necessitates explicamus, nisi gratias illius flagitamus: Sed meminerimus præsertim, orationem, quæ pretiosum est thymiama coram Deo, esse orationem cordis contriti, & humiliati: *Respexit in orationem humilium, & non sprevit preces eorum*; esse orationem illius, qui confugit ad Deum, qui suam sentit necessitatem, & quis illi persuasum est, Deum unum esse, a quo eripi valeat de miseriarum abysso, in quam incidit propter peccatum. *Lambert in anno Evangelico Tomo 5.*

Thus, quod obtulerunt Magi Domino humilem preces significat.

Psalm. 101.

Vidimus stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. Stellam videre, eamdemque sequi, in Magis unum fere & idem est. Visa ne fuit unquam alacrior, & gratiæ fidelior obedientia? Eorum quidem fervorem admiramur, sed illo inflammamurne? Siccine gratiæ respondemus? Sequimur ne eadem cum alacritate ejus illecebras? Quot elapsi sunt anni, ex quo nos sollicitat Deus, ac urget, ut sequamur ipsum, ac nosmet totos illi tradamus? Quotidie pollicemur, quod nunquam exequimur. Sed hæ moræ quam contumeliosæ sunt?

Magorum celeritas ad [illegible] syderis [illegible] [illegible] est exemplum fidelitatis ad gratiam.

Matth. 2.

sunt? ille æque his se læsum putat, ac si spertissimam repulsam pateretur. Simus ergo imposterum diligentiores, ac fideliores. Gratia neglecta, ut plurimum, est gratia amissa. Ne differamus igitur in crastinum, quod hodie facere possumus. *Moralis novi Testamenti Tomo* 1.

Fidei possumus in festo Salvatoris metalis ea felicitate qua Magi gavisi sunt in Bethlehem.

Invenerunt puerum cum Maria Matre ejus, & procidentes adoraverunt eum. Fuit ne unquam fides purior, alacrior, magis strenua, magisque illustrata! Magi infirmum videns puerum, egenum, patientem, omnibus carentem, & ab omnibus fere derelictum: attamen per hanc densam caliginem in illo deprehendunt omnes absconditæ Divinitatis characteres, sub umbris, quæ ab humana mente penetrari nequaquam posse videntur. Humiliter ad illius procidunt pedes: obsequenti, gratoque animo supremum illius fatentur imperium, & servitutem suam, vectigalium, quæ ab Oriente extremo afferunt, varietate. Imitemur eorum exemplum; non deest nobis acceptabilis occasio, ad Eucharisticam Mensam accedentibus. Ibi inveniemus etiam Deum absconditum, ut olim sub infima specie; sed harum specierum caliginem penetremus; fides nostra ibi nobis aperiet unicum, & dignum nostrarum adorationum, ac totius nostri amoris objectum. Meminerimus tamen interdicti, quo in Scripturis cautum est, ne vacuis coram ipso manibus accedamus. Non sufficit illi jejuna, ac sterilis adoratio; vult semper hanc cum aliquibus oblationibus consociari. In hoc etiam Magorum exemplum sequamur. Non secus ac illi offeramus aurum caritatis, & amoris, thus precum humilium, myrrham mortificationum nostrarum, & caveamus diligentissime, ne repetamus quidquam eorum, quæ semel illi devovimus. *Moralis novi Testamenti Tomo* 1.

Deus nihil exigit a nobis, quod non cedat in nostram utilitatem.

Non patitur unquam Deus se vinci liberalitate. Si nostra petit bona, ideo petit, vel ut inde cor nostrum avellat, vel ut amoris nostri periculum faciat, vel ut occasionem nanciscatur nos novis muneribus cumulandi. Ita egit cum Magis. Excepit ille quidem eorum adorationes, obsequia, munera; sed quid illi vicissim ex Salvatoris sui Magnificentia non recipiunt? Ille se palam communicat per supernaturalium luminum profusionem, quorum ope detexerunt insidias, quæ ipsi nectebantur, & quæ feliciter illos deduxerunt per absconditas, ignotasque vias usque in patriam. Illis etiam aperit nihilum hujus mundi, a quo adeo perfecte cor eorum avellit, ut eo ipso temporis articulo omnibus abrenuntient possessionibus suis liberius JESU CHRISTO servituri, eique unice vacaturi. Effundit in eorum animam hunc spiritum fortitudinis, & Christianæ generositatis, quæ deinceps eos pares effecit, qui gloriosum Martyrium sustinerent. En gratiæ, & beneficia, quibus Magi divinitus affecti fuere. Anima fidelis, strenua, liberalis singulis etiam diebus eadem fere nanciscitur bona in divinæ Eucharistiæ communione. Igitur majori in dies cum fervore nosmet præparemus illi, quam hodierna die per insigne hoc beneficium sumus habituri. *Morales novi Testamenti Tomo* 1.

Magi ubi stellam viderunt quin ulterius deliberarent, iter arripuerunt.

En Magi ubi apparere viderunt stellam, cujus motus, situs, materia erant insoliti, statim corripiunt iter nihil ultra quærentes, ut ad adorandum Regem Judæorum, quem illa ostendebat, proficiscerentur. Hinc renidet sydus in Cælo, ut novitate sua, eorum curiositatem, atque obtutus alliciat; inde vero invisibilis Dei gratia, quæ hoc utitur exteriori medio ad eos evocandos, gratis effundit lumina sua in animas eorum. Certum est divinam hanc vocationem, & necessariam, vel ut melius dicam exteriorem, & opportune dispositam, fuisse hujus felicitatis principia, & syderis hujus conspectum fuisse illecebram, qua JESUS CHRISTUS infans voluit illos arcessere. *Morales sermones Tomo 6. parte* 1.

Deus stellam voluit eligere ut Magos adduceret.

Poterat Deus mittere Angelos ad Magos; sed hi jam adventum illius nuntiaverunt Pastoribus, & gratia hæc Judæis reservari videbatur, qui eos videre consueverant. Recentem lunam creare poterat; sed hæc inæqualitatis, & inconstantiæ symbolum est. Poterat illos Nativitatis suæ certiores facere per Prophetas; sed jam completæ erant Prophetiæ. Producere poterat in sole mutationem aliquam quæ illis stuporem injiceret; sed Syderis hujus defectum in passionis suæ diem reservabat. Quanam vero utitur re Gentiles hos vocaturus? Stella, & hæc stella in eorum mentibus, cordibusque id efficit, quod obtutuum ejus suavitas mox efficiet in Zachæo, occasio convivii in Magdalena, transitus ejus in Cæco Jerichuntino, exprobratio in Saulo, vulnera in Thoma, vocis illecebra in Apostolis, interiores, exterioresque gratiæ in electis. Per hoc novum sydus hæc omnia parit Miracula, Sanctus inquit Laurentius Justinianus, intus alliciens per gratiam, quæ illos invitat, extra illos illustrans lumine, quod illos deducit: illos lætificans simul & movens suimet ipsius manifestatione. Video jam illos ex ditionis suæ finibus egredientes, familiarum suarum oblitos, rerum, gloriæque suæ contemptores, vel dicam potius oblitos sui, ut quærant Puerum, qui illos expectat; & hoc verum est argumentum fidelitatis, quam adhibuerunt gratiæ vocationis suæ, & hoc illud erat, quod ab illis Deus peroptabat. *Ibidem.*

Magis similiter respondere debemus gratiæ Dei.

Cum fidelitate respondere debemus gratiæ Dei, sine mora ex omnibus impedimentis emergere, & cum Regibus nostris sequi pernicitatem syderis, quod nos deducit. Nostra ad Christianam Religionem vocatio inclusa erat in illa piorum horum Principum: quibus contigit recipere primitias divini Spiritus, & in novum ingredi fœdus. Hactenus omnes Cæli gratiæ Judæis reservatæ esse videbantur. Tenebræ operiebant omnes agros Ægyptiorum, ac terra Gessen, ubi erat populus electus, Solis luminibus illustrabatur. Profunda ignorantia Dei apud incircumcisas gentes tristem pariebat noctem, & infelices populi nonnisi per intervalla recipiebant aliquot reflexos luminis radios, qui, ut ita dicam, effluebant ab Sole gratiæ, quo Judæa universa illustrabatur. *Sermones Morales Tomo* 6.

Fatemur quidem nos sequi debere motum Spiritus Dei; sed hoc munere perperam fungimur.

Generatim quidem fatemur ineluctabilem necessitatem in qua sumus sequendi motum Spiritus Dei; recte dicimus a Mundi corruptione recedendum, & omnes nexus improbos infringendos. Ecce stella, quæ incipit apparere; & utinam, S. Ambrosius ait, affectus nostri verbis responderent; ac tantum sedulitatis, & cautionis in hoc munere obeundo adhibeamus, quantum facilitatis est in cognoscendo: iremus eo qua nos stella deducit, & quam celeriter confringeremus idola nostra ante præsepe JESU CHRISTI. Sed malum est, quod voluptatis illecebræ validiores sunt, quam primi syderis hujus orientis radii, nosque semper retinent in sinu voluptatis, & consilium inire non possumus adeo jucundos nexus infringendi. Malum est, quod nubes vanitatum Mundi, medium tenent locum inter nos, & hujus stellæ radios; eæque ita densantur, ut sæpe tamquam verum puritatis affectionum, & cooperationis nostræ ad gratiam signum accipiamus, quod ad summum est nostræ fidelitatis principium, & debilis nostrorum votorum effectus: *Voti magis res est, quam affectus.* Malum est, quod malumus audire verba facientes de Religione nostra, de modo, quo instituta fuit, de progressibus ejus, de locis Scripturæ, ubi de illa sermo, de generosis Martyribus, qui illam propugnaverunt, sed hic subsistere volumus, satis votorum nostrorum compotes, si per hypocritam pietatem mittimus ad JESUM CHRISTUM adorandum eos, qui confugiunt ad nos, quin velimus eos comitari. Perfidus Herodes, ingrati Judæi, hæc fuit caussa vestræ reprobationis; & absit, ne nostræ quoque sit argumentum: ite, Magis dicitis, diligenter quærite de hoc puero, & postquam ad unguem hoc munere perfuncti fueritis, ac inveneritis illum, tunc me certiorem facite, ut & ego veniens illum adorem. Interim hic immoramur, satisque nobis videmur beati, in aliorum pietatem ea exonerantes officia, quæ nobis imponit Religio; sed re ipsa irritam facientes vocationis nostræ gratiam non sine quodam animæ pondere, frigida perplexitate cordis inter veritatem, quam novimus, & obedientiam hilarem, quam præstare debemus iis omnibus, quæ nobis proponit. Itaque nonne justa nobis suppetit caussa metuendi, ut Deus in locum nostrum novos substituat populos, ad quos mittat stellam suam, quemadmodum olim substituit Magos, & Gentiles Herodi, ac Judæis, quos reprobavit? *Sermones Morales Tomo 6. parte* 1.

Cognitiones nostras Evangelicis luminibus subjicere debemus.

Magi signo admodum incerto moniti præclaras cognitiones suas subjecerunt luminibus Orientis stellæ, quam in suscepto itinere ducem secuti sunt; nos vero tot inter lumina quibus septi sumus in sinu Ecclesiæ nihil nobis proponentis incerti, ratiocinari volumus, criticam artem adhibere, & immiscere dubitationes nostras de gratia, ut totidem prætextus habeamus nosmet ab illius obedientia dispensandi, & ab ea secedendi? Quæsiverunt illi in remota regione Puerum, quem ignorabant, pro cujus amore regna sua reliquerunt, ac objecerunt se vel subditorum defectioni, vel contemptui, quem afferta levitas eorum in mentibus illorum ciere poterat; nos vero quibus nullum subeundum est periculum, nos detrectamus procumbere ad pedes Dei, qui notus est, qui prope est, & est in nobis? Nullum Ipsi miraculum ab eo patratum viderant; neminem de ipso loquentem audiverant, & nihilo secius, quin ultra consilium capiant, de Arabia felici, videlicet de centro voluptatis citato gradu egressi sunt, ut sua præstent obsequia Puero, qui regnaturus erat in Israel: Nos vero, qui fatemur Deum absolutum Cæli, terræque Dominum, nos, quibus persuasum est de tot miraculis ab ipso patratis, hæremus, & ut ita dicam cum illo paciscimur, cupidi quidem colendi ipsum, sed non illico eundi ad ipsum, dummodo Mundus nobiscum veniat, admirandi Magnitudinem ejus, dummodo non exprobret nobis infirmitates nostras: procidendi ad pedes præsepii sui, sed modo trahamus post nos nostræ vanitatis insignia, & nihil inde nostra patiatur philautia. *Morales sermones Tomo 6. Parte altera.*

Duo decrant Essentiæ perfectæ adorationis, veritas, & Spiritus.

Ad perfectæ adorationis essentiam duo desiderabantur, Veritas, & Spiritus. Veritas quidem gentibus deerat; hærebant enim cultui Idolorum suorum. Spiritus apud Judæos ferme non erat: Satis erat illis cultus exterior, & inanis cæremonia. Alii quidem verum Deum non colebant, alii vero illum non ut opus est, colebant; quid autem hodie? Tres Magi Reges ab Oriente discedunt, & facti Christiani antequam ipsa Christiana Religio oriretur, in antecessum adimplent JESU CHRISTI prophetiam, quem in Veritate, ac Spiritu venerantur: in veritate quidem per humilem confessionem supremi ejus imperii, ac divinitatis, quæ erat adhuc ignota, & coram qua procumbunt: in Spiritu vero per obsequia spiritualia, quæ illi præstant, & mystica munera, quæ offerunt illi. *Idem.*

Difficultates a Magis superandæ, ut Salvatorem adorarent.

Ad hæc Regum Magorum verba fingite vobis quidquid difficillimum erat ad superandum in tribus hisce Augustis Principibus, & id quod JESUS CHRISTUS nihilominus expectabat, ut reciperet veram hanc adorationem sibi debitam. Quod Ethnici in infidelitatis sinu innutriti, quam diuturna cæcitas, ac licentia confirmat, repente fidei lumine recipiant; hoc sane difficillimum est. Quod Ethnici astrorum cognitioni dediti, assueti omnia inevitabili fato accepta referre, & creaturas, quas admirantur in Creatoris locum sufficere, qui fecit illas, repente hos errores abjiciant, atque ejurent, hoc sane difficilius est. Etenim quemadmodum sanctus Augustinus animadvertit, si omnes sectæ generatim magnos nactæ sunt obices in nostræ Religionis institutiones, astrologia profecto insuperabiles attulit difficultates. Hinc illam semper consideravit Ecclesia veluti eam, quæ diu progressus illius retardavit, & Tertullianus jure suo illam idololatriæ Matrem appellavit. *Morales Sermones Tomo sexto, parte prima.*

Triumphus quem Dei Filius refert hodie de mente, & corde Magorum.

Dei Filius hodierna die magnum refert de spiritu, & corde Magorum triumphum, illis loquens, eisque apparens sub specie syderis insoliti, quod juxta mentem S. Joannis Chrysostomi, minus erat stella, quam suprema ratio, atque intelligentia, qua rationem suam illis sacrificare tenebantur. Alius quilibet præter Magos, & Reges, ut videtur, satis digne Dei Filium adorare non poterat. Opus erat apud Æternum Patrem adoratore, cujus meritum, ac dignitas esset infinita; atque nonnisi in persona Filii ipsius poterat inveniri, qui cum illi æqualis sit in omnibus, quatenus Deus, atque submissus, quatenus homo, vere ille fuit perfectus adorator, quem expectabat. Apud Filium vero hunc in præmium humiliationum, quibus se ipsum ultro objecit, requirebantur cultores non communis, vulgarisque conditionis, qui illius divinitatem adorarent, & qui imperium suum ejusdem imperio subjicerent; & Pater Æternus nullos aptiores poterat invenire, quam tres Reges, qui eminus veniunt, ut nato Deo obsequia sua præstarent in stabulo, inter animalia quædam, & in fœno jacenti. *Idem.*

Prophetia David adimpleta in Epiphania.

Psalm. 88.

Hic igitur feliciter adimpletum est Mysticum illud Davidis vaticinium in Psalmo, ubi nobis exhibet Deum dicentem, tempus adfore, quo illum in auxilium suum invocabit, & dicet: *Pater meus es tu, Deus meus, & susceptor salutis meæ:* Ecce obsequia, quæ in præsepi tribuit Patri suo, quod Deum suum vocat ratione humanæ naturæ, quam suscepit. Sed quænam erit illi merces illius? *Ego primogenitum ponam illum, excelsum præ regibus terræ: Si autem dereliquerint homines alii legem meam, & in judiciis meis non ambulaverint, visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum, misericordiam autem meam non dispergam ab eo, & semen ejus in æternum manebit. Idem.*

In Magis, & muneribus eorum omnia sunt mystica.

Omnia spiritualia sunt in Magorum muneribus, omnia vero magis adhuc spiritualia, magis mystica, & divina in offerentibus. Dei Spiritus illos ad JESUM CHRISTUM adducit, & ostendit illis media illum in spiritu adorandi. Spiritus sapientiæ, & intellectus, per quem magnum aliquid vident in puero, quem adorant, quamvis intueantur illius miseriam, ac pannos, quibus involutus est. S. Augustinus ait; Spiritus scientiæ, & consilii, qui efficit, ut de Herodis fraudibus, & calliditate suspicentur; Spiritus fortitudinis, quo omnes superant obices, qui eorum consiliis poterant adversari; Spiritus pietatis, qui illos propiores facit novæ Religionis auctori; Spiritus timoris, qui illos coram eo tamquam coram Deo gloriæ, & Majestatis humiliat. Verbo, omnia sunt Spiritus, ideoque nihil nobis dicere licet, nisi spiritus nostros extollimus. *Sermones Morales tom. 6. parte prima.*

Magi in J. C. adorant tria.

Tria sunt in JESU CHRISTO, aliquid vetus, aliquid novum, aliquid æternum. Quod vetus est, corpus ejus est, quod cum S. Bernardo dici potest antiquum: nam licet opus non sit carnalis commercii, tamen efformatum est in sinu Virginis, quæ per longam Majorum seriem ab Adam originem duxit. Quod in illo novum est, anima est, quæ creata fuit data opera, ut animaret hoc corpus. Quod vero Æternum est, Verbum est, quod utrique conjunctum est. Magi autem adorant in spiritu novam hanc Trinitatem. Myrrham offerunt ei, quod vetus est, videlicet corpori divini hujus infantis, quod expositum fuit omnibus vitæ hujus miseriis, & omnibus persecutionibus hominum. Aurum offerunt ei, quod in illo novum est, videlicet animæ, quæ purior est, & toto Cælo pretiosior hoc metallo; & offerunt thus ei, quod in eodem est æternum, videlicet Verbo, quod quatenus Deus omnes mortalium adorationes recepit. Veniunt tres in eodem Spiritu, & singuli offerunt munera sua eidem puero, ut Mysterium Trinitatis personarum in unitate naturæ venerentur. Offerunt thus, cujus fumus semper in Cælum ascendit, Patri, qui nunquam hoc gloriæ suæ centrum relinquit, myrrham Verbo, quod nonnisi passurus descendit, & aurum, quod caritatis symbolum est, Spiritui sancto, qui caritas est, & vinculum substantiale Patris, & Filii. Veniunt tres, ut triplex reparationis genus faciant Deo, tot contumeliis illatis ipsi per concupiscentiam carnis, per concupiscentiam oculorum, per superbiam vitæ. Si caro læsit illum per mollitiem, ac naturalem repugnantiam, qua horret pati; offerunt illi myrrham, quæ per amaritudinem symbolum est mortificationis, quam volunt amplecti; si oculi eum læserunt per inexplebilem videndi aviditatem, ac possidendi bona terræ, ad illius pedes projiciunt aurum, quod tot avarorum objectum est, atque idolum; & si hominum vita per superbiam illum offendit, coram ipso procidentes offerunt thus, quod crematum, ac per ignem transiens, Christianæ humilitatis est signum. Tertullianus tandem ait, si JESU CHRISTO primis vitæ ipsius diebus offerunt aurum, myrrham, ac thus, id factum fuisse, ut nobis testarentur, hac die finem habitura idolorum sacrificia, & gloriam mundi, quam deinceps oppugnaturus est, ac deleturus. *Ex moralibus sermonibus tomo 6. parte prima.*

Magi audacter nuntiant Herodi Salvatoris Nativitatem.

Tres Magi nostri fideles, ac strenui ad stellæ conspectum nuntiant Herodi Nativitatem Regis Judæorum; neque illius Tyranni zelotypiam, furoremque extimescentes, nulla ipsius habita ratione ex eo quærunt, ubi sit ille, qui natus est Rex Judæorum, vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. Quod si tantum zeli fuit illis, antequam JESUM CHRISTUM viderent, & si Missionis suæ munere perfuncti sunt tanta licentia, & fortitudine in terra aliena ubi nihil illis formidandum non erat; quid acturi, & dicturi sunt, postliminio in patriam reversi, de Puero, quem in Bethlehemitico præsepi adoraverunt, ubi jacta fuerunt prima Ecclesiæ fundamenta, sicut illa Synagogæ olim in celeberrimo Synai Monte fuerunt constituta? *Idem.*

Quænam fuerit Herodis erga Magos politica.

Herodes a Romanis Judææ regnum receperat: Cumque esset alienigena, & de Judæis subditis suis diffideret, insanæ simul, & crudeli sese tradidit zelotypiæ. Non ignorabat, quid Prophetæ prædixissent de Nativitate Messiæ, ad quem spectabat solium, quod occupaverat. His turbatus cogitationibus, quibus timida ejus torquebatur ambitio, mirum in modum expalluit, ubi vidit ab Oriente Magos adventare Deum hunc recens natum, & legitimum Judæorum Regem adoraturos. Herodes autem simul ad versurias, ac fraudes confugit, ut suæ consuleret incolumitati. Magos interrogat de apparitione stellæ, quæ illis præcedebat, de Pueri Nativitate, quam itineris sui caussam ferebant, & simulat se quoque cum eorum obsequiis sua conjuncturum. Fuit simul impius; Prophetarum vaticiniis convictus, illa quærit eludere. Ignavus, ac turpis extitit in sua politica. Etiamsi superbus esset, sese facilem præbuit, & specie init consilium coram puero genua flectendi. Verum cum in irritum evasisset conatus illius propter incognitum Magorum reditum; ecce jam illum in furias exardescere, & nihil nisi funestum moliri: quippe palam id cepit consilii, ut pueros omnes, qui nondum biennium excessisset, non in Bethlehem solum, verum etiam ea in regione misere jugularentur. Ejus sævitia, & furor tam horribile nefas executi sunt: & ipso unum dumtaxat auferre quærente plura infantium millia percussit. Inhumanus ne suo quidem filio pepercit. Nisi illum hæc insana mentis ægritudo excæcasset, vidisset, cædem adeo execrabilem nihil aliud consecuturam fuisse, nisi ut æmuli sui Nativitas fieret illustrior: cogitasset agi de Deo, cujus consilia altissima, ac mentibus nostris invia sunt, & certissima imperia: veritus fuisset, ne subditorum suorum odia exasperaret, & ne seipsum iis perderet consiliis, quibus fulciri studebat. Verum cui bono, Auditores, contra furentis cupiditatis insaniam exclamare? Sapientia, rectitudo, æquitas, miseratio, humanitas, fides, clementia, fidelitas, religio; nihil est quod ambitiosam zelotypiam remoretur! Ad sui tutamen omnia armat vitia. Herodes regnare vult; ut regnet, mentitur, prodit, propter imbecillitatem dissimulat, imprudenter effutit, pietatem amittit, amittit rationem, ad inhumanitatis horridos, inauditos, innumerosque excessus procedit. Fieri ne potest, ut unica animi ægritudo in tot, tantaque crimina impellat? Ipsi videtis: simulque vobismet respondere potestis. *Ex sermone Patris la Rue. Tom. 2.*

SUP-

SUPPLEMENTUM

Ad Tractatum

DE PUERITIA, ET VITA ABSCONDITA FILII DEI.

Vitam J. C. absconditam tantum admirari debemus quantum eam quam duxit in Mundo luce. Lucæ, 2.

HOC proculdubio unum ex maximis est vitæ JESU CHRISTI Mysteriis, quod etsi multa sit caligine involutum, nihilo fecius nos oportet admirari magis quam illa, quæ in hominum oculis maxime nituerunt. *Et descendit cum illis, & venit Nazareth, & erat subditus illis.* Hæc illa est solitudo, in qua divinus ille Magister vixit usque ad tempus suæ prædicationis. Divinus hic homo, in quo omnes erant thesauri sapientiæ, & scientiæ, qui in supremo gradu omnia possidebat naturæ, & gratiæ dona, qui poterat in Mundo micare, & sibi populorum omnium existimationem, cultumque conciliare; Deus Homo, qui usque ad annorum triginta ætatem operari potuisset tot miracula ad majorem Patris sui gloriam, si se cognoscendum tradidisset, qui omnes potuisset convertere peccatores, idololatras, & Evangelium in omnem terram effundere: hic Homo Deus, qui ad id unum missus fuerat, & de Cælo descenderat, tamen redegit se ad vitam absconditam, & ex tribus, ac triginta annis, quibus nobiscum erat permansurus, annos triginta in silentio, atque solitudine transegit, sibique tres tantum reservavit, ut sese in lucem proferret, & Dei Regnum annuntiaret. *P. Bourdalouë in recessibus Spiritualibus.*

Ineptæ rationes, quæ afferuntur contra solitudinem, & vitam absconditam.

Et erat subditus illis. Hæc omnia sunt, quæ nobis dicit Evangelista de Salvatoris vita in solitudine. Reliqua ignoramus, quæ tenebris obrui voluit, ita ut illius Pater, unicus esset testis operum ipsius. Arduum tamen non est cognoscere, quid Salvator adeo admirabili consilio nos docere voluerit. Exemplum hoc nobis adimit prætextus, quos caussari possemus, & quos philautia callide nobis suppeditare solet, persuadens divinæ gloriæ, & proximorum salutis interesse, ut nosmet in lucem proferamus. Hoc necessitatis esse in pluribus occasionibus: hoc etiam decere; & ad caritatem fovendam conducere. Societate opus esse in vita; nos per solitudinem inutiles fieri, ac prohiberi, ne iis utamur talentis, quæ utenda accepimus, non negligenda. Speciosa argumenta, quibus nequicquam nosmet excusare contendimus. Numquid ipsi magis pares sumus, quam Dei Filius, ut aliquid ad Patris ejusdem gloriam conferamus? cogitandum ne est nostra magis interesse, quam sua, proximi salutem procurare? Mundus eget ne magis opera nostra, & sumus eidem majoris necessitatis? Num ipsi melius novimus, quid magis deceat, quid secus? Num majori zelo flagramus ad alendam societatem, & caritatem? Nunquid nobis sublimiora talenta sunt, ex quibus sperandus sit fructus uberior? Animæ vanæ! Errorem abjicere studeamus, ac pudore suffundi. Pro hujusmodi placitis, quæ nobis mundi spiritus suadet: Salvator venit docere nos viam prorsus oppositam, quæ in eo sita est, ut ignoremur, ut in oblivione simus, ut contemnamur, & ab omnibus deseramur. *Pater Bourdalouë ibidem.*

Occupationes Filii Dei licet humiles fuisse videantur, in oculis tamen Patris sui erant eximiæ.

Quænam erant negotia quibus vacabat Dei Filius in vita abscondita? Si ex eorum specie judicium ferendum est, humilia erant, abjecta, communia, & servilia. Labores suos cum Joseph partiebatur; cum Sancta Genitrice sua curas ad rectum sacræ hujus familiæ ordinem necessarias dividebat: diligentissime exequebatur, quæcumque sibi ab utroque præcipiebantur, quin quidquam ab illo omitteretur, vel negligeretur. Quid autem hoc erat habita ratione Messiæ, & Unigeniti Filii Dei? Deo tamen ex hujusmodi actionibus tantum gloriæ cedebat, quantum ex illis, quas deinceps maximas Dei Filius erat operaturus. Deo illæ placebant, cumque ipsum videret talibus exercitationibus operam dantem, jam dicebat de illo, quidquid minori licet cum solemnitate, ac majore dicturus erat die Baptismi sui: *hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Quorsum istud? quia in omnibus id genus actibus JESUS CHRISTUS sese beneplacito Patris sui conformabat: quia omnes illæ actiones animatæ erant interiori spiritu, & consiliis prorsus divinis commendatæ. Hinc erant coram Deo meritoriæ, & in oculis ejus acceptæ. *Idem.*

Matth. 3.

Licet Salvator insignem, ac splendidam vitam ducere posset, hanc prætulit latentem, & obscuram.

Eo tempore, quo Salvator vivebat in Nazareth ignotus, absconditus, solitarius, non deerant in terra Principes, Cæsaresque. Aderant insignes gentium domitores, qui universum terrarum orbem nominis sui fama, & heroicarum actionum celebritate replebant. De illorum conatibus, expeditionibus, factis memorabilibus, atque triumphis rumor quocumque manabat. Ubique gentium celebrabantur, & efferebantur laudibus: sed hoc coram Deo nihil erat, cumque eorum ille neque principium, neque finis esset, nullam eorumdem rationem habendam esse putabat. E contra de Filio Dei loquebatur nemo, ignorabatur; latebat nomen ejus, origo, patria, quomodo viveret, cui rei vacaret, fugiebat. Sed Deus nunquam amovebat obtutus suos ab illo; nec momento quidem oculos avertebat. Objectum erat dignum, quod Cæli universi spectarent; neque ullam actionem suscipiebat, quæ infiniti pretii non haberetur. Quod confidentiæ argumentum viro, cui perplacet solitudo, qui non vacat nisi exercitationibus illis, quarum Mundus nihil facit! Sed hæc illi consolatio est, sibimet illa applicare Apostoli verba: *Vita vestra abscondita est cum CHRISTO in Deo.* Mundo mortui esse videmini vos, qui latentem, obscuramque vitam ducitis, qui hominum societates fugitis, qui nitorem, ac pompam horretis; sed ex quo vita vestra abscondita est in Deo, ac tota in eo cura vestra sita est, ut coram illo vivatis, & ad eum omnes cogitationes, & actiones vestras referatis, vitam ducitis Deo bene placentem, vitam Sanctam, similemque illi, quam JESUS CHRISTUS ipse ducebat in solitudine Nazareth. *Pater Bourdalouë ibidem.*

Houdry Bibl. Conc. Theol. de Myster. Tom. IV.

Ad Coloss. 3.

Dei Filius per vitam suam absconditam nobis ostendit quâ ista pace perfrui valeamus a Mundo separati.

Quanam cum tranquillitate conjuncta erat solitudo Filii Dei, & quanam pace perfruebatur? Mundo ignotus dicteriis, & obtrectationibus ejus non erat obnoxius; intra angustum pauperis domunculæ septum, conclusus latebat, ibique labori operam dabat; nullis turbabatur motibus, quibus ceteri omnes passim agitari consueverunt. Tranquille gaudebat solitudinis suæ silentio, & tranquillitate; in secreto animæ suæ colloquebatur cum Patre, a quo suavissimis communicationibus reficiebatur. Ex omnibus bonis, quæ in terris maxime a nobis optari possunt, liquet, nulli inferiorem esse pacem, sed æque liquet ex omnibus mediis acquirendi pacem hanc interiorem, vel exteriorem facile principem esse vitæ genus latentis, & absconditæ. Mundus similis est pelago æstuoso; solitudo vero similis est portui, & asylo, cui procellæ nequeunt officere. Hoc ipsum sæculi sectatores nequeunt diffiteri, & ubi per intervalla ad se reversi, cogentibus sollicitudinibus, quibus obruuntur, sese colligunt, fateri coguntur, solitudinem, obscuram, latentemque vitam tutissimum esse medium in pace vivendi in hoc Mundo, & ad æternam pacem perveniendi. *Idem ibidem.*

Prompta obedientia Salvatoris in Ægyptum confugientis illico ac a Patre jussus fuit.

Primæ absconditæ vitæ Salvatoris linea, quam nobis exhibent scripturæ, velox est obedientia, quam præstitit Cælesti Patri suo, qui illi per S. Joseph fugam in Ægyptum præceperat. Fuit illa quidem initio prorsus sancta obedientia; quandoquidem innitebatur perfectæ conformitati voluntatis illius, cum hac superiori voluntate Patris Æterni, cui placere studebat, & in quo unice confidebat. Illum spectabat non solum in Angelo cælitus demisso, verum etiam in Joseph, quo Angelus locutus erat, & qui ea in occasione Dei Minister futurus erat. Divinus igitur hic puer se duci sinit, neque alium habuit sensum nisi filialis obedientiæ, & traditionis suimet ipsius in manibus Providentiæ, & eorum, quibus illa personæ ipsius curam tradiderat. Talis esse debet obedientia nostra nutibus Dei, & ubi Deus tantam nobis gratiam largitur, ut nobis suam aperiat voluntatem per eos, quos supra nos constituit, ut adducant nos in quemcumque situm, ubi nos positos intuemur; illis celerem testari debemus obedientiam, tamquam ipsi Deo, quoniam cogniti sunt Ministri, quibus ille nos credidit deducendos. *Pater Bourdalouë ibidem.*

Quam velox fuit Pueri obedientia licet innumerabiles obstarent difficultates.

Quantum JESU pueri obedientia sancta fuit in principio, tantum molesta esse debebat in effectu. Etenim qua de re agebatur? Ut ab ipsis primis Nativitatis suæ diebus terram patriam relinqueret, ut in exoticas terras migraret, ut puer licet, & infirmus laboribus, & periculis itineris duri se objiceret, ut nocte eadem, uti Josepho imperatum fuerat, iter corriperet, ut sine mora, sine commeatu, sine apparatu se in viam daret; ut concederet in Ægyptum inter populum infidelem, & Judæorum inimicum; ut ibi obscuram ignotus vitam duceret in extrema pauperie, & absoluta rerum omnium egestate: denique ut ibi permaneret quousque illum inde educeret Providen-

Nunquid vita minus libera, personæ magis subjectæ, ipsa denique mancipia plures superare difficultates debuerunt? Nunquid illis tot simul, tamque laboriosa, & recto sensui tam opposita, uti videntur, imperata fuerunt? Tamen Pater, Mater, Puer obediunt, nulla interjecta mora, nulla adhibita excusatione, nulla opposita difficultate. *Pater Bourdaloue in Asceticis recessibus.*

Vix Angelus S. Joseph Dei jussum aperuit, cum illico fidelis hic Custos omnium thesaurorum Dei in terris surrexit, acceptaque Matre, & puero in Ægyptum secessit. *Qui consurgens, accepit Puerum, & Matrem ejus nocte; & secessit in Ægyptum.* Id si ad examen vocetur secundum humana consilia, quæ vulgo sequimur in actionibus nostris, sexcentæ rationes adeo celerem obedientiam debent retardare. Quomodo enim Infans adhuc in incunabulis taliter pati potest iter longum, atque difficile? Quomodo asportari per densas noctis tenebras, & per tot pericula, quæ in via adeo molesta erant subeunda? Ubi nam in via deserta inveniri possunt ad victum necessaria? Nunquid non poterat Deus aliter illum eripere de Herodis persecutione? Omnia argumenta deprompta ex fonte amoris proprii, ex hoc superbiæ spiritu, cui ita omnes devoti sumus, ita ut nolimus ne punctum quidem amittere miseræ hujus libertatis, quæ progenitoribus nostris peperit tantam calamitatem. Sed quid infans Deus? Cognoscat satis est hanc esse Patris sui voluntatem, ut illi sine mora pareat; ne hiscit quidem. Quomodo vero statim in arena non paruisset Cælesti Patri, qui in hunc mundum ideo venerat, ut nobis esset obedientiæ perfectissimæ exemplo? *Pater Bourdaloue ibidem.*

Admirabiles fructus obedientiæ Filii Dei Paternis imperiis.

Velox obedientia Pueri Cælestis imperio Patris sui, quo in Ægyptum secedere jubebatur præclaram nacta est mercedem in admirabilibus effectis, quæ peperit. Nunquam majorem attulit salutem. Salvator hic secum attulit has salutis gratias, quæ Ægyptum sanctificarunt, & mox labentibus sæculis effusæ fuerunt in tot Eremitas, & Anachoretas, quibus deserta loca repleta fuerunt, & quorum Angelica vita peperit ædificationem, & admirationem totius Mundi Christiani. Fuga hæc illum de furore Herodis præservavit, eumque abstulit impotentiæ hujus persecutoris illius quærentis interitum. Ita ut, quidquid Rex impius, & crudelis in oppositum admoliretur, ille per obedientiam suam evaserit ex teterrima cæde, in qua rex barbarus illum tot inter innocuos involvere machinabatur. Sed quæ bona non attulit nobis hæc obedientia Filii Dei? In divino hoc exemplo intuemur inevitabilem necessitatem subordinationis in omnibus statibus vitæ præsentis. Ibi videmus quam necessaria sit obedientia erga Superiores, & in rebus Ecclesiasticis, & in vita civili; nam si deesset illa, totus terrarum orbis confusus, atque perturbatus esset, ubique nullus ordo, sed ubique horror inspiceretur. *Pater Bourdaloue ibidem.*

De humili obedientia Salvatoris erga Mariam, & S. Joseph.

Dei Filius in hac vita adeo privata, ac solitaria, quam ducebat in Nazareth, omnibus vacabat officiis rei domesticæ. Hac in re parebat Matri suæ, & Josepho viro ejus tamquam Superioribus, quos illi super terram præfecerat Deus. Occupationes illi præscriptæ magis eidem placebant, quoniam placebat illi magis exercere virtutem obedientiæ, ut se subditum esse ostenderet, secundum illud Evangelistæ testimonium: *& erat subditus illis.* Salvator ab iis abstinebat operibus, quæ extrinsecus coruscarent, fugiebat mundum, mundique existimationem, eaque opera, quæ erant abjectissima, hæc ipsi jucundissima videbantur. Ita anima sancta, ac solitudinis amica continet se intra limites status sui, sola, a mundi luce semota, de uno tantum sollicita, ut videlicet iis vacet, quæ sibi sunt propria, ac se coram Deo teneat prudenter, atque simpliciter inhærens iis omnibus, quæ novit Deo maxime placitura. Hinc iis, quæ in mundo accidunt, minime perturbatur; nullo habet in discrimine sexcentos casus, qui aliis negotium facessunt, ac fastidium creant. Ita permittens singula Dei Sapientiæ atque Providentiæ, ubi de mundanis agitur rebus ad ipsam non pertinentibus, ubi persuasum est illi, se proximo prodesse non posse: continet se intra cancellos status sui, unice contenta, si placeat Deo suo, & sincere ambulet in lumine oculorum illius. *Auctor recens.*

Quantum interesset solitariam vitam ducere ut juxta Salvatoris exemplum profunda pace perfrui valeamus.

Quot mortales, quot immo viri principes jucundam, pacatamque in Mundo vitam ducerent, si diluculo accepissent spiritum solitudinis, qui Dei Filio tantopere necessarius visus est, ut in pace viveret, & servaret pacem illam, quam Mundo nuntiari jussit tempore Nativitatis suæ, & quam post Resurrectionem suam Apostolis suis etiam, atque etiam commendavit! Hac pace perfruiturus operæ pretium duxit domum Genitricis suæ in Nazareth sese recipere a puero, ubi ea gauderet quiete, perfectaque tranquillitate, quam animæ Sanctæ, ab omnibus sæculi

Filii Dei filii in partem silentium, & recessum eligeret! Quibus gratiis Cælitus cumularetur, si sese colligere nosset, si se a mundo ignorari cuperet! Recessus non solum pro futura vita locus est securitatis, verum etiam pro toto vitæ hujus præsentis stadio sedes est pacis, & prægustatio quædam illius tranquillitatis, qua in Cælis beatæ mentes, sanctique perfruuntur. Verum quidem est, ad id saporem quemdam, ac illecebram habendam esse, quæ non minima est gratia, quam electis suis Deus ipse largiatur. Infunde nobis Domine hunc solitudinis spiritum, hunc pacis amorem, pacis, inquam, non tam exterioris, quam internæ nostrarum cupiditatum. Sileant illæ coram te: *Dic mari, quiesce, & Aquiloni, ne flaveris.* Avelle corda nostra ab omnibus nugis, quæ nos distrahere possunt, ac dissipare. Fac, ut nosmet colligamus: immitte mentibus nostris interiorem spiritum, qui unus continere nos potest in collectione, & malacia. Fac ut recessus, & silentium semper sint refugium nostrum, & consolatio. *Auctor recens.* Thomas Kempis.

Quid nobis sentiendum sit de abscondita Filii Dei vita. Matth. 13.

Quid ipsi dixissetis, si novissetis Judæum hunc Hominem in regione sua habitum fuisse pro filio fabri lignarii; *Nunquid hic est filius fabri?* Illum hactenus vixisse in artificis taberna, & in sudore vultus sui victum sibi comparasse? Nonne dictum hoc non solum credendum fuisset difficillimum, verum etiam ad concipiendum maxime temerarium? Nonne verum est, hoc ne in mentem quidem hominis cadere potuisse, & fabulatores nunquam tale a veritate abhorrens somnium somniasse? Homo unus, Judæus, ex ima fæce plebis, credi vult, se ab æterno fuisse: *Antequam Abraham fieret: ego sum,* & sese vult attollere super ea, quæ in Mundo sunt diviniora? Nonne arbitrati fuissetis hominem hunc non solum unum omnium superbissimum esse, & audacissimum; verum etiam insipientissimum, qui in statu tam paupere, ac misero qualis erat status illius, divinitatem sibi, atque omnipotentiam vindicaret; *P. Texier Tomo 1. Dominicalis sui.* Joann. 8.

Quo pacto JESUS magis, magisque sapientiam suam ostenderet. S. Bernardus homil. 2 super Missus est.

JESUS crescebat Sapientia, non quod in singulos dies novum aliquem cognitionis gradum acquireret. Namque, ut S. Bernardus ait, ille non minorem sapientiam habebat, vel potius non minus erat ille ipsa sapientia in Conceptione, quam in Nativitate sua, neque cum adhuc junior erat, quam cum ad virilem ætatem evaserat. Non est verum illum crevisse in hac scientia experimentali, quam per sensus acquirimus: sed per lumen gloriæ, & per infusam sapientiam, omnimodam scientiæ plenitudinem ex vitæ suæ momento receperat. Hoc nobis non accidit; possumus, ac debemus quotidie in scientiam salutis procedere, videlicet in scientiam Sanctorum, in cognitionem Dei, in cognitionem nostrum metipsorum, in cognitionem rerum earum quæ nostram salutem respiciunt, & earum quæ ad nostram conditionem, & statum pertinent, ne in caput nostrum vertamus illud, quod Dominus Noster Discipulis suis exprobravit: *Adhuc & vos sine intellectu estis. Meditationes Patris Nouet Tomo 7.* Matth. 15.

JESUS crescebat ætate demans naturales corporis infirmitates. Ephes. 4.

JESUS crescebat ætate sensim relinquens naturales corporis infirmitates, quæ pueritiam comitantur, ut nos spiritus infirmitates doceret relinquere, ut perfecti essemus ad *consummationem Sanctorum in opus ministerii, in ædificationem Corporis CHRISTI, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filii Dei in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis CHRISTI, ut jam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris;* Juxta ea quæ idem Apostolus inquit: *Fratres nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote: sensibus autem perfecti estote.* Obsequium autem, quod Verbum caro factum ab hominibus præstolatur, est tenera & sincera miseratio pro iis malis omnibus, quæ divinus Infans patitur. Ita est, Salvator amabilis, misereor cum omni cordis affectu omnium humiliationum, ac infirmitatum, quibus temet per amorem nostrum tradidisti. Infirmitas voluntaria, ad quam redactum te video, non minorem in me erga te amorem conciliat, quam splendor æternæ gloriæ tuæ mihi reverentiam, ac timorem immittat. *Idem.* 1. Corinth. 14.

Verba, quæ dixit Angelus S. Joseph in nobis confidentiam ciere debent.

Si ad examen revocamus verba, quæ Angelus dixit ad Joseph, ne unum quidem est, quod in nobis non cieat confidentiam: *Accipe puerum, & Matrem ejus, & fuge in Ægyptum; & esto ibi usque dum dicam tibi.* Angelus Dei verbis ita loquitur. Quid opus est nostra nobis negotia crucem figant, quandoquidem Deus, & Angeli eorum sibi curam deposcunt? Angelus Sanctum Josephum alloquitur, ut Dei Filius, ejusque beatissima Genitrix in eo conquiescant, eique curam omnem relinquant. Quam utile est respicere Deum in superioribus nostris, & acquiescere peculiari Providentiæ illius, quæ per eos nos gubernat! Nocturnum eligit tempus, ut illum admoneat; ut sciamus, Deum nobis quocumque tempore vigilare, & illum, cui invigilat, tuto somno indulgere.

Deni-

Denique illi simpliciter inquit, *accipe puerum, & Matrem ejus*, quin illi praecipiat vel quin permittat, ut per otium aliquid capiat, quod fere surgat in vita. Nonne satis est habere secum duas hasce augustissimas personas? Habenti JESUM, & MARIAM num quidquam deesse potest? Nonne satis sibi consultum debet existimare? Salvator, quid cum te habeam, a me potest optari? Et sine te quid mihi satisfacere potest? *Amorem tuum, & gratiam tuam mihi solum dones, & dives sum satis. Meditationes Patris Nepveu Tomo 3.*

Exsul J. C. de patria est nobiscum exemplum exilium. Si cogitemus discessum JESU CHRISTI de patria sua una cum Matre, & S. Joseph, hic nos est simplex discessus, exilium est plurium annorum, quod libenter suscipit cum omnibus incommodis, & aerumnis diuturni exilii, ut nos doceat exuere naturalem affectum, quo cognatos, affines, amicos, atque ipsum natale solum prosequimur, celeri voluntate deserentes quidquid nobis est antiquius, cum agitur de Deo, & imperat id nobis illius Providentia: Hugo enim a S. Victore ait, qui amat patriam suam, & in ea complacet sibi, adhuc mollis est, & delicatus; qui universum terrarum orbem respicit tamquam patriam suam, jam fortis est, & generosus; sed ille perfectus est, cui Mundus totus est exilium. Primo affectu haeret Mundo; alter sese ab illo expedivit; tertius illum prorsus jugulavit. Cujus ordinis es? numquid nullo habes in discrimine quemcumque locum, ubi te constituant? Haeres ne potius terrae? an ad Caelum anhelas patriam tuam, sedemque Sanctorum? assuescas Deum ubilibet invenire: neque vereberis, ut ex aliquo loco te ejiciant. S. Augustinus ait, frustra tyrannos conari, ut in exilium pellant hominem secundum Christianismi spiritum viventem; quia huic vel totus terrarum orbis est patria, vel totus terrarum orbis exilium est. Si primum, illum extrudere nequeunt; sin alterum, hic jam tyrannos praevenit, neque locum habent illi quo ablegent ipsum. O persecutor infidelis, & insipiens! si locum quaeris, quo Christianum relegare valeas, primum locum elige, unde JESUS CHRISTUS egredi debuit. Putas ne te posse in exilium hominem pellere, qui omnium locorum est in CHRISTO JESU? & qui ubique hospes est secundum carnem? *Meditatio Patris Nepveu Tomo 7.*

Lib. 1. Didasc. cap. ult.

Redimit J. C. in terram Judam. JESUS CHRISTUS jussu Patris, cui eodem spiritu paret, quo ante acceperat imperium permanendi, egreditur de Aegypto. Illuc per obedientiam profectus, illinc similiter egreditur per obedientiam. Exitus iste innuit, non semper diu permanere calamitates, sed tempus inde emergendi a Deo esse expectandum. Donec te ille continet in paupertate, in infirmitate, in spiritus conflictatione, ne cupias illinc exire, nisi cum ipsi placuerit; ne te mora conturbet; ne taedeat te tamdiu in aerumna versari: audi vocem intrinsecus dicentem tibi; *Esto ibi usque dum dicam tibi*. Nullam habeto voluntatem, vel electionem. Temet mihi trade, & singulis horis, aeque in rebus minimis, ac in maximis. Nihil excipio, sed te invenire cupio rebus omnibus vacuum. Quomodo enim meus esse poteris, & ego tuus, nisi omnino abjeceris omnem voluntatem tuam? Saepe dixi tibi, & iterum dico; trade te mihi, da te mihi totam pro toto. Nil tui quaeres, postquam te totum in me perdidisti. Mane in me pure, constanter, haud haesitanter, & frueris me. *Idem.*

J. C. in ipsa patria domum exemplum parentibus. Quod si parentum honor est filios suos ad virtutem, atque Dei timorem informare; felicitas quoque filiorum est sequi salutaria instituta, quibus a parentibus suis erudiuntur. *Bonum est viro, cum portaverit jugum ab adolescentia sua.* Bonum procuidubio est; quia innocentiae jactura malum est irreparabile. *Bonum est*, quia maxime interest bene inchoare negotium tanti momenti, quale est propria salus. Viator quantumvis parum aberret initio itineris sui, errat magis, magisque crescit eundo. *Bonum est*, quia si moritur adhuc adolescens, brevi sanctificabitur, si vitam diutius produxerit, virtus illi facilior erit, vita sanctior, mors pretiosior. *Bonum est*, si integritatem sartam tectam servasti, benedic Deo de incomparabili gratia. Sin illius jacturam fecisti, illam per poenitentiam reparare contende: *Delicta juventutis meae ne memineris Domine? Secundum misericordiam tuam memento mei tu: propter bonitatem tuam Domine*: *Idem.*

Psalm. 24.

Fuga J. C. in Aegyptum non est timoris effectus, est Mysterium. Fuga JESU CHRISTI in Aegyptum non est timoris effectus, Mysterium est: non est Creatori periculum, est liberatio; non est humanae infirmitatis argumentum, sed divinae virtutis, non fugit mortem evitaturus, sed daturus vitam. Omnes eramus profugi, omnes deserueramus Optimi Domini jugum, & illius Praecepta infringentes, ut morem gereremus infensissimo generis humani inimico, cum innocentia amiseramus etiam possessionem Caelestium bonorum, omniumque deliciarum, nobisque ita nullam spem reditus erat percipiendum. Nullum ne aderat malis nostris remedium? *Nefas erat, ut invidia gratiam Domini superaret. Fugeret igitur Dominus factus adjungeret se fugientes*, & ad erratum illius reparandum, ipse etiam fugere dignatur, objiciens fugam innocuam fugae criminosae, ut salvet transfugam, & revocet ad officium. Admiramini bonitatem Filii Dei, & nequitiam vestram condemnate. Ille Mundum fugit, vos quaeritis illum. Ille per excessum misericordiae vos quaerit; vos autem per ingrati animi excessum fugitis ab illo. Ille sibi dedecori non vertit sese humiliare, & suam subjicere dignitatem, ubi vestra salus agitur. *Deo enim nihil ignominiosum duxit, quod salutem humanam conciliare natum est*. Vos autem contumeliosum vobis esse putatis, cum agitur de ... servitute, & mavultis fugere JESUM CHRISTUM cum Mundo, quam fugere Mundum cum JESU CHRISTO. Sensum mutate, & constans inite consilium quaerendi JESUM CHRISTUM in omnibus, & cum illo fugiendi Mundum. Fugite hunc vobis blandientem, fugite tentantem, fugite persequentem. Cavete, ne sequamini leges illius, quae Evangelicis institutis penitus adversantur: ne sinatis vos pravis illius exemplis corrumpi; nolite quaerere occasiones, quae animum vestram in scelus possunt pertrahere, eamque in interitus periculum ducere. Hae, ut plurimum, ultro adrepunt, quin vocemus: ita enim Magnus fonet. *Meditatio Patris Nepveu Tomo 7.*

D. Theodorus Antioch. Homil. contra Iudaeos.

Psalm.

J. C. in fuga sua nobis exhibet exemplum obedientiae. Si admirari debemus Aeterni Patris consilium de Filio suo, quem objicit persecutioni, & passionibus, imperans illi exilium adeo diuturnum, atque molestum; non ideo minus admirari debemus obedientiam, & obsequium, quod Filius praestitit Patri. O quam libenter se ipsum Sancti Joseph curae committit! Quam libenter Deo Patri offert sacrificium judicii sui, voluntatis, & omnium facultatum animae suae ad mandata illius capessenda! Ita ne te ipsum subjicis praeceptis, quae tibi Dei nomine irrogantur? Compos ne voti es, si ille de te absolute disponit, quin ullam habeat studiorum tuorum rationem? An vis illum potius sese tuae aptare desideriis, quam fracte temet illius voluntati subjicias? Responde quaeso quaerenti. Visne eludere imperium meum, & evertere consilium, quod foveo de te? Num me contemnabis, ut causam tuam probes? Alterum horum necessarium est, ut videlicet vel tu mihi pareas, vel ego tibi. Utrum aequius, & rationi magis consentaneum? *Idem.*

Mansit Salvator ... ita. Ibi ... hominis ... capitulo. Licet Evangelium silentio praeterierit annos Vitae JESU duodeviginti, & fateatur Salomon, illos penitus ignorari, videtur nihilominus nobis indigitasse sub aenigmaticis figuris aquilae, serpentis, navis, & hominis quatuor praecipua exercitia vitae Christianae, ac prorsus Sanctae, quibus vacabat JESUS tempore solitudinis adeo diuturnae. *Via aquilae in Caelo* nobis exhibet sublimem volatum contemplationis, quae in eo jugis erat. Dies enim, noctesque contemplabatur Solem divinitatis, & ex eo tempore nobis proponebat eximium vitae contemplativae prototypum, nos exemplo suo excitans, *sicut aquila provocans ad volandum pullos suos*. *Via serpentis super petram* profundum illius nobis repraesentat humilitatem, quae tamdiu detinet illum in regione, quae nulla re commendabatur, internum abjectis officiis, & mechanicis artibus, quae nonnisi parvam illi parere poterant existimationem; quapropter factum est, ut cum praedicare inciperet, illi, quibus notus erat, admiratione capti dicerent: *Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? A Nazareth potest aliquid boni esse?* Et vere poterant obstupescere, quod cum vere esset Filius Dei sese eo demisisset humilitatis, ut fabri filius haberetur. Ego sane magis hanc miror humilitatem, quam praeclarissimas vitae ejusdem actiones? & maximum illius miraculum fuisse arbitror, nullum tamdiu miraculum perpetrasse. Heu! Domine tantone opus erat tempore, ut nos humilitatem doceres? Virtus haec adeone in praxi difficilis est? *Certe in operibus nostris nullum majus, aut difficilius reputatur*. Qui se ipsum contemnit, qui toto corde ab aliis contemni cupit, ad altissimum, difficillimumque virtutis gradum pervenit: Usquequo *ad hunc gradum perveneris, nihil tibi fecisse videaris*. *Via navis in mari* figura est illius obedientiae; tam quemadmodum maxima quaelibet navium militia motum gubernaculi sequuntur, quod Nauarchus manu sua regit ad arbitrium, Ita Dei Filius, licet tanta esset personae suae, cujus magnitudo infinita est, excellentia, subererat beatissimae Parenti, & Sancto Joseph, a quibus se regi ... sinebat, illis permittens curam praecipiendi, ac sibi deposcens illam indiscriminatim, humiliter, & constanter obediendi. *Via hominis in adolescentia* illius admirabilem significat modestiam, prudentiam, & sapientiam, quae in omnibus actionibus illius elucebant. Scriptura hic perhibet testimonium Tobiae, qui cum *junior esset omnibus in Tribu Nephthali, nihil tamen puerile gessit in opere*. Quod in eo non erat, ... in JESU CHRISTI, cujus actiones prorsus divinae nihil habebant pueritiae ... &

Sapien. 30.

Deut. 32.

Joan. 7. Joan. 1.

[illegible] elogium melius quadrat JESU CHRISTO, qui perfecte in operibus suis puerorum humilitatem, ac senum sapientiam conjunxerat. Qualibet enim pueritiæ ipsius actio, erat muta prædicatio, quæ per exemplum illius nos docebat eximium illud præceptum, quod S. Augustinus in scriptis reliquit suis. Senectus tua ex pueritia, & pueritia ex senectute id teneat, quod in utraque melius est, videlicet, Sapientia tua abhorreat a superbia, & humilitas tua non abit a Sapientia, ut possis ex hoc tempore in omnem æternitatem laudare Dominum. *Meditatio Patris Nouet Tomo 7.*

Dei Filius cum per annos aliquot celasset divinas perfectiones suas, ostendit hominibus eas virtutes, quas ignorabant. Proverb. 30. Lib. de Salom. cap. 5.

Si ex iis, quæ mortalium omnium Sapientissimus fatetur sibi intellectu esse difficillima, *viam viri in adolescentia* penitus ignotam esse ait: *Tria sunt difficilia mihi, & quartum penitus ignoro, viam viri in adolescentia*, S. Ambrosius id potissimum intelligendum esse arbitratur de Deo homine facto, cujus via tanto temporis intervallo latuit ignota. Quapropter diuturnum hoc temporis spatium abscondita Salvatoris vita nuncupatum fuit; illud vero potissimum, quod a natura destinatum est aliorum hominum pueritiæ, & quo illi ipsi, quid agant, nesciunt. Verbum Incarnatum, quod ipsa erat Sapientia, abscondit omnes divinas perfectiones suas, naturales, humanas, theandricas, & quidquid illum a reliquis hominibus secernebat. Cæterum ibi exegit Virtutes, quæ Mundo erant ignotæ, & quas nonnisi Dei Hominis exemplum docere nos poterat, earumque praxim suadere. In his duobus S. Augustinus constituit sapiens Christianæ vitæ institutum: scire videlicet se ipsum ubi opus est, & celare, & proferre; cognoscere tempus loquendi, atque tacendi, & utramque opportune ita partiri, ut omnes homines ædificentur. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Mysterium pueritiæ Dei, est Mysterium omnium temporum.

Parvulus datus est nobis. Isaiæ 9. Mysterium nascentis Dei, qui propter hominum amorem factus est puer, non est festivitas, quæ adnexa esse debeat nulli tempori, aut anni tempestati; non secus ac loco, ubi hoc adorabile Mysterium adimpletum est. Hoc enim Mysterium est omnium temporum, omniumque locorum, & si lætitia, & felicitas quas hominibus attulit, per totum terrarum orbem latissime effusæ sunt, debent etiam sese ad omnia secula propagare; ita ut non solum de hujus Hominis divini Sacerdotio dicendum sit cum Propheta: *Tu es Sacerdos in æternum*, sed hoc ipsum dici valeat de Mysteriis omnibus, quæ respiciunt illius vitam, mores, & actiones omnes, quæ sunt æternæ, non quod incessanter, & in omnem æternitatem instaurentur, sed quia semper observari debent ante oculos nostros, & nunquam elabi ex animo. Si quæ igitur est actio, quæ in mentibus hominum hoc frui debeat æternitatis privilegio, in quorum commodum facta fuit, hoc sane est Mysterium Nativitatis, ac temporis illius, quo inter pueros vixit; non eo solum quod hoc primum est, & totius felicitatis nostræ principium; sed quod suavissimum omnium est, & ad nos erudiendos utilissimum. *Idem.*

Psalm. 109.

Nihil admirabilius quam pueritia Salvatoris.

Quis non obstupesceret, videns Verbum hoc Incarnatum, quod terra universa tandiu expectavit, in Mundum prodire, ut ibi plures annos oliteat, ac inutilis sit, quod vetus quidam auctor de aliis vulgo pueris animadvertit? Quasi nihil esset qualitate ipsius dignius, neque ad satisfaciendum gentium omnium expectationi aptius, quam delitescere partim in Bethlehemitico stabulo, partim Nazareth in fabri officina, ubi meliorem ætatis hujus partem transegit; cum interim mortales in sua cæcitate permaneant, ac in flagitiis suis, & natura omnis prope suam langueat medicinam: quam cæca es humana prudentia! quam temere de secretis Dei judicas! Verbum hoc Incarnatum, & hæc æterna Sapientia sua habet, ut ita loquar, consilia, & consilia hæc humanæ menti sunt impervia. *Quam magnificata sunt opera tua Domine! nimis profunda facta sunt cogitationes tuæ*; exclamare possumus cum Rege Propheta. Quæ creatura mens obtinere potest cognitionem operum admirabilium, quæ ipse toto hoc temporis spatio operatus est? *Idem.*

Psalm. 91.

Puer I. C. crescebat ætate ... sensim in hominum oculis evolvebat ...

JESUS CHRISTUS in quo tota plenitudo divinitatis corporaliter habitabat, ac in primo suæ Incarnationis articulo possidebat omnes scientiæ, atque Sapientiæ thesauros, poterat ne ipse in sapientia, & gratia procedere? Non ita quidem. sed omnes divitiæ, quæ in ipso continebantur, & in illo erant absconditæ, S. Paulus ait, sensim, & sine sensu ob oculos hominum evolvebantur, prout ille crescebat ætate. Nos autem, qui ex nobis nil aliud sumus, quam tenebræ, infirmitas, ignorantia, semper crescere possumus in virtute, sanctitate, gratia, immo magis, magisque proficere debemus pro ea temporis ratione, qua vivimus in Ecclesia, vel Religione, & dies singuli secum afferunt Fideli, & Ecclesiastico novam crescendi necessitatem, ac sese in statu suo perficiendi. Hodie magis tenemur, quam heri tenebamur, & arctius tenebimur in diem crastinum; quam

[illegible] deundum est coram JESU CHRISTO cum ea perfectionis plenitudine, cujus plenitudo ætatis illius est exemplum. *Pater la Neuville in morali novi Testamenti Tomo 1.*

Nazareth solitudo est in qua sibi solitudinem J. C. delegit.

Nazareth est solitudo Salvatoris, ubi usque ad annorum triginta ætatem delituit, tranquille cum submissione præstolatus momentum, quod Pater ipsius præstituerat, ut Israelitico populo manifestaretur. En imaginem Evangelii Operarii, hominisque interioris. Hujus ingenium optare debet recessum, atque silentium, donec Deus illi palam significet, advenisse tempus prodeundi, & prædicandi. Neque satis est Fideli, qui per professionem suam a Mundo secessit, diligere solitudinem; ibi debet etiam secundum Salvatoris exemplum exercere obedientiam, idque eodem pacto quo illam JESUS CHRISTUS exercuit, & in omnibus indiscriminatim Mariæ, & Josepho obtemperavit. Neque jam vel personæ meritum, vel natalium jus, vel naturale Superiorum ingenium esse debet obedientiæ caussa, sed unice auctoritas Dei, qua sunt induti. Obedire in omnibus æque iis, quæ abjecta sunt, & servilia, ac in iis quæ honesta sunt, & ampliora. Obedire constanter, ac perseveranter, quin nos tædeat glorificare Deum per suum erga homines obsequium. Divine Salvator, qui simul es exemplum, & merces Christianæ obedientiæ, fac, ut in hac vita ita perfecte imitemur exempla tua, ut mereamur te æternum in altera possidere. *Ex Morali novi Testamenti Patris la Neuville Tomo 1.*

Tria J. C. consilia in cunabulis quæ hominum salutem operatus est.

Invenio tria fuisse JESU CHRISTI consilia in Incarnatione sua, ut triplici medio operaretur redemptionem hominum, quos ad gloriam suam destinaverat. Voluit se humiliare, voluit se amari, voluit nos habere sectatores suos. Voluit humiliare Magnitudinem suam, ut nostræ mederetur superbiæ; voluit se amari, ut nostra sibi corda captivaret; voluit nos habere sectatores suos, ut sibi nostra conciliaret obsequia. Propter hanc rationem voluit puerum fieri, ut suavius, & efficacius tria hæc assequeretur. Hodie illum considerare possumus in pueritia sua, sub tribus hisce eximiis qualitatibus, quas exercet. Humiliari voluit in hujus ætatis infirmitatibus; voluit amari per illecebras suas; & nos assectas suos facere voluit per virtutes. 1. Quatenus humiliatus nostram expetit submissionem. 2. Quatenus alliciens, postulat cor nostrum. 3. Quatenus exemplum nostram exigit virtutum suarum imitationem. Hæc gloriosa sunt opera pueritiæ JESU CHRISTI. *Sermones de Mysteriis Domini Nostri a Bernat editi.*

Humilitas Filii Dei in Mysterio pueritiæ ipsius.

Quemadmodum primum Hominis crimen fuit sese contra Deum attollere, primum Filii Dei consilium in Incarnationis Mysterio fuit sese in humana natura dejicere, & per admirabilem suæ humilitatis excessum portentosum excessum superbiæ nostræ reparare. Ideo potissimum adjicere voluit hanc humiliantem circumstantiam Incarnationi suæ nascens in Mundo, atque aliquamdiu in parvuli infantis statu, non solum ut diutius suas humiliationes produceret, sed etiam, ut illas efficeret perfectiores: *Inclinatio Majestatis hæc est, natus ex Maria Virgine*, Sanctus inquit Augustinus. Hic incipiunt humiliationes Filii Dei secundum ordinem temporum; cum natus est in Bethlehem; sed earum perficit profunditatem per statum pueritiæ suæ in Nazareth. Ratio desumitur ex tribus duplicatibus humiliationibus, quæ inveniuntur in puero, ignorantia, imbecillitate, submissione: Pueri suapte natura ignari sunt, imbecilli, omnibus subjecti. Quid magis oppositum, quid indignius illius magnitudine; quid magis contrarium tribus perfectionibus illius; sapientiæ, potentiæ, ac imperio, quam speciem induere harum naturalium infirmitatum; re enim vera in ipso hæ non aderant infirmitates? *Idem.*

Aug. de Sanct.

Quantum JESU CHRISTI obedientia sancta fuit in principio sui, tantum debebat esse molesta in executione, Qui enim de eo agebatur? ut videlicet adhuc rubens ab utero in alienam terram transferretur; ut adhuc infans, ac imbecillus objiceretur laboribus, & periculis itineris ardui, ut ea ipsa discederet nocte, ubi Josepho mandaretur imperium, ut iter arriperet sine mora, sine commeatu; ut pergeret in Ægyptum ad populum infidelem, & Judæis infensum; ut ibi latentem, & obscuram duceret vitam in extrema paupertate, & omnimoda rerum omnium egestate; tandem ut ibi permaneret, donec illum educeret Providentia; neque enim Angelus illum redeundi figit terminum, vel tempus significat. Quæ tentatio? Num alios obedientiæ tot, tantæque difficultates superandæ fuerunt? Tamen Pater, Mater, Filius, universa hæc paret Familia. Nulla mora, nulli prætextus, nullæ excusationes. *Consurgens accipe puerum, & Matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum.* Hoc si secundum humana reputetur consilia, quæ sequi vulgatissimum est, sexcentæ rationes obedientiam adeo celerem, rigidamque debent retardare. Quomodo [illegible]

Matth. 2. 14.

puer adhuc in incunabulis iter hujusmodi ferre potest? Qua pacto nocturnis incumbentibus tenebris asportari poterit per tot pericula locus viam subeunda? Ubi ad victum poterant inveniri necessaria. Verum nonne poterat Deus alia ratione illum eripere de manu persequentis? Ecce quomodo in ipso etiam religioso statu homines exercentur, hoc ipse etiam modo, sexcentis in rebus exercitatus sum ubi non aliud præter propter agebatur, nisi ut meis fungerer muneribus, ac satisfacerem Superioribus meis, & aliquam militiæ vim inferrem. Levissima quælibet vis mihi stuporem injicit, mentemque obex examinat; omnia mihi fiunt impossibilia, & tunc desunt mihi excusationes quas prætexam, infirmitatis, incommodorum, imbecillitatis, antipathiæ, vel id genus plurimæ. *Pater Bourdaloue in Spiritualibus recessibus.*

Abscondita J. C. vita usque ad annum trigesimum.

Hoc unum sane est ex maximis vitæ JESU CHRISTI Mysteriis, quod licet densa caligine obsitum non minus admirari debeo, quam illa, quæ hominum oculis maxime enituerunt. Videlicet solitudo in qua vixit Salvator noster usque ad tempus suæ prædicationis. Hic Homo Deus, qui plenus erat omnibus thesauris Sapientiæ, & Scientiæ, qui in Mundo populorum omnium celebritatem, ac famam illi poterant comparare: hic inquam Homo Deus, qui usque ad annorum triginta ætatem tot patrare potuisset miracula pro Patris sui gloria, qui si se cognoscendum tradidisset, potuisset convertere omnes peccatores, omnesque cultores idolorum, & quocumque Evangelium proferre; Homo Deus hic, qui ad id unum missus fuerat, atque de Cælo descenderat, tamen sese in solitudinem, ac silentium redegit, & ex tribus ac triginta annorum numero, quibus illi nobiscum vivendum erat, triginta in silentio, atque solitudine transegit, ac tres tantum sibi reservavit, quibus in lucem prodiens annuntiaret Regnum Dei. Quid porro in particulari, secretaque vita operatus est? *erat subditus illis*, Mariæ scilicet, & Joseph. En quid testatur Evangelium. Cætera ignoramus, eaque tenebrarum caligine involuta esse voluit; ita ut Deo uni comperta sint, atque explorata. Vitæ hæc ratio primum quidem videtur admirabilis, cujus tamen secretum non admodum latet. Voluit enim in nobis retundere nimiam nosmet producendi cupiditatem nobis ingenitam, & quæ tot in Mundo mala parit. Fieri nequit, ut homo vere sit Dei, si totus exterior est; & nihil aptius est ad compescendam hanc sese ostendendi in Mundo curam, & in illo nitendi, quam exemplum Dei solitarii, & in Mundo ignorari cupientis. *Idem ibidem.*

Luc. 2.

Occupationes abjectæ & servilis J. C. in vita abscondita.

Quibus rebus vacabat JESUS CHRISTUS in vita sua abscondita? Si extremum corticem inspicimus vacabat ille rebus per se abjectis, communibus, atque servilibus. Labores suos cum Josepho partiebatur, cum Maria domesticæ rei curam gerebat, ad nutum utriusque imperata faciebat, quin quidquam omitteret, vel aliquod vel minimum officium negligeret. Quid hoc cum Messia, cum eo, qui a Deo missus erat, cum Unigenito Dei? Deus tamen tantum gloriæ percipiebat ex hujusmodi actionibus, quantum ex illis omnibus, quæ hic hominum Salvator maxime deinceps erat facturus. Hæc placebant Deo, eumque hic videns talibus operibus deditum, jam de ipso dicebat, licet minori cum pompa, & solemnitate *hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*. Quorsum hoc? quia in his omnibus actionibus JESUS CHRISTUS se conformabat Patris sui beneplacito; quia hæ omnes actiones animatæ erant interiori spiritu, & prorsus divinis finibus commendatæ. Hinc adeo erant coram Deo meritoriæ, & in oculis ejus acceptæ. *Idem.*

Dei Filius latuit usque ad annum ætatis suæ trigesimum.

Erant tunc temporis Principes, & Imperatores in terris. Celeberrimi aderant gentium domitores, qui nominis sui celebritate, & heroicarum actionum rumore universum terrarum orbem replebant. De illorum expeditionibus, rebus præclare gestis, factisque memorabilibus verba fiebant. Ubique laudibus extollebantur; sed hoc apud Deum nihil erat, cumque eorum neque principium, neque finis esset Deus, nullam eorum rationem habebat. E contra nemo de JESU CHRISTO loquebatur, nemo illum norat; nomen ejus, nativitas, patria, vitæ genus, exercitium ignorabatur. Versabatur in angulo Judææ, quasi non esset; sed oculi Dei jugiter inhærebant illi, neque unquam ab illo amovebantur. Objectum erat dignum Cæli totius admiratione, & nihil operabatur, quod infiniti pretii non esset. *Pater Bourdaloue in suis cogitationibus.*

Instar debemus J. C. in vita ejus abscondita; & quod decet ut nos esse semper occultos.

Nunquam mihi deeris, Deus meus in caligine vitæ latentis, & absconditæ. Ibi te semper inveniam, quid mihi ultra optandum erit? Ibi anima tecum colloquitur, te audit loquentem, te possidet, te gustat. Tu vero in rumore non es: immo te tibi cognoscendum non præbes, neque audiendum. O Deus, ubi bene esse licebit mihi sine te: ubi cum te male mihi esse licebit? Quid interest mea, utrum me Mundus noverit, an secus? si te semper habeam testem, si me tuo digneris adspectu? Tu unus mihi eris omnia, & in caligine, tenebrisque meis eadem cum animi lætitia dicere potero, quæ unus ex ferventissimis famulis tuis jugiter dicere consueverat: *Deus meus, & omnia. Idem.*

SUPPLEMENTUM

Ad Tractatum

DE TRANSFIGURATIONE JESU CHRISTI.

Quid intelligendum per Filii Dei transfigurationem.

DOminicæ Transfigurationis nomine intelligimus admirabilem mutationem illam, quam in Corpore suo JESUS CHRISTUS ostendit in Monte Thabor coram Sanctis Petro, Jacobo, & Joanne ubi in luce fulgentissima gloriæ suæ medius apparuit Moysem inter & Eliam, cum quibus aliquandiu de mortis suæ ignominia, quam subiturus erat, collocutus est. Gloria, qua JESU CHRISTI Anima ex primo suæ Incarnationis articulo perfruebatur, suapte natura ab anima in corpus erat migratura, & perenne miraculum erat, quod gloria hæc suspensa contineretur in anima, quandoquidem nihil inde manavit in corpus toto mortalis vitæ ipsius intervallo. Hoc autem miraculum exigebant cum finis, quem ille in Incarnatione sua sibi proposuerat, tum electio ab æterno suscepta hominis redimendi per humiliationes Passionis suæ, & per crucis ignominiam. Si enim ipso vivente in corpus ejus gloria hæc redundasset, quis ausus fuisset illum afficere contumelia? *Si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.* Die vero Transfigurationis suæ JESUS CHRISTUS ab hoc patrando miraculo cessavit aliquantisper. Passus est, ut in corpus suum aliquot emanarent illius gloriæ radii, quibus illius anima perfruebatur. Tunc facies ejus, totumque corpus facta sunt Sole nitidiora, & indumenta ejus nive candidiora. Fulgor ex toto illius corpore manans tantus fuit, ut Apostoli excutientes, & oculis suis tantam lucem sustinere non valentes

1 Cor. 2.

facie in terram demissa procubuerint. Videbatur Sol in verticem montis illius lapsus, & si tunc teterrimæ noctis tenebræ incubuissent, splendor de Corpore JESU CHRISTI exiliens, illas in nitidissimam diem convertisset. *Pater Croiset in Asceticis, Tomo 2.*

Salvatoris Transfiguratio fuit quoddam veluti præludium gloriæ, qua paulo post erat cumulandus; ac testimonium, quod hac die perhibet Pater Æternus de Filii sui divinitate, *in quo mihi bene complacui*, efficit, ut hoc Mysterium maximi momenti habendum sit; ac utilissimum ad erudiendum. Sanctus Thomas probat, æquum fuisse, ut JESUS CHRISTUS sese transfiguraret, ut fidem, ac spem Apostolorum suorum confirmaret. Utraque gravibus patere debebant tentationibus, ubi viderent opprobria, passiones, & contumeliosam mortem Salvatoris. Apostoli antequam Spiritus Sancti lumini effulgerentur, crassam tantum Religionis ideam conceperant. Fides illorum erat imperfecta, & spes infirma. Miracula, quæ Dei Filius operabatur, validum erat credibilitatis argumentum; sed tandem Moyses, Elias, ac tot alii Prophetæ, quin essent Dii, similia miracula patraverant; aliquid requirebatur fulgidius, quod manifestum esset Divinitatis ejusdem argumentum, & quod illis expressiorem suppeditaret conceptum æternæ illius felicitatis, quæ illorum merces erat futura, quod palam in Salvatoris Transfiguratione invenitur. JESUS CHRISTUS secum assumpsit Petrum, S. Joannes Damascenus, ait, quia futurus erat Pastor universalis Ecclesiæ, & quia jam confessus fuerat Salvatoris Divinitatem secundum

ea lu-

[illegible] Sanctum Jacobum, qui princeps futurus erat ex Apostolorum numero, qui sanguine suo divini Præceptoris divinitatem signaret: assumpsit denique Sanctum Joannem, tanquam illum ex Evangelistis, qui apertius, & clarius ejus Divinitatem erat manifestaturus: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.* Verum si hos JESUS CHRISTUS testes esse voluit gloriæ suæ in Thabor, eosdem testes esse voluit agoniæ suæ in Monte Olivarum. Salvator delicias suas iis tantum communicat; qui accedunt in partem amaritudinis Passionis suæ. *Idem.*

Joan. 1.

Transfiguratio Filii Dei commendat humiliationes illius.

Mysterium Transfigurationis Dominicæ commendat humiliationes, & ut cum Apostolo loquar, exinanitiones hujus Hominis Dei, quæ prohibuerunt, ne Judæi illum pro Messia haberent, & ne Gentiles tanquam Deum colerent. Et profecto nemo unus ignorat præjudicia, quæ Judæorum mentes occupaverant, de hoc Messia, quem tot sæculorum spatio expectabant. Prophetarum Oracula, magnificis verbis de illo loquentia, narrant illius prælia contra salutis nostræ inimicos, ejusque victorias, ac triumphos de peccato, morte, inferisque relatos: hæc inquam Oracula magnificum de illo conceptum adstruxerant, tanquam Regis terreni, ac gentium Dominatoris. Putabant omnia coram illo cessura esse, eumque prodituram, non sine congruo Magnitudinis suæ apparatu, ad ipsos de Romanorum servitute liberandos, ad populos omnes subjiciendos imperio suo, cujus fines essent fines terrarum orbis, & subditi, omnes Mundi nationes. De terreno regno explicabant, quod de spirituali dixerat Spiritus Sanctus locutus per os Prophetarum. Itaque Salvatoris Apostoli tam præclaris imaginibus repleti, non secus ac reliqui Judæorum; & fallaci hac spe decepti, quæ eorum palpabat ingenia, de uno tantum loquentes Messia nato in præsepio, pauperem agente vitam, & omni dignitatis externæ specie carente, eorum animos avertebant, & contra se, nec non contra illum ipsum ciebant persecutionem eorum, quos ille de servitute, ac tyrannide verorum inimicorum suorum liberaturus accesserat. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Humiliatio, ad quam Dei Filius redigi videbatur, omnes populorum animos avertere poterat. Joan. 14.

Cum Dei Filius reapse venisset in terras, ut populos omnes in uno, eodemque cultu colligeret, humilitas ad quam illum redactum intuebantur, eorum animos avertere poterat, eo usque, ut Apostoli urgerent illum, modo ut ipsis Patrem ostenderet: *Ostende nobis Patrem, & sufficit nobis*, modo vero quærerent quandonam restituturus esset gloriam Israel. Humilitas, quam profitebatur, & species, quæ minime pollicebatur, illum talem esse, qualem se ferebat, non suadebant fore ut eos pareret triumphos, quos ab illo seu pro Cælo, seu pro terra relatum iri expectabant. Quapropter Salvator hic qui iniit consilia adeo supra humanam prudentiam posita, ut ea sibi bene verterent, nonnunquam modico eorum captui hac in se indulsit, ad auferendum scandalum quod accipere potuissent ex annihilationibus ejus, nisi eos aliquo suæ Magnitudinis argumento identidem sublevasset. Hoc autem præstat in Mysterio Transfigurationis suæ, ubi, postquam visus fuit traditus omnibus miseriis paupertatis, indutus similitudine peccati, qui novissimus est annihilationis gradus, cœpit ostendere Apostolis suis, quid esset, antequam redigeretur ad extremam humiliationum omnium, mortem videlicet Crucis. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Transfiguratio Filii Dei delevit humiles ideas, quæ de illius persona haberi poterant.

Per Transfigurationem suam delevit JESUS CHRISTUS humiles ideas, quæ de persona illius conceptæ fuissent ad intuitum humiliationum ejus, quæ non solum scandalo fuerunt Judæis, Gentilibus, & Hæreticis, verum etiam secundo loco plurimis Christianis, quamvis alio modo; quandoquidem credunt quidem hujusmodi humiliationes, sed eos has imitari pudet, etsi hoc unicum sit medium in gloriæ partem accedendi; nam sicuti magnus Rex, & Monarcha summus dolet dedecus inhærens iis rebus, ad quas ille sese dignatur submittere, & humillima quævis commendat officia: & honestum facit quidquid sua electione dignatur: Ita gloria, quam Filius Dei in sua Transfiguratione præsefert, personæ ipsius dignitatem ostendens, efficit humiliationes illius dignas obsequio. Et de omnibus, quibus se ipsum subjecit, humiliationibus dici potest, quod S. Bernardus dixit de paupertate, quam ille amplexus est, & quam omnibus terræ divitiis prætulit; illum videlicet eas in persona sua consecrasse, & neminem easdem sibi pudori vertere debere, quandoquidem pro se Deus illas assumpsit. hæc insignia Domini, quem sequimur, & notas, quod nobis honori vertimus eidem deservire. Hinc Tertullianus ait: *Salvus sum si de Deo meo non confundar.* Alii de te, Domine, scandalizentur: pudeat illos opprobriorum tuorum, negent operibus, quod verbis profitentur, vita diffiteantur, quod ore fatentur; nobis honori vertere debemus imitari illum; & in hoc salus nostra consistit. *Idem.*

De Carne Christi.

[illegible] Montem Thabor, transfiguratur se coram eis, & illico viderunt Cælum apertum, & JESUM CHRISTUM solis instar nitentem. Medius erat inter Moysem, & Eliam, & fulgida nubes sepiebat illos, ubi audita fuit vox de sinu gloriosæ nubis dicens: *Hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene complacui, illum audite.* Hoc insigne est, ac manifestum divinitatis Domini nostri argumentum. Non est inanis cerebri visio credentis se id videre, quod oculi non vident. Tres sunt discipuli, qui Magistrum suum vident transfiguratum, & sensibili indutum gloria, qua Sole ipso nitidior efficitur; Tres Discipuli, qui illum audiunt cum Moyse, & Elia colloquentem, & ipsis eadem gloriæ nube circumdatis, & qui præ nimio lætitiæ suæ impetu a JESU CHRISTO petunt, ut sibi liceat in Monte hoc permanere, ibique tria ædificare tabernacula, primum quidem illi, alterum Moysi, tertium Eliæ: cum repente sanctus illos corripuit terror ad vocem Patris Cælestis de nube loquentis, atque dicentis: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite.* Argumenta quæ depromi possunt ex Bibliis, demonstrativa non sunt, nisi quatenus referri possunt ad JESUM CHRISTUM. Dixit Moyses, Deum suscitaturum Prophetam de domo Israel, & fore ut Israelitæ omnes illum audire teneantur: Hoc tamen non asserebat JESUM CHRISTUM esse Prophetam hunc, ut Apostoli, & Judæi illum audire, eique parere tenerentur. Illis igitur persuadendum erat JESUM CHRISTUM esse hunc Prophetam a Moyse promissum, ab aliis Prophetis designatum. Hoc autem præstat Pater Cælestis in Thabor, illis repetens verba Moysis, qui aderat: *ipsum audite.* Quia hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui; audite illum; quare? *Quia hic est Filius meus dilectus.* *Idem.*

[illegible] Pater Æternus reddit Filio suo.

Salvatoris Mundi Transfiguratio in Monte Thabor coram tribus Apostolis, quos præ ceteris majori prosequebatur amore, complectebatur plura Mysteria, & fidem nostram confirmabat, ita ut cum aliis vitæ Filii Dei miraculis nequaquam sit confundenda: itaque Ecclesiæ peculiarem festum diem placuit instituere . . . . Licet Dei Filius gloriam se contemnere testaretur, & latere cuperet, dici tamen potest ipsum a discipulis suis haberi in pretio voluisse, & ab illis quantus erat cognosci. Hac de causa tres dilectos sibi discipulos seorsim secum assumpsit, cumque solos secum adduxisset in Montem excelsum, paulo secessit, oravit, & in fervore Orationis suæ se coram illis transfiguravit. Splendor Divinitatis suæ, & gloria Animæ suæ beatæ palam in facie illius divinitate coruscarunt. Repente situit in luce Majestatis suæ non amplius ut homo simplex, sed ut Homo Deus. Facies ejus resplenduit tanquam Sol, vestimenta ejus candida facta fuerunt, ut nix, & ita nitentia, ut perstringerent oculos. Facies illius, oris habitus nequaquam essentialiter commutata fuerunt, sed radiis, & lumine ex corpore illius effluente penetrata fuerunt, non aliter ac levis, & pellucida nubes solaribus radiis penetrata. *Transformatio*, S. Hieronymus ait, *splendorem addidit; faciem non substraxit.* Dici quodam in sensu posset, communem Salvatoris vitam, & exteriorem illius humilitatem, veram fuisse Transfigurationem; quandoquidem apparebat in statu, qui ab illius natura erat alienus, cum gloria Transfigurationis ejus, esset naturalis status ipsius. Itaque juge miraculum requirebatur ad prohibendum, ne gloriæ, & Majestatis Dei radius in illius faciem resiliret, sed satis erat, ut naturales causæ agere permitterentur, ut se talem ostenderet, qualis tunc visus est. *Pater Croiset, in Meditatio.*

Transfiguratio Filii Dei [illegible]

In adeo glorioso Transfigurationis suæ statu noluit Salvator solus videri; sed visus est medius Moysem inter & Heliam; illum præcipuum legis antiquæ Ministrum, hunc maxime zelotem ex Prophetis. Voluit autem Dei Filius duos hosce præstantissimos homines in sua Transfiguratione videri, ut Apostolis ostenderet, fidelem legi, atque Prophetis perhiberi testimonium, eosque in persona sua terminari. Helias erat adhuc vivens, ideoque visus est in suo naturali corpore. Sanctus Thomas asserit Moysem sub alieno corpore apparuisse. Duo illi Viri Dei colloquebantur cum JESU CHRISTO de passionibus, contumeliis, & crudeli morte, quam intra paucos dies subiturus erat in Jerusalem, cumque qua omnibus vitæ suæ laboribus finem erat impositurus. Sanctus Lucas ait, Sanctum Petrum, & socios somno fuisse obrutos; qui cum expergiscerentur, viderunt gloriam Filii Dei, & duos, qui erant cum illo. Salvator, qui illos non præmonuerat de iis quæ erant eventura, permisit, ut se orante illi somno caperentur, ut experrecti jucundiori afficerentur adspectu. S. Chrysostomus non credit hunc verum somnum fuisse; & mavult quemdam fuisse speciem extasis, cum repente receptus prodigii fulgor illuxit. Admirationi cum sancto metu permixta adeo suavi consolationum copia cumulata fuit, ut sang-

Dei Filius voluit Moysen, & Eliam in sua Transfiguratione apparere, ut illorum [illegible] in persona sua [illegible]

ut ſanctus Petrus cum hilaritate, & alacritate ſibi conſueta exultans gaudio, ac ſe propri ſinens primis fervoris ſui motibus, ſimilis homini, qui in extaſim rapitur exclamaverit: Domine, bonum eſt nos hic eſſe; deberemus ſemper hoc in loco permanere, & hic ſedem noſtram conſtituere! Alibi melius eſſe non poſſumus. Tria hic faciemus Tabernacula, tibi unum, Moyſi alterum, tertium Eliæ. Putat Tertullianus ea in occaſione S. Petrum in extaſim, & extra ſe raptum fuiſſe, quod Scriptura innuere voluit per hæc verba: *Neſciens quid diceret*. S. Petrus conſulit hoc in loco gaudium ſuum, & copiam uberem interiorum conſolationum, quibus cor ſuum obrutum erat. Adhuc loquebatur, cum Moyſes, & Elias evanuerunt; & nubes lucida illos involvit, operuitque; de cujus nubis ſinu prodire audita eſt vox perſpicua & divina dicens: *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*. Quidquid amo, propter ipſum amo. Audite illum tamquam Magiſtrum: obedite illi tamquam Regi. *Idem ibidem*.

Luc. 9.

Sententia Patrum de voce in Thabor audita. Luc. 9.

Patres animadvertunt vocem, quæ audita fuit in Transfiguratione Domini, tunc ſolum perſonuiſſe cum Moyſes, & Elias receſſerunt, ut cum Dei Filius ſolus eſſet, dubium non oriretur, eam de illo uno dictam fuiſſe. *Ipſum audite*. Nubis ſplendor, ac liquidus vocis hujus ſonus ita perculerunt tres Diſcipulos, ut metu correpti, ac ſtupore facie in terram ceciderint, ſimulque omnis ea gloria evanuerit. Aſſurgere tamen non valuerunt, donec Salvator ad illos accedens, eoſque manu tangens dixit, ſurgite, nolite timere. Illi ſtatim oculos attollere inceperunt, & undique reſpicientes, non viderunt niſi Dei Filium in corporis habitu naturali. Cum hoc deſcenderunt de Monte pleni admiratione, non ſine ſancta impatientia id, quod viderant, evulgandi. Verum Salvator nolens illis ingerere minorem ſuæ humilitatis, quam gloriæ conceptum, vetuit, ne cuipiam viſa referrent. Hoc ipſum paullo ante vetuerat, cum enim illi Apoſtolos interroganti, quem ſe eſſe crederent, & Petrus reſpondiſſet ipſum eſſe CHRISTUM Filium Dei viventis, narrant Evangeliſtæ, tunc præcepiſſe *Diſcipulis ſuis, ut nemini dicerent, quia ipſe eſſet JESUS CHRISTUS*. Rationem vero S. Lucas addit: ait enim: opus fuiſſe, ut Filius hominis multa pateretur, ut damnaretur a Senioribus, a Principibus Sacerdotum, & Scribis, ut occideretur, & tertia die a mortuis reſurgeret. Ne igitur evulgata cognitio ſuæ dignitatis paſſionem ipſius prohiberet, ac mortem, eam in vulgus ferri vetuit, cum poſt Reſurrectionem ſuam, eamdem evulgari præcepit. Si antequam pateretur prædicari juſſiſſet palam ſe Meſſiam eſſe, mortis, & ſupplicii ejus aſpectus, S. Hieronymus, & Chryſoſtomus inquiunt, ſcandalum afferre potuiſſet infirmis ita, ut vix, & ne vix quidem confirmari potuiſſent: cum e contra Reſurrectio illius, de qua nemo Apoſtolorum, aut Diſcipulorum ſuorum poterat dubitare, probaret ea quæ hactenus fecerat, dixeratque, & reliquis argumentis recens pondus adjiceret. *Pater Croiſet ibidem*.

Ex omnibus miraculis, quæ J. C. operatus eſt coram diſcipulis ſuis, nullum melius, quam Transfiguratio illum Dei Filium oſtendit.

Quamquam JESU CHRISTI Diſcipuli quædam vidiſſent miracula ejus naturæ vires tranſgreſſa, quæ illius oſtendebant poteſtatem, atque auctoritatem apud Deum, tamen præter quam quod Prophetæ quoque plura operati fuerant admirabilia, & ſi erant ſupremæ poteſtatis argumenta, non erant tamen certa divinitatis indicia, quoniam ſæpe Deus ſervis ſuis hanc communicabat facultatem: ſed in hac Transfiguratione videtur exuere quidquid humani erat in ipſo, ſolemniter Filius Dei declaratur, apparet in eo ſtatu, qui maxime decet hanc qualitatem, quam aliis in occaſionibus dimidiatam fere aſſumebat, potius hominis filium, quam filium Dei ſe nuncupans: Vox de Cælo diſipſe illum authentice proclamat Dei Filium apparatus, in quo ſeipſum manifeſtat, hoc teſtimonio reſpondet; & quidquid in hoc Myſterio tranſigitur, ad id unum collimat, ut palam fiat id, quod eſt, & illi cultus debitus adhibeatur. *Accipiens a Deo Patre honorem, & gloriam, voce delapſa ad eum hujuſmodi, a magnifica gloria*, quemadmodum loquitur Princeps Apoſtolorum, qui aderat illis. *Auctor Sermonum in omnia argument. 1.*

Cur Dei Filius ſolitarium elegerit locum ſuæ Transfigurationi.

Ad hoc autem Myſterium elegit Deus locum remotum, atque aptum orationi, ut videlicet oſtendat Deum nobis ſingulares gratias impertire, & gloriam ſuam aperire non quidem palam, atque inter Mundi tumultum, ſed in ſolitudine, cum maxime ab omni terrena ... expediti ſumus, & ad ſublimiorem perfectionem evecti. Ita Moyſes, & Elias digni habiti ſunt, qui viderent Deum, non quidem in civitatibus, ſed ſeorſim, & in monte. Adeo verum eſt, intereſſe magnopere, amare ſolitudinem, & terrena omnia contemnere, ſi volumus Deum ſe nobis communicare. Voluit JESUS CHRISTUS, ut iidem diſcipuli, qui ipſum comitaturi erant in Montem Olivarum, ipſum comitarentur etiam in Thabor, & teſtes eſſent gloriæ ſuæ, quemadmodum dolorum quoque erant futuri. *Si compatimur*, S. Paulus ait, *& conglorificamur*. *P. Croiſet*.

Ad Rom. 8.

Domine bonum eſt nos hic eſſe, S. Petrus ait. Si breve ſpecimen gloriæ, & Majeſtatis Dei cumulat lætitia, atque admiratione adeo pura, exquiſita, eos, qui illius teſtes ſunt; quænam tandem in Cælo futura eſt voluptas videndi Deum facie ad faciem? & quinam eſſe debet ille deliciarum torrens, quo Sancti in Beatorum ſede, cujus nonniſi leviſſima adumbratio eſt Mons iſte, inebriantur. Quid futurus ſit Paradiſus, neſcio, Inſignis neſcio quis Dei Famulus dicebat: ſcio tamen nos ibi gaudio cumulatum iri, nos Deum in ſe ipſo viſuros eſſe; Deum, proprie loquendo, non videri Deum niſi hoc in loco deliciarum; omnes ornatus, quibus Cælum, & terram locupletavit, quidquid ars naturæ poteſt adjicere, ut nobis voluptatem pariat, & ſenſus noſtros alliciat, hæc omnia, ſcio umbras eſſe, & nihilum, ubi cum Paradiſo comparentur: ſed quid ibi futurum ſit, neſcio. Scio id, quod ibi futurum non eſt, nullum malum, ſeu phyſicum, ſeu morale; nullum peccatum, nullum vitium, nulla invidia, nulla avaritia, non inconſtantia, non ſpes, non dolor, non cura, non labor. Terra exilium eſt, vel potius equuleus in quo Sancti torquentur; Cælum eorum patria eſt, domus voluptatis, ac triumphi locus. *Idem ibidem*.

Animadverſio in verba, quæ dixit S. Petrus tempore dominicæ Transfigurationis.

Quemadmodum mons Thabor fuit theatrum, in quo placuit JESU CHRISTO ſuam magnitudinem, atque potentiam oſtendere; ita ibi Pater Cæleſtis eidem majores honores detulit, & obſequia plura juſſit adhiberi: nam præterquamquod ibi vitæ, mortiſque arbiter viſus eſt, quandoquidem Moyſem ſuſcitavit, & Eliam de terreſtri Paradiſo arceſſivit, præterquamquod ibi habitus ſuit legis Auctor, & Prophetarum omnium Anteſignanus, gloria redimitus, & a viventibus ſimul ac mortuis adoratus. Pater ipſius aliquid etiam ad illius magnitudinem contulit, ac fulgurum voce uſus Mundum univerſum edocuit hunc eſſe Unigenitum ſuum, objectum amoris ſui, ac dilectionis. *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*. Hæc enim verba complectuntur omnia JESU CHRISTI magnalia; & hominum, vel Angelorum eloquentia nihil poteſt adjicere divino huic Panegyrico; ſed fatendum eſt, non poſſe verius, ac præſtantius explicari, quam verbis S. Leonis Papæ, qui hac in occaſione vocari poteſt fidelis Interpres Æterni Patris: *Hic eſt Filius meus dilectus*, diſertiſſimus inquit Orator, *quem a me non ſeparat Deitas, non dividit poteſtas, non diſcernit æternitas*, quia in omnibus mihi æqualis eſt, atque ut ego, Deus eſt, Æternus, & Omnipotens. *In Panegyricis Sanctorum Pater Senault Tom. 1.*

Matth. 17.

Arduum eſt intelligere, quomodo Mundi Salvator ſtrvotious cumulet diligentes ſe, & quanam largitate eos in maximorum ſuorum beneficiorum partem adſciſſat. Petrus, Jacobus & Joannes præ ceteris illi ardentius inhærent, ideoque illi cariores ſunt. Adducit illos in Thabor, & proculdubio hi ipſum in Olivarum montem comitabantur. Spirituales deliciæ in hac vita, ut plurimum, ſunt crucis præſagium. Fruſtra quæritur ſedes ad latera Filii Dei, ſi animus deſit hauriendi Calicem ejus: JESUS CHRISTUS oſtendit ſe diſcipulis ſuis lumine coruſcantem, veluti Solem, atque omni gloriæ ſuæ fulgore, & Majeſtate redimitum, neque loquitur niſi de paſſione ſua, humiliatione, & Morte. Errorem agnoſcimus, nullus in terris ſtatus eſt, nulla conditio, quæ mortificationis ſit expers. Devotio omnis nitens, in honore, & deliciis poſita, ſuſpicione vacare non debet. Nulla vera ſuavitas, niſi quam crux parit, vel ſaltem amor crucis, & humiliationis. Salvator inſignem dilectis diſcipulis ſuis gratiam conferre ſtudet, eoſque gloriæ ſuæ teſtes habere. Illos in montis cacumen adducit. Quorſum id? Quia tumultus numquam extitit propria diſpoſitio communicationibus Dei, ſolitudo, vel ſaltem receſſus ſedes eſt horum favorum, quiſnam error eſt ... velle Deo, & mundi jugum non excutere! Queruntur, ſe in orationibus ariditates experiri, diſtractiones, tædia: queruntur, ſe nullas guſtare ex ſpiritualibus illis conſolationibus, quibus fideles Dei famuli perfruuntur, licet diuturnum exceſſerit temporis intervallum ex quo illi ſervire inceperunt. Diligamus Salvatorem unice, adhæreamus illi, ut tres illi Diſcipuli, a mundi tumultu ſecedimus, ſolitudinem, & receſſum quæramus, & quamprimum participes erimus inſignium beneficiorum amantiſſimi hujus Salvatoris. *Pater Croiſet in Aſcetico*.

Quonam affectu Salvator nobis ſuas communicet gratias, ex hoc Myſterio docemur.

Domini noſtri Transfiguratio in excelſi Montis vertice peracta eſt, quare Myſterium hoc conſolatione plenum nonniſi coram tribus Diſcipulis peractum eſt? quia ferventium animarum numerus ſemper modicus eſt. Simus ex hoc numero, & certe inter dilectos Filii Dei famulos numerabimur. Bonum eſt nos hic eſſe, Sanctus Petrus exclamat per mentis exceſſum. Cum Deus ſe animæ puræ communicat, hæc facile creatorum bonorum omnium obliviſcitur. Exquiſitiſſimæ terrarum deliciæ tædium creant, & inſipidæ videntur animæ, cui Salvator ſpirituales communicat ſuavitatea, quæ ſunt prægustatio veluti quædam Cæleſtium

Cur pauci fruantur deliciis, quas Dei Filius largitus eſt tribus Diſcipulis in ſua Transfiguratione.

mentitis puerilibus diſtinctionibus, aut chimæricis dignitatibus, quibus Mundus ſuos aſſeclas paſcit. Hinc pax interior, quæ omnem ſenſum exſuperat; hæc adeo plena voluptas, quæ tribuit animæ hanc imperturbabilis ingenii æqualitatem; hoc inexplicabile gaudium, quod fructus eſt crucis, quod nullo permixtum eſt mœrore, quod durabile eſt, & quod nulla excipitur pœnitentia. *Pater Croiſet in Aſceticis.*

Quid proprie intelligendum eſt hoc nomine Transfigurationis.

Quid Transfigurationem in JESU CHRISTO vocamus? Hic quidam ſtatus eſt in hoc Homine Deo, qui permanens idem in natura ſua, omnino videtur alius extrinſecus. Status per quem gloria, quæ ſuapte natura migrare debet ab anima in corpus, cum antea impedita fuerit, ſeſe effundit non tantum in faciem, quæ fit Sole ipſo nitidior, ſed etiam in veſtes, quæ fiunt nive candidiores. Status, per quem JESUS CHRISTUS poſtquam viſus eſt infirmus, calamitatibus, & infirmitatibus humanis obnoxius, omnibus paupertatis ærumnis traditus, ac peccati ſpecie indutus, incipit videri, quod eſt; ab humanitate ſua aufert velum, quo tegebatur, & delens præteritas humiliationes, relinquit formam ſervi, quam ſumpſerat, ut videatur in forma Dei, quæ illi eſt naturalis. *Ex Sermonibus Moralibus Tomo* 3.

Dei Filius in Transfiguratione ſua nullam paſſus eſt ſubſtantiæ ſuæ mutationem.

Graviſſimus eſſet error, credere, Salvatorem in Transfiguratione ſua amiſiſſe Corporis ſui veritatem, ut aliud aſſumeret vel ſpirituale, vel ex pluribus aeris partibus compoſitum. Nequaquam ſe hoc pacto transfiguravit; exterior ſtatus illius tantum immutatus eſt, ſine ulla ſubſtantiæ ſuæ corruptione per transfuſionem gloriæ partis ſuperioris ad inferiorem. Talis viſus eſt qualis erat; & cum antea humanitas ſua nihil contulerit niſi ad tegendam divinitatem: hodierna die annihilans, ut ita dicam in Thabor præcedentes miſerias, & humiliationes, vult humanitatem ſuam per Divinitatem transfigurari, & utramque ſimul in jurium ſuorum ſocietatem ingredi. *Ibidem.*

Quod accidit Sanctis in Cælo idem fere eſt, ac id quod accidit in Salvatoris Transfiguratione.

Transfiguratio Salvatoris in Thabor eodem præter propter modo contigit, Sancto Auguſtino teſte, quo Sancti in Cælo glorificantur. Ad eorum gloriam cognoſcendam, eam nobis fingere debemus velut transformationem aliquam, & ſpeciem Transfigurationis beatarum Animarum in Deum. Ex quo anima juſta in Cælo eſt, recipit, Pater hic inquit, novam eſſentiam, non quidem per ſubſtantiæ jacturam, ſed per ſtatus ſui mutationem: non per naturæ ſuæ interitum, ſed per incrementum perfectionum, eo quod corruptione ſæculi exuta ſimilis eſt Deo, tamquam immutabili formæ, ſecundum quam reformatur. *Ibidem.*

Diſcrimen inter Beatorum claritatem Filii Dei in Thabor.

Magnum intercedit diſcrimen inter claritatem Filii Dei in Thabor, & claritatem Beatorum in Cælo; ſed verum eſt inter utramque varias ſimilitudinis rationes inveniri, ut ſimillimæ videantur. Salvatoris Transfigurati gloria in eſſentia ſua eadem eſt ac Beatorum; ſed differt quoad modum, Sanctus Thomas ait. Primo quod claritas gloriæ Sanctorum major eſt claritate Dominicæ Transfigurationis; alioquin Apoſtoli videre non potuiſſent Deum hunc transfiguratum ſine lumine intelligibili, quod illos pares efficit immediate recipiendis impreſſionibus divinitatis, eodem pacto quo Beati nequeunt videre in Cælo, quin recens qualitas illos ad eſſentiæ ſuæ viſionem attollit. Secundo, Claritas gloriæ Sanctorum differt a JESU CHRISTI Transfigurati gloria; in eo quod illa eſt in corpore Beatorum tamquam qualitas permanens; hæc vero in corpore Salvatoris tamquam fluxa, & illa in corpore immortali, hæc vero in paſſibili. Tertio, in eo quod in Cælo claritas corporum Beatorum emanat ex claritate animarum eorumdem, ut docet Sanctus Auguſtinus, illa vero Transfigurationis manat ex Divinitate Filii Dei; & claritas Salvatoris in Thabor illam repræſentat, quam recepturus eſt, dum erit in Cælo; & claritas Indumentorum ejus ſignificat futuram Sanctorum gloriam, juxta Sancti Dionyſii doctrinam. *Ex Moralibus Sermonibus Tomo* 2.

Epiſt. ad Dioſcorum.

Epiſt. ad Cajum.

Quas ob cauſas Dei Filius transfiguratus eſt coram tribus Apoſtolis.

Primum Salvatoris conſilium ſe oſtendentis circumamictum gloria, & lumine coruſcantem fuit, ut illis oſtenderet hujus gloriæ radium, quem celabat ſub integumento corporis ſui mortalis, & illius, quam præparabat in regno ſuo illis, qui ſeſe ejuſdem cultui devoverent. Volebat etiam illos animare ad crucem ferendam, & illis oſtendere, Deum quandoque Sanctis ſuis guſtanda præbere, licet obiter, alterius vitæ gaudia, & delicias. Poſt hæc dubitabimus ne, noſmet adeo liberalis Domini ſervitio mancipare, nos, qui ſcimus futurum ut aliquando perfruamur eodem in gloria, & in præſentiarum quoque nobis aliquam tribuit prægustationem felicitatis, quam præparat nobis in Cælo? Modus autem quo ſe transfiguravit Salvator, fuit permittendo, ut gloria animæ ſuæ, quam ſemper abdiderat, erumperet, & effunderetur in corpus ſuum: quæ ſimulac prodiit, ille factus eſt Solis cum quo illum poſſet comparare. *Pater Croiſet in Aſceticis Tomo* 1.

Gloria Transfigurationis eſt veluti prægustatio gloriæ, qua Sancti ſunt in Cælo perfruituri.

Quænam futura eſt gloria, & felicitas Sanctorum in Cælo; quandoquidem aliquot radii gloriæ JESU CHRISTI, ſenſibilis effectæ ad aliquot tantum momenta, cumulant eos, qui ejuſdem teſtes fuerunt, lætitia ita pura, & ineffabili, ut tres Apoſtoli rapti fuerint in extaſim? *Bonum eſt nos hic eſſe*, Sanctus Petrus exclamat omnium nomine: quid melius nobis largiri vales? quæ voluptas hac major eſſe poteſt, magiſque exquiſita! quod bonum comparandum cum hoc, quod nobis parit perſtringens fulgor tuæ gloriæ! quantumvis ſubita ſit exultatio, & impetus admirationis, amoris, & lætitiæ, non ideo tamen minus rationabilis eſt, & minus æquus. Poſſumus ne cum JESU CHRISTO verſari, quin ſumma oblectatione, & ſenſibili gaudio afficiamur? *Faciamus hic tria tabernacula.* Sed Apoſtolus hic in extaſim raptus recte ne cogitavit, quod dixit? prævidebat ne incommoda, & mala, quæ inde erant profectura? Quis proteget illos in Monte hoc ab anni tempeſtatum inclementia? Quis nutriet illos in horrenti ea ſolitudine? Sed aliunde quid timendum eſt, ubi ſimus cum Filio Dei; quod bonum deeſſe poteſt poſſidentibus fontem omnium bonorum? Cum illo perfecte beati ſumus in monte, in agro, in deſerto; ſine illo miſeri ſumus etiamſi in aulis Principum, ac in Cæſarum ſolio verſaremur. Verum eſt cum illo non appeti niſi humiliationes; nos adverſis ſaginari, mortificari, mundum fugere, ejuſque dogmata perhorreſcere; ſed hæ rationes probant, nos ſolide beatos eſſe. Quid enim parere poteſt gaudium adeo imperturbabile, delicias adeo puras, adeo perfectam voluptatem in ſtatu adeo ſolitario; inter ea omnia quæ ſenſibus noſtris adverſantur: quæ naturæ noſtræ crucem figunt, quæ negotium faceſſunt? Dicendum eſt ſane reale bonum eſſe, cum ita ſenſu percipitur, ac ita permanens eſt in ſolitudine. Ubi autem in Mundo par invenitur tranquillitas? felicitas fructus eſt exoticus, & bonum, quod mundi ſectatores minime norunt. Oritur duntaxat in Salvatoris cultu, & ſequela, ibique ad ſatietatem guſtatur. *Pater Croiſet in Aſceticis Tomo* 2.

Matth. 17.

Oſtendit J. C. Apoſtolis ſuis gloriam quam ſuis humiliationibus adeptus eſt.

Quemadmodum hic Homo Deus humiliationes ſuas ſubſtravit tamquam ſolidum gloriæ ſuæ fundamentum, ita ne Apoſtoli ſcandali occaſionem deſumerent ex ſuis ignominiis, hodie illis oſtendit eam gloriæ lucem, quam per illas fuerat adeptus. Tantum ergo abeſt, quod rubore ſuffunderentur ſequentes illum, vel metuerent verecundiam, quæ nonnunquam propter illius cultum ſuſtinenda eſt, & contemptum, quo ab illis excipimur, qui Mundi placita ſequuntur; Tantum abeſt, quod nobis negotium faceſſat illorum judicium, cenſura, & irriſio, ut in eo gloriam omnem conſtituamus, ut illi ſimiles efficiamur. Adoramus Deum humilem, qui faſtum, ac nitorem divitiarum mundi contempſit, & nos docuit viam, qua pervenitur ad gloriam, eſſe humiliationem, atque exinanitionem. Cur ergo me illum ſequi pudeat? Heu! Sanctus Bernardus exclamat: *non dedignetur homo ſequi, quo præivit Homo Deus.* Credat homo ſibi dedecere, amare, & perquirere quod Deus omnium primus habuit in pretio? Fallacem hanc verecundiam adnectere auſus eſt Mundus humiliationibus Dei. Scandalum hoc, quod deſumitur ex Salvatoris humilitate eſt indigna illa confuſio, quam hodie confundit glorioſa JESU CHRISTI Transfiguratio, quæ nobis aperiens gloriam Sanctæ Humanitatis ſuæ, nos docet omnia eſſe glorioſa, ex quo illam induit, & eadem ſemel exornavit. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Superbia efficit, ut ſcandalum ſumamus ex humiliationibus J. C. quibus uſus eſt, ut nos ſalvaret.

Deſumitur etiam ſcandali occaſio ex humiliationibus Dei alio modo, qui eidem eſt etiam contumelioſior; quod videlicet ſuperbia noſtra nobis odium, & horrorem ingerit humiliationum; efficitque ut viam ingrediamur prorſus oppoſitam illi, quam nobis indigitavit, cum tandiu carere voluit propter amorem noſtri debita ſibi gloria; ita ut cum poſſet æque ſalvare nos per honorem, ac per humiliationem, alteram hanc rationem elegit, tamquam aptiorem, & tamquam eam, quæ ceſſura erat in majorem Patris ſui gloriam, & noſtram utilitatem, quemadmodum Apoſtolus inquit: *Qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem, confuſione contempta.* Hoc autem Myſterium nos docet in illius poteſtate ſitum fuiſſe in terram deſcendere eum eadem Majeſtate, cum qua tunc apparuit juxta vim vocabuli, quo utitur Sanctus Lucas Evangeliſta: ſed maluiſſe in omnibus fieri ſimilem nobis, & ſe infirmitatibus noſtris ſubjicere, ex quibus ſcandalum non accepit; cum homines ſcandali occaſionem nacti fuerint ex humiliationibus ejus, rati rem indignam fuiſſe electionem hujus medii, quod ab eorum ſtudiis maxime abhorrebat. Ita ut quin hoc pacto ſibi conciliaret amorem, ac animum gra-

Ad Hebr.

Luc. 9.

tum

tum pleroremque mortalium, eisque suaderet pompatum, ac honorum mundi hujus abnegationem, quemadmodum ipse propter illos fecerat, illi summo cum fervore volunt quidem ejus Magnitudinem, potentiam, & gloriam imitari; sed horrent medium, quod ipse instituit, & quod ipse sibi elegit ad id, quin cogitent in hoc ipso illum aperuisse nobis amoris sui Magnitudinem, cum se privaverit ea gloria, qua facile gaudere poterat, quandoquidem sibi naturaliter erat debita, ut nobis ostenderet quo pacto nobis promerenda esset, & acquirenda. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Nullum fuit jucundius, vel curiosius Spectaculum illo, quod in Thabor visum est.

Nullum unquam fuit spectaculum seu jucundius, seu aptius vel ad nostræ satisfaciendum curiositati, vel ad nostram fovendam pietatem illo, quod in Thabor visum est; ibi adfuit quidquid sacratius, atque venerabilius latet in Lymbo, videlicet anima Moysis, quæ de subterraneis revocata locis, ubi retinebatur, alienum corpus induit, & illum informat. Nec defuit quidquid amabilius in terra invenitur: Elias nempe, qui ex eo deliciarum loco, ubi usque ad sæculorum consummationem permansurus est, repente fuit translatus in Thabor. Ibi quoque inventum est, quidquid augustius, atque adorabilius adest in Cælo, ibi enim tota sese prodit adorabilis Trinitas, inquit Angelicus. Pater in voce, quam emittit, Spiritus sanctus in nube lucida, & candenti, quæ illi est pro throno, & Filius in gloria suæ humanitatis; gloria quæ cum hactenus sese continuerit in animo Hominis-Dei, quin unquam resiliret in corpus, sese in illius faciem, ac vestes effundit: gloria cujus effusio paris adeo vivum, nitidumque lumen in monte ut tres illuc adducti discipuli corruunt in terram sancto terrore capti ad novi hujus spectaculi intuitum, non assueti ad tanti luminis fulgorem sustinendum. *Ex Sermonibus Moralibus tomo secundo.*

Spes Cælestis gloriæ cujus figura est Transfiguratio excitare nos debet ad servanda mandata Dei.

Secura tantæ gloriæ expectatio, quanta est Cæli gloria, valida ratio est ad nos excitandos, ut Dei mandata servemus. Hac via usus est Dominus noster ad inflammandos Apostolos suos ad difficillima Religionis præcepta observanda, quale illud est semetipsum abnegandi; & hæc quoque via est, qua utitur adhuc, ut nobis suadeat amorem nostrorum officiorum, eorumque amaritudinem mulceat. Quippe in

Matth. 11. 30. Evangelio asserit, Jugum suum *suave esse, & onus leve*, & sanctus Joannes Apostolus inquit, *mandata*

1 Joann. 5. *ejus gravia non sunt*. At quid efficere potest suave, & leve Jugum Salvatoris? Quid prohibere potest, ne mandata illius gravia, & dura nobis videantur; nisi adspectus æternæ hujus gloriæ, quam certi sumus nos aliquando possessuros esse, si in hac fluxa, mortalique vita aliquam nobis vim inferre voluerimus? Sanctus Paulus ait, nos repleri gaudio, & consolatione propter certam spem æternæ beatitudinis. *Spe*

Rom. 12. 12. *gaudentes*, & sanctus Augustinus nobis ostendit eum, qui sæculi deliciis abrenuntiat, ut Deo sese prorsus devoveat, mutare genus voluptatis; neque enim illi voluptates omnino auferuntur, ut vulgo putatur, sed tantummodo permutantur. Verum igitur est, ex Augustino, posse a nobis veras gustari delicias, ubi nosmet sanctis Christianismi legibus conformemus. Quinam est fons deliciarum, quas Fideles inveniunt in fideli mandatorum Dei observantia? Audite sequentia sancti Augustini verba, & discetis, spem bonorum, quæ expectamus majorem in animis Christiana lætitiam parere, quam mundani in voluptatum suarum perfruitione percipiant. Deliciæ, quas in hac vita nanciscimur in Deo, nondum reales sunt, sed tantum in spe; sed hæc spes adeo certa est, ut omnibus mundi deliciis sit præferenda. *Lambert in anno Evangelico, tomo secundo.*

Sancti in Cælo recipient eamdem animam, & corpus quod habebant in terra, non tamen ea forma qua antea.

Sancti in cælo eamdem habent animam, & idem recipient corpus, quod habebant in terra, sed status hujus animæ corporisque non erit amplius idem. Anima hæc in terris deformata erat per concupiscentiam sæculi, sanctus Augustinus ait; forma divina, quam habebat quatenus prædestinata in mente Dei, videbatur obliterata, & quodammodo annihilata labe peccati: in mente illius nihil erat nisi ignorantia, vel dubitatio; in corde nihil nisi frigus, & perturbatio, & in memoria nihil nisi metus, & illusio. Ecce igitur anima misera, miserum in modum deformata, sed in cælo statum mutabis non mutata natura, videberis in vera tua forma, ab omni peccato immunis, confirmata in gratia, similis Deo, per privilegium facta, quod Deus est per naturam, & quod in Transfiguratione sua videbatur esse. *Ex Sermonibus Moralibus.*

Corporis status mutabitur sicut ac animæ.

Corporis status statum animæ sequetur. Corpus hoc erat corruptibile, & induet incorruptionem; infirmum, & convalescet, animale & per conjunctionem cum animo fiet spirituale; contemptibile, & resurget in gloria, eritque Sole ipso nitidius. Hanc propter beatorum corporum gloriam JESUS CHRISTUS ostendere voluit in sua Transfiguratione. Nam sicuti claritas, quam nobis hoc Mysterium repræsentat, sola qualitas est personæ in se ipsa consideratæ, sanctus Thomas inquit, cum impassibilitas, subtilitas, & agilitas ad illum minime referantur nisi ratione actionis, ac motus ipsius: JESUS CHRISTUS voluit nobis tribuere imaginem quamdam perfectionis corporum gloriosorum per hanc adorabilem qualitatem, quam in corpore suo super Thabor recepit. Suam ostendit subtilitatem de Matris utero egrediens, agilitatem super aquas incedens, impassibilitatem de manibus inimicorum effugiens; unus restabat actus, quo suam nobis aperiret claritatem, quæ sola est qualitas ejusdem inhærens personæ; quod efficit in Transfiguratione, in qua dicere potuit Patri suo, se illam nobis communicare, quam ab illo acceperat. *Claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis. Ex Moralibus Sermonibus tomo secundo.* D. Thom. 3. p. q. 45. art. 2.

Quod J. C. nobis innotescere voluit per Transfigurationem, penitus Mundo placere adversatur.

JESUS CHRISTUS semet transformans docere nos voluit, nos a terrenis rebus omnibus avellendos esse ut cælestia tantummodo cogitemus. Sed mundi sectatores alia insistunt via, ut suaviorem efficiant Dei legem. Eam immutant, corrumpunt, deformant. Cum minime velint actiones suas Dei legibus conformare, student Dei leges conformare affectionibus suis, & quin dirigant corrupta studia sua ad divinæ regulæ normam, regulam inflectunt, ut cum incompositis studiis suis concilient. Nonne funestum hoc secretum mitiorem efficiendi legem Dei illam corrumpendo efficit, ut tot Christiani nullis agantur stimulis, inter flagitia sua, & sibi etiam persuadeant, vitam suam conformem esse sanctis regulis Religionis nostræ? Modus, quo homo hic ditatus est, illum multo tempore agitavit, ac scrupulis mentem ejus replevit; sed nihilominus meditando, & cogitationes suas acuendo, nactus est benigniora consilia, ut aliena retineret bona, nec restitueret opes, quas debet suis fœnoribus, & injustitiis. Hæc otiosa vita in nihil agendo occupata; vita hæc mollis, & iners re adhuc integra mundanæ huic mulieri negotium facessere visa est; visa illi quidem est legibus & spiritui Christianismi parum conformis; verum cum illa adduci non potuerit, ut vitæ rationem inflecteret fallacibus innixa principiis, dissipavit scrupulos suos, ac tandem sibi persuasit, se posse quoddam fœderis, & reconciliationis genus statuere, in quo singuli de jure suo remitterent aliquid. Hoc pacto tranquillitatem adepta est, & conjugit illa dissensionem tollere, quam hinc quidem Leges Dei, inde vero incomposita studia sua pepererant. Rationes directores hujus nihil dissimulantis, & ducentis animas secundum placita Evangelii solidæ quidem videbantur, verum cum timeret, ut illi parere cogatus, firmus hic deseritur directos, & alius inquiritur commodior, indulgentior, qui viam cæli sternat faciliorem. Decipi volumus, & justa ultione patitur Deus nos decipi, mentiri assuescimus, mendacium veritatem putamus, in errore perseveramus. Cogitamus ne Deum probaturum esse intentiones omnes, quas malignus spiritus nobis suggerit ad corrumpenda purissima Evangelii dogmata? Commentitiis hisce exceptionibus suffultum vitium erecto progreditur capite, & nonnunquam etiam Virtutis nomen vindicat sibi. Ambitio magnarum animarum ægritudo est, avaritia honesta vocatur œconomia, perniox aleæ furor legitima animi refectio, commercia, quæ pariunt, vel fovent impurum ignem, solatia ad mentis acumen ostendendum utilia: hæ sunt ambages, quibus utuntur homines ad leniendam legem Dei, ad conciliandam non eorum voluntatem divinæ huic legi, sed legem Dei eorum voluntati, spe illecti fore ut postquam gavisi fuerint tranquille omnibus vitæ hujus bonis, post hæc æternis etiam præmiis perfruantur. *Lambert in anno Evangelico tomo secundo.*

Ex Transfiguratione J. C. cognoscimus quid sit gloria Sanctorum.

JESU CHRISTI Transfiguratio non solum ostendit, quid sit in se gloria Sanctorum, verum etiam ostendit, quid sit hæc gloria habita ratione nostri; vel si mavis me apertius loqui, non solum Transfiguratio JESU CHRISTI imago est gloriæ Sanctorum; est etiam pignus; & cogitantes Deum-hominem Transfiguratum in Thabor, in illo cognoscimus omnia jura, quæ habemus in cælo. Ubinam nactus sum Veritatis hujus probationem? In nostro Evangelio. Si enim voluit JESUS CHRISTUS Moysem, Eliam, Petrum, & Joannem testes esse Transfigurationis suæ, nequaquam putetis eos otiosos fuisse spectatores cæremoniæ, cujus essent expertes. Noluit illuc Angelos accersere, Patres inquiunt, quia vere ad illos non spectabat Mysterium; homines tantum adesse voluit, ut in ejus persona videremus jura, quæ habemus ad cælum; ut timores nostros sedantes ex divini hominis Transfiguratione lætissimum perciperemus auspicium illius, quæ fiet aliquando de nobis in cælo; ut per hoc in certa, tutaque bonorum futurorum spe viveremus; ut in humanitate simili nostræ, sed glorificata disceremus, quid evadere possumus; & membra sperarent aliquando in partem accessura gloriæ, quæ in capite suo præcesserat: *Ut ejus sibi honoris consor-*

tium

Sermones Morales Tomo 2.

Idem sequitur argumentum.

Accidit nescio quid hodierna die simile in Thabor. Omnes Bibliorum paginæ plenæ erant promissionibus, quibus pollicitus erat Deus hominibus se illis gloriam suam esse daturum. Vos estis populus meus, & ego Rex ero vester; vos filii mei, & ego pater vester ero; vos eritis observatores legis meæ, & ego merces vestra magna nimis. Modo illos in se bene sperare jubebat; ne animos desponderent semet illi ostensurum; sed hæc erant promissa, & ex his verbis consolatione plenis nullum fere pignus habebamus, quod contra timores nos certos faceret. Quapropter Prophetæ exclamabant: Mitte quem missurus es nobis: Salus Israel non cunctetur accedere, terra germinet Salvatorem suum; & oculis nostris videamus Dominum nostrum, caput nostrum, auctorem gratiæ nostræ, & gloriæ nostræ consummatorem. *Ibidem.*

Dei Justitia dignata est Apostolorum vota adimplere.

Dei Justitia in fide præstanda fidelis dignata est indulgere votis Sanctorum Apostolorum, cumque mihi fingo Moysem, Eliam, Petrum, Jacobum, & Joannem in Thabor considerantes JESUM CHRISTUM transfiguratum, mihi videtur Pater Æternus illis ostendere voluisse in glorificata Verbi sui humanitate Verbi sui, naturam similem naturæ ipsorum: *Similis naturæ spectatores fecit*, ut viderent in illa, quod nondum viderant, Mediatorem Dei, & hominum in gloria sua Deum Hominem, qui quatenus Deus supremum est bonum eorum, quod ad eos pertinet quatenus homo, & quod in duabus hisce naturis præsentia, & veritate sua replet, quod nondum nisi in figura fuerat concessum. Tunc enim licebat nobis exclamare: *Hoc nunc os de ossibus meis, & caro de carne mea.* (*Genes. 2.*) Cum caput nostrum gloria renideat, poterit ne relinquere membra sua in pulvere, & ignominia? tunc videntes JESUM CHRISTUM in Majestate triumphi sui nosmet consolari debemus *in spe vocationis nostræ*, & respicere nos *tamquam filios Dei, & cohæredes Filii sui. Ibidem Tomo 2.*

Moyses, & Elias loquuntur cum JESU de doloribus passionis ipsius.

Moyses, & Elias cum JESU CHRISTO verba faciunt de excessu, quem completurus erat in Jerusalem, de excessu ingratitudinis, nequitiæ, perfidiæ in hominibus, qui illum suffixuri erant Cruci; de excessu justitiæ, severitatis, derelictionis in Æterno Patre, qui traditurus erat Filium suum voluntati inimicorum suorum: de excessu obedientiæ, & amoris, sed præcipue, & magis ad litteram, patientiæ, ac passionis in eo mortis genere, ubi singula æque contumeliosa sunt, atque crudelia: *Loquebantur de excessu.* Quam pulcrum erat audire Moysem, & Eliam cum JESU CHRISTO, de hoc excessu loquentes! Quantum venustatis, ac ponderis habebant hæ collationes in ore duorum hominum, qui per jejunia sua, fugas, persecutiones, mansionem in deserto, vitæ austeritatem, & pœnitentiam gloriari poterant, se, antequam JESUS CHRISTUS jussisset eos, qui eum sequi vellent, crucem suam bajulare, se jam magnum hoc præceptum implesse: *Si quis vult venire post me, tollat crucem suam, & sequatur me.* (*Marc. 8.*) Post hoc oraculum verbis adeo perspicuis conceptum, & post talium exemplorum auctoritatem, non video, quomodo sperare aliquis possit se iturum in Cælum, quin amplectatur pœnitens, & mortificatum vitæ genus, quod illud proprie est, quod Crucem ferre dicimus. *Ibidem.*

Transfiguratio corporum nostrorum fiet secundum exemplum Corporis J. C.

Transfiguratio corporum nostrorum in Cælo facienda est juxta exemplar gloriosi Corporis JESU CHRISTI, quia simul omnes unum, idemque corpus faciemus in gloria, quemadmodum unum tantum in terra componimus. Si igitur Corpus JESU CHRISTI in arbore Crucis deformatum est antequam conformaretur in gloria, quemadmodum S. Bernardus ait in piis sententiis suis; videlicet si traductum fuit per ignominias, & passiones, antequam obtineret hanc impassibilitatem, & claritatem, quam habet in Cælo, & cujus symbolum est Thabor; opus est ut potiori jure corpora nostra affligantur sub pondere mortificationis, & pœnitentia atque Cruce deforment ea, ut JESUS CHRISTUS eorum vicem miseratus reformet illa, & quodammodo illa reddat gloriæ sui Corporis similia. Heu! si rete assequeremur has maximi momenti Veritates, si audiremus præclara dogmata, quæ Dei Spiritus tradit nobis hac de re in Scripturis sanctis, quam beati essemus, & quantocyus vitæ rationem permutaremus! Sed heu! Philautia nobis sensus ingerit prorsus oppositos; nullum volumus ex mediis, a quibus nostra pendet felicitas, & per funestam cæcitatem, quantacumque flagremus cupiditate gaudendi Deo in Paradiso, noxie recedimus a viis, quæ illuc adducunt. *Morales Sermones Tomo 5.*

De Cæli felicitate, quam speramus.

Cur mihi non licet levem vobis proponere imaginem ineffabilis ejus felicitatis, quam Deus promittit justis, qui propter ipsius amorem pertulerunt? cur mihi non licet auferre velamen, quod vobis abscondit Deum Majestatis, qualis est? Quam utiles vobis viderentur vitæ hujus calamitates, si earum adeo prætis paupertatem, quam tantæ sequerentur opes; & passiones, quæ tot voluptatibus; & humiliationes, quæ tanta dignitate exciperentur? Sed quomodo nam fas mihi sit innuere, quæ animo concipere nefas est? Etenim, S. Augustinus ait, in unum colligite objectum omnes creatarum rerum pulcritudines, hæ nunquam Sanctorum felicitatem æquabunt: nam si hæc esset felicitas, nunquam illam animo vobis fingere potuissetis; fieri enim nullatenus potest, ut in cor hominis ascendat. Aliquot beatificæ gloriæ radii refulgent in Corpus JESU CHRISTI transfiguratum in Thabor; & ecce S. Petrus sui non compos, in extasim rapitur; lætitiæ magnitudo judicium ejus perturbat, loquitur sine ordine, sine animadversione, nesciens quid sibi velit. *Nesciebat quid diceret. Abbas du Jarry.*

Quorum erat dispositio Filii Dei, ubi transfiguratus fuit, quomodo transfiguratus fuit, & qualis fuit stupor Apostolorum.

JESUS CHRISTUS transfiguratus fuit dum preces effunderet. Quibus verbis utar, ut vobis ostendam eam lucem, qua circumfusus enituit Transfigurationis momento! Dux populi Dei, quo tamquam Organo usus est Omnipotens, ut legem suam evulgaret; Sancte Propheta Elias æque commendabilis propter secretas Dei communicationes, ac propter eminentem potentiæ suæ partem, quam tibi elargitus est; Sancti Apostoli, vos omnes qui testes fuistis gloriæ Salvatoris nostri, enarrate nobis, quid vidistis illa die lucis, atque splendoris! judicium ferte ex iis loquendi rationibus quibus utitur Ecclesia admirabile hoc prodigium oculis vestris exhibitura. *Et resplenduit facies ejus sicut Sol, vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix.* Nihil in natura est Sole nitidius; nihil est, cujus albedo sit conferenda cum nive. Tamen mihi persuadeo has Scripturæ locutiones levissimam esse imaginem splendoris gloriæ illius, qua Dei Filius circum amictus apparuit. Quinam fuit stupor Apostolorum! Sanctus Petrus, quemadmodum testatur S. Marcus, nesciebat quid diceret: *Faciamus hic tria Tabernacula, tibi unum, Moysi unum, & Eliæ unum.* Quid dicis Apostole? vix momentum excessit, ex quo confessus es JESUM esse CHRISTUM Filium viventis Dei; modo Dominum a servis separasti; & modo omnes confundis? Apostoli omnes, ex Matthæo, ceciderunt in faciem, & timore magno conterriti sunt. Quæ simul portenta! Moyses de tumulo egreditur; Elias in ictu oculi rapitur in Montem; Cælum aperitur; auditur vox tonitru terribilior. Terra, Cælum, mortui, Prophetæ, Pater Æternus, omnia conspirant ad celebrandam gloriam illius, qui hactenus Magnitudinem suam tenebricosa sanctæ Humanitatis suæ caligine celaverat. *Annus Evangelicus Lambert Tomo 2.*

Cur deligantur Moyses, & Elias futuri spectatores triumphi Filii Dei.

Judæi jugiter exprobrabant JESU CHRISTO, quod legem transgrederetur. Illum blasphemum petebant; asserebant ipsum falso sibi vendicare qualitatem Filii Dei, quam ad ipsum nequaquam pertinere dicebant. Homo hic, dicebant Judæi, non est Deus, quia Sabbatum non observat: & alibi: Lapidamus te non propter opera tua bona, sed propter blasphemias tuas, quia cum homo sis, facis te ipsum Deum. Salvator ostendere vult utramque criminationem hanc proficisci ex Judæorum invidia; se ab utroque crimine vacuum esse, se legem non violare, neque sibi acceptam referre gloriam non sibi debitam, dicens se Patri suo æqualem. Hujus rei duos affert testes irreprehensibiles, ac Judæis minime suspectos. Cum Moyses legislator fuisset, Judæi dicere non poterant Prophetam hunc voluisse testimonium perhibere illi, qui ejus perfractor fuisset, & qui apertissimus fuisset Inimicus mandatorum, quæ ipse Dei Nomine olim evulgaverat. Cum Elias semper ardentem præsetulisset zelum gloriæ, & cultus Dei, nequaquam imperiis Salvatoris nostri paruisset, si hic adversatus fuisset Deo, si Deo parem se præstare voluisset, & sibi per maximum scelus vindicare gloriam, cujus tanto zelo flagrabat Sanctus Propheta, dum cum hominibus versaretur. *Lambert in anno Evangelico Tomo 2.*

Cur J. C. transfiguratus fuerit in Monte.

JESUS CHRISTUS in monte transfiguratus est, ut ostenderet Apostolis excellentiam gloriæ, quæ illis erat promissa, & ut illos excitaret ad leges servandas spe hujus gloriæ. Dei Filius vult nos eumdem fructum percipere ex Mysterii hujus meditatione. Vult nobis adstruere sublimem conceptum gloriæ hujus, quæ nobis præparata est; Vult etiam certa gloriæ hujus expectatione ad mandatorum ejus observantiam animari. Satis æstimare vobis non licet magnam mercedem ad quam anhelare vobis licet. Ut nobis summi hujus boni magnitudinem exhibeam, satis esse puto, si dixero ea, quæ hodierna die acciderunt in Thabor, non aliud esse, quam figuram, vel umbram æterni boni, quod Beati possessuri sunt, ubi peregrinationis hujus tempus accesserit. In nobis est, si voluerimus, videre JESUM CHRISTUM in gloria; illum videre possumus, non quidem ut tres illi Discipuli in monte, sed modo longe augustiori videbimus illum pro Tribunali sedentem ad dexteram Patris. *Idem.*

Erat

Rationes, quæ Dei Filium engerunt, ut se coram Discipulis suis transfiguraret.

Erat quodammodo necesse, ut Dei Filius ita sese gereret cum discipulis suis; nam quemadmodum illis promiserat, fovebant cogitationes, & consiliis fluctuantia, quæ innitebantur expectationi boni invisibilis, & absentis; nihil minus requirebatur quam gloriosum Transfigurationis Mysterium, ut illis jucunda fieret bonorum præsentium jactura lucro certissimo futurorum. Nihil minus requirebatur, quam tanti, adeoque manifesti exempli suctatitas ad illos a Mundi amore avellendos, ad illis conciliandum persecutionum, & passionum amorem, ad corrigendam in illis funestam hanc judicii corrupti occupationem, qua præferimus quidquid a nobis videtur, & possidetur bono, quod ignotum est, incertum, & quod nondum tenetur. Quamobrem sicut Deus, qui olim excitaverat Israelitas ad acquisitionem telluris promissæ, quamvis illis tot tantaque jam illis prædixerat, voluit tamen, ut per intervalla detegeretur illis arca fœderis, donec in deserto commorati sunt, ne quid negotii illis facesseret expectatio mercedis novissimæ, cujus arca pignus erat: similiter, quamvis JESUS CHRISTUS suis pollicitus esset Regni sui possessionem, tamen secum assumpsit Petrum, Jacobum, & Joannem, eisque ostendit viventem hanc novi fœderis arrham in splendoribus Majestatis suæ in Thabor, ut ad conspectum gloriæ, quam se daturum spoponderat sequentibus se, recentes conatus exererent ad eam acquirendam; superarent omnes objecta, qui zelum eorum vel minuerent, vel retardarent; lætarentur etiam, si quæ ipsis ingruerent mala; quandoquidem in Cælo reservabatur illis merces magna nimis. Ita fecerunt tres illi dilecti, & fideles socii laborum JESU CHRISTI. Joannes illum secutus est in Calvarium, ut testis esset, & audeo dicere, socius illius Sacrificii. Jacobus primus fuit ex numero Apostolorum, qui propter illum mortem subiret: Petrus ut illum tueretur, gladium strinxit, audacter occurrit Romanis Imperatoribus, & capite in terram verso cruci suffixus fuit, quasi hoc situ corporis innuere vellet, se animam suam efflare pro parente, Dominoque suo, qui in Cælo est, de quo ille cum gaudio videt in situ hoc inverso venientem ad se ejus patientiam, atque constantiam. Hujusmodi fuerunt actiones, & generosa summorum illorum Virorum consilia. Rebus, quas viderant, admirabilibus animati, sibimet in persecutionibus, quæ in eos excitabantur, repræsentabant gloriosam Magistri, Dominique sui Transfigurationem: *Habemus firmiorem propheticum sermonem* pro illo, qui factus fuit Patribus nostris, inquit hic Princeps Apostolorum, *& hanc vocem audivimus de Cælo allatam, cum essemus cum ipso in monte Sancto. Ex Moralibus Sermonibus Tomo 2.*

2. Petri 1. 19.

Voluptas, qua inebriatus fuit Sanctus Petrus tempore Dominicæ Transfigurationis.

Gloria, qua amictus fuit Salvator in Transfiguratione sua, ita affectus fuit S. Petrus, ut Apostolus id unum quæsiverit, quomodo eam sibi certam faceret voluptatem, qua fruebatur: *Bonum est nos hic esse: Faciamus hic tria Tabernacula*. Potuisset ne ille satis sui compos esse, ut unice cuperet in æternum ea frui beatitudine, quam degebat? Societas Magistri adeo liberalis, ac magnifici, in splendoribus gloriæ suæ, nihil illi, ut videtur, optandum relinquebat: Tamen Sancti Lucas, & Matthæus asserunt, S. Petrum ignorasse quod dicebat: *Nesciens quid diceret; non enim sciebat quid diceret*. Ita allectus erat objecto, quo sensus illius perfruebantur, ut nihil sibi superesse crederet optandum. Tamen ille erat adhuc in terra; sancta Filii Dei humanitas sola omnem illius oblectationem constituebat; adhuc Cælum illi expectandum erat: optandæ, sperandæque illi erant deliciæ ineffabiles, quas ipsius Divinitatis adspectus in beatam animam potest effundere; *Nesciens quid diceret*. Non equidem miror, Apostole, quod tibi stuporem incutiat spectaculum, quod tuis oculis se subjicit; sed non cogitas hunc levem esse radium ejus spectaculi, quod tibi Dominus præparat in regno suo? In Cælum tibi ferendi sunt oculi, & vota. Heu! Auditores, si umbra Paradisi in extasim rapere potest animas magnas, quid efficient ea, quæ nobis Paradisus pollicetur? Immarcescibiles pulcritudines, opes immensæ, æternæ voluptates, quas Paradisus complectitur, nos non movebunt? & semper in illius amittendi periculo versabimur? Conemur hodierna die nobis aliquam hujus Paradisi imaginem fingere, in quo Deus ostensurus est omnes thesauros suos, nobisque omnia bona sua communicaturus, ac nos sui ipsius possessores effecturus. *Sermo Patris la Pesse Tomo 2.*

SUPPLEMENTUM

Ad Tractatum

DE RESURRECTIONE FILII DEI.

De Salvatoris sepulcro, & vigilibus appositis ne auferretur.

PRINCIPES Sacerdotum, & Pharisæi obsignari voluerunt Salvatoris sepulcrum, ibique Pilato consentiente excubias exerceri, ne illius Discipuli inde exanime corpus auferrent, & ipsum resurrexisse evulgarent. Hæc præcautio non solum inutilis fuit, verum etiam plurimum contulit ad Resurrectionis veritatem confirmandam, simulque ostendendam magnitudinem potentiæ Filii Dei. Si homines illi crudeles æque ac insipientes nequaquam egissent cum Pilato, ut quam diligentissime sepulcrum illud custodiretur, dicere forsitan potuissent, cum corpus non inveniretur amplius in tumulo, illud ablatum fuisse a Discipulis ejus; quod a veritate non abhorrere videri poterat, & nemo asserentibus fidem non habuisset. Sed cum omnia præcaverint, sepulcrum obsignaverint, milites ad excubandum adhibuerint, quis credere potuisset, hos Discipulos, quos non latebant suscepta consilia ad prohibendum, ne sanctissimum pignus ab illis eriperetur, ausos fuisse hujusmodi facinus? qui etiamsi in eam mentem, ac voluntatem incidissent, quomodo id exequi valuissent? Hoc omnibus cordatis viris nunquam in mentem ascendet; & quidquid Judæi conati, ut celarent JESU CHRISTI resurrectionem nihil profuit, nisi ut illam efficerent celebriorem: quippe verum erat, neque ambigi poterat, JESUM CHRISTUM ex eo sepulcro evasisse per non vulgarem potentiam, sed per verum miraculum, cujus nullam partem homines sibi poterant vindicare. Itaque miserorum diligentia in irritum cessit; immo eam confirmarunt veritatem, quam studebant evertere, ac dicere possumus, illos sibi aditum omnem præclusisse ad fucum, coloremque affingendum calumniæ, quam evulgare conati sunt, corruptis argento custodibus, quibus persuaserant, ut in vulgus disseminarent, Discipulos noctu impetu facto, & se dormientibus corpus abstulisse. Ecce quomodo se se prodit iniquitas, & in ipsorum cedit opprobrium. Ita eorum se prodit perfidia in versutiis, & malis artibus, quibus usi sunt prohibituri, ne ab aliis cognosceretur, secundum illa Prophetæ verba: *Mentita est iniquitas sibi*; & sæpe peccatores semetipsos damnant iis artibus, quibus scelus suum celare admituntur. *Abbas Trappensis in Moralibus Animadversionibus in Evangelium Sancti Matthæi.*

Psalm. 26.

Cæcitas sacerdotum, & Pharisæorum non intelligentium eum, quem interfecerant, resurrexisse.

Sacerdotes, & Pharisæi, qui sciebant Angelum de Cælo super sepulcrum descendisse, atque amovisse lapidem, quo claudebatur, & custodes inde lethali terrore correptos fuisse, alteri ne, quam divinæ potentiæ hoc acceptum poterant referre? Poterantne non videre, portentum illud opus esse manus Dei? Quis non crederet potius illos hoc perculsos miraculo, oculos aperuisse, & criminum suorum egisse pœnitentiam? & quin satellites fallere, & argento corrumpere cogitarent, ut dicerent, ac testarentur hujus hominis crucifixi discipulos advenisse, eumque illos somno captos invenissent, sepulcrum aperuisse, & corpus abstulisse. Inauditum hoc factum, quod eorum cæcitati finem erat allaturum, tenebras auxit, & dubitandum non est, quominus novum hoc scelus, & nova calumnia pondus adjecerit eorum iniquitati, & illos quam antea fecerit nocentiores. Hic effectus est præoccupationis horum perfidorum; improbitas altas in cordibus eorum jecit radices, quæ non nisi cum illis interibit, & inde nunquam emerget. Secundum hunc animi affectum, licet execrabilem, plerique mortales vitam instituunt suam, impressiones, quas semel imbiberunt, non delentur, immo roborantur iis omnibus, quæ accidunt in vis; & quin imminuantur, efficiunt, ut injustus perseveret in injustitia sua, avarus in effræni opum acquirendarum libidine, impudicus in impudicitia, infideli in perfidia, ita ut videantur non posse æqui bonique facere monitum, amplecti consilium, aures præbere rationi, quæ oculos eorum aperiat, eosque de ipsorum eripiat cæcitate. *Idem.*

Mors J. C. illum hominem

Ut eum Patribus loquar docentibus, quamvis JESUS CHRISTUS sit Deus simul, & homo, tamen

Divi-

... simul & homo sit, humanitatem ejus absorptam fuisse in gloria suæ Divinitatis: Veritas Mortis ejus ostendit illum hominem esse contra Marcionitas; & veritas Resurrectionis illum contra Judæos probat esse Deum. Moritur; hoc hominis est: resurgit; hoc Dei est, non quidem in hoc sensu, quod qui mortuus est alius sit ab eo, per quem hic mortuus resurgit, quoniam eadem caro, quæ vita caret, est Deus ipse, qui resurgit: ita ut si cognoscitur status hominis in morte, cognoscatur quoque natura Dei in Resurrectione. *Ex Moralibus Sermonibus Tomo secundo.*

Licet J. C. corpus in sepulcro careat vita naturali, persona Verbi, cui hærebat germen, & vitæ principium animat ipsum.

Qui vidisset Corpus JESU CHRISTI in sepulcro, tormentorum vi ab anima separatum, nonne credidisset, carnem hanc mortuam ejusdem conditionis esse, cujus ceteræ, & nunquam futurum, ut reviviseeret? Ita sane credebant JESUM CHRISTUM inimici, & hoc futurum sperabant: tamen si caro illa caruit triduo vita naturali, quoniam realis fuit animæ, & corporis dissolutio, divina tamen persona, Verbi nempe, nunquam ab illa recessit: Verbum, germen, & principium vitæ. Verbum quod carnem iterum animavit, cui hypostatice conjunctum erat, & quod effecit, ut illa reflorescceret, ut loquitur Propheta. *Isidem.*

J. C. Resurrectio non solum fidem nostram roboravit, sed spe quoque nos ejicit fore ut nos quoque cum illo resurgamus.

Ut JESUS CHRISTUS appareret in gloria sua die Resurrectionis suæ, & a nobis omnem reciperet honorem, & omnem animi grati sensum, quem expectabat, non fides tantum, sed spes etiam nostra illi erat roboranda, inquit Angelicus. Oportebat, ut non solum nobis suam potentiam ostenderet resurgendo, sed nobis æterna relinqueret documenta misericordiæ, & fœcunditatis suæ nosmet secum resuscitando. Verbo, oportebat, ut crederemus ipsum Deum esse, atque ipsum resurrexisse, ut id crederemus; sed præterea opus erat, nos credere, eamdem Divinitatem, cujus vi resurrexerat, nos quoque suscitaturam: utque hanc in nobis firmaret spem, quid egit? Ipse resurrexit; nec satis, plurima etiam corpora resurrexerunt cum illo, & post Resurrectionem suam cum illo visa sunt, ad augendam gloriam Triumphi ipsius. Quid egit? cum dixisset Sadducæis negantibus Resurrectionem corporum mystica verba illa: *Non est Deus mortuorum, sed viventium*; quibus

Matth. 23.

verbis probare voluit, Sanctus Joannes Chrysostomus ait, Mysterium, quod hodierna die celebramus. Ad hunc effectum descendit ad inferos, ac Lymbum, ubi Justi legis Antiquæ detinebantur: eduxitque eos de subterraneo specu, atque post se captivam duxit captivitatem. Satisne primum hoc beneficium intelligitis? Cum Mortui venire minime possent ad JESUM CHRISTUM, hæc est Ruperti Abbatis sententia, JESUS CHRISTUS, qui illos de captivitate studebat educere, descendit ad illos, & ecce quam agendi rationem ingressus est. Cum mors non sit aliud quam animæ a corpore separatio, voluit JESUS CHRISTUS, separationem hanc hoc fieri pacto. Corpus suum in monumentum, & anima descendit ad Lymbum; sed cum Resurrectio sita sit in iterata duarum harum partium conjunctione, quid accidit? Verbum, quod nunquam recessit vel ab anima, vel a corpore JESU CHRISTI, utrumque iterum conjunxit; & quoniam corporum resurrectio, non est nisi consequens resurrectionis ejusdem, illius nobis tradere voluit quædam monumenta, volens, ut sanctorum quamplura corpora resurgerent. *Multa corpora cum eo surrexerunt*; ut jam in antecessum institueret, hæc, quæ Tertullianus appellat, *Auspicia Resurrectionis*, quam expectamus. *Idem.*

Matth. 27.

J. C. Resurrectio exemplum est spiritualis resurrectionis nostræ in tribus.

In JESU CHRISTI Resurrectione tria animadverto, celerem illius exitum de sepulcro; mortis spolia quæ ibi reliquit: recentemque vitam, quam duxit, ex quo inde egressus est, & a tribus potissimum in rebus illum nobis exemplo esse debere in spirituali nostra resurrectione. Etenim cur JESUS CHRISTUS tanta festinatione e tumulo egreditur? Videlicet, ut doceamur, nos etiam primum expedire nosmet ipsos debere ab iis rebus omnibus, quibus in peccato detinemur. Quare postquam de sepulcro emersit non nisi ad breve aliquod momentum suis apparuit discipulis? Cur illis sui amoris testatus magnitudinem tam caute cum illis se gerit? Ut intelligamus Christianum justificatum hominem esse prorsus mutatum, & quamvis adhuc in Mundo permanere teneatur, ipsum tamen non esse amplius mancipium corruptionis Mundi, non sapere amplius neque amare terrena, sed unice inquirere, & amare cælestia. Tria præclara præcepta nobis ex hoc Mysterio discenda; eximiæ tres ideæ spiritualis resurrectionis nostræ relatæ ad corporalem JESU CHRISTI Resurrectionem. *Idem.*

Resurrectio perfecta nihil retinere debet pristini cursus peccati.

Heu! Quid esset, si fallax metus, si humanæ rationes, vel quidam nexus, per quos Mundo, vestrisque cupiditatibus inhæretis, prohiberent, ne de peccatores, crederetis, vos resurgentes robustum auferre posse omnes peccatorum vestrorum reliquias, & audeo dicere, mortis vestræ manubias & ornamenta? Quid esset, avare, si cum JESU CHRISTO resuscitare posse putares, & adhuc servare, non equidem dico solum has opes, fructum iniquitatum tuarum, sed hunc divitiarum amorem, & hanc erga pauperes duritiem? Si velles non dico solum in fœnore faciendo persistere, sed etiam adhærescere secretæ cupiditati tuæ, quæ fuit in caussa, ut sæpe oblivisceretis, quid deberes proximo tuo? Quid esset, impudice, si cum JESU CHRISTO resurgere velles, ac retinere domi tuæ non dico solum Agar hanc cum Ismaele suo; mulierem hanc tot scandalorum caussam cum filio, sed hæc epistolia, hæc ornamenta, has obscœnas imagines? Si contenderes adhuc easdem fovere necessitudines, visitationes, iisdem interesse spectaculis, societatibus innocentiæ tuæ adeo funestis? *Idem: Sermones Morales.*

Mutatio Christiani, qui vere resurrexit, efficit, ut habeat priores abjectas.

En, Fideles, quid JESUS CHRISTUS resurgens nos doceat, & idea, quam nobis fingere debemus hujus vitæ recentis, quam nobis aperit in hoc Mysterio. Vivamus quidem cum iis, qui nobis sunt similes, epulemur cum fratribus, omnia societatis jura servemus, eumdem simul panem partiamur, quod pacis symbolum est, hæc facientes ad faciemus, quod fecit JESUS CHRISTUS suscitatus a mortuis; verum si fratres nostri nos esse putant homines sæculo, ejusque inhærentes placitis, ut ipsi, ostendamus illis eos falli: si vivimus, Deum vivere in nobis, non autem veterem Adam, & nos, ex quo resurreximus, non nisi cælestia quærere, & sapere. Si creaturæ, quæ olim nos pertraxerunt in vivendi licentiam, iterum illuc velint pertrahere; si propter criminosos oculorum nostrorum intuitus, quos olim in illas conjecimus, primi hac facilitate abutuntur, & nos in voluptates illiciant, efficiantque christianæ mortificationis inimicos, increpemus eas, eisque dicamus: o insipientes, quarum cor adeo grave est, an nescitis Christianum pati debere ad exemplum JESU CHRISTI, qui per passionem in gloriam suam est ingressus? Explicemus illis Scripturas, & doceamus quidquid illis sciendum, atque faciendum est. Fortasse per Domini Misericordiam ex nostris monitis, rectisque exemplis proficient, alioquin ex oculis earum evanescere studeamus; quæ si adhuc per carnis nostræ pallium ad se trahant, ut Sanctus Augustinus ait, nobisque in auriculam insusurrent; cur nos deseris? nobiscum mane: Dicamus illis; nolite me tangere, neque enim adhuc ascendi ad Deum, qui est Pater meus. *Ibidem.*

Mirum est, non restitere argumentis, quæ suppetunt nobis Resurrectionis Filii Dei.

Piscatores duodecim universo Mundo persuadere potuisse, JESUM a Nazareth resurrexisse, prodigium est, quod re adhuc integra æque mirum videtur ac illud Resurrectionis. Sed ubi animadvertimus, homines, quorum nihil intererat simulare, velle non potuisse nos certos cum vitæ suæ periculo fallere; homines adeo parum credulos, dum eorum viveret Magister, post hujus Mortem falli nequivisse, eumque a mortuis redivivum credere, quin apertissima illis documenta suppeterent, denique, homines, qui maxima operabantur miracula ad Resurrectionis fidem probandam, re ipsa fallere nos non potuisse; mirum est, incredulos non defuisse qui eorum testimonio restiterint. *Ex Morabilibus Animadversionibus in Acta Apostolorum.*

Increduli, qui non credunt resurrectionem Mortuorum.

Mortales superbi, qui Mortuorum resurrectionem credere detrectatis, quia non intelligitis quo pacto pulvis iterum animari poterit: Intelligitis ne, quænam ars abjectissimis insectis motum tribuat? quæ vis in uberrimam messem immutet semina in sinu terræ putrescentia? quæ si audetis asserere mirabilia hæc opera casui accepta esse referenda, nonne hoc longe difficilius esset intellectu? Mihi quidem Domine æque persuasum est & de infinita magnitudine tua, & de meo nihilo; semper inveniam in omnipotentia tua, meaque imbecillitate rationes credendi effectus, quos non potero intelligere. *Ex iisdem animadversionibus.*

Ad imitationem Salvatoris resurgentis in Mundo hoc vivere debemus quasi non viveremus.

Quamvis Salvatoris vita super terram sit uniformis, & omnes circumstantiæ componentes illam, æque miraculosam constituant: in illa tamen tanta mutatio videtur, ex quo resurrexit, ut non amplius idem sepulcro egressus, qui illuc illatus fuit, esse videatur. Ille, qui visus fuerat tanta cum familiaritate cum hominibus conversari, occurrere peccatoribus, se se indiscriminatim ferme cum Publicanis commiscere: non sustinet amplius ad se quempiam accedere; repellit Mariam Magdalenam etiamsi a se sanctificatam; non nisi per leves apparitiones, ac ut plurimum sub mutuata forma ostendit se Apostolis, & amicissimis suis. Illos alloquitur quasi absens, & remotus: *Cum adhuc essem vobiscum.* Illum vident, cum eo loquuntur, & nihilominus se non esse amplius cum illis ait. Quid hi recentes loquendi modi significant?

Luc. 24.

Hæc

Hæc quidem incomprehensibilia sunt Judæis carnalibus Mysteria, Christianis vero Spiritalibus maximi momenti documenta. *Sermo 2. Adventus anni 1677.*

Rationes propter quas necesse fuit J. C. resurgere.

Qui JESU CHRISTI Resurrectionem meditari voluerit secundum totam ipsius extensionem, substantiam, & consequentia, ibi veritates, remedia, & figuras inveniet. Etenim cur resurrexit JESUS CHRISTUS nisi ob particularem gloriam suam? Hæc prima ratio est, ob nostram justificationem; hæc altera, ad exemplum nostrum; hæc tertia, opus erat ut JESUS CHRISTUS ad nihilum redigeret omnia vitæ suæ mortalis opprobria, & probaret Divinitatem suam testimonio, quod omni exceptione careret; quod utrumque melius facere non poterat, nisi resurgens, & mortem propria virtute debellans. Opus erat, ut nos de servitute dæmonis eriperet, ut nos de peccati cataclysmo erueret, nobisque ad æternam vitæ jura conferret, quod melius præstare non poterat, quam factus per resurrectionem suam nostræ justificationis principium quemadmodum per mortem factus fuerat victima pro peccatis nostris. Opus erat, ut ipsi quoque ex nobis per bonæ conscientiæ testimonium præberemus nostræ justificationis indicia, & in via nova ambularemus, quæ omnia facturi indigebamus exemplo ita perfecto, ac duce tuto, qualis est JESUS CHRISTUS ab inferis suscitatus. *Morales Sermones.*

Ne putetis, Fideles, ut pluribus argumentis vobis admitar Dominicæ Resurrectionis veritatem persuadere. Postquam ipse vitæ mortalis suæ tempore haud dubia nobis præbuit futuræ Resurrectionis argumenta: postquam dixit Apostolis suis ea, quæ prædicta fuerant de filio hominis, esse adimplenda: *Filium hominis tradendum esse in manus hominum*, futurumque non solum, ut *occidant* eum, verum etiam, ut ille *tertia die resurgat*; postquam hæc omnia ad litteram completa fuerunt, & hic de re Apostolis, qui tunc nihil intelligebant, omnino persuasum fuit, postquam pertinacissimus eorum, qui Mysterium hoc credere detrectabat, nisi sensuum suorum accederet testimonium, vidit, & tetigit, quod falso fieri non posse putabat: postquam non solum Thomas, sed alii quoque Apostoli, quos diximus, fuere *testes Resurrectionis JESU CHRISTI*, illam in universo terrarum orbe prædicarunt, & propter eamdem tuendam mortui sunt, inutile videtur tempus absumere ad probandam veritatem hanc apud Christianos, qui hanc inter præcipuos fidei suæ articulos recensent. Liquet igitur JESUM CHRISTUM vere surrexisse: sed si hoc verum est, si Dei unius opus est mortuos resuscitare, Hominis Dei tantum erat resurgere. Deus non poterat mori, neque nec resurgere, nisi simul esset etiam homo; Mortuus homo similiter resurgere non poterat, nisi simul esset & Deus; ideoque propter hanc admirabilem caussam unus JESUS CHRISTUS jure dicere potest: *Ego dormivi, & soporatus sum, & exurrexi.* Si vitam relinquo, illam ex memet ultro relinquo, & quomodo potestatem habeo relinquendi eam, ita potestatem habeo illam iterum accipiendi. Verbo humanitas cum Divinitate conjuncta fecit Hominem Deum mortalem, & passibilem; & Divinitas conjuncta cum humanitate in ipso mortis sinu illum præbuit incorruptibilem. Si ad operandam humani generis redemptionem, passus est ut externæ caussæ agerent in se, ut mox resurgeret; ille quoque egit, non quatenus caussa instrumentalis, sed quatenus caussa principalis non in externo subjecto, sed in semetipso; quæ privilegia nonnisi ad Deum unice pertinebant. *Idem.*

Matth. 17.

Psalm. 3.

Inter cetera Divinitatis suæ testimonia illud præsertim de sua Resurrectione maluit esse certum.

Non igitur mirum, si tot inter testimonia, quibus potest in humanas mentes immittere fidem suæ Divinitatis, illud præsertim elegit suæ Resurrectionis: non mirum, inquam, si prætulit ceteris hoc testimonium; si sæpe, ubi operatus est miracula, præcepit ne cui dicerentur; & si in Transfiguratione, in qua veritas, & gloria majestatis suæ illuxerant vetuit, ne discipuli sui de hoc Mysterio colloquerentur, donec a morte resurgeret. Numquid ex ægrotantium curatione, ex elementorum mutatione, ex oculorum acie cæcis reddita, & mortuis vita restituta, immo etiam ex his admirabilibus, quæ in monte Tabor evenerant, inferri non poterat ipsum esse Deum? Profecto poterat, verum perinde ac omnia hæc testimonia, etsi adeo ad persuadendum aptissima, nondum sufficerent, & aliquid ulterius in hujusmodi probationibus requireretur, quibus pertinacissimus quisque victas dare manus teneretur: voluit pleraque miracula sua silentio obvolvi, vel potius juxta præclaram S. Augustini animadversionem, voluit nihil horum in vulgus proferri, donec ipse a mortuis resurgeret, videlicet donec de morte victoriam referret, quæ cetera miracula erat confirmatura, & sine qua minime caruissent suspicione. Victoriam, quæ ad confusionem, ac desperationem redactura erat inimicos: Victoriam certissimum suæ divinitatis argumentum, quod ut ita dicam subjicere volebat mortalium omnium judicio, atque censuræ. *Istud intra certi temporis stationem præstitit, donec ejiceret victoriam ad judicium, & sic ista mortis persistere claritatis suæ reditum introduceret.* Hæ loquendi rationes præclaræ sunt ac tanto Doctore dignæ. *Ex Moralibus Sermonibus Tomo 2.*

Tertullianus.

Anteaquam resurgeret latebat propterea quis esset vel quod de ipso fieri judicium posset.

Videtur, ante diem Resurrectionis JESU CHRISTI, latuisse, quid esset, Deus ne, an homo? In Mundum venit eodem modo, quo ceteri hominum filii, immo etiam pauperior, ac magis ope omni destitutus, quam illi, & nihilominus Magi ex remotissimis terris accurrunt illum adoraturi. Vagit, prout ut alii hominum filii, & nihilominus vagitus ejus Angelorum canticis consecrantur. *Per Magos cunarum sordes honorantur, vagitus per Angelorum divina gaudia honorantur.* Quidquid de illo concipitur non est id, quod in illo videtur; & quod videtur, non est id, quod intelligitur. *Aliud intelligitur, aliud videtur; aliud animo conspicitur.* Sensus, & mens in JESU CHRISTO nequeunt consentire, & quin alia inquirantur mysteria, ubi alternatim & hominis infirmitas, & Dei virtus apparet, adeo parum cognoscitur, quid sit, ut ipse ille qui renes scrutatur, & corda, sciscitetur a Petro, quid de se cogitent, & loquantur mortales: totusque status illius incertus est propter varietatem judiciorum, quæ sunt de ipso. *Ibidem.*

Necesse fuit, ut ejus Resurrectio probaretur, quia esset ad fidem Religionis Christianæ stabiliendam.

Necesse tamen erat, ut ipse, quid esset, ostenderet, sine qua cognitione nec fides potuisset institui, prædicari Evangelium: ideoque ut se Deum esse ostenderet hominibus, quos mutua vicissitudo miraculorum, & infirmitatum, operum divinorum, humanarumque miseriarum dubitantes tenebat, fecit quod promisit, resurrexit, sicut dixit; ac devicta morte victoriam hanc hominum judicio, censuræque subjecit. Qua in re magnum deprehendo discrimen inter hoc Domini resurgentis mysterium, & alia ipsius. JESUS CHRISTUS in nativitate sua objicit suam humanitatem omnium sensuum nostrorum probationi; & haud ægre fert nos illis habere fidem, cognituros, utrum sit homo. Quamobrem unus ex Discipulis ejus, aliorum nomine locutus, ait, se annuntiare tantum, quod oculis suis viderant, quod auribus audiverant, & quod manus suæ de verbo vitæ contrectaverant. Sed in Resurrectione sua exponit victoriam suam, atque ut ita dicam statum suæ divinitatis judicio nostro resurgens, sicuti futurum prædixerat ad confusionem inimicorum suorum. Frustra clauditur corpus ejus in sepulcro; frustra vincitur, ac involvitur sindone; frustra sepulcrum obsignatur; frustra milites in excubiis constituuntur, hic unus inter mortuos liber de morte triumphat, resuscitat; reparat gloriam suam, quam propter salutem nostram reliquerat ad tempus, & per hoc manifestum Divinitatis suæ argumentum provocat inimicos suos, atque confundit. *Ibid.*

Novum, & admirabile! S. Maximus exclamat; nam quid loquimur de Oraculis Prophetarum, de ministerio Angelorum, de apertione sepulcrorum, de frequentibus, diuturnisque conversationibus, quas Deus hic ab inferis suscitatus habuit cum Apostolis suis; non video, ait, nisi solam Judæorum impietatem, ut illam confundam, & meam fidem confirmem. Crudelis eorum prævidentia mihi sufficit, ut memet in ea fide confirmem: quo majorem diligentiam adhibuerunt ad sepulcri custodiam, eo graviora mihi suppeditant argumenta, ut illum inde egressum intelligam. Quo plures adhibent satellites, plures mihi testes præbent, Divina Providentia ita eorum curas, vigilantiam, & metum disponente, ut non Angeli, neque solum ejus discipuli, sed quod pluris faciendum est, ipsius etiam inimici, licet inviti, invicta præberent Resurrectionis ipsius argumenta. Ita est, pergit idem Pater, peculiare nobis est gaudium pro Mysterii hujus probatione habentibus, quidquid ipsi commiserunt, ne crederemus; Nobisque persuadebimus, facilius fuisse JESUM CHRISTUM propria virtute e tumulo tot excubiis, & artibus septo evadere, quam Discipulis egenis, mœrentibus, exagitatis, secreto illum eripere, ac furari. Vigiles illi omnibus Judæorum affectionibus devoti, adeo recte consilia sua instituerant, ut demandato sibi munere perfungerentur, ita ut, nisi infinita Dei obstitisset potentia, hominum industria nihil fuisset profutura. *Ibidem.*

C. J. C. voluit servare cicatrices post Resurrectionem suam.

Salvator post triumphalem Resurrectionem, & gloriosam Ascensionem suam servare voluit plagarum suarum fulgidas cicatrices, pretiosa pignora, æterna monumenta bonitatis Incomprehensibilis Redemptoris erga homines; quid enim æquius, quam in honore habere signa hæc permanentia, atque indelebilia nostræ salutis? JESUS CHRISTUS, S. Bernardus ait, æternum retinere voluit divinas has cicatrices, ut essent veluti totidem ora indesinenter pro nobis orantia, divinamque implorantia misericordiam in gratiam peccatorum. Sed diserte caussam nostram perorantia exprobrabunt in æternum reprobis teterrimum eorum ingrati animi vitium, eorumque nequitiam & impietatem venia indignissimam. In Zacharia Propheta scriptum est, ubi Deus effuderit in habitantes Jerusalem spiritum gratiarum & precum, illos oculos suos conjecturos in Deum quem vulneribus affecerunt, & lacrymis sua profecturos illum, quem confixerunt quomodo super unigenitum lacrymæ effundi consueverunt. *Aspicient ad me, quem confixerunt; & plangent eum planctu quasi super Unigenitum. Pater Croiset in Asceticis. Tomo 1.*

Zachar. 12.

ftc S. Paulo, adest inter Salvatoris Resurrectionem & spiritualem nostram. Rom. 6

magnum constituit nexum inter JESU CHRISTI resurrectionem, & vitæ nostræ instaurationem; immo hanc ipsam resurrectionem proponit nobis tamquam exemplum nostræ reparationis. Ait enim, *Consepulti sumus cum illo per baptismum in mortem, ut quomodo CHRISTUS surrexit a mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus*. Ad Apostoli mentem assequendam, memineritis, opus est, sicuti mors est, & mortuorum resurrectio, ita esse etiam mortem, & resurrectionem animæ. Mori est vitam amittere: Corpus, & anima vitam amittunt. Resurgere est iterum vitam recipere: hanc corpus, & anima recipiunt: corpus per iteratam cum anima conjunctionem; anima vero per gratiæ reparationem. S. Paulus loquitur de morte, & resurrectione nostra spirituali: & ait, sicuti nos sepulti sumus cum illo per baptismum in mortem, ut moriamur peccato, nobis quoque resurgendum esse cum Salvatore, ut novam gratiæ vitam vivamus. Voluit proculdubio Apostolus nobis proponere Resurrectionem Filii Dei, tamquam exemplum vitæ novæ, quam exigit; alioquin non video quænam alia ratio intercedat inter JESU CHRISTI Resurrectionem, & nostram, nisi quoad corpus nostrum, & duo verba illa *Quomodo CHRISTUS surrexit, ita & nos ambulemus*, palam probant, vitæ novæ nostræ exemplum nobis desumendum esse ex nova Salvatoris vita. Neque immorabor probaturus, si novam hanc gratiæ vitam vixerimus, corporalem promerituros resurrectionem, quæ nobis ad gloriosam immortalitatem aperiet viam. Hoc enim consequitur, & per se patet. *Pater la Pesse. Tomo 6. sermonum*.

Ut vere resurgamus, non amplius nobis peccandum est.

CHRISTUS resurgens a mortuis, jam non moritur, neque morti amplius obnoxius est. Vultis ne, Christiani, JESUM CHRISTUM resurgentem vobis esse solidæ spei argumentum? respicite illum tamquam veræ conversionis exemplum. Non solum egreditur de sepulcro onustus spoliis mortis, atque peccati, ut nos provocet ad egrediendum de tumulo peccatorum nostrorum, sed postquam resurrexit, inquit Apostolus, *jam non moritur*. Itaque si vere estis conversi, non peccabitis ultra; horum præteritorum criminum ad ea omnia migrabit, quæ eorum caussæ extiterunt. Trepidantes ad aspectum malorum, ex quibus vos eripuit gratia, sancto cum fragore eorum accessum refugietis, & quin vosmet objiciatis ad habendum periculosum illud discrimen inter ea, quæ vel criminosa sunt, vel secus, cupietis a licitis etiam abstinere potius quam subire periculum vobismet illicita permittendi. Sed quam longe differt vestrum vivendi genus ab hujusmodi placitis! Dummodo aliquam servetis decori rationem, foveatis affectus eo magis Deo graves, & jucundos, quo magis vobis præripient totum illud cor, quod petit a vobis, dum interim clanculum vos pudet turpium effectum cupiditatum vestrarum, caussæ eorum vobis sunt, quam antea cariores. Non tantum scelerum vestrorum vos angit memoria, quam necessitas vobis injecta imposterum ab iis abstinendi. *Abbas du Jarry*.

Non satis est non amplius peccare, surgendum quoque est de terra. Ad Rom. 6.

Si consurrexistis cum CHRISTO, ut ille vosmet in Cælum attollite, neque terram nisi tamquam transitus locum respicite: *quæ sursum sunt quærite*. Obite vitæ prorsus novæ officia; ac præ vobis ferte veræ Resurrectionis indicia. Ne videamini ultra in historia, qui sepulcretis similes, non nisi mortis odorem emittunt; neque inveniantur amplius spolia peccatorum, quæ reliquistis. *JESUM* resurgentem vobis proponite non solum fidei vestræ basim, & fulcrum spei vestræ, sed etiam vestræ caritatis objectum. *Idem*.

Ineffabilis gloria Dominicæ Resurrectionis.

Quænam fuit gloria JESU CHRISTI momento triumphalis Resurrectionis suæ? Oporteret cognoscere excessum passionum suarum, & immensam humiliationum profunditatem, ut triumphi sui gloriam intelligeremus. Triduo ante Salvator obierat, & sacratum illius Corpus in tumulo quiescebat, ne de mortis ejusdem veritate ambigeretur; cum summo diluculo crastina die Sabbati, quam per hujus Mysterii occasionem, diem Domini per antonomasiam vocamus, sanctumque Dominicæ diem, Anima Redemptoris redux ex Lymbo gloriosa, ac de inferno triumphans, iterum se Sancto Corpori conjunxit, a quo divinitas nunquam recesserat, eique communicatis omnibus gloriosi, ac resuscitati corporis qualitatibus, impassibilitate, immortalitate, agilitate, penetrabilitate divinum hoc corpus, vita plenum, exiit de sepulcro, quin alicujus ope ad lapidem amovendum indigeret. *Pater Croiset in Asceticis Tomo 4*.

Dei Filius triumphans Sanctæ Virgini apparet.

Triumphalis Resurrectionis momento, omnes Angeli accesserunt illum tamquam Dominum, Regemque adoraturi. Probabile est, illum eodem articulo temporis Sanctissimæ parenti suæ apparuisse, quæ eum præ ceteris magis particeps extitisset humiliationum ejus, æquum erat, ut ei majorem gloriæ ipsius partem accederet. Concipiamus animo, si fieri potest, quænam fuerit ineffabilis lætitia Virginis admirabilis, dum in hoc gloriæ statu videt dilectissimum Filium: quibus deliciarum, consolationum, gaudiorumque torrentibus sanctissima anima tunc fuerit inebriata. Interim Angelus excitato ingenti terræ tremitu lapidem amovit de monumento, ut Sanctæ cessuri, ut Magistro suo parentarent, illum viderent resurrexisse. Quis assequi posset gloriam, omniaque mirabilia triumphantis hujus Resurrectionis, inconcussum Religionis nostræ fundamentum, solidamque fidei, speique nostræ basim? Igitur JESUS CHRISTUS resurrexit; mors non aliam in ipsum habet potestatem: etenim si mortuum est, ut peccata nostra expiaret, semel mortuus est, sed cum vivit, vivit Deo, videlicet vitam divinam, gloriosam, & immortalem, atque semetipsum suscitavit a mortuis, non amplius moriturus. *Idem ibid.*

Resurgere debemus ad similem gratiæ eo modo quo Salvator ad vitam gloriæ.

JESU CHRISTI Resurrectio ad gloriosam vitam exemplum est resurrectionis nostræ ad vitam novam. Resurrectio Filii Dei duo complectitur, mutationem status, & status hujus constantiam. Itaque resurrectio nostra ad novitatem vitæ potissimum complecti debet mutationem status. Ideo S. Paulus dicit ad hoc, ut participes efficiamur Dominicæ Resurrectionis, nobis ambulandum esse in novitate vitæ, novumque Hominem esse induendum. Profecto quid prodest plorare, gemere, confiteri peccata, & humiliari per pœnitentiam nisi vitæ ratio immutatur? Ploratus steriles, gemitus inanes, confessio inutilis, & nisi e peccati statu emergamus, sacrilega. Satis non est statum mutare: resurrectio ad vitam novam complecti debet constantiam in hoc statu, & perseverantiam. *CHRISTUS resurgens a mortuis, jam non moritur*; similiter si vere nos resurreximus gratiæ, nobis non est ultra moriendum per peccatum. Ad Dominicæ Resurrectionis exemplum nostra conjuncta esse debet cum vita in gratia. Igitur si vere ad vitam novam resurreximus, nobis non amplius vivendum est nisi Deo, & in gratia, atque amicitia Dei. *Pater Croiset in Asceticis Tomo 4*.

Filio Dei debemus corporum nostrorum resurrectionem.

Beati debent Filio Dei coronas suas; atque debebunt etiam corporum suorum resurrectionem. Cur resurgemus; secundum S. Pauli sententiam; quia JESUS CHRISTUS resurrexit. Cur Sancti resurgent? Quia sunt JESU CHRISTI. Quilibet in ordine resurget, ut testatur Apostolus. Filius, qui Caput est, resurrexit prior; & post illum resurgent, qui sunt illius. Mors non amisit jus, quod habebat in homines, nisi quia ausa est lacessere Unigenitum Dei, ipsam innocentiam, & eum, qui illi subditus non erat. Mors erit novissimus hostis, quem Dei Filius delebit. Sed quandonam terribilem hunc hostem delebit? Cum in postremo adventu suo omnes homines de sinu mortis avellet. Hinc igitur videmus JESUM CHRISTUM fore principium resurrectionis corporum nostrorum. *Lambert in anno Evangelico, Tomo 5*.

De admirabili splendore Corporis J. C. in Resurrectione.

JESUS CHRISTUS resurgens vitam prorsus novam accepit; vita enim ejus deinceps fuit gloriosa, & alia ab ea, quam hactenus vixerat in terra. Deus hic Salvator antehac obnoxius omnibus miseriis vitæ pauperia, & obscuræ; omnibusque contumeliis, & doloribus crudelissimæ passionis suæ, lumine coruscans apparuit ita, ut gloria corporis sui fulgidissimum Solis splendorem superaverit. Hoc in priori vita sua corpus erat infirmum, sensibile, omnibus humanis infirmitatibus obnoxium, sed in altera vita hac indutum est fortitudine, corpus quod extra jactum est infirmitatum naturæ nostræ, & quod nullis persecutorum suorum telis potest vulnerari. Claritas ejus perstringit oculos, agilitas illud transfert in ictu oculi de loco in locum, & cum dono subtilitatis, quo fit tamquam corpus spiritale, nulla re potest retineri. Muros penetrat, quocumque pervadit, ideoque dicere possumus Mysterium hoc Filio Dei fuisse quamdam speciem Transfigurationis millies, quam olim in Thabor fulgidiorem. *Pater Bourdaloue in Recessibus Spiritualibus*.

Admirabiles effectus, quos in anima Christiana parit spiritualis resurrectio.

Spiritualis Resurrectio eosdem fere in anima producit effectus, quos resurrectio corporalis in corpore. Vitam novam, hominem novum, nullam veteris imperfectionem retinentem. Quis luminis nitor in mente! quæ votorum puritas in corde! Quæ morum conformitas in vita! Non nisi ex corrupto solo terrena oriuntur desideria. Cor affectibus agitatum parit densas nebulas, quæ menti caliginem offendunt. In homine parum Christiano omnia sunt terrena. Cupiditates intermortuæ, vel saltem mortificatæ in homine interiori rebelliones excitare non possunt. Cor per gratiam emundatum, non est ultra ager malignis exhalationibus uber. Aer purus est, neque ibi coalescere possunt nubes; Fides viva nullis quatitur tempestatibus; Cælum sub quo tunc vivitur nimis serenum est, & mare qua navigatur nimis tranquillum, animæque omnem permittit libertatem cogitandi, & agendi eo modo, quo decet Fidelem. Tunc aperit illa vacuum, & inane bonorum creatorum, fictum, mendacemque mundanorum honorum nitorem, virus voluptatum, quæ fascinant, Cives cælestis Patriæ terram recipere non possumus nisi tamquam locum exilii; Cælestia tantum appetimus; Cælestia tantum sapimus; alius quilibet gustus alienus est, ac depravatus, quod semper certissimum est animæ ægrotantis indicium. Spiritus, & placita Mundi hujus misericordiam movent illis, qui vere resurrexerunt. Hæc dierum manus, in qua sita est vitæ nostræ diuturnitas, nullas habet illecebras,

bras, ubi cum æternitate comparetur. Omnia præstigia sunt illis, qui cum Salvatore non resurrexit. Nitentes dignitates, fulgentis munera, immensi thesauri, omnia perstringunt, omnia fascinant cor maternum, ac spiritum terrestrem. Per spiritualem resurrectionem præstigium evanescit, cessat illecebra, & phantasma dempta persona non aliud est, quam phantasma, ac tale videtur. Quæ calamitas illis, qui non experiuntur salutares effectus Resurrectionis! Væ illis, qui in tenebris suis perseverant. Deus miracula sua operatus est in eorum tantummodo gratiam, qui de Ægypto egressi sunt. Manna pro illis tantum est, qui traduxerunt mare rubrum, & Agni Sanguine emundati fuerunt. *Pater Croiset in Ascetiis Tomo 3.*

Resurrectio Filii Dei erat necessaria ad confirmandam fidem animarum nostrarum.

Necesse erat Salvatorem resurgere, ut fidem in animabus nostris inconcussis argumentis firmaret. Nativitas, vita, actiones, verba, & mors Messiæ sunt Testamentum, quod nobis reliquit; sed Resurrectio est veluti signum hoc Testamentum confirmans, & quod gerens indelebiles Divinitatis characteres, non sinit nos, ne momento quidem de osculorum Ipsius veritate dubitare. Non satis erat in actionibus Salvatoris inter Judæos conversantis apparuisse mixturam quamdam perfectionum divinarum, & humanarum infirmitatum, ut liqueret illum Deum simul, & hominem esse. Opus erat ut utraque hæc fundamentalis veritas Religionis separatum haberet testimonium, unicuique proprium. JESUS CHRISTUS ut alteram confirmaret, mortuus est, & hodie resurgit, alteram confirmaturus; & quoniam non defuturi erant hæretici, qui humanitatem, & impii, qui divinitatem ejus in dubium arcesserent; in morte quidem non nisi apparet infirmitas sine fortitudinis commixtione, ut vere homo ostendatur; in resurrectione vero potentia illis tantum elucet sine imbecillitatis mixtura, ut vere Deus esse intelligatur. *Abbas du Jarry in Sermone Paschatis.*

Voluit Deus intellectum nostrum subjici divinæ authoritati. Ad Rom. 1.

Quemadmodum fides fundamentum est Religionis, curam hanc suscepit Deus, ut basis ædificio congrueret. Volens autem intellectum nostrum captivare sub divinæ auctoritatis suæ jugo, voluit obedientiam nostram rationabilem esse, *Rationabile obsequium*. Magnæ, & incomprehensibiles veritates, quas nos credere jubet, nostram rationem obstupefaciunt; verum probationes etiam, quibus innituntur rationem ipsam persuadent: Ita ut si ex altera parte omnibus abrenuntiandum sit mentis luminibus ad has veritates credendas, ex altera abrenuntiandum sit omnibus iisdem luminibus, ne credantur. JESU CHRISTI autem Resurrectio secundum Patrum sententiam harum omnium probationum validissima est, atque maxime manifesta: quia simul hoc fidei nostræ fundamentum fulcit, ac sustinet Religionis ædificium; ipsum quoque vicissim sustinetur, ac fulcitur ab eo, quod in Religione solidissimum est. *Abbas du Jarry. Ibidem.*

Incredulitas, & conversio S. Thomæ utilis fuit ad validius roborandam fidem Mysterii Resurrectionis Filii Dei.

Permisit Deus, ut Evangelistæ referrent omnes circumstantias, quæ ad S. Thomæ Apostoli incredulitatem, & conversionem pertinent ad statuendam validius fidem Mysterii Resurrectionis, in qua tota vertitur Christiana Religio: si enim JESUS CHRISTUS non resurrexit, inquit Apostolus, inanis est fides nostra; verum si resurrexit, fides solida est, & inconcussa. Hinc Mundi Salvator non nisi post Resurrectionem suam dedit missionem Apostolis suis, sciens, licet repugnaret natura, non ægre tamen effecturos, ut cognosceretur Homo Deus pauper contemptus, exagitatus, crucifixus, mortuus, & sepultus, dummodo prædicarent illum resurrexisse, futurumque ut omnes vitæ, mortisque illius humiliationes gloria Resurrectionis ejusdem absumerentur. *Idem.*

Si JESUS CHRISTUS resurrexit, S. Chrysostomus ait, hoc non nisi Dei ministerio fieri potuit; si Deus a morte suscitavit eum, qui se illius filium ferebat, necesse est illum talem fuisse; si Filius Dei est, sequitur veram esse doctrinam illius; religionem ejus divinam esse, miracula in dubium non revocanda, Ecclesiam ejus unicam esse; omnia, quæ dixit, fecit, suasit, docuit, præcepit, totidem esse oracula, documenta, exempla, consilia, & præcepta certissima. Hoc S. Paulus Apostolus conceptis verbis testatur: *Si CHRISTUS non resurrexit, vana est fides nostra*, sed e contra si resurrexit, fides nostra solida est, & inconcussa. Sine illa omnia perierunt; sed cum illa omnia confirmata sunt. *Idem.*

J. C. Resurrectio fidei nostræ fundamentum.

Si Fides nostra fundata est super JESU CHRISTI Resurrectionem, tamquam super fundamentum, quo fulcitur, hæc ipsa resurrectio innititur iis omnibus, quæ hoc Religionis nostræ fundamentum inconcussum potest efficere. Satis admirari non possumus præcautiones, quibus æterna Sapientia concomitari voluit JESU CHRISTI Resurrectionem iis circumstantiis, quæ veritatem probarent, ne incredulis aliquod relinqueretur perfugium ad repugnandum. Iisdem usa est præcautionibus, quibus Principes Synagogæ, qui Salvatorem morte damnaverant, veriti ne illius discipuli corpus auferrent, & mox evulgarent illum resurrexisse. Annulo enim suo sepulcrum obsignarunt, & excubias posuerunt, ne quis accederet, sperantes, uti Pilato significarunt, se probaturos agendi rationem, quam secuti fuerant, illum morte damnantes, & alterum hunc errorem, quo populum fefellerat dicens, se die tertia surrecturum, futurum priori deteriorem, quo plurimis persuaserat se Messiam esse, & Dei Filium. Sed liquet vigiles, & signum quo sepulcrum obsignarunt, nihil profuisse, nisi ut Resurrectionis veritas melius cognosceretur, atque pateret. *Abbas du Jarry Sermone Paschatis.*

Apostoli non poterant simulare Domini sui resurrectionem, atque illam prædicassent tanto zelo, nisi illis persuasum omnino fuisset.

Quæ utilitas adigere potuisset Apostolos ad simulandam Domini sui Resurrectionem, cujus tot erant præpotentes inimici, & cujus finis adeo fuerat contumeliosus? Nisi illis omnino persuasum fuisset de hac Resurrectione, & nisi plusquam humana persuasione id illis probatum fuisset; nunquid tanto zelo prædicassent illam, nunquid ad illam tuendam ad extremam usque guttam Sanguinem suum effudissent? Quomodonam veritatem hanc in omnibus terrarum plagis tanto successu effudissent? Quas habebant vires ad infinitus superandos obices, qui ejusdem institutioni adversabantur. Quæ talenta, quam eloquentiam habere poterant, ut rem adeo miram, atque inauditam persuaderent? Quæ fascinatio erat in causa, ut decies centena hominum millia fidem amplecterentur adeo inauditam ad simplicem enarrationem rudis, rusticique piscatoris? Quis alte adeo insculpsit in corde tot martyrum veritatem hanc, qui ad illam tuendam sanguinem effuderunt? Quis effecit, ut de Judæorum rabie, de idololatrarum furore, de hæreticorum nequitia, de procacium hominum impietate triumpharet? Quis illam per tot sæcula ad nos usque traduxit? Quia ad hanc usque diem illam constituit lætitiæ universalis in Ecclesia argumentum, nisi tu Domine Deus meus. *Idem.*

Corporum resurrectio justis solatium affert, impiis terrorem.

Veritas hæc, nos aliquando resurrecturos esse, solatium quidem justis adfert, impio terrorem: etenim tantum abest, ut speret, corpus suum particeps futurum immortalitatis animæ suæ sibi pro virili parte persuadet animam suam una cum corpore interituram, & utrumque in nihilum suum reversurum. Nihilum hoc, licet horridum sit, minorem illi horrorem ciet, quam cogitatio resurrectionis, & immortalitatis, quæ nonnisi suppliciorum illi videtur æternitas. Pulvis noxius, caro criminibus coinquinata velles tunc aures claudere voci Dei, quæ te revocabit in vitam supplicium tuum perennatura ad sonitum hujus tubæ, quæ in quatuor angulis terrarum orbis terribilia proferet verba; Consurgite mortui, venite ad judicium. Sed noverit Deus te expedire ex hoc caos, in quod magnus hic Orbis in partium suarum dissolutione revertetur. Cum redieris in nihilum, qui inde omnia eduxit Entia, te ipsum quoque noverit extricare. *Abbas du Jarry in Sermone Paschatis.*

Mortui omnes [illegible] resurgent.

Tunc mare restituet mortuos suos, infernus evomet illos e sinu suo, sepulcra aperientur ad illos rejiciendos, & universa terra communis hominum mater reparans vim fœcunditatis suæ ad vocem illius, qui de limo primum compegit hominem, emittet de sinu suo omnes Adæ filios, quorum primum extitit germen. Deus, ut inquit Apostolus *vocat ea, quæ non sunt, tamquam ea, quæ sunt;* quia omnipotens vox illius animat id quod vocat, & immensus spiritus ejus quocumque effusus, fert cum sonitu divinæ vocis suæ auditum, per quem efficit, ut ubique mortis exaudiatur imperium. *Ibidem.*

Tres Resurrectiones a [illegible] in una celebrantur.

Hodierna die celebramus festivitatem trium Resurrectionum, & Paschatum in una tantum: videlicet JESU CHRISTI, Peccatorum, & Prædestinatorum. JESU CHRISTI, qui victor egressus est de sepulcro suo per effectum suæ omnipotentiæ: peccatorum, qui exierunt de sepulcro criminum suorum per emanationem gratiæ ipsius: & corporum prædestinatorum, quæ per gloriæ ipsius communionem emergent aliquando ex tumulis suis. Hæc igitur festivitas est Pascha, & transitus JESU CHRISTI, transiit enim de morte ad vitam. Hæc igitur festivitas est Pascha, & transitus peccatorum, qui de peccato transeunt ad gloriam. Hæc igitur festivitas est Pascha, & transitus Prædestinatorum, qui de tumulo transibunt ad gloriam. Quod vero mirum est tres hæ resurrectiones, & Paschata semet sequuntur, sibique succedunt. Novissima non est nisi merces alterius, altera vero consequens est prioris, quæ effundit gratiam sanctitatis, & justificationis in secundam, & gratiam immortalitatis, & incorruptionis in tertiam. *Morales Sermones. Tomo 6. parte 3.*

Frustra Judæi conati sunt prohibere Resurrectionem Filii Dei.

Judæi contendunt lapidem Sepulcri JESU CHRISTI obsignari, & petunt milites a Pilato, ut vias ad illud communiant, ne quis ingrediatur, & hoc pacto habeatur pro pseudopropheta, pro sycophanta, qui vitam non habet, eamque per se reparare non potest. Execrabilis politica confundens, ac tua te perdet fallax prudentia. Non aliud contra te volo testimonium, nisi te, nec alia argumenta gloriæ Dei mei, nisi eorum testium, quos subornas, testificationem. Frustra inquies, JESU Nazareni discipulos noctu venisse ad signa infringenda, & Magistri sui corpus auferendum. His bonus sensus repugnat, & illis ipsis, qui maxime adversantur veritati hujus Mysterii persuadebit, nullam veritatis adesse speciem, homines sine subsidio, sine fuco, sine vi, ac ferme sine

fide, homines, quos nuntium mortis Magistri sui dissipaverat, & quos simplex ancilla perterrefecerat, homines quibus omnia erant timenda, nihilque sperandum, nisi JESUS CHRISTUS vere resurrexisset, in hanc mentem consentire potuisse, ut excubiis vim inferrent, eumque eriperent de sepulcro. *Ibidem.*

Quomodo peccatores se ipsos in conversionibus fallunt.

Nihil est, in quo peccatores facilius fallantur, quam in conversione sua, & in hac, de qua loquor, resurrectione: heu! quot videmus hoc Paschatis tempore, qui putant Pascha suum peregisse, hoc est, de peccato ad gratiam transiisse, cum nihilominus in eodem statu permanserint, ambulantes in quodam peccatorum circuitu, quem non nisi in speciem relinquunt, & ex quo re ipsa nunquam emergunt, quidquid conari videantur præter propter velut jumenta molam versantia, & quæ postquam tota die laborem passa sunt, ne unum quidem protulere pedem, ut libertatem acquirant. Quot intuemur, qui chimericæ conversionis consilium foventes vitæ rationem se mutasse arbitrantur, quod per alicujus insignia diei festi occasionem, vel per libidinam aliqua præbuerunt indicia humilitatis suæ, modestiæ, lenitatis, integritatis, caritatis, pœnitentiæ, se adeptos fuisse putant habitum harum virtutum, & de oppositis criminibus egisse triumphum; criminibus tamen, quorum pondere eodem fere pacto obruuntur. S. Gregorius inquit, quo Eleazarus, qui cum Elephantum miræ magnitudinis interemisset, mole ejus in ipsum ruentis misere periit. *Idem.*

Multi ineunt consilium de vita mutanda, & nihilominus in peccatis suis perseverant.

Quot videmus qui cum aliquando consilium cœperint mutandæ vitæ, atque mortis sententiam adversus sua peccata protulerint, deinceps opposita ineunt consilia, illa quiescere promittentes, similes Regi idolorum cultori, qui cum omnibus ditionis suæ provinciis edictum evulgasset, quo Judæi omnes jubebantur interimi, Satrapis præcepit, ut Judæis ipsis ferrent opem, & de illis pœnam reposcerent, qui ipsis violentas manus vellent inferre. Apagete fictæ, atque commentitiæ conversiones; nonne sunt hi duces infidelas, quos sequi debeamus de peccato ad gratiam transituri; JESUS CHRISTUS solus est, qui postquam resurrexit vere præit nobis, ut per hunc primum characterem vitæ novæ, quam recipit, nobis ostendat, quantum esse debeat vitæ nostræ sinceritas. Mirum est videre quantam curam voluerit per infinitam rasthum turbam Resurrectionis suæ probare veritatem. Tremuit terra, lapis ingens, quo sepulcrum ejus tegebatur, revolutus est, Judæorum sigilla confracta sunt, vigiles trepidantes incompositam fugam arripuerunt, & ipse quoque quinquies una die apparuit discipulis suis. Quorsum istud? ut disceremus, Patres inquiunt, illum vere de morte ad vitam migrasse, & hujusmodi indiciis alligasse veritatem nostræ resurrectionis, & felicis hujus transitus, qui nobis faciendus est de peccato ad gratiam. Ita est, oportet, ut cordis nostri terra contremiscat accedente Deo, qui nos judicaturus est. Tremuit illa, cum JESUS CHRISTUS resurrexit, ut milites præpositi custodiendo sepulcro evigilarent, & insolitus hic tremor illos ad agnitionem veritatis perduceret, quam dixerat: *Post tres dies resurgam.* Tremuit, S. Chrysostomus inquit, ut piæ mulieres, quæ venturæ erant ad liniendum aromatibus corpus Magistri sui, gradu festinante properarent ad audiendum Angelum, ipsum surrexisse testantem. Sed terra hæc tremuit, Sanctus addit Augustinus, ut inde peccatores intelligerent, se non posse vere resurgere, nisi contremiscat, & quodammodo in pulverem redigatur terra cordis eorum supernaturali concussione: nec satis esse levem aliquam emotionem, quæ gignens in anima infirmum desiderium resurrectionis eam semper relinquit in via mortis, atque peccati; opus esse, ut cor aliquo pacto mutet situm, gratia secretum illi terrorem injiciat, ut Synodus Tridentina docet, illud turbet, fremitumque emittat illi, ad accessum Dei: quemadmodum terra sepulcri illius contremuit se indignam rata, quæ depositum adeo pretiosum reciperet; hoc enim illud testimonium est, quod a vobis postulat veritas vestræ resurrectionis. *Sermones Morales Tomo 6. parte 1.*

Præbere debemus veræ resurrectionis testimonium. Luc. 24.

Testimonium quod a vobis petitur de veritate vestræ resurrectionis est, lapidem amovendum esse de sepulcro. Ille quidem ingens est, fateor, & vos jure dicere possetis cum piis illis mulieribus. *Quis revolvet nobis lapidem de ostio monumenti:* Sed ne animum despondeatis, magni consilii Angelus præsto est, & JESUS CHRISTUS hoc vobis præstabit officium, si humiliter, fidenterque ab illo petieritis. Utique, lapis amovendus est, auferendi sunt habitus pravi, quos contraxistis, habitus, qui, ut S. Augustinus ait, obstruunt vobis ostium sepulcri vestri, ac prohibent, ne illius Cœli rores, & gratiæ lumina illabantur. *Sermones Morales Tom. 6. part. 1.*

Signa externa danda sunt, ex quibus intelligatur non esse amplius aliquis in viis peccati.

Ad digne celebrandum Christianum Pascha, non satis est acerem peccatorum suorum dolorem concipere, nec satis habitus convellere, signa perfringere, occasiones fugere; sed exterius quoque ostendendum est per Christianarum virtutum praxim, nos non esse amplius in viis peccati, sed novum secutos ducem ambulare. Opus est ad exemplum JESU CHRISTI manifesta exhibere argumenta novi status, in quo sumus, permittere, ut dicam, omnes actiones nostras judicio, ac censuræ fratrum nostrorum, dicentes illis, ego non sum homo in speciem duntaxat conversus; versa mihi caro est, versa ossa, & *Spiritus carnem, & ossa non habet. Ibid.* Luc. 24.

Pascha Christianum est transitus, non reditus.

Pascha transitus, non reditus est, S. Bernardus ait, & illud celebrare, est ita transire, ut nunquam relicta semel, repetatur via. Ita JESUS CHRISTUS de sepulcro egressus nunquam illuc rediit; cumque transiisset a vita mortali ad Immortalem, nunquam vitæ prioris infirmitates recepit; *CHRISTUS non rediit, sed transiit, non remeavit, sed transmigravit.* En ducem, quem sequi debetis, & exemplum, quod vobismet proponatis, oportet. *Ibidem.*

J.C. non frustra mortuus est nec frustra resurrexit.

JESUS CHRISTUS neque inutili labore mortuus est, neque frustra resurrexit: cum status ejus essentialiter differat ab eo hominum ceterorum, qui non moriuntur, neque resurgunt nisi sibimet: opus est, ut hæc Mysteria duo suos peculiares habeant effectus, ideoque quemadmodum mortuus est, ut morte sua mortem nostram deleret, dicendus est resurrexisse, ut nos suscitaret ad gloriam: hæc prima ratio est S. Anselmi. JESUS CHRISTUS est Caput nostrum, & nos membra illius; hæc imperfecta esset resurrectio, si Caput hoc gloriosum relinqueret in tenebris, ac sepulcri putredine membra sua; opus est igitur, ut aliquando illa resumat, & postquam animabus eorum gratiæ vitam promeritus est, etiam corporibus gloriosas tribuat qualitates, quæ illis conveniunt. *Morales Sermones Tomo 6. parte 1.*

Ejusdem argumenti.

Vos autem animæ justæ, quæ JESU CHRISTI resurrectionem tamquam prototypum vestræ vobismet proponitis, resurgetis, & resurgentes immutabimini. Corpus, quod neglexeritis, humiliaveritis, contempseritis, subjeceritis legibus spiritus, severisque placitis Evangelii, migrabit de tumulo ad gloriam, atque illi jungemini simul perfruituræ adspectu JESU CHRISTI gloriosi, & immortalis, postquam simul laboraveritis, vosmet conformaturæ statui Dei exinaniti, & patientis. Non austeritates, atque vigiliæ, quæ corporis hujus vires exhauserint; non miseria, & jejunia, quæ speciem illius deformaverint, neque humiliantia, & molesta Christianæ Religionis exercitia, quæ illius temperamentum corruperint, non vermes, qui illud in sepulcro depasti fuerint, non ignis vel alii casus, qui illud in cinere redegerint resistere poterunt potentiæ Dei, ac vivificis influxibus gloriæ ipsius, qui illud iterum animaturus est, & toto Cœlo syderibus ipsis nitidius effecturus. *Oportet*, S. Paulus ait, *corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo, qui scriptus est, Absorpta est mors in victoria*: atque tunc licebit nobis insultare morti, eique cum JESU CHRISTO resurgente dicere: *Ubi est mors victoria tua? ubi est mors stimulus tuus? Idem.* 1. ad Cor. 15.

Fallaces ideæ quas habent peccatores de conversione sua.

Plerique peccatores fallaces habent ideas conversionis, reditus ad Deum, & resurrectionis, sed omnium fallacissima, & periculosissima est confidere in momentaneis resurrectionibus, post quas fit quam primum funestus reditus ad lethale virus, quod nobis attulit mortem. Resurrectio vera supponit firmam voluntatem, sinceras promissiones, serios conatus. Dici ne potest aliquis firmiter velle, cum vult ad aliquot tantum horas, vel dies. Dici ne potest ille sincere promittere, qui nullam præstat fidem? Dici ne potest conatus exercere, qui statim ac tentatus est, cedit? Verum est, quod S. Augustinus ait, ut ad Deum eamus, & etiam perveniamus, satis esse velle; sed volendum est plene, atque integra voluntate, non autem dimidiata, quæ vult, & non vult, quæ secum luctatur pro variis motibus quibus distinetur. *Lambert in anno Evangelico Tomo 6.*

Pars a nobis habenda in beluti suæ salvatoris.

JESUS CHRISTUS resurgens, S. Athanasius inquit, ex hominum vita jugem eiecit festivitatem, nullus dolor, timor nullus requiem nostram debet perturbare: spes nostra nihil habet, quod nutet, & incertum sit; quoniam Dominus noster revixit, ne moriatur amplius, nos non possumus amplius reviviscere, nisi ut moriamur. Ploravimus JESUM CHRISTUM, æquum est, ut cum senserimus dolores, & ignominias mortis ipsius, participes simus gloriæ, & lætitiæ triumphi ipsius, qui nos beatos facturus est. *Noli timere, terra, exulta, & lætare.* Mors victa est, Infernus dimittit illustres captivos suos, terra ante resurrectionis generalis tempus cogitur reddere pluribus Sanctis exuvias corporum, ut victoriæ ipsius pompam condecorent. Cœlum mittit Angelos suos, qui fidelibus omnibus gloriam, triumphalemque nuntient sæculis omnibus Redemptoris ipsorum Resurrectionem. Apostoli excutiunt tenebras ignorantiæ, & incredulitatis suæ, ut fateantur, atque colant Salvatoris sui divinitatem, quem hodie de morte ipsa victorem vident. Quapropter hæc nobis cum gaudio sollemnitas est celebranda; quoniam Resurrectio Filii Dei fundamentum est fidei nostræ, & Religionis. *P. Croiset in Asceticis Tomo 4.* Joel 2.

Angelus nobis ostendit Salvatorem legitime...

Salvator meritus est, & legitime adeptus gloriam suam. Hoc nobis ostendit Angelus, cum tanta cura nobis innuit JESUM CHRISTUM crucifixum fuisse,

ante

Legitime adeptam fuisse gloriam suam.

antequam illum resurrexisse testetur: *Quæritis JESUM Nazarenum crucifixum.* Cur refricat memoriam molestam opprobriorum, atque passionum illius? Angelo non erat, cur silentio Salvatoris passionem involveret. Passiones illius gloriam ejusdem constituunt. Ita decreverat JESUS CHRISTUS. Antequam gloria indueretur, hanc sibi pœnis, atque laboribus voluit comparare. Sensum hunc explicat duobus discipulis, quibus in Emmaus proficiscentibus se addiderat socium. Vix enim duo illi discipuli intelligere poterant, quomodo ille, qui sperabat se redempturum esse Israel, voluisse crudelem mortem subire. Duplex hæc Idea simul nequaquam conciliari posse credebatur. Redarguit illos Dei Filius, eisque ostendit, ipsos immerito intelligere nolle Mysteria, quæ Prophetæ nuntiaverant. *Nonne hæc oportuit pati CHRISTUM, & ita intrare in gloriam suam?* videlicet nonne passionum via erat via legitima ad gloriam hanc promerendam? decuisset ne, ut CHRISTUS in gloriam suam ingrederetur, antequam passus fuisset? Gloria hæc omnem hanc lucem obtinuisset, si nullis stetisset pœnis, atque laboribus? Nihil melius Salvatoris mentem explicat, quam verba ipsius; *Oportuit pati CHRISTUM*, ecce patiendi necessitas perspicue constituta; *& ita intrare in gloriam suam*, hoc ostendit JESUM CHRISTUM noluisse intrare in gloriam suam nisi postquam per labores, & cruciatus illam fuisset promeritus. O quam legitime parta fuit hæc Salvatoris nostri gloria; quandoquidem nemo unquam plura, gravioraque prælia sustinuit! *Lambert in anno Evangelico Tomo 1.*

Luc. 24. 26.

Rationes quare Dei Filium impulerunt, ut plagarum suarum cicatrices servaret.

Cur cogitatis post Resurrectionem suam JESUM CHRISTUM accurate adeo servare voluisse stigmata vulnerum suorum? Resurrexit gloriosus; opus consummatum est, hausit calicem amaritudinis ad extremas usque fæces. Videturne cicatrices, & vulnerum signa inveniri debere in corpore, quod non est amplius passioni obnoxium? JESUS CHRISTUS retinuit vulnerum suorum cicatrices tamquam solidum argumentum, quod nobis ostendit, quanti steterit illi tantæ gloriæ acquisitio. Vulnera illius nimis gloriosa fuerunt, ita ut voluit sacra eorum vestigia retinere. Adspectus beatorum vulnerum ejus pergit adhuc mulcere Æternum Patrem; illa pro nobis loquuntur, illa in memoriam ejus revocant salutare illud sacrificium, cui salutem, & libertatem nostram debemus. *Idem.*

Resurrectio Salvatoris probat nos reipsa resurrecturos esse.

Contendit Apostolus Salvatoris Resurrectionem ostendere non solum resurrectionem nostram possibilem esse, verum etiam probam nos re ipsa esse resurrecturos. Attendite quæso seriem doctrinæ S. Pauli. Docet nos resurrecturos; quia membra sumus Salvatoris. Quod accidit Capiti, membris etiam debet accidere. Caput resurrexit, opus est, ut membra etiam resurgant. *CHRISTUS resurrexit a mortuis primitiæ dormientium.* Aliam rationem adfert Apostolus. Comparat primum hominem cum secundo. *Per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum.* Asserit Apostolus, si peccatum primi hominis mortalitatem terris attulit; gratiam Adæ secundi majorem habere vim ad reparanda omnia mala, quæ peperit Primi patris nostri inobedientia. Addit S. Paulus tantum hoc miraculum fieri debere cum ordine; æquum fuisse, ut JESUS CHRISTUS tamquam Caput, primus resurgeret, & mox surrecturos illos, qui sunt illius. Gratia se non effundit nisi in viventia Salvatoris membra. Quamvis improbi resurgant, resurrectio eorum potius jugis est mors, quam resurrectio vera. *Lambert in anno Evangelico Tomo 2.*

1. ad Cor. 15.

Vers. 20.

Sequitur idem argumentum, & sententia S. Pauli. Vers. 36.

Sequitur Apostolus. Irridet Deus id genus mortales, qui non attendentes infirmitati luminum suorum credere nolunt, quod non intelligunt, & quod sensibus suis non percipiunt. *Insipiens, tu quod seminas non vivificatur, nisi prius moriatur.* quasi diceret quod vides quotidie, manifestum est argumentum illius veritatis, de qua [illegible]. Cum seris, ac semen in terram projicis, tu ipse artifex es, & opifex resurrectionis. Quomodo [illegible] in dubium revocare supremam Dei [illegible], qui per ministerium suum quotidie [illegible] operatur miracula? *Idem.*

Gloriosæ qualitates quas J. C. communicabit corporibus nostris cum illa resuscitabit. Vers. 42.

Mox transit Apostolus ad gloriosas qualitates, quas JESUS CHRISTUS communicaturus est corporibus nostris, cum illa ex pulvere educet. *Seminatur in corruptione, surget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate, surget in gloria. Seminatur in infirmitate, surget in virtute. Seminatur corpus animale, surget corpus spiritale.* Quis crediturus [illegible] qualitates [illegible] nobilis communicandas esse corpori [illegible]? Comparate corpus hoc, quod patitur corruptio, corpus, quod tenemur ab oculis [illegible] amovere, & in sepulcro abscondere, cum corpore [illegible] glorioso, de quo loquitur S. Paulus, cum hoc corpore pleno vi, ac virtute, cum corpore naturæ spirituum consorte: Post hæc cavete, Auditores, ne similes efficiamini illis, quos corripit S. Paulus: ne [illegible] audeatis prætexere difficultates de Resurrectione: trepidi adorate veritates, quas non intelligitis, terrore capti attentissime considerate omnes Dei bonitates, & cum S. Propheta exclamate: *Quam magnificata sunt opera tua Domine,*

Psalm. 91. 6.

nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ super cogitationes hominum. *Lambert in anno Evangelico Tomo 2.*

Sensus grati animi, & admirationis erga J. C. resurgentem.

Divine JESU nosmet coram solio tuæ gloriæ prosternimus, te in triumphi tui glorioso die adoramus, fatemur eo magis nobis celebrandam esse victoriam tuam, quo majorem inde fructum percipimus. Virtus tua nos fortes efficit, & gloria tua nostram certam facit. Ducti bonitatibus tuis, & admirati potentiam tuam in sinceritate cordium nostrorum dicimus: *Non est similis tui in Diis Domine, & non est secundum opera tua. Omnes gentes quascumque fecisti venient, & adorabunt coram te Domine: & glorificabunt nomen tuum: Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia; tu es Deus solus.* Summa exultamus lætitia, cum attentius cogitamus gloriam tuam: sed gaudium nostrum in mœrorem convertitur, cum oculos conjicimus in nosmet, nostrasque infidelitates. Quis non mœreret, quis non conficeretur dolore considerans extremam hanc negligentiam, qua tibi famulamur? tu es Deus gloriæ, & te derelinquimus, ut creata bona assequamur; nobis infinita promittis dona, & relinquimus te, ut inutili conatu absumamus vitam nostram in iis perquirendis bonis, quorum nihilum cognoscimus. Tu nos evocas, urges, polliceris, minitaris, nulla vis est, quam intentatam relinquas ut nos attrahas ad te. *Idem.*

Psalm. 85. 10.

Tota Religio CHRISTI innititur resurrectioni ejus.

Universa JESU CHRISTI Religio innititur fidei Dominicæ Resurrectionis; tota fundamentali huic innititur veritati: *Si CHRISTUS non resurrexit*, S. Paulus, ait, *inanis est prædicatio nostra, inanis est fides vestra.* Si CHRISTUS non resurrexit, Patres inquiunt, omnes promissiones sunt vacuæ, labitur spes nostra, fides nostra occidit, & evanescit. Quamvis JESU CHRISTI divinitas satis constituta sit sive per opera supernaturalia, quæ fecit in mortalis suæ vitæ stadio, sive per oracula Prophetarum, quæ ad unguem respondent variis circumstantiis Vitæ, Passionis, & Mortis ejus; dæmones ejecti, cæci curati, mortui quatriduani resuscitati; tot patrata miracula satis probabant qualitatem, quam ille sibi Filii Dei vendicabat. Tamen necesse erat, ut resurgeret, ut tanti momenti veritatem hanc extra calumniæ jactum collocaret, & dicere possumus, revelationem divinitatis JESU CHRISTI Resurrectioni illius adnexam fuisse. Hoc ipse etiam argumento utebatur. Plenum est Evangelium explicitis declarationibus, quibus frequenter discipulis suis significabat non solum suæ mortis opprobria, sed ea quæ gloriosa illam erant subsecutura, præsertim vero resurrectionem Corporis sui die tertio eventuram. *Quia oportet eum occidi, & tertia die resurgere. Pater Croiset in Affectis Tomo 4.*

Luc. 9.

Humanæ Redemptionis tempus tunc erit absolutum cum hominum corpus resurgent, hoc est extremi judicii die.

Redemptionis tempus perfecte adimplebitur novissimi Judicii die. Dies beatus, quo homines tandem videbunt se ereptos de omni captivitatis hujus squalore per resurrectionem corporis, agilis, gloriosi, immortalis, impassibilis iterum consociati cum anima beata, ut deinceps simul vivant vita Dei, possideant veritatem ejus, flagrent illius caritate, subsistant in æternitate, bonum inæstimabile, quod illos consolatur in vitæ hujus ærumnis, quod illos cogit patienter sustinere persecutiones hominum, quod illos pacatos, & hilares efficit in expectatione beatæ immutationis, quæ in ipsis facienda est, & quod efficit, ut præsentes calamitates contemnant, & obliviscantur præteritas, similes bonis illis Israelitis, qui non reminiscuntur malorum, quæ in Ægypto passi fuerant, nisi ut sese alacrius excitent ad acquisitionem telluris promissæ, vel nautis, qui procellis agitati, & furentis elementi inconstantiæ expositi, propitium ventum deposcunt, & dilectæ patriæ desiderio tenentur, ubi per otium gustaturi sunt voluptatem videndi se exemptos, & impendentibus tot periculis ereptos. *Le Sermonaire Moralibus Tomo 1.*

JESUS resurrexit, & nos resuscitabit. 1. Cor. 15.

Si JESUS CHRISTUS resurrexit, nos quoque suscitabit; & si nos suscitabit, bonis expectanda est æterna felicitas. Hæc est S. Pauli argumentatio. *Si mortui non resurgunt, neque CHRISTUS resurrexit, quod si CHRISTUS non resurrexit . . . . ergo & qui dormierunt in CHRISTO perierunt.* Quia JESUS CHRISTUS secundum ipsa in Apostoli verba est *primitiæ dormientium*, eorum videlicet qui aliquando resuscitati sunt. S. Paulus nonnulla adfert argumenta ad communem resurrectionem constituendam, supposita Salvatoris eorum Resurrectione: illud eligo, quod mihi gravius visum est, hoc fortasse vobis admirationem injiciet, sed simul etiam vos persuadebit. Omnes resurgemus, ait, qui omnes morimur. *Per hominem mors, & per hominem resurrectio.* Quomodo hoc potest intelligi? Homo effecit ut moreremur, homo nos resuscitare debet. Hic autem est JESUS CHRISTUS, homo hic de Cælo dimissus non minorem habere debet virtutem, quam Adam homo ille e terra creatus. Primus homo omnino terrenus nos mortali fuerivit vulnere: Secundus homo omnino cælestis vulnus nostrum debet sanare: omnes moriuntur in Adam, omnes reviviscere debent in JESU CHRISTO. Quæ dementia! quæ injustitia est, Tertullianus ait, loquens de illis, qui negant mortuorum Resurrectionem? Fatentur dæmonem mortem attulisse corpori, & animæ

Ibidem.

Ibidem.

eet, quandoquidem venit JESUS CHRISTUS, quandoquidem resurrexit de dæmone ipsum triumphaturum, & jure victoris reparaturum mala, quæ dæmon intulit nobis. Nos quidem mori sinet, quia divina justitia morti damnati sumus, sed suscitabit nos, quia hæc eadem justitia dæmonem hac pœna damnavit, ut nos resurgentes videret, ut illum imbecillitatis redargueret, & eidem exprobraret imperium, quod Deus obtinet in ipsum, & in nos. *Sermo Patris la Pesse. Tomo 6.*

S. Paulus constituit Resurrectionem Filii Dei super duo principia.

Sancti Pauli argumentatio de Resurrectione Filii Dei duobus innititur principiis, quorum alterum est hominis miseria quatenus peccatoris: alterum vero omnipotentia JESU CHRISTI quatenus Dei. Resurgemus, quia morimur, & quia JESUS CHRISTUS resurrexit. Potestne aliquis nostrum dubitare, utrum sit moriturus? Omnes, quotquot sumus, nonne morte circumsepti, ac penetrati sumus? Illa in nobis habitat, illa, ut ita loquar, nos ipsi sumus; licet sese nobis tantum ostendat sub exitum vitæ nostræ. Sed quod nos magis arcet a vita, infirmitas est nostra, nostra fragilitas, miseriæ nostræ; quæ tamen sunt ex quæ magis nobis promittunt immortalitatem. *Non est reversio finis nostri*, Sapiens ait, *quoniam consignata est, & nemo revertitur.* Si semel de terra sumus egressi, non ultra cogitandum est de reditu in eamdem. Quomodo vero? Mors nostra certum est stipendium; semel tantum moriemur. Hoc, auditores, verum est; sed simul resurrectio nostra quæ finis est, quo per mortem tendimus, est quodammodo concredita morti nostræ, & dicere possumus: *Reversio finis nostri consignata est.* Resurrectio nostra tamquam in deposito collocata est; sed apud quem? vel in cujus manu? In manu mortis. Semen quod cadit in terram, non cadit, nisi ut resurgat; thesaurus hic, qui in ejus sinu occulitur, integer egreditur: moriemur, contumulabimur, & terra accuratissimam reddet rationem corporis nostri, ita ut ne unus quidem capitis nostri capillus excidat. *Reversio finis nostri consignata est.* Quid putatis factam fuisse nobis mortem, Sanctus Augustinus dicebat? *Mors est nutrix æternæ securæque felicitatis.* Hæc resurrectio, hæc felicitas, quæ sequi debet resurrectionem piorum, alitur, ut ita dicam, in sinu mortis. Nos evadimus cinis, & pulvis, sed hic cinis, & pulvis *semina* sunt *æternitatis*, S. Ambrosius ait. Ecce quid nobis pollicentur hi dolores, hæc symptomata, hic pallor, omnes hæ morientis hominis infirmitates. *Per hominem mors, per hominem resurrectio. Sermo Patris la Pesse Tomo 6.*

Vita J. C. resurgentis prorsus alia ab ea, quam ducebat antequam moreretur.

Vita JESU CHRISTI resurgentis est vita nova, non solum, quod iterum vivit postquam vivere desiit, sed multo magis quod vita ejus post resurrectionem prorsus alia est ab ea, quam ducebat ante mortem. Hæc non est amplius vita laboriosa, passibilis, & mortalis, sed gloriosa, tranquilla, impassibilis, & immortalis. Cum igitur nos consepulti fuimus cum illo per Baptismum, ut in morte nostra sicut ille moreremur, hoc proculdubio fuit, ut viventes inde egrederemur, & duceremus vitam prorsus oppositam illi, quæ nobis mortem inflixerat. Vivebamus in peccato & secundum inordinatæ vitæ nostræ desideria; post Baptismum vivere debemus in justitia, & secundum Dei voluntatem. Si enim non hoc pacto viveremus, quomodonam mortui essemus peccato? quomodo operibus ejus nuntium misissemus, quomodo de illius tyrannide nosmet in libertatem vindicassemus? Apostolus utitur similitudine ducta ab agrorum cultura: inseritur arboris surculus in arboris alterius stipitem, & quod inseritur ita cum stipite cohæret, ut vitam, & alimoniam inde trahat, & cum illo aut moriatur, aut vivat. Per Baptismum JESU CHRISTO incorporamur, & in eodem inserimur ita, ut si cum illo morimur, oporteat, ut sicut ille resurgamus, ideoque vitam vitæ illius conformem ducamus;

Quemadmodum J. C. non descendit in terram, ut ibi permaneret, subiit legem mortis ut haberet gloriam triumphi.

Non descenderat in tumulum JESUS CHRISTUS, ut ibi maneret, & ideo mortis legem subierat, ut mox de morte ipsa triumpharet, eamque suo subjugaret imperio. Quod autem re adhuc integra animadvertendum est in Divini hujus hominis Resurrectione, illud est, quod se ipsum resuscitavit. Dixerat Propheta futurum, ut ille esset *inter mortuos liber*; hoc est, fore ut tunc moreretur, cum, & quomodo vellet; sed etiam fore, ut sese ex mortis vinculis expedire nosset eo momento, quod prædixerat, ipsumque non minus potentem fore, ut semet, quam ut alios resuscitaret. Hoc adimpletum fuit die tertia post ejus passionem. Sine alia ope, quam divina hac, & prorsus admirabili virtute, quam in tot subjecta exercuerat, atque tot in occasionibus ostenderat, ubi venit hora mane summo sepulcrum aperit, ubi corpus suum inclusum erat; iterum animat illud, & de sinu telluris educit. Apparet inter milites, qui erant in excubiis, eosque tanto terrore percellit, ut nemo eorum audeat minimum quidquam resistere, & repugnare. *O mors, ubi est victoria tua? o mors, ubi est stimulus tuus? O mors ero mors tua*; & postquam extenderis ditionem tuam, telumque in me etiam contorseris, quod tibi permisi, modo opus est, ut invita cedas meæ supremæ potestati. Verba Osee Prophetæ, & S. Pauli Apostoli, quæ applicat Ecclesia huic Deo victori mortis, quæ nobis ostendunt quanam virtute operatus est magnum hoc propriæ Resurrectionis miraculum. *Pater Bourdaloue in recessibus Spiritualibus.* 1. Cor. c. 15.

Psalm. 87.

Satis non fuit Filio Dei certiores facere Apostolos suæ Resurrectionis, hoc inimicis suis etiam aperuit in omnibus occasionibus.

Parum fuisset Filio Dei certiores fuisse discipulos Resurrectionis suæ, si eam celasset inimicos suos, quos de eadem qualibet in occasione monitos voluit. Modo mysticis, figuratisque locutionibus loquebatur, ad eorum attentionem, & curiositatem ciendam. Ex me quæritis, ajebat ille, quanam auctoritate flagellis ejicio illos, qui indignissimis nundinis polluunt Templum: *Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.* Templum vero, de quo loquebatur, proprium ejus Corpus ejus fuisse testatur Sanctus Joannes. Postquam crudeli, & contumeliosa morte solveritis hoc visibile templum, quod est Corpus meum; illud ego ipse tertia die restituam in statum eumdem, immo & perfectiorem. Quæritis a me, dicebat ille, miraculum novum, ut vestram evincam incredulitatem, illa, quæ operatus sum, & quorum plerique testes fuistis, vobis sufficere possent; unum addam, quod cetera obsignabit, & quod nullus homo facere potest, nisi simul sit Deus. Hoc autem miraculum illud erit, cujus figura fuit Jonas Propheta. Videlicet postquam tribus diebus in terræ sinu, hoc est in sepulcro delituero, inde egrediar, quemadmodum Jonas vivus egressus est de ventre ceti. *Pater Croiset in Asceticis tomo 4.* Joann. 2.

Discipuli JESU falli non potuerunt in Resurrectione Filii Dei.

Fateor equidem, Auditores, Resurrectionem Filii Dei, factum esse connotatum, tot circumstantiis convestitum, tot testibus comprobatum, ut credere nequeam JESU CHRISTI discipulos decipi potuisse. Hoc satis est: ex quo facti hujus veritas cognoscitur, omnia probata sunt. Nihil amplius dubium est in Historia JESU CHRISTI. Hoc in argumento, qui tuto unicum tenet factum, tenet omnia. Ita conjuncta, & aliis alia connexa sunt, ut unius veritas necessario ceterorum inferat veritatem. Si JESUS CHRISTUS misit Spiritum sanctum suum ad discipulos, ejus in Cælum Ascensio vera est: quoniam promiserat se tunc missurum esse illum, cum jam ascendisset in cælum. Si certa ejus Ascensio, talem Resurrectionem quoque esse oportet, quoniam mors ejus in Cruce neminem latet. Si constans est Resurrectio JESU CHRISTI, quidquid ille docuit, tota illius doctrina indubitabilis est. Cum enim Resurrectio opus esse nequeat nisi Divinitatis, JESU CHRISTI doctrina certiori probatione non poterat confirmari. *Ex libro cui titulus: Incredulus ad Religionem adductus. Opus Patris Lamy.*

SUPPLEMENTUM

Ad Tractatum

DE ASCENSIONE FILII DEI.

Ascensio Filii Dei est finis laborum ejus, & terminus vitæ ipsius.

LUcet, Auditores lectissimi, finem laborum Salvatoris Mundi, gloriosumque terminum vitæ suæ, quo nomine illum S. Bernardus appellat: etenim postquam de Cælo in terram pro humana salute descendit, & postquam magnum hoc opus perfecit, hodierna die deserit terram in Cælum rediturus. Dies beata! qua Cælum, quod tot sæculis clausum fuerat, iterum aperitur, ut aditum præbeat Homini Deo victoriam referenti de morte, ac de omnibus inferorum potestatibus. Dies triumphi! cujus pompa, & apparatus respondet Majestati Regis hujus gloriæ ad reparanda opprobria, & ignominias, quas propter amorem nostri subire dignatus est. Dies lætitiæ, & consolationis! Nobis enim spem facit, ut & ipsi ingrediamur in æternum hoc regnum, cujus possessionem pro se, simulque pro nobis est aditurus. Ita ut si Dei Filius ceteris in Mysteriis voluerit semper hominum utilitatem cum propria gloria conjungere, nullibi magis suam in hoc ejus consilium enituerit; quia nostra felicitas felicitatem ejus consequitur; quia ascendit in Cælum, ut nos illuc trahat; quia illud meritis suis assecutus est, ut nobis præberet jus eo anhelandi, & quia Apostolis videntibus illuc sublatus est, ut eos excitaret spe aliquando eo perveniendi. In hac spe sita est suavissima vitæ hujus consolatio, quam hodierna die in vobis excitare fert animus ad aspectum Salvatoris ascendentis in Cælum. Volo enim vobis locum ostendere, ubi cum illo regnaturi sumus, ut ex hoc tempore attollamus cogitationes nostras, & desideria ad beatam sedem illam, ad quam nos expectat. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Parabola Regis peregre profecti ad Regnum sibi accipiendum adimpletur in Ascensionis Mysterio.

Dicere licet applicationem simul, & veritatem hujus Parabolæ, quam proposuit JESUS CHRISTUS Apostolis suis, principis, qui *abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, & reverti* hic inveniri. Salvator enim qui propter amorem quo homines complectebatur, in terra manserat dies quadraginta post resurrectionem suam suspendens non statum quidem, sed proprium gloriæ suæ locum, discessit tandem aditurus possessionem Regni, quod sibi acquisivit, sed ea mente, ut, quod ipse testatur, nobis locum nostrum pararet; vel si mavis, imitatus est Patriarcham Joseph, qui cum in Ægyptum evocasset fratres suos, ubi alter a Rege habebatur, uberrimos Regni illius agros illis largitus est. *Fratres tui venerunt ad te, in optimo loco fac eos habitare;* dicebat illi Pharao. Simili pacto satis non est Filio Dei nos in locum Regni, gloriæque suæ invitare, nisi nobis prima offerat subsellia; ideoque ad nostram utilitatem hodie ascendit in Cælum, quemadmodum eundem ob finem inde discesserat; etenim, ut jus nostrum certius fiat, ac in dubium non revocandum, nos in illius persona Cæli possessionem recipimus, quod S. Leo testatur; Illius ascensio est elevatio nostra, & quo ingressum est Caput, corpus quoque jus habet illud sequendi. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

S. Augustinus Ascensionem spei nostræ Sacramentum appellat.

Credere placet cum S. Augustino, cum hoc Mysterium præ ceteris sit pignus, vel ut ipse ait spei nostræ Sacramentum, fideles vitæ Salvatoris historicos credidisse, ad hanc in nobis virtutem ciendam, satis esse simpliciter, & sine fuco dicere. Denique hic Homo Deus adeo humiliatus in ortu suo, adeo exagitatus in vita, & tot, tantisque contumeliis affectus in morte *ascendit in Cælos, sedet ad dexteram Patris.* Utique procul dubio, nihil ultra requiritur, seu ut sublimior in nobis excitetur idea divinitatis, & gloriæ JESU CHRISTI in hoc Mysterio, seu, ut nobis inspirentur æquiores sensus humilis confidentiæ ad intuitum Capitis hujus ascendentis in Cælum ad locum suum quidem obtinendum, nostrum vero nobis præparandum. *Ex Sermonibus Moralibus Tomo 6. parte 1.*

Dei Filius ascendens in Cælum docere nos vult se illuc ascendere per fruendum gloria ad quam debemus omnes contendere.

Si JESUS CHRISTUS ascendit in Cælum, ubi sedet ad dexteram Patris, nonne ascendit, ut nos doceat, se illuc ferri, ut debita sibi gloria perfruatur? ideoque nobis contendendum esse ad possessionem hujus objecti omnibus cordis nostri votis; & aliud quodlibet quærere, idem esse ac nihil sperare? *Nihil sperantes.* Si dicitur nobis ille ascendere præparaturus se locum, quem destinat illis; nonne hoc nobis dicitur, ut intelligamus, quæ jura nobis conferat ad hanc gloriam, quin spem abjiciamus illam indipiscendi? *Desperantes.* Denique si quæritur eo, quod non sciscitamur ab illo quo vadat, cum jamjam ascensurus est; nonne quæritur, ut admoneamur, spem suas regulas habere; quibusdam legibus obnoxiam esse, citra, vel ultra quas esset indiscreta, & nos nequaquam speraremus? *Frustra sperantes? Ibid.*

Quid sit triumphus & quomodo triumphus Filii Dei præstet profanorum Orbis dominorum triumphis.

Nullus unquam fuit triumphus, immo neque esse potest gloriosior, magnificentior, augustior illo Salvatoris Mundi in ipsius ad Cælum Ascensione. Triumphi nomine intelligitur cæremonia quædam, vel sollemnitas instituta ad victorem exercituum ducem condecorandum, in eo posita ut insigni pompa in Regni alicujus Metropolim ingrediatur. Triumphator lauro redimitus, Senatu præeunte, curru insidens inter civium plausus invehebatur, qui obviam euntes triumphanti lætis epiniciis victorias illius celebrabant. Hæc in re ista erat celebritas ista, quæ in victoris honorem haberi consueverat: celebritas cui obstrepebant captivorum ejulatus, & lacrymæ, qui ferreis onusti vinculis præcedebant currus, & qui gemitibus suis hilares lætantium voces interpellabant. Imperfectissima imago, & indigna triumpho JESU CHRISTI, & idea, quæ de gloria ipsius est nobis habenda. Si meritum, & gloria victoriæ pendet a qualitate, & viribus potestatum, quæ victæ fuerunt: quæ gloriosior victoria ea, quam retulit Dei Filius de potestatibus inferni, ac de ipsa morte, cui omnes homines subditi erant, & cujus omnes homines, quicumque tandem essent, Principes, Reges, Imperatores, Victores erant captivi? *P. Croiset in Asceticis Tomo 4.*

Honorifica comitatus Salvatoris in Ascensione. Honores exhibiti, qui illi deferuntur.

Victor inferorum, & mortis hodie triumpho invehitur, non quidem in Provinciæ, vel peculiaris Regni alicujus metropolim, sed in Cælum usque ad Dei ipsius thronum. Neque ligneo, vel aureo invehitur curru, quod vel homines, vel bruta trahant; sed ascendit de terra Virtute sua; & pro curru, & solio insidet nebulæ coruscanti, mirabili, & omnium oculorum lucem perstringenti. Sed qualis comitatus, o Deus! Omnes Sancti Patriarchæ; quot Reges pii! quæ Electorum caterva ab ipsa Mundi creatione hactenus expectantium in Lymbo victoriam Liberatoris sui, & Messiæ adventum, mortem, & resurrectionem, ut de carcere suo egrederentur, ut vindicarentur in libertatem, & vindicem suum in gloriam ipsius comitarentur? Quam pura, hilarisque alacritas in tota hac assæclarum phalange, qua fulgentissimus triumphantis currus stipatur! Quinam gaudii universalis concentus! qui grati animi sensus divinum hunc triumphatorem non excipiunt! Cælum omne obviam occurrit illi; omnes beati Spiritus, & quidquid Cælestem Dei Aulam constituit, se se ad illum excipiendum, adorandum, & pro Imperatore, ac Rege suo cognoscendum, effundit. neque clamare cessat; *sedenti in throno, & Agno, benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorum. Idem ibid.* Apocal. 5.

Salvator per suam in Cælum Ascensionem ostendit quænam sit patria nostra.

Gloriosa in Cælum Salvatoris Ascensio, non solum admirationis Mysterium est, sed actionis etiam, & praxeos. Dei Filius deserit terram, & nos docet facto, Cælum unicam nobis esse patriam, & nos in terris tamquam in exilii loco immorari. Nosmet igitur hic debemus respicere tamquam viatores, & alienigenas. Cum enim JESUS CHRISTUS in Cælum ascenderit, sedeatque ad dexteram Patris sui, dicebat S. Paulus ad Colossenses, vosmet de terra avellere debetis, ut in Cælum duntaxat contendatis. Hinc oriri debet terrenarum rerum omnium fastidium; hinc contemptus earum rerum omnium, quæ nos alliciunt, quæ in Mundo nitent, quæ oculos nostros perstringunt. Bona, honores, dignitates, prima subsellia, opimæ hæreditates, quid vobis solidi inest, quod valeat explere animum, quem Deus unus replere potest? In Mundo omnia sunt infra nihilum, in Cælo tantum licet nobis veram gloriam, nostramque felicitatem invenire. *Idem ibidem.*

Dei Filius in Cælum ascendens nos invitat ad illum sequendum. & viam ostendit quæ nobis est arripienda.

Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas. JESUS CHRISTUS in Cælum ascendens est hæc aquila, de qua loquitur Spiritus sanctus, nos invitans, ut illum in hac gloriæ via sequamur. Ubi noster thesaurus est, æquum est, ut ibi cor quoque nostrum adsit. Cum Dei Filius sit Caput nostrum, nos illius membra sumus: igitur respicere debemus statum separationis ab ipso, tamquam statum nobis violentum. Verus Dei servus, verus fidelis in sequendis Salvatoris nostri vestigiis patienter vivit tempore mansionis suæ super terram, & hilariter mortis suæ prospicit horam, eamque impatienter expectat. JESUS CHRISTUS noster dux est, primus incedit, præcipit, ut sequamur vestigia sua; aliam quamcumque viam arripere, errare est. Divinus hic Salvator omnes itineris sumptus erogavit: gloria, cujus hodierna die possessionem adit, hæreditas est, quam nobis servat. Sed ut ad eamdem gloriam perveniamus, hæc nobis per merita acquirenda est, & ad eam promerendam, patiendum est. Quapropter S. Paulus dicit: *Adimpleo ea, quæ desunt passionum CHRISTI in carne mea;* Coloss. 1.

pter amorem tuum, & peccatorum meorum satisfa-ctionem, ut pervenire valeam ad gloriam, quam ille mihi suis passionibus promeruit. Quis igitur audeat ad gloriam contendere, quin patiatur? Quotidie propter Mundum sustinemus, vigilias, labores, repulsas: nihil renuimus dummodo niteamus, & nominis celebritatem nobis comparemus. Sed o Deus quæ remuneratio! & propter Cælum pati detrectamus, quamvis Dei Ipsius possessio pretium sit passionum nostrarum. *Pater Croiset in Asceticis, & recens quidam Auctor.*

Salvator voluit Apostolos suos testes esse Ascensionis suæ ut intelligerent quænam illis gloria esset speranda.

In gloriosa Ascensione Filii Dei, nobis re adhuc integra cognoscendus est terminus ad quem nobis est contendendum, Cælum videlicet. Extrema illa die, qua tandem terram relinquere constituerat, omnes coegit Discipulos suos, voluitque, ut omnes illum viderent ex hoc mundo abeuntem, & ascendentem ad Patrem suum. Quid illis significaturus erat hoc facto? Præcipuus ejus finis erat illos de magna hac veritate persuadere; nempe postquam certum annorum numerum in hac vita mortali transegimus, stadium nostrum in Cælo absolvendum esse, & ex hoc etiam præsenti tempore illuc omnes cogitationes, ac spes nostras esse convertendas. Ad id frequentia illis tradiderat dogmata, verumtamen non nisi leviter hoc illis persuasum esse videbatur; ideoque illos habere voluit testes Ascensionis suæ, ac illis inspectantibus ad cælestem illam efferri mansionem, ad quam illos vocabat. Ad hoc spectaculum omnia eorum dubia evanuerunt. Quidquid illis dixerat de Regno Dei, alte in eorum memoria mansit infixum; scilicet hoc regnum vere patriam esse illius; destinatas esse eorum singulis sedes, & se illuc ire ad eas præparandas. Sibi præcedendum esse quatenus capiti; illos vero, quatenus membra deinceps subsecuturos: Ideoque se illos in terra relinquere tamquam in loco transitus, ubi sese respicere debent tamquam advenas, & inquilinos. Hæ omnes cogitationes in ipsis excitatæ sunt; eosque ita affecerunt, ut illi perfectum Mundi contemptum conceperint, & imposterum nihil unquam sollicite quæsiverint, nisi ea quæ ad vitam alteram spectant, cujus certissimum pignus habebant in Domini sui & Institutoris persona. Hæc omnia non ad nos minus, quam ad illos pertinent, & quidquid illis Salvator promittit, hoc nobis quoque pollicetur. In Cælum igitur omnis spes, & expectatio nostra debet contendere, neque alius est terminus, quem nobis proponere debeamus. *P. Bourdaloue in Spiritualibus recessibus.*

Dei Filius per gloriosam Ascensionem suã confirmat Apostolos suos in majori gloriæ desiderio.

Quam sollicitudinem, quem ardorem testatus non est Mundi Salvator in Regnum suum redeundi! Quas ideas non adstruebat ille Apostolis suis, illos ad discessum disponens, & consolatus illos de jactura, quam erant subituri visibilis ejusdem personæ! Repræsentabat illis cælestem hanc beatitudinem, tamquam immutabilem requiem, ubi immunes erant futuri ab omnibus turbis, & malis vitæ hujus; tamquam æternam gloriam, quam nullus casus, nulla mutatio illis eripere poterat, tamquam congeriem bonorum omnium, ubi nihil illis esset defuturum, & ubi penitus erant saturandi. Fidei consonum est, ipsa die, qua ab illis discessit, iterum illis has cogitationes impressisse, eisque insignia promissa sua confirmasse; ita ut postquam nubes lucida illum eorum surripuit oculis, perstiterint adhuc in monte, non valentes oculos a Cælo amovere, neque in terram demittere: Adeo capti erant specie beatæ illius mansionis, quam nondum videbant, cujus tamen repletam habebant mentem, & quæ illis cura sua dignissima videbatur. *P. Bourdaloue in recessibus Spiritualibus.*

Sententia S. Augustini & aliorum de Ascensione Filii Dei.

Hodierna tantum die, S. Augustinus inquit, inter humanam naturam, & verbum perfecta adest jurium, & gloriæ communicatio; hodie tantum cognoscere possumus in una, eademque persona Dei, hominisque simul Sacramenta; naturam divinam, quæ attollit ad altissimum Cælorum fastigium humanam; & naturam humanam, quæ in Cælum a divina sublata sedet ad dexteram Dei. Utraque contulerunt, ut subjicerent Salvatorem suppliciis non ipsi debitis, utraque hodie confluunt ad illum extollendum in eum honoris locum, qui illi debetur. Si Deus tantum fuisset, se se subjicere non potuisset; si fuisset homo tantum, non potuisset ascendere. Humanitas dederat Divinitati corpus mortale, & passibile; cumque Divinitas illi per resurrectionem dederit corpus immortale, & impassibile humanitati, coegit Cælos, ut sese inclinarent illum triumphantem excepturi. Ecce, Christiani, quid post S. Paulum, loco gloriæ JESU CHRISTI consummationem, post S. Bernardum terminum laborum, atque itinerum ejus, post S. Augustinum, fructum infinitorum meritorum illius; post S. Ambrosium remunerationem humiliationum, & dolorum ejus; post S. Justinum, Arnobium, S. Leonem, Patresque omnes argumentum Divinitatis, apologiam vitæ, mortisque ipsius, & ut illi docent, generale, & decretorium responsum in omnibus, quæ ejus inimici in eum objicere poterunt. Mentem eorum quæso assequimini. *Elogia Sanctorum. Tomo 2.*

J. C. per Ascensionem suam ...

Ordinem hunc divina instituit sapientia in natura, ut omnia suum ordinem teneant juxta essentiæ suæ

ram, spiritum supra corpus, Angelum super hominem: verum hanc etiam normam servat ad unguem ejus justitia in remunerationibus suis, efficitque, ut naturæ ordo cedat ordini gratiæ, & conditionis privilegium merito virtutis. Quapropter mirari non debetis, si Deus ad ostendendam magnificentiam suam in remunerandis meritis humanitatis sanctæ Domini, hodierna die terram super Cælum attollit, & corpus super omnes Spiritus, & demum si collocat hominem ad dexteram Dei, ordo naturæ cedit ordini justitiæ in remunerando maximam humiliationum omnium, quæ unquam extiterint altissimo gloriæ gradu, & Salvatoris exinanitionem usque ad terræ centrum per illius exaltationem ad altissimum Cælorum fastigium: *Ascendit super omnes Cælos. Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

... dini gratiæ.

Ejusdem argumentum.

Equidem scio hæc Apostoli verba Crucem figere quibusdam Theologis, quinam sit locus hic adeo elevatus, qui intra Mundi hujus ambitum contineri nequaquam posse videtur; & S. Thomas credit, hunc re vera esse super Cælos omnes infinitis spatiis, quæ Dei solum immensitate repleta sunt, & quæ sub pedibus substratam habent altissimam Empyrei superficiem, & quidquid in universo continetur. Ita ille, qui per prodigium abjectionis, & humilitatis non invenerat in terra, ubi caput reclinaret: *Filius hominis non habet ubi caput reclinet*, modo per excessum gloriæ non inveniat locum in Cælo, qui satis digne illum recipiat. Opus est, ut solium ejus sit supra naturam omnem positum, ut nihil magnitudinem ejus coarctet; & mundo capere non valente lucem Majestatis ipsius, omnia creata pedibus illius subjiciantur. *Idem.*

Licet solus Dei Filius victoriã retulerit & solus dimicaverit, voluit tamen homines esse gloriæ suæ consortes.

De Deo, quem colimus, nequaquam idem sentiendum est, ac de victoribus, qui cum alienis viribus victoriam retulerint, sibi unice accepta referunt omnia victoriæ bona; qui ad fastigium magnitudinis, humanæque vanitatis sublati, de summo solii gradu indignabundi despiciunt eos, quorum manu tecti vicerunt. Fides nos docet JESUM CHRISTUM unum vicisse peccatum, dæmonem, infernum, & teterrimorum hostium conatus sustinuisse die suorum dolorum; & nihilominus die triumphi sui, qui secundum veritatis speciem pro uno illo tantum esse debere videbatur, nos licet inutiles sibi socios habere cupit gloriæ suæ, nobisque ejusdem bona partiri dignatur eo usque ut nos fratres suos, sibique dilectos vocet; eo usque ut Magdalenæ præcipiat: *Vade ad fratres meos, & dic eis: ascendo ad Patrem meum, & ad Patrem vestrum. Elogia Sanctorum Tomo 2.* Joann. 20.

Poteratne discipuli otiosi esse, & nullo in discrimine habere adeo magnificam apotheosim, in qua Cælum, terra, limbus, veteris, novæque legis justi, Angeli, & homines, viventes, & mortui, Ecclesia, & Synagoga simul consenserant ad commendandam divini triumphi divinitatem? Verum est, illos, ubi cogitabant, se non amplius visuros esse adeo bonum Magistrum, cujus adspectus tota erat eorum consolatio, ac vis, inter ærumnas exilii sui, acri dolore percitos, exclamasse: Quænam est jactura nostra, Deus cordium nostrorum, cum cui jacturam facimus! Sed ubi revocabant in mentem suavissima illa, quæ ipsis dixerat verba, se in sensibilis præsentiæ suæ locum illis præparaturum esse in Cælis sedem, ubi satis abunde absentiæ suæ jactura resarciretur: cum reminiscebantur, illum dixisse Magdalenæ, *Vade ad fratres meos, & dic eis: ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum*, tunc summa afficiebantur lætitia, & ito, Domine, exclamabant, ito, & adito possessionem regni illius, quod amplissimo jure tuum est: *Attollite portas Principes vestras, & elevamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ*, ascendens ad Patrem suum, & Patrem nostrum. *Ibid.*

Ex his novissimis verbis totum desumi potest Sermonis unius argumentum. JESUS CHRISTUS ascendit ad Patrem suum; hoc efficit gloriæ ipsius consummationem. JESUS ascendit ad Patrem nostrum, hoc efficit nostræ felicitatis argumentum. JESUS CHRISTUS ascendit ad Patrem suum, triumphi illius pulchritudinem admiremur; JESUS CHRISTUS ascendit ad Patrem nostrum, lætemur de Privilegiis redemptionis nostræ. Ascendit ad Patrem suum ad sibi debitam mercedem recipiendam, *ascendo ad Patrem meum*. Ascendit ad Patrem nostrum, ut non debitum nobis præparet locum; *& ad Patrem vestrum*. Ascendit ad Patrem suum, quia quidquid est Patris sui, suum est; ascendit ad Patrem nostrum, quia vult nos esse, ubi ipse est cum Patre suo. *Ibidem.*

Sententia S. Cypriani de Mysterio Ascensionis.

Quid igitur hic facimus, concludit S. Cyprianus; quis nostrum quæret in Cælo beatitudinem, quam invenire non potest in terra? Quis suis votis prævertet diem obitus sui; & non cupiet quam citius tanta frui felicitate. Jam sumus in Cælo ex quadam parte nostri; & inde expectamus Salvatorem nostrum, qui auferet a corpore nostro humilem formam, quam gerit, ut illi aliam, suæ videlicet gloriæ, communicet. Hoc se facturum recepit, hoc pro nobis petiit a Patre suo; ipse etiam dixit, se velle, ut ibi essemus, ubi ipse est, ibique essemus cum ipso, Quænam ergo nostra cæcitas esset,

ser, ac infidelitas, si cum in Mundo adeo simus calamitosi, ut sumus, huic etiam adhærere vellimus. *Ex Elogiis Sanctorum*.

Cæci Mundi sectatores metuunt, ne honorem, voluptatem, & opes amittant, non ita veri christiani regni cælestis heredes.

Esto, S. Cyprianus ait, isti quos Mundus seductor amat, ac diligit, quos inani luce perstringit, quos promissionibus illicit, quos occæcat honoribus, & inebriat voluptatibus, e mundo emergere vereantur; esto, hi sibi diuturna efficere velint tabernacula; vos autem, quos hic Mundus odit, & qui vicissim illum odio persequi debetis, quid habetis, quod vobis possit auferre; & cur non potius sequimini JESUM CHRISTUM qui vos redemit, & amat? Ut ita vere sitis affecti, vosmet attollite versus beatas sedes illas, ubi regnat, & fidei vestræ magnitudine suffulti præsto estote iis omnibus, quæ vobis ille imperare placuerit. Ostendite affectus vestros cum fide vestra consentire, & cor vestrum cum ore; & petentes quotidie, *Adveniat regnum tuum*, jam vos velle ibi esse cum illo. *Ibidem*.

Idem sequitur argumentum.

Excutite ex animabus vestris mortis timorem; cogitate beatam æternitatem, quæ illam subsequitur; quæ cogitatio vos semper occupare deberet, sed quæ magis adhuc vobis præsens esse deberet diebus tumultus, ac procellæ, quibus circumundique obsidemini in miseri hujus Mundi lapsu, ut memoria eorum, quæ jam passi estis, & longe graviorum, quæ imminent, prævisio, efficiant, ut maximum vos lucrum facturos arbitremini, si quanto citius hinc egrediamini. Si domus, in qua manetis, proximum minitaretur interitum; si præ vetustate fatisceret, murique circumundique crebris hiatibus ruinam intentarent, quanta festinatione, & cura inde proripere conaremini. Vel si in mari furens debaccharetur procella, quæ navim, in qua essetis in scopulos allisura videretur, sua brachiorum contentione, qua sedulitate portum assequi adniteremini? Talis hodierna die est miseri Mundi hujus status. Vetus est ædificium fatiscens, & undique ruinam trahens, & ægre inde avellitis corda vestra, ne sub illius lapsu pereatis? Neque humiles Deo gratias agitis, eo quod vobis ostendit in Cælo portum, ubi in æternum in tuto versabimini? Munde seductor, inconstantes, & perfidæ creaturæ, nullo mihi ultra eritis in pretio. Voluptates, honores, ludi, solatia, societates, convivia, pompæ, divitiæ terræ hujus, non erunt mihi, nisi sordes, ac stercora, ut lucrari possim JESUM CHRISTUM, & post exitum vitæ meæ ibi sim, ubi ille est. Accedite humiliationes, paupertas, morbi, afflictiones, injuriæ, persecutiones, mortificationes ultroneæ, & aliæ, Cruces Dei mei. Ego vos ex toto corde amplector, certus, vos tutissimas esse in Cælum vias, ad quod unice contendo, & ubi me operitur Salvator amabilis, qui mihi sedem paraturus illuc ascendit. *Ibidem*.

JESUS ascendit quatenus homo, Deus enim motui locali obnoxius non est.

Cur dicitur ascendisse JESUS CHRISTUS, nisi quod descenderat antea in inferiores partes terræ? *Quod autem ascendit: quid est, nisi quia & descendit primum in inferiores partes terræ?* Deus nequaquam ascendit in Cælum, perinde ac ibi numquam fuisset; sed illuc ascendit, quippe qui inde descenderat. Descensus hic factus fuit per incarnationem; etenim cum dicimus illum de Cælo in terram descendisse, hoc est unigenitum Dei, quem Angeli vident in Cælo in splendoribus Divinitatis ejus, humanam in terra assumpsisse naturam, ut videretur, & audiretur ab hominibus, atque ut hos per passiones suas salvos faceret, non cessavit ille, quo minus esset adhuc in Cælo; nam quatenus Deus est ubique, & replet omnia. Ascendit igitur, postquam descendit ad Inferos, nam, ut Patres inquiunt, Animæ Sanctorum, quas illuc devexerat, in Cælum ingredi minime poterant, nisi illis viam patefaceret. Igitur ille ipse, qui descendit idem est ac ille, qui ascendit. Quamvis enim in JESU CHRISTO duplicem concipiamus naturam, divinam videlicet, quia Deus est, & humanam, quia homo est, tamen in se unam habet personam, divinam sane. Hæc igitur descendit per humanitatem, quam in sua assumpsit Incarnatione, & hæc ipsa hanc eamdem extulit humanitatem de terra in Cælum per Ascensionem. Hæc igitur humanitas non fuerat amplius in Cælo ante Incarnationem, & hæc eadem elevavit hanc eamdem humanitatem de terra in Cælum per Ascensionem. *Tourneux in anno Christiano Tomo* 12.

Dei Filius descendit ad inferos, ut inde Sanctorum animas efferret; & ascendit in Cælum, ut ruinas repararet.

Ad Ephes. 4.

Ascendit super Cælum Cæli, hoc est super Cælorum verticem, ubi super omnia creata sublatus est. Illuc ascendit, ut repleret omnia, quemadmodum inquit Apostolus, ut repleret figuras omnes, ut repleret quidquid de illo prædixerant Moyses, Prophetæ, ac Psalmista; ut omnes homines suis beneficiis cumularet, ut locos omnes repleret monumentis potentiæ, & magnitudinis suæ, ut repararet ruinas, quas in cælesti Jerusalem rebellium Angelorum lapsus pepererat. Magna illa in terris miracula fuerat operatus; super aquas incesserat, de inferis triumphaverat; æquissimum erat, ut in Cælum ibi regnaturus conscenderet, ut audito ejus Nomine omne genu flecteretur cælestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteretur, JESUM CHRISTUM esse in gloria Patris sui. *Idem ibidem*.

Quomodo J. C. [illegible] paulla-tim in Cælum sustulit, inspicientibus discipulis ejus.

JESUS CHRISTUS non evanuit repente, neque clanculum fefellit oculos Discipulorum suorum, qui centum erant & viginti; sed paulatim ascendit viribus propriis, quin ad id ope aliena indigeret. Voluit se ab omnibus ascendentem videri, ne hoc miraculum in dubium posset revocari, & sicuti omnibus omnino persuasum erat de veritate Resurrectionis suæ propter frequentes illius apparitiones, & familiaria colloquia, voluit etiam ut omnes testes essent oculati gloriosæ Ascensionis suæ, & complementi earum rerum omnium, quas illis prædixerat, & quarum memoriam subinde in illis exciverat. Videlicet quod cum de Cælo descendisset in terram, sibi abeundum esse de terra, ut in Cælum reverteretur. *Exivi a Patre*, ajebat illis, *& veni in Mundum: iterum relinquo Mundum, & vado ad Patrem*. Hæc pauca verba, quemadmodum alibi dictum est, complectuntur præcipuos fidei nostræ articulos de persona Filii Dei. Æternam illius generationem: *Exivi a Patre*; ejus Incarnationem; *& veni in Mundum*, triumphalem Resurrectionem, & gloriosam Ascensionem, *vado ad Patrem*. Profecto cum nihil ultra illum retineret in terra, momento Cælos omnes penetravit, & tamquam Unigenitus Dei sedet ad dexteram Patris eodem in solio, ubi sanctæ humanitati suæ omnem gloriæ suæ plenitudinem communicavit. *Pater Croiset in Ascensis Tomo* 4.

Joann. 16.

Dei Filius per Ascensionem suam nos invitat ut sæpe cogitemus Cælum quæ vera est ratio ad subeundas mortificationes.

Ratio ferventer amplectendi quidquid molestius est in Christiana Religione, est cogitare Cælum, quo Dei Filius nos invitat hac die, tunc enim evanescit, quidquid nobis negotium facessit in officiorum nostrorum exercitatione; tunc omnes dissipantur difficultates, quæ nos in virtutis via præpediunt; tunc horrens imago illa, quæ nobis proponitur, pœnitentiæ, mortificationis, austeritatum, quæ ad ignaviam nostram excusandam inservit, sensim tollitur, ac tandem nihil est, quod grave, durumque videatur cogitanti magnum illud bonum, quod momentanei laboris præmium futurum est: *Momentaneum, & leve tribulationis æternum gloriæ pondus operatur in nobis*. *Auctor Sermonum in omnia argumenta*.

2. ad Cor. 4.

Ascensio J. C. ut ejus etiam est signum ceterorum cum fi[illegible] [illegible] mysteriorum.

Cum Ascensio Filii Dei novissimum sit Mysteriorum ejus, eorum etiam signum est. JESUS CHRISTUS mortuus est pro nostra redemptione, & propter nostram justificationem resurrexit; & propter glorificationem nostram ascendit in Cælum. Ascendit illuc ut nobis ibi sedes pararet, quemadmodum dixerat Apostolis suis: *Vado parare vobis locum*. Ipse in Cælum tulit naturæ nostræ primitias tamquam primogenitus in multis fratribus; & primus adiit omnium cælestis hæreditatis possessionem, ut ejusdem ceteros participes faceret. Patriarchæ, Prophetæ, Justique omnes veteris Testamenti, illum triumphantem concomitantur ad gloriam, quippe qui primi ad gloriam prædestinati fuerunt: sed Novæ legis Sancti subsequuntur gloriosum hoc agmen, & nos quodammodo regnamus in Cælo, ubi naturæ nostræ portio regnat cum JESU CHRISTO, ut S. Maximus inquit. Divinus hic Samson ubi tenebricosas inferorum, & mortis portas confregit, detulit illas in montes futuras æternum suæ victoriæ trophæum. Sed Caput sine membris suis esse non decet, ut JESU CHRISTI felicitati nonnihil deesset, si solus esset in gloria. Pertulit vulnera sua in Cælum, ut nostræ redemptionis pretium semper obversatum oculis Patris Æterni Cælestis Regni portas semper referatas teneret. *Abbas du Jarry*.

Opus non erat, ut Dei Filius tot haberet oculatos testes Ascensionis suæ ut ejusdem nobis fidem adstrueret.

Quamvis Dei Filius non habuisset tot oculatos Ascensionis suæ testes, quot illius erant Discipuli, qui in Olivarum Monte congregati illum intentis subsecuti sunt oculis, donec nubes, quæ ipsum involvit, illos fefellit; numquid ratio nostra non consensisset cum fide in iis credendis, quæ credit Ecclesia? Sacratum hoc Corpus, victima, & hostia expiatoria immolata propter salutem hominum, quomodo evanuit, nisi per Ascensionem, quæ celebratur hodie? Primorum fidelium pietas subtrahere potuisset ex tyrannorum rabie Reliquias, & ossa tot Martyrum populorum venerationi exposita & caput sacrum eorum, ex quo tantam receperunt gloriam, si in sepulcri squallore permansisset? Imago hæc potest ne occurrere spiritui quin tota ratio repugnet. *Idem*.

Oraculi quod protulit Dei Filius ante Ascensionem suam. Joann. 12.

Nescio, Auditores, quo pacto adimpleri possit Oraculum hoc, quod prodiit olim ex ore Domini, tunc inter homines viventis, fore ut si semel exaltatus fuerit de terra, & in Cælum ascenderit, ille omnia ad se pertraheret: *Si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum*. Equidem video cetera creata cedere illius potestati; cælos, terram, sydera, & elementa simul aliquid conferre ad pompam triumphi ejus, sed quod illi magis conferre posset, & illi esset antiquius, videlicet cor hominis non sequitur ipsum, & nihilominus opus est ut de hoc agat triumphum, quamquam tot vinculis alligatum terræ adhærescat; nimis est repere in pulvere, corda nostra facta non sunt pro rebus ita abjectis, atque contemptibilibus; extollamus illa in Cælum, ubi Dei Filius nos præstolatur. Sed ad ingentem conatum hunc extendendum opus est, ut tu Mundi Salvator nos trahas: *Trahe nos post te, curremus*. Immanis profecto sarcina est pondus peccatorum nostrorum; alterum vero est pondus

Cant. 1.

dus

attollat, & vota. Sed cum ejus Propheta testetur illum ascendentem in Cælum captivam duxisse captivitatem, orandus est, ut fidem præstet, obsecrandusque ut suam erga nos promissionem adimpleat, ac vim nobis præbeat infringendi vincula, quæ nos in captivitate detinent, videlicet nostras cupiditates, inordinata desideria, pravos habitus, qui efficiunt, ut tandiu in turpi, ac misera captivitate detineamur: *Trahe nos post te, curremus*. Iterum dico: Hominum Salvator trahe nos ad te, & curremus, vel potius volabimus ardentibus votis, viva spe, ferventi caritate, & quo? eo, quo nos tua evocat gratia, tua nos manet gloria, tua nobis coronam elargiri vult misericordia, verbo in Cælum, beatamque æternitatem. *Auctor Sermonum in omnia argumenta*.

2. Corinth. 7.

Hortatur nos S. Paulus Apostolus, non solum ut patienter tribulationes sustineamus, sed ut vivamus semper in lætitia sperantes nos in Cælum ituros: *Spe gaudentes*, cujus consilii nobis præbet exemplum, ubi ait: *superabundo gaudio in omni tribulatione nostra*. Quin vincar mœrore in tribulationibus, quibus exagitor, quodammodo vincor copia interiorum consolationum, quas mihi Deus elargitur, & cor meum satis magnum non est, ut capere valeat exultantia lætitiæ motus. Quid enim ciere poterat in Apostolo sensus adeo naturæ oppositos, nisi vivens, & animata hæc beatæ æternitatis imago, quæ semper quidem ob oculos illius versabatur, sed quæ nunquam eidem erat, quam in tribulatione præsentior? *Abbas du Jarry*.

Ascensio Filii Dei ex Richardo de S. Victore verum est, & dignum objectum spei nostræ.

Ecce magnum, & verum spei nostræ objectum, inquit Richardus de S. Victore. Alii, quoad ipsis placuerit in Mundo erescant, ibi perutiles contrahant affinitates, honorum splendore colluceant, & primos occupare festinent recubitus; ego vero, qui scio ibi JESUM CHRISTUM non esse, & ipsum velle me esse, ubi ipse est; non aliam sedem opto, nisi Cælum, non aliud fœdus, nisi cum Deo, non aliud munus nisi benedicendi illi, neque locum nisi quem ipse mihi ostendit. *Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum!* ex quo ingressus es in illa. *Concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini: Cor meum, & anima mea exultaverunt in Deum vivum*, eamque deficientem, atque languentem spes hæc una confirmat. *Sermones Morales Tomo 6. parte 1.*

Psalm. 83.

Apostoli terræ despexerunt ubi viderunt Deum ascendentem in Cælum.

Videntes Apostoli optatissimum Magistrum suum in Cælum ascendentem, terram contempserunt, incipientes illum ut ita dicam, cumulatius gustare, eique adhærere fortioribus vinculis, ac ardentius illius amore inflammari. Hujusmodi nostra quoque esse debent, dummodo parum aliquid nobis adsit spei, fideique. Quænam enim esset cæcitas nostra, sensuumque carentia erga æterna bona, si Deus omnipotens, gloriosus, locuples, magnificus, & suavis non posset sua potentia, gratia, magnificentia, pulcritudine allicere cor, quod nonnisi propter ipsum factum est, & quod licet Mundo adhærescat, voti compos fieri non debet, nisi possideat Deum? Quænam esset cæcitas nostra, si JESU CHRISTI Sanguine redempti, in partem gloriæ ipsius evocati, attenti ad quotidie precibus Deum fatigandum ut in nos illius Regnum adveniat, omnium votorum nostrorum terminum in bonis, honoribus, voluptatibus, & vitæ hujus commodis constitueremus? Quænam nostra cæcitas esset, si quotidiana docti experientia miseriarum, & corruptionis Mundi hujus, quotidie illum adhuc diligeremus; si agnoscentes magna bona, quibus fruuntur, qui Deum possident in Cælo, Deum, ac Cælum negligeremus, quasi ille Pater noster non esset, & hoc sedes nostra futurum non esset; perinde ac JESUS CHRISTUS, qui habet unde omnino omnium hominum expleat vota, non mereretur in terris aliquem invenire hominem, qui eodem esset contentus? *Ibidem*.

Cælum esse debet spei nostræ objectum, ibi enim est noster thesaurus.

Cælum igitur, & supremi hujus boni possessio solum esse debet objectum spei nostræ, quoniam ubi thesaurus est meus, ibi & cor meum esse oportet; quoniam ubi erit JESUS CHRISTUS vita mea, salus mea, bonum meum, gloria mea, honor meus, pax mea, & quidquid merito sperare possum, ibi etiam fixa esse debent desideria mea. Illum in Cælo sine fine videbo, ibi sine tædio illum gustabo, ibi sine metu eum possidebo, ac sine intermissione laudabo; ergo in Cælum unice mihi tendendum est; per summi hujus boni possessionem cetera quæcumque, nonnisi boni speciem habentia, mihi sunt contemnenda, ideoque indigna sunt, quæ illa expetam, & conquiram. *Sermones Morales Tomo 6. parte 1.*

J. C. nihil amplius facere poterat ut nos sanctificaret, & spem nostram attolleret.

Nisi alios merito sensus mihi licet concipere; poterat ne JESUS CHRISTUS ampliora facere iis, quæ fecit, ut ita spem nostram sanctificaret, & attolleret? In paupere, & humili ejus Nativitate gratiam invenio, qua suffultus in Mundo contemno bona, & honores, quos ipse recipere noluit; in morte ejus gratiam nanciscor, quæ nobis metum injicit pœnarum, propter quas se immolavit in cruce; in Resurrectione ejus gratiam reperio, quæ nobis Mundi spiritum aufert, ut nos efficiat novas creaturas meritis suis justi-

ra in Cælum per spei nostræ generositatem, & puritatem attollit: ibi cum S. Laurentio Justiniani invenio gratiam, quæ nos ad primum adducit principium, quæ nos admonet propter Deum tantum nos creatos fuisse, & ex quo JESUS CHRISTUS in Cælum ascendit, nihil nobis pluris esse faciendum, vel optandum quam Cælum: gratiam, quæ attollens spem nostram tanti objecti excellentia, illam fulcit per nova jura, quæ ad gloriam acquirimus, JESU CHRISTO in hoc Mysterio promittente nobis, si ipse adit possessionem Regni sui, se illam adire, ut nobis præparet locum, quem destinat nobis, & quem alioquin nos obtenturos esse desperaremus. *Ibidem*.

Ascensio Filii Dei non est triumphus similis dominorum Orbis, sed æternus est.

Hæc non est pompa perfunctoria, vel dierum aliquot triumphus, similis triumpho imperatorum qui magnifico invehebantur curru, circum quem populorum turba aderat illum in Capitolium usque lætis plausibus insequentium, sed qui mox eum nullo habebant in discrimine, non secus ac unum aliquem e populo. Sed hic æternus est Dei triumphus, qui Mundo, dæmone, peccato, infernoque devictis procedit dignam recepturus mercedem laborum suorum, & in æternum perfruiturus fructu victoriarum suarum: Dei, qui postquam in mortali carne pugnavit, ascendit mortalem hanc carnem collocaturus ad dexteram Patris sui, ibique positurus arcam hanc Sanctificationis suæ Angelis, hominibusque circumdatam in honorifico loco, qui illi debetur. *Sermones Morales Tomo 6. parte 1.*

Ex eo, quod Dei Filius in Cælum ascendit separatur, illum secum omnia desideria nostra ferre debuisse.

Ex quo Dei Filius ascendit in Cælum, nonne secum illi auferenda erant omnia nostra desideria? Hæc enim inferri debet conclusio ad hujus Mysterii gloriam: & si Apostolus S. Paulus censuit, se jure asserere posse, postquam JESUS CHRISTUS resurrexit, nobis non amplius diligenda esse terræ bona, sed Cælestia unice esse inquirenda; nonne potiori jure inferre possum, cum Deus in Cælum ascenderit, neque habeat ultra in terra præsentiam sensibilem, ad Cælum, & ad summum illud bonum omnes cordis nostri motus esse dirigendos? Ita sane, atque ita S. Augustinus, & Richardus de S. Victore argumentantur: De duobus agebatur, inquiunt, primum ut JESU CHRISTO ea tribueretur gloria, quæ ipsi debebatur, ut per splendidum hoc Mysterium, quod finem injecit vitæ ejus curriculo, præteritæ illius ignominiæ commendarentur; alterum vero, ut nos intelligeremus præstantiam, & bona hujus gloriæ, ut unice huic inhærentes objecto incessanter votorum nostrorum pernicitate attolleremur. Ita JESUS CHRISTUS per Ascensionem suam recepit consummationem gloriæ suæ, sine qua nunquam eam consecutus fuisset mercedem, quam merebatur, & per hanc Ascensionem suam nos docuit, ad hanc tantum gloriam contendere; nonnisi supremum hoc esurire, & sitire bonum (ita enim summi illi viri loquuntur) citra quod nihil speraremus dignum affectionibus, ac laboribus nostris. *Ibidem*.

Zelum, quo testati sunt Apostoli, ut J. C. in Cælum sequerentur.

Dei Filius in Cælum coram Discipulis ascendit: *Videntibus illis elevatus est*. Discipuli illi unice diligebant Magistrum, ac Dominum, cum quo tandiu vixerant, cujus qualitates, & perfectiones noverant, & qui illos summa caritate fuerat complexus, ita ut illius affici desiderio non possent. Colloquiorum, & sermonum illius recordatio, cogitatio, se in ejus schola innutritos fuisse, & præsens objectum quo oculi eorum pleni erant, excibant in corde illorum motus adeo vehementis desiderii, ut mente, atque cogitatione illum sequerentur, quem non amplius erant visuri, nisi in Cælo, & quemadmodum S. Bernardus ait futurum fuisse ut Eliseus Propheta cum videret Eliam flammeo curru in Cælum efferri, vellet ipse quoque corde saltem in Cælum rapi; & Eliam discipuli *universa spectantis desideria secum pariter abstulisse*, hoc ipsum Discipulis, atque Apostolis simul in Monte Sancto collectis contigit ubi viderunt Salvatorem suum in Cælum ascendere, illum corde, ardentibusque votis secuti sunt. *Auctor Sermonum in omnia argumenta*.

De Ascens. serm. 6.

Ut sancti simus, ac Cælum possideamus, illuc per tribulationes est pergendum.

Quantumvis irrationabilis, & demens sit cogitatio Fidelium sperantium, se in Cælum esse ingressuros, cum hoc sibi ullis laboribus, aut sumptibus stet; si plerorumque agendi ratio spectetur, nonne confitendum est, his inniti illorum spem, vel nullam omnino illis spem esse sequendi JESUM CHRISTUM in gloriam? Tandem enim ubinam gentium inveniri possunt, qui profiteantur se vitam frugi in Mundo vivere vel qui actionibus suis ostendant, sibi de magna hac veritate persuasum esse? Nunquid illi erunt, qui adeo impatienter sustinent infortunia, quæ illis JESUS CHRISTUS immittit, ut bonorum jactura, vel inopina mors alicujus, cujus consilio, vel præsidio fulciebantur, lethali eos mœrore conficiat, & ad desperationem fere adducat? Nunquid illi, quos levis aliqua adversitas, quos levis capitis dolor, aut incommodum tenue ita morosos efficit, & ne domesticis quidem suis ferendos, ut jejunii dies sit illis supplicii loco; illi tandem quorum pietas adeo gravis est, ut ubi aliquod illis vel minimum negotium facessat, sit illa legitima caussa, qua

se ab

se ab iis omnibus dispensent, quæ levissimam eorum spiritu, vel corpori crucem infigunt? *Auctor Recens.*

Adspirari nos oportet æternorum Tabernaculorum Magnificentiam.

Dei mentem assequamur, cogitemus sæpe speciem, ac magnificentiam æternorum Tabernaculorum illius. Quidquid hic in terris est, sordet, ac vilescit animæ sincere ad beatæ illius sedis gloriam tendentis. Quos animi impetus non ciet in illis suavissima hæc cogitatio! Utique, spero, & jure spero, me aliquando participem fore sedis illius, quam in Cælo JESUS CHRISTUS consecutus est in eodem Patris sui sinu. Tale est Christianæ securitatis objectum. Vos igitur, vos ipsi eo contendere potestis, neque prohibere vos possunt imperfectiones vestræ; dummodo illas non solum non ametis, diligatis, foveatis, verum etiam ex corde eas convellere ac omnino tollere fatagatis. Quantumvis frequentissimæ sint in Dei Regno Sedes, nulla tamen est pro animabus, quæ ex voluntate sua superbæ sunt, quæ ultro divagantur, & quæ ultro tepidæ sunt, & oscitantes. Hinc cognoscite, quid vobis consilii capiendum sit. *Ex Libro, cui titulus; Moralis Novi Testamenti Patris la Neuville tomo 1.*

Quot dolores pertulit Dei Filius antequam ascenderet nobis locum in Cælo paraturus.

Vado parare vobis locum. Bone Deus! quam molesti, ac doloribus pleni sunt isti apparatus! Numquid Domine per mortem tuam, per omnimodam adorabilis Sanguinis tui effusionem opus est, ut mihi præparet locum in regno Patris tui? Heu! fieri ne posset, & quamvis posset, egone possem pati, ut quod tanto stetit pretio Filio Dei mihi, mihi staret nullo? Haud ita, Salvator amabilis; volo saltem partiri tecum humiliationes, ac dolores tuos. Væ illis, qui caret æquissimis id genus sensibus amoris, gratique animi! Scrutare igitur cor tuum, ac vide utrum piis hujusmodi motibus afficiatur; sed noli in theoretica tantum consideratione immorari, perge incessanter ad praxim, incipe hodie viam crucis arripere; via hæc nunquam nimis ardua, & salebrosa videretur tibi ubi memoria recolceres, JESUM CHRISTUM eamdem stravisse tibi, & adhuc eam Sanguine ipsius imbutam madere. Quantum robur cogitatio hæc tibi debet afferre! quam apta est ad ciendum in te amorem crucis, quam ante te, & pro te Filius Dei bajulavit! Illam igitur dilige ex corde, ardenter illam complectere, strenue gesta, neque illam unquam abjicias, etenim sine illa pervenire non vales ad gloriam. *Idem.*

Dei Filius per Ascensionem suam nobis hodierna die aditum pandit in Cælum.

Dei Filius hodierna die gloriosus ascendit in Cælum ejusque nobis aditum pandit, nosque in gloriæ suæ partem arcessit. Cum hoc Mysterium nihil habeat, quod studiis nostris adversetur, ac facile nobismet polliceamur aliquando nos ad tantum gloriæ apicem perventuros esse, libenter immoramur cogitantes JESUM CHRISTUM Caput nostrum ascendentem in Cælum, & nos in sui sequelam invitantem. Sed quid fecit JESUS CHRISTUS antequam in Cælum ascenderet? Quæ nobis præcepta reliquit? qua via nos incedere jubet, ut nosmet ad tantam mercedem excipiendam præparemus? Hæc nos terret. Harum Veritatum meditatio nobis accepta non est; ægre patimur, nobis probari, Cæli gloriam pro illis esse tantum, qui strenue dimicant, & neminem cum JESU CHRISTO glorificari posse, nisi cum JESU CHRISTO crucem subierit. Nosmet omnino Salvatori Mundi hujus devovere debemus, vitamque nostram servituti illius consecrare; Cæli gloria nonnisi hoc pretio potest comparari. Hæc illa magni momenti veritas est, de qua vos eruditurus sum, ostendens vobis, quid nobis exprobrare jure potest JESUS CHRISTUS, cum nosmet ipsi non mancipamur; explicans, quid sit, sese Deo mancipare; ac tandem vobis oculis subjiciens, quam mercedem præparet Deus devoventibus illi. *Lambert in Anno Evangelico tomo 6.*

Omnia vota nostra tendere debent in Cælum, ibi enim est thesaurus noster.

Verbum caro factum, quod oculis suis viderant Discipuli, quod sæpe audiverant, manibusque attrectaverant, ut eorum quidam ait, objectum erat sensibile, & præsens, valens figere illorum desideria, eorumque mentem, & cogitationes in Cælum convertere, quod futurum erat sedes eorum. Sed hoc efficere debet in Christifidelis mente spes fide suffulta; nam si ubi thesaurus est noster, ibi cor nostrum est, inquit Salvator; cum hic Deus factus homo propter nos sit thesaurus noster, & sit in Cælo, opus est, ut cor nostrum illuc tendat incessanter, & fidelium nemo est, qui imitari non teneatur Ezechielem Prophetam, postquam cum populo Dei adductus fuit Babylonem in captivitatem. Cum enim Deus huic Prophetæ revelasset Templi reparationem, mente, & cogitatione semper erat in Palæstina, cum corpore inter Assyrios versaretur. Heu! ipse primus non sum, qui Mundum in quo vivimus, vocaverim Babylonem; ubi omnia sus deque confusa sunt: hic Sanctorum omnium est sermo. Sed quotusquisque fertur, ut Propheta laudatus, in locum ubi certi sumus, Mysticum hoc Templum Sanctæ humanitatis Domini instauratum esse, ut ubi nos quoque aliquando futuri sumus totidem viventia templa? Heu! oportet ne, cum Cælum thesaurum nostrum contineat, cor nostrum turpibus vinculis in terra detineri? *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Ascensio Filii Dei verus est triumphus, sed multo major quam ille Principum Terræ.

Ascensio Filii Dei fuit triumphans; triumphans inquam, quoniam hic in Cælum reditus verus extitit triumphus, quamvis alius omnino a vanis illis triumphis, quibus antiquitas gentium victores decorabat. Hi trahebant post se devictos, debellatosque populos jugo suppositos, Et in hoc JESU CHRISTI, Redemptoris, divinique Imperatoris triumpho sequebantur illum electorum copiæ, quas præsentia sua gaudio cumulaverat, quas quodammodo per omnipotentiam in laxiorem statum adduxerat, quibus Cælestis patriæ januas aperuerat, & quas ad beatum hunc terminum adducebat, ut ibi plenissima felicitate perfruerentur. Postquam homines salvos fecerat, poterat ille jure omnes suas cogitationes transferre, ut se ipsum glorificaret. Postquam nobis mortuus erat, sibi tantum jure suo vivere poterat, sed ejus caritas divisionem hanc minime passa est. Noluit supremam potestatem quam receperat a Patre, in proprium dumtaxat honorem cedere, sed eadem uti dignatus est in gratiam animarum, quæ in captivitatis squalore detinebantur. *Ascendens in altum captivam duxit captivitatem.* Nunc iterum dico, Auditores, hæc omnia Mysteria totidem vobis exempla sunt, & hæc exempla totidem documenta. In his, non secus ac in ceteris, immo etiam in sexcentis rebus aliis, in quibus vos pietatem vestram circumscribitis, adorabilis Salvator noster eamdem vobis præscribit regulam, quam Apostolis suis præscribebat. In his dicit: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, & vos faciatis.* Facite, quæ ego facio, & caritas vestra, quoad fieri poterit, meæ respondeat misericordiæ. Videte igitur quomodo hæc applicanda sint vobis vestræ agendi rationi erga omnes illos, qui in afflictione versantur. *Adhortationes Christianæ Patris Bourdaloue tomo 1.*

Ephes. c. 4.

Joan. c. 13.

J. C. in Cælum ascendens duxit secum Animas, quæ tamdiu ipsum concupierant.

Ut Captivos glorificaret, eorumque vota sepleret, JESUS CHRISTUS illos secum in suum regnum adduxit. Triumphi sui nitor nequaquam immisit illi oblivionem earum animarum, quæ tamdiu ipsum concupierant. Voluit eas prope se ipsum recumbere, ibique in felicitatis sede gustare eamdem requiem, lætitiam, beatitatem: *intra in gaudium Domini tui.* Nemo invidet opulentiæ vestræ, vestris prosperitatibus, opibus. Lætamini, quandoquidem placuit Deo hæc vobis dona gratis largiri. In hac conditionum varietate non desunt ejus consilia, & dummodo ab his non recedatis, licet vobis ea quæ decet, mediocritate frui beneficiis illius, ejusque muneribus uti. Sed inter hæc prospera vos ne soli in hoc Mundo eritis beati? vobis tantum omnia erunt vitæ hujus commoda; & quod olim Propheta dicebat divitibus Jerusalem, fas erit mihi ad vobis dicere: *Numquid habitabitis vos soli in medio terræ?* agri vobis dumtaxat afferent fructum? vobis tantum messis congestas in horrea? Damnati votis eo quod omnia [illegible] diffluunt, & quod vobis pareant temporum calamitates, plum non conjicietis intuitum in eos, quos paupertas ad incitas redigit? Creditis ne D[illegible] ita eos deseruisse fortunæ, libidini, ac ipsorum infelicitati, ut nemini eorum curam crediderit? Sed videte ne erretis. Adest super illos etiam providentia & vos illi non fertis opem in iis, quæ ipsis sunt necessaria, providentiæ infertis injuriam dupliciter fortes, & qui non sequimini exemplum JESU CHRISTI, & quod JESU CHRISTI præceptum infringitis. *Hortationes Christianæ Patris Bourdaloue tomo primo.*

J. C. per Ascensionem suam nobis ostendit studium nostrum in Cælo compleri.

Dei Filius in sua gloriosa Ascensione nobis ostendit terminum, ad quem nobis contendendum est Cælum esse. Post resurrectionem suam ostenderat se Discipulis suis nonnisi identidem, & per intervalla, modo his, modo aliis. Sed novissima hac die, cum jam terram hanc deserere constituisset, simul coegit omnes, voluitque se ab omnibus videri de hoc mundo egredientem, & ascendentem ad Patrem. Quid per hoc illis innuebat? præcipua illius mens fuit illis palam magnam hanc persuadere veritatem, postquam in hac vita mortali quemdam numerum annorum transegimus, in Cælo curriculum vitæ nostræ terminum habiturum esse, & ex præsenti hoc tempore illuc spem omnem esse conferendam. Frequens hac de re illis præcepta tradiderat, sed de hac re satis adhuc illis persuasum fuisse videbatur. Breviori igitur illis opus erat lectione, quæ majus ad persuadendum pondus haberet, quam simul omnes lectiones; illos enim effecit suæ testes Ascensionis; ac ipsis suspicientibus ascendere voluit ad cælestem illam mansionem, ad quam illos evocabat. Ad hoc spectaculum omnis eorum dubietas evanuit. Quidquid illis dixerat de Regno Dei, altius impressum fuit in eorum memoria; videlicet regnum hoc veram esse illorum patriam; ibi eorum singulis sedes esse positas, se illuc ad eas præparandas abire; sed tamquam capiti præeundum esse, ipsos vero tamquam membra tandem aliquando subsecutura. Ideo illos relinquebat in terris tamquam in loco peregrinationis, eosque existimare debere, tamquam hospites, vel inquilinos. Omnes hujusmodi cogitationes illos excitarunt, ac ita affecerunt,

ut per-

deinceps nomini vitam alteram spectaverint ; cujus jam in Præceptoris sui certissimum pignus acceperant. *Pater Bourdalove in recessibus asceticis.*

Dei Filius in Cœlum ascendens innumerâ liberavit Prædestinatorum turbam, qui erant in Limbo.

Nemo unus dubitat, utrum gloriosa JESU CHRISTI Ascensio decorata fuerit comitatu beatæ illius Prædestinatorum turbæ, quam divinus ille Salvator de inferorum caligine cæca deduxerat, ubi redemptionem Israel præstolabantur. Tot Sancti Patriarchæ, tot zelotes Prophetæ, tot homines accepti Deo, & in gratia ex hac vita defuncti, divinum hunc mortis Domitorem sequebantur, simulque consociati cum universa Aula Cælesti, quæ in occursum ejus se effuderat, honorifico, amplissimoque comitatu augustissimum triumphorum omnium prosecuti sunt. Si pie, si digne gloriosam JESU CHRISTI Ascensionem celebrare volumus, S. Augustinus ait, ascendamus cum illo, ex corde sequamur illum, cum dies promissionum accesserit, illum sequamur corpore. Vos qui estis JESU CHRISTI membra, Pater laudatus adjicit, sperate, quod in capite vestro adimpleri videtis, in vobis quoque adimplendum esse. *Hoc sperate membra, quod videtis in capite.* Ascensio JESU CHRISTI nostra elevatio est, S. Leo inquit; corpus enim jure sperare potest gloriam eamdem, quam caput accepit. Sed quodnam æquius lætitiæ argumentum, quam JESU CHRISTI in Cælo triumphus, quandoquidem gloria illius eil quodammodo nostra? Natura nostra licet humilis sit, Sanctus hic Pontifex addit, in JESU CHRISTO elevata est super omnem Cælorum militiam, super omnes Angelorum, & Archangelorum ordines; sublimior est omnibus Potestatibus, insignibusque spiritibus Cælestis Jerusalem, & in ipso Patris Cælestis insidet solio. *Pater Croiset in Asceticis. Tomo 4.*

Ascensio Filii Dei est complementum, & perfectio salutis nostræ.

In glorioso hoc Dominicæ Ascensionis Mysterio admirari debemus œconomiæ salutis nostræ complementum, & perfectionem. Homines Dei Sanguine erant redimendi. Dei Filius factus est homo, & natus est, ut haberet unde mortales redimeret; mortuus est, ut Sanguine suo humanæ redemptionis pretium persolveret; resurrexit, ut probaret Deum pro illis obiisse, & fructum redemptionis suæ futurum esse corporis, animæque eorum gloriam æternam. Denique in Cælum ascendit promerita sibi gloria perfruiturus, atque electis suis paraturus illam, quam mortis ejusdem fructu, gratiæque ipsius auxilio merebuntur. *Idem.*

Dei Filius non sibi tantum in Cælum ascendit, sed ut electis suis delitiarum præparet sedes.

Non tibi tantum, Domine, tuum in Regnum reverteris, sed nobis etiam, insignis quidam Dei servus exclamat. Illuc redis tamquam caput nostrum, & secundum ea, quæ nobis recepisti, eo tendis, ut ele... quam Mediator noster, ... pro nobis Patri tuo fructus copiosæ redemptionis, quæ Cælum, terramque reconciliavit. Ascendis illuc tamquam Dux noster, nobisque ostendens terminum, quo nobis tendendum est, nobis indigitas viam, qua nobis est incedendum. Caput adorabile militantis Ecclesiæ, quam in terra per mortalis vitæ tuæ labores instituisti, fac nos consortes gloriæ triumphantis Ecclesiæ, quam in Cælo cogere incepisti, & cujus futurus es æterna felicitas. Ipsi membra sumus tua; & ubicumque caput est, illic cum eo esse debent & membra. Mediator Omnipotens nihil sine te possumus; si incessanter in te, opus est, nos tendere, ad te nonnisi per te possumus pervenire. Nobis pollicitus es nunquam futurum, ut nos tamquam orphanos super terram relinqueres memento te ipsum hanc tibi depoposcisse provinciam, ut pro nobis Patrem tuum rogares: memento te nos coram illo confessum fuisse tamquam filios, oves, hæreditatem, acquisitionem tuam. Tuere acquisitionem hanc, quæ tanto tibi stetit pretio: excole hanc hæreditatem, quam tibi Sanguine tuo comparasti: age gregem hunc, quem curis tuis collegisti, & ne permittas ullam ex pascuis tuis ovem aberrare. Denique protege hos filios, qui tibi adhuc adeo jucundi sunt, & accepti. *P. Croiset ibid.*

Quid ultra quærimus; quid superest, quod in terra diligere valeamus? JESUS CHRISTUS, qui in Cælum ascendit, illuc omnia desideria nostra debet rapuisse. Quid invenire possumus in terra, quod cor nostrum occupare mereatur? Propter Cælum factis, nihil ultra cupiendum nobis est præter locum hunc quietis æternæque felicitatis, nihil præter Cælestem hanc patriam. Terra jam squallet, ac tristis incolatus videtur, & sane est cognoscenti alterius vitæ felicitatem, & vere diligenti JESUM CHRISTUM. Mihi quidem vivere est, esse JESU CHRISTI, S. Paulus ajebat; & mors mihi quæstus est. Ita christianis omnibus sentiendum esset, atque loquendum. Mirum! Terra, in qua vivimus, crucibus consita est; tribulos tantum germinat, ac spinas. Si quæ ibi rosa nascitur, vix sine manus læsione colligi potest, & vix eadem fruimur, cum flaccescit. Quæ serena dies? quæ tranquilla? procellis turbines succedunt, nulla sine nebulis anni tempestas; nulla sine frementibus ventis, ac tempestatibus climata. Saltem Mundi commercium suavitate sua repararet amaritudinem passim in omnes ejusdem fructus effusam; sed quis nescit, nihil infestius esse nostræ quieti, ac felicitati, quam urbanæ vitæ hujus Commercium? *Pater Croiset in Asceticis Tomo 4.*

Quoniam J. C. in Cælum ascendit, nos etiam in Cælum anhelare debemus.

SUPPLEMENTUM

Ad Tractatum

DE ILLAPSU SPIRITUS SANCTI.

Cælum dat terræ, quod in illo pretiosissimum est.

TANDAM Auditores inita est consensio, æternumque sanciendum est fœdus Cælum inter & terram; obsides enim utrinque dati sunt; Terra in Cælum misit elapsis diebus id, quo nihil ipsi erat antiquius in Persona Salvatoris, qui ipso Ascensionis suæ die illuc ascendit; Cælum vero hodierna die in terras mittit, quod habet pretiosissimum, Spiritum Sanctum, qui fœderis hujus vinculum futurus est. Itaque sicuti tunc dicebamus, terram tunc sublevatam fuisse ad altissimum Cælorum fastigium, ita modo dicere possumus, Cælum nunc in terræ locum descendere, cum Spiritus Sanctus cordium nostrorum possessionem ingreditur. Hæc mens erat Dei, quemadmodum pollicitus erat per prophetam suum, efficiendi terram prorsus novam, efficiendo homines prorsus spiritales, & Cælestes, qui antea erant terreni, & carnales, quemadmodum Cælis recentem induxerat faciem per gloriosam Dominici corporis præsentiam. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Spiritus Sanctus secundum munus est quod nobis largitur Deus post Filium suum.

Quis credidisset Auditores, Deum, postquam omnes exhausisset thesauros suos, nobis Filium suum tribuens, viam invenisse, qua nobis alterum conferret munus, haud ita priori dissimile? Neque enim hodierna die munus duntaxat elargitur, sed mittit ad nos donorum omnium Auctorem; non solum gratiam dat, sed fontem, ac principium gratiarum omnium; non solum amoris sui pignus, sed ipsum amorem ut sit vinculum fœderis nostri cum divinitate, & nos naturæ suæ faciat participes: verbo; sicut ipse Spiritus Sanctus est, & Sanctitas eadem; venit in nos, ut nos Sanctos efficiat, videlicet, ut per ipsum sanctam, supernaturalem divinamque vitam vivamus. Cur non ita beatus sum, Auditores, ut & ipse unam recipiam ex linguis igneis, quæ hac ipsa die super Apostolos enituerunt, ut incomparabilis hujus beneficii præstantiam, atque magnitudinem vobis ostendam? *Idem.*

Idem sequitur argumentum.

Passim dicimus, munera, & dona cordis linguam esse, vel si mavis, testes interni amoris, qui sese prodit per has effusiones, atque profusiones: Verum si cognoscere optatis quænam sit ejus præstantia, quod hodie nobis cælitus confertur; hoc Dei ipsius cor est; hæc Sanctitas increata est, quæ ad sanctificandum terrarum orbem dilabitur; hic personalis est amor, qui fax est, & ignis, quem Dei Filius ad accendendum orbem se missurum esse promiserat: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi ut accendatur.* Hic denique est divinus Spiritus, qui venit Salvatoris locum occupaturus, & nobiscum ad usque sæculorum consummationem permansurus; ita ut Ecclesia per Mundi Salvatorem instituta, miraculis ejusdem confirmata, doctrina illius immutrita, ac Sanguine illita hodierna etiam die Spiritu illius animetur instar auræ levis dilapso in Apostolos non solum ad id significandum, quod proprium est personæ suæ per inspirationem procedentis a Patre, & Filio, verum etiam ad ostendendum, quemadmodum nemo in naturali vita subsistere potest, quin aerem reciprocet, similiter nos sanctam, & supernaturalem vitam vivere non posse sine Sancto Spiritu, qui illius auctor est. Hanc ob caussam inter cetera, quibus appellatur, nomina præsertim illud assumit Spiritus Sancti: & illi Sanctitas vulgo tribuitur; quia in nostra illabitur corda ad eam ibi producendam, tamquam primam, spectatissimamque suimet ipsius communicationem. *Idem.* Luc. 12.

Eo,

Descensus Spiritus sancti finis est Missionis J. C. & complementum promissionum ejus.

En, Auditores, complementum promissionum JESU CHRISTI, finis missionis illius, fructus meritorum ejus, postremum documentum misericordiæ, magnificentiæ, & cum Tertulliano audeo dicere, prodigæ caritatis trium divinarum Personarum erga homines. Pater Æternus nobis dederat Filium suum, Filius hic seipsum pro nobis tradideaat, atque immolaverat: quid reliquum erat, quod faceret nisi quod Spiritus sanctus, ab utroque in unitate principii procedens, se ipsum nobis donaret ad reparandam quodammodo sterilitatem suam per extrinsecas communicationes, & ad liberandam JESU CHRISTI fidem, quam Discipulis obligaverat, ut propter ejus absentiam tristes, consolatione afficerentur. *Morales Sermones Tomo 6. parte 2.*

Spiritus sanctus locuples est Dei donum.

Hoc locuples munus est, quod hodierna die terræ Cælum impertit, postquam terra in Cælum dimisit illud, quod inde acceperat. Hodie de Cælo descendit divinus hic Spiritus testimonium perhibiturus Divinitati Patris, cumulum additurus acquisitionibus Filii, beatitudinem nostram consummaturus, nobisque rerum omnium loco futurus. Spiritus puritatis nos sanctificantis, spiritus veritatis nos erudientis, caritatis nos animantis, fortitudinis nos sustinentis, sapientiæ nos dirigentis, timoris nos corrigentis, pietatis nos cum Deo conjungentis, & cum eodem nos habitare facientis: Spiritus, qui omnibus necessitatibus nostris consulit affluenter, & qui justa complet nostra desideria. Sumus ne peccatores? nos absolvit? Alieni? nos adoptat; Incerti consilii? certos facit; orphani? protegit; mœrentes? consolatur; pauperes? postulat pro nobis; sensu carentes? gemit pro nobis; procul a patria? viam nobis ad illam indigitat, ejusque certam facit perfruitionem. *Idem.*

Mirabiles effectus quos parit Spiritus sanctus in animabus nostris.

Quid efficit Spiritus sanctus, cum in animas nostras illabitur? Inde eas aufert illusiones, quibus suapte natura obnoxia est; ibi veritates ab erroribus secernit, solidas virtutes ab iis, quæ speciem virtutis præseferunt; vias ostendit, quas sequi opus est, eam recta ad suum adducit principium, atque ultimum finem, ac leniter sese insinuans docet cum generalia, tum peculiaria officia, modum, locum, caussam, tempus, variasque rationes illa obeundi. Verbo fit etiam Spiritus noster (absit invidia verbo, quod ex biblis desumptum est.) Quippe in actis Apostolorum videmus, licet extrinsecus videatur, & audiatur S. Stephanus cum Judæis disceptare, eosque confundere, tamen ubi dicendum erat, Judæos nequaquam respondere potuisse objurgationibus hujus Diaconi, legimus: *Non poterant resistere Sapientiæ & Spiritui, qui loquebatur.* Et JESUS CHRISTUS occupare volens difficultates, quas illi objicere poterant, ut Apostoli sese excusarent ab opere adeo difficili, & arduo, quale erat per omnem terrarum orbem, nonne dixit illis? *Dum steteritis ante reges, & præsides, nolite cogitare quid aut quomodo loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini. Non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in nobis. Ex Moralibus Sermonibus Tomo 6. parte 2.*

Idem sequitur argumentum.

In ordine gratiæ nihil est tam admirabile quam multiplex effectus, quem in animabus parit Spiritus sanctus; qui tamen semper est idem, simplex, & indivisibilis Spiritus: *Divisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus.* Modo peccatores de vitiorum sordibus eruit, & de libidinum fimo avellit: modo mulierea, quarum conclamata est nominis fama, & conscientia, per puritatem, quam illis communicat æque ac lilia candidas efficit. Modo Martyres ad prælium ciet, super quorum sanguinem sese effundit, ut illum in uberem meritorum segetem, ac victoriarum innumerarum convertat. Modo impios percellit persecutores, & infestissimos hostes Evangelii, quos in ipso furoris, & insaniæ æstu fluverat, omnibus omnia factus; & in hac gratiarum divisione evadens principium Sanctitatis eorum simul, & gloriæ. Quod autem extremam illis adjicit perfectionem, perficit in aliis, id quod ipse incepit; tunc Spiritus hic dominans, & fortis, quo nomine illum S. Thomas appellat cum Rege Propheta, confirmat illos in praxi virtutis, tegens quodammodo eorum libertatem, super illos sedens, & requiescens. *Seditque super singulos eorum. Ibidem.*

Quomodo Spiritus sanctus sederit super Apostolos.

Spiritus sanctus super Apostolos *sedit*, qui illum semel sacra Pentecostes die receptum, nunquam dimiserunt. Summo adhærentes bono, nunquam inde recesserunt, & quamvis hoc illis esset integrum, nunquam libertate sua abusi sunt. Quare? Quia, S. Augustinus ait, cum divino hoc animati essent Spiritu, semper invicte, quantumvis libere, volebant bonum sibi oblatum, & immobiles erant in consilio inito de eo nunquam relinquendo. Anima vero, quæ hunc quidem amat, quod ipsi amandum est, ac inde inhæret ei, quod sibi amandum fuit, certo certius perseverat, licet libere in virtute, per gratiam, quæ illam sanat, ac roborat, & quin libertas ejus per hunc constantem justitiæ amorem labefiat, amor ipse illius felicitatem, majoremque perfectionem constituit. *Ibidem.*

Apostoli post acceptum Spiritum Sanctum

Sed super servos meos, & ancillas meas, in diebus illis effundam Spiritum meum. Nusquam sane ullum emicuit prodigium, in quo melius Dei eluxerit omnipotentia, quam quod hodierna die contigit. Nullum profecto prodigium connotatum fuit charactere hoc Virtutis divinæ. Non fuit amplius trepidationes illæ, quæ ad ancillæ vocem ita omnium corda pervaserant, ut omnes jam essent exanimes. Illis non ultra metuimus, Sævissimi Tyranni omnibus excogitabilibus cruciatibus suis eos deterrere non poterunt: brevi facti sunt ita fortes, ac strenui, ut universum terrarum orbem audeant lacessere. Videte Petri audaciam, qui cum genere suo piscator esset, ac vix legere nosset, prodit coram Doctoribus Jerosalem probaturus, hominem quem ante quinquagesimum ac tertium diem turpissima, ac teterrima affecerant morte, fuisse Dei Filium, supremum illorum Dominum, Messiam verum, ab omnibus Nationis ipsorum Patriarchis expectatum. Ceteri Apostoli æque inertes, & pavidi ac ille, non verentur minas, neque tormenta, heroica firmitate, JESU CHRISTI divinitatem annuntiant; Religionem suam prædicant, efficiuntque ut inter paucos dies in Judæa tota, & mox intra breve temporis spatium JESU CHRISTI fides triumphet. O Deus, quam admirabilis es in operibus tuis! Nos modicæ fidei miracula quærimus? Ullum ne unquam extitit hoc apertius, hoc præstantius, hoc admirabilius? Ullum ne esse potest, quod majorem ad persuadendum obtineat vim? *Pater Croiset in Assertiis.*

Nulla nobis superesse potest dubitatio de effectibus Spiritus sancti in Apostolis quos tot populorum vidimus.

Hoc non est unum ex secretis, peculiaribus, obscurisque miraculis, sed publicum, universale, patratum in favorem discipulorum omnium JESU CHRISTI, quos inclusos continebat metus, & qui ad hoc usque momentum pares non fuerant, ut minimum Religionis Mysterium intelligerent; qui legem ignorabant, & qui nihil perceperant ex figurato, mysticoque Prophetarum sermone. Prodigium hoc non clanculum accidit, sed luce plena, & in sollemnitate ejus festivitatis, quæ Jerosolymam acciverat plura mortalium millia ex omnibus nationibus, quæ vario loquebantur idiomate, miraculi hujus testes futuros. Admirabilis sonitus vehementis venti, qui per urbem totam exauditus est, sed qui replevit solam domum illam, ubi congregati erant discipuli Filii Dei, eo compulit omnes advenas, & cives, ut omnes æque miraculi ejus testes essent. Prodeunt Apostoli, discipulique, miraculum pandunt; evolvunt Mysterium, sensum interpretantur, & in omnibus linguis JESU CHRISTI clamitant magnalia. Quid iam apertius, validius, sensibilius mittitque in dubium revocandam veritatem Ecclesiæ, nostræque Religionis argumentum? *Idem ibid.*

Quod primum in Apostolis adimpletum est die illo sollemni, in nobis etiam adimplendum est, si vere sumus dispositi, ut eamus illis ad Cæleste hoc Divini Spiritus donum recipiendum, Salvator enim per mortem suam illud nobis æque, ac aliis promeritus est. Mundum sit cor nostrum, ac creaturarum omnium amore vacuum; quamprimum divino hoc replebimur Spiritu. Cum Spiritus sanctus sit semper idem, qui eum digne recipiunt, in se præcipuos experiri debent ejusdem effectus. Spiritus sanctus est Spiritus veritatis, qui nos illuminat, Spiritus sanctitatis, qui nos emundat; Spiritus fortitudinis, qui nos animat, & per quem omnes superamus obices, omnesque difficultates. Quatenus Spiritus veritatis, errores aufert a nobis; quatenus Spiritus Sanctitatis noxios nexus omnes infringit; tamquam Spiritus fortitudinis, efficit, ut de omnibus infirmitatibus nostris victoriam referamus. Spiritus sanctus non ideo subsistit, ut aliquas peculiariter veritates non doceat, quod homines facere possunt. Spiritus hic indiscriminatim omnem simul docet, & perfoditur veritatem. Hanc promiscue tradit omnium mortalium generibus, & hoc unius tantum Dei est. *Pater Croiset in Assertiis Lib. 4. & Pater Bourdaloue.*

Spiritus sanctus, qui illum essentialiter Sanctus est, est etiam Sanctificator, videlicet finis, & principium Sanctitatis in subjectis omnibus, quibus se communicat. Et hoc significat mystica ea loquendi ratio, qua Salvator usus est Ascensionis suæ die, cum dixit Discipulis suis fore, ut intra paucos dies baptizarentur Spiritu sancto. Hic est Spiritus ille, qui in nobis est immediatum, & substantiale principium omnium operationum gratiæ. Per hunc in baptismo regeneramur, per hunc in pœnitentia cum Deo in gratiam revertimur. Per Spiritum sanctum diffusa est caritas in cordibus nostris. Inde perspicua hæc cognitio, & persuasio veritatum fidei in illis omnibus, qui Spiritum sanctum recipiunt. Inde puritas, ac fervor pietatis. Inde caritas, & zelus, qui tantam ciet generositatem in praxi virtutum, ac constantem perseverantiam. Ex hujusmodi effectibus dignoscere poterimus, utrum Spiritum sanctum acceperimus. Fidea nostra etne universalis? ferventi ne est pietas nostra? In viis JESU CHRISTI recentine virtute nos auctos cognoscimus? Cognoscimus utrum fides nostra arctis finibus conclusa sit, & langueat? Utrum devotio semper sit tenuis? utrum ferventior nobis sit zelus, quam olim propter salutem, & nostram, & alienam? Heu! Magnum hoc est metuendi argumentum, ne datum hoc Cæleste receperimus. *Idem ibidem.*

Spiri-

... eosdem omnes producit effectus quos peperit in Apostolis.

hæc, lumen purum, vividus intellectus, quo repleti fuerunt Discipuli sacro illo, insignique Pentecostes die. Rudes homines, pingula ingenia, spiritus crassi, & indociles momento fiunt totius terrarum Orbis oracula, doctores gentium, mundi lumen. Nihil eorum penetrationi resistit. Prophetiarum obscuritas, humanæ Sapientiæ acumina, scholarum sophismata, ipsæ etiam humani cordis latebræ, omnia fiunt aperta menti eorum, omnia eorum perspicacitati, atque cognitionum magnitudini cedunt. Sapientia eorum luminibus ipsarum congruit; eorum acer animus neque perspicacitati eorum cedit, nec scientiæ. Homines illi adeo pavidi, corda ignava adeo, & obtusa, ubi primum receperunt Spiritum sanctum, vident se indui ea animi magnitudine, quam asserti illi Historiarum Heroes non noverunt. Coram judicum subsellis intrepidos, inter sævissima quævis pericula infractos teterrima quævis supplicia, ignes, compedes, cruciatus, equulei labefactare non possunt. Fides eorum omnibus inferorum versutiis superior est; eorumque erga Dei Filium caritas, frangi, ac debilitari non potest. Fructus admirabilibus hisce donis respondent: mundi totius conversiones videte. Quot populi ad fidem conversi! Quot barbaræ gentes JESU CHRISTO acquisitæ! Quam immensæ regiones Evangelio subjectæ! En quid valeant piscatores, homines rudes, ubi Spiritu sancto repleantur! En quid omnes esse deberent fideles? Quid vetat, ne tales simus? *Idem P. Croiset Tome 4.*

Animæ nostræ sunt Templa Spiritus divini.

Cum simus ipsi Templa Spiritus sancti, donec perseveramus in gratia, num dubio locus est, quominus per intervalla quædam oblectetur Deus templa hæc exornare, ibique Divinitatis ejus uberior, ac magnificentior fiat effusio, ut loquitur Spiritus sanctus, qui magnam hanc elegit diem, ut divina hac, & eximia ratione in Apostolos dilaberetur. Dicere possumus illum quotannis instaurare Mysterium sui descensus in Justos, & nos hodierna die recolere dedicationem Sacri hujus Templi, quod gerimus intra nos. Quemadmodum Templum Salomonis consecratum fuit igne Cælesti, quem *omnes filii Israel videbant descendentem, & gloriam Domini super domum.* Ita prima consecratio mysticorum Templorum in Fidelibus peracta est per illapsum ignearum linguarum in capita Apostolorum, & in Ecclesia cum omnibus divinæ gratiæ profusionibus primæ illius Dedicationis memoria celebrata est: Neque obiter tantum nos visit, sed teste S. Augustino, sedem sibi stabilem figit, ac intra nos permanens domicilium: neque satis est illi, Pater idem ait, effundere in animabus nostris odorem, ac pretiosum gratiæ suæ thymiama; sed ut ita dicam, confringit vas, quo sacrum hoc balsamum continetur, ut omnes sedes ubi spiritaliter inhabitat eodem repleantur, & sanctificentur. *Abbas du Jarry in Sermone Pentecostes.*

2. Paral. 7.

Spiritus sanctus nos docet Religionis nostræ veritatem.

Hic Spiritus lucis auferet velamina ab oculis vestris, atque revelabit vobis Legis miracula; vobisque ostendet quidquid Mundi Sapientes speciosius excogitarunt, somnia esse & chimæras, si cum JESU CHRISTI Religione conferantur. Exhibebit vobis Religionem hanc innixam fidei nubis innumeræ testium, qui certissimi sunt veritatis sequestres, testimonio tot millium Martyrum, qui sanguinem suum ad illam propugnandam effuderunt; luminibus Doctorum numero carentium, qui veritatem sole ipso fulgidiorem in scriptis suis effecere; admirabili huic nexui veteris novique Testamenti, in quo videmus Christianam Religionem tot ante sæcula præparatam, copia tanta miraculorum, figurarum, & prophetiarum quarum sensibile complementum nonnisi Dei opus esse potest. Spiritus Veritatis hæc omnia nobis aperiet, JESUS CHRISTUS inquit. *Mittam vobis Paraclitum veritatis, qui vos docebit omnia. Idem.*

Joan. 14.

Hic Spiritus est fortitudinis, qui nobis robur ... confitendi J. C. ejusque ...

Hic Spiritus lucis nobis erit Spiritus fortitudinis, qui replebit nos fide, quæ de Mundo, & cupiditatibus nostris referet triumphum. Vetabit ille, ne rubore suffundamur coram hominibus confitentes Deum crucifixum per vitam fidei nostræ conformem in periculosis occasionibus, in quibus humanæ rationes Religionis nostræ officiis oppositæ, ut olim Judæi S. Petrum prohibuerunt, ne testimonium perhiberet Evangelio: efficietque ut cum hoc Apostolo respondeamus, æquius esse obedire Deo, quam hominibus. Ipse in hujus virtutis praxi ostendet nobis absconditum illud manna, quod pollicetur Deus illis, qui vincere didicerunt. Effundet in animas nostras gratiarum, interiorumque consolationum cataclysmum. Quam felices essemus, si Spiritus sanctus intra nos sibi perhiberet testimonium! *Idem.*

Illi ipsi, qui occiderant Filium Dei conversi sunt, & egerunt pœnitentiam. Actor. 2.

Spiritus sanctus in eorum corde, qui Salvatorem affixerant cruci, & fontes erant mortis ejusdem, dignos pœnitentiæ peperit fructus; *Viri fratres, quid faciemus?* inquiunt; quomodo scelus nostrum expiabimus? Ecce nos; præsto sumus, ut Messiam confiteamur illum, quem tamquam seductorem cruci suffiximus; parati sumus ad sanguinem effundendum reparaturi Sanguinem, quem ipsi fudimus. Septem conversionum millia duorum sermonum fructus fuerunt. Undique nomen mortem illius conjuraverant; grex Christianorum in dies singulos crescit, & Synagogæ sepulcrum fit prima fodes Ecclesiæ. *Abbas du Jarry in Sermone Pentecostes.*

Spiritus sanctus effusus super aquas in Mundi creatione figura est gratiæ quam effudit super aquas baptismi.

Spiritus sanctus, qui in ipso creationis primordio ferebatur super aquas, præsignabat nobis gratiam Spiritus sancti effusam super aquas baptismi, & piscinam pœnitentiæ pro infidelium, & peccatorum conversione. Ideo Spiritus sanctus visibili specie descendit in Salvatorem, cum a S. Joanne baptizatus fuit, ut intelligeremus, simul atque ille per adorabilis personæ suæ immersionem Jordanis aquas sanctificabat, oportuisse, ut Spiritus sanctus illis per gratiam imprimeret divinam efficientiam: alioquin aquæ omni virtute caruissent, nisi Angelus Domini, qui nobis exhibebat Spiritum sanctum, illas per pœnitentiam salutares effecisset. Ideo S. Cyprianus ait, Spiritus sanctus non loquitur nisi sub figuris, & symbolis misticam habentibus rationem cum operibus gratiæ suæ in peccatoribus, quos convertit, ubi incubat aquis, vel in ignis formam descendit, vel apparet sub specie columbæ; quoniam detergit peccati labes lacrymis contritionis, animis emundat igne caritatis, iisque præbet alas columbæ, quibus eas supra sensus, & corruptas sæculi affectiones attollit. Hæc illa columba est, S. Augustinus ait, quæ gemit, & in animabus pœnitentibus inspirat. Opus est, ut vox Columbæ, quæ animos inflectit, producat vocem columbæ, quæ gemit, & gratiam Spiritus sancti elicere lacrymas, quæ mulcent ejus Justitiam. *Idem.*

Timendum est eorum ... qui Spiritui sancto resistunt!

Vos qui jampridem gratiis Dei inflexibiles hac die repulistis Spiritum sanctum, qui in animas vestras voluit redire, timete, ne eamdem Judæorum pertinaciam eadem subsequatur pœna. *Vos semper Spiritui sancto resistitis.* Cæcitas peccatoris in eo sita est, quod oculos claudit luminibus, quibus Cælitus illustratur; & obduratio ipsius resistat afflatibus, quos illi immittit Deus: itaque quo plura lumina recipit quin videat, eo magis cæcus est, & quo plures recipit afflatus, quin flectatur, eo magis induratur. Cum autem Spiritus sancti illapsus secum deferat vividiora lumina, ac urgentiores afflatus, hac die plerique peccatores suæ indurationis Mysterium consummant, quia die hac majoribus gratiis resistunt. Audire mihi videor Dei Spiritum, ut olim Prophetæ dicentem: *Excæca populi hujus cor, & cor ejus aggrava.* Cur Domine? ut videat simul, & non videat, ut audiat, & non intelligat? opus est ut Evangelii mei veritate niteant simul in oculis ejus, simulque caliginem induant in tenebris peccatorum eorum; ut verbum meum aures eorum tundat, simulque in cupiditatum rumore evanescat. Hic quippe funestus est usus, in quem peccatoris obduratio Spiritus sancti convertit. *Idem.*

Miracula, quæ Spiritus sanctus operatus est in Apostolis simul ac illi hunc receperunt.

Nostis, Auditores admirabiles mutationes, quas Spiritus sanctus operatus est in beatis animabus, quas Providentia ab æterno delegerat ad Ecclesiæ suæ fundamenta jacienda; quomodo graciles illi, nutantesque calami momento in æneas, æreasque columnas evaserint, quas neque dæmonum furor, neque carnificum rabies labefactare potuerunt. Apostoli olim adeo pavidi, qui post Domini sui mortem sustinere non potuerant adspectum eorum, qui illum necaverant, exprobrant audacter illis scelus, quod contra adorabilem ejus personam patraverant. Qua constantia S. Petrus, qui ad ancillæ vocem trepidaverat, non multo post ait; hic idem JESUS, quem impio latroni, ac sicario posthabitum voluistis, ac tandem turpissima nece ellecutis, vere Sanctus erat, Justus, & Auctor vitæ: hic ille est, quem Deus *suscitavit a mortuis, cujus testes sumus.* Actor. 2. & 3. Quod portentum? videre virum hunc, qui non ita pridem naviculam, & retia reliquerat, Apostolatus sui muneribus obeundis manus admovere modo adeo admirabili, sese supra status sui humilitatem, supra generis tenebras, exterioris habitus crassitiem, sermonis imperitiam attollere, altissima religionis Mysteria tradere Doctoribus, Sacerdotibus, ac Pontificibus Jerusalem! *Stupebant omnes, & mirabantur:* Actor. 2. Quænam vero vestra esset admiratio, si spiritu Jerosolymam acti videretis quo pacto sacer ignis ille, quo animantur, de cœnaculo migret in compita, in vias, atque plateas, prædicans, & annuntians Evangelium omnium linguarum genere, prout Spiritus Dei, quo repleti erant, illis suggerebat! *Cœperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis.* Ibidem. Quam primum ea publicis Jerosolymæ plateis videbimus illos in quascumque terrarum plagas migrare. Omnia tribunalia, theatra omnia, omnes academiæ, carceres omnes eorum prædicationibus, catenis, martyrio consecrabuntur. *In omnem terram exivit sonus eorum.* Psalm. 18 *Idem Abbas du Jarry.*

Apostoli ex ... lumina, quæ a divino Spiritu receperunt.

S. Augustinus Apostolos respicit, tamquam animatas faces, ac stellas intelligentia præditas, quæ haustum ex ipso fonte lumen fidei in remotissimas, ignotasque Cælorum transferunt plagas; Corda hæc antea præ timore, ac mærore conclusa, hi Spiritus parum apti ad capiendos fluvios veritatis ex divino Magistri sui ore manantes, intumescunt, & laxantur hac die ad recipiendam plenitudinem divini luminis, quod aliis

sunt

sunt edituri. *Discipulorum pectora dilatata sunt ad sustinendam plenitudinem divini luminis, & intelligentiam veritatis.* Voluit Deus, ... Ecclesiæ Nativitas magnis hisce prodigiis insigniretur, ut characteres digiti sui palam impressi in fundamentis Religionis ad finem usque sæculorum nulla unquam oblivione delerentur. *Idem.*

Effectus quos produxit in Apostolis illapsus Spiritus sancti.

Micare viderunt quasdam veluti linguas igneas, quæ sese diviserunt, & supra singulos steterunt. Apparuit olim Moysi Deus in rubo ardenti, & incombusto; & Spiritus sanctus descendit in Apostolos sub ignis specie, qui illos illustrat, fovet, emundat, quin illos comburat, & illis officiat. Ecce adimpletum Sancti Joannis Baptistæ vaticinium. Dixerat ille, ego baptizo in aqua, sed qui post me venturus est, vos in igne, & Spiritu sancto baptizabit. Aqua designat pœnitentiam sordes eluentem, ignis vero caritatem, quæ ad agendum impellit. Igitur Dei Filius cælitus promissum demittit ignem, replet Apostolos Spiritu sancto, & per Spiritum sanctum in illos caritatis ignem effundit. Seraphim ardenti pruna ex Altari desumpta Isaiæ tetigit labia, JESUS CHRISTUS non tangit solam linguam Apostolorum igni, sed igneas illis linguas impertit, impertiens eis Spiritum sanctum, qui per illos erat locuturus; neque enim quidquam erant enuntiaturi nisi per illum, secundum ejus nutum, ac impressionem, eo zelo, sapientia, ac verbis, quæ ab illo erant recepturi. Linguæ divisæ sunt ad innuendam divisionem donorum, quorum arbiter est Spiritus sanctus, & sederunt super Apostolos: quia Spiritus sanctus in eos descendit ibi permansurus, & significaturus suam in Ecclesia mansionem, quam semper animat, & regit indesinenter, nunquam ab eadem discessurus. *Tourneaux in anno Christiano tomo 7.*

Bis jam Apostoli Spiritum sanctum receperant, sed hodie sese copiosius in eorum animas effundit.

Repleti fuerunt omnes Spiritu sancto, inquit Scriptura, Apostoli ante Domini passionem una cum Baptismo Spiritum sanctum receperant. Resurrectionis suæ die hunc illis contulerat insufflans in illos; sed nondum illum ea copiosa in plenitudine receperant, quæ ipsi promissa fuerat, cum dixerat JESUS CHRISTUS fore, ut ex illis aquæ vivæ fontes effluerent. Hodierna vero die prorsus, & sibi, & aliis replentur; & divinus hic ignis illos ita succendit, ut mox per se omnem terrarum orbem inflamment. Replentur omnes, singuli juxta captum suum, non secus ac ex pluribus rivis, qui pleni sunt omnes, majores plus aquæ continent, quam minores; non perinde ac Spiritus sanctus sese, liquoris instar communicet, sed semet in sua dona dispescit, hoc est illa plus, minusque ubertim communicat secundum captum, ac dispositionem animæ super quam illos effundit, & secundum eam provinciam, cui destinat eos, quibus sua dona communicat. *Idem.*

Die Pentecostes Salvator Ecclesiam suam sanctificavit, ut adlecturus ad ... sæculorum.

Hac die potissimum Ecclesia, antea per JESU CHRISTI Sanguinem redempta, per Dei Spiritum sanctificata fuit, incepitque cum luce in Mundum prodire. Hodie nova lex evulgatur; hodie efformantur Magistri, qui illam edituri sunt; hodie ipsi etiam illius inimici jugum ejus subeunt, ejusque præceptis sese subjiciunt. Omnia hic Mysteriis, miraculisque redundant. Antiqua lex Dei digito in lapideis tabulis fuerat descripta; sed Deus per Prophetas suos promiserat, se legem aliam daturum, eamque non in lapidibus, sed in cordibus esse inscripturum. Hodie suam liberat fidem; & Spiritum, quem Ecclesia quoque Dei digitum vocat, in imis cordibus, quæ igne suæ caritatis inflammat, scalpit Evangelium. *Tourneaux in anno Christiano, tomo 7.*

Quid intersit legem scriptæ, & legem gratiæ.

Inter antiquæ legis, atque Evangelicæ Evulgationem non leve intercedit discrimen. Prima lex magna quidem cum pompa lata fuit. Bucinarum clangor, tonitruum fragor, noctis caligo, fulgurum splendor talem injiciebat cordibus formidinem, ut Israelitæ Moysen obtestati fuerint, ut ille solus ad eos loqueretur, sed Deus per se nequaquam vellet loqui. Lex altera pari cum luce lata fuit, sed quia lex amoris est, non terroris, irrogata fuit eo cum fulgore, cui nihil formidinis esset immixtum. Sonitus Spiritus vehementis excitat solum Discipulos, eosque admonet de illapsu Dei, quem præstolantur. Ignis eorum insidens capita non terret eos, sed e contra animat, efficitque audentiores. Quibus circumstantiis docet nos Deus quantum gratiæ lex scriptam antecellat eo, quod homines, qui sub ista vivebant, rudes, ac terrestres temporalia tantum, & fluxa spectabant bona, quod in illis jugem fovebat timorem; ii vero qui sub gratiæ lege vivunt, æterna sperantes bona, quæ Salvator Sanguine suo illis comparavit, sine amore vivere nequeunt. *Idem.*

Admonemur ... qua Spiritum sanctum ... Apostolis effusus.

Novæ legis præcones opus sunt Spiritus sancti. Homines ignari, rustici, pauperes, pavidi destinati sunt Ministri per quos illi universus terrarum orbis subjicitur. Quod erat imperfectius his piscatoribus, quos JESUS CHRISTUS sibi in Apostolos delegerat? Illos, dum viveret, erudierat: sed nondum assecuti erant cognitionem omnium veritatum, quæ illis erant discendæ. Sua illis præcepta tradiderat, sed nondum imperata faciendi vim adepti fuerant. Nobis ostendere volebat homines divino indigere Spiritu, ut veritatem cognoscant atque sequantur. Satis non fuisse illis videtur a Dei Filio ipsa Resurrectionis ejus die Ministerii sui auctoritatem recepisse, nisi reciperent etiam a Spiritu sancto hodie illa dona, quibus pares efficerentur, ut summa cum utilitate pro aliis, sanctèque pro sua salute eamdem exercerent. *Idem.*

Similiter Spiritus sanctus descendit in Discipulos, ... ignei evadunt, qui erant pavidi.

Hodie Spiritus sanctus affluenter sese in hos rudes, & imperfectos homines effundit, iisque igneas linguas impertiens, verbum, animumque largitur, scientiam & virtutem, lucem, & calorem confert; verbo, gratiam prædicandi, qua sermonibus, qua exemplis suis veritates, quas Dei Filius, dum versaretur in terris, illis explicuerat; sed quas non assequi, non docere, non exercere, neque eo usque diligere poterant, ut pro illis vitam etiam in discrimen adducerent sine gratia, quam Spiritus Dei elargitur. Ante hanc Spiritus effusionem, nulli rei erant idonei; post illam in ictu oculi rebus omnibus obeundis fiunt pares. Sed videte quæso qua vi, ac virtute eos divinus hic Spiritus repleat. Prædicant JESUM CHRISTUM illis ipsis, a quibus nuperrime fuerat crucifixus; & Spiritus idem, qui pavidos discipulos in zelotes, ac imperterritos Evangelii præcones convertat, convertit quoque JESU CHRISTI persecutores in ejusdem cultores. Non petimus, Domine, ut pluribus linguis loquamur; fac solum, ut recens vitæ genus ducamus. Fac, ut se diligamus, ut opera, & verba nostra sint veluti scintillæ divinum hunc ignem inferentes cordibus eorum, qui vel sermones nostros sunt audituri, vel opera nostra visuri. *Tourneaux in anno Christiano tomo 7.*

Discipuli antea rudes, ac ignari fiunt repente in omni scientiarum genere eruditi.

Quot mirabilia in hodierno Mysterio coruscant? Spiritus sanctus, divinus Consolator, tertia Spiritus sancti persona mirum in modum in Apostolos, omnesque discipulos congregatos descendit, & ex rudibus, imperitisque hominibus repente Doctores facit in omni scientiarum genere consultissimos. Momento assequuntur infusam Religionis scientiam, perfectam sublimium Mysteriorum cognitionem. Possident legis scientiam; verumque Sacrorum Bibliorum sensum assequuntur. Homines hactenus contemptibiles generis obscuritate, conditionis humilitate, mentis crassitie, morumque inelegantia; repente donantur munere Sapientiæ adeo eminentis, atque perfectæ, ac intellectus adeo perspicui, atque acuti, ut omnis humana sapientia obmutescere, cedere, ac se insipientiam profiteri cogatur. Homines hujusmodi adeo pavidi, & ignavi statim ita heroicum induunt animum, ac vim, ut superet quidquid Magnificentissimum in historia legitur. *Pater Croiset in Asceticis tomo 4.*

Respondere debemus ... Spiritus sancti motibus.

Hoc in nobis operatur Spiritus sanctus; nos vero quid agimus cum Spiritui sancto resistimus? Qua vigilantia nobis observandæ sunt visitationes illius, cum venit ad nos? Qua fide respondere tenemur consiliis ejus ubi recepimus illum; quænam sunt virtutes idoneæ ad illum in animas nostras alliciendum, ibique servandum? quænam sunt peccata, quæ illi inferunt contumeliam, & quæ illum ex ipsis extrudunt? Hæ utiles sunt perquisitiones, & quæstiones ad mentes erudiendas, & corda ædificanda necessariæ. Cur ab eodem Apostolo non discemus præcipuam curam nostram esse debere *contemplari ne quis desit gratiæ Dei.* Benedictus sit Deus, qui Apostolorum exemplis nos docuit rem tantam, qualis est cooperari consiliis Spiritus sancti, & gratiis ejusdem esse fideles. *Elogia Sanctorum tomo 2.*

Hebr. 12.

Sancti Spiritus est homines in viis sanctitatis deducere.

Æquum erat, Fideles, ut Apostoli aures præberent Spiritui sancto, afflatibus ejus obsecundarent, voluntatem ejus consulerent, illiusque motus sequerentur. Cujus nam Spiritus est deducere homines in viis suis, eosque de ipsorum officiis erudire, nisi Spiritus sancti? Spiritus Justitiæ, quo sanctificantur, Veritatis, quo illustrantur, Superioritatis, quo diriguntur; intellectus, & bonitatis, qui neque fallere potest, neque falli? Quænam eorum extitisset calamitas, si alterius cujuspiam Spiritus consilium secuti fuissent; & quæ esset nostra si ad alios Magistros nosmet converteremus? Fallacibus, incertisque luminibus decepti de illusionibus in illusiones laberemur, & si aliquot evitaremus insidias, in alias certissime impingeremus, cupiditatem aliquam non superantes, nisi fortioribus superaremur, neque hostem prosternentes, nisi ut illius interitu obrueremur similes misero illi, quem elephans ab ipso cæsus pondere suo evertit, occiditque. Rerum creatarum amore ebrii, & rapti cupiditatum nostrarum vehementia in singula momenta, ne sentientes quidem funesta faceremus naufragia. Tu vero, Domine, hæc mala prævertere voluisti, conferens nobis Spiritum tuum Magistrum, & ducem tot inter pericula, quibus in hoc procelloso Mundi pelago premimus; Spiritum, qui tanquam aura lenis nos agit in portum bonæ voluntatis tuæ, Spiritum, qui nos in omnibus actionibus, & gressibus nostris illuminat; Spiritum, qui nos docet Veritatem cognoscere, & sequi illam; bonum, & illud amplecti; errorem, & ab eodem abhorrere; vitium, & hoc cane pejus & angue evitare; Spiritum adeo nobis propitium, simulque adeo necessarium, ut sine illius afflatibus, ac monitis nihil facere, nihil dicere, nullum consilium capere, nihil cogitare valeamus, quod nobis ad salutem proficiat. *Idem.*

Sed

[illegible] claudentibus oculos, ac videant.

[illegible] nobis afflatus immitteret, suaque monita offerret, si nollemus inde proficere. Quærit ille sese in mentes nostras, & in nostra corda effundere: sed vult has mentes, & corda subjecta esse, atque docilia, ad recipiendum parata, quidquid illis fuerit infusum: Dicam melius vult nos sine mente, & sine corde, ut sit mentium, & cordium nostrorum Dominus, & Deus. *Ibidem.*

Apostoli divino repleti Spiritu loquebantur tamquam organa Spiritus sancti.

Si Apostoli tanta vi, & eloquentia loquuntur, ut nihil reddi possit iis, quæ ab ipsis dicuntur, inde factum est, quia sunt vocis Cælestia, ac sapientiæ Superioris imagines, coram qua obmutescat, & sileat opus est, quidquid in terris est disertissimum. Hinc Dei Spiritus, quo repleti sunt, producit in illis effectus longe majores, quam merum parere consueverit, ubi haustum fuerit immodice. Eorum humana ratio est veluti absorpta, & exinanita in divina. *Musto pleni sunt isti*; quo madidi nesciunt quid dicant, & nihilominus loquuntur mirabilia. Nihil norunt per se, & nihilominus revelant Mysteria, quæ non noverunt: via patrium norunt sermonem, loquuntur tamen omne linguarum genus. Mortales ex variis terrarum plagis collecti audiunt illos quasi concives suos; mirantur, moventur, convertuntur. Unde nam hoc? Inde, quia mens eorum quodammodo alienata est, & Deus est mentis eorum Deus. *Ex Elogiis Sanctorum Tomo 2.*

Persuasibilæ sunt Spiritus sancti inspirationes; & huic aditum non aperitur, cum sese offert, recedit.

Spiritus sanctus repente venit ad vos, Fideles, sed vult, ut statim aperiatis illi. Festinat, ut vos suis repleat beneficiis, sed petit, ut vos festinetis aperire sibi corda vestra ad eum recipiendum. Hic nubes est, ventus, torrens, fulgur, ita enim de illo Scriptura loquitur. Nihil nube celerius, vento vehementius, torrente rapidius, fulgure pernicius. Nisi beato hoc fruimini momento, nubem ne hanc morabimini, ventum hunc comprimetis, torrentem hunc, & hoc fulgur cohibebitis? Utamur alia similitudine, quæ magis sensus afficiat. Ubi est vir adeo patiens, qui cum diu ad ostium pulsaverit, illi gratificaturus, qui m quærit, non recedat, non tædio afficiatur, cum ostium sibi non aperitur? Hæccine habetur gratia amico, & benefactori, cum non aleam, non mensam, non fritillos, neque voluptates alias relinquere volumus, illius visitationes exceptum, ejusque societate perfruituri? Hinc de vobismet judicium ferte, Christicolæ? facile agnoscetis quanta afficiatur contumelia Spiritus sanctus hoc fatali tepore, quo plerumque illum excipitis. *Ex iisdem.*

Spiritus sanctus [illegible], qui ipsi negant [illegible] in cor suum.
Jfa. 65.

Quam timeo ne ad vos dirigatur gravis illi exprobratio, qua Deus olim Judæos redarguit; idque potiori jure, quia non misit illis, ut vobis Spiritum suum. *[illegible] sum ad vos mane; & non audistis, vocavi vos & non respondistis.* Locutus sum ad vos mane, meris misericordiæ, ac bonitatis meæ motibus excitavi vos, ut diluculo veniretis ad me, atque vestris necessitatibus acti ad bona mea recipienda maturato confugeretis: *Locutus sum ad vos mane*, & omni carentes sensu ad invitationes meas, & vocis meæ illecebris surdi, *me non audistis*. Locutus sum mane optimis cogitationibus, quas vobis immisi ab adolescentia, iis seminibus pietatis, atque Virtutis, quæ jeci in animas vestras, supernaturalibus illis luminibus, quibus mentes vestras illustravi, bonis desideriis, & benedictionibus dulcedinis, quibus vos præveni. *Locutus sum ad vos mane*; jam meministis, & certius hoc vobis testata est vestra conscientia; & nihilominus pravis habitibus implicati, cupiditatum vestrarum vi illecti, capti illecebris creatarum rerum, quarum amore tenebamini *me non audistis. Ibidem.*

Sequitur idem argumentum.

Neque satis esse ratus loqui; *vocavi vos*, ut dicerem vobis, me illum esse, qui vos appellabam, *& non respondistis*. Vocavi quin aliqua me impelleret caussa; vos neque utiles eratis mihi, neque necessarii? neque enim cum vobis vel major, vel beatior evasissem. *Vocavi vos.* Vestra intererat respondere mihi; agebatur enim de beata, vel misera æternitate vestra; & nihilominus *non respondistis mihi. Vocavi vos*, si gratiam hanc aliis pluribus contulissem, venissent ad me, vos soli abusi bonitate mea dedignati estis respondere mihi, *& non respondistis. Vocavi vos.* Quamvis hoc negaretis; tragica objecta, quæ oculis vestris objeci, terrores judiciorum meorum; qui vos perturbaverunt, frequens experientia tot creatarum rerum, quarum infidelitas vos impellere debebat ut de me, ac de vobis simul cogitaretis, pericula, ex quibus eduxi vos, morbi, quibus vos percussi, lapides domuum vestrarum, ubi toties me ad ultionem provocastis mihi contra vos testimonium perhiberent: *Vocavi vos, & non respondistis.* Memini, eaque fideliter in acta mihi conscripta sunt. Ibi loci, ibi temporis, illis, & his inspectantibus, ab ipsis rationis vestræ primordiis ad hæc usque tempora; nihil me præterit eorum, quæ vel ego pro vobis, vel contra me ipsi fecistis. Omnes gratiæ meæ, & omnes infidelitates vestræ numeratæ sunt, ac in thesauris ultionum mearum reconditæ. *Elogia Sanctorum Tomo 2.*

Hæc autem prolixe eo magis vobis metuenda sunt, quam illis, quibus eas corampsit apud Jeremiam. Vobis Cæli aperti sunt, vobis Pater Æternus misit Filium suum in Mundum: quæ igitur vobis ratio est non audiendi illum vobis loquentem; & vocanti non respondendi? Neque dicatis nimis arduum esse, quod petit, neque ita facile esse cooperari consiliis ejus, ex quo illa vobis significat. Mihi satis esset vobis afferre ad vos rubore suffundendos Apostolorum exemplum. Si enim hæc admittenda esset caussa, utrum, illi ne, an vos æquius eadem uti possetis? Nunquid vos iisdem periculis objicit? Num in eadem vos certamina adducit? Num eadem vobis mala portendit? O fortes Apostoli, o ignavi Christicolæ! O Apostoli fideles, ac solliciti in sequendis afflatibus divini Spiritus inter teterrimas persecutiones! O Christiani infideles, ac tardi in levissimis difficultatibus! O Apostoli, qui loqui incipitis, ex quo Spiritu sancto repleti estis, contemnentes verbera, ignominias, naufragia, mortem, & cupientes potius sustinere gravissima supplicia, quam vel momento gratiæ acceptæ deesse! O Christiani muti, ac semisopiti, qui ne miseræ creaturæ displiceatis, ne levem aliquam irrisiunculam sustineatis, ut importunam, cæcamque cupiditatem leniatis, ne vobis brutalem interdicatis voluptatem, ne injusto amico incommodetis; ne obicem fragili fortunæ statuatis, mavultis criminosis moribus Spiritum sanctum affligere, eumque in nobismet suffocare, & extinguere. *Ex iisdem.*

Quid sit Spiritus sanctus omnibus Fidelibus, & quid Fideles illi?

Tanta intercedit ratio inter Fideles, & Spiritum sanctum, ut non solum perfectionis eorum, sit verum etiam officii illum peculiari cultu prosequi, & sese totos illi devovere. Ille eorum calor, & fortitudo est in ordine naturæ; & in ordine gratiæ Spiritus, & Anima. Verbo ipse est Auctor Sanctificationis eorum. Per ipsum regenerantur in baptismo, per ipsum roborantur in Confirmatione, renovantur in Pœnitentia, cum JESU CHRISTO junguntur in Eucharistia, consecrantur in Ordine, & in Matrimonio copulantur. Spiritus est generalis, & secretus, per quem viget Communio Sanctorum; vinculum est sacrum, & insolubile, quod connectit omnia Ecclesiæ membra cum capite, & quod ideo jure vocari potest Anima Corporis mystici, quod illa constituit; fons est gratiarum omnium, fides, spes, amor, intellectus, Sapientia, unctio, pietas, gaudium, pax, patientia, humilitas, bonitas, lenitas, temperantia, Sanctitas fructus sunt, qui procedunt a bonitate illius, & dona, quæ hauriuntur ex thesauris ejusdem. Cum sit animarum Sanctificator, est etiam earum ductor. Si orandum est, ipse orat pro nobis gemitibus inenarrabilibus; si intelligendæ, ac penetrandæ sunt divinæ Veritates, ipse illas docet, atque explanat. Si erudiendi sumus, ipse est Spiritus Patris, qui loquitur in nobis licet e: feptis infirmitatibus, indesinenter progrediendum est in via salutis, ipse languentes confirmat: Si decertandum, & sustinendum, ipse Fortitudo est, & virtus Altissimi. Denique Sacra Biblia illum appellant Hospitem, Sponsum animarum, Magistrum, & Rectorem Ecclesiæ. Conjicite ex his titulis, quænam sit illius ad nos relatio, & quotuplici ratione ipsi ad illum referamur, quid ille nobis, & quid nos illi simus. *Ex libro cui titulus Colloquia Abbatis Joannis, & Eugenii Presbyteri.*

Cur Spiritus sanctus [illegible] aquæ symbolo.

Aqua in Scripturis sæpe Symbolum est Spiritus sancti, & ubi JESUS CHRISTUS dicit in Evangelio: si quis sitit, veniat ad me & flumina de corde ejus aquæ vivæ: docet Evangelista, ipsum intelligere de Spiritu quem recepturi erant illi, qui crederent in ipsum. Ut ergo Deum nobis large effusumque nobis communicasse Spiritus sancti dona, S. Paulus ait, ipsum abunde effudisse in nos locupletem effusionem *per JESUM CHRISTUM*, quia JESUS CHRISTUS nobis sua morte promeruit gratias Spiritus sancti. *Tourneaux Tomo 2. Anni Christiani.*

Spiritus sanctus descendit [illegible] legem evangelii.

Hodie Spiritus sanctus descendit in terram ad evulgandam hanc legem amoris; nam antea ipsam ignota erat Mundo; sed quemadmodum in Sancta Trinitate ipse est amor Patris, & Filii, & in eo terminantur omnes divinæ processiones, ita homines docet, actiones omnes in amore, & Caritate esse terminandas. Igitur vosmet disponite ad hunc Spiritum sanctum recipiendum, ut insculpat in cordibus vestris legem novam, ac statim ad hujus normam vosmet componatis. Ad illum recipiendum imitari debemus Apostolos, & sicuti illi coacti erant in eodem loco: *Erant omnes pariter in eodem loco*; opus est, ut vos simul conjuncti sitis per fraternam Caritatem. Nullas esse oportet dissensiones, lites nullas, & contentiones in vobis, sed omnes præsto sint, ut invicem redeant in gratiam, & omnia componant. *Homilia Domini [illegible].*

Ecclesiæ status antequam Spiritus sanctus in Apostolos descenderet.

Quisnam erat Ecclesiæ status, antequam Spiritus sanctus in Apostolos descenderet? quo in statu divinus hic Spiritus reliquit Ecclesiam, & quam in ea peperit mutationem per suum illapsum? Hoc attentius non licet nobis inspicere, quin simul admiremur infinitam Dei erga homines bonitatem, & inæstimabile donum, quod contulit illis. Fingite vobis exiguum gregem, qui amisso Pastore videt se obnoxium luporum furori, illum vo-

rare.

tate quærentium. Gladius, qui Pastorem percussit, dissipavit oves palantes, & sine duce; hæ non intelligunt amplius opilionem suum ex voce; periculum imminens eas replet metu, & vix in ovile conveniunt, quod ipsum tenue perfugium est adversus tot feras, quæ illas persequuntur. Talis erat, Fideles, status Ecclesiæ, & Apostolorum post JESU CHRISTI mortem, antequam Spiritus sanctus in illos descenderet. Per turpissimum, teterrimumque suppliciorum omnium Pastorem, Patremque optimum miserant, qui eas errore viarum fatigatas non amplius humeris suis gestabat, qui non nutriebat illas esurientes miraculis suis, qui prædicationibus suis de officiis earum non erudiebat, qui exemplis suis non excitabat eas amplius ad sustinendum, qui eas mœrentes præsentiæ suæ illecebris, ac vocis suavitate non consolabatur amplius. *Tourneaux ibidem.*

Multiplex operatio Spiritus sancti in animabus fidelium.

Divinus hic Spiritus unus est, & indivisibilis in se ipso; & nihilominus multifariam operatur in illis, a quibus recipitur. Hinc appellatur ille modo Spiritus Vitæ, cum de sinu mortis peccatores educit, modo Spiritus Veritatis, cum illos in ipsorum erudit inscitia, modo Spiritus Consilii, cum ancipites consilii certos facit; modo Spiritus Fortitudinis, cum eos infirmitatibus roborat. Hic ille est, S. Bernardus ait, qui nos admonet, docet, excitat, bonum nobis faciendum inspirat; qui nobis simul gratias tribuit, & subsidia, quibus egemus, ad illud efficiendum. In nobis est veluti Paterfamilias domi suæ, tamquam Rex in ditione sua, tamquam Judex in solio. Revertimur ex corde ad Deum? Tunc nobis datur ad salutem. Resistimus hostibus nostris? Tunc nobis fert opem. Incedimus in viis Mandatorum Domini, etsi mutationes, & vitæ hujus calamitates aliter suadeant? Tunc ad fervorem nostrum augendum sese nobis communicat. Verbo, dicit S. Augustinus, ille manens in nobis, replet, animat, regit, vivificat, suadet, ut nostris perfungamur officiis, non quidem timore supplicii, sed amore Justitiæ; adeo plane detegens veritatem menti nostræ, ut sciamus, quidquid sciendum est, & effundens in cordibus nostris adeo suavem voluptatem, ut hilariter, ac lætabundi efficiamus, quod faciendum est nobis. *Ut scienda sciamus aperiendo veritatem, & facienda faciamus inspirando suavitatem. Idem.*

Apostoli expectabant, & petebant omnes, ut Magistri sui promissa adimplerentur, qui receperat se illis missurum Spiritum sanctum, ac illos ab alto fortitudine roboraturum. Dona Prophetiæ, miraculorum, discretionis Spirituum, non erant omnino ea, quæ illis pollicitus fuerat: sed illis personalem promiserat Sanctificationem, ac robur resistendi inimicis salutis

Act. 1.

suæ: *Accipietis Virtutem supervenientis Spiritus sancti in vos.* Ita postquam divinum hunc Sponsum receperunt, illis persuasum fuit, sine his gratuitis donis neminem Deo carum esse posse, & sine gratia sanctificante, neminem illi placere posse; pro certo habentes, licet non deesset Prophetiæ donum, & perfecta rerum omnium scientia, licet Angelorum linguam loquerentur, & de loco in locum montes transferrent; hæc omnia nihil futura, si caritas deesset, quæ in cor effunditur a Spiritu sancto. Huc unice spectabant omnes illorum preces, omnia desideria; & cetera divinæ Providentiæ permittentes, in hoc unum erant intenti, ut plenitudinem gratiæ reciperent. *Idem.*

Felicitas hominis est possidere Spiritum sanctum per gratiam, eum, ac ad finem usque retinere gratiâ ejus fartum tectum servando.

Magnum hominis in hac vita bonum est possidere Spiritum sanctum. Non opes, non honores, non voluptates, non prospera valetudo, non regnum, immo neque dona gratuita a sanctificante gratia separata hominem vere beatum efficiunt; & si Epicureus docet: felicitas mea sita est in voluptatibus carnis meæ; si Stoicus altius paullo se attollit, suamque constituit beatitudinem in perfruendis voluptatibus Spiritus, Fidelis longe sapientissimus inquit cum David; *Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam.* Sed quantumcumque sit, ac inæstimabile bonum hoc, tamen unum mihi majus adhuc videtur, quale est Spiritum sanctum semel acceptum retinere, & ex Virtutis principio id facere, quod veteres idolorum cultores crassa superstitione operabantur, ubi catenis vinciebant numina sua, ne ab illis desererentur. Quid enim homini prodest adhærere Spiritui ad aliquot dies, bene incipere, & male desinere, magnum possidere thesaurum, ejusque statim facere detrimentum? Quænam major calamitas, quam Virginum fatuarum, quæ accipientes lampades suas, obviam factæ Sponso, illius jacturam fecerunt; dum aliæ ipsis fideliores, ac prudentiores cum evigilassent, & paratæ essent cum eodem ingressæ fuerunt ad nuptias. De industria hoc utor exemplo, ut in Sapienti aliarum quidem prævidentia, & fatua aliarum agendi ratione vobis ostendam, quid cogat Spiritum sanctum recedere ab anima, & quid illum ibi permanere. Equidem scio illum quocumque libitum fuerit, sese conferre; modo in anima postquam diutius abfuit, permanere, & modo post officiosam præsentiam recedere; verum etiam scio, & cum S. Augustino, dico, hoc Dei donum licet a nemine pendeat, videri iis conferri magis, qui illud recipere volunt. Primum illius consilium est nobiscum permanendi semper, quæ res nobis esse debet solatio, & hoc est expectationis nostræ fundamentum, & arrha spei nostræ. Hoc posito, quænam ergo fuit caussa infelicitatis Virginum fatuarum? fuit sane permisisse, ut lampades suæ extinguerentur; eo quod sibi oleum comparare neglexerant, quod Virgines Sapientes ante Sponsi adventum effecerant. Et ecce S. Joannes Chrysostomus inquit, quod sæpe accidit animabus justis, quæ præ tepore, & negligentia extingui sinunt lampadem caritatis, quæ in eorum cordibus erat succensa. *Morales sermones.*

Quotuplici modo extinguimus Spiritum sanctum, ut loquitur Apostolus.

Spiritus Dei multifariam extingui potest, S. Chrysostomus inquit. Nunquid terrenis bonis adhærescimus? Nunquid inquieta sollicitudine sæcularibus negotiis vacamus? sub hoc terreno pondere Spiritum Dei extinguimus. Amamus carnis voluptates, & talibus ejusdem illecebris cor nostrum aperimus? hac velut aqua injecta Spiritum Dei extinguimus. Cedimus ne tentationibus Sathanæ in crimen trahentis? Extinguimus hunc eumdem Spiritum, quem temere objicimus furenti huic vento perflanti, & agitanti lampadem hanc, quam posuerat Deus in animabus nostris ad eas simul illuminandas, ac inflammandas. Sed licet Spiritus hujus recessus ex nulla harum rerum proficisceretur, nostra sola negligentia, ac tepor eum tandem nos relinquere cogeret. Non terra, non aqua, non ventus extinxerunt fatuarum Virginum lampades; sed sola olei carentia, ac negligentia oleum sibi comparandi. Non semper carnales voluptates, terrenis bonis adhæsio, ac tentationes violentæ in animabus justis divinum extinguunt Spiritum; sæpe etiam in officiis obeundis relaxatio, modica in referendo fructu ex acceptis gratiis diligentia, sopor voluntarius, Virtutis tædium sunt caussæ propter quas misere perit. *Ibidem.*

Deus nobis suum dedit Spiritum, qui cor illius est, ut eum diligamus sicut nos amore infinito diligit.

Cum Pater Æternus nobis Filium suum dederit, & maximum, quod nobis conferre poterat, donum contulerit, simul etiam dedit nobis Spiritum sanctum, qui cor illius est, ut illum diligeremus sicut dilexit nos, & ut aliquo pacto nos illi par pari possemus rependere, infinitum amorem illius infinito amore prosequentes, & ingredientes in cor ipsius, sicut ille nostrum ingressus est. Sed cum ille nobis proprium cor suum dederit, pro recenti munere iterum amore infinito esset diligendus. Heu, Domine, cum mihi majores contuleris gratias, quam Angelis ipsis, cur non dedisti mihi cor, quod te ardentius amare valeat, quam omnia Seraphim simul? *Pater Caussin in Rubo ardenti.*

De septem muneribus Spiritus Apostolis concessis, & quæ virtus infusa fuerit in animas eorum.

Cum Spiritus sanctus in Apostolos descendens, divinus hic Consolator replevit animas eorum septem donis, quæ illi accepta referuntur: Illis Sapientiæ donum communicavit, quod quidam gustus est, & sensus interior, qui animam divinis rebus adnectit, has illis amabiles præbens, & in illis suavitatem, atque soliditatem simul ostendens, Divinus hic Spiritus illis communicat intelligentiæ donum, quod perspicax, & facile acumen est efficiens, ut repente assequantur sensum divinorum Bibliorum, quorum clavim nobis suppeditat. Hinc Apostoli, discipulique post hujus Spiritus sancti dilapsum in ictu oculi acquirunt perfectam cognitionem Legis, Prophetarum, sub sensuum figuratorum involucro, præterita simul, præsentia, & futura tegentium. Per Spiritus ejusdem gratiam in ipsos effusam, acquirunt Consilii donum, quod supernaturalis est instinctus nos agens, ac semper in iis rebus, quæ nullo in discrimine habentur, determinans in eam partem, quæ melior est, atque tutior. Illos in partem vocat doni Fortitudinis, quod est virtus superior, quæ rebus omnibus pares efficit, aut superiores. Per hunc fortitudinis Spiritum, quidquid naturæ difficillimum est, evadit possibile, & facile iis etiam, qui antea pavidi erant, ac imbecilli. Hic idem Spiritus Cælestis illis scientiæ donum confert, quæ infusa est cognitio variarum rerum, quæ mentem nostram illustrare, ac perficere possunt. Illis etiam per Spiritum sanctum communicatum fuit donum pietatis; quæ suavis est animæ nostræ propensio, quæ nos Deo tamquam Patri nostro adnectit; Sanctis tamquam amicis illius; & proximo tamquam ejusdem imagini. Idem etiam Spiritus illis donum timoris Domini inspiravit; qui Sanctus, ac Religiosus pavor est, quem parit in nobis conspectus Dei æque amabilis, atque terribilis. De Cælestibus hisce donis Salvator noster cum Patre suo loquebatur, cum dixit illi: *Confiteor tibi, Pater, Domine Cœli, & terræ, quia abscondisti hæc a Sapientibus, & prudentibus, & revelasti ea parvulis. Ex morali novi Testamenti Tomo 1.* Matth. 11.

Licet omnia creata nos ad Deum deberent impellere, oportebat Spiritum sanctum descendere, ut hoc amoris sui igne succenderet.

Creata omnia Dei perfectiones annuntiabant nobis, eaque nobis erant veluti totidem Dei beneficia, quæ debebamus, sicut hodie quoque debemus Providentiæ suæ, quæ iisdem nos cumulare non desinebat. Ita illa omnia nos ad Dei amorem excitabant. Sed tandem hæc creatarum rerum vox nondum satis corda nostra afficiebat, & nihil videbatur satis efficax ad ea illicienda, & permovenda. Quænam igitur exstitit ratio præ-

hominibus inspiraret? Hæc sane. Misit nobis Spiritum sanctum, qui personaliter, ac substantialiter ipsissimus est amor Dei. Verum quomodo divinus iste Spiritus descendit in ignis formam, ut cognosceremus, illum totum esse amorem per ardorem suum, ac descendere, ut animas omnes hoc ipso ardore inflammaret. Neque hac tantum vice Spiritus sanctus sese communicavit super terram: adhuc singulis sese communicat diebus, & præcipua habet tempora, quibus se præbet sentiendum, & quibus divinus hic ignis efficientius agit in animas nostras. Hujusmodi illud tempus est, quod solitudini impendimus, ut serio vacemus iis, quæ ad salutem nostram pertinent; ut emundemus animas nostras a fermento peccati, ut cum Deo redeamus in gratiam, & stemus coram illo. Ita Spiritus sanctus descendit in Apostolos, cum in Cœnaculum convenissent; tunc ad illos missus fuit hic Spiritus amoris. Sed quomodo nos quoque habere possumus solidum hujus illapsus in nos testimonium? Quomodo cognoscere possumus, utrum Spiritus sanctus in animas nostras descenderit? Hoc ex nostro erga Deum amore dignoscere possumus. Nam recipere Spiritum sanctum, & Deum diligere unum, & idem est; & nobis diligendus est Deus, prout Dei Spiritum recepe-rimus. *Pater Bourdaloue in Spiritualibus recessibus.*

Quemadmodum Spiritum Divinum datur nobis sine mensura, ita sine mensura inflammari debemus ejus amore.

Deus sine mensura suum nobis Spiritum dedit; igitur sine mensura Deus a nobis amandus est. Nequaquam Deus meus! nullis finibus conscribendus nobis est amor ergx te noster, qui nullus est finis in iis omnibus, quæ te nobis amabilem reddunt. Tuum nobis Spiritum sanctum dedisti cum quadam infinitate, ut ita dicam; igitur caritas nostra pro modulo suo esse debet infinita. Quæcumque esse possit ejus extensio; nunquam tua in nos æquabit merita; hoc autem Spiritus tuus, si eodem animati sumus, nobis repræsentat in animabus nostris. Ibi divinus hic Spiritus nobis repræsentat magnalia tua, omnes virtutes tuas, omnes tuas perfectiones, & inde efficit, ut quam cito arguamus, quicumque fuerit amoris nostri gradus, nos in te diligendo modum excedere non posse. In rebus ceteris excessus potest inveniri. Possumus quibusdam in circumstantiis nimis uti cautela, & prudentia; possumus nimia cura & vigilantia nobis prospicere; possumus etiam in ipsa mortificationis, & pœnitentiæ praxi abundare; sed te, Domine, nimis amare non possumus. Hoc nos docet Spiritus sanctus, qui ait inexplebilem esse Caritatem, quæ nunquam dicit satis. *Pater Bourdaloue ibidem.*

Oratio Spiritui sancto.

Divine Spiritus; Caritas essentialis & semper subsistens, fons inexhauste ignis Sacri, qui beatos Incendis Angelos, omnesque Dei electos, descende, aperi animas nostras, easque inflamma, quæ si resistunt, vim illis infer salutarem. Tu quocumque penetras, nec tibi nisi uno opus est spiculo, ut cor totum incendas, & absumas. Per te igitur eodem absumi possumus igne, quo in Cœnaculo Apostoli, ideoque idem habere consilium, eamdem actuositatem eamdemque virtutem. In decursu annorum suorum nihil unquam potuit separare illos a Caritate JESU CHRISTI, & Dei. Quid unquam nos ab illo poterit separare? Nunc o Spiritus amoris, nosmet penitus devovemus tibi, ut insolubili vinculo, atque æterno amore Deo nostro hæreamus. *Pater Bourdaloue in Spiritualibus recessibus.*

Effectus quos parit Spiritus sanctus in anima quā replet.

Qui Spiritum sanctum recepit, novam loquitur linguam. Hic Spiritus sanctus producit in anima lumen adeo vividum, intellectum rerum supernaturalium adeo purum, ut ea cogitante longe aliter ab ea ratione, qua hactenus cogitavit, mirum esse non debeat, si alia lingua loquatur. Quinam eventus magis admirabilis, & quæ major mutatio! manus hominum humili loco natorum, & qui longe humiliorem nacti sunt Institutionem, ingenio vero rudi, & crassiori, sine ulla litterarum ope, immo etiam sine ulla Biblicorum Mysteriorum cognitione in crassa Legis ignorantia innutriti, quos ipse JESUS CHRISTUS triennio lectionibus suis, atque tollitantis vix excoluerat: quos tantus doctor poterat quidem efformare, illuminare, expolire; sed ingenti opus erat miraculo, ut eos mutaret, atque ex iis sibi faceret discipulos minus rudes, & indociles. JESUS CHRISTUS e re non censuit hoc operari miraculum; Sed hoc integrum reliquit Spiritui sancto, ut per hoc extremam admoveret manum operi nostræ Sanctificationis, ac institutioni Ecclesiæ, quæ præcipuum illius opus erat futurum. Re ipsa vix prodiit Spiritus sanctus; vix eodem repleti sunt Apostoli, atque discipuli, cum sacer hic Ignis, quo succensi sunt, micet, erumpit, fulget modis omnibus; ignari illi statim in aterna fiunt altissimi doctores, illuminati Prophetæ, celeberrimi Asceticæ vitæ Magistri, & omnium terrarum Oracula. Quæ hac major animi magnitudo! quæ constantia! non metuuntur amplius ancillæ criminationes, vel probra; gravissimis quibuslibet occurritur periculis, teterrima contemnuntur tormenta, ac suavissima tribunalia, coram quibus sine metu proditur, & audacter JESU CHRISTI divinitas prædicatur, non secus ac gloria humi- in Christiana morum disciplina, sensibus, & cupiditatibus maxime adversatur. Tali opus erat miraculo, ut institueretur in Mundo Religio prorsus divina; sed omnia hæc miracula erant necessarii fructus Spiritus sancti. Numquid his similia in nobismet ipsis deprehendimus? Hinc tamen intelligemus, utrum Spiritum sanctum recepermus. Quod de Apostolis latum fuisset judicium, si die hac post illapsum Spiritus sancti patria tantum lingua fuissent locuti; & si æque, ac antea ignavi, imperfectique fuissent? Quid de nobis cogitandum est, si in tanta hac festivitate neque magis spirituales, neque magis pii, neque magis ferventes evadimus? *Pater Croiset in Asceticis Tomo 4.*

Admirabiles effectus, quos in anima parit Spiritus sanctus.

Spiritus sanctus est, ut ita dicam divinus ille Ignis, quem Salvator tulit in terras, ut omnia corda eodem conflagrarent. Hic ille ignis est, qui mentem illustrat; qui omnia in sua vera luce proponit, & simul frigidissima calefacit corda, efficitque ut haud ægre maximum quemlibet obicem superent. Nihil ullo stat labore illi qui præclaro hoc igne succensus est. Tunc virtus habet illecebras, quæ fascinant; Evangelium præcepta, & consilia, quæ placent; nihil levius, nihil suavius est jugo Salvatoris. Hic ille est divinus ignis, qui, ut ita dicam, absumit nostrarum imperfectionum ærugiem, qui amoris proprii vincula incendit, qui adversitatum amaritudinem absumit, qui cupiditates exsiccat, & emundat animam. Cavete ne spiritum extinguatis. Nam Spiritus hic extinguitur in fluxis operibus, & effectibus ejus. In anima per peccatum extinguitur, per teporis assiduitatem extinguitur; per juges infidelitates, per resistentiam gratiæ pertinacem extinguitur. Quod malum tunc accidit animæ sibi, suisque cupiditatibus traditæ! Carente tunc illa ope adeo valida, ac lumine ita necessario, fides semper infirmatur, cum hic deficit Spiritus, & cordis corruptio illum ad extremam usque scintillam statim extinguit. Quæratur caussa funesta hujus teporis, hujus negligentiæ, hujus ignaviæ in Domini cultu: quam metuendum est, ne Spiritus hujus extinctio fons ejus extiterit! Undenam tantum hoc discrimen gustus, sensuum, vitæ inter Christianum, & Christianum? Quo fervore, qua facilitate, qua alacritate alii quidem inserviunt Deo; quam oscitanter, quam frigide, quam tepide in ejusdem servitute languent. Quam varia agendi, vivendique ratio inter homines ejusdem familiæ, ejusdem religiosæ communitatis, societatis ejusdem! Adolescens Mundi cultor est, hujus illi placita sapiunt, leges ejus habet in pretio, nonnisi voluptates esurit, cum interim hæc eadem placita sorori ipsius omni sapore carentia, amara etiam, ac indigna corde, ac mente Christiana videantur. Hæc sensuum varietas proficiscitur necessario ex oppositione Spiritus, quo animantur. Mundi spiritus regnat in hoc mundano corde, donec illud Dei Spiritu percitum est. Quænam igitur sors erit, æternumque statum duorum horum cordium? *Pater Croiset in Asceticis Tomo 1.*

Finis quem sibi proponit Spiritus sanctus se nobis communicans.

Quem autem finem sibi Spiritus sanctus proponit ita se nobis per suas gratias communicans? finis est instaurandi quodammodo in nobis quod accidit in Verbi Incarnatione, quod arcte adeo se sacræ Salvatoris humanitati conjunxit, ut non ageret amplius, nisi per motum, vel impressionem, quam ab eadem recipit divinitate. Talis præter propter est unio, quam Spiritus sanctus habere cupit cum nobis. Vellet in nobis quoad vitam Christianam, spiritalem, interiorem id efficere, quod spiritus, & anima nostra efficit in nobis ratione vitæ naturalis; videlicet nos regere, nos ita animare, ut ille esset unicum principium omnium motuum cordis nostri, omnium votorum, actionum, cogitationum, judiciorum nostrorum. Aliter cogitare, vivere, agere hoc non vocatur amplius vita Spiritualis. Vosmet ergo colligite, ad examen revocate, quid ibi agatur corrigite, reformate; perficite, spiritui vestro abrenunciate, studiisque ejus, & luminibus. Sequimini unice Dei Spiritum, vosmet illi tradite; alioquin nulla esse potest interior vita. *Morales novi Testamenti Patris la Neuville Tomo 1.*

Quanta fuerit Apostolorum fides post acceptum Spiritum sanctum.

Apostolorum fides non est amplius nutans, non amplius secundum sensuum fidem, & miraculorum auctoritatem judicium ferunt de Religionis nostræ veritatibus. Ex quo requievit super illos Spiritus sanctus, totum sustinent pondus gloriæ Dei, & Magnitudinis Mysteriorum nostrorum. Tunc illi se attollunt cum audaci quidem sed humili providentia, ad inaccessum locum illum, ubi posuit Deus thronum suum. Tunc ibi detegunt naturæ divinæ unitatem, Trinitatem personarum, earum processiones, operationes earum tam extrinsecas, quam immanentes, œconomiam gratiæ, prædestinationis Mysterium, ac reprobationis, Æternum Hominis Dei Sacerdotium secundum ordinem Melchisedech, ejus in ara Sacrificium, extremum Ecclesiæ fatum: verbo, omnia admirabilia, quæ nobis reliquerunt in actis suis, in Epistolis, accurata omnium visionum suarum enarratione. Denique fides hæc non iners est, neque pavida; ex quo repleti sunt

Spiri-

Spiritu divino Judæis simul, & Gentibus ea partiuntur talenta, quæ ad eorum conversionem receperunt. Morales isti rudes, ac illiterati, ipsoque ferme recto sensu carentes Synagogas ingrediuntur, Philosophos confundunt, turbant peccatores, illiciunt, vel totum Mundum perterrent. Variis loquuntur linguis, & vix patriam norunt; omnibusque etiam alienigenis suos explicant sensus. Certissima proferunt Oracula circum omnes sibi propositas difficultates, hortantur, prædicant, monent, decernunt, arguunt, obsecrant, minitantur, cupientes mortem subire, ut hominem crucifixum tueantur, & signent cruore suo Evangelicas Veritates. Ebrii sunt? Sunt energumeni: hæc est calumnia, qua inimici gloriæ illorum labem conantur offundere. Sed ebrii sunt, sunt energumeni, qui sine studio Pseudosapientum cerebrum perturbant; qui sine astu, & fuco alios ad ea credenda impellunt, quæ fieri nequaquam posse videntur, quin turpi utantur indulgentia, ut corruptam naturam severitati morum suorum subjiciant, redigunt cupiditates sub jugum severæ ac rigidæ disciplinæ. Ebrii sunt atque Energumeni, qui dicunt hactenus inaudita, pro quibus tuendis moriuntur; patientia sua fatigant carnifices suos, inermes terrorem incutiunt ipsis tyrannis, & plurima omnium sexuum, & conditionum millia ad moriendum suo alliciunt exemplo. Ebrii sunt, & Energumeni, quos universus orbis audiit, & coluit, quorum nova doctrina prædicata, & recepta fuit in omnibus terris, quorum scripta probatissima quævis ingenia celebrant, atque admirantur, dum Philosophorum, Ethnicorum Poetarum volumina vel in bibliothecæ alicujus pulvere delitescunt, vel in otiosi somniatoris alicujus scriniis servantur. O egregium, præstantissimumque Magistrum; qui in iis, quos erudit, tanta operatur, ac in eorum mentem eximias hasce, ac perutiles cognitiones immittit! Hic noster quoque Institutor est, & quomodo veritatem omnem docuit Apostolos, sibi hanc etiam deposcit provinciam spiritualis regiminis nostri, nobisque omnia tradit, quæ sunt ad salutem necessaria quatenus Doctor, atque Magister. *Ex sermonibus moralibus Tomo 3.*

Spiritus sanctus in memoriam revocavit Apostolis, quidquid Dei Filius illos docuerat.

Paracletus autem Spiritus sanctus, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcumque dixero vobis. Paracletus docuit Apostolos omnia, quia effecit, ut intelligerent veritates, quæ illis antea enigmata videbantur insolubilia; effecitque, ut reminiscerentur eorum omnium, quæ a suo Magistro didicerant, quia alte adeo Sanctas Religionis Veritates in cordibus eorum impressit, ut hæ semper præsentes extiterint Apostolorum memoriæ in iis etiam occasionibus, in quibus difficillimum est divinas has sequi Veritates. Ut nobis persuasum sit, Spiritum sanctum magna hæc in Apostolis operatum esse admirabilia, ad examen revocare satis est, quid essent Apostoli, antequam sancto Spiritu replerentur, & quid evaserunt postquam in eos Spiritus sanctus descendit. Qui, & quales Apostoli? Ante Spiritus sancti illapsum Apostoli omni carebant lumine, ac minime pares erant iis etiam veritatibus intelligendis, quæ maxime patebant. Ante Spiritus sancti adventum Apostoli omni virtute destituti erant, levissima qualibet tentatio satis erat, ut oblivíscerentur eorum omnium, quæ ab Institutore didicerant. Divinus Spiritus illos illustravit, roboravitque; illos illuminans omnia docuit; illos roborans in eum statum perduxit, ubi nunquam Magistri sui dogmata oblivíscerentur. *Annus Evangelicus Lambert Tomo 3.*

Quænam requiratur dispositio ad recipiendum Spiritum sanctum.

Prima ad Spiritum sanctum recipiendum dispositio, est omnem Mundi Spiritum abjicere. JESUS CHRISTUS hoc palam dixit Apostolis suis, ubi illis promisit fore, ut ad eos mitteret Spiritum sanctum; illis enim testatus est Divinum hunc Spiritum a Mundi sectatoribus recipi nequaquam posse. *Ego rogabo Patrem, & alium paraclitum dabit vobis ut maneat vobiscum in æternum; Spiritum Veritatis, quem Mundus non potest accipere.* (Joann. 14.) Quid hic sibi vult *Mundus*? illi videlicet qui habent spiritum Mundi, qui diligunt Mundum, qui ea quærunt, quæ sunt hujus Mundi, qui Mundo inhærent. Egregie S. Augustinus ait, Christianam Religionem amplectentibus illam fontes suppeditare, ubi nunquam aquæ deficiunt; sed ad aquas ex his fontibus hauriendas hydriam vacuam esse afferendam. Quænam hæc est hydria, qua aquam hanc haurire debes? Est cor tuum. Opus est, ut cor istud terrenis curis sit vacuum. *Lambert in anno Evangelico Tomo 3.*

Apostoli cum decepti fuere in Spiritus sancti descensu.

Cum Apostoli nequaquam decepti fuerint in Domini Resurrectione, atque Ascensione, nunquid fieri poterat, ut in adventu Spiritus sancti deciperentur? Centum ac viginti homines, simul tranquille eodem in loco sedentes potuerunt ne simul sibi videri audire ingentem fragorem tamquam Spiritus vehementis, de Cælo venientis, ac totam in qua erant, domum replentis? Num credere potuerunt, se videre linguas igneas super singulorum capita sedentes? Potuerunt ne falso sibi persuadere, se ex eo tempore cumulatos fuisse dono miraculorum, & altero linguarum, quas extrinsecum illud symbolum innuebat? Nam postremum hoc donum ex omnibus minime obnoxium est illusioni, & errori. Et sane quonam pacto fieri potest, ut qui propriam duntaxat novit linguam, non delirans, sed sui compos repente sibi persuadeat, se loqui, ac intelligere omnia linguarum genera? Verum esto homo unus tali morbo afficiatur; fieri ne potest, ut centum & viginti simul omnes eadem laborent insania? Tamen hac in re longius procedere opus est: nam isti JESU CHRISTI Discipuli non crediderunt tantum se miraculorum, linguarumque donum accepisse, verum etiam se posse Proselytis suis hæc dona communicare. Hoc jactitarunt; hoc illi promiserunt, immo revera ita communicarunt, ut hi minime dubitaverint, quo minus illi hanc facultatem accepissent: cujus etiam omnium variarum gentium populi, qui tunc Jerosolymis aderant, testes, atque admiratores extiterunt. *Ex libro, cui titulus: Incredulus ad Religionem perductus, Auctore Patre Lamy.*

Mirum non est si S. Petrus converterit tria hominum millia una simul concione post Spiritus sancti delapsum.

Obstupescimus, ubi legimus S. Petrum cum primum concionem habuit apud Judæos post Spiritus sancti descensum, tria hominum millia ad fidem convertisse? Verum mirum ne est, S. Augustinus ait. Videbatur piscator hactenus rudis, qui nihil præter artem, quam professus erat, didicerat, Magistrali jure explanare altissima Regni divini Mysteria, omnia linguarum genera loqui, & non antea audito prodigio, sensus suos ita depromere, ut intelligeretur ab omnibus nationibus, quas insignis sollemnitas ex omnibus terrarum partibus acciverat Jerosolymam. Miraculum hoc a Sancto Luca narratum fuit, atque tunc temporis narratum, quo Evangelista ausus non fuisset narrare, nisi de facti veritate apud omnes constitisset; quippe in su non unum, vel etiam alterum testem nactus fuisset, sed universum terrarum orbem; nam decies centena Judæorum millia, qui tunc temporis vivebant illum de mendacio redarguissent; quæ res omnem auctori fidem abrogasset, & ipsi obfuisset Religioni, cujus præstantiam, atque Sanctitatem celebrare adnitebatur. Hoc, inquam, posito miraculo, mirum ne est tot Judæos tunc fuisse conversos? quin immo nonne e contra admirabilius est, superesse adhuc homines quosdam adeo duræ cervicis, & ita cæcos, ut in sua incredulitate permaneant. *Pater Bourdalous in Tomo 1. Quadragesimæ.*

Progressus, & mutatio, quam peperit Spiritus sanctus in corde Apostolorum.

Nunquam satis admirari possumus regnum Spiritus sancti in corde Apostolorum, & insignem mutationem quam repente in eo operatus est: lumina, quæ in mentes eorum infudit, vim, & fortitudinem quam illis inspiravit, donum linguarum quod illis impertiit, zelum, & fervorem cum quo Evangelium prædicaverunt, & incredibilem successum, quem verbo eorum tribuit, & quo usus est ad omnes terrarum gentes convertendas. *Digitus Dei hic est.* O Virtus digiti Dei! Quandonam tanges cor meum? quando mutabis infirmitatem meam in fortitudinem, teporem meum in fervorem, & insciriam meam in scientiam salutis? Si mox cogitamus gloriosum divini hujus Spiritus imperium in primos fideles, & gratiæ miracula, quæ operatus est in cordibus nostris, intelligemus illos simul conjunctos fuisse, ac omnia illis fuisse communia. Prædia, suaque vendebant bona, conflatamque pecuniam omnibus, juxta singulorum egestatem, distribuebant. Unum illis cor erat, anima una. Quotidie se conferebant in Templum in eodem Spiritu, ibique in oratione perseverabant, & frangentes panem in domibus fidelium cum gaudio, & cordis simplicitate vescebantur. Cari erant populo propter vitæ Sanctitatem, ac morum innocentiam; indesinenter laudabant Dominum, & omnibus in locis, atque temporibus illum glorificabant. Dominus vero singulis diebus augebat numerum eorum, qui salvi erant faciendi. *Ex libro, qui inscribitur; Ver Orationis Patris Nevet. Parte 3.*

Spiritus sanctus solus est animarum nostrarum consolator.

Divine Spiritus, ad te unice pertinet qualitas Consolatoris, tu enim unus mali fontem petis, & cupiditatem mortificans, eos tollis malos effectus, quos illa parit. Tu unus cohibes perennem hanc cogitationum, votorumque necessitudinem, quæ nos angit, & quæ nos inveniens in creatarum rerum perquisitione evagantes, revocat ad Creatoris unitatem. Mundus, ut nos consoletur, imitatur amicos Job, qui prope illum sedentes lacrymas suas cum lacrymis illius consociarunt. Videtur ille nostrorum malorum misereri; ac dolore nostro dolere; sed tandem onerosus est consolator, ut Sanctus ille vir necessariis suis exprobrabat: *Consolatores onerosi omnes vos estis*; & sæpe si vera bona fide dicere non piget: minus gravis, & molestus est nobis, cum solos nos deserit cum adversa fortuna compositos, quam cum nobis opem ferre conatur inanibus consiliis, quibus utitur. *Sermones Morales ex Tomo 3.*

Effectus admirabiles quos gignit Spiritus sanctus in cordibus nostris.

Spiritus sanctus viam insistit a tetricis, sterilibusque his nugis abhorrentem. Se nobis inserit, & illabitur in corda nostra, inquit Richardus a S. Victore, per gratiam salutarem, ac suavitatem interiorem, quam ibi infundit, ubi lacrymas nostras abstergit, vel si illas fluere sinit, lacrymæ sunt lætitiæ eo quod non

sentimus ultra ignem cupiditatis, quo absumebamur, neque ardores febris illius, quæ caussa erat nostræ perturbationis. Nequaquam ad consolationem nobis ingerendam cum Mundo dicit: patientiam habete; non ultra sæviet procella; dicit autem, nolite diligere Mundum, neque ea, quæ in Mundo sunt; an non cognoscitis imperiitatem voluptatum ejus, injustitiam ambitionis, avaritiæ tyrannidem, amicitiæ inconstantiam, fragilitatem, & nihilum bonorum ejus? Non suadet ille cum Mundo, ut per nostrum dedecus aliquam malis nostris medicinam quæramus; mala hæc convertit in bona, efficitque, mirum! ut in ipsis ærumnis per patientiam, & generositatem, quam nobis inspirat, voluptatis, & gloriæ fontem inveniamus. *Idem.*

Ubi Apostoli repleti fuerunt Spiritu sancto perfectam assecuti sunt cognitionem Mysteriorum absconditorum, & verborum, quæ loquebantur.

Apostolorum cognitio non est amplius alicujus veritatis peculiaris, sed plena est, atque integra cum earum quæ ad Religionem pertinent, tum earum, quæ ad morum disciplinam referuntur. Penetrant secreta, quæ nunquam cognita, vel revelata fuerunt, vel potius, quæ in divinis Scripturis conclusa cognosci non poterant, nisi Spiritus sanctus harum admirabilium Scripturarum signum auferret. Omnium sæculorum diuturnitatem complectuntur, ab Adam usque ad JESUM CHRISTUM loquuntur; promissiones, earumque complementum ostendunt; rerum eventum, & epocam, temporalem nativitatem, ac æternam JESU CHRISTI generationem. Neque hæc successiva cognitio est; Præceptor qui illos erudit, nequaquam ut ceteri per lenes institutiones, & gradus illos disponit ad Sanctos recipiendos affectus, eos motu rapido attrahit ad se, mentem eorum simul illuminat, ac repente cor illorum inflammat. Vix *repleti sunt omnes Spiritu sancto*, cum loqui incipiunt, *& coeperunt loqui!* Nullum interest temporis intervallum inter divini hujus Spiritus præsentiam, & ejusdem operationes; cumque rationalis anima, licet in concretum corpus infusa, non ideo statim omnes functiones suas exerceat, hæc anima universalis Ecclesiæ vix animat hoc venerabile Corpus, cum statim illi tribuit motum, incrementum, & intellectum simul; talis enim est Spiritus sancti natura, S. Gregorius inquit, ut in operibus suis a temporum successione minime pendeat. Ex quo manet in anima, illam tangit, erudit: *Mox ut tetigit, docet.* Vividæ impressiones, quas efficit, purgunt, nitent, calefaciunt, & simul illuminant; atque in divinis emotionibus suis unum, & idem est tangere, & docere, illuminare, & ad quæcumque negotia admovere. *& solum tetigisse, docuisse est.* In lege veteri descendit in Amos, & magnum Prophetam facit: in eadem lege descendit in Danielem, & hunc adolescentulum constituit Judicem seniorum, caput domus Nabuchodonosor, ac principem inter Ministros illius. In lege autem nova, ubi umbræ veritati locum cesserunt, ejus vis, & actuositas magis adhuc elucescit. Descendit in Petrum, & egenum piscatorem hunc in Evangelii præconem, & Principem Apostolorum convertit; descendit in Saulum, & ex Christianæ Religionis persecutore Doctorem Gentium, & vas electionis efficit: adeo vivida sunt ejus lumina, adeo celeres, & efficaces operationes illius. *Ex Tomo 3. Moralium Sermonum.*

J. C. reliquere voluit Spiritui sancto munus erudiendi, quod ipse in terris exercuerat.

Scio eximium nobis esse Magistrum, videlicet JESUM CHRISTUM; verum etiam scio, quod S. Laurentius Justiniani docet, JESUM CHRISTUM cum Magistri munus aliquantisper obiisset, relinquere voluisse Spiritui sancto gloriam muneris hujus perficiendi, simulque Solem hunc misericordiæ plures emisisse radios, postquam ascendit in Cælum, quam eo tempore quo cum hominibus conversatus est super terram. Verum est ipsum abstulisse nobis corporalem, visibilemque conspectum suum; sed semper nobiscum manet per præsentiam spiritualem, atque visibilem, videlicet per Spiritum sanctum, quem reliquit Ecclesiæ suæ. Qui nos docet, semper est JESUS CHRISTUS, sed modo perfectiore, & qui statum nostrum maxime decet, non amplius exhibens oculis nostris Corpus humanum, sed seipsum effundens in corda nostra per fidem, S. Augustinus ait: *Non carnentium oculis ingressurus Corpus humanum, sed seipsum credentium pectoribus infusurus.* Non amplius erudiens nos per doctrinam, quam sustinere non possemus, nisi a Patre ipsius, vel ab ipso emanaret; sed mittens

Aug. Tract. 94. in Evang. Joann.

in nos Spiritum suum, qui nostram adjuvat infirmitatem, & qui quamdam indulgentiam infirmitati nostræ accommodatam nobis divinas veritates insinuat. Cum ita loquor cum insigni hoc viro, ne putetis Patris, Filiique doctrinam aliam esse a doctrina Spiritus sancti; neque arbitremini aliquam esse relationem auctoritatis, vel superioritatis, sive in Patre dante Spiritum sanctum, seu in Filio rogante, seu in tertia persona, quæ ad nos missa est: Credite hæc omnia in vestram utilitatem facta fuisse, ut haberetis Magistrum interiorem, atque invisibilem, qui Spiritum suum in vestros inferens, vos luminibus illustraret, vobisque officiorum vestrorum qualitatem, atque extensionem ostenderet. *Ex Tomo 3. Moralium Sermonum.*

Lumina, quæ tribuit Spiritus sanctus animæ, quam inhabitat.

Cum Spiritus sanctus descendit in animam, Richardus de Sancto Victore inquit, tribuit illi veluti duplex oculorum genus, quos simul omnes aperiri jubet, ut uno eodemque ictu cognoscat, quid ipsa sit, quid ipsi faciendum sit, generalia, & peculiaria officia, legis naturam, illius adimplendæ modum, bonorum operum necessitudinem, eorum faciendorum locum, ac tempus, ne deficiens vel spiritu, vel officiorum suorum discretione steriles tantum, ac fictitias habeat virtutes. Omnia in illa sancta sunt, ac recte instituta, ex quo se subjicit regimini sancti hujus Spiritus, qui eam docet auream servare mediocritatem, in qua vera virtus sita est, quin decidat in alterutrum extremum, quod illi adversatur. Fortis est citra temeritatem, verecunda est citra ignaviam, parca citra avaritiam, liberalis citra prodigalitatem, humilis citra hypocrisim, gravis citra superbiam, vigilans citra evagationem, flexilis citra inconstantiam, constans citra pertinaciam, peccati inimica per castum amorem justitiæ, adhærens Deo per omnium virtutum genera, & vivam spem quam habet illius tandem aliquando possidendi in Cælo, spem, quam illi Spiritus sanctus largitur, qui est veluti arrha salutis, eamque suis cumulat gratiis ad perficiendum opus prædestinationis ejus, eamque in æternum beatissimam efficiendam: *Implens ad felicitatem.* *Ex Tomo 3. Moralium Sermonum.*

Quemodo se gerant Christiani erga Spiritum sanctum.

Quemadmodum convenerant Apostoli, ut orationi vacarent, opus est, ut vos quoque vacetis orationi, & humiliter, atque ardenter Deum precibus fatigetis, qui ad vos mittat Spiritum sanctum suum; & hunc dicatis oportet: *Veni sancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tuæ radium:* oblectatur enim orationibus, & enixis precibus nostris, & lumen, quod ab illo speramus, meretur, ut illud petamus, ac sollicite flagitemus: *Sine tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium.* Sed primum illud, quod in Apostolis imitari debetis, est, evacuare amorem vestri, & omnium rerum creatarum. nam sicut S. Augustinus ait, *illi multum pleni* fuerunt, *quia erant multum vacui.* Spiritus sanctus non nisi cum Dei amore conciliari potest; reliquos amores non sustinet, mundi vero amor illi omnino oppositus est. Hi sese mutuo extrudunt; & fallitur, qui utrumque simul conciliari posse contendit: Hoc Mundus conatur efficere, ac se rationem invenisse putat; sed errat vehementer. Etenim *quæ est societas lucis ad tenebras?* Quænam ratio inter JESUM CHRISTUM, & Belial intercedit? Spiritus sanctus reddet vobis decuplum eorum, quæ propter amorem ipsius relinquetis; & postquam vos in hac vita consolatione repleverit, in altera quoque cumulabit vos gloria. *Homilia Domini Godeau.*

Simon Magus pro impio habitus fuit, eo quod conferre voluerit nescio quam argenti vim ad Spiritum sanctum sibi comparandum; & tot Christiani illum pro levissimo quæstu venundant instaurantes Judæ sacrilegium, ac vendentes Spiritum Dei non secus ac proditor ille vitam ejus. JESUS CHRISTUS consecraverat cor vestrum, tamquam Templum Spiritus sancti; vos autem illud polluitis, illud emancipatis cupiditatibus vestris, quas ibi tamquam idola veneramini, & ex hoc Templo Spiritus sancti, dicam ne? cur non? quandoquidem Apostolus prior dixit: sæpe facitis domum meretricis. Hæccine gratia est, quam gratiæ rependitis? Tantane indignitate Spiritum sanctum excipitis? Fideles Dei famuli, Fideles eximii Apostoli imitatores, satagite, ut iterato fervore sarciatis injuriam, qua peccatores quotidie Spiritum sanctum afficiunt. *Auctor Anonymus.*

SUP-

SUPPLEMENTUM

Ad Tractatum

DE BENEFICIO EUCHARISTIÆ
QUATENUS SACRAMENTI ET SACRIFICII.

J. C. antequam terram relinqueret, nobis Altaris Sacrificium reliquit. S Chrysostomus homil. 83. in Matthæum art. 1.

DEI Filius itineris sui stadium conclusit Altaris Sacrificium instituens, & ideo peregrinus fuit super terram, ut per hoc Sacrificium perveniret ad amorem cordis nostri, quo tanto ferebatur ardore, quanto viator in patriam. Neque satis illi fuit, sacrum hoc instituere convivium pridie, quam pateretur, tamquam extremum suæ in nos Caritatis argumentum; voluit se primum communicare, quemadmodum S. Chrysostomus inquit, ut ad Mysterii hujus communionem suos invitaret Discipulos; voluitque simul esse conviva, & convivium, comedens, & qui comeditur. non ut inde ulla sibi fiat accessio gratiæ, sed, ut scite animadvertunt Theologi, ut dulcedinem gustet, antequam amarum mortis suæ calicem hauriat. *Comedi favum cum melle meo: bibi vinum cum lacte meo. Pater Novet Tomo 4. Meditationum.* (Cant. 5.)

Missæ Sacrificium fons misericordiæ. Psalm. 32.

Sacrificium Missæ in Ecclesia Dei est tamquam inexhaustus fons misericordiæ, quæ quocumque se extendit. *Domine in Cælo misericordia tua.* Domine, ajebat David, misericordia tua in Cælo est, sed dicere possumus hodie illinc descendisse, & omnino super terras se effudisse. *Misericordia Domini plena est terra.* (Psalm. 32.) Divina Justitia, ut ita dicam, guttatim de Cælo labitur, quoniam sibi in altera vita scelerum nostrorum pœnas reservat. Sed misericordia magni fluminis instar se effundit; nos subsequitur in omnem vitæ nostræ curriculum, non secus ac aqua, quam eliciit Moyses de rupe, Israelitas in deserto sequebatur. *Interrupit petram in deserto, & adaquavit eos velut in abysso multa.* (Psalm. 77.) Fidit Moyses petram in deserto, & populo Israel bibendas præbuit aquas instar fluminis. *Et eduxit aquam de petra, & deduxit tamquam flumina aquas.* Hæc erat figura affluentium gratiarum, quæ per Missæ Sacrificium ex Divina defluunt misericordia, tamquam a fonte aquæ vivæ, unde omnes Ecclesiæ filii possunt haurire. *Bibebant autem de spiritali consequente eos petra; petra autem erat CHRISTUS.* (1. Cor. 10.) Aqua, quæ ex petra deserti erupit, miraculose subsecuta est filios Israel, usque ad exitum itineris eorum; & gratia Sacramenti, quæ ex vulneribus JESUS CHRISTI manat, tamquam effectus misericordiæ ipsius, nos comitatur, & ad mortem usque subsequitur. *Deus meus misericordia mea.* (Psalm. 58.) Deus meus, & Salvator meus mihi es omnia in Sancto Sacrificio tuo, & jure possum vocare te gloriam, salutem, præsidium, thesaurum, divitias meas; sed omnia simul mihi complecti videor dicens, te meam esse misericordiam. *Idem.*

Quid in fit, & cum quibus donis, qui Dei Filius in Sacramento.

Status Filii Dei in Sancto Altaris Sacrificio status est, qui suam mortem præsignat, per quam omnes humanos salvos fecit, & in quam personaliter ingreditur, dei tetis secum merita, & thesauros crucis suæ per admirabilem mutationem substantiæ vilissimæ, quam destruit omnino, & quam convertit in proprium Corpus suum, cujus infinitum est pretium, & quod in se continet omnes Cæli divitias illas eodem modo communicaturus. Si vultis a Spiritu JESU CHRISTI repleri virtute ipsius, ut in vobis peragat officium Salvatoris animarum, quo hic functus est moriens in cruce, oportet, ut ingrediatur per mutationem perfectam, quæ evertit quidquid vitii, & corruptionis est in natura, ibique locum faciat operibus gratiæ. Ratio est, quia donec operati fueritis, quemadmodum operamini per naturæ motus, per vestras adinventiones, ac studia, quodcumque operemini, efficietis, & ne unam quidem animam salvam facietis. Salus enim non est naturæ opus, sed JESU CHRISTI, qui numquam replebit vos divino suo Spiritu, nisi in vobismet amorem vestrum occideritis. *Idem.*

Infert Christum præsentem habere, qui cum Dei Filium perhibeat præsentem tum invisum.

Si quis esset in Mundo locus, ubi Dei Filius palam se ostenderet, ut mihi videtur, omnes certatim illuc confluerent illum oculis usurpaturi, & ego iter certe licet longissimum susciperem. Hoc mini merito, ac virtuti adscriberem, neque paterem me posse zelum, amoremque meum testatum facere. Sed cum nullibi esse possit præsentior, quam sit in Templo; quia ille procul sit inquirendus, illum apud nos, & inter nos habemus. Illum profecto non videmus, verum est: sed fides supplet sensuum defectum: & quod per fidem cognoscimus, certius est illis, quæ oculis nostris conspicimus. Undenam ergo fit, ut Christiani nullo habeant in discrimine Sacramentum, in quo ipsa est JESU CHRISTI persona; dicam melius, Sacramentum, quod ipse est JESUS CHRISTUS? & parum adeo assidui sint in adhibendo illi cultum, quem debent? sunt, non diffiteor, publicarum solemnitatum tempora, quibus ad pedes amabilis hujus Salvatoris accedimus, sed nonne potius quædam temporis necessitas, quam pietas sincera, nos illuc impellit? Num aliquando ultro illuc me confero testaturus eidem sensus cordis mei? Num aliquando illuc accedo socius illi futurus ea in solitudine, ad quam propter me redactus est? Vix aliquot momenta illic commoratus sum, cum me tædet, & quem amor, merces, obsequium ita me detinere deberent, ut mihimet vim facerem, ne illinc divellerer; immo e contra non sine quadam violentiæ specie illuc adeo; non aditurus, nisi populi exemplum me cogeret. *Pater Bourdaloue in spiritualibus recessibus.*

Idem sequitur argumentum.

Illud autem magis mirum est in infrequentibus hisce visitationibus, quas Dei Filio præstamus in adorabili Eucharistiæ Sacramento, quod cum derelinquimus, vel saltem negligimus obsequia præstare amabili huic Salvatori, nobismet religioni vertimus, si quando deserimus in invisendis Sacellis quibusdam in aliquorum Sanctorum honorem dicatis; quam non temerandam praxim si quando infringimus, insignem infidelitatem, nullis piaculis reparandam, putamus. Sanctos revereri pia quidem est exercitatio, & devotio laude digna: sed primum nobis colendus est Sanctus Sanctorum; & cetera primo huic officio cedant oportet. Davidi nihil optatius erat, quam ingredi in Templum Domini, & se beatum censuit, si inde numquam efferre pedem potuisset. Daniel procul a Judæa, & Babylone captivus ter singulis diebus aperiebat cubiculi sui fenestras, quæ Jerosolymam versus spectabant, ibique in genua procumbens preces effundebat Deo Israel perinde ac esset in Templo. Primi Fideles semper secum habere volebant Sanctum Sacramentum. Non defuerunt Sancti qui omnem fere vitam suam transegerunt coram illo, & quot ipsi etiam videmus Societates, & Communitates, ubi instituta est religiosa praxis adorationis perpetuæ. Denique si utendum nobis est Mundi ipsius exemplo, in aulis Principum, aulicus minus, quam fieri potest, a Regis aspectu recedunt. Sed primus Principum omnium, & Regum Rex, cum procul dubio sit JESUS CHRISTUS, cur adeo infrequenter ad illum accedimus, cum potissimum semper in Templis adsit? *Pater Bourdaloue in Recessibus Spiritualibus.*

De Institutione Sancti Sacramenti.

Immensus amor, quo nos complectitur Deus palam in Mysteriis omnibus innotescit; verum dicere possumus Sanctissimi Sacramenti institutionem esse miraculum amoris ipsius, & quoddam veluti ceterorum Mysteriorum compendium, sive cogitemus caussam propter quam JESUS CHRISTUS hoc Sacramentum instituit, sive omnes illius circumstantias spectemus; omnia nobis ostendunt amorem incomprehensibilem, omnia incredibilem divinæ Caritatis excessum commendant. Magnus profecto visus est hic amor in Incarnationis Mysterio, in quo Verbum hypostatice se cum humana natura conjunxit; & in Eucharistia Verbum iam cum Sancta humanitate conjunctum vere, ac realiter cum singulis hominibus conjungit. Inestabilis visus est hic amor in Nativitate ejus in stabulo; quæ enim incunabula puero, qui Deus est! In Eucharistia vero hic Homo Deus se humiliat, sese coarctat sub speciebus panis, & vini in spatium fere indivisibile, atque, ut immenso, quem pro nobis habet, amori satisfaciat. Vita ejus pauper, & latens annorum triginta, admirabile Mysterium est, sed quodnam admirabilius Mysterium JESU CHRISTO usque ad Sæculorum finem commoranti in statu omnium humillimo, & obscurissimo, quem mens hominum valeat excogitare? Spiritus confunditur, obruiturque recogitans tragicum illud opus Passionis Domini: Mors ejus vere incomprehensibile Mysterium est. Deus licet omnipotens potestne præbere nobis sui amoris majus documentum, cum velit hoc prodigium, quod semel tantum in Calvario patratum est, in altaribus nostris perennari in adorabili Eucharistia, atque ut suæ erga nos Caritati satisfaciat? *P. Croiset in Asceticis Tomo 2.*

...nitatis festivitates sunt omnium in Ecclesia vetustissimæ, & quare?

solemnitatibus Ecclesiæ, sed omnium vetustissima, & princeps. Reliquæ, illæ saltem quæ sunt solemniores, sunt Apostolicæ institutionis, sed hæc instituta fuit ab eodem JESU CHRISTO in cœna novissima pridie quam pateretur. Ejus institutio eadem est ac illa divini Sacrificii, & dicere possumus, præceptum a Salvatore Apostolis, & in eorum persona Ecclesiæ universæ irrogatum, ut in memoriam illius facerent, quod illis inspectantibus paullo ante fecerant, effecit dominicæ Cœnæ, & Eucharistici Sacramenti festivitatem ipsa etiam Ecclesia antiquiorem. Festivitas enim, quam inchoavit Ecclesia, ortum duxit ab Institutione, ac celebratione divini hujus Sacrificii, quod subsecuta est commenio Fidelium ad panis fractionem congregatorum, vel comestionem corporis JESU CHRISTI, & orationem. Sine Sacrificio nulla Religio est, Ecclesia nulla. Dicere etiam possumus Eucharistiæ festivitatem perpetuam in Ecclesia fuisse, non secus ac illam Sanctissimæ Trinitatis, & nullum unquam fuisse tempus, quo celebrata non fuerit. Nam sicut Sancta Trinitas est objectum essentiale cultus nostri in omnibus nostræ Religionis sollemnitatibus; ita Eucharistia est Sacrificium perpetuum & cultus sanctissimus, qui in omnibus festis diebus Deo adhibeatur. Et hæc ratio est, propter quam tandiu dilata fuit in Ecclesia peculiaris institutio festivitatis ad celebranda hæc duo magna Mysteria, quia totus annus semper fuit festivitas Sanctissimæ Trinitatis, quæ colebatur, & divinæ Eucharistiæ, per quam colitur. *Pater Croiset in Asceticis tomo 4.*

Eucharistia continet in se omnia desiderabilia bona, & omnia salvatoris Mysteria.

Sanctissimum Altaria Sacramentum, in primæva Ecclesia supremum præsentia vitæ bonæm appellabatur: *Bonum perfectum*, in quo omnia bona nostra nanciscimur: cumque boni supremi possessio in Cælo æternam constituat felicitatem; ita possessio adorabilis Eucharistiæ in terris constituit jugem omnium dierum festivitatem. *Hoc facite in meam commemorationem;* dicit Dei Filius. Sacramentum hoc non debet solum vobis excitare memoriam mortis Domini, verum etiam reliquorum vitæ ipsius Mysteriorum. Hoc Spiritu Ecclesia post illa verba Canonis Missæ, *hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis;* addit, *Unde & memores, Domine, passionis &c.* Nullum est JESU CHRISTI Mysterium, cujus Sacratissimum Sacramentum non sit imago, & memoria; nullum pariter, quod non digne celebretur per divinam Eucharistiam in Missæ Sacrificio. *Idem ibidem.*

Nihil obsequiis cultuque nostris dignius, quam adorabile altaris Sacramentum.

Religio nostra nihil habet sanctius, nihilque divinius, quam Sanctum Sacramentum, quod Sacerdotes celebrant in Altari. Deus ipse nihil efficere potest majus hoc augustissimo Sacramento, aut venerabilius quam missæ Sacrificium: institutio prorsus divina oblatio Sancta, victima pretii infiniti, immolatio Corporis, & Sanguinis adorabilis JESU CHRISTI; Pontificis in omnibus ipsi Deo æqualis! Fingine potest aliquid divinius, aliquid dignius nostris sollicitudinibus, obsequiis nostris, & cultu? Hoc potissimum est opus Sapientiæ, bonitatis, & omnipotentiæ Dei: & hoc esse debet præcipuum objectum votorum nostrorum, adorare Deum in adorabili Sacramento, de quo loquimur. Mirum esse non debet, si Sancta Ecclesia erumpit in laudum Cantica, in actiones gratiarum, atque lætitiæ; & si eodem Spiritu Fideles nihil prætermittunt, ut in universo Orbe Christiano conferant aliquid per zelum, ac pietatem suam ad hujus festivitatis Magnificentiam, & solemnitatem festivitatia, quæ de industria instituta est statis anni temporibus ad deducendum triumphali quodam more adorabilis hujus Sacrificii Institutorem inter plausus, & populorum Fidelium epinicia. Verum fieri ne posset, ut dicendo aliquis assequeretur quam uberem gratiarum copiam divinus hic Salvator effundat super simplices, & fideles animas, quæ tanto ardore gloriam incomparabilis triumphi sui concelebrant? nequaquam. Non licet humanæ mentis infirmitati istud complecti. *Pater Croiset tomo quarto.*

Dei Filius in hoc Mysterio mediator noster est apud Patrem.

In Altaribus nostris Dei Filius suum Mediatoris munus exercet: petit, & impetrat necessaria subsidia ad æternam salutem nostram; sub Eucharisticis speciebus medius est Deum inter & nos, ut propius, ut ita dicam, agat pro nostra reconciliatione, & pace, quam jam per mortis suæ merita nobis procuravit, in Cælum ferens hominum preces, & de Cælo referens ad homines Cæli benedictiones, & tamquam divinus, & beneficus nuntius repræsentans Patri suo nostras necessitates, & nobis illius nuntians misericordias: hinc illis positus in Ecclesiæ medio tamquam Arbor vitæ in medio Paradisi terrestris, instaurat Christianæ pietatis fervorem, omnibus malis nostris medetur, nostrisque prospicit necessitatibus. *Flechier.*

Sacerdos unum tantum Sacerdos est cum J. C.

Verum est Sacerdotem unum tantum cum JESU CHRISTO Sacerdotem esse; & in Missæ Sacrificio non exercere suum Sacerdotium, nisi in persona ipsius JESU CHRISTI; nonne igitur liquet, huic sacra litandum esse hostia secundum JESU CHRISTI Spiritum, & dispositiones? Offerre debet, ut ille in Spi-

...met spiritu sacrificatur, ac moritur propter Deum. Quippe in hujusmodi spiritu, ac mente JESUS CHRISTUS hoc Corporis, Sanguinisque sui Sacrificium instituit, quod obtulit Patri suo, ex quo dedit Apostolis suis, cum prope erat, & ipse lictoribus traderetur in cruce moriturus. Hæc dispositio non est quadrantis unius horæ opus, neque horæ unius, quod impendi possit, ut Sacerdos se ad Sacrificium Missæ disponat. Immo neque esse potest, nisi effectus gratiæ JESU CHRISTI in nobis, & opus plurimorum annorum, qui transmissi fuerint in sensuum, atque cupiditatum mortificatione, in cohibendis omnibus motibus concupiscentiæ, in carne cum omnibus voluptatibus ejus crucifigenda, ut conformes esse possimus JESU CHRISTO tamquam victimæ, antequam illi tamquam Sacerdoti consociemur. Sicuti enim JESUS CHRISTUS tunc solum ingressus est in perfectionem, in omnia jura, ac munia Æterni Sacerdotii sui, in Cælum sanctuarium, cum factus in cruce fuit victima; ita qui delecti sunt futuri participes potestatis, & magnitudinis Sacerdotii ipsius ad offerendum terribile Sacrificium Corporis sui, semper illis omni contentione adnitendum est, ut in se ipsis veterem hominem tollant, & crucifigant. Verbo, ut simus Sacerdotes cum JESU CHRISTO, cum eodem victima esse debemus. *Ex Sancto Augustino.*

Effectus, & natura Sacrificii Missæ.

In Eucharistia verum, ac reale Sacrificium habemus; & hoc Sacrificium simul est in memoriam Sacrificii, quod in Cruce peractum fuit, quandoquidem illud supponit, atque complectitur. Sacrificium hoc reale, & verum est; fit enim Deo oblatio veræ victimæ, quæ reipsa præsens est, sacrificata per destructionem vitæ suæ, & per resurrectionem suam consummata. Sacrificium hoc institutum est ad recolendam memoriam illius, quod in Cruce consummatum est; neque enim offertur nisi per relationem ad victimam immolatam, & effusionem Sanguinis, quæ in Cruce facta fuit; & Missæ oblatio illud supponit, & necessario complectitur, quemadmodum Ecclesia palam indigitat in iis precibus, quas ponit in ore Sacerdotis ad oblationem hanc significandam. Hoc idem Sacrificium est, ac illud Crucis; quia victima est eadem, idem Sacerdos præcipuus, eademque oblatio, quam JESUS CHRISTUS per se quidem in Cælo, per Sacerdotes vero suos perennat in terra. *Idem.*

Effectus Sacrificii.

Primus effectus Sacrificii JESU CHRISTI est peccata nostra expiare, Dei justitiam, eidem satisfaciendo, placare; nostram esse redemptionem, & pretium, quo animæ nostræ redemptæ sunt a dæmonis, inferique potestate. Per Eucharistiæ Sacrificium applicatur nobis Sacrificium Crucis, quod oblatum est Deo *pro redemptione animarum nostrarum*. Effectus alter est nobis mereri gratiam, Sanctitatem, & Spiritum Dei, fidem, spem, & caritatem, ut simus Filii Dei, & mox hæredes, & cohæredes JESU CHRISTI. Tertius effectus est supplere nostræ infirmitati, qua digne Deum adorare non possumus, eique gratias agere bonorum omnium, quæ ab illo recepimus. *Idem.*

Dispositiones ad offerendum Altaris Sacrificium necessariæ.

Dispositiones, quæ ad digne communicandum sunt necessariæ, non sufficiunt ad Missam digne celebrandam; Etenim major requiritur Sanctitas ad sancte consecrandum JESUM CHRISTUM, quam ad illum recipiendum. Etenim per communionem JESU CHRISTI participes sumus, tamquam membra; sed in Sacrificio illum in ipsius persona consecramus, quasi illius vices gerentes. Immo JESUS CHRISTUS consecrat in nobis, nos vero illi commodamus tantum linguam, manus, ac spiritum nostrum ad tantum hoc, divinumque Opus. Inde vero Innotescit etiam, Missæ celebrationem opus esse majus, & sanctius Communione; quod Communio fit tantum ad creaturæ utilitatem, quæ ibi suam invenit Sanctificationem, semet conjungens cum Deo in victima; Consecratio autem, & victimæ hujus oblatio unice respicit Deum: & in hac Sacrificii essentia consistit, & per hunc Sacerdos consecratur Sacerdos. Sacrificium enim sine Consecratione esse non potest, neque sine oblatione, & esse potest quin creatura victimæ partem absumat, quemadmodum fit in holocausto. Inevitabile creaturarum erga Deum officium est, illi offerre Sacrificia, sed gratia est, & misericordia prorsus gratuita Dei erga creaturas, illas admittere ad Communionem victimæ suæ, illas excipere mensæ suæ participes, ac permittere illis, ut vescantur Corpore suo, & proprium Sanguinem hauriant. *Idem.*

In Christiana Religione unum est Sacrificium & unus Sacerdos.

Hæc veritas est, a qua nemo unus dissentit, unum esse Sacrificium, unum Sacerdotium, atque unum Sacerdotem in Religione, ideoque semper idem, unicumque esse Sacrificium JESU CHRISTI, quod omnibus sæculis, omnibusque in locis offertur. Ita idem, ac unum est Sacerdotium in omnibus Sacerdotibus, qui post illum fuerunt, eruntque usque ad temporum finem. Quemadmodum omnes Christiani unum duntaxat efficiunt corpus Mysticum cum JESU CHRISTO, cujus sunt membra; ita omnes Sacerdotes sunt

unus

unus Sacerdos cum eodem JESU CHRISTO, qui assumit illos in societatem Sacerdotii sui, & qui per illos perennat in terris Sacrificium, quod ipse inchoavit, & quod in Cælo non cessat offerre supremæ Majestati. *Idem*.

Finis propter quem Altaris Sacrificium fuit institutum.

Sacrificii finis est præstare Deo magna quatuor Religionis officia his verbis expressa; adoratio, gratiarum actio, satisfactio pro peccatis, & Oratio. Primitiva hæc, & essentialia nostræ Religionis officia variis antiquorum sacrificiorum speciebus repræsentabantur, eaque erant holocausta vel meræ adorationis, gratiarum actionis, expiationis pro peccato, impetrationis, & orationis. JESU CHRISTI Sacrificium in unitate sua perfecte omnes eas species complectitur; & in eo JESUS CHRISTUS se offert Patri suo tamquam adorationem, gratiarum actionem, satisfactionem, & orationem Ecclesiæ suæ; adque Ecclesia nobis considerandum proponit in quatuor hisce verbis, quatuor hæc officia complectentibus, quatuor fines Sacrificii, quatuor res illas, quæ interius hominis Christiani Sacrificium constituunt. 1. Cui offertur, 2. Pro quo offertur. 3. Per quem offertur. 4. Res ipsa, quæ offertur. *Idem*.

De Amore quo Dei Filius nobis testatus est in Eucharistia.

Si omnes JESU CHRISTI actiones, ejus Incarnatio, prædicatio, passio totidem sunt infiniti sui erga nos amoris argumenta, dicere possumus Eucharistiam præsertim esse Mysterium, Sacramentum, & perfectionem amoris hujus incomprehensibilis. 1. Mundi Salvator toto vitæ suæ spatio dilexit suos, omnia illis bonorum genera conferens, sed in exitu vitæ suæ illos certos fecit singularis amoris hujus per pignus pretiosissimum, atque divinissimum, quod illis poterat tribuere, quia pignus hoc fuit proprium illius Corpus, & Sanguis. 2. Videbatur, amor JESU CHRISTI nihil majus hominibus præstare posse, quam Hominem fieri, ac videri mortali carne circumdatus, similis nostræ, exinanire se ipsum pro illorum salute, juxta illa Apostoli verba: *Exinanivit semetipsum*; peccatorum nostrorum onus subire, sanguinemque suum pro miseris peccatoribus effundere. 3. Sed videmus in Eucharistia excessus hujus amoris longe graviores, & magis incomprehensibiles. Amat suos eo usque, ut illos sua Carne pascat, & Sanguine; ut per hanc escam unum fiant cum illo. Fit eorum panis, ut illi vita vivant ipsius, & ut ipse vivat in illis; eos nutrit esca vere divina, ut prorsus divinam vitam vivant. *De S. Martha Tome 1.*

Philipp. 2.

Præstantissima Christiani hominis actio est sacro Altaris sacrificio interesse.

Quam parum afficitur Fidelis gloria Dei sui, cum negligit quotidie interesse Sacro Altaris Sacrificio; vel si interest, offerre negligat Æterno Patri magnum hoc Sacrificium in Spiritu, ac intentione Salvatoris Mundi! Nam sicuti certum est Deum neque respicere, neque recipere posse perfectius obsequium, quam quod illi in Calvario litatum fuit: certum est quoque, nullum in universa Christiana Religione esse exercitium aptius ad Nomen Dei glorificandum, quam illud ipsum, quod oblatum fuit in Calvario. In Templis nostris non est cruentum, ut fuit olim in Cruce, sed hoc tantum excepto unum non differt ab altero. Nihil majus hoc Sacrificio; nihil, quod in majorem Dei gloriam cedere possit; neque enim melius supremum illius Dominium recognosci potest, quam per id, quod Sacrificii essentiam constituit, quod situm est in destructione rei, quæ immolatur. Sed ex omnibus Sacrificiis nihil dignius est Magnitudine Dei, quam Altaris Sacrificium; neque enim creatum ens duntaxat sacrificatur, sed Deus mortali nostra carne indutus ibi immolatur. Heu! Domine, e nobis neque exigere neque expectare potes oblationem hanc majorem, ac digniorem Te. Vides hic Deum humiliatum, exinanitum, in oculis tuis sacrificatum. Ipse offert semetipsum: hic se immolat tibi. *Ratio recitandi Orationem Dominicam.*

Rationes propter quas reverenter sacris interesse debemus.

Quotidie sacris interesse debemus, si participes fieri volumus bonorum, quæ Deus iis elargitur, qui dum sacra fiunt, assistunt. Verum cum hæc sit vivа repræsentatio Sacrificii in Cruce peracti; quo reverentiæ, contritionis, gratique animi sensu illi adstare debemus? Si CHRISTUM JESUM confitentes, ut illum Dei Filium esse confitemur, Calvario interfuissemus, ubi ille animam expiravit; non ne summo confecti dolore ad lugubre illud spectaculum fuissemus confecti? & non ne censuissemus maximam esse impietatem huic Deo morienti insultare? Hoc tamen facimus ipsi, cum per immodestiam non adhibemus obsequium illud, quod decet Sanctitatem Sacrificii. Ad evitandum tantum hoc scelus, quod tamen non admodum Religioni nobis vertimus, serio cogitemus Majestatem illius, qui adest in hoc Sacrificio: *Cogita prope quam assisteris in sacro, & horrendo illo Missæ Sacrificio.* Ubi cogitabimus, quisnam ille sit, quem afficimus contumelia, eumdem videlicet illum, qui cum noster Salvator extiterit, esse debet aliquando Judex noster; cautius nobismet ipsis invigilabimus. Si enim, qui uti deberemus præstantissima medicina ad satisfaciendum justitiæ Dei æquissimo jure in nos irritatæ, eadem abutimur ad illum provocandum, quandonam

D. Chrysost.

ipsum placare poterimus? *Quando solus aderit, quando Deum placare poterimus?* Nunquid de his veritatibus ambigimus? Si illi habemus fidem, cur juxta fidem eamdem non operamur? *Ibidem*.

Ibidem.

Affectus ad Salvatorem Mundi de immenso caritate illius in nos hoc Sacrificio.

Satis non erat Caritati tuæ, Salvator noster, semel in Cruce propter nostram salutem fuisse immolatum: vis adhuc quotidie Sacrificium tuum instaurare in altaribus nostris, offerens te Patri pro hominibus universis. Amori tuo primum illud Sacrificium non erat satis, illud usque ad sæculorum finem perennare voluisti. Sed heu! Quam male amori tuo respondemus! Qui videret quomodo nosmet gerimus in augusto hoc Sacrificio, arbitrari ne posset, nobis persuasum esse, te in illo immolari? Fatemur, Domine, nostram agendi rationem fidei nostræ non esse conformem. Firmiter enim credimus Corpus, Sanguinemque tuum in Missa offerri quotidie, & nihilominus multo cum tepore, & ignavia eidem adstamus. Quoties actio adeo Sancta, quæ nobis esse deberet fons benedictionis, per nostram immodestiam fuit occasio peccati? Hoc, quæsumus, nobis dimittas tantam dignitatem contemnentibus. Si Dei præsentia propter amorem nostrum immolati nobis obsequi, & reverentiæ sensus non potest immittere, quidnam illos in nobis ciere poterit? *Considerationes Christianæ.*

Tantum Altaris Sacrificium non est aliud quam continuatio Sacrificii in Calvario peracti.

Singulis diebus Missæ offerimus Sacrificium; sed hoc Sacrificium non est aliud quam Crucis, nam idem JESUS CHRISTUS offert se Patri, qui in Calvario oblatus fuit; licet modo incruento. Hic est hujus Sacrificii Pontifex simul, & victima; quoniam ipse hic offert se per manus Ministrorum suorum. Ipse nos hoc facere jussit, ut illius reminisceremur; & ut mortem illius nuntiaremus donec veniat, nobis reliquit Sacrificium, quod cum sit continuatio sui, simul etiam est jugis memoria mortis ejusdem. Legis antiquæ Sacrificia quotidie instaurabantur, ut cierent cogitationem futuri Sacrificii, quod instituturus erat Dei Filius, & cujus erant figura: & quotidie Missa celebratur, ad instaurandam memoriam Sacrificii Salvatoris, cujus est monumentum, *Hoc facite*, inquit ille, *in meam commemorationem.* Sed quia legis Sacrificia non erant, ex Apostoli sententia, nisi imagines nudæ, & minime continebant ea, quæ repræsentabant, per se peccatorum remissionem minime operabantur; cum e contra Missæ Sacrificium continens Veritatem quam repræsentat, videlicet ipsum Corpus JESU CHRISTI, & cum idem sit Sacrificium ac illud, cujus est monumentum; per semet confert remissionem peccatorum, & satisfactorium est pro animabus. Igitur JESUS CHRISTUS semel cruente obtulit se in Cruce, cumque per unicam oblationem hunc Mundum redemerit: non indigemus alio Sacrificio. Sed cur pergit omnibus diebus hanc oblationem efficere? ut ejusdem fructum Fidelibus applicet. Non enim satis est JESUM CHRISTUM mortuum esse pro nobis, nisi virtus, & efficientia mortis suæ nobis applicetur per fidem, & bona opera, quæ dona sunt gratiæ ipsius, & quæ ab illius bonitate consequimur per merita mortis ejusdem. Sed ad gratias has obtinendas vult nos meminisse mortis suæ, cujus ille memoriam instituit in celebratione, & continuatione divini hujus Sacrificii. *Tourneaux in anno Christiano Tome 8.*

Ad Hebr. 10.

Tepor erga venerabilem Eucharistiam quodam est magis incomprehensibilis, quam amor Salvatoris erga nos in illius institutione.

Quantumvis admirabilis, & incomprehensibilis sit amor immensus, quem JESUS CHRISTUS nobis in Sancto Eucharistiæ Sacramento testatum reliquit, in hoc tamen, aliquid inveniri mihi videtur adhuc admirabilius, & incomprehensibilius, videlicet tepor, frigus, ignavia, & ingratus Fidelium animus erga Salvatorem in hoc augusto Sacramento. Intelligi non potest, nos a Deo huc usque diligi; sed tandem hic est Deus, qui nos diligit, & quatenus Deus nos diligit. Quod vero nos Dei hujus tædeat, & Deum hunc contemnamus in eo Mysterio, in quo ipse nobis palam ostendit ad quem usque excessum ipse nos diligat; hoc iniquitatis Mysterium est, quod facile valeat intelligi? Quis Turca, quis Ethnicus, vel Barbarus, qui teneat solum id, quod in hoc adorabili Mysterio credimus, arbitrari posset, a nobis JESUM CHRISTUM adeo parum amari? Divinus Salvator opera nostra non indiget; attamen pro nihilo ducit coarctari intra tenuem hostiæ consecratæ orbem; adeo nos amat, & nobiscum permanere oblectatur. Homines vero e contra eo carere non possunt, & nihilominus nullo habent in discrimine gratiam, qua cum illis permanere dignatur; adeo susque deque habent inæstimabile hoc bonum ad eum pertinendi. *Pater Croiset in Ascesis Tome 4.*

Omnis Fidelis ad Eucharistiam præparatione, quæ

Præcipua, & maxime essentialis omnium præparationum, quæ a nobis ad Communionem afferendæ sunt, est magna cordis, ac mentis puritas, videlicet immunitas ab omni crimine, ab omni inconditо affectu, ab omnibus inutilibus cogitationibus. Puritas in voluntate, in imaginatione, in sensibus, cum

[…]piendam referre debemus.

… Dei Filius in hoc adorabili Sacramento non minus suam ostendit potentiam, sapientiam, bonitatem, quam in aliis Mysteriis. Mutat panem in Corpus suum; quæ potentia! tegit fulgorem Majestatis suæ sub exiguis speciebus; quæ Sapientia! se totum nobis tradit; quæ bonitas! In Incarnatione sua accipit nomen Emmanuel, quod interpretatur: nobiscum Deus; sed perfectio mystici hujus nominis significationem non replet, nisi in communione Sacrati Corporis sui, quod nobis exhibetur a ministris mensæ suæ, ubi se se totum, ac sine ulla exceptione singulis præbet. Salvator in hoc sacro Mysterio non secus ac in fœdere, quod cum humana natura percussit, non proposuit sibi, nisi perfectam Deum inter & homines conjunctionem. Quodnam igitur est præcipuum in hac vita circum undique exagitata; tot laboribus, excessibus, periculisque obnoxia munus, nisi perfectam hanc producendi unionem, nosmet, ut ita dicam *incorporantes* JESU CHRISTO, ut in his omnibus ærumnis roboremur? Hoc enixe flagitemus. Quam intime, & quam sæpissime possumus nosmet cum illo jungamus, si nolumus interire. *Ex Tomo 2. Moralis novi Testamenti.*

Statim post hæc Salvatoris verba: Hoc est Corpus meum; panis fit proprium corpus illius. Ratio, quæ affertur.

Quoniam Verbum dicit, quod ipsa veritas est: *Hoc est Corpus meum, & assentiamur, & credamus*, S. Joannes Chrysostomus inquit. Tanta est virtus, ac potestas verborum Consecrationis, ut quatenus efficiens caussa producant, quod exprimunt. Ut enim id genus propositiones veræ sint, opus est, ut res, quam designant, existat, statim ac prolatæ fuerunt. Quod manibus suis accepit Deus, non nisi panis erat; sed simulac ea protulit verba, *hoc est Corpus meum*; tota panis substantia fuit in nihilum redacta, & nihil amplius substantiæ remansit in eo, quod JESUS CHRISTUS Apostolis suis manducandum præbebat, nisi Corpus suum, quod intra paucas horas tradendum erat inimicis ejus, saturandum opprobriis, flagris cædendum, & suffigendum Cruci. Panis solæ species supererant, videlicet color, figura, pondus, gustus, quæ passim species nuncupantur. Hæc est omnium SS. Patrum doctrina, ab Ecclesia Romana definita; Hoc igitur illud est, quod Fidelibus omnibus credendum est, nisi aberrare velint a Fide. *Pater Croiset in Asceticis Tomo 4.*

Participem fieri divinæ Eucharistiæ est mortem Salvatoris nunciare; indigne autem fieri participem est illum iterum crucifigere.

Quotiescumque manducabitis panem hunc, Dei Filius inquit, & biberitis hunc Calicem, videlicet id quod in Calice hoc continetur; mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Incruentum JESU CHRISTI Sacrificium non differt, nisi quoad modum, a cruento ejusdem Salvatoris Sacrificio: revocare debet in mentem communicantium peculiariter mortem JESU CHRISTI. Per hæc verba *donec veniat*, S. Paulus ostendit Eucharistiæ Sacramentum usque ad Mundi finem esse permansurum: *Itaque quicumque manducaverit panem hunc* &c. vel biberit Calicem Indigne, reus erit criminis contra Corpus, & Sanguinem JESU CHRISTI: videlicet, qui indigne communicaverit, nihilo erit innocentior, quam si occidisset Filium Dei, & Sanguinem illius effudisset. Nihil apertius, & ad demonstrationem usque probat realem Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI præsentiam, quam hæc Apostoli locutio; simulque ostendit ex D. Pauli sententia licere sub una tantum specie communicare. Si crimen Judæorum, qui Sanguinem Filii Dei effuderunt, perhorrescimus; nunquid non magis debemus perhorrescere scelus Fidelium, qui illum sacrilegis communionibus polluunt? Non illi offerunt Sacrificium, S. Chrysostomus ait, sed Deicidium perpetrant, non escam, sed virus hauriunt. *Idem ibidem.*

Ex verbis J. C. & constanti traditione omnem nobis auferre debent de hoc adorabili Mysterio dubitationem.

Accipite, & manducate: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur. Ita est. Ab eodem JESU CHRISTO recepimus fidem realitatis Corporis, & Sanguinis sui in Eucharistia. Constans traditio hanc ad nos usque traduxit. Omnes Evangelistæ, & S. Paulus hanc nobis exposuere. Nemo umquam primis undecim Ecclesiæ sæculis hac de re ausus est dubitare. Cum irrito labore dæmon omnes excogitabiles exhausisset artes ad delendam, abrogandamque fidem præcipuorum Religionis nostræ Mysteriorum, Divinitatis JESU CHRISTI, unitatis personæ, multiplicis naturæ, necessitatis gratiæ, augustæ qualitatis Deiparæ; tandem inferni malignitas videns omnia tela sua obtusa, & delusas artes, evomit blasphemias suas contra divinam Eucharistiam, & realitatem Corporis JESU CHRISTI, quæ una Christiana veritas adhoc intentata manebat. Cæcum esse opus est, ingratum, & impium illum, qui renuit credere hoc immensi divini amoris Mysterium adeo perspicue connotatum, adeo invicte constitutum, sed hæreses non nisi contra probatissimas, certissimasque fidei veritates erumpunt. *Pater Croiset in Asceticis Tomo 4.*

Sacra Mensa nobis est fons gratiarum, atque salutis.

Eucharistia est præclarissimum pignus divinæ erga homines caritatis, & fons salutis: mirum igitur esse non debet, si dæmon tot exerit conatus ad avertendos homines a frequenti Sacri hujus Convivii communione, ad quod nos Dei Filius tanta sollicitudine, ac amore verbis illis invitat; *Accipite, & manducate;* *hoc est Corpus meum* … Domine, te a nobis in divino hoc Sacramento adorari, vis etiam epulas nostras fieri. Vis necessitatum nostrarum cognitione miseriæ nostræ cognitionem superari; & amore vinci metum, quo prohibemur. Si error est intellectus indignus venia credere nolle realitatem Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI in Eucharistia; error satis crassus, ac nocens voluntatis est, ut ita dicam, ab hac sacra Mensa abhorrere, & inanes, futilesque caussas prætexere, ne divino huic convivio adsistamus. *Pater Croiset ibidem.*

Futiles rationes, & prætextus inanes eorum, qui Sacra hac abstinent Mensa.

Quam satis validam, amabo vos, rationem afferre possunt tot homines exploratæ etiam pietatis, ac vitæ frugi, ut se dispensent, quominus sæpius quam consueverunt ad hanc sacram Salvatoris mensam accedant, illos tanta caritate invitantis, ut divina carne hac saturentur? Neque dicant se reverentiæ caussa non frequentius accedere. Subdola excusatio, quæ non nisi imperitis os potest sublinire. Neque dicant, quod ad patris familiam convivium invitati: *Villam emi, uxorem duxi. Nauseat anima nostra super cibo isto levissimo.* Nullum invenio saporem nisi in epulis, quas mihi præparat Mundus; condimenta nimis acuunt appetitum meum, ut illa præferre non debeam huic pani viventi: sed indignus sum esca adeo præcellenti. Hæc puritatem postulat, quam non habeo, flagitat devotionem, quam ignoro. Spiritus hunc sibi fingit defectum, ut improbia cordis sui studiis suffragetur. Quantumvis æquo liberior sis, tenes, nuptiali hac veste indigere illum, qui Sacro huic interest convivio; sed hac Innocentiæ stola indui recusas. Criminosus hic habitus tibi relinquendus esset; bonum illud male partum esset restituendum; injuria hæc dimittenda: magni reditus illi, qui in sexcenta supervacua, & fortasse mala, erogantur, in alios usus essent impendendi, in nudis contegendis, in proximorum egestatibus, & morbis levandis: innocue tandem vita ducenda esset: sed hæc intelligere minime vis; & placet tibi in sordibus, & in peccatis volutari. Hæc genuina ratio est, propter quam frequens communio Improbatur. At enim, raro communicans majori cum sanctimonia, atque integritate communicat. Sane ægrotare est, tædio affici Corporis, & Sanguinis Domini. Amamus ne vere vitam? fidenter accedamus, sed accedamus digne ad mensam filii Dei: ab hac recedere, idem est ac ad mortem properare. *Pater Croiset, & Auctor recens.*

Numer. 21.

Divina Eucharistia miraculum est miraculorum omnium maximum.

Memoria, quæso, recolamus omnia prodigia, quæ Deus maxima operatus est, ut amoris sui magnitudinem nobis testatam relinqueret; horum miraculorum omnium adorabile Eucharistiæ Sacramentum quoddam veluti compendium est. Hoc omnia in eminentiori gradu complectitur; hoc perpetuum testimonium est caritatis adhuc excellentioris. Quod Deus dignatus fuerit singularem populi sui curam sibi vendicare; quod in illius beneficium tot admirabilia ediderit portenta; fluctus suspenderit, ut per medium mare viam illis aperiret, illos in deserto cælesti manna nutrierit, illis se ducem, doctoremque præbuerit, eorum sensibus infinitam suam Majestatem inter fulgura ac tonitrua subjecerit, & præsentiam suam in Templo significaverit; hæc equidem fateor, admirabilis bonitatis suæ sunt argumenta; quod vero Dei Filius, quin attenderet & quid sumus, & quid ipse est, ut suum nobis testetur amorem, tot operetur miracula in adorabili Eucharistia; dignetur se intra spatium fere indivisibile coarctare, simulque in infinitum se reproducere; suam abjicere Majestatem, ac seipsum sub panis, vinique speciebus celare; quod cibus noster futurus, clausus dies, noctesque in pixide maneat, & hæc omnia, ut realiter nobiscum, & indesinenter commoretur, quid vobis videtur? Non ne hoc miraculum est ipsa etiam Eucharistia incomprehensibilius? Quæcumque sit Principis alicujus viri cum amico suo necessitudo, nunquam tamen se Dominum esse obliviscitur. Quidam est oris habitus quidam ordo, quædam decentia, quam Princeps ne in summa quidem familiaritate abjicit; solus amor, quem nobis in Eucharistia Salvator testatur, nullum servat modum. Dominus hic infinite magnus sese totum tribuit, ac prodigit subditis suis; diceres ipsum sui oblivisci in hoc adorabili Mysterio, ut nostri tantummodo reminiscatur. *Pater Croiset in Asceticis.*

Adorabile hoc Sacramentum est compendium prodigiorum omnium præcedentium, & futurorum. Psalm. 110.

Propheta jure memorat, Salvatorem in divinæ Eucharistiæ institutione nobis dedisse compendium miraculorum omnium, quæ sæculis superioribus operatus erat, & quæ deinceps usque ad finem temporum erat operaturus. *Memoriam fecit mirabilium suorum . . . . escam dedit timentibus se.* Quod revera prodigium! sed quot in uno tantum miraculo mirabilia? Substantia panis, & vini in nihilum redacta, quin tamen accidentia deleantur. JESU CHRISTI Corpus millibus, variisque in locis reproductum, ac semper integrum in spatio fere individuo; Deus simplicis Sacerdotis verbo obediens: Corpus & Sanguis adorabilis Filii Dei realiter præsens in Altaribus nostris, expositum omnimodis contumeliis, irri-

irrisionibus, & procacium hominum sacrilegis prophanationibus; tandem indiscriminatim omnibus distributum Fidelibus. Hoc Salvator facit, ut suum nobis testetur amorem: hoc est objectum fidei nostræ. Numquid satis non erat, ut Deus homo fieret ad omnes homines redimendos? Satis non erat hunc Hominem Deum Sanguinem, vitamque suam pro universo Mundo effudisse? Hoc procul dubio plus erat quam quod petere fuissemus ausi. Quod vero divinus ille Salvator se nobis etiam præbeat in cibum, ingrati [illegible] tantum hoc miraculum intelligamus. *Pater Croiset in Assertis.*

J. C. est in nobis [illegible] ad reparandas injurias ipsi a Judæis datas. Matth. [illegible] Ad Cor. 11.

Per amoris, & bonitatis excessum JESUS CHRISTUS dedit nobis in adorabili Eucharistia Corpus suum. Hoc ille nobis pollicitus fuerat dicens Apostolis: *Ecce vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.* Fatetur Corpus esse suum, quod nobis largitur, sed addit; Hoc est Corpus meum, *quod pro vobis tradetur.* Numquid solum irrisionibus Judæorum ingratorum adorabile Corpus hoc traditur? Non ne Gentilium quoque contumeliis objicitur pretiosum hoc Corpus, in quo corporaliter tota Divinitas habitat? Corpus JESU CHRISTI realiter est in Altaribus nostris; ibi est, ut ab omnibus Christifidelibus adoretur, ibi est, ut per Fidelium fidem, pietatem, reverentiam, ad [illegible] injuriæ, quibus a Judæis affectus fuit, resarciantur. Sed Domine, non ne ipsis etiam fidelibus afficeris contumeliis? Non ne ab his singulis diebus instaurantur convicia, quibus a Judæis passionis tuæ tempore conquinatus fuisti? Et quod tibi acerbius adhuc esse debet, non cæci, & pertinaces Judæi, sed Christiani, qui te cognoscere profitentur, hi tibi te lacessunt tui. *Pater Croiset in Assertis Tomo 3.*

Quot opprobria Filius Dei in Templis nostris patitur.

Repetamus memoria omnes irreverentias, omnesque irreligiosos actus, quorum nos testes fuimus, vel etiam actores in Templis nostris. Nobismet repræsentemus superbos oris habitus, pene diceret insultantes, quibus cum homines in Templa ingrediuntur, illos corporis status, ac gestus immodestos, ac minime religiosos, quibus contemnere videmur patientiam Dei, qui tacet, atque obmutescit. Non ne dici posset, JESUM CHRISTUM in Altaribus nostris excipi eodem contemptu, quo theatricus Rex excipereretur; cum sermones miscentur, cum in risus, & cachinnos erumpitur, cum altero quidem poplite in terram demisso, altero autem sublato coram illo insultatur? Sed quot secreta ludibria, quot invisibiles profanationes? Quot oscula proditoria in tot sacrilegis communionibus? Non [illegible] in lege nova plures ex Sacerdotibus inveniuntur, qui [illegible], quam in vetere lege illum exceperunt. Non [illegible] Salvator verba faciens de ingrati [illegible], ac [illegible] te tot indignorum fidelium, jure dicere [illegible]? Tradidi corpus meum percutientib[us] me. Sed quo [illegible] conqueri posset divinus ille Salvator, Deus [illegible] nostris Tabernaculis absconditus de tot sacrilegis hæreticis, qui Judæos imitati, tum per defectum fidei, tum per furorem suum augent, ut ita dicam, eorum blasphemias, atque injurias, quibus Salvator hic Deus oneratus, & quodammodo saturatus fuit in passione sua? Quid prætermittendum est piis animabus ad tot contumelias fervore suo reparandas? Præbeamus ergo illi fidei, ac religionis nostræ documenta per pietatem, & obsequium nostrum. *Idem ibidem.*

De indigna Communione Ad Cor. 11.

Dicet Apostolus, quod *Quicumque manducaverit panem hunc, & biberit Calicem indigne, reus erit Corporis, & Sanguinis Domini.* Sed quid paucas verbis his docere nos vult S. Paulus? [illegible] ad digne communicandum afferendam est ad Sacram hanc Mensam fidem, pietatem, [illegible], & exquisitam innocentiam. [illegible] gravitatem, quod [illegible] per indignam communionem, cum aliquem reum [illegible] Corporis, & Sanguinis Filii Dei. Neque quidquam [illegible], [illegible] habenda, Reum esse Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI? Quid [illegible] hoc est, [illegible] contra illius Corpus, & Sanguinem est, [illegible], est, ex SS. Patrum [illegible], se se eodem scelere [illegible], quo ille, qui illum vendidit, & qui [illegible], [illegible] agendum [illegible]. Discimus id ex [illegible] Apostolo eodem docente. [illegible] autem se [illegible], hoc est, videat, [illegible] sit conscius, atque tunc [illegible] accedat. *T[illegible] in anno Christiano Tomo [illegible].*

S. Paulus ab ipso Salvatore per revelationem accepit [illegible] Eucharistiæ consecrationem Ad Cor. 11.

Ego enim, S. Paulus ait, *accepi a Domino, quod & tradidi vobis,* Dominum JESUM eadem nocte, qua proditus fuit, accepisse panem, & gratias agentem [illegible] illum, [illegible] dixisse: *Accipite & manducate: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur.* [illegible], immo neque ab aliis Apostolis S. Paulus ait, accepi [illegible], quod vos docui de Eucharistia: Ipse JESUS CHRISTUS id mihi revelavit. [illegible] oblitus sum temporis [illegible], [illegible] eadem, qua Salvator proditus fuit ab uno Apostolorum, traditus in manus inimicorum suorum, ac teterrime excruciatus; nocte illa divinum instituit Sacramentum, pretiosum amoris sui pignus, ac insigne sui in nos benevolentiæ testimonium. Hoc proprie fuit amabilis Patris hujus Testamentum, per quod dedit se ipsum filiis suis paucis horis antequam moreretur; tunc temporis, cum filii sui illum maxima ignominia afficiebant, cum Discipuli, quos unice diligebat, eum deserebant, negabant, in fugam se conjiciebant. *Pater Croiset in Assertis Tomo 4.*

Ad sacram Synaxim [illegible] Centurionis [illegible]

Licet indignitatem nostram agnoscamus, atque sentiamus, bonitate, ac infinita Salvatoris nostri misericordia freti accedamus ad illum, quandoquidem permittit, invitat, vult, immo præcipit, ut eum recipiamus. Ille voti compos erit, dummodo nos conditionis nostræ non simus immemores; dummodo nosmet in profunda humilitate contineamus; dummodo per pœnitentiam expiari bona fide polliceamur, fore ut divina opem ferente gratia admitamur nosmet reddere dignos eo honore, quem nobis conferre dignatur permittens, ut cælestis convivii sui participes efficiamur. Accurate Centurionis consilium imitari satagamus, nobisque proponamus veluti exemplar fidem, spem, caritatem, humilitatem, qua hospes ille a Dei Filio petit Servi sui curationem. Illum in hoc imitemur. Contendamus, ne nobis exprobrare possit harum virtutum, ne ex minima quidem parte, defectus. Salvator enim metietur gratias, quas nobis destinat in communione juxta mensuram virtutum, quas ipsi afferemus. *Ex Moralis novi Testamenti Tomo 5.*

Per hoc Mysterium Salvator invenit modum [illegible] in Cælum, cum in terris esse cessaret.

Salvator cum ex hoc Mundo egressurus esset, ut ad Patrem rediret, & nihilominus cuperet non recedere ab hominibus, amor suus illi adorabilis hujus Sacramenti suasit inventum, ut cujus institutione secretum admirabile invenit ascendendi in Cælum, quin cessaret, quo minus realiter nobiscum in terra permaneret. Obsequamur igitur amabilis Salvatoris hujus Consiliis, & de illius præsentia proficiamus. Frequentius quam fieri potest ad Altare accedamus, nostrum illi cultum testaturi, vota nuncupaturi, ob insigne hoc beneficium gratias acturi, & perfectius eidem amorem nostrum significaturi, nosmet illi per frequentes Communiones unamus. Hoc ille sibi proposuit in institutione Sacramenti Corporis sui. Voluit, animam nostram ibi quotidie invenire posse cælestem cibum, qui posset vires nostras reparare, quæ juga labore atteræ, frequentibus oppugnationibus inimicorum nostrorum lacessitæ fatiscerent, nisi subinde novum illis robur accederet. O amor incomprehensibilis. Quonam [illegible] satis demissa, quanam satis tenera confidentia, quo satis ardenti zelo possumus tibi gratum animum nostri affectum testari? *Idem.*

Quibus [illegible] possimus [illegible] Eucharistia.

[illegible] perfectio ex tribus [illegible] deformatur, [illegible] possessio illius immediata est, si dominium absolutum, & si usus est universalis. Fera hæc abunde [illegible] in munere, quod nobis Dei Filius largitur in Eucharistia. In hoc Mysterio possidemus Salvatorem possessione adeo intima, & immediata, ut melius esse non possit, quoniam non ne solum per unionem voluntatum, per affectuum, sensuumque conformitatem, sed per intimam unionem physicam, & realem Corporis JESU CHRISTI, cum corpore, & anima illud recipientis. Dominium, quod in divinum hoc Corpus acquirimus, absolutissimum est, eundem enim de illo absolute, & prout placuerit nobis disponere possumus, & hac potestas, longius adhuc procedere videtur. Salvator enim se se æque mortalium omnium scelestissimis, ac sanctissimis subjicit. Usus autem illius maxime universalis est. Salvator omnia nobis est in Eucharistia: *Omnia nobis [illegible]*. In incarnatione sua, se nobis fratrem [illegible] in Nativitate, [illegible], in vitæ exemplum, in [illegible] Redemptorem, [illegible] Remuneratorem. Sed in Eucharistia [illegible] quod amplius, quoniam simul est Pater, Frater, Dominus, [illegible], & [illegible] &c. Ita ut [illegible] S. Patre [illegible] valeamus: *Totus mihi [illegible], totus [illegible] impensus. Ex [illegible], qui [illegible], S. [illegible] amorem Domini Nostri.*

S. Ambros.

D. Bernard.

[illegible] Communione

Ea in parte, [illegible] Sacrificii, panis, qui [illegible] comedimus, vere Corpus est Salvatoris ipsius, nos præter [illegible] JESU CHRISTI [illegible], [illegible] Corpus [illegible] Apostolus asserit, panem, quem frangimus, [illegible] communicationem Corporis Domini. Agnus Paschalis comedebatur in memoriam exitus de Ægypto, nos vero comedimus Corpus JESU CHRISTI in memoriam mortis illius, qui liberavit nos de peccato, ideoque de morte. Hic se ipsum nobis tribuit, ut illius meminerimus, & ne pereat in nobis memoria cruenti illius Sacrificii, quod in Crucis ara pro nobis obtulit, & per quod totius Mundi crimina expiavit, & ut comedentes corpus illius, & sacrata illius carne saginati vitam habeamus æternam per virtutem ejus quemadmodum ipse nobis pollicetur: *Qui manducat meam carnem, habebit vitam æternam. Tourneaux in anni Christiani Tomo 7.*

Satis

... desiderat se nobis in Eucharistiæ Sacramento conjungere.

CHRISTUS cupiat se vobis conjungere in hoc augustissimo Sacramento; numquid sibi, an vobis conjunctio hæc utilis, & gloriosa futura est? Pudeat igitur ignaviæ vestræ, neque arbitremini vos satis fecisse, quamvis tantam erga ipsum haberetis caritatem, quantam erga vos ille habere dignatur. Conamini ergo æquissimum vobis proponere divini hujus convivii conceptum. Heu! si sciretis, quam suaves dapes vobis præparatæ sunt; si intelligeretis, quis est ille, qui se se offert venturum in cor vestrum ad alendum illud, & saturandum: haud ita sane cunctaremini viventem panem hunc esurire. In id incumbite, ut verum animæ vestræ statum intelligatis, infirmitatem, miseriam, egestatem, in qua semper languebit sine hoc pretioso Cæli munere. Sequimini ergo Consilium, quod Salvator ipse tribuit vobis, ut omnibus malis vestris medeamini. Emite ab illo aurum hoc igne probatum, quod non aliud est, quam vivus ardor in partem accedendi Sanctorum horum Mysteriorum. Ut mundum hoc aurum obtineatis, emendum vobis est. Opus est, ut aliquo vobis stet pretio; creatis rebus abrenunciate; exinanite cor vestrum iis rebus omnibus, quibus repletum est, & quam primum sentietis in vobis iterum inflammari sanctum ardorem, quo olim erga divinam Eucharistiam flagrabatis. *Ex Morali novi Testamenti Patris la Neuville Tomo 3.*

Amor, quo sanctam Communionem complecti debemus, ardorem in nobis zelum pro J. C. gloria debet inflammare.

Quo major in vobis fuit ergo sanctam Communionem ardor, eo major esse debet zelus vester pro JESU CHISTI gloria. Cor nostrum illud possidere non potest, quin diligat; neque potest diligere, quin vehementer concupiscat, illum ab omnibus hominibus cognosci, amari, in honore haberi. Sed si vere perit in vobis felices hos sensus, qua lætitie, qua consolatione affici vos decet videntes cultum, reverentiam, publica obsequia, quæ fideles omnes hodierna die præstare festinant Filio Dei? Participes estote triumphi illiue; vosmet socios addite ex corde piis omnibus enimabus, quæ ad nitorem, ec pompam ejus augendam aliquid conferunt per internos fidei, & caritatis actus, per laudes, & epinicia, per liberalitatem, atque laborem: lacrymis amaris fortem prosequimini hæreticorum, & peccetorum, quorum cæcitas efficit, ne communi Ecclesiæ gaudio afficiantur. Consilium inite vosmet in profunda collectione continendi, ac occupandi in cultu adorabilie hujus Sacramenti, ac sæpe accedendi ad thronum JESU CHRISTI, ut illi vestra præstetis obsequia, necessitudines vestras illi significetis, & illius opem assequamini. Felix anima, quæ in Sancta praxi hac perseverat; hæc vere assecuta est spiritum ejus, quam celebrat, festivitatis. *Idem.*

Quid conferat ad pietatis, & caritatis tepo-rem.

Non satis crebro accedimus ad Sacramentum JESU CHRISTI, sacramque synaxim, & hæc novissima caussa est propter quam pietas, & caritas tepescit in animabus. Divinum hoc Sacramentum panie est, qui vires nostras reparare debet, ac nos sustinere; hæc medicina, quæ omnes spiritales morbos curare debet; hic fone est gratiarum omnium, ideoque etiam pietatis. Cur primi Fideles adeo ferventes erant; unde nam proficiscebatur imperterrita illorum virtus; hæc lætitia, & alacritas, que ferebantur ad Martyrium, & propter Deum Sanguinem suum effundebant? Quie quotidie communicabant. Sæculis labentibue frequens hic usue communionis obsolevit. Per negligentiam hanc edeo perniciosam, iniquitas paullatim percrebuit; & quo magis inolevit iniquitas, caritas obsolevit. Nihil in hoc tristi pietatis labentis occasu non est naturale. Si corpori subtrahis alimenta, quibus mæ cælestem escam, quam Deus illi præparavit, debet erescere: cujus rei non desunt amplissima testimonia. Satis esse ducimus semel quotannis communicare; vel saltem plurimum nos fecisse putamus, si Paschali Communioni alias infrequentissimas adjicimus. Neque arduum est caussas excogitare, ut ab Altari abstineamus; immo eo procedit hæc illusio, ut id nobis merito, ac virtuti vertamus. Hinc in Ecclesia oritur hæc fere universalis desolatio, quam desleмue, & quæ re ipsa deflenda est. *Pater Bourdalove in Christianis Adhortationibus Tomo 2.*

Discrimen inter Catholicũ, & Hæreticum in hoc Eucharistiæ Mysterio.

Quid discriminis inter Catholicum, atque Hæreticum intersit ex hoc etiam nostræ Religionie articulo innotescit. Quemadmodum rationalis homo non adhæret mordicus sensibus suis, qui illum facile in rebus naturalibus fallere possunt; ita Fidelis rationi suæ fidem non habet, quæ in iis, quæ ad fidem pertinent, falli potest; & sicuti ratio corrigit sensus, ita fides utrumque corrigere debet. Catholicus quantumlibet doctus, ac cælesti lumine illustratus semper de suis opinionibus diffidit, Spiritum Dei consulit, & ab eo lumina petit; Patrum, atque Doctorum Ecclesiæ sensus veneratur, quos divino Spiritu afflatos esse cognoscit, ac sperat se in Ecclesiæ gremio salutem suam consecuturum. Hæreticus e contra, si rudis est, suam tantum consulit rationem, præventionem, libidinem; & mordicus in cæcitate sua persistit, quin consulat Deum, atque Doctores; ratus se salvari posse licet ab Ecclesia discesserit. Catholicus extrema Judicii die tuto dicere poterit: Domine, si nos decepti fuissemus, verba tua, quorum sensum maxime naturalem secuti sumus, nos fefellissent. *Si decepti sumus, a te decepti sumus*, ut quidam Sanctus Abbas loquitur. Sed Hæreticus fateri cogetur, se propria deceptum fuisse superbia, suaque pertinacia in sequendie interpretationibus suorum Pseudoprophetarum, qui deceperunt illum. Ceterum Ecclesia in hoc Mysterio nihil proponit hæreticis, nisi quod docuit Patres illorum. Quisnam fuisset dolor Parentum, Avorumque Patrum nostrorum errantium, si credidissent futurum, ut ex eorum sobole egrederentur filii, qui desererent aras, & Ecclesiæ Catholicæ communionem, & adorabile Sacrificium, quod toties ipsi Domino obtulerunt? *Sermo Manuscriptus.*

Cur ægrius credendum est, Deum latere sub panis, & vini speciebus, quam Deum hominem factum? duo hæc Mysteria nonne æque rationem nostram excedunt? Nonne ratio eadem, videlicet auctoritae Scripturarum, ac Traditionis utrumque nobis ad credendum proponit? Itaque de unius veritate sibi persuadere, quia hoc facilius fieri potuisse videtur, & alterius negare veritatem, quia sensibus nostris repugnat, hoc non est amplius habere fidem quæ indivisibilis est, & quæ non debet ratiocinari; sed est potius subjicere propris cognitionibus verbum Dei, qui cumulus est temeritatie, ac impotentiæ: quoniam fidei, quæ certum est *argumentum rerum non apparentium*, proprium est omnino submittere nostram rationem, & haud hæsitanter credere quidquid Dominus Ecclesiæ suæ revelavit; quod enim fidei nostræ objectum est, hoc esse teneamus æternæ veritatis, quæ nec falli potest, nec fallere; & quemadmodum fides Abrahæ fecit, ut speraret contra omnem spem; ita cum Dominus nobis asseruerit, Corpus suum absconditum esse sub speciebus panis, & vini, eredere debemus verbo illius, quæcumque aliunde suboriri valeant difficultates. *Abbas Monmorel in Sermone habito in Evangelium Dominica secunda post Pentecosten.*

Ad Hebr. 11

I N-

INSTITUTIO EUCHARISTICI SACRAMENTI.

MONITUM.

Quamvis Eucharistia Sacramentum, quod Dei Filius instituit pridie quam pateretur, unum sit ex præcipuis nostræ Religionis Mysteriis, tamen in prima hujus Operis Editione mihi omittendum esse censui, tum quia de Communione in prima hujus operis parte locutus fueram, tum quod nobis adhuc agendum supererat de eodem quatenus Sacrificio, & Sacramento postquam Sermonem habuissemus de Sanctissimæ Trinitatis Mysterio juxta praxim Ecclesiæ, quæ in tempus illud rejecit adorabilis hujus Sacramenti festivitatem. Sed cum iterum prælo subjiciendum fuit opus, operæ pretium me facturum duxi si uberiorem hujus argumenti copiam in medium proferrem ad octavam exornandam, ubi deesse mihi visum est aliquid de reali præsentia Corporis, & Sanguinis Filii Dei, de qua Concionatores verba facere consueverunt, & arbitratus sum verum de eadem loquendi locum esse Mysterii hujus Institutionem, quam habuit Salvator in Cœna novissima cum Apostolis suis. Hic igitur de hac tantum realitate verba faciam, quin attingam, quæ alibi dicturus sum; quoniam argumentum hoc satis est amplum, ita ut pluribus sufficere valeat Sermonibus, quemadmodum satis, superque fuit ad spissa, & ingentia Volumina adimplenda.

Hæc una mihi reliqua est difficultas collectanea hæc mea, non secus ac alios Titulos in sex Paragraphos dispescere, quorum singuli eo spectent, ut veritatem de reali Salvatoris præsentia in Eucharistia probent, atque confirment.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Multiplex Sermonum in hoc argumento Synopsis.

1 Maxima naturalis partitio, quæ elegi possit ad probandam realitatem Corporis JESU CHRISTI in Eucharistico Sacramento, mihi videtur connotare multiplices locos, in quibus JESUS CHRISTUS de adorabili hoc Mysterio locutus est, ut inde æquissimas illationes hauriamus. Primus est capite 6. Sancti Joannis; antequam Sacramentum hoc institueret. Secundus est cum illud instituit; ut tres reliqui enarrent Evangelistæ. Tertius denique postquam illud instituit, uti habemus in prima Sancti Pauli ad Corinthios Epistola. Primum quidem capite 6. Sancti Joannis videmus JESU CHRISTI promissionem, qua recepit se pretiosum Corpus suum traditurum esse ad comedendum. 2. In tribus reliquis Evangelistis admirabili cum perspicuitate videmus promissionis hujus liberatam fidem. 3. In Sancto Paulo videmus usum Augustissimi hujus Sacramenti faciendum. Partitio hæc videtur omnia complecti quæ solidissima, ac probatissima afferri posse videntur ad probandam realitatem Corporis JESU CHRISTI in Eucharistiæ Sacramento. Iidem loci, in quibus non satis aperte Salvator locutus est, illustrantur verbis, quibus usus est in illius promissione, vel in ipsa Institutione, vel per usum, quem fecerunt Fideles hujus Mysterii. Hæ igitur erunt tres partes hujus Sermonis.

Pars prima. Dicere possumus promissionem a Dei Filio factam, qua se nobis daturum recepit pretiosum Corpus suum ad manducandum, adeo perspicuis, energeticis, significantibus verbis expressam fuisse in prolixo Sermone, de hac re, de industria proposito, ut afferti Reformati, qui diutius confessi sunt JESUM CHRISTUM hoc in loco nequaquam verba facere de corpore suo, quod in præsentiarum concedunt, nequeunt ullo pacto id intelligere de sola Corporis JESU CHRISTI figura, neque de Signo, neque, ut loquuntur, de Memoriali. 2. Si in hoc Mysterio non nisi panis, aut vinum est; vel ut illi tenent, si Corpus, & Sanguis JESU CHRISTI ibi non sunt, nisi in figura, quid necesse erat mentes eorum, ad quos loquebatur, disponere ad hujus Mysterii fidem per miraculosum illud prodigium multiplicationis panum, nisi ut illis indubium supremæ potentiæ suæ specimen exhiberet, & ut illi intelligerent non esse valde operosum id exequi, quod pollicebatur; cum jam oculati essent testes earum rerum quas fuerat operatus. 2. Hæc eadem promissio alterum suppeditat argumentum; id enim, quod nobis pollicetur, anteferendum esse affirmat manna ipsi, quod Israelitis in deserto concessum fuerat; quod quidem amplissimum est argumentum ad roborandum dogma de reali Salvatoris præsentia in Eucharistia. Etenim quomodo asserere potuisset id, quod promittebat toto Cœlo fore manna excellentius, quod miserat Deus ad Patres illorum, si quod promittebat fuisset tantum figura Corporis sui? Ipsum hoc discrimen nonne per se patet? Manna quidem in productione sua miraculosum erat, quippe Angelorum Ministerio præparatum; Effectus vero illius erant admirabiles, quandoquidem inerat illi omnium epularum sapor, neque deerant illi qualitates aliæ, quæ illud prætulissent simplici figuræ Corporis JESU CHRISTI, quod ipsum quoque manna præfigurabat. Oportebat igitur, ut Dei Filius aliquid præstantius polliceretur, videlicet verum Corpus suum, quemadmodum ille affirmabat. 3. Quicumque huic promissioni interfuerunt, id in litterali sensu sine ulla exceptione intelligendum censuerunt; & quin illis suspicio oboriretur sermonem ullam figuram, vel enigma complecti, inde scandali occasionem nacti sunt, quia nimia ad litteram intellexerunt, rati ipsum daturum esse ad manducandum carnem suam in bucellas minutim concisam, juxta morem dapum aliarum: *Durus est hic sermo: Quomodo potest carnem suam dare ad manducandum?* At Dei Filio satis est illis errorem auferre de pingui illa, crassaque ratione, qua id intelligebant; sed illos certos facit realitatis Corporis sui, repetens prima verba sua, quibus adjiciens jurisjurandi fidem novum pondus addidit: *Amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem Filii Hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Joann. 6. Ibidem

Pars altera. Ostendendum est adorabilis hujus Mysterii institutionem perfecte respondere promissioni, quam Salvatoe fecerat; etenim primo Testamentum, secundo Præceptum, tertio Sacramentum instituit, unde sequitur debuisse illum voluntatem suam prodere verbis perspicuis, quæ nullis essent obnoxia explicationibus, atque interpretationibus; quoniam hæc tria sunt hujusmodi, ut minime patiantur obscuras metaphoras, vel amphibologias, quæ caussam substernere possint dubitationi. 1. Quod enim ad Testamentum pertinet, si, qui testatur perspicuis non utitur vocibus, post mortem reviviscere inquit, ut necessariam afferat interpretationem, & auferat lites, quæ ex ambiguitate vocabulorum possunt oboriri. 2. Hoc ipsum de mandato dicendum est; præsertim vero, ubi aliquid gravissimis propositis pœnis imperatur; nullum permittere debet locum excusationi, vel ignorantiæ prætextum illis, quibus irrogatur. Oportuit ergo, ut mandatum hoc claris, conceptisque verbis enuntiaretur; & res imperata ita intelligibilis esset, ut nulla inde dubitandi caussa suppeteret. Nonne hoc fecit JESUS CHRISTUS? Etenim quid hoc planius dici potest: Hoc facite in memoriam mei? 3. Sacramentum denique, quod est gratiæ instrumentum, ita perspicuum esse debet, ut vitiari non possit; sicut in Baptismo, ubi nullam videmus figuram, nullam allegoriam, nullum verbum, quod indigeat explicatione. Hinc sequitur, JESUM CHRISTUM hæc tria in una tantum actione colligentem, Testamentum, Mandatum, & Sacramentum, simpli-

cissi-

omnes homines uti consueverunt.

Pro parte tertia. Post promissionem, atque institutionem divini hujus Mysterii ad examen revocandus est finis, quem Dei Filius sibi proposuit, & usus, quem voluit fieri. Hic affertur a S. Paulo in Epistola prima ad Corinthios, unde recentia hauriri possunt invicta argumenta ad probandam realem Corporis Domini præsentiam in Eucharistia. Quandoquidem magnus hic Apostolus postquam testatus est, se a Salvatore accepisse secretum, & verba, quæ eadem sunt, ac illa, quæ a S. Luca afferuntur: addit eos, qui ad Sanctum hoc Mysterium audent accedere sine dispositionibus ad digne communicandum necessariis, reos esse Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI, eosque sibi manducare judicium. Quis ambigere poterit, quominus hoc verum sit Corpus, verusque Sanguis JESU CHRISTI, cui teterrima infertur contumelia, quæ de Cælo minas detrahit, & sævissimis est expianda suppliciis? Videte ergo utrum assertorum Reformatorum Doctrina cum illa S. Pauli consentiat; quis enim statim judicium non feret, si Apostolus hic non credidisset Corpus JESU CHRISTI realiter esse in Eucharistia; & si hoc Sacramentum non aliud fuisset nisi panis, & vinum, vel ad summum figura Corporis JESU CHRISTI, nequaquam judicaturum fuisse crimen esse adeo enorme levem irreverentiam? Cur enim æternis ignibus damnandus esset, qui sine honore excepisset umbram, & figuram JESU CHRISTI? Cur horribile scelus vocandum esset discretionis defectus; dicendusque sibi judicium, ac damnationem epotare ille, qui Judicis sui imaginem veritus non fuerit. Alias prætermitto animadversiones, quæ fieri possent in hoc testimonium, & verba Sancti Pauli.

II. Tria dogmatis Christiani argumenta de reali Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI in Altaris Sacramento præsentia, sermonis partitionem possunt suppeditare. Argumenta eo fortiora, quod ex Scripturis deprompta sunt. Profecto quod Catholicum dogma de Eucharistia ex Scripturarum fide sit desumptum, nemo unus dubitare potest: ipsi etiam adversarii nostri dicunt ibi ad litteram inveniri, sed ajunt, litteram occidere. Igitur hoc pro nobis stare teneamus, litteram quidem nobis favere, illis autem adversari.

Primum argumentum est consensus, & uniformitas quatuor Sacrorum Scriptorum in referendis verbis Institutionis hujus Mysterii: *Hoc est Corpus meum*, sine ulla mutatione, sine varietate, sine commentariis, sine explicatione; quamvis aliter se se gerere consueverint, & hoc in loco interpretatio magis esset necessaria, quam alibi. Evangelistæ sunt testes Fideles, qui simul non convenerunt, ut quid sibi dicendum esset deliberarent. Divinum consilium eorum adfuit labori, effecitque, ut scriberent, quod in mera, simplicique veritate scripserunt. Neque testes sunt tantum, sed etiam ejusdem Præceptoris discipuli, Doctores eodem Spiritus sancti lumine afflati, qui ad unguem id narrant, quod a Magistro didicerant. Ex his quatuor, tres, videlicet S. Matthæus, Marcus, & Lucas eadem Domini nostri verba proferunt Eucharistiam instituentis: *Hoc est Corpus meum*. Sanctus vero Joannes non enarravit sanctam hanc Institutionem, sed attulit prolixum Domini nostri Sermonem cum Discipulis suis, ubi hanc ille annuntiat, & pollicetur. Denique quintus accedit Evangelista, de industria, ut ita dicam accitus, quandoquidem in omnibus operibus suis non aliam, nisi hanc Filii Dei actionem describit. Hic autem, de quo loquor, S. Paulus est; neque enim refert, quod alii dixerunt Apostoli, sed ait:

1. ad Cor. 11. *Ego enim accepi a Domino, quod & tradidi vobis; quoniam Dominus JESUS in qua nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens fregit; & dixit: Accipite, & manducate, hoc est Corpus meum*. Pro hoc primo argumento considerari potest; 1. Numerus Sacrorum Scriptorum, qui hanc Eucharisticæ Institutionis historiam scripsere; 2. Eorum consensus, & uniformitas in referendis JESU CHRISTI verbis sine varietate, sine explicatione. 3. Necessitas quæ adfuisset addendi aliquam explicationem, nisi hæc ad litteram fuissent intelligenda.

Alterum argumentum desumitur ex capite quinto S. Joannis; ubi institutio quidem narrata non invenitur; quoniam S. Joannes, qui omnium novissimus suum exornavit Evangelium, in id proprie incubuit, ut referret, quod ab aliis fuerat omissum: sed asserere possumus duo: Alterum quidem Eucharistiam ibi vere promitti, portendi, & annuntiari; quod Protestantes hodierna die non inficiantur, postquam irrito conatu asseruerunt, istic de Eucharistia verba non fieri: Alterum vero partes omnes prolixi hujus Sermonis Domini Nostri ad discipulos suos, æque ac conclusionem fortiter probare præsentiam realem, potissimum vero si promissionis verba cum verbis eorum adimpletam fidem significantibus conferantur.

[…]mur, non quidem ex sanctæ hujus institutionis narratione, in qua nihil peculiare invenitur, sed ex eo quod addit de magni hujus Mysterii participatione.

Nam postquam retulit eadem verba; *Hoc est Corpus meum*, hoc adjicit commentarium. *Itaque quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit Corporis, & Sanguinis Domini*. Quibus in verbis licet paucissimis, quinque notanda sunt, quæ clara voce realem Domini præsentiam prædicare videntur. Primum est: Quicumque indigne manducat hunc Panem, vel bibit hunc Calicem, reum esse Corporis, & Sanguinis Domini. Alterum: antequam aliquis ad comedendum accedat, debere probare, ac se ipsum, utrum dignus sit, excutere. Tertium: Si biberit, vel comederit indigne, sibi propriam bibere, & comedere damnationem: Quartum: hujus rei caussam esse, quia Domini Corpus non dijudicaverit. Quintum: multos ægros esse, vel languere, vel etiam mortis somno dormitare, quod illud non satis distinguunt. Quæ verba bene exposita, nobis adstruunt ideam realis præsentiæ. *Pelisson in Tractatu de Eucharistia*. 1. ad Cor. 11.

III. Omnia argumenta fidei nostræ circa Eucharistiam ad tria capita referri possunt, quæ tres sermonis partes possunt constituere.

Primum pertinet ad explicitum Dei verbum perspicuis, ac sæpe repetitis verbis expressum.

Alterum ad constantem, & immemorabilem Traditionem ab Apostolis profectam, quorum doctrina a nobis accepta de Eucharistia, in Ecclesia semper conservata fuit.

Tertium ad judicia, & explicitas decisiones Ecclesiæ, ubi obortæ sunt opiniones huic oppositæ Veritati.

IV. Methodus, quam Concionatores quidam servarunt in divisione, ac partitione sermonum suorum cum de omnigenis moralis disciplinæ argumentis agerent, utilis esse potest etiam ad probandam realitatem Corporis, & Sanguinis Filii Dei in Eucharistia; videlicet probando hanc veritatem. 1. Per Scripturas: 2. Per Traditionem, & auctoritatem Sanctorum Patrum, & universalem totius Ecclesiæ consensum omnibus temporibus, & in omnibus locis: 3. Per rationem.

Ad priorem partem probandam, in compendium afferri possunt 1. Figuræ novi Testamenti, ubi JESUS CHRISTUS præparavit spiritus ad divini hujus Sacramenti institutionem, qualis fuit panum multiplicatio; aquæ in vinum in nuptiis Canæ conversio &c. 2. Explicita verba Filii Dei a tribus Evangelistis, & a Sancto Paulo relata. Promissio, qua se hominibus daturum recepit Corpus, Sanguinemque suum in cibum, & potum, quæ a S. Joanne refertur, & quæ nullum dubitandi locum reliquit, quominus de naturali, veroque Corpore suo locutus fuerit. 3. Ea, quæ testatur S. Paulus Apostolus, ejusque animadversiones in hoc divini amoris testimonium. Videri autem potest, & facile intelligi nullum ex his locis admittere posse figuratum sensum, ut Novatores asserunt: sed illum prorsus excludere.

Ad alteram partem probandam, uti possumus præscriptione, quod plurimi controversiarum Scriptores fecerunt; quæ quidem via 1. In eo sita est, ut per locos Ecclesiæ Patrum secundum sæculorum ordinem sumptos probemus, neminem ex illis fuisse, qui docuerit Eucharistiam figuram esse; sed e contra omnes docuisse, eam esse reale, verumque Corpus JESU CHRISTI. 2. Hæc præscriptionis via posita est in eo, quod ostendat Novatores audiendos non esse, seu quod Ecclesia Catholica est in possessione fidei de reali præsentia, per omnem sæculorum decursum; seu quod cum Novatores sint schismatici, & ab Ecclesia desciverint, immo rebelles in illam arma converterint, veritatis sequestres esse non possunt.

Ad probandam tertiam partem, quæ consistit in argumentis ab ipsa ratione petitis. 1. Si JESUS CHRISTUS realiter non esset in Eucharistia, sequeretur, nos ab illo deceptos fuisse; ideoque illum non esse veritatem, quia omnia illius verba, sermonesque probant, illum vere ibi adesse. 2. JESU CHRISTI Ecclesia cui Prophetæ tot polliciti sunt privilegia, nihil haberet amplius, quam vetus Testamentum, si Corpus Domini in figura tantum esset in hoc Sacramento. 3. Omnes Ecclesiæ Patres conjurasse, ut fallerent fideles, quandoquidem omnia eorum opera de reali præsentia loquuntur.

V. Generalis ratio, qua utimur ad confundendos Hæreticos, & ad roborandum dogma Ecclesiæ Catholicæ singillatim adhiberi potest ad ostendendam realitatem Corporis JESU CHRISTI in Eucharistia, & ad diffindenda sophismata, quibus utuntur Calvinistæ ad errorem suum confirmandum.

1. Realem præsentiam fuisse sæculorum omnium fidem.

2. Fuisse Fidem omnium Gentium, quæ Christianam Religionem amplexatæ sunt.

3. Hæ-

3. Hæreticos ipsos, qui divinitatem JESU CHRISTI impugnarunt, videlicet Arianos, Nestorianos &c. de hac re non dubitasse; quoniam Patres usi sunt eorum confessione in hoc argumento ad confundendos eorum errores in reliquis, quæ ad Religionis essentiam maxime pertinebant. Hoc docet Vincentius Lirinensis, ut constantes permaneamus in Ecclesiæ fide, & habeamus arma præ manibus ad vim propulsandam simul, & inferendam: *Quod semper, quod ubique, quod ab omnibus creditum est*. Quod ipsum æquipollentibus verbis efferri potest: Universalitas, perpetuitas, consensus unanimis.

PARAGRAPHUS II.

Fontes, Auctoresque unde hauriri copia potest ad propositas sermonum structuras exornandas.

Seculum I. Sanctus Ignatius Episcopus Antiochenus, & Martyr *Epistola ad Smyrn.* invicte probat veritatem Corporis JESU CHRISTI, *& in Epist. ad Ephes.*

Sec. II. S. Justinus Martyr in 2. Apologia pro Christicolis latius hoc tractat argumentum.

S. Irenæus Lugdunensis Episcopus, & Martyr lib. 4. contra Hæreses fusius probat realitatem Corporis JESU CHRISTI in Sacramento.

Sec. III. Clemens Presbyter Alexandrinus lib. 1. & 4. Stromatum multa habet hujus argumenti.

S. Cyprianus Carthaginensis Episcopus, & Martyr in *Epist. ad Cecilium*; agit de Sacramento Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI, præter Tractatum de Cœna.

S. Dionysius Episc. Alexandrinus *Epist. ad Fabium Antioch. Episc. apud Euseb. lib.* 6. fuse narrat Serapionis historiam.

Sec. IV. & V. Idem contra Paulum Samosatenum.

Eusebius Cæsariensis in Palæstina.

S. Athanasius Episc. Alexandrinus *Tractat. in illud Evangel. Qui dixerit verbum contra filium Hominis* probare conatur realitatem Corporis JESU CHRISTI in Eucharistia.

S. Hilarius Pictaviensis Episc. *lib. de Trinit.* in lucem profert veritatem hujus argumenti.

S. Basilius Magnus *l. 1. de Baptismo* duos integros habet Sermones de Eucharistia.

S. Optatus Milevitanus in Africa Episcopus contra Donatistas lib. 1. Multa habet, quæ nullam relinquunt de veritate Mysterii hujus dubitationem.

S. Cyrillus Episcopus Jerosolymitanus *Catech. Myst.* 4. unus est ex Patribus, qui magis perspicue, & eloquenter de hujus Mysterii veritate differat.

S. Gregorius Nazianzenus hoc in prima suarum Orationum pertractat argumentum.

S. Gregorius Nyssenus Orat. Catech. cap. 37. late de hoc differit argumento.

S. Ambrosius Episcopus Mediolan. *in Lucam lib. 6. & lib. 3. de Spiritu Sancto, c. 18.*

Idem Epist. 58. & 19. *& alibi fusius.*

S. Isidorus Pelusiota *l. 1. Epist.* 109. late de hoc agit argumento.

S. Cyrillus Alexandrinus *l. 4. in Joann.* integros habet hujus argumenti Sermones.

S. Epiphanius Salaminæ in Cypro Episc. in *Anchorato* probat sæculi sui Traditionem de Eucharistia.

S. Ephrem Edessæ Diaconus in libro de natura Dei curiose non scrutanda fuse, & perspicue agit de hoc argumento.

S. Nilus Epistola ad Episcopum Anastasium relatus in Tomo V. Bibliothecæ Patrum probat veritatem de Fide in hoc Sacramento.

S. Innocentius PP. in 1. *ad Exuperium Epist.* adfert, quid de hac realitate vartet Ecclesia.

Elias Cretensis in Commentariis in S. Gregorium Nazianzenum utitur vocibus transmutationis, & transelementionis.

S. Hieronymus *Epistola* 150. *ad Hebidiam* fusius agit de corporali Salvatoris præsentia in hoc Sacramento.

S. Paulinus *Epist.* 31. *ad Aprum* luculenter de eadem pertractat.

S. Asterius *Homil. in Prodig.* similiter late rem eamdem persequitur.

S. Joannes Episc. Jerosolymit. *Serm. de Eucharistia* plane sensum suum de hac re promit.

S. Augustinus *Homil. in Psalm.* 98. ait divinam hanc Carnem adorandam esse, priusquam manducetur.

Idem *Conc.* 2. *in Psalm.* 33. *&* 34. 39. 89.

Idem *l.* 10. *de Civ. c.* 20. *& lib.* 3.

Idem *in Psalm.* 21. probat adhærendum esse testamento JESU CHRISTI plane, & sine ambiguitate expresso.

Idem Epist. 23. ad Bonifacium, ubi ait, JESUM CHRISTUM, qui semel tantum immolatus fuit in se ipso quotidie immolari in Sacramento.

Idem *Epist.* 162. *ad Episcopos Donatistas.*

Idem *Epist.* 17. *ad Dardanum.*

Idem *contra Adversarios legis, & Prophet.*

Idem *Tract. in Joannem.*

Idem *l.* 22. *de Civ. c.* 8.

Idem *lib.* 9. *Confess.* ubi verba facit de obitu Sanctæ Matris suæ, quæ flagitavit, ut statim fieret mentio sui in Altari, in quo oblata fuit victima salutis nostræ.

Idem *lib. de meritis, & Confess.*

Idem Serm. 8. & 23. de diversis, & Sermone 57.

Idem *Serm.* 2. *de verbis Apost.*

Idem *contra Faustum l.* 20. *&* 20.

Idem S. Augustinus passim de re eadem verba facit, sed obscurius, & ex dimidio, operæ pretium minime ratus loqui palam seu propter Ethnicos, quorum ingens adhuc numerus erat in Africa, ubi concionabatur, quibus hoc Mysterium scandalum peperisset, seu propter Catechumenos, quibus summa cura illud tegebatur, quemadmodum Augustinus ipse profitetur. Protestantes Calvinistæ partim ex hac reticentia, partim ex allegoricis, obscuris, & ænigmaticis locutionibus, quibus nonnunquam sanctus hic Doctor usus est, occasionem arripiunt sibi persuadendi, & prædicandi S. Augustinum cum ipsis sentire, licet tot alii loci perspicui, formales, expliciti ne suspicandi quidem locum præbeant. Profecto si Calvinistæ facti Zuingliani in Eucharistiæ argumento, bona fide agere vellent, non ne potius de incomparabilis hujus Doctoris sententiis judicium ferre deberent ex locis apertissimis, & in dubium non revocandis, quam ex locis quibusdam in pravum sensum detortis, & ubi S. Pater adfectat non loqui plane, licet nihil unquam asserat contra veram Ecclesiæ sententiam, & hi loci, quos allegant plerumque refutati sint a Lutheranis ipsius Confratribus suis; sed multo solidius ab Eruditissimo Cardinali Perronio, qui illos in medium profert, & quibus ita respondet, ut meridiana luce clarius innotescat pertinacia, & mala fides adversariorum nostrorum, qui hoc in argumento, æque ac in argumento de gratia, S. Augustini auctoritate abutuntur.

S. Prosper *in Psalm.* 101. complura adfert pulcherrima ad augusti hujus Sacramenti veritatem spectantia.

S. Fulgentius *Epist. ad Ferrandum* hujus Mysterii veritatem probat.

S. Chrysostomus *Homil.* 2. *in S. Eustathium* quæstionem aggreditur de veritate Corporis, & Sanguinis Domini in Eucharistia.

Idem *Homil.* 51. *&* 83. *in Matthæum, & Homil.* 45. *&* 51.

Idem *Homil.* 45. *in Joannem. Homil.* 7. *&* 24. *in* 1. *ad Corinth. Homil.* 15. *in* 2. *ad Corinth.*

Idem l. 3. de Sacerdotio c. 4.

Idem *Serm.* 52. *in eos, qui in Festivitate jejunant.*

Idem *Homil.* 3. *in Epist. ad Ephes.*

Idem *Homil.* 15. *in* 1. *ad Timoth.*

S. Petrus Chrysologus *Serm.* 67. non loquitur nisi de Altaris Sacramento.

S. Leo Papa *Epist.* 40. *ad Anatolium.*

Theophylactus *Enarr. in Matth.* loquitur de reali præsentia conceptissimis, apertissimisque verbis.

Silvanus *l.* 2. *ad Eccles. Cathol.* declarat quænam sit illius fides in hoc Mysterio.

S. Avitus Viennensis Episcopus Sermones habet hujus argumenti.

Sophronius Jerosolymitanus Episcopus in vita S. Mariæ Ægyptiacæ.

S. Joannes Climacus *Gradu* 27. fusius loquitur.

S. Joannes Damascenus de fide Orthodoxa integros habet Sermones.

S. Eligius Noviodunensis Episcopus *Homil.* 4. *de Cœna Domini*, non loquitur, nisi de realitate.

Venerabilis Beda *Homil. in Feriam* 5. *Palm.* unice immoratur loquens de Corporis, Sanguinisque Dominici in Sacramento realitate.

Alcuinus in Confessione Fidei *parte* 3. plane, & luculenter suum hac de re sensum explicat.

Algerus quoque prolixum habet tractatum hujus argumenti.

Petrus Damiani *Epist. ad Desiderium* Ecclesiæ fidem de Eucharistia explicat.

Hugo Episcopus Lugonensis in Tractatu de Sacramento Corporis, & Sanguinis Domini adversus Berengarium.

Durandus in Tractatu de Corpore, & Sanguine CHRISTI.

Lanfranchus de Eucharistiæ Sacramento adversus Berengarium.

Guimundus Tract. de veritate Corporis, & Sanguinis CHRISTI in Eucharistia.

Sanctus Stephanus Augustodunensis Episcopus Tractatu de Sacramento Altaris in Bibliotheca Patrum *Tomo* 2.

Paschasius de Sacramento Corporis, & Sanguinis CHRISTI adversus Berengarium aliosque realitatis inimicos.

S. Bernardus *Epist.* 69. *ad Guidonem* prolixius explicat Ecclesiæ fidem de Eucharistia.

S. Il-

... et composuit Officium, præter ea, quæ docet in Summa, videlicet in Supplemento.

Theologi, & Interpretes novi Testamenti.

Cum Theologi, qui de Eucharistiæ Sacramento, Controversistæ, qui scripserunt adversus Hæreticos, Interpretes, qui edidere Commentarios in Evangelia, & S. Paulum; cum, inquam, omnes Auctores tanto sint in numero, ut illos consulere minime possunt Concionatores, inutilis labor esset eorum texere nomenclaturam. Nonnullos offeram celebriores qui ex ordine collegerunt fortissima præsentiæ realis JESU CHRISTI in hoc Sacramento argumenta.

Cardinalis Bellarminus, qui mea quidem sententia præ omnibus Controversistis solide pertractavit realitatem Corporis, & Sanguinis Salvatoris in Sacramento Altaris, controversiam, quam hujus argumenti elucubratus est in sex libros distinxit. Horum primus est, de præsentia JESU CHRISTI in Sacramento per Dei verbum probata. Alter: Veritas hujus præsentiæ probata SS. Patrum testimonio per singula sæcula. Tertius de modo, quo Corpus Salvatoris est in hoc Mysterio. Quartus probat, Corpus, & Sanguinem permanere post Consecrationem extra etiam usum, & manducationem. Quintus, & sextus agunt de Missæ Sacrificio. Cum in hac controversia agat adversus hæreticos, non solum confirmat dogma Catholicum, sed refert, ac refellit opinionem hæreticorum, diluit ea, quæ objiciuntur contra Ecclesiæ sententiam, & omnes resolvit difficultates, quæ hac in re possent suboriri. In eruditissimo Auctore hoc invenietur, quidquid necessarium erit ad polemicum sermonem habendum hujus argumenti, quod non prohibet, ne inde aliæ plures utilitates percipiantur.

Cardinalis Perronius nequaquam minus solide, ac luculenter idem argumentum pertractat.

Cardinalis de Richelieu in libro 4. Tractatus pro convertendis illis, qui ab Ecclesia recesserunt, ubi loquitur de reali præsentia, transubstantiatione, & adoratione JESU CHRISTI in Eucharistia.

Cardinalis de Berule, qui plurima cum eruditione hoc pertractat argumentum contra Ministrum Moulin, præcipue inhæret sententiæ Patrum, & locis S. Pauli, & refellit malos sensus, in quos illi ab Hæreticis detorquentur. Inter Interpretes Salmeron, & Maldonatus prodesse possunt, ubi agunt de Institutione divini hujus Mysterii, & de circumstantiis loci, ac temporis, quod ad id elegit Filius Dei.

Ex Scholasticis præter S. Thomam, qui de hoc agit argumento in parte tertia, Suarez, & a Valentia lucem non modicam attulerunt difficultatibus, quæ in hoc Mysterio inveniuntur, usi rationibus desumptis ex verbis JESU CHRISTI, & auctoritate Patrum cujuslibet sæculi; ac tandem omnibus Calvinistarum objectionibus responderunt.

Alios Theologos & Controversiarum Scriptores prætereo, non quod solide argumentum hoc non pertractaverint, & accuratissime munere suo perfuncti non fuerint; sed quod necesse non est plura isthuc congerere, & Concionatori non nisi egent compendio argumentorum, quæ in paragrapho quinto proferemus.

Libri Polemici agentes de realitate Corporis Filii Dei in hoc Mysterio.

Liber cui titulus; Perpetuitas Fidei de reali præsentia JESU CHRISTI in Altaris Sacramento. Item spissum volumen quod eodem titulo circumfertur.

Pater Novet in libro, qui inscribitur: Præsentia JESU CHRISTI in SS. Sacramento, & qui esse potest responsionis loco Ministro illi, qui scripsit contra perpetuitatem fidei Ecclesiæ Catholicæ de Eucharistia.

Liber Pelissonii de realitate Corporis JESU CHRISTI in Sacramento.

Liber ejusdem, qui inscribitur; Animadversiones in Religionis discrimen cum Ecclesiasticæ traditionis probationibus.

Gobinet in libro cui titulus: De veritate Sancti Sacramenti, Tomi 3.

De Monchus Prior, & Curatus S. Cheronis Carthusiani in libro cui titulus: *Christiana dogmata de Eucharistia.*

Abbas Petit in libro, qui inscribitur: Religionis Veritates probatæ, ac propugnatæ adversus antiquas hæreses pro Eucharistiæ Veritate.

P. Fenis in confutatione Claudii Ministri, qui nostris hisce temporibus Mysterii hujus veritatem impugnavit.

P. Adam in libro, qui inscribitur: Calvinus a se ipso confectus, probat hujus Mysterii veritatem.

Concionatores impressiores.

Pater Castillon Sermone 2. Octidui sui, quo ostendit JESU CHRISTI consilium fuisse relinquendi Ecclesiæ suæ repræsentationem, ac memoriam mortis suæ.

Pater le Jeune ex Oratorio Tomo 3.

Treuvè Meldensis Ecclesiæ Canonicus Theologus, inter sermones asceticos habet Octavam pro SS. Sacramento, in cujus primo sermone Eucharistia consideratur tamquam Mysterium, quod sub panis, vinique speciebus continet verum Corpus, & Sanguinem JESU CHRISTI.

Auctor sermonum in omnia ... Christiani argumenta in peculiaribus argumentis, Tomo I.

Qui collectas non ediderunt.

Lohoner } *Titulo Eucharistia.*
Labetha }
Rayneusis de Pisia }
Carthagena *Homil.* de Sancto Sacramento.

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, & Applicationes Scripturarum huic argumento.

Dixit ergo eis JESUS, amen, amen dico vobis: Non Moyses dedit vobis panem de Cælo, sed Pater meus dat vobis panem de Cælo verum. Joann. 6.

Panis enim Dei est, qui de Cælo descendit, & dat vitam Mundo: dixerunt ergo ad Deum: Domine semper da nobis hunc panem. Ibidem.

Dixit autem eis JESUS: Ego sum panis vitæ; qui venit ad me non esuriet, & qui credit in me, non sitiet unquam. Ibidem.

Amen, amen dico vobis, qui credit in me, habet vitam æternam. Ego sum panis vitæ; patres vestri in deserto manducaverunt manna, & mortui sunt. Ibidem.

Hic est panis de Cælo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit non moriatur. Ego sum panis vivus, qui de Cælo descendi. Ibidem.

Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum; & panis quem ego dabo, Caro mea est pro Mundi vita. Ibidem.

Litigabant ergo Judæi ad invicem dicentes: quomodo potest hic nobis Carnem suam dare ad manducandum. Ibidem.

Dixit ergo eis JESUS; Amen amen dico vobis, nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Ibidem.

Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die. Ibidem.

Caro enim mea vere est cibus, & Sanguis meus vere est potus, qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem in me manet, & ego in illo. Ibidem.

Sicut misit me vivens Pater, & ego vivo propter Patrem, & qui manducat me, ipse vivet propter me. Ibidem.

Hic est panis qui de Cælo descendit, non sicut patres vestri manducaverunt manna, & mortui sunt: qui manducat hunc panem vivet in æternum. Ibidem.

Multi ergo audientes ex discipulis ejus dixerunt, durus est hic sermo, & quis potest eum audire? Sciens autem JESUS, dixit eis: Spiritus est, qui vivificat, Caro non prodest quidquam; verba, quæ ego locutus sum vobis, Spiritus, & vita sunt. Ibidem.

Cœnantibus autem eis, accepit JESUS panem, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, & ait accipite, & comedite, Hoc est Corpus meum. Matth. 26.

Et accipiens Calicem, gratias egit, & dedit illis dicens: bibite ex eo omnes; hic est enim Sanguis meus novi Testamenti, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Ibidem.

Et manducantibus illis accepit JESUS panem, & benedicens fregit, & dedit eis, & ait, sumite: Hoc est Corpus meum. Marci c. 14.

Et accepto Calice gratias egit, & dedit eis; & biberunt ex eo omnes, & ait eis: Hic est Sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur. Ibidem.

Desiderio desideravi manducare hoc Pascha vobiscum, antequam patiar: & accepto Calice gratias egit, & dixit, accipite, & dividite inter vos. Luc. 22.

Et accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit eis dicens: Hoc est Corpus meum *quod pro vobis datur, hoc facite in meam commemorationem.* Ibidem.

Similiter Calicem postquam cœnavit dicens: hic est Calix novum testamentum in Sanguine meo, qui pro vobis fundetur. Ibidem.

Ego enim accepi a Domino, quod & tradidi vobis, quoniam Dominus JESUS, in qua nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens fregit, & dixit, accipite & manducate, hoc est Corpus meum, *quod pro vobis tradetur, hoc facite in meam commemorationem.* 1. Cor. cap. 11.

Similiter, & Calicem postquam cœnavit dicens, hic Calix novum Testamentum est in meo Sanguine; hoc facite, quotiescumque bibetis in meam commemorationem. Ibidem.

Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, & Calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. Ibidem.

Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio Sanguinis CHRISTI est; & panis quem frangimus, nonne participatio Corporis Domini est? 1. Cor. 10.

Figu-

Figura, Exempla, similitudines ex Scripturis deprompta ad Mysterium hoc exprimendum.

Figuræ veteris Testamenti probant realitatem Corporis J. C. in Eucharistia.

ANtiquæ legis Scripturæ probant necessario realitatem Corporis JESU CHRISTI in Eucharistia. Ex quo enim supponitur figura, constare debet de re per hanc figuram adimplenda. Lex vetus non nisi umbras habebat; Lex illa obsolevit: Opus est ergo, ut lex nova possideat realitatem, & omnes figuræ Eucharistiæ, puta Sacrificium Isaac, Agni Paschalis comestio, oblatio Melchisedech locum fecerint Sacramento Corporis JESU CHRISTI: Vel nullum erit discrimen inter legem veterem, & novam, si utraque figuras tantummodo possideat. Status Christianorum medius est inter statum Beatorum, & Judæorum. Beati possident JESUM CHRISTUM realiter sine figuris, & sine velamine. Judæi nihil de JESU CHRISTO habuerunt nisi velamina, & figuras: Christiani vero possident vere, & realiter JESUM CHRISTUM in Eucharistia, sed sub velaminibus. Hoc exprimit S. Eucherius, alio modo, sed eodem in sensu. *Deus*, Sanctus ait, *fecit sibi tria Tabernacula; Synagogam umbras habentem sine re; Ecclesiam umbras, & rem habentem; & Cælum rem habens non umbras.* Essemus ne igitur in eo statu in quo sumus, si possideremus umbras, & figuras, quin JESUM CHRISTUM possideremus? Hoc esset nos cum Judæis sua, deque permiscere; quia Legis proprium erat umbram tantum habere, non autem rerum substantiam. Egrederemur nos quoque de statu nostro si perfrueremur perspicua visione, hoc enim esset Fidei statum evertere, quæ S. Paulus ait non esse de rebus illis quæ videntur. Itaque Eucharistia perfectissime convenit statui nostro fidei, quia vere continet JESUM CHRISTUM, sed velatum; ita ut status hic destrueretur, si illum reciperemus aperte, & si JESUS CHRISTUS non esset realiter sub speciebus panis, & vini, quemadmodum contendunt Hæretici. Destrueretur etiam, si aperte reciperemus illum, qualis in Cælo est; hoc enim esset statum nostrum, cum gloriæ statu permiscere. Quamobrem figuræ nudæ a Judæis possessæ argumento sunt, a nobis possideri figuras plenas, hoc est, Corpus JESU CHRISTI sub speciebus, & symbolis, ideoque sub mysticis his verbis Ecclesia sibi & Sanctam Humanitatem, & Domini Divinitatem adorat.

Prophetia Jacob involvebat Eucharistiam ex sententia S. Gaudentii. Tract. 9 de ratione Sacram. Bibl. Patrum. Tom 4.

Patriarcha Jacob non ne JESUM CHRISTUM respiciebat, cum filios suos benedicens dixit, Joseph lavaturum indumenta sua in vino, & sanguine uvæ? Figurata hæc locutio non ne invenit suam realitatem, & complementum in JESU CHRISTO, qui nostra amictus humanitate, tamquam veste lavit eam proprio Sanguine? hic enim Deus Creator, & Dominus rerum omnium, qui facit, ut crescant semina ut necessariam nobis escam suppeditent, & panem quotidianum, non ne secundum promissionem suam mutavit panem in Corpus suum, & vinum in Sanguinem, ille, qui olim aquas in vinum mutaverat? Itaque invitamur, ut eluamus stolam nostram, & dealbemus animas nostras, per Sanguinem divini hujus Agni effusum in Cruce, & in altari, quod alterum nobis Calvarium est, sed incruentum, sordes nostræ abluuntur, & emundantur. *Dealbaverunt stolas suas in Sanguine Agni.* Non ne videbatur JESUS CHRISTUS sibi applicare Prophetiam Jacob, ubi dicebat: Ego sum vitis vera; non ne innuebat, vinum omne, quod illi offertur in altari in suæ Passionis memoriam esse vere Sanguinem suum?

Apocal. 22.

Satis declarat Sanguinem suum esse omne vinum, quod in figura Passionis ejus offertur, S. Gaudentius inquit. Exclamemus ergo beatos esse oculos nostros, qui viderunt quod ipsi videmus, & audierunt quæ ipsi audimus. Quot Reges, quot Sancti Prophetæ concupierunt videre admirabilium harum Prophetiarum complementum? quoties a Deo quæsierunt, ut sibi Deus revelaret, quandonam hæc erant eventura? Sed respondit illis Dominus ipsos tantum Ministros esse, ut eminus nobis ostenderent, quod diebus nostris tandem erant futura. *Quibus revelatum est, quia non sibimet ipsis, vobis autem ministrabant ea, quæ nunciata sunt, per eos, qui evangelizaverunt vobis.* Exhibeamus igitur nos dignos insignibus gratiis, quas Dominus nobis novissimis temporibus his reservavit, præferens nos Patribus nostris; tueamur dignitatem divinorum Mysteriorum nostrorum per morum dignitatem, & sanctimoniam; & vitæ sanctioris usu ostendimus fidem nostram erga divinum hoc Mysterium esse sinceram: quin infirmemus nutantem infirmorum fidem, roboremus fratres nostros decertantes, qui nobis exprobrant, modicam reverentiam nostram erga hoc adorabile Sacramentum probare hoc non nisi figuram esse. Primos certos faciamus Mysteriorum nostrorum veritatem a particularium moribus non pendere, & Ecclesiam semper bonis servare fruges inter paleas, justos videlicet inter pravos Fideles.

S. Gaudentius loco citato.

1. Petri 1.

Similitudines, quibus S. Patres usi sunt ad exprimendam multiplicem præsentiam Salvatoris in Eucharistia.

Sancti Patres, atque inter alios Eutichius Constantinopolitanus Patriarcha, quem magnum Ecclesiæ lumen vocat historia, ad exprimendam multiplicatam dominici Corporis præsentiam duabus usi sunt comparationibus. Altera quidem sigilli, quod unum est in se ipso, & multiplicatum per multiplices ejusdem impressas imagines, quarum singulæ continent tantum, quantum in ipso continetur. Comparatio altera est humanæ vocis, quæ una est in ore loquentis, multiplex, & semper eadem in auribus multorum audientium. Hæ quidem valde imperfectæ sunt similitudines; sed præterquam quod tales esse debent similitudines, quippe quæ similitudines tantum sunt, non autem exempla, atque identitates, ut loquuntur Philosophi; naturæ miracula non possunt esse nisi levissimæ, & imperfectissimæ adumbrationes miraculorum, quæ supra naturam sunt posita. Primi Fideles, non cessarunt quo minus alerent, ac roborarent fidem suam comparationibus etiam imperfectis in Trinitatis argumento, utilioribus nominum [illegible], ut inquit S. Hilarius, quam ad exprimendam Magnitudinem, & Majestatem Dei. Ecce alia comparatio, qua quidam utuntur. Licet nostrum singuli unam habeamus præsentiam in loco, quem occupamus, cum non possimus præsentes esse ubi simul, & eodem modo, nihilo minus habere possumus præsentiam in quinquaginta speculis, quæ nobis objici poterunt, immo etiam in quinquaginta partibus uniuscujusque ex his speculis confractis simul atque præsentes essemus in parte majori, & minori. Videmus etiam [illegible] Mundi corpora similiter habere [illegible] præsentiam multiplicem, [illegible] unica eorum præsentia; & præsentia [illegible] multiplex appellatur [illegible], sed non est imaginatio [illegible] potestis in mente [illegible]. Hic est aliquid [illegible], & realissimum, immo etiam corporeum, quod Philosophi nostri *species* appellant [illegible] adhuc inter ipsos post insignes disceptationes convenit, utrum hæ species sint effusio [illegible] corporum, an simplex impressio, quam efficiunt [illegible] omnia, quæ illa circumstant; an denique [illegible] aliquod [illegible] corpusculum subtilius, [illegible] omnes hasce varias impressiones omnium corporum, & quod multifariam configuratur. Quomodo [illegible], ignoramus; fit tamen.

C. [illegible] Patres [illegible] Sacramentum & etiam figuram.

Neque mirum cuiquam esse debet, quod Sancti Patres crebro Eucharistiam appellaverint [illegible] *Corporis CHRISTI, Sacramentum [illegible] Antitypum, etiam figuram Corporis JESU CHRISTI.* Sed equidem præsentiæ realis inimici has nobis objicere loquendi rationes tamquam Ecclesiæ dogmati oppositas, sed falluntur, quia nolunt agnoscere duo signorum genera, quæ Scriptura, & ratio nobis suppeditant. Alia rem absentem, alia rem præsentem repræsentant. Alia rem remotam, alia proximam. Alia simpliciter significant, & minime continent rem quam significant. Ita Paschalis agnus adeo cognitus in Scripturis, erat figura JESU CHRISTI pro humana salute immolati: manna erat Eucharistiæ figura. Petra deserti, quæ aquis miraculose fluentibus sitim levavit Israelitarum, figura erat gratiæ auferentis Electis bonorum terrestrium sitim; sed hæc tria non continebant, neque conferebant rem figuratam. Agnus Paschalis non erat verus Agnus ab initio Mundi jugulatus: manna non erat verus panis de Cælo descendens ad vitam Mundo conferendam. Petra deserti tantum abfuit, ut gratiam conferret aquas præbens, quin immo Dei iram excitavit in eos, qui easdem petierant. Hæc omnia infirma erant elementa ad innuendum Salvatorem, non ad illud communicandum, habentes, S. Paulus ait, umbram duntaxat futurorum bonorum. Sed præter hæc signa a re, quam significant separata, quædam adsunt rei conjuncta, eamque continentia. Ita Columba, quæ visa est super JESUM CHRISTUM post baptisma, erat figura, & imago Spiritus sancti, sed imago repleta præsentia, atque substantia illius, quæ non repræsentabat solum Spiritum sanctum, verum etiam continebat. Similiter Eucharistia est signum Corporis JESU CHRISTI, sed signum, quod rem continet significatam. Hoc enim discriminis adest, inter antiquæ, novæque legis Sacramenta, quod priora illa signa erant vacua, nostra vero sunt signa plena; videlicet prima illa nequaquam continebant rem, quam significabant, altera vero illam continent, ac largiuntur. Itaque Eucharistia signum est veritate repletum; ita ut simul sit signum, & veritas; signum quidem ex parte sui ipsius, veritas autem ex altera. Veritas ex parte cælesti, & invisibili, signum autem ex parte terrestri, & visibili.

Figura mannæ, & prælatio quâ Salvator tribuit Corpori suo super cibum, qui datus fuit Judæis in deserto.

Animum quæso advertite ad Salvatoris promissionem, ipsum videlicet daturum esse in Eucharistia Corpus, Sanguinemque suum, & ad prælationem, quam contulit illi præ manna, quod Judæis in deserto fuit datum; quæ quidem palam probat realem fieri Corporis sui in Eucharistia præsentiam. Amabilis iste Salvator, cum Apostolos enixe flagrantibus

respon-

respondere deberet, utrum id, cujus ipsem in illis ciebat aliquid esset præstantius manna, quod Deus cælitus miserat Patribus suis in deserto, cum Moyses illos in terram promissam ducebat: *Patres nostri manducaverunt manna, & mortui sunt;* respondit duo hæc munera simul conferri non posse; Eucharistiam tantum excellere, quantum id quod vitam tribuit præferendum est ei, quod mortem prohibere non potest; Patres eorum, qui postquam manducaverunt manna, naturæ debitum persolvisse; sed illum, qui carnibus suis vesceretur, æternam vitam assecuturum. Quæ vestra sententia est de duplici hoc munere, utroque magno, utroque eximio, utroque diversis tamen temporibus perutili? Equidem fieri nequaquam posse arbitror, prærogativam, quam Deus confert huic Sacramento, in hoc subsistere posse, ut in Sacramento mera signa admittantur, quin realiter Corpus, & Sanguis Filii Dei ibi contineatur. Patet per se ratio; manna quidem miraculosum erat in productione sua, quippe Angelorum Ministerio erat factum; nonnihil singulare in illius conservatione aderat, resistebat ignis calori, & iis omnibus quæ illud vitiare, & corrumpere poterant. In effectibus ejus nihil erat non prodigii loco habendum. Epularum omnium gustu præditum erat, & ex corporibus omnes extrudebat morbos; cum panis & vinum ex terra nata, & formata, vel saltem præparata hominum manu, obnoxia sint corruptioni, & nullum miraculum operentur: cum quidquid commune habent cum manna, hoc sit, significare Corpus JESU CHRISTI in Eucharistia. Quis ergo non arguet quandoquidem Salvator testatur Eucharistiam toto Cælo nobiliorem, ac præstantiorem esse manna, & hoc melius repræsentari Corpus Filii Dei, quam solo pane propter admirabiles ejus effectus: Eucharistiam ergo esse aliquid præstantius & pane simul, & manna. Quid autem habere potest præstantius, nisi Corpus, & Sanguinem Hominis Dei? Non urgeo amplius hanc similitudinem; satis liquet, nisi Salvatoris verba in sensum oppositum detorquenda sint, inferendum esse ab illo nobis datum fuisse, quod ab eodem fuerat nobis promissum. *Panis, quem ego dabo, Caro mea est pro Mundi vita.*

Joann. 6.

Ibidem.

Mutatio panis & vini in Corpus, & Sanguinem Salvatoris figuratum, & probatum variis mutationibus, quæ in veteri Testamento contigerunt.

Ante consecrationem, S. Ambrosius ait, Corpus CHRISTI non erat, post consecrationem est Corpus suum, quia ipse dixit. Ita Virga, quam Moyses tenebat manu, in anguem mutata est, & mox ex angue rediit in id, quod erat; aqua in Sanguinem conversa, & in aquam, ut antea, reversa est. Nunquid JESUS CHRITUS id facere non potuit, quod fecit Moyses? Non potuit panem convertere in Corpus suum, quemadmodum in nuptiis Cana aquam in vinum converterat? Non potuit multiplicare præsentiam Corporis sui, quemadmodum in deserto panes quinque multiplicaverat? Poterat sane, S. Gregorius Nyssenus inquit. Divinus hic Salvator mutare potest Eucharisticum panem in Sanguinem suum, quemadmodum mutabat illum, quem in vita sua comedebat per naturalem stomachi sui calorem; hic panis, quo vescebatur, in carnis suæ substantiam convertebatur; & credemus, omnipotentem Verbi sui virtutem efficere non posse, quod calor naturalis quotidie in corporibus nostris operatur? Ne inferamus tantam injuriam illi, quem credimus omnipotentem. Nihil certius est mutatione substantiæ, quæ in hoc Mysterio peragitur. De hac Patrum auctoritas, traditio, Concilia, Ecclesiæ fides, populorum consensus vetant ambigere.

Figura Arcæ fœderis eius ad Eucharistiam relatio.

Cum Moyses ad populum Legis Tabulas attulisset, statim ædificari jussit Tabernaculum, & Arcam fœderis, in qua condidit illas tamquam pretiosum thesaurum. Hoc Tabernaculum ex plurimorum Patrum sententia erat insignis Ecclesiæ figura; & Arca figura est adorabilis Eucharistici Sacramenti, quod est veluti centrum Christianæ Religionis, objectum cultus nostri, & in hunc finem a Deo institutum, quemadmodum Arca testamenti erat præcipuum objectum venerationis Judæorum. Rationes autem, quas deprehendunt Patres inter figuram, & veritatem, nimis graves sunt, ideoque non prætermittendæ. Præcipuæ autem hæ fere sunt. Arca ista erat ex ligno incorruptibili intus & extra laminis aureis circumdato. In Eucharistia Corpus Salvatoris non solum incorruptibile est, verum etiam a corruptione præservat corpus, & animam comedentium. Aurum, quo Arca hæc circumdata erat, est symbolum caritatis, quo cor illius æstuat in hoc Mysterio, & quo actus divinum hoc Sacramentum instituit nobis amoris sui magnitudinem testaturus. Singularis veneratio, qua Israelitæ Arcam hanc prosequebantur, illam designat, quam veri Christiani habere debent erga hoc adorabile Sacramentum, quod habere debent tamquam rem illam, qua nulla est sanctior, vel pretiosior. Israelitæ non audebant hanc arcam inspicere, nisi eo involutam velamento, quo tegebatur. Præclara, S. Bonaventura inquit, hujus Sacramenti figura, quod continet quidquid sanctius est, & augustius in terris. Sed quod ipsi non videmus, nisi per fidem sub accidentibus quibus tegitur; tam-

quam velamine illo obtegebantur? Denique dederat Deus arcam hanc populo suo, ut in ipsorum necessitatibus esset illorum perfugium, asylus in periculis, præsidium contra omnes eorum inimicos, oraculum in rebus dubiis, ac in urgentissimis eorum egestatibus adjutorium. Quid fingi potest, quod melius in Eucharistici Sacramenti institutionem repræsentet, quam Deus posuit in Ecclesia sua, ut per præsentiam, quam sub infirmis accidentibus tegit, sit protectio nostra, oraculum, consolatio, subsidium in periculis, in certaminibus, & in omnibus vitæ hujus angustiis.

Corpus Filii Dei vere est thesaurus absconditus. Sap. 7.

Jure optimo sanctum Eucharistiæ Sacramentum nobis exhibetur sub imagine thesauri absconditi in agro Ecclesiæ, & æquissime illi applicari possunt hæc Sapientiæ verba: *Infinitus thesaurus est hominibus.* Thesaurus hic continet bona omnia, quæ cogitari possunt, continet enim Deum ipsum bonorum omnium auctorem; ita ut dicere possimus, ipsum nobis pretiosum hoc munus largientem omnia nobis donasse, vel si mavis, permisisse nobis, inde omnia hauriremus bona, quibus indigeremus. *Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit?* Omnes Cæli divitiæ hoc pacto sunt in nostra potestate, ac nostrum est illis locupletari. Hoc ipso pacto, voluit etiam ita communes omnibus fieri, ut nemo sit, cui iisdem perfrui non liceat. Meminerimus tamen hunc esse thesaurum absconditum, quia sicut Divinitas latet in humanitate JESU CHRISTI; ita humanitas in hoc latet Mysterio, & fallit oculos nostros, ut illam ardentius quæramus per fidem, ut certius illam inveniamus, & majori habeamus in pretio. Hominum avaritia thesauros occulit ne inveniantur; sed Sapientia Cato facta thesaurum hunc abscondit in Eucharistia, ut illum objiciat, ac det quærentibus illum.

Ad Rom. 8.

Actiones omnes Salvatoris, quæ hoc Mysterium præcesserunt, eodem videntur fuisse ad illud dispositæ.

Difficile non esset ostendere omnes fere Salvatoris actiones, quæ præcesserunt promissiones, & donum, quod fecit nobis Corporis sui, fuisse apparatus, qui ad extremam actionem hanc referebantur, quæ eorum erat quodammodo consummatio. Dici posset ideo locum ipsum, ubi natus est, Bethlehem vocatum fuisse, videlicet domum panis; omnia miracula præparasse hominum mentes ad credendum magnum illud miraculum, quod in mutatione panis in Corpus suum peragitur, primum ex his miraculis, ubi aqua in vinum convertitur, incipere præbere nobis exemplum, vel saltem specimen transubstantiationis: Sed ne immorer in disquirendis relationibus, quæ licet remotiores, non tamen minus veræ sunt, unam eligamus ex illis, quæ majorem habent similitudinem, & propius accedunt; videlicet panum multiplicationem, quæ semper a Patribus habita fuit tamquam figura, in qua Salvator nobis præbebat imaginem illius, quam facturus erat in Eucharistia. Hoc exemplum re vera omnes aufere difficultates, quas mens sibi fingere poterat in promissione, quam deinceps fecit dandi nobis Corpus suum ad comedendum, & Sanguinem ad bibendum. Quod enim magis negotium facessit in divini hujus Mysterii conceptu illud nimis curiose ad examen vocantibus, est intelligere quomodonam Corpus simul esse possit in pluribus locis, & ecce nobis præbet exemplum in hac multiplicatione. Nam hi fuerunt illi quinque panes, qui realiter, & substantialiter manducati fuerunt a quinque millibus hominum; ideoque singuli panes reproducti, vel multiplicati fuerunt plusquam millies, & plusquam in locis mille simul: cum etenim non solum in illis omnibus, qui illos manducaverant, sed simul etiam replerent spatium duodecim calathorum, qui pleni reperti sunt: quod fieri non potuisset, nisi quinque panes illi plura simul spatia occupassent; hi enim iidem erant, juxta Scripturarum fidem, quibus repleti erant calathi, postquam omnium famem ad saturitatem usque explevissent.

Applicatio quorundam locorum Scripturæ ad hoc argumentum.

Tenebræ hujus Mysterii inveniunt Manichæos illos, qui ...

Sicut tenebræ ejus ita & lumen ejus. Psalm. 138. Ecclesiæ Patres duo in divina Eucharistia animadverterunt; alterum quidem perspicuum, alterum vero obscurum. Verba Consecrationis perspicua sunt; simplicissimi Spiritus intelligunt, quid dicere voluerit JESUS CHRISTUS instituens Sacramentum sui Corporis. Cum Religio ipsius sit pro Simplicibus, Sacramentum, quod centrum est hujus Religionis, illam sustinens, & sine quo nulla esset Religio, quia nulla ibi Religio est, ubi nullum verum est Sacrificium: Hoc inquam Sacramentum concipi debebat verbis ita perspicuis, ut ab omnibus possent intelligi. Sed modus quo Sacramentum hoc adimpletum est, obscurus fuit. Hoc Dei opus est; hoc Patres confessi sunt se nequaquam intelligere posse; hoc nunquam suscipere ausi sunt populo explicandum, hortantes solum illum ad credendum verbo Dei, quod erat perspicuum. Esset ne Deus id, quod est in divino hoc Sacramento, si non esset incomprehensibilis? Mirabilia ejus non essent hoc nomine appellanda, si mens humana illa assequi potuisset, JESUS CHRISTUS

magis

magis adhuc abscondit se in Eucharistia, quam in Incarnatione, & in passionibus suis. Si igitur Prophetæ de Mysterio Incarnationis ipsius exclamarunt: *Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel, Salvator;* non ne nobis etiam considerantibus densa velamina, sub quibus JESUS CHRISTUS in Altaris Sacramento delitescit, potiori jure exclamandum est: vere tu es Deus absconditus. Sed quo magis invia ea sunt velamina, quibus contegeris, eo magis illa nos admonent te præsentem esse, & caligo, quæ mihi stuporem ciet, mihi est veritatis argumentum. *Deum te in his, quorum intelligentiam non complector, intelligo.* Et ipsa quæ non assequor, efficiunt, ut intelligam, Divinitatem, & humanitatem tuam in adorabili hoc Sacramento continere. Verus colendi te modus, est credere tibi dicenti; *Hic est Corpus meum.* Tunc enim intelligo aliquam proportionem futuram inter humilem fidem meam, & Magnitudinem tuam.

Isaiæ 45.

S. Hilarius l. 10. de Trinit.

Medius vestrum stetit, quem vos nescitis. Joann. 1. Hoc, Christiani Auditores, vobis dicere possum quod olim Magnus S. Joannes Judæis: Medius vestrum stetit, quem vos nescitis. Ille, quem tot sæcula expectstis, quem Patres vestri, & omnes antiqui Patres concupierunt, & cujus adventum maturare ausi sunt tot votis, ac precibus Cælum fatigantes, ut in terram mitteretur: ille inquam de Cælo descendit, medius est inter vos; illum præsentem habetis; sed hic thesaurus est, quo non fruimini eo quod illum nesciatis; felicitas est, quam non gustatis, quia ad illam ne animum quidem advertitis. Bonum est infinitum, quod vos beatos potest efficere, sed quod vobis esse potest nullius utilitatis, eo quod non satis pretium ejus cognoscitur. Denique bonum hoc cogitationibus vestris sublimius, ac vestris desideriis majus vos beatos non efficit, quia eodem uti ignoratis. Inde easdem vobis licet utilitates percipere, ac illi, qui ejusdem visibili præsentia perfruuntur: cum enim æque liberalis sit in utroque statu, cur non perfruemini? Si vosmet dignos præstiteritis qui recipiatis gratias, quas effundebat in illos, qui ad ipsum confugiebant in necessitatibus suis, miraculosas conversiones, admirabiles curationes, beneficia, quæ plenis manibus ut ita dicam, fundebat; si vobis non est, ut illis, cum quibus versabatur, felicitas videndi sanctam humanitatem suam, cæci, qui per illum videbant diei lucem, ipsum adorare non cessabant, & in tenebris, in quibus vos relinquere voluit, vobis esse debet solatio, ad fidei vestræ exercitationem vobis utilius esse hoc credere, quam videre.

Vis verbi J. C. ... [illegible] ... panis, & vini.

Ad Rom. 11.

Dixit & facta sunt: ipse mandavit & creata sunt. Ps. 32. En vis Dominici verbi. Nihilum obtemperat, & loquenti Domino respondet, quasi subsisteret: cum creavit stellas, responderunt *Adsumus;* quia S. Paulus ait: *Vocat ea, quæ non sunt tanquam ea quæ sunt.* Ita ex me quæritis, quæ sint dona, quæ offeruntur in Altari, & respondebo vobis cum S. Ambrosio, ante consecrationem oblata dona nequaquam fuisse Corpus JESU CHRISTI, sed post consecrationem esse Corpus JESU CHRISTI. Ipse dixit, & factum est, mandavit, & creatum est. Esca, quam præbebat Deus Judæis magnum erat prodigium: sed utrum majus est, numquid manna de Cælo descendens, an Corpus JESU CHRISTI veniens de Cælo. Cur hoc accipiens dicis *Amen?* Nonne id fit; S. Ambrosius ait, ut ex corde profitearis, te Corpus JESU CHRISTI recipere: *Ergo non otiose cum accipis, dicis amen, jam in spiritu confitens quod accipias Corpus CHRISTI; dicit tibi Sacerdos Corpus CHRISTI, & tu dicis, amen, hoc est verum; quod confitetur lingua, teneat affectus.*

S. Ambr. lib. 4. de Sacr. c. 5.

Unio, quæ est inter Fideles, & J. C. non spiritualis tantum sed realis & naturalis est.

Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem in me manet, & ego in illo. Joann. 6. De divinis non loquimur amplius secundum cogitationes, & sermonem hominum. Legamus, quod est in libris Sanctis, & quod legimus, intelligamus. Itaque cum dicimus JESUM CHRISTUM vere in nobis esse, & nos in illo; loquimur temere, & sine pietate, nisi ab illo didicimus. Carnem ejus esse vere cibum, & Sanguinem illius vere potum, & eum qui manducat suam Carnem, & bibit suum Sanguinem, in illo manere, & Christum in eo: hæc enim verba nullum relinquunt locum dubitandi de veritate Carnis, & Sanguinis sui in adorabili Altarium nostrorum Sacramento, quemadmodum inquit S. Hilarius. Quando quidem vera hæc quidem sentimus, quod cum manducaverimus Carnem, & Sanguinem JESU CHRISTI, nos sumus in illo, & ille in nobis est; unde autem illum nobis conjunctum esse per divini hujus Sacramenti manducationem, oritur, unionem inter JESUM CHRISTUM, & fidelem realem esse, & naturalem. Ipse locutus erat de unione spirituali, & naturali, cum dixerat, quemadmodum Pater suus, a quo missus erat, vivens erat, illum etiam qui Carnem suam comederet, vivum habiturum in illo, & sicuti Patrem inter & Filium naturalis est unio; inde sequi, ut per hujus Sacramenti virtutem, idem privilegium consequimur. *Quod autem in nobis hæc unitas sit, ipse CHRISTUS testatus est, cum dicit, qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem in me manet, & ego in illo.*

S. Hilar. l. 8. de Trin.

Datus est hic sermo; & quis potest eum audire. Joann. 6. Talis est primus sermo Hæreticorum, qui rebelles fuerunt vivis fulgoribus verborum Filii Dei, tales quoque locutiones recentiorum Capharnaitarum, qui scandalum acceperunt ex promissione, qua Dominus receperat, se illis daturum Carnem suam ad manducandum. *Hoc vos scandalizat. Hæretici ab Eucharistia abstinent se, eo quod non confiteantur Eucharistiam Carnem esse Servatoris nostri JESU CHRISTI, quæ pro peccatis nostris passa est, & quam Pater sua benignitate suscitavit.* Verba sunt S. Ignatii Epistola ad Smyrnenses. Sensus habent oppositos huic Dono Dei, & contradicentes bonitati Salvatoris in hoc divino Sacramento, pereunt . . . e. Apage sensus horum Capharnaitarum, & eorum, qui illorum Sectam sequuntur. Tantum abest, quod Sermo JESU CHRISTI promittentis se nobis daturum Corpus suum ad manducandum, & Sanguinem suum ad bibendum, durus nobis videatur, ut nos moveat, illiciat, corda nostra contribet; ubi etiam palam videmus amorem JESU CHRISTI erga nos . . . Tu ergo Domine, qui nos efficis unicæ, & supremæ divinitatis tuæ participes per divinissimi Sacramenti hujus commercium, quod offerimus tibi, & ipse recipis a nobis, largire per gratiam tuam, ut sicut cognoscimus veritatem, illam possidere mereamur vitam ducentes illi conformem, quam docet.

Hæretici loquuntur, & sentiunt de divino hoc Sacramento ut Capharnaitæ.

Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, & ministri fuerunt Sermonis. Luc. 1. Scriptura, & Traditio præcipua sunt fidei nostræ fundamenta: Omnia labefactantur in politica etiam, in rebus publicis, & ubique si duo hæc fulcra evertantur. Hæc nobis perhibent testimonium veritatis Augustissimi Sacramenti Eucharistici. Consulemus ergo Traditionem, & docebit modum quo divinum hoc celebrabatur Mysterium primis Ecclesiæ temporibus, quæ nullatenus immutata est quoad essentiam, & quod spectat ad ritus, preces, intentiones, per quas offerebatur Sacrificium, modum, quo sacrum hoc convivium distribuebatur, aliasque circumstantias, quas legimus in primis Christianis Auctoribus, qui ea dedicerunt a decessoribus suis, quamquam hujusmodi ritus alii fuerint, non secus ac celebrandi modi, fides incolumis, ac integra de realitate Mysterii, & veritas præsentiæ Salvatoris semper viguit eadem inter vices temporum, licet tot hæreses omnibus sæculis genitæ fuerint, & varii Ecclesiarum particularium ritus, & propriæ singularum Liturgiæ fuerint inventæ. Quod non nisi acceptum referendum esse videtur curæ illius qui pollicitus est fore ut error, omnesque conatus inimicorum Ecclesiæ nunquam prævalerent contra ipsam, & contra fidem hujus Mysterii, quod efficit, & continet potissimam doctrinæ illius partem, quam hausit ab eodem Salvatore, qui Sacramenti hujus Institutor est, ac ab iis qui hujus Institutionis testes fuerunt: *Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio fuerunt, & ipsi viderunt.* Hinc S. Justinus unus ex primis Christianis Auctoribus, insignis Traditionis, quam ævo suo jam numerabat, hæc habet: *Non enim, ut communem panem, neque ut communem potum ista sumimus, sed quemadmodum per verbum Dei; Caro factus est CHRISTUS salvator noster, & Carnem, & Sanguinem salutis nostræ caussa habuit ... Incarnati JESUS Carnem, & Sanguinem esse dicti sumus.* Hoc memoratum invenimus in Sanctis Evangeliis, & JESUS præcepit Apostolis suis ut id facerent, postquam accepisset panem, & gratias agens Patri suo dixisset, hoc est Corpus meum; & hic est Calix Sanguinis mei: *Nam Apostoli in Commentariis a se scriptis, quæ Evangelia vocantur, ita tradiderunt præcepisse sibi JESUM &c.* Concede quæsumus Domine, ut firmi permaneamus in fide, quam a Patribus nostris accepimus.

Eucharistiæ Sacramentum recognitum per traditionem omnium sæculorum in Ecclesia celebratum.

S. Justinus Mart. Apolog. 2.

Idem ibidem.

Accipite, & dividite inter vos. Luc. 22. Hoc unum est ex divinis hujus Sacramenti Miraculis, quod mens hominis adorare debet, quin illud scrutetur, videlicet eum, qui recipit partem speciei Panis, & vini sub qua continetur Corpus, & Sanguis JESU CHRISTI, totum recipere JESUM CHRISTUM. Frustra Paulus Samosatenus, ejusque Sectatores conantur os aperire ad evomendas blasphemias, asserentes, Corpus, & Sanguinem JESU CHRISTI in Eucharistia comprehensi corrumpi. Blasphemias autem suas probantes his JESU CHRISTI verbis, quæ non intelligunt: *Accipite, & dividite inter vos.* Impius hic, & qui adhærent illi, ignorant se insurgere contra veritatem, quæ prodiit ex ore S. Pauli dicentis, quanto majus supplicium non meretur ille, qui pedibus conculcat Sanguinem novi Testamenti, per quem sanctificatus est. Nonne ut dæmoni placeret, hæresiarcha ille æque intulit contumeliam Sanguini vivificanti JESU CHRISTI, & Spiritui sancto? *Surrexit contra Sanguinem vivificum, & contra Spiritum sanctum.* Si enim Sanguis JESU CHRISTI corruptibilis est, quia divisus, & effusus; idem igitur erit de Spiritu sancto, quod de hoc Sanguine adorabili, qui nobis vitam largitur. *Si enim Spiritus sanctus, sicut Sanguis vita:* nam Spiritus sanctus nonne divisus fuit super Apostolos? Nonne effusus est super omnem carnem? Nemo igitur dicet Spiritum sanctum esse corruptibilem

Recipiens partem speciei panis, & vini recipit totum Corpus, & Sanguinem.

S. Dionys. Alexandr. contra Paulum Samosatenum.

Idem ibidem.

divinus est. Hoc ipsum dicamus de Corpore, & Sanguine vivificante JESU CHRISTI in sacris Mysteriis, licet utrumque in plures partes divisum sit, utrumque æqualiter totum ab omnibus sumitur, & corruptioni obnoxium non est, quia nos efficit incorruptibiles. Amor tuus, Domine, & potentia tua minus enituissent, si temetipsum nobis per partes solum, & non integrum tradidisset. Firma fide credimus, te nutrientem populum tuum hac Angelorum esca testatum fuisse Filiis tuis magnitudinem magnificentiæ tuæ, & amorem, quo illos complecteris, dando temet integrum illis, ut se totos tibi tribuant, cum id adimplent, quod iis præcepisti: *accipite, & dividite inter vos*.

Accipite, & manducate; Hoc est Corpus meum. Matth. 26. Terribilia sunt divina Mysteria, quæ in Altari adimplentur. Agnus Dei, qui tollit peccata Mundi, ibi vero immolatur comedendus. Sanguis Agni hujus divini vere funditur a Fidelibus bibendus. Adorabile hoc Sacrificium reddit Filium Dei objectum in quo Pater Æternus bene sibi complaceat; neque enim immolatus fuit per Judæorum sævitiam, sed per amorem ipsius. Talis erat cibus Filiorum Ecclesiæ; hoc potu utebantur ad mensam Domini. Hic Deus est, qui creavit illos, hic Redemptor, qui illos redemit, & ipse convivium est, ad quod invitamur. Caro illius vere cibus est, & Sanguis vere est potus; opus est esse Deum, & Hominem, ut id cogitet, & exequatur. Per admirabilem hanc Institutionem JESUS CHRISTUS æque suam probat Divinitatem, & Humanitatem; si enim Homo tantum esset, quomodo sanctus hic cibus vitam æternam produceret? Et si tantum Deus, quomodo esse nobis posset realis, & sensibilis esca? Si homo non esset, quomodo Sanguis illius super Altare effunderetur? *Sanguis, qui pro vobis effundetur*. Et si Deus simul non esset, quomodo ibi esse posset sub sacris symbolis, & ubique? Quomodo manducari posset, & non absumi? *Homo nudus quo pacto præbeatur iis, qui ad sacram mensam accedunt? Quomodo rursus dividetur, cum hic, cum ubique, nec tamen minuitur. Simplex enim Corpus vitam nequaquam infundit participantibus.*

S. Cyrill. Alexandr. Homil. in mysticam cœnam.

Communicemus ergo Corpori JESU CHRISTI, tamquam fonti vitæ per Divinitatem inseparabiliter eum Humanitate conjunctam. Bibamus Sanguinem ejus, qui postquam nostra eluit crimina, beatam nobis procurat immortalitatem, firma, & inconcussa fide tenentes ipsum simul Sacerdotem esse, & victimam, hunc esse offerentem, & qui oblatus est, comedentem Corpus suum in Sacra Cœna sub aliena specie, & eum qui comeditur a Fidelibus. *Credentes simul ipsum & munere Sacerdotem, & hostiam; ipsum qui offert, & oblatus est, qui accipit, & traditur.* Credamus manu quidem frangi Signum, sed JESUM in hoc Mysterio esse immortalem; & integrum ad nos venire sine divisione; & ab omnibus recipi, quin minuatur, vel absumatur.

Idem ibid.

Domine ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes. Joann. 6. Apostolorum Princeps hisce verbis usus est, cum loqueretur de augusto Altaris Sacramento, quia continebit auctorem vitæ, & Mysterium hoc per verba vitæ consummatum erat. Fides, quæ principium vitæ est, dux erat huic Apostolo, hæc efficit, ut penetremus mysticas tenebras, quæ tegunt JESUM CHRISTUM in hostia divina. *Magna in Sacramentis est eminentia, intelligentia quorum fide potius experienda, quam adinventione humana*: quæ ex pravitate sua dimetiens Omnipotentis opera damnat quod non intelligit. Videte, & admiramini hanc profunditatem in abysso Sacramenti Eucharistici, ubi cum panis, & vinum transubstantientur per virtutem, & efficaciam cælestium verborum in Corpus, & Sanguinem JESU CHRISTI: accidentia, quæ antequam verba proferrentur, innitebantur naturæ panis, & vini, divinitus suspensa immorentur per omnipotentia verba Consecrationis. Nonne novum prodigium est, quod cum Corpus JESU CHRISTI sit caro, & non spiritus, nihilominus alat Spiritum, non corpus, & illum nutriens, vitam illi communicet? Potestne ratio horum mirabilium altitudinem penetrare? Sed fides eo pervenit, quo ratio non potest. Deficit illa sub pondere; fides vero vires mutuatur ex rationis infirmitate; quia tunc exclamamus: *Domine ad quem ibimus?* Nonne tu solus *verba vitæ æternæ habes*.

Enumeratio miraculorum quæ in divino hoc Mysterio continentur, & cogunt nos ad Dei Verbum confugere, quia superant rationem.

Panis, quem frangimus, nonne communicatio Corporis CHRISTI est? Calix, cui benedicimus, nonne participatio Sanguinis CHRISTI est? 1. ad Cor. c. 11. Cum manducamus panem Domini, & pretiosum illius Sanguinem bibimus, delineamus imaginem mortis Domini, quam subiit in Cruce. Sed ut imago hæc sit fidelis, opus est, ut in Altaris Sacramento hæc eadem sit Caro, & idem Sanguis. *Non alia, sed eadem, quæ est præsens Caro Domini; non alius, sed idem, qui fusus est Sanguis.* Spiritus magis animatur reali præsentia Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI, quam simplici memoria, ad quam nos redigunt Novatores. Amor magis inflammatur, credit videre, credit tenere, credit amplecti objectum suum; adstare sibi videtur cœnæ quo non fallitur, nisi fortasse quoad tempus, & locum. Non potest ultra oblivisci pretiosi monumenti amoris JESU CHRISTI qui oculis videtur, manibus attrectatur, & ore recipitur. Sibi quilibet dicit, ut Apostoli, loquimur de Mysterio, ubi verbum substantialiter residet, & loquimur confidenter, quia oculi nostri viderunt, manus nostræ attrectarunt, atque audivimus auribus nostris tamquam spectatores actestes. *Quod audivimus, quod vidimus, quod manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ.* Profecto ad eliciendam ex cordibus nostris ampliorem persuasionem præsentiæ JESU CHRISTI in divinissimo hoc Sacramento, nosmetipsos interrogemus, utrum magis moveamur, cum dicimus, JESUM CHRISTUM esse adhuc nobiscum usque ad consummationem sæculi in Eucharistico Sacramento, quam cum taciti recolimus ejus humiliationes in stabulo: utrum vividior sit nostra fides, cum attendimus, JESUM CHRISTUM adhuc nobiscum versari, quam cum cogitamus illum jam conversatum fuisse in terris: utrum amor noster sit ardentior, spes acrior, cum videmus JESUM CHRISTUM quotidie immolari pro nobis in sacris Mysteriis, quam cum reminiscamus ipsum olim pro nobis in Cruce oblatum fuisse. *An quando dicitur, olim in Cruce pependit, an quando dicitur, nunc in altari offertur.* Numquid præsens beneficium non movet magis, quam præteritum? Ita loquitur S. Paulus de hoc divino Mysterio tamquam præsente, & quod inspectantibus nobis videtur: *Panis, quem frangimus, nonne participatio Corporis CHRISTI est?* Quæ enim præterita sunt, fere non imprimunt ideam præsentem; oblivioni traduntur; sed præsentia non sinunt mentem ambigere, eamque cogitare cogunt. *Quia est is plerumque non creditur, de illis vel in modico dubitare animus non sinitur.*

Hoc Mysterio recolitur memoria mortis Domini ex S. Paulo.

Petrus Abbas Cluniacensis de Sacramento Altaris.

Idem Petrus Cluniacensis ibidem.

Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem in me manet, & ego in illo. Intelligite Fratres, summa bona, quæ fides aperit nobis in divina Eucharistia. Si JESUS CHRISTUS in hoc adorabili non est, nullus inter illum, & nos est nexus: Veritas non invenitur amplius in verbis illius, qui auctor est veritatis, qui asserit, nos manducantes Carnem suam, Sanguinemque suum bibentes in illo esse, & illud in nobis. Sin autem JESUS CHRISTUS in hoc divino adest Mysterio, quemadmodum Verba cogunt rebelles etiam confiteri; nonne fatendum est etiam inter JESUM CHRISTUM & nos adesse non solum unionem conformitatis voluntatum, sed etiam naturalem unionem? Nam cum Verbum vere Caro sit factum, nos vere sumimus Verbum Carnem factum per cibum hunc, quem Dominus dedit nobis in divino hoc Sacramento. *Si enim Verbum caro factum est, & nos vere Verbum carnem cibo Dominico sumimus.* Quomodo vero divinum hoc Verbum non permanebit in nobis per naturalem unionem; cum enim acceperit naturam nostram, quam sibi conjunxit per insolubile vinculum, nobis comedendam præbet in Sacramento divinæ Carnis suæ veram naturam adorabilis carnis hujus, quam cum natura sua in hoc Mysterio conjunxit. Hæc est S. Hilarii argumentatio.

Per manducationem Carnis J. C. datur unio realis, & naturalis inter J. C. & Fideles.

S. Hilarius l. 8. de Trinitate.

Caro non prodest quidquam, verba mea spiritus & vita sunt. Joann. 6. Non me latet quanta sit adversariorum nostrorum hoc in loco objectio. Filius Dei, inquiunt, palam nos docuit his verbis sensum suum, promittens se nobis daturum Corpus suum ad manducandum, & Sanguinem suum ab bibendum. Tanti faciunt hanc objectionem, ut postquam asseruerunt in toto capite hoc de Eucharistia verba non fieri, si illa excipias verba: *Hoc est Corpus meum*, respondere non cessabunt per hunc locum ipsum: *Caro non prodest quidquam*. Sed objectio hæc si propius ad examen vocetur, evanescit, ac se ipsam evertit. Nam certum est in his verbis, *Caro non prodest quidquam*, nomen carnis non sumi ad litteram, pro reali, & vera Carne Salvatoris, de qua dicere neque illi possunt, neque nos, quod *Caro non prodest quidquam*, cum illa ex omnium Fidelium consensu unicum sit salutis nostræ fundamentum. Necesse est, per hæc verba Filium Dei dicere voluisse, vel *explicationem, quam caro, & sanguis vobis suggerunt non prodesse quidquam: hic agi de spiritu, & vita*: Vel ut ipse Calvinus intellexit: *Mea caro, qualem ipsi concipitis, separata a Divinitate mea nihil vobis prodesset*: Vel, si mavis; *Frustra participes fietis carnis meæ; hæc non proderit quidquam: erit potius damnatio, ac mors vestra, nisi efficiamini participes simul per spiritum vestrum, Carnis, & Spiritus mei, qui fons est vita vestra.* Quælibet ex tribus hisce explicationibus eligatur, ulla ne est, quæ perfecte cum reali præsentia, & Christiano dogmate non congruat? Nonne fatemur communionem carnis Domini nostri per carnem nostram, nihil prodesse, nisi communicemus etiam spiritui, & carni ejus per spiritum nostrum, nosmet corporaliter, & spiritualiter cum illo conjungentes? Nonne confitemur carnem hanc per se non esse vivificantem; sed talem

Quo in sensu intelligenda sunt verba illa Caro non prodest quidquam.

esse

esse per unionem Divinitatis? Nonne dicimus carnem hanc carnali modo conceptam, tamquam laceratam, ac membratim concisam, & consumptam ab illis, qui eam vulgari modo manducant, nihil prodesse? Numquid Auctores Catholici, & maxime Orthodoxi dixerunt, Corpus Filii Dei non esse corporaliter præsens in Eucharistia, videlicet more corporum, sed spiritualiter, hoc est more spirituum: quamvis hodie abstinendum sit ab id genus locutionibus; ne ansam præbeamus æquivocis, & hæreticorum subterfugiis: Calvinistæ quippe in inanibus contentionibus suis, putant, ubi spiritaliter aliquid dici audiunt, id dici tantum in spiritu, & figura.

Explicatio eorum verborum reus erit Corporis, & Sanguinis Domini.

Qui manducat, & bibit indigne, reus erit Corporis, & Sanguinis Domini &c. Reus Corporis, & Sanguinis Domini significat reum violati, atque per ludibrium contempti Corporis Domini. Quomodo autem poterat Apostolus nobis apertius, ac significantius asserere; Corpus hoc, pretiosumque Sanguinem reipsa esse in Eucharistia, quam dicendo, illud a nobis violari, coinquinari, lædi, cum indigne ad Eucharistiam accedimus. Sacramentarii dicent, eum qui Principis imaginem lædit, Principem lædere; quod sane S. Paulus dixisset, si, ut illi, cogitasset. Dixit hoc esse Corpus, & Sanguinem: si intellexisset figuram Corporis, & Sanguinis, saltem ibi substitisset, neque addidisset, vos contemnitis Corpus, & Sanguinem; vos rei estis Corporis, & Sanguinis. Itaque adversariorum nostrorum plerique confugiunt ad quasdam vagas, & genericas responsiones, quæ minime satisfaciunt. Posita enim eorum sententia, in Sacramento videlicet adesse tantum figuram Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI: quid prodest magnum hoc, districtumque examen nostrummet ipsorum, quod nobis Apostolus præcipit propter id, quod nobis licet facere in singulas diei horas, sine aliquo examine? Quando enim jubemur nosmet probare, nosmet diligenter excutere, antequam Dei verbum audiamus, antequam oremus, vel meditemur, vel aliquem fidei actum eliciamus? Et nihilominus in omnibus his occasionibus, ex Doctorum sententia manducari potest, & re ipsa manducatur Caro Domini, tamquam in Eucharistia: tamen quod discrimen a nobis inter utramque hanc manducationem fieri jubet Apostolus? Post hæc ambigitis adhuc de sensu horum verborum, Hoc est Corpus meum? Ambigitis, utrum contumelia afficiatur verum Domini Corpus, ubi indigne in Eucharistia recipiatur? Ambigitis, utrum hoc fiat; eo quod non habitum fuerit discrimen Corporis Domini vere præsentis? De hoc ultra non est ambigendum. Vobis secretum aperit, quod nonnisi ab ipso Deo potuit didicisse. Nam eo quod ita contumeliis effecerunt Corpus Domini, quod illud non distinxerunt, plures languent, vel infirmantur, & dormiunt multi. Hic nulla est amplius figura, hæc maxima est omnium realitatem: Divina Virtus manavit ex divino hoc Corpore ad eos puniendos, qui non distinxerunt illud, vel per languorem artis humanæ ignotum; vel per morbum insignem, vel per ipsam mortem. Spiritus Evangelii Spiritus est mansuetudinis, veniæ, pacis; sed non desunt noxæ adeo impotentes, ut Evangelica illa patientia irritata furor evadat. Omnia ergo S. Pauli verba nobis adstruunt ideam præsentiæ realis, ubi Divina Majestas pati non poterit, se inquinari illorum audacia, qui parum reverenter ad sacram Synaxim accedunt.

PARAGRAPHUS IV.

Loci, & sententiæ Sanctorum Patrum hujus argumenti.

H*Æretici Eucharistias, & oblationes non admittunt, quod non confitentur, Eucharistiam esse Carnem Salvatoris nostri JESU CHRISTI, quæ pro peccatis nostris passa est, quam Pater sua benignitate suscitavit.* S. Ignatius in Epistola ad Smyrnenses citata a Theodoreto.

Non ut communem panem, neque ut communem potum hæc sumimus; sed quemadmodum per verbum Dei incarnatus JESUS CHRISTUS Salvator noster, & carnem, & Sanguinem pro salute nostra habuit; sic etiam per preces verbi Dei, ab ipso Eucharistiam factum cibum, illius incarnati JESU, & carnem, & Sanguinem esse edocti sumus. S. Justinus in Apologia ad Antoninum Imperatorem.

Apostoli in commentariis a se scriptis, quæ Evangelia vocantur, ita tradiderunt, præcepisse sibi JESUM; cum enim, pane accepto, cum gratias egisset, dixisse, hoc facite in mei recordationem. Hoc est Corpus meum: *& poculo similiter accepto, & gratiis actis, dixisse:* Hic est Sanguis meus. Idem.

CHRISTUS, eum qui ex creatura panis est, accepit, & gratias egit dicens: Hoc est Corpus meum, *& Calicem similiter, qui est ex ea creatura quæ est secundum nos, suum Sanguinem confessus est, & novi Testamenti, novam oblationem quam Ecclesia ab Apostolis accipiens in universo Mundo offert Deo, ei qui alimenta nobis præstat.* Sanctus Irenæus adversus Hæreses, lib. 4. cap. 18.

Quomodo constabit eis, eum panem, in quo gratiæ actæ sunt, Corpus esse Domini sui, & calicem Sanguinem ejus, si non ipsum fabricatoris Mundi filium dicant, id est verbum ejus; quomodo autem rursus dicunt, carnem in corruptionem devenire, & non percipere vitam, quæ corpore Domini & Sanguine alitur. Idem ibidem c. 34.

Quando sanctum Cibum, illudque incorruptum accipis epulum, quando vitæ pane, & poculo frueris, manducas, & bibis Corpus, & Sanguinem Domini, tunc Dominus sub tectum tuum ingreditur. Et tu ergo humilians temet ipsum imitare hunc Centurionem, & dic Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum. Homil. 5. in diversa loca Evangelii.

Quis potest manducare Carnem, & Sanguinem bibere? Hæc erant, quæ audientes ii, qui ex Judæis Dominum sequebantur, scandalizati sunt. Sed populus Christianus, populus fidelis, audit hæc, & amplectitur, & sequitur eum qui dicit: nisi manducaveritis meam Carnem, & biberitis meum Sanguinem, non habebitis vitam in vobis: quia Caro mea vere est cibus, & Sanguis meus vere est potus. Est ergo ipse vulneratus, cujus nos Sanguinem bibimus &c. Idem hom. 6. in Numeros.

Caro Corpore, & Sanguine CHRISTI vescitur, ut anima de Deo saginetur. Tertullianus lib. de Resurrectione Carnis.

Panis iste quem Dominus porrigebat discipulis, non effigie, sed natura mutatus, omnipotentia Verbi factus est caro. S. Cyprianus serm. de Cœna Domini.

Veritatem præfiguratæ imaginis implevit. Idem Epistola 63.

Panem Angelorum sub Sacramento manducamus, eumdem sine Sacramento manifestius edemus in Cælo. Idem, ibidem.

CHRISTUS ait; Caro mea vere est cibus, & Sanguis meus vere est potus, qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, in me manet, & ego in illo. De veritate Carnis, & Sanguinis Domini, non est relictus ambigendi locus. Sanctus Hilarius lib. 8. de Trinitate.

Nunc & ipsius Domini professione, & fide nostra, vere Caro est, & vere Sanguis est: & hæc accepta atque hausta id efficiunt, ut & nos in CHRISTO, & CHRISTUS in nobis sit. Anne hoc veritas non est? Contingat plane his verum non esse, qui CHRISTUM JESUM verum esse Deum negant. Idem ibidem.

Cum omni certitudine Corpus, & Sanguinem CHRISTI sumamus: nam sub specie panis datur tibi Corpus, & sub specie vini datur Sanguis, ut sumpto Corpore, & Sanguine CHRISTI efficiaris ei comparticeps Corporis CHRISTI. Sanctus Cyrillus Jerosolymitanus Catech. 4. Mystag.

Christophori erimus, hoc est CHRISTUM ferentes, cum ejus Corpus, & Sanguinem in membra nostra receperimus. Idem ibidem.

Pro certissimo habens panem hunc, qui videtur a nobis, non esse panem, etiamsi gustus panem esse sentiat, sed esse Corpus CHRISTI, & vinum, quod a nobis conspicitur, tametsi sensu gustus vinum esse videatur, non tamen vinum sed Sanguinem esse CHRISTI. Idem ibidem.

Cum CHRISTUS de pane pronunciaverit, ac dixerit: Hoc est Corpus meum: *quis audebit deinceps ambigere? & cum idem ipse tam asseveranter dixerit:* Hic est Sanguis meus: *quis unquam dubitaverit, ut dicat non esse ejus Sanguinem?* Idem ibidem.

Aquam olim vinum convertit in Cana Galilææ, quod habet quamdam cum Sanguine propinquitatem; & eum parum dignum existimabimus, cui credamus, quod vinum in Sanguinem transmutaverit? Idem ibidem.

Quamobrem non sic hæc attendas volim, tamquam sint nudus & simplex panis, nudum & simplex vinum: Corpus enim sunt & Sanguis CHRISTI: nam etiamsi sensus illud tibi renuntiat, fides te confirmet. Ne judices rem ex gustu, sed te citra ullam dubitationem fides certum reddat quod sis dignus factus, qui Corporis & Sanguinis CHRISTI particeps fieres. Idem ibidem.

Ne dubites, an hoc verum sit, eo manifeste dicente, Hoc est Corpus meum: *sed potius suscipe verba Salvatoris in fide, cum enim veritas sit, non mentitur.* S. Cyrillus Alexandr. Epist. ad Calosirium.

Quæ locutus sum vobis, inquit CHRISTUS, Spiritus, & vita sunt, quod perinde est, ac si diceret, Corpus meum quod ostenditur & datur pro Mundo, in cibum dabitur, ut spiritualiter unicuique tribuatur, ut fiat omnibus tutamen, præservatioque ad Resurrectionem vitæ. Sanctus Athanasius in illum Evangelii: Quicumque dixerit verbum contra filium hominis &c.

Absit, ut de his quicquam sinistrum loquar, qui

Apostolico gradui succedentes, Corpus CHRISTI sacro ore conficiunt. Sanctus Hieronymus Epist. 1. ad Heliodorum.

Presbyteri ad quorum preces CHRISTI Corpus, Sanguisque conficitur. Idem Epist. 85. ad Evagrium.

Nos audiamus panem quem fregit Dominus, deditque Discipulis, esse Corpus Domini Salvatoris. Idem Epistola 150.

Ipse (CHRISTUS) conviva & convivium; Ipse comedens & qui comeditur. Idem Epist. 150. ad Hedibiam.

Quid est altare, nisi sedes Corporis & Sanguinis Domini? .... Quid tam sacrilegum quam altaria Dei, in quibus aliquando & vos obtulistis, frangere? Fregistis etiam Calices Sanguinis Domini portatores. Optatus Milevit. contra Parm.

In Sanguinis mentione (CHRISTUS) testamentum constituit Sanguine suo obsignatum. Tertullian. lib. 4. contra Marcionem.

Considera utrum præstantior sit panis Angelorum (nempe manna) an Caro CHRISTI, quæ utique Corpus est vitæ .... Forte dicas aliud video: quomodo tu mihi asseris quod CHRISTI Corpus accipiam &c.? S. Ambrosius lib. de initiandis cap. 9.

Quod si tantum valuit humana benedictio, ut naturam converteret, quid dicimus de ipsa consecratione divina, ubi verba ipsa Domini Salvatoris operantur? Nam Sacramentum istud quod accipis, CHRISTI sermone conficitur. De totius Mundi operibus legisti, quia ipse dixit, & facta sunt, ipse mandavit, & creata sunt. Sermo ergo CHRISTI, qui potuit ex nihilo facere quod non erat, non potest ea quæ sunt in id mutare quod non erant? Idem ibidem.

Quid hic quæris naturæ ordinem in CHRISTI Corpore: cum præter naturam sit ipse Dominus JESUS partus ex Virgine. Idem ibidem.

Caro Dei, & Sanguis Dei. Idem in Psalm. 118.

Idem Sacerdos (CHRISTUS) Idem & hostia. Idem lib. de Fide c. 5.

Quantis utimur exemplis, ut probemus non hoc esse quod natura formavit, sed quod benedictio consecravit? majoremque vim esse benedictionis quam naturæ; quia benedictione ipsa natura mutatur. Idem lib. de initiandis.

Sermo CHRISTI hoc conficit Sacramentum ... Non erat ante Consecrationem Corpus CHRISTI, sed post Consecrationem dico tibi, quod Corpus CHRISTI est, quia ipse dixit & factum est. Idem lib. 4. de Sacram. cap. 4.

Si Verbum Dei efficax est, omnia quæcumque voluit Dominus fecit in Cælo & in terra, non potuit panem Corpus suum facere, & vinum Sanguinem. Idem lib. 4. de Fide cap. 14.

Suscepit JESUS de terra terram, quia caro de terra est, & de carne Mariæ carnem accepit, & quia in ipsa carne hic ambulavit, & ipsam carnem nobis manducandam ad salutem dedit, nemo autem illam Carnem manducat, nisi prius adoraverit. S. Augustinus Homil. in Psalm. 98.

Panis ille, quem videtis in altari, Sanctificatus per Verbum Dei, Corpus est CHRISTI, Calix ille, immo quod habet Calix sanctificatum per verbum Dei, Sanguis CHRISTI est. Per ista voluit Dominus commendare Corpus & Sanguinem suum, quem pro vobis fudit in remissionem peccatorum. Idem Serm. de divers.

Loco Sacrificiorum cruentorum, CHRISTUS JESUS dedit nobis Sacrificium rationabile, mysticum, incruentum in mortis suæ commemorationem. Idem lib. 10. de Civit. cap. 10.

Summum, verumque Sacrificium, cui cuncta Sacrificia falsa cesserunt. Idem ibidem.

CHRISTUS qui semel immolatus est in se ipso, in Sacramento quotidie populis immolatur. Idem Epist. 23. ad Bonifacium.

Ut panem Angelorum manducaret homo, Creator Angelorum factus est homo. Idem in Psalm. 34.

Verbum illud quo pascuntur Angeli, quod est æquale Patri, manducavit homo. Idem conc. 2. in Psal. 33.

Incarnatur panis, & trajicitur per mamillam, ut veniat ad infantem: Incarnatur Verbum, & trajicitur per Eucharistiam, ut veniat ad hominem. Idem in Ps. 33. conc. 1.

Victima qua triumphatus hostis. Idem lib. 9. Confession.

Porrexit unus, obtulit ibi Sacrificium Corporis CHRISTI. Idem lib. 22. de Civit. Dei cap. 8.

Tantummodo memoriam sui ad altare tuum fieri desideravit, unde sciret dispensari victimam Sanctam, qua deletum est chirographum, quod erat contrarium nobis. Idem lib. 9. Confessionum ubi de Matre sua loquitur.

Et ferebatur manibus suis. *Hoc quomodo fieri possit in homine, quis intelligat? Quis enim portatur in manibus suis? manibus aliorum potest portari homo, manibus suis nemo portatur. Quomodo intelligatur in ipso David secundum litteram non invenimus, in CHRISTO autem invenimus. Ferebatur enim CHRISTUS in manibus suis, quando commendans ipsum Corpus suum, ait* Hoc est Corpus meum. *Ferebat enim illud Corpus in manibus suis.* Idem in Psalm. 33.

Nemo Carnem illam manducat, nisi prius adoraverit; inventum est quomodo adoretur tale scabellum, & non solum non peccetur adorando, sed peccetur non adorando. Idem in Psalm. 89.

CHRISTUS sinit Judam inter innocentes Discipulos accipere, quod fideles norunt pretium nostrum. Idem Epist. 162.

Corpore, & Sanguine quo quotidie in Ecclesia pascimur & potamur, participes unius summæ caritatis efficimur. Idem lib. de merit. & remiss. c. 14.

Adoravit CHRISTUM MARIA, adoraverunt & Apostoli, adoraverunt & Angeli Dei, de quibus scriptum, & adorent eum omnes Angeli ejus. Adorant autem non solum divinitatem ejus, sed etiam scabellum pedum ejus, quia scriptum est; & adorate scabellum pedum ejus quoniam Sanctum est. *Itaque per scabellum terra intelligitur, per terram autem Caro CHRISTI, quam hodie quoque in Mysteriis adoramus, & quam Apostoli in Domino JESU, ut supra diximus, adorarunt.* Sanctus Ambrosius lib. 3. de Spiritu sancto cap. 12.

Sicut Verus est Dei Filius Dominus noster JESUS CHRISTUS: non quemadmodum homines per gratiam, sed sicut Filius ex substantia Patris, ita vera ejus Caro est, sicut ipse dixit, quam accipimus, & verus ejus Sanguis, quem potamus. Idem lib. 6. de Sacrament.

Tangamus etiam nos fimbriam vestimenti ejus, vel potius si volumus ipsum totum habeamus; non enim vestis solum, sed Corpus ipsius nobis propositum est, non ut tangamus solummodo, sed ut comedamus, & saturemur. Gregorius Magnus lib. 4. Dial. c. 17.

Victima ab æterno interitu animam salvans. Idem ibidem c. 58.

Immolatio sacræ oblationis pro mortuis. Idem ibidem cap. 55.

Hostia placationis. Idem homil. 34. in Evangel.

Sacrificium quod Angeli venerantur. Idem homil. 13. in Epiphan.

Per externum sacrificium illud, quod per panem, & vinum peragitur, intellige, quo quidem in sacra Mensa proposita sunt per ineffabilem quamdam Omnipotentis Dei vim, & facultatem in CHRISTI Corpus, & Sanguinem commutantur. Elias Cretensis in Comment. in S. Gregorium Nazianzenum.

Oportet autem sicut exitiale, ita etiam salutare medicamentum admitti inter viscera hominis; quid ergo hoc est? nihil aliud, quam illud Corpus, quod & morte ostensum fuit esse potentius, & nostra vita fuit initium. S. Gregorius Nyssenus Epist. cathec. 37.

Recte ergo nunc quoque Sanctificatum panem in Dei Verbi Corpus credo transmutari, hic enim panis, sicut dicit Apostolus, sanctificatur per Verbum Dei, & Orationem, non eo quidem, quod cibo mediante Verbi Corpus evadat, sed quod statim in Verbi Corpus transmutetur, sicut dictum est a Verbo, Hoc est Corpus meum. *Hoc autem dat virtute benedictionis illud, transelementata eorum, quæ apparent, natura.* Idem ibidem.

Corpus nostrum consequitur immortalitatem Corporis CHRISTI immortali conjunctum. Idem orat. cathec. cap. 37.

Præoccupat impetum Judæorum, seipsum victimam offert, idem simul Sacerdos & agnus. Idem orat. de Resurr.

Sacrificium Deo dignum. Idem ibidem. *Cibus cælestis.* Ibidem.

Quia Corpus assumpturus erat ab oculis nostris, & syderibus illaturus, necessarium erat, ut nobis in hac die Sacramentum Corporis & Sanguinis sui consecraret, ut coleretur jugiter per Mysterium, quod semel offerebatur in pretium. Eufeb. Emissen. Homil. 5. de Paschate.

Recedat omne infidelitatis ambiguum, quandoquidem qui auctor est muneris, ipse etiam testis veritatis. Ibidem loquitur de Euchar.

Perpetua Redemptoris oblatio. Ibidem.

Agnus incruente a Sacerdotibus immolatus. Concil. Nicænum Secundum.

Panis factus in Virgine Cælestem cibum quotidie subministrans in altari. Petrus Chrysologus Sermone 67.

Quomodo dum cæleste illud donum sumo, supplex adoro. Joannes Climacus Grad. 17.

Hoc quod videtis in altari Dei, panis est, & calix: quod autem fides vestra postulat instruenda, panis est Corpus CHRISTI, Calix Sanguis CHRISTI. S. Fulgentius ad B. Ferrandum.

Quod pro nobis CHRISTUS assumpsit, totum in Sacramento reliquit: alii hæredibus sua tribuunt, ille semetipsum, id est Carnem & Sanguinem Corporis sui. Sermo Sancti Aviti Viennens. Episcopi.

Ipsis

, *Igais spiritualis de Calo descendit, Sanguis in cratere in tuam Purificationem, ex immaculato latere haustus est, & non confunderis, num vides panem? num vinum? vadunt num sicut reliqui cibi in secessum? Absit, nec sic cogites. Pura Mysteria consumi Corporis substantia.* Joann. Episcop. Jerosol. Serm. de Eucharistia.

Fidei oculum qui possidet, manifeste ac lucide intuetur Dominum, & certa plenissimaque fide, Sanctissimum agni immaculati, Unigeniti filii Calestis Patris Corpus manducat, & Sanguinem bibit, haudquaquam curiose divinam sanctamque fidem perscrutans. Sanctus Ephrem de natura Dei non curiosius scrutanda.

Quotquot hujus Corporis participes efficimur, & quotquot Sanguinem degustamus, cogitare debemus quod illum sursum sedentem, qui ab Angelis adoratur, degustamus. Chrysostomus Homil. ad popul. Antiochen. & variis alus locis.

Credamus Deo, nec repugnemur ei, etiam sensui & cogitationi absurdum esse videatur. Idem homil. 24. in Matth.

Non fide tantum, sed reipsa, non tantum per Caritatem, verum reipsa in illam miscemur Carnem. Idem Homil. 83. in Matth. & Homil. 45. in Joannem.

Quot nunc dicunt, vellem ipsius formam aspicere, figuram, vestimenta; ecce nunc vides, ipsum tangis, ipsum manducas. Idem Homil. 60. ad Populum Antiochenum.

Vere, inquit Dominus, Caro mea vere est cibus: ne obscure loctum, & in parabolis, audientes arbitrarentur. Idem hoc loco.

Ne animo concidamus: neque lamentemur, neque difficultatem temporum timeamus; qui enim Sanguinem suum pro omnibus effundere non recusavit, & Carnem suam, & rursus ipsum Sanguinem nobis communicavit, quid pro nostra salute facere recusabit? Idem Homil. in Sanctum Eustachium.

Unicuique Fidelium CHRISTUS semetipsum per Mysterium commiscet, hoc rursum sibi persuadens, quod Carnem suam assumpsit. Idem homil. 83. in Matth.

Quis Pastor oves proprio pascit cruore? Ipse autem (CHRISTUS) nos proprio pascit Sanguine, & nos sibi per omnia coagmentat. Idem homil. 83. in Matth.

Caro non prodest quicquam, non de Carne sua dixit, absit; sed de carnali intelligentia. Idem Homil. 6. in Joannem.

Mysterium, quo terra nobis est Calum. Idem Homil. 24. in 1. Epist. ad Cor.

Sacrificium quod stupent Angeli. Idem Homil. 13. in Epist. ad Ephesios.

Sacrificium summe venerandum. Idem in Psalmo 95.

Hoc Corpus nobis ad comedendum dedit, quod fuit immensa dilectionis. Idem Homil. 24. in primam ad Corinth.

Scitote firmiter & credite veraciter, quod sicut Caro CHRISTI quam assumpsit in utero Virginis verum Corpus est, ita panis quem quotidie consecrant Sacerdotes, verum est Corpus CHRISTI. S. Eligius, qui florebat mille ab hinc annis.

Sancta Sanctorum sunt proprie CHRISTI Mysteria, quia ipsius est Corpus de quo Gabriel ad Virginem dicebat, quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei. S. Esychius Presbyt. Jerosolymit.

Qui licet sit in Patris dextra constitutus in eadem tamen Carne, quam sumpsit ex Virgine Sacramentum propitiationis exequitur. Sanctus Leo Papa Serm. 6. de Jejunio.

Judai manna manducaverunt, nos CHRISTUM. Judai carnes avium, nos Corpus CHRISTI. Judai panem Cali: nos Deum Cali. Salvianus lib. 2. ad Eccles. Cathol.

Panis ille incorruptibilis, qui de Calo descendit, ut Verbum Dei esset esca hominum, sicut cibus est Angelorum. S. Prosper.

Integra replerentur volumina, si quis omnes vellet colligere locos Patrum perspicue, ac distincte loquentium de reali Corporis Filii Dei præsentia. Satis rati sumus celeberiores afferre eorum, qui omnibus Sæculis vixerunt, licet non ita ad unguem temporum ordo servatus fuerit. Invenientur etiam alii loci in *Tomo Secundo Mysteriorum*, ubi de Eucharistia agimus, quatenus Sacrificio, & Sacramento.

PARAGRAPHUS V.

Quid depromi valeat ex Theologia, pertinens ad Realitatem Corporis JESU CHRISTI in Eucharistia.

PRæcipuæ veritates duæ ad Eucharistiæ Mysterium spectantes sunt præsentia realis Corporis, & Sanguinis Filii Dei in Sacramento, & mutatio substantiæ panis, & vini in substantiam Corporis, Sanguinisque ejusdem Filii Dei, quæ Transubstantiatio appellatur. Duæ hæ veritates in hoc Sacramento separari non possunt; & secunda priorem necessario consequitur; juxta vim, & significationem verborum per quæ Dei Filius illud instituit. Utraque in Ecclesia tamquam invicem inseparabiles habitæ sunt, quod liquet ex Scriptis Patrum plurimorum, qui tamquam certum principium posuere, præsentiam Filii Dei in Eucharistia fieri per conversionem panis, & vini in Corpus & Sanguinem ejus; quam conversionem transmutationem, atque transelementationem vocarunt, & quam comprobarunt exemplis plurium conversionum, quas operatus est Deus de una in aliam substantiam.

Duæ præcipuæ veritates, quas in Eucharistia Ecclesia continet. [marginal note, partly illegible]

Verba Institutionis divini hujus Mysterii palam probant quod credimus de Eucharistia. Verba hæc referuntur a S. Matthæo, S. Marco, S. Luca, S. Paulo. Accepit panem, Inquiunt, benedixit, deditque discipulis suis: *Accipite, & manducate, hoc est enim Corpus meum:* & mox accepto Calice gratias egit & dixit: *Accipite, & bibite, hic est enim Calix Sanguinis mei &c.* Nemo autem negare potest hæc verba esse perspicua, cum concepta sint terminis simplicibus, facilibus, atque unicuique intelligibilibus. *Accipite, manducate, Hoc est Corpus meum.* Poterat ne clarius loqui JESUS CHRISTUS, ut intelligeremus ipsum dedisse Apostolis suis verum Corpus Sanguinemque suum sub speciebus, & figura panis, & vini? quibus clarioribus verbis uti poterat, quam dicens: *Hoc est Corpus meum: hic Sanguis meus,* atque ostenderet se intelligere de reali, ac vero Corpore suo, non autem solum de figura, addit apud S. Lucam, *quod pro vobis traditur.* At dedit ille nobis verum Corpus suum, non autem figuram Corporis sui; & quod spectat ad Sanguinem addit in S. Matthæo: *Hoc est Sanguis meus, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum;* quibus verbis vult ab Apostolis intelligi, id, quod in calice ipsis bibendum exhibet effusum iri in remissionem peccatorum. At Sanguis illius effusus est pro hac remissione, non vinum; ideoque intelligendum est illum dare Sanguinem, non vinum. Quæ veritas magis adhuc illucescit in verbis Consecrationis Calicis, quæ a S. Luca ita referuntur: *Hic est Calix novum Testamentum in Sanguine meo, qui pro vobis funditur;* ubi notandum est verbum illud (*qui pro vobis funditur*) non referri ad Sanguinem, *sed ad Calicem,* ut sensus sit: *qui Calix funditur pro vobis.* At Calix vinum duntaxat continens pro nobis non funditur, neque in remissionem peccatorum; & vehementer erraret, qui id diceret; ergo Calix, qui pro nobis effusus est, vere continet Sanguinem Filii Dei.

Verba Institutionis Eucharistiæ palam probant realitatem Corporis, & Sanguinis Domini.
Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.
1 Cor. 11.

Docet Ecclesia post Consecrationem JESUM CHRISTUM Dominum nostrum verum Deum, verumque Hominem vere, & substantialiter contineri sub sensibilibus panis, & vini speciebus. Panem fieri Corpus, & vinum Sanguinem ejus invisibili mutatione, quam transubstantiationem dicimus, quæ eodem in statu relinquit id, quod species vocamus; videlicet quidquid extrinsecus in pane, & in vino videtur, puta colorem, gustum, magnitudinem, figuram. Panis, & Vinum ibi non sunt amplius, quia JESUS CHRISTUS non dixit, hic est Corpus meum, *sed hoc est Corpus meum.* Consecratio mutat panem in JESU CHRISTI Corpus; & quia Corpus hoc est vivens, & Corpus Hominis Dei, ideo est cum Sanguine, anima, & divinitate, hoc est, ibi est JESUS CHRISTUS totus, & integer, & similiter vini species mutata est per Consecrationem in Corpus JESU CHRISTI, quia hic super Calicem dixit: *Hic est Sanguis meus;* sed cum Sanguis hic sit Sanguis hominis viventis, & Hominis Dei, ibi est etiam cum Corpore, anima, & divinitate JESU CHRISTI; itaque totus est integer sub utraque specie: cumque postquam panem fregerat, dixerit, *hoc est Corpus meum,* credimus etiam post fractionem hostiæ, singulas illius partes Corpus integrum continere, cum divisio facta fuerit tantum in speciebus panis, non autem in Corpore, quod continent. Hoc ipsum dicendum est de vino converso in Sanguinem Filii Dei. Redeamus modo ad Apostoli textum. *Hoc est Corpus meum, quod traditur pro vobis;* in S. Luca legimus; quod traditur, & in Græco S. Pauli textu, quod frangitur pro vobis. Corpus CHRISTI tunc morti traditum erat, atque cruciatibus discerpendum, sed ex eo tempore JESUS CHRISTUS dabat illud Apostolis, & frangebat illis Cælestem hunc panem per fractionem specierum, sub quibus illud iis distribuebat, hoc enim adhuc quotidie dicitur in Missa. Corpus JESU CHRISTI ibi vere da-

Compendium totum, quod credit, & credit ... Ecclesia in Eucharistia.

k 3 tur

communicaturus est ob servandos ritus omnes, quos ipse JESUS CHRISTUS in hujus Mysterii Institutione servavit; & olim frangebatur Fidelibus, quod illis distribuebatur; unde factum est, ut Sacramenti hujus celebratio ævo Apostolorum *fractio panis* appellaretur; neque dicatur, hunc dicendi modum innuere panem tantummodo frangi, non autem Corpus JESU CHRISTI; nam præter Corpus JESU CHRISTI, qui dixit, hoc est Corpus meum; testatur Apostolus, panem, quem frangimus, esse Communionem JESU CHRISTI; adeo realiter, & substantialiter est in hoc Sacramento.

Facite in meam commemorationem. Hæc verba non sunt figurata.

Cum JESUS CHRISTUS instituit Sacramentum Corporis sui, jussit Apostolos suos eadem facere per hæc verba: *Hoc facite in meam commemorationem*. Comedebatur agnus Paschalis in memoriam exitus de Ægypto, & JESUS CHRISTUS verus agnus comeditur in memoriam ejus, & mortis ejusdem, qui nos a peccato liberavit. Ipse dat semetipsum nobis, ut meminerimus illius, & ne excidat nobis Sacrificii cruenti, quo nostra expiavit peccata, recordatio, illud singulis diebus incruente perennat in Missæ celebratione. Hæc igitur non aliud est, quam figura, inquiunt Hæretici, & repræsentatio quandoquidem fit in memoriam; sed est repræsentatio, continens rem repræsentatam. Recipitur JESUS CHRISTUS sub speciebus panis, ad repræsentandum nobis JESUM CHRISTUM in Cruce patientem, & pro nostrorum criminum remissione morientem; animadvertendum quippe est Deum cum hominibus agere in triplici diverso statu, ac triplici diverso modo, quorum singuli singulis statibus illis respondent. In veteri enim Testamento dat solum figuras, quæ veritatem repræsentant; in æterna vita dat solum veritatem apertam, nullis integumentis involutam; in novo autem Testamento velaminibus tectam nobis exhibet veritatem. JESUS CHRISTUS cibus hominis omni tempore, in veteri Testamento solum per fidem comedebatur; post Mortis suæ pervigilium comeditur, & reipsa, & per fidem; recipitur Veritas antiquis Sacrificiis præfigurata, & modus, quo recipitur, licet realis sit, tamen signum est, si ratio habetur modi illius, quo possidebitur in gloria, qui quidem modus passim in Scripturis exprimitur sub imagine pretiosi convivii. Hinc Ecclesia Eucharistiam vocat convivium, in quo recipiendo realiter JESUM CHRISTUM, memoria Passionis ejus recolitur, & futuræ felicitatis pignus recipitur. In Cælo nulla erit amplius fides, quia nulla amplius erit obscuritas. Christifidelis possidet illum, cujus nonnisi figuram habebant Judæi. Beati possident illum, quem habemus, sed possident sine velis; nos vero inter Judæos & Beatos medii sumus utrorumque participes; habemus enim velamina, quæ Judæorum erat portio, & veritatem, quæ est pars Beatorum.

Institutionis verba probant non solum J. C. præsentiam, sed etiam panis, & vini in Corpus illius mutationem.

Magni momenti veritas est, & hoc in argumento non prætermittenda: Verba Consecrationis cum panis, tum vini, ubi in proprio sensu accipiuntur, uti accipienda sunt, non autem in sensu improprio, & figurato, ut adversarii contendunt, non solum probant realem Corporis, Sanguinisque Dominici in hoc Sacramento præsentiam, verum etiam conversionem panis, & vini in Corpus, & Sanguinem ejusdem Filii Dei. Et ratio est, quia hæ propositiones; *Hoc est Corpus meum; hic est Sanguis meus*, veræ non essent, si panis, & vinum in substantia sua permanerent; hic enim earum sensus esset: *hic panis est Corpus meum: & hoc vinum est Sanguis meus*.... Sed hic sensus fallax est, & haberi non potest; quia nequit verum esse dicere, quod panis, panis esse perseverans, fit Corpus CHRISTI.... & aperta est contradictio, dicere, panem, qui ante Consecrationis verba non erat Corpus JESU CHRISTI, evadere, & fieri Corpus JESU CHRISTI post verba prolata, quin mutatus fuerit vere in Corpus JESU CHRISTI: hoc enim est mutari, & non esse. Neque prodest dicere, fieri mutationem per verba in hoc, quod Corpus Filii Dei ponitur simul cum pane, quia mutatio ista non sufficit, ut vere dici possit, panem esse Corpus Filii Dei. Ita Filius Dei vere dicere non potuisset: *Hoc est Corpus meum*, sed solum *hic*, hoc est in pane hoc, *est Corpus meum*. Præter quam quod omnes Sancti Patres, & Ecclesia universa, semper Institutionis verba explicuerunt, quemadmodum nos illa hic explicamus.

De mutatione panis, & vini in Corpus, & Sanguinem J. C.

Fieri necesse est mutationem in pane, & vino per vim verborum, & per Omnipotentiam Dei per illa operantis, ita ut eo, quo prolata sunt momento panis mutatus sit in Corpus Salvatoris, & vinum in Sanguinem; & iste sit sensus eorum. Hoc, videlicet, quod vobis exhibeo, *est Corpus meum*: quæ verba non theoretica sunt, sed practica, & efficientia, ac producentia id, quod significant. Si hæc verba Institutionis minus essent perspicua, & si quam relinquerent obscuritatem, ut de hac mutatione dubitandum esset; nobis certa adhuc superesset ratio ad verum illorum sensum intelligendum, & ea, quæ inde consequuntur; videlicet ad antiquitatem confugere, & videre, quo [...] *omnibus* creditum est, id esse tenendum. Sed recensere hoc in loco, quod nobis antiquitas tradidit, operis est infiniti; & satis, superque esse possunt ea, quæ superiore Paragrapho a nobis dicta sunt.

[...] tractatu conc. cap. 3.

Quænam sit forma Sacramenti Eucharistiæ.

Evangelistæ S. Matthæus, & S. Lucas, immo etiam S. Paulus Apostolus docent, hujus Sacramenti formam in his verbis consistere. *Hoc est Corpus meum; hic est Sanguis meus*. Legimus enim in Evangelio, illis manducantibus: *Accepit, JESUS panem, benedixit, fregit, dedetque illum Discipulis suis dicens, accipite, & manducate; hoc est enim Corpus meum*. Cum ergo Salvator usus fuerit hac forma panem consecrans, Ecclesia Catholica deinceps semper hoc facere consuevit. Ubi Theologi quidam ita argumentantur; quod innuit, & significat, & operatur in Sacramento, pro illius forma necessario habendum est: sed verba hæc innuunt, significant, & operantur in Eucharistia, conversionem videlicet panis in verum Corpus Filii Dei; ideo opus est, ut hujus Sacramenti forma in his verbis consistat. Et licet Evangelista præmittat verba illa: *accipite, & manducate*; liquet tamen illa non indigitare formam Consecrationis materiæ, sed usum tantum faciendum illius.

Mutatio quædam de administratione & traditione Sacramenti.

Operæ pretium est nosse, in præsenti usu Ecclesiæ & adorabilis Sacramenti hujus institutione plures variare circumstantias ab illis, quas JESUS CHRISTUS in sua Institutione servavit; nihilominus nobismet persuadere debemus, 1. Ecclesiam Catholicam non solum errare non posse, immo neque reprehendi cum Dei Spiritu acta quin Sacramentorum substantiam attingat, quædam mutat in eorum administratione, quæ censet necessaria, seu propter reverentiam, & venerationem, quæ iisdem Sacramentis debetur, seu propter spiritualem fructum eorum, qui illa recipiunt pro varietate temporum, & locorum; sed e contra hujusmodi in occasionibus prudentissime uti jure suo. 2. Nobis etiam persuasum esse decet, in sancto Eucharistiæ Sacramento non solum JESUM CHRISTUM totum integrum contineri sub qualibet specie; sed etiam quoad fructum, atque utilitatem Sacramenti nullam deesse gratiam necessariam ad salutem eorum, qui illud sub una tantum specie recipiunt, ideoque fideles omnes qui adhærent unitati Ecclesiæ rejicere debere illos, qui dicunt, non recipi totum JESUM CHRISTUM ab illis, qui unam tantummodo speciem recipiunt. 3. Mirum non esse si post Consecrationem Eucharistiæ panis adhuc nomen tribuatur: quia id fit tantum quod servat adhuc species panis, ac retinet proprietatem, ac virtutem alendi Corpus, quæ propria est virtus panis; præter quam quod hæc est Scripturarum consuetudo res appellandi, prout extrinsecus esse videntur; ut liquet ex Genesi, ubi legimus tres viros apparuisse Abrahæ, licet tres essent Angeli.

Quæ mutatio fiat in Eucharistia, & ut Transubstantiatio vocetur.

Quantumvis arduum sit explicare modum, quo fit miraculosa mutatio panis, & vini in Corpus, & Sanguinem Filii Dei; hoc tamen explanari potest iis, qui aliquantulum profecerunt in cognitione divinarum veritatum; timendum enim esset, ne qui imbecilles sunt adhuc, ac minus eruditi ad aspectum veritatis adeo admirabilis succumberent. Hoc igitur miraculum in hoc situm est, quod substantiæ panis, & vini mutentur per effectum Omnipotentiæ Dei in substantiam Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI, quin in illo aliqua immutatio contingat. Nam JESUS CHRISTUS non iterum generatur, neque ullam patitur mutationem, neque illum recipit augmentum in hoc Sacramento; sed manet integer, qualis est in seipso. Hinc jure admirabilis illa mutatio ab Ecclesia Catholica Transubstantiatio vocatur, quod Sacra Tridentina Synodus animadvertit. Nam sicuti naturalis generatio vocari proprie, & vere potest transformatio, quia fit formæ mutatio; similiter quia in Eucharistiæ Sacramento substantia unius rei transit in substantiam alterius, Patres nostri scite, ac prudenter adinvenerunt nomen Transubstantiationis ad mutationem hanc innuendam. Cavendum est tamen quemadmodum S. Patres sæpe commendaverunt: ne nimis curiosius perquiramus modum, quo fit hæc immutatio; hoc enim mente satis assequi non possumus, & omni caremus exemplo æque in mutatione naturæ, æque in creatione. Ita sufficit cognoscere per fidem, quid sit ista mutatio, nec unquam curiosius investigare modum quo fit.

Conc. Trid. sess. 13. can. 2.

Quomodo J. C. contineatur in Sacramento.

Tenere etiam opus est modum, quo JESUS CHRISTUS continetur in hoc Sacramento, neque enim ibi est eo modo quo Corpus est in loco; res enim in loco esse dicitur, cum aliquam habet extensionem. Nos autem non dicimus JESUM CHRISTUM esse in hoc Sacramento tamquam magnum, vel parvum, hoc enim pendet a quantitate, sed quatenus est substantia. Etenim Substantia panis mutatur in substantiam, non autem in magnitudinem, vel in quantitatem Corporis JESU CHRISTI. Cum ergo Corpus Domini nostri subeat in locum substantiæ panis, ad quam nihil pertinet, utrum in magna, vel modica sit quantitate; ita indifferens est Corpori Salvatoris majorem minoremve extensionem occupare.

Cum

Per hæc verba : Hic Calix novi testamenti est in meo Sanguine, ostendit se loqui de vero illius Sanguine.

Cum dixit JESUS CHRISTUS, *Hic est Sanguis meus*, nobis dedit Sanguinem suum sub specie vini, quemadmodum sub specie panis dederat Corpus suum: quoniam non bene repleisset figuram, si Apostolis suis dedisset tantum Sanguinis sui species, quin rem ipsam addidisset. Et sane eo in Convivio Dominus replebat omnes veteris Testamenti Figuras, quemadmodum per cruentam mortem repleturus erat id, quod figurabant victimæ, quarum Sanguis effundebatur. Cum autem Israelitæ egressi sunt de Ægypto, Deus illis legem irrogavit, eisque imperatum fuit, ut offerrent Sacrificia sanguinis, quorum pars super altare effusa est, & pars reliqua super populum ad signandum fœdus

Exod. 24.

reciprocum Deum inter & illos. Et Moyses cruorem hunc super illos effundens dixit eis: hic Sanguis est fœderis, quod cum vobis Dominus iniit. Hoc autem fœdus non erat nisi alterius longe præstantioris figura, cujus leges futuræ erat perfectiores, merces uberior, & cultus maxime spiritalis. Vetus desiturum erat, recens semper permansurum; illud a Moyse Dei servo institutum fuit; sed Deus novi hujus fœderis ministrum esse voluit JESUM CHRISTUM filium suum. Illud igitur confirmare debebat non secus ac vetus, non autem brutorum cruore, alioquin nullum intercessisset discrimen: oportebat ergo, ut fœdus hoc adeo perfectum confirmaretur, atque consecraretur Sanguine ipsius, quemadmodum ipse dixit non autem per Sanguinem in figura: *Calix novi Testamenti in Sanguine meo*. Quibus verbis cum adjiciuntur alia Salvatoris, quæ capite 6. S. Joannis referuntur: *Caro mea vere est cibus, & Sanguis meus vere est potus*, duo simul videntur: primum quidem promissio dandi Corporis, & Sanguinem suum: promissio quæ quidem ita perspicuis terminis facta est, ut quælibet explicatio illi offundat caliginem; alterum vero suam exequitur promissionem; *Calix novi Testamenti in Sanguine meo*. Nonne igitur inferendum est hic verum JESU CHRISTI Sanguinem dari, & promitti?

In Eucharistiæ Sacramento fide tantum credendum est, non autem Philosophiæ argumentis.

Joann. 6.

Fides simplex omnis curiositatis inimica Christianum in JESU CHRISTI verbo confirmat, omnes aufert dubitationes, animum sedat. Ita S. Petrus per fidem hanc in qua alios erat confirmaturus, illos in hoc in adorabili Mysterio confirmavit, dicens JESU CHRISTO divina hæc verba, a nobis adoptanda, quia Caput dixit illa pro membris omnibus: *Domine, ad quem ibimus? quoniam tu verba vitæ æternæ habes*. Fides igitur in divina Eucharistia satis vigilare non potest ad inquietam hanc Philosophiam coercendam, quæ explicatura quod credit, sæpe ad nihilum redigit id, quod credendum est. *In simplicitate fides est*, S. Hilarius inquit, *non per difficiles nos Deus ad beatam vitam quæstiones vocat*. Novatores postquam doctrinam

S. Hilar. l. 10. de Trinit.

hanc contempserunt in scopulum allisi sunt, & naufragium fecerunt, omnia redigentes ad quæstiones Philosophicas, omnia intelligere volentes, omniaque secundum sensum suum explicantes amiserunt fidem, & rati se dissipasse Mysticas tenebras, quibus magnum hoc Sacramentum involutum est, nobis suppeditarunt invictum contra se ipsos argumentum, se a veritate aberrasse, quia opus est, ut Eucharistia omnium sæculorum decursu sit Mysterium fidei, videlicet nostræ rationi incomprehensibilis. Sed fatendum est nihil dignius esse pietate fidelium, quam arbitrari satius esse colere, & revereri augustum hoc Sacramentum, quin velint nimis perscrutari veritates adeo sublimes, atque difficiles, simulque profitendum divinæ Providentiæ, atque Sapientiæ Dei consilio institutum fuisse, ut sacra hæc Mysteria sub speciebus panis, & vini administrarentur, qui quidem vulgaris cibus est noster, & quo uti oblectimur, quia nullus est homo, qui suapte natura non perhorrescat vesci humana carne; & humanum sanguinem bibere.

Quo pacto JESUS CHRISTUS sit vere sub speciebus panis & vini [illegible]

Si verum est post Consecrationem verum JESU CHRISTI Corpus esse sub speciebus panis, & vini, sequitur necessario sicut ibi antea non erat, hoc contingere debere vel per loci mutationem, vel per novam creationem, vel per alterius substantiæ mutationem, & conversionem in substantiam suam. Sed certum est fieri nequaquam posse ut JESU CHRISTI Corpus sit in hoc Sacramento per mutationem loci, videlicet ut ab uno in alterum locum accedat; alioquin oporteret, ut Cælum relinqueret, nihil enim de uno in locum aliquem transire potest quin deserat locum, in quo est: ac minus adhuc fidei consentaneum est, neque in mentem cujusquam venire potest, id fieri per novam creationem Corporis JESU CHRISTI in Eucharistia; reliquum est ergo id per substantiæ mutationem fieri; cum panis substantia mutetur in Domini Corpus, & post Consecrationem non amplius subsistat. Quæ res impulit Patres Generalis Concilii Lateranensis, ac Florentini, veritatem hanc declarare, & confirmare, Decretis perspicuis, apertisque, effecitque ut Synodus Tridentina clarius per hæc verba statueret: *Si quis dixerit in Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis, & vini una cum Corpore, & Sanguine Domini nostri JESU CHRISTI .... anathema sit.*

Concil. Lateran. [illegible] Trident. [illegible] Can. 2.

Non solum verum JESU CHRISTI Corpus, quidquid proprium est humani Corporis, sed ipse JESUS CHRISTUS totus integer in hoc Sacramento continetur. Itaque cum JESUS CHRISTUS sit nomen personæ, quæ simul Deus & homo est, videlicet in qua Divina simul, & humana natura conjunctæ sunt, & quæ utramque complectitur substantiam cum proprietatibus suis, credendum nobis est, Divinitatem, & omnem humanam naturam, quæ constat anima, omnibusque partibus Corporis, & Sanguine, in hoc Sacramento contineri. Ita ut sicut in Cælo humanitas tota conjuncta est cum Divinitate in una tantum persona, ambigere nefas sit, quominus JESU CHISTI Corpus conjunctum sit Divinitati in hoc Sacramento.

J. C. in Eucharistia est tamquam homo, & Deus.

Nihilominus observandum est hæc omnia non eodem modo in Eucharistia contineri. Alia enim ibi sunt, vi verborum Consecrationis ejusdem: cum enim hæc verba operantur quidquid significant, ex Theologorum sententia opus est, ut quod per illa exprimitur, vi eorumdem verborum in Sacramento inveniatur. Alia vero sunt, quæ licet expressa non sint verbis Consecrationis, tamen sunt in Eucharistia, quia separari minime possunt ab illis, quæ formaliter per eadem verba exprimuntur. Ita cum Sacerdos profert: *Hoc est Corpus meum*, in quo consistit forma Consecrationis panis, Corpus ipsum JESU CHRISTI fit in hoc Sacramento vi verborum, cum interim Sanguis, anima, & divinitas JESU CHRISTI cum formaliter expressa non sint, sunt tamen, sed per concomitantiam, ut loquuntur Theologi, videlicet quatenus hæc omnia conjuncta sunt cum Corpore JESU CHRISTI. Hinc patet JESUM CHRISTUM totum in Eucharistia contineri. Cum enim certum sit, cum duo simul inseparabiliter conjuncta sunt, ubi alterum fuerit, alterum quoque pariter inveniri debere. Inde sequitur totum JESUM CHRISTUM necessario sub speciebus panis, & vini contineri.

Nihilominus persuasum esse debet fidelibus, merito servari consuetudinem seorsim consecrandi panem a vino; primum enim duplex hæc Consecratio melius exprimit, & repræsentat Passionem Salvatoris, in qua Sanguis ejus separatus fuit a Corpore; quapropter in Consecratione recolitur effusi Sanguinis memoria. Cum hoc Sacramentum futurus esset cibus animarum nostrarum, ratio postulabat, ut in formam cibi, & potus institueretur, in quibus certum est constitui perfectum Corporis alimentum. Hic addendum est non solum JESUM CHRISTUM totum in qualibet specie, verum etiam sub qualibet minima utriusque speciei particula; quod probatur per ea, quæ de Sacramenti hujus Institutione narrant Evangelistæ. Certum est enim Dei Filium non protulisse verba Consecrationis super quamlibet buccellam panis Apostolis datam, sed simul consecrasse tantum panis, quantum erat distribuendum; & pariter idem hoc in Calice factum, cum dixerit Apostolis suis: *Accipite, & dividite inter vos.*

Cur seorsim panis, & vinum consecrentur.

Luc. 22.

Protestantes nonnulli exprobrarunt Catholicis sententiarum varietatem in hæc verba: *Hoc est Corpus meum*, atque arbitrati sunt se satis respondisse iis, quæ scripsit Bellarminus, supputans ejus Doctoris Scriptorem ducentas recensuisse opiniones æque ac verborum eorum depravationes. Sed illi Theologi animadvertere debebant, cum omnes Catholici in re ipsa consentiant, variam ejusdem veritatis explicandæ rationem nequaquam efficere schisma, neque opinionum varietatem, in iis, quæ ad fidem pertinent, nisi Ecclesia de iisdem judicaverit. Hujusmodi est Innocentii III. opinio, quam secutus est Erasmus, aliique nonnulli, ac præsertim Catharinus, cujus tractatus Romæ editus fuit, dum Tridentinum celebraretur Concilium. Hæc opinio in eo sita est, ut Consecratio fiat per hæc verba: *Hoc est Corpus meum*: nihilominus JESUM CHRISTUM hoc Sacramentum instituentem, non ut ministrum, sed ut Dominum sertera benedictione consecrasse panem, ac deinde loquentem de pane jam Consecrato dixisse Apostolis suis: *Hoc est Corpus meum*. Ita ut quemadmodum mutatio facta jam fuerat cum protulit verbum hoc, auctores illi asserunt vocem illam significare Corpus JESU CHRISTI; & propositionem integram esse explicandam non secus ac alias propositiones Theoreticas, per quas affirmatur de subjecto, quod est. Ita illi loquuntur de propositione considerata in ore JESU CHRISTI. Sed ad explicandum sensum, quem habet in ore Sacerdotum: addunt, cum JESUS CHRISTUS numquam illis dederit supremam hanc auctoritatem, quam ipse habebat in Sacramenta, illos solum jussisse hæc proferre verba; idque ea in Sacerdotum ore non alium habere sensum, quam quem habent in ore JESU CHRISTI, quandoquidem ab illis tantummodo recitantur. Hinc sequitur illa non esse practica, dum effectum suum significant, sed dum illum producunt. Suarez opinionem hanc temeritatis nomine insimulat, & alii putant censura aliqua dignam: verum cum nequaquam illam damnent tamquam hæreticam, & alioquin Catharini liber editus fuerit dum Cohcilium haberetur; atque fidei professio de hac opinione non loquatur, quæ non officit veritati præ-

Locus in Concilio Tridentino [illegible] verba: Hoc est Corpus meum

sentiæ realis, quæ Catholicam fidem constituit, Calvinistarum Objectio de sententiarum nostrarum varietate in verba institutionis, in irritum cedit. Præter quam quod opinio, quæ locum præbuit assertæ huic veritati evertit omnia eorum sophismata in verba illa, *Hoc est Corpus meum*.

Sententia Theologorum Catholicorum in hæc verba: Hoc est Corpus meum.

Catholici Theologi nullo habent in discrimine has subtilitates, vel potius logicas nugas in verba hæc. *Hoc est Corpus meum*; licet asserti Reformati illis innitantur ad errorem suum fulciendum. Nam quin ullam habeant superioris opinionis rationem, Catholici explicant verba JESU CHRISTI quatuor modis, qui & realis præsentiæ dogma, & alterum Transubstantiationis complectuntur. Qui asserunt significari confuse id quod sub speciebus continetur, singularem substantiam, & præsens objectum; rationem habent ita exprimendi, non objectum reale, sed modum significandi ideam, quæ illud repræsentat; nam sive applicetur pani, sive Corpori JESU CHRISTI, significat utrumque sub idea generali, & confusa objecti præsentis, & rei, quæ sub speciebus illis continetur. Et tandem qui dicunt *hoc* significare Corpus JESU CHRISTI, nequaquam falluntur, considerantes permanentem hujus verbi significationem, quæ est cum spiritus conjungit attributum *Corporis* cum subjecto. Nonne deplorabile est, Calvinistas Europam universam perturbasse, ac tot filios ab Ecclesiæ sinu abstraxisse his subtilitatibus, quæ sunt mera sophismata, & effectus ignorantiæ scientiæ ipsis, qua adeo perperam abutuntur in examine Mysteriorum nostræ Religionis?

Accidentia Panis, & Vini subsistunt sine subjecto in Eucharistia.

Unum ex præcipuis miraculis in Eucharistia, quod etiam omnium maximum esse videtur; est, species panis, & vini, quas passim accidentia vocamus, in hoc Sacramento sine ullo subjecto subsistere: nam sicut Corpus, & Sanguis Salvatoris vere sunt in hoc Sacramento, ita ut panis, & vini substantia ibi minime inveniatur; & nihilominus accidentia panis, & vini subsistere nequeant in Corpore, & Sanguine JESU CHRISTI, sequitur illa ibi subsistere per se contra ordinem naturæ, quin alicui inhæreant subjecto. Hanc veritatem semper docuit Ecclesia, & iisdem confirmari potest auctoritatibus, quibus probatur nihil ex substantia panis, & vini in Sacramento hoc permanere.

Quo in sensu intelligendum sit id, quod Dei Filius dixit in institutione hujus Mysterii Sanguinem suum effusum iri pro multis.

Cum Dei Filius dixit: *Hic est Calix Sanguinis mei, qui pro vobis, & pro multis effundetur*; horum verborum alia desumpta sunt a S. Matthæo, & alia a S. Luca, sed illa simul divino Spiritu afflata conjunxit Ecclesia, ad innuendum fructum, atque utilitatem Passionis JESU CHRISTI. Si enim consideramus virtutem, ac meritum passionum ejus in semetipsis, confitendum est Salvatoris Sanguinem effusum fuisse propter salutem hominum, sed si respicimus fructum, quem homines inde recipiunt, facile intelligamus ipsum non omnibus prodesse, sed multis duntaxit. Cum Salvator igitur dixit: *qui pro vobis effundetur*, eos indigitavit, qui aderant, Juda excepto, eos, quos elegerat e Judæis futuros Discipulos suos; cum vero addidit *pro multis*; innuere voluit Electos alios sive ex Judæis, sive ex Gentilibus. Atque, ita, quandoquidem non loquebatur tunc nisi de fructu Passionis suæ, quæ nonnisi solis Electis salutis effectum procuravit, dicere non potuit *pro omnibus*; quo in sensu Apostolus dixit, JESUM CHRISTUM oblatum fuisse semel, ut in se multorum ferret peccata.

Hoc in Mysterio standum non est sensuum judicio, sed mens attollenda est ad contemplationem mirabilium, quæ fides nos docet.

Si quis sibi persuaderet in hoc Sacramento nihil contineri, nisi quod sensibus percipitur, certissime hic in maximam laberetur impietatem credendi ibi nihil esse nisi panem, & vinum, quandoquidem oculis, tactu, olfactu, gustu nihil nisi panis, & vini species percipitur. Hinc excitandus est spiritus noster, ut sensuum nostrorum judicio neglecto sese attollat ad contemplationem admirabilium effectuum, quos Dei omnipotentia in hoc Mysterio operatur, ubi catholica fides nos docet, tria præsertim omnino admirabilia in hoc agi Sacramento per verba Consecrationis. Primum est verum Corpus Filii Dei, hoc est, Corpus idem quod natum est ex Virgine, & quod sedet in cælo ad dexteram Patris Æterni in hoc Sacramento contineri. 2. Nihil ibi remanere de substantia panis, & vini, componentium aliud, quamvis hoc sensibus adversetur. 3. Quod facile arguitur ex prioribus duobus, videlicet ea, quæ videntur accidentia, & sub sensibus cadunt, admirabili modo subsistere, quin alicui inhæreant subjecto.

Calvini sententia sustineri non potest, & manifestam involvit contradictionem.

Nihil hyperbolice dicimus, cum asserimus Calvini opinionem omnino impossibilem esse; consistit enim in verbo & positione realis manducationis Corporis sine ulla reali præsentia Corporis; ita enim sensum suum ille ubique explicat, quod formalem efficit in cogitatione nostra, & Dei voluntate oppositionem; videlicet nihil unquam esse posse, quin Deus velit, & nolit id ipsum, & simul. Patet in sermonibus omnibus, qui fuerunt unquam, sed præsertim in omnibus linguis vernaculis, quæ hodie vigent: *qu'etre mangé, che essere mangiato* complectitur esse, & *qu'etre mangé en un lieu*, e che *essere mangiato in un luogo*, complectitur esse in loco, & id præsentiam vocari; unum sine altero concipi nequit. Calvinus igitur, si ad litteram accipiatur, efficit quod Deus velit, & nolit rem eamdem, eodemque tempore. Ille satis erat callidus, neque semet ipsum fallere poterat, ita ut crederet quod dicebat. Quod ille manducationem vocabat, poterat quidem secundum illius mentem aliquid esse reale; & hoc ille proculdubio intelligebat; sed secundum mentem ipsius realiter non erat manducatio; quemadmodum hominis imago in se quidem aliquid est reale, sed reipsa non est homo. Satis noverat animas proprie non manducare. Verbo quod ille inquiebat, & intelligunt Calvinistæ, est Corpus Salvatoris facere veram aliquam, realemque operationem, licet abesset, & eosdem gignere effectus, quos optima alimenta, cum manducantur, efficiunt in Corporibus nostris; quam operationem placuit ipsi appellare *manducationem*. Quia Patres in allegoria sua sæpe locuti sunt de Spiritali manducatione cum corporali conjuncta, eique inhærente, adnitebatur ille his vocibus Manducationis realis, quæ suapte natura præsentiam realem continent, sibi conciliare Lutheranos, qui hanc realem præsentiam credunt, & non avertere Zuinglianos, qui illam non credunt, sed quæ esse non potest, nisi figurata manducatio, qualis sua est: videlicet virtutem vivificantem adjunctam Carni Domini nostri actu, & physice ad nos usque venire, quin tamen veniat caro per miraculum, quod naturam superat, & quod ipse quoque incredibile appellat. Verbo Calvinistæ hodierna die Magistri sui sententiam deseruerunt, & facti sunt Zuingliani; & Doctores omnes fatentur Calvini opinionem, qualem ipse explicat sustineri non posse, & manifestam contradictionem involvere.

Respondetur objectionibus contra realem præsentiam, in verba perperam quæ ex Scripturis de sumpta sunt.

Cum omnia argumenta, quæ probant realem Corporis Dominici præsentiam in Eucharistia ex Scripturis deprompta fuerint, id conceptis, perspicuisque verbis asserentibus, & nullam interpretationem admittentibus, cum reliquæ rationes nihil sint aliud quam veritatis hujus confirmatio: similiter unice habenda ratio est objectionum, quas asserti Reformati innixi quibusdam Scripturæ verbis perperam intellectis comminiscuntur, quibus coactas, ac improbabiles Explicationes appingunt. Hæ autem objectiones ad hos fere præcipuos articulos rediguntur. 1. Sacramentum hoc est commemoratio mortis Domini. Ergo, inquiunt; non est ipse Dominus noster. 2. Panis est, & vitis fructus quo nomine Scriptura vocat illum post Consecrationem. Ergo, argumentantur, non est Corpus, & Sanguis Domini. 3. Salvator dixit, nos semper habere pauperes nobiscum, sed non semper illum nobiscum esse habituros. Ergo verum non est nos illum semper haberi a nobis in Eucharistia. 4. Mors ejus annuntiatur, donec veniat judicaturus vivos, & mortuos; ergo non venit quotidie in nostra Altaria. Gloriosum Corpus ejus in cælo est; ergo nequit esse in terra. Ecce præcipuas objectiones ad quas ceteræ referuntur, & si quæ sunt aliæ, non merentur nos in illis morari. Quamvis enim nemo sit, qui per se non videat, quid respondendum sit hisce objectionibus, in iis, quæ de Catholica fide a nobis exposita sunt: non prætermittendum duximus responsiones suggerere illis, quibus non ita facile occurrunt.

1. Est commemoratio Domini &c. Ita sane commemoratio est, vel annunciatio Domini donec veniat; sed nihil obstat, quod id, quod excitet in nobis memoriam mortis, & passionis illius per signa visibilia, non contineat invisibili pacto Corpus, & Sanguinem ejus. Diximus jam, figura, & commemoratio sunt externa, veritas, & realitas interna sunt. 2. Sacramenta, dicunt, non consueverunt continere quod repræsentant; continent solum virtutem, & effectum. Facilis est responsio. Numquid Deus hanc sibi necessitatem irrogavit, efficiendi omnia Sacramenta æqualia, ac sibi similia? Numquid jus, ac facultatem abjecit inter alia unum efficiendi, quod contineret, & complecteretur, quod repræsentaret? Nisi aliquid nobis peculiare dixisset de Augustissimo hoc Sacramento, fateremur de eodem ac de ceteris ferendum esse judicium; sed cum tot variis modis sese explicuerit, nostrum est indiscriminatim, & sine ulla exceptione ea credere, quæcumque dixit. 3. Quod Eucharistia post Consecrationem panis vocetur, mirum esse non debet, neque inde inferendum aliquid contra realem præsentiam Corporis Domini nostri; quod ipsum dicimus de locutione illa *de hoc genimine vitis*, si verum est Salvatorem bis eadem usum fuisse seorsim, de quo potest dubitari. Eucharistia vocatur panis, & vinum; etenim quis ignorat in usu communi quotiescumque datur mutatio, vel conversio unius substantiæ in aliam, rem indiscriminatim appellari nomine illius rei, quæ facta est, modo vero illius, quæ erat antea? Præterquam quod cum Eucharistia in Scripturis dicitur panis, semper adest aliquod verbum, vel epithetum, quod innuitur panem distingui a communi pane, quo vescimur, vulgo, quia vocatur panis Cælestis, panis Eucharisticus, panis Angelorum, quod nonnisi Eucharistiæ quadrare potest. 4. Objectio vero, quam conantur depromere ex verbis illis: *Pauperes semper*

per haberis vobiscum ; me autem non semper habetis, inepta est omnino. Quis enim non videt verba illa, quæ adversarii apud simplices, rudesque jactitant, nihil aliud significare, nisi nos non habituros semper Dominum nostrum visibili modo præsentem, sicuti habemus pauperes, apud quos semper caritatis officia exercere valeamus. 5. Quod præterea nobis adhuc objicitur: *annunciabitis mortem meam donec veniam .... Sedet ad dexteram Patris, unde venturus est judicare vivos, & mortuos*, quæ verba contradictionem videntur involvere; sed quæ fides optime novit conciliare per diversitatem præsentiæ, de qua jam locuti sumus; & cum dogma Catholicum callemus, objectio hæc, aliaque id genus sexcentæ nihil officiunt huic Sacramento, quod est divinæ potentiæ miraculum. Quod si cupis objectiones has fusius pertractatas videre, eas legere est, apud Cardinalem Bellarminum, Cardinalem Perronium, & Cardinalem *de Richelieu*, nec non in Patre Novet, libro de præsentia JESU CHRISTI in Sancto Sacramento, in Pelissonii tractatu de Eucharistia, aliisque pluribus Controversiarum Scriptoribus, qui iisdem fuse, solideque responderunt. Sufficit ergo dicere, divinum hoc Mysterium omnes naturæ leges sus deque vertisse, ideoque illas etiam Philosophiæ, & opus est, ut in hoc argumento, non secus ac aliis pluribus humana ratio sit prorsus fidei subjecta.

De præsentia ejusdem Corporalis substantiæ in pluribus locis; quæ una est ex difficultatibus, quas Sacramentarii objiciunt Mysterio Eucharistiæ.

De ea difficultate, quæ oboritur ex præsentia substantiæ corporalis in variis locis, quin cesset esse una, eademque substantia, Calvinistæ, qui incessanter contra veritatem hanc exclamant, erudiendi sunt de vera Ecclesiæ fide: Eorum quippe complures sibi persuadent, nos credere Corpus Domini Nostri in Eucharistia eodem modo, quo in Cælo est, vel erat in Cruce. Tantum abest, hanc esse Ecclesiæ sententiam, ut illa damnaret has propositiones, vel locutiones, si ex ore imperiti alicujus Catholici elaberentur, eumque inter Hæreticos amandaret, si mordicus illas auderet propugnare. Damnaret etiam illos, qui hoc tribuerent privilegium Corpori Filii Dei, ita ut diversis esset in locis tamquam *glorificatum*, vel tamquam *divinæ naturæ conjunctum*. Quia nec gloria, nec unio cum Divinitate obstant, quominus sit Corpus humanum, quale nostrum est, ideoque præsens uno tantum in loco præsentia communi, corporali, & visibili; videlicet tali, qualem corpora habere consueverunt; præsentia limitata, & circumscripta, ut ita dicam, ab eodem loco, in quo corpus positum est. Sed simul concipimus adjuti, & suffulti fide, divinum hoc Corpus, & nostrum, & alia quævis mundi corpora, ubi Deo placet naturæ fines transilire, habere posse aliud genus præsentiæ verissimæ, ac realissimæ, quæ semper appellata fuit Sacramentalis, & Spiritualis, non quia credatur, illa in figura tantum, & in Spiritu consistere, sed ut exprimatur a nobis nonnisi in Sacramento hoc cognosci, & corpora ibi esse posse per solam substantiam suam, sine ulla re, qua circumdata est, & quæ illam nostris subjicit sensibus eo modo, quo spirituum præsentiam concipimus, & sicut animam, de qua vulgo dicimus, totam esse in corpore, totamque in qualibet corporis parte, quin ulla adsit contradictio; quia neutrobique circumscripta est & arctata, ut sunt corpora in naturali, & corporea præsentia sua; Miraculum hoc rationem superat, nec diffitemur, sed quin primorum Christianorum, & præcipuorum Ecclesiæ Patrum fidem labefactet, qui ad miraculum hoc credendum sese erexerunt per alterum illud multiplicationis panum, quod ridiculum esset exemplum, si in Eucharistia ageretur solum de multiplicatione Corporis Salvatoris facta per imaginationem, & cogitationem hominum singulorum, quemadmodum usuvenit in omnibus rerum generibus, ubi plures de illis cogitant.

Ut divina fide credamus hoc Mysterium, necesse est divinam revelationem factam in Scriptura, vel traditione, quam nobis interpretetur Ecclesia.

Cum Deus nobis Fidei veritates revelaverit, potissimum vero illam præsentiæ realis Corporis sui in Eucharistia duplici via, Scriptura videlicet, ac traditione; sequitur, ut ad credendum divina fide veritatem hujus Mysterii, alterutri harum rationum innitamur, & veritatem hanc credamus, quia Deus illam nobis revelavit per Scripturas, & traditionem. Sed quia in utraque harum viarum occurrere possunt difficultates, necesse est certum habere ducem, ne fallamur; & judicem certum, qui asserat, veritatem alterutro modo esse nobis a Deo revelatam, & qui ejusdem sensum spiritumque certa, ac infallibili ratione nobis aperiat. Hic autem Judex est sola Ecclesia Catholica, quæ columna est, præsidiumque veritatis, quemadmodum alibi ostendimus. Illius interest duplicis hujus medii veritatem cognoscere, ac interpretari revelationem, quæ nobis per alterutrum facta est. Illa decernit verum Scripturæ sensum, ac veram traditionem a mendaci. Ita quæcumque tribus aliunde valeat explicatio, cum judicium vel nostrum, vel alienum, vel etiam doctissimorum hominum falli possit, illa semper erit incerta, immo etiam errori obnoxia, ut accidit in hoc ipso Eucharistiæ Sacramento, ubi eo quod certam regulam secuti non sunt, tot homines alioquin eruditissimi erraverunt, ac in varias infames, hæreticasque sententias impegerunt. Hoc posito, quod adversarii nostri velint, nolint, admittant opus est, liquet, rejiciendas esse omnes explicationes, quæ his verbis appinguntur: *Hoc est Corpus meum*, & sensus omnes, qui Ecclesiæ Catholicæ sensibus adversantur.

De cultu huic Mysterio debito.

Quod pertinet ad cultum, quem huic Sacramento adhibemus, fatemur hunc veram, perfectamque esse adorationem uni Deo debitam; sed declaramus adorationem hanc nonnisi ad JESU CHRISTI personam referri, quam indubitanter esse in Sacramento Eucharistico asserimus, & quæ adorabilis est, ubicumque sit, quemadmodum Calvinus ipse fatetur, qui per hoc ostendit quam procul abhorreat ab æquitate Lutheranorum sententia, qui credentes non secus ac Catholici realem JESU CHRISTI in hoc Sacramento præsentiam, non ideo tamen illum adorant. Ceterum idololatriæ crimen, quod Catholicis exprobrant Calvinistæ, injustum est; cum enim tot atque tam perspicuis rationibus convicti simus de hac JESU CHRISTI præsentia non solum illum adorantes non peccamus, ut Sanctus Augustinus ait, sed illum non adorantes peccaremus.

S. August. in Ps. 98

Diversa nomina, quibus SS. Patres Eucharistiæ Mysterium appellant.

Omnino necesse est animadvertere a SS. Patribus multifariam consideratum fuisse hoc Sacramentum; quapropter varia illius nomina excogitanda illis fuerunt, ut illud cognoscendum traderent, atque de eo loquerentur juxta veritatem conceptuum suorum. 1. Modo illud considerant ratione rei significatæ, & propterea illud signum memorativum, atque demonstrativum appellant. 2. Modo habita ratione Dei, & hominum, & secundum hanc qualitatem duas illis tribuunt prærogativas, alteram Sacramenti, alteram Sacrificii: Sacramenti quod instituit Deus in Electorum suorum gratiam, & in quo omnium gratiarum suarum fontem ipse constituit, quas iisdem communicat: Sacrificii vero, quod offerimus Deo, & quod per supremam ejus fatemur excellentiam, ac supremum imperium, quod habet in omnia creata. Modo illud in seipso considerant, atque tunc distinguunt duo, signum, & rem significatam, Mysterium, quod latet, & velum sub quo latet, quod in Sacramento continetur, & quod continet Sacramentum, verbo species panis, & vini, quæ sensus nostros afficiunt, & Corpus JESU CHRISTI, quod est objectum fidei nostræ. Ex hac rationum varietate oboriuntur tot modi loquendi, quibus Patres æque utuntur, & ex quibus adversarii nostri ansam arripiunt tegendi veritatem, tribuentes Corpori JESU CHRISTI, quod dicunt de speciebus, & speciebus consecratis, quod dicunt de pane, & vino ante consecrationem, & fumentes, quod docent de signo commemorativo ad destruendum signum demonstrativum miscentes cæremonias essentiales cum iis, quæ tales non sunt, & mutantes, ac promiscue involventes omnes Sanctorum Patrum sensus, ut in tanta perturbatione sibi consulant, & imbecillis spiritibus negotium facessant. Ad expediendum, atque extricandum chaos hoc, & Sanctorum Patrum dicta in deteriorem sensum minime detorquenda, supponendum est, cum illi considerant Eucharistiam tamquam signum memorativum, illos Domini Passionem vocare sacrificium illud, quod offerimus in altari. Ubi illam respiciunt tamquam signum demonstrativum, dicere, hoc signum esse Corporis JESU CHRISTI, figuram, antitypum, vivum Sacramentum Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI, ac similibus locutionibus uti, quæ significant, speciebus tegi, ac celari Corpus Salvatoris, & ubi repræsentandi vocabulo utuntur, innuere, præsentem efficere juxta vim Latini verbi, quo nonnunquam notæ melioris Auctores utuntur.

Argumenta realis præsentiæ ex Patrum doctrina de promptæ S. Hilarius l. 8 de Trinitate S. Chrys. Hom. 83. ad popul. S. August. in Ps. 98.

Primum argumentum. Palam docent, carnem, quam accipimus in mensa Domini eamdem esse, ac illam quam sumpsit in sinu Deiparæ. Ita loquuntur S. Hilarius, S. Joannes Chrysostomus, S. Augustinus, aliique plures. Secundum, ut majus robur tribuant sententiæ suæ, ajunt, Dei Filium reliquisse nobis in Sacramento Carnem eamdem, quæ in Cruce immolata fuit, eumdemque Sanguinem, quem ibi effudit: quæ locutio familiaris est duobus Summis Græcæ, Latinæque Ecclesiæ Scriptoribus, S. Chrysostomo *Homil. 51. in Matth.* & S. Augustino *Tract. 31. in Joann.* Tertium argumentum ad Sacramentariorum errorem excludendum, explicite monent Eucharistiam non esse solum signum Corporis JESU CHRISTI, sed ipsum Corpus. Legite quantumcumque vobis placuerit, inquit secundum Nicænum Concilium, numquam invenietis, ait, Dominum Nostrum, vel Apostolos, vel Patres imaginis nomine vocasse Sacrificium incruentum, quod offertur a Sacerdote; sed Corpus idem, eumdemque Sanguinem JESU CHRISTI. Quartum Fidei articulum esse docent realem præsentiam, de qua non licet amplius ambigere, non secus ac de JESU CHRISTI divinitate, aliisque veritatibus Religionis. Ita loquitur S. Hilarius laudato loco, qui in re consentit cum ceteris Patribus, & potissimum cum S. Ignatio Martyre, qui Saturnianos recenset inter hæreticos ævi sui, non enim credebant Eucharistiam esse Carnem JESU CHRISTI. Quintum ad roborandum dogma de reali præsentia, illam probant verbo JESU

CHRI-

... potest, nec fallit. Sextum afferunt verba hæc, *hoc est Corpus meum* ad litteram esse intelligenda, eorumque veritatem esse dimetiendam non ex naturæ viribus, sed ex Dei Omnipotentia. Septimum, verbis Consecrationis vim tribuunt secretam, per quam panis, & vinum mutantur in Corpus, & Sanguinem JESU CHRISTI, & ne dubitetur de qua mutatione loquantur, conceptis, apertisque verbis id enuntiant, ut nonnisi substantialem mutationem significent.

Alia præterea supersunt argumenta, non minus valida, sed quæ huc afferre operæ pretium non esset. Videri possunt apud Novetum lib. 4. cap. 2. articulis 2. & 3. de reali JESU CHRISTI præsentia in Sacramento.

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Asceticis, recentioribusque Concionatoribus loci in hoc argumento.

Post Arianismum nulla exstitit hæresis, quæ Ecclesiam in re magis præcipua oppugnaverit, quam hæresis Sacramentariorum.

POst Arianismum, qui Salvatori divinitatem, & qualitatem Filii Dei, consubstantialis Patri, eripere conatus est, liquet nullum extitisse errorem, qui Religionem Christianam in re magis essentiali oppugnaverit, & qui majori cum pertinacia propugnatus fuerit, quam ille, qui ausus est in dubium arcessere realem, & veram præsentiam Dominici Corporis, Sanguinisque in Eucharistia. Sed affirmare licet etiam nullam unquam veritatem majori cum zelo fuisse propugnatam, & in qua veri Ecclesiæ Filii rem suam agi magis arbitrati fuerint, quam in optimi Patris sui testamento vindicando; nullamque fuisse controversiam, vel quæstionem, in qua tuenda solidiora adhibuerint argumenta, & plura ediderint volumina; nullum denique fuisse articulum Fidei, pro quo libentius Sanguinem effuderint, quam cum decertandum illis fuit pro possessione ejusdem Sanguinis, qui propter eorum salutem in Cruce effusus fuit, & qui quotidie adhuc pro nobis funditur in hoc incruento Sacrificio. *Auctor sermonum in omnia Ethica Christiana argumenta, Tomo 1. argumentorum peculiarium.*

Si Filio Dei in animo fuisset dare nobis tantum Corporis sui figuram, cur ad hoc miraculo mentem nostram præparasset?

Si in Augustissimo hoc Sacramento panis tantum esset, & vinum, ut nostri docent Adversarii, vel si Corpus, & Sanguis Salvatoris ibi essent tantum in figura, quid necesse erat disponere mentes eorum, ad quos loquebatur, ad hujus Mysterii fidem per insigne illud miraculum multiplicationis panum? Nisi ut præberet illis apertissimum argumentum suæ omnipotentiæ, & illis fidem adstrueret ejus facilitatis, qua promissi fidem præstare poterat, per ea, quæ jam propriis oculis usurpaverant? Ita videmus antequam hoc illis polliceretur, ad illos sublimem habuisse sermonem de fide præstantia, quæ mentem submissam postulat, ac æternamque vitam pollicetur illis omnibus, qui oculos claudentes humanis rationibus, illos aperiunt supremæ auctoritati Dei, qui majora efficere potest aliis, quæ noster intellectus intelligere valeat. *Hoc est opus Dei*, inquit illis, *ut credatis*. At si in hoc Altaris Sacramento nonnisi panis adest, & vinum, cui bono tot præmissi sermones, ut illorum animos ad hanc promissionem disponeret? Cur petenda erat tanta docilitas, & adeo sublimis fides? Cur opus erat miraculis; cur æterna vita illis erat promittenda, quibus satis infuisset fides, ut crederent, panem significare Corpus, & vinum Sanguinem illius repræsentare? Profecto si hoc modo Sacramentum illud accipiendum est, non est amplius tantum Mysterium, communis aliquid est, quod neque hominum facultatem excedit, neque mentis eorum captum superat; licet enim illis sumere panem, vel aliud quodlibet in signum cujuslibet rei. Quid ille tam magnum, atque admirabile fuisset pollicitus, ut ad id mentes nostras adeo prolixa præparatione disponeret, quandoquidem jam in lege veteri panes, quos Melchisedech obtulit, & ipsi propositionis panes erant figura Corporis sui ex communi Patrum sententia. Præterea asserens manna non esse nisi leve quoddam specimen illius rei, quam facturus erat: nonne oportebat, ipsum significasse, se mira nec ... rum, & quæ sensus, atque rationem ipsam averterent? Quod vero aliud pollicetur, quam se daturum illis in hoc prorsus Divino Mysterio Corpus, & Sanguinem suum? Profecto opus est, ut pertinacissimus quisque ex adversariis fateatur, sublimem hunc de fide sermonem, desiderium, quod Discipuli ejus testantur novi miraculi, promissionem, qua ipse pollicetur se illis donum præbiturum longe majus, & admirabilius eo, cujus Patres eorum testes fuerant in deserto: fateatur, inquam, necesse est hæc omnia congruere non posse cum Sacramento, quod panem duntaxat, & vinum contineret. Quæ enim vis ratioin esset inferenda ut crederemus Eucharistiam signum esse Corporis Domini? Opus esset miraculo, ad homines ad fidem hanc disponendos; vel tot sermonibus ad spiritus illorum præparandos actiones, quam quilibet alius æque, ac ille posset efficere; neque fas fuisset addere hanc figuram esse Corporis sui, quin, ut in adagio est, ex formica faceret elephantum?

Nemo Capharnaitarum dubitavit, quin promissum Dei, quo recepit se daturum illis Corpus suum ad manducandum, & Sanguinem ad bibendum acciperent ad litteram verba illius. Joann. 6.

... pollicitus est se daturum Corpus suum ad manducandum, & Sanguinem ad bibendum, neminem inter adstantes fuisse, qui hæc verba ad litteram intelligenda non esse arbitraretur, & quin ulla in illis oboriretur figuratæ locutionis, ænigmatum, vel signorum suspicio, nemo credidit verba illa obscura esse, licet aliqui dubitarent, utrum essent vera; ac inde occasionem scandali sumerent, & caussam ab eo recedendi: *Litigabant ergo Judæi ad invicem, quomodo potest hic nobis Carnem suam dare ad manducandum? Durus est hic sermo, & quis potest eum audire?* Quid igitur hinc inferendum est? Infero, fideles, si in Eucharistia nihil esse debuisset nisi panis datus in signum Corporis Domini; & si hoc Mysterium fuisset impossibile quemadmodum nonnulli arbitrabantur: *Quomodo potest hic nobis Carnem suam dare ad manducandum?* Dei Filium nequaquam diu illos in errore fuisse relicturum; & dubitare non licet, eum qui venerat in Mundum ad mendacii tenebras dissipandas, ac efficiendum, ut veritas triumpharet, eum, inquam, allaturum fuisse lucem omnem quam postulabat promissio nova, & ante diem illam inaudita, dandi videlicet Carnem suam ad manducandum, & Sanguinem suum ad bibendum, præsertim vero cum videret scandalum in auditoribus oboriri. Sed o triumphum veritatis verborum Dei de hominum duritia! Non dicit, verba hæc esse metaphorica, neque accipienda in naturali sensu, quem re adhuc integra præseferunt; sed prima iterat verba, iisque novum adjicit pondus jurejurando loquens ad eos, qui de sua potentia dubitaverant: *Amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem filii hominis & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis;* Caro enim mea vere cibus est, & Sanguis meus vere est potus. Ibidem.

Hæc verba, fideles, nonne totidem sunt fulgura, & viventia lumina! quandoquidem apud infideles prolata, qui de JESU CHRISTI virtute dubitabant, quin illorum errorem excutiat, si illa aliud quidquam significassent ab eo, quod illi intelligebant, illos in ipsorum opinione relinquit, atque etiam confirmat, satis esse ratus errorem ab illis auferre de modo, quo sibi persuaserant sibi dandas illas carnes ad manducandum in frusta concisas, quemadmodum cum aliis dapibus fieri consuevit. Hi ergo non sunt æque increduli, ac Capharnaitæ, qui de hujus Mysterii possibilitate ambigunt, de quo illa certos nos facit iis verbis, quæ infideles illi intelligere non poterant. Si figuratis usus esset verbis, vel ænigmaticis in promissione facienda, nonne illa explicasset aliis verbis, quæ omnem illis abstulissent dubitationem, & omnem caliginem? Sed non explicat ea, quæ dixit, & ex quibus Capharnaitæ scandali occasionem acceperant, illa roborat aliis verbis apertioribus, magisque energeticis; neque enim dicit tantum Carnem suam esse cibum; sed quasi veritus se non satis perspicue sensus suos explicuisse, addit illam vere cibum esse, & Sanguinem suum vere esse potum: Antea usus erat nomine panis, sed ne illis ansam præberet ex hoc nomine in errorem aliquem incidendi, omnem illis aufert occasionem, adjiciens, hunc esse panem Cœlitus demissum, panem Dei, panem vivum, verbo Carnem suam; atque ut omnibus occurreret contentionibus, atque interpretationibus in quas detorqueri poterant verba sua dicens Carnem hanc mortalem suam, tum dicit amplius, qui manducat Carnem meam, sed qui manducat me, ipse vivet propter me. Liquet igitur, quando hanc rem dubitatam coram efficere, ut idem repetat argumentum, quin aliam modificationem, correctionem, vel explicationem adjiciat, liquet, inquam, ipsum intelligere hæc verba, quemadmodum auditores sui ipsa intellexerant; videlicet de vera ipsius Carne, & vero Sanguine. Idem.

Alia animadversio de verbis & argumentis habita ei, quos Salvator Capharnaitis reddit & eam Carnem ad manducandum.

Quandoquidem de Capharnaitis incidit sermo, operæ pretium est animadvertere, quod hoc ipsum, in quo adversarii nostri figuratum sensum constituunt, quem veluti clypeum objiciunt telis omnibus, quæ in eos contorquentur, illis errorem inferre deberet: cum enim Capharnaitæ falso arbitrati fuerint, JESUM velle ipsis dare ad manducandum Carnem suam, non secus ac alios cibos, eosque similes Anthropophagis facere: prima cogitatio de illi manducatione divinæ Carnis hujus quam sunt cætera, neque explanata, sed confirmata, & quinquies repetita, additis etiam minis mortis æternæ in eos, qui divini hujus Mysterii participes fieri negligerent. Quod vero attinet ad modum, quo promissionem suam erat adimpleturus, videns illos in hoc errare posito, Carnem ipsius secandam esse, & sicut dapes alias manducandam, illos monitos volunt, intellectum ipsorum non satis esse spiritalem, se inventurum modum tradendi ipsis Corpus suum, minus crassum, ac rudem: Carnem suam ab illis eo, quo intelligebant modo manducatam iri ipsis profuturam; verba sua spiritum esse, & vitam ad vivificandas eorum animas, non autem ad corpora alenda. Hinc accidit, quod cum auditoribus satisfecisset quidem quoad modum, non autem quoad rem, quam illis præbebat manducandam, ab eo recesserunt, tamquam sibi impossibilia, & chimærica promittente, quod sane minime fecissent, si Dei filius illis significasset, quod volunt Sacramentarii, hoc, quod illis

præ-

præbebat panem tantum; ac vinum esse, quæ Corpus, & Sanguinem repræsentabant, eisque illorum merita applicabant. Tunc enim ipso nihil dicente, quod illorum sensum, ac rationem everteret immerito dixissent verba illa dura esse, & citra scandalum audiri non posse. *Idem.*

Argumentum realitatis quod educi potest ex facto J. C. cum Capharnaitis.

Quæri modo potest ex illis, qui horum infidelium incredulitatem imitantur, cur Dei Filius declaret pluribus, quam viginti formalibus, atque affirmativis propositionibus, se velle dare vere Corpus suum; & cur illos erudierit eo modo, ut jure illos potuisset avertere, si eosdem in errore suo reliquisset? Cur adhibuit ipsa suæ Ascensionis miracula hoc Eucharisticum probaturus? Cur usus est similitudine unionis, quam ipse habet cum Patre ad illam explicandam quam cum illo habituri sumus in hoc Mysterio, si in figura tantum cum illo conjungeremur? Si nobis tradere duntaxat voluisset signum, atque repræsentationem Corporis, & Sanguinis sui? Cur Auditores suos reliquit, quin traderet illis necessariam hac in re explicationem, ex qua scandali occasionem sumebant, quandoquidem hoc illi passim accipiebant in iis rebus, quæ tanti momenti non erant? nisi ille de vero Corpore suo loquebatur, & Auditores nihil aliud intelligere poterant per verba, quæ toties illis iteraverat? Etenim hac de caussa requirens, quis esset sensus Apostolorum, qui in ejus sequela permanserunt, utrum & ipsi ab eo essent recessuri; S. Petrus respondit pro omnibus: *Domine, ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes. Idem.*

Joan. 6.

Quousque error excæcaverit Sacramentarios ex occasione verborum Salvatoris.

Post verba adeo perspicua, ac sæpe repetita, quibus Salvator aperit voluntatem suam dandi nobis ad manducandum suum Corpus, & Sanguinem suum ad bibendum, nec non post intentatas minas, nisi hac in re sibi obediretur: nonne omnibus non fidei solum, verum etiam recti sensus luminibus abrenuntiasse dicendus est ille, qui post hæc asserat, quod non ita pridem nescio quis ex protestantium ministris asseruit, non constare ex Evangelio; Filio Dei fuisse intentionem dandi aliud, quam signum, & figuram Corporis sui? Vix, & ne vix quidem id credere possem, nisi scirem hunc proprium esse erroris effectum excæcare illos, qui in eodem ex mera voluntate versantur, ita ut minime credant se videre quod vident, & quod insilit in oculos eorum; & per obstinationis portentum ad eludenda tot tam valida, ac manifesta testimonia nihil habentes, quod objiciant, nisi verba aliquot in pravum sensum detorta; ut plurimum propriæ significationi oppositum, qualia sunt illa, quibus Dei Filius utitur ad auferendam cogitationem, Corpus illius crassa, & carnali ratione esse manducandum. *Verba, quæ locutus sum vobis, spiritus, & vita sunt. Idem.*

Ibid. Joan. 6.

Nemo ex SS. Patribus aliter a nobis intellexerunt Sacramenti verba, uti Calvinistæ intelligunt illa.

Ad negandam cum aliqua rationis specie Dominici Corporis realitatem, nonne saltem opponere deberent verba contraria, quemadmodum plusquam viginti loci afferuntur, positive illam asserentes: Quod autem attinet ad verba quæ afferunt ipsi, provoco illos, ut vel unum omnibus sæculis Patrem inveniant, qui non explicet illa eo modo, quo a nobis explicantur; adeo hic naturalis est sensus eorum. Ego vero duo tantum eligo testimonia, quæ ne ipsi quidem adversarii detrectare possunt, quorum alterum est S. Augustini, quem Calvinus ipse sæpe tamquam fidelissimum testem antiquitatis, optimumque Scripturæ interpretem vocat. Capharnaitæ, ait ille, fatue, & carnaliter acceperunt JESU CHRISTI verba, rati illum frustum aliquod Carnis suæ abscissurum, eisque præbiturum ad manducandum. Alterum vero desumptum est ex Ephesino Concilio, quod Calvinistæ ratum habent æque ac nos, & quod unus ex eorum Ministris bona fide vertit, cujus hæc verba sunt. „ Non credimus, Corpus, quod est „ coram nobis in Sancta, & incruento Sacrificio, cor„ pus esse hominis communis, & ordinarii, sed tam„ quam Corpus proprium Verbi omnia vivificantis. „ Communis quippe Caro vivificare non potest; atque „ ut idem Salvator ait, Caro non prodest quidquam. „ Spiritus autem vivificat: quia cum facta fuerit Caro „ Verbi, in hoc est vivificans. „ Cedendum est ergo tot testimoniis, vel abrenuntiandum est Sententiæ universalis Ecclesiæ, & hoc pacto indignum fieri, qui in partem accedat promissionum, quibus Salvator adeo sollemniter nobis pollicitus est, se nobis verum Corpus, verumque Sanguinem suum esse daturum. *Idem.*

[illegible]

Ex omnibus Religionis nostræ Mysteriis ne unum quidem est, de quo Evangelistæ apertius, & majori cum uniformitate loquantur, quam de Eucharistia. Alia non explicant, neque iisdem verbis, neque eodem pacto, & sæpe in illis occurrunt species quædam contradictionum, quæ locum præbuerunt Hæreticis fulciendi errores suos. Veluti cum S. Joannes ait, Verbum factum esse carnem, & in nobis habitasse. Marcionitæ, qui bellum indixerant Incarnationi Verbi, opponebant verba S. Pauli, illud accepisse formam servi, in hominum similitudinem factum fuisse, unde argumentabantur, illi phantasticum duntaxat Corpus fuisse, non autem verum, & humanum. Si omnia elapsa repetimus sæcula, nullam cognoscet hæresim extitisse, quæ innixa fuerit aliquibus textibus Scripturarum, qui in speciem quidem adversabantur illis, quibus veluti fundamentis Ecclesiæ incumbit doctrina; quod manifestum est argumentum, verum Scripturæ sensum desumendum esse ex consensu generali Patrum sæculorum omnium, quem ipsi vocamus traditionem, & ex definitionibus Conciliorum, non autem ex peculiari spiritu nostro, qui excæcatur, cum propria sequitur lumina pro regula fidei, vel cum vult Scripturas interpretari juxta sensus, quos illis privatus affectus studet appingere. Sed quomodonam locum aliquem in Evangelio reperient nostri adversarii, qui illis in Eucharistiæ argumento suffragetur, quandoquidem ne unum quidem invenire potuerunt, qui eorum inter se sententias conciliet, vel qui prohibuerit ne in sexcentas varias interpretationes distorquerent hæc verba, *hoc est Corpus meum*, & in corde sectæ suæ tot secum pugnantes partes efficerent, sibi invicem internecinum bellum inferentes. Caligo autem, vel perspicuitatis adeo apertæ defectus, qui deprehendi posset in aliis Mysteriis, in hoc locum non habet: Evangelistæ omnes iisdem verbis, eademque ratione loquuntur. Omnes dicunt: *Hoc est Corpus meum, hoc est Sanguis meus.* Nullus metaphoricis utitur verbis, vel e communi sermone remotis. Neque mirum est: Testamentum erat scribendum; *Hic est Sanguis meus novi Testamenti*, & nemo ignorat Testamentum esse extremam naturæ, & rationis vocem, per quam homines declarant postremas voluntates suas ea, qua possunt, perspicuitate ad tollendas lites, & contentiones, quæ oboriri possent inter hæredes ex verborum obscuritate, vel ambiguitate. Idcirco nihil adeo factum apud omnes populos est, quam Testamenta. Ea reformare, vel immutare fas est nemini. Omnes syllabæ venerabiles sunt & S. Augustinus ait, illa nullum admittere glossema, nisi quod secum gerunt. Filius autem Dei dat Corpus, & Sanguinem suum hominibus in hoc Testamento; hoc dicit perspicuis, conceptisque verbis, & volunt ipsum intellexisse tantum figuram Corporis sui; & quod in hominum Testamentis non licet, in Testamento Filii Dei interpretationes licebit admittere. *Idem.*

Matth. 26.

Marc. 14.

Probatur Eucharistiæ veritas per viam discussionis, vel per viam præscriptionis.

Sive utamur methodo discussionis contra novissimos hæreticos ad probandam realitatem Corporis JESU CHRISTI, seu methodo præscriptionis, probatio utrobique invicta est. Nam in methodo discussionis, quæ sita est in eo, ut facta veluti catena auctoritatum Patrum Ecclesiæ divini Mysterii realitatem probantium, occurratur objectionibus, quæ contra constitutas auctoritates ingeri possunt: Ecclesia infinitas habet prærogativas præ Hæreticis, omnis enim antiquitas stat ita pro hoc Mysterio verbis adeo explicitis, atque perspicuis, ut realitatis inimici eorum vim, ac pondus sentiant. Audiantur sane præcipua novissimæ hujus hæresis Capita: Quotiescumque lego Evangelistas, Æcolampadius ait, indubie dico. Vis tu sapientior esse, quam alii? De hoc Sacramento credendum est, quod alii credunt: *Tu ne solus eam abscilus es a facie Domini, ut illis repugnes, ubi nemo?* Conabatur, Hospinianus ait, vincere hanc spiritus imbecillitatem veterum Patrum lectione, sed initio nihil inveniebat, quod illi suffragaretur, ac sæpe occurrebat illi Corpus Domini, Sanguis Domini. *Sæpe antiquorum Doctorum lectione infirmitatem suam vincere conabatur: sed principio non occurrebat quo juvaretur.* Ita convictus fuit examine locorum, quæ in S. Patribus reperiuntur, quæcumque adhibet conatus ad illos impugnandos in articulo de realitate Corporis CHRISTI. Lumen, quod ex eruditis eorum operibus emicat, voluntarias tenebras pervadit. & Scaliger, quem critica tamquam idolum, & Novatores veluti Herculem sibi proponunt, non aliud sibi capiendum putat esse consilium, quam impudentiam, omnes Patres incusans, quod realitas fefellerit universos. Miror, ait ille, Patres omnes credidisse Cœnam esse Confectionem, & panem fieri verum Corpus JESU CHRISTI. Casaubonus ex eruditissimis viris, quos in secta sua jactitent Religionarii, in Epistola quadam fatetur Cardinalem Perronium non magnos injecisse scrupulos, allegando illis Patrum auctoritates, quibus nesciebat quomodo responderet, se rubore suffusum esse, & ægre diluere posse objectiones hujus adversarii, quem *fulmen hominis* vocat. Hæc est confessio, quam methodus discussionis extorquet ex ore Ministrorum, qui sectæ illius antesignani, principesque fuerunt. Hæc series Doctorum, qui semper cogitaverunt, & locuti sunt sicut nos de divina Eucharistia, vallum est, quod superare non potuerunt, nisi confitentes cladem suam, & postmodum semetipsos excæcantes. Via præscriptionis, quam insistere possumus ad Eucharistiæ realitatem ostendendam, nonne & ipsa est maximæ utilitatis? Methodi hujus ratio est ad examen revocare quædam controversiæ capita, quæ decidunt quin ad discussionis enumerationem descensus fiat. Insignis Tertulliani liber Præscriptionum adversus Hæreticos eximium est methodi hujus exemplar. Disputationes in compendium redigit Providentiæ munus est tradidisse Ecclesiæ suæ viam brevem, ac facilem, quæ a laborioso examine eximit simplices, ac infirmos, & eos, quos vitæ hujus necessitates

Lavaterus historia Sacramentaria ex nomine Hospiniani parte.

Scaligerana p. 18.

impi-

impares facit methodo discussionis. Ita constituta auctoritate, ac infallibilitate Ecclesiæ Catholicæ in iis, quæ de fide sunt, ostendendo hanc unam sequestrem esse veritatum Dei, jure exigere possumus, ut recipiatur quidquid illa docet, quin immoremur in discutiendis singillatim articulis omnibus. Hac via, quam Religionarii semper vitarunt, Fideles roborati sunt, & convicti Ecclesiæ inimici. Ita, Domine, Ecclesiæ tuæ tamquam acri complura armorum genera assiaili ad pugnandum, triumphandumque. *Mille clypei pendent ex ea:* ita qui inter filios tuos sunt maxime simplices sine discussione confundere possunt magni Sacrificii sui inimicos: *ex ore infantium, & lactentium perfecisti laudem propter inimicos, ut destruas inimicum & ultorem.* Credimus quod crediderunt Patres nostri: pro certo habemus cum illis, panem, qui videtur, panem non esse; licet gustus panem esse judicet. Sed nos credimus, esse Corpus JESU CHRISTI, & vinum, quod videtur, non esse vinum, licet gustus vinum esse confirmet; sed credimus esse Sanguinem JESU CHRISTI. Hoc nos Catholica docet Ecclesia, hoc illa semper docuit in universo terrarum orbe per os Doctorum suorum ad hæc usque tempora. *Quod semper, quod ubique, quod ab omnibus,* ait Vincentius Lirinensis. Unicum hoc telum quod est simplicibus accommodatum, errorem exarmat, eumque confundit. *Auctor recens.*

Cant. 4

S. Cyrillus Catech. Mystag. c. 3.

Probatio desumpta ex præcepto Domini in Mysterii hujus institutione. Joann. 6.

Dei Filius in hujus Mysterii institutione palam præcipit, ut accipiamus, & manducemus Corpus suum, & ut accipiamus, & bibamus Sanguinem suum: *Accipite, & manducate;* simulque cum illud se nobis daturum promiserat; comminatus erat, eos qui eodem vesci renuerent, nequaquam æternæ vitæ futuros participes: *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Opus est ergo, ut perspicue loquatur; alioquin si fallimur, alterum ex duobus malis certissime continget; vel enim defuturi sumus illi reverentiæ, quam debemus, si Corpus suum realiter præsens est in hoc Sacramento; & nos panem duntaxat accipere fuerimus arbitrati; vel si ibi in figura tantum est, adhibeamus pani, vinoque cultum; & obsequium illud, quod illius duntaxat personæ debetur. Profecto tanti momenti Mysterium faciendum est per ea vocabula, quæ omni careant ambiguitate, ac nulla indigeant explicatione. Si herus sensum suum famulo nequam novit significare, omnem illi aufert ansam tegendi inobedientiam ipsius, cum illi tradit præcepta sua, sibique ad unguem morem geri desiderat; & credendum nobis erit Salvatorem nobis tanti momenti præceptum irrogantem, æternamque mortem nobis minitantem, si parere noluerimus, figurate solum, & metaphorice locutum fuisse, ita ut præceptum illius egeat explicatione? Sed cuinam præcipit? Omnibus hominibus in persona Apostolorum, qui cupidi intelligendi verum sensum verborum ejus, si vel minima adfuisset obscuritas, ab illo interpretationem expetiissent; vel ille per se præceptum suum interpretatus fuisset, quemadmodum ab eo factum videmus in parabolis, quas aliis proponebat. Sed nonnum legimus divini hujus Magistri discipulos exquisivisse, quid ille intelligeret per verba adeo mirabilia; quamvis alios passim auderent illum interrogare, immo etiam eum fatigare quæstionibus minus difficilibus, ac minoris momenti proponentes? præter quam quod paullo ante illos admonuerat, se non amplius locuturum ad eos in parabolis, vel in proverbiis. *Idem.*

Probatio petita ex verbis, quibus Filius Dei ex eo Sacramentum instituit.

Quid autem si addimus præter quam quod Dei Filius efficit testamentum, & præceptum in hoc adorabili Mysterio, in eodem etiam instituere Sacramentum? Id fatentur Adversarii, neque hac de re nobiscum contendunt, sed de re, quæ in eo continetur. Immo neque agitur, utrum Dei Filius potuerit ibi concludere Corpus, & Sanguinem suum eo modo, quo ipsi credimus: nulla ratio, nulla contradictio hanc evincere potest impossibilitatem: & Calvinus asserit, si ibi Corpus Dei continetur, id fieri per transubstantiationem, quemadmodum Catholici credunt. Id igitur quæritur tantum, utrum hoc dixerit Deus; patebit enim id a Deo factum fuisse, quandoquidem eadem est veritas. Sed verba, quibus utitur in hujus Sacramenti constitutione sunt hujusmodi. *Hoc est Corpus meum quod pro vobis traditur: hic Calix est Sanguis meus, qui pro vobis fundetur;* quæ verba adeo explicita sunt, atque perspicua, & quæstionem ita evolventia, ut de illis non verear dicere, quod S. Augustinus dicebat de alio Scripturæ loco adversus Pelagianos; Testum hunc adeo apertum esse, ut minime indigeat interpretis explicatione, sed oculis lectoris, & ad illum intelligendum satis esse verba ejusdem proferre. Etenim illi appingendo sensum figuratum Protestantium Calvinistarum, inferendum esset nos salvatos fuisse per Corpus figuratum, & redemptos per Sanguinem in memoriam duntaxat, atque repræsentationem. Ipsa etiam actio Filii Dei inter manus suas accipientis panem, & vinum, cumque porrigentis Discipulis suis cum verbis illis: *accipite, manducate, bibite*, hæc, inquam actio sola nonne persuadere debet, ipsum illis non figuram dedisse, sed corpus? Nam cum ait, se vitem esse, ac similibus metaphoris usus est, nunquam hæc manibus suis accepit; quia hæc loquendi ratio omnino opposita est metaphoræ, & omni figuratæ locutioni. Si tantum dicere voluisset, Corpus suum animas nostras alere, quemadmodum panis alit corpora nostra; & Sanguinem suum roborare illas ipsis virtutem gratiamque suam applicando, dixisset, Corpus meum est panis, & Sanguis meus vinum est; & quemadmodum reciproce dici nequit, vitis est JESUS CHRISTUS, dici non posset quod palam dixit: *Caro mea vere est cibus, & Sanguis meus vere est potus* ... unde patet discrimen manifestum harum locutionum metaphoricarum quibus Salvator nonnunquam usus est efficiens parabolis perspicuas, & congruas, quas ad Sacramentum instituendum adhibuit. *Idem.*

Viva fides quam SS. Patres exegerunt in fide hujus Mysterii probat, in illo non substantiam aliquid nempe, nam fuit in Corpus commi... Homil. 83. in Matth.

Hæc semper fuit sententia, & praxis SS. Patrum, hortandi Fideles ad hujus Sacramenti fidem, quod antonomasice vocant, *Mysterium fidei.* Magnam autem exquisiverunt fidem non ad recipiendum duntaxat hoc Sacramentum, sed etiam ad credendum. Exaggeraverunt Mysterii hujus profunditatem, & fidei difficultatem; dixerunt abrenuntiandum esse sensibus, & rationi, & credendam hanc veritatem, licet unum alteri videatur pugnare, quemadmodum animadvertimus per hæc Sancti Chrysostomi verba: *Credamus Deo, nec repugnemus ei, etiam si sensui, & cogitationi nostræ absurdum esse videatur.* Quæso quam rationem habuissent Ecclesiæ Patres, quos testes, ac fidei propugnatores colimus, & quorum sententiæ in eorum libris expressæ ostendunt constantem traditionem fidei Ecclesiæ Catholicæ in hoc Mysterio, non secus ac in aliis. Quæso, inquam, cur constanter a fidelibus exegissent firmam, & inconcussam fidem, si in hoc Sacramento intuiti tantum fuissent figuram Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI: commemorationem mortis ejus, & ad summum applicationem virtutis Sanguinis ipsius, & passionum ejus inhærentis symbolis panis, & vini? Quid hac in re fuisset tam difficile ad credendum? ut renuntiandum sit sensibus, & ratio submittenda, ac efficiendum Mysterium humanis mentibus impenetrabile? Hæc igitur fides adeo viva sensibus, & rationi repugnans, quam exigunt Patres in hisce Articulis, nonne palam ostendit ipsos majus aliquid credidisse? & jure dicere non possumus, Religionariis non esse eamdem, quam habuerunt summi illi viri, qui testes sunt veræ sententiæ, quam semper fovit Ecclesia? *Bireat in Sermone t. Octav.*

Patres ad Mysterium hoc explicandum confugerunt ad miracula Dei omnipotentiam. Ergo illis erat persuasum panem, & vinum mutari in ipsum Corpus, & Sanguinem Salvatoris. Serm. de Cœna Catechesi 4. Mystag.

Altera probatio ex Patrum sententiis desumpta de Realitate Corporis, & Sanguinis Domini in hoc Sacramento, est, illos ad inculcandam hanc fidem, atque illius veritatem confirmandam confugisse ad Omnipotentiam Dei, & produxisse miracula, quæ operata est illis similia, quæ in hoc Mysterio operatur. *Panis iste non effigie, sed natura mutatus, omnipotentia Dei factus est Caro:* S. Cyprianus inquit. S. Cyrillus Jerosolymitanus allegat aquam in vinum mutatam in nuptiis Canæ, & S. Ambrosius producit Mundi creationem, mutationem virgæ Moysis, & alii Patres alias similes miraculosis mutationis proferunt. Sed si in hoc Mysterio nihil est præter figuram Corporis, & Sanguinis, cur Patres allegarunt miracula, & prodigia admirabilium mutationum, quas in natura operatus est Deus? Profecto præsupponunt, ibi fieri aliquid, quod Dei egeat omnipotentia, & quod nonnisi hoc potius fundamento credere valeamus. Cur hanc igitur opus est, ibi agnoscendam aliquam fieri mutationem, quæ aliquam habeat similitudinem cum illis, quas in medium proferunt, ut huic adstruant fidem. At non alia excogitari potest præter illam, quam credimus fieri de panis, vinique substantia in illam Corporis, & Sanguinis JESU CHRISTI. In hoc applicanda est omnis Dei Omnipotentia ad illam operandam, atque credendam, non autem ad efficiendum, atque credendum his signis solum repræsentari Corpus, & Sanguinem JESU CHRISTI. *Idem.*

Secretum, quod servabant SS. Patres in hoc Mysterio cum Infidelibus & Catechumenis Sacramentum hoc ab illis esse secretum fuisse demonstrat... in figura.

Ad hæc S. Patres in primis Ecclesiæ primordiis Mysterium hoc summa celabant diligentia, ac illud non Infidelibus tantum, verum etiam Catechumenis abscondebant, quasi illos non satis pares iis credendis existimarent. Dimittebantur de Ecclesia, cum Sacerdos ad consecrandum accederet; & si quando Patres aliquid tendebantur sermocinare de hoc Sacramento, cum aderant Catechumeni, obscurius loquebantur, uti liquet ex Sanctis Augustino, & Chrysostomo, qui passim locutiones suas his verbis involvebant. *Norunt Fideles.* Nihil dicimus præterea, fideles intelligunt, de quo loquimur. Quæro autem ex vobis, cur hoc Sacramentum celabatur Catechumenis? Nihil est, quod illis scandalum posset afferre, vel nimis arduum illis videri, si in illo tantum figura dominici Corporis extitisset. Habebant jam inchoatam fidem, alia Religionis nostræ Mysteria credebant; intelligebant Evangelium, & verbum Dei, quæ erant JESU CHRISTI signa, quorsum autem hoc illis erat abscondendum, si hoc etiam non aliud erat, quam signum, vel figura? Facile erat illis dicere panem, & vinum repræsentare Corpus, & Sanguinem JESU CHRISTI, si totum hoc Mysterium in sola repræsentatione constitisset. Cum igitur Patres nequaquam illos pares crediderint ad intelligendam hujus Sacramenti

cramenti difficultatem ; aliquid ulterius latebat, videlicet realis præsentia Corporis JESU CHRISTI. Hinc liquet hanc fuisse primorum Ecclesiæ Patrum sententiam, realiter JESUM CHRISTUM sub panis speciebus contineri. Consentiunt tamen adversarii, primorum sæculorum Patres, cum Ecclesia adhuc in sua puritate, ut inquiunt, vigeret, esse posse normam fidei nostræ, ac legitimos Scripturarum interpretes. Quid ergo his testimoniis, atque argumentis respondere possunt? *Idem*.

Adoratio, quam Patres fidem a primis fidelibus exigebant, argumento est illis persuasum fuisse de reali præsentia filii Dei. Chrysost. hom. 61 ad populum Antiochenum.

Inficias ire potest nemo, Patrum sententiam, & constantem Ecclesiæ consuetudinem fuisse Sanctum Sacramentum adorare, non tunc solum, cum recipiendum erat, sed etiam in Altaribus, ubi Hostiæ Consecratæ jam asservari consueverant. Et iidem S. Patres hortabantur Fideles ad hunc cultum, atque adorationem, ut ex his S. Chrysostomi verbis, *Adora, & Communica*. Sancta hæc, & necessaria praxis ex pluribus locis ostenditur, quorum nonnullos suo loco citavimus; sed hic duos affero celeberrimos, quibus nullibi video Protestantes respondisse. Primus est S. Ambrosii in hæc Psalmi 98. verba. *Adorate scabellum pedum ejus*; ubi laudatus Doctor inquit egregie: *Per scabellum terra intelligitur, per terram caro CHRISTI, quæ hodie quoque in Mysteriis adoratur, quam Apostoli in JESU adoraverunt*. Et S. Augustinus in eumdem locum: *Nemo Carnem illam manducat, nisi prius adoraverit. Inventum est quomodo adoretur tale scabellum: & non solum non peccemus adorando, sed peccetur non adorando*. Hi ergo testes hujusmodi sunt auctoritatis, ut nequeant recusari, neque alium ipsis sensum attribui. Praxim hanc Ethnici ipsi noverunt, ita ut inter cetera, quæ primis fidelibus exprobrabant, hoc erat quod videlicet panem, vinumque adorabant, vel potius Cererem, & Bacchum, teste eodem Augustino. Unde sic arguo: Liquet ex Patrum testimonio, Ecclesiam semper coluisse Eucharistiæ Sacramentum, & Christianos illi semper præstitisse cultum suum, non solum in usu communionis, sed antequam illam reciperent, & postquam illam in Altaribus asservarunt; & exposuerunt Fidelium adorationi. Crediderunt ergo JESUM CHRISTUM ibi realiter, & effective adesse: nisi enim illis persuasum fuisset de hac reali præsentia, illum non adorassent, neque ad illum adorandum hortati fuissent fideles, & Idololatriæ nomine essent insimulandi, quo nomine a Protestantibus reipsa accusantur. *Idem in 2. Sermone Octavæ*.

S. Ambr. de Spiritu sancto c. 11.

S. Aug. in Ps. 98.

Verbum Sacrificii Eucharistici probat realem, & veram Salvatoris præsentiam in hoc Mysterio.

Eucharistia non solum instituta fuit quatenus Sacramentum, sed etiam quatenus verum novæ Legis Sacrificium; quemadmodum Patres omnes crediderunt, & docuerunt: ut nos ostendemus in Tomo altero, ubi fusius loquimur de altaris Sacrificio: hoc loco supponimus illud tamquam veritatem in dubium non revocandum; & inde solum hanc elicio illationem contra negantes realitatem. Si ipse JESUS CHRISTUS non est in persona in hoc Mysterio, nullum jam est Sacrificium in Religione Christiana, quæ ideo inferior est antiquæ legi, immo etiam legi Idololatriæ. Omnes enim veræ, falsæque Religiones sua habent Sacrificia, & Christiana Religio, quæ omnium est augustissima, figuram habens tantummodo, ut Novatoribus placet, nullum omnino Sacrificium haberet. Igitur probanda tantum est veritas Eucharistici Sacrificii ad probandam realem præsentiam. Si enim JESUS CHRISTUS incruento modo immolatur, si ille quotidie offert in ara Sanguinem suum pro peccatorum nostrorum remissione, sequitur necessario ad implendum hoc Mediatoris munus, & ut se in hoc victimæ statu constituat, præsentem esse debere. At dubitari ne potest, quominus JESUS CHRISTUS antequam in Cælum ascenderet, reliquerit Ecclesiæ suæ Sacrificium, quod esse debet dignum magnitudine Dei, cui jam displicebant holocausta; Sacrificium dignum eminentia hujus Religionis, cujus Auctor esse volebat? Quæ alia victima erat digna supremi rerum Domini majestate, & magnitudine Religionis, quam ipse JESUS CHRISTUS oblatus in Sacrificium? Nonne hujus Sacrificii institutio, reperitur in verbis, quæ subsequuntur Consecrationem in prima cœna peractam? *Hoc facite in meam commemorationem*. Quasi diceret, facite id, quod a me fieri vidistis: sacrificate, quemadmodum me sacrificare estis intuiti; quod suo loco ostendemus, cum seorsim de divino hoc Sacrificio loquemur. Sufficit modo dicere, realem JESU CHRISTI præsentiam in Eucharistia constitutam esse per necessitatem Sacrificii, cujus victima sit Homo Deus; atque ita Patribus loquentibus pariter, & simul de Eucharistia quatenus Sacrificio, & quatenus Sacramento, alterum ex altero necessario probatur: & sicuti in Religione prorsus divina requiritur Sacrificium, quod sit Homo Deus, consequitur, vel unum & idem est, quod hic Homo Deus sacrificatus sit realiter præsens. *Auctor recens*.

SS. Patres per excessum amoris, quem Deus Salvator nobis ostendit, intelligunt hoc Sa-

In divini Sacramenti hujus Institutione S. Joannes testatur nos a Mundi Salvatore dilectos fuisse ad excessum usque, & dilectione perfectissima. *Cum dilexisset suos, qui erant in Mundo, in finem dilexit eos*. Verba quæ adeo valida visa fuere ad realem Filii Dei præsentiam in hoc Sacramento constituendam, ut S. Chrysostomus affirmare non dubitaverit in hac Institutione potissimum suum erga nos amorem significasse: *In eo suam nostri curam ostendit; & ardentem in nos caritatem*. Alii vero in hoc amoris sui magnitudinem ostendunt, quod illi satis non fuit suum propter homines cruorem effundere, & velle, ut hoc Sacramentum in illis memoriam excitaret mortis, quam propter illos subiturus erat; sed etiam illis tradere Corpus, Sanguinemque suum in cibum, et potum, ut cum illis arctissima conjunctione jungeretur; *quod vehementer amantium est*, S. Chrysostomus inquit. Hinc generalem hanc conclusionem infero, JESUM CHRISTUM realiter esse in hoc Sacramento. 1. Si enim solam nobis reliquisset figuram Corporis sui, hoc nequaquam esset tantum amoris sui erga nos testimonium, neque tanta nostræ in ipsum caritatis caussa, quemadmodum Patres docuerunt. Amoris ejusdem magnitudo in Cruce tantum enituisset, sed adeo singulare fuisset in Mysterii hujus Institutione, nec video quænam esset caussa tantopere celebrandi illius caritatem, eo quod nobis reliquisset imaginem mortis suæ, nec quomodo magnificentius egisset nobiscum quam cum hominibus veteris testamenti, quibus dederat Deus præstantiores JESU CHRISTI figuras, quam panem & vinum, cujusmodi erant Agnus Paschalis, & Manna. Tamen S. Paulus, aliique Patres dicunt hanc legem non aliud habuisse quam umbras, & figuras; nobis autem esse Corpus, & veritatem. Igitur in hoc Sacramento aliquid præstantius est umbra, & imagine. 2. Nisi re ipsa, & effective Dei filius nobis tribuat Corpus, Sanguinemque suum, S. Chrysostomus, aliique nonnulli jure dicere non possunt, Salvatorem in hoc Mysterio dilexisse nos eo modo, quo homines alii sese minime possunt diligere. Hinc JESU CHRISTI amorem supra Pastorum caritatem amplificant, quo ipsi oves suas non pascunt proprio sanguine, quomodo Salvator agit. 3. Si Salvator nobis conjungitur realiter, effective, corporaliter, ut omnes inquiunt, nonne oportet illum sub Sacramenti speciebus adesse? quandoquidem fieri nequit, ut vera adsit conjunctio inter duas separatas substantias, quarum una in terra est, altera autem in Cælo; neque dicere sufficit nos adhærere JESU CHRISTO per fidem, & caritatem: nam præter quam quod Patres explicatis, conceptisque verbis hanc adversariorum nostrorum responsionem rejiciunt, positive docent, illum realiter, & effective, non autem solum per fidem, & caritatem nobis adhærere. *Bireat sermone 3. Octavæ*.

cramentum singulare illi, quod nobis voluit sese nobis realiter tradere, & non in figura.

Patres probaverunt Corporum resurrectionem per veritatem præsentiæ realis Domini in Eucharistia.

Nonne satis manifesta probatio est sententiæ Patrum de reebtate, qui per fidem JESU CHRISTI in hoc Sacramento præsentis probarunt veritatem Resurrectionis corporum in particulari, & pignora gloriæ ipsorum; idque non solum ubi cum Catholicis loquebantur, verum etiam cum disputabant adversus hæreticos resurrectionem impugnantes, sed Mysterii hujus veritatem confitentes. Ita S. Irenæus utitur Sacramento, quod credunt, ad probandam resurrectionem, quam negant. Ita ille ratiocinatur. Quomodo illi dicere possunt, Christiani carnem non resurrecturam ad vitam, quandoquidem alitur Corpore, & Sanguine JESU CHRISTI. Addit enim, sicut panis, qui oritur ex terra post invocationem Dei, vel consecrationem, non est amplius panis communis, sed Eucharistiæ Sacramentum ex duabus rebus compositum, altera terrestri videlicet accidentibus panis, altera Cælesti, nempe Corpore CHRISTI: Simili pacto corpora nostra Eucharistiam recipientia, spem, & germen resurrectionis recipiunt. Alii vero Sancti pignora gloriæ generatim, & probationes resurrectionis singillatim constituunt in unione, quam cum JESU CHRISTO in hoc Sacramento contrahimus. Unde nobis quoque licet generatim arguere, JESUM CHRISTUM realiter, & effective in Eucharistia inveniri. Si enim Patres probent veritatem resurrectionis corporum per hujus Mysterii veritatem, supponunt ergo tamquam basim argumentationis suæ, JESUM CHRISTUM illis adhærere, ideoque necessaria illatione realiter esse præsentem. *Bireat sermone 5.*

Dispositiones, quas S. Paulus, & Patres requirunt ad hoc Sacramentum recipiendum probant realem Filii Dei præsentiam in hoc Mysterio. 1. ad Cor. c. 11.

Post S. Paulum Apostolum Patres tamquam Oraculorum ejus interpretes magnas requirunt dispositiones in illis, qui sunt horum Mysteriorum participes, eosque hortantur ad eximiam puritatem non solum quoad illorum animas, verum etiam quoad corpora. *Probet autem se ipsum homo*, inquit Apostolus. Quod significat non solum accuratum examen peccatorum, quæ quisque patravit, verum etiam peculiarem curam adjiciendi habituali huic dispositioni actus, & ornamenta virtutum, quæ hac in occasione sunt necessariæ. Quam puritatem, S. Chrysostomus inquit, ad hoc Sacrificium afferre debet, qui dignus habitus est, ut ad Sacrum hoc convivium accedat? Opus est, ut manus Sacerdotis hujus, qui divinam hanc Carnem attrectat, ut os spirituali hoc igne replendum, ut hæc lingua terribili hoc Sanguine imbuenda puriora sint Solaribus radiis. Videte mox invectivas, quibus S. Paulus, omnesque cum eo Patre irrumpunt in eos, qui indigne

com-

& Sanguinis JESU CHRISTI. Addit tamquam certissimam criminis eorum pœnam; illos sibi judicium suum manducare, & bibere, videlicet condemnationem suam. S. Ambrosius ait: *Hoc peccato contumelia fit Corpus CHRISTI*, & S. Cyprianus addit: *Vis infertur Corpori Domini*. Denique ad exaggerandam hujus sacrilegii magnitudinem, Patres illud comparant cum peccato Judæorum, qui crucifixerunt Salvatorem; unde generatim inferendum est, S. Paulum, & primævæ Ecclesiæ Patres credidisse, JESUM CHRISTUM vere, & realiter esse in Eucharistia. Si enim illius tantum figuram recipimus, cur tot probationes exposcerent? cur adhibenda esset tanta hæc cura ad dignoscendum panem hunc a communibus cibis? Cur tot, ac tam eximiæ dispositiones non in anima solum, verum etiam in corpore communicaturi? Profecto si ibi panis esset tantum, præter quam quod hujusmodi tam seduli apparatus adhibendi non essent, satis esset spiritum duntaxat disponere, quia hic unus recipere posset, quidquid Sancti in hoc Mysterio inveniretur. Opus est ergo, ut hæc nostri Corporis membra attingant, & recipiant aliquid Sacrum, quod non aliud esse potest nisi Corpus, & Sanguis JESU CHRISTI latentis sub speciebus Sacramenti, quæ illis immediate applicantur. Ad hæc sicuti Patres in adhortationibus, & invectivis suis supponunt sacrilegas communiones contumeliosas esse Corpori, & Sanguini JESU CHRISTI, fieri nequit, ut Corpus JESU CHRISTI peculiariter hoc scelere coinquinetur, nisi realiter a nostris corporibus recipiatur. *Idem in Sermone sexto.*

S. Ambros. in c. 10. Hebræor. S. Cyprianus de Lapsis.

Hoc in argumento operæ pretium est animadvertere, Patres exhibere nobis Mysterii hujus Communionem tamquam singularem honorem, quem non in animabus tantum recipimus, sed qui reddit etiam corpora nostra Deo pretiosa, & jucunda. Suadent, ut sæpe recolamus memoriam hujus gloriæ, potissimum vero in peccandi occasionibus, ut hæc cogitatio sit veluti frænum ad cohibendas cupiditates, & ratio præstantissima ad nos excitandos, ut bona opera efficiamus. *Cogita quali sis insignitus honore, quali mensa fruaris*, & præcipue rationem hanc, & officium desumunt ex honore, & consecratione, quam ex hujus Sacramenti contactu corpora nostra illud accipiendo perceperunt. Unde licet argumentari: Ergo JESU CHRISTI Corpus realiter præsens est in hoc Mysterio. Si enim figuram duntaxat reciperemus, non satis video, quem honorem reciperemus, nec quam caussam haberemus abstinendi a peccato, & bona faciendi opera propter has communiones: omnis enim actionis hujus utilitas consisteret in bucella panis comedenda, & actu fidei eliciendo. Fateor, hunc actum, ubi fieret, pietatem fortasse excitaturum; sed quæ tanta esse posset efficientia in simplici cogitatione, & hujus actus memoria? Credendum est ergo tamquam certissimum principium, nos aliquid aliud facere præter actum fidei, & nos aliquid præstantius recipere, quam JESU CHRISTI figuram. *Idem in Sermone septimo.*

Argumentum ad realitatem probandam desumitur ex honore, quem corpora nostra recipiunt ex conjunctione cum Corpore J. C. secundum Patrum sententiam. S. Chrysost. homil. 60. ad populum Antiochenum.

Sacra Institutionis verba sunt potissimum argumentum ad probandam in Eucharistico Sacramento realem JESU CHRISTI præsentiam; & solidissimum sunt medium ad Fidelium fidem erga hoc Mysterium alendam, & hæreticorum infidelitatem confundendam. Explicationes, quæ tribui possunt in hæc Divina verba minus luminis afferunt menti, & minus unctionis cordi, quam verba simpliciter relata. Ita videmus Patres omnes ad id redactos esse, quin aliquis inter illos habitus fuerit consensus, præter eum, qui ex divinis his verbis procedit, ut omnes in hoc argumento conspiraverint. Nuntiaverunt fidelibus magna cum simplicitate ordinem verborum CHRISTI cum dedit illis pretiosum Corpus suum in cibum, & Sanguinem in potum; dixerunt tantum, hoc verum esse Corpus, quod erat in Cælo, illud ipsum, quod in casto Mariæ Virginis utero clausum fuerat, hunc eumdem Sanguinem, quem ab eadem acceperat, eumdem, quem in ara Crucis in redemptionem nostram effuderat; hoc illi verbis aliis, aliisque repetierunt, sed æquipollentibus divinis hisce verbis: *Hoc est Corpus meum*. Quod vere spectat ad difficultates quas ratio, & sensus inveniunt, & obicem statuunt fidei, quæ nobis persuadet secundum JESU CHRISTI verbum, Corpus suum præsens esse in hoc adorationis objecto, cum interim sensus e contra ibi panem duntaxat esse annuntient, Patres nonnisi fidem opposuerunt; & oppositionem hanc sustulerunt consideratione omnipotentiæ Dei, cui nihil est impossibile per Divinum verbum suum, quod efficax est, & quod ubi placuerit, mutat rerum substantiam, quin aliquid illi obluctetur, omniaque vi invicta superat: ipsum dixisse: *Hoc est Corpus meum*, & panem hunc amissa natura panis, & vinum amissa natura vini illico fieri Corpus, & Sanguinem JESU CHRISTI. Lustrentur omnes omnium sæculorum Patres, quid videbitur? Liturgia primæ Missæ in Cœnaculo celebratæ, jugis repetitio verborum JESU CHRISTI. Si quid plus, minusve fuerit in precibus harum liturgiarum, omnes simul conveniunt quoad substantiam, ac semper usus est JESUS CHRISTUS. *Auctor recens.*

Verba Institutionis Eucharistiæ semper optimum fuere argumentum ad fidelium fidem probandam.

Cum JESUS CHRISTUS ultimam cœnam cum Apostolis suis celebrabat, cum manducabat cum illis novissimum legale Pascha eo tempore, quod vehementer concupierat, *desiderio desideravi*; eo pretioso tempore de quo dixit: & *quomodo coarctor*, in hac circumstantia Patris, qui relicturus est filios suos, & qui nihilominus vult semper permanere cum illis, quid sibi volebat JESUS CHRISTUS verbis istis: *Hoc est Corpus meum*. Tempus, in quo erat, satis significat. Dicere volebat, vel potius dicebat; & Apostoli sensum sine ullo glossemate intellexerunt. Agnus Paschalis quem hactenus comedistis, figura tantum erat Corporis, quod pro vobis in mortem sum traditurus: quod autem hic vobis tribuo Corpus meum est sub sensibilibus speciebus panis, quem fregi vobis: Ecce effectus, & complementum ejus, quod vobis pollicitus sum, me scilicet daturum vobis panem de Cælo dilapsum manna ipso pretiosiorem: nunc præsto fidem, quam dedi vobis, me videlicet vobis traditurum Carnem meam ad manducandum; accipite, & comedite, *hoc est Corpus meum*: Ecce agnus verus in locum Agni, a quo figurabatur. Me semper habetis vobiscum facientes quod me videtis facere, *hoc facite in meam commemorationem*. Apostoli intellexerunt sensum, qui in verbis hisce adeo perspicuis latebat: ipsi erant Ecclesia, ipsi primitias illius possidebant, illi crediderunt cum simplicitate; nullam interseruerunt quæstionem, quia verba hæc nullam quæstionibus ansam relinquebant, & Ecclesia semper hæc verba accepit, uti Apostoli in naturali ipsorum significatione, & credidit, quia verbum hoc dixit, per potentiam hujus, quod plura facere potest, quam ipsi concipere valeamus, panem, quem Salvator accepit in manibus suis, factum fuisse Corpus illius. Qui igitur in Eucharistiæ Sacramento nihil admittunt nisi figuram Corporis JESU CHRISTI, jactitare desinant se Scripturam sequi pro norma fidei suæ. Filius Dei dixit; *Hoc est Corpus meum*, nos id credimus, non credunt illi. Mysterium hoc nonne testantur tres Evangelistæ, ac S. Paulus? S. Matthæus scribit quod ipse oculis suis usurpavit. S. Marcus, & Lucas scribunt, quod ab iis, qui viderant, audierunt; S. Paulus denique id, quod sibi ab eodem Salvatore fuerat revelatum. Omnes hi quatuor testantur Dei Filium dixisse: *Hoc est Corpus meum*; nemo testis est illud dixisse, hoc est signum, & figura Corporis mei. Undenam ergo mutuantur hunc articulum fidei, Corpus Filii Dei non esse realiter in Eucharistia, panem in Corpus ejus immutatum non esse, vel nonnisi per fidem manducari? Scriptura sancta semper vallum erit insuperabile, semperque roborabit fideles in fide; quam velut de manu in manum traditam receperunt. *Idem.*

Animadversio in hæc eadem verba, quæ confirmant veritatem realis præsentiæ.

Luc. 22.

Quid non faceremus, vel quid nobis faciendum non esset, si nos Catholici viva fide crederemus, Dei filium reliquisse nobis proprium Corpus, Sanguinemque suum in hoc Mysterio, quemadmodum nos credere profitemur? Hoc dixisse satis olim fuit magno, sanctoque Concionatori Antonio Patavino in Concione, ut Auditores suos impelleret ad omnes pietatis, reverentiæ, & adorationis sensus erga sacrum hujusmodi Mysterium. Hoc illud ipsum Corpus est, inquit, quod in Virginis sinu effectum est, quod lineis involutum pannis positum fuit in præsepio; hoc illud Corpus est, quod vulneribus in Calvario confossum, mox propter amorem vestri tamquam victima fuit immolatum: hoc denique illud quod mox luminibus scindens de Sepulcro egressum est, & modo sedet ad dexteram Patris; & eodem tono pergens, hic idem Sanguis est, addidit, qui manavit de membris omnibus Corporis sui in mortali agone, quem in Horto passus est; Sanguis, qui effluxit ex vulneribus ejus in tristissima Passione illius, & quem prorsus effudit in Cruce propter vestram salutem, Sanguis hic, cujus vel minima gutta satis erat ad Mundum universum redimendum. Hoc denique Corpus est, & Sanguis Divinitati conjunctus, quæ modo sunt objectum cultus, & adorationis Angelorum, & hominum: Vos id creditis Christiani, eaque in conspectu vobis posita sunt. Sed quos vobis sensus inspirat tantæ felicitatis cogitatio? Jure magnus hic Sanctus suspendit sermonem suum post hæc verba Dei spiritu animata, ut inde Auditores sui possent inferre, & argumentari; qua in re ipsum spes sua non fefellit ... Mihi non est, Auditores, vel eloquentia, vel zelus Magni hujus Viri, ut robur tribuam his iisdem verbis; sed quid interest, a quo proferantur, quandoquidem eamdem continent veritatem, & verum est illa meditari? *Auctor Sermonum in omnia argumenta &c. in primo Sermone Octava.*

Sensus pietatis quos in nobis ciere deberet sola præsentia Corporis Domini in Sacramento.

Credamus, sed viva fide, Salvatorem ipsum invenisse modum, quo inter nos usque ad sæculorum consummationem commoraretur. Nil ultra postulo, ut vos cohorter ad debitum illi cultum adhibendum. Vivens hæc fides ceteras ad agendum virtutes acuet. Illum ex toto corde diligemus memoria repetentes, quomodo ipse nos amavit, ut ad nos hoc in statu veniret; Illum summo venerabimur obsequio, credentes firmiter hunc esse Deum

Ejusdem argumenti.

nostrum;

nostrum. Honori nobis vertemus illum invisere, ac adverteri in Altaribus nostris quiescentem; Illum de substantia nostra, ut loquitur Scriptura, honorabimus, aliquid bonorum nostrorum elargientes, ut habitet magnificentius, vel ut frequentius a Ministris suis in Sacrificium offeratur. Denique quid non faceremus, si hac fide crederemus, filium Dei nobis proprium Corpus, Sanguinemque suum reliquisse? *Idem.*

Hæc Ecclesiæ prærogativa est præ synagoga, & lege veteri, posse habere præsentem Deū in omnibus mundi locis. S. Chrys. H. 95.

Incomparabilem hanc prærogativam præ lege veteri Ecclesiæ tribuit S. Joannes Chrysostomus, serendi, ac inveniendi ubique Deum suum, qui ministris suis reliquit facultatem ubique altaria extruendi non solum, verum etiam illum ipsum de Cœlo deducendi, præsentemque efficiendi in quocumque loco ipsis placuerit, eumque illic inveniendi. *Ecclesia ubique CHRISTUM circumfert, nullo loco prohibente, sed in omni loco sunt altaria.* Populus Deo carus in lege veteri unum duntaxat habebat Templum, ubi liceret illi victimas immolare, quod tamen non vetabat, quominus gloriarentur, quod est in Deuteronomio; *non est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest nobis.* Sed quid hodieam dic dicendum nobis est de Ecclesia? Quænam est nostra in Christiana Religione felicitas, ubi necesse non est amplius in terræ angulum concedere ad quærendum Deum nostrum, quandoquidem hic ipse Deus ad fideles conveniendos accedit, & videtur unum tantum ex universo Mundo facere templum, ubi non solum adest suæ protectionis præsentia, vel titulo Consecrationis, sed in persona sua in his templis ipsis, ubi illum adoramus: ita ut quamvis Judæis hunc honorem contulerit, ut ex eorum genere nasceretur, viveret, & non ita modico tempore cum illis conversaretur, pretiorem nunc conferat nobis, modo longe præstantiori in hoc Mysterio nobis Corpus suum, & Sanguinem tribuens. *Idem.*

Deuter. 4.

Languida profecto fides est nostra, qui flocci facimus videre Dei nostri præsentiam.

Heu quam infirma, & languens est fides nostra, quæ ita modicum præ se fert ardorem ad recipiendum hunc Deum ad hunc statum redactum, ut se nobis largiatur, & ita frigidum desiderium perfruendi hoc bono, quod Reges conspicere concupierunt: *Amen dico vobis, quod multi Prophetæ, & Reges voluerunt videre, & non viderunt.* Magi ab Oriente venerunt, ut illum adorarent in stabulo: Ethnici quoque ad illum videndum festinabant, cum vivebat in terris, & ad illius Discipulos confugiebant, ut tanta perfruerentur felicitate; & in Evangelio videmus, homines sibi præclare actum existimasse, si fimbrias vestimenti ejus possent attingere: nos vero nequaquam afficimur bono, quod possidemus, & vix de eo cogitamus! Frustra, S. Chrysostomus exclamat, plurimi inutiliter fovent desideria videndi hunc Deum Hominem, & vestes illius attingendi: Vos illum videtis, hic Pater ait, vos illum attrectatis, vos illum amplectimini; vos illum in vobismetipsis recipitis, & beatitudinem vestram non gustatis? Verum est proprie loquendo ipsum a nobis neque videri, neque tangi; latet enim sub specierum integumentis: & nonnisi sub mutuata veste videtur: Sed quoniam scimus ipsum esse, quid est, quod ita possit explere, vel extinguere desiderium illius possidendi, ut oporteat, ut plurimi sibi vim faciant ad recipiendum illum & Ecclesia minis utatur ad fideles cogendos, ut semel saltem quotannis ad illum accedant, & comminetur se de sinu suo avulsuram illos, qui renuerint recipere bonum, quod omnium aliorum bonorum pretio esset redimendum. *Idem.*

Per fidem fruimur bonis præsentiæ Salvatoris in hoc divino Mysterio.

Si fuit unquam occasio dicendi cum S. Paulo Apostolo, oportere, ut accedens ad Deum viva fide credat, hæc proculdubio est ratione hujus Mysterii; nunquam enim propius, ac verius ad illum accedimus, quam cum accedimus ad Aras, ubi ille est, & ubi intra nosmetipsos illum accipimus. Verum cum ille delitescat sub impenetrabilibus accidentium, quibus velatur, integumentis: nonnisi per veram fidem iis fruimur bonis, quæ ipsius nobis largitur præsentia. Alia Mysteria nostros quidem sensus, ac rationem exsuperant, sed hoc sensibus ipsis, rationique simul adversari videtur. Alia excedunt profecto intellectus nostri lumina, sed illis contraria non sunt, hoc vero omnia ratiocinia nostra videtur confundere. Unicum Dei verbum captivare potest intellectum nostrum sub jugo fidei; si enim consulimus solum infirma rationis nostræ lumina, nunquam detegemus illum, qui in hoc Mysterio nostram constituit beatitudinem, sed fides nostra nos docet, Deum ibi latentem cum omnibus divitiis suis, in earum possessionem nos perducturum. *Idem.*

Eucharistiæ veritas omni tempore fuit ut alius Religionis nostræ articulus credita.

Quamvis in præsentiarum nullæ sint veritates minus in dubium revocandæ, quam tres magni fidei nostræ articuli, qui in Symbolo continentur, videlicet divinitas JESU CHRISTI, divinitas Spiritus sancti, & Resurrectio, videtur tamen realis JESU CHRISTI præsentia in Sanctissimo Sacramento, veritas fuisse ab omni dubitatione remotior primis Ecclesiæ sæculis: veritas enim de qua dubitatur, nunquam probari posset per aliam, nisi hæc extra omnem dubitationis aleam esset posita. Itaque nulla haberi potest de Eucharistiæ veritate dubitatio, cum liquet hanc argumento fuisse ad probandos præcipuos fidei nostræ, & Religionis articulos.

Facile autem ostendere esse Sacramentariis ea ipsa, quæ nobis objiciunt ad impugnandam præsentiæ realis Dominici Corporis in hoc Sacramento veritatem, validissima fuisse argumenta ad præcipuos fidei nostræ articulos probandos. Quoties nobis dictum fuit ridiculum esse credere panem fieri Corpus Filii Dei, & vinum Sanguinem ejus. Fieri non posse, ut corpus sit simul in pluribus locis, & hoc infinitis personis distribui, quin minuatur? Sed illis ostendere possumus perspicuis Discipulorum, Apostolorum, primorumque Ecclesiæ Patrum testimoniis, hæc, quæ ridicula vocant, & impossibilia, ea esse miracula, quibus probata fuit JESU CHRISTI divinitas, & unitas personæ in duabus naturis. Facile est alloqui vim hujus argumentationis, quam fideles secundi Ecclesiæ Sæculi Valentinianis objiciebant. Panis, qui fit Corpus Domini, & Vini, quod fit Sanguis ejusdem, tantum est miraculum, ut Deus unus illud facere valeat. Vos nobiscum fatemini a JESU CHRISTO grande hoc miraculum in Mysteriis nostris fieri; nobiscum etiam vobis confitendum est JESUM CHRISTUM vere esse Dei filium. Similiter fideles Arianis, atque Nestorianis hoc sensibile objiciebant argumentum. Simplicis hominis corpus esse non posset in pluribus locis simul, neque infinitis propemodum personis distribui, & opus est hoc esse Dei Corpus. Vos nobiscum fatemini JESU CHRISTI Corpus esse pluribus in locis, in Cœlo, in terra, & ubi Sacra celebrantur Mysteria, ac in omnibus communicantibus; vos nobiscum fatemini ipsum infinitis distribui personis, quin ullam patiatur imminutionem: vobis quoque nobiscum fatendum est, JESUM vere Deum esse, Carnem ejus vere Carnem esse Dei, & Corpus ejus Corpus Dei. Aliæ argumentationes æque validæ, & apertæ sunt, quas si quis vel levissime infirmare vellet, quin probaret Ecclesiæ Catholicæ veritates adversus antiquas hæreses, certius his pondus adjiceret. *Veritates Religionis contra antiquas hæreses probatæ, ac propugnatæ per Abbatem Petit.*

Testimonium Ecclesiæ quæ sequitur est veri sensus verborum Salvatoris manifestū est pro reali præsentia.

Nunquid adhuc dubitandum est de hujus Mysterii veritate post Ecclesiæ testimonium, quam Dei filius constituit sui Evangelii sequestrem, & sicut illius interfuit hoc nobis in manus tradere, ita illius est etiam verum ejus sensum indigitare. Sensus autem quem tribuit locis Evangelicis de reali JESU CHRISTI præsentia in Eucharistia adeo aptus est, & rectus, ut qui dissentire velit vim faciat oportet verbis maxime significantibus. *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Et rursus, *Accipite, & manducate, hoc est Corpus meum; hic est Sanguis meus, qui effundetur pro vobis.* Fingine possunt textus clariores? Nunquid sexcenties provocati sunt Calvinistæ, qui asserunt, Scripturas semper ad litteram esse intelligendas, ut hic inveniant sensum magis litteralem; vel proponant verba magis explicita ad exprimendam realem Corporis JESU CHRISTI præsentiam, qualem credimus: ad cujus argumenti vim eludendam in trecentas ferme sententias abierunt, quæ sese mutuo confodiunt, & quarum ne una quidem potest sustineri; Immo accidit etiam, ut objectiones, quas huic opponunt Mysterio, illius veritatem confirment. Realis præsentia illa, ajunt, videtur impossibilis; talis videbatur etiam Capharnaitis, ubi veritatem hanc ex ipsius JESU CHRISTI ore audivere sunt. Sed quam impossibilitatem illi inciderint, credentes non secus ac Calvinistæ JESUM CHRISTUM hominibus ad manducandum dare panem, qui figura esset Corporis sui? Igitur quia Mysterium est incomprehensibile, inde judicium ferendum est, JESUM CHRISTUM id fecisse, & dixisse, quod credimus. *Pater Eustor in libro, cui titulus: Verus Spiritus, & Sanctus usus dierum festorum solemnium per annum.*

Joann. 6.

Ecclesia semper de reali Salvatoris præsentia in his hæresibus nunquam fuit interpellata.

Reperientes traditionis vestigia per decem priora sæcula, ne minimus quidem deprehenditur dubitandi locus, utrum interpellata fuerit unquam possessio, quam semper retinuit Ecclesia, docendi, quod in hoc traditur Articulo. Et minus adhuc intelligitur, quomodo fides summa, humanæque rationi adeo opposita invehi potuerit, quin omnium mentes averterentur, quin Historici mentionem facerent novitatis adeo inauditæ, & multo magis quin Orientis Ecclesiæ adeo sollicitæ in objiciendis Romanæ Ecclesiæ vel minima novitatis, vel falsitatis specie, quidquam illi hoc in argumento exprobrarent. E contra utraque hæc in re sine ulla varietate consensit, licet aliis in argumentis longissime dissentirent. Denique inter recentes hæreses quæ prima vexillum sustulit, nunquam ausa est præsentiæ realis fidem labefacere. Lutherus, qui illam impugnare quærit, ut ille ipse professus est majori si illam asserunt, & Calvinistæ, qui crimini vertunt Catholici doctrinam hanc, illam in Lutheranis censent æqui, bonique faciendam. Adeo error confunditur, ac loquitur pugnantia. Ita Lutheranis nobiscum pro reali præsentia in Calvinistas pugnantibus; Calvinistæ cum nobis pugnant adversus Lutheranos de omnimoda mutatione substantiæ panis, quæ efficienda est, posita reali præsentia, ita ut duæ sectæ illæ, quæ vellent aliquam qualibet pro se tuenda in aciem descendere, hoc illis minime liceat,

nisi

[illegible] Catholicæ Ecclesiæ [illegible] in hoc argumento de Eucharistia antea probaverint. *Idem.*

Cur Patres in Ecclesiæ principio non auderent palam, & clare loqui de hoc Mysterio?

Ceterum cur in veteri Ecclesia Eucharistia habebatur veluti Mysteriorum Mysterium? Cur non erudiebantur Catechumeni? Cur tanta adhibebatur cura, ne id cognoscerent infideles? Hæc totidem moralia sunt argumenta probantia Mysterium hoc difficillimum esse ad credendum, & aptissimum ad excitandos sensus, exercendamque fidem credentium. Per hoc ipsum auferuntur difficultates desumptæ ex quibusdam locis Patrum de Eucharistia; neque enim audebant passim loqui de illa, nisi obscuris, involutisque locutionibus uterentur, ne manaret in vulgus, quod soli fideles scire debebant, quod soli audire poterant, & de quo utilius erat vivæ vocis oraculo eos erudire, quam scriptis. *Idem.*

Cur SS. Patres usi sunt vocabulis signi, & Sacramenti in hoc Mysterio.

Tantum abest, quod vocabula *signi*, *Sacramenti*, & *Mysterii*, quæ inveniuntur in Patrum operibus officiant dogmati Ecclesiæ de Eucharistia, ut illud roborent, atque confirment. Hoc enim maxime congruit statui Ecclesiæ Christianæ, quæ superior esse debet Jerosolymæ terrestri per veritatis possessionem, & inferior Cælesti per modum illius possidendæ. Quomodonam hoc esset Sacramentum, si ibi palam sine integumentis JESUS CHRISTUS videretur? Sed si hic ibi esset tantum in figura, quomodonam esset Sacramentum novi fœderis, & Ecclesiæ Christianæ? Audacter ergo dicimus, hoc signum esse continens rem significatam; velum cooperiens propriam JESU CHRISTI personam, Sacramentum, typum, antitypum, in quo, & sub quo Corpus immortale, & incorruptibile, Sanguis adorabilis, & vivificans continentur. Dicimus in Cælestis hujus panis fractione veros fideles nos, qui æque ac dictos Discipulos in Emmaus proficiscentes, quotidie JESUM CHRISTUM confitentur; fides aperit oculos eorum; certi sunt Salvatori non fuisse mentem eos decipiendi, cum dixit illis; *Accipite, manducate, hoc est Corpus meum.* At enim, inquiunt increduli, cur in Eucharistia panis tantum videtur, si Corpus JESU CHRISTI ibi est? Respondeo hoc esse de Sacramenti natura, non ostendere rem significatam, & præsentis esse status Ecclesiæ non videre, quod credit, alioquin si videret, omni careret merito credens. Fides supponit caliginem, sed quæ esset caligo, si videretur? Ceterum non poterat Dei Filius dare nobis manducandum in propria figura Corpus suum, hoc enim nobis horrorem intulisset, neque poterat illud dare nobis in splendoribus gloriæ suæ, neque enim accedere potuissemus, tamen illud nobis largiri decreverat, ut loquitur S. Ambrosius, cum esset cibus, & animarum nostrarum alimentum. Quid igitur sapientius facere poterat, ut misericordiæ suæ consilia adimpleret, nisi sese transformare, ut S. Ambrosius loquitur? Cum non possit dare seipsum in figura propria, se nobis dat in aliena, cumque non possit gloriæ suæ radios ostendere, eos sub panis, vinique speciebus abscondit. Hoc pacto nobis ostendit finem quem sibi proposuit in Mysterii hujus Institutione, qui est spiritaliter nutriendi animas nostras, sicuti panis, & vinum nutriunt corpora nostra. *Liber cui titulus. Sermones Asceticí.*

Eucharistia Mysterium est ex duabus rebus constans, altera visibili, altera invisibili. [illegible]

Considerandum est Eucharistiam divinum esse secretum, Ænigma admirabile, Mysterium incomprehensibile ex duabus rebus compositum juxta Canones Ecclesiæ; quarum altera exterior est, interior altera. Altera visibilis, altera invisibilis; Altera exterior, interior altera; illa palam se videndam præbet, hæc se tegit, ac latet. Quæ latet, est Corpus, & Sanguis JESU CHRISTI, residens sub speciebus invisibili modo. Si Sacramentali volunt species sensibus esse subjectas, assentimur; manus illa attrectat, gustus saporem fecerit, oculi colorem, figuramque conspiciunt; sensus omnes dicunt hæc esse panis, vinique accidentia, nec falluntur. Sed si hos transilis cancellos, si tibi satis non est videre illud sub integumento Sacramenti, si ut credas, ibi esse, postulas ut sensus ipsas penetrant species, Sanctuarium ingrediantur, æque judicent de interiori, ac exteriori, de visibili, & invisibili, dico tibi cum S. Paulo, fidem non per oculos quidem, sed per auriculas ingredi. *Fides ex auditu* & si Apostoli auctoritas non sufficit, dico tibi cum Magistro Apostolorum, ad hoc, ut sis fidelis, non requiri ut videas, sed ut credas. *Beati, qui non viderunt, & crediderunt.* Post hoc ut olim S. Thomas, animum obfirmare, & nolle credere Corpus JESU CHRISTI esse in Sacramento, nisi illud videris, atque tetigeris; hoc non est esse Christianum. Immo nec esse quidem rationis compotem cogitare, se per sensus comprehendere posse, quod ratio assequi nequit, nisi illustrata fuerit fidei lumine; hoc est semet implicare inexcusabilibus absurditatibus, & in manifestam contradictionem ruere. *P. Nevis in libro, cui titulus, de præsentia JESU CHRISTI in sancto Sacramento lib. 1. cap. 1.*

Joann. 20.

Mysterium hoc [illegible] sensus nostros excedit.

Cum omnes quæstiones, quæ insurgunt de reali Corporis JESU CHRISTI præsentia ad duo Capita redigantur: Videlicet utrum ille potuerit illud ponere sub speciebus, & utrum reipsa voluerit; quis non videt, effectus potentiæ illius infinitæ superare sensus nostros; oculorum nostrorum aciem nimis infirmam esse, ut eo perveniant [illegible] negare liceat quidquid illos offendit. Si enim sensus essent consulendi, & rejiciendum, quidquid illis videretur absurdum, quis crederet Deum conclusum fuisse in Virginis sinu, indutum corpusculo ita exiguo quale est apiculæ in ipso suæ Conceptionis articulo, natum in stabulo fuisse positum, & in vitæ exitu Cruci suffixum? Nonne jure suo Ethnici nobis objicere possent, quod objiciunt, nos colere Deum puerum, Deum duorum, vel trium dierum, atque tot proponere difficultates de Mysteriis vitæ suæ, quot Hæretici in hoc Eucharistiæ Sacramento comminiscuntur? Tandem enim liquet, in Eucharistiæ Sacramento nihil inveniri posse judicio sensuum ita oppositum, quod ipsum, vel amplius etiam, dici non possit de Mysterio Passionis, & Incarnationis, in quibus tamen a nobis dissentire minime vellent. Si Hæreticus, ex. gr. dixerit, sensibus incredibile videri, Corpus idem simul esse visibile in Cælo, & invisibile in hostia: dicet infidelis non minus esse incredibile Deum simul in Mundo invisibilem esse, & in carne visibilem. Si dixerit incredibile sensibus videri, hominem habentem æquam magnitudinem sub panis mica contineri: dicet infidelis, non minus esse incredibile, Deum, qui immensus est; in puerili corpore concludi, & coarctari. Si dixerit ille sensibus incredibile videri, corpus incorruptibile, & gloriosum sub corruptibilibus speciebus delitescere, dentibus incidi posse, manu frangi, stomachi calore vitiari, & in alimentum converti: infidelis dicet non minus incredibile esse, Deum esse impassibilem, & dolorum magnitudinem pati, gloria esse circumdatum, & opprobriis lacessitum, immortalem, & inter mortia æque violentæ, ac turpis supplicia animam efflantem: quorum alterum si credit Sacramentarius contra sensuum testimonium, cur alteri fidem negat adhibere? Si adorat Verbi majestatem sub carnis imbecillitate, quantumvis hæ difficultates objiciantur, cur non adorat Verbi carnem sub infirmitate specierum, & sub simplici velo Sacramenti? *Idem.*

Verba Filii Dei non illudunt sensibus nostris?

Tantum abest, verba Filii Dei, sensuum nostrorum illusionem parere, cum nobis Corpus suum tribuit sub panis specie, ut imo nos contra eorum insidias muniverit præsidio suo apertissima veritati sui significatione: *Hoc est Corpus meum.* Illud ex ipsius ore exceperunt Apostoli, qui nobis tradiderunt. Patres omnes profitentur nullum esse dubitandi locum de veritate Corporis in Eucharistia, quandoquidem per propriam Salvatoris declarationem, Corpus illius vere cibus est, & Sanguis vere potus. Sanctum Sacramentum non esse symbolum inanis Mysterii, sed verum Corpus JESU CHRISTI. Post hæc monita adeo explicita, sincera, ac toties repetita, si nostri falluntur adversarii, si opinantur, id, quod Dei Filius nobis præbet in Sacramento, esse tantum figuram Corporis sui, ne sibi blandiantur; Dei Filius non est causa illusionis eorum, ipsorum incredulitas directe adversatur consiliis ejusdem, pro judicibus præsentiæ ipsius assumentes sensus, quibus propter rationes prorsus divinas id abscondendum voluit. Si Patrum doctrinam magis venerarentur, minusque proprio adhærerent judicio, facile possent errorem abjicere, ac dissipare tenebras mentis suæ lumine, quod ex scriptis illorum possent mutuari. Hi fideles nostrorum Mysteriorum interpretes unanimi voce dicerent Dei Filium latere voluisse per admirabilem bonitatis suæ dispositionem, qua voluit nobis adimere naturalem horrorem, qui nos deterruisset ab esu Carnis suæ, & a potu Sanguinis sui, nisi utrumque celasset sub panis, & vini speciebus, quæ vulgo nostra sunt alimenta, & quibus omnino minime aversamur. *Idem.*

Patres reticuerunt hujus Mysterii veritatem [illegible]

Quod attinet ad S. Patres arduum non est invenire locos, qui Catholico dogmati faveant: Omnia plena sunt, & ex illis collecti integra prodierunt volumina. E contra perpauci sunt, qui tanquam nobis oppositi objiciuntur, sed fidum adest, in quo utraque pars consentit, & quod omnia conciliare potest, omnemque dirimere controversiam. Hoc autem est, Patres cum apud Infideles, & nondum baptismate regeneratos, & sacris initiatos Mysteriis loquerentur, vel pro illis scriberent, nequaquam totam explicuisse palam Ecclesiæ doctrinam, sed illis satis visum esse aliquam tantum attingere veritatis particulam, & cetera involvisse quodam veluti integumento, quod alieni penetrare non possent. Hoc posito, quod liquet, loci, qui in speciem sibimet adversari videntur, etsi re ipsa nequaquam secum pugnent, non debent amplius negotium facessere. Non est igitur, cur in singulorum examine immoremur, neque appendamus in fallaci humanarum subtilitatum statera omnes locutiones, verba, & apices litterarum, quod infiniti laboris esset. Distinguere satis est, si fieri potest, & id aliquo satis bono argumento, quinam sint ex locis hisce illi, in quibus integra adest veritas, & illi ubi veritas est tantum ex parte, & ut ita dicam, personata, ne ab omnibus agnoscatur. Ad id duplex nobis suppetit ratio, quarum altera generalis est, peculiaris altera. Prior est conferre locorum horum numerum, & qualitatem; posterior vero hæc est, quod Providentia nobis reservavit rudimenta, quæ tradebantur illis, qui vel initiati erant, vel jamjam initiandi

sacris

sacris Mysteriis. Bonus sensus non patitur, nos dubitare, quominus omnia integumenta, ac velamina fuerint ablata. Sed Ecclesia loquitur ad novos præsertim fideles, uti nos loquimur ad fratres nostros usque ad sæculum quartum; secundum objectiones, quas nobis ingerunt sæculo decimo septimo; quomodo autem hunc affirmare possunt, tunc illam non credidisse, quod credimus hodie? *Pelisson in suis Animadversionibus in Religionis dissidia.*

Lutheri testimonium pro præsentia Patrum de realitate contra Sacramentarios.

Mirum profecto est, ne unum quidem ex Patribus, quorum infinitus est numerus, locutum unquam fuisse, quemadmodum Sacramentarii loquuntur, neminem quippe invenire est, qui his terminis usus fuerit, hic est panis, & vinum duntaxat, vel Corpus, Sanguis JESU CHRISTI præsentia non sunt. Re vera credibile non est: neque possibile, hoc argumentum toties tractantibus, & refingentibus, elapsa illis non fuisse aliquando, vel semel tantum hæc verba: Hic est panis merus, vel Corpus JESU CHRISTI non est corporaliter præsens, vel aliis his similia: idque eo magis quod quam maxime interest homines in rebus hujuscemodi minime falli. Tamen Patres omnes ita palam loquuntur, quasi nemo ex illis de Corporis, Sanguinisque Dominici præsentia dubitaret. Et profecto ex tot Patribus, ac tot voluminibus, quæ nobis scripta reliquerunt, nonnulli, vel saltem unus, negativam opinionem exprimere potuissent; sed omnes unanimi, conflatoque consensu proferunt affirmativam. Sacramentarii vero nostri non nisi negativam magno cum clamore pronuntiant... Ipsi tenemus perspicue, quod asserunt verba: Corpus, & Sanguinem JESU CHRISTI esse præsentia, cum ille ait: Accipite, & manducate: *Hoc est Corpus meum*. Sed adversarii palam asserunt, solum panem, & vinum esse præsentia, non autem Corpus, & Sanguinem JESU CHRISTI. Si illi falluntur id credentes, atque docentes, certum est illas blasphemias evomere in Deum, mendacii redarguere Sanctum Spiritum, proditores esse JESU CHRISTI, & Mundi totius seductores. *Lutherus in defensione verborum Cœnæ. Tomo 7. pag. 391. Editioni VVitembergensis.*

Transsubstantiatio innititur unanimi Patrum omnium consensui.

Realitatis inimici dicunt mutationem panis in JESU CHRISTI Corpus esse incredibilem. Fateor equidem transsubstantiationem Mysterium esse quod superat sensus, sed innititur argumentis adeo validis, & quæ & ita palam Bibliorum locis incumbunt, ac innituntur traditioni, & quæ toties, & explicite a SS. Patribus comprobata sunt, ut impossibile sit illam non credere, ubi nonnihil bonæ fidei, ac Religionis superest. JESU CHRISTI verba non sinunt nos dubitare, panis substantiam deletam fuisse, & substantiam corporis substitutam. Omnium sæculorum, & nationum consensus in illis explicandis eodem in sensu, in quo ab Ecclesia explicantur, palam ostendit, aliter explicari non posse. Cura quam Patres susceperunt in illarum explanatione, & fide statuenda, & refellendis argumentis, quæ objici possent, ne minimam quidem in hoc argumento difficultatem relinquunt. Etenim ad ostendendam hujus mutationis possibilitatem confugerunt ad Infinitam Dei potentiam, & ad miracula, quæ variis temporibus operatus est, atque similitudines, quæ non nisi id quod de transsubstantiatione credimus, possunt significare. Audite quomodo argumentantur. Qui per verbum suum creavit ex nihilo omnia, & cui ad ea creanda dicere satis fuit; Fiant, non potest naturam hanc in aliam convertere? Terra, & mare non erant, & hodie sunt: quis post hæc dubitare quominus mutare possit aliquid quod jam erat in id quod non erat? *Auctor recens.*

Patres credidisse JESU CHRISTI verba intelligenda esse in sensu figurato, non ad verbum [illegible] respondissent [illegible] Calvinistæ.

Si SS. Patres credidissent hæc JESU CHRISTI verba, *Hoc est Corpus meum*, in figurato sensu esse intelligenda, haud illi quidem curam omnem impendissent diluendis difficultatibus, quæ obstant, ne alloquamur, quo pacto possimus recipere Corpus JESU CHRISTI in Eucharistia, neque enim arduum est intelligere quomodo recipi valeant in figura tantum, seu per fidem. Sed sensus, & ratio adversari videntur, credendo illum realiter esse præsentem. Hoc tamen Sancti Patres fecerunt, ac operam suam collocarunt ad populos in hujus Mysterii fide confirmandos, & diluendas difficultates, quæ illos deterrebant, ne se subjicerent, igitur credebant realitatem. Id eos fecisse facile probare possit per locos, quos attulimus. Neque enim de communi re dicitur, quæ nullam gravem contineat difficultatem, quod ex S. Cyrillo protulimus: *Cum CHRISTUS de pane pronuntiaverit, ac dixerit*, hoc est Corpus meum, *quis audebit ambigere?* Nonne hortantur ad id credendum, quod facit S. Ambrosius per illa verba: Spiritus intus confiteatur, quod os profert, scibeet verum esse, quod *hoc est Corpus JESU CHRISTI*. Non dicitur, cum S. Gaudentio; hæc esse credenda, neque enim veritas mentiri potest. Quid facilius erat quam his omnes dubitationes evertere, dicendo; quandoquidem licet hominibus signa constituere, id a fortiori licuisse Deo, ostendendo quam plurima ab eo constituta fuisse in veteri testamento, & dubitari non posse, quin minus panis, & vinum ex hoc numero sint? His rationibus adjicite eas locutiones, quæ adeo frequentes, ac familiares sunt apud SS. Patres dicentes, Eucharistiam *veram esse JESU CHRISTI, Carnem, vere Corpus esse JESU CHRISTI*, proprium esse *Corpus illius; ipsum Corpus JESU CHRISTI.* Quæ loquendi rationes ostendunt, verba illa, hoc est Corpus meum, non esse in figurato sensu accipienda. *Idem.*

Cum prodiit heresis Berengarii, nemo meminit alias ab aliquo prædicatum fuisse hanc esse figurâ Corporis Filii Dei.

Undecimi sæculi initio, cum prodire cœpit hæresis Berengarii, nemo ex omnibus, qui tunc erant in Mundo meminit, olim jam extitisse, qui docuisset, hoc in figura tantum contingere: & universus terrarum orbis sententiam realitatis profitebatur. Tunc enim omnes simul quasi dato signo contra hanc hæresim insurrexerunt, & qui contra eamdem scripserunt totius Mundi fidem appellarunt, quæ illi adversabatur, asserentes nihil antea simile auditum fuisse. Quomodo autem Mundus universus potuisset mutare fidem tanti momenti? Agitur enim de Sacramento, quod satis frequenter primis Ecclesiæ temporibus recipiebatur, & quod omnes necessario callere debebant; & si videmus, ubi mutatio aliqua invehi cœpta est in aliquo articulo fidei, hoc re adhuc integra ingentes strepitus excitatos fuisse, quomodonam fieri potuisset in re tanti momenti mutatio aliqua, quin intelligeretur? Non liquet, aliquem unquam insurrexisse in eos, qui credunt realitatem, non videtur aliquis extitisse liber contra Concilium ullum coactum ad sententiam hanc proscribendam: immo e contra videmus omnes insurrexisse in Berengarium, hunc in pluribus Conciliis damnatum fuisse, tamquam auctorem doctrinæ contrariæ dogmati Ecclesiæ omnium sæculorum. *Idem.*

Antiquitas veritatis invictum erroris argumentum.

Primi Auctores Religionarii nonne Catholici erant ab origine? Nonne Catholica Ecclesia illos JESU CHRISTO pepererat? Nonne ab illa hauserant fidei veritates? Quis dederat illis Sacramenta? quis in manibus eorum Scripturas tradiderat? Nonne Ecclesia, quæ Evangelicum Ministerium possidebat, & quæ hoc veluti per manus traditum ab Apostolis per Pastorum suorum successionem acceperat? Nonne hæc Ecclesia omnium amplissima est societas radicalis, & originalis, a qua reliquæ omnes secesserunt? Non credunt Religionarii illam jure suo a sinu suo amputasse eas sectas, a quibus jam pridem ignorabatur. Denique nonne illi etiam, uti nos, crediderunt realitatem, atque transsubstantiationem? Quæratur modo ex illis utrum secundum inter principia a Patribus recognita liceat recedere a societate matrice, & originali, successiva, & Catholica? Utrum schismatis error sit scelus nequissimum? utrum loco supponendi, matrem Ecclesiam esse errorum cathedram, supponendum sit econtra, illam ab omni errore esse vacuam; quandoquidem regitur spiritu veritatis, qui falli non potest, & JESUS CHRISTUS pollicitus est se illi usque ad sæculorum finem futurum auxilio? Eucharistiæ inimici has regulas sine præoccupatione, bonaque fide meditentur; ac videbunt duo; unum quidem petes Ecclesiam Catholicam esse possessionem minuteris vocationis & veritatis Sacramentorum usque a principio: alterum vero Calvinistas centum præter propter ante hanc diem annos incepisse seorsim corpus efficere. Quis dubitat præferendam esse fidem realitatis in societate probatissima, vetustissima, & universali, ac plures veræ Ecclesiæ notas habente? Non video apud vos neque veritates, quas mihi promittitis, neque perspicuitatem erroris, ad quem in Eucharistia damnandum me impellitis: cur igitur infringam vincula auctoritatis, antiquitatis, sanctitatis, miraculorum, quibus Catholicæ Ecclesiæ inhæreo, ut vestram sequar, ubi veritates quidem jactitari audio, sed ubi nihil soliditatis invenio? *Ista ergo tot, & tanta Christiani nominis carissima vincula recte hominem tenent credentem in Catholica Ecclesia, & si propter naturæ intelligentia tarditatem, vel vitæ meritum veritas se nondum apertissime ostendat: apud vos autem ubi nihil horum est, quod me invitet, ac teneat, sola personat veritatis pollicitatio.*

Aug. contra Ep. fund. c. 4

Itane quoddam impietatis genus esset, vel præcipitis arrogantiæ nolle Catholicam fidem profitere? *Cui nolle primas dare, vel summa profecto impietatis est, vel præcipitis arrogantia.* Quæ igitur nequitia, quæ cupiditas, quis rationis abusus est in Christiano simplici ac rudi, cui ostenditur, omnes Mundi totius Christifideles credere realem præsentiam, solis Calvinistis exceptis, qui universe, & sine exceptione credebant ante Berengarium; & quos impossibile est, non credidisse semper, quoniam impossibile est, per sententiarum mutationem ad eam credendam accessisse: quæ inquam nequitia est præferre nolle fidem hanc universalem infirmissimis ratiociniis, quæ mens eorum illis suggerere posset; & credere se in minori errandi periculo versari proprium sequentes spiritum, quam fidem illam amplectentes? Superbia sane, ac temeritas nonne essent hujusmodi consilii causæ? *Cui nolle primas dare, vel summa profecto impietatis est, vel præcipitis arrogantia.* Prudentissimus usus, quem simplex fidelis efficere possit rationis suæ, sane est illis dicere, quod olim Manichæis S. Augustinus: *Vos autem tam pauci, & tam turbulenti, & tam novi, nemini dubium est, quin nihil dignum auctoritate præferatis. Auctor recens.*

Idem de utilitate credendi c. 17.

Ibidem.

…tholicæ fundamentum [illegible] fidei de realitate. Deo, qui ibi veram fidem servaturus est usque ad sæculorum consummationem? Hæc autem infallibilitas non solum se extendit ad præcipua capita, sed ad omnia puncta, quæ Catholica recenset inter articulos fidei, unde hæc sequitur argumentatio: omnis doctrina, quam Catholica damnavit Ecclesia fallax est, & quam illa probavit vera est: sed doctrinam, quam tradunt Religionarii, JESUM CHRISTUM realiter non esse in Eucharistia, Catholica damnavit Ecclesia; quæ realitatem, ac transubstantiationem semper docuit, & probavit: ergo assertum Calvinistarum dogma falsum est, illud vero Ecclesiæ Catholicæ verum est. Simplex hæc argumentatio in demonstrationem migrat, ubi per Scripturam Sanctam Ecclesia infallibilis esse probetur. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* JESUS CHRISTUS, quem Pater semper audit, & exaudit, nonne obtinuit, ut fides Sedis Petri esset infallibilis? *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Privilegium infallibilitatis non nisi ad Ecclesiam Catholicam spectat: hoc adhæret Petri Cathedræ; reliquæ ab hac avulsæ sunt. Ecclesia hæc nos docet per os Evangelistarum, Doctorum calamo, constanti traditione, JESUM CHRISTUM realiter adesse in Hostia divina: hæc docet, cum JESUS CHRISTUS accepisset panem manibus suis, illum benedixisse, ac dedisse discipulis suis proferendo verba hæc efficientia, & omnipotentia: *Hoc est Corpus meum:* docet panem hunc non esse habendum amplius pro pane vulgari, & usitato: sed sicuti verbum sese humanitati conjunxit, similiter per sanctitatem verborum, per invocationem Spiritus sancti, panem mutari in Corpus JESU CHRISTI: *Neque enim ut communem panem, neque ut communem potum ista sumimus, sed ut Carnem incarnati illius Verbi, & Sanguinem.* Quomodo ergo novos audire possumus homines, qui tantum abest, quod infallibilitatis gaudeant privilegio, ut e contra omnes habeant characteres erroris, & qui erumpentes asserunt Ecclesiam hanc infallibilem in errorem lapsam fuisse in præcipuo Christianæ Religionis argumento, docendo, quod semper docuit, JESUM CHRISTUM in Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento esse præsentem. *Auctor recens.*

Joan. 6. ult.

Luc. 22.

S. Just. Martyr Apol. pro Christianis

Mutatio, quæ contigisse fertur in fide de realitate, mera est [illegible] commenta.

Nonne mera visio est asserere in Catholica Ecclesia sensim, & sine sensu factam mutationem, quæ effecit, ut illa quin cognosceret, ex dogmate assertæ figuræ migraret in dogma realitatis: Sathanam hanc sevisse doctrinam per somnum Pastorum, & quin Ecclesiæ Patres senserint principium, vel fidei progressum de realitate, omnes in illam ingressos fuisse, quin adverterent se antea in alia sententia fuisse. Cuinam Novatores persuadere possint Chimæram hanc, quæ lædit bonum sensum eorum, qui eadem uti velint, & quos non omnino d[e]reliquerit Deus? Ita sibi jus esse arbitrantur disponendi de side omnium mentium, ut illis suadeant paradoxa, ad quæ confirmanda evertere debent omnia dogmata in Ecclesia recepta ad Ecclesiarum regimen pertinentia. Hæc imago est temeritatis, in quam homines erumpere possunt, ubi erroris spiritu possidentur: hæc insana cæcitas, in quam ruunt populi, cum amore novitatis rapiuntur. Ut sese excusent, in medium proferunt insensibilem mutationem, quæ contigit in disciplina, quæ talis fuit, quod exorta inter Sacerdotes ambitionis contentione: res ad eum statum, in quo est, perducta fuit, ut quin omnes per Sacerdotium pares essent, locus patuerit præeminentiis, atque ita per mutationem insensibilem Ecclesiam transiliisse ad doctrinam realis præsentiæ, quæ primis temporibus ignorabatur. Sed quomodo sibi persuadeat aliquis, omnem primitivam Ecclesiam jam in omnem terram effusam mutationem hanc non intellexisse? Nihil fallebat primorum Pastorum vigilantiam; impugnabant hæreses prout prodibant, & silentium servassent per criminosam incuriam in eo Sacramento, quod amplissimis verbis extollunt, in quo apertissime sensus suos exprimunt, & quod fideles ipsi palam profitebantur divinis communicantes Mysteriis, cum præsertim *nemo*, ut S. Augustinus ait, *illam Carnem manducat, nisi prius adoraverit? Idem.*

Hom. in Ps. 98.

Omnes Christianæ societates, quæ etiam ab Ecclesia Romana secesserunt, realitatis fidem servabant.

Attentius duo hæc puncta considerentur; alterum quidem, realem præsentiam constitutam inveniri in omnibus communionibus, & in illis etiam, quæ ante plura sæcula discesserunt ab Ecclesia Romana, quin unquam vel in hac, vel in aliqua ex his societatibus visa fuerit species aliqua innovationis in hoc Mysterio; Alterum vero, Sacerdotes, immo fideles etiam vulgo distinctissimam habuisse fidem Mysterii Eucharistici: nonne fateri cogemur, Ecclesiam tenere verum fidei depositum; Sectam autem Calvinistarum in errore versari? Quemadmodum permisit Deus, quod S. Augustinus animadvertit, ut Judæorum natio sese in omnem terram effunderet, ut quocumque divinos libros deferrent damnationem illorum, & Christianæ Religionis probationem deferentes; Deus similiter servat omnes christianas societates, licet ab Ecclesia Catho-

errorum, in quos hæretici lapsi sunt. Quemadmodum igitur Religionem nostram impugnantibus dicimus: respicite in manibus inimicorum nostrorum libros, quibus illa confirmatur: Judæi nostri sunt Adversarii, & secum habent invictum argumentum, quo Christianæ Religionis veritas comprobatur: hoc ipsum dicamus Religionariis; oculos convertite ad has Societates omnes, quæ nobis bellum indicunt, & proniores sunt ad nobis contradicendum, quam ad imitandum, & quibus æque ac nobis persuasum est de reali præsentia. Quis credet hunc fortuitæ sortis effectum esse, tot nationes adeo invicem distantes, affectibus alienas, ac sententiis divisas, ac variarum cupiditatum fluctibus agitatas, convenisse tamen in fide Mysterii, quod illos abrenuntiare jubet omnibus luminibus rationis, & credere incepisse, tunc solum cum ab antiqua fide recesserunt? Esto, Tertullianus ait, omnes deerraverint Ecclesiæ; Apostolus ipse deceptus fuerit cum earum singulis testimonium perhibuit, Spiritus sanctus nulli gratiam concesserit deducendi illas ad veritatem.... Sed verisimile ne est tot Ecclesias in eundem errorem incidisse, & fieri ne posset, ut tanta hæc uniformitas inveniretur in multitudine eventuum, qui a mera sorte penderent? Fieri igitur non potuit, ut Ecclesiæ eodem erraverint modo: ideoque ubi eadem Doctrina in pluribus videtur Ecclesiis, argumentum est, errorem hunc non ab illis inventum, sed illis traditum fuisse: *Non est erratum, sed traditum. Auctor recens.* Tertullian.

Græci qui Eucharisticum celebrant Sacrificium, nonne habent eamdem fidem de divinis Mysteriis, quam Romana habet Ecclesia? Quomodo vero ab illa discedant, quandoquidem S. Joannes Damascenus, qui est veluti S. Thomas Græcorum, & S. Gregorius Nyssenus dicunt, Corpus JESU CHRISTI in ara oblatum esse *purum illud, & incruentum Sacrificium, quod ab ortu solis usque ad occasum sibi oblatum iri, per prophetam Dominus ait, Corpus nimirum, & Sanguis CHRISTI ad animæ, & corporis nostri firmamentum cedens, quod non consumitur, nec corrumpitur, nec in secessum progreditur.* Præterea interrogate, inquit Lanfrancus scribens adversus Berengarium, eos omnes qui latinam linguam, latinosque libros norunt, interrogate Græcos, & Armenios, ac generatim fideles omnes cujuscumque nationis sunt, respondebunt se tenere fidem, quam ipsi profitemur. Si Doctrina tua vera esset, dicit ille Berengario, oporteret, ut Ecclesia jam interiisset, vel nunquam fuisset. Hoc profecto fuit consilium Berengarii, qui quin negaret universalem consensum omnium Ecclesiarum de reali præsentia, illum e contra fatebatur, sed conabatur persuadere, postquam Ecclesia late sese in omnes nationes extendit, postquam formata & aucta fuit, mox in errorem lapsam esse per ignorantiam eorum, qui non intelligebant Mysteria. Novatores ergo frustra suis utuntur acuminibus ad eludendum argumentum depromptum ex universali nationum omnium consensu, nos semper dicemus illis quod Berengario Lanfrancus: *Fossu, quo plenus es contra orbem terrarum sentire cupisti. Absit, ut tam perversi, & a veritate ipsa tantum aversi pari jungamur perfidia; neque in sancta Domini Corporis, ac Sanguinis communione, minus aliquid fateamur, quam Catholica per orbem universum prædicat Ecclesia. Idem.*

Ecclesia Græca tradidit hac in re conformem traditionem Ecclesiæ Latinæ. Joann. Damasc. de fide orthod. lib. 4. cap. 14.

Lanfranc. lib. de Sacram. contra Bereng. Durand. p. 3.

Non me diceres S. Joannem Damascenum id unum spectasse, ut omnes Ministrorum artes eluderet, quorum aliqui alligant mutationem virtutis, alii chimæricam S. Spiritus unionem, panem, qui remanet panis, cum his loquitur verbis: Si Dei verbum est potens, & efficax: Si Dominus operatur quodcumque vult, si dixit, fiat lux, & lux facta est..... Dubitabimus ipsi, illum non posse panem in suum Corpus convertere, & vinum mutare in Sanguinem suum? Dixit olim, producat terra herbam virentem, & terra cœlestibus irrigata pulvis quotidie germinat per vim, atque ubertatem, quam illi divinum impressit imperium: Hic ipse Deus dixit: *Hoc est Corpus meum, hic est Sanguis meus, hoc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis,* atque ut adimpleatur imperium, effectus hic oritur, donec veniat... Quemadmodum ergo Deus olim fecit omnia per operationem Spiritus sancti, simili ratione per ejusdem spiritus operationem in divinæ Eucharistiæ Mysterio ea facit, quæ sunt supra naturam, & quæ nonnisi per fidem intelligi possunt, atque ad evitandam humanarum cogitationum rebellionem, quas hoc portentum avertere posset, non dubitationibus, nec quæstionibus, respondet, sed rem ipsam confirmat. Si quæritis id quomodo fiat, satis vobis sit intelligere hoc fieri per Spiritum sanctum, quemadmodum per eumdem Spiritum sanctum ex Deiparæ sinu prodiit Verbum Dei: neque enim aliud cognoscere possumus in hisce Mysteriis, nisi Verbum Dei verum esse, esse omnipotens, sed operandi modum incomprehensibilem esse. Potestne apertius exprimi orthodoxa fides de reali præsentia? Possuntne fortius eludi omnes Novatorum evasiones? Nonne fatendum est, sicuti mundis omnia munda sunt, omnia lucent iis, qui sunt in luce; ita omnia tenebras esse

S. Joannes Damascenus non recessit [illegible] de reali præsentia. Joann. Damasc. de fide orthod.

ambu-

ambulantibus in tenebris; & cum homines sese excæcare volunt, permittere Deum, ut in æquissimam criminis pœnam hoc illis accidat.

Verba naturalia dogmatis Catholicam ab explicatione & probatione dogmatis Eucharistici: contra verba, quibus utitur Calvinistæ non exigunt probare, quod profitetur.

Quædam probatione non indigent, tot enim convestita sunt veritatis indiciis, ut ad illa intelligenda modica attentione sit opus: ita ut pro certis habenda sint; quædam vero sunt tot præjudiciis impedita, ut ridiculum sit illa proponere sine probationibus, & multo magis aliis necessitatem inferre velle rationes afferendi. Hoc ad præsentem disputationem applicandum est. Jus enim supponendi penes Catholicos est. Eorum dogma tot habet notas veritatis, ut mens statim acquiescat; e contra vero Calvinistarum opinio tot est falsis præjudiciis involuta, ut neque jus habeant supponendi sententiam suam, neque exigendi probationes, sed tenentur ipsi afferre argumenta demonstrationibus æquipollentia. Hinc igitur sequitur, ut cum Catholici utuntur locutionibus Patrum ad fidem suam exprimendam de Eucharistiæ Sacramento; non est, cur eorum sensum constituant, quandoquidem constitutus est verbis iisdem; adeo sunt naturalia, & vulgo ab omnibus recepta. Sequitur etiam cum hujusmodi locutionibus Calvinistæ respondent, non sufficit dicere, illas alio in sensu posse explicari, iisque applicari duas distinctiones coactas figuræ, & virtutis; sed illis ostendendum est particularibus argumentis, hunc verum esse Auctorum sensum, qui iisdem usi sunt; eas vere ab illis acceptas fuisse in sensu figuræ, & virtutis, quod ostendere debent rationibus æque perspicuis, ut ejusdem sint ponderis ac rationes Catholicorum. Ex hoc fundamento, de quo dubitare non licet, inferri potest, omnes Calvinistarum responsiones, in quibus satis esse putant asserere, Patrum locos intelligendos esse de corpore symbolico, de corpore typico, de virtute explicita, responsiones esse contrarias & rationi, & recto sensui, quia non confirmant responsiones suas argumentis, auctoritatibus, quæ ostendant, Patres vere voluisse loqui de corpore symbolico, de corpore typico, & de virtute explicita. *Auctor recens.*

Patrum silentium circa difficultates Philosophicas e probatio praesentiæ realis, & effectus fidei tranquillæ.

Patres nequaquam locuti sunt de Philosophis difficultatibus Mysterii Eucharistici, quia sese continuerant in fide, atque huic fundamento inhærere voluerunt. JESUS CHRISTUS, dixerant omnes, inter nos est in Eucharistia eo modo, quo in Cælis est. Proprie, & vere est in hoc Mysterio; hoc est Corpus illius, sed ibi est eo modo, qui nos fallit, quem fides agnoscit, & adorat, sed quem minime penetrat; docilitas, quæ oritur ex fide, non permittit, ut spiritus de hac re sit sollicitus, vel si permittit, vetat ne perturbetur minime intelligens effectus omnipotentiæ Dei, & videns intellectum nostrum Mysteriorum portentis superari, subjicit enim mentem infinitæ Majestati Dei; jugulat, ac mergit omnia humana consilia, & cogitationes in absoluta certitudine verbi Dei, & in infallibili Ecclesiæ auctoritate. Ita omnes difficultates minime facessunt negotium Catholico. parum de hac re cogitat, & minus adhuc loquitur; & nihil omnino loqueretur, nisi cum inquietis hominibus versaretur, illum de his rebus loqui cogentibus. Si nulli essent in terris Calvinistæ, omnes Philosophiæ difficultates non magis sese offerrent menti fidelium, quam difficultates Mysteriorum Trinitatis, & Incarnationis, quæ ignorantur a Christianis omnibus, cum interim illas obruuntur Socinianis non secus ac Calvinistæ Philosophis difficultatibus Mysterii Eucharistici obruuntur: cum enim eorum imaginatio sæpe, & acriter fuerit perculsa, sæpe has illis cogitationes refricat. Igitur prorsus naturalis est effectus tranquillæ fidei transsubstantiationis silentium hoc, quod deprehenditur in his nationibus, quæ nunquam loqui audierant de hujus Mysterii difficultatibus, & quæ, ut puto, obstruerent sibi aures, si quem illas proferentem audirent. Ita prima Ecclesiæ sæcula Doctrinam præsentiæ realis, atque transsubstantiationis optime constitutam sine ulla contentione, Patres sese continuerunt in iis docendis, quæ fideles scire oportebat ad fidem eorum ædificandam; neque locuti sunt vel sermonibus vel scriptis in populo ea, quæ vulgo audiri opportunum non erat. *Has diversas disputationes*, ait Sanctus quidam Angliæ Episcopus, *eos objicere solent, quos amor humanæ laudis... fatigat. qui laqueos parare gaudent imperitis, quibus cordi potius sequi rationem Scientiæ saecularis, quam fidei veritatem. Idem.*

In distinctionibus figurarum vacuarum, & plenarum, quas Novatores excogitarunt liquet libidinem opinionum alterendarum nullis terminis coerceri, neque ratione ulla comprimi, homines frustra conari omnia, ut in hoc accidit Mysterio ad altissimum perspicuitatis gradum attollere, & cum qui audacia, & calliditate pollet, posse semet tebris omnibus inferere, omnibus caliginem offundere, omnia tueri, ac ita omnia pervertere, ut homines vulgo vix, & ne vix quidem veritatem ab errore secernant. Sed quemadmodum lumine accedente umbræ evanescunt, satis est legere secundum Nicænum Concilium adversus Iconoclastas, qui Eucharistiam appellaverunt Imaginis nomine, ut ad hujus luminis aspectum omnes evanescerent distinctiones, chimeræ signorum, ac figurarum vacuarum. Nullus Apostolorum, Synodus inquit, neque aliquis ex insignioribus Patribus, qui extiterunt, S. Spiritus organa imaginem Corporis JESU CHRISTI vocarunt *Incruentum hoc Sacrificium*, quod in memoriam peragitur JESU CHRISTI Dei nostri, omniumque Mysteriorum illius. Neque enim ita eos loqui Dominus docuit: sed illis dixit in Evangelio: nisi manducaveritis Carnem filii hominis, & Sanguinem ejus biberitis, non intrabitis in regnum Cælorum. Qui manducat Carnem meam, & bibit Sanguinem meum, in me manet & ego in illo; cumque accepisset panem, benedixit, & fregit, ac dixit: accipite, & manducate, hoc est Corpus meum, similiter cum accepisset Calicem, eique benedixisset, dixit illis, sumite ex eo omnes; hic Sanguis est meus novi, & æterni Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Non dixi autem, accipite, manducate, hæc est imago mea. Patet ergo, neque Dominum, neque Apostolos, neque Patres imaginem vocasse Incruentum Sacrificium qui a Sacerdote consecratur; sed vocasse illud Corpus ipsum, & Sanguinem. Antequam species consecrentur dona, ac typi vocantur; sed peracta Consecratione vocantur, & creduntur proprie Corpus, & Sanguis JESU CHRISTI. Sed Iconoclastæ nobis auferre volentes adspectum venerabilium imaginum, aliam invexerunt, quæ imago non est, sed Corpus, & Sanguis; mox relinquentes mendacium sensim redeunt ad veritatem dicentes, imaginem hanc factam esse Corpus divinum. Sed si hæc est imago hujus Corporis, fieri nequit ut illa semper sit hoc ipsum Corpus. In compendium redacta verba Concilii, quæ sunt adeo perspicua, liquet. 1. Eucharistiam nunquam ab Apostolis vocari nomine imaginis; immo neque a Patribus post Consecrationem. 2. Hos illam vocasse Corpus ipsum, & Sanguinem. 3. Fieri non posse, ut simul sint imago, & Corpus JESU CHRISTI; ideoque cum sit Corpus, non esse imaginem. Anastasius Sinaita eadem usus est argumentatione, ut ostenderet Eucharistiam non esse imaginem. JESUS CHRISTUS Discipulis suis dixit, laudatus Auctor ait, Hoc est Corpus meum, hic Sanguis meus, non autem hæc figura est Corporis, & Sanguinis mei, & fatetur hunc vere suum esse Corpus, & Sanguinem; & S. Joannes Damascenus lib. 4. de fide Orthodoxa c. 14. Absit, inquit, quod dicamus panem, & vinum consecrata figuram esse quandoquidem certum est, hoc esse Corpus JESU CHRISTI factum Cæleste, ac divinum Salvator enim non dixit, hoc est figura Corporis mei, sed dixit *hoc est Corpus meum*; neque dixit, hoc est figura Sanguinis mei, sed *hic est Sanguis meus*; quæ auctoritates sunt adeo perspicuæ contra Novatorum distinctiones, jugiter crepantium figuras vacuas, & plenas, ut inutiles sint ratiocinationes: vis veritatis, & impressio, quam facit, adeo vivida est, ac fulgida, ut omne genus bonæ fidei, ac sinceritatis oporteat jugulare. *Idem.*

Hominum sermo suas habet leges, quædam sunt, quæ minime patitur, quædam vero, quæ probat: ita probat hanc figuratam loquendi rationem; Petra deserti significabat JESUM CHRISTUM; sed illa non erat JESUS CHRISTUS, *Petra autem erat CHRISTUS*; sed nunquam probabit dicentem, Petra erat JESUS CHRISTUS, sed non significabat JESUM CHRISTUM. Hoc enim esset in fine propositionis destruere, quod in ejusdem initio fuerat positum. Applicemus hoc adeo perspicuum principium eo modo, quo secundi Concilii Patres se explicant: si Calvinistarum sententiam tenuissent, dicere debuissent: Eucharistia est figura JESU CHRISTI, sed non est JESUS CHRISTUS: sed e contra dixerunt: nos non vocamus hæc dona, imagines, vel figuras corporis, sed Corpus ipsum JESU CHRISTI. Hæc alia clades est victis digna, qui tamen semper loqui volunt, ut simplicibus os sublinant, & videantur vicisse, cum posteriores desinunt loqui, asserentes, Patribus omnibus mentem fuisse de sincera figura loquendi, cum Eucharistiam vocarunt ipsum Corpus JESU CHRISTI: figura enim per se non refertur nisi ad autographum, non autem ad virtutem autographi, immo e contra privatur hac, & spiritus nunquam fertur ad cogitandum de autographi virtute. Cum vult imaginem, quæris solum externam utriusque rei similitudinem, neque laboras utrum imago sit efficax, vel secus, quemadmodum nullo habet in discrimine, utrum lignea sit, an marmorea. Ita ridiculum esset dicere figuram non esse figuram, quia cessat esse efficacem. Hic non solum vulgi conceptus est, sed universalis, & unicus hujus propositionis usus: figura non est autographum. Omnes homines non immorantur in hoc figuræ vocabulo; neque animum advertunt ad verbum virtutis, & efficientiæ; quia non est relativum autographi ad imaginem, & si quæratur ex iis omnibus, qui in Mundo sunt, quid hæc sibi velit propositio: imago non est res, cujus est imago; respondebunt se concipere, quod imago realiter non sit idem autographum; imaginem ab autographo suo esse distinctam, hic non habere locum ideam virtutis & efficientiæ, ideoque nemini in mentem veniet asserere, se concipere, quod imago non habeat virtutem autographi, vel quod imago habeat virtutem,

& efficientiam autographi ; quia nominis virtutis ; & efficientiæ omnino sunt aliena ab hac propositione ; imago non est autographum ; imago distincta est ab autographo. Patres igitur omnes locuti sunt, & cogitarunt, ut homines alii loquuntur, & cogitant. Ita cum dixerunt, si Eucharistia esset figura JESU CHRISTI, non esset Corpus JESU CHRISTI, dicere voluerunt quod illa realiter esset distincta a Corpore JESU CHRISTI, & cum dixerunt, Eucharistiam esse Corpus CHRISTI, & illam ab hoc non esse distinctam, conceperunt, illam esse Corpus JESU CHRISTI ipsius, non autem virtutem Corporis JESU CHRISTI, & efficientiam, quæ coacta, ac violenta est distinctio, & communem mortalium omnium sensum offendit.

Fons variarum expressionum Catholicarum de Eucharistia. Similitudo a qua hæ locutiones probantur.

Cum adorabile Altaris Mysterium duabus constet partibus; altera visibili, altera invisibili; altera sensibili, altera intelligibili; videlicet cum constet exteriori velo, quod est Sacramentum, & Corpore JESU CHRISTI, quod Sacramenti hujus velo tegitur: Velum hoc non est realiter Corpus JESU CHRISTI, sed hoc sensibus nostris abscondit, & Corpus JESU CHRISTI realiter non est in se, quod videmus extrinsecus. Ex hac distinctione oritur duplex hic sermo adeo diversus. Sacramentum est Corpus JESU CHRISTI; Corpus JESU CHRISTI non est velum Sacramenti: Oculi nos docent velum servare speciem panis, & vini, fides nos docet non esse amplius panem, & vinum. Sed quia velum hoc servat species, earum retinet nomina, & significationes; quia species cient in mentibus nostris earum rerum ideam. Hinc oritur quod 1. Directe respicientes Sacramentum, & indirecte Corpus JESU CHRISTI, illud vocamus Sacramentum Corporis JESU CHRISTI, Mysterium Corporis JESU CHRISTI. 2. Directe considerantes Corpus JESU CHRISTI, & indirecte Sacramentum, aut velum; optime dicimus Corpus JESU CHRISTI in Sacramento contineri; 3. Considerantes æque & Sacramentum, & JESU CHRISTI Corpus, dicimus, nos in eo videre species panis, & vini; sed vere esse Corpus JESU CHRISTI. Naturale est etiam, ut mens se applicet alterutri ex Sacramenti partibus, quin alteram neget, & quin ad illam advertat, & hinc bene dicimus, a nobis receptum fuisse Corpus JESU CHRISTI. Hæc est origo variarum harum loquendi rationum, veluti si considerantes hominem tamquam animam Corpus animantem, dicimus hominem esse ens immortale, & spirituale: si consideretur homo tamquam corpus per animam animatum, dicimus, esse ens mortale, & corporeum; & si consideretur tamquam compositum ex corpore, & anima dicimus esse ens mortale, & immortale, mortale quidam in corpore, in anima vero immortale. Si notiones adeo simplices, ac naturales applicentur Mysterio Eucharistiæ, invenitur discrimen sermonis, & locutionum, quibus loquentes utimur. Nihil ergo iniquius, & magis fallax esset, quam eorum argumentatio, qui eo quod Auctor loquens de Eucharistia tantum veluti symbolo, quia mysticas tantum consectatur explicationes, & id, quod sensus percellit, inferrent, hunc non credere realitatem: quemadmodum iniquum esset arguere, Auctorem non credere animæ humanæ immortalitatem, quia hominem considerans solum quatenus corpus est, dixit hominem esse mortalem. *Auctor recens.*

Respondetur objectionibus Calvinistarum ex Scripturæ silentio, ubi de transubstantiatione verba non fiunt.

Omnia Ministrorum principia ultro citroque sese conficiunt: Si JESUS CHRISTUS, inquiunt, loqui voluisset simpliciter, ac naturaliter, id Apostolis suis aperuisset; semel, iterum, iterumque legantur Evangelistæ: ne verbum quidem occurret de transubstantiatione, neque de accidentium subsistentia sine subjecto, neque de positione Corporis JESU CHRISTI in pluribus locis; neque de distinctione inter esse naturale, & esse Sacramentale, neque de illius existentia more spirituum, nec quidquam eorum, quæ credere jubemur. Sed qui hoc pacto loquuntur, animum advertant ad modum, quo placuit Deo nos erudire de præcipuis fidei nostræ articulis, & distinguent inter articulorum subsistentiam, & horum articulorum consequentia, ac difficultates, & videbunt, sicuti placuit Deo revelare substantiam articulorum fidei nostræ satis perspicue pro illis, qui recto sunt corde, & quorum spiritui cupiditates non offudere caliginem, neque temere præoccupati sunt: ita nunquam explicare voluisse consequentia, & difficultates, nec conciliare contrarietates, quæ contineri videntur, ut hæ difficultates, & contrarietates mentes nostras humiliarent, ac nos docerent, ne in Mysteriis ea cognoscere auderemus, quæ nobis aperta non vult. Quonam in Scripturæ loco nobis ostendent Calvinistæ, Deum explicuisse, quomodo fieri possit, ut anima de manibus ejus egressa corrumpatur, & fiat nocens eo momento quo sese conjungit cum corpore ab Adam profecto; corpus hoc, quod cum non sit aliud quam materia, peccare non potest, animæ communicare posse, quod non habet, & habere non potest, & ex conjunctione rerum duarum a peccato immunium, totum existere posse, quod sit nocens, & justissime fiat objectum iræ Dei? Ubi hæretici nobis ostendent, Deum evolvisse difficultates Trinitatis, quæ penetrare facere possunt omnes spiritus, qui fidem suam non constituerent in fundamentis solidioribus, quam sunt illa Calvinistarum, & qui eamdem sibi ratiocinandi vindicant facultatem? Ubi, Deum nobis explanasse difficultates profectas ex unione duplicis naturæ in eadem persona per Incarnationis Mysterium conjunctæ? Ubi ostendent eodem in loco dici, JESUM CHRISTUM esse Deum, & hominem simul, & duas hasce naturas unam tantum esse personam? Oportet nunquam cum aliqua attentione meditatum fuisse Sacras Scripturas, qui non deprehendit, quanam cura Deus sua detegens Mysteria adnisus fuerit hominum cohibere curiositatem, eosque docuerit simpliciter, & humiliter discere ea quæ docet, quamvis illis videantur opposita principiis, quæ illis ratio suppeditat, vel aliis veritatibus, quas in Scripturis inveniunt. Quicumque ergo de nostris Mysteriis judicium ferent per analogiam fidei, arguent e contra, nihil esse videndum, neque de transubstantiatione, neque de aliis Philosophicis difficultatibus in Scriptura; quia hoc animum nostrum occupare non debet; hoc non est nostræ devotionis objectum, hoc neque est, quod directe Deus nobis ad credendum proponit; & hæ non aliud sunt nisi conclusiones, quas elicit ratio ex iis, quæ nobis velavit Deus, & fidei substantiam efficiunt. *Idem.*

In Scripturis spectanda est Mysterii substantia non difficultates illius.

Ubi cognoverimus statum fidei in qua sumus, & Deum velle conterere superbiam hominis, ut hic discat metiri opera illius secundum imbecillum, arctatum, & circumscriptum spiritum suum; nunquam in eo persistemus, ut invenire velimus in Sanctis Libris vel modum, quo JESUS CHRISTUS est in cælo, vel quo est in Eucharistia; vel quomodo modus uterque concilietur; nec quo pacto fieri possit, ut sit absens a nobis, & nobis præsens, vel quo pacto per Ascensionem suam mundum reliquerit, & sit in terris per Eucharistiam. Consuevit Deus sua Mysteria seorsim proponere, quin eorum nexum, & conjunctionem explicet; & nos vult illa conjungere per docilitatem, & obsequium. Hac in re veri Ecclesiæ filii ab Hæreticis secernuntur: primi illi indiscriminatim recipiunt, quidquid eos docet Deus per Ecclesiam: hæretici vero audaces, & qui Mysteria recipiunt ea conditione proposita, ut illa comprehendere possint, & menti suæ non adversentur, atque rejiciunt illa, cum assertas has contrarietates conciliare non possunt. Catholici ergo in Scripturis inveniunt Mysterii substantiam ita perspicue, ut mirentur, hæreticorum temeritatem ausam fuisse illam impugnare: cum interim alia Mysteria in Evangelio nonnisi obiter explicentur, & in decursu sermonis, qui non unice institutus est ad homines erudiendos: reperimus autem e contra fidem Eucharistiæ ibi doceri per sermonem de industria habitum, quæ non alii hæret argumento, & cum ea præparatione, qua excitabantur Apostoli ad magnum aliquid expectandum a JESU CHRISTO, & quod rationem haberet ad desiderium, quod ille testabatur celebrandi cum illis novissimum Pascha, & ad circumstantiam mortis suæ, de qua illos admonuit, ut cieret in illis spem muneris digni amore suo, cum quo vitam suam propter hominum salutem erat oblaturus: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum, antequam moriar.* Verba hæc, hoc est Corpus meum, exprimentia quod credendum est de hoc Mysterio, non sunt ænigmatica; & nihil suspicionem inducit, illa intelligenda esse in alio sensu, quam quem exhibent ultro. *Auctor recens.* Luc. 22.

Quæ in re sit illa Calvinistarum doctrina, utpote contraria.

Tota Calvinistarum doctrina in duobus punctis præcipuis consistit, quorum primum est asserere, panem Eucharisticum esse figuram Corporis JESU CHRISTI, & vinum figuram Sanguinis: alterum autem affirmare, JESUM CHRISTUM novas conferre gratias, vel novum sanctificationis gradum accedentibus cum fide, ut hæc sit figura efficax. Duo hæc ex illorum sententia pertinent ad eamdem Mysterii substantiam, & constituunt partem articulorum fidei ipsorum: Sed si panis Eucharisticus non est nisi signum Corporis JESU CHRISTI a JESU CHRISTO institutum, non erit Sacramentum; & si gratiam non confert, non erit, nisi figura. Nunc vero a Ministris quærimus, quibus in Scripturis locis ista dogmata contineantur? Consulamus verba, quibus usus est JESUS CHRISTUS in institutione hujus Sacramenti relata a tribus Evangelistis, neque inveniemus ibi verba fieri de figuris. Hanc eamdem institutionem legimus in Sancto Paulo; & in hoc ipso figuram non inveniemus, sed ubique resonare exaudiuntur hæc verba Sanguis JESU CHRISTI, Corpus JESU CHRISTI, nullibi vero figura JESU CHRISTI. Tamen ob JESU CHRISTI oculos versabantur lites inter Catholicos, & Calvinistas; & fore ut illi quidem assererent, Sacramentum esse Corporis JESU CHRISTI, hi vero, figuram tantum JESU CHRISTI. Tamen JESUS CHRISTUS loquitur semper, quemadmodum decuit Ecclesiam Catholicam loqui; & nunquam loquitur, ut Calvinistæ loquuntur. Præcepit nobis per Apostolum suum, ut serio nosmet excutiamus, antequam accedamus ad hoc Sacramentum, & profecto terribile

judi-

judicium in polluentes illud. Ratio est, inquiunt Calvinistæ, contumeliam imagini illatam in autographum redabi; sed pluris non stetisset illi aliis verbis hanc rationem exprimere, quam dicendo, eos qui manducant indigne panem hunc, sibi judicium suum manducare non dijudicantes Corpus Domini; quo pacto non videtur loqui pro illis contumeliis, quæ figuræ, & imagini inferuntur. Si arduum est in Bibliis invenire figuram a Calvinistis excogitatam, multo difficilius est invenire efficientiam, quam tribuunt eidem; quia nullibi in Scripturis est, vel implicite, vel explicite, vel confuse, vel litteraliter, vel metaphorice, vel consequenter. Sed dicunt, panem esse Corpus JESU CHRISTI, videlicet secundum Calvinistas, figuram hujus Corporis; igitur est figura efficax, igitur novas nobis tribuit gratias, novos lucis radios, recentes gradus sanctificationis: quæ argumentatio! Panis quem frangimus communicatio est Corporis JESU CHRISTI; videlicet secundum Calvinistas, signum est hujus communicationis, igitur signum est communicationis interioris, & non exterioris, igitur signum est communicationis præsentis, & non præteritæ. Quis non videt has illationes ad libidinem erui, ac nullis fundamentis inniti, quibus contendunt, Sacros Codices suis commentis velificari. *Idem*.

Materiel in Scripturis non inveniunt suos terminos figuræ, & figuræ efficacis.

Sacris Scripturis, in quibus asserunt Ministri omnia dogmata sua palam inveniri, in finem hunc abutuntur, ut rejiciant Eucharistiam, quæ perspicue constituta in Sacris Bibliis videtur; & ut in locum veri dogmatis alienam surrogent doctrinam, quæ non continetur in illis. Manichæorum calliditas erat polliceri se omnia probaturos claris ac demonstrativis argumentis: sub hujus promissionis fuco, quo verba dederunt hominum vanitati, infulsissimas invexere nugas. Calvinistæ similiter Scripturas crepantes, ac Scripturis tantum se inniti jactitantes, nihilque se proponere, nisi illinc depromptum, profitentes, populos præparaverunt ad recipiendas opiniones, quæ in Scripturis nullum vel solidum, vel in speciem, habent fundamentum. Adeo imbecilles sunt homines ut promissionibus acquiescant, quin ad examen revocent, an, & quomodo adimpleantur. Calvinistæ solida, & demonstrativa promittunt argumenta, & dummodo hæ promissiones cum quadam confidentiæ, & securitatis specie venditentur, promissiones ipsæ pro rationibus locum inveniunt. Error excipitur, & veritate accedente, persistitur, & nefas contenditur, ut error receptus pro veritate habeatur. Pudet ostendere, mutanda sententiam, se in errorem incidisse. Hoc pacto propter nominis existimationem, vel potius superbiam falsis opinionibus adhæremus: hinc oriuntur schismata, ac societates secretæ, quæ gloriantur pro se stare S[illegible] vas: sicut alteria hæc perspicuitas sæpius ad crassas illusiones [illegible], cujusmodi sunt acumina, & sophismata Novatorum, in verba Eucharistiæ [illegible]: Cum interim Catholicæ Ecclesiæ palam inveniat dogmatum in Sacris Libris confirmationem. Namque si sextum S. Joannis caput addamus Eucharistiæ [illegible] verbis, simulque subn[illegible] S. Paulus [illegible] præparatione [illegible], fatendum est pauca esse Mysteria, de quibus JESUS CHRISTUS nos fusius, & uberius per Scripturas erudiunt. *Idem*.

Regulæ expendendi [illegible] Patrum Ecclesiæ.

In expendendis auctoritatibus Patrum Ecclesiasticorum [illegible] perscribe, 1. Ut de illorum sententiis eruditur in iis locis, ubi data opera, ac fusius sensus suos explicuerunt, potius quam ex illis, ubi obiter, & velut per transennam locuti sunt: non quia aliqua esse possit contrarietas inter has formulas, & explicata [illegible], & locos illos sejunctos, sed [illegible], ut alii aliis sibi vicissim præferant lumen. 2. Ex [illegible] vibus, qui idem pertractaverint argumentum, illos [illegible] diligendos, qui illud ulterius tractaverint, [illegible] quibus correbatur [illegible] eadem [illegible] ad aliud aliquid connexum spectans argumentum, quod non requirebat [illegible]. Si enim ex gr. quæritur, quo in sensu Patres Eucharistiam panem, & vinum appellaverint, & [illegible] nomina imaginum, figurarum, & [illegible] postulat, ut [illegible] locos, [illegible] illi, in quibus iidem [illegible] sensum suum explicaverint, quia tum [illegible] verba [illegible] potissimum [illegible], quos [illegible], ut de [illegible] opera [illegible] sensus [illegible] Auctorum [illegible] ad examen [illegible]. Cum enim licet nequeant, ut [illegible] de quacumque [illegible] faciant, [illegible] eadem [illegible] perspicuitate loquuntur, [illegible] per se nobis [illegible], ut locos [illegible] Commentarios [illegible], qui [illegible], ac [illegible] & ut [illegible] quidquid [illegible] illorum [illegible] credideramus eos [illegible] illos re

[illegible] de [illegible] Tom. IV.

ipsa cogitasse. En igitur æquitatis Regulæ servandæ in omnibus discussionibus, quæ fiunt de locis Auctorum ad veros eorum sensus intelligendos. Has igitur sequi nos oportet ad judicium ferendum de sententia illorum in hoc Eucharistiæ Sacramento. *Idem*.

In examine discussionis Patres fidem suam fuerunt secundum verba illa: Hoc est Corpus meum. In Tom. lib. 3.

Sancti Patres quidquid de Eucharistia crediderunt, & docuerunt, super Scripturæ locos fundarunt, quemadmodum ex scriptis eorum innotescit, & ut S. Hilarius profitetur, insignis esset vesania, & impietas dicere, quod Religio docet, nisi hoc illud didicisset a Deo. Igitur dubitandum non est, quominus hæc verba: *Hoc est Corpus meum*, a Patribus intellecta fuerint tanquam continentia potissimum documentum, quod nobis tradiderit JESUS CHRISTUS de hoc Mysterio, quod cetera complectitur. Ita S. Cyrillus Jerosolymitanus cum ea retulisset in Catechesi 4. proferens S. Paulum, explicite ait illa sufficere ad erudiendos Fideles de eo, quod illis credendum est in Mysterio Eucharistiæ, & S. Cyrillus Alexandrinus ait, Dominum nostrum apertissime explicuisse discipulis suis per hæc verba quidquid obscurius tradiderat sexto S. Joannis capite: ita ut jure verba illa consideranda sint, tanquam origo locutionum omnium, quibus Patres usi sunt in Eucharistiæ argumento, & tanquam principium, ex quo eruuntur conclusiones, quæ constituunt eorum doctrinam de Mysterii hujus essentia. Igitur per horum verborum discussionem agnoscemus, utrum Patres acceperint illa in sensu realitatis, an figuræ. Ad id autem duplicis hujus sensus, qui verbis illis tribuitur, character secernendus est. Quinam character est sensus, quem illis tribuunt Catholici? hic sane, quod fateantur hæc verba facillima esse intellectu in terminis suis, difficillima vero, quæ intelligantur in re significata? Verba naturaliter significant Mysterium, res per verba significata incomprehensibilis est; e contra character sensus Calvinistarum est respicere sensum horum verborum: *Hoc est Corpus meum* in terminis difficillimum. Sensus hic vim facit naturæ sermonis; non satis facile videtur relatio horum terminorum cum re significata, sed rem significatam in se facillimam esse intellectu, & nullam inferre vim naturæ rerum, ex qua habetur clavis signi, figuræ, signi pleni, figuræ efficientis, omnia facile evolvi. Hæc autem clavis ad inveniendum est difficillima. Zuinglius sex annorum spatio quæsitam non invenit nisi ope Batavi nescio cujus: sed clavis hac semel inventa omnia complanantur. Sensum Catholi[illegible] facile invenies ad solam terminorum [illegible], id continetur Sacramentum, & [illegible] omnes, quæ in hunc conveniunt [illegible], per [illegible] facilitatem [illegible] esse in re significata, [illegible] fatentur, & hoc ipsum nimis exaggerant. Sed Patres omnes [illegible] horum verborum [illegible] perspicuitatem, & [illegible] illa indigent explicatione [illegible] sensu [illegible], & qui invenient sunt [illegible]. Perpendatur quæ jam extiterunt Patrum curæ, ne Fideles ad litteram sumerent locos Metaphoricos, qui illos in errorem impellere poterant; ac inde arguatur, quomodo nunquam admonuerunt populos ad litteram intelligenda non esse verba illa, *Hoc est Corpus meum*, illos igitur consensisse, & voluisse, ut populi ea ad litteram intelligerent ad fidem eorum formandam. Scriptura Deo tribuit oculos, faciem, aures; hæ locutiones [illegible] intellectæ plurimos in errores impulerant. Manichæi, & Anthropomorphitæ [illegible] Patres non defuere, quomi[illegible] eruditos docerent locutiones [illegible] non esse ad litteram intelligendas. Ego quoque [illegible], S. Augustinus ait, hosce carnales [illegible] invisibiles spiritualia, Deum [illegible] hominis [illegible] præsentat. Per nomen [illegible] debemus operationem Dei, [illegible] per oculos cognitionem [illegible] non invenimus nunquam [illegible] horum verborum: *Hoc est Corpus meum*, [illegible] nimis crassi, ac litteraliter sumpta [illegible] potest, nunquid non [illegible] numero, in [illegible] verborum Scripturæ, & [illegible] e contra [illegible] tanquam naturalem interpretationem horum verborum JESU CHRISTI in [illegible] Eucharistiæ. Dici ne potest silentium Patrum omnium inde profectum quod nunquam in mentem [illegible], aliquem abuti posse his verbis, *hoc est Corpus meum*, illa nimis litteraliter accipiendo? [illegible] potest, hunc sensum figuræ plenæ, & efficientis, qui secundum Calvinistas verus est institutionis sensus, hunc, inquam, sensum ita in oculos incurrere, ut Ecclesiæ Patres de eo nunquam cogitaverint? igitur inferendum est, Patres intellexisse, & voluisse, ut a Fidelibus ad litteram acciperentur hæc verba, *Hoc est Corpus meum*. *Idem*.

Epist. 3 ad Fort.

Unus ex erroribus, quo Calvinistæ sese purgare accu-

ipsos eadem damnantes everentes principia sua. Confessio Augustana fol. 118

quam admittere mera signa sine efficientia, & sine virtute: & in ipsa quoque confessione Augustana jaciunt anatheme in eos, qui dicunt, in Cœna Domini panem simplicem, simpleaque vinum duntaxat offerri, & in eos, qui non confitentur Sanguinem Domini, & Corpus illius, immo totum Dominum, verum Deum, & verum Hominem esse veluti verum, & unicum Dominum. Sed post explicitam hanc damnationem, quam proferunt adversus Anabaptistas, & Socinianos, necessario per suum principium recidunt in errorem, quod ipsi damnarunt, ac inveniunt se quoque eodem involutos anathemate cum hæreticis, quos execrantur. Tandem enim postquam explicuerunt, quid sibi velint per signum efficiens, patet, illos in Eucharistia nihil admittere nisi signa simplicia, & JESUM CHRISTUM in ea nobis panem tantum, & vinum tribuere: quomodo enim probabunt JESUM CHRISTUM adjecisse gratiam suam huic signo, & ideo signum hoc esse plenum, & efficax? Consentiunt Catholici unum tantum esse Deum, qui valeat gratiam suam exterioribus signis adnectere, & nos certos esse gratiam suam illis adnexam esse, cum id per traditionem cognoscimus. Longius procedunt Calvinistæ; credere volunt, adesse in Scripturis expletam auctoritatem, ut citra temeritatem dici possit signum aliquod efficax esse: Sed illi omnino nequeunt vel per traditionem probare, Deum adjecisse huic signo gratiam suam, ut inde fieret figura plena, vel per Scripturas: igitur Eucharistia secundum eorum principia signum est vacuum. En illos igitur confusos cum Anabaptistis, & Socinianis, quos damnaverunt. Evertunt ergo per se sua principia; adeo verum est errorem stare non posse, & illum sibimet adversari. Qua enim arte, vel acumine detegere possunt gratiæ promissionem in verbis istis: *Accipite, & manducate, hoc est Corpus meum?* Æquum ne est inferre: hæc figura est Corporis JESU CHRISTI; ergo figura hæc continet, & confert gratiam Corporis JESU CHRISTI? Sensus communis nonne dicit e contra, figuram non debere complecti virtutem rei figuratæ? Esse figuram, & continere virtutem rei, duas esse propositiones sejunctas; & altera affirmata alteram non affirmari? Cum Joseph dixit Pharaoni septem vaccas esse annos septem, num significabat, eas annorum septem continere virtutem? Cum Deus dixit Moysi, Agnum esse figuram Paschatis, innuebat ne Agnum plenum esse virtute transitus? fateantur igitur opus est Novatores falsitatem principiorum suorum, & redeant ad originem, a qua discesserunt, & ad hanc Matrem Ecclesiam, quæ peperit illos, ut humanis abrenuntiantes adinventionibus agnoscant Institutionem Augustissimi Sacramenti per JESUM CHRISTUM, & nobiscum uno ore, eodemque corde, & animo confiteantur, JESUM CHRISTUM in Eucharistia realiter præsentem, & sub his speciebus nobiscum usque ad sæculi consummationem commoraturum. *Idem*.

Rationes omnes eo ducunt naturalem impressionem verborum horum: Hoc est Corpus meum.

Calvinistæ suffocarunt naturalem impressionem, quæ suapte natura efficiunt in mente verba hæc: *hoc est Corpus meum*; & nonnisi altissimarum meditationum labore ibi invenerunt sensum figuratum, & imaginem. Omnes nationes ibi viderunt realitatem Corporis JESU CHRISTI, qua in re animadvertendum est unam ex vulgatioribus caussis excitatis, & errorum, in quos labimur in nostris judiciis hanc esse, quod efficiendo illa nostrarum animadversionum, & argumentationum objecta, extinguitur naturalis impressio, ut illi subrogetur sensus coactus. Mens huic violento sensui consuescit: & assueta cessat oblivisci ere, quia sæpe illum tacita reputat, & deinceps in illo invenire se putat perspicuitatem. Et sane Zuinglius nonne fatetur se quatuor, vel quinque annos secum voluisse hæc verba: *hoc est Corpus meum* in omnibus sensibus, qui possint excogitari, ut illis eum appingeret sensum, quem deinceps amplexatus est, eumque fatetur se in cujusdam Batavi epistola invenisse, & mox omnem se impendisse curam, ut roboraret ideam hanc figuræ pluribus scripturæ locis? Hæc agendi ratio nonne sapit illusionem? Nonne verum est per inanes subtilitates impressionem naturalem suffocari? Sed si ad examen revocentur omnes Christianæ societates, liquebit, omnes sine mutatione ulla, & uniformi ratione secutas fuisse naturalem horum verborum impressionem, *hoc est Corpus meum*. Illæ sine ulla vi, & modo ita universali sensum hunc amplexæ sunt, ut constet eas communi sensu simul fuisse collectas, neque decertandum fuisse, neque contradictionem aliquam fuisse sustinendam; cum e contra Calvinisticum dogma nullibi constitutum sit nisi per vias prorsus oppositas, per disputationes, per scripta, per meditationes & metaphysicas argutias. Possunt quidem hæc simplicium ratiocinationum genera contemni, sed difficile est suffocari impressionem, quam efficiunt in animo, & sibimet persuadere, locutiones, quas nunquam ausus est quisquam in sensu metaphorico accipere, ut audent Calvinistæ, admodum similes esse alii acceptus fuit. *Autor recens*.

Verba: Hoc est Corpus meum juxta sermonis humani leges afferunt ideam realitatis.

Propius ad examen vocentur leges humani sermonis, & innotescet hæc verba in mente nationum omnium illam impressionem, quam debebant, effecisse. Conceperunt JESUM sapienter, & rationabiliter fuisse locutum, & cum sit eadem veritas, nequaquam dolose verba fecisse, & cum verus sit homo, sese humano sermoni conformasse. Christiani omnes censuerunt hanc loquendi rationem: *Hoc est Corpus meum*, secundum suum loquendi morem esse intelligendam; & sicuti ipsi signum instituentes admonerent alios, rem de qua loquuntur, tamquam signum esse spectandam, non crediderunt, JESUM CHRISTUM hoc facere voluisse, & si dare voluisset Eucharistiam tamquam simplex signum, illos admoniturum fuisse, præsertim vero cum relicturus esset Discipulos suos, tradens iisdem novissima, & maximi momenti monita in testamento. JESUS CHRISTUS, qui consueverat illis explicare minimas etiam parabolas, num hanc illis non explanasset, quæ omnium erat potissima, si parabola extitisset? Apostoli, qui ubique hanc sibi vindicabant facultatem interrogandi JESUM CHRISTUM, ut ea sibi explanaret, quæ ipsi non assequebantur: nonne dixissent illi: *Edissere nobis parabolam istam?* Sed cum verba hæc essent perspicua, & humano sermoni conformia, conceperunt illi, quasi non egerent interprete, & omnes nationes cum illis ipsum intellexerunt. Hinc sequitur, ut quicumque signum constituunt, supponant eos, apud quos loquuntur, illud tamquam signum habere, vel saltem pro signo illud habendum esse monent. Ita cum Daniel dixit Nabuchodonosor, illum esse caput aureum, *tu es caput aureum*, Nabuchodonosor inceperat quærere somnii sui explicationem. Ita cum de Tabula dicitur, hic Pontifex est, hic Alexander, hoc dicitur illis solum, qui norunt tabulam destinatam esse ad autographum exhibendum, & si sermo haberetur cum alienigena, qui nesciret tabulas destinatas esse ad autographa exhibenda, hoc primum illi esset aperiendum. Hic autem JESUS CHRISTUS nihil explicat, Apostoli nihil sciscitantur, quia nihil apertius his verbis, *hoc est Corpus meum*; & fieri nequit, ut quis in errorem decidat, cum sequitur primam impressionem, quam verba faciunt in mente, & cum sequitur regulas sermonis communis, & usitati. *Idem*.

Verba: hoc facite in meam commemorationem.

Fatendum est varios esse gradus in errore, & non omnes errores æque a ratione abhorrere. Ministri plus coloris nanciscuntur ad probandum sensum figuratum in his verbis: *hoc facite in meam commemorationem*, quam in illis, *hoc est Corpus meum*. Sed si hæc verba: *hoc facite in meam commemorationem* non effecerint, ut figuratum sensum invenirent, igitur illi ne ideam quidem figuræ ciebant. Sed seorsus figuræ jam inventus persuasit illis, se uti posse his verbis, hoc facite in meam commemorationem. 2. Omnes etiam totius Mundi fideles semper legerunt illa in Evangelio, quin deprehenderent, illa ansam præbere posse, ut verba hæc, *Hoc est Corpus meum*, in sensu figurato intelligerentur. 3. Nemo Ministrorum probare potest aliquem ex Patribus, & Scriptoribus Ecclesiasticis hæc adhibuisse verba: *Hoc facite in meam commemorationem* ad illa explananda, *Hoc est Corpus meum*, licet sæpe novissima hæc verba protulerint ad commendandam fidem, quæ habenda erat in Eucharistia. Illis etiam inter Hæreticos, quibus persuasum fuit, Eucharistiam non aliud esse, quam figuram Corporis JESU CHRISTI; non actos fuisse verbis illis: *Hoc facite in meam commemorationem*. Zuinglius fatetur se non abjecisse ideas realitatis, nisi actum Batavi cujusdam Epistola, non autem lumine horum verborum: *hoc facite in meam commemorationem*. Dicendum est igitur lumen hoc suis obscurum esse: & parum probabile videtur JESUM CHRISTUM voluisse, ut sensus explicationis adeo parum perspicuæ penderet a verbis, quibus erudire volebat Ecclesiam universam de eo, quod super hoc Mysterio erat ipsi credendum. 4. Nonne hoc esset injuriam JESU CHRISTO inferre, asserere, illum per hæc verba explanare voluisse, quod de pane, & vino dixerat? Namque nullum extat exemplum, vel in Scripturis, vel in usitatis sermonibus hujusmodi locutionis, per quam sine ullo apparatu tunc primum accidat, ut fieret signum nomen rei significatæ. Inauditum est, ac insolens, quod tribui velit JESU CHRISTO eodem tempore, quo remotissimus videtur a voluntate loquendi insuetato more, sermo apud homines insuetus: quia rei hujus afferri non possunt exempla, ad id non de industria, & ad libidinem concinnata. Si hæc verba: *Hoc facite in meam commemorationem* sunt explicantia, non possunt ergo ab illis separari, *hoc est Corpus meum*: vel sensus evadit captiosus, & fallax: tamen Evangelistæ duo, videlicet Sancti Matthæus, & Marcus non retulerunt hæc verba: *Hoc facite in meam commemorationem*: crediderunt ergo, sensum horum verborum, *Hoc est Corpus meum; hic est Sanguis meus* ab

illis

illis nequaquam pendere. Videlicet crediderunt verba hæc per se intelligi posse; neque sumpserunt illa pro insuetis, ac mitis. Igitur non sumpserunt illa in sensu figurato, neque fuimi volentate, quandoquidem illa suppresserunt. Ipse etiam decursus orationis ostendit, JESUM CHRISTUM non addidisse hæc verba verbis institutionis, ut illa explicaret; sed ut innueret quid in mente observari debebat, cum observaretur quod ab illo præscribebatur, & postquam dixit Apostolis suis, *hoc est Corpus meum, hic est Sanguis meus*, nequaquam dixit illis hæc est figura, quæ Corpus, & Sanguinem meum significat, quod sane dixisset, si prævidisset, se illis admirationem illaturum; sed dixit, facite hoc, videlicet quod ego feci, & mox addidit, quoniam spiritu hoc illis esset faciendum; ut videlicet memoriam ejus, & mortis ipsius recolerent, quemadmodum Sanctus Paulus ait: *Mortem Domini annuntiabitis. Idem.*

Respondetur objectioni hæreticorum dicentium, memoriam supponere absentiam.

Nihil adeo palam sensui communi adversatur, quam commentitium ipsum principium, quod videlicet memoria supponat rerum absentiam; ideoque cum JESUS CHRISTUS ait: *Hoc facite in meam commemorationem*, illud satis explicuisse, se nequaquam realiter esse in pane, sed panem esse tantum figuram sui. Memoria opponitur oblivioni, & nos plurima licet præsentia obliviscimur, quia sensus nostros non afficiunt. Profecto obliviscimur Dei, in quo sumus, & per quem vivimus; obliviscimur etiam nostri, licet intime nobismet simus præsentes: obliviscimur nos circumdatos esse dæmoniis, incessanter circumeuntibus, & quærentibus quem devorent, obliviscimur Angelorum nobis adstantium, ut opem ferant; obliviscimur bonorum, malorumque cum nostrorum, tum eorum cum quibus vivimus, licet hæc omnia ob oculos nostros versentur. Et sicut obliviscimur, aliquando etiam reminiscimur. Eorum igitur memoriam habemus, licet præsentium. Laborat ergo principium istud, memoriam supponere absentium rerum; & ridicula est cavillatio, affirmare memoriæ nomen in allatis exemplis improprie usurpari. Immo hoc est illud in vulgari significatione usurpare, & adeo parum improprium est, ut arduum, ne impossibile dicam, sit aliter loqui. Ita cum Auctores quidam dixerunt, memoriam nequaquam pertinere ad præsentia, intellexerunt præsentiam sensibilem, non autem realem, & innuerunt duntaxat, neminem uti memoriæ, vel reminiscentiæ nomine ad significandam mentis applicationem ad ea, quæ sensus nostros percellunt, & quorum re ipsa oblivisci non possumus. Ergo quidquid Apostoli poterant [illegible] his verbis inferre, id erat, ut quod ad JESUM CHRISTUM pertineret, oporteret meminisse alicujus rei, quæ sensibus non esset subjecta, tempore realis quidem, sed absconditæ præsentiæ illius; sed inferri non poterat, ut arguunt isti, JESUM CHRISTUM absentem esse debere eo, quod præcipiebat, ut sui memoriam recolerent. Hæc argumentatio cum sit tamen aperte falsa, ut iis tribui possit, qui non erant præoccupati, per hæc verba *hoc facite in meam commemorationem* nonne intellexerunt a JESU CHRISTO Sacramentum institui, cumque scirent Sacramenta esse signa sacra, nonne intellexerunt panem esse signum sacrum Corporis JESU CHRISTI, & hoc JESUM CHRISTUM innuere voluisse per verba illa *hoc est Corpus meum*? Intellexerunt quidem Apostoli, JESUM CHRISTUM instituere Sacramentum, sed hoc intellexerunt in sensu Catholicorum, non autem Calvinistarum, intellexerunt secundum ordinem, quem illis ostenderat JESUS CHRISTUS: hoc est postquam illos erudierat de reali præsentia Corporis, & Sanguinis sui sub speciebus panis & vini, non autem secundum mentem Ministrorum ordinem hunc subvertentium. Hæc enim verba, *hoc facite in meam commemorationem* non explicant, sed solum confirmant ea, quæ dixerat JESUS CHRISTUS, ac nulla in re mutabant ideam, quam per alia verba conceperant Apostoli, *hoc est Corpus meum*. Sed hæc verba sine ulla præparatione prolata, quin antea sermo fuerit de signis, ciere non poterant signorum ideam, sed ideam realitatis: [illegible] cum est, hanc realitatis ideam necessario complexam fuisse ideam figuræ, consultabit etiam, panem consecratum non esse extrinsecus Corpus JESU CHRISTI, & vinum non esse Sanguinem, ideoque discrimen adesse inter exteriorem speciem, interioremque veritatem, ex quo sequebatur, JESUM CHRISTUM esse sub forma diversa ab ea, quam videbant Apostoli, his diversis specierum formis abscondere oculis eorum Corpus, & Sanguinem Domini eumque fidei ipsorum repræsentare. Videbant igitur in Eucharistia Apostoli objectum sensuum, & objectum fidei, videbant imaginem passionis conjunctam cum realitate Corporis JESU CHRISTI; igitur videbant Sacramentum, videlicet signum sacrum rei invisibilis, & absconditæ, quod erat Corpus, & Sanguis JESU CHRISTI datum per verba illa: *hoc est Corpus meum. Idem.*

Mendacium tribuere filio Dei, qui asserit illum loqui in sensu figurato, cum ait hoc est Corpus meum.

Duo scimus, quæ constituunt perfecte dogma realitatis; alterum, Deum semper rationabiliter loqui, & eo modo, qui bono sensui consentaneus est; nihil ipsi per imprudentiam, & per errorem excidere; alterum vero, Dei omnipotentiam infinite excedere captum nostrarum mentium, & nefas esse coarctare illam intra angustos rationis nostræ cancellos, & asserere Deum nihil efficere posse nisi quod nos capere possimus. Horum principiorum alterum nos vetat ridiculos Scripturæ sensus appingere, & oppositos ei pacto, quo cordati viri loquuntur; alterum prohibet, ne assertas impossibilitates objiciamus veritatibus, quas Deus perspicue revelat. Ex duplicis hujus principii collectione argui poterit, sensum, quem Calvinistæ his verbis tribuunt: *hoc est Corpus meum*, falsum esse, & neminem illum sequi posse, quin Deum arguat mendacii. Cum enim manifestum sit, JESU CHRISTI locutionem in sensu figurato esse irrationabilem; patet, citra injuriam hanc illi tribui non posse, & e contra cum sensus Catholicorum solus, & unicus sit rationabilis sensus eorum verborum, quæ naturaliter ab omnibus populis in realis præsentiæ sensu accipiuntur, credendum est, hunc illum esse, quem JESUS CHRISTUS voluit significare; & assertæ impossibilitates, quæ efficerent, ut illum exploderent, si homo aliquis loqueretur, prohibere nullatenus debent, quominus illum recipiant, quia qui loquitur, Deus est. Rationabiliter igitur agunt credentes hunc sensum, qui si falsus esset, Deus illos in hunc errorem impulisset, ita ut asserere falsum esse, & sensum hunc esse figuratum, quod asserunt Calvinistæ, sit Deum mendacii insimulare. Potuit ne Deus aptiora deligere verba ad exprimendum id, quod ipse Apostolis suis largiebatur esse Corpus, & Sanguinem suum? Nunquid non satis percipitur, quid discriminis intercedat inter hos loquendi modos; *hoc est Corpus meum*, ego sum vitis, ego sum Agnus? Nonne liquet, hosce posteriores metaphoricos esse? Vitem, & agnum hoc loco adhiberi ad significandas aliquas JESU CHRISTI qualitates; sed JESUM CHRISTUM nequaquam adhiberi ad significandam aliquam vitis, & agni qualitatem. Propositiones has reciproce inverti non posse dicendo vitis est JESUS CHRISTUS; Agnus est JESUS CHRISTUS; janua est JESUS CHRISTUS; sed in prima propositione omnia sunt vera, etiam cum invertuntur. Bene quippe dicitur, panis est JESUS CHRISTUS, & JESUS CHRISTUS panis est oblatus: spiritus enim non fertur, nisi in sensum litteralem. *Idem.*

Ratio & sensus communis [illegible] in simplici [illegible] intelligenda esse verba hæc: Hoc est Corpus meum.

Sensus communis principium est, propositionem obscuram esse, cum pluribus obscura videtur, e contra perspicuam cum plerisque fere clara videtur: quod igitur Judicium ferendum est de asserto hoc figuræ sensu, qui nunquam detectus fuit ab ullo per tot sæcula, licet omnes in illo inquirendo omne studium, operamque collocaverint? Non solum non obtulit se illis; sed nec tunc quidem intelligere poterant, cum illis proponeretur. Lutherus nonne profitetur, se libentissime illum fuisse amplexurum, ut summo accommodaret Pontifici, & affirmaret Eucharistiam nihil esse nisi figuram: sed id sibi non licuisse, quia verba JESU CHRISTI nimis aperta ei videbantur. Non solum ægre sensus admittitur, sed cum admissus fuit, sustineri non potest, nisi jugibus documentis refricetur, adeo acumen illud excidit menti. Hoc accidit Cæsareis civitatibus Argentorato, & Augustæ Vindelicorum, quæ in Sacramentariorum sententiam abierunt. Statim ac Bucerus desiit in mentibus earum populorum repetere sensum figuræ, & illi tantum verbis acceptum est: *hoc est Corpus meum*, populi obliti sunt novorum sensuum, quos illis insinuare fuerat conatus, & post illum decessum, bona fide realem præsentiam crediderunt, ita ut hæc universe [illegible] videretur. Judicandum quoque est propositionem in sensu quodam obscuram esse, cum eo in [illegible] intellecta est, in alio autem usitatissima. Spiritus enim naturaliter fertur in sensum ultimum, & non res facile detegit [illegible], [illegible] illum minime perdurat. At [illegible] figuratus apud Calvinistas [illegible] [illegible] Scripturæ exemplo probatur, amore nullo etiam vitæ civilis, & sensus Catholicorum semper usitatus fuit sæculis omnibus, quod concludit in gratiam præsentiæ realis. Nonne recte argumentaretur, qui diceret, si JESUS CHRISTUS nil aliud significare voluisset, quam docere fideles panem esse figuram Corporis sui per hæc verba: *hoc est Corpus meum*, mirum esse, illum usum fuisse verbis adeo perspicuis, quæ adstruunt ideam prorsus oppositam ideæ figuræ, quin explicaret illi in hoc sensu esse intelligenda; illum inquam, qui explicabat Apostolis suis non tantum omnes figuratos sensus, atque Parabolas; mirum esse Evangelistas consensisse, ut ne unum quidem afferrent verbum, quod id perspicue significaret; mirum, S. Paulum

... JESU CHRISTI. Hæc omnia argumenta, ... recto sensui conformia, & impossibile est inde non inferre, JESUM CHRISTUM realiter esse præsentem in Eucharistia per vim horum verborum: *hoc est Corpus meum*, *Idem*.

Robur argumentorum ex recto sensu desumptorum.

Mortales metaphysicis assueti argumentis, velut Ministri irrident probationes ex recto sensu depromptas, & bona fide indigentes: putant se mirabilia facere, ubi possunt ostendere regulas, quæ non sunt generales, & cum effugiunt per modicas exceptiones, quas suo excogitant marte; sed hac in re testantur se ignorare principia, quæ determinant sermones hominum ad quosdam sensus, & faciunt, ut quædam possibilia dicantur, & alia non item. Volo equidem non esse generalem canonem, Evangelistas nunquam repetere metaphoras, sed assero perquam raro fieri, quod JESUS CHRISTUS non explicet Apostolis suis metaphoras, quæ illis negotium facessere poterant; raro terminos figuratos adhiberi ad exprimendos articulos fidei; raro metaphoras in testamentis scribendis impendi; raro per easdem leges explicari, & ex omnibus hisce circumstantiis efformari illud, quod moralem vocant impossibilitatem, ex qua jure inferri potest per boni sensus regulas, verba Eucharisticæ institutionis; *hoc est Corpus meum*, intelligenda esse in simplici, xe naturali sensu. His accedat, Apostolos nullam hac de re proposuisse interrogationem JESU CHRISTO, quod argumento est, ipsis illa nequaquam visa fuisse obscura, quia simpliciter intelligebant illa, quia dociles erant, & obsequentes JESU CHRISTO, & minime pares, qui supremæ illius auctoritati infirma objicerent ratiocinia. Rudes erant, & pingues non ita quidem in solidis veritatibus intelligendis, sed in metaphysicis argumentationibus enucleandis. Acuminis hujus defectus vetabat, ne interpretarentur in obscuros sensus verba JESU CHRISTI cum erant perspicua. Fieri ergo non poterat, ut Apostoli figuram intelligerent illi parem, quam Calvinistæ deprehendunt in verbis illis: *Hoc est Corpus meum*; Sed facillimum est, eos hæc in proprio, ac naturali sensu intelligentes, nihil a JESU CHRISTO sibi quærendum existimasse. Nihil ab eo quæsiverant, cum JESUS CHRISTUS Trinitatis Mysterium, & suam cum Patre unitatem explicuerat per illa verba: *Ego & Pater unum sumus*. Nihil responderant ad ea, quæ Philippo dixerat, qui videt me, videt & Patrem meum: nihil objecerant, cum ille tot modis sibi vindicabat divinitatem; neque cum dixerat se esse Panem vivum, qui de Cælo descenderat, immo cum promisit se daturum Carnem suam ad manducandum, & Sanguinem ad bibendum

Joan. 6.

nequaquam fuerunt Apostoli, qui responderunt, *durus est hic sermo*; quin immo cum docilitate acceperunt admirabilem illam promissionem per os Petri respondentes; Domine ad quem ibimus: habes verba vitæ æternæ? Quod si promissio illos non impulit, ut audacter ex eo quærerent, cur hujus ejusdem promissionis complementum aliquam in iis rebellionis speciem excitasset, cum dixit illis: *hoc est Corpus meum*. *Idem*.

Efficax simplicis fidei.

Optandum esset, ut fratres nostri errantes experti fuissent, quid possit fides in iis, qui vere simplices sunt! Scirent illam, non ægre sedare hanc mentis humanæ rebellionem, ac sanctam offundere nebulam omnibus Mysteriorum nostrorum difficultatibus, ita ut ne sentiat quidem illas, & totum occupet spiritum suum in suæ infirmitatis confessione, & adspectu magnitudinis Dei, atque inde inferrent, nihil magis ab Apostolorum fide abhorrere, quam proponere quæstiones in verba quæ aperta, & perspicua videntur. Prudentissima ergo est Catholicorum Theologorum assertio affirmantium, Apostolos interrogaturos fuisse JESUM CHRISTUM, si hæc verba: *Hoc est Corpus meum*, illis visa fuissent obscura; licet enim rudi petere explicationem eorum, quæ non intelligit, tunc vero potissimum, si quid facere jubetur, ut in hac occasione: *hoc facite in meam commemorationem*. Sed illi, qui vere docilis est, non licet fidem negare iis, quæ Deus aperte dicit, prætexendo, ibi difficultates adesse. Quiescendum enim est in Dei loquentis omnipotentia. Huic sententiæ, quæ adeo solida videtur illis, qui præoccupati non sunt, addamus: JESUM CHRISTUM ita loquentem in institutione Sacramenti Corporis sui, non ad Apostolos tantum, sed ad universam Ecclesiam, non unius sæculi, sed sæculorum omnium locutum fuisse. Omnes hi sensus varii, in quibus verba illius sumebantur, illi præsentes fuerunt, non secus ac omnes inde obortæ controversiæ. Vidit illos futuros esse caussam insignis dissensionis inter illos, qui in ipsum erant credituri; eam prævertere poterat, neque fecit per incomprehensibile quidem, sed certe æquissimum judicium, quod contrarium esse non potest bonitati, quam erga nos semper ostendit. Illa igitur proferens suum simul exercuit misericordiam, & justitiam, alteram quidem illis, qui in vero eorum accipiunt sensu; alteram vero, quod perhibere noluit apertioribus verbis, ne quis illis abuti posset ea in falsum sensum detorquens. Terribilis hujus Justitiæ effectus vel Catholici experiuntur, vel Calvinistæ. Quæritur solum in utros hæc ruat procella: Sed cuinam difficilis esse potest hæc quæstio, si considerentur simpliciter vel personæ, vel caussæ, quæ utrosque impellunt in opiniones, quas amplectuntur? Credi ne potest eos, qui damnare inceperunt omnia Concilia, Patresque omnes; Sacerdotii eversores, atque exteriorum Ecclesiæ rituum dissipatores; Schismaticos, homines, qui secundum rationis regulas ne audiendi quidem sunt, solos esse, quos elegerit Deus, ut illis daret intelligentiam hujus Mysterii, unitatis Fidelium, & perpetui Ecclesiæ suæ Sacrificii? Quis e contra obstupescet videns justitiam Dei tradere tenebris, ac erroribus mentis suæ Calvinistas, eisque negare cognitionem hujus Mysterii pacis, ubi videntur armati, ac rebelles contra Ecclesiam suam, & per superbiam universæ eorum Sectæ communem, audaces adeo, ut jactitent sibi singulis plus luminis esse in Scripturarum intelligentia, quam omnibus simul Patribus fuerit? *Idem*.

Luc. 11. Moralis Realitatis argumentum.

Quis mirabitur, homines, qui fidem suam regunt juxta metaphysicas subtilitates, tradi illusionibus rationis suæ, & Deum, qui illis permisit satis luminis, & auxilii sive per verborum suorum perspicuitatem, sive per Ecclesiæ suæ auctoritatem, quæ illis perhibet testimonium fidei, prævertere noluisse temeraria dubia, in quæ ipsorum duntaxat præsumptio pertrahebat? Hoc autem non accidit alteri parti licet toto Cælo frequentiori, quæ profitetur se intelligere simpliciter, & secundum naturalem sensum hæc verba, quæ realitatem confirmant, *hoc est Corpus meum*, nulla videtur ratio, quæ illam impellat ad sensum hunc amplectendum; non desciscit ab Ecclesia illud amplectens; e contra ipsa Ecclesia, & magnum hoc Religionis corpus, quod ad illam usque per JESUM CHRISTUM descendit, illam tenet; subjicit rationem suam fidei, non fidem rationi; & ingens conceptus, quem habet de Eminentia Dei supra captum suum efficit, ut contemnat quidquid illam posset amovere a credendis, quæ credit a Deo de divino hoc Mysterio revelata. Quis ergo credere posset, Deum videntem affectionem tot animarum illum unice diligentium, his negasse dispositionem necessariam ad hunc errorem evitandum? & non solum hanc illis negasse, verum etiam de industria insidias illis posuisse & evitasse usitata verba, quibus figuratus sensus exprimitur, & alia delegisse, quæ per se adstruunt solam ideam realis præsentiæ, & pervertere noluisse verbo, quod vulgatus sermonis usus postulabat, omnes hos funestos effectus, quos orituros esse prævidebat ex inusitata locutione, quam ipse delegerat? Hoc in argumento nonne dici potest quod JESUS CHRISTUS olim dicebat Judæis, stultissimos hominum nequaquam ita omni sensu carere, ut subjectis, atque obsequentibus filiis negare velit documentum adeo facile, & necessarium. Blasphemia est contra Dei bonitatem credere, ipsum illud negasse Ecclesiæ suæ, quæ non fertur in præsentiæ realis sententiam, nisi per submissionem, qua divinam auctoritatem venerantur, & per humanorum luminum contemptum. *Auctor Recens*.

Hæresum vera... circa realem præsentiam.

Mirum sane quantum proficiant, qui suam sequuntur libidinem, & cæcitatem! Cum enim hanc pariant cupiditates, quibus nulla lex est, illa etiam certis regulis caret, & sæpe hominum rapit judicium ad extrema quæque sibimet adversantia. Hoc accidit Calvinistis in explicatione verborum illorum: *Hoc est Corpus meum*; Primi etenim reformatores diutius ibi viderunt sensum Catholicum; neque alios eorum sensus perspexerunt. Mox vero oborta illis cupiditas est sensum hunc evertendi; Non eo quod parum conforme videretur verbis; sed quia ex eorum sententia nimias complectebatur difficultates, alium quæsierunt, ac diu invenire illis non licuit. Mox inventum amplexi sunt tamquam verum, sed per quasdam sinceritatis reliquias, quæ illis adhuc supererant, confessi sunt; si verba illa ad litteram accipiantur, per illas significari transubstantiationem. Denique illos pœnituit hujus confessionis, quam ab illis extorserat veritas, & nacti sunt sibi utilius futurum aperte fateri hæc verba omnino intelligi ad litteram nequaquam posse; illa hoc modo accepta nullum sensum efficere, neque verum, neque falsum, & ex illis transubstantiationis sensum nonnisi coactis, & violentis applicationibus posse extorqueri. Hic est cæcitatis gradus, quo Ministri erroris pervenerunt; de quo audiendus est Zuinglius in Epistola ad Billicanum. Comparans enim Catholicorum sententiam cum opinione Lutheranorum, ait hos imprudenter admittere, quod verbum *est* naturalem retineat significationem; & negare quod panis mutetur in Corpus, & vinum in

San-

Sanguinem JESU CHRISTI. Certe enim, ait, si Verbum *est* accipiatur proprie, qui Papæ adhærent tandem habent, & credendum est panem esse Carnem. Itaque ea Zuinglio, Transubstantiatio educitur ex sensu simplici, ac naturali verborum horum; *Hoc est Corpus meum*. Eodem utitur argumento in tractatu de Cœna. Si verbum illud *est* in verbis illis, *hoc est Corpus meum*, sine figura explicetur, *Fieri nequit, quin panis substantia in ipsam Carnis substantiam convertatur: panis ergo non est, qui antea panis erat*; illud vero præsertim animadvertendum est, quod hæc propositio: *Hoc est Corpus meum*, efficit sensum Transubstantiationis, posito quod per illud *Hoc* panis intelligatur. Si pronomen *hoc*, dicit ille Luthero, panem significat, & in his verbis admitti nequeat figura, inde sequitur, quod *jam panis transiit in Corpus & est Corpus subito; quod jam panis erat*; & paulo superius dicit illi, si mordicus tenes figuram admittendam non esse, dicendum est, penes Papam jus esse affirmandi, panem in JESU CHRISTI Corpus mutari. Undenam ergo factum est, sensum hunc, qui adeo facile intellectus fuit a primis illis Ministris, hodiernis incomprehensibilis videatur, nisi quod sine cancellis longius protulerunt sua deliramenta, quam ipsorum primipili? Ad eos igitur ab errore suo revocandos non alia superest via, quam illos redigere ad judicium ferendum de locutionibus juxta veram ipsarum regulam, quæ est impressio, quam efficiunt, & quandoquidem vident hæc verba, *hoc est Corpus meum*, secum ferre ideam Transubstantiationis in mentem eorum, qui infestissimi sunt hujus dogmatis inimici, veluti Zuinglii, Hospiciani, aliorumque, hac in re diutius repugnare non debent. *Idem.*

SUPPLEMENTUM

In Tractatum

DE SANCTISSIMA TRINITATE:

Trium Personarum distinctio non efficit tres Deos. Spiritus humanus nimis angustus est, ut ulterius procedat.

CUM loquimur de Adorabili Trinitate, de Deo ipso loquimur, uno in tribus distinctis personis, Patre, Filio, & Spiritu Sancto. Hoc ipsi primum fidei nostræ Mysterium nuncupamus. Una tamen Deitas est; quia tres Personæ distinctæ non efficiunt tres Deos diversos: sed unum, & eumdem Deum, unum sapientem, unum potentem, & sic de ceteris divinis attributis. In obsequium hujus Mysterii, quod nullus creatorum spirituum capere potest Ecclesia Sancta totum hujus diei consecravit Officium. De hoc adeo impenetrabili Mysterio verba facit Apostolus, cum ait: *O altitudo divitiarum Sapientiæ, & Scientiæ Dei!* Quasi diceret: Funditus non docui vos quidquid didicisse potuissem de argumento adeo vasto, & relevato, & fortasse vos ne illud modicum quidem quod vobis exposui, intellexistis. Ne miremini; nemini licet scrutari altitudinem secretorum Dei: omnis creatus Spiritus nimis angustus est, ut hanc luminis inaccessi abyssum ingrediatur; Dei unius est suam altitudinem dimetiri. Jure igitur Spiritus Sanctus ait, *Scrutator Majestatis opprimetur a gloria*, & Auctor Testamenti Spiritus Sancti opportune nos admonet, si Dei opera, & Mysteria intelligi possent ab humano spiritu, hæc non amplius admirabilia, & ineffabilia fore. *Tourneaux in Anno Christiano Tomo 7.*

Ad Rom. 11.

Prov. 25.

Deorum pluralitas non permitteret hominibus, ut unum illum colerent a quo creati fuissent. Trinitas personarum non efficit [illegible].

Si Deus non est unus, Tertullianus inquit, Deus non est, & sane idea, quam de Deo concipimus quæ est Entis perfecti, excludit Deorum multitudinem; quia unus non esset finis, neque bonum aliorum. Nullum singillatim esse posset supremum bonum, & Ens perfectissimum, atque Omnipotens. Quælibet creatura teneretur illud duntaxat colere, a quo creata fuisset, ac se ab aliorum cultu dispensare posset, cum quibus nullum relationis vinculum haberet; ideoque Deus esset, quem neque amare, neque colere, neque ab eo pendere deberemus. Fides tamen quin lædat supremam hanc Dei unitatem nos docet, Deum unum esse in tribus Personis distinctis, Patre, Filio, & Spiritu Sancto: Nsturam divinam a Patre communicari Filio, & a Patre, Filioque Spiritui Sancto perfecte: perfectum quoque esse terminum divinarum productionum; principium suum illi æquale esse, Deum esse, ut ille, & eamdem possidere Divinitatem. Hoc illud est quod Mysterium Trinitatis vocamus: in quo Deum adoramus in tribus Personis, & tres Personas in uno Deo, & sic *astruimus Trinitatis unitatem*, Eusebius Emissenus inquit, ut *solitudinem removeamus; sic unitatis Trinitatem; ut in Dei Substantia non admittamus numeri pluralitatem. Idem Tomo 10.*

Homil. de Trinitate.

Theologia docet J. C. esse æterni Patris imaginem. Eccl. 24.

Universa nos docet Theologia, Filium per conditionem personæ suæ esse imaginem Patris æterni, & unum illum jure, ac vere dicere posse hæc verba: *Ego sum similis Altissimo:* Ipse est character Substantiæ illius, imago magnalium ejus, atque ut verbo dicam, Filius est perfectus, *totum in se monstrans Genitorem*, Gregorius Nyssenus ait. Theologia eadem nos docet, hominis, Angelique crimen fuisse, Deo similes fieri voluisse, videlicet voluisse vindicare sibi jura, quæ ad Verbi personam pertinent, ac non secus ac illud cum Patre ipsius exæquari. Cum magnum hoc scelus Dei Filio maxime contumeliosum esset, ejusdem puniendi Pater Filio jus contulit, cumque audax ille conatus hominem, Angelumque Verbi adversarios constituisset, Deus Verbum Judicem eorum constituit, eique tribuit potestatem sententiæ in illos ferendæ. Hinc Scriptura testatur, Patrem Filio dedisse auctoritatem judicandi, & in hujus manibus eam deposuisse qualitatem, quæ ad ipsum quatenus Creatorem pertinebat. *Omne judicium dedit Filio; Pater non judicat quemquam.* Si verum est hoc axioma, certum est, Filium esse Judicem nostrum, nobisque evitandum non esse, quominus procedamus ante Tribunal ipsius actionum nostrarum rationem reddituri. Nos sumus illius subditi, & rei; quæ duæ qualitates duplicem illi tribuunt potestatem ad examen vocandi caussam nostram, & in nos sententiam ferendi. *Ex Panegyricis Sanctorum Patris Senault. Tomo 4.*

Joann. 5.

Entis supremi majestatem non posse comprehendere, est quodammodo illam cognoscere.

Si Ens hoc increatum, & supremum, si hoc Ens infinitum creata mente, ac spiritu adeo exili, & angusto, qualis noster est, posset comprehendi; profecto non esset Deus. Quid? exiguus iste Spiritus, cujus consilia adeo angusta sunt, qui vulgatissima quæque ignorat, & qui neque semetipsum, neque minimum ex Creatoris operibus cognoscere potest; intelligere poterit modum, quo est Ens hoc infinitum, quod ut ita dicam, se ipsum exhaurit, ut semet agnoscat? Mysterium hoc eo credibilius est, quo incomprehensibilius. *Vere aliquid de Deo cognoscimus cum ipsum comprehendere non possumus.* Præcepit mihi Deus ut crederem hoc incomprehensibile Mysterium; sed illius altitudinem scrutari mihi non licet: *Credere mihi jussum est; non discutere permissum est.* Quæ veritas ostendit fidei necessitatem in Religione. *P. Croiset in Asceticis. Tomo 4.*

August.

Lib. de fide ad Gratian. August.

Mysterium adorabile Unitatis trium personarum in uno Deo fundamentum est Religionis Christianæ.

Unus in tribus Personis Deus: hoc est fidei nostræ compendium, celeberrimus Christianorum Oratorum inquit: hoc est Religionis nostræ fundamentum, character professionis nostræ, omnium Mysteriorum nostrorum augustissimum. In tribus verbis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti fundus, atque thesaurus fidei nostræ consistit. Mundi Salvator ex illis essentialem constituit partem primi omnium Sacramentorum; voluitque fere, ut in reliquorum compositione locum haberet. Primitiva Ecclesia hoc utebatur tamquam universali, & publico Signo ad Fideles dignoscendos, & quoque, ut sententiæ illius conformemur, verba hæc actionibus omnibus præferimus, volentes hæc esse totidem testimonia cultus, quem Sanctissimæ, atque adorabili Trinitati præstamus. Itaque fidem hanc, S. Augustinus ait, tamquam pretiosissimum Ecclesiæ thesaurum respicimus. Fides hæc Peccatores justificat, sanctificat Justos, baptizat Cathecumenos, Martyres coronat, consecrat Sacerdotes, Mundum universum salvat. *Fides Catholica hæc est, ut unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in Unitate veneremur. Idem ibidem.*

S. Athanasius in Symbolo.

Ineffabile hoc Mysterium licet incomprehensibile [illegible] ab omnibus receptum fuit. Unitas personarum in uno Deo [illegible] fidei nostræ unitatem.

Mysterium ineffabile, Mysterium adorabile Sanctissimæ Trinitatis revelatum fuit, & universus terrarum orbis illud credidit. Illud quamvis creato spiritui sit incomprehensibile; Judæi, Romani, & Græci; Asia, & Europa, Africa, & America fidem hanc amplexi sunt. Mundus universus confessus est, unum esse Deum, etiamsi tres sint Personæ divinæ: Patrem a Filio distinctum esse; Patrem, & Filium distinctos a Spiritu Sancto; quamvis hi tres omnes eamdem habeant Divinitatem, camdemque divinam naturam: tres hos

... æque potentes esse, æque bonos, verum etiam unam duntaxat habere bonitatem, unam eamdemque potentiam; Nos tribus illis æqualem obedientiam debere, & nihilominus nos unum habere Dominum. Patrem nullum habere principium; Filium a Patre esse genitum; Patrem, Filiumque simul nequaquam gignere, sed producere Spiritum Sanctum: Et quamvis hic adsit productionis ordo, nullum in tribus divinis Personis primatum esse, vel præeminentiam; Unum non pendere ab alio, etsi variis modis unus ab alio procedat. Unitas Dei ostendit unitatem objecti cultus nostri. Adorantes Filium, simul & Spiritum sanctum, & Patrem adoramus. Hic præcipuus est Fidei nostræ articulus; hæc summa altissimi, maximique omnium Mysteriorum nostrorum. *Pater Croiset in Asceticis. Tomo 4.*

Incomprehensibilitas hujus Mysterii efficere debet, ut illud majori cum fide credamus.

Quo Trinitatis Mysterium humanæ menti incomprehensibilius est, eo ab omni dubitatione est remotius. Deus unus in Personis tribus realiter distinctis; & in uno Deo Personæ tres. Unitas naturæ, Trinitas Personarum, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Pater Deus est; Filius Deus est; Spiritus Sanctus Deus est, & nihilominus unus est Deus. Divinitas eadem, eadem Majestas, eadem immensitas, eadem æternitas, eadem Potentia, eadem essentia; ita tamen ut Pater non sit Filius, Filius non sit Pater, & Spiritus Sanctus, neque Pater sit, neque Filius. Hoc est fidei nostræ objectum. Ex omnibus Religionis nostræ Mysteriis, ne unum quidem est homini incomprehensibilius Trinitate. Nullum magis rationem nostram excedit; nullum tamen magis rationi nostræ satisfacit, quæ nobis asserit Deum esse debere incomprehensibilem; & certum est, nunquam nos sublimiorem dignioremque magnitudine Dei conceptum posse nobis adstruere, quam cum fatemur illum esse omnibus creatis Spiritibus incomprehensibilem. *Pater Croiset ibidem.*

Nobis credendum est, quod placuit Deo nobis de hoc Mysterio revelare.

Mirum nobis esse non decet, si minime licet ineffabile hoc Mysterium comprehendere. Acquiescere opus est iis, quæ Deus dignatus est nobis & in Sacris Scripturis, & per Sanctorum Patrum, Interpretumque scripta, aperire. Reliquum est, ut quæ intelligere prohibemur, adoremus, & cum Apostolo exclamemus. *O altitudo divitiarum Sapientiæ, & scientiæ Dei!* Hæc in re credimus, quod nobis revelatum est; nihil enim rationabilius est, quam credere quod dicit Veritas ipsa: sed non quæramus comprehendere ineffabilis hujus Mysterii altitudinem luminibus rationis nostræ; nihil enim magis ridiculum est, quam penetrare velle, quod nobis aperire non placet Deo. Neque enim fas est contendere, ut Dei Mysteria humanæ rationis nostræ infirmitati accommodemus: sed e contra humana ratio subjicienda est iis, quæ docet nos fides de Mysteriis Dei: Cur enim Apostolus protulit hæc verba, *O Altitudo &c.* nisi ut validum objiceret vallum inani huic curiositati, effræni huic licentiæ, huic damnabili mentis humanæ temeritati, quæ callidi instar Veteratoris, de quo loquitur Isaias, ascendere vult nubes, credens se tandem Altissimo similem futurum. *Texeraux in anno Christ. ano Tomo 7.*

Cum dicitur Sapientia æterna creata fuisse, nomine hic tantum producendi actionem designat. Ecclesi. 24.

Sacræ Litteræ dicunt Æternam Sapientiam ab initio, & ante secula fuisse creatam, & seculis futuris non esse desituram: *Ab initio, & ante secula creata sum; & usque ad futurum seculum non desinam.* Qua in re quæso a vobis, ut animum advertatis, Scripturam uti nonnunquam creandi verbo ad significanda omnia productionum genera. Deus semetipsum cognoscens, increatam produxit Sapientiam. Hoc est, Deus cognoscens se ipsum format cogitationem subsistentem, sibi æqualem, æternam sicut ipse est, Deum eumdem ac ipse est. Cogitatio est verbum ipsius, & modus, quo verbum hoc a Deo procedit, generatio vocatur, cum Ecclesia non habeat aliud vocabulum ad exprimendam ineffabilem hanc productionem personæ, quæ neque ex nihilo creata est, neque ex aliquo facta, & quæ nihilominus habet principium; sed quæ simul est eadem natura, eademque potentia, verbo, idem Deus ac principium suum. Sed hæc divina, æternaque generatio istic exprimitur, ut facile videre est, nomine creationis, quæ tunc non significat actionem, qua Deus aliquid producit ex nihilo; sed eam duntaxat per quam producit, quocumque modo hæc productio fiet. *Idem Tomo 10.*

In scholis scientiarum contra id quod in humanis accidit scientiis, docemur quidquid est difficillimum.

In Religione nostra hoc singulare est, quod cum ad Religionem formamur, & nobis prima fidei elementa traduntur, initium ducitur ab iis, quæ sublimiora sunt, & ad credendum difficillima, quale est ineffabile Sanctissimæ Trinitatis Mysterium. In scientiis humanis primum ea docemur, quæ vulgatiora sunt, & ad intelligendum faciliora; sed cum agitur de Christiana scientia, prima lectio est compendium omnium obscuritatum, quæ inveniuntur in illa; Tyrocinium, ut ita dicam, in opere maximo, difficillimoque collocandum est: videlicet in discendo, & confitendo SS. Trinitatis Mysterio. Unus in tribus Personis Deus est: hæc prima est veritas, quæ in Christiana schola percipitur, quia atque ut Tridentina Synodus loquitur, initium, & radix omnis justificationis hominum. Hinc formula fidei, quam proferimus Trinitatem confitentes, & quæ his terminis concepta est: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, in Religione nostra adeo sancta, augusta, & venerabilis est. Hinc est, quod secundum JESU CHRISTI institutionem in omnibus fere Sacramentis Legis gratiæ adhibetur. In nomine harum trium Personarum divinarum recipimus benedictionem Sacerdotum, Pastorum, Præsulum, in eodem incipere, ac desinere debent omnes actiones, & preces nostræ, ut intelligamus nullam esse gratiam, nullam salutem, nullam justificationem, nisi per ineffabilis hujus Mysterii fidem. *P. Croiset in Asceticis. Tomo 4.*

Debemus habere fidem Mysterii a Deo humiliter, quo magis superat mentium nostrarum infirmitatem. Ad Rom. 11.

Omnia in Religionis nostræ Mysteriis sunt *altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei.* Ecclesia nos credere jubet personas tres esse in uno Deo. Veritas hæc incomprehensibilis est; sed quia incomprehensibilis nunquid minus credibilis est, & minus vera? Nonne e contra manifestum est, Deum habere modum *essendi* omnino diversum ab illo, quem habent creata, & infinite omnibus conceptibus nostris sublimiorem? Qualis esset Deus noster, si id solum esset, si id haberet tantum, quod nos comprehendere possumus? & si infinita ejus essentia, & essendi modus ita essent arctata, sicuti mens nostra est? Mysterium Trinitatis, Incarnationis verbi, Redemptionis, humanis mentibus sunt incomprehensibilia, & ideo sunt etiam credibilia. Sola humana ratio nobis dicit tantum esse debere discrimen inter modum quo Deus est, & quo nostrum est ingenium, quantum Deum inter & creaturam intercedit. Num in Deo quidquam est, quod nos non excedat? Possumus ne intelligere, quomodo replet omnia, quomodo simul conciliet infinitam justitiam cum infinita misericordia; quomodo patitur infinita in Mundo mala, quæ vetare unice ipsius est? & tamen sapientius gubernari non potest. Mirumne esse debet, si essentia Dei continet res adeo oppositas, sicuti menti nostræ videntur: quandoquidem ipsa illius judicia adeo sunt impenetrabilia? Quomodo igitur primum hoc, & ineffabile Sanctæ Trinitatis Mysterium comprehendamus? Reliquum est, ut cum Gentium Apostolo exclamemus. *O altitudo divitiarum, sapientiæ, & scientiæ Dei: Quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles sunt viæ ejus! P. Croiset in Asceticis. Tomo 4.*

Ibidem.

J. C. voluit nos sanctificare per Sanctissimæ Trinitatis Mysterium.

Data est mihi omnis potestas. Matthæi cap. ultimo. Omnis potestas, Dei Filius inquit, mihi data est in Cœlo, & in terra: euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eas in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, docentes eas servare quæcumque dixi vobis; & ecce vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Omnia Mundi hujus creata dicunt nobis, Deum esse, a quo facti sunt; Cœli gloriam ejus enarrant, Sol Majestatem ejus prædicat, astra illius concinunt magnificentiam, aeris volucres, pisces Maris, Terrestria animalia docent se illius potentia creata fuisse, ejusque bonitate servari; sed nulla ex his creatis rebus loquitur de Trinitate. In veteri Testamento Deus tamquam unus revelatur, & Moyses non loquitur de Filio, & Spiritu sancto, uno in essentia, at trino in personis; metuendum quippe erat, perspecta Judæorum crassitie, & propensione ad idololatriam, ne tres esse Dii crederentur. Ergo Trinitatis fides est Christifidelium propria, & opus fuit, ut Spiritus sanctus in terram descenderet illam traditurus hominibus. Sed non sufficit Deo tantum illis aperire Mysterium, sed per hoc Mysterium illos sanctificare desiderat, ac imperat Apostolis suis, ut illos in hoc nomine baptizent. *Baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti*, postquam illos docuerint, esse Deum Patrem, Deum Filium, & Deum Spiritum sanctum, qui non quidem tres sunt Dii, sed unus est Deus, sine diversitate, sine inæqualitate, sine dependentia. *Godeau in Homilia.*

De Unitate Verbi cum Patre secundum naturam divinam.

Distinctio personalis Verbi a Patre non prohibet unitatem eorum essentiæ. Pater alia est a Filio persona, sed non alius est Deus. Pater illum gignens non communicat illi naturam inferiorem suæ: Nativitas esset monstrosa, quoniam illa a principio suo degeneraret; neque potest illi aliam communicare, quæ perfecte sit similis illi, alioquin plures haberentur Dii, quod fieri nequit. Opus igitur est, ut illi communicet ipsam Essentiam suam cum omnibus perfectionibus suis, ita ut uterque unum, & idem sint in unitate naturæ. Ad hæc cum Verbum producatur per actionem immanentem, vi æternæ generationis suæ permanet in sinu Patris sui. Nihil autem in Deo est, quod non sit ipse Deus. Deinde Pater illum producens per actionem sibi non liberam, sed naturalem, ac necessariam; opus est, ut agat secundum omnem virtutis suæ magnitudinem, cumque virtus ipsius sit infinita, nequit illi communicare Essentiam infinita minorem. Sed esse non possunt plura Entia infinita, quoniam unum haberet aliquid, quod alterum non haberet; & si cui quid deesset, neutrum esset infinitum. Si ergo Pater necessario Esse infini-

intimum Filio suo communicat, dicendus est ille huic communicare esse proprium, ideoque Patrem & Filium vere esse personas duas; sed unum esse eumdemque Deum. *Pater Nouet Tomo 7.*

Cum Verbum divinum voluerit nos suæ Divinitatis consortes efficere, conari debemus, ut personæ illius adhæreamus.

Adora igitur Verbum tamquam Deum tuum, & admirare hominem, quem nostræ conferre dignatus est naturæ, illam efficiens suæ Divinitatis conformem, eamdem suæ Personæ conjungens. In æterna generatione sua procedit in essentiæ unitate, non autem personæ: In temporali vero subsistit in unitate personæ, non autem naturæ. Præbe te dignum gratia, quam contulit tibi, ut particeps fieri possis hujus admirabilis unitatis. Te illius Divinitati conjunge per gratiam, & amorem, quemadmodum illius adhæres humanitati per naturæ similitudinem. Ne hoc fœdus infringas. Unum esto cum illo, quemadmodum ipse unum est cum Patre. Eamdem habeto cum illo caussam, vitam eamdem, eosdem sensus, & affectus, ut aliquando eamdem habeas gloriam, eamdemque beatitatem. *Idem.*

De Verbi independentia.

Hæc verbi independentia, quæ consequitur unitatem, & æqualitatem quam habet cum Patre, tribus juncta est circumstantiis, quæ illam efficiunt admirabiliorem: Prima est, illum recipere omnia a Patre suo, & nihilominus Patri subjectum non esse; Privilegium ipsi peculiare, quod Filiis hominum negatum est, qui omnes subjecti sunt Patri, a quo vitam acceperunt, & quem tamquam dominum suum debent revereri. Sed Filius Dei immunis est ab hac subjectione per gloriam Nativitatis suæ, ingreditur quippe in communionem bonorum, in unitatem substantiæ, in æqualitatem Magnitudinis cum Patre suo, qui aliter subsistere nequit, nisi producens Filium suum, eique communicans omnem essentiam suam, ita ut mutua adsit relatio inter Patrem & Filium, & inter Filium & Patrem; sed nulla sit alterius ab altero dependentia, Filio nihil minus habente, quam Pater habeat, & Patre nihil habente magis, quam Filius. Altera est Verbi independentiam nihil officere Majestati Patris, qui illi dat omnia, & non amittit quidquam eorum, quæ illi dat; quin immo uberior illi cedit gloria; nam sicuti major claritas significat magnitudinem flammæ producentis illam, ita nobilitas, & præstantia Filii Dei argumentum est plenitudinis, superaffluentiæ, & infinitæ fœcunditatis in Patre producente Filium tantum, & ita perfectum, ut sine rapina æquari possit principio originis suæ. Tertia est æqualitatem, quæ est inter Patrem & Filium, non prohibere, quominus adsit ordo quidam in adorabili Trinitate; quatenus Pater primatum teneat, Spiritus sanctus ordinem claudat æternarum emanationum, & Filius sit inter utrumque, procedens a Patre, & cum Patre producens Spiritum sanctum in unitate principii. *Idem.*

De Verbi divini Æternitate. Joann. 1.

Verbum in æternitate sua semper est vivens, semper oriens, sine principio, sine mutatione, & sine fine. *In principio erat Verbum*; videlicet, ut explicat S. Augustinus, cum Mundus incepit, & creata ex nihilo erant educta, Verbum jam erat, nunc non cœpit esse, jam erat ante illud tempus; immo erat ante omnia sæcula; erat ab æterno, quod principium est temporis, & sæculorum omnium origo. Dicendum est igitur illud numquam incepisse, illud numquam mutatum esse, neque desiturum umquam esse, quod est, infinite felix, infinite sapiens, infinite magnum, gaudens cum Patre, & Spiritu sancto thesauro essentiæ suæ, divinarumque perfectionum suarum. Hinc inferendum est, cum illius Sapientia, & bonitas sint æternæ, illum ab æterno cogitasse de vobis, ab æterno dilexisse vos, & ab æterno decrevisse creationem, redemptionem, & salutem vestram. Undenam ergo vos adeo parum de illo estis solliciti? unde non adeo parum solliciti estis de vobis? Si de vobis cogitavit per omnem æternitatem, quæ adeo prolixa est, nonne turpe est, vos adeo raro de illo cogitare in hac vita, quæ adeo brevis est? Saltem illi consecrate omnia, quæ vobis supersunt momenta, ac lugete illud tempus, quo eo estis abusi, & quod in illius contumeliam insumpsistis. *Pater Nouet Tomo 7.*

Nativitas Filii Dei ineffabilis est, & incomprehensibilis.

Job 28. 21.

Generationem ejus quis enarrabit? Isaia 53. Quidquid conemur conceptui nobilitatem generationis ejus, hæc infinitis spatiis omnes cogitationes nostras excedit, & superat laudes, nobisque ad illam colendam unicum superest silentium. Sapientia *abscondita est ab oculis omnium viventium*, inquit Job, illius pulcritudinem non nisi post mortem palam videbimus, *volucres quoque Cæli latet*. Verum est S. Joannem ad confundendos ævi sui Hæreticos volatum assumere, & usque ad Verbi divinitatem pervenire per Ascensionem admirabilem, quam S. Hieronymus appellat beatam temeritatem. Verumtamen licet haberet vocem tonitrui, & pennas aquilæ, ea omnia quæ dicit, stuporem cient, atque venerationem pro hoc ineffabili secreto, cujus cognitio reservata est ad statum Beatorum. Fides est portio nostra, se nobis rogandus est Deus, ut illam vivificet in nobis per donum intelligentiæ, & Sapientiæ, & per secreta Spiritus sui lumina. Clara visio hujus Mysterii efficit Sanctorum beatitudinem: illuc incessanter tendere debemus per desideria nostra, & nos ad illa disponere per puritatem animæ, & vitæ Sanctitatem. Verbum increatum, quandoquidem in splendoribus Sanctorum emicat suæ Nativitatis gloria, die noctuque ad beatum hunc statum anhelabo expectans lumen beatificum, & ortum divinæ hujus Auroræ, quæ per pulcritudinis suæ illecebris æternum rapere debet cor meum. O Sol divine, quandonam tenebras nostras dissipabis? Pater Æterne ostende nobis Filium tuum, & sufficit nobis. Cur suavissimam faciem hanc nobis abscondis? Ostende illam nobis, & salvi erimus. Heu! si mihi negas adhuc hanc illius videndæ felicitatem, hanc saltem gratiam concede, ut omnibus viribus, ac tota mente illum diligere valeam. *Idem.*

De Verbi sede in sinu Patris.

Quamvis Verbum procedat a Deo, numquam tamen a suo recedit Principio. Cum Patris sinus sit locus nativitatis suæ, ita & mansionis suæ locus est. Insignes sunt intimæ hujus Mansionis caussæ. Prima desumpta est ex unitate divinæ naturæ, quæ in tribus Personis est eadem. Hinc fit, ut necessario una sit in altera, cum tres illæ unam tantum habeant essentiam, & ita Pater sit in Filio, Filius in Patre, & Spiritus sanctus in utroque per admirabilem reditionem, quam Theologi Perichoresim, vel Circuminsessionem appellant. Altera desumitur ex divinis emanationibus, quæ duæ sunt actiones immanentes, altera quidem intellectus per quam Verbum procedit a Patre, altera vero voluntatis, per quam Spiritus sanctus procedit a Patre, & Filio tamquam terminus reciproci amoris eorum. Hinc sequitur Filium necessario immanentem esse in Patre, quia ab illo producitur per actionem immanentem, quemadmodum Spiritus sanctus eamdem ob caussam est in Patre, & Filio, qui producunt illum per actionem ex principio suo non egredientem. Tertia ratio desumitur ex vi cogitationis, & amoris. Cogitatio enim trahit in nos objectum suum, & amor efficit, ut extra nosmet ipsos egrediamur in eo, quem diligimus, permansuri. Ideo cum tres divinæ Personæ ab æterno sine ulla intermissione occupentur cogitatione, atque reciproco amore sui, necesse est, ut unus sit in aliis per intimam præsentiam æternam mansionem, indissolubilem societatem quam nulla umquam vis potest separare. *Pater Nouet Tomo 7.*

Gaudium, & beatitudo, quo tres divinæ Personæ gaudent per intimam, & mutuam hanc præsentiam.

Ponderate gaudium illud ineffabile, quod in hac mutua conjunctione percipiunt, in hac amabilissima præsentia, in hac mansione suavissima, quæ centrum est quietis, & felicitatis, quam possident, & quæ minime pendet a quoquam, quod extra ipsas est. Cogitate quoque Deum esse centrum nostræ tranquillitatis, & cordis nostri, extra quod numquam erimus beati. Nam prætereaquamquod sua nos immensitas penetrat, & undequaque circumdat, & Potentia sua nos sustinet jugi actione, quæ profecto immanens non est, sed quæ nos illi adnectit per essentialem submissionem, non secus ac radium Soli, & rivulum fonti, nobis adhuc hanc concedit inæstimabilem gratiam, ut cum illius bonitate per cogitationem, & amorem glutinari valeamus. Sæpe enim cogitantes de illo, ipsum in nos pertrahimus, efficimusque ut ille in corde nostro permaneat; cumque ardenti amore complectentes in cor illius ingredimur, & permanemus. O sanctam, & beatam præsentiam! O suavem, deliciisque plenam mansionem! Heu! Quam miser est, qui deserit Deum, qui obliviscitur supremi boni sui, qui ab illius sinu recedit! *Quid tam perditum est*, S. Bernardus ait, *quam quod est extra Deum? Idem.*

Deus unus est per essentiæ suæ singularitatem, sed solitarius non est, quia in Deo plures sunt personæ componentes augustissimam, quæ dici valeat, Societatem. O quam admirabilis conversatio! Quam sancta, & divina earum colloquia! Pater loquitur ad Filium generans illum, eique suam Sapientiam, arcana omnia, & consilia communicans: *Hæc est enim locutio, quod Filium generaverit*, S. Augustinus ait. Filius loquitur ad Patrem exprimens omnes perfectiones suas, & cum illo Mundi creationem decernens, hominumque salutem. Æternum cogitat de te, æternum loquitur de te. Illorum te jucunditati proponas; fac, ut frequentiores sermones tui sint cum Deo, & cum Filio ejus Unigenito. Ibi incredibilem invenies suavitatem, si noveris temet ab omnibus perituris objectis terræ expedire. Quod si teneris cum hominibus conversari, cura ut omnia colloquia tua de Deo sint, vel propter Deum & pro æterna salute, lacrymis elue tot inutiles sermones, tot inania, & curiosa colloquia, & plerumque animæ tuæ noxia. *Idem.*

Cur præcepit J. C. ut in nomine Trinitatis baptizarent.

Cur putatis præcepisse JESUM CHRISTUM, ut baptizantes nomen trium Personarum proferrent? Hoc non acciait solum, ut doceret tres esse Personas in Deo, ab hominibus credendas: sed ut ostenderet, tres hasce personas agere in animabus ineffabili modo per Baptismum; Patrem in eo agere tamquam Patrem, Filium tamquam Filium, & Spiritum sanctum tamquam Spiritum sanctum, secundum personales

ipsi-

erat, Filius consecrat intellectum, Spiritus sanctus illos tamquam sua Templa sanctificat. Denique Christianus baptizatur, ut adoret, colat, serviat, imitetur SS. Trinitatem, S. Augustinus ait, & Trinitas bonum est, quo ille frui debet in terra. *Res, quibus fruendum est, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus est. Godeau in homilia.*

Lib. 1. de Doct. Christ. cap. 5. Unio, & consensio inter divinas personas effectus amoris eorum.

Ex amore mutuo procedit perfecta concordia, quæ inter illos est, & quæ hoc habet singulare, quod non solum in cogitationibus, votisque consentiunt, sed unum eumdemque habent intellectum, eamdemque voluntatem, quia eamdem habent naturam. Ad tantam felicitatem contendite, quantum vestra infirmitas pati potest. Vobis ad Patris exemplum complaceat in Filio. Nunquam ab illo deflectite oculorum aciem; illius mementote interdiu, noctuque omni tempore, & in omni loco. Semper Patrem, Filium imitati, diligite; crebro vestras illi gratiarum actiones testamini propter beneficia, quæ ab illo in singula momenta recipitis, cumque illum prævertere non valeatis, saltem illius bonitati respondere. Amate illum, quia vos ille dilexit prior; illi servite fideliter, quia incessanter vos bonis suis cumulavit, nunc aliud expectet a vobis, nisi ut in optimum usum beneficia sua convertatis. *Pater Nouet.*

De fructu mutui amoris inter Patrem, & Filium qui est Spiritus sanctus.

Mutuus amor Patris, & Filii non est sterilis, sed habet Deum pro fructu suæ fœcunditatis, scilicet Spiritum sanctum, qui terminus est mutuarum affectionum; etenim incomprehensibile est in Trinitate miraculum, quamvis Pater, & Filius duæ sint personæ diversæ, nihilominus unum tantum constituere principium habita ratione Spiritus sancti, quemadmodum Spiritus sanctus ad utrumque refertur per simplicem relationem, quæ divinam illius Personam constituit. Igitur error est credere, quod Spiritus sanctus non procedat a Filio æque ac a Patre. Nulla esset inter duas hasce adorabiles Personas distinctio, si una non procederet ab altera, quia nulla esset relatio. *Idem.*

Filii gloria est esse Spiritus sancti principium, hæc ipsius vita est, hoc suæ magnitudinis regnum; hic dies est magnificentiæ, & virtutis suæ, esse producentem æque ac productum. Ita honor Patris est producere Verbum, quod non sit sterile, sed spirans amorem. Verbum ejus non debet esse inofficiosum, sed infinite agens & parum esset infinitæ illius virtuti produxisse omnia creata, nisi actio sua in infinitum usque terminum procederet. Hinc discite, sapientiæ proprium esse producere amorem; & cognitionem quam habes de Deo non minus caloris habere debere, quam luminis. Igitur ita age, ut omnia studia tua, meditationes, & cogitationes tuæ primum te ipsum ad hunc amorem impellant, mox autem omnia verba tua sint ignita, apta ad parem in alienis cordibus flammam excitandam. Verbum producit Spiritum sanctum per amorem pretii, per amorem benevolentiæ, per amorem complacentiæ erga Patrem cælestem. Contende ut sæpe producas similes affectus erga divinas personas; ut Deus unus tibi pretiosior sit, quam cetera; ut omnia cordis tui desideria sint videre illum, eique mortales omnes famulari, & gratias agere. Universa oblectatio tua sit videre illum tam magnum, tam sapientem, tam potentem, tam beatum, & perfectionis illius cumulo nihil adjici posse videatur. Verbum æternum, Verbum amoris plenum, Verbum fœcundum, quod infinitum amorem producis, largire mihi practicam cognitionem, quæ me intenius inflammet, & ignita verba, quæ corda omnia tuo amore succendant. Spiritus sancte, qui fructus es æterni gaudii Patris, & Filii, esto fons omnium deliciarum mearum, principium, & finis omnium voluptatum mearum: ita ut nullam inveniam voluptatem nisi in uno Deo, Filioque ejus unigenito, suavissimo Redemptore: tu qui indissolubile es vinculum utriusque, alliga me utrique, & per gratiam tuam effice, ut adeo fortiter eorum inhæream servituti, ut nec tempus, nec æternitas me inde valeant avellere. *Idem.*

Mysterium hoc comprehendi nequit via ulla.

Incomprehensibilitas nunquam major videtur, quam in SS. Trinitatis Mysterio, in aliis enim plerisque fides, quæ rationem præcedit, nonnunquam ipsa ratione fulcitur, & quod nunquam credi potuisset, nisi fuisset revelatum, incipit videri, tamquam non oppositum illi postquam a Patre luminum lucem aliquam habere cœpimus. Hic non omnia simili modo fiunt; quod fides nos docet de Deo in tribus personis, ac de tribus personis in uno Deo, videtur reddere illum magis absconditum, atque incomprehensibilem. Quomodonam licet aliquod vestigium deprehendere? Nunquid ex caussis? Nullæ sunt, neque extra ipsum; cum enim ille creaverit Mundum universum, nihil produxit ipsum: neque intra illum; quandoquidem etiamsi in tribus Personis divinis agnoscamus Patrem tamquam principium Filii, & Patrem, Filiumque tamquam Spiritus sancti principium, non tamen caussam admittimus, quæ nota esset inferioritatis, ac submissionis. Nunquid ab effectibus? Sed Trinitas nihil extrinsecus, quatenus Trinitas, operatur. Dic Patrem, bili actione producere quidquid est in natura, & gratia, recte loqueris; sed nihil tribuas ab extra Patri, quatenus Patri, neque Filio, aut Spiritui sancto, tamquam Filio, & Spiritui sancto; quoniam omnia sunt a Deo infinite potenti, infinite Sapienti, infinite bono. Nunquid ex figuris, & imaginibus quas hæc adorabilis Trinitas sui ipsius reliquit? Sed nulla ex his quantumvis simillima videatur re ipsa non valet nobis ostendere quid illa sit. Non Cæli, qui Dei gloriam enarrant, non firmamentum, quod opera manuum ejus annunciat, non homo, quem fecit ad imaginem, & similitudinem suam; non memoria, verbum, & amor, quæ tria sunt in una, eademque anima conjuncta, cum hæc de se cogitat, se amat, & verbum, quod format, est æquale memoriæ, quæ illius principium est, nunquam possunt nobis perfecte exhibere, quod sit Deus in tribus personis. Profecto tria hæc, quæ in homine distinguimus, sunt ne totus homo? Non ita quidem Fideles; nam præterea constat anima, & corpore, cum in Trinitate tres personæ, quæ sunt in Deo, sint ipse Deus; cum personæ singulæ sint Deus, & Trinitas Deus. Ceterum nonne verum est, hominem nonnisi per memoriam reminisci, nonnisi per spiritum cognoscere, nonnisi per suam voluntatem amare? cum in Trinitate Sancta Pater cognoscat & amet per Sapientiam suam, & per amorem suum, per propriam essentiam, ac propriam divinitatem. Et quod de prima persona dico; id de duabus aliis æque dicendum est. *Ex Elogiis Sanctorum Tomo 2.*

Quot frigidis speculationibus, quibus abyssis, atque meandris me impedio, Fideles? sed jam dixi vobis. Hoc est Mysterium invium, & absconditum. Possumus quidem, o Deus, per has figuras, & imagines tuam cognoscere existentiam, & nonnullas perfectiones, quas in essentiæ tuæ simplicitate dignoscimus, sed quod intra te sit, id cognoscere non valemus. *In mari via tua, & vestigia tua non cognoscentur.* Hoc mare est sine littoribus, & sine fundo; in quo nullam nobis signasti viam, neque vestigium ullum reliquisti nobis in divino hoc attributo. *Idem.*

Cognoscere quidem possumus existentiam Dei, & aliquas perfectiones, sed non ipsius naturam vero, &c. non item. Psalm 76.

Ante JESU CHRISTI adventum homines in se ipsis aliquid Sanctæ Trinitatis gerebant; quia nemo eorum ad imaginem illius creatus non erat; sed nondum cognoscebant, quod ipsi gerebant; Sentiebant quidem in se aliquid inesse divinum; sed hujus confusam duntaxat habebant ideam. JESUS CHRISTUS, qui venit ad eos docendos id, quod ignorabant, sibi deposcit munus eos de impenetrabili hoc Mysterio erudiendi. Angelus jussus fuit revelare Incarnationem ipsius Mariæ, & Josepho; permisit, ut alius nuntiaret Resurrectionem suam piis Mulieribus, quæ summo mane venerant, ut ei parentarent; sed non Angelo, neque Prophetæ provinciam credere voluit manifestandi hoc Mysterium, quod celebramus, ipse ille voluit nobis aperire. En Fideles, quod ad vestrum pertinet spiritum, & primum fidei vestræ objectum constituit. Verum vos non latet, id multo magis ad opera vestra pertinere, *Ipse illuxit in cordibus nostris;* Deus, Trinitas tota venit ad illa illustranda. Profecto quantumcumque luminis effusum sit in mentibus vestris per hujus Mysterii revelationem, incumbunt adeo densæ & impenetrabiles tenebræ, ut oporteat illas carere propria actione, & fere ratiocinio. Hoc ipsum de cordibus vestris dicendum non est. Cum enim se in illis SS. Trinitas impresserit, ubique suam imaginem insculpserit, eaque annulo suo signaverit; vult, ut illa secum agant, & sub se, relinquens illis integram libertatem, & vobis tribuens valida subsidia ad vosmet sanctificandos per rectum usum eorum, quæ vobis in magno, & augusto Mysterio hoc revelata fuesunt. *Elogia Sanctorum, Tomo 1.*

Homo creatus fuit ad imaginem & similitudinem S. Trinitatis.

2. Corinth. 1

In Mysterio hoc incomprehensibili tria sunt: Unitas naturæ divinæ, Trinitas Personarum, & infinitæ Perfectiones adorabilis hujus naturæ. Unus est Deus, tres in Deo Personæ, & hic Deus in tribus Personis infinitas habet perfectiones. Seraphim illum Sanctum appellant; ecce Unitas divinæ naturæ; illum ter Sanctum appellant, ecce trium Personarum Sanctitatem. Nonnisi de illius Sanctitate loquuntur; ecce omnes perfectiones, quoad nos, in divino hoc attributo contentæ. Cum quis ad vos loquitur de Deo, de personis, deque divinis perfectionibus, loquitur solum de Sanctitate; & ratio constat. Vos neque prædestinari, neque salvari potestis, nisi Deo similes sitis, & Sanctitas ex rebus omnibus illa est, per quam illi similes esse debemus. Adoro igitur, Deus, alia attributa tua, quin illa valeam, audeamque imitari; sed utiliter adorare possum Sanctitatem tuam, si me ad illius exemplum componere adnitar. Votum exæquendi auctoritatem, ac dominationem tuam, tertiam Angelorum partem perdidit; desiderium scientiæ tuæ peperit primi hominis calamitatem; sed Sanctitatis tuæ imitatio debet in jugi motu continere corda nostra, utpote quæ magnum, & unicum est nostrorum votorum objectum cum esse debeat primum ac novissimum conformitatis vestigium inter te, & nos, inter increatam, creatamque Trinitatem.

Quid fere in praesenti de hoc Mysterio

tem. Æquo animo sustinete; addam adhuc verbum ex Theologia desumptum. Nonnisi cum S. Augustino loquar; hoc est compendium eorum, quæ pulcherrima dixit, & ad mores pertinentia in hoc Mysterio. *Idem*.

Tres Imagines Sanctæ Trinitatis quas in nobis posuit Deus.

Augustissima Trinitas tres sui reliquit imagines, Sanctus Augustinus ait. Harum prima est in anima nostra, in cognitione, & in amore, quam illa ex se habet pro tribus, anima, quæ amatur, amore, & cognitione, quoniam anima hæc, uti certum est, se ipsam non amaret, nisi se cognosceret; & hæc tria, ratione illius, neque confusa sunt, nec mere accidentalia. Anima Patrem repræsentat, cognitio Filium, amor Spiritum sanctum. Sed prima hæc imago quam imperfecta est! Quantum discrimina intercedit inter autographum, & exemplum! Primæ huic imagini alteram subjicit S. Augustinus, quam invenit in hac anima, sui reminiscente, de se cogitante, & se ipsam amante. Cum hæc anima de se cogitat, efficit ideam similem memoriæ suæ, ideam, quæ animæ verbum vocatur. Verbum hoc non concipitur, nisi per aliquam amoris speciem, & ita conceptum est, ut ita dicam, genitum, cum hæc anima approbat, quod cogitat. Altera hæc imago paulo similior est priore: sed quot adhuc restant oppositiones, atque discrimina! En igitur tertiam, & illa est, quam Sanctitas efficit in hac specie creatæ Trinitatis. Adest in te memoria, cognitio, amor; sed quandonam exprimis in ipso te aliquot lineamenta conformitatis cum Trinitate increata? Cum, S. Augustinus ait, refers ad Deum unice memoriam hanc, cognitionem, & amorem; cum, inquit, anima tua emundata ab omni adhæsione ad creata, cognoscit se in lumine veritatis, atque justitiæ, & illa se ipsam non amat, nisi quatenus refertur ad hanc veritatem & justitiam, quam in te cognoscit. Ubinam ergo hodierna die sunt in te hæc lineamenta similitudinis cum Sanctissima Trinitate? Ubi hæc Sanctitas naturæ, & vitæ, quæ Patris referat Sanctitatem? Hæc Sanctitas cognitionis, & Verbi, quæ imitetur Sanctitatem Filii? hæc Sanctitas amoris, & adhæsionis, quæ exprimat Sanctitatem Spiritus sancti?

Joann. 17.

Pater Sancte, Mundus te non cognovit; & fortasse neque hodie cognoscit. Te non cognovit in cæcitate Ethnicorum, & in vicissitudine tot sæculorum, & fortasse neque cognoscit te hodierna die, licet per Filium locutus sis. Ad te cognoscendum, credendum est in te; & ad in te Christiano situ credendum, imitari te opus est. Fili Adorabilis, neque te mundus cognoscit. Ut te cognoscat, te audiat, opus est te, qui es substantiale Patris tui Verbum, ut te sequatur, opus est te, qui es *via*, *veritas*, *& vita*. Spiritus sancte, neque tu cognosceris; ut cognosceris amandus es tu, qui es personalis amor Patris, & Filii. Heu! quis nostrum amat te, hoc amore prælationis, & plenitudinis quem a nobis requiris? *Idem*.

Deum unum cognoscere, amare, & imitari debemus, hac de caussa unicum hoc revelavit nobis Mysterium.

Dicere num mihi licet, quin cor meum dolori aperiam, ac sentiam animam meam præ metu inhorrescere. Quem igitur cognoscere, imitari vultis nisi Deum? in quos alios fines, nisi hunc, vobis revelavit Deus maximum hoc augustissimum Mysterium? Nostis ne cur illud vobis revelaverit, & quis hujus cognitionis usus a vobis faciendus sit? Ut, S. Gregorius ait, intelligentes quod de se ipso dicit vobis, agnoscatis eum, & illum cognoscentes ametis, & amantes illum sequi, & imitari adnitamini. Ut, S. Paulus Apostolus ait, *repleamini cognitione voluntatis ipsius*, vobis tribuendo sapientiam, & lumina idonea ad eam cognoscendam. Ut, addit idem, digne Deo ambuletis, adnisi placere ei rebus in omnibus, & ferre fructum omnigenenorum bonorum operum. Quæro autem ex vobis, num respondeatis his omnibus augustissimæ Trinitatis consiliis? quibus nisi respondetis, quo ore speratis vos aliquando perfruituros ea beatitudine, quam illis destinat solum, qui necessariis hisce officiis digne perfuncti sunt? *Ibidem*.

Cum Mysterium hoc sit incomprehensibile majus fidei nostræ potest Sacrificium.

Hoc Sanctæ Trinitatis Mysterium cum sit omnium difficillimum intellectu, majus exposcit nostrarum mentium Sacrificium, quod nos etiam difficillimis objiciens argumentis, majorem etiam meritorum segetem pandit. Si intelligere non possumus, productionem esse sine caussa, emanationem sine subjectione, originem sine principio, spiritus noster non debet amplius immorari in speculationibus suis, & conjecturis, postquam locutus est Deus: Solum illius verbum nobis esse debet loco argumenti, certitudinis, testimonii, persuasionis. Vult nos admirari, quod non cognoscimus, & confiteri quod toto Cælo infirma, & brevia nostra lumina excedit. Vehemens torrens est, dicam ne? Divinitas. Primum quidem modicum duntaxat habet aquarum: ad dignoscendam existentiam, & unitatem Dei, non magnis conatibus opus est, id nobis ratio persuadet. Paulatim crescunt aquæ, & cum volumus illum cognoscere tamquam Universorum Creatorem, quia omnia eduxit ex nihilo majorem nanciscimur difficultatem. Longius procedere adnitimur, cum considerantes tamquam Auctorem gratiæ, & arbitrum nostrum secundum æterna consilia? Torrens intumescit, & cognoscere incipimus illum transvadari non posse. Sed videre ne volumus, quid in se ipso est, quod in semetipso producit: In abyssum descendimus impenetrabilem, unde non emergemus nisi fides, quæ pedetentim in hunc torrentem perduxit, ut olim Ezechielem, in littus reduxerit. *Elogia Sanctorum. Tomus alter*.

Ad hoc Mysterium credendum non egemus miraculis; sola nobis sufficere debet revelatio.

1. Corinth. 1.

Petere miracula; hoc Judæi faciunt; *Judæi signa petunt*; sapientiam quærere, hoc faciunt Græci; *Græci sapientiam quærunt*: nos autem, qui conamur nosmet æterna vita dignos præbere, ut credamus, neque miracula poscimus, neque scientiam, aut demonstrationem inquirimus. Sufficit nobis Deum locutum fuisse, satis est, JESUM CHRISTUM Apostolis suis præcepisse, ut *in nomine Patris*, *& Filii*, *& Spiritus sancti* baptizarent. Nobis tamen satis est afferta stultitia prædicationis, & revelationis, quam tamquam maximum ad salutem subsidium respicimus. Judæi nimis pingues erant, miracula flagitabant; exceptis paucis admodum Prophetis, & justis, omnia apud illos erant carnalia. In Sacrificiis suis non alia, quam animantium admittebant; in fœdere suo nonnisi Abrahæ genus admittebant in felicitate sua, illam duntaxat telluris promissæ; in circumcisione sua, corporalem duntaxat, atque sensibus subjectam. Loquebantur de inimicis; non alios habebant, nisi qui sibi bellum indicebant; de expiationibus, ac lustrationibus; illas tantum considerabant, quas corporibus suis applicabant; de Messia, quem præstolabantur? cogitabant illum tamquam Regem venturum ad Regnum Israel reparandum, & illos de Romanorum dominatione eripiendos: de Deo? Hunc nonnisi ex parte cognoscebant, atque ut illi haberent fidem ex eo petebant miracula: *Judæi signa petunt*. Græci nimis erant superbi, ut mentem suam subjicerent Mysteriis, quæ videbantur ipsis opposita rationi, & recto sensui; nimis superbe sentiebant de mentis suæ perspicacia, ut iis acquiescerent veritatibus, quæ ipsis incredibiles videbantur: *Græci Sapientiam quærunt*: Hoc nobis non accidit, neque miracula flagitamus, neque sapientiam quærimus ut media omnino necessaria; alioquin quid de nostra fide fieret, si Deo nonnisi sub hisce pignoribus crederemus? *Idem*.

Mysterii hujus fidem excipere debemus tamquam maximum beneficium misericordiæ Dei in Christianos.

Nos acquiescimus iis, quæ nobis revelata fuerunt; in illis subsistimus præferentes assertam prædicationis stultitiam, quæ nos salvare debet fallacibus demonstrationibus sapientiæ, quæ nos damnaret. Credimus Deum in tribus personis, quamvis ratio nostra oppositum nobis persuadere videatur; parati ad nostra impendenda bona, libertatem, vitam, si hoc Sacrificium necessarium esset ad fidem profitendam; reputantes veram sapientiam id, quod mundi sapientibus stultitia videtur, Domino gratias agentes quod insigni infinitæ misericordiæ suæ Sacrificio nos in veræ Ecclesiæ suæ sinu educavit, lætantes quod in impenetrabili Trinitatis Mysterio eosdem sensus fovemus, quos habuerunt Apostoli, & eruditissimi Patres; integerrime servantes pretiosum fidei depositum, quæ animos addidit tot Martyribus in persecutionibus suis, quæ tot sustinuit Virgines in tot certaminibus, quæ tot dejecit Hæreticos in disputationibus, quæ post septemdecim sæcula a Patribus nostris ad nos usque pertransiit per meram, ac indubitabilem Traditionem. Sed mementote vos quoque Fideles, hanc tertiam esse caussam propter quam Deus hoc nos profundum celavit Mysterium; ipsum videlicet ita disposuisse, ut se ipsum magis admirabilem præberet; & quod re adhuc integra vobis indigitavi, ut laudaretur a creatura sua eo modo, qui & se ipso, & illa dignior haberetur. *Elogia Sanctorum. Tomus Alter*.

Dei magnitudo illum incomprehensibilem facit.

Jerem. 3.

Deus magnus est, inquit Jeremias, & quia magnus, ideo incomprehensibilis, ac toto Cælo elevatus super ea, quæ a nobis dici, cogitarique possunt; *Magnus consilio, & incomprehensibilis cogitatu*. Deus magnus est, inquit auctor Ecclesiastici, & quia magnus est, *non est minuere, neque adjicere, nec invenire magnalia Dei*. Deus magnus est, inquit Job, & quia magnus excedit omnes scientias nostras, illas humiliat, atque confundit. *Deus magnus vincens scientiam nostram*. Deus magnus est, & quia Magnus, S. Augustinus ait, posuit thronum suum in lumine inaccessibili, & unum ex duobus opus esset, vel ut Deus esse desineret, ut comprehenderetur, vel ut nos ipsi Deus essemus, ut illum comprehenderemus. Ipse unus de se loqui potest, ipse unus potest se cognoscere, & laudare, & si vis, Auditor optatissime aliquam obtinere partem laudum, quas sibi tribuit, illum *licet non ignorabilem*, *tamen inenarrabilem scias*, egregie inquit S. Hilarius. *Idem*.

Eccl. 18.

Job 36.

August. lib. 1. de Trinit.

D. Hilarius l. 2. de Trinit.

Eximia Deum laudandi ratio est, dicere, illum esse incomprehensibilem.

Admirabilis ratio Deum laudandi, & incomprehensibili ejus magnitudini obsequium præstandi, quod petit! Homines laudantur verba faciendo de præclaris eorum qualitatibus, & hæ laudes plerumque mera sunt urbanitatis officia. Eruditi laudantur, sermonem instituendo de eorum scientia, & omnigena eruditione; & sæpe incidunt in errores, & contradictiones, quarum nos miseret. Laudantur Reges regias illorum virtutes prædicando, & plerumque turpis, & cupida assentatio ad idololatriæ speciem quamdam procedit. Verbo laudantur homi-

henditur; Deus vero, & ea quæ intra ipsum sunt melius laudari non potest nisi obsequenti silentio, & humili confessione ipsum toto Cælo majorem esse nostris locutionibus, atque cogitationibus. Hæc est, adorabilis Trinitas, ratio, quam sequimur, & usus, quem facere decrevimus eorum, quæ nunquam cognoscere possumus. O Deus Magne sine quantitate, bone sine qualitate, æterne sine tempore, Immense sine loco, replens omnia sine extensione, dans motum omnibus sine tuo motu, laudo te, & colo quantum efficere potest abjecta, ac misera creatura. *Idem.*

Nihil eorum quæ creavit Deus, neque ipsa ratio nostra adducere nos possunt ad cognitioné Dei in tribus Personis.

Nihil in creatis est, quod per rationis nostræ conatus, vel per naturales conjecturas deducere nos valeat ad cognitionem Dei in tribus personis. Quamcumque cognitionem elicere valeamus fidei subsidio semper est obscurissima, licet alioquin certissima. Fides hæc non reliquit nobis hoc Mysterium ita impenetrabile, ut illa non adduxerit nos ad illius cognitionem per ea ipsa quæ sunt in nobis; ita ut quin in aliis immoremur operibus, SS. Trinitas producit, illam considerare debeamus in nobismetipsis, & in ipso fundo nostræ substantiæ. Nos ad illius imaginem creati fuimus; & ex hoc illam cognoscere possumus. Nihil in cogitatione magis ad Dei naturam accedit, quam homo, & nihil melius nobis repræsentat distinctionem trium divinarum Personarum, quam quod in illo contingit. *Sermones Morales Tomo 6.*

Tres divinæ Personæ simul consilio decreverunt hominem creare ad imaginem Dei.

Si nostram repetierimus originem, ibi admirabilia inveniemus. Videbimus ibi a mundi primordiis Deum quodammodo cogitationibus creaturæ, quam formaturus est, & intentum producendo opus hoc, quod omnium futurum erat maximum, omnibusque numeris absolutissimum: Deum, qui cum jussisset in ceteris operibus suis, quæ verbo ex nihilo eduxit, videtur nonnisi post maturam deliberationem illud facere, quod est futurum ceterorum compendium: Deum, qui cum hactenus fecisset opera, ut ita dicam, rejectanea per productionem entium mere corporeorum, consilium capere vult, ut hominem faciat ad imaginem, & similitudinem suam. *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram.* En quid jam per fidem adducere incipiat me ad cognitionem impenetrabilis Mysterii Trinitatis. Nam ut post S. Augustinum, aliosque Patres argumentemur, a quonam Deus consilium mutuatus est, & quem consuluit, ut primum effingeret hominem? Nunquid materiem ipsam in consilium adhibuit? Id credidit Hermogenes; sed non est, cur in errore hoc refellendo immoremur, adeo quippe crassus est. Nunquid Angelos? Philo Judæus id protulit: sed Angeli illi, quos injuste vocat Consiliarios, & Socios Dei, sunt creaturæ illius, ideoque minime pares, quæ illum Deo suggererent consilium. Nunquid universales ideas? Sed hæ nonnisi in Platonis imaginatione subsisterunt. Nunquid mundum, quem Aristoteles æternum credidit? sed in hoc ingenii ejusdem innotuit infirmitas. Num alios Deos? Hoc per impotentiam Julianus asseruit; sed S. Cyrillus illum impietatis, & blasphemiæ redarguit. Quis ergo fuit Dei consiliarius? Nullum ens, quod ab illo esset alienum. Tres divinæ Personæ simul iniere consilium, ac inter se dicentes: *Faciamus hominem*, nobis ostenderunt Trinitatem personarum, in unitate naturæ individuæ. *Sermones Morales Tomo 4. part. 2.*

Quibus terminis utatur Ecclesia ad exprimendam Verbi Æterni processionem.

Deus se ipsum cognoscens format cogitationem subsistentem, sibi æqualem, æternam, qualis ipse est, Deum, ut ipse. Cogitatio hæc illius Verbum est, & modus, quo Verbum hoc a Deo procedit, generatio vocatur. Ecclesia non habente aliud vocabulum ad ineffabilem hanc productionem exprimendam personæ, quæ neque ex nihilo creata est, neque ex aliquo facta, & quæ nihilominus habet principium; sed quæ simul est eadem natura, eadem potentia, verbo, idem Deus ac principium suum. Hæc autem divina, æternaque generatio alicubi in Scripturis creationis vocabulo exprimitur, quod tamen non significat actionem, per quam Deus producit aliquid ex nihilo, sed tantum actionem, per quam producit, quocumque modo hæc fiat productio. *Annus Christianus. Tom. 6.*

Christiani in ortu suo addicti sunt cultui SS. Trinitatis.

In Ecclesia plures sunt Religiosorum Ordines, sed Christiani omnes sunt Religiosi Trinitatis. Hujus cultui consecrati sunt; hanc imitari tenentur. Cultus enim perfectio non aliud est, nisi illius, qui colitur, imitatio: *Summa Religionis imitari, quem colis.* Agnoscite ergo hodierna die, Auditores, ad quem honoris apicem evecti sitis per Baptismum: estis filii Patris Cælestis, estis fratres JESU CHRISTI, estis Templa Spiritus sancti. Licet essetis omnes Regum, & Principum filii, nativitas vestra non ita nobilis esset, neque tanta vobis jura conferret. Si enim estis filii, estis etiam hæredes: *Si filii, & hæredes*, inquit Apostolus, *Cohæredes autem CHRISTI.* Spiritus sanctus non recedit a Filio, & Patre, manet in vobis, tamquam in Templis suis: *Templum estis Spiritus sancti*, atque in Templis istis admirabiles actiones exercet. Nam ibi aras attollit, Deo victimas offert, & ex his aris,

Roman. 8.

1. Corinth. 6.

no reste, Sacerdos est, quia est victima. *Tu Sacerdos, tu victima, tu oblator, tu oblatio. Godeau in Homilia.*

In Psalm. 56.

Memoria, intellectus, voluntas nostra sunt imago licet imperfecta adorabilis Trinitatis.

Memoriam habemus ipsi, intellectum, voluntatem, quæ non sunt tres vitæ, neque tres substantiæ, sed vita una, una substantia, & quæ nihilominus distinctæ sunt per relationem, & peculiares operationes suas; & hæc est imago, licet imperfectissima, adorabilis Trinitatis, in qua una est natura, & personæ tres. Sed quorsum hoc? ut, Patres inquiunt, nosmet colligamus, & a tot creatis rebus avulsi, quæ nos fallunt, atque partiuntur, consecremus memoriam Patri, intellectum Filio, & Spiritui sancto voluntatem. Adjiciunt deinceps, ut principium nostrum repetentes, nostris perfungamur officiis erga tres divinas personas. Dei appareat imago in nostra agendi, vivendique ratione quoad naturales prærogativas, quas nobis largitus est; in bonis operibus nostris, quoad justificationem nostram, cujus est principium; & in virtutibus nostris quoad gratiam, quæ ab illo proficiscitur, ut vita nostra sit naturæ nostræ ornamentum, bona opera sint justificationis nostræ argumenta; & virtutes nostræ perfectio gratiæ: idque eo magis, quod si creati fuimus ad imaginem SS. Trinitatis, baptizati etiam fuimus in nomine illius, & illa non solum prototypus est nostræ essentiæ, sed etiam nostræ sanctitatis principium. *Sermones Morales Tomo 6. part. 1.*

Necesse erat ut tres Personæ peccatum hominis repararent.

Quantacumque gloria homini cedat ex eo quod ad SS. Trinitatis imaginem factus sit, hæc tamen cumulum addidisset ejusdem calamitati, si postquam per scelus hanc deformasset imaginem, divinæ personæ illius miseræ ad illum reparandum non accessissent. Illæ apparuerunt in JESU CHRISTI Baptismo; tunc inquit Guillelmus Parisiensis, aqua, cui per se nullus inerat effectus admirabilis, facta est fœcunda ad nostram sanctificationem, per invisibilem operationem Trinitatis, quæ illuc descendit. Aqua, si naturalis ipsius virtus inspiciatur, quatuor habet effectus. Maculas eluit, extinguit ignem, calorem mulcet, ac terræ confert ubertatem. Sed aqua Baptismi ad supernaturalem gradum evecta, hos eosdem producit effectus majori cum perfectione, & virtute. Lavacrum est, quo ab omnibus peccatorum fœdibus abluimur, cum e contra qui aliis abluuntur aquis illas inquinent, atque perturbent. Ex quo JESUS CHRISTUS ingressus est in hoc balneum, sanctificavit illud, atque præsentia sua dignatus est. Aqua hæc inferni ignem extinguit; cupiditates moderatur, mergit peccatum, & animam mirum in modum virtutibus fœcundam facit. Unde hæc omnia? nisi ex invisibili operatione SS. Trinitatis, quæ aliquo modo imprimit in hoc elemento sui ipsius imaginem, & fit nostræ justificationis principium? *Sermones Morales. Tomo 6. parte 1.*

Tria Baptismi genera eumdem effectum habent præter propter, tamquam tres divinæ Personæ.

Baptismus, ut ita dicam, est exemplum, & imago SS. Trinitatis. Tria baptismatis genera distinguimus, fluminis, flaminis, sanguinis; quæ tria eumdem habent effectum præter propter, sicut tres divinæ Personæ, quæ licet realiter distinctæ unus tamen sunt Deus. Nonne hoc nobis innuere voluit Ecclesia per duo testimonia, quæ simul videtur confundere, terræ videlicet, & Cæli, ubi hinc quidem spiritus, aqua, & sanguis unum sunt testimonium; inde vero Pater, Verbum, & Spiritus sanctus sunt unus Deus? Sed nondum satis: non solum tres Personæ divinæ videntur in Baptismo, tamquam in Symbolo, quod illas repræsentet: illæ ibi operantur etiam ad nostram sanctificationem; & sicuti baptizato Domino Cælum apertum est, Spiritus sanctus descendit, & Pater perhibuit verbo suo testimonium, ita cum nos baptizati fuimus, Cælum apertum est, Spiritus sanctus descendit, Filius nos in clientelam suam recepit, & Pater nos tamquam filios suos respexit. Ita Tertullianus ait, augustæ Trinitatis imago gloriose restituta est, quam peccatum in nobis deformaverat. Ita recipimus similitudinem, quam habebamus cum Deo, per remissionem peccatorum nostrorum, quam SS. Trinitatis, & hujus Mysterii fides imperat nobis. At aliquidne ulterius ad sanctificationem nostram requiritur? & si tres testes sufficiunt ad hominis verbum confirmandum: quod non habemus nostræ felicitatis vadimonium nos, quibus non tres homines spondent peccatorum nostrorum remissionem, sed tres divinæ Personæ, quæ sunt justificationis nostræ principia, quemadmodum sunt arbitræ fidei nostræ per benedictionem, ac pronunciationem verborum Sacramentalium? Omnes gratiæ, quas deinceps recipimus primam hanc supponunt, & sicuti Baptismus nullam habet virtutem, nisi cum nobis confertur in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti: omnis justificatio nostra unice procedit a tribus his augustissimis testibus, qui invisibiliter adstant baptismatis nostri cæremoniæ, ut sint in spirituali generatione nostræ felicitatis principia, quemadmodum in creatione essentiæ nostræ fuerunt prototypus. *Sermones Morales. Tomo 6. part. 1.*

Eiusdem argumenti.

Si oculorum acie satis valeremus, & paulisper considerare vellemus tot privilegia, quot prodigia cerneremus!

mus! Spiritum tenebrarum ejectum ex animabus nostris per tot abrenuntiationes, & exorcismos, tamquam totidem judicii formulas, ac lites ante intentatas, Augustum licet invisibilem characterem in nostra impressum substantia: peccatum primi hominis submersum non quidem in iræ cataclysmo, ut olim tempore Noe, non in Mari rubro, ut tempore Moysis, sed in Agni Sanguine nos abluente, ac Sanctificante: Spiritum divinum descendentem non sicut Angelum ad Piscinæ aquas commovendas, & curandum eum, qui prior descendisset in illas, sed tamquam Spiritum vivificantem, & Sanctum, qui per se ipsum nobis auferat Spiritualem paralysim: Verbo tres divinas Personas, coram quibus abjuramus sæculi pompas, & opera Sathanæ, & quæ post receptum fidelitatis nostræ jus jurandum nobis signum imprimunt suum. Ecce quid fiat in baptismo nostro, & quam partem in eo sibi adorabilis Trinitas vindicet. *Idem*.

Quomodo J.C. a Patre procedit, eamdem que cum illo naturam habet, secundum testimonium quod illi Pater Æternus pluribus in occasionibus perhibuit.

Pater Æternus ab æterno considerans magnalia, & perfectiones suas, produxit Filium suum, qui, ut loquitur S. Paulus ad Hebræos, est splendor gloriæ ejus, impressio, & character substantiæ illius, non solum quia eamdem ipsius naturam possidet, verum etiam quia actio intellectus, per quam producitur, confert illi naturaliter, atque essentialiter imaginem, & similitudinem ejus. Cum autem actio viventis principii producentis rem viventem in similitudine, paritate, atque identitate naturæ generatio vocetur; & Verbum æternum sit vivens eadem vita, qua Pater suus, & ab illo procedat in similitudine & identitate naturæ ejusdem, quæ divinitas est, eo quod producitur per viam intellectus, cujus proprium est efficere res sibi similes: hinc fit, quod dicitur genitus esse, & filius Patris Æterni vocatus. Et propter hanc admirabilem similitudinem, eamdemque naturam, Dominus noster oratus ab Apostolis, ut illi Patrem suum manifestaret, respondit illis; Qui videt me, videt & Patrem meum. Heu quid? Non creditis me esse in Patre meo, & Patrem meum esse in me? Ita nonne legimus in Evangelio, Patrem Æternum bis declarasse JESUM CHRISTUM esse dilectum Filium suum, primum dum hic baptizaretur a S. Joanne in Jordane, & iterum cum in Thabor transfiguratus est? Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: audite illum, & verba, quæ his in occasionibus protulit, ea dixit, ac dicet in æternum. *Peau in Schola JESU*.

Nos docet JESUS CHRISTUS, quemadmodum Deus Ens supremum; & perfectissimum est; unum duntaxat esse posse; quatenus, ut S. Dionysius declarat, ipse unus est omnia per supereminentiam unitatis unius & Auctor est, atque Causa rerum omnium, quin tamen extra unitatem egrediatur. Ad hæc si plures essent Dei, vel si omnes essent æquales, ne unus quidem esset Ens supremum, & consequenter nullus esset Deus. Docemur in Deo tres esse personas, videlicet Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, & nihilominus hos non tres esse Deos, sed unum duntaxat. Nam etiam si Divinitas sit Ens increatum, infinitum, & communicabile, quandoquidem communicata est tribus personis SS. Trinitatis, tamen cum sit una, & simplicissima, se communicat sine distinctione, & divisione essentiæ. Docemur Deum ex nihilo eduxisse creaturas omnes, illis tribuendo perfectionem propriam singularum; potissimum vero homini, quod perfectissimum est operum manuum suarum, idque eo magis, quod miser jacturam fecerat originalis Sanctitatis non pro se tantum, verum etiam pro posteris suis, & Dei Filium humanam assumpsisse naturam in Mariæ sinu, & in Cruce animam efflasse, ut nos Patri suo reconciliaret, atque hac ipsa mente instituisse in Ecclesia sua Sacramenta tamquam totidem rivulos, per quos nobis passionis ac mortis suæ merita impertit. *Idem*.

J.C. nos docet, unum esse Deum, plures Deos esse non posse, in eo Deo tres esse personas.

SUPPLEMENTUM

Ad Titulos

DE DIVINITATE, ET MAGNALIBUS FILII DEI.

Origenes sublime illud ingenium ad Salvatoris Mundi gloriam unicum addit verbum, quod eximiam nobis adstruit ideam Magnalium JESU CHRISTI Dei, & Hominis: *CHRISTUS est Deus, ait, & aliquid ultra*. Quid? Homo ne aliquam habet perfectionem, quam Deus non habet? Eo quod factus est homo, estne major, atque perfectior? Non ita profecto; Deus enim continet eminenter omnes perfectiones creaturarum, & omnia simul Entia cum Deo nil amplius sunt uno Deo. Nihilominus secundum Theologorum sermonem aliquid est extensive majus; videlicet nescio quam concipimus majorem perfectionum in CHRISTO JESU Deo simul & homine extensionem, quam non adeo distincte in Deo solo concipimus. Idem præter propter accidit, per vos mihi liceat hac uti similitudine, quæ mentem meam illustrabit; accidit inquam, quod Historici nonnulli referunt de fluviis quibusdam apud Indos, qui secum vehunt aurum, atque lapillos, cum enim contingit, ut duo simul aquas consocient, ac sese commisceant, fit per duorum horum fluviorum permixtionem, qui simul suas opes commiscent, ut exstant opera adeo admirabilia, ut nihil inveniatur simile, vel quod in reliquis Mundi plagis eorum pretium, atque pulcritudinem æquet. Quidquid sit de hoc portento, cujus me vadem nequaquam profiteor, aliquid infrequentius, & admirabilius accidit in Salvatore; in quo Divinitas cum humana natura conjuncta, tamquam duo fluvii, vel maria simul juncta, tempore eodem suas opes, & perfectiones commiscent. Ex hac conjunctione exsilit admirabile illud compositum Hominis Dei, sublimius propter merita, dignitatem, Sanctitatem & omnia excogitabilium perfectionum genera præ rebus creatis:

Coloss. 2. *In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ reconditi*. Hoc illud est, quod per gloriosum hoc JESU CHRISTI Nomen intelligimus, quod continet, atque complectitur quidquid proprium est utriusque naturæ, & perfectiones omnes, quæ ex gloriosa hac congerie oboriuntur. *CHRISTUS est Deus, & aliquid ultra*. *Recens Auctor*.

Ejus præstus & miraculis ac hominis celebritas dum viveret.

Fingite vobis hunc Hominem Deum, cum in terris vivebat, & cum hominibus conversabatur, fingite, inquam, illum Galilæam, aliasque Palestinæ provincias obeuntem, post se trahentem innumeram populi multitudinem, qui invisibilibus catenis vincti eum sequebantur. Fingite vobis Cælos, terrasque attentis oculis intuentes gressus omnes Divini hominis hujus, Æternum Patrem, qui ubique illum subsequitur, in eo bene complacentem: Angelos illum admiratione plenos spectantes, dæmones ad illius accessum trepidantes, Synagogæ capita furentia, & populum, qui illum in Cælum extollit, quem veluti triumphantem subsequitur, & invitum sibi in Regem deposcunt. Fingite vobis mortuorum corpora vitæ reddita, & curatos ægros, qui in varias Judææ plagas effusi annuntiant ubique omnem potestatem, & caritatem hominis, qui generatim de natione universa benemerebatur. Fingite vobis Reges, atque Optimates cum stupore de prodigiis ejus loquentes; denique totam Judæam, finitimasque regiones rumore miraculorum ejus, & Sanctitatis vitæ fama personantes. Quid dignius attentione nostra, & admiratione? Sed ut hæc mirabilia prætermittamus, atque de uno illo cogitemus; quilibet illum videre festinat, in se omnium oculos convertit, qui ad ipsum accedit ejus magnitudinem admiratur, Majestatis ipsius fulgore perstringitur, illius consuetudine allicitur. Quo magis illum vident, eo diutius videre cupiunt. Si in civitatibus & in oppidis non inveniunt, in penitiores solitudinis recessus ad illum perquirendum confugiunt. Tanta confluentium multitudine premitur, ut neque procedere, neque recedere illi in integrum. Ad eam evitandam, & ad spiritum liberius reciprocandum tenetur phasel... aliquem conscendere; atque ut cum Discipulis suis paulisper quieti indulgeat, delitescit. Quocumque tendat iter; semper innumera Judæorum & Gentilium turba stipatur, neque interdiu neque noctu recedente. *Sequebatur eum multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, & Jerusalem*. *Idem*. Luc. 6.

Quomodonam verbum hoc a JESU CHRISTO prolatum, *Ego sum*, sine ullo conatu, sine elatiori vocis tono prostravit in terram robustos homines & bene valentes, ac ad pedes suos dejecit militum manum, qui ad illum capiendum accesserant? Nihil his verbis *Ego sum* mitius, & tranquillius. Duæ voculæ, breves, simplices, vulgares, nihil figuratum, vel energeticum habentes illud componunt; nihil est quod terreat, quod minitetur, quod portendat, & innuat esse-

J.C. miro verbo ... prostravit ... persecutores suos.

duo hæc verba aliquid non ita vulgatum, ac latens contineant. Opus est proculdubio scintillam esse de summo Cælorum vertice dilapsam; radium quemdam veræ Divinitatis, qui duplici huic verbo immixtus sit, & qui illis virtutem communicas, quam suapte natura non habebant. Hæc verba non sunt magis, quam sensus eorum fulminea; oportet, ut proferens illa sis fulminum, ac procellarum dominator. Nec aliquid præterea requirebatur, ut JESU CHRISTI virtus innotesceret, & pro Dei filio haberetur. *Socrates Christianus Balzac.*

Prophetiæ omnes, & antiquorum Patriarcharum vita ita exprimunt Divinitatem Filii Dei, ut fidei, reliquae sectus Justuam fecisse decendus sit, qui id negat.

Inspiciamus paulisper universalem omnium Prophetarum consensionem, admirabilemque concentum Prophetiarum suarum quæ mirum in modum sibi invicem, simulque cum Evangelio cohærens. Suavissimus iste concentus, adeo manifestum est argumentum adsistentiæ Spiritus sancti, ut omnis homo eredere, & confiteri teneatur hoc opus esse Dei, quod superat omnes naturæ vires, videre homines, animo, conditione, & propensione sibi invicem plurium sæculorum spasio distantes ad Incarnati Verbi gloriam contendere, quin videant, & cognoscant illud, quin sibi invicem sensus suos valeant communicare ad conferendas simul laudes, quas illis tribuunt, miracula, quæ annunciant ultra mille, & quadringentos annos ante illius Nativitatem: cujus vitam alius enarrat, alius doctrinam celebras, alius miracula, alius mortem, alius victorias, atque triumphos, ita ut eum simul colligimus hæc divulsa membra, ut ex illis Corpus efficiamus, illa adeo concinne inter se respondentia invenimus, ut unum perfectissimum elogium inde videatur exsistere, quod perfecte quadret Filio Dei, & præter hunc nemini. Post hæc adeo authentica testimonia; infensissimi divinitatis JESU CHRISTI inimici possuntne inficias ire, hoc non esse opus fortuitum, vel humani consilii, sed Spiritus Dei, ad quem unum pertinet rerum futurarum scientia? *Pater Neves in Tomo 7. suarum Meditationum.*

Patres omnes veteris Testamenti & singuli, & simul omnes fuerunt figura vitæ & actionum J. C. Greg. in Job.

Communis SS. Patrum, & Ecclesiasticorum Scriptorum sententia est nullum fuisse in lege veteri justum virum, qui non extiterit quidam veluti Nuntius, & Præcursor Filii Dei. Nullus S. Gregorio teste, *justus fuit, qui non CHRISTI per figuram nuntius extiterit.* Isaac nativitatis; Abel mortis illius fuit imago: Jonas resurrectionem, Elias ascensionem, Jacob omnes vitæ mortalis illius labores repræsentavit, sed ea omnibus simillimus illi proculdubio fuit, propior illi S. Joannes Baptista Præcursor ejus; cujus adeo fidelis imago fuit, testibus illis ipsis, qui a summis Sacerdotibus missi fuerant ad hunc plus quam Prophetam, quem a primis unguiculis vitam ducere videbant humana sanctiorem; ut videntes illum, Eliam se esse, aut unum ex Prophetis negantem, rati sint, illum non figuram esse CHRISTI, quem venturum jam pridem expectabant, sed ipsum Messiam tanto tempore, ac tot suspiriis a Patribus suis, & ab ipsis etiam expectatum. *Idem ibidem.*

Verbum hoc divinum est principium & finis, & Pater Æternus illum constituit quatenus Deum Hominem supremum rerum omnium Dominum. Hebr. 1.

In Apocalypsi Verbum ipsum Incarnatum se rerum omnium principium & finem appellat; principium quidem, quoniam illis tribuit naturæ, gratiæ, & gloriæ statum, finem vero, quoniam omnia ad majorem illius gloriam facta sunt: *Propter quem omnia, & per quem omnia.* Omnia facta sunt propter illum tamquam Verbum Incarnatum, & per illum, tamquam Verbum Increatum: *Quem constituit hæredem universorum.* Pater suus illum ea de hæredem constituit, nihil est, quod non sit illius. Ipse creavit Cælum, & terram, æque ac Ædes regias, quas replevit Angelis, hominibus, omnique creatarum rerum genere, quæ omnia sunt veluti ministri ad nutus illius, ac imperata facienda: non secus ac Magnus, ac potens Rex, qui magnificum extrui jubet palatium, & illud insigni supellectili exornat Filio suo, eique simul magnificam familiam parat pro generis dignitate, & magnitudine amoris, quo illum complectitur. Quandoquidem ergo omnes illius sumus, ac propter illum, hunc respicere debemus tamquam finem nostrum, & in illum omnia desideria, omnesque animæ nostræ affectus intendere, quia centrum est, in quo cor nostrum omnem requiem suam, omnemque voluptatem reperiet. *Pater Neves in Tomo 7. Meditationum.*

Deus creans hominem ad imaginem & similitudinem suã, respicit Incarnationem Filii sui.

Moyses hominis creationem enarrans ter repetit, Deum creasse illum ad imaginem, & similitudinem suam, ut nos admoneret, hoc insigne beneficium extitisse erga illum, idque ob plurimas, & gravissimas caussas. Attente igitur vobis considerandum est, quid sibi velit imprimens in hominis anima divinarum perfectionum illius characterem. Primum quidem per hoc vult, ut cognoscat cujus sit, & discat quem honorem suo debeat auctori; Servus domini sui gestans insignia, illi servire debet, eumque revereri, quia domini sui est. Gestas imaginem Dei; ergo Dei es, non tui: Secundo illum cogere vult, ut summa cura animæ suæ integritatem tueatur, ne polluat imaginis hujus pulcritudinem ejusque obliteret lineamenta: nam ne unum quidem ex illis est, quod peculiarem non debeat. Tertio vult illum parem efficere, quem sibi aliquando per gloriam, & modo per gratiam conjungat. Similitudo enim magna est ad conjunctionem dispositio: contraria nunquam sibi satis bene cohærens; sed præcipuus finis est adimplere admirabile consilium, quod ante omnia sæcula conceperat, sese personaliter cum humana natura conjungendi. Quapropter illam incomparabili hoc favore dignam efficere cupiens oculos conjicis in prototypum perfectissimum, qui valeat inveniri, illum videlicet ipsum, ut illi suam imaginem imprimens, illa similior evadat, & ita conjunctio majori eum dignitate, ac decore efficiatur. *Idem.*

J. C. divinitatẽ suam probavit futura prædicens. Isaiæ 1. 49.

Futura cognoscere, & effectus, qui nullum habent necessarium cum caussis, a quibus producuntur, nexum, prædicere, Scriptura teste, character est, ideoque Divinitatis argumentum. *Annunciate quæ ventura sunt nobis, & dicemus, quod Dii estis vos*; hoc enim positum est extra hominum, & Angelorum cognitionem, & Divinitatis privilegium est. Judæi, qui Salvatoris ævo vivebant, profecto veritatis hujus redargui non potuerunt hoc argumento, neque cognoscere voluerunt illum Deum esse, & Messiam quem expectabant, nisi postquam cognovissent veritatem rerum earum, quæ futura portenderat, verum hodierna die illis persuasum esse deberet videntibus adimpleta ea, quæ jampridem vaticinatus est tanta cum certitudine, & nos nosmet in fide hac confirmare debemus oculis nostris usurpantes ea, quæ post tot sæculorum decursum ventura prædixit. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Respondetur Atheis, idolorum cultoribus, Ethnicis, & Religionis nostræ inimicis Divinitatem J. C. negantibus.

Negari non potest, inquiunt JESU CHRISTI inimici, illum mortuum esse, neque ipsum a morte se eripuisse. Ita sane respondemus, & confitemur; sed ire inficias vobis non licet, terram universam illi parentasse, naturam universam pulla, & lugubri veste dolorem suum testatam fuisse, terram quidem tremuisse, Templi velum scissura, Solem ecclypsi, quas circumstantias historicorum vestrorum nullus prætermisit. Ita est, fatemur; sed non dicitis Hominem hunc tertia die resurrexisse, uti promiserat; semet in vitam revocasse, miraculum quod uni Deo patrare licet, & quidquid præcaverint inimici, & quantacumque fuerit militum in excubiis positorum vigilantia, de Sepulcro exivisse. Ita est, fatemur, sed non dicitis ipsum in Cælum ascendisse, & ibi loci, unde se in Cælum sustulit, extare adhuc Sacra pedum ejus vestigia; non dicitis illum præstitisse fidem, quam egenis Piscatoribus obligaverat, futurum, ut in nomine ipsius totidem, & multo plura, majoraque iis, quæ ipse fecerat, patrarent miracula? Id certum est. Testes sunt infestissimi ejusdem inimici. Quæ vestra sententia est de eximiis viris, deque tot irridendis divinitatibus vestris, quibus universum terrarum orbem replevistis? Ulla ne est quæ facultatem cuipiam tradiderit vel unum sanandi hominem, cujus morbus suapte natura incurabilis esset? Deus enim, quem colimus Discipulis suis, eorumque successoribus auctoritatem contulit ejiciendi dæmones, oculorum aciem cæcis, claudis motum, & vitam mortuis reddendi. Quidquid de illo diceretis, solum Ascensionis ejusdem Mysterium adeo singularibus circumstantiis ad illud usque tempus inauditis, convellitum, solum omnes objectiones vestras potest refellere. Deus hic mortuus resurgens, & gloriose in Cælum ascendens magna per se ipsum miracula operatus est, & plerisque eorum, qui doctrinam illius secuti sunt, contulit facultatem alia in nomine suo perpetrandi. Nonne hæc generalis est difficultatum omnium solutio? *Solutio omnis difficultatis CHRISTUS.* Sed quæ vestra sententia est de omnibus Diis vestris? Pudet me de illis verba facere; adeo infelix extitit factum eorum; adeo me miseret vestræ cæcitatis. Ubi sunt immortales, ac omnipotens Dii, qui misere objerunt, & licet illos in Cælum sublatos credatis, nullam unquam suæ Divinitatis, & potestatis speciem dederunt. Lætare igitur adorabilis JESU, lætare solus in Cælo, ubi sedens ad Patris tui dexteram debita frueris gloria. Mors tua est vitæ tuæ Apologia, Resurrectio Apologia est mortis tuæ; Ascensio vero utriusque. Domine, audacter dicimus, & tanta cum veritate, quanto cum gaudio pronunciamus: *Non est similis tui in Diis Domine, non est secundum opera tua. Omnes gentes quascumque fecisti venient, & adorabunt coram te Domine*, ac te cognoscentes se solum vere esse magnum, & solum Deum, *glorificabunt nomen tuum; quoniam magnus es tu, & Deus solus. Sanctorum Elogia.* Psalm. 85.

Patres antiquæ legis salvi facti sunt per ipsum futuri Messiæ, non autem per fidem adventus ejusdem.

Omnes homines a lapsu Adæ, usque ad finem sæculorum, quicumque justificationem, & vitam receperunt sanctificati sunt per justitiam unius, videlicet JESU CHRISTI. Abraham justus fuit, quia credidit in JESUM CHRISTUM. Omnes S. Patriarchæ justificati sunt, quia in JESUM CHRISTUM crediderunt. S. Augustinus perspicue hanc explicat veritatem cum asserit neminem vel libertatem, vel salutem consequi, nisi per JESUM CHRISTUM: *Credamus nullum hominum liberari .... nisi per unum Mediatorem JESUM CHRISTUM,* Epist. 157.

STUM. Justi qui vixerunt antequam ille in terras descenderet, salvi facti sunt per fidem in hunc Deum-Hominem. Fides illorum, & nostra eadem est. Quod illi faciendum crediderunt, scilicet Filium Dei venturum humana indutum carne, id jam factum credimus. S. Paulus asserit, nobis eumdem esse Fidei Spiritum, ac Patribus nostris; hoc est, veterum Patriarcharum fidem, & nostram eamdem esse. Idem habet objectum. Illi sanctificati fuerunt, quia confidebant in JESU CHRISTO, quem tamquam venturum Messiam expectabant; nos vero sanctificari non possumus, nisi spem omnem collocantes in hoc eodem Messia, utpote qui jam venit ad nos salvos faciendos. Dei Filius igitur est Caput nostrum, & Salvator eorum etiam omnium, qui ante Nativitatem illius decesserunt. Apostoli verbum in tota extensione sua verum est: Omnes homines, inquit, recipiunt justificationem, & vitam per justitiam unius. *Lambert in Anno Evangelico Tomo 5.*

Ad Corinth.

Dei Filius per se noster Mediator est; Sancti vero per J. C.

JESUS CHRISTUS Mediator noster est, & unum Mediatorem habemus, quemadmodum testatur Apostolus, JESUM CHRISTUM hominem Deum. Si quando Sancti Mediatores nostri vocantur, non sunt eodem modo, quo JESUS CHRISTUS est. Sancti pro nobis petunt, & nos illos oramus; ideoque Mediatores appellari non possunt, nisi cum aliquibus conditionibus, & verbum hoc in latiori significatione sumendo. Sancti orant tamquam præcipua JESU CHRISTI merita; & ad ea, quæ petunt obtinenda utuntur meritis Capitis hujus adorabilis. Sunt igitur Mediatores ad intercedendum; quandoquidem solus Dei Filius est qui pro nobis solverit, qui mulcere potuerit iram Patris, & qui per superfluentem infinitorum meritorum suorum prærogativam nos ex nihilo nostro eduxerit, nos ab æterna morte liberaverit, nos super nostram infirmitatem elevarit, & qui captivi eramus, dignos effecerit, ut filii Dei vocaremur. *Idem.*

J. C. est verus Dei Filius per naturam, nos tantum per adoptionem.

Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite. Matth. 17. Quam gloriosum est JESU CHRISTO hoc Patris Cælestis testimonium. Justi, Apostolus inquit, filii Dei sunt; sed in hoc ipso quodnam invenitur inter illos, & JESUM CHRISTUM discrimen! Justi non sunt nisi filii adoptionis per gratiam ad tantum honorem evecti, electi per misericordiam, ut sint divinæ naturæ participes; cum JESUS CHRISTUS sit proprie, & ex natura sua Filius Dei in omnibus æqualis Patri. Hic unicus est sensus Verborum S. Matthæi, & Regis Prophetæ: *Dominus dixit ad me Filius meus es tu.* Alacriter recipiamus gloriosum hoc testimonium, quod S. Matthæus perhibet Salvatori nostro. Reparemus, si fieri potest, injurias toties illatas divinitati JESU CHRISTI a Pharisæis: præsertim vero ne obliviscamur gloriam, qua coruscat in Thabor Mysterium esse, & secretum, contumelias vero, quas pro nobis exhauriet, omnes publicas futuras. Audebimus ne post hæc in terris honores aucupari &c. *Pater Segneri Meditationum suarum Tomo 3.*

Psalm. 2.

J. C. amatur a Patre per se: nos vero Patri cari sumus per J. C.

Deus eodem in sensu JESUM CHRISTUM *dilectum* vocat, quo illum appellat Filium suum. Aliquis enim bifariam amari potest vel propter se ipsum, vel propter alium, qui amatur. Justi a Patre diliguntur in gratiam Salvatoris, qui hanc illis gratiam meretur; qui *vocavit nos secundum gratiam, quæ data est nobis in CHRISTO JESU*. Sed Filius amatur propter se ipsum, eique amor debetur eo jure, quod illi tribuit natura. Ita *Pater diligit filium, & omnia dedit in manus ejus*, ideoque tribuit illi potestatem nullis finibus circumscriptam; hæc est conclusio, quam elicit Evangelium. Sed quid pro nobis inferendum est ex hoc, quod Salvator de omnibus sine ulla exceptione disponere valeat? Nostra videlicet interesse illi adhærere, illi famulari, omnia ab illius largitate expectare, nihil intentatum relinquere, ut gratiam illius comparemus, quandoquidem omnino ab illius pendemus arbitrio. Meminerimus, quid dixerit nobis. *Quodcumque petieritis in nomine meo hoc faciam.* Quæ verba nobis ostendunt primo nobis confugiendum esse ad Cælestem Patrem per mediationem JESU CHRISTI. Si enim Pater per amorem Filii huic omnia cedit jura sua, Filius etiam propter Patris sui obsequium vult, Patrem suum a nobis orari. Secundo innuunt JESUM CHRISTUM polliceri se votis nostris futurum, *hoc faciam*, nam licet velit a nobis Patrem rogari, Pater Filio curam relinquit omnia nobis concedendi, quia *Pater diligit Filium, & omnia dedit in manus ejus. P. Segneri tomo 3. Meditat. suum.*

1. Tim. 6.

Joann. 3.

Joann. 14.

Solum propter J. C. Pater Cælestis gratiæ donis locupletat.

In quo mihi bene complacui, subdit Pater Cælestis, tamquam artifex celeberrimus, qui sibi complacet in operis sui perfectione. Sed latius amplificemus horum verborum sensum, & cum Sancto Paulo dicamus, amorem Patris erga JESUM CHRISTUM illum impulisse, ut nos donis suis locupletaret, & in nos omne genus suarum Spiritualium benedictionum effunderet. Utique propter Filium placuit Patri homines de servitute dæmonis eripere, iis omnes gratiæ thesauros aperire, eosque gloriæ suæ participes facere. *In quo mihi bene complacui.* Poterat ne Pater sibi magis complacere in Filio? Ille universum salvat humanum genus in JESU CHRISTI gratiam, & in Ipso Cælestia omnia atque terrestria restaurat. *Proposuit instaurare omnia in ipso.* Et profecto, quod attinet ad nos, quid intererat Dei miseri ne essemus, an beati? Complacet sibi in salute nostra hac una de caussa, quia sibi vult complacere. Nulla præterea caussa est amoris sui erga nos ratio, nulla ratio ejus beatitudinis, quam nobis ex mera voluntate sua destinat: *Complacuit patri vestro dare vobis regnum.* Ita Isaias loquens ad Sion, ait: *Non vocaberis amplius Derelicta, & terra tua non vocabitur amplius desolata, sed vocaberis Voluntas mea in ea; & terra tua inhabitabitur, quia complacuit Domino in te.* Quanta JESU CHRISTO debemus? Pater sibi complacuit nos propter Filium suum Salvos facere. *In quo mihi bene complacui. Idem.*

Ephes. 1.

Luc. 12.

Isaiæ 62.

Pater Cælestis nos mittit ad J. C. ut audiamus illum, & illi ea petamus, quibus indigemus.

Cum edixisset Pater æternus, JESUM CHRISTUM esse dilectum Filium suum, in quo sibi complacet, ideoque constituisset illum absolutum universorum dominum, his verbis concludit: *Ipsum audite.* Ita loqui consuevit Rex postquam ad Regni societatem, & curam vocavit suæ ditionis hæredem. Licet Monarcha de omnibus disponere possit, ut olim; nihilominus ad Filium suum negotia remittit. *Ipsum audite*, Ad ipsum accedite, ipsum consulite, ipsum Orate, ille gratiarum est promuscondus. Si ipse orat Patrem suum cum nobis, inde fit, quia noster mediator est apud ipsum unice ob reverentiam; & in obsequium orat; non secus ac Filius in Regni societatem a Patre vocatus, in omnibus voluntatem ejus explorat. *Idem.*

Christiani omnes fatentur Deum esse Regem suum.

Nemo fidelis est, qui Deum Regem suum non fateatur, eique tamquam subditum famulari se debere non teneat. Ille per naturam habet regnum, & regnum suum habet in seipso. Uno se indiget ad tuendum regnum suum, non eget exercitibus, armisque. Possidet omnem sapientiam, quæ requiritur ad suum regendum imperium. Legit in penitioribus cordium latebris, eaque ad arbitrium convertit. Exiguo oris sui flatu potest exsufflare inimicos suos, omniaque eorum dissipare consilia. Quis Rex? quod regnum non cognoscit illum? quis audet illi resistere? Sed plerique Fideles, qui illum fatentur & dicunt se velle Regi huic famulari, volunt alteri quoque deservire, Mundo videlicet, & putant, se simul conciliare posse utrumque hunc dominum; Filius autem Dei, qui ipsa Veritas est, hoc fieri posse negat. *Nemo potest duobus dominis servire.* Et hujus impossibilitatis ratio est, quia JESUS CHRISTUS, & Mundus duo sunt Domini, sibi invicem inimici, habentes leges, & placita prorsus opposita, & propter fines omnino diversos invicem contendentes. *I. Homilia Godeau.*

Adprecationes & gratulationes ad Dominum Salvatorem, qui eos voluerit suæ gloriæ participes, quæ gaudet apud Patrem.

Quantam voluptate perfundor, Salvator mi, audiens gloriosum illud testimonium, quod tibi perhibet Pater! Nolint quidem omnes inimici tui, qualis es, te confiteri! Saltem vero ego aliquomodo reparare satagam obsequiis, & amore meo, contumelias, quibus afficeris. Es dilectus Patris tui Filius, & talem te esse, me juvat! Ita enim acceptus fio in oculis ejus; ac tu digneris, ut ita dicam, communicare mihi gratiam, qua apud illum frueris. Pater tuus, Salvator mi te unice diligit: & arbitrum te constituit donorum suorum, & quoniam amas me, & me tibi in fratrem adoptare non abnuis, effundit illa in me, ac me tamquam Filium suum habere dignatur. Haud ita, Domine, non habeo, neque sperare possum me supernaturalia bona habiturum nisi per te: amori tuo unice, & amori, quo Pater tuus te prosequitur, debeo quidquid sum, & quidquid sperare possum me futurum in ordine gratiæ. Pater tuus me remittit ad te ut docear, & ut agam tecum de iis, quibus indigeo. Heu! Quam bene sum in manibus tuis! Tu me docebis omnia, quæ me scire opus est; tu mihi dabis omnia, quæ me possidere interest mea, sed in eo subtilem, ut ex te tui cognoscendi, amandique gratiam obtineam. *Pater Segneri.*

Cum J. C. sit Sanctitas ipsa, sequi debemus ejus præcepta.

Sanctitas, ut pro modulo nostro loquamur, puritas est integra, atque perfecta, sine maculis, immunis ab iis omnibus, quæ sunt expianda. At non solum JESUS CHRISTUS non peccavit, sed neque peccare potuit, quandoquidem peccatum infinite magis distat a Divinitate, quam tenebræ a luce, idque etiam quatenus Homo est, eo quod Sancta ejus Humanitas omnino subdita erat suæ Divinitati, & ad unguem omnia illius sequebatur imperia. JESUS CHRISTUS Sanctus est, quia fons est, & origo omnis Sanctitatis, quam omnes homines possident, quia ipse hanc illis communicat, eisque passione sua promeritus est. Ille Sanctus ita est, ut vita ejus sit prototypus, ac norma nostræ Sanctitatis; quandoquidem nos eo sanctiores erimus, quo propius imitabimur actiones illius, & divina ejusdem documenta sequemur. Ille Sanctus est, quia objectum est nostræ Sanctitatis, quandoquidem tota sita est in eo diligendo, & illi per voluntatis conformitatem adhærendo. Igitur quoniam JESUS CHRISTUS Sanctus est, & Sanctus Sanctorum eminenter, & quidquid nos docet Sanctissimum est, ad unguem sequi nos oportet præcepta ejus, alioquin in corruptione, ac scelere victuros. *Pean in schola JESU.*

Multi verbis fatentur se nosse Deum, factis autem negant.

Complures sunt ex ipsis fidelibus, qui JESUM CHRISTUM Deum quidem esse fatentur; sed verbis tantum; Persuasum quidem est intellectui ipsorum de hac veritate, quam factis negant. *Verbis confitentur se nosse Deum, factis autem negant.* Itaque JESU CHRISTI inimici non solum sunt Tyranni, qui persecuti sunt illius Religionem, neque Hæretici, qui illius impugnarunt Divinitatem, sed illi etiam, qui actionibus suis, & vita vitæ ipsius prorsus opposita negant inde percipere fructum, quem ille referri a nobis exoptat. Verbo, omnia illius magnalia cognoscimus, cum Divinitatem ejus confitemur, atque tunc vere illum confitemur esse Deum nostrum, cum amamus illum, & illi unice famulamur. *Auctor Sermonum in omnia Argumenta.*

Præcipui qui tituli conveniunt Incarnato Verbo.

JESUS CHRISTUS est *Rex noster*, Dominus, & Judex. Scriptura his nominibus illum appellat apud Isaiam: *Dominus judex noster, Dominus legifer noster, Dominus rex noster, ipse salvabit nos.* Illum sub hoc titulo agnoscite, sed scitote Regnum ipsius non esse de hoc mundo; ne igitur expectetis in hoc mundo vestræ servitutis mercedem. Natura, & dæmon bellum indicunt huic Regi; utrum sequeris? 2. Ipse noster est Pontifex. Sacrum hunc characterem contulit illi Pater suus, effundens in Sanctam illius humanitatem omnem Divinitatis unctionem. In Mariæ utero, & primo suæ Conceptionis momento primum obtulit Sacrificium, in quo simul fuit Sacrificulus, victima, & Altare, Æterno huic Pontifici peccata vestra confitemini; hic illa vobis dimittit per eos, quibus Sacerdotium suum communicavit; quonam Religionis sensu adeo puro ac sincero vobis ad illos accedendum est? 3. *Mediator* est noster. Mediatoris munus cœpit obire ex primo suæ Incarnationis articulo; neque illud unquam interpellavit, neque est interpellaturus. Vivit, Apostolus ait, ut intercedat semper pro nobis apud Patrem suum. Quod inde nobis fiduciæ argumentum! cavete nihilominus, ne hæc in præsumptionem degeneret. 4. *Sponsus* est noster. Vetus, & novum Testamentum nobis æque illum exhibent sub hac amabili qualitate propter quam contrahit arctissimam affinitatem cum animabus nostris eas sibi jungens sacerrimis vinculis caritatis, communione, & largitione omnium bonorum suorum. Impendis ne illi amorem pro amore? Quo pacto ejus liberalitati respondes? datam ne illi fidem servas? Ne cor tuum creaturis prostituis. 5. Est *Caput* noster, quia est Caput Ecclesiæ, cujus membra sumus. Mysticum Salvatoris Corpus desumit pulcritudinem suam ex proportione, quæ intercedit Caput inter & partes, ex quibus constat. Es ne tu membrum dignum hoc corpore? an illud pudore suffundis? Dedecet enim sub Capite spinis coronato membrum esse, non flagitiosum dicam, sed delicatum. Denique est nobis

Exod. 25. Exemplum. *Vide, omnia facito secundum exemplar, quod tibi ostensum est in monte.* Sed non in Calvario tantum, juxta Prophetam JESUS CHRISTUS nobis exemplo est, sed ab ipsa usque pueritia: Ad illius igitur normam componere debemus omnes cogitationes, verba, actiones, otia, studia, timores nostros. Hoccine fecisti hactenus? hoc in posterum facies? *Ex Morali Novi Testamenti Patris la Nouville. Tom. 1.*

Septem Spiritus sancti dona communicata & humanitati Verbi in sinu Matris. Isai. Matth.

Donum Sapientiæ quidem est gustus, & sensus interior, qui animæ affectum immittit rerum divinarum, easque illi suaves, & amabiles præbet, earum soliditatem, ac dulcedinem ostendens. Hic gustus, hic sensus interior replebat gaudio, & consolatione animam Salvatoris, efficiebatque, ut in effusione sui cordis hæc Patri suo verba dirigeret: *Confiteor tibi Pater Domine Cæli, & terræ, quia abscondisti hæc a Sapientibus, & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Ita, Domine; quidquid dicant, quidquid cogitent isti pseudo sapientes, ita est, ego video, cognosco, sentio divinas has veritates, & de illis judicium fero, quod tu. Felix anima, cui Deus ita ostendit manna hoc absconditum sub cruce, suavitatem passionum, thesauros paupertatis! Ecce veram Sapientiam, inimicam humanæ Sapientiæ! Hanc impugna, hanc dele, & everte. *Ex eodem.*

Quid esset in J. C. donum intelligentiæ.

Intelligentiæ donum prompta, & facilis est penetratio, quæ efficit, ut uno statim intuitu assequamur sensum divinarum Scripturarum, quarum clavim nobis præbet. Hoc vividum est lumen, & acutum, quod nobis ostendit quidquid in qualibet creatura lateat pulcritudinis, & perfectionis Creatoris: Ita JESUS CHRISTUS, & post Sancti Spiritus illapsum Apostoli possidebant omnes Scripturas, legem, Prophetas, &c. Ita tot alii Sancti ad intuitum flosculi alicujus repente in extasim rapiebantur, & impetus admirationis, & amoris erga Deum suum. Hæc eadem divina intelligentia aperit nobis principia, & secreta vitæ Spiritualis. Domino ergo pretiosum hoc donum flagita, verum simul memento, nihil illi magis adversari, quam superbiam, terrenos affectus, adhæsionem peccatis etiam venialibus; simulque nihil magis dispositurum animam tuam ad illud recipiendum, quam humilitatem, orationem, puritatem cordis. O Deus, dicebat olim David, *da mihi intellectum, ut vivam* vitam hanc interiorem. *Idem.*

Donum Consilii.

Consilii donum instinctus est supernaturalis, qui nos semper determinat in rebus neutris ad id, quod tutius, & melius est: Spiritus hic adduxit JESUM CHRISTUM in desertum, direxit illum in tentationibus, quæ ipsum adortæ sunt, effecitque, ut ille in omnibus vitæ ejusdem circumstantiis faceret, quod Parenti suo esset acceptius. Quot in occasionibus tibi salutare hoc donum non defuit? Tempus ipsum præverte, occupa locos, occursus varios, in quibus hoc indigebis. Admitere illud maturato assequi, ut sub tali duce omnia tibi imminentia pericula effugias. *Idem.*

Donum fortitudinis, quod erat in J. C.

Fortitudinis donum robur est cælitus demissum, quod nos omnibus rebus pares efficit, omnibusque superiores. Quod naturæ difficillimum est, promum, & facile fit animæ, quæ hanc fortitudinis spiritum induit. Infractus animus, quo Salvator, licet mortali tristitia laborans, occurrit inimicis, durus ille agon, quem paullo ante subierat, admirabilis est effectus hujus doni fortitudinis. Enixas tuas preces instaura, ut illud divinitus assequaris; nihil hoc magis necessarium. Vita hominis juge prælium est, dicit Scriptura; infiniti te obsident potentes, subdoli, indefessi inimici: potesne sperare victoriam sine hoc Cælesti subsidio? Confirma incessanter Deus imbecillitatem mentis, & corporis mei per omnipotentem divini Spiritus tui virtutem. *Moralis Novi Testamenti Patris la Nouville Tomo primo.*

Donum scientiæ in J. C.

Scientiæ donum cognitio est infusa variarum rerum, quæ illuminare, & mentem nostram perficere possunt. Igitur hæc omnia cognoscere, quatenus referuntur ad Deum, scientias non æstimare, non amare, non cupere, nisi quatenus saluti nostræ, & proximi conferre aliquid possunt, evitare tumorem, quem parere solent, hoc donum scientiæ vocatur; hæc Sanctorum scientia, scientia Salutis dicitur. *Eminens scientia JESU CHRISTI*, qui non cessavit nos erudire a primo suæ Incarnationis momento ad extremum usque vitæ spiritum. Scientia, ad quam acquirendam Sanctus Paulus omnium rerum detrimentum sibi faciendum esse censuit! *Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam JESU CHRISTI Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora, ut CHRISTUM lucrifaciam*, & siam discipulus JESU CHRISTI in divina hac scientia, si nihil eorum, quæ in terra sunt concupiscere incipiam. Sentis ne te fieri amicum, & discipulum Salvatoris? id esse non pores, quin abneges omnia saltem corde, & affectu. *Idem.* (Philipp. 3.)

Pietatis donum in J. C.

Pietatis donum suavis est animæ nostræ propensio, qua Deo tamquam Patri nostro inhæremus, ejusque Sanctis tamquam amicis illius, ac proximo quatenus ejusdem imagini. Totum Evangelium non aliud est nisi jugis expressio sensuum hujusmodi, quibus Salvatoris anima erat repleta. Qua cum caritate non loquitur ille de Patre? quo amore non recipit ille ab adorabilibus manibus illius calicem licet amarissimum passionis suæ? Quid ergo, dixit ille Petro, calicem quem dedit mihi Pater non vis, ut bibam illum? Quo affectu, qua suavitate non loquitur proditori Judæ eadem in occasione? Nihil prætermittite, ut obtineatis cælitus spiritum hunc pietatis, qui reste Sancto Petro adeo utilis est, omnibusque necessarius. Divine Salvator fons, & exemplar omnis pietatis, reple cor meum piis hujusmodi sensibus erga te, & ea omnia, quæ diligis. *Idem.*

Donum timoris Dei.

Donum timoris Domini facer est, ac religiosus timor, quem nobis immittit præsentia Dei æque amabilis, ac formidibilis. Sancti ipsi quamvis in Cælo peccare non possint, non carent tamen hoc reverentiali metu, assidue trepidant coram augusta illius Majestate, & sese, ut ita dicam, exinaniunt coram illa. Tales, immo adhuc sanctiores erant sensus, quos Salvatori suadebat perfecta Divinitatis cognitio. Intuitus tot perfectionum, quæ infinite superabant illam humanæ naturæ suæ, excitabat in singula momenta in spiritu, & corde ipsius nescio quem religiosum, sanctumque horrorem, sed simul etiam cum suavissimis amoris, reverentiæ, & alacritatis sensibus permixtum; ex quo proficiscebatur zelus ille domus Dei, odium peccati, mortis desiderium ea mente, ut magis, magisque Patrem suum glorificaret. O timor salutaris! o Sacer amor! o devorans zele! replete, possidete cor meum, sed hoc unice possidete; inde quemlibet alium sensum extrudite, ut incessanter hoc adorabili præsentia Dei occupato te metuam, teque ita diligam, ut nunquam te lædam. *Idem.*

Quid sit J. C. quatenus Deus & quatenus homo.

Ad æquissimam magnalium JESU CHRISTI ideam concipiendam: quatenus Deus est, talis est jure nativitatis, & quatenus homo, jure acquisitionis est Dominus omnium. Quatenus Deus, omnia per illum facta sunt; splendor est, imago est subsistens, & consubstantialis Patri suo; sustinet, ac regit omnia virtute verbi sui, suæ videlicet Voluntatis. Quatenus Homo summus est Pontifex, qui Sanguine

suo

suo omnia peccata nostra expiavit; quod omnia simul Legis antiquæ Sacrificia facere non poterant; & modo est in gloria supra creata omnia, non solum super homines, verum etiam super Angelos exaltatus, quibus jubet Apostolus illum a nobis præferri, quemadmodum illum prætulit Prophetis: cum ille ita sit Angelis omnibus sublimior, quo nomen, quod accepit, Angelorum nomine est excellentius. Hoc autem nomen est Filii Dei, quod, ut textus innuit, quasi hæreditario jure consecutus est, videlicet certum titulum, qui illi futurus erat perpetuus, qualia apud Hebræos erant bona, quæ hæreditatis jure acquirebantur. Per gloriam autem, in quam ingressus est JESUS CHRISTUS post Resurrectionem suam, ipse habitus fuit pro Filio Dei, & per hanc dignitatem super Angelos evectus est, infra quorum conditionem se ipsum submiserat per formam servi, quam ad nostram salutem procurandam assumpserat. *Tourneux in Anno Christiano Tomo primo.*

Nomiſ post Resurrectionem effulsit Jesus quid esset, videlicet verus Deus.

Ante Resurrectionem nondum efficiebat Deus, ut elucesceret potentia, & Majestas magni hujus nominis, quod JESU CHRISTO tribuerat. Miracula, quæ operabatur Salvator in vita sua mortali non effecerunt, ut pro Deo haberetur, nisi a paucis mortalibus. Ceteri prohibebantur infirmitatibus, quæ tegebant ejus magnitudinem, & Crux delevit in Discipulis suis ideas, quas de ejus Divinitate conceperant. Velum post illius Resurrectionem sublatum est: tunc innotuit, quis esset, & miracula, quæ operabantur Apostoli ad fulciendum testimonium, quod perhibebant Magistro suo, qui resurrexerat, & regnabat in Cælo, effecerunt, ut adoraretur tamquam Deus a Judæis ipsis, quem tamquam novissimum mortalium omnium contempserant. JESUS CHRISTUS quatenus Deus propria potentia corpus suum suscitavit, ideoque se ipsum exaltavit, atque glorificavit, ac tradidit cognoscendum pro Filio Dei. Quatenus homo a Deo resuscitatus fuit, & in hoc sensu Deus illum exaltavit, & glorificavit; Deus effecit, ut haberetur Filius suus, & Deus similis sibi. *Tourneux in anno Christiano Tomo quinto.*

Post Resurrectionem Filii Dei Divinitas ejus cœpit adorari

Ut in nomine JESU omne genuflectatur. Flectere genu significat revereri. Hoc erat signum adorationis, quam Orientis Reges a subditis suis recipiebant. Cum autem hoc obsequii pignus præstatur non solum personæ præsenti, verum etiam audito duntaxat ejus nomini, magnum profecto est reverentiæ testimonium. Tale illud est, quod Deus Filio suo præstari jubet ab omnibus creatis, seu in Cælo, seu in terra, seu apud inferos. Ex quo JESUS CHRISTUS agnosci cœpit per gloriam Resurrectionis suæ, & per ea, quæ illum subsecuta sunt, homines illum adorare, ac sese illi subjicere inceperunt. Cognitio, & veneratio nominis ejus in dies singulos crevit, & erit tempus, quo omnes illius c[illegible]buntur imperium obsequiis, quæ quivis, velit, nolit, præstiturus est. Nam, ut Apostolus inquit, nondum illi subjecta sunt omnia: sed omne genuflectetur, omnia illi subjicientur in Cælo, ubi se manifestat Angelis, & Beatis: in terra ubi nomen ejus annuntiabitur omnibus populis: in inferis, ubi ejus justitia in ipsius inimicos deferviet. JESUS ubique adorabitur, nomenque ejus imprimet reverentiam, vel terrorem, quia Deus est Nomen ejus, quia JESUS est Dei Filius, judex supremus viventium, atque mortuorum. *Idem.*

Postquam contuli sunt per Resurrectionem JESU divinitas, debemus æque humiliationes ejus atque illius magnalia adorare

Suprema hæc magnitudo, quam humiliationibus suis nobis promeritus est JESUS CHRISTUS, proponitur, ut non solum magnitudinem illius, verum etiam humiliationes quoque ejus veneremur. Quamdiu latuit JESUM CHRISTUM esse Deum, humiliationes ejus in contemptu habitæ sunt, ex quo innotuit has esse humiliationes Dei propter salutem nostram exinaniti, quin aliquid de illius magnitudine perderet, adorantur. Sed frustra adorantur, nisi imitati fuerimus humilitatem ejus, qui amplexatus est illas. Quippe Religio nobis [illegible] est, ut imitemur id, quod veneramur. [illegible] ex quo audimus Apostolum dicentem, omne genuflectatur in nomine JESU: sed attenuemus [illegible] superbiæ nostræ, & [illegible] humiles, cum eumdem audimus dicentem: Eadem fovete sensus, quos habuit JESUS CHRISTUS humiliatus, exinanitus, [illegible] diens, & obediens usque ad mortem crucis? Volumus quidem adorare JESUM CHRISTUM crucifixum, [illegible] in illo crucem [illegible]. Ceterum [illegible] illam bajulare detrectamus. Obedientiam illius [illegible], at non amplectimur. Mor[illegible] in morte exhorremus, & [illegible] participes fieri [illegible] gloriæ Resurrectionis ejus [illegible] Deus, [illegible] Apostolum [illegible] JESUS CHRISTUS mortuus [illegible], & resurrexit, ut [illegible] propter illum vivemus, & moreremur [illegible] illud Apostoli quibus, ut cum JESU CHRISTO [illegible] moriendum est, & ut [illegible] ejusdem participes, opus est [illegible] passionum illius. [illegible]

Houdry Lib. Conc. Tom. Ant. Aug. Tom. IV.

JESUS CHRISTUS ita Dominus noster est, ut sit etiam Pater noster, quandoquidem genuit nos per mortem suam in Calvario. Hac de caussa ab Isaia Propheta Pater futuri sæculi appellatur, videlicet eorum qui vivunt in lege gratiæ; & sanctus Joannes referens admirabiles gratias, quas accepimus a Deo per adorabile Incarnationis Mysterium, illam recensens adoptionis Filiorum Dei tamquam principem, & ceterarum fundamentum, stupore captus tanti, & adeo præclari beneficii, exclamat; videte qualem exstiterit donum caritatis Patris nostri in nos efficientis, ut filii sui nominemur, & simus. Præterea modus, quo utitur ad operandam in nobis eximiam hanc qualitatem prorsus est ineffabilis. Si enim Dei Filius a sancto Paulo vocatur, figura, & imago Personæ Patris sui, quia illi suam essentiam communicat, eumque in omnibus sibi æqualem facit. Ita JESUS CHRISTUS nobis gratias suas impertit, nosque suo annulo signat in Baptismo, nos filios suos constituens, & faciens quodammodo similes sibi. Quapropter per gratiam nobis in Baptismo collatam, non sumus amplius filii Adam, sed novam recipimus essentiam, novamque vitam manentem a JESU CHRISTO, tamquam a fonte, & principio. *Pean in Schola JESU CHRISTI.*

J. C. non solum Dominus noster est, sed etiam Pater, cum nos in suum filii adoptavit.

Quantum debemus tibi Deus meus, eo quod dignatus fueris educere nos de abysso miseræ, in quam c[illegible]ideramus, per Filii tui Unigeniti merita! Fatemur futurum fuisse, ut non possemus per nosmet assequi adeo pretiosam gratiam. In illo invenimus vitam; nonnisi per illum venire possumus ad te, immo neque te rogare audemus, nisi oremus te per nomen illius. Hic offert supplices libellos nostros Throno tuo, ille efficit, ut recipiantur, ille nos jugiter bajulat tamquam parvulos, qui gradum proferre non possunt, nisi sustineantur. Per illum nos dignaris respicere, cum te miseret nostræ infelicitatis, cum oblivisceris nostrarum iniquitatum, cum pateris vocari a nobis Pater noster, & denique nos admittis ad possessionem illius hæreditatis, quam a Mundi primordiis præparasti veris filiis tuis. *Lambert in anno Evangelico.*

Gratis [illegible] Dei Patris, quod nos [illegible] Filium [illegible]

Tria ex sancti Pauli sententia in Epistola ad Romanos, JESUM CHRISTUM Deum esse ostenderunt. Potentia, Sanctitas, & Resurrectio illius. Ostendunt Potentiam suam miracula, quæ operatus est, Sanctitatem virtutes, quas exercuit; & enituit gloria, & Majestas illius per Resurrectionem cum hoc tamen discrimine, quod Potentia illius latuit sub nostrarum infirmitatum integumentis, Sanctitas sub poenis [illegible]; sed Divinitas ejus omnino incluruit in Resurrectione sua, & ille de tumulo gloriosus, & immortalis egrediens maximum edidit specimen Potentiæ suæ præcipuum suæ Sanctitatis argumentum, & solidissimum Religionis suæ posuit fundamentum. Si enim Resurrectio nulla est, nulla est immortalitas, si immortalitas nulla, nulla est justitia, si nulla justitia, nulla quoque providentia, & cum nulla sit providentia, omnis quoque Divinitas corruit. JESUS CHRISTUS autem omnes hasce veritates per suam Resurrectionem probaverat. Magnitudinem quidem suam, quippe qui propria virtute resurrexerat, justitiam, quoniam gloria sua præmium est passionum suarum, providentiam suam, quæ destinat nobis beatissimam immortalitatem, & per resurrectionem suam, nostram quoque certam facit. Ita videtur totum Evangelium, & omne Apostolorum suorum testimonium [illegible] ad hujus unius Mysterii publicationem, & in hac una veritate Missionem eorum fundasse. *[illegible] in Panegyricis.*

Potentia, Sanctitas, Resurrectio Filii Dei illum vere Deum esse ostenderunt.

Quot sunt Christiani qui [illegible], & [illegible] suam non sequuntur? Mysteria [illegible] obscura sunt, hæc non satis eos movent. V[illegible]. Si viderent Cælum patefieri, ac ex gloriæ [illegible] aliquem ex beatis illis Spiritibus, quos mittit Deus ad facienda imperata, & fidelium salutem procurandam quanto fervore fides eorum inflammaretur? Si ex intus Sanctuarii adytis lumen emicaret, quod ipsi penetraret Tabernacula, & JESUS CHRISTUS nos alloquens in Hostia [illegible] ad Altarium pedes [illegible]? [illegible] flagraret in eos, qui [illegible] mortales, qui [illegible] videre miraculum, & [illegible] fallantur, & [illegible] satis esse nosse, unum esse Deum, & illi [illegible] præstare, quæ Ethnici [illegible] suis adhibebant. Eorum imaginatio hoc [illegible] quæreretur, sed [illegible] impressio [illegible] ipsum non pervaderet. Dei Potentiam admirarentur, sed non ideo in Caritate [illegible] illis magis esset persuasum, non ideo [illegible] converterentur, & quandoquidem non Scripturarum auctoritas, non instinctus, non interiores conscientiæ sensus, non Evangelii prædicatio, non Cælestes affectus ad credendum illos impellunt, miraculi etiam impressio ocyssime evanesceret. Hoc

Christiani [illegible] miraculum, sed [illegible] magis [illegible] crederemus.

lorum videndorum libido, color est, vel solatium, quod quærunt duritiei cordis sui, non remedium, neque auxilium, quod ad fidem suam perficiendam, roborandamque desiderant. *Idem Flechier in Panegyricis.*

De fidelitate quam debemus Filio Dei, qui omnibus ex causis est Rex noster.

Dei Filius Rex noster est ob plures titulos, quorum minimus satis, superque est ad supremam illius auctoritatem perfectissime statuendam. Itaque non agitur hoc in loco de inquirendis probationibus ad confirmandam probatissimam auctoritatem; sed illud duntaxat ad examen revocandum est, utrum sitis Regi vestro Fideles, & utrum id præstetis obsequium, quod præstandum est Regi adeo præcellenti; & an fatigemini, ut aliis Dominis deserviatis. Sanctus Paulus nos admonet, ne, quandoquidem tanto redempti sumus pretio, efficiamur hominum mancipia; quasi diceret, cum pretio magno redempti fuerimus, nos Magni Regis servos factos fuisse; & indignum esse Magni Regis servos subjici hominibus, eorumque fieri mancipia. Estis ne vos ex eorum numero, qui turpiter Regem Cæli deserunt, ut hominibus famulentur? Semet Mundi voluntatibus subjicere, & potenti viro morem gerere, quia ab illo aliquam præstolamur gratiam, illius libidini obsequi cum propriæ conscientiæ detrimento, nullo in discrimine habere pedibus calcare Sanctis Evangelii leges, ut profana illius exequamur imperia: non audere eidem obsistere exigenti a nobis, quod Religionis nostræ placitis adversatur, nonne hoc illud est, quod sanctus Paulus appellat deserere Regem suum, ut hominum filii evadimus? Quot sunt ex his hominum servis, qui ob tenuissimum lucellum vitium thure colunt, & in honore scelus habent? Hinc JESUS CHRISTUS eos vocat, eisque ostendit viam, per quam illos jubet incedere, ut perveniant ad se; inde alia patet via, per quam sperant sibi Principis alicujus viri gratiam aucupaturos. JESUS CHRISTUS relinquitur, nemo sequi studet viam sibi ab eo indigitatam, haud hæsitanter amplectimur eam, quam nobis utilitas nostra suadet. Ecce quomodo Regi vestro morem geritis; ecce quomodo relinquitis illum, ut fiatis hominum, & cupiditatum

1. Cor. 6. 20.

vestrarum mancipia. Sanctus Paulus alibi dicit, quoniam redempti sumus magno pretio, nobis quidem glorificandum esse Deum, eumque in corpore, atque in mentibus nostris portandum. Possumus ne minus aliquid operari pro illo, cui tanti stetit fieri Regem nostrum, & Dominum? *Lambert in Anno Evangelico. Tomo secundo.*

De mansuetudine Filii Dei in mandatis suis.

Rex noster plenus est mansuetudine in iis, quæ præcipit nobis. Nullum nobis præceptum imposuit, quod vires, statum, nostramque conditionem excedat. Mandata omnia adeo sunt rectæ rationi conformia, ut hæc una ratio nos cogat plerasque leges servare. Fatemini necesse est, non posse vos rebelles esse JESU CHRISTO, quominus contra rationem ipsam rebelletis. Hæc prior redarguit vos, cum transgredimini leges, quas vobis vestra imponit religio. Dei Filius in ipso legis suæ fronte proposuit præceptum, quod solum sufficit ad mulcendam amaritudinem, quæ ibi posset inveniri. Si Christiana lex severitatis arguitur, non arguetur unquam ab illis, qui primum legis præceptum adimplent, & qui ex toto corde diligunt Deum. Lex hæc, quæ vobis severa videtur, quamplurimis fidelibus suavis est. Cum ergo existimatis difficile, ac durum esse; vos estis duro corde, vos occupati cupiditatibus vestris quæ excæcant vos, non estis eo in statu ubi liceat vobis verum ferre de JESU CHRISTI lege judicium. Numquid satis considerastis rationes omnes, quæ fidelem sustinent in lege hac adimplenda? Propositas illi promissiones, opes, quas præstolatur, coronam, quæ illum manet? Etenim, eum ajo, Regem nostrum plenum esse mansuetudinis in legis suæ impositione; loquor de Christiana lege secundum omnem latitudinem illius, neque quidquam aufero ex iis, quæ vobis in hac lege videntur austerissima. Loquor de Christiana lege, quatenus præcipit, ut nos nobismet ipsis abrenuntiemus, nosmet mortificemus, parcamus, eleemosynam erogemus &c. *Idem.*

J. C. est verum lumen.

JESUS CHRISTUS ex Divo Joanne *vera lux*, est, *qua illuminat omnem hominem*. Hunc illuminavit per seipsum miracula efficiens, & incipiens annuntiare sanctis veritates, ad quas revelandas accesserat. Ipse illustravit omnem hominem Apostolorum suorum ministerio, qui imperata facientes lumen Evangelicum in omnes terrarum plagas pertulerunt. Ex quo JESUS CHRISTUS venit in terras, homines illustrare non destitit. Hic inspirat Evangelii ministros, hic in ore eorum vitæ verba constituit: hic loquitur nobis, hic nos erudit, & secundum promissiones suas futurus est nobiscum usque ad sæculorum consummationem. *Lux venit in Mundum, & homines magis dilexerunt tenebras, quam lucem.* cumque tempore proficere noluerunt ex iis documentis, quibus fuerant imbuti? Maluerunt permanere in Ignorantia sua, & sequi eas, quibus excæcantur cupiditates, quam cognoscere veritatem, & sese componere ad lucem veritatis. *Lambert in Tomo sexto Anni Evangelici.*

J. C. a rebus omnibus magnus est.

JESU CHRISTI Magnalia considerari possunt in se ipso, in ea ratione, quam habet ad Patrem, & iis, quas habet nobiscum, & liquebit Angelum jure de illo dixisse, *hic erit Magnus*. Magnus inquam absolute, sine modificatione, & coarctatione, quippe qui magnus est in omnibus, magnus in se ipso, in divinis relationibus suis, in statibus, & officiis &c. Magnus in se ipso, quia magnus est in persona sua, magnus in divinitate naturæ suæ, magnus in persona communicata naturæ humanæ suæ. Magnus in relationibus suis ad personas divinas: quia alterius quidem Filius est, alterius vero principium. Magnus est in ratione, quam habet ad nos in statibus, qualitatibus, officiis, privilegiis: ipse enim Caput est, nos corpus, & membra ejus. Ille Sponsus est, nos autem cor, & deliciæ illius; Ille Pater, nos filii, ille Pastor, nos oves: Ille Doctor, nos discipuli; Ille Redemptor, nos captivi; Ille Rex, nos subditi: Ille Sacrificulus, nos hostiæ viventes, & ab illo immolatæ gloriæ Patris sui. Brevi; totum est, & totum nostrum; est vita, lumen, & salus mundi. Ita Cælum, ac terra conspirant ad supremam hanc Magnitudinem celebrandam: Cælum quidem projiciens coronas suas ad pedes ejus, & exclamans, *Dignus est Agnus accipere virtutem, & divinitatem*; Terra autem obsequium illi præstans tamquam Deo suo, Domino suo, Salvatori suo, secundum illud vaticinium. *Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes servient ei. Cardinalis de Berulle in Præfatione ad Tractatum de magnalibus JESU CHRISTI.*

Apocal. 5.

Psalm. 71.

Variæ qualitates, quas Dei Filius assumit, ut significaret misericordias, & in suos bonitatem, atque sedulitatem ostenderet.

JESUS CHRISTUS varia sibi nomina assumit erga homines ad significandas varias misericordiæ, & bonitatis suæ rationes. Modo se Pastorem nominat, ad ostendendam curam, qua illis invigilat, modo Magistrum ad innuendum sedulitatem, qua illis tradit veritatem, eosque docet; Modo Regem, ut sciant, ipsum ubi velit, in cordibus eorum suam collocare auctoritatem, ut in eos regnet cum absoluta potentia, ut illos omnino suis voluntatibus subjiciat, ut in hac ipsa terra illos exæquet Angelis suis, quorum sedes illis destinatæ sunt. JESUS CHRISTUS etiam dicitur Dominus, & verus Rex, idque merito, quia *Rex Regum est, & Dominus dominantium*, qui Reges facit, qui illos eligit, qui illos evehit ad solium, eosque illinc deturbat; eorumque sceptra confringit, ubi vult, postquam ea ipsis detulerit. *Ex libro, qui inscribitur: Regula sancti Benedicti Tomo primo.*

Deo uni accepta referenda sunt miracula quæ J. C. dum erat operatus est.

Possunt ne jure alteri cuipiam quam Deo accepta referri miracula, quæ JESUS CHRISTUS operatus est? Ille in oculi ictu oculorum aciem cæcis restituit, surdis aurium usum, jamjam morientibus perfectissimam valetudinem. Momento leprosos mundavit, curavitque paralysi, & hydrope laborantes. Quinque hominum millia pane duplici, ac pisciculis quinque ad satietatem explevit. Ventis imperavit, ac furentes procellis ad malaciam vocavit. Scientia illius eruditissimorum Doctorum scientiam superabat; quin ab ullo institutore litteras didicisset; secretissima penetrabat mentium consilia. Se crucifigendum prædixit, omnesque Passionis suæ circumstantias prænovit; proximum civitatis, ac Templi Jerosolymitani excidium portendit; plures unico verbo ad vitam mortuos revocavit; quod admirabilius est, & ad credendum difficilius, se ipsum a mortuis suscitavit, & post dies quadraginta a Resurrectione sua ascendit in Cælum, unde post dies decem misit Spiritum sanctum ad Apostolos suos, qui simul adepti sunt cognitionem linguarum; qui Hebraice locuti sunt, Syriace, Chaldaice, Græce, & Latine, & generatim linguis omnibus. Denique JESUS CHRISTUS tantum edidit miraculorum numerum, ut testimonio eorum, qui illa suis oculis usurparunt, omnia narratione complecti valeat nemo. Patravit enim miracula in Sole, in aere, in terra, in aquis, in lapidibus, in arboribus, in bestiis terræ, in piscibus, in hominibus, in mulieribus, in pueris, in iis, qui bona fruebantur valetudine, in ægris, in viventibus, & mortuis. Et qualibet in occasione, in instanti, quin subjectum videret, vel tangeret, verbo tantum, & nonnunquam sola voluntate. Apostolis quoque largitus est facultatem miracula suis æqualia operandi, immo etiam communicandi aliis hoc donum admirabile, quod sæpe cognitum est experientia. Sed hæc omnia miracula sunt effecta, quæ humanas cognitiones, & vires excedunt; generales naturæ leges superant, immo easdem perfringunt aliquando: igitur auctorem habent Dominum creato-

rum

rum omnium, qui Deus est. *Levasseur in Religionis defensione.*

Cum J. C. sit Mediator nostri Deum adoramus per ipsum.

Tota Christiana Religio Deum nonnisi per JESUM CHRISTUM adorat; & putat, se nonnisi per eamdem accedere posse apud Deum. Sine hujus mediatione credit, se nonnisi abominabilem cultum offerre posse, & adeo persuasum est illi de Mediatoris, qui simul Deus, & Homo sit, necessitate, ut alioquin omnem spem abjiceret; non dico, in gratiam cum Deo redeundi, sed ne accedendi quidem. Sed unde nam hæc persuasio, atque convictio, nisi ex cognitione sui criminis, peccati, atque injustitiæ? Omnia ergo sibi cohærent, atque consequuntur in Christianæ Religionis systemate. Injustitia hæc hominibus irrogat Mediatoris necessitatem, ut via pateat illis ad gratiam. Mediator hic esse debet homo, ut divinæ satisfaciat justitiæ; debet esse Deus, ut satisfactionibus suis pretium, ac meritum tribuat. Per Mediatoris hujus intercessionem, offert sese coram Deo, per illum Deo nostra opera, cultumque nostrum offerimus. Per infinita illius merita acceptæ fiunt Deo nostræ oblationes. Per hujus Mediatoris gratiam resistimus cupiditati, ab sensibilibus objectis avellimur, & invenimus viam, quæ adducit nos ad increatam veritatem, ad bonum supremum, ad immutabilem justitiam. Denique per hanc gratiam Deo conjungimur, & ordo instauratur. *Ex libro, qui inscribitur: De sui ipsius Cognitione. Tomo 2.*

Novum methodo (?) Joanne Baptista testimonium perhibet Magnalibus J. C.

Secretum illud testimonium, quod S. Joannes Baptista in Matris utero perhibuit Magnalibus JESU CHRISTI, in infinitam hujus gloriam cedit, quandoquidem illud eo perhibuit tempore quo ignotus erat omnibus, & quo non poterat aliter ejus adventum portendere. Apostoli nondum prædicaverant numen illius, Evangelistæ nondum ejus scripserant Evangelium, nondum ipse illud Sanguine suo confirmaverat. Tamen in hac tanta caligine, & silentio, prima lux, quæ ad illum ostendendum oborta est, fuit S. Joannes: prima vox, quæ prædicavit illum, fuit hic Propheta; hic primus extitit primus Apostolus, primus Evangelista, & primus Martyr. Post præclara hæc officia, hodierna die prodit in lucem, palam secus Jordanem prosecuturus, quod secreto inceperat, adhuc infans, & in Parentis suæ alvo conclusus. *Biroat in Panegyricis Sanctorum. Tomo 2.*

[illegible] prædicatur.

Flamma secreta, & desiderium, quo S. Joannes Baptista flagrabat annuntiandi CHRISTUM JESUM, Jordanem convertit in theatrum, ubi suo perfungatur [illegible], in quo hæc dicta solum, quæ præparare vias illi venturo [illegible], quem prædicat, ponere etiam, [illegible] libertate illius dignitati testimonia. Primum fuit in aquis Flumi [illegible] hujus, cum baptizavit illum, quia [illegible] illi submissionis, [illegible]. S. Petrus Chrysologus illam ea [illegible] occasione [illegible] appellat, Significans tres Sanctissimæ Trinitatis [illegible] illi adfuisse [illegible]. Patrem [illegible] Filio perhibuisse testimonium [illegible] voce [illegible], *[illegible] est Filius meus dilectus*. Spiritum sanctum Divinitatis ejusdem testimonium perhibuisse in Columbæ speciem descendentem super illum, Filius tantum, qui est secunda Trinitatis Persona, & medius inter Patrem, & Spiritum sanctum, ne verbum quidem profert ad gloriam suam; immo e contra occultat Divinitatem suam sub peccatoris specie. Sed S. Joannes quodammodo subit in locum ejus, silentio illius se opponit, se medium constituit inter Patrem, & Spiritum sanctum, ut illi suum perhibeat testimonium, & prædicet illum Messiam esse, & universorum Reparatorem. Poterat ne fulgidius illi perhibere testimonium? Testimonium alterum S. Joannis illud fuit, quod solemniter protulit, cum de industria legatione ad ipsum a Scribis, & Pharisæis missa, illum sciscitati sunt, utrum ipse Messias esset? *Tu quis es?* tunc zelus, fervor, & humilitas in corde ipsius fœdus inire, ut ex ore ipsius hæc authentica manaret professio; *Non sum*. Non sum Messias. Cæterum explicatio, quam edidit percontantibus, quis esset, in eo subsistit, ut fateretur, se dignum non esse, qui corrigiam solveret calceamentorum Messiæ, & se nonnisi *vocem* esse venturi Prophetæ. Et merito hoc sibi vocis nomen vindicat, quandoquidem vocis officio fungitur. Vox aperit mentis cogitationes, evanescens. En quid agat S. Joannes in illa occasione. JESUM tradit aliis cognoscendum, ipse evanescens, illius gloriam, & nomen, gloriæ nominisque sui auget detrimento; sed tandem postquam hoc absenti Domino perhibet testimonium, adjicit & tertium in ejus gloriam multo apertius, & significantius eidem præsenti, cum illum monstravit digito, & audientibus se dixit: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*, quasi innuere vellet, en illum, de quo sæpius vobis locutus sum, quem Prophetæ vestri prædixerunt, & quem tot ab hinc sæculis præstolamini. Heu! poterat ne in magis necessarium, ac ampliorem usum linguam, manusque suas adhibere? Nonne licet nobis duabus hisce partibus applicare id, quod Propheta de Cælis inquit, & quod Divus Chrysostomus de Apostolis interpretatus est: *Cæli enarrant gloriam Dei*. Hoc os, hæ manus, sed hæ virtutes, hæc exempla Cæli sunt animati, ac viventia sydera, quæ secus Jordanis ripas JESU gloriam annuntiant, sed illam quoque in aula, & carceribus Herodis sunt enarratura. *Biroat in Panegyricis Sanctorum.* Psalm. 18

Magnalia, quæ ostendunt Deum esse Filium.

Cum Scriptura ait Deum dare, sæpe significat, illum facere, ut donum, quod facit, eluceat, & fulgeat. Dat Dei Nomen JESU CHRISTO Filio suo resuscitans illum, quia per [illegible] ut JESU CHRISTI divinitas elucesceret. Quamobrem S. Paulus veritus non est explicare de Salvatoris resurrectione illum Psalmi locum: *Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te*, pro die, quo Deus illi dixerat Filius meus es tu, illum intelligens diem, quo ipsum resuscitaverat, ut pro Filio suo haberetur, *ut in Nomine JESU omne genu flectatur*. Flectere enim genu, signum est reverenti, & hoc erat signum adorationis, quod Orientis Reges a subditis suis recipiebant. &c. ut supra. *Annus Christianus Tomo 6.* Act. 13. 33. Psalm. 2. 7.

Christiani confitentur magna esse J. C. nomina illa professores (?)

Quisquis, quod fideles adhibent Nomen JESU, ubi illud audiunt proferri, confessio est Magna hujus Nominis Dei, quod ille accepit a Patre, & *omnis lingua* [illegible] ipsum confiteatur aliquando. Et enuntiabit, quod *JESUS CHRISTUS est Dominus noster*, & est *in gloria Patris* [illegible] gaudens, quatenus homo gloria, qua Pater suus remuneratus est labores, & passiones illius, & quatenus Deus, eamdem possidens gloriam, quam Pater suus, cum quo ab æterno unus est, idemque Deus. Ecclesia jubet etiam nos genu flectere, cum hæc ipsa profert Apostoli verba: & hæc cæremonia invitat nos ad excutiendum, utrum cordis nostri sensus respondeant habitui corporis nostri. Lingua quidem nostra confitetur JESUM CHRISTUM esse in gloria Patris sui, an vita nostra hoc ipsum fatetur, necne? *Annus Christianus ibidem Tomo 6.*

SUPPLEMENTUM

Ad Tractatum

DE CONFIDENTIA, ET AMORE ERGA JESUM CHRISTUM.

Alius quilibet amor sine amore Salvatoris vel qui ad illum non refertur, amor est profanus & inutilis.

MAXIMA, & quodammodo sola hominis in Terra felicitas est JESUM CHISTUM cognoscere, & amare. Alia quævis cognitio, alius quilibet amor sine hoc inanis est, & sæpe inutilis, ac perniciosus. Æterna vita, dicebat Patri suo idem Salvator, est pro uno, veroque Deo cognoscere Te, & quem misisti Filium tuum; *Hæc est vera vita, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti JESUM CHRISTUM:* Cum Dei Filius sit fons nostræ felicitatis: quantum interest nostra illum diligere; hoc etiam dico, si nostram duntaxat spectare velimus utilitatem? Ipse una via est, quæ ducit in Cælum: ipse est vitæ principium, quæ nunquam desitura est. Ipse veritas est, extra quam nonnisi error, illusio, mendacium invenitur. Quanti ergo refert nostra uni illi adhærere? Tandem aliquando intelligamus nostra referri sequi viam hanc, extra quam error est, omnia sunt devia, omnia sunt avia, omnia adducunt in præceps unde nullus reditus patet. Qui non amat JESUM CHRISTUM, non habet vitæ principium; merum est phantasma, mortuus est, duplicique morte percussus; tum quia non amatur, cum quia non amat JESUM CHRITUM; *Qui non diligit manet in morte. Qui non amat Dominum JESUM CHRISTUM, anathema sit.* Si rationes hujusmodi nos flectere non possunt, duriores sumus lapidibus, & magis abominabiles, quam sepulcrorum putredo. *Pater Croiset in Asceticis. Tomo secundo.*

Joann. 17.

1. Joann. 3. 1. Cor. 16.

Quotusquisque ex illis est, qui licet pietatem profiteatur, non tamen vere diligat Salvatorem.

Si Salvator parum cognoscitur hac practica cognitione, ad Salutem tantopere necessaria, summo cum dolore dicere possumus divinum hunc Salvatorem multo magis amari ab illis ipsis, qui eum cognoscere profitentur. Hinc conjiciamus, quam modicum adsit devotionis solidæ, veræ, & exemplaris hominum plurimorum, eorum etiam, qui peculiariter semet illius cultui addiderunt. Inficias ire non possumus, adesse animas Sanctas, illi servientes in Spiritu, & veritate, easque nunquam defuturas usque ad finem sæculorum, ut magna præbeant virtutum exempla, & pulcherrimum Ecclesiæ ornamentum constituant. Sed quantulus est horum fidelium Discipulorum numerus? Plurimæ ne inveniuntur id genus animæ puræ divino huic Magistro, ac Domino inhærentes per Sacratissimum vinculum; incessanter hoc igni succensæ, in quem ille venit, ut interius accenderet? Cognoscere JESUM CHRISTUM, scire quousque dilexit nos; quid ille fecerit, & passus fuerit, ut nobis aperta præberet sui erga nos amoris monumenta, eique pro amore non rependere amorem, quodnam in natura portentum est! Hoc certe maximum est, teterrimum, atque conclamatissimum malorum omnium malum. *Pater Croiset ibidem.*

Nequicquam gloriamur nos diligere Salvatorem, nisi hoc operibus ostendimus.

JESUM CHRISTUM cognoscere, & illum non amare, & non vitam, moresque nostros secundum Evangelii sui placita componere; hoc est illum ignorare. Vera JESU CHRISTI cognitio per oculos fidei viventis separari non potest ab illius amore. Ne sterili cognitioni acquiescamus. Excitemus fidem nostram, & illum a nobis amari, ostendamus operibus. Incessanter petamus ab illo divinum hunc amorem, & singulis diebus cum insigni quodam Sancto pluries repetamus: *Amorem tuum cum gratia tua mihi dones, & dives sum satis.* JESUS CHRISTUS in Sanctissimo Sacramento Ipse est hic sacer ignis, qui suo amore omnes animas puras inflammat. Frequens ipsum invisamus, & in singulas visitationes ab illo amorem ejus petamus; Sanctissimamque illius Matrem obtestemur, ut ipsa illum pro nobis deposcat. *Idem ibidem.*

Deus vult omnes homines salvos fieri per merita mortis J. C.

Quemadmodum nihil aptius est ad animam in laxiori vitæ genere fovendam, ipsumque etiam morum licentiam alendam, hæretica illa cogitatione, sinceram non esse JESU CHRISTO voluntatem omnes homines salvos faciendi, & JESUM CHRISTUM non pro omnibus mortuum esse; nihil e contra aptius est ad peccatorem convertendum, nostramque nutriendam confidentiam hac fidei veritate, Deum sincere velle, me Salvum fieri; JESUM CHRISTUM pro me quoque mortem subiisse, æque ac pro Sancto Petro, & si ego damnabor, damnationem meam futuram esse opus meum, & si reprobabor, hoc unice mihi acceptum referendum esse, eo quod memet sanctificare noluero. Cum vobis erit de summa hac veritate persuasum, illam sæpe meditemini; & quantumvis improba, & nefaria fuerit vita vestra, vobismet ipsis dicite; sed habeo thesauros infinitorum JESU CHRISTI meritorum, unde satisfacere valeam, si velim, justitiæ Dei. Quis alieno ære obrutus, illum renueret dissolvere, si Princeps ad id illi ærarium suum aperiret? Maneat altius in corde impressa tibi hæc magna veritas; sed cave ne eadem abutaris, in misericordia hac JESU CHRISTI voluntate confidens, ut in scelere perseveres; hoc enim esset cum majori nequitia velle damnari. *Idem Tomo primo.*

Supereminentes Filii Dei qualitates plenissimam in nobis excitare illius nobis amantissimi debent confidentiam.

JESUS CHRISTUS noster Deus est; ille noster est Redemptor, & Pater; quæ non suppetit nobis ratio in eo confidendi! Quatenus Deus est noster, nihil est illi impossibile. Ejus divina Providentia infinite perspicax consulit omnibus, omnia prævidet, omnibus providet, omnia ad nostram Salutem disponit. Nullus est casus, quem ab æterno non præviderit, vel quem non permiserit tamquam medium ad salutem nostram procurandam, si voluerimus illum in bonum usum convertere. Cum Salvatori nihil sit salute nostra antiquius, omnia moderatur per infinitam Sapientiam suam ad servorum suorum utilitatem. Prospera, & adversa fortuna, opes, paupertas, honores, contumeliæ, bona, malaque valetudo, omnia conferre possunt saluti amantium Deum. *Diligentibus Dominum omnia cooperantur in bonum.* JESUS CHRISTUS non solum Deus noster est, est etiam Redemptor. Ipse factus est homo propter amorem nostri, & Redemptio nostra præcipuum est opus illius. Quænam confert nobis jura ad misericordias, & liberalitates suas per hunc Redemptoris, & Salvatoris titulum? Num alius opus est rationibus, ut in nobis plena confidentia excitetur? Et Confidentia hæc satis non est, ut ab illo obtineamus, quidquid ab illo petierimus? *Credite,* idem Salvator ait, *quia accipietis.* Petite in nomine meo, & a Patre meo obtinebitis universa. *Idem.*

Rom. 8.

Non solum est Deus Redemptor, & Salvator noster, est Pater etiam, & Pastor.

Sed JESUS CHRISTUS non solum noster est Deus, noster Redemptor, atque Salvator; est etiam Pastor noster, & Pater. Nobiscum reputemus omnia, quæ assumit nomina, omnes, quibus utitur comparationes, parabolas, miracula: nihil in tota ipsius mortali vita inveniemus, quod suum erga nos non ostendat amorem; amorem, inquam, qui omnem fidem excedit. Ego sum Pastor bonus, inquit, & si qua ex ovibus meis deerraverit, voluptas, & gaudium, quo afficior illa inventa, abunde reparat laborem, quem in illius anxia perquisitione sustinui. Si Sanctus Petrus mergi timet, Dei Filius illi manum porrigens, modicam tantum ejus fidem redarguit. Quæ bonitas, quæ caritas, quæ curam in eorum, qui ipsum sequuntur, necessitatibus! *Misereor super Turbam*, triduo enim me non deserunt; nihil habent, quod comedant, eos vero jejunos dimittere nolo. Sed ut eorum egestati consuleret, quæ miracula operatus non est? Quid sibi vult illa suavitas, lætitia, convivium, quo Pater familias Prodigum filium excepit? Nonne Filius Dei largiri nobis dignatus est imaginem suam, illam nobis amantissimi Patri hujus exhibens? Denique vita ejus pauper, labores, passiones, & mors ejus in Cruce, Sacramentorum institutio, & potissimum eximium illud suæ Caritatis miraculum adorabilis Eucharistiæ, omnia nobis inspirat integram in optimo hoc Patre confidentiam; omnia clamant contra modicam, quæ in nobis est, confidentiam, & caritatem erga illum. Fieri ne potest, ut post tot tantaque suæ in nos benevolentiæ testimonia, diffidamus adhuc? *Pater Croiset.*

Dei Filius summopere diligendus est semper propter infinita ejus beneficia, seu propter personæ suæ merita.

JESUS CHRISTUS non solum pro nobis mortuus est; est etiam Mediator noster in Cælo, ex quo duplici capite hæc nobis est eliciendа conclusio: Nihil ergo nos separare decet ab ejus amore. Ullæ ne afferri possunt rationes æquiores, urgentiores, fortiores? sive infinita illius beneficia spectentur, seu adorabilis illius persona respiciatur. Nunquid

quid

quid dubitabimus, an nobis pro illo moriendum sit, qui pro nobis mortem subire non detrectavit? Utique Domine, dum tuæ Passionis recordor, dum crudelissimæ tuæ mortis memini, quam pro me pati dignatus es; satis animi, ac roboris mihi inesse confido, modo mihi gratia tua ferat opem, ad mala quælibet provocanda, utrum me ab amore tui valeant divellere. Da quoque vim triumphum referendi de voluptatibus, quæ magis quam ipsi cruciatus, sunt pertimescendæ. Fidelis sæpe se ipsum interrogare deberet, num quidquid in mundo vel suavissimum est, vel teterrimum, valet me separare a JESU CHRISTO? Si secreta duntaxat sufficeret culpa ad insignem mihi fortunam comparandam, nunquid fidelis permanerem? Quod suum illi tunc respondebit cor, satis ostendet, utrum ipse suum diligat Salvatorem. Heu, si ex corde sermonem possemus elicere, quam metuendum esset, ne JESUS CHRISTUS admodum paucos fideles servos inveniret! Hisne opus est experimentis ad dignoscendam amoris nostri imbecillitatem? similis subrefactis ignibus, quos levissimus flatus extinguit, vel flosculis teneris, mollibusque, quos tenuis decoquit pruina, nihil tenuius est, nihil infirmius, quam amor noster erga Salvatorem. Judicium feramus ex tepore nostro, & modica reverentia, quam testamur illi etiam in loco Sancto, ex modica eidem placendi anxietate; & addamus, ex admirabili tranquillitate nostra postquam in illum peccavimus, ex fallaci nostra pace, quam etiam nobismet videmur merito vertere. En quid Christianum avertit animum, & barbaris ipsis videtur incredibile. Dei Filius possidet unus qualitates omnes quæ corda nostra allicere, sibique conciliare possunt. JESUS CHRISTUS est Deus noster, Redemptor, Rex, Mediator, Pater. Non latet, quid fecerit pro nobis; nunquid nondum satis operatus est? Heu! plura fecit, ut nos ad ipsum amandum cogeret, quam ipsi credere valeamus. Sed intelligo, unde hoc factum. Cor nostrum ita corruptum est, ut beneficium nimis magnum potius odium pariat quam grati animi sensum, & omni spe abjecta, futurum ut satis digne infinitæ Salvatoris nostri largitati respondeamus, credimus nobis eisdem minime respondendum esse. Sed adorabilis iste Salvator, nunquid factus est minus amabilis, quia nos nimis amavit! *Pater Croiset in Asceticis.*

Salvatoris Qualitates merentur, ut in eo confidamus.

Infinita est JESU CHRISTI potestas; bonitas ejus nullis finibus coarctatur. Quod illi non est de nobis bene merendi, nosque beatos efficiendi desiderium! Ipse se ad peccatores salvos faciendos venisse profitetur. Nullus unquam suavior fuit Dominus: ubi vero melior Pater? diceres esse satis, miserum esse, ut gratiæ ipsius particeps fias. Nunquid nimio pondere prægravati estis, dicit nobis, venite ad me, & ego vos reficiam.

J. C. comparatur Pastori amissam ovem quærenti. Parabola Filii Prodigi.

Bone Deus, quam suaves invitationes! Sed quid significat ea Pastoris Parabola relinquentis oves nonaginta novem, ut illam, quæ deerravit, inquirat, eamque suis humeris deferentis, ne iter agendo fatigetur? Quid illa Prodigi filii, cui Pater in oscula obvius occurrit, & quin in illum severius animadvertat, statim in sua jura restituit, eique instruit convivium? *Pater Croiset ibidem.*

Indulgentia J. C. in Adulteram, Apostolos, & Discipulos.

Qua ille usus est indulgentia in Adulteram? Qua bonitate in Discipulum, cui fides defuerat? Thomas non vis credere, nisi digitum inferas in vulnus lateris mei; infer & manum. Peramanter conqueritur cum Discipulis suis, eo quod nihil ab ipso petant; quasi nullo haberet in discrimine beneficia omnia, quibus illos cumulat. Quantum liberalitate confulit sequentium se necessitati! Quot in eorum gratiam operatur miracula, & erga omnes, quantum illius suavitas est, affabilitas, comitas! O Salvator mi! ego vero novis indigeam argumentis, ut in te uno confidam? Sed cum hac tanta fiducia quomodo in peccatis persistere possum, & te adeo parum diligere? *Idem.*

Quid nos excitare debeat, ut in J. C. confidamus.

Nullum non lapidem movit JESUS CHRISTUS ad erigendam spem nostram, atque fidem confirmandam. Vitæ suæ Mysteria, passionum ejus multitudo, mortis circumstantiæ, omnia nobis esse debent confidentiæ causa. Vult etiam, ut virtus hæc, quæ tantam gignit consolationem, sit una ex præcipuis precum nostrarum qualitatibus, & veluti necessaria conditio, sine qua votis damnari non possumus. Numerus etiam, ut ita dicam, & nostrorum peccatorum nequitia ingredi possunt in confidentiæ nostræ œconomiam, & argumentum: *Propitiaberis peccato meo, multum est enim.* Quæ autem nobis confidentiæ causa realis JESU CHRISTI præsentia in Eucharistia? Redemptionis opus consummatum est, sed amor illius non est exhaustus. Deliciæ illius sunt esse nobiscum; nos vero alias inquiremus rationes, ut in illo omnem confidentiam nostram constituamus? *Idem.*

Psalm. 24.

Quare parum amatur J. C. ab hominibus, qui

Nunquid ardenti JESU CHRISTI amore flagramus? Amor noster respondet ne conceptui, qui a nobis habendus est de præstantia, & Majestate Salvatoris? Amor noster par ne est illius in nobis beneficiis? par amori, quo nos ille complectitur? Respondet ne spiritui nostræ Religionis? & si ratio tantum consulatur, nostra erga JESUM CHRISTUM dilectio respondet ne beneficiis, quæ contulit nobis, & confert in singulos dies, illis, quæ ab illo expectamus, tum pro hac vita, cum pro æternitate; illis, quæ ab illo in singulas horas recipimus. JESUM CHRISTUM cognoscere, & credere illum assidue nobiscum esse in Altaribus nostris; & eam non habere sollicitudinem, qua principibus viris operam nostram præstare contendimus, a quibus aliquid expectamus; & jugiter non cogitare de objecto, quo semper occupari deberemus, & non inquirere occasiones omnes placendi illi, quem penes est æternæ nostræ felicitatis arbitrium! Hoc iniquitatis Mysterium est, quod nequit intelligi, sed quod satis superque quotidie nobis ostendit experientia. *Pater Croiset in Asceticis.*

cognoscunt illum.

Exemplar amoris, quo Sancti J. C. prosequuti sunt.

Cum JESUS CHRISTUS diligitur, omnia, quæ ab eodem manant, gustantur; cordi sunt ejus placita; quam vero impressionem in anima illius pariunt exempla! Consulamus sensus, vitamque Sanctorum. JESUM CHRISTUM dilexerunt: quanam fide, ac sedulitate sese divino huic prototypo conformare studuerunt? Quinam amoris eorum impetus in hunc amabilem Salvatorem exciterunt? quænam in cultu illi adhibendo diligentia? quinam horror earum rerum, quas ille abominatus est? quod humiliationum, ac passionum desiderium? Hæc sunt argumenta amoris, & caritatis, qua JESUS CHRISTUS diligitur. *Idem Tomo primo.*

Quare parum cognoscitur, & amatur J. C.

Parum JESUM CHRISTUM amamus, quia parum illum cognoscimus. Infirmam, nutantem, semianimemque fidem habemus; possumus ne JESUM CHRISTUM ardenter diligere? Non ignoramus, quid ille sit, scimus quid possit, non obliviscimur eorum, quæ pro nobis operatus est; cognoscimus, quæ facere potest; sed hasce cognitiones imperfectas esse opus est, quandoquidem adeo leves grati animi sensus producunt. *Ex eodem libro.*

Perfecta confidentia fons est bonorum omnium, quæ a Dei bonitate sperare valeamus.

Mirum est nos in JESU CHRISTO nequaquam confidere, quandoquidem confidentia hæc fons est suavissimæ tranquillitatis, ac profundissimæ pacis, qua in terris perfrui valeamus, & insigniorum beneficiorum quæ ab illo sperare possumus nos consecuturos! Si in eo non confidimus, hoc argumento est, nobis erga ipsum deficere liberalitatem. Nonnisi ægre, dimidiate, & serius quam fieri potest, damus illi, quod petit a nobis; aliquid semper illi negamus, & conscientia nostra, quæ nobis assentari non potest, nobis nostram exprobrans ignaviam, infirmat quodammodo confidentiam nostram, & efficit, ut nonnisi cum timore, ac tremore petamus, atque speremus. Sæpe cum Ecclesia Sancta ingeminemus illud: *in te Domine speravi, non confundar in æternum.* Peramanter confugiamus ad divinum hunc Salvatorem in omnibus vitæ nostræ casibus, in omnibus pietatis exercitationibus effundamus corda nostra coram hoc amabili Salvatore, nihil illi suavius est, nihil acceptius confidentia nostra. Dicamus illi cum homine Evangelico: Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam: fac, ut spes mea in te in dies singulos augeatur, & magis inconcussa fiat, fac ut magis magisque augeatur in dies; fac ut quotidie in sancta tua dilectione proficiat. *Pater Croiset in Asceticis.*

Cum homo nequeat nullo terræ hujus bono repleri possit Salvator id illud explendum sese tradidit illi.

Quæcumque bona Salvator homini contulisset, quibuscumque muneribus illum cumulasset, hæc nequaquam explere potuissent vel propensionem, quam habet Deus se in infinitum communicandi, vel hominis capacitatem, qua semper majora studet accipere, ideoque cor vacuum inveniebatur in tanta affluentia, & cum quodam Sancto Patre exclamabat: Quæcumque mihi largiaris, nisi temet ipsum largitus mihi fueris, nunquam voti compos ero. Oportuit ergo, ut divinus hic Salvator postquam sua illi omnia donasset, se quoque totum eidem impenderet: *Non jam sua, sed se ipsum nobis impendit.* Hoc ille operatus est Eucharistiæ Sacramentum instituens, ubi se totum dedit, videlicet Corpus suum, Sanguinem, animam, divinitatem, omnia sua merita, idque modo perfectissimo. Post tot, tantaque infinitæ Filii Dei bonitatis erga homines argumenta, quomodo fieri potest, ut non ametur, nec illi pro amore amor rependatur? Nunquid invenire potest anima ita omni bono sensu destituta, quæ post adeo liberalem tot bonorum a JESU CHRISTO receptorum profusionem, tandem in eo prorsus, penitusque nequeat confidere? *Societas ad Domini nostri amorem efflagitandum.*

S. Bernard.

J. C. in hac vita tantum amore debemus, quantum possumus. ut

Filius Dei non amatur, nisi cognoscitur, & opus est ut ille se nobis aperiat, ut eum diligamus. Verum si illum dilexerimus secundum gradum luminis, & cognitionis, quem habemus de illo; ille multo

igimus.

niamus ad illum beatitudinis statum, ubi palam cognoscemus illum, eumque perfectissime diligemus. Hæc, paucis, tota est nostræ salutis œconomia. Deum per fidem cognoscimus, illum amamus, mandata ejus servamus; ille amorem nostrum novis luminibus remuneratur. Nostra crescit cognitio, & quo magis illum cognoscimus, eo ferventior amor noster evadit. Ardentius illum amantes, constantius illi obtemperamus; bonus usus gratiarum receptarum, novas nobis gratias promeretur. Quotidie proficimus; & postquam in terris omne vitæ nostræ curriculum in Deo magis cognoscendo, magisque amando impendimus, in hujus cognitionis, amorisque perfectione in Cælis nostram transcifcimur perfectionem. *Recens Auctor.*

Novum Salvatoris Testamentum a Spiritu sancto dictatum fuit, ut ad illius amorem impelligremur.

Cum JESUS CHRISTUS unicum illud objectum sit, in quo Pater Æternus sibi complacet ab æterno, in eodem nos quoque nobis complacere debemus. Pater suus illum non misit in Mundum, nisi ut ab hominibus amaretur; neque in novo Testamento locutus est, nisi ut illis amorem hunc commendaret. Non placent illi Deo, nisi quatenus ad JESUM CHRISTUM referuntur; neque amat illos, nisi quatenus hujus amatores. Denique non prædestinat illos ad beatam æternitatem, nisi quatenus habent quamdam cum eodem conformitatem. Ipse etiam Dei Filius in Mundum non venit, nisi ut homines ad hunc amorem induceret. Omnes illius cogitationes, omnia desideria, actiones, & passiones omnes tamquam præcipuum finem suum amorem hunc habuerunt. Profitetur, se in terras ideo venisse, ut in omnium mortalium cordibus hunc divini amoris sui ignem accenderet, & in terris nihil sibi esse posse optabilius. *Ignem veni mittere in terram; & quid volo, nisi ut accendatur?* Spiritus sanctus non alium habuit scopum in omnibus operibus, quæ in animabus nostris produxit, nisi ut ipsi cognosceremus, amaremus, & Mundi Salvatorem imitaremur. Hoc ipsum nobis testatur JESUS CHRISTUS, cum inquit in Evangelio, non extremam ex caussis adventus Spiritus sancti hanc futuram, ut videlicet hominibus perhibeat testimonium, & imprimat in mente quidem eorum illius cognitionem, in corde autem amorem: *Cum venerit Paracletus, ille testimonium perhibebit de me.* Denique Christiani non sumus, nisi quatenus JESU CHRISTO adhæremus; & perfecte non adhæremus illi, nisi per amorem, quo diligimus illum, & per conformitatem perfectam cordis, & spiritus cum illo, quam certissime hic amor operatur. Igitur Christiani non sumus, nisi ad hoc, & per hoc. Igitur amor JESU CHRISTI unicum esse deberet objectum desideriorum nostrorum, scopus omnium cogitationum, præcipuum vitæ nostræ officium, terminus omnium curarum nostrarum, & sollicitudinum. Peccatores ad id contendere possunt, imperfecti ad id jugiter anhelare debent, perfecti vero incessanter in hoc debent versari. *Societas ad petendum amorem JESU CHRISTI.*

Luc. 12.

Joann. 15.

Præcipuum, & maxime necessarium Christiani hominis officium est J. C. amare.

Quanam in re occupamur, nisi contendimus cognoscere, colere, diligere, & imitari JESUM CHRISTUM. Hæc præcipua esse debet cura nostra potissima, vel potius unica Christiani devotio. Optimæ quidem sunt aliæ quævis devotiones, fateor; sed bonæ sunt quatenus ad hanc referuntur, ex qua omne hauriunt meritum, atque virtutem. Hæc solida est, atque essentialis Christianismi devotio; hæc nos & veros, & perfectos efficit Christianos. Devotiones aliæ ut plurimum sunt opera supererogationis, hæc est necessitatis: hæc nos solatur, & opem adfert, ut iis, quibus gravati sumus, facile perfungamur. Aliæ sunt media, hæc finis est. Aliæ opitulantur, ut ad perfectionem contendamus; hæc perficit, atque consummat. In hoc versari deberet zelus Prædicatorum; hoc vulgatissimum esse deberet Sermonum suorum argumentum. Hæc potissima esse deberet eorum cura, qui Dei Filium diligere profitentur. Hic præcipuus esse debet directorum scopus, qui cum S. Paulo in id incumbere debent, ut forment in animabus CHRISTUM JESUM; quoniam hæc tritissima, brevissima, facillima via est animas ad sublimem perfectionis apicem brevi perducendi. *Ibidem.*

Dubitandum non est de sinceritate voluntatis J. C. salvos faciendi omnes homines, & quare?

Nunquid invenietur adeo nequam spiritus, qui audeat ambigere de sinceritate divinæ voluntatis, de omnibus hominibus salvis faciendis? Qui enim habendus esset conceptus bonitatis, & justitiæ Dei nostri si ille adeo acriter, valide, ac pathetice hortaretur homines ad conversionem, quos sciret se ab æterno reprobavisse? Quæ justitia ignibus æternis damnare homines, eo quod suis mandatis non obtemperaverint, quibus ipse dare noluerit gratias vere sufficientes? cuinam damnato jus non esset conquerendi, dicendique Deo in omnem æternitatem: ita Domine; scelera, quæ patravi, ea merentur supplicia, quibus me adjudicasti: sed poteram ne vere hæc evitare crimina sine ope gratiæ tuæ, quam mihi negare voluisti, cum interim illam large, effuseque donares illis, qui nihilo meliores erant me, & qui illam meriti non tibi non placuisset mori pro me, quomodo possem ego de captivitate mea emergere nemine redemptionis meæ pretium persolvente? Si non fuisses mortuus pro Juda, quomodo potuisset ille esse æque fidelis, & pœnitens, ac S. Petrus? Diffidi de misericordia tua, verum est, sed poteram ne in eadem confidere, nesciens, utrum pro me mortem subjisses; dubitans etiam utrum ex vitæ libro expunxisses me, & utrum ab æterno voluisses me in massa reproborum relinquere? Non deerat mihi orandi, deprecandique gratia, id quoque verum est; sed quid hujusmodi mihi proderat gratia? quam spem, quam confidentiam habere poteram in misericordia tua, si ab æterno me inter reprobos amandavisses? Assequiminor impietatem, nequitiam, horrentia mala, quæ proficiscerentur ex dogmate adeo pernicioso, ex hæresi adeo abominabili, quæ docent, non esse Deo sinceram voluntatem nos salvos faciendi, & JESUM CHRISTUM generatim mortuum non esse pro omnibus, hoc uno errore omnem Religionem evertit, Sacramentorum usum proscribit, extinguit fidem, & caritatem, spem omnem subvertit; & ingerens odium bonorum operum, pœnitentiæ, & praxis omnium virtutum magnum aperit campum licentiæ. *Pater Croiset in Ascetecis Tomo 1.*

J. C. mortuus est pro omnibus, His usus est mediis ad eos salvandos nostrum singulis applicans meritu mortis suæ. Joann. 10.

Eximiæ quidem consolationis est, sibi persuasisse, JESUM CHRISTUM velle omnes homines salvos fieri; hunc fidei articulum esse, JESUM CHRISTUM mortuum esse pro omnibus, & Sanguinem suum effudisse, *ut vitam habeant*, Salvator ait suas oves allocutus, *& abundantius habeant.* Veritas consolationis plenissima; sed simul veritas, quæ maximum adfert mœrorem, & ad desperationem etiam adducit eos omnes, qui ita miseri fuerint, ut damnentur. Volebat JESUS CHRISTUS me salvum facere; sincera illi erat voluntas, mihi omnia suppeditabat adminicula, & ego perii, quia mihi illis uti non placuit. Salus mea erat pretium, & fructus mortis suæ; & reprobatio mea opus meum est. Volebat me salvum facere JESUS CHRISTUS, ego vero me ipsum damnavi, quia fructum mortis ejusdem recipere nolui. Cognoscite, si fieri potest, hujus pœnitentiæ amaritudinem. Persolutum fuit pro captivi alicujus redemptione pretium; sed captivus hic captus amore ejus Cæli, sub quo vivit, fascinatus misera vivendi licentia, qua gaudet apud Infideles, abnuit navim conscendere reversurus in Patriam: si calamitosus hic in sua moritur captivitate, si apud Turcas tumulatur, cuinam debet succensere? Nonne oblata illi fuerat facultas emergendi ex servitute, & tristem mancipii conditionem excutiendi? Qui in Dei odio vivunt, & moriuntur servi peccati, sunt ne magis venia digni? nunquid pauciora habuere subsidia, ut cum Deo in gratiam reverterentur, & post obitum suum in Patria Cælesti reciperentur? Non satis est JESU CHRISTO per ea omnia, quæ pro salute nostra operatus est, probasse, quanta sinceritate nos salvos facere velit; nemo est qui in vita sua singularia, & apertissima non habuerit divinæ in se misericordiæ argumenta? Nullus peccator adeo parum Christianus, qui boni Pastoris vocem non audiverit, in septa ovem aberrantem vocantis. Sermones, lectiones, conversationes, funesti casus, inopinata mala; omnia divino Salvatori sunt adminicula ad revocandum, ad permovendum prodigum Filium, eumque excitandum, ut in Paternam domum revertatur, ita ut si ignavi, ingratique Christiani dimittuntur, uni sibi valeant succensere. Tantum hoc malum averte a me, Domine, ne memineris iniquitatum mearum antiquarum. Confidentiæ plenus spero in misericordia tua, me non diutius bonitate tua esse abusurum. Tu vere vis salvum me facere; ego quoque sincere id cupio; voluntas hæc mea efficax erit per gratiam tuam, cui ulterius nolo resistere. *Idem.*

Ad testandum amorem nostrum erga J. C. non requiruntur verba, sed facta.

Si Salvator singulis nostrum diceret, quod olim S. Petro: *Petre amas me?* Ita fortasse cæci, & audaces essemus, ut responderemus æque ac ille: *Tu scis Domine, quia amo te:* sed cor nostrum secretis exprobrationibus suis non ne verba nostra falsi crimine redargueret? Etenim si Dei Filium amaremus, adeone parum de illo cogitaremus? adeo parum de illo essemus solliciti? Adeo parum metueremus illi displicere; adeo modicum inesset nobis ei placendi desiderium? adeo levis esset nobis zelus gloriæ ipsius? adeo parum afficeremur contumeliis, quibus in singulos dies afficitur? Ita ne nullo haberemus in discrimine ejus perquisitiones; ita infideles essemus jugibus gratiis, ita ejus beneficiis ingrati, ita dogmatum illius contemptores, ac lenti, ac oscitantes exemplorum ejus imitatores? Ita ne horreremus ea, quæ ille unice æstimavit, amavit, amplexus est, videlicet humiliationes, atque passiones; quamvis liqueat, nos nonnisi per illas fieri posse similes illi, placere illi, amorem nostrum quidem testari, suum vero promereri. *Societas &c.*

Quin

In unico Redemptionis beneficio fructum invenimus plurimum diligendi Salvatorem argumenta.

Quum hoc in loco verba faciamus de omnibus JESU CHRISTI beneficiis erga nos, quæ quidem infinita sunt, attentius unicum illud redemptionis nostræ inspiciamus, quod ceterorum præcipuum est, & quod unum plura complectitur. Cum Dei Filius se obtulisset Patri, ut noster esset Redemptor, a primo ad extremum vitæ suæ spiritum de nobis sollicitus fuit, non egit, non oravit, non passus est, non laboravit, non vixit nisi pro nobis. Non pedem protulit, non verbum, ne unum quidem miraculum operatus est, nullum emisit suspirium, nullam lacrymulam, nullam effudit Sanguinis guttam, nisi pro nobis; ita ut Domini beneficia numerare possimus ex motibus cordis, vel spiritus ejus, quorum ipsi fuimus vel objectum, vel finis, & ex omnibus momentis vitæ suæ, quorum ne unum quidem est, quod non fuerit nobis impensum. Quot igitur nobis adsunt amandi Salvatorem nostrum argumenta in sola cogitatione eorum, quæ pro nobis est operatus ab ipso suæ Incarnationis momento secundum illud, quod sibi proposuerat consilium ad nos redimendos vitam suam impendendi. *Ex eodem libro.*

Salvator a nobis amore infinito diligendus esset, si fieri posset, propter infinita ejus in nos beneficia.

Licet Salvator unicum duntaxat emisisset suspirium, unicam effudisset lacrymam, unicum elicuisset cordis sui pro nobis motum, quandoquidem ne unus quidem ex his motibus esset, qui infinita non haberet merita, profectus a persona infinita, nos infinitis erga ipsum teneremur officiis. Quid igitur dicendum, quid cogitandum videntibus, illum ne unum quidem edidisse motum, qui pro nobis impensus non fuerit: nos infinitis devinctos esse gratiis, ideoque infinitas nobis esse illius amandi rationes infinite, si id per nos fieri liceret. Salvatori debemus gratiam, & amicitiam Patris sui, qualitatem Filiorum Dei, hæredum æternæ felicitatis. Illi omnia accepta referre debemus bona, quibus adhuc quotidie cumulamur. Si Deus nos tuetur, si protegit, si nobiscum concurrit, ut in virtute proficiamus, & æternam beatitatem consequamur, id in JESU CHRISTI gratiam contingit. Ab illo recipimus omnes gratias, lumina, afflatus, bonas cogitationes, bonos motus, fidelitatem illius in beneficiis, protectionem in periculis, virtutem in tentationibus, constantiam in passionibus, patientiam in adversis, in bono perseverantiam. *In omnibus*, Apostolus inquit, *facti estis divites in CHRISTO. Ibidem.*

1. ad Cor. 1.

Deus non nisi diligendus ipse diligit nos.
1. Joann. 4.

Amorem non nisi amore possumus mereri, vel rependere. JESUS CHRISTUS amavit nos, quomodo possumus illum non amare? *Diligamus Deum*, S. Joannes ait, *quoniam Deus prior dilexit nos*, [illegible] quomodo nos dilexit? Modus amandi, S. Bernardus inquit, est diligere sine modo, [illegible] modus est, quem JESUS CHRISTUS in suo erga nos amore servavit. Nonne [illegible] nos dilexisse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipsos diligamus [illegible] [illegible] proprios [illegible] pro [illegible] Nos amare [illegible] quam [illegible] diligere Deum [illegible] [illegible] amor autem JESU CHRISTI est [illegible]. Nos magis amavit, [illegible] quam gloriam, quam vitam suam, quandoquidem has nobis sacrificavit. [illegible] Nonne [illegible] est diligere hunc modo? Quamvis JESUS CHRISTUS non esset [illegible] amabilis [illegible] est, tanta pro nobis neque operatus, neque passus fuisset, ex quo nos amat, & ad excessum amat, possumus ne non amare illum nos, qui hominem [illegible] amamus, cum ab illo diligimur? JESUS CHRISTUS [illegible] nobis conferre [illegible] [illegible] amorem impenderet, [illegible] [illegible], qui adeo angustus est, par sit? [illegible] amare [illegible] Salvatorem meum, quantum mereris, [illegible] te amare volo, quantum valeo, [illegible] servare volo, [illegible] quantum debeo. [illegible]

Joann. 1.

JESUS [illegible] nos [illegible] dilexit.

JESUS [illegible] meritis nostris, omnes [illegible] amandi [illegible] semet, & ex sua bonitate [illegible] personas amamus, quia tales amore digni videntur. JESUS nos amavit amabiles fecit, [illegible] [illegible] amare. [illegible] nos in [illegible] [illegible], & id quod [illegible] [illegible] respexit nos in [illegible] gratiæ, [illegible] in peccato originali, vel actuali, [illegible] [illegible], [illegible] tantum aberat, ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & horroris essemus objecta, & nihilominus in hoc statu nos amavit, [illegible] [illegible], quoniam [illegible] amoris sui [illegible] nos redemit per Sanguinem [illegible] [illegible] peccatorum veniam [illegible], & nos per gratiam suam [illegible] efficeret. Heu Salvator mi, [illegible] me dilexisti, cum nulla tibi esset caussa diligendi me, [illegible] cum omnes tibi caussæ suppeterent odio me [illegible] ego [illegible] plurimas [illegible] caussas diligendi [illegible] [illegible] amabilem, [illegible] amem te, non tanto [illegible] diligendum te putem? Si post hæc nondum es mei amoris objectum, mereor profecto, non abnuo, me esse [illegible] odii tui. Quam horribile, sed quam justum supplicium! *Idem.*

J. C. dilexit nos sperare non potuit aliquem esse perceptum.

JESUS dilexit nos non solum sine ulla caussa ex parte nostra, verum etiam sine ulla fructus spe ex parte sua. Quid enim Domine, interest tua a me diligi? Si enim non amavero te, non ne omnis mihi impendebit calamitas? Tu vero non ideo minus magnus eris, minusque felix? Tu enim sufficis tibi, quid autem tibi ad gloriam, & felicitatem conferre potest humilis creaturæ dilectio, qualis ego sum? Quid, Domine, dilexisti me, cum nihil tibi amor meus prodesse posset, ego vero non amabo te, quem ad tui amorem fructuum omnium maximus impellit? Si enim non te diligo, quid sum, nisi reprobatus? Sed dicere ne potes, anima mea, te diligere Salvatorem tuum? Et si ille quæreret ex te, non secus ac ex Petro, utrum diligas illum, posses ne æque vere ac ille, reddere, a te illum amari? quod si responderes, non ne modicus timor tuus illi displicendi; modicus illi placendi ardor, modicus zelus gloriæ suæ, modicus eidem inserviendi zelus, tuum erga ejus beneficia ingrati animi vitium, tua erga gratias illius infidelitas, tuus perquisitionum ejus contemptus, tua dogmatum illius negligentia, tua ab ejusdem exemplis fuga te mendacii reum redarguerent? *Idem.*

J. C. a nobis amandus est, quia amabilis est.

Quidquid pulcrum est, quidquid perfectum est, suapte natura amabile est, & quidquid infinite pulcrum & infinite perfectum est, consequenter infinite, & necessario est amabile. Hinc fit, ut Beati, qui palam vident pulcritudinem, & perfectiones Dei, ita necessario diligant illum, ut in eorum potestate non sit illum non amare, & infinite illum amarent, si amoris infiniti capaces essent. Nonne igitur nobis beata esset necessitas amare te, Salvator, si crebro meditaremur, si perfecte cognoscerremus perfectiones tuas, quoniam in te complecteris perfectiones omnes creatas, & increatas, humanas, & divinas, spirituales, & materiales, absolutas, & relatas, ideoque quidquid spiritui nostro satisfacere potest, quidquid cor nostrum captivare potest, quidquid nostras allicere potest cupiditates, quidquid sensus nostros potest palpare, & mox quidquid amorem nostrum potest promereri; nonne igitur quædam prodigii species est, si non diligimus, si contra tot amandi illum rationes adhuc resistimus. *Idem.*

Opus est ut noster erga J. C. amor eisdem in nos amoris respondeat.
Joann. 15.

Manete in dilectione mea. Non levem, inconstantem, perfunctorium, fluxumque amorem debemus rependere amori [illegible], quo nos amat JESUS CHRISTUS. Vult ille, ut amor noster respondeat suo, ideoque vult, ut sit solidus, firmus, & perseverans, [illegible] [illegible] [illegible] felices [illegible] [illegible] amor noster erga Dominum, esse [illegible] [illegible] servare mandata. Non ne ipse [illegible] probat [illegible] amoris sui erga [illegible] propria [illegible] [illegible] omnes illius voluntates adimplet? Veritas [illegible], & quæ argumentum [illegible] [illegible] [illegible] amoris [illegible]. Amor, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] amoris, quo diligit [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] rationem, mensuram, & regulam amoris, quo illum diligamus? O JESU digne, quem omnia diligant corda, tibi cor meum devoveo [illegible] omne tempus, omnemque æternitatem. Ne patiaris, ut imposterum vel unum abeat momentum, quo te non eo prosequar amore, cujus sum capax. Sed quoniam mei amoris constantia pendet a fidelitate obedientiæ meæ, adeo solide [illegible] in praxi divinorum mandatorum tuorum, ut nunquam possim a te separari. *Ex libro cui titulus: Morales novi Testamenti [illegible] [illegible]. Tomo 3.*

Quid nobis faciendum sit, ut cognoscamus J. C. potentiam.

Ad [illegible] cognoscendam JESU CHRISTI potentiam, ecce quid nobis faciendum sit. Nobis prorsus persuasum esse debet, ipsum [illegible] esse [illegible]. Confidendum [illegible] non est [illegible] in nobismet ipsis, neque in divitiis, [illegible] [illegible], neque in aliqua creatura [illegible] nostræ spes [illegible] debet in JESU CHRISTO, quia sumus [illegible], & unus ille nos viribus valentes potest efficere. [illegible] dicitur, cognoscere Salvatoris Mundi [illegible], [illegible] vocatur, habere [illegible] Amor Christiane, [illegible] ad JESUM CHRISTUM [illegible] [illegible] dispositionibus, quæ illi sint accepta. Vis illi placere [illegible], ut quin aliquid [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] etiam [illegible], & cum [illegible] De vobismet diffidite; [illegible] enim monet nos, noli confidere in prudentia tua, noli sapiens esse in oculis tuis. Qui in suis consiliis cogitationibus, agit impie, qui confidit in corde suo, est insipiens. *Lambert in Anno Evangelico Tomo 4.*

De nobismet ipsis diffidendum est.

De nobis diffidere debemus. Hæc diffidentia æquissima est, & rationabilis. Qui non diffidunt, nesciunt, quid sint, & semet ipsos ignorant. Quidnam est homo, ut confidat in se, ut de se præsumat, ut propriæ virtuti innitatur? David Propheta nunquid nos fallit, cum asserit nos pauperes esse, & egenos? Cur pauperes, cur egenos? Quia nihil habemus ex nobis. Qui igitur in semet ipso confidit, fallitur, quia suam non agnoscit paupertatem. Quod in Apocalypsi narratur, ostendit maximum, & crassissimum errorem esse, cre-

sei indigentem. Cur hoc? quia nobis vere *miser* est, *pauper*, *cæcus*, & nudus Homo est miser; quæ enim gravior miseria, quam nihil habere in se, quod non tendat ad nos miseros efficiendos? Homo est pauper, quæ enim major paupertas, quam nihil boni possidere? Homo cæcus est; quæ enim major est cæcitas, quam non cognoscere, quid nobis prosit? Homo nudus est; quæ enim nuditas major, quam esse omnino spoliatum? *Lambert in Anno Evangelico Tomo 4.*

Nobis in J. C. confidendum est, quia palam ostendit, se Deum esse.

JESUS CHRISTUS ostendit, se Deum esse, & quia Deus est, in illo credendum esse. Quid hoc sibi vult, credere in illo? Credere in JESU CHRISTO est in illo confidere; illum tamquam potentem patronum intueri, sine quo nihil ipsi possumus. Dum sæviunt adversa, optimum consilium est credere in JESU CHRISTO, ad illum se convertere, opem illius implorare: considerare illum tamquam vitæ nostræ præsidium, sibi persuadere, quantum infirmi sumus nobismet ipsis traditi, tantum esse fortes, cum Deus nobis fert opem, & suscipit nos in suam clientelam. Plerumque vincimur, & superamur, quia in nobismet ipsis præfidimus. Non satis persuasum est nobis omne auxilium nostrum esse ab alto. S. Augustinus explicans illa Prophetæ verba: *In me turbata est anima mea*, hanc nos docet veritatem. Cur ait animam suam in ipso turbatam esse? Quia nihil in nobis est, quod nosmet valeat sustinere. Visne ex hac perturbatione tua emergere? Dic cum eodem Propheta: Domine attolle animam meam ad te. Tunc turbata erit anima tua, cum te ipso confides: timor hic tuus cessabit, cum temet ad Deum tuum elevabis. Quandoquidem ergo nihil amplius in se est, quod te securum facere valeat, quid restat, nisi ut parvulus sis in oculis tuis, ut elevari merearis; ut nihil tibi vindices, ut Deus eam, qua indiges, opem afferat tibi. *Annus Evangelicus Tomo 6.*

Jubet JESUS nos in ipso confidere, non vero hac abutimur confidentia.

Jubet Deus nos in illo summam statuere confidentiam; tamen cavendum est diligenter, ne abutamur illa. Plures sunt, qui nimis confidunt; plures quorum confidentia potius vocanda esset præsumptio, quam Christiana confidentia. Omnis quidem in Deo collocanda confidentia est; sperandum est semper in illius misericordia; sed ad cæci Evangelici confidentiam habendam alios etiam illius sensus nos habere oporteret. Christiani qui suas norunt miserias, qui meditantur, ac deplorant illas, quos pœnitet, & qui delassati eo quod vias iniquitatis cucurrerunt, moribus suis refringendis vacant, nunquam nimis ad confidentiam excitari possunt. Illi vero, qui in JESU CHRISTO confidunt tunc cum Mundum, ejusque vanitates depereunt; cum nihil inausum relinquunt, ut vitæ hujus mala oblivioni tradant, illam inter voluptates ducendo; cum omnis vitæ suæ ratio JESU CHRISTI Evangelio ex diametro adversatur, illis respondere possumus ab ipsis JESUM CHRISTUM affici contumelia, cum asserunt, se in eundem confidere, inanem esse confidentiam hanc, & dæmonis illusionem, qui eos palpat, eisque soporem immittit, ne cogitent egredi de via iniquitatis, ituri secus viam, per quam transit Dei Filius. *Idem Tomo 1.*

Deus ita bonus est, ut nullum non lapidem moveat, ut nos ad se trahat.

L. Cur Deus homo.

Deus ubique nobis suam pulcritudinem ostendit, suasque illecebras; & similiter JESUS CHRISTUS non ne omnibus omnia factus est, ut nos lucrifaceret? Si naturaliter eos diligimus, qui bene de nobis merentur, JESUS CHRISTUS ut a nobis amaretur esse voluit fons omnium gratiarum nostrarum; quæ animadversio est S. Thomæ Villanovani. Si diligimus amicum, herum, magistrum, fratrem, liberatorem; JESUS CHRISTUS factus est hæc omnia, ut nos sibi adjungeret. Deus idem, qui nos creaverat, S. Anselmus inquit, ne cum ullo amorem nostrum partiremur, & amaremus illum quatenus Deum, & quatenus Redemptorem nostrum, ipse unus nobis esse voluit quidquid non amare non possumus, eo usque ut se nobis similem faceret, S. Augustinus ait, sperans futurum ut familiaritas, quam cum illo inire possemus, nos ad libentius illum diligendum impelleret. Omnem exuit Majestatem, ut amorem nostrum secura, & facili confidentia excitaret. *Sermo Patris la Pesse Tomo 5.*

Cum Deus sit tantum amabilis, omnia nos ad illum amandum debent impellere.

Si Dei Filius amabilis est omnibus modis, quibus amare possumus, quoniam reapse est quidquid nos amare possumus; nihil esse debet in nobis, quod nobis non suadeat illius amorem, nihil quod amori illius subjicere, & ad amorem ejus intendere non debeamus. Mens nostra, corpus nostrum, omnes animæ nostræ facultates, omnes sensus nostri; verbo, quidquid in nobis est, amori Dei consecrandum est. Hic effectus est justitiæ etiam naturalis, S. Bernardus ait, ex toto corde eum diligere, cui debemus, quidquid sumus. *Idem.*

Pœnæ, quæ merentur, qui non amant Dominum nostrum.

Si quis non amat Dominum nostrum JESUM CHRISTUM, anathema sit. Paupertate, humilitate, dolore ad se redire compellatur, ut confiteatur, ac sarciat detestabilem suam injustitiam: agitetur implacabilibus conscientiæ suæ furiis; tamquam infamis de hominum quiete ac tranquillitatem, traducat dies suos in jugi tumultu, ac mortalibus ægritudinibus: illum Cæli, ac terra perhorrescant; & creata omnia bellum eidem indicant; pereat, nullam mereatur miserationem, & gratiam. Hic Christianus nec est, & ne homo quidem: *Sit anathema.* Monstrum hoc sine gratitudine, sine amore, sine sensu, sine corde sit anathema. Clamamus omnes ore uno: *Anathema, anathema sit.* Ultionem reposces, Salvator amabilis; homines vel amabunt te, vel peribunt: utique misericordia, & amor tuus ulciscentur; hi sunt inimici tui, qui te non amant, & inimici tui justitiæ tuæ plectendi tradentur. Verum non ita bone Deus; Iram tuam cohibe; nos jam nosmet tua indignatione, ac flagellis dignos sentimus; non omni sensu caremus. Exaudi orationem nostram; speramus adhuc fore ut nos exaudire digneris. Fac ut cognoscamus illecebras tuas; saltem ne illas nos celes, ut in nos animadvertas; posthac noli amplius ostendere nobis Paradisum, quem promisisti, neque infernum, quem nobis minitans, ut te unum diligamus, & se unice diligamus, quia infinite amabilis es. *Ex Sermone Patris la Pesse Tomo 5.*

Vult Deus peccatores amori suo mutuum amorem rependere.

JESUS CHRISTUS amat peccatores: vult illos amori suo reciprocum amorem rependere; cumque multa pro illis operetur, vult etiam, ut illi quoque omnes conatus suos exerant, & animum erga se gratum testentur. Cognoscenda est natura amoris, quo JESUS CHRISTUS diligit peccatores, ne fallantur. Hic acerrimus amor est, sed suos habet limites, atque cancellos. Sicuti JESUS CHRISTUS amat peccatorem, & decrevit illi intra certum tempus gratificari; amor illius fatigatur, cum non audit illum impius, cum illius bonitate non movetur, cum in via suæ iniquitatis perseverat. Contemptus iste Deum ad consilium mutandum impellit. Quantum amavit, tantum irascitur. Quid hac æquius iracundia? quid æquius quam punire maxime irrationabilem, & omnium ingratitudinum gravissimam? *Lambert in Anno Evangelico Tomo 7.*

In quo peccatores fallantur.

En qua in re fallitur peccator. Cum didicerit JESUM CHRISTUM amare peccatores, putant amorem hunc futurum perpetuum, & huic innixus fundamento ad illum reverti non festinat. Errorem hunc abjice peccator. JESU CHRISTI amor ad tempus duntaxat duraturus est. Quia tuam cognoscit inertiam, tempus hoc tibi abscondit, ut intelligas festinandum esse, alioquin te periculum subiturum pereundi. Sed ubi hoc misericordiæ tempus effluxit, vis ne cognoscere, quomodo consueverit Deus in illos animadvertere, qui sua misericordia abusi sunt? Quod modo dixi sibi, innuit quodnam sit istud supplicium. Misericordiæ tempus effluxit. Pœna igitur est, non amplius misereri, & non concedere amplius fortes, validasque gratias, sine quibus non convertitur peccator. *Annus Evangelicus Tomo 6.*

Perfectio nostra in J. C. amore consistit.

Perfectio nostra adhæret amori JESU CHRISTI, non solum quia caritas nostram constituit Sanctitatem, sed etiam quia affectus, & peculiaris adhæsio personæ JESU CHRISTI fit quodammodo medium, ut ad perfectionem perveniamus; sed medium æque tutum, ac facile, quia amor hic, licet incipiens, & imperfectus inspirans animæ sensibilem quemdam fervorem, efficit, ut plurimas superet difficultates, quæ consueverunt vel remorari, vel deterrere eos, qui perfectionis vias decurrere inceperunt. Et profecto solus hic amor circuire potest adeo austeras virtutes, adeo cupiditates nostris oppositas, adeo graves sensibus nostris, adeo excedentes rationes nostram, in quibus tamen perfectio Evangelica sita est, videlicet in hoc sancto suimet ipsius odio, jugi abnegatione naturalium affectionum, & amore crucis, atque humilitatum. Hic amor in nobis ciens amorem Salvatoris adeo amabilis, nos assuefacit, ut primum quidem sine metu, deinde vero etiam cum voluptate respiciamus virtutes, quas JESUS CHRISTUS amavit, & quarum nobis adeo præclara exempla reliquit, & quæ nobis amabiles esse non possunt nisi ea hoc loco, sed quæ non nisi amari possunt ab anima sincere JESUM CHRISTUM amante. *Pater Nepveu.*

Amor erga J. C. in eo situs est, ut efficiamur similes illi.

Si Dominum nostrum vere amaremus, ardenter cuperemus illi similes fieri, eidem amorem nostrum testari, suum mereri. Melius autem nosmet eidem similes fieri possemus, nostrum illi amorem testari, & suum nobis promereri, quam æstimando, amando, amplectendo, quod ille æstimat, amat, amplectitur, videlicet passiones, & contumelias? Igitur si vere JESUM CHRISTUM diligimus, non amare, & non amplecti non possumus hæc omnia propter amorem JESU CHRISTI, ideoque esse perfecti, quandoquidem in hoc christiana perfectio consistit. Si hoc verum est, quotusquisque est, qui vere amat JESUM CHRISTUM, & efficienter ad perfectionem contendit? & ego ipse dicere ne possum me amare illum, & efficienter ad perfectionem contendere; ego inquam, qui in corde meo tantam experior animi reniten-

nitentiam iis omnibus, quæ meus Salvator amavit, & qui in omnibus huic affectui obsequor, & pareo. JESU mi, fac ut initium ducam ab eo, quod facilius est, nempe ut te diligam, ut mox ad ea gradum faciam, quæ sunt difficiliora, ut videlicet diligam, quod tu unice dilexisti, scilicet passiones, & opprobria. *Idem*.

Tenemur amare J. C. quin liceat exigere, ut amemur ab illo.

Nobis audaciæ, temeritati, facinori non ferendo vertendum esset, aliquem in divini Salvatoris nostri corde locum appetere, nisi hunc ipse nobis promitteret, Nos illum amare tenemur, quin nobis liceat exigere, ut ipse diligat nos. Ita est, cogimur quodammodo amare illum. Quia enim tot illecebras habuit in ore, tantam in verbis suavitatem, spiritum adeo rectum, animam tantam, cor adeo fidele, generosum, ac tenerum? Quomodo Jesum non diligamus? Sufficit habere cor, ut diligamus illum; invitis etiam amandus est: quidquid in rebus creatis suavissimum videtur, si cum illo conferatur, videri debet horribile. Modicum licet in vobis discretionis, ac fidei supersit, vos vos ipsi fatebimini, creata omnia, quæ maxime amore digna videntur, fieri odio digna tunc cum Domino nostro JESU CHRISTO comparantur. *Ex Sermone Patris la Pesse Tomo 6.*

Grati animi sensus propter amorem J. C.

O cor Salvatoris mei, quomodonam affici potuisti amore mei? O cor consumptum amore, quo me dilexisti, cor sexcentis jaculis transverberatum? cor, quod nihil inausum, ac intentatum reliquisti, ut me tuo amore inflammares; cor amaritudine submersum propter amorem mei; cor, cui fleti tot curis, tot sollicitudinibus, tot excessibus? cor, quod omnia dedisti, quod omnia passus es, ut mei lucrum faceres, quomodo fieri potest, ut non diligam te? JESU amicorum omnium suavissimus, tenerrimus, fidelissimus, generosissimus, liberalissimus, constantissimus, eo impetu amas me, quem humanus amor intelligere nequit. Quæ cæcitas mea est, quæ insania? stultæ, & noxiæ necessitudines, apagete, amici perfidi, amici cupidi, amici flagitiosi vos execror; familiaritates impuræ, familiaritates perditæ, vos detestor. Salvator meus se esse dignatur amicum meum; alium nolo. Actum esset de me, si unam duntaxat contemptibilis hujus cordis partem impenderem illi, vel si totum cor illi tribuere detrectarem. Quæ gloria, quæ voluptas est, illum amare? Permittit etiam mihi, ut in amicitia sua meam quoque utilitatem considerem; neque ægre fert si in hoc mea commoda inquiro. E contra ille cupit me amicum esse suum, ut aliquando suus etiam sim hæres: me allicere vult promissionibus, atque muneribus; mihi regnum suum offert, si ego illi meam amicitiam præbeo. Te amo, divine Salvator, te amo, me tua illicit amicitia, illi amplius resistere nequeo, & quoniam vis cum amicis tua dona partiri, spero me tecum in Cælo in omnem æternitatem esse regnaturum. *Idem*.

Amor erga J. C. non in eo situs est, ut observemus solum aliquot Legis articulos, sed omnes.

Quamvis divinæ Legis observantia sit effectus, & character minime omnium æquivocus amoris illius, quo Deum prosequimur, caveamus tamen, ne divina hæc, & fructificans caritas consistat solum in peculiari observantia aliquot articulorum Legis, sed in generali praxi præceptorum omnium, & placitorum illi inhærentium. Humilitas, Christiana abnegatio, contemptus sui, sensuum, & incompositorum desideriorum mortificatio, omnes hujusmodi articuli partem constituunt novæ hujus legis; si in omnibus fidelis es, potest confidere te Deo carum esse, quo magis amor tuus activus erit; eo erit perfectior. JESUM CHRISTUM non amamus, nisi quatenus propter illum operamur, vel quatenus patimur propter amorem illius. Christiana caritas eam imitatur, quam Deus ipse pro nobis habet. Deus nos non potest diligere, quin pro nobis operetur, nos illum amare non possumus, quin pro illo operemur. *Morales novi Testamenti Patris le Neuville, Tomo 1.*

Qua fiducia J. C. ... Patres in ... ipso ... confidentiam.

Quemadmodum tota discipulorum Domini nostri fortitudo sita esse debebat in ea, quam in Deo habituri erant, confidentia, permittit JESUS CHRISTUS, ut oboriatur procella, ipso, dum illa furet, dormiente, ut præsens periculum & somnus hic eos cogeret, ut ad illum confugerent, & unice spem omnem collocarent in auxilio, quod ab illius bonitate expectabant. Hactenus viderant prodigia, quæ ille in aliorum gratiam fuerat operatus, sed nondum viderant periculum aliquod, a quo liberandi fuissent. Magna quidem erant alia miracula, sed magna licet, illa videbantur aliena; cumque in se ipsis excitanda esset, & locanda non solum vaga quædam, & generalis confidentia, sed particularis, & personalis, oportebat etiam, ut postquam oculares fuerant tot miraculorum testes, quæ JESUS CHRISTUS patraverat, quorumdam effectus in semet ipsis experirentur. Non erant cæci, neque claudi, neque morbo aliquo laborantes. Ciet igitur procellam, & mulcet illam; ciet, ut illi acti periculo ad ipsum confugere teneantur; mulcet, ut hoc miraculo eorum spem confirmet; & uno ictu tria occupat mala, præsumptionem, ignaviam, diffidentiam, efficiens illos humiles in honore, quo decorantur, fortes in futuris persecutionibus, & vigilantes in deprecanda ope ab ipsius bonitate, & potentia, propter imminens sibi periculum. *Sermones Morales. Tomo primo.*

Modica plurimorum confidentia, qui murmurant, quod Deus illos a malo non liberat.

Audire hoc in loco mihi videor mortales quosdam, se jampridem expectare Domini patrocinium, se jamdudum in squallore versari, & Deo nuncupare vota, ut liberentur a malo; & nihilo minus spem suam illos frustratam fuisse. Næ hi quidem vehementer errant. Spem appellant inquietum animæ motum se agitantis, & quæ vellent, ut in Scripturis queritur Judith, Deo tempus certum præfigere, quo ipsi ferat opem? Haud ita: tertia spei conditio est, patientem esse, atque perseverantem; alioquin licet sit humilis, ac strenua, habeatque ceteras qualitates, cessat esse virtus Christiana. *Sermones Morales. Tomo 1.*

Exemplum S. Petri super aquas ambulantis.

Nunquam ullum pulcrius spectaculum fuit, quam videre sanctum Petrum strenue super aquas incedentem, ac pedibus calcantem fluidum hoc elementum, ut se ad JESUM CHRISTUM Præceptorem suum se conferret. Sed ubi cognovit se adhuc procul abesse, timor illum pervasit, & pœnitens facti omnem abjecit spem ad eum perveniendi. Reprehendit illum Deus, & modicæ fidei insimulavit, permisit etiam, ut aquæ illum non sustinerent, ut ille suæ dejectionis, ac timoris injustitiam cognosceret. Hoc ipsum nobis usuvenit, sanctus Doctor ait. Primum quidem nobis videmur ferventes zelo succensi, divinæ voluntati obsequentes. Primum spes nos elevat super fluctus tribulationum, sed cum subsidium procul esse cognoscimus, animos despondemus, languentes, frigidique deficimus, & ideo indigni sumus, qui opem hanc recipiamus prolixæ, & stabilis perseverantiæ inhærentem. *Idem*.

Quid dicendum sit ad exemplum David, ad medicam nostram in J. C. confidentiam corrigendam. August. in Psal.

Ad corrigendum malum quod vulgatissimum est apud Fideles dicamus Deo, quod illi David dicebat: *Dormitavit anima mea præ tædio, confirma me in verbis tuis*. Intepuit confidentia mea, excita illam in me per verba, quæ jam teneo, & memoriam beneficiorum tuorum, quibus me cumulasti. Quamvis Deus nullum nobis præbuisset protectionis suæ monumentum, semper in illo sperare debemus, nobisque persuadere, non ideo ipsum in Mundo nos collocasse, ut desereret: Verum cum nemo sit nostrum qui in adversis expertus non fuerit opem de Cælo, quod facinus non perpetramus, cum animo deficimus in tempestate, sub ipsa portus ostia, cui jam inhæremus per acceptas divinas gratias, tamquam totidem funes, quibus alligamur? Non loquor perperam cum dico portum spei; tum ubi iis omnes habeat conditiones, semper cum suavitate, ac pace conjuncta est. *Et facta est tranquillitas magna. Sermones Morales. Tomo 1.*

S. Bernardi sententia de confidentiæ Christianæ conditionibus.

Sanctus Bernardus nos docet, quænam esse debeant conditiones Christianæ confidentiæ tria mortalium genera distinguens, quorum alii non sperant, alii frustra sperant, alii desperant. Primi illi sunt, qui ita in Providentia, & Dei Misericordia confidunt, ut illum sibi fingant præsto ad exaudiendum, licet ipsi iniquitatibus obruti sint, qui quin ex peccatis emergant, quin suas cupiditates mortificent, sibi pollicentur eam sibi non defuturam in necessitatibus, quamvis sibi integritas, & caritas desint. Secundi illi sunt qui in Dei protectione confidunt tamquam in re, quæ illos laboribus eximat, qui absque eo quod agant aliquid, sibi persuadent, Dominum facturum omnia; qui vel per secretum contemptum, vel otium molle illum quærere negligunt, cum ipsum invenire possunt, & invocare, cum prope est. Tertio illi sunt, qui propria imbecillitate occupati, abjiciunt animum, qui tantum abest, ut aperiant os suum ad opem petendam, ut illud aperiant tantum ad conquerendum; qui expectando fatigati sibi Crucem figunt, se se torquent inquieta patientia, vel languente, ac frigida, mortalique pusillanimitate opprimi sinunt. Triplex hoc hominum genus non gaudent Altissimi protectione; primi quia manent in vitiis, secundi in otio, & inertia, tertii denique in dejectione, & supplicio. Primorum persuasio, Pater laudatus inquit, immunda est, secundorum ridicula; tertiorum irrequieta. Primorum confidentia prava est, non sperant, ut opus est; secundorum inutilis, frustra sperant; aliorum denique inquieta, desperant. Non ideo tamen dicere fert animus, JESU CHRISTO exprobrante Discipulis suis modicam confidentiam, inferendum esse, hanc ex triplici hoc capite vitiosam fuisse. Satis est aliquod ex his vitiis in illis deprehensum fuisse; vel quandoquidem homines erant, in universa illos lapsos fuisse, ut merito redarguerentur: *Quid timidi estis modicæ fidei?* vel potius ut intelligeremus nullum nobis a Deo sperandum esse auxilium, nisi ea, quam in ipso habere debemus, confidentia tres habeat conditiones tribus hisce malis oppositas, videlicet, nisi sancta, & innocens sit, contra improbitatem, activa, & strenua contra languorem, patiens, & perseverans contra desperationem. *Ex Moralibus Sermonibus, Tomo primo.* Matth. 8.

Unicus amor erga J. C. ...

Cum tibi, Domine, me ipsum cum omnibus meis

bactis

Amor tibi dare possumus, cum nihil possidemus.

multum est a te recipere, semet tradere tibi. Unus amor tibi satis esse potest, & satisfacere iis, quæ tibi debeo, & id unice illud est, quod a me petis. Sed heu! Salvator mi! hoc ipsum nequeo dare tibi fine te, & fine ope gratiæ tuæ, neque tibi animi grati sensum aperire nisi per recens beneficium tuum; sine quo alia quævis non solum mihi essent inutilia, sed perniciosa, atque funesta; quia ingratitudinem meam magis manifestam, & me idcirco nocentiorem efficerent, & coram te minus excusabilem. Da, quæsumus, Domine, hunc amorem mihi, ut illum tibi valeam offerre, & hoc pacto ex parte saltem iis, quæ tibi debeo, satisfacere. *Pater Nepveu.*

Ad legem implendum amore proximi conjugare debemus.

Quamvis S. Joannes Apostolus dicat, eum qui non amat fratrem suum, quem videt, vix amare posse Deum, quem non videt, non magno opus esse mihi videtur conatu ad amandum, colendumque Deum, ubi ille in se consideretur. Ibi enim sine labe ulla omnes videntur pulchritudines, ibi non nisi fulgor, lux, & Majestas videtur, & tantum abest, quod miraculum sit divinis hisce ignibus inflammari, ut cor sine amore ad hujus objecti conspectum, majus esset portentum, quam homo sine corde. Sed amare Deum in creaturis suis, quæ adeo parum amabiles sunt, & in quibus modicum illud speciei, quod in illis deprehenditur, conjunctum est cum tot vitiis; amare illum in iis, quæ per se non nisi odio, & contemptu digna sunt; amare illum, eique servire in pauperibus, vel ægrotantibus, ubi oculi nostri non nisi miseriam ac labem inveniunt; sed illum amare, inquam, in peccatoribus, in quibus divinæ ipsius pulcritudines, si minus coinquinatæ sunt, saltem conjunctæ sunt cum eo, quo nihil turpius, & horribilius est in inferno; profecto in hoc præcipuum amoris opus, atque miraculum extat; in hoc voluntas nostra quamquam in vita adhærescens objectis, quæ adeo injucunda sunt, atque deformia, videtur adimplere egregie præceptum, quo inimicos amare jubemur. Tamen hic effectus est divinæ hujus virtutis, quæ caritas appellatur. Eodem tempore, quo commodat alas homini usque ad Dei sinum volaturo, ut se se cum illo conjungat, illum prægravat pondere, quo ipsum deprimit, ac detrahit in terram. Hæc virtutum Regina, quæ in humanum cor dilapsa illud nobilitat, eique jus confert ad Regna, & immortales coronas, eumdem subjicit, ac virorum omnium novissimo subdit, eumque Creatoris amicum constituens, creaturarum famulum facit. *Ex Vita Cardinalis de Berulle, libro primo.*

Si J. C. amaremus, omnem in eo confidentiam nostram constitueremus.

Ratio vera propter quam non confidimus in JESU CHRISTO, etiamsi hæc confidentia justa sit adeo, facilis, simulque etiam necessaria: est quia non diligimus JESUM CHRISTUM, quia illi detrectamus quod postulat, æquissimum, minimi pretii, & facillimum; quia mandata illius non servamus, ejusque placita minus adhuc sequimur. Non prodest gratiosum esse, amicitiam profiteri, opellam offerre; sentitur quoddam diffidentiæ principium, quod non satis liberum est. Memoria tot infidelitatum, & ingratitudinum erga Salvatorem cui debemus omnia, & qui nos eo usque dilexit, ut ad nos redimendos suum Sanguinem, suamque vitam effuderit; hæc inquam memoria, manifestum hoc testimonium conscientiæ non desinentis exprobrare nobis iniquitatem nostram, extinguunt nostram confidentiam, quemadmodum mores nostri, nostrumque vivendi genus probant fidei nostræ exilitatem. Scimus nos Deo negare omnia ferme, quæ petit a nobis; levem illi mortificationem, verbum, actionem, minimum negamus Sacrificium. Frustra ille flagitat, urget, sollicitat, non placet nobis legi ipsius obsequi, licet nihil æquius sit eo, quod petit, licet nihil petat, nisi ad majorem nostri utilitatem. Non ignoramus, si quosdam legis articulos observamus, id a nobis fieri propter metum extremi supplicii; nihil fieri a nobis amoris caussa, nos obtemperare duntaxat gravissimas pœnas minitanti; & exiguum illud, quod ei tribuimus a nobis ita ægre, atque gravate tribui, ut donum sit instar repulsæ. Hoc nostram extinguit confidentiam; hoc efficit, ut nobismet persuadere nequeamus, Deum remunerari velle servum adeo infidelem, & exaudire rebellem filium, qui jugiter contra Patris voluntatem obnititur, & citra dolorem de eo male meretur. Volumus ne non deesse nobis in Deum confidentiam? Fideliter obsequamur illi. Contigit nobis felicitas in religioso statu vivendi? Seduli simus minimarum etiam regularum observatores. Quo minores sunt, eo minus venia digna est inobservantia; oculi ictus, levis amoris proprii oblectatio, verbum, sunt nonnunquam materia ejus sacrificii, quod postulat Deus. Quod ingratitudinis monstrum! quæ indignitas negare Deo, quod nos puderet negare homuncioni exiguum aliquid petenti. Vivimus in sæculo; ad unguem omnia status nostri adimpleamus officia; nihil aptius est ad nobis conciliandum amorem Dei, nihil ad confidentiam in

tius. Tomo 2.

Fides, & religio nobis suadent confidentiæ sensus in J. C. collocare.

In JESU CHRISTO confidere, in eoque spem omnem salutis suæ collocare, infinitis Salvatoris meritis inniti, & credere nihil nos esse fine illo, hi sunt sensus, quos nobis fides, & Religio suadent; sed illie immorari, & dicere, expectare horam, atque momentum, quo placebit Deo suam nobis gratiam largiri, & interim pace tranquilla frui inter cupiditatum suarum flagitia, hæc præsumptio est æque stulta in principio suo, atque in effectibus perniciosa. *Dictionarium Morale.*

Caussæ, quæ Christianum hominem cogit in Deo suam confidentiam collocare.

Nihil valius attendit Christiano viro necessitatem in Deo confidendi, & unice in eo requiem suam collocandi, quam jactura eorum, qui eidem magis profuturi videbantur, & a quibus majorem opem, atque auxilium recipere consuevit. Tunc enim ab hominibus derelictus ad illum tenetur confugere, & se se in ejus ulnas projicere; cumque id agat ex sensus, & cordis sinceritate, certus est, se in ipso reperturum quidquid Mundus illi dare non potest, & jure dici potest semper decipi, cum ab hominibus id expectat, quod ab uno Deo potest recipere. *Abbas Trappensis Tomo 2. Christianorum Axiomatum.*

Beatissima Virgo amavit J. C. tamquam Filium suum, & nos illum amare tenemur tamquam Filium Dei.

Unius Sanctissimæ Virginis est amare JESUM CHRITUM tamquam Filium suum. Privilegium hoc uni illi concessum est: Sed illud diligere tamquam Dei Filium officium est, quod nos non secus ac illa præstare debemus. Quatenus Dei Filius omnes effectus nostros trahere debet, utpote objectum illud in quo sibi bene complacet Pater: Sed post gloriosam hanc qualitatem Filii Dei, mihi videtur quatenus Filius hominis ideoque Beatæ Virginis Filius a nobis etiam diligendus, quandoquidem potissimum quatenus talis Filius iste suavissimus se se nobis dedit per summum amoris excessum. Nihil enim sibi reservavit; omnia nobis contulit, sudores suos, lacrymas, sanguinem, vitamque ipsam. Igitur nisi ingratissimi esse velimus, nosmet illi sine exceptione debemus impendere, & cum S. Augustino dicere: Moriar ergo propter amorem amoris tui, quandoquidem propter amorem mei mori voluisti. Esto totus meus, quoniam me tuum esse voluisti. *Ex libro cui titulus, Orationis Homo, a Patre Nouet editus, parte tertia.*

Magna beneficia, quæ nobis contulit Deus, ut suum nobis amorem manifestaret.

Per ea bona, quæ aliquis nobis confert, & per ea, quæ nobis conferre studet, amor se se prodit: Amor beneficiis probatur. Creatio insigne beneficium est, redemptio vero insignius. Deum dedisse nobis proprium Filium suum ad nos redimendos, & Filium hunc Deum æqualem Patri esse redemptionem nostram, & pretium redemptionis? Assequimini sensum omnium horum verborum, assequimini meritum incomprehensibilis hujus Mysterii. Sed fatemini saltem, amorem Dei erga nos omnem excedere cogitationem, & unum illud æquissimo jure dici posse, Deum divine nos dilexisse. Sed incomprehensibilis hujus beneficii finis, æque admirabilis est, ac ipsum beneficium. Deus dedit nobis Filium suum, ne periremus, & ut in æternum essemus beati. Bone Deus, quinam essent sensus nostri admirationis, amoris, animi grati, si uti opus est, intelligeremus, quod meditamur? *Pater Croiset in Asceticis Tomo 4.*

Portio animarum a Deo electarum est amare J. C.

Amare JESUM CHRISTUM amore tenero, atque constanti, hæc semper fuit pars animarum cælitus electarum. Inter Apostolos Petrus, & Joannes dilectus JESU discipulus præ ceteris enituerunt per fervorem amoris sui erga Divinum hunc hominem. Gentium Apostolus cum vidisset illum secus viam Damasci, ita magno hujus objecti amore succensus fuit, ut de alia re loqui non posset. Discipuli, qui peregre proficiscebantur in Emmaus, eo quod modico illo in itinere ejusdem alloquio gavisi sunt, senserunt cor suum ejusdem amore inflammari. *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via.* Nemo unus ignorat sanctos impetus Magdalenæ pœnitentis pro hoc adorabili Sponso animarum. Ignatius Martyr in universo terrarum orbe commendatur propter amorem singularem, quo divinum Redemptorem prosecutus est: & novissimis hisce temporibus S. Bernardinus Senensis, S. Theresia, at tot alii insignes sunt per amorem, quo Salvatorem hominum complectebantur. *Sermo Manuscriptus.* Luc. 24.

Tenemur fideliter adhærere J. C.

Unum ex maximi momenti monitis, quæ præberi possint Fidelibus, est illis aperire eam, quæ singulis incumbit, necessitatem sequendi JESUM CHRISTUM. Salus nostra pendet ab ea fidelitate, qua divino huic Capiti adhæremus. Ab ipso omnes fluunt gratiæ, & ne unam quidem nisi per illum recipere possumus. JESUS CHRISTUS nostrum est exemplar. Potissima in hoc vitæ curriculo diligentia esse debet meditari sanctas illius actiones, & illis nostras conformes efficere. Verbo: omnis Christianæ dignitas oritur a conjunctione, quam habet cum JESU CHRISTO, a gratiis, quas recipit ab illo, & sedulitate, qua præstantissimum hunc prototypum imitatur. Sanctus Joannes fuit dilectus JESU CHRISTI Discipulus.

lus. Gloriosum hoc Nomen mereri non potuit, nisi quod Dei Filius plurimas illi gratias contulerit, & Sanctus hic fideliter adhærens Præceptori suo omnes actus suos composuerit ad normam exempli, quod semper ob oculos ejus versabatur. Quanta laus est dilectum JESU CHRISTI discipulum appellari! Quis ardenter non cuperet gratiam Regis sæculorum, & Universorum Domini? *Lambert in Tomo quinto anni Evangelici.*

Interrogatio a JESU facta Petro ostendit neminem esse posse discipulum Filii Dei nisi illum amaverit.
1 ad Cor 16. 22.

Dei Filius dixit Petro: *Amas me?* cui Petrus respondit, utique Domine, *tu scis, quia amo te.* Sine hoc amore impossibile est placere JESU CHRISTO, & in numero Discipulorum ejus recenseri. Hoc primum quærit a nobis Mundi Salvator, cum nosmet offerimus illi: *Amas me?* Si eo in statu non sumus, ubi sicut Apostolus hic illi respondere valeamus: *Domine scis, quia amo te*, ille nos procul rejiciet, neque nos inter asseclas suos haberi permittet. Sanctus Paulus ait: *Si quis non amat Dominum nostrum JESUM CHRISTUM, sit anathema*, ergo procul est a numero Discipulorum Filii Dei. Idem Sanctus Paulus docet, eum, qui caritatem non habet, nihil esse, egregios quoscumque mores omni fructu vacuos esse, cum qui illis præditus est, vacuus est caritate. Cum igitur ad Mundi Salvatorem accedimus, primum ille in nobis scrutatur cordis nostri dispositionem. Si nos plenos videt philautia, si Mundi bona & hæc terrena replent corda nostra, nos ille repellit: Neque in servorum suorum familiam admittit, nisi ita affectos invenerit, ut illi cor nostrum tribuere, eumque super omnia creata velimus amare. *Lambert ibid.*

1. Corinth. 13.

Ut J. C. sequamur, & simus ejus discipuli, debemus illi consecrare cor nostrum ad exemplum S Petri.

Mundi Salvatorem sequi cupis; vis esse in numero Discipulorum illius; ita ne affectus es, ut cor illi tuum velis consecrare? Si JESUS CHRISTUS ex te id quæreret, quod a sancto Petro, & percontaretur ex te: *amas me?* Liceret tibi cum Apostolo respondere; *scis, Domine, quia amo te?* Tibi inquirendum est, utrum ad JESUM amandum dicere sufficiat, *amo te*. Si verbum hoc suum obtineret effectum statim ac prolatum fuit, liceret nobis eadem dicere, quæ Petrus, & cum illo profiteri, Dei Filium a nobis amari. Sed attende verbis Apostoli: non ait ille, *amo te*, sed inquit, *scis, Domine, quia amo te*. Parum est dicere Dei Filium a nobis amari, sed interest, JESUM CHRISTUM hoc scire, quod diligimus illum. At qui renes nostros scrutatur, & corda falli non potest. Nihil nisi veritas illum persuadere potest. Nunquam ei fucum facere licet, neque ad credendum inducere, illum a nobis amari, nisi cum reapse cor nostrum fuerit ejusdem amore repletum. *Idem.*

Ut J. C. ametur, cor nostrum a divitiis & creaturis omnibus avellendum est.

Amor ne JESU CHRISTI replet cor tuum? An potius amor divitiarum, vanitatum, voluptatum sæculi? Beatus ille qui cum sancto Augustino dicere potest, quod scio, & perspicue in me video, perhibente mihi testimonium conscientia mea, te amo, Deus; Tu significasti mihi verbum tuum, tu penetravisti cor meum, & statim dilexi te. Sin autem in corde tuo minus experiris divinum ignem, quo sancti Augustini cor flagrabat, contende saltem ut cum eodem dicere valeas: Id unum amare contendo, quod invito mihi auferri non potest. Nisi salutares hos exera conatus, nunquam fies JESU CHRISTI discipulus; nam ab eum sequi cupientibus se adhuc integra petit, ut sibi consecrent cor suum, & cum Principe Apostolorum dicere valeant: *Scis Domine, quia amo te. Lambert in anno Evangelico Tomo 5.*

Per bona opera ostenditur, an [illegible] dilectionem erga J. C.

Amor, quem Dei Filius petit a nobis non est amor sterilis, & effectu vacuus, sed amor, qui operatur, & se se prodit operibus. Cum Petrus affirmavit, se diligere JESUM CHRISTUM, divinus hic Salvator præcepit ei, ut præberet sibi amoris argumenta pascens oves suas. Dei Filius jubet se a nobis amari; jubet nos sibi præbere amoris nostri testimonia obeuntes officia nostra, & fideliter servientes illi eo in statu in quo nos sua providentia constituit. Hæc altera est dispositio, quam JESUS CHRISTUS petit in illis, qui illum sequi desiderant. Vult discipulos fideles præ ceteris enitescere per animum in obeundis officiis suis sedulitatem. Dei Filius hanc nos docet veritatem passim in Scripturis: Dicit nobis, *Si quis diligit me, sermonem meum servabit.* Licet ergo non potest, ut aliquis diligat Mundi Salvatorem, nisi legem ejus adimpleat. Quamvis profitearis, te diligere JESUM CHRISTUM, cum mandatis illius non obtemperas [illegible] potes dissimulari, postquam veritas æterna dixit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit.* Nosti quidquid Dei Filius nos docere voluerit, dicens: *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur.* Non ne certum est, ipsum per hæc verba sensus suos aperuisse contra ignavos Christianos, qui non obediunt ipsi, & qui bona opera non faciunt, hos ignibus esse addicendos. Infelicitatis eorum causa est, non amare Deum, quomodo amandus est, & vult amari. Deus quærit opera, & verba sine operibus nullius sunt momenti apud ipsum. *Filioli mei*, sanctus Joannes ait, *non diligamus verbo, neque lingua, sed opere, & veritate.* Jure dicit sanctus Joannes Apostolus: *diligamus opere, & veritate*, neque enim alius est amandi modus. *Idem.*

Joan. 14.

Matth. 7. 19.

1. Joann. 3. 18.

Amor J. C. nostram constituit felicitatem.

Amor JESU CHRISTI nostram in hac vita constituit felicitatem. Si JESUS pro nobis factus est, nos pro illo facti sumus; quodcumque aliud objectum fallere cor nostrum potest, implere non potest. Quid suavius est, quam amare, sed amare objectum summopere amabile; sed objectum hoc possidere, quod omnia continet bona, & efficit supremam in Cælo Sanctorum felicitatem: sed illud cum certitudine possidere, futurum ut nobis nolentibus nihil eripiat, & cum spe certa fore ut aliquando illud perfectissime possideamus? Non ne hic terrestris est Paradisus? Non ne hoc illud bonum est, quod nobis sincerus JESU CHRISTI amor procurat: Proh! quæ felicitas! cum anima dicere potest: Salvator meus mihi, & ego illi, & nihil me ab illo potest avellere! Hæc est melior pars illa, quam elegit sibi Magdalena, & quam nemo illi poterat auferre. Martha intenta, ut Magistro suo ancilletur, est generosa: Sed Maria unice intenta illi amando, & fructu amoris sui fruendo est beatior. Quæ deliciæ! Illas delibet, necesse est, qui velit intelligere: sed ex toto corde amandum est illi, qui eas velit cognoscere. *Da amantem, & sentit quod dico.* Mereor me miserum esse, si alibi quæro felicitatem meam, quam in JESU, in quo certus sum, me illam esse reperturum. *Christianæ Considerationes. Tomo tertio.*

August.

Amor JESU CHRISTI tutissimum est pignus futuræ nostræ felicitatis, & certissimus character nostræ prædestinationis. Misericordia erga pauperes, devotio Sanctissimæ Virginis, aperta sunt prædestinationis indicia, sed fallere possunt, sed sincerum, constantemque amorem erga JESUM CHRISTUM fovere, & prædestinatum non esse, hoc fieri nequit. Exterminator Angelus, qui Ægyptiorum domos vastavit omnia interficiens primogenita, omnibus ædibus pepercit, quæ Agni Sanguine erant connotatæ, JESU CHRISTI videlicet figura. Cor charactere hoc insignitum numquid potest reprobari? Leones ipsi reveriti sunt Nomen JESU CHRISTI, quod scriptum erat in corde sancti Ignatii Martyris; si cor, ubi insculptus est amor JESU, esse posset in inferno, ipsæ quoque infernorum flammæ illi parcerent, neque auderent urere cor, quod igni amoris JESU CHRISTI ustum esset. *Idem.*

Idem [illegible] argumentum

Suavitas semper character fuit Salvatoris. Dicite Filiæ Sion: *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Noli timere, Isaias inquit, quod Salvator iratus videatur; immutabilis erit lenitas ejus: *Non clamabit, nec audietur vox ejus foris: Calamum quassatum non conteret, & linum fumigans non extinguet.* Ducetur tamquam ovis ad occisionem, & non aperiet os suum, dicit idem Propheta: *Ego quasi Agnus mansuetus*, ipse ait per Jeremiam: *Obsecro vos per mansuetudinem, & modestiam CHRISTI*, sanctus Paulus ait in Epistola secunda ad Corinthios. Hanc illius imaginem nobis exhibet Spiritus sanctus. *Pater Croiset in Asceticis Tomo secundo.*

Quæ in mansuetudine J. C. [illegible] nostram excitare debet in illum confidentiam

Matth. 21.
Psalm 42.
Matth. 14.
Psalm 48.
Jerem. 11.
2. ad Cor 10.

Ut aliquem æstimatione vestra, obsequio, & amore dignum censeretis, procul dubio cuperetis illum 1. Magnum esse, atque potentem. 2. Plenum caritate, & bonitate: 3. Plenum lenitate, atque clementia. Velletis magnum esse, atque potentem, ut ubi esset opus, vobis patrocinaretur, plenum caritate, ut in qualibet occasione vos beneficiis suis cumularet; denique mansuetum, & mitem, ut scelera vestra excusaret. Ejus potentia vos adversus inimicos tueretur; bonitas nihil vobis deesse pateretur; patientia opportune lapsus vestros dissimularet. Hic perfecti amici verus character mihi videtur. Hunc autem in adorabili animarum nostrarum Salvatore invenietis; nam licet paulisper illum propius inspiciatis, haud ægre in illo videbitis potentiam semper beneficam, bonitatem sine exemplo, & suavissimam mansuetudinem. Ex triplici hoc loco placet hodierna die proponere vobis ad intuendum Mundi Salvatorem, ut cognoscatis, quantopere dignus sit amore vestro. *Sermo Manuscriptus.*

Tres veri amici necessariæ qualitates in persona Filii Dei reperiuntur

Exemplum JESU CHRISTI utilissimum est documentum, quo virtutem asperam, morosam, amaram, zelum durum, & insuavem, caritatem acrem, & a miseratione sejunctam, inanes esse virtutes docemur. Hic amor proprius est, libido, ingenium, quæ ut plurimum induunt personam virtutis, quæ speciem duntaxat virtutis gerit, & omnes, qui profitentur pietatem, caritatem, zelum, & qui tumultuosi sunt, ingenio pravo, inquieti, duri, morosi vehementer errant, si verum se zelum, veramque virtutem se habere arbitrantur. Prima Salvatoris nostri lectio, ubi ejus servitio mancipamur, est ab eo veram discere mansuetudinem, & humilitatem: *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde.* Dicere possumus mansuetudinem hanc primum in omnibus Sanctis locum obtinuisse; Patientia, & humilitas necessarii fructus Sanctitatis a modestia separari non possunt, & mansuetudine, quæ semper virtuti amorem conciliavit.

J. C. docet nos mites, & humiles esse, quæ nos ad illius dilectionem impellunt.

Matth. 11.

Hac

est credere, nos ex mera caritate operari? zelum nostrum Dei, & proximi dilectione inflammari, cum assertus hic zelus in invectivas erumpit, in acria, aculeataque verba, in injurias, & contumelias? Quis error est putare nos animari Dei Spiritu, & caussa nostræ saluti, cum peccatorem cupimus exterminare? Opus quidem est odisse peccatum, peccato non parcere, sed pro peccatore viscera paterna habenda sunt. *Idem.*

J. C. per comparationem quamdam ostendit se nunquam oblitturum esse nostri.

Poterat ne Deus sublimiorem nobis adstruere conceptum benevolentiæ suæ, quam hac usus locutione, & comparatione? Magnus quidem est Matris amor erga filium, ardens est, misericors, tener, quem vero Deus pro nobis habet acrior est, atque firmior. Mater filii sui oblivisci potest, Deus non potest animæ meæ. Quæ consolatio cogitare illum nostris affici malis, nostrarum misereri necessitatum; illi carior sum, quam unigenitus, quam filius speciosus, ac bene natus matri amantissimæ? Quin vitia mea, errata, infirmitates extinguere hunc valeant fontem inexhaustum bonitatis, quem Deus habet erga me. Bonitas ista incomprehensibilis est. Deus est, qui divine diligit me. Sed longe facilius comprehendere est modicum amoris, animique grati, quem habemus pro Filio Dei, qui profitetur se nunquam obligatum in superbis, ambitiosisque consiliis, in ideis magnitudinis, & divitiatum, quibus pleraque vitæ nostræ momenta pascuntur? JESUS CHRISTUS nos amat sine ulla alia caussa, nisi ex mera bonitate sua; sed quæ nobis caussa est Deum non diligendi? Illius obliviscimur; verum oblivisci ne possumus beneficiorum, quibus cumulati sumus? Carere ne possumus illius ope, & gratia? Quæ dies, quæ hora, quod vitæ nostræ momentum non aliquo ejus beneficio notatum? & ad id ne animum quidem dignamur advertere? Intelligite monstrosæ hujus tepiditatis iniquitatem. *Pater Croiset in Asceticis Tomo altero.*

Tria, quæ S. Augustinus vidisse optabat.

In antiquitate tria sunt, dicebat olim sanctus Augustinus, quæ ardenter vidisse optarem. Vidisse inquam Romam triumphantem, Paulum prædicantem in Areopago inter Græciæ Sapientes, & CHRISTUM JESUM cum hominibus conversantem. Postremum hoc miraculum, cujus desiderio Sanctus Doctor tenebatur, eamdem in animis nostris impressionem efficeret, si terrenis expediti curis possemus oculos nostros figere in præcipuum hoc opus Omnipotentis, & in visibilem hanc divinarum perfectionum imaginem, in perfectissimum, suavissimumque virum, *speciosum forma præ filiis hominum. Sermo Manuscriptus.*

SUPPLEMENTUM

Ad Tractatum

DE CONCEPTIONE

BEATÆ VIRGINIS MARIÆ.

Æterna Conceptio Sanctæ Virginis in sinu Dei.

MAria in Dei sinu concepta fuit infinitis sæculis antequam in Matris suæ utero conciperetur. Omnia creata gloriari possunt se ab æterno extitisse ante oculos Creatoris sui: sed singularis Mariæ prærogativa est 1. primum fuisse objectum divini amoris post Filium suum, & illud, in quo Deus sibi bene complacuit: 2. se a Deo ita amatam fuisse, ut propter illam potissimum Mundus creatus fuerit, & in illa sumpserit carnem. 3. Principem obtinuisse locum in ordine æternorum decretorum increatæ Sapientiæ. Hæc est Ecclesiæ sententia, quæ Mariæ tribuit eadem verba, quæ protulit Salomon de Filio Dei: *Nondum erant abyssi ... nec dum fontes aquarum eruperant: nec dum montes gravi mole constiterant, ante colles ego parturiebar, & ego jam concepta eram*, formata, destinata, ut essem opus pulcherrimum, quod de Creatoris manu egrederetur ... En primum principium Magnalium Mariæ; vi enim primæ hujus gratiæ concipimus quidquid in ipsa maxime elucet, & consideramus illam secundum Sanctorum Patrum locutionem, tamquam opus omnium sæculorum, tamquam portentum æterni Consilii Dei, tamquam pulcherrimam Creatoris imaginem, tamquam præstantissimam ideam, & excellentissimum exemplum post JESUM CHRISTUM, secundum quod Deus Mundum creavit. Cum enim de Angelorum, hominumque creatione cogitaret, efformabatur Mariæ imago, quæ ex eo momento destinabatur futura Mater Incarnati Verbi, Regina Angelorum, hominum patrona, & totius Mundi Reparatrix. O Sancta, o incomparabilis Virgo, quæ parem neque habuisti, neque es habitura! Quam felix es eo, quod ab æterno Dei nostri animum occupaveris, & semper a Creatore tuo fueris dilecta. Hæc prædilectionis gratia principium est tuæ felicitatis. *Pater Gentilis in libro, qui inscribitur de solitudine Virginum.*

Proverb. 8.

Dei Filius Increata Sapientia Mariâ formans, ædificare sibi voluit domum dignam se.

Sapientia ædificavit sibi domum, excidit columnas septem: Proverb. 9. Ex Sanctorum Patrum sententia, domus, quam sibi Sapientia ædificavit, est Virgo Sancta, quam Verbum ab æterno sibi elegit in Matrem. Rex autem potens, & locuples, qui sibi regias ædes ædificare vellet, vellet simul nihil prætermitti ad earum magnificentiam, & ornatum. Numquid minus aliquid præstabit pro Domo sua æterna Sapientia? Haud ita quidem. Cum Verbum decreverit humanum corpus sumere in Virginis utero, ibique menses novem commorari, nihil negliget exornaturus hoc Templum suæ divinitatis, locupletaturus illud omnibus muneribus suis; verbo illud se dignum effecturus. Ita Scriptura istic Sapientiæ nomine loquitur de Verbo. *Sapientia ædificavit sibi domum*, ut indigitet illud Sapientia uti ad eligendam formandamque creaturam, cujus se Filium esse non erubescat. Verbum igitur tamquam scitus Architectus, qui nihil abnorme esse vult in specimine artis suæ, & qui e contra ei omnem tribuit perfectionem, quam illud recipere valeat, Verbum inquam adeo abest, ut in Maria labem aliquam patiatur, ut illam perficere concupiscat, ut decet opus cui infinita præest Sapientia. Post hæc quid opus est probare insignes Sanctissimæ Virginis prærogativas? Illa ne potest eidem negari, modo cogites, hanc esse domum, quam sibi ædificavit Sapientia? *Sapientia ædificavit sibi domum. Pater Segneri in Meditationibus.*

Dei Filius passus non fuisset, mansionem sibi destinatam primum a dæmone occupari.

Princeps, qui sibi magnificam domum ædificari jussisset, pateretur ne, hanc antequam ab ipso incoleretur, habitari primum a proditore aliquo, rebelli, ac seditioso? profecto hoc non æquo ferret animo; immo potius imperaret, ut scelestus ille procul a regiis ædibus amandaretur, tamquam pestis, quæ secum luem teterrimam adfert. Crederemus igitur æternum Verbum cum sibi ædificasset domum Sapientia sua dignam, passum fuisse, ut infestissimus hostis ibi ante se posuisset sedem sibi; dæmonem videlicet ante ipsum possedisse Mariæ animam per peccatum, quod originale appellamus? hoc fieri nequaquam potuisse videtur. Verbum enim id permittere non potuisset, nisi vel ex necessitate, vel ex voluntate; non ex voluntate, quia videretur alioquin non ita dilexisse Mariam, ut decebat, neque ex necessitate, videretur quidem id prohibere non potuisse: quorum utrumque absurdum est, quod nemo rationis compos probabit. Multo magis, quia Verbum elegit, sibique unice Sanctam Virginem formavit; *Ædificavit sibi.* Unice ergo semper illam possedit, antequam etiam in purissimis visceribus illius carnem susciperet, eamque possedit, postquam ab illa humanam formam recepit. Intererat Sapientiæ ipsius ædificare domum omnibus numeris absolutissimam; intererat providentiæ illa ab omnibus inimici incursibus tueri. *Sapientia ædificabitur domus, & prudentia roborabitur. Proverb. 24. Idem.*

Ad Dei gloriam spectabat non permittere, ut vel unico momento Maria sub dæmonis esset potestate.

Deus ergo gloriæ suæ zelotypus passus esset, dæmonem rebelle illud mancipium primum augustam mansionem hanc occupare? Illum polluere Sanctum hoc Templum, & gloriari posse, se in vinculis suis habuisse aliquando Matrem Dei? Hoc nos credere non sinit divina Sapientia. Deum, cujus summa bonitas est, cui cordi servorum suorum gloria, qui in omnium cordibus insculpsit amorem, ac reverentiam erga illos, a quibus suam hausit nativitatem, oblitum fuisse illius, quam sibi destinabat in Matrem, ita ut

non

non secus ac vulgus mortalium eam fuisse sub dæmonis jugo, & potestate traduci? Quæ tum ergo fuit Sanctissima Virgo gloria, & felicitas Conceptionis tuæ? prorsus immunis a labe noxæ originalis, immunis etiam a funestis ejusdem effectibus; nunquam experta es vel minimam carnis rebellionem contra Spiritum! Omnibus exornata virtutibus easdemque illas perfecisti. Sed heu! dum tuam beatitatem admiror, & lætor, prohibere nequeo quominus obortis lacrymis meam originem prosequar. Recipio igitur me imitaturum virtutes tuas, sed in corde meo nihil invenio, nisi propensionem in malum. Adesto mihi Sanctissima Virgo, fer opem; fer auxilium, ut illi resistere valeam. *Pater Segneri.*

Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret a principio. Prov. 8.

Deus ab æterno Mariam ab aliis electis distinxit.

Verba hæc quæ Patres omnes primum interpretantur de JESU CHRISTO, qui est Increata Sapientia, hodierna die ab Ecclesia adoptantur, & ad Mariam transferuntur. Audiamus igitur illa tamquam ex ore Sanctæ hujus Virginis manantia, ut singularis amor, quo ostendunt illam a Deo in honore habitam fuisse, nos quoque ad illam pro meritis diligendam impellat. *Dominus possedit me in initio viarum suarum.* Ita sane. Ab æterno conjecit Deus oculos suos in Mariam futuram Matrem dilecti Filii sui. Ideo posuit illam cum Salvatore in ordine electionis, qui electorum omnium Ordinem superat, cum hoc tamen discrimine, quod Salvator prædestinatus erat per naturam, Maria vero per gratiam, & electionem a Deo illius factam, ut esset aliquando Mater Salvatoris. Ecce Mysterium, quod hæc Sanctissima Virgo per Ecclesiæ Organum nobis annunciat: *Dominus possedit me ab initio viarum suarum.* Sed quandoquidem Deus Mariam dilexit ante omnia creata: *Antequam quidquam faceret.* & amore suo illam distinxit ab electis omnibus, quisnam tandem esse debet amor noster erga illam? Non sufficit illam a nobis amari propter ea bona, quæ nobis procuravit, & hactenus procurare potest: hoc enim potius esset nosmet, quam Mariam diligere, sed diligenda est propter gratiæ dona quibus illam cumulavit Deus propter dignitatem Matris Dei, propter virtutes suas, & gloriam, ad quam virtutes suæ illam extulerunt. *Pater Croiset in Asceticis.*

Per absolutam potestatem suam Deus Mariam ab omnibus aliis meris creaturis distinxit.

Non dicit Maria ad Deum, sed Dominum ab æterno ipsam possedisse: *Dominus possedit me;* quibus verbis significat, Deum absoluta sua potestate usum fuisse, ut illam in ordine a creaturis aliis distincto collocaret: *Dominus possedit me,* vel ut alibi loquitur: Omnipotens propter me ostendit robur brachii sui. Agebatur quidem de subtrahenda Maria iis legibus, quas Deus aliquando laturus erat contra omnes homines. Profecto Maria efformata fuit ex mortali carne, sed immunis ab omni propensione in malum, infans est, sed cum ratione, & Sapientia ætatis perfectæ: Virgo est, sed sine sterilitate. Mater est, sed sine partus dolore, speciosa est, sed species ejus virtutem fundet, moritur, sed mortis dolorem non patitur: mortua est, sed corpus suum corruptionem non sensit. Annos sexaginta vixit in terris, sed mundus nunquam occupavit eam, singula vitæ suæ momenta repleta sunt praxi virtutis alicujus. Ita Deus supremum exercens dominium Mariam a communibus miseriis liberavit. *Dominus possedit me.* Virgini Sanctæ gratulemur ob tot tantasque prærogativas, easque illi concessas fuisse lætemur; sed conemur simul assiduis precibus illius nobis promereri præsidium. Quam beati erimus, si salutis nostræ negotium eidem commendare poterimus. si enim Dominus consuetas providentiæ suæ regulas in Mariæ gratiam perfregit, illi profecto singulares gratias largitur. *Idem.*

Dominus possedit semper Mariam, hoc est, semper habitavit in illa, & semper cordis ejus possessionem obtinuit.

Dicit Maria Dominum possedisse illam, ut ostendat, se non pertinere tantum ad Deum, uti cæteræ creaturæ, quæ illius juris sunt quatenus opera ejus. Mariæ privilegium est, Dominum semper habitasse in illa, semperque cordis illius possessionem tenuisse: *Dominus possedit me.* Primus quidem hominum parens idem cum illa eriens privilegium obtinuit, sed peccatum ipsius illum de hoc deturbavit, & in dæmonis servitutem redegit. Post primi parentis lapsum omnes nascimur subditi Principis tenebrarum, & Deus [illegible] possessionem animarum nostrarum, nisi postquam illas de turpi hac eduxit captivitate. [illegible] vero Dominus re adhuc integra statim possedit: *Dominus possedit me ab initio*, possedit que eam semper. [illegible] illud, quod eam ab originali peccato præservavit, eamdem semper servavit in gratia. O felicem [illegible] Virginis statum. Ne unum quidem [illegible] momentum, [illegible] fuerit felicitate [illegible]. Tanta hæc gratia [illegible] illam [illegible] Deus ejusdem [illegible] quoquam [illegible] [illegible]. Illud vero exprimi [illegible], [illegible] relinquat in possessionem [illegible] cordis nostri, quod plurimis de caussis suum est: & dum quærit iterum illius possessionem sibi vindi-

care, vos illi resistitis, ac pertinaciter illum aditum prohibetis. *Pater Croiset in Asceticis.*

Maria fuit plena gratia.

Gratia, qua Beata Virgo a primo suæ Conceptionis articulo plena fuit, quam cum Theologis appellamus sufficientiæ plenitudinem, in omnes animæ ipsius facultates se effudit. Mariæ Spiritus inde emicuit, & cor conflagravit, cogitationes illius exinde factæ sunt tamquam lucis radii, & affectus sicut flammæ ardentissimæ charitatis in Deum. Inde perfecta illa submissio carnis ad spiritum, quam nulla licet purissima creatura experta est puriorem post Adæ peccatum; hæc propensio, hæc celeritas in bonum, quam nullum obstaculum in ea retardavit, sicuti in aliis hominibus usuvenit; sublimis hæc perfectio in omnibus operibus, & cupiditatibus ejus semper conformibus, & congruis eminenti gratiæ, quæ earum erat principium. Hinc Virtutes omnes in Maria in sublimi gradu, omnia Spiritus Sancti dona, quæ nos egregium in modum operari cogunt. *Gratia plena.* Lucæ 1.
Quanta nos lætitia afficere debent hæc Mariæ privilegia! neque enim fieri potest, ut illa tot bonis cumulata, Deo adeo accepta abnuat sua pro nobis uti auctoritate ad ipsam confugientibus! Ipsa nos invitat; *Transite ad me omnes.* Accedite ad me, inquit illa, veluti Mater suos Filios arcessens, ut illos in ipsorum necessitatibus repleat: *A generationibus meis implemini. Pater Segneri in Meditationibus.*

Maria habuit gratiæ plenitudinem pro hominibus.

Superabundantiæ plenitudo, quo nomine illam cum Ecclesiæ Doctoribus appellavimus, illa fuit, quam recepit Maria eo momento, quo Sancta Virgo æternum Verbum concepit. Beatum illud momentum factum est Beatæ Virgini incrementum gratiæ, quod non satis exprimi potest. Quidquid ipsi sumus, hoc est ex Maria factum fuisse Altissimi habitaculum. Altissimum non horruisse Virginis uterum, Altissimum ex eodem Sanguine, qui in Mariæ venas fluebat sibi mortalem carnem efformasse. Tunc Maria quodammodo ingressa est in possessionem gratiarum, cujus Salvator Filius ipsius, Dominus est. Incepit illa quodammodo cum illo partiri mediationem Deum inter & homines, salus nostra exinde fieri cœpit negotium illius æque ac JESU CHRISTI: incepit illa suas preces, & vota cum meritis hominis Dei conjungere, quem sinu suo erat gestatura ad flectendum æternum Patrem, ad obtutus misericordiæ ipsius in nos convertendos, nosque cum illo conciliandos. Ita Maria per se plena gratia, etiam propter nos repleta fuit, quandoquidem cum qualitate Mediatricis hominum communicata illi fuit facultas petendi, atque obtinendi in eorum gratiam quælibet bona. Cum autem Maria hos omnes titulos in Cælo tueatur, quid ita eidem confidere possumus! Munus illius est pro nobis sollicitare Filium suum, sicuti JESU CHRISTI munus est indesinenter intercedere pro nobis apud Patrem. Verum, ut mereamur Mariam salutis nostræ caussam suscipere, nos quoque ad majorem illius gloriam aliquid conferre studeamus, colamus illam sincero cultu, virtutes illius imitari adnitamur; hoc potissimum illa expectat a nobis, hoc pretio præcipue suum nobis præsidium pollicetur. *Idem.*

Maria habuit gratiæ plenitudinem præ omnibus Sanctis.

Gratiæ plenitudo, quam supereminentiæ plenitudinem appellavimus, illa fuit, per quam Maria superavit omnes Sanctos acceptissimos Deo, & qui fidelissime Dei beneficiis responderunt. Fatentur omnes, gratiam, quæ in ipso Conceptionis suæ momento Mariam sanctificavit, majorem illa fuisse, quæ in Cælo principem Angelorum sanctificavit. Gratiæ adeo singulari Virgo Sancta respondit omni cum fidelitate, ac perfectione, cujus capax esse potest anima donis Spiritus Sancti repleta; ejusque perfecta responsio ejusdem gratiæ incrementum obtinuit. Itaque Maria nunquam cessans, quominus in lucro poneret & talenta, quæ sibi credita fuerant, & incrementum, quod adjiciebat illi Dominus in pretium fidelitatis, quem gratiarum thesaurum adepta non est? Ex sexaginta, & pluribus, quos vixit, annis, ne unum quidem momentum novæ majoris gratiæ accessione vacuum, qua Deus meram aliquam exornaverit creaturam. Quantum divitiarum cumulus illi fuit in novissimo vitæ ejus articulo! Jure ergo hodierna die Sanctam Virginem salvere jubentes illam cum Angelo possumus appellare *plenam gratia.* Nomen hoc nobis ostendit bona, quibus ditata fuit, rursus, quibus usa est, ut incessanter ex illis fructum perciperet, & semper novas benedictiones, semperque ingeminatas, quas constans fidelitas ipsi semper promeruit. Quis obtinuisset gratiarum plenitudinem, nisi tu Beata Virgo, quæ in lucem eras paritura ipsum gratiæ auctorem? Deus, qui donis suis cumulaturus erat peccatores, parce illa parenti suæ contulisset? Ita est Virgo Sancta? Gratiæ dona large effusa que tibi primo tuæ Conceptionis momento collata fuerunt. Jam tunc in omnes animæ tuæ facultates Gratia se effudit; Spiritus tuus emicuit, cor tuum ignitum exarsit, corpus ipsum tuum nullam admittere potuit impressionem in malum. Hæc tua fuit felicitas Virgo incomparabilis? Nostra vero fuit, quod Dei Mater

effecta

effecta fieres apud illum advocata nostra; sed omnipotens advocata eo jure, quod tibi offerebat qualitas Matris super cor, & gratias illius. Plena gratia in temet, per dignitatem tuam eo pervenisti, ubi efficeres, ut ubertim illis in nos quoque diffluerei. Sed quid mihi prodessent & dignitas, & liberalitas tua, si eadem uti nollem, & me indignum præberem, qui ejusdem effectus experirer? Igitur in posterum nihil prætermittere volo, Virgo potens, ut tuam erga me gratiam promerear. Assiduo præstabo tibi officia mea, neque petam abs te, nisi ea, quæ novera placere tibi, videlicet, ut me commendatum velis Filio tuo, & illuc perveniam, ubi illum amare, eique servire valeam, uti æquum est. *Idem.*

Insignes prærogativas, quibus Sancta Virgo a Deo fuit cumulata propter Conceptionem suam.

Ab unico veluti ductu vobis humilem hanc Virginem exhibendam, dicere possumus, illam immunem ab iis phantasmatibus, quæ nostram spiritualibus objectis applicationem perturbant, & a secretis illis cogitationibus, quæ sæpe optimas quaslibet actiones nostras corrumpunt, effecisse, ut oratio suum laborem dirigeret, & labor orationem præpararet; & mens cordi consentiens versaretur solum supra objecta labe vacua, & motibus voluntatis suæ nunquam prævertentibus lumina vel rationis, vel fidei, non cogitaret, nisi de iis, quæ sibi erant cogitanda, & non nisi diligenda diligeret. Ita ut dicere valeamus neminem unquam plures Cæli favores recepisse, neminem melius unquam iisdem usum fuisse; & si gratia in hac Sancta Virgine ostendit, quousque ipsa gestare posset creaturæ infirmitatem, Virgo pariter in se ostendit, quousque creatura ferre posset gratiæ virtutem, per usum fidelem ipsius. Post hæc non ne dicere possumus gratiam cumulatissimum esse Virginis elogium, quoniam omnem illius Sanctitatem constituit; & Virginem maximum esse elogium gratiæ; quia ipsa est gratiæ opus absolutissimum? *Ex secundo Sermone Academ. anni 1681.*

Sancta Virgo ab originali peccato immunis, liberata fuit ab omnibus funestis effectibus ejus.

Sanctæ Virginis felicitas imperfecta fuisset, si ab omni originalis peccati labe immunis ejusdem effectus fuisset experta, sicuti videmus aquas Baptismi nos in Dei gratiam revocantes, semper nos in ejusdem amittendæ periculo relinquere, & postquam temperaverunt in animis nostris ignem cupiditatis, remanere adhuc favillas, quæ identidem excitantur: Sed quæcumque mala pariant in cordibus nostris, in Mariæ corde omni motu carent, earum ardor per caritatem expiatus instrumentum est virtutum ejus; & nonnisi per divina, atque cælestia objecta succenditur. Miseri filii patris rebellis, ac inobedientis jure flemus molestos crimitus ejusdem effectus; queramur de imperiosis cupiditatibus, quæ in nos exercent tyrannidem, de studiis, quæ dominantur in nobis, de cæcis subsultibus, quæ nos rapiunt, aliisque illinc profluentibus malis, quæ efficiunt, ut ratio ingemiscat sub jugo carnis fere semper imperiis ejusdem rebellis. Tristis, & misera peccatorum hæreditas! tibi obnoxia non est innocens Virgo. Turpia hæc naturæ humanæ vulnera destinata sunt filiis corruptoris sui, non autem parentis Redemptoris. Si hæc peccati semina non omnino suffocata fuerunt in Virginis anima, eorum tamen infelix fecunditas prorsus suspensa fuit, Ejus effectus obsequentes, & dociles non nisi ad illius nutum excitabantur; & quin aliquis illi gerendus esset conatus ad eorum impetum cohibendum, ultro sequebantur jugum rationis, & gratiæ. *Ex Sermone sexto Academ. anni 1681.*

Immunis fuit ab ... fomite ... [illegible]

Neque minus Sancta Virgo immunis fuit ab ætatis suæ infirmitatibus, quam ab æstu cupiditatum. Ratio ejus donis illustrata, fere non præstolata est subsidium annorum ad ... [illegible], & quamvis non habuerit ... domesticos inimicos, quamprimum ab illis victoriam retulisset. Cumulatissima dona, quibus Cælum illam repleverat, non otiata sunt in anima ejus, & bonorum omnium cumulus fuit iisdem uti potuisse eodem fere momento, quo illis fuit aucta. Gratia igitur prima jecit semina in animam Virginis. Hæc autem excoluit primis hasce impressiones omni ea cura, quæ ad alias promerendas erat necessaria. Deus non minus prodigus fuit suorum beneficiorum, quam illa sollicita, ut inde proficeret, ita ut per fidelem seriem cooperationum, atque gratiarum simul connexarum, sensim earum plenitudinem promeruit, & fontem exhausit; & quin penetraret Dei consilia, ea complere fructu sedulitate conata est, quanta si unanimi consensu cum Providentia certaret. Felix, quod ab æterno electa fuit, ut Dei Mater fieret, sed immortalibus digna præconiis, eo quod gloriosum hunc titulum meruit, quantum simplex illum mereri poterat creatura. *Ex eodem.*

Deus postquam illam immunem præstitit a peccato, ejusque effectibus, formavit eam ad similitudinem Filii sui.

Deus fingere cupiens eximiam creaturam tamquam staturam faber incepit auferendo quidquid vitiosum esse poterat, & informe; & postquam immunem effecit ab omnibus noxis naturæ inhærentibus per insignes, præclarasque dotes, quibus cumulavit illam, per beneficia, quæ in illam effudit, perfecit eam secundum ideam, quam sibi ab æterno proposuerat. Hujusmodi rationem secutus est Deus erga Virginem, ex qua facere cupiebat creaturam numeris omnibus absolutam, & dignam, quæ in sinu suo Verbum gestaret. Primus misericordiæ obtutus, quem conjecit in illam, liberavit eam a crimine, quo alioquin fuisset infecta; Primus favor, quem contulit illi, fuit eximere illam ab omnibus naturæ infirmitatibus, quibus alioquin fuisset obnoxia. Mox vero illam præstantissimis donis locupletavit. Nulla gratia est, qua illam non exornet, ac decoret. Ita nullam in ea labem relinquens omnia perfectionum genera in illam congerens per admirabilem sapientiæ, & potentiæ suæ consensionem, præparat illam dignitati, cui destinaverat eam. *Ex Quarto Sermone Academ. anni 1681.*

Ad honorem Filii Dei spectabat filiam creare matrem sine macula.

Intererat procul dubio Sapientiæ Dei Sanctam Virginem ab omni peccati labe eximere; quandoquidem nulla merita reparare poterant deinceps malum, quod in illa culpa peperisset; nulla gratia sarcire poterat primam illam innocentiam, & incorruptam integritatem, quæ ad Deum sinu suo concipiendum videbatur necessaria. Ut illam innocuam, & ab omni labe puram servaret, eam præservare debebat non ab operibus solum, verum etiam ab omni peccati macula, integramque a peccati veneno tueri. Tamen, quamvis Virgo sine peccato fuisset concepta, cum uti nos efformata fuisset ex ea carne, quam peccatum in suo principio vitiaverat, procul dubio, illa, uti nos, extitisset infelicibus peccati effectibus obnoxia. Sed immortales habeantur gratiæ infinitæ Misericordiæ Dei, quod per recens beneficium præservata a plagis, quas Adam humanæ inflixit naturæ, incolumis, & integra fuit, & immunis a malis omnibus, quæ peperit in nobis prævaricatio. *Ex quarto eodem Sermone.*

Primum momentum Conceptionis B. Virginis fuit gratiæ momentum.

Dominus possedit me in initio viarum suarum. Antiqui (insignis Beatæ Virginis Famulus ait) quotannis celebrabam diem suæ Nativitatis, & Conceptionis effuso lacrymarum imbre: Ita Job postquam maledicto percussit diem, quo natus erat, idem protulit Anathema in suæ conceptionis momentum: *Pereat dies, in qua natus sum; & nox in qua dictum est: conceptus est homo.* Quia omnes concipimur, & nascimur filii iræ Dei. Animæ nostræ simulac corporibus nostris adhærent, separantur a Deo per peccatum, & hæc erat lacrymarum, quas effundebant, caussa. Sed alia in classe est Virgo Beatissima. Primum Conceptionis ejus momentum est gratiæ, & principium beatitudinis ejus. Nunquam extitit iræ filia, quoniam semper formosa fuit: *Tota pulcra es,* cum nunquam receperit impressionem maculæ, quam Deus ferre non potest in aliquo quin oderit illam. Itaque tota simul lætatur Ecclesia in Conceptione Sanctissimæ Virginis: Angeli ipsi, teste Sancto Bernardino, in Cælo celebrant Festivitatem, quam nos hodie celebramus in terris. Solemniem ipsi recolimus memoriam Immaculatæ Conceptionis suæ Deo gratias acturi de singularibus prærogativis, quibus ei placuit ex primo illo temporis articulo eam exornare: verum etiam celebratur merita Virginis incomparabilis, quæ ex illo momento exæquarunt merita omnia Summorum Sanctorum. Verum est illam ex tunc a Creatore a ceteris hominibus fuisse distinctam, sed verum quoque est illam semet distinxisse optime, tunc primum collatæ sibi gratiæ respondentem. *Pater Croiset in Asceticis.*

Job 3.

Cant. 4.

Ex eo tempore Deus distinxit illam a reliquis hominibus.

Novissimo momento vitæ Sanctorum dies eorum Festus colitur; etenim nequicquam tota eorum vita Sancti dici potest nisi extremum illud momentum Sanctum fuerit; quandoquidem Sanctitati illius respondet omnis gloria, qua perfruuntur. Sed quoniam Immaculata Virgo adhuc Sanctior est primo Conceptionis suæ momento, quam omnes Sancti fuerint in exitu vitæ suæ, nonne æquum erat, ut solemni Festivitate primum illud recoleretur momentum adeo Sanctum, adeoque Sanctæ Virgini gloriosum? Primo illo momento consecravit Deo cum omni, qua fieri potuit perfectione, primum cordis sui motum. Gratus animi sensus propius secutus est gratias acceptas, ita ut momento eodem quo fuit beneficiis cumulata, plena fuerit amore erga suum benefactorem. Sed quo amore plena? Quis illius ardorem, perfectionem, præstantiam satis valet exprimere? Sufficit dicere cum Sancto Vincentio Ferrerio, Mariam primo Immaculatæ Conceptionis suæ articulo gratiam recepisse majori cum plenitudine, quam omnes Sancti, omnesque Angeli simul. *Virgo fuit sanctificata in utero super omnes Sanctos, & omnes Angelos. Pater Croiset in Asceticis.*

Virgo Sanctissima non solum concepta fuit sine labe, sed conservavit, auxitque gratiam suam usque ad extremum diem.

Si magnum est Beatissimæ Virginis privilegium gratiam recepisse cum vita, non minus est gratiam hanc non solum sartam tectam usque ad obitum servasse, verum etiam in dies singulos amplificasse. Nos, qui in peccatis concepti sumus, & nascimur in illis, sero recipimus gratiam, quæ nos Dei facit amicos: & quod longe deplorabilius est, illius fere statim jacturam facimus, ac eamdem accepimus; ut reliquos vitæ nostræ dies traducamus, incerti, utrum illam reparave-

paraverimus. Heu! plerique non multos transigimus dies in Baptismi gratia, nisi quamdiu fere ignoramus quid sit peccatum, a quo illa nobis præripitur. Quænam ergo nostra felicitas esset, si hodierna saltem die innocuam vitam ducere inciperemus? Conemur imposterum ita vitam ducere, ut extremos vitæ dies in gratia claudere valeamus. Quod in gratia concepti non fuerimus, consolari quodammodo possumus; hoc enim in potestate nostra non erat positum: Sed malorum omnium maximum, quod nullam patitur consolationem, est non mori in hoc statu gratiæ; extremum obire diem in Dei odio, & mori in peccato. In peccato conceptum esse malum est, sed Baptismus præsens est hujus mali medicina: sed mori in peccato malorum omnium funestissimum est; cumulus malorum omnium, cui nullum pharmacum potest inveniri. Ad hoc vero malum evitandum quodnam validius amuletum inveniri potest, quam Immaculatæ Conceptionis devotio? *Pater Croiset in Asceticis.*

Immaculatæ Conceptionis devotio præsentissimum est remedium ut in innocentia vivamus, & moriamur.

Cum totum Sanctum hoc Mysterium versetur in singulari hac prærogativa, in peculiari hoc privilegio, in hac insigni gratia, per quam Sanctissima Virgo ab originali, & actuali quacumque noxa præservata fuit; devotio erga sacrum hoc Mysterium hanc Misericordiæ Matrem impellit, ut famulis suis gratiam obtineat vivendi, & moriendi in innocentia; & asserere possumus peculiarem effectum devotionis erga Immaculatam Conceptionem esse, morum puritatem, vitæ innocentiam, finalem gratiam, quæ semper meum est Dei donum; quoniam nihil adeo movet Sanctam Virginem ad nobis obtinendam bene vivendi, moriendique gratiam, quam tenera erga Immaculatam suam Conceptionem devotio. *Pater Croiset in Asceticis.*

B. Virgo ex hominibus una fuit, quæ communi maledicto non fuerit perculsa.

Veritas est, SS. Virginem unam ex hominibus extitisse, quæ maledicto communi perculsa non fuerit, & in universali ea colluvione minime perierit. Illam nobismet exhibere possumus tamquam illam admirabilem Arcam, quæ supernatabat aquis diluvii, & quæ salva facta fuit in gratiam Noe, primi, ut ita dicam, reparatoris humani generis, quem illa gerebat, & qui figura erat JESU CHRISTI Redemptoris nostri. Fateamur, necesse est, nullum unquam fuit hoc præstantius privilegium. Dæmon habet in vinculis suis universum genus humanum; unica Virgo ex illis elapsa est. Hæc non solum tuetur libertatem suam, verum etiam conterit ipsum Tyranni caput, & primo illo temporis articulo, quod fuit initium, origo, & caussa malorum omnium, quæ homo passurus erit. Virgo hæc invenit principium omnium benedictionum, quibus cumulanda est, & quibus est cumulatura universum orbem per Filium suum Salvatorem nostrum. Ex primo illo momento, quo omnes homines in terribili caligine consepulti fuerunt; Sancta hæc Virgo nitenti in luce refulsit, quæ eosdem Angelos perstrinxit. Primo illo vitæ momento, quo omnes homines promiscue statim pati, ac vivere incipiunt; se ipsam invenit tot cumulatam deliciis, ut cælestes Spiritus admirentur, & obstupescant; *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto deliciis affluens?* Mirum non est, originem adeo puram, omnem puritatem suam reliquo vitæ suæ tempore servasse. Sancta hæc Virgo omnibus vitæ suæ momentis crevit in Dei amore, fervore, omnique virtutis genere; & si primum adeo plenum fuit Sanctitate, qualia cetera extitisse credenda sunt, quandoquidem in singula geminavit thesaurum meritorum, quem possidebat? Sed quod adhuc admirabilius est, & ad nostram doctrinam utilius, illud est, quod ab omni infirmitate immunis, & confirmata in gratia in Immaculata Conceptione sua, Mundum nihilominus, & Mundi corruptionem fugit. Licet cum omnibus innocentiæ privilegiis concepta, vixit tamen in secessu, in austeritate, in omnibus pœnitentiæ severitatibus. Licet Spiritu sancto plena a primo suæ originis momento, laboribus non abstinuit, & nunquam Sanctitati suæ terminos posuit. Semper in meritis, atque virtutibus crevit. Admiremur, & incessanter Sanctam hanc Virginem celebremus, sed meminerimus illius colendæ, eique placendi rationem esse imitari puritatem ejus, humilitatem, aliasque virtutes illius. *Pater Croiset in Asceticis.*

Cant. 8.

Cum Dei Filius creaverit S. Virginem futuram sibi Matrem non est putandum, & sine labe illam potuit creare.

S. Augustinus ad loquendum inducens Salvatorem cum Manichæis, detrectantibus colere Dei Matrem hæc illi verba tribuit: *Hæc, quam despicis Manichæe, Mater mea est, & de manu mea fabricata.* Quæ cum ita sint, quis dubitare potest, quominus illam purissimam effinxerit? Quis credere potest ipsum illi negasse, quidquid alicui conferre poterat ad illius perfectionem, præstantiam, & dignitatem? ipsam non decorasse justitia originali, nitidioribus virtutibus exornasse, cælestibus thesauris omnibus locupletasse, omnibusque gratiis cumulasse? *Si potuit inquinari cum facerem, potui inquinari cum ex ea nascerer. Talem sibi delegit*, S. Bernardus inquit, *immo talem sibi Matrem condere voluit, qualem ipsum decebat, & quam noverat sibi placituram. Pater Croiset.*

Cum nulla creata fuerit, ut esset Mater Salvatoris, non poterat illa ne momento quidem esse sub ditione infestissimi sui inimici.

Æquum non erat, ut quæ Deum esset paritura, vel uno tantum momento, aliquo pacto in Dei odio versaretur. Opus non erat, ut Virgo delecta, ut peccato cladem inferret, ipsa quocumque modo esset eidem obnoxia peccato. Neque Dei Filium decuisset, si Sanctuarium, in quo mansurus erat, inimicissimum sibi excepisset. Denique amor suus flagitabat, ut erga Matrem suam omnem exerceret misericordiam, neque omnem illam exercuisset, nisi eam a profundissimo lapsu præservasset. Hinc complures Sancti Patres dixerunt Sanctam Virginem redemptam fuisse, vel potius participem fuisse Redemptionis divini Mediatoris præcoci redemptione; Salvatorem vincula nostra confregisse nos a servitute liberando; Matris vero suæ Redemptorem fuisse, prohibendo, ne caderet. Salvator est noster nos gratiæ resuscitans; Mariæ vero Matris suæ illi semper vitæ gratiam conservans. Æquissimum est, Beata Virgo, ut Cælum tot te privilegiis condecoraverit formans te, ut aliquando eveheretis ad altissimam dignitatem, quæ fuerit unquam, vel quæ esse possit; neque minus æquum est, ut universus Orbis insigne hoc privilegium concelebret. Æquissimum est, ut Ecclesia colat primum illud tuæ vitæ momentum, in quo Sanctior fuisti quam omnes simul Sancti fuerunt in exitu vitæ suæ. Æquum est ut fideles singulari devotione recolant beatum illud Immaculatæ Conceptionis tuæ momentum, quæ facta est totius nostræ felicitatis exordium. *Pater Croiset.*

Caussa propter quam Ecclesia instituit hanc festivitatem.

Hæc quoque caussa est propter quam Ecclesia divino afflata Spiritu peculiarem hunc instituit festivitatem sub titulo Conceptionis Mariæ. Intelligit enim celebrare hoc gratiæ privilegium, atque Miraculum, quod Sanctam Virginem sanctificavit eo momento, quo fuit concepta, & quemadmodum dici potest hanc primam gratiam cumulum adjecisse plenitudini earum gratiarum, quas receperat; nam quomodo Angelus illam salutare potuisset gratia plenam, si in vita ipsius vel unum extitisset momentum, ubi non fuisset plena: Ecclesia vult, ut Fideles omnes suas congratulationes conjungant in hoc festo insignem favorem hunc celebraturi. Beato illo temporis momento in ipsa adimpletum est, Patres inquiunt, quod Deus serpenti prædixerat: *Ipsa conteret caput tuum.* Genes. 3. Originale peccatum, Sanctus Augustinus inquit, est veluti caput serpentis inferni, quia peccatum hoc est fatale principium, quo dæmon se hominis dominum constituit. Maria liberata a morsu hujus serpentis in Immaculata Conceptione sua per gratiam prævenientem eo momento caput ejus contrivit; quod insigne est privilegium, propter quod dixit: *Non gaudebit inimicus meus super me. Idem Pater Croiset.* Psalm. 40.

Ecclesia vocat illam ante omnem creaturam primogenitam. Eccle. 24.

In virtutem hujus prædilectionis, Ecclesia illam *Primogenitam ante omnem creaturam* appellat, & applicat illi ea Proverbiorum verba: *Dominus possedit me in initio viarum suarum.* Deus proteget illam diluculo, summo mane, in primo vitæ ipsius momento: *Adjuvabit eam Deus mane diluculo*, inquit, Propheta. Psalm. 45. Altissimus debuit sanctificare locum quem elegerat, ut ibi inhabitaret: *Sanctificavit Tabernaculum suum Altissimus.* Ibidem. Sanctitas purissima efficere debuit ornamentum domus suæ, *Domum tuam decet Sanctitudo*: Psalm. 92. Decebat Sanctus Anselmus ait, ut talis Virgo, quam Deus sibi in Matrem elegerat, tantæ puritatis esset, ut major ne cogitari quidem posset in aliqua creatura: *Decens erat, ut ea puritate, qua sub Deo major nequit intelligi, Virgo illa niteret.* Cum Angeli creati fuerint in innocentia, Angelorum Regina, Patres inquiunt, debebat ne illis vel minimo momento minor esse in Sanctitate; & gratiam quam Deus Evæ concesserat primæ illi Mulieri, quæ mortem illatura erat in Mundum, illi negasset Mariæ, quæ vitæ auctorem erat paritura? Certum est, Sanctus Ildephonsus ait, illam ab omni originali peccato immunem fuisse, per quam non solum liberati fuimus a maledicto, quod prima Mater nostra in nostrum caput detraxit, sed omnis benedictionis genus consecuti sumus: *Constat eam ab omni peccato originali fuisse immunem, per quam non solum maledictio Evæ soluta est, verum etiam benedictio omnibus condonata.* De Partu Virg. Credine posset Deum, qui *antiquam Virginem sine probro condidit, ipsum & secundam sine nota, & crimine fabricatum non esse?* Caro JESU, secundum Sancti Augustini dictum, cum esse deberet portio Carnis Mariæ, arbitrari aliquis possit, Deum hunc adeo zelotypum innocentiæ, & perfectissimæ Sanctitatis, Deum, qui perhorrescit maculam, quam vel minimum peccatum relinquit, permisisse, ut Mariæ caro, ex qua Mundi Salvator proprium Corpus suum erat formaturus, unquam labe aliqua inficeretur? Absit hoc, Sanctus Bernardinus exclamat, ut beata illa domus, ubi Verbum Caro factum novem menses incoluit a minima sorde fuisset expianda. *Absit ut proprii quidquam inquinamenti domus hæc aliquando habuisse credatur, ut in ea proinde scopa quæreretur.* Serm. 2. *Pater Croiset in Asceticis.*

Beatissimæ Virginis Conceptio hæc lux.

Deus dixit: fiat lux, & facta est. Pura lux hæc S. Vincentius Ferrerius ait, *dicitur illa benedicta generatio Virginis Mariæ, quæ sine tenebris culpæ facta est. Non credatis*, sequitur idem, *quia fuerit sicut in nobis, qui in peccato concipimur. Sed* in Conceptione Mariæ, *statim postquam Corpus formatum, & anima creata, tunc fuit sanctificata*, & eodem tempore, subjicit ille, qua inventa est in oculis Dei tota pura, tota sancta, tota pulcra: *quia facta est hæc sanctificationis in illa: Angeli in Cœlo fecerunt festum Conceptionis. P. Croiset.*

JESU CHRISTI Sanctificatio in utero Matris, Nativitas prorsus Sancta, nequaquam fuissent peculiare Matris Dei privilegium, quæ ex Patrum sententia plures sola gratias recepit, & beneficia insigniora, quam Sancti omnes simul: Illa cui Deus omnes contulit gratias, omnem perfectionem, & gloriam, quam mens concipere possit in creatura, S. Thomas Villanovanus inquit, & majorem adhuc, quam concipere valeat. *Nihil illi gratiæ, & perfectionis, & gloriæ, quam animus in pura creatura concipere posset defuisse immo re ipsa omnem intellectum superasse.* Illi denique, ut S. Bernardinus Senensis ait, tantam elargitus est Deus gratiam, *quanta uni, & puræ creaturæ dari possibile est*; & proprie loquendo insignis hæc Immaculatæ suæ Conceptionis prærogativa illam ab omnibus creatis rebus distinguit. *P. Croiset.*

Serm. 3. de Nat.

Dominus illam totam pulcram vocavit.

Tota pulcra es in Conceptione, doctus inquit Idiota. hanc unam prærogativam Dominus censuit dignam Matre, quam sibi delegit. Unicum hoc privilegium est, quod singularem afflat decorem gloriæ Matris Dei; hoc extremam admovet manum similitudini inter illam, & ænigmaticas imagines, quas Spiritus sanctus nobis proposuit, inter illam, & omnes mysticas figuras, quæ illam nobis repræsentant, modo sub lilii symbolo, cujus candorem inter spinas admiramur: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias*: modo sub imagine Horti conclusi, quo Serpens nequit obrepere, modo sub illa fontis Signati. *Hortus conclusus soror mea: Fons signatus*, SS. Trinitas Hortum hunc ita circum undique clausit, inquit Richardus a S. Laurentio, ut invius esset: *Conclusit hunc hortum tota Beata Trinitas. Ita conclusit, ne ulli hosti, nulli maligno ejus pateret ingressus.* Quæ veritatis species erat, Patres inquiunt, ut quæ Dei Mater erat futura vel unico temporis articulo esset objectum odii ejusdem; & Angelorum, hominumque Regina, unico momento dæmonis esset mancipium, & denique ut gratia originalis innocentiæ Angelis, & Evæ concessa, Mariæ negaretur. *P. Croiset.*

Cant. 2.

Cant. 4.

Maria in Conceptione sua aurora magna [illegible] Solis Justitiæ refulsit.

Quæ vota, bone Deus, post quinque annorum millia, ut aliquando tandem prodiret Sol Justitiæ, hominumque Redemptor! Omnibus consepultis in tenebris, quæ effusæ erant super faciem universæ terræ post Adæ peccatum, cupiebatur formosus ille dies, qui Justitiæ Solem parturus erat. Immaculata Mariæ Conceptio illius Aurora fuit: *Aurora prævia, dies nostra nescia*, [illegible] inquit Petrus Cluniacensis: Quod gaudium [illegible] aurora illis, qui diem impatienter expectant! H[illegible] die recolit Ecclesia memoriam adeo puræ lætitiæ, [illegible] primum est momentum, quo aurora [illegible] lux [illegible] refulsit. Diem hunc celebrat Ecclesia, & [illegible] posset non celebrare diem [illegible] ejus, quod Sanctum est, ex S. Thoma, [illegible] hodie celebrans Conceptionis Immaculatæ Sanctitatem ostendit [illegible].

Dominus semper possedit Virginem.

Dominus possedit me in initio viarum suarum. Quantum est hæc Virgo adeo Cœlo dilecta, cui verba hæc applicat Ecclesia, & quam [illegible] se nunquam fuisse suo dæmonis captivitate? [illegible] est Creatura, quam Deus sibi ab æterno elegit in Matrem. Num mirum esse potest, si adeo zelotypus fuerit possessionis cordis illius, & si prima illius [illegible] sibi reservavit? Templum est, in quo tota Divinitatis plenitudo residere debet, mirum est, si ille ne minimam quidem illius pati profanationem? *Non enim homini præparatur habitatio, sed Deo.* Opus est, ut Maria immunis sit ab omni peccato: Filius enim Dei in utero ejus nasciturus est, tamquam in primo Templo suo, & primo usui destinatum, & officii sui meretur hoc [illegible] privilegium. *Non enim homini præparatur habitatio, sed Deo. P. Croiset in Asceticis.*

1. Paral. 9.

Idea quænam habenda sit de Conceptione S. Virginis per sanctam [illegible] propositam Ecclesiæ.

De SS. Virginis Conceptione non est loquendum tamquam de hominum aliorum Conceptione. Extrinsecus quid in videtur puella, ut reliquæ vulgo: sed Templum est, quod Deo præparat gratia. Si enim pro Templo Jerusalem quodammodo Deus illic sese exhibere voluit, & palam in nubis formam descendit, ut illud præsentia sua consecraret, ac se dignum ostenderet, nonne oportebat, ut consecraret etiam vivens hoc Maria Templum. Neque opus est, ut sicut in aliis Templis ædificatio præcedat Sanctificationem, ut de illa dici possit, quod de Templo Salomonis, Deum videlicet illud Majestate, & gloria sua implevisse: immo ita replevit omnes status vitæ ipsius gratia, & gloria sua, ut ne unus quidem vacuus fuerit Deo: ut primum Conceptionis ejus momentum repletum fuerit ejusdem Majestate, & gloria ipsius consecratum. In Templo, cum ædificaretur neque auditus fuit malleus neque securis, neque alterius cujuspiam instrumenti strepitus: æquissima figura puritatis, & Sanctitatis Conceptionis, vitæque totius Beatissimæ Virginis. Hæc est Arca Noe, quæ unice salva facta est ab aquis, quæ omnes terræ incolas merserunt. Hæc Arca est Fœderis ex incorruptibili ædificata ligno, intus, ac extra auro mundissimo contecta. Hoc est speculum sine macula, cui colubri flatus nunquam afflavit caliginem. Hic Sanguis est, ex quo Spiritus sanctus Deo ipsi formare debet corpus; nonne æquum est vetare, ne corrumpatur? Sanctus Sanctorum poterat ne consociari cum carne peccato coinquinata. Discamus ergo ab Ecclesia revereri in Maria prærogativam adeo singularem, quin audeamus hoc scrutari Mysterium per infidelem curiositatem, quæ infert contumeliam Matri Salvatoris. Sed quænam inde nobis haurienda est doctrina, ad morum nostrorum ædificationem! Filii iræ, & odii possumus ne tristem evitare calamitatem, in quam incidimus primo ipso originis nostræ momento? Possumus ne efficere, ne fatale sit nobis momentum maledictionis? Nequaquam, sed ex hac prærogativa percipere possumus, quænam habenda sit gratiæ Santificantis idea per distinctionem qua vult Deus Mariam decorare in ipsa origine ejusdem momento, & quo in horrore Deus habeat, & nos habere debeamus peccatum; quandoquidem eximit Deus a Lege communi Mariam, ne ipse assumat carnem, quæ semel peccati labe fuisset commaculata. Nos prohibere non possumus, quominus in peccato concipiamur; sed possumus, ac debemus sine peccato vivere, ope gratiæ, quæ deest nemini. *P. Croiset in Asceticis.*

Magnum privilegium immunitas a peccato originali.

Per Immaculatam Beatissimæ Virginis Conceptionem intelligimus singulare, & eximium illud privilegium per quod Deus felicissimam hanc Creaturam præservavit a labe peccati originalis, quæ universam Adæ posteritatem infecit. Nemo unus ignorat privilegium legem esse particularem, quæ homines hoc affectos privilegio eximit a communi lege, cui ceteri subditi sunt. Privilegium ergo eo spectabilius est, quo lex, a qua eximit, durior est, & maxime universalis. Maria in Conceptione sua exempta fuit a lege, qua omnes homines peccato erant subjecti. Ullane unquam lex extitit durior, atque latius effusa? Intelligite, si fieri potest, pretium, magnitudinem, præstantiam privilegii Immaculatæ Conceptionis. Privilegium hoc tale est, Doctores, & Patres inquiunt, ut si optio facta fuisset S. Virgini, ut iterum mallet, eligeret vel Dei Matrem esse, vel esse sine peccato conceptam, Immaculatam Conceptionem ceteris quibuscumque dotibus, ipsi etiam divinæ Maternitati fuisse prælaturam. Cognoscentes, & amantes Deum eo modo, quo Sancta Virgo cognoscebat, ac diligebat illum, nulla prærogativa, nulla gratia, nulla dignitas reparare posse videbatur tantum hoc mali, quantum extitisset, vel uno momento Deo inimicam, eique in odio fuisse. Hinc intelligamus quænam sit nobis habenda idea de peccato. Profecto si augusta qualitas Deiparæ poscebat, ut esset illa immunis corruptione post obitum, & ab omni etiam venialis peccati labe in vita; quanto magis incomprehensibilis dignitas illa flagitabat, ut ab omni originalis [illegible] labe esset immunis? Quæ fidei species, quis decor erat, ut Dei Mater primo ipso vitæ suæ momento dæmonis potestati esset subjecta? Quæ veritatis fortes, quod cum Deus adeo facile posset illam præservare, voluerit Matrem suam esse captivam? Sed insigne hoc privilegium, quam gloriosum est Matri Dei? Quot vero aliorum donorum, atque [illegible] est causa? Inde Sanctissima Virgo cumulata fuit majoribus gratiis primo illo momento. *Quod [illegible] habuerunt sancti*, Sanctus Bernardus exclamat, *in sola [illegible]*. Quo igitur [illegible], quo cultu celebrandum est primum illud Sanctissimæ vitæ momentum? Quemadmodum omnia flumina, Sanctus Bonaventura inquit, influunt in mare, ita omnes gratiarum, & benedictionum torrentes ex Dei sinu diffluentes, ac in Sanctos omnes divisi influxerunt in cor Mariæ primo vitæ ipsius momento, quo sanctificata fuit. Quam æquum erat celebrare feliciter hoc momentum cum omnibus lætitiæ, & perfectissimæ solemnitatis significationibus! Æquissimum est bene nati filii officium gaudere Parentis suæ gloria, & felicitate. Hoc natura, ratio, officium, grati animi sensus filiis omnibus suadet. Ita vidimus, & ad hanc quoque diem videmus Reges, Matri suæ triumphi honores, quos ipsi negabant, deferri jubentes, & non nisi in honorem Matris suæ a subditis suis festos dies institui cupientes. *Pater Croiset in Asceticis.*

Quodnam esse debet gaudium, veneratio, lætitia omnium Fidelium hac die? Qua pietate, qua cura, quo fervore nobis celebranda est festivitas Immaculatæ Conceptionis Matris Dei; quæ ex omnibus festivitatibus in illius honorem institutis illi antiquissima est, eique jucun-

Sensus lætitiæ, & venerationis, quibus [illegible] debemus [illegible] festivitate.

diffi-

dissima? Tepor noster, & ignavia in hujusmodi occasione nonne argumentum esset modicæ gratitudinis, confidentiæ, & amoris nostri? Mediocrem vero fovere pietatem erga immaculatam Matris Dei Conceptionem essetne hoc insigne venerationis, & amoris nostri argumentum? *Idem*.

Tres prærogativæ, quæ concomitatæ sunt B. Virginis Sanctificationem.

Animadvertendum est tres singulares prærogativas, tria adfuisse privilegia in admirabili hac Sanctificatione, quæ nunquam in alia ulla creatura inventa fuerunt. Videlicet SS. Virginis Sanctificationem originalem fuisse, immutabilem, & in jugi incremento. Angeli, Adam, & prima mulier creati fuerant cum gratia Sanctificante, sed illam amittere poterant, & re ipsa Adam, & Eva, non secus ac Angeli Apostatæ illius statim jacturam fecerunt. Sed Maria in Immaculata Conceptione sua repleta fuit Sanctitate, quam nunquam amisit, & quam per gratiam ne poterat quidem amittere. Apostoli post Spiritus sancti illapsum in gratia confirmati fuerunt; sed præterquamquod fuerunt peccatores, a levibus noxis non erant immunes, cum Maria a primo vitæ suæ momento immutabiliter succensa fuerit purissimo Dei amore, & per gratiam singularem toto vitæ suæ tempore a levissimis etiam erratis vacua fuerit. Beati in Cælo vacui quidem sunt ab omni labe, & imperfectione, atque immutabili Sanctitate perfruuntur; verum hæc non potest crescere, neque majorem perfectionem acquirere. Sed Sanctitas Mariæ in singula momenta aucta est, & in infinitum novis cumulata incrementis toto eo tempore, quo in vita permansit. Primam hanc gratiam subsecuta sunt Spiritus sancti dona, habitus infusi, virtutes morales, & intellectuales, dona prophetiæ, miraculorum, intelligentiæ Scripturarum ad summum usque apicem perfectionis. *P. Croiset in Asceticis*.

Gratiæ & benedictiones, quibus illam Deus cumulavit.

Nebulæ, quæ caliginem offundunt menti aliorum infantium, non offundebant caliginem luminibus mentis suæ. Cor ejus ex eo tempore occupatum fuit ardenti dilectione divini Sponsi cujus erat futura mater, & tempus, cujus mortales reliqui jacturam faciunt, fuit illi tempus meritorum, atque benedictionum. Quænam gratia, quantum Mariæ gloria primo illo momento! Satis æstimari non potest, quantum illa per hoc privilegium profecerit. Quos enim progressus in Sanctitate facere debebat anima, quæ plus habebat gratiæ, quam Seraphim omnia, & quæ nulli obnoxia erat naturæ corruptæ imperfectioni? Ad quem non amplitudinis gradum sese extollere debuit illa, quæ non sentiebat pondus Corporis sui, & cujus Spiritus [illegible] luminibus illustratus? Quis esse debuit excessus amoris sui in Deum tantum cum aberat, quod [illegible] affectionibus minueretur, ut alius [illegible] affectionibus [illegible] ad illum magis magisque inflammandum. Bone Deus, quantam esse debet admiratio nostri, amor, & veneratio erga Matrem tuam in primo hoc suæ Conceptionis momento? Sed quæ [illegible] esse debet [illegible] in festivitate hac celebranda? *Idem*.

Sensus quos fovere tenemur de S. Virginis Conceptione.

Virgo Immaculata, Virgo Sancta, firmiter credo, Deum ab [illegible] possedisse te; credo non Conceptionem duntaxat tuam, sed etiam totum vitæ tuæ spatium omni labe caruisse, ac te ad extremum usque spiritum sine ulla intermissione dilexisse Deum tuum. Fac SS. Virgo, ut per eam, quam in tua bonitate confidentiam colloco, Filii tui gratiam inveniam a me nunquam amittendam, & recolens toto vitæ meæ spatio, eo meliori modo, quo potero, Immaculatam Conceptionem tuam, te intercedente, mortis Sanctæ gratiam acquiram. Neque enim ullum est SS. Virginis Mysterium, neque ulla festivitas in illius honorem instituta, quæ illi magis accepta sit, quam Immaculatæ suæ Conceptionis, & dicere possumus nullam esse, in qua B. Virgo se magis liberalem ostendat erga illos, qui illam ferventer concelebrant, & qui singulari pietate Mysterium hoc prosequuntur. *Idem*.

[illegible]

Cum Virgo Sancta per singularem gratiam immunis fuerit a labe, quam Adam in omnem suam posteritatem effuderit, sensus illius tranquilli fuerunt, & rationi subditi, ratio vero ordinata, & subjecta Deo. Non habuit illa hanc propensionem, funestamque proclivitatem, quam cæteri homines in malum, hanc difficultatem, ac laborem fere insuperabilem in eo, quod bonum est, operando. Spiritus ejus tenebris, & nequitia caruit, cor cupiditate, caro concupiscentia, & infirmitate. Deus postquam hoc pacto Virginem liberavit a peccati corruptione, ac imperfectionibus naturæ, Deus inquam, cujus Sapientia semper aptis dispositionibus præparat homines, & media ad eos fines, quos sua Providentia constituit, effudit in illam omnes thesauros, & omnia gratiæ suæ dona, quæ requirebantur, ut creaturam disponerent ad recipiendum honorem concipiendi suum Creatorem. Cur non licet mihi alta & secreta gratiæ hujus penetrare consilia, ac in illis cognoscere impressiones virtutis, quas efficere potest, ubi placeat Deo, illam effundere in animam puram, docilem, ac ad eamdem recipiendam præparatam? Quot invenirem Mysteria ab illa revelata, quot lumina communicata Sanctæ huic Creaturæ? Quot teneros sensus, pia desideria, sanctos affectus excitata per eamdem in corde ipsius! Ostenderem uberrimam effusionem auxiliorum ad illam a rebus creatis avellendam: Repræsentarem Virginem hanc omnes animæ suæ vires intendentem ad serviendum Deo, eumque diligendum, gratia illam rapiente quodammodo extra se ipsam, ac in spiritu eam deferente in sinum Dei, ut illam præpararet, ad aliquando illum gestandum in suo. *Sermo 4. Academiæ anni 1681*.

Prima prærogativa Conceptionis S. Virginis est, omni labe carere.

Prima prærogativa Mariæ concessa in B. Annæ sinu, gratia est præoccupationis, quæ ex primo Conceptionis ejus momento prohibuit, ne maculam originalis peccati contraheret. 1. Hoc plures Summi Pontifices crediderunt, declarantes Mariam purissimam fuisse ab ipso suæ Conceptionis articulo; approbantes Immaculatæ Conceptionis Officium, confirmantes Religiosos Ordines Deo consecratos sub Immaculatæ Conceptionis titulo, excommunicantes quicumque per temeritatem auderent his adversantia docere. 2. Hoc sacrosancta Tridentina Synodus confirmavit permittens Fidelibus, ut Mariam eximerent a quibusdam generalibus Scripturæ Sanctæ legibus; ubi dicuntur omnes homines in Adam peccavisse, conceptisque verbis in decreto de originali peccato, quo omnis criminosi Adæ posteritas involuta fuit, id declarans profitetur tamen mentem non esse comprehendendi Mariam, quam Beatam, & Immaculatam Dei Matrem appellat. 3. Hoc probavit Ecclesia sua auctoritate proponens fidelibus Mariæ Conceptionem, tamquam objectum cultus, & venerationis eorum. 4. Hoc bonus sensus accedentibus Fidei luminibus nos docet: cum enim Maria creata fuerit Dei Mater futura, nonne decet, illi omnes deferre prærogativas, quæ creatis omnibus concessæ fuerunt? Cum destinata fuerit Regina Angelorum futura, nonne æquum erat, ut in gratia conciperetur, non secus ac Angeli? ut originali justitia decoraretur non secus ac Adam, & Eva quorum ruinam venerat reparatura? ut dispensaretur a generali originalis peccati lege, quandoquidem Jeremias, & Joannes Baptista exempti fuerant a lege communi, quæ edicit omnes homines iræ filios oriri? Heu! Virgo Sancta; ne verearis hodierna die oculos Creatoris tui. Es Dei Mater, captivorum legibus non es obnoxia; cor tuum templum est, ubi plenitudo Divinitatis residebit: sanguis tuus destinatus est ad efformandum Corpus Filii Dei. Sanctus Sanctorum, qui cum tua carne affinitatem initurus est, ne minimam quidem in te labem patietur, & ne uno quidem momento peccati macula fœdaberis. Beatus venter qui te concepit, & qui fuit Arca Mystica, ubi tuta præservata fuisti a funestis fluctibus universæ illuvionis, quibus omnes cum primo parente nostro submersi fuimus. Quam gloriosa hæc est prærogativa! quam reverentiam, quam venerationem erga Dei Matrem in nobis debet excitare. *Ex libro, qui inscribitur, Virginum solatium*.

Recipit Maria ab ipso Conceptionis suæ momento plenitudinem Spiritus Dei, & donorum illius.

Altera prærogativa Mariæ concessa in sinu S. Annæ est plenitudo donorum Spiritus Dei quam recepit in primo suæ Conceptionis articulo. 1. Anima ejus adeo eminenti gratia repleta est, ut illam hominum, & Angelorum superaverit. Deo ponente fundamenta Sanctitatis Sacri hujus Montis super verticem Montium sanctissimorum. 2. Corpus ejus adeo præclara puritate exornatum fuit, ut puritas omnis, quæ non sit Dei, longe sit infra Mariæ puritatem ..... Cum Deus secundum decoris leges decreverit, ut templum, ubi requiescere debebat, locus esset mundissimus, ac purissimus, qui in Mundo reperiretur. 3. Feritatis propensio, quam cor nostrum habet ad voluptatem ita in illa moderata extitit, ut ratio semper affectibus illius esset superior. Fidelis fuit imago Montis illius in Exodo celeberrimi, ubi nulla unquam visa [illegible], vapor, caligo, procella. 4. Rationis usum [illegible] perfectissime liberum, ac fidei luminibus illustratum, vitam suam in [illegible] modo, quo ejusdem finem erat factura, ut Creatorem suum cognosceret, atque amaret. O Mysticum rubum, qui in [illegible] vitæ tuæ primordiis incensus, atque inflammatus fuisti purissimis Divinis Charitatis, ac semper florem puritatis tuæ incolumem servasti. O felicem Mariæ [illegible] quod Deum tuum dilexisti eodem tempore, quo [illegible] incepisti, [illegible] tanta fecere Filium tuum quanta tu illum fecisti, & tanto illum amore prosequitus, quanto tu illum es prosecuta. *Ex libro cui titulus [illegible]*.

Singularis est S. Virginis prærogativa, ab ipso Conceptionis articulo confirmatam fuisse in gratia.

Tertia SS. Virgini in Matris utero concessa prærogativa est, illam in gratia confirmatam fuisse, quæ quidem adeo singularis est gratia, ut si ratio habeatur temporum a primo Conceptionis ejus momento, ad extremum usque vitæ spiritum, nullum peccatum commiserit, immo facta fuerit impeccabilis ope Spiritus sancti, qui illam obumbravit. 2. Impeccabilis per Providentiæ curas, quæ amovit ab illa occasiones omnes integritati ejusdem periculosas. 3. Impeccabilis per interiores afflatus, & lumina gratiæ, quæ mentis ejus vivis coloribus pictas exhibebat virtutum omnium imagines, quas non amare non poterat. Impeccabilis per extremum omnium Angelorum præsidium, qui cælitus destinati

Sanctuarium! o Sacrum Dei viventis Templum! Dominus fuit semper in Te. Gratia naturam prævertit, exordia decursus, & finis vitæ tuæ adeo sancta fuerunt, ut tu semper formata fueris, & nunquam labes aliqua fuerit in te. *Solitudo Virginum.*

Invicta immaculatæ Conceptionis Matris Virginis argumenta.

Quidquid meræ creaturæ concedi potest, hoc Deiparæ negandum non est. Angeli fuerunt in gratia creati; Adam in justitia originali; Eva in innocentia: quæ igitur veritatis species esse potest, S. Virginem in peccato creatam fuisse, & illam ab Angelis victam fuisse, ita ut primum Conceptionis ejus momentum crimine non caruerit in illa, illis ab omni labe vacuis; & ipsa Deo esset inimica, illis amicis Dei! Hoc aures nostræ patiuntur? an perhorrescunt? Cogitari ne potest tanta in Dei Matre contumelia? Levissima tantæ indignitatis suspicio nonne debitam eidem reverentiam offendit? Quicumque in peccato est, servus est diaboli, ideoque flammis æternis dignissimus. Sed quinam licet impudentissimus auderet in Matrem Dei tantam blasphemiam evomere? Quis cogitare? Quid? S. Virginem hanc vel uno temporis momento fuisse mancipium Sathanæ? Nonne veterator in mea servitute posita? Non ita; ne perditissimus quidem mortalium tantum nefas animo potest concipere. S. Andreas Jerosolymitanus ait, B. Virginem eminenter Sanctam esse, thesaurum esse omnis Sanctitatis, & invictam habere potestatem adversus peccatum. Sed quomodo invictam? Si in ipsa primi certaminis arena victa fuisset? Quomodonam diri serpentis caput contrivisset, si serpens ipsam momordisset, eique mortem intulisset? Quomodo esset Sanctitatis thesaurus, si defuissent illi Originalis justitia, & perfecta innocentia? At enim sanctificata fuit post Conceptionem, quomodo narrat de S. Joanne Baptista Scriptura, & quomodo Patres nonnulli de Jeremia Propheta testantur. Huic objectioni respondeo, cum sacræ Paginæ rei hujus non meminerint; invictum esse argumentum Mariæ Conceptionem immaculatam fuisse. Num aliter elui non potuisset tanta labes, quanta est Originale peccatum, nisi cum Verbum Divinum concepit? Sed quid tam absurdum, quam dicere famulos illos sanctificatos fuisse paullo post Conceptionem suam, & ipsam Dei Matrem dæmonis ancillam fuisse tempore non brevi? *P. Nayer in Meditationibus Tomo 7.*

SUPPLEMENTUM

Ad Titulum

NATIVITATIS SANCTÆ VIRGINIS.

Affinitas, quam contrahit Maria per Sanguinem cum Filio Dei magnum est privilegium, quod Nativitati nobilitatem commendat.

AFFINITAS, quam contrahet aliquando Maria cum Filio Dei per Sanguinem fluere incipientem per venas illius, privilegium est, quod plurimum Nativitatis ejusdem splendorem commendat, neque consulenda sunt Astra, ut certum in illis futuræ dignitatis præsagium quæratur. Ipse Dei Filius Astrum est, quod illius præest Nativitati. Cum Caro, & Sanguis JESU, & Mariæ una eademque esse debeat Caro, & Sanguis, quanam cum voluptate videt in venis Matris suæ fluere Sanguinem, qui innocens Corpus illius incipit animare? qua cura illum emundat, sanctificat, ejusque purissimas guttas sibi destinat, ut inde sibimetipsi corpus effingat? Nonne in honorem Nativitatis Mariæ dicere possumus, quemadmodum Solis ortus incipit cum ortu auroræ, & flos ortum incipit cum caule, ex quo producturus est, Nativitatem Filii Dei cum Mariæ Nativitate inchoare, quæ hodierna die nascitur, mox Mater ejus futura? Dic ergo incomparabilis Virgo, quod de te dixit Sapientia. *Radicavi in populo honorificato.* Magnitudinis meæ radices jeci in augustissimas Mundi familias. Nobilis sum ex latere Patrum meorum, nobilis quoque ex latere Filii mei. Nobilitas mea secundum naturæ ordinem fluxit a Majoribus meis ad me, sed secundum ordinem supernaturalem refluit ad me a Filio meo. Quam præclarum est ortum duxisse ex longa illustrium Avorum serie, qui omnes virtutibus claruerunt! Quam gloriosum est adhærere Deo per Carnis, Sanguinisque vincula? Sed aliquid majus est adhærere eidem per vincula gratiæ, & Caritatis. *Pater Gentilis in libro de solitudine Virginum.*

Eccles. 24.

Unio quam anima Mariæ contrahit cum Deo per gratiam maximum est Nativitatis ejus privilegium.

Maximum Nativitatis Mariæ privilegium est affinitas, quam anima ejus contraxit cum Deo per gratiam, qua erat plena. Laudamus Virginis hujus Nativitatem, quia illius oculi, qui videre incipiunt lumen Solis, videbunt aliquando Filium Dei, qui verus est Sol justitiæ. Beatam prædicamus, quia aliquando claudet utero illum, quem Cæli capere nequeunt; quia inter ulnas gestabit illum, qui triplici digito terræ pondus sustinet; quia illius os innocens sexcenta illi figet oscula, & quia Sanguis suus arctissimo vinculo hærebit cum Sanguine Filii Dei. Sed non hic est præcipuus fons magnalium ipsius. Judæi quippe nonne viderunt Mundi Salvatorem? Perfidus discipulus nonne parricidam illi osculum dedit? Sanguis peccatorum, qui sumunt indigne sanctum Altaris Sacramentum, nonne cum Sanguine Filii Dei commiscetur? Quænam igitur singularis est Mariæ prærogativa? Hæc est, illam intelligere. Beatus venter, qui Auctorem vitæ concepit; beatius cor, quod illum concepit per fidem; sed longe beatior Virgo, quæ illi corpus efformans illum concepit sinu, eique conjuncta per fidem illum corde concepit. *P. Gentilis, de solitudine Virginum.*

Non tituli, nec ea, quæ possidemus talenta nos in Dei oculis acceptos efficiunt, sed gratia Dei, & usus illius.

Hæc eadem affinitas, quam contraho cum Deo per gratiam, constituit magnitudinem Virginis, quæ se se illi devovit. Non tituli magnifici natalium illustrium, non talenta, quæ possidentur, non privilegia communitatis præclaræ tum per nobilitatem, cum per virtutem, quæ eamdem componunt, me spectabilem reddent in oculis Dei. Nam quid profuit impio Joram, misero Achaz, infelici Amon, insignes fuisse Reges, primos occupare locos in genealogica serie JESU, & MARIÆ, Avos, abavosque fuisse Sanctæ hujus Virginis, & majores Filii secundum carnem, *Idem.*

SS. Virginis Nativitas hoc habet peculiare, quod satis uberem suppeditat copiam ad illius elogium texendum.

Inter filias Adæ Maria sola est, quæ ubi in terris prodit, Christianis Oratoribus copiosam laudum messem suppeditat. Magna, quæ Omnipotens jam fecit in illa in ipso suæ Conceptionis momento, nobis de illius sanctitate, præsentibusque illius Magnalibus respondent. Omnia in illa singularia sunt, præter ordinem, & divina. Repetamne magnos viros illos, de quibus hodie verba facit Evangelium? Per quot Reges, Patriarchas, Prophetas, Judices, Summos Pontifices originem ducit? Illam video jam benedictam in Abrahæ persona, jam subditam cælestibus imperiis in Isaac, jam sanctificatam in Jacob, jam incolumem in terris Ægyptiorum in Aminadab, jam victricem in David, jam luminibus præventam, cælestibusque donis locupletatam in Salomone. Sed malo in illa morari, in illa inquam, quæ fidelior, quam Abraham, obedientior, quam Isaac, Providentiæ obsequentior, quam Jacob, animosior, quam Aminadab, sanctior, quam David, sapientior, quam Salomon, me docet, si ab Ecclesia legere jussi sumus hoc mane illustrem seriem generationum ab Abraham, ad Joseph castum illius conjugem, hoc accidisse, quamvis insignem hauserit a tot viris honorem, majorem tamen se illis refudisse, quam acceperit claritatem. Sed quid hoc in loco prodigia detego! propter illam felicius quam propter veteris Testamenti arcam Jordanes, videlicet aquæ peccati steterunt, & quin illam attingerent, fontem suum repetierunt; Illi etiam magis quam Assuerus ad Esther, dixit Deus, ore sereno, se velle eximere illam a lege fatali, contra peccatores omnes lata in Adam, *Qua est ista;* Quæ igitur est ista recens nata puella? Ad quid nostra nos impellit curiositas plerumque, ubi filium videmus recens natum. Ad duo sane, quorum alterum est, sciscitari, cuinam similis videatur; hoc primum est; quærere in quibusdam oris lineamentis faustum aliquod signum, propter quod dicamus, quænam de illo spes concipi valeat; hoc alterum est. Ego vero assero, nec fallor, dignosci posse felicissima lineamenta augustissimæ similitudinis, solidæque beatitudinis in Maria vix in lucem emissa. Et profecto quem ore refert? Deum, qui fecit illam ad imaginem, & similitudinem suam: quid pollicetur? Deum, qui se ipsum ad similitudinem nostram efformabit. Si ita est, in antecessum dicamus illam benedictam esse inter Mulieres, & casti pectoris sui benedictum fructum. Deus formavit eam ad similitudinem suam, & dabit nobis illa Deum, qui orietur ab ea. *Ex Sermonibus, qui inscripti sunt, Sanctorum elogia.*

Constat ex omnibus filiis Adam, puellam recens natam, solam esse, quæ quantum creatura similis esse potest Deo suo, per simillima lineamenta efformatam fuisse secundum Sanctitatem illius. Clarius loquar. Deus ab æterno Sanctus est, cumque fieri nequeat, ut Maria ab æterno Sancta sit, singulari gratia permisit Deus, ut

Sancta

Sancta esset ab eo, quo potuit esse, momento, quæ prima similitudinis linea est. Deus pacifice, atque immutabiliter Sanctus est, malum, & peccati flagellum nunquam accedent ad illum. Sed si Maria non potuit ex natura sua hanc habere prærogativam; Deus singulari favore avertit ab illa, quidquid perturbare illius sanctitatem poterat, atque officere. Hæc secunda est similitudinis linea. Quanta est, Fideles, calamitas nostra, quod facti ad imaginem Dei, tamen venientes in Mundum dæmonis referamus imaginem? Quæ vero major adhuc calamitas, sæpe involuntario peccato addere sexcenta voluntaria, & a plena voluntate nostra profecta? Ex eo enim momento quo incipimus esse juris nostri, ut plurimum rationis nostræ usum adeo funestum efficimus, ut quod justitiæ, & grati animi titulo deberet nos primo principio nostro conjungere, plurimum conferat ad nos inde amovendos? *Ibid.*

S. Virginis nativitas est velut Aurora diei gratiæ, quam emulæ nobis parens Salvatorum.

Pretiosum hodie munus Cælum nobis largitum est. S. Bernardus ait. Die hac proprie densæ tenebræ quibus Mundus insepultus erat quatuor annorum millibus, evanescere inceperunt per Nativitatem nitentis Auroræ tandiu expectatæ, quæ jampridem objectum votorum Sanctissimorum Patriarcharum, & Prophetarum. Celebremus omnes Nativitatem Matris Dei, S. Joannes Damascenus exclamat, per quam genus humanum restitutum est; & quæ in lætitiam convertit mœrorem, quem nobis nostra prima parens Eva pepererat. Sicuti Aurora est finis noctis: Ita hæc nativitas finis est malorum omnium, & principium faustissimæ consolationis. Quodnam purius, sanctius, uberiusque gaudium illo, quod felix hic dies inspirat Ecclesiæ per ortum illius, quem Prophetarum oracula nuntiaverant, S. Hieronymus inquit: *Vaticinium Prophetarum:* ortum, quod S. Joannes Damascenus appellat *Pignus promissionis* illius, qui vitam, Sanguinemque pro hominum redemptione erat effusurus. Beati Spiritus illam tamquam orientem Auroram estis admirati; & fuit hæc vobis jucunda festivitas. Dei Filium laudibus extulistis. Virtutes omnes, atque dona cælestia, quæ effundit Deus in alias creaturas, in illa collecta sunt: Anima sine labe, corpus sine macula; anima & corpus tot repleta benedictionibus, in quæ Sanctus Sanctorum ingredi, & inde jucundam sibi sedem ad novem menses collocare non perhorrescit; Natura, & gratia conspirarunt, ut illam undequaque formosam efficerent. Quæ in fronte verecundia! Quæ in ore majestas! quænam in pectore puritas! Quæ in oculis modestia! Quam decora est hæc filia Regis ab extra! Quam plena est gratia, & gloria ab intus! *Ex P. Segneri, & elogiis Sanctorum.*

Insignia bona, quæ nobis confert hæc Virgo per beatam Nativitatem suam.

Filia modo nata pollicetur nobis Deum, simul & hominem. Nobis elargitura est Deum in omnibus similem Patri: & Hominem similem nobis, & ex quo nobis fratrem facere cupit. Hinc ipsi omnia debemus, & Deo, & illi; Deo quidem, qui nos eo usque dilexit, ut daret nobis Unigenitum suum, illi, quæ infra quosdam annos cooperabitur consiliis Dei, ut primum omnium Mysteriorum nostrorum adimpleatur. Si enim S. Paulus respicit Patrem cælestem tamquam misericordiæ Deum, e quo omnia, quæ recipimus dona proficiscuntur; si respicit JESUM CHRISTUM tamquam supremum mediatorem omnium, in quo sumus reconciliati: si Apostolus iste seipsum intuetur tamquam hominem, cui licet hoc honore indigno, reconciliationis Mysterium creditum fuit, nonne de puella recens nata dicere possemus, Deum posuisse in illa verbum reconciliationis, per illam adimpletas fuisse promissiones ejus; illam duplici titulo puram esse, quatenus Matrem JESU CHRISTI, qui ab illa natus est, & quatenus Matrem hominum, quos dabit fratres JESU CHRISTO? *Sanctorum Elogia.*

Fons Magnalium Nativitatis Mariæ est majorum suorum nobilitas, & sanctitas.

Nobilitas, & sanctitas majorum Mariæ sunt prima origo Magnalium ejus: si enim Parentum gloria migrat ad filios cum Sanguine, quem illis communicat: 1. Quænam est hujus Virginis gloria originem ducere ex familia, quæ nulla unquam spectabilior exstiterit? 2. Quænam illius gloria inter Atavos suos recensere Patriarchas, Prophetas, Reges, Pontifices, inimicorum domitores? 3. Quæ gloria esse hæredem sanguinis quem expiavit Deus in venis tot Sanctorum, quos regnare voluit in throno, tot Regum, quos amplissimis decoravit triumphis; tot Sapientum, ac strenuorum Ducum populi sui? 4. Quæ gloria omnem imperii majestatem, cum Sacerdotii sanctitate consociari, ad commendandam natalium suorum amplitudinem? O beatum illum diem, qui prodire vidit de domo Jacob Sydus hoc salutare! Benedicta sit in æternum hæc pulcra Aurora, cujus fortunatam nativitatem quam primum subsequetur divini Solis Nativitas, quæ datura est justis gratiam, & lucem iis, qui sedent in umbra mortis! O suprema Mundi Regina! subjice cor illud meum tuo duplici imperio; servire tibi regnare est; es quippe Dei Mater, per quem Reges regnant. Propter salutem meam orta es: nam quidquid gratiarum, & virtutum mundus recepit, fructus est nativitatis Filii, quem non ita multo post es in lucem editura. *Ex libro, qui inscribitur. Salutatio Virginum.*

Mundus totus honoratur ortu S. Virginis expectato, & per tot sæcula concupito.

Certabant sæcula, quodnam ortu Virginis gloriaretur, teste S. Joanne Damasceno. Tandem hoc tempus olim ab æterno Divinæ Sapientiæ secretis determinatum: fortunatum hoc tempus adeo expectatum, exoptatumque tandiu demum illuxit. Beata hæc Virgo in æternis prædestinata fatis & futura Mater Verbi, per singulare privilegium sine peccato concepta post nonum ab immaculata Conceptione sua mensem, tandem orta est in Nazareth, oppido Galilææ. *P. Croiset.*

Quam illustris, & commendabilis fuerit ista Nativitas.

Nulli unquam nativitas fuit ista commendabilior, & generis nobilitate, & circumstantiis ex Parentum circumstantiis desumptis, & sanctitate, meritisque puellæ hujus, quæ in lucem prodiens solatium attulit Mundo, & Aulæ Cælesti admirationem. Facile est intelligere quænam fuerit Parentum ejus lætitia eo momento, quo Beatissima hæc Virgo lucem aspexit. Supremo lumine illustrati facile cognoverunt, Deum sibi essformasse illam & se illam habere loco depositi. Adeo miraculosa nativitas fuit illis certissimum præjudicium meriti, atque præstantiæ Sanctæ hujus Puellæ. O beati Parentes, S. Joannes Damascenus exclamat: *Virginem enim Dei Matrem Mundo peperistis.* Beatus venter, Virgo Sancta, qui te portavit, & beata ubera, quæ suxisti. Properent fideles omnes ad salutandam hanc Virginem modo natam, quia antequam nasceretur, jam prædestinata erat, ut Mater esset Dei sui, & ut cum illa Mundus renasceretur, atque instauraretur. Venite populi, accedite Gentes quocumque sub Cælo estis, S. Joannes Damascenus invitat, venite cujuscumque ætatis, & conditionis estis, celebratum ortum hujus Virginis, cum qua, ut ita dicam, salus oritur nostes: *Hodie Mundi Salus inchoavit: jubilate Deo omnis terra, cantate, & exultate, & psallite.* Fuit ne unquam æquius lætitiæ argumentum! quo die magis lætitiam nostram prodere oportet? Quandoquidem cum S. Ildephonso dicere possumus in Beatissimæ Virginis Nativitate quodammodo Sanctam JESU CHRISTI Nativitatem incepisse. *In Nativitate Virginis felix CHRISTI est inchoata Nativitas.* Deus hactenus respexerat terram tamquam regionem lacrymarum in peccatorum habitaculum positam. Sed ex eo momento quo Maria visa est in Mundo, Deus illic objectum invenit, in quo nimis sibi complacuit, ut semper adeo irritatus videri vellet. *P. Croiset.*

Psalm. 65.

Serm. 1 de Nativitate.

S. Virginis Nativitas multa peperit bona.

Cuncta sigitur ingenia, omnes Eloquentiæ artes, & secreta exhauriuntur, ut Regum natalitiis diebus magnifica exornentur Elogia. Sed quid de puero adhuc rubenti ab utero dicendum est? Illius nobilitatem extollere, hoc est avorum laudes celebrare. Nullum magis vacuum laude argumentum, quam infans primis potissimum diebus, quibus prodiit in lucem: imposterum vero, quidquid certius prævideri potest, hoc pluribus obnoxium esse potest miseriis. Latet utrum bonus futurus sit, an nequam, ingenio præstans, an vecors; verbo nil fecit adhuc, & latet quid sit facturus. De Maria cave id sentias. Quamvis sit recens ab utero, liquet, illam jam plurimum præstitisse, & ignorare non possumus, quid sit imposterum præstitura. Maria prodiit in lucem meritis cumulata, & scimus illam quam primum felicitate, atque benedictionibus esse cumulaturam. *Idem.*

Eximium est Creatoris opus.

Dubium non est pulcherrimam animam, quæ creata fuerit unquam, antequam JESU CHRISTI anima crearetur, illam S. Virginis extitisse, & dicere possumus inter universa Creatoris opera, opus hoc fuisse præstantissimum. *Opus, quod solus opifex supergreditur.* B. Petrus Damiani inquit: Corporis pulcritudo par erat speciei animæ hujus formosissimæ. Scimus primo illo temporis articulo, quo hæc anima adeo pura conjuncta fuit corpori, illam quidem sanctificatam fuisse, hoc autem incepisse commodare organa sua, ut omnibus rationalis vitæ muneribus fungeretur. Maris sine peccato concepta primo illo momento vitæ suæ cum gratia Sanctificante perfectum rationis usum percepisse: ea quo spiritus ejus illustratus fuit omnibus sapientiæ luminibus, omnibusque moralibus, ac naturalibus cognitionibus locupletatus. Sed quæ fuit mensura gratiæ hujus, quam recepit? & quodnam primum rationis ita illustratæ munus? Gratia hæc tanta fuit, ut superaverit gratia Sanctorum omnium, omniumque beatorum Spirituum: *Virgo Sanctificata fuit in utero super omnes Sanctos, & omnes Angelos.* Ex primo illo momento, quo Sancti omnes fuerunt objectum horroris in oculis Dei; Maria fuit admiratio beatarum mentium, & dilecta Deo. *Idem.*

Quanam fuerit Maria sanctitate, & gratia, quam recepit a Deo.

En quænam fuerit S. Virgo e primo suæ Conceptionis articulo. Cum hic thesaurus gratiarum luminum, Sapientiæ & virtutum in singulis momentis evaserat multiplex, intelligamus si fieri potest, quinam fuit cumulus meritorum, quibus aucta reperta est suæ Nativitatis die. Quod argumentum nostra admiratione, obsequio, elogio dignius. addamus etiam & cultu Ecclesiæ totius, quam hæc Sanctæ puellæ Nativitas! Mirum igitur non est si post annos quindecim Angelus invenit, & salutavit eam gratia plenam, & si Sancti Patres loquentes de gratia, qua Maria inventa fuit

cis usi fuisse verbis videntur. Jure S. Epiphanius dixit, gratiam hanc immensam fuisse, S. Augustinus ineffabilem, Dionysius Carthusianus infinitam, S. Joannes Chrysostomus Mariam omnis gratiæ thesaurum appellat; S. Hieronymus docet, gratiam omnem in illius sinum effusam fuisse, S. Bernardinus Senensis audet asserere, *tantam gratiam Virgini datam esse, quanta uni, & puræ creaturæ dari possibile est. P. Croiset.*

S. Virginis Nativitas Cœlum terramque gaudio replevit.

Profecto si populi tantam consueverunt præ se ferre lætitiam, cum Regi suo sibi nascuntur, quia nascuntur sibi Reges, & Domini; mirum non est, si Mariæ Nativitas gaudium attulerit Cælo, ac terræ, quemadmodum canit Ecclesia; quia illa futura est Angelorum, hominumque Regina; unica spes nostra post JESUM CHRISTUM, inquit S. Epiphanius: Cautio nostra apud Deum, S. Augustinus ait; nostra apud Mediatorem mediatrix, S. Bernardus ait: Omnium malorum nostrorum medicina, dicit S. Bonaventura; Pax nostra, gaudium, bona Mater nostra, S. Ephrem inquit. Denique gloria nostra, consolatio nostra, vita nostra, ut canit Ecclesia. *P. Croiset.*

Nobilitas generis, & sanctitas B. Virginis.

Prodit quidem Maria ex Patriarcharum, Regumque progenie: sed quod illam præ ceteris commendat coram Deo, non est fulgor dignitatum avitatum, neque magnitudo, potentia, vel insignes eorum actiones. Sanctitas sola, quæ Conceptionis ejus felicitatem constituit, efficit etiam felicitatem, & gloriam Nativitatis ipsius. Oritur illa non quidem ut Mundi Principes in Majestate, non ut Reges terræ inter pompas, & fastus sæculi, sed sine hac Mundi pompa, sine hoc Mundi fulgore. Nativitas ejus etiamsi obscura videatur, tamen natalibus Principum, Regumque præferenda est. Nemo eorum est, qui in peccatis non fuerit conceptus, nemo eorum qui non sit in odio Dei, & iræ filius; sed Maria in ipso ortu suo objectum est, in quo sibi complacet Deus; Altissimo dilecta est, uberrimis benedictionibus ejus cumulata, omnibusque Spiritus sancti donis locupletata. Hoc veram illius magnitudinem constituit; ita Rex gloriæ illam exornat, quam vult honorare. *Idem.*

Apostrophe ad SS. Virginem.

Cresce Virgo nascens, cresce, & pro Deo, cui nasceris, & nobis, in quorum utilitatem nasceris, Aliquando es paritura hunc ipsum Deum, a quo hodierna die vitam recipis: vive, & cresce illi suum Tabernaculum die præparatura. Se se tuo claudens sinu augustum tibi collaturus est characterem, & ad divinam sublaturus Maternitatem. Vive, & cresce ad sublimem hanc dignitatem & gloriosissimum fatum. Per te venire vult ad nos, nosque ex captivitate subducere. Vive, & cresce ad salutem nostram, Salvatorem hunc nobis datura, qui oriens ex te, te ipsam Fidelium omnium Matrem efficiat. *P. Croiset.*

Maria nascitur Dei Mater futura.

Sufficit scire Beatam hanc puellam, quæ nascitur, & cujus hodierna die tanta cum sollemnitate recolit Ecclesia Nativitatem, ideo nasci, ut sit Mater Dei. Non aliæ requiruntur caussæ ad æquissimam hujus festivitatis caussam recolendam, & assequendum Ecclesiæ sensum cum omni pietate, & lætitia, & celebritate, quæ fieri potest maxima sanctam hanc Nativitatem recolentis. Oritur B. Virgo, & quod hunc ortum distinguit, quod illum beatum efficit, quod reddit primum hoc momentum, quo lucem adipiscit, obsequiis nostris, nostraque communi lætitia dignissimum non est majorum ejus gloria, neque sui generis amplitudo. Qui Mundi occupantur ideis naturalia hæc in pretio habeant bona, quod ex Regibus, & Patriarchis in lucem prodierit: quod autem te, Virgo Sancta, commendat coram Deo, quod nostram ciet alacritatem, venerationem, confidentiam, amorem, non est avitarum dignitatum fulgor, non illorum præclare gestæ res, non magnitudo, non potentia; sola sanctitas, quæ Conceptionis tuæ peperit felicitatem, parit etiam felicitatem gloriosæ tuæ Nativitatis. Nostra felicitas ex fonte alio fluere non potest. Lætamur quidem in principum virorum ortu; sed quamvis illi hominum plausibus excipiantur, quamvis illis in ipsis etiam incunabulis, summi adhibeantur honores, tamen cum in peccato fuerint concepti, iræ sint filii, digni odio Dei, & severissimis Justitiæ suæ suppliciis obnoxii, quemcumque illis honorem, quodcumque illis exhibeamus obsequium, nequeunt diu per se vel minimam Aulicis suis gratiam conferre. At S. Virgo jam, dum oritur, objectum est, in quo sibi complacet Deus, filia est Altissimo cara, uberrimis benedictionibus ejus cumulata, omnibus Sancti Spiritus donis aucta, ejusque apud Deum potentia, in ipso Nativitatis suæ momento tanta est, ut sola nascens de nobis melius mereri possit, quam Sancti omnes simul toto vitæ suæ spa-

Gaudium, & devotio, quæ nobis esse debet propter Virginis Nativitatem.

Quas nobis illa gratias in ipsis incunabulis suis obtinere non potest? Qua benignitate, & oblectatione in ipsis incunabulis obsequia nostra non recipit? Si Mariæ Nativitas nobis est lætitiæ argumentum, nonne dicere possumus, nostram confidentiam, devotionem, amorem erga Mariam in die Nativitatis suæ illi quoque argumentum esse lætitiæ? Honores, quæ nascenti Mariæ exhibentur, nobis cor ejus conciliant, & nostra devotio hodie non potest non placere summopere divino Filio, cui cordi sunt honores Parenti suæ adhibiti. Si honores adhibiti Principi in obscurum, humilemque locum redacto eidem jucundiores sunt, & acceptiores, quam qui sibi in solio sedenti, & in Aulæ magnificæ luce deferuntur; quonam oculo, qua cum voluptate S. Virgo respicere debet devotionem, qua dilecti Filii sui Nativitatis suæ Mysterium prosequuntur? In paupere, infirmo, obscuroque statu, in quo nascitur, in honore haberi, & coli tamquam supremam universorum dominam, tamquam hominum Mediatricem: hæc una devotio illam impellere debet ad effundendas insignes suas gratias in eos, qui sunt zelotes gloriæ ejusdem cultores. *Pater Croiset.*

Nativitas Sanctæ Virginis ciere debet in nobis confidentiam, amorem, devotionem.

SS. Virginis Nativitas meditationis argumentum est, quod summam nobis affert consolationem, & plures nobis suppeditat saluberrimas animadversiones. Nihil magis nostram excitat confidentiam, amorem, devotionem, reverentiam erga Dei Matrem, quam gloriosæ hujus Nativitatis prærogativæ. Si enim Mariam in ipsa consideremus, in incunabulis ejus, in electione, gratiis, virtutibus, Sanctitate, meritis, gloria, privilegiis, omnia sunt ipsis etiam Angelis admirationis argumentum; quem effectum in animo, & corde hominum producere debent hujusmodi considerationes! Si illam inspexerimus secundum eam quam cum nobis habet relationem: Ipsa Regina est nostra, Advocata, Corredemptrix, pia Mater, & spes nostra, ut canit Ecclesia; nostra cautio est apud Deum, ut loquitur S. Augustinus; malorum omnium medicina, ut prædicat S. Bonaventura; pax, gaudium, consolatio nostra, ut cum S. Ephrem loquamur: denique gloria nostra est, corona, & vita nostra, quibus nominibus ab eadem Ecclesia appellatur. En quænam sit beata puella, quam hodierna die veneramur in incunabulis; hi sunt tituli, prærogativæ qualitates Matris nascentis. Sed nonne simul est Mater Dei? Est profecto in decretis æternis, & in conceptu Dei, cui per omnem æternitatem sunt omnia præsentia. Illa concepta fuit sine labe, nata est prorsus Sancta, ut sit Dei Mater; & quamvis Princeps, qui nascitur, nondum sit Rex, satis est illum Regem futurum esse, ut honorari mereatur. Quinam ergo esse debent sensus nostri erga potentem, amabilemque Matrem Dei, quæ ut ita dicam nobis est omnia: cui nos omnium verum locum tenere videmur. Ex omnibus diebus, ex quibus Principum vita constat, solus Natalitius dies quotannis dies est lætitiæ, officii, festivitatis; at non semper æque justum est gaudii argumentum. Usus hic ostendit amorem, & reverentiam, qua Principem colimus die anniversaria suæ nativitatis. Lætitia nostra erga Mariam ortam, veneratio, & cultus noster æquiores sunt, & obsequia nostra melius sunt instituta. *Pater Croiset.*

S. Virgo ... Mundo ... omnis ... & ... rum gratia

Nascitur Maria Dei Mater futura, ideoque futura etiam hominum Mater, universorum Domina, spes, refugium, & consolatio nostra. In lucem prodit meritis cumulata, & certo certius scimus hanc mundum felicitate, & benedictionibus esse cumulaturam. Fidelis potestne non impigre illi sua obsequia, suumque cultum præstare huic Dominæ, ex eo momento, quo lucem incipit intueri? Numquid nobis expectandum est, dum ad Crucis pedes animam perfiet, aut triumphans in gloriam ascendat? Cælestes Spiritus non defuere, quominus sua illi præstarent obsequia, statim ac illa prodiit in lucem, illam ex eo tempore venerati tamquam omnium beatarum mentium Reginam: quænam igitur esse debet sollicitudo nostra, quæ vota, quæ affectio die Nativitatis ipsius; & si Mundi Optimates quotannis recolunt natalitium diem, tamquam diem suæ festivitatis; si nullam detrectant gratiam? si hæc dies est, qua suam liberalitatem ostentant; putamus ne Mariam nobiscum minus gratiosam, ac liberalem futuram? Non ita, SS. Virgo, non ita cogitamus, & esset fovere sensus indignos augusta dignitate tua, si de tua ita nos largitate hujus festivitatis die dubitaremus. Ego vero decrevi, nihil hodierna die prætermittere, ut me gratia tua non præbeam indignum. *Idem.*

SUPPLEMENTUM

Ad Titulum

PRÆSENTATIONIS
SANCTISSIMÆ VIRGINIS MARIÆ.

Quid die hac celebrat Ecclesia.

HODIERNA die celebrat Ecclesia festum Præsentationis B. Mariæ Virginis in Templo; videlicet publicæ, sollemnisque oblationis, quam fecit Deo cordis sui, mentis, corporis, omniumque facultatum animæ suæ eo modo, qui omnium extitit perfectissimus, & gloriosissimus Deo. Hoc maximum est Sacrificium, quod a mundi primordiis ad illud usque tempus factum fuerit. Nunquam mera Creatura fuit hac Sanctior, & perfectior, ab ipso primo vitæ suæ momento sanctificata! & quæ sola ipso Nativitatis suæ die ampliorem possideret sanctitatem, quam simul omnes Sancti in obitus sui hora; ut Patres inquiunt. Maria tertium annum sese offert, se devovet, se consecrat Creatori suo in Templo Jerusalem. Ullane fuit unquam pretiosior oblatio? Vidit ne unquam in Templo suo Deus victimam sibi cariorem? Quot cælestes Spiritus adstiterunt huic Religionis actui, qui in tantam cedebat Dei gloriam? Huic cæremoniæ, quæ excivit totius cælestis Jerosolymæ admirationem? Cælum universum faustissimo illo die lætatum est. Poteratne Ecclesia non celebrare hoc ipso die sollemnitatem, & tantæ festivitatis memoriam? Hæc res tot impulit Sanctos Patres, ut Præsentationem S. Virginis in Jerosolymitano Templo respicerent tamquam primum Religionis actum, qui Deo esset acceptissimus, & hujus diei festivitatem tamquam omnium, ut ita dicam, festivitatum præludium. *Pater Croiset.*

Duplex modus præsentandi in Templo apud Judæos.

Duplex erat apud Judæos Præsentationum genus. Alterum jubebatur in lege, qua cautum erat, ut mulier, quæ masculum enixa fuisset, illum in Templo præsentaret post dies quadraginta, quæ vero feminam peperisset, post dies octoginta. Ritus hic proprie sibi quidem præsentatio dicebatur, & parentis habita ratione vocabatur purificatio. Alterum vero præsentationis genus ad eos pertinebat, qui se voto aliquo obstrinxerant. Etenim ab ipso Mosaicæ legis principio hæc inoleverat religiosa consuetudo apud Hebræos devovendi vel se ipsos, vel filios suos Deo; sive irrevocabili modo, & in æternum, vel sibi reservata facultate illos redimendi muneribus Domino oblatis, vel Sacrificiis. Ideo circum Jerosolymitanum Templum ædificata erant conclavia, alia quidem pro masculis, alia pro feminis destinata, aliqua pro pueris, pro puellis alia, ubi votum vel a se, vel a parentibus suis nuncupatum exolverent. Horum munus erat, sacris inservire ministeriis, & operam suam in Templi ornatum locare singulis secundum ætatem, statum, & captum. Ita S. Anna, & S. Joachin secundum vetustissimam eamque maxime venerandam Traditionem, cum provectiori essent ætate, ac minime pares filiis gignendis, se voto obstrinxerunt Deo, futurum ut si dignaretur ipsis sobolem elargiri, & excutere notam sterilitatis, quæ tunc quidem erat turpissima, ipsi Templo, quod natum esset, devoverent. Deus quippe qui cupiebat, ut nihil miraculo vacuum esset in illa, quam ab æterno destinaverat Matrem Dei, illos damnavit voti, eisque largitus est B. Virginem, quæ erat Aurora illa tandiu exoptata, quæ mox nobis erat paritura Solem Justitiæ, ut nos educeret de tenebris peccati, in quas universum humanum genus corruerat. Ex quo ablactata fuit, & cum tertium ætatis annum ageret, Parentes, ut votum exsolverent, duxerunt illam in Templum. Nonnulli SS. Patres testantur Præsentationis S. Virginis in Templo Jerusalem cæremoniam non ritu vulgari peractam fuisse. Non omnem duntaxat illius cognationem illuc eam comitari voluisse, verumetiam secreto quodam afflatu, cujus ignorabatur Mysterium, omnes qui in Jerusalem aliqua dignitate eminebant, voluisse augustæ huic interesse celebritati, cum interim in Cælo Angeli invisibiles concentibus suavissimis Festivitatem hanc prosequebantur. Oblatio hæc proculdubio conjuncta fuit cum Sacrificio, non secus ac illa Samuelis, sed illud quod incomparabilis hæc puella obtulit Deo sui ipsius, & suarum rerum omnium longe acceptissimum Deo fuit, ac pretiosissimum. Aliæ Virgines, quæ tenella ætate præsentabantur, nondum rationis usum habentes nesciebant quid facerent, sed hæc, quæ ob peculiare privilegium ab ipso Conceptionis suæ tempore prematuræ rationis usu donata fuerat, & per Spiritum sanctum edocta, agnoscebat Sanctæ hujus cæremoniæ momentum, & quam prætermisit curam, ut eamdem divinæ Majestati redderet acceptam? *Idem* & *Hongiry Bibl. Conc. Theol. de Myster.* Tom. IV.

Si S. Virginem imitari non possumus in perfecta virginitate, saltem imitemur alias ejusdem virtutes.

Quamvis hoc festum peculiariter sit Festum Virginum; tamen in aliquo sensu est etiam omnium Fidelium. Si enim non possunt omnes Sanctæ hujus Puellæ Virginitatem imitari; possunt, & debent imitari ejus humilitatem, caritatem, virtutesque alias, quæ totam status ejusdem felicitatem, & gloriam composuere. Non omnes consecrare Deo possunt Corpus suum per Virginitatem, ut illi, sed omnes tenentur ad hujus exemplum illi consecrare cor suum per caritatem. Tenentur omnes evitare mundi corruptionem, sese sanctificare per executionem, & praxim virtutum, quæ unicuique conveniunt secundum statum singulorum, ac præsto esse, ut Dei pareant consiliis, seu hæc generatim ad Ecclesiam, seu peculiariter ad aliquem eorum pertineant. Et licet Deus in mystico Filii sui Corpore cujus membra sumus, ad nullum nos peculiare munus destinaret, semper habemus magnum nostræ Salutis opus, ad quam destinati sumus, & ad quam nosmet præparare debemus, & huic toto vitæ nostræ spatio vacare. *Tournens in anno Christiano Tomo* 12.

Oratio ad Beatam Virginem ad implorandam gratiam bene vivendi.

S. Virgo, quæ diluculo Domini jugum subiisti, & adeo frequenter temet obtulisti Deo, tamquam mundam oblationem, & in oculis Dei beneplacentem; supple per intercessionem tuam, si quid deest oblationi, quam tibi facimus nostri, ac præsenta nos JESU CHRISTO Filio tuo, qui non rejiciet, quidquid a tali parente sibi fuerit præsentatum. Si oculi ejus quidquam immundum in hac oblatione detexerint, illius cruore abluatur, & gratia sua, quæ te destinavit, ac præparavit Matrem futuram Dei Redemptoris hominum, me quoque præparet ad colligendos per vitæ sanctimoniam fructus Redemptionis nostræ. *Idem.*

Virtutes ejus cum ætate crescebant, atque diversis illius operationibus semper habebant Deum.

Prout hæc adolescentuli crescebat ætate, virtutes illius vitæ quidem rationem, non tamen objectum mutabant. Lucebant magis, neque minorem habebant puritatem. In externis occupationibus, & caritatis officiis, non cessabat conjungi cum Deo, utens sensibus suis ad necessitatem, & nunquam ad voluptatem. Dicere possumus illam mundi objectis circumditam fuisse, quin periculosa inde impressione aliqua afficeretur. Anima illius ab omni tumultu, & nubibus, quas cupiditates gignere solent, vacua in silentio audiebat vocem Creatoris sui, & purum veritatis lumen recipiebat. Vivebat ac semper sub oculis Majestatis Supremæ conversabatur. Ipse etiam somnus illius, S. Ambrosio teste, species quædam erat quietis sacræ, quæ, non interpellabat suam applicationem ad Deum, & cetera, quin illi minimam mentis evagationem afferrent, opem illi ferebant, ut expergisceretur; eo modo quo effectus, & Imagines suapte natura efficiunt, ut qui illos considerant, ad rerum caussam, atque prototypum ascendant. *Ex 2. Sermone Academiæ anni* 1681.

Votum fecit hactenus ignotum, quod non ex aliquo vel præcepto, vel consilio potuit didicisse.

Gratiis, quibus Cælitus cumulatur SS. Virgo, primum usa est, ut se totam Deo devoveret, & quod in aliis fructus est serotinus consummatæ sanctitatis; in ipsa primus est fructus sanctitatis orientis. Oblata ipsa pueritia Templo in Sancto recessu procul a commercio, & corruptione sæculi teneram adolescentiam suam transigit altari deserviens, & Deo vitæ suæ primitias consecrat. Mox Spiritus sancti lumine afflata novam, ignotamque virtutem amplectitur, quod nullum præceptum vel consilium eidem suggerere potuit: & per votum, cujus nullum extabat exemplum, sibi factam, ac minime temerandam irrogat legem. Verum votum dixi, cujus nullum extabat exemplum? Blanda spes, quam omnes Israeliticæ puellæ fovebant pariendi Messiam nonne apud illas virginitatem in opprobrium verterat, & maledictum? Maria una inter filias Sion cogitare non ausa fore ut in se Dei electio caderet, alioquin sese attollere super inanem fallacemque hominum æstimationem, puritatem suam incolumem servatura nuntium mittit tantæ huic gloriæ, qua se indignam putat, atque contemnit dedecus populare, quod se ipsa credit indignum. *Sermo 4. Academia anno* 1681.

Actus virtutis quos S. Virgo exercuit in Templo, sunt Mysteria Deo uni perspecta.

In secretæ, absconditæque vitæ caligine, quam S. Virgo ducebat in Templo, quot Sanctas actiones, quot exempla eruditioni nostræ ejusdem subduxit humilitas? Quot piæ exercitationes, officia, opera bona, consilia servata consepulta jacuere in Sancto illo recessu, ubi sese continebat? Sed conemur saltem quasi per caliginem per velum, quo illius modestia retexit, virtutes ejus perspicere, & non vereamur dicere, si humi-

nes virtutes adfuisse ibi, ubi perfecta humilitas inveniebatur. Tamen relinquenda est in obscura nocte, ubi virtutes absconditæ oculos nostros fefellerunt, caritas ardens, quæ illas animabat, & quæ efficiebat, ut ad Deum tamquam extremum unicumque finem referrentur. Cum illa per caritatis hujus conatus conjuncta, antequam sensibili pacto eidem per Incarnationem suam conjungeretur, concepit Verbum in corde, antequam etiam illud sinu conciperet. *Ex eodem.*

Patrum sententia est, Mariam virginitatem vovisse; præstantia Sacrificii quod Deo fecit in Templo.

Traditio est æque vetus, ac Ecclesia, Sanctorumque Patrum auctoritate probata, Mariam tertium ætatis annum agentem Domino oblatam fuisse in Templo Jerosolymæ, & secundum internum gratiæ motum sese Deo consecrasse per sollemne votum perpetuæ Virginitatis. In hujus Virginis Sacrificio nihil non magnum est; & singula ejusdem pretium commendant: 1. Deus ille est, cui hoc Sacrificium offertur; 2. Maria victima est, & Sacerdos, quæ semet ipsam sacrificans affert Deo id, quo tunc in Mundo nihil erat majus, aut pretiosius: 3. Hoc uno facto offert Æterno Patri filiam, Dei Filio Matrem, Sponsam Spiritui sancto, Reginam Angelis, peccatoribus Advocatam, omnibus hominibus Mediatricem. Quod Sacrificium! quæ victima! quæ Sacerdos! Quam digna te, Deus, hæc est oblatio! Post orbem conditum visum ne fuit tale donum, tanta Victima? Quænam Mariæ gloria fuit Virgines numero infinitas docuisse modum sese supra sexus sui imbecillitatem attollendi, imitandi puritatem Angelorum; qui meri sunt Spiritus, & superandi virtutem eorum servantes in vasis ad extremum fragilibus thesaurum adeo pretiosum! Quodnam inde mihi opprobrium, Deus, nisi similis fuero egregio huic exemplari, secundum quod me ipsum componere teneor? *Solitudo Virginum.*

Constans Fidelitas qua Maria servavit, & implevit quod illa Domino spoponderat in Templo.

Consideremus qua Fide Maria servaverit toto vitæ suæ tempore id, quod tres annos nata promiserat. 1. Constans amor, quo Creatorem suum diligebat, 2. Vera, & solida voluptas, qua ab illo pendebat. 3. Ardens desiderium eidem inserviendi fuerunt vincula, quibus cor Virginis cum Dei corde conjunxerunt. Augustum Jerosolymæ Templum, Ara Sacræ ad quarum pedes sæpe visa fuit hæc Virguncula puras, innocuasque manus in Cælum attollere, & effundere cor suum coram Deo vivente, testes fuistis Sacrificii, quod illa suimet ipsius fecit primo Præsentationis suæ die, sed quoties illud etiam instauravit? Quot virtutes hominum cognitioni subtraxit, illas exercens in solitudine, atque silentio? Quo fervore, ac perseverantia Domino, Deoque suo ancillata est? Quam Beata es, Virgo Sanctissima, cui cum Canticorum Sponsa dicere licet; ego semper dilecto meo servavi fidem, illi servavi poma nova, & vetera. O quam præclarum est consecrasse Deo primitias puritatis ab infantia! Quam gloriosum est illius florem servasse usque ad mortem! *Solitudo Virginum.*

Exterior solitudo Mariæ Virginis.

Virginum Deo sacrarum domus sita Templum inter & altare SS. Virgini nondum satis erat Sancta & solitaria. 2. Summus Sacerdos, quem plures fuisse credunt Zachariam S. Joannis Baptistæ patrem secreto Dei afflatu posuit illam non in Sanctuario, quemadmodum scripsit S. Germanus, sed in loco, qui propior erat illi, quam ubi Virgines aliæ habitabant. 3. Ibi undecim vixit annos tamquam res Sacra, mundi oculis abscondita; oculi enim profani satis mundi non erant, ut Sanctam hanc Virginem intuerentur. 4. In Augustissimo hoc Templo a creatis rebus seposita, corde, animoque conjuncta, omnia illi consecrans vitæ suæ momenta, seque perficiens exercitatione purissimi amoris, omniumque virtutum ipsa quoque facta est Templum vivens, dignius Deo, quam Salomonicum. Quam tuta erat puritas hujus lilii Cælestis, & castissimæ hujus puellæ in Sancta hac Solitudine! quid officere potuisset flori, & pulcritudini in hac beata sede? ubi nonnisi purissimum reciprocabat aerem, ubi nullam habebat conversationem, quam cum Angelis, ubi Cælum semper patens stillabat in ea rorem, quo Virginum puritas alitur, ubi oblectabatur Deus loqui ad cor adolescentulæ hujus solitariæ. Si Maria super quam Spiritus Dei vigilabat tamquam Sponsam, & quam Angeli tamquam Dei sui Matrem verebantur, a mundo secessit integritati suæ consultura: Virgo, quæ non utetur sapienti hac præcautione, numquid sperare poterit suam se esse servaturam incolumem semet effundens in sæculum? *Idem.*

S. Virgo mentis solitudine cum solitudine cordis conjuncta.

Per interiorem hanc solitudinem S. Virginis anima ab omnibus creatis objectis expedita, & uno occupata Deo, mens illius erat semper in Cælo, licet Corpus illius esset adhuc in terris. In deserto Jacob Patriarcha vidit Scalam mysticam, cujus apex innitebatur Deo, per quam Angeli descendebant in terram, & de terra in Cælum ascendebant. Sed illud somnium erat, & Figura. Enucleemus Mysterium. In Sacra Mariæ solitudine terra suavissimum habet cum Cælo commercium, & Creatura cum Creatore. Descendebat Deus in cor Mariæ, Maria vero usque in Dei sinum ascendebat. Deus per juges afflatus loquebatur

[in]stanter loquebatur ad cor Dei. O Sanctum, beatumque commercium, quod cum Creatore fovet cor! O quam suavis mansio solitudo est, cum animam nulla re affectam, quæ sit extra se Deus unus movet; & ipsa nonnisi de Deo sollicita est, qui in ipsa est. *Idem.*

Quomodo amor & Caritas Virginis Mariæ quotidie crevit.

Plurimi SS. Patres Mariam comparant cum Aurora propter admirabiles progressus, quos fecit in perfectione. Cum a primo suæ Conceptionis momento recepisset gratiam, & rationis usum, non secus ac Angeli utraque usa est, ut inciperet amare Creatorem suum, simulac vivere incepit; ac primo illo temporis articulo tanto cum ardore, & caritate dilexit, ut semet super Angelos elevarit, omnesque illos in amore superaverit. Bene sciens uti gratia, crevit in virtutibus, prout ætate adolevit. Sed in Templo potissimum crevit pietate, scientia, amore, meritis. Ibi, Rupertus Abbas inquit, Spiritus sanctus intentus ad eam præparandam, ut sibi Sponsam efficeret, opus suum in eadem locavit, quod melius illi vertit, quam Æterno Patri in creatione primi viri, & mulieris. Non eo quod ille artifex esset peritior, quam Pater Æternus, sed quia ille suum impendit laborem in feliciori subjecto, in terra magis pura, in corde magis fideli, in anima magis innocua. Adam, & Eva quin crescerent amore, jacturam fecerunt gratiæ, in ipso terrestri Paradiso paullo post, quam illam receperant, Sed quanam cum Sanctitate in Templo vixit Maria? quare non adhibuit curam, sedulitatem, fervorem ut semetipsam perficeret? quid prætermisit, ut se dignam Deo Matrem præberet? Quot illa amoris, Religionis, omniumque virtutum actus exercuit in beata illa mansione vovens Deo suam virginitatem, illius Magnalia contemplans, ac replens animum suum veritatibus Legis ipsius? *Idem.*

Caussa affectus Mariæ in Templo, & principium meritorum ejus.

Cogitare principium, & caussam, quæ ad gradum adeo sublimem perfectionis evexerunt illam. 1. Caritas Dei effusa in corde illius fuit principium. 2. Amor illius erga Deum extitit caussa. Cum caritas Dei esset infinita, cumque amor Mariæ esset divini amoris participatio, nulli fuerunt limites, vel fines. Vivere, & amare unum erat & idem. Hoc tempore merebatur semper omnibus actionibus suis diurnis, atque nocturnis; nam cum magis occupata Deo suo, quam Sponsa Canticorum, de illa cum multis Doctoribus dici potest, quod corpore illius quiescente, cor vigilabat. Patriarcharum vota, & desideria Prophetarum Messiæ maturarunt adventum; Mariæ merita illum obtinuerunt, effeceruntque, ut digna fieret Mater illius. Si unicus Sponsæ intuitus cor Dei rapit, mirum ne esse debet, si tot ferventia desideria, tot sanctæ cogitationes, tot actus amoris, quos Maria elicuit in Templo, in sinum hujus Dei Filium pertraxerint? Si Angeli in Cælo lætantur videntes cor peccatoris in terra pœnitentiam agentis, quanam voluptate, & alacritate, Deus intueberis innocens Matris tuæ cor tot exornatum virtutibus? *Virginum Solitudo.*

Ad hæc considerate quibus artibus Maria in Templo se ad sublimem adeo perfectionis gradum erexerit. 1. Oratione. 2. Lectione. 3. Sublimium virtutum praxi. Per orationem Spiritus ejus de terra ascendebat in Cælum, ut conversaretur cum Deo. Per lectionem Sacrarum Scripturarum, de Cælo descendebat Deus ut loqueretur illi ad cor. Per exercitationem virtutum alebat, augebatque flammam amoris divini quo anima sua penetrata erat: ita in singula momenta crescens de virtute in virtutem, de claritate in claritatem, tandem merita est sinu suo divinum Justitiæ Solem complecti. O vitam præclaram! o felicia primordia! O tempus ætatis adeo fragilis, & quo vix cognoscitur virtus, sancte traductum; ubi hoc pacto traducatur! *Idem.*

Quando Virgo Templo se præsentavit ab parentibus.

Vix, Patres inquiunt, Maria tertium ætatis annum attigerat, cum illa se Templo præsentavit ibi offerenda, & in omne tempus Deo suo consecranda. In eo Sancto loco posuit suum vitæ religiosæ tyrocinium per irrevocabile votum castitatis, quod tunc nuncupavit Deo, ut iidem testantur. Heu! quam procul abest, Deus, quo ego tam cito me ipsum tibi tradere inceperim. Verum esto, si per pœnitentiam, fervorem, zelumque meum ea repararem mala, quæ meum ad te reditum præcesserunt; si saltem per ignaviam non augerem numerum criminum, quæ expianda susceperam me tibi devovens! Quam longe absum, Virgo Sanctissima, ab hoc zeli ardore, quo tu ad perfectionem anhelabas! Tu in singula momenta augeri, perficique vidisti per tuam gratiæ fidelitatem virtutes magis heroicas; ego autem video illas quotidie infirmari in corde meo per teporem, atque negligentiam. Pudet me mei Domine! hanc detestor, adjuva me, ut illam superem. Exaudi Matrem tuam pro me deprecantem. Hæc Mater mea est æque ac tua. Omnia ergo mihi speranda sunt ab illius erga me quidem bonitate, erga te vero auctoritate. *Ex morali novi Testamenti Patris la Neuville Tomo 1.*

S. Virginis in hoc mundo ... filium eius ...

Possumus hoc in loco animum advertere ad rem, cujus extat in Evangelio fundamentum: Videlicet, S. Vir-

[illegible] Deo virginitatem.

S. Virginem constans inisse consilium, quod S. Augustinus votum appellat permanendi in Virginitate sua in omne vitæ suæ spatium, quemadmodum reipsa permansit; quamvis illi contigerit felicitas concipiendi, & pariendi JESUM CHRISTUM secundum carnem. Ignorabat illa, se ad tantam Matris Dei dignitatem evocari, cum illi suam vovit virginitatem; volente Deo, S. Augustinus ait, ut illa votum hoc nuncuparet, quia illud aliquam haberet rationem cum Dei Maternitate, ut eas haberet, quæ ejus imitarentur exemplum, & non crederetur, virginitatis statum uni illi reservari, quæ Dei filium esset paritura. Propositum hoc S. Virginis votum, hæc summe consecratio, quocumque modo facta fuerit, seu per anteriorem parentum destinationem, seu secretam voluntatem, quam Spiritus sanctus illi inspiraverit, hoc illud est, quod hac die a nobis coli jubet Ecclesia. Illi, & illæ, quæ hoc pacto sese consecrarunt Deo in Asceterio, vel quæ in mundo servare decreverunt virginalem puritatem, quod tot piæ Virgines facere solent, in hac Præsentatione, vel consecratione Virginis perfectissimum invenient exemplum eorum, quæ illi facienda sunt, ut actionem hanc reddant acceptam Deo, & utilem sibi. His satis esse non debet, si sint Virgines, ut illa, opus est, ut sicut illa sint humiles, verecundæ, obedientes, & omnibus Dei voluntatibus subjectæ. Caritas est custos virginitatis, & locus, ubi hæc residet custos, humilitas est. Non licet amare purum JESUM CHRISTUM, pro quo nuntium miserunt aliis objectis, quæ illis licebat amare. *Tourneaux in anno Christiano Tomo 8.*

SS. Virgo sese præsentans Templo vovet Virginitatem.

Nondum viderat Deus Sacrificium, quod esset secundum cor suum, neque victimam, quæ illi esset acceptior. Quod tamen hanc Præsentationem in Templo pretiosiorem effecit, & quod in Maria singulare est, fuit votum virginitatis, quod ea ipsa die nuncupavit. Non ambigitur, quo minus illi, quæ erat *thesaurus virginitatis*, ut loquitur S. Joannes Damascenus, *[illegible]*, sicut S. Ambrosius [illegible], non ambigitur, inquam, quominus a primo momento, quo rationis usum obtinuit, videlicet primo vitæ suæ momento, hoc votum emiserit. Sed hæc præmatura suæ integritatis oblatio, Patres inquiunt, erat [illegible], & quodammodo confusa cum actibus [illegible], quos elicuit reliquarum etiam virtutum primo illo momento. *P. Croiset.*

S. Virgo in Templum ingressa fuit ad [illegible] Angelis, & hominibus.

[illegible] gloriæ suæ Præsentationis in Templo, Virgo hæc Æterno Patri dilecta, Mater [illegible] [illegible] JESUM [illegible] [illegible] Propter [illegible] Virginitatem [illegible]

Voluntarium Virginis Sacrificium a Sancto Joachim & Anna oblatum.

[illegible] Quam [illegible] fuit hæc cæremonia! Quam pretiosum [illegible] [illegible] S. Am[illegible] fuerunt hominibus, & Angelis [illegible] Deo [illegible] Templo [illegible]

Sed [illegible] Anna [illegible] Hæc Virgo [illegible] [illegible] post [illegible] [illegible] hæc sua, quæ [illegible]

De [illegible] ipsa [illegible] mus parti [illegible] vellent Sacrificium, quod agit quidem, sed omnino aliis erat faciendum. Præsentationis cæremonia abs[illegible], reliqueruntque pretiosum hunc thesaurum in Templo, ut congruis deserviret ministeriis, ibique illa in puellarum conclavi permansit usque ad ætatem annorum quindecim, quas nupsit S. Joseph, ut maxima adimplerentur Mysteria. Deus, qui castum hunc virum illi destinaverat, illum pari castitatis munere prævenerat, neque S. Virgo nuptiis assensa est, nisi postquam certo cognovit eodem perpetuæ virginitatis vo[illegible] utrumque conjugem conjunctum iri, & hoc futurum decus præcipuum eorum conjugii. *Idem.*

Non vulgares virtutes, quæ enituerunt in S. Virgine, cum erat in Templo in causa fuerunt ut uni illi permitteretur privilegium in Sanctuarium ingrediendi.

Virtutes eximiæ, quæ in Sancta hac Virgine elucebant, & supernaturalia dona, quibus Deus illam ornaverat ex adhuc integra illi admirationem conciliaverat; ita ut gratiæ prodigium haberetur, & omnes tantam eminentis, ac miraculosæ sanctitatis ideam conciperent, ut plures SS. Patres asserant S. Virgini permissum fuisse, ut toto eo tempore, quo in Jerosolymitano Templo permansit, singulari privilegio ingredi posset in Sanctuarium, immo etiam in locum sacerrimum, quo jure suo Summus tantummodo Pontifex ingredi poterat, uti [illegible] ex S. Jacobo, cui uni propter [illegible] virtutem eadem concessa fuerat facultas. In loco hoc Sancto, purarum creaturarum Sanctissima meliorem diei partem transigebat effundens coram Deo cor suum, & jugiter offerens illi laudum Sacrificia, quæ longe magis pretiosa erant, & Deo cara, quam omnia animalium holocausta, quæ in templo offerebantur. Assequamur, si fieri potest, quis esset ardor votorum ejus, & precum. Soli sunt Beati Spiritus, consueti testes fervorum illius, qui æquam concipere valuerint ideam sanctitatis Meditationum suarum, excellentiæ contemplationum, precum, mirumque infinitæ multitudinis [illegible], heroicarumque virtutum, quibus vulgo vacabat Maria per annos undecim, quibus in Templo permansit. *P. Croiset.*

Maria in Præsentatione [illegible] Virginum [illegible] Deo devo[illegible] in Asceteriis.

Cum Sanctus Rex Propheta dicebat, *Adducentur Regi Virgines post eam*, nonne videtur respexisse SS. Virginis Præsentationem, quæ per mansionem suam in Templo futura erat exemplum infinito Virginum numero, quæ mundo vale extremum dicentes in Templo traducerent dies suos etiam divino Sp[illegible] [illegible] & sanctitatis officia obeuntes. *[illegible]*

Psalm. 44.

[illegible] post eam coram ipso [illegible]. Qu[illegible] certum Virginum millia [illegible] Reginam Virginum, & ad exemplum illius [illegible] rum Dei servitio inter claustra, ut ibi totam vitam [illegible] exercitatio[illegible] Non[illegible] [illegible] S. Virginis, ejusque [illegible] Templo [illegible] primam [illegible] omnium Sanctorum[illegible]? Quam [illegible] debet [illegible] [illegible] gratiam aliquam [illegible] non poterant. Sacrificium [illegible] Matris Samuelis, tibi quidem accep[illegible] sed quæcumvis excellentes hæ essent [illegible] [illegible] Hostia [illegible] magnum Crucis Sacrificium [illegible] [illegible] Agnus [illegible] mundi. Ex[illegible] creaturas, excipe oblatio[illegible] [illegible] opus est Misericordiæ [illegible] *P. Croiset.*

[illegible]

[illegible] sanctificata reque[illegible] [illegible] eadem[illegible] [illegible] Quemadmodum [illegible] Sion [illegible] per [illegible] religiosis [illegible] & cum religiosæ domus [illegible] Virginum solitudo, stabilis [illegible] tempestationis, atque scopulis sta[illegible] simillima S. Civitatis ima[illegible] [illegible] ut illuc tædium, amaritudo, [illegible] & aliquando etiam permittitur illuc ingrediatur [illegible] sed illud fatebimus, cum [illegible] Dæmon cum prohibere [illegible] adolescens, vel adolescentula [illegible] illecebras, quæ illum e mundo con[illegible] ad Religionem vocabat [illegible] exerit conatus [illegible] omnibusque [illegible] utitur, ut [illegible] labefactet [illegible], & sterilem efficiat generositatem. Primæ illius curæ sunt efficere, ut leviores regulæ pro nugis habeantur, a quibus quilibet facile se dispenset. *Idem.*

Nobis

Quam diluculo S. Virgo sese Deo consecraverit.

Nobis considerandæ sunt duæ præcipuæ virtutes, quæ in sollemni Præsentatione B. Virginis Mariæ in Templo collucent. Sollicitudo, qua semet Deo consecravit, & perfectio cum qua se totam sine ulla exceptione devovit. S. Virgo citius quam potuit, Deo se consecravit, prima enim erat. Non ætatis gracilitas, non corporis infirmitas, non Parentum amor illam deterruerunt. Ubi agitur de semet Deo devovenda nihil illam retardat. Quidquid hoc differre potest Sacrificium, differt illius felicitatem, & cor ejus affligit. Hoc jam ab ipsa die nativitatis suæ perfecisset, si pietas, & amor erga Deum, & ratio, quæ prævenerat ætatem, sequi noluisset ordinem naturæ, ac hujus legibus sese accommodare. Tres excesserant anni, ex quo felicem hunc diem præstolabatur, & Sancta cum impatientia expectabat. Singulæ horæ, momenta singula eidem sæculo videbantur præ desiderio videndi se sollemni ritu Creatori suo dedicatam: *Quando veniam*, ajebat illa incessanter cum Propheta; *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei.* Quando me offeram Templo ad eliciendam professionem insignem, ac publicam devotionis meæ Deo meo? Felix momentum, quo ab extremæ pueritiæ meæ vinculis soluta apparebo coram Domino in Tabernaculo sancto suo, quam mihi procul abesse videtis, dicebat illa quotidie. Habemusne parem ardorem, eamdemque sollicitudinem, ubi agitur de nobismet Deo devovendis? Deberemus incepisse diligere Deum, ex quo illum cognoscere incepimus. Primus rationis, voluntatis, atque libertatis nostræ usus illi debebatur, at illine subsequentem saltem impendimus? Incepimusne amare Deum, & Deo famulari? Facile numeramus annos, & dies, quibus viximus; nunquid multos recensemus in ejus servitio transactos; vel ut æquius loquar, numeratne Deus plurimos dies a nobis sincera; atque constanti pietate sanctificatos? Religioni addicti obliviscunturne unquam annorum religionis suæ? eruntne hi totidem dies sanctificati? Quæ calamitas harum animarum tot privilegiis præditarum, si dies earum vacui fuerint, & si postquam in hominum oculis visæ fuerint spiritualium bonorum locupletes, extrema tamen hora inventæ fuerint nihil habentes in manibus suis. Maria tota dicata Deo, Deique amore succensa a primo vitæ momento ad Templum fertur ad publicam emittendam professionem devotionis suæ Deo, triennis, & tenellis ætate hac sollemniter in omne vitæ suæ spatium se consecrat Deo. Hoc nobis illa tradit documentum, exemplo illud confirmans. Nunquid nos inde profecimus? Quænam est Epoca nostræ conversionis? *Sero te amavi*, Domine. Heu! Quot annos elabi sum passus, quin diligerem te! Quot mortales ad stadii sui metam perveniunt, quin nondum te diligere inceperint! *Pater Croiset.*

Psalm. 41

Secundum Sanctæ Virginis Mariæ exemplum non solù diluculo, sed etiam omnino nosmet Deo devovere debemus

Considerandum est, non solum S. Virginem se diluculo devovisse Deo, sed se totam illi devovisse. Ignorat exceptionem. Ubi agitur de se Domino consecranda omnes infringit nexus, quibus suis adhæret parentibus, quamvis arcti sint. Deus suus illi est omnia. Omnibus bonis abrenuntiat; jamjam Dominus unica est pars illius. Propriam abnegat libertatem non aliam habitura voluntatem, quam Dei, qui unica est vitæ suæ norma. Nuntium mittit omni voluptati propter amorem illius, qui unice delicias ejus constituit. Imitamurne Mariæ liberalitatem? Nosmet omnino, ut illa, consecramus Deo? Nihilne nobis reservamus, cum etiam meliorem nostram partem Deo largimur? Religiosis plerisque hoc contigit, ut sese diluculo tradiderint Deo, & non secus ac SS. Virgo confregerint vincula quibus parentibus suis adhærebant. Verumne alia sibi vincula ædificant? Omnes elicientes vota sua bonis omnibus renuntiarunt, religionem ingressi; sed nullamne sacrificii sui sibi partem reservant? Religionem ingressi libertatem sacrificant, sed in singulorum destinatione sunne unquam propria voluntas? Officia nostra suntne unquam ex superiorum voluntate extorta? Omnibusne in rebus voluntati eorum obsequimur? Religionem ingressi profecto omnibus voluptatibus renuntiamus, crucem subimus, & crucifixam vitam ducere profitemur; sed constans, & vera mortificatio estne character omnium, qui, vel quæ Religionis statum amplexi sunt? Amor proprius nunquam ne antiqua repetit jura; nihil ne conceditur illi contra fas, reluctante conscientia? Immortificatio, & impudicitia omnibusne Religiosis ignotæ sunt? Animi cupiditates nunquamne in Claustris asylum inveniunt? Quid proderit ignavis hisce, & infidelibus animabus, his tepidis, imperfectisque religiosis sese tanta cum pompa devovisse Domino, si vita eorum professionem ipsorum mentita fuerit, & si Deus in eorum sacrificio furtum, aut rapinam deprehenderit? *P. Croiset, in Asceticis.*

Ad Mariæ exemplum nosmet Deo consecrare debemus in æternum cum constantia, & perseverantia.

In actionibus S. Virginis omnia sunt Mysterium, omnia sunt documentum, omnia sunt confidentiæ ac devotionis argumentum. Virgo Sanctissima in hodierno Mysterio tertium agens annum se consecrat Deo, devovet se illi in æternum, & in hac oblatione, & consecratione sese illi tradit sine ulla exceptione. Præclarum argumentum, insigne documentum omnibus, in omni conditione, & omni statu. Jampridemne tumet devovisti Deo? Hoc ipsum ab usu rationis facere debueras. Quot mortales in senectute capulari hoc nondum fecerunt. Tu vero id fecisti? Audebisne adhuc differre, si nondum feceris? Si tibi contigit ut Religiosum statum ingressus fueris: facile tuos a professionis die annos vales numerare: verum totidem ne recensebis a primordio consecrationis tuæ ad hanc usque diem [illegible] & sine exceptione? [illegible] & nosmet omnino devo[illegible] perseveranter, & quin nos [illegible] est per devotionem, & con[illegible] S. Virginem, ut ipsi nos [illegible] præsentet, ac agnet, et ita dicam, conver[illegible] donationem peculiaribus gratiis, a [illegible] protectione. Ad id assequendum instituen[illegible] erga illam consecrationem, teneramque [illegible] præsentemus illi tanquam Matri di[illegible], ut nos illa hodie præsentet Filio suo. De[illegible] sollemniter profiteamur nos velle singulariter [illegible] devotos, ac servos S. Virginis in omni æternitatem.

SUPPLEMENTUM

Ad Titulum

PURIFICATIONIS MARIÆ VIRGINIS.

Quid sit Purificatio, & ad quid instituta?

Hujus diei festivitas duo magna complectitur Mysteria, SS. Virginis purificationem, & Præsentationem JESU CHRISTI. Purissima Virginum omnium se subjicit Legi Purificationis, Sanctus Sanctorum Æternus novi Fœderis Pater offert se Domino quatenus Victimam. Maria Dei Mater mulierum omnium Sanctissima expiationis offert Sacrificium, licet labem nullam contraxerit; unicus Æterni Patris Filius, Redemptor hominum redimi vult, ut pro nobis semetipsum immolet in Calvario. Duplex in duplici Mysterio Sacrificium. Matrum omnium amantissima venit ipsa Filium suum immolatura; Virginum omnium purissima, per humilitatem cum ceteris vulgo Mulieribus vult permisceri: Maria in hac Præsentatione pro hominum salute sacrificat, quidquid illi quatenus Matri carissimum est, Filium suum; & in Purificatione, ut ita dicam, immolat, quidquid habet pretiosissimum, quatenus Virgo gloriam Virginitatis ipsius. Quot in uno Mysteria! Deus victima, Virgo, quæ solam Matris qualitatem assumit? S. Propheta Messiam tenens inter ulnas suas, & omnia secreta, omnemque nostræ Redemptionis œconomiam evolvens. Omnia hoc in loco nobis prædicant excessum divini amoris erga hominis, & Deiparæ caritatem erga peccatores; Cultus Religionis; perfecta legis submissio, mer rum humilitatis, salutis necessitas. Quanta salutarium meditationum copia illi, qui spiritum hujus Mysterii assequitur. *P. Croiset in Asceticis.*

Primogeniti secundum legem pretio redimebantur.

Præter Legem Maternæ Purificationis alia quoque lex erat, quæ ad Primogenitum peculiariter pertinebat. Legis vi omnes primogeniti ex Filiis Israel Altarium ministerio erant devovendi, tamquam primitiæ Domino debitæ, & mox pretio erant redimendi. Constat legem Purificationis nequaquam Mariam afficere potuisse, quæ cum per Spiritus sancti opus concepisset, & Mater esset effecta, quin Virgo esse cessaret, nulla indigere poterat Purificatione; ideoque non debebat sub hac lege contineri; cum miraculosa JESU CHRISTI Nativitas Matrem nonnisi puriorem effecerit: *Unde fordes in Virgiue Maxre.* S. Augustinus exclamat? Ubi vel minimam impuritatem invenies in illa: quæ quin cessaret Virginem esse, Mater effecta est? Unde fordes in illa, in qua Verbum caro factum est? Inducit ille Dominum loquentem, ingressus sum tamquam in Sanctuarium meum; inveni illam sine labe: neque minus puram reliqui illam. Ne mireris, *Mater est mea, sed manu fabricata est mea. Idem.*

Lib. adv. 5. hæreses hæret. 5

S. Virgo se subjicit legi, licet legitime se non posset dispensare.

Maria licet Virgo ultro se subjicit legi, quæ pro mulieribus vulgo lata erat. Ex amore virginitatis conjicite magnitudinem Sacrificii hodierna die id immolans, quod, ut ita dicam, Virginum gloriam constituit. Satis

tis

tis eſt hunc actum eſſe humilitatis, & Religionis, ut ſe non diſpenſet: ſuo non utitur privilegio. Exemplum, quod illi dederat Filius ſuus octavo poſt Nativitatem ſuam die, ſemet Circumciſionis legi ſubjiciens, non ſinit, ut illa ſe non teneri putet lege Purificationis die poſt puerperium quadrageſimo. Quæ confuſio! quæ exprobratio illis, qui facile diſpenſant ſecum a præcipuis Religionis officiis inanes dignitatis, vel generis titulos prætexendo! *P. Croiſet in Aſceticis.*

Deus paruit Imperiis Patris ſui, & obtulit ſe tamquam victimam in Templo.

JESUS CHRISTUS veniens in Mundum Patri ſuo dixit: ſacrificium, & oblationem noluiſti; corpus autem aptaſti mihi, neque accipere voluiſti holocauſta pro peccato. Tunc dixi; ecce venio. Cognovit ergo Dei Filius, ſacrificia, quæ in Templo offerebantur non eſſe illa quæ Deus expetebat; indigna eſſe magnitudine illius, ſatisfacere non poſſe pro peccato, ſibique datum fuiſſe corpus, ut eorum loco ſuppleret. Quapropter paruit Patris imperio, eique ſe obtulit tamquam Victimam ad honorandam Majeſtatem illius, ejuſque juſtitiam ſlectendam. Oblatio hæc facta fuit clam in ſinu Virginis, neque alium teſtem habuit niſi Deum: hodierna vero die fit palam in Templo, quo S. Puer affertur a Virgine, & offertur Deo: *Ut ſiſterent eum Domino*. Græci hanc *Occurſus* feſtivitatem appellant, eo quod Simeon ſenex fortuito inventus eſt in Templo eodem tempore, quo Sanctus ille Puer a Matre offerebatur Deo, & accepit illum in ulnas ſuas, & cecinit Canticum, *Nunc dimittis*. Hanc vocant luminum feſtivitatem propter cereos, qui accenduntur in honorem illius, qui a Simeone *lumen Gentium* dicitur. Vulgatum nomen, quo utitur Eccleſia, nomen eſt Purificationis B. Virginis, quia hac die venit in Templum ſeſe purificatum poſt puerperium ſecundum legem quamvis huic ritui non eſſet obnoxia, quandoquidem illa non ſicut aliæ mulieres conceperit. *Godeau in Homiliis.*

In quo ſita ſit magnitudo oblationis J. C.

Præſtantia oblationis JESU CHRISTI in hoc ſita eſt, quod cognoſcens omnes Patris ſui perfectiones illum ſecundum ſuam cognitionem adorat, videlicet, quantum adorabilis eſt. Antiqua ſacrificia nonniſi propter peculiarem cauſſam aliquam offerebantur, & ut aliquam peculiarem Dei perfectionem venerarentur, Sacrificia in actionem gratiarum Dei bonitatem colebant ob acceptum beneficium. Holocauſtum adorabat illius ſanctitatem; Sed JESUS CHRISTUS in oblatione ſua omnes Patris perfectiones adorat, gratias agit de omnibus beneficiis, & ſe per SS. Virginis manus præſentat ad exequenda omnia ejus conſilia; omniaque ejus decreta in hominum redemptione. Sancta die hac Maria nobis præclarum pietatis, & humilitatis exemplum ſuppeditat; quæ ſecum diſpenſare potuiſſet a lege cetera mulieribus vulgo ſubeunda, quoniam ipſa puritas erat, tamen ſe confert in Templum earum Filium oblatura, nolens ſe ab aliis diſtingui mulieribus; vobis cogitandum relinquo, quænam fuerit S. Virginis hujus humilitas, & quænam eſſe debeat noſtra. *Idem.*

Virtutes, quæ B. Virginem in Purificatione ſua comitantur.

Attentius nobis conſiderandæ ſunt virtutes admirabiles, quas SS. Virgo in hoc exercet Myſterio. Celat gloriam ſuam nolens apparere, qualis eſt; oſtendit humilitatem ſuam apparens quod non eſt. Venit ſeſe purificatura, non ſecus ac aliæ Mulieres, ſit licet Virginum omnium puriſſima. A Lege hac humiliante immunis, illam in omnibus ejus circumſtantiis adimplet. Licet ſibi cariſſimus ſit Filius hic adorabilis, offert illum morti pro nobis, illum tamquam victimam Æterno Patri præſentans. Hoc illi ſtat caro pretio; audit enim quidquid triſtiſſimum, ac funeſtiſſimum ſibi portenditur; cui quanam obedientia ſemet ſubjicit, Deus meus! Quam conformis eſt ſpiritus Matris ſpiritui Filii; & uterque quam longe a noſtro diſſentit. *Idem.*

Meditatio vitiorum, quibus ſumus obnoxii.

Videri volumus, quod minime ſumus; ſuperbia noſtra pati non poteſt, ut videamur, quod ſumus. Luxus, faſtus, ambitio nos ad Altarium pedes uſque comitantur. Quid ſignificant ſuperbæ hæ honoris notæ, quas nullibi magis, quam in Templo appetimus? Tamen profunda S. Virginis humilitas nos allicit: nunquid ſemper erimus, rudi, ac ſteriles magnarum harum virtutum admiratores? Noſter puritatis amor magnam ciet in nobis conſcientiæ religionem? Quid facimus, ut acquiramus virtutem adeo neceſſariam, & religioſam. Qui mundi ſunt corde, hi tantum vident Deum. Nunquid legem tanta cum religione obſervamus, quanta Maria? Illam tamen obſervare magis tenemur? Ipſa nihil prætermittit eorum, quæ Deo placere poſſunt: nos vero ſaltem graviſſimum eſſe malum putamus illi diſplicere? an quotidie fere ſine conſcientiæ ſtimulis diſplicemus illi? Proh Deus! quot nobiſmet exprobrare debemus hac in re! Verum ſi aliunde cogitamus quidquid accidit in hoc Myſterio: omnia nobis ſunt documento. *Idem.*

S. Simeon impatienter expectabat Domini adventum.

Bonus Senex, vir juſtus, & timens Deum, qui jampridem Meſſiæ præſtolabatur adventum, fit voti reus, & hac gaudet felicitate puerum JESUM inter ulnas ſuas excipiendi. Deus meus, quam gaudes temet communicare, ac tradere illis, qui te diligunt, atque deſiderant; & quam cito eos conſolaris, qui tibi fideliter, ac ferventer deſerviunt! Perſeverans in Deo confidentia nunquam fructu caret: *Nunc Domine*, Simeon ſuaviſſima conſolatione, & ineffabili gaudio cumulatus exclamat, *Nunc dimittis ſervum tuum Domine, ſecundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei ſalutare tuum*. Heu! quam verum eſt ubi guſtatus Deus, Creaturas omnes diſplicere, homines, bona, vitam ipſam illi, qui æquum habet æternæ ſalutis conceptum. In communione recipimus Salvatorem eumdem, quem S. Simeon in Templo recepit in manibus ſuis. Ibi gratias eaſdem recipimus, ſed eaſdem ne diſpoſitiones afferimus? *Pater Croiſet in Aſceticis.*

Ex frequentiſſimo Jeroſolymæ populo duo tantum Simeon & Anna vident Salvatorem.

Quinam ſunt, quibus videre contigit Salvatorem in Templo? S. Senex, qui tot annos Meſſiam videre cupiebat, & Vidua, quæ ſeorſim in receſſu vitam ducebat, quæ nunquam egrediebatur de Templo, ac dies, noctesque traducebat in precibus, & jejuniis. Hi duo tantum ex ingenti ea civitate hoc privilegio gaviſi ſunt. Deus in populi turba, & Mundi luce non invenitur. Electorum Dei numerus ſemper eſt minimus. *Idem.*

Virgo Sanctiſſima, nimis curæ tibi eſt ſalus mea, ut me in æternum perire permittas. Poſt Deum omnis conſolatio mea eſt in te, ſicut poſt Deum in te unice confido. Nonniſi pro ſalute mea ſuaviſſimum Filium tuum Deo Patri ſuo obtuliſti; ne patiaris me ipſum meæ calamitatis cauſſam fieri. Intercede mihi cordis corporiſque puritatem, ſine qua tibi placere non valeo. Intercede mihi gratiam accurate ſervandi legem; amandi Deum, eique cum perſeverantia ſerviendi: gratiam denique fovendi erga te pietatem, ac ſingularem devotionem, & ſuſtine ut te in toto vitæ meæ ſpatio, & in mortis exitu habeam tamquam Matrem; & ne permittas me quidquam perpetrare, quo indignus fiam, qui in albo famulorum, filiorumque tuorum recenſear. *Idem.*

Rationes, quæ B. Virginem impellere potuiſſent, ut ſe a lege purificationis eximeret.

Operoſum non eſt rationes invenire ad eximendum JESUM CHRISTUM, atque Deiparam a duobus mandatis quibus ſeſe hodie ſubjiciunt; facile eſt intelligere Legis dominum jugo illius ſubjectum non eſſe; & Virginem quæ conceperat, atque pepererat modo adeo admirabili potuiſſe ſemet diſpenſare a communi parientium purificatione. Sed noſtra pietate dignum eſt admirari profundam humilitatem, & voluntariam Matris, & Filii obedientiam, & longe dignius humilitatem, & obedientiam hanc imitari. *Tourneaux in anno Chriſtiano.*

Virginis obedientia, & ſubmiſſio.

Maria ſimpliciter obedit legibus difficillimis, atque ſuperbiæ infeſtiſſimis, quin ratiocinetur, quam ob rem ſit Mater effecta. Peculiarem non habet ordinem, ſequitur commune in lege præſcriptum, ſuoque exemplo confundit modicam obedientiam, qua plerique fidelium Eccleſiæ legibus parent; quamvis leges illæ nonniſi pro eorum ſalute fuerint conſtitutæ; ſed nolunt leges ſalutares, niſi commodæ ſint; omnes fere illas frangunt, optimates quidem per ſuperbiam, atque mollitiem, homines vero ex plebe per ignorantiam. Modicus eſt juſtorum numerus, qui ad imitationem Virginis, & JESU CHRISTI illas adimpleant cum caritate; quapropter S. Paulus ait, Legem non impoſitam eſſe juſto; jugum enim illius durum, & grave illis tantum videtur, qui neque legem, neque legiſlatorem diligunt: nam diligentes Deum, & amantes quidquid ille præcipit, nihil arduum putant, ut eidem placeant. Dei Mater non tenebatur lege matribus communi; ipſa inter Matres erat ſingularis; nihilominus ſeſe aliarum numero inſerit, ut nos doceat ſingularem eſſe virtutem, nihil habere ſingulare, & ſub communium legum obſervantia meritum excellens abſcondere. Ad apicem tempus in lege præſcriptum obſervat, non prævertit illud, nec momentum differt. Ubinam ſunt noſtræ diſpenſationes, excuſationes, ſubterfugia, diſſimulationes? Apage has nugas; deſeramus fallaces hujuſmodi opiniones, quibus ſcti quærimus immunitates, & appetimus privilegia tamquam excellentiæ teſtimonia. Virtutem, gloriamque noſtram conſtituamus in ſervandis regulis, & legibus juſtitiæ. Impii non aliam legem habent, quam robur, ac vim ſuam. *Sit fortitudo noſtra lex juſtitiæ, quod enim infirmum eſt, inutile invenitur.* Sed ſervi Dei e contra dicant! *Lex juſtitiæ ſit fortitudo noſtra*, quod enim injuſtum eſt inutile invenitur. *P. Nouet.*

Sapient. 2.

Maria cum Filio Jeruſalem pergit.

Quomodo B. Virgo ſeſe Jeruſalem confert deferens ſecum cariſſimum Filium in Templum, nunquam amovens oculos, & cor ab hoc divino objecto, cui prorſus inhæret! Sequimini illos ſpiritu, ac intuemini JESUM inter ulnas Matris ſuæ tamquam fontem puritatis, qui abluturus eſt omnia mundi peccata in Sanguine ſuo; inſtar accenſæ facis, divinitatis ſuæ igne fulgentem; & tamquam communem theſaurum, qui proſoluturus eſt omnium hominum redemptionem. Mementote omnes vitæ noſtræ dies, dies eſſe expiationis, nonniſi momento obitus noſtri abſolvendos. Nemini licere in Cæleſtem Jeruſalem ingredi, antequam completi fuerint; nihil in illam introire, quod non ſit mundum, & niſi diluculo ablueritis maculas animæ

veſtræ

esse super terram, & Filium Dei lucem esse, qua inter sæculi hujus tenebras illustramini. Ambulate donec lucem habetis, in virtutis acquisitione progredimini, ne mors vos deprehendat, vosque sua involvat umbra antequam ad eum sanctitatis gradum perveniatis, quem a vobis expetit Deus. Denique cogitate vos creatos esse, ut supremo fruamini bono, & JESUM unicum futurum esse thesaurum, quem estis in æternum possessuri. Ne igitur alibi collocare velitis cor vestrum; unum illum concupiscite, unum illum amate, unum illum cogitate. Quid proderit vobis mundum universum lucrari, si illius jacturam feceritis, sine quo eritis miseri in æternum? *P. Nevet.*

B. Virgo ascendit in Templum.

Pervenit B. Virgo cum JESU in Jerusalem. Gaudium, quo afficitur ad adspectum Templi, fervor, quo augustæ illius Ædis gradus ascendit reminiscens se in extrema pueritia sua summa cum lætitia eosdem ascendisse. Reverentia, qua illuc pedem intulit, & devotio, qua sese ad sacrificium suum offerendum præparavit. Nunquam tot miracula visa sunt in magnifico eo Templo; nunquam ibi Deus melius fuit adoratus. Visi sunt homines virtute, & genere præstantes, non autem Homo Deus. Visæ sunt Virgines, & Matres, sed nunquam virgo Mater. Visus est Deus adoratus ab Angelis, & hominibus; non autem Deus adorans. Visæ sunt Victimæ, & sacrificia, non autem Victima, quæ omnia Mundi tolleret peccata. Proh! si ad Orationem, Missam, Communionem pergeres iisdem cum sensibus, quos B. Virgo fovebat ingrediens Templum oblatura Victimam innocentem, quot consolationibus & benedictionibus Cæli implereris? Quænam tibi esse deberet lætitia ad Ecclesiam eunti, ut divinorum Mysteriorum particeps fias! Quanam alacritate dicenda essent tibi Regis Prophetæ verba: *Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus.* Quænam mea esse deberet puritas, Deus meus, ut in sanctam Domum tuam ingrederer! quomodo ausim prodire coram te plagis ulceribusque confectus, nisi misericordia tua adjuvet spem meam, & animos addat, ut tibi enarrem infelicitatem meam: *Amplius lava me ab iniquitate mea, & a peccato meo munda me.* Pro me B. Virgo, paruisti legi Purificationis, quemadmodum pro me Filius tuus Circumcisionis legi se subdidit. Fac ut obedientia tua sit mihi exempli loco, o creaturarum omnium purissima! & Sanguis Filii tui mihi lavacrum sit ad emundanda omnia scelera mea. *Idem.*

Psalm. 121.

Psalm. 50.

Debemus nosmet offerre Deo, quemadmodum Filius Dei offert sese ipsum Patri in hoc Mysterio.

Facile est ostendere in Purificationis Mysterio JESUM-CHRISTUM offerre se Patri pro omnibus consiliis, quæ habet se. JESUS enim videns se quodammodo cumulatum gratiis, quas Spiritus sanctus effundit in animam suam, ne uno quidem momento illas patitur otiari. Harum enim efficit pretiosissimam, acceptissimamque oblationem Deo Patri. Ad hoc intelligendum considerate primum quis se offerat, & se illi tradat: quod donum est omnium maximum, amplissimumque. Plurimi offerant Deo preces, eleemosynas, jejunia, mortificationes, sed pauci seipsos, & cor suum. Semper vero sibi secreto voluntatis suæ dispositionem reservant. Partitio hæc displicet Deo; hoc non est sacrificium Abel, sed Cain, qui offerebat Deo terræ bona, *sibique cor, ac voluntatem suam*, ut S. Augustinus inquit, reservabat. Ne ita partiaris cum Domino tuo; offer te ipsum illi, ac dic illi cum Isaia Propheta: Domine Deus meus possideme, quia a te creatus sum; non alium novi Dominum nisi te: vel cum Davide: Me tibi trado *Domine, quia ego servus tuus, ego servus tuus, & filius ancillæ tuæ. P. Nevet ex Tomo 7. suarum Meditationum.*

Psalm. 115.

Nullam suæ oblationi exceptionem adhibet [illegible]

Secundo JESUS tradit se Patri suo sine ulla exceptione, cumque omnia ab illo recipiat, ita se totum offert illi. Ita quotidie tibi facienda est oblatio tuimet ipsius, omnium facultatum tuarum, talentorum, bonorum, motuum corporis, & animæ tuæ. Tertio: JESUS se offert omnibus, quin cancellos ullos constituat extensioni obedientiæ suæ, quærit Patris sui beneplacitum. Offert, ac mancipat se illi ad id exequendum quidquid deliberaverit de vita sua, deque persona Matris suæ, omniumque suorum. Secreto jam dicit illi, quod palam dicturus est in agone positus: *Non sicut ego volo: sed sicut tu.* Pater mi, fac de me quidquid tibi placuerit, voluntatem meam tibi sacrifico, neque aliud cupio, nisi placere tibi. Quarto loco JESUS offert se toto corde, & affectu purissimo, sanctissimo, atque perfectissimo pro gloria Dei, & nostra salute. Quod pro Deo facis hoc pari fervore animetur. Amoris tui magnitudine supple modicitatem rei ejus, quam offers, offerens temetipsum, qui coram illo nihil es. Conjunge cor tuum cordi Salvatoris, vitam tuam suæ, parvitatem tuam suæ magnitudini, & oblatio tua pretium inæstimabile acquiret. *Idem.*

S. Virgo subjicit se legi Purificationis, non quia hac tenebatur, sed ut præberet exemplum.

Si S. Virgo se hodie purificat, nobis potius hoc præstat quam sibi. Purificat se, & sine labe est; verum est: sed nos toti in peccatis versamur, & munditia nobis est nosmet expiandi cura. Magnum hoc requiremovenda impura corda nostra, quam illud Deiparæ. Caveamus ne quid pereat de pretioso hoc semine, quod Scripturæ hodierna die nobis exhibent. Studeamus serio expiare corda nostra omni immunditiæ genere referta. Nobis persuasum sit, opus esse, ut emundemur a cælesti Puero, quem immaculata Virgo hodierna die in Domini Templo præsentat. Perpendamus attentius, quanta sit animæ præstantia, quam Salvator per gratiam suam expiare dignatur; quinam deinceps esse debeant hujus animæ affectus & desideria, quam avulsa debeat esse a terræ hujus tricis, ut omnes suas affectiones in Cælum attollat usque ad thronum illius, qui permittere dignatus est, ut Mater sua licet ab omni labe vacua, se hodierna purificet die, nobis egregio futura exemplo vitam irreprehensibilem ducendi. *Lambert in anno Evangelico.*

Reverentia S. Virginis erga Dei legem a Moyse latam.

Cum lex Purificationis lata fuerit pro mulieribus vulgo, illi semet subjicere aliquid erat molle, & delicatum. Illam observans Maria dissimulabat quod erat. Primo sub hujus cæremoniæ integumento celabat suæ virginitatis gloriam. Secundo amittebat apud homines honorem divinæ Maternitatis. Tertio sacrificabat voluptatem, qua affici poterat, si ab omnibus Sancta, pura, innocens haberetur. Tamen reverentia erga Legis auctorem evicit, ne secum a lege dispensaret, respiciens Filium tamquam pulcherrimum exemplum, quod imitaretur; neque illam puduit in Purificatione sua id facere, quod minime puduit illum facere in Circumcisione. JESUS CHRISTUS enim in Circumcisione omnes divinitatis suæ characteres abscondit; Maria in Purificatione sua omnia celat divinæ Maternitatis indicia: in Circumcisione Dei Filius recepit in carne sua characterem peccati: in Purificatione sua Dei Mater ad peccati maculam quasi eluendam offert Sacrificium. Quæ submissio! quæ reverentia! quæ obedientia! quid fieri non potest, cum virtus adest? & quam verum est nihil impossibile amanti! Sed nihil majus est, quam sese Deo submittere: *Solitudo Virginum.*

Purificatio Matris, & oblatio Filii ad mortem Crucis, duplex fuit Matris sacrificium.

Mater Purificationem excepit oblatio Filii. Proh Deus! quanto stetit pretio Mariæ hoc sacrificium: Sanctorum Patrum sententia est, hoc initium fuisse sacrificii in cruce peragendi. Mariæ sacrificium dicitur Matutinum, illud vero, quod offeret Filius, vespertinum vocabitur. Qui judicium ferre velit ex exteriori hujus cæremoniæ apparatu nihil est non suave, & jucundum. Primo Maria offert Filium suum Deo per manus Sacerdotis. Secundo redimit illum siclis quinque. Tertio offert Sanguinem duarum turturum ut parcat Sanguini Salvatoris. Quem rigorem lex ista complectitur? Sed mysticum velum aufer; & hujus cæremoniæ spiritum inspice; & invenies puerum hunc aliquando in Cruce sublatum iri; quinque plagis crudelibus iri confossum, totumque illius Sanguinem pro Mundi salute esse effundendum. Fingi ne potest sacrificium magis oppositum amori Matris? Matris unicum habentis Filium? Matris, quæ suum amorem non partitur cum Patre? Matris, quæ scit Filium, qui offertur a se Deum esse, & quæ singillatim prænoscit quænam illum maneant supplicia? En, Virgo sanctissima, doloris gladius, qui primum cordi tuo vulnus inflixit. O quam manifestum altissimi obsequii tui erga Dei tui legem Argumentum hoc extitit sacrificium. *Solitudo Virginum.*

S. Virgo legis hujus omnes se vovit circumstantias.

Maria non obtemperavit solum præcipuis Legis hujus articulis, sed omnibus etiam ejusdem parum circumstantiis. 1. Mansit domi suæ dies quadraginta, quin pedem efferret. 2. Sibi etiam aditum in Templum interdixit, Sanctis rebus abstinuit, etiamsi Sanctum Sanctorum peperisset. 3. Par turturum obtulisse contenta, non obtulit agnum, sive quod hæc erat oblatio divitum, seu quod in ulnis deferens Agnum sine macula, qui venerat ad tollenda mundi peccata, coram veritate umbræ, & figuræ debebant evanescere. *Idem liber.*

Virgo Sancta maluit haberi Mater, sive cernere, quam ullum scandalum creare.

Quantum robur obtinet lex Dei in anima fideli! Sed quantum ædificat spiritus, quo Sancta Virgo hanc S. Purificationis cæremoniam animavit! Hoc illa præstitit ad singularitatis speciem, scandalumque evitandum. Credebatur esse Mater, sed latebat Filium ejus esse Deum. Quid illa? Virginitatis speciem sacrificat, ut auferat scandalum, sed amabilem hanc virtutem tuetur, ut placeat Deo. O quam verum est dicere obedientiam insignes victorias referre! Quoniam sancta hæc Mater suum quodammodo honorem sacrificans se ipsam superat ea in re, qua Virgini nihil antiquius est, ac jucundius. *Ex Solitudine Virginum.*

Virgo Maria in Purificatione sua tres egregias virtutes exercuit.

Maria partitur cum Filio suo humiliationes legalis hujus cæremoniæ Purificationis, quæ illam dedecore videtur afficere coram hominibus; labem quodammodo ostendens duplici statui divinæ Maternitatis, & puritatis sui puerperii. Hoc in Mysterio illa tres præcipuas virtutes prætulit. Primo obedientiam semet subjiciens legi, a qua reipsa immunis erat, juxta eadem legis verba. Secundo puritatem, extremumque hujus virtutis amorem. Tertio paupertatem. Etenim offert Templo par turturum duntaxat, quæ oblatio erat pauperum, & eorum, qui omnibus fortunæ bonis erant destituti.

Nos

Nos fortasse per sollemnia hæc vota in omnem vitæ nostræ curriculum ad easdem virtutes servandas nosmet adstrinximus; sed quomodonam illas exercemus? Quomodo his votis perfungimur? Sequimurne egregium exemplum, quod hodierna die nobis præbet hæc Virgo, & Mater Sanctissima? Si ad hanc diem illam sequi neglexímus, illico in arena incipiamus. Hoc ad nostram salutem pertinet semper ad sublimiorem perfectionis apicem adniti. *Moralis novi Testamenti. Tomo I.*

Secundum Simeonis Prophetiam S. Virgo in corde passa est omnia vulnera, quibus Salvator opprefsus fuit in corpore.

Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Hæc pars est vaticinii, quod Simeon Deiparæ portendit; & quod sæpe nimis in vita Sanctissimæ hujus Virginis adimpletum est. Omnes Filii sui passiones fuerunt veluti totidem gladii, quibus cor ejus transverberatum fuit, per violentam repercussionem, quam percepit ex doloribus Filii, qui totidem inflixere plagas animæ Matris, quot ille recepit in corpore. Sed quanam cum heroica patientia, qua submissione, generositate, amore hoc suavissimum genus Martyrii sustinuit! Cogitemus, ac sensibus teneræ, vividæque compassionis meditemur dolores acerrimos & Filii, & Parentis; eosque cum illis partiti, quodammodo eisdem lenimentum aliquod afferemus. Eos igitur memoria repetamus; Altius in corde nostro imprimamus, ut, si fieri potest, jugiter iisdem occupemur. Nihil cogitare possumus ad alendam pietatem nostram aptius, atque utilius. *Nemo aptior est ad meditandum Passionem CHRISTI, quam is, cui contigerit similia pati,* inquit Auctor de imitatione JESU CHRISTI. *Moralis novi Testamenti. Tomo primo.* Cap. 5. l. 1.

SUPPLEMENTUM

Ad Titulum

ANNUNTIATIONIS
BEATÆ MARIÆ VIRGINIS.

Hoc in Mysterio invenitur ratio conciliandi supremam dignitatem cum infima humilitate.

INCARNATIONIS divini Verbi Mysterium, dicta ratione, id in S. Virgine videtur efficere, quod facit in CHRISTO JESU. Videtur utrumque mutare, quin uterque iidem esse desinant. Hæc est Creatoris humiliatio, & exaltatio Creaturæ: Quis Deus fieri nequit Virginis Filius, quin se deprimat, nec Virgo fieri Dei Mater, quin infinite supra id, quod est, assurgat. Tamen neuter vult aliquid amittere, Deus reipsa fit homo, & Deum esse non cessat. Virgo fit Mater, & non cessat Virginem esse. Dei Filius in hac altissima humiliatione, qua cum creatura confunditur, servat semper magnitudinem suam, & Virgo in suprema hac magnitudine, qua videtur supra Creatorem attolli, omnem suam tuetur humilitatem. Erat Virgo, erat ancilla Domini; Deus illam cumulat gloria per omnipotentiam, Maternitatem cum Virginitate conjungens, & ut ita dicam, cumulat plenitudinem gratiæ illius permittens, ut Ancillæ titulum cum Deiparæ titulo consociet. Hæc est ea gratiæ plenitudo, quæ illam sustinet contra plenitudinem gloriæ, & quæ quodam in sensu hanc eamdem gloriam excedit. Si enim Virginalis fœcunditas illam supra puras creaturas attollit; humilitas, quam in illa gratia custodit, illam super ipsius exaltationem exaltat, *Sermo Academia, anno 1681.*

Dei præsentia in Maria causa erat humilitatis illius.

Quid, quæso, Mariam adeo humilem efficiebat, antequam Angelus loqueretur ad illam; nisi mansio, quam Deus in illa collocaverat? Quid attraxit Verbum in illam, ut sibi recentem mansionem collocaret? nisi humilitas fidei, quam Spiritus sanctus operatus est in corde ejus, antequam in sinu illius JESU CHRISTI carnem formaret? Quid autem in causa fuit, ut maneret illius ancilla, cujus facta fuerat mater? Nisi Domini præsentia, qui eo magis erat in illa, quo ipsa erat humilior, & qui eo humiliorem efficiebat, quo eidem arctius hærebat? Profecto in Sancta hac Virgine litteræ ad apicem adimplentur mulieris, quæ ex sterili facta fœcunda, erat figura Virginis, quæ Mater erat futura. *Dominus*, ajebat illa, *pauperem facit, & ditat, humiliat, & sublevat.* Intuebat proculdubio, cum Deus sit arbiter supremus creatarum rerum omnium, ipsum esse, qui pauperes facit, & divites, qui efficit, ut illi quidem repant in pulvere, hi vero in throno sedentes refulgeant. Verum Deus in Maria prorsus novum operatur prodigium, quia illam pauperem simul, & divitem facit, illam deprimit, & extollit. *Ex eodem sermone.*

1. Reg. 2.

Salvator eligens Mariam sibi in Matrem ad altissimum magnitudinis apicem extulit.

Quot divitias in humilem hanc Virginem non afferet ille, in quo continentur omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei; & in quo omnis plenitudo Divinitatis corporaliter habitat? Ad quem magnitudinis apicem non evexit illam eligens in Matrem supremi Domini universorum? Operatus in illa miracula, quæ naturæ universæ admirationem injiciunt, & assumens eam in societatem magnificentissimi ex operibus suis, quod est omnium hominum salus? Tamen nihil pauperius, nihil abjectius hac Virgine in oculis suis. Quærite ab ea quid respexerit Deus in Ancilla sua, ac reddet, humilitatem. Hæc proprie illa est, quæ, ut inquit Propheta, videt paupertatem suam, & remanet semper pauper in egestate sua, nunquam se perstringi patiens fulgore divitiarum quæ sibi communicantur; scit enim se illa non habere ex se ipsa, sed ex mera liberalitate illius, qui nunquam locupletat, & magis extollit animam, nisi cum suam miseriam, & nihilum agnoscit. *Sermo Academia anni 1681.*

Angelus, qui salutavit illam non respexit ejus nobilitatem sed plenitudinem gratiarum quibus erat cumulata.

Angelus in hoc Mysterio unice considerat Mariam ex plenitudine gratiæ, quæ fuit præventa. Non dicit ipsam originem ducere a Regibus Juda, a Patriarchis, atque Prophetis; videlicet ex genere quo nullum sanctius, antiquius, ac illustrius esset in terris. Immo neque virtutes ejus recenset, sed satis esse putat dicere illam esse gratia plenam, & Dominum esse cum illa, & paucissimis verbis, quæ ad eumdem sensum rediguntur, quandoquidem Deus nonnisi per gratiam in Justis est, magnificentissimum illi composuit Elogium. *Secundus Sermo Academia pro anno 1681.*

Licet esset plena gratia ante hanc salutationem tamen per divinam Maternitatem nobilium gratiæ incrementum accepit.

Quamvis Maria vere magna esset tunc temporis, quo ab Angelo gratia plena salutata fuit; adhuc tamen, audeo dicere, minus erat plena, si conferatur cum ea, qua plenior erat futura. Quod enim gratiæ incrementum non accepit, tunc cum adimpletum fuit hoc Mysterium, cui ut sese præpararet, tantam gratiæ plenitudinem receperat? Quem igitur fulgorem non emisit in animam ejus præsentia Dei, cujus Majestas eo magis effusa erat in Templum hoc animatum, quo magis in illo erat sepulta eodem præter propter modo, quo Sol totam continet lucem sub nube, qua tegitur. Si Moyses postquam cum Deo conversatus fuit in Monte, illinc descendit facie adeo fulgida, ut Judæi inde fuerint oculis capti, quomodonam sustinere potuissent faciem Virginis in sinu suo Verbum carnem factum gestantis? Si splendor gratiæ non latuisset in fonte suo; & si idem prodigium, quo Filii magnitudo tegebatur, non extendisset se etiam ad tegendam magnitudinem Matris? *Sermo tertius Academia anni 1681.*

Maria perfecta fidelitate respondet omnibus gratiæ motibus.

Virgo Sancta est felix illa Creatura ab æterno a Deo prædestinata ut gratiam adeo eminentem reciperet, & ut esset tantæ capax fidelitatis. Simulac replevit illam Deus spiritu suo, penitus respondit motibus omnibus, quos spiritus hic illi inspiravit. Simulac prævertit illam benedictionibus suis, illa nihil prætermittit, ut illas in usum fidelem impendat. Ita præparata per gratiam, & virtutes suas attrahit Verbum in sinum suum, & meretur eligi ex omnibus mulieribus, quæ illum concipiat. Nonne hæc simplicissima idea est, quam nobis subministrant hæc Angeli verba: *Ave gratia plena; Dominus tecum?* Si plena est gratia, & non est donis gratiæ, quæ non habuit, nullos non exerit conatus, ut gratiæ respondeat. Aliquid defuisset ex parte Dei huic plenitudini, nisi omnem gratiam suam Virgini largitus fuisset; & defuisset aliquid ex parte Virginis, nisi sese totam gratiæ impendisset. Itaque quia plena gratia est, quia plene respondet gratiæ, Dominus est cum illa, dicit Angelus: Dominus in illam descendit ex illa carnem suscepturus. *Sermo quartus Academia anni 1681.* Luc. 1.

Maria licet humilis, tamen non prætermittit gratias agere Deo propter exaltationem suam.

Sancta Virgo inter profundos sensus humilitatis suæ quibus Deus refert acceptam omnem divinæ suæ Maternitatis gloriam, nonne confitetur exaltationem suam, cum laudibus celebrat Dominum a quo exaltatur, & gratiarum copiam qua repletur, cum ejus prædicat misericordiam, a qua illis repletur? *Magnificat anima mea Dominum*, exclamat illa, *& exultavit spiritus meus in Deo salutari meo. Quia fecit mihi magna qui potens est, ex hoc beatam me dicent omnes generationes.* Beata proculdubio, eo quod acceperit

a Deo

farir ad præparandam in Creaturæ finu manfionem Verbi, hominem fefe facturi! Sed beatior, quia penitus refpondens gratiæ merita eft, ut finus fuus ad Myfterium hoc adimplendum eligeretur. *Sermo 4. Academia anni 1681.*

Non poterat non effe Meffiæ Mater, quia talis effe non poterat, nifi effet Virgo contra communem fententiam Virginum Juda.

Virgo Sancta, ne timeas: tantum abeft, ut Meffiam paritura votum tuum debeas infringere; ut quia votum hoc fervas, ideo Meffias eft nafciturus ex te. Si potuiffes de viro concipere, digna non fuiffes, quæ conciperes ex Spiritu fancto. Filius, quem tibi pollicetur Angelus, nonnifi in Virginis finu concipi poterat. Ne verearis ergo in difcrimen adducere puritatem tuam affentiens Dei confiliis, & electioni. Spiritus ejus defcendet in te; Virtus ejus operatura eft in finu tuo, & Mater eris, quin Virginem effe finas. Addo præterea, illum, quem es paritura, acturum effe puritatem tuam confecrant illam, & audeo dicere, te magis adhuc Virginem futuram, cum facta fueris Mater. *Sermo 4. anni 1681.*

Fidelitas ejus Abrahæ fidelitatem fuperavit.

Vix refpondit Angelus Mariæ, puritatem ejus incolumem futuram, cum omnis hujus timor evanuit, omnefque illius quieverunt dubitationes. Quæ fides! quæ momento perfuadens ea, quæ hactenus erant inaudita, efficit, ut confentiat Matrem fieri Virgo in voto fuo conftantiffima! Fides hæc adeo prompta, ac vivida aperuit Virginis finum Verbo; fuitque velut manus, quæ hominem conjunxit cum Deo. Si Fidelium Pater juxta Dei promiffionem fperans Filium ea ætate, per quam non licebat illi fperare, fi inquam fperans per fidem vivam contra fpem, meritus eft, ut pofteritas fua ex omnibus nationibus eligeretur, ut ex ea oriretur reparator hominum: illa ex omnibus Virginibus, quæ per fidem fimilem parata erat, ut crederet Angeli verbo, fe concipiendo Filium Virginitatis jacturam minime paffuram, nonne merebatur, ut inter omnes eligeretur paritura Meffiam Patris fui foboli promiffum? Beata igitur quia credidit magna, quæ fibi nunciantur ab Angelo, Dei verbis, in fe effe adimplenda. *Ex eodem Sermone 4.*

Maria quin ob tantam magnitudinem intumefcat, fit humilior.

Quos fenfus huic S. Virgini immittit fupremus honor, ad quem Deus illam attollit, & fingularis hæc electio, qua inter omnes Virgines Ifrael decoratur? Tota humilitate fua occupata, illius oblivifci non poteft: & in tanta magnitudine totam fentit, quam eft. Quin cogitet quid fit futura, intenta eft ei, quod ex fe eft: & proprio nihilo, quod illi femper verfatur ob oculos tamquam velamento gloriæ fuæ fulgorem temperante, illum refpicit, ejufque nitorem fuftinet, quin perftringatur. Mox vero comparans hoc nihilum cum proxima elevatione, fefe abjicit, & humiliat coram Deo prout ab illo exaltatur, & honoratur. Repleta Spiritu fancto, cujus virtute jam efformatus fuerat Meffias in vifceribus ejus, jam Dei Mater effecta, ancillam fe nominat. Hæ nequaquam funt humilitatis ideæ, quas in Virgine comminifcar; Angelus teftis eft. Canticum illud Eucharifticum, quod illi Dei fpiritus infpirat, fidele eft rei monumentum; Canticum, inquam, illud, in quo animam fuam effundit coram illo: Dominus, exclamat illa, qui *depofuit potentes de fede, & exaltavit humiles, refpexit humilitatem ancillæ fuæ.* Quam raro tanta invenitur modeftia cum tanta elatione, tanta humilitas cum tanta gloria! *Ex eodem Sermone 4. anni ejufdem.*

Deo refert acceptam magnitudinem ad quā fublata eft.

S. Virgo immerfa, ut ita dicam, in nihili fui profunditate exuit omnem gloriam, quam divinæ Maternitas ipfi afferebat, ut totam acceptam referat Deo. Elifabeth ad ejus confpectum fentiens exultare infantem, quem gerebat in utero, benedicta, inquit illi, inter omnes mulieres, egone digna fum, *ut Mater Domini mei veniat ad me?* Sinceras, & jure fibi debitas laudes audiens Maria, quin eas fibi gloriæ vertat, Dominum unice glorificat; & quin gaudeat ea æftimatione, in qua habetur apud homines, de hominum duntaxat falute congaudet, quibus adfert fecuritatem, fe Domini ancillam appellans. Quin fe magnam vocet, laudat folum Dei mifericordiam, quia magna operatus eft in illa, & fi dicit futurum, ut fe beatam dicant omnes generationes, referens ad principium fuum admirabilia, quæ Deus in ipfa operari dignatus eft, meretur, ac attrahit ad fe velut in infinitum gratias recentes. *Ex 4. Sermone Academia anno 1681.*

Integer, ac purus amor illius erga alio expleri haud poterat, nifi Deo facto homine in utero fuo.

Hujufmodi eft Dei Sapientia, ut fenfim, & fine fenfu præparet creata ad opera fua mirabilia, eaque per ignotas vias perducat ad eam magnitudinem, ad quam illa provehere decrevit. Non exercet in illis fuam mifericordiam, ut ibi juftitiæ fuæ regulas non fervet, & per admirabile confilium, quod tamen juxta principium fuum merus eft fuæ bonitatis effectus; fit meriti fui remuneratio. Ita voluit ut Virgo non folum reciperet auguftam dignitatem Matris Dei, fed etiam ut illam mereretur, quatenus creaturæ conditio pati poteft. Infpiravit illi ab infantia fugam ab omnibus vifibilibus abjectis, quæ corrumpunt, vel in nobis caritatem imminuunt, & quæ per extremam humilitatem fuam pertimefcebat; quandoquidem expa- præ fe fpeciem ferentis. Genus illius, quod licet illuftre, quia profectum ex Regibus Ifrael, obfcurum tamen erat per ftatum, in quo illam providentia collocaverat, eam mundo abfcondit, ut illam Cæleftibus communicationibus aptiorem efficeret; Sponfus, quem illi dederat, ut Myfterio tamquam velamen obtenderetur, quin cor ejus partiretur, ejufque obftaret fanctitati, cum illa in perfecta confenfione degebat, & hoc pacto imitabantur in terra caftum amorem, quo puri fpiritus fe invicem diligunt in Cælo, quin aliquid imminuatur de illo, quo flagrant erga Deum. Sancta hæc Virgo millies conceperat Meffiam corde priufquam illum finu conciperet. Ipfa hujus adventum maturaverat ferventibus precibus, ignitifque votis, & quafi unum amaret Deum, S. Bernardus inquit, Deus tradere huic voluit quod ipfa cupiebat. Quodvis aliud donum, nequaquam fatis magna merces futura fuiffe videtur, amori huic puriffimo, atque integerrimo. *Sermo 2. Academia oblatus anno 1683.*

Humana eloquentia nequit exprimere ardores S. Virginis, poft Verbum in finu fuo conceptum.

Cui tanta eft dicendi vis, & facultas, qui oratione complecti poffit ardores, qui cor Mariæ Virginis inflammarunt poftquam hoc Myfterium adimpletum fuit? Quis totum amoris ejufdem pondus æftimare poteft: Erat illi manifefta cognitio pulcritudinis, divinarumque perfectionum illius, quem finu gerebat. In fingula fere momenta fentiebat impreffiones divinæ præfentiæ fuæ. Hoc proculdubio gignebat in illa fuaviffimam contemplationem illam, quæ eft commixtio quædam lucis, & amoris, requies jucundiffima, & felicitas maxima animæ in terra. Et Sacer hic amor, prout progrediebatur ætas JESU CHRISTI, magis, magifque inflammabatur dulciffimis converfationibus, quas habebat cum illo, divinis vitæ ejus exemplis, admirabilibus doctrinis: quas attentiffime hauriebat, & fervabat in corde tamquam pretiofum gratiæ femen, & fanctitatis. Denique dubitandum non eft, quominus illa quæ magis amata fuit a Deo, quam aliæ creaturæ omnes, incomparabili ratione præ ceteris illum amaverit. *Secundus Academia Sermo anno 1683.*

Maria ad Angeli falutationem turbatur, & cogitat, qualis hæc effet falutatio.

Sanctus pudor caufsa fuit propter quam Maria turbata eft. Timor ejus nequaquam profectus eft ex Sancti Gabrielis apparitione; namque fuaviffima illius converfatio cum Angelis erat. Sed turbata eft. 1. Quia Angelus apparuit illi fub fpecie adolefcentis pulcherrimi. 2. Quia ille ingreffus eft in cubiculum fuum, quo nullus mortalium pedem intulerat. 3. Quia vidit fe folam cum illo fine focio, fine tefte, fine cenfore. 4. Quia fibi maximum, & novum nuntiabatur Myfterium. Ipfa Virgo erat, & virginitatis votum nuncuparat, & dicitur ab Angelo conceptura, & futura Mater. Hinc illa turbatur.

Sed o S. Virgo! cur turbaris? non eris mater, nifi quia Virgo es. Deus homo efficiendus nonnifi ex Virgine nafciturus eft; & Virgo nonnifi Dei Mater eft futura? *Solitudo Virginum.*

Modeftia qua Maria Angelo refpondet.

Confiderari poteft modeftia cum qua Maria Angelum alloquitur, & prudentia, qua illi refpondet. 1. Non autem Sanctum Gabrielem refpicere, neque in illum oculos figere, etiamfi illum reverenter alloquatur. 2. Nihil curiofius ab eo fcifcitatur. 3. Prætermiffis iis quæ ad dignitatem pertinent, ea quærit, quæ ad fanctitatem fpectant. 4. Angelus illi magnificum exornerat elogium Filii, cujus illa mater erat futura. Dixerat hunc futurum Altiffimi Filium, Dominum feffurum effe in throno David Patris fui, regnaturum effe in domo Jacob, regnumque ejus nullum finem habiturum. Maria parum illecta hifce magnalibus, videtur id folum attendere, quæ ad fuam pertinet puritatem. Quomodo, exclamat, fieri poteft? Virum non novi, fum Virgo, & talem me femper futuram vovi. O fanctum colloquium! Heu! Si Eva eamdem habuiffet modeftiam, & hac ufa fuiffet cautela! Nifi oculos fuos fixiffet tanta curiofitate in vetitam arborem: nifi paffa fuiffet fe illicii fructus pulcritudine, blandifque laudibus ferpentis perftringi; Clades illius non extitiffet caufsa noftræ calamitatis; viveret illa, & nos non effemus mortales. *Solitudo Virginum.*

De miffione Angeli Gabrielis.

Poterat Deus carnem noftram fufcipere in Virginis alvo, quin hoc illi antea nuntiaret, & quin ab illa præftolaretur affenfum, fed aliter fieri voluit plures ob caufas. Primum quia decebat, ut Virgo divinum Verbum conciperet fpiritu, antequam corpore, eique Mater fieret fimul fpiritualis, & corporalis. S. Auguftinus arbitratur Virginem effe beatiorem eo quod concepit Dei Filium per fidem in corde, quam quod conceperit illum per operationem Spiritus fancti in corpore, & pofterius hoc fine priori nihil illi fuiffe profuturum. Verum eft Virginem diftincte cognoviffe per fidem, Dei Filium carnem fufcipere debere: verum nefciebat illum in finu fuo divinum hoc Myfterium peragendum effe, nifi de hoc illam Angelus admonuiffet; tunc enim credidit miraculum hoc in fe impletum iri, & fides hæc illam beatam effecit: quemadmodum dixit illi Elifabeth cognata fua. Ratio altera refpicit

cam-

eamdem Sanctam Virginem, quæ tantum recipere debebat donum cum reverentia, ac ea, qua fieri poterat, pietate, fide, humilitate, prudentia, caritate, obedientia, puritatis amore, aliisque virtutis actibus, quos ea in occasione exercuit, sublimem dignitatem hanc promereri. Tertia, & potissima ratio est, quod volente Deo sibi naturam nostram desponsare utriusque partis consensus requirebatur. Sanctissima Virgo, Sanctus Thomas ait, naturæ humanæ personam gerebat, & ad illius consensum excipiendum Angelus mittitur, quem si illa abnuisset, probabile videtur Deum nequaquam carnem induturum fuisse. *Pater Crasset in Sermonibus suis in Adventu.*

Angelus Virgini apparuit in humana, sensibilique forma; cum enim Virgo Verbum divinum esset conceptura non tantum spiritu, verum etiam corpore, decebat, ut præter lumina admirabilia, quibus Angelus mentem illius illustrabat, sese etiam oculis ipsius videndum præberet. Alioquin nuntium adeo inauditum, ac novum, quod Virgini afferebat, omnes requirebat certitudines, ne hæc crederetur illusio. Fateor equidem intellectualem visionem corporea tutiorem esse, & præstantiorem; sed cum utraque simul occurrit, effectus certior est quam si alterutra tantum haberetur. Virgo autem habuit utramque; nam simul ac Angelus illam extrinsecus eruderat, intus replebat Deus animum ejus luminibus Cælestibus, quæ illam disponebant ad Mysterium hoc credendum. *Pater Crasset.*

Cur Maria turbata est?

Virgo Angelum videns in carne sua, ejusque sermonem audiens, magna formidine correpta fuit, ita ut turbaretur. Turbationis hujus causa non fuit Angeli adspectus; familiare quippe erat illi uti consuetudine beatorum spirituum; sed aspectus Angeli sub humana specie, qui in ejus cubiculo apparuit. Cum infinita esset puritas ejus, nunquam sola cum homine inventa fuerat; hic illam terruit adspectus, ac turbavit eam. Discite hinc, Sanctus Ambrosius ait, proprium esse animarum purarum ad intuitum personarum sexus alterius expavescere, & ad illecebras sermonis earum turbari. Cum enim plurimi faciant suæ puritatis thesaurum, eorum omnium verentur occursum, a quibus ille sibi eripi potest. Ceterum norunt nullam esse adeo roboratam virtutem, quæ in una occasione labefactari non possit; potissimum vero puritatem, quæ omnium maxime fragilis est, & scientes Deum superbis animabus auxilium negare, eisque solum relinquere viam fugiendi periculum, trepidant præ formidine, cum se in occasione positas vident: E contra vero, quæ nullo habent in discrimine virtutem hanc, vel quibus nimil superest, cujus jacturam faciant, sine metu in periculosis versantur societatibus, aliorumque timiditatem irrident. *Pater Crasset.*

Ea in turba, quam illi hæc peperit Salutatio, servavit omnem spiritus præsentiam in hac occasione necessariam.

Alia turbationis Mariæ causa fuit Angeli sermo ipsam non communibus laudibus extollentis. Humiles enim, ubi se laudari audiunt, contremiscunt. Virgo igitur Sancta turbata fuit audiens laudes suas. Verum turba ejus rationem minime perturbavit, [illegible] magnam servavit spiritus præsentiam. [illegible] cogitabat quænam esset illa salutatio, vel fortè, unde profecta erat, & quo tendebat. Illa silet, ac meditatur, quid sibi sit respondendum. Hæc anceps inter eradis severitatem, & incredulitatem mentis, & ubi Dei consilia intellexit, sese illis cæca obedientia subjecit. *Idem.*

In ea Angeli verba: Invenisti gratiam apud Deum.

Consideremus suavissimum hoc Angeli verbum: *Invenisti gratiam apud Deum.* Hanc invenit illa, & sibi, & nobis. Hæc plena est in se, sed tanta plenitudine, ut in nos etiam effluat, & effundatur. O quantum bonum est gratiam invenisse apud Deum! Hominum gratia incerta est, fragilis, fallax, sterilis, & sæpe periculosa possidenti: sed gratia Dei [illegible]. Dei gratiam amittere, [illegible] [illegible], Omnes [illegible] gratiam, & qui invenit illam, [illegible] [illegible]. *Pater Crasset.*

Responsio Mariæ ad Angelum.

Cum autem Maria magnificas Angeli promissiones, videlicet illam concepturam esse Filium, qui regnaturus [illegible] Filio David, respondit illis his verbus: [illegible] *[illegible] istud, quoniam virum non cognosco?* Hoc primum est verbum quod protulit Maria, [illegible] Evangelista meminit. [illegible] [illegible] prudentiam [illegible] modestiæ, ac [illegible], quomodo fieri posset [illegible], de [illegible] Angelus loquebatur. Nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Quæro ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primam [illegible], quæ sine metu [illegible] ex vetito fructu, ex quo callidus serpens [illegible] spem ipsam [illegible], ac immortalem futuram, similem Deo. [illegible], anima Christiana, ab non [illegible] [illegible], quibus nescis quid lucis insit. Nec [illegible] [illegible] [illegible], quæ [illegible] te accedunt, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] eos, qui tibi præsunt. Compone tuum ad judicium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut omnibus [illegible] [illegible] [illegible] te decipi sinas. *Idem.*

Virtutes quas S. Virgo exercuit, ita respondens.

Sancta Virgo præsetulit se adhuc integra in Annuntiatione sua fidem admirabilem, credens incomprehensibilia Trinitatis, & Incarnationis Mysteria, quæ sibi declarata fuerunt per Angeli verba dicentis, Patri mentem esse dandi filium suum ipsi, quem illa Spiritus Sancti opera conceptura erat. Credidit etiam se simul Matrem, & Virginem futuram. Ipsa non petit miracula, ut credat, ea, quæ sunt ita admirabilia, sed suum mancipat judicium, sibi persuadens Deum esse omnipotentem, & ipsum facere posse, quod ipsa intelligere minime potest. Neque minus heroicæ spei præbet argumenta sese attollens supra omnes naturæ timores, & minime dubitans, quo minus Deus consociare valeat res adeo dissitas, atque oppositas, cujusmodi sunt humana, & divina natura; mors, & immortalitas, tempus, & æternitas, Maternitas, atque divinitas. Hanc etiam illius confidentiam cognata sua Elisabeth celebrat, contineturque enim in fide, quæ illius peperit admirationem. Præterea in Annuntiatione sua perfectam præsetulit caritatem volens quidquid vult Deus, & suam sine exceptione voluntatem sacrificans, quin ullos obedientiæ suæ cancellos statueret. Amor illius amplectitur omnia licet dura, & molesta. O Cæli Deus quænam fuit voluptas tua, ubi vidisti castam hanc Sponsam præbere tibi cor suum tanta cum amoris magnitudine, puritate, atque integritate! O præclarum ignem, qui innocentem hanc victimam adussit! O quam acceptus fuit Deo odor hujus sacrificii perfectissimæ caritatis! *Pater Crasset.*

In hoc etiam colloquio, quod habuit cum Angelo Maria, alias virtutes exercuit, quibus effecta est digna Dei Mater. Prima fuit insignis humilitas, se quippe ancillam dixit, cum Mater salutaretur, indignam se rata, quæ ad tantum dignitatis apicem eveheretur. Altera fuit obedientia perfecta offerens se ad ea omnia efficienda, quæ ab ipsa expeteret Deus, quantumlibet ardua, quin ullos præfigeret terminos obedientiæ suæ. O humillima, & obedientissima Virgo, non miror, si te Deus supra creaturas omnes evexit, quoniam te infra omnes creaturas abjecisti. Deus enim deponit potentes de sede, & exaltat humiles. Deo placuisti per Virginitatem tuam, sed Deum per obedientiam, atque humilitatem concepisti. O, si essem humilis, & obediens sicut tu, descenderet in me Spiritus sanctus, & per divinam operationem suam in me, & in proximi mei corde conciperem Deum. *Idem.*

Fœdus, quod Maria Virgo in ipso Incarnationis articulo contrahit, est admirabile. 1. Fit Dei sponsa per virtutem, ac opus Spiritus sancti concipiens, & mox particeps effecta est omnium qualitatum illius, hoc enim perfectissimum erat conjugium, & conjugii vi [illegible] alter alterius omnia bona, & prærogativas [illegible]. 2. Fit Mater Dei concipiens hominem, qui verè Deus est, qui cum esset in utero ejus, adhærebat illi tamquam arbori fructus, qui arboris partem [illegible] [illegible] [illegible], qui addit, filium in [illegible] partem esse matris, [illegible] [illegible] [illegible] a matre distinctam, quoad vitam, victum, & conservationem. *Idem.*

[illegible] solatium affecta fuerit Virgo Maria in Incarnationis momento.

Ast sunt nonnulli Doctores Mariam palam vidisse divinam essentiam, Æquum enim arbitrantur esse, ut Mater perfecte cognoscat naturam Filii, quem est paritura. Saltem nemo ire potest inficias, illam expertam fuisse lætitiam paullo dissimilem a gaudio Beatorum. Si enim beatitudo sita est in perfruitione Dei per emanationem essentiæ ipsius in omnes facultates nostras, & in perfecta unione cordis nostri cum extremo fine suo, ex qua exit gaudium incomprehensibile, quod illud omnino pervadit, quis concipere poterit gaudium Sanctissimæ Virginis eo momento quo facta est Sponsa Spiritus sancti, & Mater Dei? Excepit enim [illegible] omnem Divinitatis Oceanum, & repleta est in gaudium Dei [illegible], quod est incommunicabile beatis omnibus, videlicet quatenus Mater, & Sponsa. [illegible] in terra [illegible] [illegible] solatiis perfunditur, cum Deus illis communicat gratiam unionis, quæ species est [illegible], quod contribuit cum animabus puris [illegible] [illegible] [illegible] ipsum per [illegible] [illegible] praxim, per jugem mortificationem, & [illegible] usum. Admiremur [illegible] hanc Sanctæ Virginis dignitatem, [illegible] [illegible] in Dei familiam [illegible]. [illegible] enim [illegible] unquam Deus. Tu es Sponsa mea dilecta, Tu es Mater mea. Et quænam est [illegible], quæ Deus dicere possit, Tu mihi Sponsus [illegible], Tu Filius meus, ego hodie genui te? Ego tibi vitam contuli, ego illam tibi servo, ego quodammodo unum, & idem sum tecum? *Idem.*

In utero Mariæ Dei Filius est [illegible] Maria.

In Mariæ Virginis [illegible] Sapientia Corpus accepit, [illegible] quod ab hominibus visus est. Scriptura [illegible] [illegible] ostendit & Sanctæ hujus Virginis dignitatem, & eam, quæ inde est eandem colendi necessitatem. In tempore peperit quem Deus ab æterno genuit. Hoc est omnium magnalium illius fundamentum. Ex illa Dei Filius carnem accepit, per cujus sacrificium nos Deo reconciliavit, & Sanguinem, quo nos expiavit, ut faceret sibi populum in oculis suis acceptabilem, ac peculiariter sibi devotum, qui in æternum juris esse sui,

popu-

rum in nos, & simul honorum, quos religiosa pietate illi præstat Ecclesia. Per hanc Sapientia in Ecclesiam migravit, ut ibi novam sedem constitueret, nunquam mutandam. *Tourneaux in anno Christiano tomo 3.*

Possumus esse cognati Salvatoris si non corpore saltem spiritu.

Quæ nobis utilitas est, Domine, participes fieri posse ejus, quod maximum est in maxima, & præstantissima omnium creaturarum! Illam super homines, Angelosque colimus, quia Mater tua est; & nobis quoque gloriosam hanc offers qualitatem, quippe dixisti eum, qui fecerit Patris tui voluntatem, hunc futurum tibi Fratrem, Sororem, & Matrem. *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in Cœlis est: ille meus frater, & soror, & mater est.* (Matth. 14.) Non possumus ipsi, ut illa corpus tribuere; sed possumus & debemus imitari fidem, & obedientiam illius, quæ excellentius illam secundum spiritum & sororem, & Matrem tuam constituerunt. Hoc nos quoque tibi esse vis, sed nonnisi per gratiam tuam hoc esse possumus. Tu unus, qui potuisti eligere tibi Matrem secundum carnem, vales nos tibi facere Matres, & cognatos hoc spirituali pacto, quod nobis proponis. Tunc enim vere cognati erimus tibi, si non audiverimus solum Legem tuam, sed si adjuti gratia tua illam ad unguem servare adnisi fuerimus. *Tourneaux in anno Christiano.*

Quid sibi velint ea verba gratia plena. Virgo majorem gratiæ plenitudinem accepit, quam omnes sancti.

Ave Maria, gratia plena.... Plenum esse gratia secundum Scripturarum consuetudinem significat vel Deo acceptum esse, vel plenum donorum Spiritus sancti, plenum virtutis, & Sanctitatis. Maria duplici modo fuit gratia plena; eo Deo carior, quo cumulatior donis, atque virtutibus, per quas homo fit Deo carus. Alii sunt Sancti qui in Scripturis pleni gratia dicuntur; verum cum Deus accommodet gratiam electorum suorum iis consiliis, quæ habet de illis, intellectu facile est, cum destinaverit Deus hanc Virginem futuram Dei Matrem, quod illius dignitatem super Sanctos omnes extollit, ipsum huic majorem gratiam communicasse, vel potius majorem plenitudinem, & gratiæ copiam quam ceteris. *Idem.*

Admirabilis prudentia Virginis in Angeli salutatione.

Cælestis nuncii salutatio Mariam Virginem turbavit; hæc modestiæ ipsius effectus fuit. Multo magis illi placebat suam cogitare tenuitatem, quam audire se plenam gratia dici, & inter Mulieres benedictam. Laudes semper metuendæ sunt; quarum vulgatissimus effectus est, animum corrumpere. Potissima ratio efficiendi, ne decipiaris, & turberis quotiescumque laudibus exciperis, est remet colligere, & cogitare attentius miseriam tuam, & naturæ tuæ nihilum. Virgo hæc prorsus divina turbatur, sed perfecte semper est juris sui. Turba ejus non prohibet quominus serio cogitet, quod viderat, & audiverat. In semet tacita *cogitabat qualis esset ista salutatio.* (Luc. 1.) Prudentia illam hortabatur, ut serio eventum adeo singularem perpenderet, & perfecte noverat opus periculosæ plenum esse aleæ consilia nimis celeriter arripere. Videmus quomodo in hac occasione Sancta Virgo se gesserit, ac inde haurire debemus leviter nimis credenda ea, quæ nobis dicuntur; verum simul etiam nobis profitendam non esse incredulitatem; quod faciunt asserti quidam spiritus fortes, qui animum appellere nequeunt ad credenda ea, quæ sub oculos non cadunt. Hac de re nos admonet Sanctus Paulus Apostolus, cum ait: *Omnia probate, quod bonum est, tenete.* (ad Thess. 1.) Hoc Sancta Virgo præstitit egregie! A Spiritu sancto edocta consilium hoc secuta est. Hinc asserit Evangelium, illam sese collegisse, ac diligenti examine quæsivisse quid sibi cogitandum esset de iis, quæ sibi narrabantur ab Angelo mirabiliter in sinu suo perficienda. Admirabilis hæc Virginis prudentia Angelum cogit, ut illi palam omnia hæc sacra aperiat Mysteria. Dicit itaque fore ut Filius ejus Altissimi Filius dicatur, fore, ut sedeat in throno David Patris sui, ejusque regnum omni fine careat. Hinc Sancta hæc anima videns, hanc esse Dei voluntatem, illatim ad se reversa plenum, liberumque præbuit divinis consiliis assensum. *Lambert in anno Evangelico Tomo 5. & Recens Auctor.*

Præ omnibus virtutum efficit S. Virginem gratia plenam.

Maria Virgo est gratia plena, quia omnibus Cæli donis cumulata est, omnesque possidet virtutes. Hic fons est veræ felicitatis illius. Discamus hodierna die quænam sit vera Christiani felicitas; quæ beatitudo ad quam anhelare debet omnibus momentis vitæ suæ. Virgo Maria Beata est, quoniam invenit gratiam coram Domino, quia virtutes omnes exercuit. Omnis ergo Christiani felicitas est invenire gratiam apud Deum, & sola ratio ad felicitatem hanc perveniendi est animam suam Christianis virtutibus locupletare. Christianus crescit in gratia prout in virtutum praxi progreditur. Cum insignem progressum obtinuit, cum diutina exercitatione eo pervenit, ut carnis superet cupiditates, cum Christianæ virtutes præaltas jecerunt radices in cor illius; cum in omnibus actionibus suis sequitur Religionis principia: dici potest plenus gratia. Quam felix est hominis status, quia carus est Deo suo! Quam in illo sibi complacet Deus, qui illum in dilectorum suorum albo recenset! Quanta esset felicitas nobis pervenire ad eam gratiæ plenitudinem, quæ in Adorabili Virgine inventa est. Illa Sanctitate superavit non solum omnes homines, qui fuerunt, sed etiam qui futuri sunt usque ad exitum sæculorum. Collocata fuit super Cælestes spiritus, quoniam illos omnes virtute, ac sanctitate superavit: *Archangelos excellentia superat sanctitatis.* Conemur saltem imitari virtutes ejus; quandoquidem illas exæquare non licet. De Martyrum Principe Sancto Stephano legimus illum fuisse *plenum gratia, & fortitudine.* Consilium ineunt Apostoli eligendi Diaconos, a quibus in opere ministerii sui juvarentur, eosque esse volunt plenos Spiritu sancto, & sapientia. Plures Sancti appellati fuerunt pleni gratia; sed omnes generatim, & singillatim locum Sanctæ Virgini concedebant. *Idem.*

... sed & Angelos omnes superavit plenitudine gratiarum, & meritorum.
Act. 6.
Ibidem.

Missus est Angelus ad Mariam, quam sibi elegerat, & præparaverat Deus Matrem sibi futuram.

Cum advenisset momentum ab æterno constitutum a Deo pro mortalium reconciliatione, Angelus Gabriel, qui Danieli Prophetæ prædixerat adventum, & mortem Messiæ ante quadringentos annos, & ultra, & qui deinceps ante sex menses missus fuerat ad Zachariam Sacerdotem, ut nuntiaret ei nativitatem Præcursoris Messiæ, missus quoque fuit ad Virginem, cui nomen Maria ex Tribu Juda, & Regio semine, quandoquidem erat de domo David. Hanc elegerat Deus futuram Messiæ Matrem; occupaverat illam omnibus Cæli muneribus, a primo Conceptionis ejus articulo, eamque tanta superfluentium gratiarum copia repleverat, ut Cælo universo esset admirationi, Patres inquiunt, & meritis atque sanctitate perfectissimas creaturas superaret. Quamquam per virtutem, cujus nunquam hactenus exemplum præluxerat, illa sese devovisset Deo, ut tota vita Virginitatem servaret; tamen divina Sapientia voluerat, ut justo nuberet viro, cui nomen Joseph ex eadem domo, ex qua ipsa orta erat, qui futurus erat custos honoris, testis, ac protector Virginitatis ejusdem; tutor, ac nutritius Filii ex illa sola nascituri. Manebat illa in parvulo oppido Nazareth, ubi Angelus apparuit illi, eo tempore, Sanctus Bernardus ait, quo ipsa creaturis ceteris invisibilis sese immolabat Deo suo in fervore altissimæ contemplationis. Cælestis hic nuntius reverentia, & obsequio plenus erga illam, quam respiciebat tamquam Dominam suam, *Ave*, dixit illi, *gratia plena, Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus.* Hæc salutatio complectebatur magnificentissimum elogium; quippe asserebat illam repletam esse omnibus Spiritus sancti donis, possidere virtutes omnes in supremo gradu; omnibus cumulatam esse benedictionibus, & nullam esse creaturam, quæ illa in oculis Dei esset acceptior. *Pater Croiset.*

Sancta Virgo erubuit, & turbata est ad Angeli adspectum.

Adspectus Angeli sub hominis forma peperit aliquid formidinis in Virginum purissima. Pudor ejus illam rubore suffudit, ac turbari visa est. Id intellexit Angelus, eamque confirmavit: *Ne timeas Maria*, dixit illi, *invenisti enim gratiam apud Deum*; hic tibi Filium daturus est, idque fieri volt quin puritas tua Virginalis detrimentum patiatur. Concipies Filium utero, paries illum, vocabisque eum JESUM. Magnus hic erit undequaque, & ex insignibus miraculis, quæ operaturus est, facile Filius Altissimi cognoscetur. Quatenus Filius suus erit de domo David, quandoquidem ex Regali genere prodiisti; sed ille non successionis jure regnaturus est, sed longe aliis titulis ei summum debetur imperium. Quatenus verus Dei Filius dominabitur in omnes populos, & corona illius non erit ex metallo confecta, qualis Regum terræ esse solet. Novam instituet Monarchiam, videlicet in Ecclesia Dei viventis, & non alios habebit imperii sui fines, quam orbem universum, neque alios durationis terminos, quam ipsam æternitatem. Non operosum est assequi, quinam tunc fuerint sensus humillimæ Virginis. Illa intelligere non poterat, quomodo potuisset Deus in ipsam oculos conjicere, ut tantum hoc Mysterium compleretur in illa. Ceterum Matris qualitas illam deterrebat, adeo cordi erat illi Virginitas. Quapropter ab Angelo sciscitata est, quomodo hoc posset fieri, quod sciscitata non fuisset, inquit Sanctus Augustinus, nisi Virginitatis votum antea elicuisset: *Quod profecto non diceret, nisi Virginem se antea vovisset. Idem.* (Libro de Virginitate.)

Angelus omnem aufert Virginis dubitationem.

Ut sciscitanti satisfaceret Gabriel, declaravit ei Deum unum Filii hujus Patrem futurum, cujus Mariam Matrem esse volebat. Spiritum sanctum, nempe virtutem Altissimi, divinitus in illa formaturum esse fructum, qui eidem sinu ferendus erat, & Virginitatem ejus adhuc puriorem evasuram. Denique ex illa Puerum nasciturum, qui & vocari, & vere esse debebat Filius Dei, in quo corporaliter resideret tota plenitudo, omnesque thesauri sanctitatis, divinæque Sapientiæ. Disce, addidit ille, miraculum, quod nuper operatus est Deus in Elisabeth cognata tua. Non sperabatur ultra fore ut senio confecta gignere posset. Attamen sextum jam mensem ventrem fert. Nihil arduum omnipotenti, & qui filium largiri potuit effœtæ

mulieri

mulieri post annos sterilitatis, Virgini quoque potest tribuere. *Idem.*

Quid intelligendum per gratiæ plenitudinem, de qua loquitur Angelus loquendo cum Virgine Maria. Domini nuntius non alio nomine S. Virginem salvere jubens appellat illam, *gratia plenam*: sed verba hæc nonne complectuntur quidquid perhonorificum fingi potest? Cuinam enim convenire possunt, nisi illi, quæ sinu suo erat gestatura Salvatorem, fontem ipsum omnium gratiarum? Sed quanam in re hæc gratiæ plenitudo consistit? SS. Doctores tria plenitudinis genera distinguunt, eaque unanimi consensu in Dei Matre inveniri fatentur. Plenitudo sufficientiæ, ut loquuntur, eaque significat Mariam cumulatam fuisse donis Spiritus sancti. Plenitudo superabundantiæ, qua Maria poterat locupletare etiam alios donis gratiæ, quin aliquid deperiret de ea, quam possidebat; & Plenitudo supereminentiæ; Maria enim sola plures possidebat spirituales divitias, quam omnes simul Sancti possideant. Num mirum est, quod Mater ipsius Auctoris gratiæ ita sit gratia referta? Si quid mirum est, illud sane est, quod ad illam confugere negligimus in tanta gratiæ affluentia, in qua illam fulgere conspicimus. *P. Segneri in Meditationibus suis.*

Profunditas humilitatis S. Virginis fuit mensura Maternitatis Dei ad quam fuit evecta. Si Virgo Sanctissima ex omnibus creaturis fuisti gratiæ plenissima, hoc tibi contigit, quia ex omnibus Creaturis humillima fuisti. Omnia debens humilitati, illius pretium agnovisti; & noluisses esse Dei Matrem, si illius jacturam subitura fuisses. Hic in se humilitatis amor requirebatur, ut ad gloriæ apicem eveheretis, Dei tui Mater effecta. Humilitatis est gloriam parere: ideoque gloria sublimior esse debet fructus altissimæ humilitatis. S. Virgo per humilitatem ad excelsum veræ magnitudinis fastigium evasit: illa semper servavit humilitatem. Homo per superbiam se contemptibilem reddidit, & cum sit contemptibilior, semper tumet ambitione. A te peto, Domine, pretiosum hoc donum humilitatis, donum, quod secum cetera affert dona: & illud per intercessionem humillimæ Virginum omnium flagito: ut sicut illa, parvulus in oculis meis in me propitios oculos tuos convertere merear. *Pater Segneri in Meditationibus. Tomo 3.*

Quo magis Virgo elevatur per dignitatem, quæ illi annuntiatur ab Angelo, eo magis se deprimit, & humiliat. Si quid poterat efficere, ut Maria suam cognosceret Magnitudinem, & adverteret animum ad illud discrimen, cum quo a Deo fuerat excepta, & eam præeminentiam, qua reliquas superabat, hoc illud erat profecto, quod ipsi ab Angelo fuerat nuntiatum. Tamen quin aliquid simile animo secum volutaret, sese collegit, ac sui nihili, suæque infirmitatis persuasa hæc tantum ex ipsius ore verba deprompsit, quæ cordis ipsius sensum exprimebant: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Vide humilitatem*, S. Ambrosius inquit, *vide, Ancillam se dicit, quæ Mater eligitur, nec repentino exteritur promisso est. Abbas Trappensis, Tomo 3. Moralium Considerationum in Sanctum Lucam.*

Ambr. l. 2. in Lucam.

Sancta Elisabeth Testimonium, quod in tantam illius gloriam cedebat, non aliam in illa efficit impressionem, quam illi abjectionem coram Deo, & hominibus suadere; cumque se ipsam excutit, nihil in se videt, propter quod potuerit Deus in illam oculos suos conjicere, ut eam tanta misericordia cumularet præter paupertatem suam, & infinitum illud vacuum, quod abscondebat illi virtutes omnes, & qualitates, ac spirituales divitias, quæ illam super omnes Angelos extollebant. Noverat ipsa, quemadmodum testatur, Deum deturbare potentes de sede, & ad illam humiles exaltare, ipsum bonis replere inopes, & esurientes. Sed status hic adeo sublimis, ad quem Sancta hæc Virgo discit se destinari, invenit, & parit in illa sensum tantæ humilitatis. Hic est Electorum character, in magnitudine sua sese abjicere, eorum vero, qui id genus non sunt, est in ipsa abjectione intumescere; illi quo majores fiunt, eo magis in rebus omnibus se humiliant: *Quanto magnus es tu, humilia te in omnibus. Eccles. 3. Idem.*

Duo notanda in eo modo quo Angelus S. Virginem salutat. Modus, quo Angelus salvere jubet Mariam exigit, ut duo consideremus, primum quorum est reverentia, & modestia, qua verba hæc nobis proferenda, ubi nosmet conformaturi spiritui Ecclesiæ, & antiquæ Servorum Mariæ consuetudini, hanc Angelicam repetimus Salutationem. Hæretici improbant, atque contemnunt hoc genus cultus, quo Mariam honoramus frequenti hujus orationis repetitione. Sed praxis hæc censura digna non est, immo probata, & sancta est; sed improbanda est ratio illa, qua mente hac illac distracta, ore præcipiti, & parum religioso more, justo, ac laudabili hoc fungimur munere: Cave igitur ne in vitium hoc incidas, corrige te hodie, & in posterum. Secundo loco considerandum est, Angelum, ubi hanc Virginem salutat, non vocare illam Cæli Reginam, non Dei Matrem, non Filiam Abrahæ, vel David, sed tantum *gratia plenam*; ut intelligamus nihil esse præstantius gratia Dei, & hanc præferendam esse bonis, honoribus, voluptatibus, nobilitati, ingenio, omnibusque talentis. Itane tu judicas? Si ita est, quid tibi efficiendum non est, ut vel illam sartam tectam tuearis, si jam pretiosum hunc Cæli thesaurum possides, vel reparare contendas, si illius jacturam es passus? *Moralis novi Testamenti Patris la Neuville Tomo 1.*

SUPPLEMENTUM

Ad Titulum

VISITATIONIS BEATÆ VIRGINIS.

Modo, quo gaudet S. Elisabeth ... ingreditur gratia ... ANGELUS qui nuntiaverat Mariæ Mysterium Incarnationis Filii Dei, simul nuntiaverat etiam miraculosam Elisabeth Cognatæ suæ graviditatem, quæ licet sterilis, atque ætate provectior, jam sextum mensem ferebat Puerum, qui Messiæ futurus erat Præcursor. Gaudium, quo Maria affecta est ob felicitatem hujus Mulieris a Deo electæ, ut Mater esset Præcursoris Filii sui: officium gratulationis, quod sibi quantocyus obeundum esse arbitrabatur, cupiditas illam Visitatione sua juvandi, cognitio, quam hauriebat a Deo mirabilium, quæ per ipsam facturus erat in hac Visitatione: hæc simul omnia in causa fuerunt, ut in arena consilium caperet, quin ne unum quidem differret diem abeundi. Caritas, S. Ambrosius ait, non patitur moram. Iter longum erat, & arduum, via non admodum S. Virgini facilis; sed zelus, & caritas evicerunt, ut spretis, superatisque difficultatibus omnibus, nullis laboribus deterreretur. Omnis enim voluptas illius erat divinos afflatus sequi, & opera Dei publicare. *P. Croiset in Ascesticis.*

Salutatio S. Elisabeth, & Filii ejusdem exultatio. Cum pervenisset in Hebron recta perrexit domum Zachariæ, ac ingrediens invenit Elisabeth obviam sibi venientem. Hanc salutavit, amplexa est, & vix loqui inceperat, cum semestris Puer quem utero gerebat Elisabeth repente cælestis illustratus lumine vidit in caligine carceris sui eos, qui illam Visitatione sua dignabantur, cumque fari nondum posset, eo modo quo potuit JESUM, ac MARIAM veneratus est exultatione admirabili, quæ, S. Chrysologus ait, indicium fuit ejusdem gaudii, ac reverentiæ. Id sensit Elisabeth, & lumine supernaturali, quod Filium illustrabat, in Matrem resiliente agnovit incomprehensibile

Houdry Bibl. Conc. Theol. de Myster. Tom. IV.

Mysterium Incarnati Verbi: anima ejus repleta fuit Spiritu sancto, & gaudio cumulata elata voce exclamavit, *benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui.* Simulque considerans supremam Mariæ dignitatem, se indignam censuit, quæ domui suæ illam reciperet. Et unde hodierna die hæc tanta felicitas, addidit, ut Domini, Deique mei Mater me dignetur invisere? Hæc gratia est, cui gratiam referre parem nequeo, & quæ mihi stuporem injicit, atque ruborem. Filius, quem ventre fero, jam sensit te adesse, vix enim ipsa audii verba, quibus salutem dixisti mihi, ipse etiam audiit illa, & præ gaudio exultavit. O te vere beatam, Cognata mea suavissima: o te Beatam, quæ simpliciter, & haud hæsitanter ea credidisti, quæ Dei nomine tibi Angelus dixit! Utique omnipotens Deus, qui cœpit exequi in te magna, & admirabilia, perficiet ea, quemadmodum sperasti; ipse promisit, ac fidem præstabit. *P. Croiset.*

Humilis responsio Mariæ ad S. Elisabeth, & Canticum quod illa tunc effudit. Nil humilius, nihil verecundius responsione S. Virginis ad id celandum quod in illius laudem cedere posset. Acceptam Domino refert gloriam omnem, & loquitur solum de illis, quæ ipsi debet. Animata Spiritu sancto, quo plena erat, tunc edidit Canticum illud quod primum est novi Testamenti, & quod præstat antiquis, cum pietatis spiritu, qui ibi undique fulget, tum sententiarum nobilitate, ac styli majestate. Hoc pretiosissimum est monumentum profundæ humilitatis Mariæ, actus profundissimæ gratitudinis, & præstantissimum exemplar actionis gratiarum. Magnificat, tunc Maria cecinit, anima mea Dominum, qui in me operatus est mirabilia: uni illi laus, & gloria. Id mecum reputare non valeo, quin illum adorem tamquam Deum meum, quin venerer tamquam Salvatorem meum, & tamquam Filium diligam. Dignatus est

peuras admirandi, ac celebrandi in futura sæcula felicitatem meam; verum si quid in me est magnum, ac sublime, uni illi accepta referenda est omnis gloria. Ipse de nihilo eduxit me, & illi debeo quidquid sum. Ex me sum nihil; ipse auctor est omnium mirabilium, quæ omnes populi admirabuntur, & prædicabunt in me, & quæ ipsa prædicare non possem. Confitebuntur Nationes, Omnipotentem mihi magna fecisse, & manum ejus non esse minus potentem, quam Sanctum sit nomen illius. *Idem.*

Admirabilis effectus quem peperit præsentia Verbi in persona S. Joannis Baptistæ.

Nostis, Auditores, quam admirabilem effectum peperit Incarnati Verbi præsentia in hoc Puero, qui futurus erat ejus Præcursor. Quomodo anima ejus divinitus illustrata ante tempus fungi inceperit munere suo, quomodo hic acutus gratiæ radius a Filio repente ad Matrem resiliens, fecerit ut illa penetraret Mysteria, quæ Spiritus sanctus operatus fuerit in Maria, ac illico lumine gratiæ inspirata protulit ea verba, quæ delegit Ecclesia ad perficiendum elogium Mariæ, quod inchoaverat Angelus Gabriel, & quæ omnia complectuntur incompatabilis Virginis hujus Magnalia: *Benedicta tu inter Mulieres, & benedictus fructus ventris tui.* Sed ne cogitetis earum conversationem similem fuisse infelicibus illis laudum, atque veneratarum assentationum commerciis quæ frequentissima sunt in Mundi hujus Visitationibus; utramque superbiendi ansam arripere, ex iis Mysteriis, ad quæ adimplenda electæ fuerunt a Deo, & sibimet ultro citroque sensus secretæ oblectationis immittere, ut sibi complaceant. E contra certare videntur inter se utra se magis abjiciat. Altera quidem se indignam fatetur, quæ a Dei Matre invisatur; altera vero nihil in se deprehendit, quod Verbum in sinum suum allicere potuerit, nisi nihilum suum. Earum colloquium non aliud est quam communicatio virtutum, atque gratiarum, quibus repletæ sunt: & Maria licet supra Elisabeth elevata, huic præferri non potest nisi quod humilior est, ac verecundior. Quam longe abhorret ab hac ratio visitationum, & conversationum nostrarum? *Abbas du Jarry.*

Maria, & Elisabeth colloquentes prophetant.

Maria Virgo repente supernaturali lumine videt antiquas Domini promissiones, & perfectum earum complementum, millies una ipsa magis perspicax, majoribusque privilegiis ornata, quam omnes simul Prophetæ. Ex eo colloquio, quod simul habuerunt Maria, & Elisabeth, S. Ambrosius ait, liquet, utramque prophetasse per Spiritum sanctum, quo plenæ erant, & per merita filiorum suorum: *Duplici miraculo prophetant Matres spiritu parvulorum.* Maria tribus mensibus commorata est apud Elisabeth, & facile conjici potest, SS. Patres inquiunt, quantum profuerit domui Zachariæ illa permansio, & quam uberem gratiarum, & benedictionum copiam S. Virgo illi promerita fuerit. Si enim Dominus adeo liberaliter benedixit domui Obededom, & iis omnibus, quæ ad ipsum pertinebant, eo quod Arca fœderis tres menses apud ipsum commorata fuerat, quibus benedictionibus cumulatam fuisse credimus felicem Elisabeth familiam, ubi Maria tres menses est diversata? Puritas, quam semper coluit S. Joannes, Ambrosio teste, effectus fuit hujus unctionis, & gratiæ in animam ejus effusæ per S. Virginis præsentiam; quæ ea Sancti ejusdem sanctitatis expectavit, donec Elisabeth erat paritura, & videre voluit nasci eum, cujus caussa potissimum se illuc contulerat, postquam vero fuit testis eorum miraculorum, quæ in hac Nativite contigerunt, secessit Nazareth reversura. *Pater Croiset.*

Mirabilia, quæ Visitatio illa complectitur.

Hæc Mariæ Virginis Visitatio tot tantaque miracula complectitur, & Mariæ adeo gloriosa fuit ut Ecclesia quotannis memoriam illius recoli jusserit; peculiarem diem festum instituens. Et sane hic ille dies est, quo SS. Virgo palam tunc primum Dei Mater cognita fuit, & tamquam talis in honore habita. Per S. Virginis verbum JESUS CHRISTUS Præcursorem suum sanctificavit, & merito dictum fuit, S. Joannis Sanctificationem primum fuisse miraculum, quod per S. Virginem operatus fuerit Deus. Nihil melius ostendit potestatem, quam Matri suæ contulit Salvator, S. Bernardinus ait post S. Bernardum, quam ratio, quam Salvator ipse in gratiarum suarum distributione servavit. Vult ne sanctificare Præcursorem suum, antequam oriatur? per Mariam hanc illi gratiam largitur. Vult ne se ipsum Mundo ostendere per primum miraculorum suorum aquam mutans in vinum in Nuptiis Canæ? expectat hoc sibi peti a Maria, per hoc ostendere cupiens, ut Patres docent, quemadmodum ille semel nobis dare voluit per Mariam, velle etiam, ut per eamdem gratias suas recipiamus: *Nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non transiret. Idem.*

Bern. serm. 3. de Nativ. Dom.

Maria Dei Mater effecta, gratia hac utitur sanctificans S. Joannem & omnem domum illius.

Consideremus, quæso quam plena Mysteriis sit ista Visitatio. Vix S. Virgo effecta est Dei Mater, cum viam corripit ad S. Joannem, totamque Zachariæ domum sanctificandam. Vix os aperuit salutatura Elisabeth, cum hæc repletur Spiritu sancto, & Puer, quem gerebat utero, gratiis cumulatur. Salvator vult, pore fungitur munere Mediatricis, quod deinceps tanta cum sua quidem gloria, nostra vero utilitate erat obitura. JESUS CHRISTUS, S. Bernardus ait, per mysticam Visitationem hanc nobis ostendere voluit, Matrem suam aliquando plurimum collaturam esse ad salutem nostram, eo quod particeps erat futura Operis Redemptionis nostræ, & quia maximam erat habitura facultatem ad gratias pro illis obtinendas, qui ad ipsam confugerent: *Studeamus,* hic Pater inquit, *per Mariam ad JESUM ascendere, qui per Mariam ad nos descendit. P. Croiset.*

Fructus Visitationis Mariæ in SS. Elisabeth, & Zacharia, Luc. 1.

At enim quid boni attulit Zachariæ, & Elisabeth Matris Dei Visitatio? Hoc nos docet S. Lucas, cum ait, ad Mariæ salutem dicentis vocem *Repleta est Spiritu sancto Elisabeth.* Hæc possidebat jam Spiritum hunc per sanctificantem gratiam, & habitualem Caritatem, quæ ipsam, virumque ejus Zachariam justos effecerat coram Deo; sed illum perfectiori adhuc ratione possedit per plenitudinem donorum illius, per fidem majorem, ac magis illustratam per distinctiorem Salvatoris cognitionem, cujus accedentis majori amore incensa est: per vividiorem luminis, & amoris impressionem, quam in mente, & corde ejus effecit præsentia Dei, qui illam invisere dignabatur, per constans consilium, quod tunc cepit ne in minimis quidem rebus illi displicendi; per metum, ferventioremque pietatem, per incrementum pacis, & gaudii, quod in omnes animæ ipsius facultates se effudit, denique per fidelem, beatamque perseverantiam in virtute: hæc enim totidem sunt Spiritus sancti dona, quibus per Visitationem hanc Zacharias, & Elisabeth repleti fuerunt. *Idem.*

Festinavit Maria in Visitatione hac obeunda, ut motibus Spiritus sancti obsequeretur.

Si ad examen vocamus eximias Virtutes, quas Maria in hac Visitatione Caritatis plenissima exercuit; quænam celeritas in sequendis motibus Spiritus sancti, quo animata est? Edocta de consiliis Dei erga S. Præcursorem, non hæret; nihil remoratur illam, non naturæ gracilitas, non itineris difficultas, non viæ longinquitas. S. Virgo cognoscit, Deum a se hanc visitationem expetere: abit, currit, pervolat. O quam verum est, Spiritus sancti gratiam moram, ac tarda non pati molimina. Sed quodnam humilitatis prodigium in Maria! Universi Orbis Regina quatenus Mater Dei jure suo exigere potest obsequia non ab Elisabeth tantum, sed ab omnibus etiam mortalibus; sed illa eam prævertit. Stupet Elisabeth hunc sibi a Maria honorem adhiberi, & Mariam stupor Cognatæ obstupefacit. Hæc tota est in prædicandis Dei erga ancillam suam miserationibus, intenta præstando opellam suam, quam humilitas illi veluti officium suadet. Quot fulgent virtutes in sanctis hisce conversationibus! His argumentum præbent Dei Magnalia, infinita ejus Misericordia, gratiæ miracula. Sed quinam sunt fructus illarum? Joannes in Matris Elisabeth sinu sanctificatur; Elisabeth ipsa Spiritu sancto repletur; Zacharias cælestibus donis cumulatur; benedictiones Domini uberrime in omnem familiam effunduntur. Mariæ Visitationes nunquam minus sunt utiles. Omnia sunt Sancta, omnia sunt prospera, ubi illa faveat, & suffragetur. *P. Croiset.*

Animadversio.

Visitationes urbanitatis, & officii caussa, quas in Mundo ultro citroque obeunt mortales, esto, semper sint utiles, semper ne sanctæ sunt?

Visitationum Mundi quarum adsetum non sunt similes Visitationi S. Virginis.

Fructus semper caussis respondent. Nobiles in Mundo, otiosi meliorem vitæ suæ partem in visitationibus obeundis transigunt. Considerate quænam earum sint caussæ? Quænam conversationum sint merita? Visitationes istæ sunt ne omnes Christianæ? paucæ Visitationes, quarum caussa non sit cupiditas aliqua. Sine obtrectatione languet conversatio. Quantum temporis in obeundis hujusmodi visitationibus perditum: verum, ut plurimum, temporis ne solius sit jactura? Quot saluti pericula! Quot insidiæ integritati positæ! In his voluptatum vel otii, inertiæque Visitationibus Mundi spiritus quomodo nitet! Ibi fides atteritur, illic tepescit pietas, ibi versutior, ac blandior vanitas suas exerit artes, sua ostentat lenocinia. O Deus, quam fertile pœnitentiæ argumentum in hora mortis futuræ sunt Mundi hujus Visitationes! Si urbanitas, si officium, si caritas nos cogunt Visitationes obire: harum exemplum sit Mariæ Visitatio ad Elisabeth cognatam suam. Tempus vitæ nimis pretiosum est, nec in inanibus Visitationibus transmittendum. Quam mihi, Domine, pœnitentiæ caussam præbent Visitationes, quas hactenus feci! Tempus, hoc tempus, quod adeo pretiosum est, adeoque breve, non illum est solum, cujus jacturam sum passus. Sed ope gratiæ tuæ, & per intercessionem S. Virginis spero, illas imposterum mihi pœnitentiæ argumentum nequaquam futuras. *Idem.*

De Mundi Visitationibus.

Hodiernæ visitationes in Mundo sunt elegans otiositatis commercium, ubi per plurima urbanitatis officia, & bonæ fidei, & amoris speciem ultro citroque sibimet illudunt mortales. Parum temporis ut plurimum

mum pejus impenditur, nisi Caritas, officium, vel urbanitas in caussa fuerint. Perraro visitationes habentur, quæ minime noceant. Religio non omne visitationis improbat genus; sunt quædam Christianæ; quædam ergo licent; sed nunquam licent, cum salutis adest periculum. Oportet, ut caritas, vel saltem urbanitatis officium semper earum sint caussæ. Domestica negotia, ac multo minus ad salutem nostram spectantia pati debent temporis, quod in iis teritur, detrimentum. Otiosi vitam suam traducunt obeundis ultro, citroque visitationibus. Quantum in morte invenient inane. Argumentum est conscientiæ parum tranquillæ, & inquieti animi, domi suæ manere non posse. Abstinere ab omni minus necessaria visitatione, eas tantum obire, quæ caritatis sunt, vel officii, & urbanitatis, & in illis omnibus, quas obieritis, eas, quæ sequuntur regulas servate. *Pater Croiset in Asceticis.*

Regula in Visitationibus servanda. Visitationes infrequentes esse opus est: omnis assiduitas periculosum innuit adfectum aliquem, vel saltem minus Christianam otiositatem. Breves esse decet: præter jacturam temporis, tædium, & importunitas a prolixis visitationibus separari non potest. Spiritus angustiores, & muti plerumque sessiones habere solent diuturniores, & credunt tibi obsequi, cum importunis suis visitationibus negotium facessunt. Quasdam obire visitationes, urbanitatis est, has perage cum ea verecundia, quæ ædificet; Quasdam alias caritatis est; has perage studiosius. Colloquia sunt velut anima visitationum: sed si hæc anima vitiosa est, si conversatio versatur circum narratiunculas, quibus plerumque secretum virus admixtum est, circum recentem vestium, ornatuum, ac sumptuosum supellectilium cultum, circum voluptuarios cœtus, circa alia id genus, quæ Mundi Spiritum perflant, & fovent: Visitationes hujusmodi nunquid Christianas putas? Cura, ne loquaris nisi de iis rebus, quæ ædificare nequeant, ut te ibi fuisse pœniteat. Imitare in omnibus visitationibus tuis virtutes, quas Maria in illa exercuit, quam S. Elisabeth præstitit: nullam fac, quæ non æquissimam habeat caussam, de christianis rebus tantum colloquere, non nisi multa cum verecundia, & modestia visitaturus accede. Visitatio, cui omnes hujusmodi qualitates insint, non carent fructu. Memento visitationes ex optima caussa proficisci posse, & nihilominus non vacare periculo: nostræ salutis inimicus versutus est, & cupiditas, quæ præ cæteris metuenda est, induit personam. Etiamsi speciosus sit color, visitationes paullo frequentiores cum iis, qui sunt sexus alterius, ipsæ sunt tentationes.

Gaudium, & admiratio S. Ambrosii ob Mariæ Visitationem. Stupet S. Ambrosius animo secum reputans celeberrimam hanc Visitationem tot Mysteriis, Prophetiis, & prodigiis connotatam. Elisabeth, inquit primam audit Mariæ vocem, simulque Joannes sentit gratiam JESU CHRISTI. Duæ Matres extrinsecus recolunt gratiæ mirabilia, & Joannes intus agnoscit opera. JESUS CHRISTUS replet Joannem gratia adjuvante Præcursoris Ministerio, & S. Joannes duplici miraculo suum munus prævertit; denique Maria, & Elisabeth, concludit S. Ambrosius, interinsecus animatæ spiritu filiorum suorum colloquentes proferunt Oracula, & Vaticinia. *Pater Croiset.*

Mysteria, & documenta, quæ in hac Visitationis festivitate occurrunt. Præsentia JESU, S. Augustinus ait, efficit, ut S. Joannes in Matris utero exultet. Elisabeth ad Mariæ conspectum repletur Spiritu sancto, gaudium, humilitas, & gratitudo Mariæ divino prorsus modo refulgent in admirabili Cantico, quo respondet benedictionibus, quibus ab Elisabeth cumulatur, & utraque, S. Ambrosius inquit, tot proferunt oracula, quot verba. Quæ Mysteria, quæ documenta in Sancta Visitatione occurrunt! Hic videntur caussæ, quæ nobis habendæ sunt in illis, quas ipsi facimus, & usus a nobis faciendus earum, quas nobis intrinsecus exercet Deus. Invenitur in illis specimen omnipotentia auctoritatis, qua gaudet apud Deum Maria; & argumentum consolatione plenum confidentiæ, quam in Maria habere debemus. Eximiæ virtutes, quas exercet illa in Visitatione hac officiosa, & caritate referta, nos debent erudire, & mirabilia, quæ ibi operatur Deus, nostram ciere debent devotionem erga divinam hanc Matrem, & efficere, ut ad exemplum Ecclesiæ jugiter illam invocando sentiamus ipsam post JESUM CHRISTUM esse vitam, consolationem, & spem omnium Fidelium. *Idem.*

Zacharias, & Elisabeth superius illustrati lumine, summa cum lætitia ... Mariæ visitationem. Si Zacharias, & Elisabeth jure obstupuerunt, quod Maria hactenus non Mundi solum oculis abscondita, sed illis etiam familiæ suæ, Judææ montes traduxisset hujus Visitationis caussa, cum id ne putarent quidem; dicere possum, auditores, Visitationem hanc eo tempora, quo minime sperabatur, nequaquam illis sollicitudinem & curam afferre debuisse. Quid expectare poterant a dilecta, & officiosa Cognata, nisi verba consolationis, & pacis, nisi opellas benevolentiæ, & caritatis, quamvis eos tantum consuluisset sensus, quos natura, & Cognatio suadet? Sed ubi superioris luminis ope se se extulerunt supra has consanguinitatis rationes, & in ejus persona cognoverunt Dei Matrem illos sua Visitatione dignatam, tunc corda eorum paverunt lætitiæ, quam in se ipsis senserunt, quin Maria illis diceret, se non nisi in spiritu pacis eos convenisse. *Ex Elogiis Sanctorum. Tomo 2.*

Benedictiones quas attulit Mariæ Visitatio. Ingressa est domum Zachariæ, & salutavit Elisabeth, & hæc vivens Arca novi Testamenti plures illis attulit benedictiones, & gratias, quam Arca veteris super domum Obededon attraxerat. Mater Spiritu sancto repleta fuit, filius sanctificatus in sinu suo gaudio exultavit, & pater, quem incredulitas sua mutum reddiderat, quamprimum loquendi recepit facultatem, ut benediceret Domino Deo Israel, qui visitaverat, & fecerat redemptionem populi sui. Hoc Visitationis tempus præteriit, Fideles, sed consolamini: Ad hanc quoque diem in animabus vestris Visitationes fiunt, ac perennantur, nisi vos obicem aliquem ponitis. Vos adhuc visitat gratia sua Deus ille bonitatis; vos adhuc redimit, ac incolumes præstat per infinitam misericordiam suam. Sed quomodonam hoc Visitationum Mysterium in vobis peragitur? & qualiter affectos vos esse decet, ut earum præclarum usum faciatis? Hoc dicere patefiat ex ipsis hujus diei Festi circumstantiis. *Idem.*

Filius Dei necdum natus fungitur Salvatoris munere erga Præcursorem suum. JESUS CHRISTUS recens in Matre sinu conceptus diutius pati non potest parvulum Præcursorem suum in umbra mortis, & sub captivitate peccati. Illum hinc liberare festinat, & inexpectato nativitatis ejusdem die, vel donec corpus illius formatum, & omnino perfectum fuisset, attendere vult potentiam suam per speciem quamdam præmaturæ resurrectionis. Jam vobismet sub hac figura videre videmini, quid in hujus diei acciderit festivitate. Maria, quæ nuperrime dixit Angelo se ancillam esse Domini, & quæ ipsa maxime elationis suæ tempore nunquam oblita fuerat suæ humilitatis, cælitus afflata sese transfert in domum Elisabeth, cujus Puerum originale peccatum necaverat. Nihil eam moratur magis quam Giezi, in impetu motus, quem illi imprimunt Caritas, & secreta Cæli mandata; sed longe diversa ab illo Prophetæ famulo, qui inanima tantum, ac inutile ferebat instrumentum, sinu suo gestat Dominum Prophetæ ejusdem, vitam datura Præcursori Filii sui. Mater, quæ intelligere nescit, undenam insperatum hoc proficiscatur miraculum, prior obstupescit, & experta filium suum præter ordinem moveri, professa est Filium exultasse præ gaudio ad primos Virginis affatus. O beatum Puerum cælestibus præventum benedictionibus, & accedente Deo Salvatore, nondum Pueri formam habente, sanctificatum, beatum Puerum, qui videt gratiæ lumen, antequam diei; & in cujus gratiam Deus Redemptor festinat peccatum impugnaturus, & Patri oblaturus primitias naturæ sanctitatis, & Innocentiæ. *Idem.*

Unde oriretur humilitas in S. Elisabeth a Maria visitata. Quid cogitabat Elisabeth, ut hos humilitatis sensus conciperet? Duo, quæ vobis quoque cum illa cogitanda sunt. Quam magnus est Deus, & quantum se humiliet. Infinita illius magnitudo, & infinitæ ejus humiliationes: quid sit in semet ipso, in sinu Patris sui: quid fit in terris, & quid fieri dignatus sit in Matris utero. Personæ suæ Majestatem, & exinanitionum suarum profunditatem: quid nobis daturus accesserit; & quanti steterit illi, id nobis dare, loquor cum Tertulliano, & S. Prospero. *Elogia Sanctorum Tomo 1.*

Humilitatis rationes, quæ Mariam cogunt visitatione sua prævenire Elisabeth. Rationes, quæ videbantur retardare debuisse S. Virginem, urgent illam, ut discessum maturet. Tantum abest, ut illi præstentur obsequia Matri Dei debita, ut festinet Cognatam visitatura; cujus festinationis est caussa utilitas, quam hæc Visitatio paritura est. Mater Salvatoris prævenit Joannis Matrem eodem spiritu, quo JESUS CHRISTUS alia in occasione S. Joannem præveniet. Complementum votorum, quæ nuncupat Deo in gratiam Elisabeth, eam extrema replet lætitia, Sanctus Ambrosius ait; gaudium suum ingeminat ardorem zeli sui; discedit sine mora, ambulat sine intermissione, pervenit sine lassitudine, ridenti ore Elisabeth domum ingreditur, eam tanta affectione salutat, quanta humilitate; & replet Filium, & Matrem gaudio, & admiratione. *Abbas du Jarry.*

Qualitas Matris Dei implevit S. Virginem abundantiori humilitate. Recens Matris Dei dignitas, ad quam Maria erat evecta, quin illi vanitatem immitteret, humiliorem effecit; nam sicut ipsa testata est, Deus magna facturus in illa respexerat solum humilitatem ancillæ suæ. Magnitudo sua illam non extollit, sed suo intenta officio est, ut eidem sit fidelis. Audit Cognatam suam ventrem ferre; putat eam sibi adeundam, ut eidem gratuletur, suamque operam præstet. Intenta igitur tantum est, ut huic satisfaciat officio, & ignorat, quænam bona paritura sit visitatio cum adeo pura, humilique caritate peracta. *Tournemine in anno Christiano.*

Visitationes, quæ propter Jesum fiunt, semper sunt a Spiritu sancto gratia cumulatæ. Felices visitationes, in quibus fertur JESUS CHRISTUS ad eos, qui invisuntur, quarum colloquia a Spiritu sancto dictantur: in quibus nemo suas laudes immiscet, vel alienas captat, sed gloria omnis Deo accepta refertur. Sancta Virgo Cognatæ suæ dicat salutem, non fallaci urbanitate, sed piæ humi-

humilitatis sensu; quæ munus suum studet obire. Elisabeth, & illa non de terrenis negotiis colloquuntur, sed se summo illo Mysterio, quod Deus operaturus erat in terra. Non se mutuo inanibus, vel fallacibus laudibus extollunt; sed Elisabeth Mariæ fidem commendat; Maria vero Deo acceptas recipit laudes, quæ sibi deferuntur. In hujusmodi visitationibus, quæ caritatis caussa fiunt, & quibus comes adest humilitas, JESUS CHRISTUS se se prodit, Spiritus sanctus se communicat proximus ædificatur, & Deus, qui ibi honoratur, efficit, ut eos inde fructus homines percipiant, quos ne sperare quidem ausi fuissent. *Idem*.

Oratio ad Deum ut per gratiam omnes visitationes nostras sanctificet.

Domine, qui ex Matris utero incipis per Præcursoris tui Sanctificationem magnum nostræ salutis opus, visita nos per salutarem gratiam tuam. Sanctifica nostras visitationes, illis adesto, earum esto principium, & finis, sicuti fuisti Visitationis Mariæ. Fac ut illuc afferamus, & inde hauriamus Spiritum tuum. Esto nostrorum colloquiorum argumentum, & objectum laudum nostrarum. Humilitas efficiat, ut nostra iis, quos invisimus, præstemus officia; ut Caritas nos urgeat ad illis omnem afferendam opem, qua indigent, ac pares simus, qui eisdem opitulari valeamus. Urbanitas nostra humilitate Christiana fulciatur, qua edoceamur alios prævertere obsequiis, atque intrinsecus nosmet illis subjicere, quos ordo Providentiæ tuæ infra nos extrinsecus collocavit. Concede quæso hanc mihi fidem Domine, quæ S. Virginem effecit Dei sui Matrem, & profundam hanc humilitatem, quæ effecit, ut sua merita ignoraret, se se tamquam creaturam duntaxat suam habitura, & meræ Misericordiæ tuæ acceptam relatura ea Mysteria, quæ operabaris in illa. Fac, Domine, ut velut illa, nos quoque parvuli simus in oculis nostris, ut in tuis vere, & solide magni futuri simus. *Tourneux in anno Christiano*.

Maria per hanc visitationem ostendit se nostram esse debere mediatricem erga Filium suum.

Quemadmodum ad Matris preces JESUS CHRISTUS primum suorum miraculorum operaturus est, ita per organum, & divinæ hujus Matris præsentiam suum Præcursorem sanctificat. Vix Misericors hic Deus carnem assumpsit, cum declaravit, S. Bernardus ait, a se Matrem constitutam fuisse gratiarum suarum distributricem. Dicite, Pater idem ajebat scribens ad Lugdunenses Canonicos, dicite, Virginem Mariam sibi, & nobis fontem gratiarum invenisse, dicite illam esse salutis Mediatricem, & sæculorum Reparatricem. Hoc jure dicetis, hoc enim illud est, quod universa canit Ecclesia. *Hæc mihi de illa cantat Ecclesia: Quod ab illa accepi, securus teneo. Pater Croiset in Ascetsis*.

S. Joannes post hanc Mariæ visitationem incipit exercere Præcursoris officium.

SS. Chrysostomus, & Leo animadvertunt, S. Joannem Baptistam singulari gratia præventum, prima vice Præcursoris officium obiisse, & perhibuisse testimonium lumini, quo illustrabatur. Nondum loquendi facultate præditus erat, tamen ex eo temporis momento sensus exprimit suos prophetica exultatione, quasi diceret: *Ecce Agnus Dei, ecce, qui tollit peccata Mundi*, jam incipit tollens peccata mea. Post hoc ne quæratis, unde fiat, ut in Matris suæ utero exultet: ratio, & libertas in antecessum illi concessæ fuerant; poterat ne sine actione, & sine motu permanere, accedente Deo, a quo beneficiis cumulabatur? Poterat ne sine emotione insignem recipere gratiam, qua se præventum videbat; videlicet deletam in se videns eam, quam hæreditario jure ab origine peccati acceperat maculam? Poterat ne, quin exultaret, videre se insperato tempore sanctificatum, & ad ministerium ceterorum præclarissimum destinatum? *Elogia Sanctorum Tomo 2*.

Vix Maria Incarnatum Verbum concepit, cum se contulit ad sanctificandum illum, qui futurus erat Præcursor Filii sui, hunc deferens in domum Zachariæ.

Sancta sollicitudo, qua Maria festinavit sanctificatura Cognatam Elisabeth, totamque illius familiam, facit, ut ad illam afferret Auctorem Sanctitatis paulo postquam in sinu illius Corpus acceperat. Quæ dona! quæ gratiæ! quæ beneficia Dei Filius felici huic impertit familiæ! 1. Effundit gaudium, lumen, Sanctitatem in animam Sancti Joannis, qui cœpit videre, & annuntiare divinum Justitiæ Solem in Mariæ sinu latentem, cum adhuc in Elisabeth utero clauderetur. 2. Replevit Elisabeth luminibus Spiritus sancti, eique revelavit magnalia æterni Verbi ab æterno geniti in sinu Patris in splendoribus Sanctorum, concepti in caligine, & silentio, & in Virginis sinu exinaniti. 3. Communicavit Zachariæ Prophetiæ donum, effecitque ut ille portenderet vincula Israel tandem esse infringenda, & Nationem liberatum iri. Poterat Dei Filius, quin e Nazareth egrederetur, hæc omnia operari miracula, sed se gestari voluit a Maria domum Elisabeth, & ab eadem nonnihil conferri benedictionibus, quas in omnem ejus familiam effudit; ut disceremus, Deum paucas conferre Electis suis gratias, nisi per Mariam. Quinam zelus! Quæ caritas! Maria vix Mater effecta est, cum incipit esse apud Filium suum pro mortalibus advocata! Gratiæ habeantur Deo virtutum, qui ad nos salvandos accedens, vult Matrem suam participem esse Mysterii nostræ Redemptionis. *Liber, cui titulus: Virginum solitudo*.

Caussæ cur Mariam impulsum ad S. Elisabeth, visitandam.

Cum Maria ab Angelo didicisset; Elisabeth, quæ sterilis erat, jam sextum ante mensem concepisse Puerum in senectute sua, incredibili alacritate ad illam se contulit. 1. Eo se contulit ducta non spiritu quidem curiositatis, sed Religionis, 2. Non caussa incredulitatis, sed Caritatis. 3. Non ut certa fieret veritatis oraculi de Joannis Baptistæ Conceptione, sed Cognatæ auxilium latura, & semet ipsam humiliatura eidem obsequium præstando. Satis illi non est semet humiliare coram Deo, & Angelis, se humiliare vult etiam coram hominibus. Se confert procul a Nazareth, ubi Omnipotens fecerat potentiam in brachio suo. Pergit in centrum Montium Judææ. Elisabeth exultabunda præ gaudio, ubi primum Mariam adesse cognovit, eam Dei Matrem appellavit: Maria nihili sui humilitate permota, se Domini ancillam vocat. Sed cum hæc visitatio dici queat revelatio Divinitatis Incarnati Verbi, necnon divinæ Maternitatis Mariæ: Maria uni Deo acceptam refert omnem gloriam laudum, quibus extollitur; se humiliat, ac descendit eo usque, ut Cognatæ suæ abjectissima præstet officia. O quanta Magnitudo est in humilitate, cum aliquis Deo uno inferior, reliquis omnibus Superior est! Quanta est animæ generositas, cum oblita quidquid est, ita per humilitatem descendit, ut per dignitatem, ac ordinem suum mereatur extolli. *Ex solitudine Virginum*.

Maria apud Elisabeth præsentiam suam ædificat Zachariæ familiam.

Donec JESUS CHRISTUS Præcursorem suum sanctificabat affluentia gratiarum, quas in animam ejus effundebat; Maria ædificabat familiam Zachariæ sensibus pietatis, & religionis, quos illi inspirabat. Possumus ne memoria repetere quod illa in Cantico suo admirabili cecinit, quin repleamur obsequio erga Supremam Dei Majestatem? Possumus ne sublimiorem concipere ideam potentiæ illius, qui deponit potentes de sede, & humilem opilionem de ovilis sui caligine assumit, ut superbi Regis teneat locum? Possumus ne aliquid cogitare majus, ac dignius infinita ejus misericordia, quæ de progenie in progeniem se effudit in eos, qui Nominis ejus Sanctitatem reformidant? Inspirari ne potest acrior, ac vividior grati animi sensus erga Creatorem suum, qui esurientes replet bonis; qui in clientelam suscipit Israel famulum suum; & adimplet ea, quæ locutus est ad Patres nostros, Abraham, & semini ejus in sæcula? Quam sublimes concipit sensus anima Dei spiritu repleta! Quam sibi complacet Deus audiens se laudibus celebrari lingua adeo pura, qualis est Mariæ lingua! Felix Zachariæ domus, ubi tres menses permanet Maria! Si Deus benedixit Obededom, & omni domui illius, quia Arca fœderis, quæ non nisi Mariæ figura erat, tribus ibi mensibus quievit, quot gratias, & benedictiones credenda est Maria per præsentiam suam domui S. Elisabeth promeruisse? Quot ibi germinare virtutes visæ sunt, quæ pretiosi extitere fructus sanctarum collocutionum, & exemplorum Matris Dei! *Ex solitudine Virginum*.

Septem praecipuæ virtutes, quas Maria præ se tulit in visitatione Elisabeth.

Prima Virtus, quam præ se tulit Maria zelus est annunciandi omnibus, quos novit, JESUM CHRISTUM. Vosmet disponite ad pretiosam hanc gratiam recipiendam; hic primus est Visitationis suæ finis; ne aliud vobismet in vestris obeundis proponatis. Secunda est amor proximi; qui invideat bonis Elisabeth, Maria gaudet, gratulatur illi, eaque recentibus studet cumulare. Tertia humilitas est. Maria convenit Elisabeth, licet inferiorem sibi, hac mente, ut illi ferat opem, eique se utilem præbeat. Quarta est sancta, & fervens actuositas. Discedit, sacer Textus ait, cum festinatione, sed ea festinatione, quæ testis est ardoris animæ suæ, & quæ nihil de modestia ejus imminuit. Quinta suavis est, ac religiosa in conversatione affabilitas: quibus illecebris plena fuit. Nihil horum memorat Scriptura, sed dubitare nefas, quominus vim habuerit sanctificandi S. Joannem, adhuc in Matris utero latentem. Sexta Virtus est sincerus Mundi, laudumque suarum contemptus. Si Elisabeth Mariæ texit encomium, Maria nullo afficitur laudum sensu, omnemque honorem rejicit in Deum, si loquitur Maria, os aperit, ut Dei laudes canat, ejusque prædicet Magnalia. Hac una in re disertissima est, muta vero in iis, quæ ad ipsius pertinent laudem. Nam vetat humilitas, non eas fateri gratias, quibus aucti sumus a Deo, sed eas vetat prædicare, tunc vero potissimum, si præter ordinem sint. Sapientius, totiusque consilium est de se, de suis, eorumque bonis, loqui pauca; & aliter se gerere Mundi gustus est, infirmitas, quæ animos offendit; sed in illis, qui Deo devoti sunt, superbia est, non condonanda, & quæ de se loquentes efficit contemptibiles. Septima demum viva est erga Deum gratitudo ob universa beneficia, quæ ab eodem large, effuseque recepit. Quo exuberantis lætitiæ impetu magnificat Deum Patrum suorum? Quibus verbis celebrat ejus misericordiam, potentiam, fidelitatem, justitiam? Imitamini Sanctissimæ hujus Virginis gratitudinem, & ne vereamini in excessum incidere. In laudibus quas defertis Deo, omnia elogia vestra, omnes lo-

cutiones

cutiones vestræ semper erunt beneficiis ejus minora. Nequaquam Domine, cor meum nunquam satis laudabit te, & os meum semper replebitur gloria tua, & si fieri poterit, omnes laudes quas omnia creata tibi detulerunt, superabo. *Morales novi Testamenti Patris la Nouville, Tomo 1.*

Nullus recipitur fructus ex Mundi visitationibus, quibus tamen mortales occupari solet.

Quem fructum percipere potestis ex omnibus inutilibus visitationibus, quas obire consuevistis, & quæ communem vitæ vestræ occupationem constituunt? Quid inde proficitis, quid discitis? Tempus teritis, proximum læditis, Deum obliviscamini, vosmet dissipatis, omnem sæculi voluptatem percipitis, omnis placita, sensus, & mores. Vanitatem vestram alitis, & otiositatem vestram: & utinam minime quæratis aliquando funesta cupiditatibus vestris nutrimenta! Avertat Deus, ne adeo assiduæ, & frequentes visitationes vestræ, hæ visitationes frequenter acceptæ, ac redditæ sub specioso urbanitatis, honestatis, societatis fuco degenerent in visitationes affectionis, atque impudicitiæ. Sed visitationes, quas posco, vel potius Deus poscit, vos ædificabunt, & sanctificabunt. *P. Bourdalove in Christianis adhortationibus. Tomo 1.*

Deus prævenit peccatorem, sicuti prævenit S. Joannem Baptistam in Matris utero.

Visitatio JESU ad S. Joannem effecta nos docet, quomodo nos Deus gratis sua visitet, atque præveniat; cum non liceat nobis per nosmet illum adire. Miraculosa S. Joannis lætitia coram JESU CHRISTO exultantis ostendit nobis divinas gratiæ operationes in animabus nostris, cum illi fideles sumus. Peccator considerari potest, vel tamquam actu in peccati statu positus, quin de sua cogitet conversione, vel tamquam actu egrediens de peccato per veram conversionem; vel tamquam generose dimicans contra effectus peccati per veram pœnitentiam. Ne miremini si dico sublimem S. Joannis Baptistæ Sanctitatem non prohibere, quominus illum considerare valeamus tamquam imaginem peccatoris in triplici hac status varietate, in qua illum vobis exhibui. Primum post suæ Conceptionis momentum, ad illud usque, cum mirabiliter sanctificatus est in sinu Matris per JESU CHRISTI Visitationem. Filius hic, ut alii, in peccato conceptus, cum minime posset illinc per se evadere, non ne exhibere nobis potest peccatorem in flagitiis suis sepultum, & ad Deum redire nescium, nisi illum perquisiverit gratia? In felici autem momento quo secretæ gratiæ impressiones deleverunt originale peccatum in Sancti Joannis anima, & effecerunt, ut exultesceret per sensibiles notas interius gaudium, quod Messiæ præsentia gignebat in illo; divinus iste Præcursor non ne imago est animæ ope gratiæ confringentis vincula, quibus peccator obstringitur, & interiori gaudio, & lætitia exultantis, quia se a crudeli captivitate solutam cognoscit? Denique non ne perfectissimum præbet Sanctus hic iis peccatoribus exemplar, qui serio adnituntur, ut destruant in se peccati reliquias per laboriosas Christianæ pœnitentiæ exercitationes? Quidquid autem facit in hac statuum varietate peccator, hoc debet gratiæ, quæ prævenit illum antequam agat, quæ illum agentem comitatur, & in variis certaminibus, illi subeundis, roborat, ut integram de peccato victoriam referat. *Ex Specimine Panegyricarum Orationum Tomo primo.*

S. Virgo statim incipit post Incarnationem Verbi sanctificare Præcursorem Domini quem sinu suo deferebat.

Postquam Angelus nuntiavit Mariæ complementum Mysterii Incarnationis; & miraculum, quod operatus fuerat Deus in gratiam sterilis feminæ, persuasit ipsi illud, quod in Virginis gratiam erat operaturus, celeriter corripit iter visitatura Elisabeth cum qua Cognationis vinculo minus erat conjuncta, quam caritatis; Et Salvator, qui vult Præcursoris sui Sanctificationem, quam per Virginem operatus est, esse tamquam adumbrationem quamdam, & formam operis salutis nostræ, illi hujus itineris consilium immittit. Si Apostolus locutus in eorum persona, qui in animarum conversione studium, operamque transmittunt, dicebat; *Caritas CHRISTI urget nos:* Sancta Virgo ad Cognatam invisendam proficiscens dicere poterat: JESUS CHRISTUS ipse, Caritas essentialis me urget, ac agit in eam domum, ubi efficere debet, ut agnoscatur per vocem meam, & effundat Spiritum suum in eos, quos sum invisura. Hæc igitur Mater simul & Virgo sequitur motus caritatis, quibus agitur, quin sciat magnos effectus, quos est paritura: sed qui ducit illam, & qui in illa operatur, sua habet consilia. Sanctæ hujus Virginis vox non auditur solum ab Elisabeth, verum etiam a Puero, quem ventre gerit. Hic convertit se ad lumen inclusum in Virginis alvo, & incipit munus Præcursoris, ostendens Matri suæ adventum Domini. Hunc aliquando Judææ universæ nuntiabit: hic latens sub modio illustrat saltem locum, in quo continetur, & motus corporis sui muti festinat perhibere testimonium, cujus nondum linguæ particeps esse potest. *Sermo Primus Academia ablatus anno 1683.*

2. Cor. 5.

Humillima S. Virginis novo Cognatæ ipsius testimonio confessio generatim fatetur Mysterium, quod in sinu suo patratum est.

Elisabeth edocta testimonio Filii, quem sinu gestabat suo, in ea, a qua visitabatur, agnovit Matrem Domini sui, & omnium prima illam Beatam vocavit, quo nomine in omnem deinceps æternitatem erat appellanda. Ipsi quoque Matri stupor incessit propter admirabilia, quæ in ipsa Deus operatus erat. Norat quidem se Mundi Salvatorem concepisse, sed ignorabat fortasse, se illum gestantem in domum Elisabeth eo salutem quoque allaturam. Humilitas sua, quam satis admirari non possumus, silentio obruerat Magnalia, quæ in illa operatus fuerat Omnipotens, ipsaque recentia fieri videbat, quibus humiles cordis sui sensus prodebantur. Denique una cum Cognata sua Elisabeth confessa est Beatæ nomen deberi, sed ipsa sola cognoscit, quia jure suo sibi pollicetur nominis hujus in omne tempus possessionem: *Ecce enim ex hoc sat, beatam me dicent omnes generationes: quia fecit mihi magna, qui potens est,* *Sermo primus Academia anni 1683.*

Luc. 1.

Profunda Virginis humilitas non permittit, ut illa ex parte aperiat magnalia, quæ in ea Deus operatus est.

Sanctorum est celare gratias insignes, quas divinitus acceperunt, quasi furto illas surripuissent. Dei approbatione contenti, de humana non admodum laborant. Metuunt semper, ne vanitas sibi thesaurum suum auferat; & si de illo tenentur verba facere, perfecte conciliant necessitatem, quam illis veritas injicit cum sensibus, quos illis suadet humilitas. Hoc pacto Virgo Sancta operatur. Tenera Caritas, qua Cognatam suam Elisabeth complectitur; generosa erga Deum gratitudo non patiuntur ipsam silentio obvolvere admirabile Mysterium, quod in sinu suo peractum est: sed de eo tamquam Mysterio verba facit. Magnificæ, ac sublimes illius locutiones profecto eximiam in nobis ideam cient; sed nequaquam eamdem penitus nobis explanant. *Ex eodem Sermone.*

SUPPLEMENTUM

Ad Titulum

DE DOLORIBUS SANCTÆ VIRGINIS,

vel Maria ad pedes Crucis JESU Filii sui.

Dolores B. Virginis Mariæ videntis Filium patientem, & morientem in Cruce.

CERTIUS nostræ erga JESUM CHRISTUM dilectionis argumentum est, illum ad Crucem sequi. Qui ad hanc propius accedunt, cariores sunt, ac fideliores ejus amici. Hinc cum Maria virgo magis incensa sit hoc igne divino, quam alii simul omnes, propior quoque est Filio suo. Quis concipere potest extremum dolorem, quo torquetur illum in misero hoc statu intuita? Quidquid efficere potest, ut affectus sentiatur, in illius martyrio invenitur. Filium amat toto Cælo magis quam matres omnes diligant quælibet suos. Hæc filii sui melius agnoscit meritum, sanctitatem, & supremam ejusdem excellentiam. Penetrat in plagas illius, cumque melius cognoscat mollem, ac delicatam corporis ejusdem constitutionem, melius scit, quod ille patitur, & magis ad vivum omnibus ejusdem conatibus afficitur. *Cui comparabo te, vel cui assimilabo te, Filia Jerusalem? Magna est velut mare contritio tua;* & sicut in mari ne una quidem gutta est, quæ non sit amarissima, ita in corde tuo, ne minima quidem dolore vacat particula. Si cogitas Matrem hanc in profundo tristitiæ pelago immersam, qua conficitur, corpus quidem stat ad Crucis pedem, sed cor eidem Cruci tribus clavis confixum est. Primus quorum est vis, & vehementia amoris sui; Alter est vis mentis suæ, quæ illi omnem dolorum JESU acerbitatem repræsentat. Tertius tandem est, sua erga illum miseratio. Amor ejus simul & Patris dolor est, & Matris; habens alterius quidem fortitudinem, alterius vero teneram affectionem: est gladius

Thren. 2.

transverberavat, ejusque spiritum secat, quemadmodum Simon Propheta prædixerat. *Pater Novet in parte 2. suarum Meditationum.*

S. Virginis dolores verum est Martyrium ceterorum cruentissimum.

Non solum est Martyr, sed Regina Martyrum. Quemadmodum est Regina Virginum, quia in summo perfectionis apice Virginitatem coluit, est etiam Regina Martyrum, quia genuit caput eorum, quia obtulit vitæ suæ Sacrificium, quod pretiosius est Sacrificio Martyrum omnium; quia socia fuit Martyris Filii sui, desiderio sustinens quidquid Filius re ipsa sustinebat; & vere plus patiens, quam Sancti omnes in teterrimis cruciatibus suis perpessi fuerunt. Quidquid crudelitatis illi pertulerunt, hoc leve est, B. Virgo, ubi cum doloribus tuis comparetur, neque potuisses, ut arbitror citra mortem tot tantaque perferre tormenta, nisi Spiritus Vitæ, Spiritus Consolationis te confirmasset, ac interius tibi persuasisset, Mortem Filii tui non esse mortem ad excidium tendentem, sed triumphum omnia illi subjicientem. O Mater amoris, & doloris! fac, ut te amem, fac ut exemplo tuo patiar. Regina Martyrum fac me tui Martyrii participem. Amor tibi attulit Crucem; fac, ut Crux in me ciat amorem. Et si ad amandum, patiendum, atque moriendum est; hanc quæso mihi impetres gratiam, ut quæcumque a Deo sunt, diligam usque ad Passionem, & Mortem. *Idem.*

Virtutes, quas Maria ad Crucis pedes exercuit.

In maximis adversitatibus maximæ virtutes exercentur. B. Virgo apud Crucem ardentissimam exercet caritatem; consentiens Morti Filii sui pro Dei quidem gloria, mortalium vero salute. Consensum præstitit Mysterio Incarnationis admirabili fide, quam S. Elisabeth laudibus extulit, *Beata, quæ credidisti.* Eumdem præstat Mysterio Passionis cum admirabili conformitate Consilii Dei; ubi agitur de Morte, ac doloribus Filii sui, qui actus est maxime Heroicus amoris, cui non alter extitit similis. 2. Profundam exercuit humilitatem, sustinens contemptus, omnesque Calvarii contumelias. 3. Magnam præ se tulit constantiam, invictamque patientiam stans in tanta hac tempestate, velut scopulus inter fluctus, quibus circumundique petitur, quin moveatur. Princeps Angelorum in Cælo stare non potuit, neque primus hominum in terrestri Paradiso; sed B. Virgo stat in Calvario. Dolorum ipsius magnitudo, mortis spectaculum, hominum furor, & dæmonum rabies nequeunt prosternere corpus illius, nec sacras animæ ejusdem operationes prohibere. *Idem.*

Amor Cruci affixit Mariam una cum Filio.

Quænam Mater magis doloris gladio transverberata fuit, quam Maria per funebres dies Passionis, & Mortis Filii sui! In Calvario potissimum simul jungens teneros naturæ sensus, cum sanctis motibus gratiæ, amans cum reverentia JESUM CHRISTUM tamquam Deum suum, eumque cum benevolentia complectens, tamquam Filium, experta est amorem divinum, qui in viscera ejus descenderat, illa succendisse, atque convertisse in viscera amoris, caritatis, misericordiæ. Et profecto cuinam interiori martyrio non patuit, cum ad conspectum Filii sui in Cruce vulneribus saucii, & sanguine manantis; caritas hæc æque fortis, ac mors affigens tenerum cor ejus Cruci, non secus ac Filium suum, ac efficiens, ut ad vivum omnem sentiret sævitiam, quam manus barbaræ, & impiæ in Sacrum Filii sui Corpus exercebant, & animam ejus tot jaculis confodiens, quot ille vulneribus sauciabatur, in illa easdem pareret tristitiæ, dolorisque impressiones, quot plagis tormentorum violentia Filio inferebat? Nonne potiori jure, quam Apostolus dicere poterat, *CHRISTO confixus sum Cruci?* Ita est.

Galat. 5

Clavis Cruci confixa sum cum Filio meo. Cor meum lancea cum illius corde confixum est, Pedes, manusque meæ terebratæ sunt, & amor effecit, ut mortem illius sustinerem. *Sermo 4. Academiæ oblatus, anno 168..*

De doloribus Mariæ, ejusque divinæ voluntati conformitate.

Cum Sancta Dei Mater vidit suavissimum Filium suum odiis, persecutionibus, & calumniis affectum, cum latronibus deputatum, ac infami arbori suspensum, a principibus, potentibusque per teterrimum injustitiæ scelus oppressum; dolore quidem confectum est cor illius; sed ipsa illud obtulit Æterno Patri tamquam victimam illi pro peccatis hominum debitam. Illi procul dubio majorem attulit dolorem caussa, propter quam Filius mortem subibat, & propter injuriam Deo factam, quam propter horribilia ejus tormenta, & in hac re consideravit magis Dei voluntatem, & gloriam illi cessuram, quam familiæ suæ dolorem, & dedecus. Omnes illius voluntates subjectæ erant & conformes voluntatibus Dei, & æquo animo ferebat mortem Filii, quem tantopere diligebat, & mortem adeo turpem in oculis hominum, sciebat enim Deum ita imperavisse. *Auctor recens, & Anonymus.*

Tunc adimpleta fuit Simeonis Prophetia: & quare Maria tot tantisque doloribus exposita fuerit.

Mirum, & vix credibile videtur illud, quod S. Senex Simeon SS. Virgini significavit; vix enim fingi potest eum inveniri potuisse in tali statu, ut locutionibus adeo duris, & non vulgaribus sensus suos deberet exprimere; animam videlicet illius quodam veluti gladio esse transverberandam. Verum si nobis licitum opus fuisse, ut virtus præstantissima, qualis erat Mariæ non vulgaribus tentationibus probaretur. 2. Matrem debuisse habere perfectam cum Filio similitudinem; & quemadmodum infinitæ erant Filii passiones, illas Matris non longe dissimiles esse debuisse. Tertia est, tribulationes esse ornatum, gloriam, & decorem animarum magnarum. *S. Augustinus.*

Quæri posset, quomodo hæc adeo Sancta creatura, tot gratiis cumulata patere potuerit iisdem persecutionibus, quibus obnoxius fuit Filius ejus. Facilis paret responsio, nullam extitisse mulierem, cujus vita pluribus obnoxia fuerit persecutionibus præ vita illius. Quid enim passa non est, donec Salvator vitam hanc mortalem peregit! Caritas summa, & amor, quo illum prosequebatur, caussa erat, ut maximum dolorem perciperet ex iis, quæ Filio suo inimici moliebantur. Judaici populi perfidia, impotentia, & invidia Scribarum, & Pharisæorum, quæ jugiter augebatur, blasphemiæ, calumniæ; ut miracula, & prodigia, quibus Judæam replebat, haberentur veluti præstigia & illusiones. Mors denique illius, ignominiæ, opprobria, contumeliæ, cruciatus sævissimi, quibus laniatus fuit, totidem fuerunt lethalia vulnera, quibus Virginis cor fuit lancinatum. *Idem.*

Caussæ dolorum quos passa est Maria ad Crucem.

1. Amor prima fuit caussa martyrii, quod Mariæ cor perpessum est; si enim cor videre non potest pati illum quem diligit, quin misereatur, & si doloris magnitudo exæquet magnitudinem amoris sui, nullum cor unquam perpessum est crudelius Martyrium, quam cor Virginis hujus innocentis. 2. Cum JESU, & Mariæ corda ex eodem Sanguine coaluerint, Maria ad vivum sensit quidquid doloris Filio pepererunt flagella, clavi, spinæ, quæ lancinarunt Corpus JESU morientis; hæc enim omnia Matris cor vulnerarunt. 3. Dolores illius adeo acres, & universales fuerunt, ut vocata fuerit Martyr, Regina Martyrum, & plusquam Martyr. Martyres in carne tantum infirma, ac mortali passi sunt, sed Mariæ anima subjecta fuit doloris impressionibus; donec Martyrum corpus dilaniaretur, cor eorum consolatione repletum erat; sed cor Mariæ plenum erat mœrore. Martyrum supplicia divisa fuerunt; eorumque dolores alii aliis successerunt; sed Mariæ anima doloribus absorpta fuit, & cor illius amaritudine penetratum, tamquam spongia in maris medio. Amabile Cor Mariæ, quod thronus eras amoris, & in abyssum doloris mutatum es; fac me tui mœroris consortem! Calvarii saxa contrita sunt; & cor meum nullo afficitur sensu? Angeli pacis amare fleverunt, & oculi mei te vident in Cruce animam efflare, quin lacrymam fundant? Mortuorum cadavera de monumentis suis prodierunt, & ego adhuc sepultus sum in pravorum habituum meorum sepulcro! Plures Judæi videntes te præ dolore morientem, reversi sunt percutientes pectus suum, exprimentes dolorem cordis sui ea tristitia, quam eorum facies palam ferebat: sed non dolores tui, non sanguis tuus, non tua mors ex oculis mei lacrymulam elicuerunt, & cor meum non tetigerunt. *Solitudo Virginum.*

Dolores Filii caussa fuerunt dolorum Matris.

JESUS doloribus obrutus, expirans in oculis Genitricis fuit altera caussa martyrii, quod cor Matris sustinuit. Non latet, quanta sit in corde Matris dilectio. Deus, qui præcepit Abrahæ, ut manu propria offerret sibi, & immolaret filium suum Isaac, pepercit Saræ, noluitque ipsam huic interesse Sacrificio, quia cor matrum, majori dilectione repletum est, quam patrum: Sed non pepercit cordi Mariæ, Damnavit morte Filium ejus, & illam adesse voluit Sacrificio Unigeniti sui, qui toto Cælo magis, quam ipse erat amabilis. Quod amantissimæ huic Matri Martyrium, videre Filium suum morientem, contemptum, irrisum, flagellis discerptum, saturatum opprobriis, nudatumque expositum carnificibus, & profanis oculis militum! Si Filiæ Jerusalem miseratæ hunc amoris Deum bajulantem Crucem suam sequebantur in lacrymas effusæ, quam dolorem pepererunt clavi, flagella, spinæ, quæ totum Domini Corpus, & Caput cruentarunt, in anima Deiparæ? Quo impetu, S. Bernardus ait, torrens passionis Filii irruebat in sinum Matris? Si omnes, singulique sensus JESU CHRISTI passi sunt supplicium suum, cultrum ne ex iisdem suppliciis in Mariæ cor non penetravit? O luctuosum commercium! O tristis pœnarum communicatio! O cor Mariæ speculum fidele tristitiæ cordis Filii tui, cur dolorem tuum cum corde meo non partitis? *Idem.*

Gravissimo dolore torquetur nullum valens afferre solatium Filio patienti.

Maria sub Cruce videns Filium suum pati, quin ullum ei afferre solatium possit, hanc crudelissimam putat circumstantiam Martyrii Filii sui. Dolorem hunc sustinere non poterat Agar Ismaelis Mater: cumque esset in deserto, neque ei suppeteret, unde aleret Filium suum, posuit illum ad arboris pedem, cumque extremum illi fixisset osculum, mœrore confecta, sublatis in Cælum oculis recedens exclamavit. Heu! *Non videbo morientem Puerum.* Major quidem fuit Mariæ fortitudo, & constantia; sed quanti

quanti hæc illa ſtetit! Quiſnam eſt Matris dolor videre Filium in omnibus Corporis ſui membris ſaucium, quin liceat ipſi vulnera ejus detergere; videre Filii pedes, & manus Cruci ſuffixos, nec poſſe clavos revellere; frontem ſpinis coronatam, & illas auferre non poſſe; caput inclinatum, illudque ſuſtinere non poſſe, oculos cruore ſuffuſos, eoſque non poſſe abluere? Meditamini id, quod cor meum ad vivum ſentit, & lingua mea ſatis non valet exprimere. Salvator obrutus, & exhauſtus ob cruorem ex venis ejus effluentem, triſtem illam vocem emittit, *Sitio;* illi hauriendum præbetur fel cum aceto: nec licet dolenti Matri unica aquæ gutta morientis Filii linguam madefacere! O crudele ſpectaculum! Filius doloribus confectus videt ſub pedibus ſuis Matrem; ab illa videtur; opem poſcit, cupit illa quidem præſtare, ſed illi negatur. Quod Martyrium! O Virgo Sanctiſſima: ecce adimpletum venerabilis Simeonis Vaticinium. Ecce fatalem doloris gladium, tuam animam pertranſeuntem. *Idem*.

Mariæ Virtutes in Calvario.

Maria in Calvarium aſcendens præclarum nobis præbet conſtantiæ, ac fortitudinis exemplum non amplius in creatura ſpectatum. Stat illa juxta Crucem ea animi magnitudine, quæ digna erat Matre Dei. Perpendite omnes heroicæ hujus actionis cæremonias. 1. Virgo erat modeſta, Sancto pudore plena, quæ imperterrita media inter milites incedit, quin obtupeſcat. 2. Mater erat amantiſſima, quæ recta pergit ad Crucem, cui Filius ſuus ſuffixus erat. 3. Hunc videt, & ab hoc videtur; ibique adſtat uſque ad triſtis, cruentique hujus ſpectaculi finem, quin ullam vel minimam animi imbecillitatem præ ſe ferat. Quæ conſtantia! quæ generoſitas! Ubi David audiit mortem Filii ſui, paternus amor viri fortitudinem fregit. Regales ædes clamoribus, & ejulatibus perſonuere; oblituſque eſt tot lacrymas tantum virum dedecere: *Fili mi, Abſalom, Abſalom fili mi: quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te: Abſalom Fili mi, Fili mi Abſalom.* (2. Reg. 18.) Quinam amor in Patre! Sed quænam imbecillitas in Rege, & in Rege victore Gigantum, & Philiſtinorum! Maria vidit Filium morientem, ſed nil tale in ipſa viſum fuit. Natura univerſa turbata eſt, ut Sacer Textus ait, moriente JESU: Velum Templi ſciſſum eſt, terra tremuit, luna viſa eſt ſanguine ſuffuſa, Sol in Eclypſim incidit: mortuorum monumenta aperta ſunt, & in tanto rerum omnium tumultu Sanctiſſimæ hujus Matris conſtantia labefactata non eſt. Maria dolorum exceſſum ſuſtinuit, ſtetit donec cruentum illud ſpectaculum manſit: excepit extrema Filii ſuſpiria, extremaque verba morientis, audiit ingentem clamorem illum, qui in Cælum uſque pervaſit, & Animam ejus a corpore ſeparavit, quin in queſtus, & ejulatus erumperet, vel aliquid faceret quod illam minus deceret, vel indignum eſſet invicta fortitudine Matris Dei. O quantas vires habet anima, quam ſuſtinet Deus! & quid ferre non poteſt cor, quod per amorem ſuſtinet? *Idem*.

Maria ſuam præſendit divinæ voluntati conformitatem juxta Crucem.

Perfecta ſubmiſſio cæleſtibus imperiis fuit virtus altera, quam in Calvario præſetulit Maria. Cordis ſui amor, & innocentia Filii ſui erant illi æquiſſimum querimoniæ argumentum. Matri jus erat conquerendi de crudelitate, qua in Filium ſæviebatur; Matri Sanctæ fas erat horrere turpiſſimam mortem, qua afficiebatur hominum integerrimus; ſed Divinæ Voluntati ſubmiſſa neutrum fecit. Heu! Nonne præſtitiſſet ſemper ſterilem fuiſſe, dicebat Mater Jacob, & Eſau inter partus dolores, quam vitam dare filiis, qui mihi per hoſce dolores inferunt necem? Maria in Calvario graviores pertulit dolores, quia Mater erat, quam extiterunt illi, a quibus immunis fuit, cum peperit in Bethlehem; quia erat Virgo. Sed quin quereretur, quinim cum obedientia accepit amarum Calicem Paſſionis Filii ſui! Domine, ad omnia paratum eſt cor meum: junge Filio Matrem, fac, ut moriar doloribus meis iiſdem facta: vel mortem differ, ut meum Martyrium producam. Nimis felix, modo vivens, & moriens victima ſim obedientiæ! O Deus! Hujuſmodi ſubmiſſio quam præclarum eſt fortitudinis argumentum! Quanti meriti eſt! Quanta remuneratione digna! Sed in Mundo quam rara! *Solitudo Virginum*.

Admirabilis Caritas, quam Maris præſetulit juxta Crucem.

Ardentiſſima Caritas fuit tertia virtus, quam Maria oſtendit in Calvario; hæc enim fecit: 1. Ut in locum Filii in Cruce animam exhalantis ſibi Joannem adoptaret. 2. Ut mereretur eſſe Matrem, & hominum omnium Mediatricem; ad illa gratias obtinendas adjiciens Martyrium ſui cordis Sanguini pretioſo Filii ſui. 3. Se extendit ad omnes generatim, & ſingillatim, ne exceptis quidem Filii ſui crucifixoribus; & quin illos execraretur tamquam juſtum iræ ſuæ objectum, pro ſingulis induit viſcera miſericordiæ. Hoc quantum eſt, & quam dignum Dei Matre! *Montes Gelboe nec ros, nec pluviæ veniant ſuper vos, quia ibi cecidit clypeus fortium.* (2. Reg. 1.) Hæc fuit imprecatio Regis Prophetæ poſt mortem Saul, & Jonathæ. Mariæ ſenſus longe ab his abhorruerunt. Illa non maledixit Calvario, qui Filii ſui Sanguine irrigatus eſt; neque concupivit, ut ad illius mortem ulciſcendam de Cælo deſcenderet igneus imber, ſuper mortis ejuſdem auctores: ſed e contra ſeſe Patris Æterni conſiliis conformans, & immenſam Salvatoris caritatem imitans, qui pro Mundo univerſo mortem ſubibat, obtulit mortem illius pro illis omnibus, pro quibus Filius ſuus preces fudit; quin excludere quempiam a beneficio Redemptionis, cæcitatem mentis excuſavit, optavitque videre cor eorum mollitum ad adſpectum rupium, & ſaxorum, quæ contrita fuerunt: obtulit illa dolores ſuos, ac ſe ipſam morti. O amoris, o caritatis exceſſum! Mater orat pro Filii ſui parricidis! illa parata eſt morti ſubeundæ pro illis, qui vitam Filio ſuo abſtulerunt; illa crudele doloris Martyrium patitur, & orat pro auctoribus illius. Non ne hoc præſtantiſſimum eſt caritatis exemplum ſecundum illi duntaxat, quod ipſe JESUS CHRISTUS reliquit? Sed ſenſus adeo nobiles, & generoſi non ne digni erant Matre Dei? *Solitudo Virginum*.

Maria ad Crucis pedem nihil egit indignum glorioſa maternitate.

S. Ambroſius conſiderat Mariam ſub Cruce ſtantem, quæ per maternam pietatem contempſerat pericula, quæ diſcipulos perterruerant. Ibi illa nihil egit non dignum Matre Dei. Oculis pietatis contemplabatur Filii ſui vulnera; quia ex triſti hoc ſpectaculo non tam operiebatur mortem Salvatoris, quam Mundi ſalutem Sanguine illius redimendi. Stabat, ſequitur Pater idem, ut ſe ipſam offerret; ac ſi fieri poſſet, aliquid adderet oblationi JESU CHRISTI vitam ſuam pro totius Mundi ſalute offerentis. Tunc procul dubio anima Sanctæ hujus Virginis penetrata fuit gladio, quem illi Senex prædixerat Simeon die Purificationis ſuæ, cum obtulit Templo Filium ſuum. Tacita Vaticinium illud exceperat; ſimulque tacita illud adimpleri videbat tot tantoſque inter dolores pacem ſervans; namque juxta Salvatoris exemplum hauriebat cum ſubmiſſione amarum calicem, quem Deus illi præbebat; & fide naturam roborante quo major erat dolor illius, eo perfectior erat obedientia. Tenerum cor illud patiebatur quidquid JESUS CHRISTUS ferebat in corpore per virtutem omnibus naturæ affectionibus ſuperiorem; offerebat illa, & ſacrificabat ſe cum illo, & ſicut ille adorabat Patris Æterni voluntatem, in id unum intenta, ut ſe ſe illi penitus conformaret. *Tourneaux in anno Chriſtiano. Tomo 4.*

Quas ob cauſſas Eccleſia tribuit Virgini titulum glorioſum Reginæ Martyrum.

Non ſine cauſſa Mariam Martyrum Reginam vocat Eccleſia; nemo eſt ex illis Chriſtianæ fidei Propugnatoribus qui acerbius per illa Martyrium ſubierit. Volumus ne æquam concipere ideam paſſionum Sanctæ hujus Virginis; aſſequamur ſi fieri poteſt Magnitudinem, ardorem, & puritatem amoris ejuſdem erga ſuaviſſimum Filium. Tormenta, quæ in corpus exercentur, leniri poſſunt, immo etiam mulceri interioribus dulcediis, quas effundit Deus in animam; & inventi fuere Martyres, quibus inter ardentes flammas non defuit refrigerium non ſecus ac tribus Pueris in Babylonis fornace. Sed longe acerbior eſt plaga, cum ipſa anima gladio tranſverberatur. Tale fuit Virginis hujus Sanctæ Martyrium. *Tuam ipſius animam doloris gladius pertranſibit.* (Luc. 2.) Maximo dolore conficieris, ait illi Simeon, cum Maria ſecum tulit in Templum Filium ſuum. Contumeliæ, quibus ille ſaturabitur, tibi totidem erunt tamquam ictus gladii, qui in ſinum tuum infigetur. Mater nunquam amavit Filium, ſicuti Maria Salvatorem dilexit. Non latet, quid Salvator perpeſſus fuerit in vita ſua mortali, quas humiliationes, quam paupertatem, quas perſecutiones, ac Paſſionis ſuæ tempore, quos dolores, quæ opprobria. Hinc conjiciamus quid paſſa fuerit Maria, quæ teſtis fuit eorum omnium, quæ dilectiſſimus pertulit Filius. Nunquam Martyrium adeo prolixum fuit, vita trium ac triginta annorum Salvatoris menſura eſt temporis, quo SS. Matris Martyrium permanſit. *Pater Croiſet Tomo 3.*

Quos dolores pertulit Maria, dum Filius duceretur per vias Jeruſalem ad Calvarium.

Attentius, quæſo, ad examen vocemus, quid perferendum fuerit Mariæ tempore Paſſionis, & Mortis Filii ſui Salvatoris Noſtri. Habitus ſemper fuit tamquam cumulus inhumanitatis, & velum ſuppliciorum omnium maximum cogere filios, ut teſtes eſſent tormentorum, quibus eorum Parentes afficiebantur, ac ut morti eorum adeſſent. Hinc intelligere poſſumus quantum paſſionis exceſſus, & quantus dolor extiterit SS. Virgini videre, quantum indignitate, quibus contumeliis, qua ſævitia Salvator raptus fuerit per urbem Jeruſalem, & quo cum ſacrilegio exceptus fuerit apud Sacerdotes, apud Pilatum, & apud Herodem, nec non in omnibus impiis illis Tribunalibus. Sed Maria non patitur ſolum tamquam matrum omnium teneriſſima, verum etiam tamquam tenera Mater ſciens Filium hunc ſibi cariſſimum, qui per ſummam nequitiam, ac ignominiam ita conquinatur, verum eſſe Deum. Dum ſæviſſima illa ſæviret flagellatio, quænam Filio verbera infligebantur, quæ cor, animamque Virginis non ulcerarent? *P. Croiſet in Aſcetici Tomo 3.*

Quid Maria paſſa fuerit, dum Salvator flagellis cæderetur & crucifigeretur.

JESUS poſt diram hanc flagellationem, cum vix illi hominis ſupereſſet figura, oſtenditur populo ad ciendum in illo ſenſum aliquem miſerationis: & popu-

populus hic humani generis horror, & execratio forarum instar magia sitit illius Sanguinem, elataque voce clamat, crucifigatur. Quam impressionem pegerit in corde afflictissimæ Parentis objectum adeo triste, & quos pugionia ictur in cor ejus barbari clamores illi pertulerunt! Tamen in æterni Patris consiliis satis non est, quod S. Virgo cruento dilectissimi Filii sui Sacrificio consentiat; adsit, oportet; propriis oculis illum videat viribus, & Sanguine exhaustum, ac sub Crucis suæ pondere fatiscentem. Audiat, oportet, omnes ictus malleorum, quibus configuntur clavi pedes manusque ambas, illius terebrantes. Videat, oportet, illum in Cruce sublatum, & in hac Cruce probris, & contumeliis affectum, tandem in Cruce hac, & inter acerrimos, sævissimosque dolores animam efflantem. Quæ vulnera, quæ tormenta, quinam dolor in JESU, quem Mater hæc non passa fuerit in anima! Nonne citra miraculorum omnium maximum Matri huic præ dolore coram Filio moriendum erat? Vel saltem poterat ne illi superstes esse? Ullum ne extitit unquam Martyrium majus hoc, quod propter amorem nostri passa est Virgo Sanctissima? Quinam autem æquior titulus, ac melius partus, quam Reginæ Martyrum? Num reminiscimur illam propter nostræ salutis amorem tanta cum submissione, silentio, & sine querela pati? Quos amoris sensus caritatis, & gratitudinis fovere nos decet erga Dei Matrem, quæ ut ita dicam gloriæ sibi vertit, nostram quoque esse Matrem? *Idem ibidem.*

Quæ in acerbiore habitu fuerit festivitas dolorum Mariæ.

Pars, quam in Passione, & Morte divini Filii sui, habuit Deipara, cujus illa omnes dolores pertulit, omnia opprobria, quibus ille saturatus fuit, omnesque amaritudines, quibus anima ejus fuit repleta, occasionem præbuerunt piæ solemnitati, quam celebrat Ecclesia, sub titulo dolorum B. Virginis feria sexta post Passionis dominicam. Ratio illa pathetica, qua SS. Patres, de illa verba faciunt, testis est venerationis, & pietatis singularis, qua Fideles omnibus temporibus coluere divinæ hujus Matris amaritudines, quæ in caussa fuerunt, ut ab Ecclesia decoraretur titulo *Reginæ Martyrum*: quæ omnia satis probant sensus pietatis, & gratitudinis, quos semper fovit Ecclesia erga internos dolores hujus Virginis universorum Dominæ, ab illis Filii ejusdem inseparabiles. Propter nos illos passa est, quemadmodum Salvator ipse propter amorem nostri illos subierat. Igitur teterrimum esset in nobis ingrati animi vitium, si participes esse detrectaremus dolorum Matris hujus tristissimæ, quæ non secus ac Filius suus pro nobis, & caussa nostra sustinuit. *P. Croiset in Asceticis Tomo 3.*

S. Virgo per eos dolores, quos perpessa in morte & Passione Filii sui, non ad Crucis pedem peperit.

Maria peperit divinum Filium suum sine dolore, sed non nisi inter dolores acerrimos Passionis, & Mortis hujus Filii sui, facta est Mater nostra per hæc verba Salvatoris ipsius ad dilectum Discipulum suum: *Ecce Filius tuus, ecce Mater tua.* In Calvario, ad Crucis pedes, inter tormina, ut ita dicam, doloris acerrimi, qui usquam extiterit, Salvator expirans in Cruce hæc protulit verba: & cum S. Joannes e Patrum sententia omne humanum genus repræsentaret: Salvator in hujus Discipuli persona declaravit omnibus S. Virginem esse Matrem nostram, nobisque omnibus præcepit, ut tamquam Matrem haberemus, coleremus, diligeremus eique famularemur ea reverentia, confidentia, affectu, & obsequio, quod pro tali Matre fovere debent illi, quibus contigit in filiorum ejus albo connumerari. *P. Croiset ibidem.*

Compati debemus doloribus Mariæ in Passione Filii sui.

Miseratio jejuna, & mere theoretica parum movet; Dolentis personæ tristitiam partiri, est iisdem vere affici. Si Salvator patitur, ac moritur pro salute nostra, propter amorem nostri Beatissima Virgo patitur adeo prolixum, & crudele Martyrium. Quæ duritiess! quæ nequior ingratitudo, quam non affici iis doloribus, quos S. Virgo caussa nostra sustinuit! Nobismet tantam exprobremus sævitiam. Heu! quis cogitat colere, ac gratias agere SS. Virgini pro iis, quæ passa est pro nobis? Quot moriuntur, qui id ne cogitaverint quidem! Irreligiosam hanc oblivionem reparemus zelo, quo impollerum peculiariter venerari debemus qualibet pietatis praxi festum diem dolorum SS. Matris ab Ecclesia constitutum. Singulari veneratione prosequamur omnia dolorosa Mysteria hujus Reginæ Martyrum, ut saltem mereamur gratiam protectionis suæ in fatali maximæ nostræ necessitatis articulo, quo indigebimus præsertim intercessione illius, cum nobis prodeundum erit ad terribile Tribunal Filii ipsius. *P. Croiset in Asceticis Tomo 3. verens Auctor.*

S. Virgo incepit pati ab eo momento, quo Simeon prophetavit.

Ambigi nequit quominus SS. Virgo perfecte edocta fuerit Redemptionis nostræ Mysterium; ex quo facta est Mater Salvatoris, & omnes illius circumstantias exploratas habuerit. Cum Pater Æternus elegisset illam in Filii sui Matrem, concesserat illi super hunc Filium jura omnia, quæ habere potest Mater in Filium suum. Fuit igitur opus, ut Morti illius, & Sacrificio assentiretur pro hominum salute. Hoc fuit Sacrificium illud quod fecit carissimi Filii, cum obtulit illum Templo, ubi Simeon Propheta portendit illi futurum ut Filii passio simul esset Passio Matris. *Ecce positus est in Signum, cui contradicetur*: videlicet Judæi quodammodo simul disputaverunt, quisnam majoribus contumeliis, & opprobriis Messiam coinquinaret. Fiet ille præcipuum objectum odii, & crudelitatis eorum: *& tuam ipsius animam pertransibit gladius*; tu vero Mater animam habebis gladio confossam, videlicet tu inde gravissimum dolorem percipies. Contumeliæ, quibus Filius tuus dedecorabitur, totidem erunt veluti pugionis ictus, quibus cor tuum transverberabitur. Dolor, quem inde percipies, morte ipsa erit acerbior, & si minus una cum Filio tuo morieris, toties eris moritura, quoties Filium tuum patientem videbis. Per amorem nostrum Mater ista admirabilis, ista dolorum Mater consensit morti Filii sui, & haud ægre excepit dolores, quos ipsi allatura erat Passio, & Mors hujus Filii, quem unice diligebat pro generis humani salute. Nunquid æquum erat, ut nobis Passionem, Mortemque celebrantibus Salvatoris hominum, una saltem dies consecraretur ad celebrandam Passionem Virginis, & Matris adeo amabilis? *Pater Croiset in Asceticis Tomo 3.*

Luc. 2.

Ibidem.

Maria passa est in corde quidquid J. C. passus est in corpore.

Bern. Carnot. de laud. Virg.

Mente assequi non licet, quid S. Virgo fuerit perpessa tempore Dominicæ Passionis, & mortis; hoc autem propter salutem hominum. *Omnino unum erat CHRISTI, & Mariæ holocaustum. Ambo pariter offerebant; hæc in sanguine cordis; ille in Sanguine carnis.* Amor compatiens in Matris anima operabatur, quod clavi, flagella, spinæ, & lancea in corde adorabilis Filii. *Vicit sexum, passa est ultra humanitatem.* Addit idem Auctor: quia magis torquebatur passionibus Filii sui, quam si eadem passa fuisset in se; quandoquidem magis, quam se ipsam amabat Filium hunc sibi carissimum, caussam dolorum suorum. Hac eadem de caussa S. Hieronymus ait, alios fuisse Martyres, quia pro JESU CHRISTO mortui sunt, Mariam autem Martyrem super alios fuisse, morientem cum JESU CHRISTO. *Martyres alii fuere moriendo pro CHRISTO: Hæc commoriens CHRISTO Martyr fuit. Idem.*

Idem.

D. Hieron.

Mariæ dolores tanti fuerunt, ut omni creaturæ satis fuisset ad mortem universalique inferendam.

S. Bernardinus Senensis animo reputans dolorem extremum, quem Passionis tempore SS. Virgo passa est, ait, tantum fuisse, ut *si in omnes creaturas, quæ dolorem pati possunt, divideretur, omnes simul interirent.* Filius tuus, Virgo Sancta, Divus exclamat Bonaventura, passus est in Corpore, tu vero in anima tua: Sed omnia vulnera in singulos Corporis ejusdem artus divisa simul collecta inveniuntur in corde tuo. O suavissimum Cor Mariæ! cur mihi mutatum es in abyssum amaritudinum, & dolorum? Quos amoris, venerationis, doloris, & gratitudinis sensus fovere debemus, considerantes Sanctum Cor illud mutatum in pelagum amaritudinis? *O suavissimum Cor amoris! aspicio cor tuum, & jam non est cor; sed fel amarum, & absynthium:* Hujusmodi sensibus religiosis mœroris, admirationis, & gratitudinis Sancti coluerunt dolores, & Passionem Deiparæ; iisdemque nos quoque ad eorum exemplum eos honorare debemus. *P. Croiset in Asceticis Tomo 3.*

Simeonis verba ad Virginem.

S. Simeon dixit Mariæ: *Tuam ipsius animam pertransivit gladius.* Prophetæ Vaticinium adimpletum est. Ut de hac re vobis persuasum sit, meminisse satis est, Mariam stetisse prope Crucem Filii sui, nunquam ab illa recessisse, ac Matrum omnium fuisse tenerrimam. Ex amore doloris excessum arguite, dum Filius suus digna indignaque omnia perferret. Persecutiones acerrimæ, ictus violentissimi, crudelissima tormenta nihil habent, quod cum doloribus ejus valeat comparari; & non satis apte exprimuntur, cum dicimus animam ejus tamquam gladio fuisse confossam. *Lambert in anno Evangelico Tomo 1.*

Prophetæ prædixerunt dolorem quem aliquando Virgo erat perpessura.

Liquet S. Senem Simeonem portendisse Mariæ Virgini extremum dolorem, quo erat conficienda in morte Filii sui, & ipsam ex hac prædictione cognitionem obtinuisse explicitam, atque certissimam eorum, quæ erant eventura in obitu Salvatoris, & quorum dolorem acerrimum ipsa perceptura erat in corde suo. Hoc illa jam erat compertum seu per Dei revelationem, per Bibliorum lectionem, quæ palam de Salvatoris morte loquuntur, seu quia Prophetiæ Spiritu erat prædita. Sed hæc Simeonis verba ceteris luminibus lucem attulere, atque ex illo tempore in antecessum vidit quidquid erat passura in Calvario, quod non longe aberat. Providentia, quam austera es Matri Dei tui! Si illam destinas hos dolores subituram; cur non abscondis ensem, qui tot tantaque vulnera illaturus est: cur mentem illius adeo funestis Vaticiniis perturbas? *Birous in Mysteriis Virginis Mariæ.*

Maria patiebatur perpetuo iis doloribus, quibus conficienda erat in morte Filii sui; idemque dolores illius quam diutissime perduraverunt.

Cum Martyr vitam fundit propter JESUM, unum duntaxat peculiare tormentum subit. Caput illi amputatur; cor gladio configitur, semel moritur, momento supplicium ejus prætervolat; sed cum Martyrio se præparat, dispositio hæc se ad omnia extendit supplicia; ea toto hoc temporis spatio patitur, ac dici potest, hic toties mori, quoties morti subeundæ præsto est. Hinc Deus videns corda fidelia, ac generosa, quæ destinavit ad subeundos propter gloriam suam cruciatus, ipsis aperit pœnas, & mala, quæ sunt passura.

gessuri, ut libenter illa sustineant, ut sustineant illa etiam antequam tempus eorumdem sustinendorum adveniat, ac tantundem gloriæ ex animi sui præparatione recipiant. JESUS crucifigendus est; absolutissimam habuit mortis suæ cognitionem a primo vitæ suæ articulo. Maria particeps futura est dolorum ejus; particeps quoque sit cogitationum illius. Deus mittit Prophetam ad eam, a quo ipsi gladius ostendatur, quo est vulneranda. Quem illa percipit fructum ex hac prædictione, & funestis hisce luminibus? Illa dolori se præparat, & offert cor suum huic gladio. Ipse Prophetiæ terminus hunc incipit sensum. Oraculum est quod hinc quidem repræsentat dolorem, quem præstolatur, inde vero addit lenimentum, & caussam, propter quam illum subire tenetur. *Tuam ipsius animam gladius pertransibit*. Gladius est; ecce dolor, sed est gladius JESU, ecce ratio lenimenti: *Ipsius* est gladius JESU, quia hic doloris subjectum esse debet, & caussa. Ratio lenimenti est, quia illa pati debet ad conspectum tormentorum illius; quæ miseratio de corpore Filii in Mariæ cor traducit. Quam graves sunt dolores Matris, quandoquidem sunt iidem ac Filii! Quam amabiles sunt dolores Matris, quandoquidem Filius eos gignit in Matre. *Ipsius*. Hic Virginis gladius est, quia mortis JESU sit particeps; sed propter amorem filii, mater has plagas recipiet: Quam gloriosa hæc sunt vulnera! *Ipsius*; Sed hic erit Mariæ gladius; efficiet enim ut aliquando ad filii exemplum mater patiatur. Videt illis ex primo ipso vitæ momento JESUM compertum habere Patris sui decretum, quo mori jubetur. Ipsa vero se exhibet futuram victimam per hæc verba: exhibeo tibi in antecessum cor meum ad excipiendas omnes Indignationis tuæ plagas; mihi corpus aptasti, ut esset tibi victima, Deus meus, hoc a Providentia tua recipio, & ex hoc temporis momento offero tibi corpus hoc, & cor ad recipiendas omnes impressiones dolorum, quos mihi inferre tibi placuerit. *Biroat in Mysteriis Mariæ Virginis.*

SUPPLEMENTUM

Ad Titulum

VITÆ MARIÆ VIRGINIS

post Mortem Filii sui ad Suam.

Maria semper conjuncta fuit Filio suo per amorem fidelissimum.

JEsus Christus ascendens in Cælum reliquit Matrem suam in terris, ut præsentia sua solatium fidelibus afferret, eosque exemplorum suorum Sanctitate ædificaret. Sed hæc secessio nequaquam fregit arctissimam conjunctionem quam, amor Matrem inter & Filium pepererat. Hæc illi conjuncta fuit Spiritu, unum illum omnium cogitationum suarum argumentum proponens; Illi conjuncta fuit actionibus, propter illud duntaxat agens. Illi conjuncta fuit corde illum unice diligens. Illi conjuncta fuit sublimi contemplatione, ne uno quidem momento a divina ipsius præsentia recedens. Si enim Moyses in fervore orationis suæ facie ad faciem cum Deo collocutus fuit: Si Religionis nostræ primus Martyr vidit Cælum apertum, & Filium Dei stantem ad dexteram Patris: Si S. Paulus usque ad tertium Cælum raptus fuit; si dilectus Discipulus per extasim vidit Majestatem Dei Virginibus illum quocumque subsequentibus septam, & magnificentiam cælestis Jerusalem, cujus eximiam nobis hypostasim exhibet: quoties Maria, quæ a primo Conceptionis suæ momento Deum vidit, juxta complurium Doctorum sententiam, cum illo facie ad faciem collocuta est, donec in terris permansit? Quoties illi patuit Cælum, ut ibi thesaurum suum prospiceret? quoties in Spiritu rapta fuit usque ad Solium, ubi sedet Filius suus, & visa fuit princeps Virginum quocumque sequentium illum, cujus est Mater: Nonne dicere possumus illa interdiu, illa noctu occupata Filio suo, hunc effectum fuisse animam, & vitam cordis sui? O quam beata vita est cordis de Deo tantum, & cum Deo viventis! Quandonam fiet, Domine, ut cor meum tibi penitus adhærens non nisi vivat de te? *Ex Solitudine Virginum.*

Sanctum hic omne nutriem, & auctus fuit usu Sanctissimæ Communionis.

Frequens Communio fuit divinum alimentum, quod servavit conjunctionem, quam amor inter cor JESU, & Mariæ fecerat. Nascentis Ecclesiæ fideles perseverabant, S. Lucas ait, in communione fractionis panis. Maria quæ omnibus præcellebat fervore, & amore, recipiebat quoque singulis diebus Corpus adorabile, & pretiosum Filii sui Sanguinem, sed qua fide, qua reverentia, qua devotione particeps fiebat augustissimi hujus Sacramenti? Quas extases, quos amoris impetus experiebatur, postquam eodem Sinu receperat eum, quem eodem conceperat? Considerate hoc in loco Ecclesiæ, Sanctorumque Patrum sententiam esse, hoc idem esse Corpus, eumdemque Sanguinem, quem Dei Filius accepit a Maria, quod ipsi colimus, & in Eucharistico Sacramento recipimus. Nonne enim S. Augustinus ait, caro, quam manducamus ad sacram Mensam accedentes, caro est, quam a Maria Dei Filius accepit? Nonne docet S. Joannes Damascenus, Corpus Salvatoris, quod formatum est ex Sanguine Mariæ, & quod est in Cælo dari nobis in hoc amoris Sacramento? Nonne Ecclesia adorat in Hostia Corpus Filii Dei natum ex Virgine illius Genitrice? Heu! Quis unquam exprimere posset quibus amoris, ac venerationis sensibus illud Maria in communione reciperet? Qua cum voluptate cum illo colloqueretur; quo fervore se se illi conjungeret; quo gaudio præteriti memoriam recoleret, quomodo illum Sinu casto receperat, quomodo illum lacte Virginali nutriverat, quomodo illum inter ulnas gestaverat, quomodo ultro citroque sexcenta illi dederat, & ab illo receperat oscula. O JESU! O Filii mi! O Corpus adorabile Salvatoris mei factum impassibile, & immortale, felici hoc momento me recipientem te, nihil unquam a te poterit separare. O me beatam quo fecerim, & aluerim corpus, quod factum est pretiosum alimentum animæ meæ! Per jugem augusti hujus Sacramenti frequentationem Sanctissima Virgo strenue semet roboravit inter adversitates, quibus vita nostra est obnoxia. Per illam sese intimius Filio, Deoque suo se se conjungens patienter expectavit tempus, quo cum illo in omnem æternitatem erat conjungenda. Hæc spes omnes erant ejus deliciæ; hæc jugiter occupabat Spiritum ejus, eamque ineffabilibus consolationibus replebat, omnibus vitæ momentis; hæc illam adducens ad beatum hunc terminum tandem obtinuit perfruitionem suavissimorum amplexuum Filii sui in omnem æternitatem. *Ex libro de Solitudine Virginum.*

Magna Mariæ voluptas erat invisere sancta loca.

Ardentia desideria, quibus Maria videre cupiebat oculis suis, & sine ullo integumento adorabile Corpus JESU, quod non nisi sub mysticis Panis, Vinique Symbolis intuebatur, fuerunt fideles interpretes cordis sui, quod toto vitæ suæ spatio sacrum aluit commercium, quod habuit cum Filio sui corde. Frequens communio hæc ferventia desideria ciebat. SS. Locorum præsentia, quæ identidem invisebat, augebat illa, frequentes Visitationes, quibus colebatur ab Angelis a Filio suo ad illam missis, illa inflammabant. Quis exprimere posset teneros cordis ejus affectus ad conspectum venerabilium Redemptionis nostræ monumentorum, quæ Salvatoris miracula, & præsentia decoraverant? Heu! exclamabat illa, ex purissimis Sanguinis mei guttis effinxi Corpus hoc adorabile, quod in omnem æternitatem erit Sanctorum, Angelorumque lætitia. Ibi primum vidi æternum Verbum indutum infirmitate carnis meæ. Ibi eidem sexcenta casta oscula fixi. Hic in Cruce animam exhalavit. Ecce monumentum, in quo Corpus ejus unguentis illitum collocavi. De montis hujus vertice victor Mortis, de hostibus agens triumphum, secum vehens animas Patriarcharum in Cælum ascendit. O meum cor! Quid igitur adhuc facis in terra? O Fili mi! Cur non trahis Matrem tuam tecum? Felix antrum Bethlehem, pretiosa columna, Crux adorabilis, quæ adhuc ejus Sanguine rubes. S. Olivarum mons, ubi adhuc aliqua video Filii mei vestigia, quanta voluptate de te cogitans perfundor! Quam suavia suspiria in Cælum jaculabatur, qua festinatione dicebat Angelis ad se a Filio missis, ite, atque estote fideles votorum meorum interpretes; revertimini, & dicite dilecto meo, quod amore langueo? Quot modos cor diligens Deus invenit, ut se illi conjungat! Ne unum quidem diei momentum præterire sinebat Virgo Sanctissima, quo se Deo non conjungeret, quem sciebat esse præcipuum æternæ suæ felicitatis objectum. *Ex libro, cui titulus: de Virginum Solitudine.*

Quid fecerit Sancta Virgo annis tribus, & viginti quibus vixit post Ascensionem Filii sui.

Maria post Salvatoris Ascensionem, & Spiritus sancti descensum tres & viginti annos dixit. Licet ardens, ac vivum esset divinæ hujus Parentis desiderium sequendi in Cælum suavissimum Filium suum, adhuc in terra permansit propter nascentis Ecclesiæ, & Fidelium consolationem. Opus erat, ut ejus præsentia suppleret quodammodo absentiæ corporali JESU CHRISTI. Auctoritas, qua gaudebat in Cælo maxime erat utilitati fidelibus, qui erant in terra primis temporibus per-

quam scire Mariam adhuc vivere. Hæc eorum erat Oraculum, refugium, præsidium. Virtutem eorum solidabat, & zelum animabat. Doctores docebat, Sapiens inquit Idiota, & Apostolis ipsis Oraculum erat: *Doctricem Doctorum, Magistram Apostolorum*. & Rupertus Abbas asserit, illam quodammodo supplevisse doctrinis suis ea, quæ Spiritus sanctus, qui, ut ita dicam, in mensura tantum tradiderat Apostolis, atque Discipulis, & quas e re non censuerat illis aperire; & S. Patres testantur, a Maria potissimum S. Lucam hausisse peculiares circumstantias pueritiæ JESU CHRISTI, ideoque dici in Evangelio, quod *Maria conservabat omnia verba hæc conferens in corde suo. Pater Croiset.*

Luc. 2.

Idem sequitur argumentum.

Tota Sanctissimæ Virginis per hos annos tres supra viginti vita non aliud fuit, nisi exercitium juge amoris purissimi, perfectum omnium virtutum exemplar, oratio non intermissa, & oratio hæc extasis perennis. Sæpe invisebat Sancta loca, quæ Salvator sanctificaverat præsentia sua Mysterium nostræ Redemptionis adimplens. Quamvis divina hæc Mater in terris esset, cor tamen separatum non erat a corde carissimi Filii, qui erat in Cælo. Pauci elapsi sunt dies, quibus JESUS CHRISTUS non apparuerit illi; nullus, quo cum Angelis familiariter non versaretur, iis vero potissimum, qui ad inserviendum ei erant destinati, & quamvis procul esset a Cælesti Jerusalem, dum permaneret in terra, omnibus tamen illius deliciis affluenter perfruebatur. *Idem.*

Virgo Maria, & Apostoli Jerosolyma decedere tenentur propter persecutionem Judæorum.

Duodecim fere anni erant, quibus Maria Jerosolymæ permanebat, cum Apostoli, atque discipuli inde egredi coacti fuerunt propter persecutionem a Judæis illatam fidelibus. Si admirabiles Evangelii progressus illam cumulabant lætitia, lætitia hæc mixta erat dolore, quem furor Judæorum Ecclesiam persequentium ciebat. Maria Jerosolyma excedens cum S. Joanne se contulit Ephesum; & ubi paulo persecutio deferbuit, redilt Jerosolymam, ubi in reliquum vitæ spatium permansit. Interim Apostoli fidei lucem in universum ferme terrarum orbem pertulerant, & Ecclesia jam ubique locorum solide constituta, tempus erat, ut Maria terram relinqueret, eamque velut exilii locum respiceret. Jam optabat illa felix illud momentum, quo iterum conjungenda erat cum dilectissimo Filio, cum Gabriel Angelus illi diem, & horam triumphi ejusdem nuntiavit. Cum ob singulare privilegium semper extitisset immunis ab originali peccato, & ab alia quavis criminis labe in vita sua, obnoxia non erat morti, quæ est peccati pœna; sed cum JESUS CHRISTUS se se morti subjecerit, noluit Maria se eidem surripere. *Idem.*

Amor paupertatis in Maria.

Oportebat, ut Maria unice paupertatem diligeret, quandoquidem eo tempore, & apud eam Nationem dilexit illam, ubi terræ adeps magis, quam Cæli ros cupiebatur... Erat unigenita, spes, ac præsidium totius familiæ, unica hæres SS. Joachim, & Annæ divitum, qui partem divitiarum suarum in alimoniam Sacrorum Ministrorum Templi impendebant, & in insignes eleemosynas erogabant. Sed ut paupertatem coleret, corde a suis opibus avulso, quin iis frueretur, illam tenere amavit in tota vita, necessarium sibi tantum reservans, simplici, frugalique utens victu cum S. Joseph, & nutriens filium JESUM labore manuum suarum. Quæ generositas! quæ animi magnitudo! Sed quæ Mariæ gloria dicere posse, ad exemplum Filii sui ab ultima usque pueritia se amavisse paupertatem, & sicut ipsum, vixisse pauperem, & sicut ipsum pauperem obiisse! O quam amabilis est paupertas: quoniam fuit objectum amorum JESU, & Mariæ, fuitque pulcherrimum ornamentum Regis, & Reginæ hominum, & Angelorum. *Ex libro de Solitudine Virginum.*

Ejusdem argumenti.

Cum Mariæ persuasum esset, divitiarum amorem fontem esse omnium vitiorum, ipsa dilexit paupertatem tamquam Virtutum Reginam, tantaque dilectione eam prosequebatur, tamquam si Mater fuisset sua. Non satis esse putans obtulisse Deo omnium bonorum suorum proprietatem, sacravit illi arborem, & fructus, avulsit cor suum ab amore divitiarum, & abrenuntians cupiditati earumdem possidendarum pauper fuit professione, & affectu, confidens in Dei Providentia, cui curæ est pascere volucres Cæli, & qui oblectatur induere magnificentius agrorum lilia, quam umquam in gloria sua Salomon fuerit indutus. Obtulit Deo superfluum rerum earum, quibus uti licebat; fuit pauper in cubiculo, pauper in cibo, pauper in indumento. Illi sua sacrificavit desideria, sua jura, suam spem. O quam pretiosa Virtus est paupertas! quam felix est anima, quæ relinquit omnia, quæ sperare potest, & reddit quidquid possidet Evangelicam hanc sibi Margharitam comparatura. *Ex eodem libro.*

Ejusdem argumenti continuatio.

Maria paupertatis perfectionem ad extremum usque apicem evexit. Amavit paupertatem, & paupertatis effectus, contemptum, necessitatem, incommoditatem, quas asceticæ vitæ Magistri tres paupertatis filias appellant; videlicet amans quidquid in hac virtute molestius, & durius est, superfluum, & commodum abscidit; hilari animo, necessarium sibi deesse passa est: negata sibi domus in Bethlehem, quia pauper erat; par turturum, quod obtulit se se in Templo purificans, rum munera in pauperum manus effusa; stabulum, quod elegit, ubi Dei Filium in lucem daret; lintea, quibus illum involvit, præsepe, quo velut incunabulis usa est, paleæ, ubi puerum deposuit, nonne apertissima sunt indicia amoris summi, quo paupertatem prosecuta est? Vulpes sua habent cubilia, & aves Cæli nidos suos; Maria vero adeo pauper est, ut coacta fuerit commodatum accipere a bestiis antrum obscurum, ac tetrum, ut ibi pareret Solem Justitiæ. Quænam fuit Sanctissimæ huic Virgini consolatio, ubi paupertatem delicias suas, vidit in honore habitam, & sanctificatam in Incarnati Verbi persona! *Ex libro, qui inscribitur: Solitudo Virginum.*

Obedientiæ Amor in Maria.

Post JESUM CHRISTUM nemo melius Maria Obedientiæ pretium agnovit; nemo post illum vehementius amavit. Profitens imitari obedientiam Filii sui per hoc Sacrificium suam sacrificavit libertatem, obtulit quidquid sibi erat pretiosissimum, & toto vitæ suæ curriculo fuit Obedientiæ victima. Obedit omni hominum generi, Sacerdotibus, sacratisque Ministris per annos undecim, quos in Templo commorata est; S. Joseph quoad simul vixerunt, obsequens illi, ac se se eidem subjiciens tamquam Sacræ Familiæ capiti; Deo in omne vitæ suæ spatium, tamquam Auctori essentiæ suæ, & Regulæ actionum suarum. Hoc pacto obedire nonne hoc est esse victimam Obedientiæ? Sed quomodo poterat non amare virtutem hanc, quando hic fons est omnium Magnalium ipsius? Eva per inobedientiam periit in terrestri Paradiso, ac pereundo nos quoque perdidit universos. Maria vero per obediem jam suam salvavit se, ac salvans se vitam tribuit omnibus. Per hanc Mater Dei facta est, per hanc pacem Cælum inter ac terram composuit; per hanc Creatori suo novam contulit vitam, ac novam essentiam: *Fiat mihi secundum Verbum tuum.* O admirabilem obedientiæ virtutem, quæ vim tribuit Virgini gestandi in Sinu suo illum, qui duobus digitis terræ pondus sustinet. Quis non amet virtutem, quæ creaturæ jus præbet imperandi Creatori suo, & quæ Creatorem creaturæ subjecit. *Ex Solitudine Virginum.*

Luc. 1.

Obedientia Mariæ erga omnes.

Verum in quo paruit Maria? in omnibus eodem cum amore, quo paruit omnibus personarum generibus: 1. Paruit in iis, quæ ipsi magis erant incommoda. 2. Paruit in iis, quæ erant durissima, & objectissima. 3. Paruit legi in iis, quæ erant Virginis puritati contumeliosissima, & Matris amori maxime opposita. 4. Paruit edicto Cæsaris Augusti media hyeme, & cum nonum jam mensem ventrem ferret; Quid hoc magis incommodum? Discessit in Ægyptum profectura in summa aeris inclementia, & arcta commeatum inopia, quid hoc durius? Se se submisit Legi Purificationis solis mulieribus irrogatæ, quid Virginis puritati contumeliosius? Obtulit Filium suum morti, ut faceret mandata Patris æterni; fuit ne unquam Sacrificium magis oppositum Maternæ dilectioni?... Amavisse obedientiam eo pretio, quo illam amavit Maria, non ne est pretio carissimo obediendi voluptatem sibi comparare? Sed voluptas efficiendi voluntatem Dei, nonne omnem mulcebat hujus obedientiæ amaritudinem? *Ibidem.*

Ejusdem argumentum.

Denique modus, quo Maria semper obediit, apertissimum est amoris, quo obedientiam complectebatur, argumentum. Etenim si, ut sis obediens, obediendum est tibi cum celeritate, cum ordine, cum voluptate, cum constantia, cum pura, rectaque Deo tantum placendi intentione, nulla umquam obedientia perfectior fuit Sanctæ Virginis obedientia. Præsto, ut cæce omnibus Cæli nutibus obsequeretur, non ne nocte concubia surrexit, ut in Ægyptum eodem cum fervore confugeret, quo inde egressa est? Nonne eadem alacritate paruit Edicto Cæsaris, qua legi Moysis? Fidelis in sequenda voluptate Dei pro vitæ regula, non ne desideria sua accommodavit tempori præscripto, quin momento vel maturaret, vel moraretur? Finem imponens Sacrificio vitæ suæ, quemadmodum illam inceperat: nonne dicere potest cum Filio suo, a quo præclaram hanc virtutem hæreditatis quodammodo jure acceperat: Domine, toto vitæ meæ spatio ea feci, quæ tibi placita erant, & fui *Obediens usque ad mortem*... O beata Nativitas! O sancta Vita! o pretiosa mors Virginis, quæ cum Maria dicere potest a primo vitæ suæ momento se consecrasse Deo, se ad extremum usque spiritum obtemperasse, ac viventem, & morientem victimam Obedientiæ extitisse! *Ex Solitudine Virginum.*

Puritatis amor in Maria.

Quamquam Maria virtutes omnes dilexerit, tamen puritas, absit invidia verbo, amica fuit virtus illius, & cordis sui deliciæ. Illam dilexit tamquam virtutem, quæ in maximum sibi honorem cessit, & quam ipsa præ ceteris coluit. Illam dilexit tamquam virtutem, cui debet augustissimam Matris Dei qualitatem, cum enim ille sit princeps Virginum, non nisi ex Matre Virgine poterat nasci. Illam dilexit tamquam virtutem, quam ipsa magis quam ceteras coluit; dicere enim possumus puritatem esse fructum, & beatam Mariæ productionem; ipsam enim prima fuit, quæ efficeret, ut Angelica hæc virtus amaretur, & coleretur, cum antea in terris contemneretur. Hæc recens est oblatio, & novum

vum

vum Sacrificium, quod amor ejus invenit. Quinam honor puritati! Sed quæ gloria Virgini fragilis sexus, decoræ formæ, florentis juventæ in terris vixisse cum eadem puritate, qua Angeli in Cælo! Virginitas ornamentum est, & corona Virginum; tu vero Dei Mater castissima ornamentum es, & corona ipsius Virginitatis. *Ex libro cui titulus: Virginum solitudo.*

[illegible]

Cum Maria Virgo esset corpore, & spiritu, parem habuit zelum ad tuendam corporis, & cordis sui puritatem. Tantus fuit amor tuendæ puritatis cordis sui, ut sola Maternitatis cogitatio illam perturbaverit, cum Angelus aperuit illi consilium, quod ab æterno Deus de illa conceperat; tantumque fuit desiderium servandi puritatem corporis sui, ut illa nequaquam præbitura fuisset consensum verbis Angeli, si Mater effecta Virginitatis detrimentum fuisset passura; sed postquam concepit Verbum carnem factum, & possedit hoc cæleste donum, qua sedulitate servavit puritatem cordis, & corporis, quæ facta erant Templum vivens, ubi Deus, qui Virgines facit, novem menses quieverat? O Virgo Sancta! dilecta Altissimi Filia tota pulcra es, & nulla unquam macula fuit in Te? Tota pulcra es per actionum tuarum sanctitatem, tota pulcra per cogitationum tuarum puritatem; tota pulcra es, quia corporis tui puritas omnium Virginum puritatem excedit; tota pulcra es, quia puritas cordis tui omnium Angelorum superat puritatem; tota pulcra es, quia cum semper fueris Virgo corpore, & Virgo corde, nihil labem intulit tuæ puritati; *Tota pulcra es, amica mea, tota pulcra es. Ex eodem libro.*

Cant. 4.

Amor Mariæ erga Salvatorem Filium suum.

Non est amor supra amorem Matris erga Filium. Princeps nimium amabilis, dicebat David Jonathæ mortuum plorans: te unice amabam, sicut Mater Unigenitum suum. Sed Matris amor erga JESUM matrum omnium amorem excedit; totus enim amor, quem aliarum matrum cor cum patre partitur, collectus erat in solo corde Mariæ. Caritas, cum qua novem menses sinu suo gestavit Salvatorem, eumque aluit lacte Virginali in ejus infantia, perfecta sympathia temperamenti, ac propensionis triginta trium annorum colloquiis effecta; cognitio, quæ erat illi Divinitatis, Sanctitatis, Sapientiæ, pulcritudinis, ceterarumque amabilium qualitatum Filii sui, tituli sunt, quibus innititur prælatio concessa amori Mariæ, quæ JESUM CHRISTUM ardentiori amore prosecuta est, quam quæ mera creatura Creatorem suum amare potuerit. Amavit illum amore naturali, amore acquisito, amore supernaturali, amore benevolentiæ, amore prælationis, amore constanti, ut illa nihil nisi illum amante, nihil extra illum, nihil nisi propter illum amante, cor suum nunquam fuerit divisum. O Deus quod cor! qui amor! O cor Mariæ, quam felix es, quod totum impensum fuisti dilecto tuo, quod unum illum possedisti! O Deus quantam tibi afferre debuit voluptatem invenisse cor, quod tantum amaret te, quantum creatura mera te possit amare! *Ex libro de solitudine Virginum.*

Amor Mariæ erga proximum.

Deus amari non potest, nisi simul ametur & proximus. Hoc nos docuit dilectus Discipulus: hoc Sanctum est exemplum, quod Maria, quæ Mater est Sanctæ dilectionis, nobis reliquit. Ipsa omnes dilexit homines, & tamquam opus manuum Dei, & tamquam pretium Sanguinis Filii sui. Ullum ne bonum est, quod illis non concupierit? Quonam ardore salutem eorum optavit? Quid prætermisit, ut illi cooperaretur? Vix æternum Verbum suo sinu conceperat, cum illud in Zachariæ domum tulit, ut ibi S. Joannem sanctificaret. Post quadragesimum a puerperio diem obtulit eumdem in Templo futurum nostræ Redemptionis pretium. Primum miraculum, quod ab illo petiit, non fuit in gratiam suam, sed eorum, a quibus ad nuptias Cana fuerat invitata. Quemadmodum Filius in Cruce neminem a Redemptionis beneficio prohibuit, ipsa in Calvario suos obtulit dolores pro omnibus, ne uno quidem excepto. Omnes sibi adoptavit in Filios in S. Joannis persona. Et in hujus adoptionis sequelam eos omnes in suam clientelam suscepit; factaque eorum Mater est, & Mediatrix, & apud Filium suum advocata. O immensa caritas! O ardens amor, o Dei, & hominum Mater, da mihi locum aliquem in sinu tuo, qui continuit illum, quem Cæli, & terra capere non poterant! Aperi mihi cor illud, quo gestas omnes electos, & asylum est peccatoribus ad te confugientibus. Quam beatus est, qui illic admittitur: quandoquidem non timet, se ab aditu Paradisi prohiberi! Quid metuendum illi, qui gaudet patrocinio Matris Judicis, Deique sui? *Ex solitudine Virginum.*

S. Lucas in paucis verbis, quæ de S. Virgine dicit exprimit divinam illius nobis delineatam imaginem.

Fatendum est, S. Lucam nobis S. Virginis imaginem delineantem, simul exhibuisse nobis virtutes illas, quibus erat ornata. Ibi deprehenditur modestia magis, quam Angelica, cum fulgenti Majestate, pudor cum pulcritudine. Facile fidem habere possumus iis, quæ S. Dionysius Areopagita testatus est, neque mirum nobis videtur, quod nonnisi sancta desideria, sanctasque excitaverit cogitationes in cordibus hominum, qui tabulam hanc prorsus cælestem intuentur. Et profecto Sacer historicus, qui usus est calamo, & penicillo, ut supereminentes admirabilis hujus Virginis virtutes ad intuendum proponeret, in divina hac adumbratione taliter excellunt, ut pro certo affirmare valeamus, non posse melius spiritum, faciem, lineamenta, omniaque cælestia ejus studia repræsentari. *Pater Segneri in Operum Tomo 2.*

SUPPLEMENTUM

Ad Titulum

DE MAGNALIBUS MARIÆ VIRGINIS.

Electio quam efficit J. C. Matris, fons est omnium Magnalium Mariæ.

CUM verbum decrevisset habere Matrem in terra, sicut habebat in Cælo Patrem, oculos conjecit in Mariam, elegitque illam ex omnibus creaturis, ut eveheret illam ad hunc apicem dignitatis, qui fons est omnium ejus Magnalium. Primum enim per privilegium electionis hujus secrevit eam a reliquis vulgo creaturis, & ab hac corrupta massa filiorum Adæ, quæ efficit, ut alii nascantur mortis Filii, cum hæc nata sit Filia vitæ, quo nomine S. Dionysius Alexandrinus illam appellat. Deinde ex ea, ut S. Bernardus ait, seorsim mundum effecit, quem non in nihilo quemadmodum visibilem hunc Mundum fundavit, sed in Sanctitate, atque Justitia cum admirabili ad tres divinas Personas relatione, relatione videlicet affinitatis cum Patre, consanguinitatis cum filio, fœderis cum Spiritu sancto, cum quo cooperatura est ad Verbi Incarnationem. Denique illam constituit in primo Mundi loco, post se quidem, sed ita prope se, ut nihil inter utrumque intersit, neque intercesse possit, quod non sit Deus eo usque, ut illi admirabilem contulerit potestatem in divinam Personam suam, volens, ut illa quatenus Mater auctoritatem haberet in se ipsum, & si dicere fas est, jus imperandi. *Pater Nouet Tomo 7. Meditationum suarum.*

Conjicite quænam sit ejus potestas in omnes subditos Regni sui, & quantam reverentia colenda sit vobis, vobis inquam, qui ex numero servorum ejus esse gloriamini. Virgo Sanctissima, summopere gaudeo, & tibi gratulor ob hanc Electionis tuæ felicitatem, & confiteor te supremam Dominam meam, & Dei mei Matrem cum omnibus reverentiæ, & obsequi sensibus, quos concipere valet anima mea. Verbum Incarnatum, dignus non sum, qui ad gloriæ thronum accedam, quem Matri tuæ præparasti; sed quæso per zelum, quo illius honorem zelas, ut meo suppleas defectui, & permittas mihi, ut offeram illi obsequia, quæ tu illi præstitisti in terris, & quæ illi præstas adhuc in Cælis, illam diligens ex corde, & ita ero audax, ut ab illa petam cor suum, ut ardorem te, tibique gratias agam ob ea plurima beneficia, quæ per illius intercessionem mihi conferre dignatus es, & omnia auxilia, quæ ab eodem accepi. *Idem.*

Electio hæc fons est omnium gratiarum, quas Maria accepit, & omnium dolorum, quos pertulit.

Cum Verbum elegerit, ac prædestinaverit ad divinam Maternitatem Beatissimam Virginem, deinceps illam prædestinavit non solum ad prærogativas honoris, quæ supremam hanc decent dignitatem, & gratiis necessariis ad illam evehendam ad eminentis Sanctitatis fastigium, verum etiam ad passiones, & dolores, ut simillima fieret imago Passionis, & Mortis illius. Quippe Filii prædestinatio exemplar fuit prædestinationis Matris; & sicuti omnes prærogativæ Sanctissimæ humanitatis CHRISTI JESU fluunt a personali unione, quam habuit cum Verbo: simili pacto omnes gratiæ, quæ communicatæ fuerunt S. Virgini oriuntur a propinquitate, quam habuit cum Sancta hac Humanitate, propinquitate Sanguinis, & Substantiæ, quam decebat conjunctam esse cum perfecta conformitate bonorum, & malorum, actionum, & passionum, vitæ, & morum. Cum ergo Verbum Incarnatum per passionem intrare deberet in gloriam suam, & per Crucem suam Mundum redimere, similiter opus erat, ut Mater ejus aliquid ad hominum salutem, & per dolorum viam ad Magnitudinis suæ apicem ascenderet. *Idem.*

Docet

Patrum sententia sociam adhibuit Mariam in opere nostræ Redemptionis. Homil. 119. de temp.

Advocatum, & Mediatorem apud Æternum Patrem: *Advocatum habemus apud Patrem*, & caussam addit S. Augustinus: *Nemo enim præter ipsum redemptor noster.* Hoc tamen non prohibet, quominus SS. Patres Mediatricis munus deferant SS. Virgini, ac teneant illam singulari gratia sociam voluisse in opere nostræ Redemptionis. *Ave*, S. Basilius dicit illi, *Ave inter Deum, & hominem Mediatrix intercedens*, prostravisti tandem medianum parietem, quo separabantur. *Ave*, dicit illi S. Ephrem, *Ave Mediatrix gloriosissima; Ave, universi terrarum Orbis reconciliatrix.* S. Anselmus illam *reparatricem Orbis perditissimi* appellat; S. Bernardus eam salutis Mediatricem, & sæculorum reparatricem nominat, nec refugit dicere: *Per hanc homo redemptus est; & Verbum Dei caro factum est.* Unde arguit Mundum illi plurimum debere eo quod procuravit captivis libertatem, ægris bonam valetudinem, miseris consolationem, peccatoribus veniam, justis gratiam, Angelis gaudium, tribus divinis Personis gloriam, & suavissimo Filio suo nostræ humanitatis coronam. *P. Nouet Meditat. Tomo 7.*

Orat. in Annuntiatione. Orat. ad Virg. Orat. de Excell. Virg. Epist. 170. Serm. sup. Salve.

Adspirationes piæ ad B. Virginem. Serm. 91.

Merito omnia creata oculos suos in S. Virginem convertunt; quidquid enim creatum fuit amantissima Omnipotentis Dei manu in ordine naturæ, S. Bernardus ait, per illam, in illa, & ex illa instauratum est in ordine gratiæ. Illam igitur hodierna die inspiciamus tamquam Advocatam, & Mediatricem nostram. Dicamus illi cum S. Bonaventura: *Ad te levavi oculos meos Regina, quæ regnas in cælis! Adjutorium nostrum sit in virtute Nominis tui!* Dedue omnes actiones nostras in eum finem propter quem creati fuimus. Esto benedicta in Cælo, & in terra, in mari, & in abyssis. O Virgo Sanctissima! *Nullus est, qui salvus fiat nisi per te, o Domina! Nullus est, qui intra cælestem curiam ingrediatur, nisi per te, o piissima! Idem.*

In Psalter. B. Virg. S. German. de Zona. Fasc. Deiparæ.

Quibus rationibus innixi Patres Mariam Mediatricem appellent.

Ad examen paulisper vocemus, quibus rationibus innixi Patres gloriosum Mediatricis titulum passim deferant in scriptis suis. Dicunt alii hoc unum esse privilegium prædestinationis ipsius, & effectum singularis amoris, quo illam prosequitur Deus: qui tantus fuit, ut illam inter Electos omnes sibi delegerit Deus in Redemptionis, & reparationis gratiæ ministerium, ut omnibus suis præesset operibus. Hac de caussa, S. Irenæus inquit, noluit Deus operari Incarnationis Mysterium sine Virginis consensu; *Quia nempe*, ait ille, *volit illam Deus omnium bonorum esse principium.* Quidnam istud? Quia, ut S. Hieronymus, gratia divisa est, cum aliis datur Virginibus; sed tota plenitudo gratiæ, quæ est in JESU CHRISTO invenitur etiam in S. Virgine, licet alio modo; quia in JESU CHRISTO est tamquam in Capite, quod illam influit in omnia membra, in Matre vero est tamquam in collo, quod illam recipit, & ubertim in omnes Fideles transfundit. *Quia in CHRISTO fuit plenitudo gratiæ tamquam in capite influente, in Virgine vero, tamquam in collo transfundente.* Alii hoc privilegium in Deiparæ vignitate constituunt: quæ illi confert jus quoddam in bona Filii sui, eique communicat omnia ejus Magnalia, quantum mera creatura eorum particeps fieri potest. Quod nihil officit gloriæ Redemptoris: quandoquidem illa nihil habet, quod ab illo non obtinuerit, & quod illi acceptum non referat. Hinc illi omnes fere honoris gradus deferunt, qui ad ejus Filium pertinent, quin hunc se lædere, vel huic se displicere vereantur; neque enim eos possidet nisi eo permittente, ac suffragante. Hoc in sensu Sanctus Bernardus admirabili huic Virgini dicit: *Tu electa, ut Sol, ille tamquam Sol Solis conditor; ille electus ex omnibus, quæ sunt: tu ex omnibus quæ per ipsum sunt.* Eodemque in sensu Sapiens Idiota illam vocat *Advocatam apud Filium, sicut Filius apud Patrem*; & S. Bonaventura ob eamdem rationem asserit, *Filium Virginis esse summam Sanctorum coronam*, alteram vero esse Mariam. Quare? quia illis procurat favorem carissimi Filii, & per hoc gratias, quæ sunt necessariæ, ut ad gloriam perveniant. *P. Nouet in Meditat. Tomo 7.*

In Prol. Contempl. B. Virg. In Spec. Lect. 4.

Maria in gloria seorsim locum tenet tamquam Princeps Prædestinatorum inter puras creaturas.

Ex quo Pater Æternus destinavit gloriam suam Filio suo Unigenito, quatenus Primogenito Prædestinatorum, illam destinavit Mariæ, quatenus Matri JESU CHRISTI; & quomodo JESUS CHRISTUS in Cælo seorsim locum tenet superiorem illi omnium Electorum, quatenus Rex eorum, ita SS. Virgo distinctum occupat locum, ac superiorem illi Sanctorum omnium, quatenus illorum Regina. *Astitit Regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate.* Stabit gratias postulatura, non sedebit, ut JESUS CHRISTUS, cujus unius est gratias largiri; *A dextris* Filii sui, non a sinistris; quia hominum quærit felicitatem, quin ad eorum concurrat miseriam. *In vestitu deaurato*; non ex auro contexto; quia gloria ejus non aliud est quam participatio gloriæ JESU CHRISTI, cujus naturalis est gloria: *circumdata varietate*, quoniam colliget in se varios gloriæ gradus, quibus Prophetæ, Apostoli, Martyres, Virgines distinguuntur. Illecti sublimi hoc gloriæ gradu, ad quem Maria

protectionem nobis procurandam? *Pater Segneri in Meditationibus.*

Maria terribilis est inferno, & hæresi.

SS. Virgini his omnibus qualitatibus præfulgenti, quas hactenus in illa sumus admirati, non deest, unde terrorem incutiat. *Terribilis, ut castrorum acies ordinata.* Non tamen nobis, sed hostibus nostris terrorem debet incutere, contra quos est velut *castrorum acies ordinata.* En quid illos turbat, ac terret. Solus S. Virginis adspectus terret, & fugat dæmones. Quid dico? solum illius Nomen eos sternit, dissipat, & in profundas latebras sese recipere cogit. Sed invocatum Mariæ Nomen, non infernus tantum reformidat, sed hæresis etiam firmissimum illius præsidium, & uberrimum ejus perfugium. Hunc Mariæ de inimicis fidei triumphum gratulatur Ecclesia per hæc verba: *Gaude Maria Virgo, cunctas hæreses sola interemisti in universo Mundo.* Quomodo vero illas interemit? Pariens Salvatorem, qui ubi in terris visus est, omnes, qui tunc grassabantur, errores dissipavit. Hoc etiam præstitit erudiens Apostolos post obitum Filii sui, illos sustinens, iisque inspirans animum citra metum in omnes terrarum plagas deferendi JESU CHRISTI Evangelium. Denique per intercessionem suam de Cælo robur præbens Pontificibus, Monarchis, Præsulibus, Sanctis Doctoribus, omnibusque fidei propugnatoribus, qui hæresi personam auferre, eamque impugnare contendunt. Maria semper præsto est ad bellum inferendum adversus Domini inimicos: qui illam nequeunt sustinere. Quocumque in statu simus, nobis terribiles adversantur inimici; confugiamus ergo in clientelam illius, quæ *terribilis est, ut castrorum acies ordinata. P. Segneri Tomo 5. suarum Meditationum.*

Cur Dei Filius Mariam sibi sociam delegerit in opere nostræ Redemptionis.

Quamvis SS. Patres vulgo Mediatricis, & Redemptricis titulum tribuant SS. Virgini, non ideo existimandum est, ut S. Bernardus animadvertit, Salvatorem hac societate indiguisse: neque enim ambigitur quo minus ipse solus sufficiens fuerit salutis nostræ Mediator. *Omnis sufficientia nostra ex eo est.* Quidquid boni operamur, ipso auctore operamur; Ipse nobis tribuit nobis & velle, & posse. *Sed nobis bonum non erat hominem esse solum. Ipse fidelis & potens Mediator est inter Deum, & homines*, qui repulsam non patitur cum intercedit pro nobis. Sed illud oblivioni tradendum non est, quod cum sit Deus, sublimis hæc Majestas hominibus est objectum propter quod metuunt, & contremiscunt. Ita ut si nobis infinite videtur amabilis, non minus sit nobis etiam terribilis. Hac de caussa Patres testantur ipsum voluisse sibi Sociam eligere Mediatricem, quæ intercessione sua judiciorum suorum severitatem moderaretur: *Opus est Mediatore apud Mediatorem: neque alter utilior quam Virgo.* Hæc Mediatrix est, quæ illum nobis propitium potest efficere. Quis autem efficientius hoc præstare valeat, quam Beatissima Mater? Quis majorem apud illum obtinet auctoritatem, quis majorem pro nobis habet caritatem? Quem timorem habere potest misericordis hujus Dominæ humana fragilitas? Nihil habet austeritatis, nihil terroris; hæc ipsa clementia est, & omnis fons suavitatis; quemadmodum Filius ejus est fons omnium gratiarum, vita omnium viventium, & vitæ principium. *P. Nouet in Meditationibus Tomo 7.*

S. Bernard. ad Cor. 2. S. Bernard. in illud Signum Magnum.

Tanta est Mariæ excellentia, ut Scriptura non meminerit triumphorum J. C. quin illam in partem vocet.

S. Virgo ita conjuncta est cum Filio suo, ut nequeat in æternitate sejungi, neque in tempore. De Filio Dei cogitare non possumus, quin de Matre illius cogitemus; & ex quo Pater iniit consilium illum dandi nobis, decrevit dare illum nobis per hanc SS. Virginem. Hinc Sanctæ litteræ, quæ explicant in tempore, quod in æternitate continetur, nunquam loquuntur de Filio, quin Matris meminerint, & Prophetæ qui alterius elogium scripserunt, simul & alterius celebrarunt. Si Moyses in Genesi portendit Serpentis excidium, id iis explicat verbis, quæ nos in ancipiti relinquunt, utrum Filius ne, an Mater triumphaturi sint de hoc humani generis hoste; legimus enim: *ipsa conteret caput tuum*, cum in alia versione legamus: *Ipse conteret*: ut, procul dubio Mater semper inveniatur cum Filio, uti agitur præsertim de victoriis, atque triumphis. Hac de caussa Propheta Isaias nobis hoc magnum enarrans prodigium, quod stuporem erat allaturum universo Mundo, docens, Virginem simul etiam Matrem futuram: *Ecce Virgo concipiet*, statim subdit, Filium ejus ab ipsis Incunabulis victorem futurum, & ad pedes illius venturos esse tres Reges, qui illi omnium Gentium nomine tributum persolvent. *Pater Seanuls ex Oratorio Tomo 3.*

Isai. 7.

Virginis cultus confirmatur ex unanimi populorum omnium consensu.

Unanimis omnium Populorum consensus in constituendo peculiari cultu Sanctissimæ Virginis, apertissimum est argumentum excellentiæ, & Magnitudinis ejus. Quomodo enim populi adeo remoti, adeo moribus, & consuetudinibus inter se dissidentes potuissent tot sæculis hac in re consentire, nisi respexissent Sanctam Virginem tamquam per dignitatem, & propter merita sua supra omnes homines, & omnes cælestes mentes positam? Templa, quæ in illius ho-

norem

norem omnibus fæculis, omnibufque in Mundi regionibus ædificata fuerunt, non ne exigere debent a nobis cultum, qui illi debetur? Quid igitur nobis fentiendum eft de mortalibus, qui parati funt ad nectendas femper difficultates, quæ officiunt Mariæ Virginis laudibus, & prærogativis, qui femper recentes comminifcuntur rationes, ut in fufpicionem, invidiamque trahant cultum noftrum, atque pietatem? ut illam coarctando ei omnem abrogent fidem, eamque extinguant? Poftquam primi noftræ Religionis doctores eloquentiam fuam exhauferunt in Mariæ laudibus celebrandis; poftquam de fpe lapfi funt inveniendi verba fatis apta ad hujus argumenti amplitudinem, & incomprehenfibilem perfectionem puritatis, nec non immenfam gloriam triumphi ejufdem in cælefti Jerufalem: poftquam S. Auguftinus fatetur fibi deeffe vocabula quibus debitas Mariæ laudes rependere valeat: *Quibus te laudibus efferam, nefcio:* Audebit ne quifquam afferere, fe timere, ut nimium aliquid proferat? Audebit quifquam increpare has pietatis adeo religiofas fanctas, utiles omnibus fidelibus praxes, Rofaria, Scapularia, Congregationes? Satis eft vos tenere illam meram effe creaturam; poft hoc laudes veftras, quoad vobis placuerit, exagerate, nihil dicetis, quod nimium, immo neque quod fatis fit. Verum quidem eft, quo magis mores in deterius abeunt, fimplicitatem cultus femper magis in dubium fuiffe vocatam. Devotio erga Mariam nimis efficax eft falutis noftræ præfidium, ut Salutis noftræ inimicus illam tollere non adnitatur. Hæretici folum impetu facto erupuerunt contra hanc multitudinem dierum feftorum in Mariæ Virginis honorem inftitutorum; contra infinitum hunc numerum Templorum, atque Altarium fub illius Nomine Deo facratorum; contra multiplicem hanc pietatis praxim, ab Ecclefia inftitutam ad alendam devotionem hanc erga illam. Sancta hæc Virgo Scopulum eft in quem errores omnes allifi funt. Una ipfa de omnibus Hærefibus triumphum retulit; nulla fuit, quæ Mariam non laceffeeret; nulla quoque fuit, quam Maria non diffipaverit, vicerit, profligaverit. *Pater Croifet in Afceticis.*

Filius Dei obediens Matri, huic tribuit fuper omnia creata fummum imperium.

S. Virginem poftquam divinum concepit Verbum factam fuiffe Univerforum Dominam, probare arduum non eft. Patres omnes ita fenferunt, & in fcriptis reliquerunt. S. Joannes Damafcenus credidit illam, quæ Dei Filio imperaverat fecundum S. Lucæ fidem: *Et erat fubditus illis*, jus obtinuiffe imperandi creatis omnibus, & homines, Angelofque illi fubditos effe oportere, quandoquidem unicus Patris Filius eidem fubditus effe voluerat: *Rerum omnium conditarum Domina effecta eft Virgo: cum Creatoris Mater exstitit*. Ratio vero, quæ hanc conftituit poteftatem, & omnia cogit creata, ut admirabili huic Matri fe fubjiciant: eft, quia Deus illis hoc præbuit exemplum, quia fe ipfum illi fubdidit, quia ab illius ore legem accepit, & quia illam tamquam Matrem obfervavit, ut Dominam coluit. Hoc nos docuit Evangelium, cum dixit Salvatorem fubditum fuiffe Matri fuæ, & procul dubio in Matris gratia S. Jofepho, qui illius vere Vir erat. Unde fidenter arguere poffumus, quandoquidem illa imperabat Filio fuo, & Deo fuo, jus quoque habuiffe imperandi omnibus, qui funt Deo fubditi. *Pater Senault ex Oratorio.*

Quantum debemus Mariæ quod nobis dederit Filium fuum pro noftra falute.

Ex puriffima finus hujus Virginis fubftantia ab omni labe vacua Corpus fuum fibi increata fumpfit Sapientia, per quod fe hominibus vifibilem præbuit. Superexcellens hæc Creatura in tempore peperit illum quem Deus genuit ab æterno. Hoc omnium magnalium Mariæ fundamentum eft. Ex illa unicus Dei Filius carnem accepit, cujus Sacrificio reconciliavit nos Patri, & Sanguinem, quo nos expiavit, ut effemus populus acceptabilis in oculis ejus, & peculiariter illius fervitio devotus. Hoc fundamentum eft eorum, quæ debemus plurima huic SS. Virgini; hic proficifcuntur honores, & cultus, quos adeo religiofa pietate illi impendit Ecclefia. Huic innititur principio confidentia illa, quam omnes animæ Sanctæ conftituunt in meritis Virginis hujus incomparabilis, Virginis unice dilectæ Patri Sanctæ Majeftatis, hujus Matris, quam Filius fuus, & Deus fuus tanta profequitur benevolentia. *Tourneaux in anno Chriftiano. Tomo 8.*

Virtutes & Cœli dona, quæ S. Virginem difpofuerunt, ut Dei Mater effet, & illum fuo finu reciperet.

Ut S. Virgini deberemus manfionem, quam JESUS CHRISTUS inter nos facturus defcendit, quanam cum plenitudine fpiritualiter manfit in anima illius per gratiæ fuæ præfentiam, antequam corporaliter habitaret in finu illius per Incarnationis Myfterium? Quænam erat puritas virginalis corporis illius, ex quo factum fuit illud, quod propter noftram falutem accepit Sapientia effentialis; quæ profitetur fe in corpore fubdito peccatis nequaquam habitaturam? Quænam erat Sanctitas hujus animæ, quæ coram Deo gratiam invenerat, cum qua Dominus erat per plenitudinem fpiritus, antequam effet in illa per præfentiam Corporis, fidei, humilitatis, a qua pendere, ut ita dicam, voluit hominum falutem per confenfum, quem ab eadem petere dignatus eft ad noftræ Redemptionis Myfterium? Electa, & deftinata ante omnia fæcula, ut effet in tempore Mater Domini fui, quæ non accepit dona ab illo, qui creaturis fuis omnes largitur gratias, omnefque neceffarias virtutes ad opera, quibus deftinat illas? Corpus ejus præparatum fuit ea puritate, & virginitate, quæ caret exemplo; anima vero ardenti caritate, & altiffima humilitate, Deo illam per has virtutes præparante ad magnum illud Myfterium, quod in illa erat peragendum. *Idem Tomo 12.*

Magnum Mariæ privilegium geftaffe in finu fuo Dei Filium.

Evangelica Mulier Filio Dei dixit, *Beatus venter, qui te portavit, & ubera quæ fuxifti*, cui Salvator refpondit; quin immo *beati qui audiunt Verbum Dei, & cuftodiunt illud*; nequaquam inficiari voluit, quod mulieris verba indigitabant. S. Virgo ipfa quoque in Cantico fuo dixerat fore ut illam beatam dicerent omnes generationes, quia refpexerat Deus humilitatem ancillæ fuæ; & Elifabeth Spiritu fancto repleta illam beatam vocaverat, quia per fidem fuam merita fuerat videre in femet adimpletum id quod Dei nomine illi Angelus prædixerat. Salvator beatos dixit oculos, qui ipfum videbant, & aures quæ illum audiebant; & fi illum videre idem eft ac beatum effe, quid tandem erit illum peperiffe, illum uberibus fuis aluiffe? Non negat ille realem, veramque beatitudinem Matris fuæ: fed aliam proponit, quæ omnibus convenire poteft hominibus, qualis eft illius audire verba, eaque adimplere. *Idem.*

Cum Maria effet gratia plena, nulla ei deeffe poterat virtus.

Nulla fuit unquam puritas cum hac puritate conferenda, quæ effecerat, ut, quemadmodum nefcio quis Ecclefiæ Doctor teftatur, præferret qualitatem Sponfæ Dei fecundum Spiritum, illi Matris Dei fecundum carnem, fi alteram nequiviffet adipifci citra jacturam alterius? Quæ tandem virtus deeffe poterat creaturæ, quæ gratia plena vocatur, non quidem ab hominibus, qui & falli, & fallere poffunt in laudibus, quæ ab ipfis deferuntur; fed ab Angelo, vel potius a Deo ipfo, cujus Angelus non nifi minifter erat, vel Interpres? *Ex Sermone primo Academiæ anni 1681.*

Humilitas Mariæ eo major eft, quo altius Deus illam exaltare cupit.

Quis non admirabitur hanc adeo conftantem S. Virginis humilitatem, quæ tot inter magnalia, & honores fubfiftet? Effe humilem fine meritis; neceffitas eft. Effe humilem cum quibufdam meritis; hæc virtus eft. Sed effe humilem cum plenitudine meritorum, & gloriæ, prodigium eft, quod uni convenit JESU CHRISTO, & poft hunc Matri illius in gradu quidem inferiori, quam JESU CHRISTO, fed ceteris quibufcumque fuperiori. Quifnam melius illa adimplevit illud Sapientis præceptum: *Quantum major es, humilia te in omnibus*. In quonam oftendit Deus fulgidius veritatem hanc fæpe a Filio ejus repetitam, *Qui fe humiliat exaltabitur*; qui eft Ens fupremum, ideoque principium, & menfura omnis magnitudinis. Homo igitur vere magnus non eft, nifi quatenus, ut ita dicam, propior fit Deo: & omnis elatio quæ non accedit ad hoc Ens inftare quidem poteft, non tamen vera effe, dicique Magnitudo. Virgo Mater vere magna eft, & maxima omnium creaturarum; quia divina Maternitas proxime ad divinitatem accedit. Quod vero in illa meritum eft hujus Magnitudinis, ad quam Deus illam attollit, nifi humilitas hæc, quæ illam in oculis fuis minimam exhibet. Exaltat Deus illos, qui fe humiliant, arguamus ergo, quandoquidem ille exaltat Mariam fuper omnia creata; nihil in creatis rebus effe humilius illa. *Ex eodem Sermone.*

Tanta fient fit ejus magnitudo, vult tamen fubfiftere in nihilo fuo.

Subjicit fe tandem Providentiæ confiliis Maria, fed quo pacto? Salutatur tamquam Creatoris fui Mater, & fe Ancillam vocat. Attollitur ad apicem Divinitati propiorem, & ipfa ad gradum nihilo propiorem defcendit. Obliviscitur quidquid illam efficit in oculis Dei pretiofam, & nonnifi fuæ meminit humilitatis, tamquam libramenti cujufdam, ut fe fe deprimat eo magis, quo magis exaltatur. Verbo, Angelus relinquit illam, Virginem Matrem, & ancillam Domini. Videlicet duplici divinæ potentiæ, & mifericordiæ miraculo, humilitas fubfiftit cum magnitudine, & quidquid recens addit Cælum Mariæ, non finit, ut pereat aliquid eorum, quæ poffidebat. *Ex eodem Sermone.*

Tanta eft qualitas Deiparæ, ut complectatur quidquid dici poteft in honorem Virginis Mariæ.

Sanctæ Mulieres, quæ Mariam præcefferunt, & quarum Scriptura confecrare voluit Elogia, fingulæ aliquam referebant particulam futurorum munerum, aut virtutum ejus, ac partiebantur, ut ita dicam, inter fe gratias, quæ in una illa excellentius erant colligendæ. Nihil profecto comparandum cum eximia qualitate Deiparæ, quæ illi erat præparata; & ficut quidquid homines, Angelique concipere poffunt de Deo in hoc ineffabili nomine continetur, ita quidquid magnum in creaturæ laudem cogitare poffunt, hoc Deiparæ nomen complectitur. Si Pater Æternus contemplatus Filium fuum in fplendoribus gloriæ fuæ dicere potuit; *Ego hodie genui te*; hoc non fecus ac ille dicere potuit Maria. Quod prodigium! Natura

univer-

universa liberali Creatoris sui dexteræ debet esse suum. Creator autem suum esse dignatur accipere a Creatura sua; si omnia in Cælo, in terra, & in Inferno genua flectunt Nomini Salvatoris, ut S. Paulus ait; nonne addere possumus, audito Mariæ nomine, illius, quæ genuit ipsum in tempore, omnia creata debere suum illi obsequium testari? *Sermo 2. Academiæ anni 1683.*

Potentia, bonitas, & sapientia Dei ita cumulatur Mariam ut hujus dignitas omnem excedat mensuram.

Quomodonam metiri possum elationem illius dignitatis, quæ infinitis post se relinquens spatia naturam universam, & ipsum etiam gratiæ ordinem superans ascendit usque ad ineffabilem cum Deo affinitatem? Quis satis æstimare posset uberem hanc divini amoris effusionem in humilem ejus ancillam, & thesauros, quos includere voluit in hoc vase Electionis æternæ? Nunquam, Domine, nunquam incomprehensibilis amoris tui ignes magis illuxerunt, quam cum ex mortali Creatura fecisti Matrem Filii coæqualis tibi. Enituit infinita Sapientia tua in hoc, quod secretum nacta est consociandi Virginitatem cum fœcunditate, quin alterius gloria alteri officeret. Enituit potentia tua, quia omne brachii tui robur exercuisti, ut faceres opus adeo mirabile, quale est illud Hominis Dei. Sed bonitas tua ad excessum evasit, quod partiri dignatus es cum Virgine in caligine sua delitescente incomparabile privilegium gignendi Unigenitum tuum. Homines nunquam admirabuntur, quod oblecteris eamius cumulare beneficiis Sanctam hanc Virginem; quandoquidem sciunt, te illi eum dedisse, in quo tu tibi bene complacere consuevisti, permittens per singularem hanc gratiam, ut illa, æque ac tu, dicere valeat: *Hic est Filius meus dilectus. Ex eodem Sermone.*

Votum Virginitatis quod in probrum illius cessurum videbatur, fuit magnalium ejus fundamentum.

Maria Virginitatis votum eliciens contra consuetudinem Virginum Juda, nullo habuit in discrimine, quod sese objiceret id faciens hominibus contemnendam, tamquam suo populo inutilem. Nihili fecit apud suos haberi in opprobrio, dummodo illi placeret, quem pro amoris sui objecto delegerat. Et profecto hac in re non lex, non exemplum, cujus vis est maxima, illam edocuit; sed interior unctio gratiæ, & liquet, illum, qui futurus erat Filius ejus, in antecessum fuisse illius præceptorem: quandoquidem votum hoc quod videbatur cessurum esse illi in notam infamiæ, deinceps omnium magnalium ejus extitit fundamentum. Profecto quænam esse poterat dignior Dei Mater illa, quæ omnium prima spem abjecisset fore ut hominis alicujus mater existeret? Quinam sinus potiorem habere poterat similitudinem cum Æterni Patris sinu, quam ille Virginis, quæ omnium puritatem superabat? Hac de causa nullo habuit Maria in discrimine hominum opprobrium, quandoquidem futurum erat, ut inter mulieres esset benedicta, & omnes nationes, quod illa prædixit, beatam illam prædicarent, & gloriam nominis sui celebrarent. *Sermo alter Academiæ anni 1683.*

Virgo in hac ipsa vita possedit summum bonum, & in quo sensu.

Si ut quis beatus sit, ex Divo Augustino possidere debet bonum, quod illum replere potest, simulque potest amari, quandoquidem possessio sine amore fastidium parit, & amor sine possessione res plena sit sollicitudinis: quam nobis in terris ideam fingere possumus beatitudinis potiorem illa, qua Virgo Sanctissima perfruebatur? Nonne illa supremum possedit donum, quandoquidem cum illo intime conjuncta fuit ita ut propius creaturæ summo bono hærere minime liceat? Rex Cæli, & terræ, cujus adspectus Sanctorum felicitatem constituit plurium mensium spatio illius pars fuit, eo modo quo pars arboris fructus est ex illa pendens. Non aliam habuit mansionem, nisi angustum uteri ipsius spatium, non alium cibum, nisi quo illa vescebatur, & quem in lac immutabat. Dicere poterat æquiori jure, quam Canticorum Sponsa in ardore amoris sui, & excessu admirationis suæ:

Cantic. 2

Dilectus meus mihi, & ego illi. Inter ubera mea commorabitur. Tenui eum nec dimittam. Sermo idem.

Deus Mariam creans fecit perfectissimam omnium creaturarum quas voluit fabricare.

Considerare possumus Deum posse quidem plures mundos, ampliores, & pulcriores hoc, quem creavit, & in quo vivimus, creare. Facere potest sydera nitidiora, Cælos fulgidiores, terram productionibus, ac prodigiis cumulatiorem; eaque sine numero: Sed licet omnipotens fecere nequit Matrem nobiliorem, præstantiorem cultu nostro, devotione, obsequio, veneratione digniorem, Dei Matre. *Majorem Mundum Deus facere potest*, S. Bonaventura inquit, *Majorem Matrem, quam Matrem Dei facere non potest.* Quamobrem Evangelium pro omnibus encomiis satis esse putat asserere Mariam esse JESU CHRISTI

Matth. 1.

Matrem; *de qua natus est JESUS, qui vocatur CHRISTUS.* Quid ergo dicere possum, B. Virgo de te, deque laudibus tuis, S. Augustinus exclamat, quandoquidem quidquid dicere potero, omnes superat laudes, quas tuæ meretur dignitatis amplitudo? *Cum de te quidquid dixero, minor laus est, quam dignitas tua meretur.* *Quæritis, qualis Mater?* S. Eucherius ait, *quærite potius qualis Filius*: Concipite quid sit Filius Dei, Sanctus Gregorius inquit, & quidnam sit Mater ejus, intelligetis. *Pater Croiset in Ascetecis, Tomo secundo.*

Deus Mariam Sanctitate plenam creans retulit creaturis objectum dignissimum se.

Cum Deus Mariam delegit ad divinam Maternitatem extollendam, non consideravit in illa neque generis nobilitatem, neque mentis talenta, neque perfectiones personæ. Verum est, Maria etiam secundum Mundi hujus æstimationem erat creaturarum omnium absolutissima. Ex David, ac tot aliorum Regum genere orta, quot majores numerabat, omnem eorum gloriam hæreditatis jure obtinuerat. Naturalibus ornata prærogativis, quas a Deo acceperat, erat, ut S. Bernardus ait, præstantissimum sæculorum omnium opus. Sed nihil horum impulit Deum ut illam venturi Messiæ matrem eligeret, quæ Mundi pareret Salvatorem. Mariam igitur elegit Deus propter ejus Sanctitatem, virtutesque eminentes, quibus præ ceteris coruscabat. Hæc puritas sine exemplo, pulcritudo sine labe, humilitas sine termino, caritas, & purus amor erga Deum, qui Seraphin ipsorum amorem superabat. Mulier Evangelica nonne merito exclamabat: beatus venter, qui te portavit, & ubera quæ suxisti. Post Deum, ullum ne est objectum admiratione, obsequiis, amore nostro dignius, & post cultum Deo debitum, quæ veneratio, quis cultus Deiparæ nobis impendendus non est? *Pater Croiset Tom.* 2.

Quamcumque lucem gratia Sanctificans in animas nostras effundat, non prohibet quominus Deus ibi ut plurimum quasdam labes deprehendat, quæ licet illum ad iracundiam non provocent, illius tamen amorem imminuunt. Sed S. Virginis virtus hanc commixtionem non patitur; radii, qui in ejus anima refulgent, nullam nebulam ibi patiuntur; & efficiunt, ut omnium perfectionum commixtio ibi videatur; & nulla inter tot lumina labes occurrat. Modesta est citra affectationem, gravis citra superbiam, simplex citra imprudentiam, humilis citra abjectionem; mortificata sine morositate, tranquilla sine inertia, cauta sine anxietate, devota sine illusione: ita ut pura existens venerabilis sit in oculis Numinis hujus Cælestis, qui eo magis illam afficit honore, quo magis illam pretiosissimis gratiis exornatam videns, ab omni levissima etiam labe videtur immunis. *Ex tertio Sermone Academiæ anni 1681.*

Verba Cantici Mariæ Virginis sunt amplissimum Panegyricum argumentum Luc. 1.

Amplissimum justarum laudum argumentum, quibus SS. Virgo ab Ecclesiæ institutione cumulata fuit, & in omnem cumulabitur æternitatem, verba sunt, quæ ipsa protulit de se in suo Cantico loquens: *Fecit mihi magna qui potens est.* Sed perinde ac imperfecte tantum per illa verba sensum suum expressisset; ad-

Ibidem.

dit, *fecit potentiam in brachio suo.* Et sane quid in Creatura præstantius inveniri potest quam illi vitam præbere, a quo suum esse eadem accepit? Ut homines fierent Dei Filii, opus erat, ut Deus secundum sua æterna consilia fieret homo: ideoque JESUS CHRISTUS passim in Evangelio hoc nomen usurpat. Sed non poterat Deus fieri filius hominis, nisi Creatura fieret Dei Mater: & duo hæc prodigia invicem ita erant conjuncta, ut Virgo jure dicere potuerit: Fecit mihi magna qui potens est, & me gloria cumulavit, ex quo dici potuit, Omnipotentis Unigenitum sese humiliasse, & exinanisse. *Sermo 1. Academiæ in verba illa:* Beatam me dicent omnes generationes. *Anno 1683.*

Gratia, quam præparavit Deus Virgini.

Maria in Dei Sinu concepta fuit infinitis sæculis antequam in utero Matris conciperetur. Omnia creata gloriæ sibi vertere possunt, eo quod ab æterno adfuere ante oculos Creatoris sui; sed singularis Mariæ prærogativa fuit: 1. Esse primum objectum amoris ipsius, & in quo ille sibi bene complacuit: 2. Ita amatam fuisse, ut partim propter illam mundum creaverit, & humanam carnem susceperit. 3. Primum obtinuisse locum in ordine Æternorum Increatæ Sapientiæ decretorum, quæ est Ecclesiæ sententia, Mariæ tribuentis eadem verba, quæ Salomon dixit de Filio Dei; *Nondum erant abyssi, & ego jam concepta eram, nec dum fontes aquarum eruperant, nec dum montes gravi mole constiterant, ante colles ego parturiebar.* Hoc primum est principium Magnalium Mariæ; nam vi primæ hujus gratiæ concipimus quidquid in illa summum est, eamque consideramus secundum SS. Patrum sententiam velut opus omnium sæculorum, & absolutissimum æterni consilii Dei opificium, tamquam pulcherrimam Creatoris imaginem, præstantissimam ideam, & exemplar excellentissimum post CHRISTUM JESUM: secundum quod Deus Mundum creavit. Cum enim cogitabat de Filii sui Incarnatione, deque creatione Angelorum, & hominum, sibi formabat Imaginem Mariæ, quam ex eo momento destinabat futuram Verbi Incarnati Matrem, Reginam Angelorum, hominum Mediatricem, & Reparatricem Mundi. O S. Virgo! Virgo incomparabilis, cui nulla par fuit umquam, vel futura est, quam beata es, eo quod semper occupaveris animam Dei tui, & semper amata fueris a Creatore tuo. Hæc gratia prædilectionis, quæ principium est beatitudinis Mariæ, est etiam principium nostræ. Cum Sapientia, & bonitas Dei sint æternæ, ille respexit me in nihilo meo ante mundi creationem. Ipse æque felix fuisset si permansisset in æterna solitudine sua, sed per amantissimum Instinctum,

quem

quem conjecit in nos, elegit me inter infinitas creaturas, quæ esse poterant, & nunquam erunt. *Liber cui titulus, Virginum solitudo.*

Cur Deus voluerit nasci de Maria, & habere matrem in terris.

Cum posset Deus sibimet efformare Corpus congruæ magnitudinis, quemadmodum efformaverat Corpus Adam, maluit nasci ex Matre, & Matre, quæ simul esset & Mater nostra, & Sua. Mater hæc est Maria, quam elegit ex omnibus Mulieribus, ut illam ad hanc supremam dignitatem eveheret. Quam gloriosa Mariæ hæc electio est! Eligitur Mater futura Filii, cujus Deus unus est Pater. Tota Dei gloria est habere Filium Deum, æqualem Deo, magnitudine, sapientia, potentia parem Patri. Tota Mariæ magnitudo est esse Matrem ejusdem Filii. Quisnam est Angelus ille, cui Deus dixerit unquam: Filius meus es tu; ego hodie genui te? Hunc omnes Angeli Dei venerentur, & colant: sed quænam est mulier, cui Deus unquam dixerit: tu Mater mea es? Ego ab æterno elegi te, ut ex te nascerer. Tu Mater eris mea, & ego Filius ero tuus. Homines adorabunt te, Angeli obedient tibi; ego ipse, licet sim Deus, & a nemine pendeam, obediam tibi. Quo gaudio Virginis hujus cor non fuisset afficiendum si habuisset vitem, quam nondum habebat nisi in mente Dei? Quanti fecit illa gratiam hanc, ex quo concepta fuit in utero Matris suæ? quo ardore consecravit Deo suo primum sui cordis suspirium, ut ei præberet specimen grati animi sui. *Idem.*

Deus, qui gratias suas sua tribuit creaturis [illegible] Virgini [illegible] Mariæ [illegible] Mater illius quam reliquis creaturis.

Cum Deus sit Intellectus infinite sapiens, præparat creaturis omnibus subsidia congruentia statui, ad quem illas appellat; ita eligens Mariam futuram Matrem suam, propter hanc electionem statuit plus gratiarum illi conferre, quam omnibus meris creaturis. Hæc veritas solidissimis innititur argumentis. 1. Dignitati Matris Dei, ad quam erat prædestinata. Post qualitatem Filii Dei potest ne aliquid majus concipi? 2. Unioni, quæ esse debet in Filium & Matrem, quorum uterque eamdem habent carnem, & sanguinem. Ulla ne creatura strictius adhæsit Creatori? 3. Parti, quem erat habitura in opere eximio salutis mundi. Nonne sola est creatura, quæ ad illam aliquid contulerit, suppeditans illi corpus, quod per effusionem pretiosissimi Sanguinis fuit pretium nostræ Redemptionis? Quibus igitur gratiis prævenia non fuit, ut cum dignitate sustineret qualitatem adeo eminentem? Ecce, o SS. Virgo, omnes filiæ Jerusalem ingentes sibi divitias cumulaverunt, omnes in oculis Dei videbantur meritis

Proverb. 31.

ornatæ, ac speciosæ, *sed tu supergressa es universas.* 1. Supergressa es universas, quia nulla est, quæ tibi gratia non cedat. 2. Quia tu una plures gratias obtinuisti, quam omnes simul homines, & Angeli. *Supergressa es universas*, nam Sanctitas, puritas, gratiæ tuæ tantum superant illas omnium creaturarum, quantum claritas solis superat Stellarum claritatem, & qualitas Matris Dei ancillæ superat qualitatem. *Tu supergressa es universas.* Benedicta sit in æternum Sancta hæc, & nova Jerusalem descendens de Cœlo a Deo, & quæ fuit Augustum Tabernaculum, in quo requievit Deus cum venit, ut habitaret in nobis. *Ex solitudine Virginum.*

Quæ gratiarum superexcellentia [illegible] Virginem [illegible] Mater [illegible] Dei.

Ut deliniremus S. Virgini incolatum, quem Salvator intra nos constituit, qui cum plenitudine spiritualiter commoratus est in anima illius, antequam habitaret corporaliter in Sinu ejus per Mysterium Incarnationis? Quænam erat puritas corporis hujus Virginalis, ex quo illud formatum est, quod pro nostra salute suscepit æterna Sapientia, quæ protestatur se in corpore subdito peccatis non habituram? Quænam erat supereminens Sanctitas hujus animæ, quæ invenerat gratiam apud Deum, cum qua Dominus erat per plenitudinem [illegible], antequam esset in illa per præsentiam [illegible]. Quænam erat superexcellentia [illegible] fide, & humilitate [illegible], ut ponderet humanum [illegible] per interpretem Angelum [illegible] Mysterium [illegible] ornata [illegible] Cœlestis [illegible] Virgo [illegible] voluit [illegible] tota [illegible] tempore [illegible] gratias, & virtutes [illegible] coram [illegible] Immaculatum [illegible] Sanctuarium, in quo Summus [illegible] radiat [illegible], & per Virginitatem [illegible] exemplo, per ardentissimam caritatem, [illegible] humilitatem, per quas Deus [illegible] præparavit [illegible] Mysteria, quod in ipsa erat [illegible] *in anno Christiano Tomo 8.*

[illegible]

[illegible] Redemptoris fuit omnium creaturarum felicissima. [illegible] Quia fuit plena gratia: quia [illegible] virtutes [illegible] fuerunt in cœlis, ut gratiam invenerit [illegible] Dominum [illegible]. Ipsa est Mater Salvatoris; ideoque omnium Creaturarum sublimissima: sed vera ejusdem beatitudo est, JESUM CHRISTUM concepisse corde, antequam conciperet gremio: est perspexisse Voluntatem Dei quoad vitam: est in omnibus actibus suis id unum quæsivisse, ut Dei consilia scrutaretur, eaque adimpleret. Felicitas ergo Sanctæ hujus Virginis est, invenisse gratiam apud Deum; quod sane maximum est bonum, quod Fideli in terra viventi contingere valeat. Hoc quoque illud est, quod Sanctam hanc animam ad altissimum honoris fastigium evexit, quo creatura sperare valeat se perventuram; & hoc effecit, ut quo pluribus gratiis S. Virgo cumulata fuit, eo magis sese humilem præbuerit coram infinita Dei Majestate. Millies beatus Fidelis ille, qui nihil prætermittit, ut eosdem sensus assequatur! *Lambert in anno Evangelico Tomo 5.*

Cur Dei Filius sibi inter non matrem elegerit, cum sibimet effingere posset corpus passibile.

Tota pulcra es, amica mea, & macula non est in te. Ex creaturis omnibus intelligendi vi præditis nulla est, quæ majorem habeat rationem ad Verbi Incarnationem, quam SS. Virgo. Dei Filius humanitatem assumpturus illam ab æterno sibi in Matrem elegerat, & ideo jam ex tunc decreverat illam gratiis omnibus cumulare, quarum mera creatura capax est. Dei Filius carnem suscipere volens, poterat sibimet corpus effingere; voluit tamen illud debere huic Virgini quatenus Matri suæ. Cur hoc? ob caussas quatuor. 1. Ut amplius Patrem suum honoraret, demissius sese humilians coram illo sub abjectissima qualitate Filii hominis. 2. Ut personam haberet, erga quam posset toto vitæ suæ curriculo exercere officia obedientiæ, justæ submissionis, & hoc pacto præberet nobis exemplum virtutis hujus adeo excellentis. 3. Ut Virginem hanc Sanctissimam ad tantam eveheret dignitatem, ut infra illam esset, quidquid Deus non est. 4. Ut in hac adorabili Virgine Matre ipsi invenire possemus perfugium, subsidium, gratiam, spem, opem qua indigemus, & quam justissimus terror, sed nimius fortasse prohiberet, ne directe quæreremus in Deo conscii nostrummet ipsorum, & plurimis iniquitatibus diffluentes. Admiremur hoc in loco omnia hæc bonitatis, & clementiæ consilia. Agemus gratias auctori, qui in hac S. Virgine dedit nobis Advocatam apud se. Veneremur supremam ejus Sapientiam, quæ quodammodo reparare novit Evæ peccatum per suam SS. Matrem. *Morales novi Testamenti Tomo 1.*

Maria prima omnium [illegible] virginitatis vexillum.

Maria Virgo prima fuit, quæ, ut loquitur S. Ambrosius, puritatis vexillum extulerit: Et unus Dei Spiritus, qui illam Matrem effecturus erat, immisit illi desiderium semper tuendæ Virginitatis, cujus in veteri Testamento nullum viderat præceptum, quo cogi posset, neque consilium, quod hanc illi suaderet, neque exemplum, quod illam sollicitaret. Oratio hanc illi oblationem suaserat. *Oblata mea Virginitas mea.* Amor ipsius excogitaverat hoc inventum, ut coleret Deum, cum interim peccatores recentes quotidie rationes excogitent quibus eumdem lacessant. *In Panegyricis Sanctorum Pater Seraule Oratorii Tomo 1.*

Christianæ mulieres quas debent imitari virtutes, quas in Virgine imitentur, quia Sancta est universalis.

S. Bern. hom. [illegible] super missus est.

Cum Maria Virgo sit Sancta universalis, Christianæ mulieres semper in illa novas deprehendunt virtutes quas imitentur. Ipsa enim æque humilis est ac pura, & quæ nequeunt Virginitatem servare, humilitatem possunt exercere. *Audis Virginem, audis humilem*, S. Bernardus ait: *Si non potes Virginitatem humilis, imitare humilitatem Virginis*, & si posterior hæc imitatio non est adeo honorifica tibi, erit tamen utilior priore, quia gloriosa quidem est Virginitas, sed humilitas est necessaria; illa suadetur, hæc imperatur, atque ut omnia verbo complectar, Sancti esse possumus sine Virginitate, sed sine humilitate Sancti esse non possumus. *Laudabilis Virginitas, sed necessaria humilitas, illa consulitur, ista præcipitur. Idem.*

Prærogativæ quas obtinuit Maria ex momento [illegible] Verbi Caro factum est.

Prima omnium prærogativarum, quas Virgo Sanctissima obtinuit ex ipso momento Incarnationis Filii sui fuit Virginitas cum Maternitate conjuncta, & cum divina Maternitate. Mater Dei! ah! qui non obstupescit audito nomine incomprehensibilis hujus dignitatis, sine ignorat quid sit divinitas, S. Joannes Chrysostomus inquit. Colite ergo, veneremini in æternum admirabilem hanc dignitatem, sed simul vestrum metipsorum reminiscamini. Mementote vos quodammodo in sacra Synaxi hunc honorem partiri, quandoquidem idem Incarnatum Verbum ibi recipitis. Estote ergo, sicut ea potest, æque puri, casti, ferventes ac illa; sed heu! quam procul abestis ab hac perfectione! saltem hoc fatemini, & erubescite. Altera prærogativa est subjectio, quam Verbum præstare Matri dignatum est, in utero ejus. Omnibus in rebus pendet ab illa, tamquam fructus ab arbore, cui inhæret. *Benedictus fructus ventris tui*, Virgo Sancta, in hoc ventre puer hic Deus vivit, ac respirat. Omnia recipit ab hac divina Matre, cum qua unum duntaxat, idemque est. O Sancta Unitas! O Sanctificans unio Matris, & Filii! Divina JESU Mater, divine Mariæ Fili, facite, ut ego quoque in hanc ineffabilem unionem admittar. Tertia prærogativa est augmentum gratiarum, quæ incessanter a Filio redundant in Matrem per incremen-

in novem mensium spatio? Vos ipsi meditari potestis, assequi vero non item. Fons benedictionum, atque gratiarum; sine ut aliquæ in me desluant, vides anim, Deus, paupertatem, ac miseriam meam, miserere mei. Quarta Mariæ prærogativa consistit in honore, quo insignita est effecta veluti rivus omnium gratiarum, quas Deus hominibus communicat post suam Incarnationem. Per ejus ministerium S. Joannes in utero Elisabeth sanctificatus fuit: per eam quoque, & intercessionem ipsius nobis Filius gratias concedit. Quam qualitatem in S. Virgine fatetur, & colit Ecclesia, quandoquidem singulis diebus hanc illi dirigit orationem, nunquam satis repetendam: *Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege, & mortis hora suscipe. Ex morali novi Testamenti Patris la Neuville Tomo 1.*

Maria semper exercuit opera misericordiæ spiritualia, & corporalia. S. Hieron. epist. ad Eustoch.

Beatissima Virgo perfecte omnia obiit officia vitæ activæ, quæ sita est in exercitatione operum misericordiæ spiritualium, & corporalium, nec non in praxi virtutum omnium, S. Hieronymus ait, hanc esse Arcam Testamenti intus, & extra laminis aureis convestitam; intus quidem per amorem, cælestiumque rerum contemplationem; extra vero per caritatem, & bonorum operum praxim. Divinitus exercuit illa corporalia misericordiæ opera cum Filio suo, gestans illum novem menses in visceribus suis, nutriens illum tamquam Filium suum, serviens illi, tamquam Domino suo, eumque subsequens quocumque tamquam Deum suum. Eximie exercuit spiritualia opera misericordiæ erga S. Joannem procurans animæ ipsius sanctificationem, & ferens ad illum gratiæ auctorem. Utraque vero simul exercuit mirifice cum S. Elisabeth, parienti assistens, & in domum ejus inferens Cæli benedictiones: exercetque nobiscum quotidie nobis corporis, animæque bona procurans cum inexplicabili caritate. Maria, S. Bernardus ait, abundat piæ caritatis affectibus, & beneficæ Caritatis operibus practicis. Adest vocata omnium necessitatibus; omnibus est omnia; aperit misericordiæ suæ sinum conversis, ut accipiant omnes de plenitudine sua gratiam pro gratia. Est Arca diluvii: *Arca nunquam quiescens.* Arca semper in motu, qui nos defert per fluctus procellosi pelagi Mundi hujus usque ad æternæ beatitudinis portum, & quæ salvos facit, quicumque ingrediuntur in illam. Templum est Misericordiæ, quod *omnibus patet*, & *nemo patitur repulsam.* Omnes peccatores recipiuntur, & nemo aditu prohibetur. *Meditationes Patris Novet Tomo 6.*

Maternitas S. Virginis fundamentum omnium magnalium ipsius.

Fundamentum omnium magnalium S. Virginis est Maternitas. Propterea Ecclesia illam iis omnibus, quibus potest, honoribus colit eam nobis repræsentans divinitatem illius, cujus est Mater. Nihil meræ creaturæ honorificentius esse potest, quam Matrem esse Creatoris. Tulisse sinu suo, & in lucem edidisse hanc Sapientiam, quæ ab æterno in Deo est, & quæ erat cum illo, antequam ulla existeret creatura, & per quam creata sunt omnia, hoc proculdubio est quidquid gloriosius illi fingi potest; hoc extollit eam super omnia, quæ non sunt Deus. Nobis quoque consideranda est S. Virgo, quatenus Domus, & janua Sapientiæ hujus, clamantis: beatus homo, qui vigilat ad fores meas quotidie, & observat ad postes ostii mei. Hæc est Sapientiæ janua, nam per illam Dei Filius ingressus est in Mundum cum corpore, quod assumpsit, ut nos salvos faceret. Hæc domus est ejus, quoniam divina ista, & essentialis Sapientia, quæ in aliis Sanctis est per luminum suorum communicationem, est etiam peculiari modo in S. Virgine & ad Divinam Sapientiam contendera per viam, quæ ad nos venire dignata est. Possumus etiam discere quomodonam nobis audienda sint præcepta, & servandæ viæ Sapientiæ ex illius exemplo, de qua dictum est, quod conservabat omnia verba hæc in corde suo, & cui Sancta mulier Spiritu sancto repleta hoc perhibuit testimonium: beata, quæ credidisti, quoniam perficientur ea, quæ dicta sunt tibi a Domino. Sapientia Æterna clamat; beatus qui audit me, beatus, qui ambulat in semitis meis; & Incarnata Sapientia, quæ ipsa est Dei Filius, in Evangelio, cum laudibus extolleretur Mater sua eo quod ipsum peperisset, beati, exclamat, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. *Tourneux in anno Christiano Tomo 11.*

De honore S. Virgini debito.

De honore Beatissimæ Virgini debito ratiocinari oportet secundum principia, quæ sequimur ferentes judicium de gradu, quem tenet. Omnibus enim, quibus ratio est, fatendum est Mariam in terris esse colendam, quemadmodum in Cælo colitur; & sicuti nullum elationis excogitari potest fastigium, quod Mariam minime deceat, dummodo cum Deo non confundatur, concipi nequit cultus quem non debeamus illi, dummodo absit ab adoratione in spiritu, & veritate, quæ uni Deo ast adhibenda. *Abbas du Jarry.*

Magnitudo Mariæ in Cælo.

Principium elationis creaturæ non tantum est propria ejus excellentia, quantum ejusdem unio cum Deo. Quemadmodum Humani Verbi licet natura sua sit inferior natura Angelorum, nihilominus toto Cælo elatior est sublimibus hisce Mentibus per unionem hypostaticam: ita S. Virgo Cælestibus illis Spiritibus inferior, recepit tamen gradum magnitudinis superiorem magnitudini eorum per arctam conjunctionem, quam habuit cum Filio suo, habita fuit pro vera Matre Dei, omnes hi tituli adhærentes augustæ huic qualitati cum illa eidem attributi fuerunt, ita ut nullus adeo sublimis sit gradus, ad quem Deus creaturam valeat attollere, quem Sanctæ Matri non reservaverit, & relinquens infra illam quidquid non est Deus, S. Bernardus ait, nihil supra eamdem posuerit, nisi se ipsum, ita ut licet maximum sit intervallum Deum inter, & Mariam, tamen extremos divinitatis fines propius attingat, & nihil separet illam a Filio suo, nisi inaccessibile illud lumen, in quo solus habitat. *Idem.*

Quodnam sit fundamentum gloriæ S. Virginis.

Aliud fundamentum gloriæ Deiparæ innititur parti, quæ in Domini nostri Passione cessit illi. Et sane quoniam tota JESU CHRISTI, quatenus hominis, elevatio, ut S. Paulus Apostolus docet, innitatur humiliationi Crucis, & oportuerit JESUM CHRISTUM pati, ut intraret in gloriam suam, ut ipse testatus est; nonne æquum erat, ut quæ particeps fuerat dolorum, atque opprobriorum Passionis ejus, particeps quoque fieret abundantius ejus gloriæ, quæ præmium est dolorum, & opprobriorum illius? Cogitate tristitiam Mariæ apud Crucem Salvatoris in Calvario, ut rite judicetis de Mariæ gloria ad thronum JESU CHRISTI in Cælo. Considerate illum amaritudinis, & doloris Oceanum, in quo demersa fuit terribili illo momento, & hæc mensura est Oceani hujus lætitiæ, & consolationis, qua diffluit hoc glorioso die. Quemadmodum vulnera JESU CHRISTI morientis fuerunt vulnera Mariæ dolentis, S. Bernardus ait, gloria JESU CHRISTI resurgentis quodammodo fuit gloria Mariæ triumphantis. Quemadmodum illa partita est omnia maledicta, & contumelias Judæorum; ita partitur hodie laudes omnes, & benedictiones aulæ Cælestis. *Idem.*

SUPPLEMENTUM

Ad Titulum

DE MORTE MARIÆ VIRGINIS.

Mariæ exemplum nos docet mori morte sanctorum.

NULLA unquam fuit coram Deo mors magis pretiosa, quam Mariæ, quia nulla fuit unquam vita meritis affluentior, quam sua. Ex hoc principio argumentemur, quandoquidem constat mortem sapienter prævisam, & quam vita bona præcessit, viam esse rectissimam, tutissimamque, per quam ad salutis terminum perveniemus, argumentemur inquam nobis jugiter incumbendum esse ad colligendum hunc meritorum thesaurum, qui sanctificare debent mortem nostram secundum Deum, eamque Beatam efficere. Profecto omnia in morte nos deserunt; & opera tantum bona nos sequentur. Hæc autem bona opera pro Deo suscepta (neque enim alia meritoria sunt) sola erunt, quæ nobis supererunt, & quæ nobiscum afferemus. Itaque hoc modo agitur, ut nosmet bonis hujusmodi locupletemus, & hac in re eo majori nobis utendum est sedulitate, quod fortasse miseri ex eorum numero sumus, qui novissimi venerunt; & qui nonnisi sero operari inceperunt, & thesauros in mortem cumulare. Ecce quo omnes vitæ nostræ actiones spectare debent; ecce quid nos debet excitare! ne unam quidem negligamus, nulla quippe est a qua pretium, & sanctitas mortis nostræ non pendeat. Nisi eo tendant omnes cogitationes nostræ, ad nos æquiori jure, quam ad Martham hodierna

die

Luc. 10.

die referenda est illa Salvatoris exprobratio: *Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima: Porro unum est necessarium. P. Bourdaloue in Christianis adhortationibus Tomo 2.*

Quid efficerit pretiosam coram Deo Mariæ mortem.

Mariæ Virginis Mors non solum pretiosa fuit coram Deo propter merita præcedentia, verum etiam propter gratias, divinosque favores, qui illam concomitati sunt. Ex hujusmodi gratiis una est, S. Virginem morientem nullum mortis dolorem expertam fuisse. Quinam sunt angores, & angustiæ, quibus vulgo ad proximæ mortis intuitum opprimimur? In ea singulariter Scripturæ verbum impletur. *Justorum animæ in manu Dei sunt; & non tanget illos tormentum mortis.* Hæc autem gratia concessa fuit Mariæ, & quia per antonomasiam justa erat, & quia perfecte ab omnibus terrenis rebus erat avulsa. Peccatum enim, S. Paulus ait, est stimulus mortis; & Mundi amor pœnam, & dolores mortis ingeminat. En duæ caussæ, quæ aliquando nobis efficere possunt mortem horribilem; peccatum, quod in morte potissimum sentitur, & Mundi amor, quia nonnisi cum dolore relinqui potest id, quod cum adhæsione possidetur. *Idem.*

Sapient. 3.

Ardentia Mariæ mortem expectantis suspiria.

Quam tardo, & lento pede accedere videtur Virgini Sanctissimæ desiderabile hoc mortis momentum? Quam severa illius amori fuit hæc viginti annorum integrorum absentia, qui a Filii sui morte ad obitum Matris effluxerunt! Ardentes impetus, quos perfunctoria visio Cælestium pulchritudinum in S. Pauli corde excitavit, & quos ille disertissime in suis Epistolis expressit? Sanctæ impatientiæ mortis, quas Mundi tædium, & spes beatæ æternitatis nonnunquam in fidelibus pariunt animabus, quæ sub tribulationum pondere gementes concupiscunt propitium momentum illud, quod esse debet beatitudinis suæ principium, & finis miseriarum! quam leves, & debiles essent imagines impetus, & impatientiæ admirabilis hujus Matris præstolantis tempus relinquendi terram, ut sese dilecto Filio suo in Cælo conjungeret! Quam tristia suspiria ex tenero corde illius non revellebat importunus corporis obex, qui illam separabat a Filio, & qui videbatur cancellis coercere velle divinos impetus, & amoris ejaculationes! *Abbas du Jarry.*

Admirabile certamen amoris, & submissionis voluntatis Dei in Mariæ corde.

Nunquam ne meditati estis hoc caritatis, perfectæque obedientiæ certamen in admirabili hujus Virginis corde; dum ardentissimæ caritatis motus illud ejaculabantur in Cælum, opus erat, ut obedientia omnem horum motuum impetum retardaret, ad hoc ut in terris adhuc permanere assentiretur; opus erat ut sua divinæ voluntati submissio in corde ipsius conciliaretur cum ardenti illius videndi desiderio: opus erat, ut idem amor cohiberet motus, quos excitabat; cieret desiderium impatiens videndi Filium suum; simulque efficeret, ut sine querela privationem illius sustineret: ut cum docilitate expectaret, donec Dei manus importunum hunc corporis sui carcerem infringeret. Quot suspiria in singula momenta cogebatur emittere per vehementiam amoris, qui illam assidue attollebat in Cælum? Sed intra obedientiæ cancellos subsistens offerebat hoc pacto æterno Patri purissimum sacrificium, quod unquam a simplici creatura acceperit, ac se obedientem præbebat eo usque ut vitam produceret ad ejus arbitrium, non secus ac Filius suus factus fuerat obediens usque ad mortem, quemadmodum eidem placuerat. *Idem.*

Imitari debemus Virginis mortem, & pari cum tranquillitate mori volumus.

Num. 23.

Procul dubio imago mortis adeo Sanctæ, adeo suavis, atque tranquillæ qualis est Mariæ Virginis aliquam efficit in animis nostris impressionem, atque inter sensus pietatis, quos nobis inspirat, in imo corde tacite dicimus: *Moriatur anima mea morte justorum: & fiant novissima mea horum similia;* atque inter turbas, ac dolores, qui ab extremo illo momento separari non possunt, aliquid beatæ illius tranquillitatis percipiam, quæ Mariæ obitum comitata est. Sed ad gratiam hanc assequendam, modo nosmet a Mundo divellere incipiamus. Sicuti quodvis momentum secum aufert vitæ nostræ particulam, auferat secum etiam partem incompositi amoris nostri, quo terræ adhæremus. Ita operemur, ut nostræ cupiditatis fons exhauriatur, ut ita dicam, prout annorum nostrorum cursus minuitur, ac tandem feliciter nosmet inveniemus amore vacuos erga creata, cum amor hic non prodeat, nisi ut jacturam eorum doleamus. Cupiditas nostra cum viribus nostris atteratur: Affectiones nostræ sensim, & sine sensu nobiscum emoriantur, ut veluti arbor, cujus radices in antecessum convulsæ ... fuimus, ultro corruit, & sine conatu, animæ nostræ solutæ, atque a terrenis affectibus expeditæ, quibus tandem veluti radicibus Mundo inhærent, sine vi separentur, labantur, & ut ita dicam, per se decidant in manus Dei, qui occurret ad eas novissimo eo momento accipiendas. Tandem enim sibimet suavem, ac tranquillam polliceri vitam, & ea facere omnia, quæ ad illam crudelem, ac non ferendam nobis prædandam acquirantur. in horas singulas recentes suggerere illicia cupiditati, quæ incessanter a nobis esset mortificanda; quotidie infelicia roborare vincula, quæ nobis essent frangenda, & credere nos quiete, sine terroribus, atque nisibus, quæ ut plurimum mortem peccatorum

comitari consueverunt, morituros, hoc est se ipsum mirum in modum decipere. *Abbas du Jarry.*

Cum Maria per amoris impetum obierit, omnia creata simul doluerunt & lætata sunt.

Quid expectatis Fratres? Nequeo diutius tenere animos vestros in ancipiti. Nonne tempus est, ut oculis vestris objiciam Sanctam hanc Virginem omnibus decoratam virtutibus, gratiæ muneribus auctam, in extasi; & impetu potius quam in agone expirantem, & extremas sacrati cordis palpitationes in consummatæ caritatis impetus convertentem? Ecce vos Mysterii hujus magnitudinem admirantes vobis fingere Angelos hominesque non sine miraculo congregatos ad excipienda extrema ejus suspiria, gemitus horum, qui lacrymis prosequuntur obitum communis omnium parentis, & illorum epinicia Reginæ suæ corollas nectentium: circumstantias mortis ejusdem cum triumphi sui apparatibus commixtas; & tributum, quod naturæ persolvit, celebratum obsequiis eorum, qui maxime in Cælo, ac in terra coruscant. *Abbas du Jarry in Sermone de Virginis Assumptione.*

Firmitas, & constantia Mariæ in obitu.

Si verum est, quod Patres omnes vulgo sentiunt, totam Ecclesiæ fidem inclusam fuisse in S. Virginis anima a primo obitus Filii sui momento ad illud usque resurrectionis ejusdem: Si Ecclesia potissimum in sacratæ hujus Virginis honorem dicavit diem illum, licet ipsi tristissimum, quo sola illam tuerata est adversus inferorum vires, quæ adversus eam prævalere omni contendebant nisu: Si in generali illa trepidatione, quam tragicus Salvatoris decessus omnibus injecerat ejus discipulis: cum omnis miraculorum ejus fulgor erat quodammodo obrutus Crucis opprobriis, quo omnia divinitatis suæ argumenta prorsus deleta videbantur contumeliis, quibus adorabilis ejus humanitas fuerat coinquinata, & omnia Christiani ædificii fundamenta ruinam, ac irreparabile excidium portendebant; si inquam omnia vel diruta erant, vel nutantia: Virgo illa manet inconcussa: Quæ fortitudo? quæ spes fidem illius comitatur in extremo articulo mortis ejus? cum post tot gratias receptas exercitasque virtutes, cum tot lumina fidei illius abstulerant caliginem, quæ aliorum offusa fidei est, atque in illa reliquerant solum obedientiam, & humilitatem, quæ sunt virtutis hujus fundamenta? *Idem.*

Tædium, quo Maria affecta erat eorum creaturarum, effecit, ut ex hac vita summo cum gaudio decederet.

Ad Mariæ gloriam dicamus illam non solum sine dolore ex hac decessisse vita, verum etiam extremo cum gaudio; namque tantum aberat ut creatis rebus adhæreret, & incomposito quopiam illarum amore teneretur, ut eas semper contempserit, & nullo in discrimine habuerit; quia ab ipsis incunabulis ineffabilibus Cæli donis locupletata, quorum pretium, ac præstantiam norat, viderat omnino aliena a bonis omnibus, quæ fluxa, & fragilia sunt, quorum nihilum, miseramque noverat vanitatem. Quippe destinata ad primam apud Filium suum sedem obtinendam, honores omnes, omnes dignitates, omnemque Mundi gloriam spectabat tamquam fumum inanem, neque enim in sæculi voluptatibus & gaudiis quidquam invenire poterat præter amaritudinem. *Abbas du Jarry.*

Maria in hora mortis immunis fuit ab horroribus quibus aliæ creaturæ vulgo affici consueverunt, & quasi...

Mariæ Virginis obitus immunis fuit ab iis symptomatibus, tetrisque convulsionibus, qui sunt extremi, violentique conatus, quos exerit mors ad animam a corpore divellendam. Et constat ratio: gladius enim doloris, qui diram hanc efficit separationem jam Virginis hujus animam pertransierat ad crucis pedem. Omnia *vulnera CHRISTI morientis*, S. Bernardus ait, *erant vulnera matris dolentis*; atque ut idem Pater ait, amorem tunc cum fœnore exegisse dolores omnes, quos passa non erat parturiens, nos æquo jure dicere possumus, hunc eumdem amorem effecisse, ut in antecessum illa omnes subiret pœnas, quæ morienti erant subeundæ: quandoquidem non liquet, S. Ambrosius inquit, neque ex Scripturis, neque ex Historiæ monumentis SS. hanc Virginem dolorosam mortem sustinuisse. *Nec Littera, nec Historia*, Pater laudatus inquit, *docet Mariam ex vita migrasse corporalis necis passione. Abbas du Jarry.*

Virgo sancta per amorem mortua est: videlicet per caritatis excessum.

Præ amore mori, est mori per excessum Caritatis, & per suavem conatum, quem amor exerit, ut liberet animam a vinculis, quæ illam suo corpori adnectunt, ut illam conjungat cum Deo, qui amoris æternæque quietis centrum est. Ita mortua est Maria. Mater pulcræ dilectionis poteratne aliter mori deatera, quam amoris? Cum ejus Conceptio fuerit Immaculata, & vita ejus purissima, mors in illa non fuit peccati pœna; non obiit longo annorum usu attrita, non morbis absumpta: Corpus enim illius terrestri Paradiso temperatius, immune fuit cupiditatum motibus, quæ paullatim temperamentum corporum nostrorum evertunt; sed obiit per extasim suavissimam, tenerumque raptum, & ardoris, atque caritatis excessum. Obiit, quia amor suus a primo vitæ suæ momento ad extremum usque spiritum semper creverat; cumque cor illius tantum non esset, ut eum amplius capere non posset, tandem dissectum est, ut liberior pateret aditus igni sacro caritatis, qui nimis in arctum erat redactus. Ita cor hoc amoris igne succensum eumdem finem nactum est, ac fax, quæ paullatim absumitur, & sine violentia, quæ obeundo proxima puriorem, ac suaviorem flammam emittit. O quam tranquilla fuit ista mors! Nonne æquum erat, ut quæ sine voluptate conceperat, sine dolore pepererat, sine dolore moreretur?

L

exstiterat, fieret victima caritatis? *Pater Segneri.*

Suaviter mortua est Maria immunis a doloribus, desideriis, angoribus qui moerentem perturbant.

Præteritorum memoria primum est morientis peccatoris supplicium: sed quam jucundum Mariæ solatium adeo sancte vixisse! quæ consolatio, ne unum quidem vitæ suæ momentum perturbare potuisse in morte cordis sui tranquillitatem! gratia, S. Paulus ajebat, in me vacua non fuit, & hæc gaudii, & consolationis suæ erat caussa. Sed Maria sola est, quæ dicere possit, gratiam in se operatam fuisse, & omnes, ac singulos dies, & momenta vitæ suæ eadem plena extitisse. 1. Plena, quia semper fidelis fuit in conservanda gratia, & referendo quæstu cum fœnore ex talento sibi concredito. 2. Plena, quia amor Virginitatis, paupertatis, ceterarumque virtutum, ne momento quidem intepuit. 3. Plena, quia semper meritis crevit, ipsa Canticorum Sponsa ferventior. Si sensus illius vincti erant per somnum, & quietem noctis, cor ejus, quod semper vigilabat in jugi caritatis exercitatione versabatur; cumque amor ipsius nunquam interpellatus fuerit, illa semper Deo conjuncta fuit, & illi Deus. Qui adeo Sancte omnia vitæ suæ momenta impendit, moriens potestne mœrore confici, quod nimis diu caruerit Dei sui perfruitione? *Idem.*

Eiusdem argumenti.

Cuinam mors suavior, atque acceptior fuit, quam Mariæ? quisnam tranquilliori mente, ac facie magis imperterrita illam adventantem conspexit, immunis ab omnibus sollicitudinibus, quas terræ bona gignunt, quæ illa Deo sacrificaverat? Cum ejus cor unice adhæreret Filio suo, & spiritus absorptus esset in Deo, deficiente paullatim corpore, & fatiscente præ desiderio videndi Salvatorem suum, anima inde sine ulla vi egrediebatur. Hæc illinc eadem cum facilitate recessit, qua fructus ad maturitatem perductus ab arbore avellitur, & decidit ultro: illinc exut tanta cum alacritate, quanta captivus in libertatem vindicatur, & quanta exul ab exilii sui loco revocatur. Hinc SS. Patres de Virginis hujus morte loquentes illam somnum vocarunt, transitum de terra in Cælum, intimamque unionem cum Deo. O suavem somnum! o beatum transitum? o mortem præclaram! Quam jucundum est similiter mori! *Idem.*

Gloriosa prærogativa concessa Virgini post mortem. Ejus incorruptibilitas in sepulcro.

Integritas Corporis Mariæ, quod triduo permansit in tumulo æque recens, atque integrum, ac ubi vivum erat, prærogativa est illi post mortem concessa. Hæc debebatur Corpori S. Virginis plurimas ob caussas. 1. Non decebat Deum, ut SS. Genitricis suæ Corpus, quod vivens ejus Templum extiterat in Terræ tumuli corruptionem sentiret. 2. Corpus ejus erat illa terra Virgo, quæ cum nullas ex Adæ peccato sordes di primordio contra protoparentem nostrum particeps esse non debebat: *Pulvis es, & in pulverem reverteris.* 3. JESUS, & MARIA una, eademque cum essent caro, ad Filii gloriam spectabat, ut Matris suæ corpus a vermibus, & putredine præservaretur. 4. Miracula, quæ jam operatus fuerat Deus ad servandam pretiosi hujus Corporis integritatem, dum viveret, pignoris erant loco, ut etiam post mortem similia fierent ad prohibendum, ne Sanctum Templum suum dedecore afficeretur. Cur enim per prodigium, quod nunquam visum fuerat, & quod fortasse non videbitur ultra, in Maria Virginitatem cum fœcunditate conjunxerat? Cur Dei Filius ex sinu castissimæ hujus Virginis prodiisset puriori modo, quam radius ex Sole egrediatur? Cur tot miracula ad servandam Corporis hujus Virginis, & innocentis puritatem, si post mortem redigendum erat in pulverem? Si balsamo vis inest præservandi a putredine corpus mortuum, num minus virtutis erat Filio Dei ad præservandum Corpus Matris suæ? *Idem P. Segneri.*

Quomodo mors Virginis conformis fuerit morti J. C.

In morte, ac sepulcro bonum invenio, quod movere debet corda eorum, qui vere fideles sunt: est autem cum Salvatoris morte conformitas. Nonne æquum est, ut nocentes moriantur, quandoquidem innocens mori voluit? Sed nonne jucundum est transire per status omnes, quos ille pro nobis suscepit, & exhaurire reliquam Calicis partem, ex qua haurire dignatus est? S. Virgo, quæ nullam peccati labem contraxerat, & quæ non tenebatur pœnam mortis subire, eam tamen peramanter subiit, ut similis fieret dilecto Filio suo: Illum in hoc statu mortis adoraverat, illum in frigidis sepulcri tenebris contemplata fuerat; & sicut illi ipsi, qui amant, oblectantur in semetipsis exprimere quidquid in amato objecto intuentur, illa quoque mortis hujus illecta specie cupiet eadem se immunem non esse, & aliquando mortis ejusdem imaginem referre gaudebit. Ita juxta hos sensus animæ virtutibus præditæ, quæ Salvatorem diligunt, ejusque colunt Mysteria, mortem quoque diligunt & sepulcrum. Hæ sunt cogitationum suarum deliciæ, & suarum meditationum illicia. Quandonam erit, inquiunt, faustus ille dies, vel formosa nox mortis, quæ me Domino meo conformem efficiet? Tunc in alto silentio, ut ille, dormiam, in suavi sopore quiescam; recedam in solitudinem sepulcri, ut sim illi similis, & in hac conformitate beatior ero, quam si omnes mundi thesauros possiderem. Scio, ubi transiero per statum mortis ipsius, me participem fore status Resurrectionis ejusdem; & post hasce tenebras a me videndum esse diem æternitatis. *Auctor recens.*

SUPPLEMENTUM

Ad Titulum

ASSUMPTIONIS

BEATÆ MARIÆ VIRGINIS.

Principium exaltationis Mariæ humilitas.

MORS pretiosa Mariæ, cui vita adeo Sancta, & divina præcessit, efficiat, ut subinde nos colligamus quæsituri, quid nobismet in morte expectare poterimus, judicium ex vita nostra ferentes. Si enim in nobis deest bonorum operum thesaurus, qui requiritur ad excitandam in nobis solidam spem, fore ut ingrediamur in gloriam, quam S. Virgo possidet, petamus gratiam bene vivendi per merita illius, quam cum Ecclesia suppliciter poscimus, ut oret pro nobis peccatoribus nunc, & in hora mortis nostræ; & quandoquidem, Domine, in Beatissima Virgine respexisti humilitatem; nam virtus hæc in causa fuit (uti insignis sanctitate Pater testatur) ut Filii tui Mater efficeretur: *Humilitate concepit:* Ita hodierna die virtutem hanc admiramur, quippe est gloriæ, ac triumphi ipsius fundamentum. Verum cum tu Domine illi profundam hanc humilitatem inspiraveris; quandoquidem omne donum perfectum desursum est a Patre luminum; nos illam per ipsius preces a te deprecamur una cum gratia imitandi vitam adeo Sanctam, & Christianam, cujus nobis eadem reliquit exemplum recedens a nobis de Filii sui manu receptura coronam, quam tantæ Matris caritas merebatur. *Auctor recens.*

De Mariæ gloria judicium ferendum est ex donis ejus.

Cupiens Ecclesia magnam nobis adstruere ideam triumphi Mariæ, dicit, illam quasi cedrum exaltatam fuisse in Libano, & quasi cypressum in monte Sion; illam radices posuisse in populo honorificato; & in plenitudine Sanctorum posuisse sedem suam; Sicut cinnamomum, & balsamum aromatizans dedisse odorem, & quasi myrrham electam suavitatem odoris: Indigitare nobis desiderans magnificis id genus locutionibus sodalitatem felicitatis ipsius, & gaudium, quod inde Cælum, & terra percipiunt. Tantæ hujus felicitatis principium est peperisse illum, quem Deus genuit ab æterno. Ex illa Dei Filius carnem accepit, per quam nos Deo reconciliavit, & oblectatus est super entia omnia illam attollere, quæ illi mutuata fuerat nostræ reconciliationis materiam. Volumus ne adhuc judicare qua cum plenitudine gloriæ habitet in Cælo Maria? Sciendum est qua cum plenitudine gratiæ Dominus quieverit in sinu illius. Quænam erat puritas Corporis Virginalis, ex quo ille formatus est qui est æterna Sapientia, & qui profitetur se non habiturum in corpore subdito peccatis. Nonne æquum erat, ut Virgo, quæ vivebat in terris, quemadmodum Cælestes Spiritus vivunt, habitaret cum illis ascendens in Cælum cum eo triumpho, quem hodierna die celebramus? Electa, & destinata ante omnia sæcula ut esset in tempore Mater Domini sui, quibus muneribus aucta fuit ab illo, qui hodie illam participem efficit ejus gloriæ, quam accepit a Patre? Ipsa fuit vivens Tabernaculum, in quo increata Sapientia coram Deo exercebat ministerium, & sacrificium novæ legis; & modo habitat in Templo increatæ Sapientiæ, ubi se offert tamquam victimam, quæ amoris igne consumitur. *Auctor recens.*

Maria non decet cum ... Sanct. cum ... [illegible]

S. Virgo illico post mortem suam adiit possessionem beatitudinis, & gloriæ suæ. Hoc est Mysterium; quod hodie celebramus, & quod proprie dicimus Assumptionem. Sed quam ob caussam judicamus illam ad Cælorum apicem sublatam fuisse, & quomodo credimus

illam

illum addidisse fastigium? Num Deus illam coronans rationem habuit duntaxat divinæ Maternitatis ejusdem? Fateamur potius illum coronare voluisse non divinam tantum Maternitatem, sed sanctitatem, & bona opera illius. Quot ex JESU CHRISTI majoribus a Deo reprobati fuerunt, quia licet majores & proavi illius, tamen impii, & infideles fuerunt? *P. Bourdaloue in Christianis adhortationibus Tomo 1.*

Omnes fideles ad Mariæ pedes procidunt.

Ex quo Maria beatum suum emisit spiritum, omnes ad pedes illius procubuere, eos lacrymis irrigantes. Fideles omnes, qui erant Jerosolymis, & in suburbanis oppidis festinantes confluxerunt honorem delaturi Sancto huic corpori, Sanctuario Verbi carnis facti, & Arcæ novi Testamenti. Nullus accessit æger, qui non convaluerit, & S. Joannes Damascenus, qui ad nos transmisit, quod per traditionem acceperat, dicit, Judæos ipsos expertos fuisse effectus hujus potestatis, & miraculorum ejus fuisse participes. Postquam singuli pietati suæ fecere satis, elatum fuit corpus hoc in locum monumenti, singulis fidelibus cum accensis facibus subsequentibus; quippe Judæi non solum non prohibuerunt funebrem hanc pompam, sed venerabundi socios sese dederunt fidelibus, & pompam effecerunt celebriorem. Corpus Sanctum magna cum reverentia depositum fuit in sepulcro, quod antea fuerat præparatum. Apostoli ultro citroque sese consolabantur, & cum fidelibus dies, noctesque traducebant prope monumentum consociantes voces & cantica cum canticis Angelorum, qui triduo non cessarunt, quo minus palam audirentur. Sed minime decebat, S. Augustinus ait, quod Salvator in Sepulcro relinqueret Corpus, in cujus sinu factus erat caro, quæ quodammodo, ut ille dicit, erat sua. *Caro enim JESU, Caro Mariæ.* Auderet ne quisquam, addit, opinari, Dei filium qui venerat non quidem legem tollere, sed adimplere, sese dispensasse ab officio vel minimo, quod præstare debet filius matri suæ? At Lex eadem quæ jubet matrem coli debere, vetat omnia, quæ illam dedecore afficere possunt: *Lex enim sicut honorem matris præcipit, ita inhonorationem damnat.* Cum ergo potuerit JESUS CHRISTUS, Sanctus idem Doctor concludit, Matris corpus eximere a corruptione; audebitne quisquam asserere, illum hoc facere noluisse? Corporis corruptio opprobrium est humanæ naturæ, quod cum JESUS CHRISTUS perhorrescat; dicendus est ab illo Matrem suam liberasse. *P. Croiset.*

Pompa funebris B. Virginis.

S. Thomas dolens quod non adfuisset Mariæ morienti obitum, ut sibi illius sepulcrum recluderetur.

Et sane S. Thomas, qui unus erat Apostolorum, qui abesset cum Deipara obiit, cupiit saltem sacrum hoc videre depositum, cum permisisset Deus illum procul esse, ut gloriosa Matris suæ resurrectio evulgaretur. Hujus Apostoli pietati satisfaciendum esse ceteri censuerunt, tumulusque reseratus est. Sed obstupuerunt omnes, non enim invenerunt quidquam præter vestes, & linteamina, quibus sacrum Corpus fuerat involutum, & quæ suavissimum exhalabant odorem, quemadmodum S. Joannes Damascenus testatur. *Post tres dies angelico cantu cessante.* Angelorum concentus triduo personuerat; qui cum post triduum cessasset, recluso monumento Corpus non inventum est; & intellectum est, divinum Verbum, quod carnem assumere dignatum erat in S. Virginis sinu, nequaquam permisisse, ut corpus adeo purum obnoxium esset corruptioni, sed voluisse, ut post tertium diem resurgeret, & inexpectata generali corporum resurrectione effecisse, ut triumphans in gloriam ingrederetur. *P. Croiset in Asceticis.*

Sententia S. Augustini de puritate Mariæ.

S. Augustinus ait, cum promiserit Sanctis Deus per os Regis Prophetæ, se non permissurum, ut illi videant corruptionem, se credere non posse Sanctum illud Corpus, in quo æternum Verbum humanam carnem acceperat, relictum fuisse vermibus, ac putredini; quæ sola cogitatio illi horrorem ciebat: *Sentire non valeo, dicere perhorresco.* Quis autem comprehendere potest, S. Bernardus exclamat, qua gloria universorum Regina in Cælum ascenderit! Quo amoris impetu tot Angelorum legiones occurrerint illi! quo reverentiæ ac venerationis sensu, quibus Canticis, & Epiniciis illam triumphantem comitati sunt! Nullus unquam gloriosior extitit triumphus, & quis hoc die celebrior, S. Hieronymus inquit, quo SS. Virgo in Cælum assumpta est? audeo dicere, exclamat Beatus Petrus Damiani excepta Divinitate, Mariæ Assumptionem majori cum pompa, & apparatu peractam fuisse, quam ascensionem ipsius JESU CHRISTI: etenim in Salvatoris Ascensione Angeli tantum illi obviam occurrerunt; sed in Assumptione Mariæ præter hos Beatos Spiritus ipse Dei Filius occurrit Matri, eamque ad sublimiorem Cælorum verticem comitatus est. Num mirum esse debet, S. Bernardus inquit, si Cælestes illi Spiritus admirantur, & clamant: *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto deliciis affluens innixa super dilectum suum?* Quasi dicerent, quænam creatura meruit hujus gloriam, & Sanctitatem exæquabit, hujus Reginam quæ *ascendit de deserto innixa super dilectum suum. Idem.*

Cantic. 8.

Honor, quo olim Salomon Matrem suam excepit, fuit adumbratio illius, quo hodierna die Salvator San-

Quo cum ob-[illegible] honore

ctissimam Virginem recepit. Surrexit Rex, illi obviam occurrit, illam obsequenter salutavit, cumque in throno sedisset, ad dexteram suam Matri solium exponi jussit. Hodierna die adimpletum fuit prodigium illud, quod S. Joannes in Cælo tantopere admiratus est. Mulier amicta Sole, habens sub pedibus Lunam, & duodecim stellarum coronam in capite. Si oculus hominis nunquam vidit, S. Bernardus ait, si auris nunquam audivit, si in cor hominis nunquam ascendit, quid præparavit Deus diligentibus se, quis fando explicare poterit, vel assequi mente quid præparaverit Matri diligenti se magis quam omnes homines illud simul dilexerint, & illi, quam ipse quoque singulari dilectione prosecutus est: *quid præparavit diligenti se?* Fieri nequit, ut quisquam dicere possit, quisnam sit excessus gloriæ, & sublimitas throni SS. Virginis, SS. Patres inquiunt. Non est cur miremur, addit Arnaldus Carnotensis: Gloria Mariæ in corpore, & Anima in Cælo non est similis gloriæ aliorum. Hæc particularem obtinet ordinem, tenet locum toto Cælo sublimiorem loco ipsorum Angelorum: gloria enim quam possidet Maria, non solum gloria est similis gloriæ Verbi Incarnati, sed quodammodo eadem: *Gloriam cum Matre non tam communem judico, quam eamdem.*

se a Filio suo excipi sentit Maria.

Hujus diei festivitas nostram ciere debet pietatem, confirmare fidem, excitare confidentiam, quandoquidem revocat in memoriam nobis, ut S. Bernardus ait, habere nos in Cælo Dominam, quæ simul nostra Mater est, mediatrix omnipotens apud supremum mediatorem, & Advocata, cui Redemptor nullam detrectare gratiam potest. *Domina nostra, Mediatrix nostra, Advocata nostra.* Ecce scala peccatorum, pergit idem Sanctus, ecce magna mea confidentia, ecce spei meæ fundamentum. Virgo Sanctissima, unica, ut ita dicam, es spes peccatorum, S. Augustinus ait; per te speramus criminum nostrorum veniam, per intercessionem tuam remunerationem nostram expectamus. Omnis potestas data est illi in Cælo, & in terra, dicit S. Anselmus, & nihil illi impossibile, quæ in desperatissimo quoque salutis spem potest relevare. Quidquid nobis est spei, gratiæ, & salutis, nobis persuasum est proficisci a precibus, & auctoritate Mariæ. Si nunquam repulsam ferre cupis, memento per Mariæ manus offerre, quidquid Deo vis offerre. Spes est eorum, qui salutem desperant. S. Ephrem docet, portus eorum, qui naufragium fecerunt, unicum perfugium eorum, qui quavis ope destituti sunt. *In manibus ejus sunt thesauri miserationum Domini*, S. Petrus Damiani ait; denique S. Joannes Damascenus concludit: *Invictum tibi est, o beata Virgo, ut arma quædam habeto, quæ Deus tibi dat, quos vult salvos fieri. Idem.*

Nostram excitare debemus fiduciam, & spem in hac festa sollemnitate.

Serm. de Aquæductu.

Serm. 18. de Sanctis.

De laudibus Virginis.

Idem.

Orat. de Dormitione.

Mariæ corpus resuscitatum est post tertiam diem, ex quo conditum fuit in monumento. In Cælum elevatum est, positumque in throno, qui Dei Matrem decebat. Hæc alia est vitæ gloriosæ Virginis Mariæ prærogativa. In Cælo seorsim separatum obtinet gradum. Quis exprimere potest pompam, qua illuc delatum est? Quis assequi gloriam qua fruitur? Incarnatio JESU, & Assumptio Mariæ ex S. Bernardi sententia, æque sunt incomprehensibiles. Dei Filius occurrit illi, & ipsa super illum innixa, tamquam super dilectum suum ascendit. Hæc illum in visceribus gestaverat; & in amoris retributionem, & grati animi signum ille ipsam attollit, neque jam ad tertium usque Cælum, quo S. Paulus raptus fuerat, sed super omnes Choros Angelorum. Hunc illi honorem præstat ex animi voluntate, & affectu. Æquum erat, ut locus, ubi positum in Cælo est Mariæ corpus, responderet illi, ubi Dei Filius in terra quieverat. Sed quemadmodum in terris nullus vel sanctior, vel augustior fuit locus, quam Mariæ sinus, ubi recepit filium suum, ita in Cælo nullum est Solium illo magnificentius, in quo Dei Filius Matris suæ Corpus collocavit. Quæ magnitudo! quæ sublimitas! quæ prærogativa, inniti super illum, sub cujus pedibus Angeli Mundum portantes demittunt alas suas, & præ reverentia incurvantur! Qualis honor videre se in throno sedentem uni Deo inferiorem, sed omnibus superiorem rebus, quæ non sunt Deus! Quis assequi posset Sanctæ hujus Matris lætitiam videntis Filium suum, & se juxta illum positam! Quoties exclamavit illa? Inveni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam! Ecce Virgo Sanctissima beatam hæreditatem quam elegisti, & quæ nunquam auferetur a te, & qua in æternum perfrueris. *Ex solitudine Virginum.*

Ejus gloria, [illegible] & in Cælum receptio.

Considerandæ nobis sunt admirabilia omnia, quæ collecta in hujus diei sollemnitate S. Virginis triumphum gloriosiorem effecerunt. Pretiosa illius mors, purissimi amoris effectus: anticipata ejus resurrectio, Sanctitatis honor, Assumptio ejus in corpore simul, & anima in Cælum, potissimum gloriæ ipsius argumentum! Quot miracula in una tantum sollemnitate! Quot argumenta gaudii, confidentiæ, venerationis, amoris in hac festivitate! Quam speciosa est Deiparæ vita! Sine peccati labe concepta, a primis vitæ momentis plena gratia, omnibus virtutibus ornata, quinam meritorum acervus, qui-

Quæ simul contulerit ad gloriam triumphi S. Virginis.

vitæ adeo sanctæ terminus est: non per infirmitatem, vel virium defectum, sed ut in omnibus se conformet dilectissimo Filio moritur Maria. Sed quænam fuit lætitia, & ineffabilis hujus animæ Deo tam acceptæ gloria, cum de Sacro egressa Corpore a JESU CHRISTO recepta fuit, & ab hoc carissimo Filio per confertam spirituum Cælestium turbam perducta usque ad thronum Dei? Sed Corpus hoc adeo purum, Incarnati Verbi Sanctuarium, caro hæc ex qua Spiritus sanctus formaverat adorabile Corpus JESU CHRISTI potaratne esse putredini obnoxium? Adeo pretiosa reliquiis terra digna non erat ita ut fierent tantum objectum venerationis populorum, sed in Cælo erant collocandæ; quæ res Dominum impulit, ut quam citissime Sacrum hoc Corpus educeret de sepulcro, Mors sancta, resurrectio gloriosa, Assumptio triumphans, quam copiosus es fons considerationum, quæ uberem nobis tribuunt consolationem! Nullus unquam triumphus extitit hoc magnificentior, augustior, fulgidior. Tota simul Cælestis aula Deiparæ in occursum sese effudit; omnes beati spiritus gradum celerarunt, ut hominum, Angelorumque Reginam summo exciperent cum honore. Qua cum magnificentia, qua cum gloria in Anima & Corpore assumpta est Maria super sublimes, cælestesque mentes, & posita ad dexteram Filii sui, a quo omnem recipit potestatem, & cui omnem suam debet gloriam? Gaudia nostra consociemus hodierna die cum gaudiis Cælestis Jerusalem in tanta hac Deiparæ gloria, admirantes, & venerantes Assumptionem illius, ac triumphum in Cælo, cujus splendor, & majestas rapit in admirationem omnem aulam Cælestem. Cogitemus cum alacritate, ac fiducia hanc Dei Matrem, nostram quoque Matrem esse; Reginam hanc, quæ tantum potest apud Deum, nostram quoque Patronam esse, mediatricem, & advocatam, & in nobis positum esse efficere, ut hæc ærarii omnipotentis custos, & gratiarum dispensatrix, nos in carorum suorum albo recenseat. *Pater Croiset in Asceticis.*

Quinam sit excessus gloriæ S. Virginis.

Dici nequit quinam sit excessus gloriæ, & sublimitatis throni Virginis Sanctissimæ. Maria erat gratiæ Sanctuarium; Deus illam in thronum gloriæ convertit. Universorum Regina cum sit, ipse tantum Rex illi præcedit. Adeo exaltata est, ut dici possit, Deus illi omnem gloriam suam communicasse. Adeo potens est apud Deum, ut potestatis ejus magnitudo vix, & ne vix quidem percipi valeat. Maria tria recepit, quorum Deus unus meritum, ac pretium concipere potest; Augustissimam Deiparæ dignitatem, plenitudinem gratiæ, qua locupletata fuit, & remunerationem in Cælo utrique parem. Cum remuneratio qua gavisa est congrua fuarit gratiæ, quæ est geamen, & mensura ipsius; cumque gratia sit congrua magnitudini augustæ dignitatis Deiparæ, quæ infinita est; gloria, qua fruitur, tantum superat gloriam qua homines, Angelique perfruuntur, quantum qualitas Matris Dei superat meræ Creaturæ qualitatem. Superat gloriam Virginum, quarum Regina est, gloriam Martyrum, quorum prototypus est, Apostolorum, Patriarcharum, Angelorum, quia illos superat zelo, fide, caritate. Posita in sublimiori sede Regni Filii sui, quibus acclamationibus Regina appellata fuit? Sed potestas, quam habet, cum congrua sit loco, quem tenet; quodnam nobis est spei, & lætitiæ argumentum, quoniam potestas, quam inde recipit, certam nobis facit protectionem suam; & gloria, quam possidet, nobis certissimum est illius argumentum, quæ promissa fuit? O quæ consolatio hæc est homini teneram pietatem foventi erga Dei Matrem! Quodnam confidantiæ argumentum veris Mariæ famulis! *P. Croiset.*

Quis posset digne exprimere beatitudinem, qua Virgo Mater nunc in Cælis perfruitur? Non est mortalis de eadem verba facere. Si cælestis illa sedes locus est, ubi Deus suam erga electos ostentat magnificentiam ubi ille propria coronat dextera; suisque cumulat deliciis, quid tandem pro creaturarum omnium purissima reservat? Si ille indelebilibus insculpsit characteribus præceptum colendi eos, quibus vitam debemus; quomodonam ille hoc munere fungitur erga Matrem suam? Cum oculos nostros perstringat, nosque illiciat hæc gloria, qua illa supra Cælestes mentes extollitur, & propius accedat ad lumen illud inaccessibile, ubi inhabitat Deus: silentium nostrum illam malius commendat, quam verba; & nunquam melius texemus ejus encomium, quam cum fatebimur illam elogiis omnibus esse superiorem. *Auctor recens.*

Ratio sperandi ... Mariæ.

Cælum te possidet Virgo Sanctissima, sed nos nequaquam amittimus te. In tanta hac gloria tua non oblivisceris nostri, & de throno, ubi sedes, non dedignaris erga nos convertere oculos tuos. Quo propior es fonti gratiarum, plures in nos affundes. Hac spe suffulti ad pedes tuos prosternimur, tibique humillima vota nostra offerimus, & preces effundimus. Te tanquam Dominam nostram colimus, te tanquam misericordiæ Matrem invocamus, respicimus te tanquam refugium, asylum, solatium, spem nostram di... in numerum servorum tuorum, atque filiorum. Nosmet in æternum servitio tuo devovemus. *Pater Croiset.*

S. Virgo ... colenda.

Quandoquidem hodierna dies est triumphalis SS. Virginis dies, simulque dies liberalium donorum ejusdem esto etiam dies nostræ considerationis: Acri, sinceroque dolore ducti, eo quod hactenus illi frigide famulati fuerimus, veniam petamus ignaviæ nostræ, singulari pacto nosmet servituti illius devoveamus; polliceamur nullam abituram diem, quin illam peculiari cultu colamus. Omnis confidentia, ac spes nostra in illius bonitate sit reposita, & in potenti protectione Matris misericordiæ. Exemplum secuti cujusdam ex piissimis Regibus nostris sub illius clientela non vos tantum, sed filios, subditos etiam, totamque familiam vestram collocate, hodierna die exhortamini domesticos, filiosque vestros, ut illa vestra vota conjungant, illisque teneram inspirate pietatem, filialem, constantemque confidentiam erga Dei Matrem, in vita æque ac in morte; & sicuti pius ille Monarcha voluit devotionem suam publicam esse, ne erubescamus nostram præ nobis ferre, & memineritote sententiæ S. Anselmi asserentis, sicut familia tota fidelis, sancteque gloriosæ Virgini devota non perit; ita nobis credendum non esse, quod Dei benedictio inveniatur in familia, in qua Virgo gloriosa non colitur. *P. Croiset in Asceticis.*

Præparatio ... illa, quæ in nobis requiritur ... hunc diem celebrandum.

In festis diebus in honorem principum hujus Mundi institutis, quilibet conferre aliquid studet eorum celebritati vestium sumptu, & elegantia, elogiis magnificis, & exquisitissimis muneribus. Male celebramus ipsi diem adeo sollemnem, qualis hic est, nisi diligenter expiata, & exornare contendimus animam nostram Sacramentis, nisi Deiparæ laudes celebramus, nisi præbemus illi præclara argumenta amoris, grati animi, & nostræ devotionis. *Idem.*

Maria humilitati suæ ... debet gloriam triumphi sui.

Ad Ephes. 4.

Humilitas præcedit gloriam, non secus ac effectum suum caussa. Hæc S. Job sententia est: Qui humiliatus fuerit, erit in gloria. Profecto merito applicari potest S. Virgini, quod Apostolus dicit de Filio Dei ipsius, *Quid est quod ascendit, nisi quia primum descendit in inferiores partes terræ?* Cur S. Virgo ad tantum honoris apicem ascendit; nisi quia primum per profundissimam descendit humilitatem. Fides inconcussa, puritas Angelica, cæca obedientia; verbo, commixtio virtutum omnium maxime eminentium confluebant ad illam inter creaturas omnes Sanctissimam efficiendam: tamen ejus humilitas magis, quam ceteræ virtutes Dei sui oculis placuit. Illam beatam dicent omnes generationes, *quia Dominus respexit humilitatem ancillæ suæ.* Huic S. Virginis testimonio inhærentes Patres humilitati ejus acceptas referunt singulares, eximiasque prærogativas, quibus Deus illam exornavit. Patres etiam dicunt, sicut superbia fuit vitium, quod Deus maxime detestatus est in prima muliere; humilitatem esse debuisse virtutem, quam maxime amavit in Matre. Humilitas autem cum in Maria caussa fuerit potissima, propter quam facta fuit Mater Salvatoris: fuit etiam fons gloriæ; quæ illam toto Cælo Sanctis omnibus sublimiorem constituit. Ne speremus ergo nos in Cælesti regno distinctum iri, nisi quatenus in Mundo fuerimus humiles. *P. Segneri in Meditationibus Tomo 3.*

Triumphalis Mariæ ingressio in Cælum.

Si Biblia testantur Dominum possedisse Mariam *in initio viarum suarum*, asserunt quoque, Deum illam possedisse in fine, ac termino cursus ejusdem, eique dedisse coronam justitiæ, quam promisit diligentibus se. Angeli numero carentes, quos vidit Daniel omnipotenti obsequentes, *decies millies assistebant ei*, concomitati sunt Mariæ triumphum, ut illum efficerent celebriorem. O partem optimam, & partium omnium pretiosissimam, quam sibi delegit Maria! Quid non merebatur anima tot virtutibus plena! Quis concipere posset, quænam in Cælo sit magnitudo, auctoritas, felicitas S. Virginis? Ut aliquam vobismet fingere possitis imaginem, fingite vobis quidquid omnium filiorum efficere valens in gratiam Matris optimæ inter Matres omnes; quidquid amicorum omnium generosissimus, ac fidelissimus efficere possit in grati animi monumentum propter beneficia, quibus ab amico fuit cumulatus; quidquid ditissimus, ac potentissimus Regum omnium dare possit illi ex subditis suis, quem summo habet in pretio: hæc omnia nihilum sunt si conferantur cum iis, quæ in Mariæ gratiam JESUS CHRISTUS facere voluit. Ægypti Rex satis se honorare arbitratus est Joseph imperii sui regimen cum illo partitus. Assuerus ratus est magnum Mardochæo se honorem deferre, cum illi diem tribuit, quo in triumphi morem per urbem veheretur. Credidit David insigni favore prosequi Miphiboset, illum sibi mensa accumbere convivam jubens. Selomon infinitum Matri suæ honorem præstare putavit, in throno suo illam assidere permittens: Sed favores id genus leves sunt adumbrationes honoris, quo hodierna die in Cælum excipitur Maria. *Ex Manuscripto Sermone.*

Hodie ... est Deo ...

Illius tantum est qui in mortalis hujus vitæ peregrinatione

[illegible] gloriam in gratia Mariæ. natione exceptus fuit in Virginis finu, fieri thronum ejus, quam in fuæ felicitatis, & poteftatis focietatem vocavit. Illius tantum eft, qui infinitis plenus eft delicus infinitos conferre thefauros illi, quam fuper omnes Adæ filias dilexit, & quæ fublimioribus virtutibus fideliter omnibus gratiis ejufdem refpondit. Illius tandem eft, qui Deus eft, remunerari, ut decet Deum, illam, quam fibi elegit in Matrem, & quæ digne obiit ea officia omnia, quæ huic titulo inhærent. Gloria, quam Deus fuis electis impertit, modo effectus eft meræ ipfius mifericordiæ, modo Juftitiæ, & aliquando etiam magnificentiæ, Cum largitur gloriam pueris, qui poftquam baptifmi lavacro regenerati funt, ex viventium numero expunguntur, hic effectus eft gratuitæ ipfius mifericordiæ. Cum illam tribuit iis, qui fub jugo legis confenuerunt, hic effectus eft juftitiæ fimul & mifericordiæ, fed cum hodierna die illam concedit Mariæ, hic fimul effectus eft mifericordiæ, juftitiæ, & magnificentiæ. Tale fuit ineffabile Mariæ privilegium triumphi ipfius die. Sanctitas ejus dum viveret, major erat, quam cæterorum. Plus dedit Deo, plus ab illo recipiet; majorem meritorum numerum collegit, locupletiores thefauros inveniet: Anima, & corpus illius plura Deo præftiterunt obfequia, uberior illi tribuetur remuneratio, & pro Matre fua Deus omnem fuam oftendit magnificentiam. *Elogia Hiftorica Tomo* 3.

Maria in Solio gloriæ fuæ non oblita eft noftri. Poftquam gloriofa Virgo a Mundo fceffit Cæli poffeffionem aditura, ubi modo eft tamquam Domina, & Regina, nequaquam exiftimandum eft, nihil nobis effe cum illa, vel nihil nobis ab illius bonitate, & amore effe expectandum. Profecto perfecte refpondit confiliis, quæ Deus de illa conceperat; eum pepererit mediatorem, qui nos reconciliavit Æterno Patri fuo, cooperata eft in opus redemptionis noftræ, offerens Filium fuum; cui fuperftes fuit ad non ita modicum tempus, ut nafcentem fulciret, ac tueretur Ecclefiam, quæ illius exemplis, præfidiifque indigebat. Sed in Cælo, quo hodierna die afcendit, nobis præbet apertiffima fuæ poteftatis, & bonitatis indicia erga fingulos noftrum per fingularem protectionem, quam negat nemini opem fuam imploranti. Ibi attentius, ac utilius vacat noftræ falutis negotio; ibi loquitur pro nobis, ac nos protegit apud fupremi Judicis tribunal; ibi noftra mediatrix eft apud Filium fuum; & ibi tandem nobis validiffima impetrat fubfidia, fine quibus in jugi pereundi difcrimine verfaremur. Ita ut ficuti Mundi Salvator poft Afcenfionem fuam habitat in Cælo, ut pro nobis loquatur, & intercedat pro nobis apud Patrem, *femper vivens ad interpellandum pro nobis*:

Ad Hebr. 7. fimili pacto Mater ejus gloriofa poft fuum Affumptionis triumphum, nobis adeft, & valido fuo patrocinio nos juvat. Beati, qui illud fibi valent promereri. Si enim fibi propitiam efficere valent hanc Cæli Reginam, profecto fibi omnium felicitatum fontem invenerunt. Hoc nos debet impellere, ut illam in honore habeamus, fervamus illi, eique cultum, & obfequia noftra adhibeamus, ac tandem in ea poft Deum omnem confidentiam noftram collocemus. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Eadem argumenta. Quantacumque fuerit SS. Virginis poteftas in Filium fuum dum viveret, tamen non liquet hac ufam fuiffe, nifi femel in hominum gratiam; tunc videlicet cum ad illius preces Salvator primum edidit miraculorum fuorum in nuptiis Canæ. Ceterum quamvis de illius caritate & poteftate dubitandum non fit, nobis nonne infinita fuppetunt argumenta, quibus probare valeamus, illam fexcentis aliis in occafionibus utramque exercuiffe, in quibus poterat auctoritate fua miferis gratiffima impetrare fubfidia? Ratio autem hujus rei petenda eft ex refponfione, quam dilectus fuus Filius tribuit [illegible], cum primum pro memorato effectu ad illum confugit, horam fuam nondum acceffiffe; videlicet, quem [illegible] tempus, & momentum providentia præfinitum erat, nondum ille tempus efficiendi, ut Matris [illegible] apud fe poteftas corufcaret, & illius auctoritatem [illegible] aliquando futuram, cum melius [illegible]: præterea, quod cum noftræ redemptionis opus nondum adimpleffet, nondum tempus erat [illegible] apprehendi. Modo vero cum Salvator in Cælum afcendit, & feliciter illud adimplevit confilium, propter quod in terras defcenderat, & Mater ejus cum illo exaltata fuit, hæc quoque [illegible] poffeffionem fuæ poteftatis: quia hoc tempus eft, hic eft locus, ubi illam debet exercere, quapropter infignis quidam fanctitate Vir ad illam per [illegible] fe convertens, dicit illi: *Data eft tibi omnis poteftas in Cælo, & in terra, & nihil tibi impoffibile.* Omnipotens Virgo, collata fuit tibi omnis poteftas in Cælo, & in terra, ut [illegible] Dominum [illegible], & nihil [illegible] vota tua [illegible]: quoniam poteftas tua [illegible] eft, quam poteftas filii tui. Quamvis hoc [illegible] difcrimina [illegible], quod Filius hanc habet [illegible], quatenus Deus, & homo, Maria vero per gratiam, & communicationem, quod non prohibet quominus hæc eadem fit poteftas, eodem pacto quo poteftas, quam fupremus hic Dominus communicat Ma-

niftris fuis, tantum abeft, ut quidquam deroget Principis auctoritati, illam potius corroborat, & re vera, una eademque poteftas eft. Hoc nobis femel præfuppotendum eft, neque iterandum; ne anfam præbeamus nofmet redarguendi iis, qui hærefeos labe infecti funt, vel inanem præfeferunt zelum; quafi Creatori adimeretur quidquid unanimi confilio beatæ huic creaturæ Patres tribuerunt. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Quæ eft ifta, quæ afcendit de deferto, deliciis affluens? Maria afcendit de deferto, hoc eft de Mundo, ubi nonnifi calamitas eft, & afflictio fpiritus, quæ nonnifi pœnis, & amaritudinibus replet; & nihilominus inde *deliciis* tantum *affluens* afcendit. Sed quænam eft, quæ de hac vita tanto cum gaudio egrediens, tanta cum pompa afcendit in Cœlum? quæ deferens in mortali corpore naturæ fuæ fpiritum perfectiffimis intellectibus fuperiorem, ad altiffimum gloriæ gradum evehitur? & quæ infra fe relinquens quidquid non eft Deus, fupra thronum fuum non videt, nifi thronum dilecti fui, fuper quem innixa in Cælum attollitur? *Innixa fuper dilectum fuum.* Et quid hodierna die Angeli admirantur, & jure; quis enim cogitaffet fieri poffe, ut creatura ad tantum gloriæ apicem poffet pervenire? Quis crediderit de Mundi hujus deferto exire poffe ita omnibus numeris abfolutam creaturam, quæ mereretur vehi per choros Angelorum, & occupare thronum Divinitati propinquum? Ita tamen exaltata eft illa, quam Rex gloriæ honorare voluit, quam ab æterno dilexit, & quam fibi in Matrem ante fæcula elegerat. *Abbas du Jarry.*

SS. Virginis affumptio fuit Angelis caufa admirationis. Cant. 8.

Efther.

Quanam lege judicium ferre poffumus de magnitudine Mariæ. De S. Virginis magnitudine fecundum legem hanc judicium ferre poffumus. Principium exaltationis creaturæ alicujus, non tantum propria eft illius excellentia, quam ejus conjunctio cum Deo. Ita ficuti Verbi humanitas, quamvis inferior naturæ Angelicæ, fuit nihilominus fupra fublimes illos intellectus per hypoftaticam unionem fublata; S. Virgo, etiamfi infra Cæleftes hos fpiritus pofita, recepit tamen gradum magnitudinis fuperioris naturæ illorum per arctam unionem, quam habuit cum filio fuo, cumque pro vera Dei Matre habita fuerit, omnes tituli Auguftæ huic qualitati inhærentes illi cum eadem attributi fuerunt: Ita ut nullus fit gradus adeo fublimis, ad quem Deus extollere poffit creaturam, quem non refervaverit Matri fuæ, & relinquens fub illa quidquid non eft Deus, S. Bernardus ait, fuper eandem unum fe collocavit, Ita licet femper infinitum reliquum fit intervallum Deum inter & SS. Virginem, illa tamen extremos divinitatis limites attigit, & nulla re a Filio feparatur nifi lumine inacceffibili, in quo ille folus inhabitat. De honore autem qui debetur illi fecundum idem principium arguendum eft, fecundum quod de loco, quem illa obtinet, judicamus. Omnis enim rationabilis fpiritus fateri debet S. Virginem in terras tantum effe colendam, quantum honoratur in Cælo, & ficuti fingere non poffumus tantam honoris fublimitatem, quæ non deceat Dei Matrem, dummodo cum Deo non confundatur; coli nequit cultu illi non debito, dummodo abfit ab adoratione in fpiritu, & veritate, quæ uni tantum Deo debetur. *Abbas du Jarry.*

Menfura gloriæ S. Virginis non fecus ac illa Salvatoris, quatenus hominis eft menfura paffionum ejus. Unum ex fundamentis ejus gloriæ, qua in Cælo perfruitur Virgo Sanctiffima, conftitutum eft in eo, quod in Salvatoris paffione non mediocrem partem habuerit. Et fane, quandoquidem JESU CHRISTI quatenus hominis exaltatio, uti nos docet S. Paulus Apoftolus, in Crucis humiliatione fita eft, & oportuit CHRISTUM pati, ut ipfe teftatus eft, ut intraret in gloriam fuam, nonne æquum erat, ut quæ in partem acceflerat dolorum, atque opprobriorum Paffionis ejufdem, copiofius particeps quoque fieret gloriæ, quæ præmium fuit dolorum, atque opprobriorum illius? Confideremus igitur triftitiam SS. Virginis ad Crucem in Calvario ut judicium feramus de illius gloria apud thronum JESU CHRISTI in Cælo. Confideremus hunc O ceanum amaritudinum, & dolorum, quibus immerfa fuit fanctiffima illo momento hæc anima, hæc eft menfura hujus Oceani lætitiæ, & confolationis, quam recepit gloriofa triumphi fui die. Quemadmodum JESU CHRISTI morientis plagæ fuerunt plagæ Matris hujus defolatæ, S. Bernardus ait, gloria JESU CHRISTI refurgentis quodammodo gloria eft Mariæ triumphantis. Quemadmodum illa particeps fuit omnium maledictionum, atque contumeliarum, blafphemiarumque, quas Judæi in Filium fuum evomuerunt, hodie fit particeps omnium laudum, & benedictionum aulæ Cæleftis. *Idem.*

Terra cum digna non effet poffidere Sacrum Virginis Corpus, hoc in Cælum fuit transferendum. Quinam verus Ecclefiæ filius negare poteft gloriofæ huic Virgini tria privilegia, quorum poffeffionem folemni hac die nacta eft, incorruptibilitatem carnis, gloriofam ejus refurrectionem, ac triumphalem in Cælum exaltationem? Cum pofita fit ad Filii fui dexteram, poftquam omnibus gratiæ divitiis locupletata fuit, omnibus gloriæ thefauris cumulatur. Quinam dignus Ecclefiæ filius Virgini huic Sanctiffimæ tria hæc negare poteft privilegia, quæ illi celeberrima veritatis oracula concefferunt? S. Auguftinus ait fe perhorrefcere cogitantem Corpus Deiparæ vermibus in prædam ceffiffe, quia

sit quodammodo caro Virginis Sanctæ; privilegia carnis Filii extendenda sunt ad carnem Matris. Ubi autem, nisi in Cælo esse potest corpus hoc Virginale, quod peperit Auctorem vitæ? Quomodo fidelium pietas, quæ tanta sedulitate collegit Sanctorum ossa, & quæ tamquam publicæ venerationis objectum proposuit mini nas quaslibet res, quæ pee contactum Salvatoris consecratiosissimæ reliquiarum omnium in sacro corpore Virginis hujus prorsus Cælestis? Sed terra digna non erat, quæ possideret sacrum illud vas repletum omni unctione divinitatis, cui Templi loco fuerat: neque ullus alius erat locus, qui illam decere posset, nisi ille, quem Filius ejus illi præparaverat prope thronum suum, & super omnes Angelos. *Abbas du Jarry.*

DE DEVOTIONE
ERGA BEATISSIMAM VIRGINEM.

Devotio erga S. Virginem constansis est auctoritatis, & probatissimæ omnibus Ecclesiæ seculis.

DEVOTIO erga Deiparam ita Ecclesiæ auctoritate comprobata est, ut nullus vere catholicus non norit illius utilitatem, & sibi illam impensius non existimet excolendam. Ecclesia Latina, & Græca ita consentiunt, ut nullum schisma utriusque conformitati nequaquam offecerit. In Oriente æque ac in Occidente publicæ preces Beatæ Virgini funduntur, & vota nuncupantur: sollemni ritu dies festi in illius honorem coluntur, Deo templa sub Deiparæ nomine dedicantur; ejus Imagines populis colendæ in aris proponuntur: Nomen ejus in Sancto Sacrificio invocatur. Nihil melius hanc statuit veritatem, quam conformis hic Græcorum, Latinorumque consensus; cum potissimum ad secedendum a nobis suopte ferantur ingenio. Græcorum Patrum sententia, ut facile videre est, conformis est sententiæ Patrum Latinorum, ubi sermo est de Immaculata Virginis Conceptione. Devotio erga Virginem, confidentia in illius apud Deum auctoritate, & bonitate erga peccatores, in illius patrocinio & misericordia, est omnium temporum, ætatum omnium, & omnium conditionum. Utrique a Patribus nostris hanc Doctrinam accepimus per constantem omnium sæculorum traditionem a JESU CHRISTO, usque ad nos. Græci hodierna die eosdem fovent sensus de devotione erga hanc Matrem misericordiæ, quos olim fovebant S. Athanasius, S. Gregorius Nazianzenus, S. Basilius, S. Joannes Chrysostomus, S. Cyrillus, S. Joannes Damascenus. Ita S. Bernardus nobis illos transmisit, quemadmodum acceperat a Sanctis Ambrosio, Hieronymo, Augustino, Hildephonso, aliisque primorum temporum Patribus. Quamquam non alia nobis suppeteret ratio præter traditionem hanc ab Apostolis profectam, præter vim, quam jam obtinebat tempore Ephesini Concilii: posset ne jure dubitari? Hæc conspiratio Sanctorum, Capitis Ecclesiæ, Præsulum omnium, Doctorum, & Populorum, quam superbia, diversa hominum studia, artes humanæ nequaquam corruperant; ardor hic omnium Orthodoxorum non solum in propugnando peculiari dogmate, de quo agebatur; sed in extollendis eo majori contentione magnalibus, sanctitate, & eximiis Mariæ Virginis privilegiis, quo majori conatu spiritus erroris tunc malignius impugnabat; zelus hic in elogiis eidem frequentius texendis, eique ædificandis magnificis templis; zelus hic adeo vividus, universalis, probatus, poterat ne aliud habere fundamentum, quam solidam traditionem quæ quotidie magis convaluit, & quam illi tantum labefactare ausi sunt, quos Ecclesia a sinu suo procul rejecit. *Pater Croiset in Asceticis.*

Novitas omnis vitanda est, quam spiritus parum catholici invehere conantur circa cultum Virgini debitum.

In devotione, quæ habenda est erga incomparabilem Dei Matrem, quam Ecclesia tamquam Reginam Sanctorum veneratur, cavendum est, ne quæ novitas fiat, & ut semper servetur regula reverentiæ, quæ Deiparam decet. Hæc in re consulenda est senior, & religiosior antiquitas. Legitimi ejus honores in dubium revocandi non sunt, sub specie abrogandi fictitios, & superstitiosos, quos decepta illi deferebat antiquitas. Vitandi semper sunt versuti Scriptores quidam, qui speciosis nominibus contegunt irreligionem suam, & surripiunt Deiparæ scriptis suis, quod eidem tribuisse videbantur speciosis titulis, blandisque prooemiis. Illam nobis propitiam reddimus eo cultu, qui neque superstitionem, neque incredulitatem redoleat, & illa super Sanctos, Angelosque sublata, Deum duntaxat, & JESUM CHRISTUM infinite super illam positum intuemur. Nomen hujus Augustæ Virginis cum illo Divini ejusdem Filii præponendum est actionibus nostris. Non inficior preces nostras ad Deum dirigi posse, quin per Mariam introducantur, sed aliunde scio, omnia cum Mariæ intercessione melius cessura. Pastores quorum doctrina pura est, sententiam hanc amplectuntur, eamque communicant animabus, quæ illorum regimini subjacent, eo vero tempore potissimum, quo catholicus ut spiritus fortis gloriam aucupetur, de Sanctorum invocatione ratiocinatur, tamquam hæreticus; & in dubium revocans, quam teneat fidem, profanis sermonibus perstringit veritates, quas adorat, cum conscientia, & pudor inveniendi se sibimetipsi contrarium, revocant ipsum ad traditionem, & Fidem. Tridentinæ dumtaxat Synodi verbis opus est, ut probemus fidelibus, Sanctos, qui cum JESU CHRISTO regnant, offerre Deo suas preces pro hominibus; sed præsertim proficuum esse, & salutare invocare S. Virginem cum perseverantia, & humilitate, & ad illius intercessionem confugere ad obtinendas gratias a Filio ejus JESU CHRISTO, qui unicus est Redemptor noster, & per quem unum salvi sumus. *Auctor recens.*

Speramus posthac nos participes futuros felicitatis dilecti discipuli, & filii Mariæ.

Quis se beatum non duceret, si vivere posset cum illa, quæ novem menses gestavit in sinu suo Verbum incarnatum, & cui contigit triginta annos cum illo permanere in jugi præstantissimarum virtutum exercitatione? Quis non invideret electo discipulo tantam felicitatem, quanta est frui præsentia, & colloquio Mariæ in absentia JESU? Sed si oraverimus, uti opus est, Verbum hominem factum, & in cruce mortuum per excessum bonitatis erga nos, nonne sperandum est, nobis dicturum esse: Ecce Mater vestra, & Matri, ecce filii tui? Liberalis est gratiarum suarum erga eos, qui cum fide, confidentia, corde recto, sine simulatione, & mendacio illum deprecantur. Dignatus est nos eligere cohæredes in Regno Patris sui, & dignatur nos hæredes scribere curarum genitricis suæ. Hæc ipsa haud ægre sibi tot filios adoptabit; magnus filiorum numerus illi gravis non erit, neque tantus erit unquam, ut eorum necessitatibus opem ferre non valeat. Omne illius desiderium est, neminem perire eorum, qui Sanguine Filii sui redempti fuerunt. Confugiamus igitur ad Salvatorem, & confidentia pleni enixe rogemus illum non sine lacrymis, ut nos exhibeat Matri suæ, eique ostendens singulos nostrum, dicat illi, *Ecce Filius tuus*, eamque nobis ostendens dicat; *Ecce Mater vestra*. Quæ nostra erit felicitas sub tantæ Matris protectione versari! Quis nos poterit ab illius brachiis convellere? Quæ tentatio, quæ adversitas nos prosternere poterit, donec Matri Dei nobis opem ferre placuerit? Non erimus primi, quos illa sua juravit ope in gravissimis necessitatibus? Quot ante nos illam invocarunt; & ullusne inventus est, qui se repulsam passum fuisse conqueratur? Omnes immo experti sunt, quam suave, ac utile sit illam Matrem habere. Ipsa contrivit antiqui serpentis caput; & qui confidunt in illa, tuto ambulant super Aspidem, & Basiliscum, super Leonem, atque Draconem. *Bellarminus Tomo 4. Opusculorum.*

Sententia S. Ephrem quo hac in re.

Videamus, quid sentiant Sancti, qui jure adnumerari possunt illis, quibus Salvator dixit æque ac Sancto Joanni, *Ecce Mater tua.* In eximio enim quodam elogio, quo Sanctus quidam Pater habet Sanctissimæ Virginis, ait, illam sine macula esse, & ab omni labe puram, esse universorum Reginam, & qui tentantur a diabolo ut desperent, in eadem omnem spem suam reponere; & mox ad illam conversus, tu es, inquit, illi, tutissimus portus iis, qui adversa jactati sunt procella; tu mundum totum consularis; captivi, & qui in servitute detinebantur suam tibi debent libertatem. Tu protegis pupillos, tu exhilaras ægros, & nemo salvatur sine te. Expande super me alas tuas, auxiliare mihi, recipe me in clientelam tuam, miserere mei, qui sum lutum, & sordes. Ac tandem concludit: Virgo purissima, Salve; pax, gaudium, salus humani generis! O filia Joachin, & Annæ, S. Joannes Damascenus exclamat, o Mundi Regina; excipe peccatoris preces, qui licet peccator, non cessat unice te diligere, & colere tamquam illam, a qua omnem suam consolationem expectat, cui totam vitæ suæ rationem remittit, per quam sperat se in gratiam reversurum cum Filio tuo, & cujus favorem spectat tamquam pignus salutis suæ. Exonera me gravi pondere peccatorum meorum; adjuva me, ut superem tentationes, ut sancte vivam, ac tandem Cæli beatitudinem obtineam. *Idem.*

Sententia S. Anselmi.

Sanctus Anselmus loquens de Mariæ magnalibus hæc habet: Quibus Deus gratiam concedit, ut sæpe de illa cogitent, eamque tenero complectantur amore, hi profecto videntur insignem assecuti suæ salutis, atque prædestinationis characterem, Eodemque in opere addit ali-

aliquid, quod gravius est. Nonnunquam citius solatium percipimus invocato nomine Mariæ, quam JESU unigeniti ipsius; non eo quod illa vel majorem obtineat dignitatem, vel Mater sit Filio potentior; quia Filius non recepit a Matre magnitudinem, ac potentiam; cum e contra Mater utramque a Filio receperit. Unde nam fit ergo, ut ubi gratiam petimus, sæpe celerius voti damnemur, confugientes ad Matrem, quam ad Filium, dicam ingenue quid sentiam. Filius est Dominus, & judex hominum: hujus est illa præmia, ac supplicia partiri bene, vel male meritis. Cum igitur ille ab omni personarum genere invocetur, non ita cito votis illorum subscribit, & juste differt petitionibus eorum annuere; sed cum Mater ejus precibus oratur, licet peccator non mereatur per se id assequi, quod petit, Matris hujus auctoritas facit, ut cito exaudiatur. *Idem.*

Sententia S. Bernardi in eodem argumento.

Tandem vero nemo S. Bernardo melius exprimit amorem maternum, quo Maria prosequitur filios suos, neque dilectionem obsequio, & confidentia affluentem, qui illam tamquam Matrem colunt, & observant, qui ejus numen implorant. Hic idem Pater ait, rite considerate, quem amorem, quam devotionem erga Mariam nobis immittere velit ille, qui in Ipsa omnium bonorum posuit plenitudinem; mens illius est ut fateamur illi acceptam referendam esse spem, sanctificationem, & salutem nostram. Igitur toto pectore adnitamur, addit ille, ut omnibus affectibus, ac desideriis cordis nostri incomparabilem Virginem colamus: talis enim est voluntas illius, qui optavit, ut quidquid boni nobis est, illud per Mariam obtineremus. Denique idem persequens argumentum ait: Filioli mei, hæc scala est, per quam peccatores ascendunt in Cælum; hoc maximum est subsidium meum, hoc columen spei meæ. *Bellarminus Tomo 4. Opusculorum.*

Spes hæc innititur potestati, & bonitati Sanctæ Virginis. Quatenus Dei Mater, omnia potest; petat satis est, ut obtineat; Quid enim talis Filius tali Matri negare potest? Illa ergo obtinere potest nobis gratiam perseverantiæ, cui adnexa est salus nostra. Verum si potest, num dubitandum, an velit? *Non facultas illi deest, nec voluntas.* (D. Bern.) Quomodo fieri posset, ut Sancta hæc Virgo, quæ Mater est Misericordiæ & Matrum omnium optima, non amet servientem sibi, & se diligentem? Et si amat illum, potestne illi negare summum bonum, quod illi procurare potest? Non rejicit illa nequissimos peccatores, quomodo fideles famulos repellet? Hinc plures Sancti Patres dixere, fieri non posse, ut verus B. Virginis famulus reprobetur. *Sicut impossibile est, ut ii, a quibus oculos suos avertit: sit necessarium est, quod ii, ad quos suos oculos convertit, justificentur, & glorificentur.* (S. Anselm.) Et sane quomodonam JESUS CHRISTUS æternis adjudicare posset ignibus verum Matris suæ famulum, & pro quo Sancta hæc Virgo suam interponeret auctoritatem, nisi hæc illum pro illo adhiberet, qui eidem fidelem præstitisset servitutem? *Christiana Considerationes.*

Piæ aspirationes ad Mariam.

Quæ felicitas recenseri inter Deiparæ famulos; quoniam illa Cælestes promeretur gratias servientibus sibi! Quid expectandum non est ex protectione, quæ æque potens est, ac tuta? In piis intercessionibus tuis apud Deum omnem spem meam colloco. *Hæc mea maxima fiducia, hæc tota ratio spei meæ.* (D. Bern.) Licet Infernus totus sæviat in me, licet violentis tentationibus urgear; licet mundus cum nefariis exemplis; & voluptas cum omnibus illiciis suis me perdere adnitantur, nihil erit mihi formidandum dummodo me in clientelam tuam digneris accipere. *O Maria, o nomen, sub quo nemini desperandum.* Beatus alboque lapillo notandus ille dies, quo me tibi devovi! Væ mihi nisi amavero te! Heu! quamvis sexcenta mihi essent corda, hæc nondum satis essent ad te digne diligendam. Ad supplendum hunc mei cordis defectum, omnes te diligant Angeli, hominesque, o Sancta Virgo, cum omni affectionum suarum latitudine post Deum. *Eadem.*

Protestatio imposterum illi melius deserviendi eamque imitandi.

Offero totum cor meum tibi, Mater misericordiæ Maria. Illud multis nominibus tuum est. Ne renuas, quæso illud, quamvis adhuc infidelissimum tibi; quandoquidem sit imposterum, quam hactenus fideliorem tibi servire servitutem. Post tot annos, quibus me tibi famulum professus sum, quid egi pro te? qua in re imitatus sum te? quantumvis hoc illud esset, quod requirebas ex me, tamquam pignus fidei meæ? Volo imposterum omnes exercere virtutes, quarum exemplum mihi præbuisti, servire tibi volo, & amare te eo amore, qui per me fieri possit maximo. Iterum me totum tibi devoveo, & sub tuum patrocinium in reliquum vitæ meæ spatium confugio, præcipue vero pro hora mortis meæ....

Oratio ut admittamur in album servorum illius.

O Sanctissima Dei Mater! Refugium peccatorum, Dispensatrix gratiarum Cæli: ne deneges mihi gratias, quas largiris omnibus invocantibus te. Nemo te oravit, qui opis tuæ effectum expertus non fuerit. Hoc mihi sperandi locum facit, te nequaquam neglecturam, vel reprobaturam orationem meam, qua supplex posco, ut in albo famulorum tuorum recenseat. *Considerationes Christiana.*

Devotio erga B. Virginem semper in Ecclesia habita fuit tamquam nota prædestinationis.

Devotio erga Sanctissimam Virginem semper in Ecclesia habita fuit tamquam præsagium salutis, & sensibilis character prædestinationis. *Tu certa es arrha salutis meæ,* Sanctus Joannes Damascenus inquit. Post JESUM CHRISTUM es, o Beata Virgo *spes unica peccatorum,* & observatum est nullum unquam extitisse hæreticum, qui non adversatus fuerit cultui Matris Dei; quasi non esse posset aliquis inimicus Filii, nisi simul esset, & Matris. Vos autem persireamini toto vitæ vestræ tempore zelotes futuros, fidelesque Deiparæ famulos; vobis cordi sit solida hæc pietas, & post CHRISTUM JESUM in Mariam confidite. *Totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur,* Sanctus Bernardus ait, *quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam;* (Serm. 3 in Nativ. Mariæ.) quia ut idem alibi subdit, *nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non transiret.* (Serm. 3 in Vig. Nat. Domini.) *Pater Croiset in Asceticis.*

Per Mariam recipimus bona, & gratias, quas Deus nobis confert.

Quemadmodum Pater Æternus nobis per Mariam dare voluit Filium suum, voluit etiam secundum laudati Patris sententiam, nos omnia habere bona per Mariam, & per illam ad Ipsum nostra ascendere vota. Itaque Ecclesia nonne preces, quas vulgo fundit, concludit Oratione, quam dirigit ad Mariam? Quidquid Patri Filius offert, illi gratissimum est: quidquid Maria offert Filio, huic est acceptissimum. Pater nihil Filio, nec Filius Matri negare potest; neque Mater illis, quos tamquam veros sibi famulos respicit, tamquam filios ad illam fidenter confugientes. Estote ex hoc numero. Neque satis esse putetis teneram fovere pietatem erga Mariam; illam filiis, ac domesticis vestris inspirate; & misereamini eorum, qui nullo habent in discrimine hanc Electorum parentem. Eidem offerte familiam, consanguineos vestros, & quidquid vestrum est. Singulariter vosmet servitio ejusdem devovere, & præsertim ne obliviscamini quod Sanctus Bernardus ait: JESUM CHRISTUM cum venerit ad redimendum humanum genus, in Matris suæ manibus gratias deposuisse quæ sunt pretium hujus Redemptionis. *Redempturus genus humanum, universum pretium contulit in Mariam.* (Bernardus serm. 3. in Nativ. Mariæ.) Idem.

S. Mariæ nomen est omnibus venerabile.

Ecclesia postquam celebravit festivitatem S. Nominis JESU, e re censuit illam celebrare Nominis Mariæ. Augustum hoc Nomen adeo venerabile Angelis ipsis, non minus colendum est hominibus. Non Cælum, neque terra, Virgo Sanctissima, exclamabat S. Franciscus agnovit Nomen post illud dilectissimi Filii tui, a quo Fideles plures recipiant gratias, majorem concipiant spem, majoremque suavitatem gustent, quam Nomen tuum. Beatus, qui veneratur, & amat Nomen tuum Virgo Sancta, S. Bonaventura exclamat; gratia tua illum sustinebit in adversis, & producet in illo fructus in copia, ubi irrigatus fuerit vivis fontibus gratiæ Salvatoris. O Augustum Mariæ Nomen! addit ille, quomodo Nomen suum non celebrabitur, quandoquidem ne proferri quidem potest, quominus proferens illud fructum percipiat. Quam gloriosum est nomen tuum! Quam admirabile, Sancta Virgo, quoniam, qui invocant illud fidenter, in mortis hora non reformidant. *Gloriosum, & admirabile est nomen tuum, qui illud retinent non expavescent in puncto mortis.* Qua pace, qua gratiarum affluentia non gaudent illi, qui incessanter Sanctum hoc Nomen tuum venerantur? *Pax multa,* idem semper loquitur S. Bonaventura: *pax multa observantibus Nomen tuum Mater Dei. Pater Croiset in Asceticis.*

Nominis hujus Excellentia.

Huic Nomini tanta virtus est, Sanctus quidam Abbas inquit, *Tanta virtutis est, & excellentia hoc nomen ut Cælum rideat, terra lætetur, Angeli congaudeant, cum Maria nominatur.* (Idiota.) Utique Sanctus iste vir subdit: (Raymon. Jordan. Abbas Cellensis) *dedit tibi, Maria, tota Trinitas Nomen, ut in Nomine hoc, omne genu flectatur Cælestium, terrestrium, & infernorum.* Profecto, S. Bernardus ait, Mater Dei non poterat habere Nomen, quod illam melius deceret, nisi Nomen Mariæ, nec quod melius significaret illius Magnalia, excellentiam, & dignitatem. Maria pulcra est, ac renidens stella, quæ super immensum hoc Mundi pelagus sublata dux est eorum, qui procellosum hoc navigant mare. Oculos amovere ab hoc sydere est sese adducere in funestam aberrandi necessitatem, in scopulos allidendi, & tristis naufragii periculum adeundi. *Ne avertas oculos a fulgore hujus Syderis, si non vis obrui procellis.* Frequentes sunt in hoc mari procellæ, ubique latent scopuli, nullus portus, nulla statio satis tuta; vis evitare naufragium, *respice stellam,* Sanctus ait, *voca Mariam.* Plurima tibi imminent mala, te quatiunt adversa, opprimunt te vitæ infortunia, Mariam invoca, inquit Albertus Magnus. *Si adversitates tribulationum te jactent, & superantes te quasi prosternant, invoca Mariam. Pater Croiset in Asceticis.*

Plurium Sanctorum Patrum Sententiæ de Nomine Mariæ.

Mariæ Nomen, ajebat Sanctus Antonius Patavinus, lætitiæ argumentum est, & confidentiæ illis, qui cum pietate, ac reverentia invocant illud; ori suavius est melle, auribus jucundius, quam melos, cordi acceptius quolibet gaudio: *Nomen Virginis Mariæ, mel in ore, melos in aure, jubilus in corde.* S. Anselmus magis adhuc Sancti hujus Nominis Venerationem extollit: ait enim: *Velocior est nonnunquam salus memorato nomine Mariæ, quam invocato Nomine JESU.* (Lib. de Excell. Virg.) Ecclesia vix audit

... pietatem, quo Sanctum hoc Nomen adorat, neque hoc unquam proferri auditur, quin populorum pietas excitetur. *Idem*.

Post Ecclesiæ nativitatem Mariæ nomen cum nomine JESU conjunctum fuit.

Ab ipsis Christianismi incunabulis, ac primis Ecclesiæ temporibus consueverunt Fideles nunquam separare duo hæc Augustissima Nomina JESU videlicet, & Mariæ. Alterum sine altero non proferebatur primo illo Christiani fervoris sæculo. Religio non consenuit in Ecclesia: Quemadmodum veri Fideles ad hanc usque diem fovent erga Filium camdem venerationem, amorem, reverentiam, eamdem quoque erga Mariam pietatem servant, & obsequium. Hoc plerumque conjungit duo hæc augusta Nomina in corde, & ore Fidelium. Videtur de Maria non sine aliqua proportione dici posse quod S. Paulus dicit de Verbo Incarnato, cujus illa Mater est; illam tanto superiorem esse beatis Mentibus, quanto insignius Nomen accepit, eique impositum est, tamquam signum magnitudinis suæ: Namque suprema est hominum, & Angelorum Domina; Domina nostra per antonomasism, ac singularem prærogativam; quo pacto omnes Ecclesiæ Patres, populique vocant illam. Nomen hoc ubique retinet eumdem magnitudinis, ac dominationis characterem, quia semper significat Dominam nostram, quemadmodum Filius ejus semper Domini nostri, nostrique Regis nomine appellatur. *Idem*.

Sententiæ S. Bernardi de nomine & protectione S. Virginis. Homil. 2. Super Missus est.

S. Bernardus nullam prætermittit occasionem ostendendi teneros cordis sui sensus erga Matrem hanc bonitatis, & misericordiæ alludens ad S. Nomen, quo appellatur, & ad opem quam inde percipiunt, qui navigant, ex stella, quæ illorum dirigit cursum, disertissime exprimit auxilium quod nobis ab hac divina Matre expectandum est per piam devotionem, quam fovere debemus erga S. Nomen ipsius. *Et Nomen Virginis Maria*. Quam belle Sanctum hoc Nomen convenit Beatissimæ Virgini, etenim propter significationem Reginæ, Dominæque, quam secum adfert, significat etiam Stellam maris: *Quod interpretatum maris stella dicitur*. Maria nonne est hæc speciosa, & celeberrima Stella, ex Jacob orta, cujus lumen universum terrarum orbem illuminat, cujus fulgor emicans ad Cælum usque attollitur, & effundens benignos influxus suos super terram penetrat inferos, fovet corpora, & nutriens virtutes vitium exsiccat? Quicumque es, pergit ille, ne ignores, te juxta hujus Sæculi morem tamquam procelloso mari agitari, ac fluctibus abripi, *Ne avertas oculos a fulgore hujus Syderis, si non vis obrui procellis*. Si submergi non vis, si tentationes tamquam vehementes te agitant fluctus; si in discrimine versaris allidendi in scopulos: attolle oculos erga hoc sydus, Mariæ Nomen invoca. *Respice Stellam, voca Mariam*. Si te seæ ignis, vel mangna te urgent avaritiæ desideria; si superbia excitat procellas in corde tuo, si concupiscentia te in naufragii periculum adducit, *respice Mariam*. Si peccatorum tuorum horrore turbaris; si conscientiam tuam numerus illorum, & magnitudo torquet, si timor judiciorum Dei ad desperationem te adducit, & te infirmat: *Cogita Mariam*: Sanctum hoc Nomen sedabit tumultus tuos, & confidentiam, amoremque tuum excitabit. In periculis omnibus hujus vitæ, in difficilibus negotiis, in casibus molestis, *Mariam cogita, Mariam invoca*. S. Nomen hoc *non recedat ab ore, non recedat a corde*. Memento; donec a Maria oculos non averteris, te errare non posse, donec illius protectione gaudebis nihil tibi esse timendum, & felici experientia edoctus intelliges illam jure Mariæ Nomine appellari, hoc est Matrem misericordiæ, Maris stellam, Dominam, & refugium peccatorum. *Idem*.

Ejusdem argumenti.

Reple, Maria, reple omnem tui Nominis latitudinem. Te Cælum colat, terra vereatur, infernus reformidet; Regna apud Deum in ea omnia, quæ infra Deum sunt; sed potissimum regna in corde meo. Eris consolatio mea in laboribus, fortitudo mea in infirmitatibus, in rebus dubiis consilium meum. Ad solum Mariæ Nomen omnis excitabitur confidentia mea, totus amor meus exardescet. Cur non licet mihi alte in mentibus omnibus hoc S. Nomen insculpere? Cur nequeo illud in omnium mortalium ore collocare, eosque adigere, ut illud mecum concelebrent! *Maria*: o Nomen sub quo nemini desperandum est! *Maria*: o Nomen toties impetitum, semper tamen salutare animæ meæ. Nomen, quod me tutum facit in timoribus meis, quod in meis me languoribus excitat, quod me in laboribus sustinet. Singulis vitæ meæ diebus illud proferam, & semper proferens illud sacrato JESU Nomini adjiciam. Filius ciebit in me Matris memoriam, & Mater revocabit memoriam Filii. JESUS & MARIA. Hoc os meum millies in morte mea repetet: JESUS & MARIA, hoc cor meum, deficiente lingua, intus iterare non cessabit. Ad extremum usque spiritum repetam hoc Nomen JESU, hoc Mariæ Nomen; & ad extremum usque spiritum hæc Nomina erunt mihi Nomina confidentiæ, amoris, benedictionis, & salutis. *P. Croiset in Asceticis*.

Gloriosum Mariæ Nomen ex-

Omnia hæc nomina domus, ac tesræ quam vacua ... titulis! S. Mariæ ... & consolationis plenissimam; efficit, ut meminerimus Beatissimæ hujus Creaturæ, benedictæ inter omnes Mulieres, quæ unico privilegio gratiarum omnium plenitudinem recepit, quæ purior, sanctior, integrior, acceptior Deo fuit primo suæ Conceptionis momento, quam omnes Angeli, Sanctique simul hodie sint in gloria. Sanctum hoc Nomen prædicat nobis, eam quæ eodem appellatur, esse Matrem Dei, Reginam Cæli, & terræ, Mediatricem nostram apud Deum, nobis dicit illam potentissimam esse Patronam nostram, advocatam, ac perfugium nostrum apud Supremum Judicem, consolationem nostram, magnam spem, ut illam S. Augustinus appellat, Matrem gratiæ, Matrem misericordiæ, suavissimam Matrem nostram, erga quam sidelis amor, vera, & religiosa devotio, nota est prædestinationis. *Idem*.

... gnalium Virginum, & meritorum ejus.

Devotio, quam omnes Sancti professi sunt erga Nomen Mariæ, & devotio, quæ illi in mortis articulo habetur.

Cogitate nullos fuisse Sanctos, qui singularem professi non fuerint devotionem S. Mariæ Nomini, & qui experti non fuerint salutares suavissimæ hujus devotionis effectus. Semper ero felix, dicebat S. Gregorius Nazianzenus, si potero habere in ore Mariæ Nomen eo momento, quo animam efflabo. Janua Cæli statim sine mora patebit mihi, quemadmodum patuit arca columbæ, quæ se illi obtulit ore præferens olivæ ramum. Sed ut morientes habeamus in ore hoc Nomen salutis, donec vivimus illud gestare debemus in corde. Hoc ut plurimum extremum illud verbum est, quod in mortis lectulo profertur, & extremum quod auditur! Quantæ consolationis est hoc Nomen illis, qui illius gustaverunt dulcedinem diutioris vitæ spatio! JESUS, & MARIA; hæc duo sacrata sunt Nomina, quibus commeatus noster in vitam alteram signandus est. Cum his Nominibus, quæ Angeli venerantur, & dæmones reformidant, apud Supremum Judicem non gratiosi esse non possumus. Quanti refert illa nobis dum vivimus familiaria efficere, ut aliquando nobis sint argumentum lætitiæ, confidentiæ, & consolationis in hora mortis! Salutis nostræ inimici, potestates tenebrarum intremunt auditis JESU, & MARIÆ Nominibus; neque illa possunt audire, quin se conjiciant in fugam. Hoc perfecte novit Ecclesia, cum suadet Ministris suis, ut incessanter repetant illa in filiorum suorum morientium auribus; videlicet in criticis illis, decretoriisque æternæ sortis momentis, quibus omnes inferni potestates conatus exerunt suos, ut terreant, tentent, & ad desperationem adigant fideles. Mariæ servus quam tunc confidit in omnipotenti optimæ hujus Matris intercessione! & quanta cum voluptate profert Nomen, quod procul ejicit terribiles hosce salutis hostes! quomodo confirmat conscientiam hactenus perturbatam! Solum Nomen quod recepit a Nativitate sua, ostendit nobis quid sit, & quid nobis ab illa polliceri debeamus. Maria dicitur, & Mysticum hoc Nomen in variis significationibus suis exprimit magnalia ejus, & spem nostram inflammat. Docet nos, illam in Cælo, atque in terra supremam potestatem esse habituram, eamque Reginam esse hominum, & Angelorum. Magnificus ille titulus præter te convenire potest nemini, quandoquidem tamquam Dei Mater non vidisti solum Mundum, verum etiam auctorem Mundi subditum imperio tuo. Fac, ut ego experiar suaves effectus Sancti hujus Nominis tui, quod magis adhuc in corde habere cupio, quam in ore, & quod spero mihi crebro in ore futurum, eo quod alte, ac æternum mihi insculptum erit in corde. *P. Croiset*

Nomen Mariæ post Nomen JESU sanctissimum in Mundo est.

Consideremus, si vobis lubet, Mariæ Nomen, unico JESU Nomine excepto, augustissimum, sanctissimum, ac unum omnium maxime venerabile esse ex omnibus Nominibus. Hinc videntur omnes fere SS. Patres iisdem usi verbis, sive locuturi essent de Filii Nomine, seu de Nomine Matris ejusdem. Utrique eosdem tribuerunt effectus, easdem laudes, easdemque fere qualitates. Primorum sæculorum Fideles tanto in honore, ac veneratione utrumque Nomen hoc habuerunt, ut facile judicium fieret, utrumque ex eodem principio operari. Experti noverunt, Mariæ, non secus ac JESU Nomen terrorem esse inferorum, Cæli lætitiam, mulcere tempestates, procellas dissipare, in adversis opem afferre, in morbis esse medicinam, vallum esse objiciendum quibuscumque cupiditatibus, & habere virtutem acerrimas tentationes propulsandi, & producendi in anima suavissimam pacem; denique augustum hoc Nomen esse veluti compendium titulorum, & Magnalium Deiparæ. Hinc factum est ab ipsa S. Virginis Nativitate fideles consuevisse simul consociare duo augusta Nomina JESU & MARIÆ; constat enim alterum sine altero proferri nequaquam consuevisse primis Ecclesiæ sæculis, seu propter mutuum amorem Matris, & Filii, cujus maxime naturalia Symbola hæc erant Nomina, seu propter virtutem horum duorum Nominum, & efficacium subsidiorum, quorum erant tutissima pignora. Potest ne quis ipsa proferre S. Mariæ Nomen, quin meminerimus hanc esse Dei Matrem, quæ apud illum potest omnia? Hanc esse Matrem hominum, quos unice diligit, quorum refugium est, & advocata, & quorum salutem ardentissime cupit? Verum est Mariæ Nomen

nullam

nullam afferre consolationem peccatoribus, qui occalluerant, & in flagitiis suis volunt perseverare: Sed uberrimus fons est suavitatis, & consulationis illi, qui profecto per flagitiosum vitæ genus in Dei sui odio est, sed sincera ductus pœnitentia frangere cœpit vincula sua, & ab erroribus in salutis suæ viam reverti. Quibus suavitatis, doloris, pœnitentiæ, confidentiæ sensibus non afficitur devote proferens S. Mariæ Nomen? Ad hoc Nomen religio omnis, & fides excitantur in peccatore pœnitentiam agente. Ad duplex hoc Nomen tota pietas inflammatur in anima justa. Maria, ad hoc Nomen habere me puto advocatam apud Salvatorem meum, Mediatricem apud divinum hunc Protectorem, Patronam omnipotentem apud supremum Judicem meum. Maria, ad Nomen hoc omnia Filii effectus pro suavissima Matre sua excitatur, tota inflammatur devotio, tota accenditur caritas, tota spes augetur. Maria, heu! quam suave est, quanti solatii est pronuntiare in morte S. Mariæ Nomen, postquam in vita gestatum fuit insculptum in corde! *Reple Maria, reple, ut supra pag. 337. P. Croiset.*

Ecclesiæ praxis hac in re.

Ipsa hanc consuetudinem docet Ecclesia. Nullam ex horis suis incipit, nisi post recitatum Mariæ Nomen. Vult Ministros omnes in sacris muneribus suis, immo etiam in divino Sacrificio per reverentiam erga Sanctum hoc Nomen caput inclinare, quoties proferunt illud. Facite ergo, & habete reverentiam eamdem quotiescumque S. Mariæ Nomen profertis. Hæc sacra JESU, & Mariæ Nomina infantibus tradenda sunt, & crebro illis repetenda. *Idem.*

Idem sequitur argumentum.

Ecce S. Virgo tituli, propter quos primorum fidelium pietas ab ipsis Ecclesiæ primordiis te colere inceperunt, solide constituta sunt. Te es Mater Dei; numquid nimis addi potest ad Honorem suum? Tu nobis Salvatorem dedisti, num aliquis apud illum est, in quo melius quam in te confidere valeamus? Angelus tibi dixit: te benedictam esse inter omnes mulieres; numquid potest meatui, ut in laudibus tuis prædicandis aliquis excedat? Quanta afficior consolatione, ubi animadverto honores, qui tibi adhibentur in Asia, Africa, Europa, & America, in omnibus terrarum plagis, ubi prædicatum fuit Evangelium, & ubi Filius tuus adoratur! Quam gaudeo, ubi considero quot Templa gloriæ suæ fuerint ædificata! quot dies festi in honorem tuum instituti! Quot S. Societates, Ordines Militares, Religiosæ Communitates constitutæ, verum quid fieret, si donec Cælum benedico videns te honorari etiam apud gentes barbaras, audire laudum tuarum inimicos? Quid, si per noxiam curiositatem legerem libros dignitati tuæ contumeliosos? quid, si per ignavissimam assentationem tacerem in colloquiis, & sermonibus eorum, qui ægre justa sustinent elogia, quæ Ecclesia, Sanctique Patres tibi detulerunt? *Virginum solitudo.*

Maria est Mater hominum, hic alter est titulus cui innititur honor, quem illi debemus

Maria vera est hominum Mater, hic alter est fons magnalium illius, atque titulus alter, cui innititur cultus, quem illi præstamus. Ipsa unum habet Filium, SS. Patres inquiunt, & Mater est plurimorum. Habet unum quia Dei Filius unus ille est, quem utero concepit; plurimos habet, quia nobis dedit Auctorem gratiæ. 1. Est Mater nostra, S. Ephrem ait, quia vitam reddidit nobis, quam prima parens nostra nobis abstulerat. 2. Mater nostra est, quia Mater est Filii Dei, qui dignatus est nos Fratres suos vocare. 3. Est Mater nostra, quia nos sibi adoptavit Filios in persona S. Joannis, quem Salvator moriens illi dederat in Filium. Quodnam confidentiæ argumentum pro hominibus universis! Si Moyses tenet Dei brachia jam sublata, ac parata ad perdendum populum Judæorum. Si Aaron acerram thuris præferens illius flexit justitiam, qui jamjam de Cælo demissurus erat ignem, quo rebellis illa, & ferox natio erat in cinerem redigenda; Si Josue qui non nisi famulus erat Domini, vidit Solem in medio stadio gradum sistere, obediente Deo voci hominis; quid mihi sperandum non est, quandoquidem Maria Mediatrix est mea apud suum Filium? Quantum debeo tibi Deus meus, eo quod optimam hanc mihi Matrem concesseris! Per illam ad nos venisti; per te ad Patrem tuum contendimus, & per illam venimus ad te. Quid nobis timendum est a Patre tuo, si loqueris pro nobis, & quid e te nobis expectandum non est, si pro nobis ad te loquatur Maria? *Solitudo Virginum.*

Maria est Advocata nostra apud Deum.

Maria est hominum omnium Advocata, hic tertius fons est Magnalium ejus, ac tertius titulus, in quo constituta est nostra erga illam devotio. Ipsa apud Filium suum eodem fungitur officio, quo Filius apud Patrem, qui ex quo in Cælo est, semper interpellavit pro nobis. Unus ne fuit unquam Advocatus eloquentior, & Judici suo acceptior, quam hæc Mater Misericordiæ? Hæc cara est Judici, apud quem perorat; nam Filius ejus noster est supremus Judex. Ipsa generatim pro omnibus loquitur peccatoribus, & singillatim pro singulis, sive quod omnes sunt pretium Sanguinis Salvatoris, seu quod si homo non peccasset, Verbum incarnatum non fuisset, nunquam fuisset Maria, vel si fuisset, Dei Mater non exstitisset. Præterea omnia possidet talenta, ut Judici nostro persuadeat, & ab eodem obtineat, quod pro nobis deprecatur.

Pete, Mater mea, quidquid tibi placuerit, dixit olim Salomon Bethsabeæ: Filius enim nihil negare potest Matri suæ. Cujus vero ponderis erit oratio Matris ita Sanctæ, qualis Maria est apud Filium toto Cælo Salomone majorem, atque sanctiorem? Quid illi negare potest, attollenti ad thronum suum manus puras, & innocuas, quæ illum gestaverunt? ostendenti sinum, quo illum concepit, ac retegenti ob oculos ejus ubera, quæ eum lactaverunt? Quam vim obtinent in corde illius adeo pretiosa amoris pignora? Felix anima quæ spem suam in Maria collocavit! Felix, quæ veneratione plena erga filium didicit ab infantia Matris opem exposcere! *Idem.*

Quam victoriose [illegible] Maria potest apud Deum.

En Virgo Sanctissima solidissimum confidentiæ nostræ argumentum. Potentia tua, reipsa neque absoluta est, neque independens, qualis Dei est; sed licet obsequens illa sit, & supplex, tamen est admodum efficax. Ubi tuam protectionem posco, non equidem thronum extollo oppositum throno Filii tui, neque tribunal misericordiæ contra Justitiæ tribunal objicio. Sed Judici meo offero Oratricem, ad quam me confugere vult, ut per hanc ad ipsum contendam, Matrem invoco nobis opem ferendo ita paratam, ut S. Bernardus universum provocet Mundum, ut insurgat in ipsum. Si quis postquam Nomen illius invocavit, protectionis ejusdem effecta expertus non est; ego confugio ad asylum, quod omnium sæculorum experientia me docet, æque justo, ac peccatori patere. *Solitudo Virginum.*

Verum est prædestinati [illegible] S. Virgini famulari.

Quo zelo, quo devotionis affectu, S. Bernardus ait, voluit Deus a nobis SS. Virginem coli, in qua omnium Bonorum plenitudinem ingenti veluti quodam exceptaculo collocavit, unde in omnes ejus famulos pretiosiora manarent charismata. *Intuemini quanto devotionis affectu eam a nobis voluerit honorari, qui totius boni plenitudinem posuit in Maria.* Itaque nullus fuit unquam in Ecclesia Sanctus, qui non teneram aluerit devotionem erga Dei Matrem. Diceres pietatem hanc esse characterem electorum; adeo communis est animabus justis; & notum est, si qui peccatores fuere, qui singularem hanc S. Virgini venerationem servarunt, conversionem illorum serius, ocyus ostendisse, devotionem erga Dei Matrem nunquam inanem, & fructu vacuam fuisse. Esto ex numero servorum ejus, qui fidelissime illi deserviunt. Gloriare te esse ex numero filiorum illius. Profecto veneratio, confidentia, devotio erga S. Virginem natæ sunt cum Ecclesia, nullus verus Fidelis, qui filiali non prosequatur amore amabilem hanc Matrem electorum. Dici potest, sicuti hæc devotio erga S. Virginem crescit cum fide, ita videri, fidem hanc, ex qua Justus vivit, nunquam infirmari, nisi devotio erga Dei Matrem fuerit imminuta. A Matre amari non potest, qui est inimicus Filii. Magnalia, & prærogativæ S. Virginis, ejus potestas, & auctoritas esse debent nostræ consolationis, & confidentiæ argumentum. Quam jucundum, & quam suave est pro Matre habere Matrem Dei; & scire, illam quodammodo maternitate nostra oblectari. *P. Croiset in Asceticis.*

Fructus, quos percipimus ex devotione erga Mariam Virginem.

Quinam fructus ex tenera hac devotione emanant! quot gratiæ, quot auxilia pro Mariæ servis in vita, quæ confidentia, quæ consolatio in hora Mortis! quam suave est vivere sub tantæ Patronæ clientela, sed quam dulcedo mori, cum per fidelitatem illi præstitam meriti fuimus illius patrocinium! Nihil aptius nos confirmare potest contra adeo justum timorem judiciorum Dei, & contra Mortis terrores, quam confidentia in SS. Virgine, quæ innititur bonitati ejus, & perseveranti illius devotioni. Quid nobis metuendum est, si S. Virgo intercedit pro nobis? erumpant in me imis e sedibus inferi: Mariæ præsidium vallum est omnibus salutis nostræ inimicis inexpugnabile: mystica est Turris David omni armorum genere munitissima; Maria est maris Stella, quæ navigantium dirigit cursum; sæpe illam respicere satis est ad syrtes, scopulosque evitandos. Væ illis qui Matrem hanc adeo amabilem nullo habent in discrimine! quam miser est, qui nullam fovet pietatem erga Dei Matrem! pauci sunt reprobationis notæ minus æquivocæ. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Potestas S. Virginis, quatenus Sanctissimæ & perfectissimæ Matris.

Si potestas S. Virginis quatenus Matris Dei tanta est, quanta erit quatenus Sanctissimæ, ac perfectissimæ omnium Matrum? Si potestas, & gratia aliorum Sanctorum apud Dominum ex eorum Sanctitate desumitur, quæ illos acceptos reddit in oculos divinæ hujus Majestatis, quæ tandem erit potestas illius, quæ illos omnes superat Sanctitate? Si illa est sine mensura, nonne dici potest hæc nullis terminis contineri? Quod si judicium ferimus ex quibusdam singularibus virtutibus, quæ Dei cor sibi conciliant, & quibus Salvator ipse testatur nihil esse impossibile, veluti ex fide, quæ omnipotens est oratione, quæ impetrat omnia, confidentia, quæ Sanctam infert violentiam Deo, quid dicam de gloriosa hac Virgine, quæ plus habet fidei, plus spei, plus caritatis, quam omnes simul Sancti? Denique sive auctoritas hæc a natura, seu e gratia proficiscatur, a favore, vel merito, natura reddit Matrem hanc omnipotentem apud Filium suum, & gratia illam infinite acceptam facit in oculis ejus; meritum, quod efficit, ut serva polleat apud Dominum, cognatum confert Mariæ potestatem apud

Deum

eidem jure debitis, quorum singula seorsum sumpta in alio quolibet satis esse non possunt, collecta vero in eadem persona tantam faciunt ponderis accessionem petitionis, vel desiderio illius, ut S. Augustinus concludat: *Petitio rationem habet imperii. Croiset Tomo 2.*

In omni malorum genere unum confugiendum est ad Mariam certi ejusdem praesidii.

Bonitas, clementia, misericordia sunt velut virtutes Divinae Matris amicae. Sufficit nos indigere ut illius caritatem excitemus, sufficit nobis ejus auxilio opus esse, ut excitemus zelum ejus. Miseriae nostrae sufficientes sunt caussae ut simus largitatis ejus participes. Illa nostris afficitur malis; illa sinu valetudo omnes filios nos gerit; illa nostris consulit necessitatibus, ipsas etiam petitiones nostras praevertit. Maria, S. Bernardus inquit, omnibus hominibus misericordiae aperit sinum, ut illos excipiat; *Maria omnibus Misericordiae sinum aperit*. Captivus, pergit idem Pater, invenit in illa redemptionem, aeger valetudinem, tristis solatium, justus gratiam, peccator veniam. Itaque addit, in necessitatibus omnibus est invocanda. O Maria, S. Bonaventura exclamat, *Peccatorem toti Mundo despectum, materno affectu amplecteris, foves*, neque deseris illum, nisi ante illum Deo reconciliaveris. Haec universalis est S. Virginis bonitas, propter quam dixit S. Thomas, quocumque in periculo simus, salutem semper sperari posse per favorem, ac protectionem Deiparae. *In omni periculo potes salutem obtinere ab ipsa gloriosa Virgine. In manibus ejus*, Petrus Damiani inquit, *sunt omnes thesauri Misericordiarum Domini*: & hanc ob caussam Ecclesia Sancta illi quotidie recinit: *Mater Misericordiae, Vita dulcedo, Spes nostra salve*, *Pater Croiset Tomo 1.*

Beatitudo servorum Mariae in hora mortis.

Nulla urgentior necessitas, nullum difficilius momentum, quam mortis. Momento hoc, a quo omnia pendent, Mariae servi validissimam apud eam protectionem inveniunt. Cum ex eo temporis articulo salus pendeat, haec Mater Misericordiae nunquam est liberalior in eos, a quibus in honore habita fuit. Ecclesia cognovit necessitatem singularis hujus protectionis in morte, ut in precibus suis peculiariter mentionem faciendam censuerit: *Nunc & in hora mortis nostrae* quotidie, & pluries quotidie inquit in Angelica Salutatione, & alibi recinit, *Tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe*; adeo illi persuasum est opem B. Virginis in summo illius momenti discrimine nobis omnino esse necessariam. Sed quis rationabilius, ac tutius polliceri sibi potest validam hanc protectionem, quam veri Mariae famuli? Nunquid momento illo obliviscetur eorum, qui coluerunt illam, & amaverunt in vita? Quae consolatio in extrema infirmitate cogitare, eos vero Mariae servos obire diem? Quid sperandum non est a Supremo Judice cum Matris ejusdem protectione laetamur? Confidentia jure innixa bonitati S. Virginis in extremo hoc momento omnes illius dolores mulcet, tempus minuit & lenit. Pauci sane vere devoti Mariae Virginis, qui cum suavi, ac religiosa tranquillitate non moriantur; quae est salutis certum praesagium. *P. Croiset in Ascetico.*

Primus gradus pietatis erga Mariam Virginem est audire illam docentem peccatum esse perhorrescendum.

Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem a Domino. Proverb. Verba haec, quae in ore Mariae ponit Ecclesia, satis ostendunt quibus gradibus perveniatur ad perfectam devotionem erga SS. Virginem. Primus gradus est Matrem audire. Quid autem dicit illa iis, qui recenseri volunt in albo Servorum Ipsius? Statim petit ab illis, ut horreant peccatum. Profecto omnia in Matre JESU dicunt, peccatum illud esse, quod prae ceteris horret. Admitteretne in numero servorum suorum, ac sua dignaretur amicitia illos, quorum affectiones ab affectionibus illius prorsus abhorrerent? Quis credat Mariam velle sibi servitutem praestari ab eo, qui peccatum diligit, qui daemonis mancipium est, qui hostis est JESU CHRISTI Filii sui? Hoc pacto faveret crimini, & Dei sui caussam proderet. Vis ergo Mariae famulari, cogita, ut illico de peccati statu egrediaris, si in ejus luto forsitan haeres. Opem illa feret conanti: quoniam in id genus circumstantiis est refugium peccatorum; videlicet refugium est peccatorum, qui sincere converti desiderant. Hac tu te illam audire debes, si quaeris illius esse, ac inter famulos ejus recenseri. *Beatus homo qui audit me! Pater Segneri Tomo 3. Meditationibus.*

Secundus gradus pietatis erga Virginem est illi quotidie tributum obsequiorum suorum persolvere. Proverb. 8.

Alter gradus perveniendi ad veram devotionem erga Mariam, est, summa diligentia praestare illi externa quaedam officia, quae nostram illi adhaesionem testentur. *Beatus homo, qui vigilat ad fores meas.* Invisatis exempli gratia Templa in illius honorem aedificata; Societatem illorum quaeratis, qui se eidem famulari profitentur; recitabitis preces, quas illi dedicavit Ecclesia; alioquin enim undenam cognosci poterit vos esse vera servos SS. Virginis? S. Virginem in corde vestro colitis & illam amatis: esto, sed requiruntur hujus reverentiae signa, & hujus amoris testimonia. Jure illa a vobis expectat, & exigit. *Qui vigilat ad fores meas*, immo a vobis illa singulis diebus exposcit. *Qui vigilat ad fores meas quotidie.* Cur autem petit illa? Ad vestram utilitatem; ut quotidie pro vobis a Filio suo gratiam aliquam possit deprecari. *Idem.*

Perfectio pietatis erga Mariam [illegible] virtutes ejus [illegible].

Tertius gradus, & perfectio pietatis erga Mariam posita est in imitatione virtutum illius, quia supremus amoris gradus est imitari, & similem fieri amoris objecto. Itaque Ecclesia inducit Mariam dicentem; *beatus homo, qui* attendit exemplis ejus. Mysteria, quae celebrat Ecclesia in honorem illius, semper aliquod vobis aptum suppeditabit. Videbitis illam humilem corde in Annuntiatione sua, legi in omnibus subditam in Purificatione, semperque in Maria deprehendetis virtutem aliquam vobis imitandam. Ita admirantes, ut eidem vosmet similes praebeatis, vosmet praebebitis digniores amore illius; ab illa peculiares gratias obtinebitis, illam cogetis, ut vos habeat in filiorum numero tamquam dilectum suscipilum, cujus Salvator in Cruce voluit Mariam in posterum esse Matrem. Haec ea beatitudo est, quam S. Virgo imitantibus se pollicetur. *Beatus homo, qui observat, &c. P. Segneri Tomo 2. Meditationum.*

Qui fideliter adhaerent Mariae inveniunt in illa validum praesidium ad gratiam servandam, & recuperandam.

Qui Beatissimae Virgini servit eo modo, quo diximus, invenit illam in necessitate, & cum illa invenit vitam. *Qui me invenerit, inveniet vitam.* Ad quemcumque virtutis gradum Christianus pervenerit, in Dei odium potest incidere. Si autem tantum hoc mali famulo Mariae contigerit, num haec illum dereliquet? eaque opem ferente, fieri ne poterit, ut non reparet gratiam, quae est animae vita? *Inveniet vitam.* Quo enim usque bonitas illius procedit? quo illius potestas? Angelus Salutem Mariae dicens non ait invenisti gratiam Dei, gratiam quae nos sanctificat; sed *invenisti gratiam apud Deum*. Verba haec exprimunt eminentiam favoris, & auctoritatis gradum, ad quem Mater JESU elevata est; & haec illa est gratia, qua utitur ad obtinendas poenitentiae gratias famulis, qui aberraverunt: *Qui me invenerit, inveniet vitam. Idem.*

Pietas sincera erga S. Virginem pignus est gratiae perseverantiae finalis.

Alter Fructus sincerae devotionis erga S. Virginem hic est, quod illa nos adjuvat, ut in bono perseveremus. *Qui me invenerit, hauriet salutem a Domino.* Profecto unius est JESU CHRISTI perseverantiae donum largiri, & donum hoc effectus est mere gratuitus Misericordiae ipsius; sed petendum est, & quis felicius illud petere potest, quam Maria? Neque illa per se nos salvaret sed per gratiam, quam habet apud Filium suum efficere potest, ut hauriamus salutem nostram ex fonte divinarum Misericordiarum. Ecclesia satis nos edocet, quid Maria possit in hac extrema gratia, quae ceteras obsignat, cum efficit, ut quotidie opem Deiparae deprecemur pro extremis vitae nostrae momentis. Jure igitur vera erga Mariam pietas operatur singulis diebus requiem, & consolationem servorum suorum morientium. Undenam ergo tene singulis diebus proficiscitur gaudium, & suavis confidentia, quae illis affulget, nisi a valida protectione S. Matris suae, & ex felicibus praesagiis, quae illis suggerit salutis ipsorum? Quae felicitas in eo decretorio salutis momento habere patronam Matrem Salvatoris ipsius, Haec beata sors est Servorum Mariae. *Idem.*

Virgo in albo servorum suorum non tamen recipit, & qui peccatum oderunt, & suam largitur protectionem illis qui volunt converti.

Nihil aequius, Virgo Sanctissima, quam ab illis, qui sese tibi devovere cupiunt, exigere, ut omnino peccato abrenuntient. Non te decet in albo servorum tuorum recipere daemonis mancipia, & inimicos Filii tui. Non ideo tamen omnino rejicis peccatores; tu, quam Ecclesia refugium peccatorum appellat. Es enim, sed eorum duntaxat, qui converti volunt, & qui confugiunt ad te, ut illis conversionis praebeas adjumenta. Beatus ergo, Virgo Sancta, peccator, qui adhaeret tibi non sine animo abrenuntiandi peccato! Beatus fidelis, qui quotidie persolvit tibi suorum officiorum tributum, & quaerit praebere tibi suae fidelitatis specimina! sed prae omnibus beatus ille, qui suam tibi adhaesionem profitetur studio, & imitatione virtutum tuarum. Ad quemcumque virtutis gradum pervenerimus, semper labi possumus, & gratiae jacturam pati. Quae reliqua spes est in tanta calamitate, quam praesidium tuum promereri per assiduitatem officiorum, & per constantem in te colenda fidelitatem! Nonne tu impenderes omnem auctoritatem, ac potentiam tuam, ad peccatorum in vias poenitentiae revocandum! Sed potissimum, Virgo Sancta ad obtinendam perseverantiae gratiam, ut ad te singulis diebus confugiam, me docet Ecclesia. Unius adorabilis Filii tui est illam concedere; sed illam ne tibi negabit laboranti pro famulo, qui constanter se tibi famulatum fuisse gloriatus fuerit, qui omnia fidelis servi munera assidue adimpleverit? *P. Croiset in Ascetico.*

Aliquo in sensu dici potest fieri non posse, ut qui Mariam colunt, pereant. Jerem. 17.

Omnes, qui te derelinquunt, Beatissima Virgo, *confundentur. Recedentes a te, in terra scribentur.* Propheta ad Deum de Deo loquitur, sed nihil melius applicari potest B. Virgini; de qua toties SS. Patres scripserunt, sicut eos qui diligunt eam peramanter, qui illi fideliter serviunt, qui perseveranter eam colunt, perire non posse, ita eos qui ab illa recedunt, qui cultum ejus deserunt, qui in illa non confidunt, neque fovent religiosam hanc pietatem, quae in omnibus regnat electis, in nullam reditus spem interire. *Necesse est, ut pereant.* Qui digne B. Virgini serviret, S. Bonaventura ait, justificabitur, atque salvabitur. Sed qui negligit cultum illius, in peccatis morietur. Ipse JESUS CHRISTUS; ipse Spiritus sanctus his omnibus Ecclesiae luminibus hos pietatis, confidentiae, venerationis, & amoris erga Dei Matrem sensus infundit. Spiritus sanctus auctor extitit Elogiorum, quibus illi Mariam celebrarunt. Hinc locutiones illae adeo nobiles, ac patheticae, verba adeo energetica, & significantia: *Tu es spes unica peccatorum*, S. Augustinus ait. *Veneramur salutis auctricem*, S. Hieronymus inquit; obsequio;

S. Bonaventura in Psalterio.